

1
2.
1. Joach. Camerarius
2. Aldus Manutius. 3. Joannes Meursius.
4. Leo Allatius. 5. David Hoeschelius.

JO. ALBERTI FABRICII
SS. THEOL. D. PROF. PUBL. ET HOC ANNO GYMNASII RECTORIS

BIBLIOTHECÆ GRÆCÆ
VOLUMEN TERTIUM DECIMUM,

QUO CONTINETUR

ELENCHUS MEDICORUM VETERUM, ET NOTITIA COLLECTIONUM AC SCRIPTORUM GRÆCORUM JUNCTIM EDITORUM, LITURGICORUMQUE.

ACCEDUNT

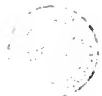
ANONYMI HOESCHELIANI DEFINITIONES, LATINA VERSIONE DONATÆ: SENTENTIÆ VARIORUM ET SECUNDI PHILOSOPHI, EMENDATÆ EX MS. NUNCUPATIONES ECCLESIASTICÆ QUIBUS UTUNTUR IN SUO LITTERARUM COMMERCIO GRÆCI RECENTIORES. THEOPHILI CORYDALEI EXPOSITIO RHETORICES, &c.

HAMBURGI,
SUMTU THEODORI CHRISTOPHORI FELGINERI.
M D CC XXVI.

NOBILISSIMO AC JURISCONSULTISSIMO

VIRO
DN. JOANNI JULIO SURLAND,
J. U. L.

Syndico Reip. Hamburgensis,

S. D.

JO. ALBERTUS FABRICIUS.

Si illa mihi contigisset vis ingenii ac felicitas, ut tersum aliquid & victurum condere, cultuque suo & amœnitate commendabile tradere posteris datum fuisset, facilius perfricarem faciem, confidentiusque TE, VIR NOBILISSIME, adirem, aliquam TIBI, quod jam dudum facere gestio, publicam observantiæ atque

obſequii teſſeram devota manu dicaturus. Nunc vehementer mihi rogandus es, ut hoc natum apud me proxima fœtura opus, quod nullo alio nomine fortaſſe quam voluntate juvandi doctrinarum ſtudioſos ferri aut ætatem ferre mereatur, pro humanitate Tua atque continuata in me à multis jam annis benevolentia ſuſcipias, & parum comtum licet, ſerena fronte admittas, meumque potius offerentis non improbes animum, quam operis pretium nitoremve penſiculatius examines.

Non ita ſum expers ſenſus communis, ut mihi pulchre perſpectum non ſit, quantopere reformidandum ſit ſcriptori judicium Tuum, illique nominatim invitanti Te nuncupatione ad legendum, qui longius etiam quam dignitate & amplitudine, nos ſubmoves ingenii faſcibus, & in quocunque ſcribendi genere, ſive publice juvat, quod juvat unice, Te PATRIÆ ſaluti & commodis litare, ſive privatim ſerio aut

joco

joco experiri libet, ita versaris, ut qui legunt Tua, eadem mirando non satientur. Sed non minus cognita mihi est æquitas Tua ac facilitas, Tuusque in litteras atque litteris bona fide operantes amor, ut studium qualecunque meum quod in Græcis monumentis seu recensendis seu illustrandis & in lucem proferendis posui, displicere penitus judicio Tuo non possit.

Quem quondam juvenem doctæ instituere Sorores,
Hunc vel adhuc maturum annis positaque Juventa
Consilia inter magna suâ dulcedine mulcent
Et recreant fessum per mille negotia pectus.

Quidni igitur & Græcis apud Te locus relinquatur ingeniis, à quibus omne genus artium & scientiarum, omne etiam deliciarum litteratarum genus & elegantiarumad nos propagatum esse, non potes eruditioni Tuæ non credere. Accipe igitur à me tenuis munusculi loco præsens Volumen memoriæ illorum perinde ut duodecim superiora &

notitiæ tradendæ deſtinatum, qui ſi adhuc vivi ac ſpirantes ſupereſſent, ſub ſplendore Nominis Tui lucubrationes ſuas commendari poſteris certe gauderent, atque TE proxeneta illuſtrari Nomen ſuum lætarentur. Merita in Patriam Tua, ſollertiam incredibilem, curamque & dexteritatem domi probatam, & peregre magnis adamatam Principibus ac Regibus, alii me diſertius celebrabunt: mihi ſtatutum eſt, DEUM ter Opt. Max. publici boni cauſſa orare, ut TE, VIR NOBILISSIME, per multos annos dignitati ac commodis Patriæ conſervet, conſilia proſperet, firmet valetudinem Tibi Tuisque, & faxit ut dulciſſimus Aſcanius Tuus Conſulari avita imagine & Tuo auſpicatiſſimo exemplo eccitatus in magnas creſcat Patriæ ſpes, & Tuo publicoque gaudio matureſcat. Votum nuncupavi Hamb. IV. Cal. Maji, CIↃ IↃ CC XXVI.

AD

AD LECTOREM.

Quam superioris Voluminis modus adjungere vetuit Medicorum Græcorum deperditorum notitiam, præsenti tomo dare instituenti mihi, nihil commodius vel magis ex re lectorum futurum esse visum est, quam si in meos studiosorumque usus verterem plenissimam in hoc genere syllogen quam in libro erudito de Nobilitate exhibuit jam ducentis propemodum ab hinc annis ANDREAS TIRAQUELLUS, Vir non minus de humanioribus litteris quam de juris Civilis scientia insigniter promeritus. Quam multa illius observatis adjunxerim, vel etiam in illis emendaverim, restituerimque, Lectores æquos libenter admittam judices: tantum veniam ab iisdem petam, quod etiam Arabibus Medicis dederim locum in Bibliotheca Græca, quoniam ex Græcis Medicis hos pleraque in areolas suas derivasse constat: neque ideo recentiores & ætati Tiraquelli propiores paucos ab illo commemoratos voluerim expungere, quoniam comperi multos & mul-

)( )(ta

ta ab eodem, JCto licet, notata, quæ à Schenckio, Lindenio & Mercklino Medicis ipsis, & Medicorum recentium etiam notitiam tradere professis, neglecta fuerunt. Non pauca adhuc superesse, quæ vel notatis ab utroque nostrum mereantur adjungi, vel rectius constitui etiam, libenter profiteor: persuadeo mihi tamen ita etiam oportuniores memorias à me suppeditari iis, qui vel de Medicis antiquis edoceri voluerint, vel accuratiorem denique Medicorum historiam litterariam posteris tradere duxerint in animum.

Posterior hujus Voluminis pars tota constat in recensendis omnis generis collectionibus scriptorum Græcorum, quos junctim prælo subjicere viris eruditis subinde placuit. Ut adeo stadii ad calcem jam sit decursum mihi, nihilque restet ad consummandum universum hoc opus, cujus pridem desidero exitum videre, nisi mantissa indicum & supplementorum, quorum multam & non contemnendam copiam in mundo habeo, & de scriptoribus dubiis ac supposititiis diatriba. Ut porro sicut in prioribus Tomis, uno conspectu offerat sese oculis tuis, quæ in Volumine hocce Tibi, Lector Benevole, à me exhibentur, ecce Tibi brevem eorundem tabellam:

CAPUT

Elenchus eorum quæ hoc in Volumine continentur:

CAPUT IX.

CAPUT

*) Ut de ſcriptoribus rei accipitrariæ lib. 1. cap. 25. de hieroglyphicis c. 5. lib. 1. cap. 13. de incredibilibus lib. 1. cap. 21.

CAPUT X.

BIBLIO-

BIBLIOTHECÆ GRÆCÆ
VOLUMEN TERTIUM DECIMUM.

LIBRI VI. PARS TERTIA.

CAPUT IX.

I. Index ſcriptorum à THEOPHRASTO citatorum.

Ægyptiorum ἀναγραφαὶ ὑπὲρ τῶν βασιλέων. *lib. de lapidibus* pag. 394. edit. Heinſii. οἱ γράφοντες τὰ περὶ τοὺς βασιλεῖς. id. p. 399.

Æſchylus ἐν τοῖς ἐλεγείοις. IX. 15. *hiſt. plantar.*

Alexias Medicus, Thraſyæ diſcipulus IX. 17. *hiſt.*

Anaxagoras III. 2. *hiſt.* I. 5. *de cauſis plantar.*

Androcydes IV. 20. *hiſt.*

Hippo

II. In PRISCIANI Lydi paraphrasi in Theophrastum de sensu & phantasia, citantur:

III. De NICOLAO Myrepso, Alexandrino Medico.

Nicolaus ὁ μυρεψὸς, *Alexandrinus* Medicus, cujus nomine magnum opus de compositiond medicamentorum atque in Sectiones XLVIII. divisum

visum Latineque versum à *Leonhardo Fuchsio* & illustratum notis, licet passim adhuc eruditam manum (a) desiderans, sæpius lucem vidit Basil. 1549. fol. Lugd. 1550. 8. Francof. 1626. 8. atque inter Medicos principes H. Stephani 1567. fol. & sub titulo Theatri Medico practici, Norimb. 1658. 8. cum præf. Joannis Hartmanni Beyeri, quæ optima hactenus est editio. Græce necdum editum in Bibliothecis servatur MS. ac prima quidem pars ordine Græcarum litterarum digesta hoc titulo: Νικολάου τὸ μέγα δυνάμερον ὃ περιέχει τὴν κατασκευὴν τῆς μυρεψικῆς τέχνης ἐν βιβλίοις κ΄δ΄, κατ' ἀλφάβητον. Quæ sane pars videtur non diversa esse à δυναμέρῳ Nicolai quod laudat Aëtius X. 27. Utrum vero idem ille sit Nicolaus qui à Galeno, Paulo Ænigneta & aliis allegatur, eruditi judicent. Nam posteriores partes operis juniorem scriptorem haud dubie arguunt & Christianum. (b) Laudatur à Matthæo Silvatico in pandectis Medicinæ sive Lexico, variis in locis, unde ante Annum 1300. scripsisse colligebat eruditissimus Cangius, ipse vero Auctor laudat non Alex. Trallianum modo & Actuarium, sed & XXXII. 117. Mesuen Arabem, clarum medio sæculo duodecimo. Ante Fuchsium longe imperfectior exstabat Latina versio Nicolai Rhegini Calabri, divisa in capitula 1065. cum brevibus Jo. Agricolæ Ammonii notis, Ingolst. 1541. 4. & Venet. apud Andream Arrivabenum 1543. 8. Atque si Fuchsium audimus *non habet nisi unam aut alteram initio libri cum Græcis convenientem compositionem. Cæteræ omnes & ordine & medicamentorum commemoratione plurimum variant, ut ex collatione ipsa palam fiat hoc opus non esse Nicolai, sed alterius cujusdam qui nonnulla ex Nicolao & diversis aliis auctoribus in unum congessit librum.* Ex Fuchsii editione nihil impedit quo minus pars prima Nicolai sit, cæteræ nescio cujus scriptoris sive Nicolai sive alio nomine, qui illa ex proprio usu & variis scriptoribus congesserit. Neque negari potest quam plurima etiam ab hoc ex Græcis repetita, multaque eadem vel similia apud Galenum, Aëtium, Paulum Æginetam & Alexandrum Trallianum reperiri. Memoratur & Lugduni ac Parisiis editum

(a) Confer Hadr. Junium III. 14. animadvers. Turneb. XVIII. 18. Adversar. Leopardum lib. XX. emendatt. c. 1. 3. 4. &c.

(b) XXXV. 11. addit fructum medicamenti percepturum, si quis illo utatur *confisus Domino CHristo.*

Nicolai Præpositi Dispensatorium ad Aromatarios sive introductiones in Artem Apothecariam, quem Nicolaum cum Myrepso eundem esse conjicit G. Abraham Mercklinus in Bibl. Medica pag. 842. Sed rectius tanquam diversum refert Tiraquellus lib. de Nobilitate pag. 383. Nam Nicolaus Præpositus is est qui ante Nicolaum Rheginum ex amplo Nicolai Myrepsi opere tantum 150. capitula excerpsit edideitque Lugd. 1505. 1536. 4. Myrepsus porro ille quisquis est, per Italorum linguam passim Latinam intelligit, & Sect. I. c. 500. 511. nomen antidoti refert Græce, Latine, Saracenice. Sic & XXVIII. 1. 2. Superstitiosa habet complura ut XXXVII. 94. conjurationem ossis devorati, quam sine offensione in Latinum sermonem vertere se potuisse negat atque ideo omisit Fuchsius. Sequitur ibidem: *Si quis os piscis sive spinam deglutierit, aliam spinam accipiens impone capiti, & confertim absorbebitur, gratiâ Domini nostri JEsu CHristi.* Apprime superstitiosum est quod 1.419. curandis tradit mariscis sive excrescentiis. Accipe "*radicem herbæ Senecionis*, quæ plebeiis *Cortalon* dicitur, Luna deficiente, priusquam Sol oriatur, per nomen illa opus habentis. Ubi "vero radicem extraxeris, dic, *Pater noster, Credo in unum Deum,* "& *Ave gratiosa*, usque ad finem ter. Et probe terens, da latenter edendam, & statim gratiâ Dei sanabitur. Nec minus quod lumbricis expellendis XIV. 8. Recipe Rheibarbari, mymecochorti, sing. scrup. j. Terito ut pollinem, & irrigato cum aqua sanctarum apparitionum Dei. Postea in catinum non inquinatum scribe ejusmodi: Dominus illuminatio mea, & servator meus, quem "timebo? Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo? Dum "appropinquant adversus me affligentes, ut edant carnes meas, "tribulantes me & inimici mei, ipsi infirmati sunt, & ceciderunt. "Hæc cum aqua sanctarum apparitionum Dei (*ἁγίων θεοφανιῶν*, "baptismi intellige, ut VII. 6.) bibenda mane. Et quod de thymianate Esdræ Prophetæ habet XXI. 1. Lunaticos emendat, da "tum cum spuma tauri, fabæ Ægyptiæ magnitudine. Ab ortu Lunæ "usque ad ejus defectum Dæmonio vexatos liberat, datum *ex mulsa* "*cum vino simul pondere drachm.* iiij. Dicat autem τρὶς ἅγιον, id est, "*Ter sanctum*, is, qui bibit, Lunaque deficiente detur. Sic enim "demonstratum est. Suffitum prodest ad omnia muliebria mala. "Potum idem efficit. Suffitur autem maxime, & bibitur ad recursus

ſus uteri, & erroneas inclinationes, uterique inſaniam. Confi-„ citur etiam ex eo peſſus cum melle, & vino, & nardo vera, lævi-„ gatum ad ſummum. Qui conficit hoc thymiama, proferat has„ vocales, *α. ε. η. ι. ο. υ. ω.* Ignoretur autem is, qui conficit, una cum„ iis, qui illi ſerviunt. Conficitur autem Martio menſe, Sole exi-„ ſtente in primo Arietis gradu, & omnia, quæ dicta ſunt, ſucce-„ dent: Si vero quis ipſum geſtet in collo, aut ſuſpendat, neque„ morbum, neque incantationem ullam timebit. In quocunque„ autem loco aut domo decumbet, nihil in hanc incantatio aut ve-„ nenum poterit. Vide & hæc XXIV. 85. In Alexandria fuit qui-„ dam Chryſocous, juvenis ætate, annorum nimirum triginta duo-„ rum. Accidit autem, ut excœcatus ſit. Is, cum laborare, & vi-„ ctum quærere non poſſet, confugit ad templum ſanctiſſimæ Do-„ minæ noſtræ Genitricis Dei, & illic jejuniis & deprecationibus u-„ ſus, quadam nocte vocem audivit illi dicentem: *Surge juvenis,* „ *& ingredere interius altaris conclave, & invenies chartam ſcriptam,* „ *qua accepta, fac, ut in ea perſcriptum eſt.* Ingreſſus itaque interi-„ us altaris conclave, invenit chartam ſcriptam, & faciens pro eo,„ quod in hac ſcriptum erat, confeſtim viſum recuperavit, & mul-„ tos alios, Dei gratia, curavit. Charta vero usque in hodiernum„ diem extat, & eſt a multis probata, & revera ſic habet: Cad-„ miæ uſtæ, unc. iij. Myrrhæ veræ, unc. j. Caſtorii, exag. iiij. Thu-„ tiæ, unc. ſemis. Squamæ ferri, opii, thuris, caſiæ, ſingul. exag.„ iij. Lapidis ſciſſilis, chalcanthi, ſing. exag. ij. Ceruſſæ, gummi,„ ſing. unc. j. Piperis albi, exag. iij. ſemis. Opobalſami, ſucci fœ-„ niculi, fellis caprini, ſingul. unc. j. Acaciæ, ſquamæ ſtomoma-„ tis, ſing. unc. iij. Trita fermentato cum ſtillatitii roſarum liquo-„ ris pondere unc. iij. & *Vino odorato ſufficienti*, finge collyria.„ Uſu poſcente, accipe, quantum volucris, & irrigato, cum *Lacte* „ *mulieris*, quæ maſculum peperit, ac *ſtillatitio roſarum liquore ſuffi* „ *cienti*, dein conjice in marſupium, & impone ægrotantibus: aut,„ ſi mavis, fac pulverem, & impone mane & veſperi. De hoc Chry-ſocoo idem XXIV. 60. Chryſocous enim quispiam admodum„ pauperculus graviter oculos dolens, & læſus, ſibi collyrium hoc„ adhibuit, curatusque eſt. Curavit autem & ipſe plures, & dita-„ tus eſt plurimum. Erant autem illi tres filiæ, & vita finita, dua-„ bus filiabus dimiſit facultates: minori vero Artemidi nominatæ,„ collyrii

"collyrii hujus inſcriptionem, & hanc ſolam quidem, & ditata eſt "per ipſam plurimum. Superſtitioſum profluvio ſanguinis narium ſiſtendo remedium ecce tibi hoc ex Sect. I. c. 405. Adjuratio ad "profluvium ſanguinis narium, ſonans in hunc modum: *In nomi-* "*ne Patris, & Filii, & Sancti Spiritus, Amen.* Debet autem, qui di- "cturus eſt adjurationem hanc, in manu ſua retinere lapidem Jaſpi- "da, aut lapidem hæmatiten, & ſic dicere: εἰς τὴν χείσω τὴν θέ- "λȣν(*) εἰδὲ οἱ ἀπάβαδοι, ϗ οἱ ἀπάβαδες, ϗ οἱ τὄκεν λαμβάνοντες, & "*crucifigentes Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, ſiſte ſanguinem,* & ap- "prehendens in capite ægrotantis capillos, dic ter. Dein pone "Jaſpidem in nares ſanguinem effundentes, atque dic: *Credo in* "*unum Patrem omnipotentem.* Et, *Pater noſter qui es in cœlis:* &, "*Ave gratioſa,* usque ad finem, idque ter. Poſt hæc dic: *Per no-* "*men magnum Dei omnipotentis Propheta Zacharias in templo Domini* "*à viris iniquis trucidatus eſt, & ſanguis ejus tanquam lapis concrevit,* "*ſic & tuus ſanguis concreſcat, & ſiſtatur per ſeruum Dei. Adjuro te* "*per fidem Veronicæ, ſanguinem, ne amplius ſtilles. Stes probe, ſtes cum* "*timore, Amen.* Hoc dic ter.

Adjuratio ad omnem ſanguinis eruptionem ex utero, aut immodicum "fluorem mulierum. Scribe in charta hunc Pſalmum primo Sab- "bato, priusquam Sol oriatur, & liga ad dextrum brachium manus "ejus: *Miſerere mei Deus, ſecundum magnam miſericordiam tuam:* "quandiu ſanguis effluxerit. Deinde in alteram chartam ſcribe ex "Evangelio verbum hoc loquente JEſu: *Ecce princeps quidam ac-* "*cedens adoravit eum, dicens: Filia mea modo defuncta eſt, ſed veni,* "*& impone manum tuam ſuper illam, & vivet. Et ſurgens JEſus, ſecu-* "*tus eſt eum, & diſcipuli illius. Et ecce mulier ſanguinis profluvio labo-* "*raverat duodecim annos, accedens à tergo, tetigit fimbriam veſtimenti* "*illius. Dixerat enim intra ſe: Si tantum tetigero veſtimentum illius,* "*ero ſalva. At Jeſus converſus, ut vidit illam, dixit: Confide filia, fi-* "*des tua ſalvam te fecit. Et ſalva facta fuit mulier à tempore illo.* Li- "ga hanc chartulam ad dextrum mulieris femur eadem die, primo "ægrotantis ſabbato, priusquam Sol oriatur, & illic permitte, "quoad laborans mulier ſanetur à morbo. De cerato S. Joannis, XXX. 2. *Ceratum* Sancti Joannis Evangeliſtæ, per viſionem illi ma-

(*) Locus corruptus, ſine MSti ope difficulter reſtituendus.

manifestatum. Confert ad omnem duritiem, ac omne malum, lie-„ nes, mammas muliebres à lacte induratas, stomachum phlegmone„ obsessum, bubones, furunculos, coxarum dolores, & omnem do-„ lorem, in quacunque corporis parte fuerit, ad abscessus. Aut„ enim exprimit & vacuat sine sectione, aut rumpit, vacuat, glu-„ tinat, & curat. *Nitri Alexandrini unc. semis. Olei, ceræ, resinæ „ pineæ, sing. lib. semis. Alliorum vaginas* xij. *Savinæ, unc.* ij. Ole-„ um, cera, & resina coqvuntur simul: injectis autem *allii* in va-„ sculum coqvuntur, donec exarescant vehementer. Dein au-„ tem sublatis & abjectis illis, colatur, quod decoctum est. Po-„ stremum *Nitrum tritum* additur. Injicitur vero etiam de *Man-„ na sancti Joannis*, quantum teneri potest tribus digitis, dicendo: „ *In nomine Patris, & Filii, & Sancti Spiritus.* Liquabilibus itaque„ jam coactis & compactis, injice nitrum, spathaque moveto, &„ utere in nomine Domini, Amen.„ Ecce tibi etiam hæc XXXVII. 66. 67. Dentium dolorem sedans eadem hora. Si ex inferiori-„ bus dentibus aliquis laboret, ex inferiore lapide molendini excin-„ de lapillum, Sole oriente, in nomine laborantis, & ligatum in„ laneum pannum, appendentibus. Si vero superiorum aliquis„ doluerit, superiorem lapidem molendini contunde, fac, ut præ-„ dictum est. Aut, Octopedis marini dentem suspende: idem„ enim efficit. Dentes refrigeratos summe curans. Accipe Mu-„ rem vivum, & exemptum ejus dentem appende dentibus ægro-„ tantibus. Murem autem vivum occidito.„

Index eorum quorum medicamenta a NICOLAO Alexandrino referuntur.

Baria

Unguenti

Θεοδώ-

IV. Elenchus Medicorum veterum, præcipue eorum quorum scripta desiderantur, vel de quibus mentio in priscis monumentis occurrit.

Quod in aliis doctrinæ generibus sum conatus, ut claros in illis scriptores qui à veteribus memorantur, in usus studiosorum collectos referrem ordine alphabetico: sicut fecisse me commemini in Scriptoribus Ænigmatum Volum. X. p. 538. seq.
Scriptoribus de Alexandro Magno lib. 3. c. 8.
Argonauticorum lib. 3. c. 21.
Arianis & contra Arium Vol. VIII. p. 335. 312.
Arithmeticis lib. 4. c. 22.
Astrologis lib. 3. c. 20.
Catenarum auctoribus in libros sacros lib. 5. c. 7. Volum. VII.
Chronicis Volum. VI. p. 135.
Commentariis in scriptores Novi Testamenti lib. 4. c. 5.
Conciliis universalibus & particularibus, Volum. XI.
Ecclesiasticis libris Græcorum, ad calcem Voluminis V.
Episcopis Alexandrinis Vol. VIII. p. 594. 598. Cæsareensibus Vol. VIII. pag. 338. CPolitanis Vol. VI. p. 707. 757. Hierosolymitanis Vol. X. p. 503. 506. Romanis Vol. XI. p. 735. 745.

Scripto-

Plato.

Platonicis lib. 3. c. 3.
Pythagoricis lib. 2. c. 13.
Scepticis lib. 3. c. 33.
Stoicis lib. 3. c. 15.
Scriptoribus & Synodis in caufa Photiana Volum. IX. p. 372.
Poëtis Comicis lib. 2. c. 22.
Epigrammatum fcriptoribus lib. 3. c. 28.
Lyricis lib. 2. c. 15.
Metaphraftis Pfalmorum lib. 5. c. 16. Volum. VII.
Tragicis lib. 2. c. 19.
Scriptoribus de re pictoria & ftatuaria lib. 3. c. 24.
Proverbiorum fcriptoribus lib. 4. c. 9.
Rhetoribus lib. 4. c. 32.
Sanctis, Græcorum ftylo celebratis. Volum. IX. p. 48. feq.
Scriptoribus Theogoniæ lib. 2. c. 8. §. 15.
Scriptoribus de Veritate Religionis noftræ Chriftianæ Volum. VII. pag. 96. feq. quos nuper proprio Volumine diligentius expofui, edito Hamb. 1725. 4.

Similem operam velim jam præftare univerfe Medicis, atque ordine literarum tradere illos quorum apud veteres fit mentio, ac fi quorum memorantur fcripta annotare, ita ufus tum virorum doctorum obfervatis, tum pleniffima quæ hactenus de hoc argumento exftat nomenclatura viri infignis, & non minus variæ eruditionis laude quam profunda juris fcientia clariffimi *Andreæ Tiraquelli*, in opere de nobilitate, ut horum induftriæ etiam à meo ftudio & lima nonnihil acceffiffe, lector pro æquitate fua boni confulturus fit.

Aali five *Haly Ibn Aabas al Maginfchi* five Magus, difcipulus celebris doctoris Abou-Maher Mouffa ben Jaffer, claruit circa A. C. 1100. & fcripfit opus celebre & ante Canonem Avicennæ vulgatum inter Arabes frequentiffimi ufus, cui titulus (*) *Maleki* five *Kamel al fanáat al Thabbiat* five *thefaurus artis Medicæ* divifus in partes duas, Theoreticam & Practicam, fingulis libros decem complectentibus, opus fpiffum quod Latine ex Arabico vertit Stephanus nefcio quis, Philofophiæ difcipulum fe vocitans, cujus interpreta-

C tio

(*) Vide Herbelotum in *Abou Maher*, in *Ali* & in *Maleki*.

tio prodiit Venetiis 1492. & Lugd. 1523. fol. Idem Arabice à Jacobo Golio allatum ex Oriente exſtat quatuor Volum. in.fol. inter libros Arabicos MStos Bibliothecæ Leidenſis n. 734. Hic Haly præter Arabes Aaronem, Meſſium ſive Meſuen, Joannem Serapionem aliosque allegat etiam Græcos Hippocratem, Galenum, Paulum, Oribaſium, Magnumque. Et quoniam hoc ab aliis quoque Arabibus fit Medicis, qui Græcorum veſtigiis paſſim inſiſtunt, itaque & illis, exemplo Tiraquelli, locum in hoc Medicorum veterum elencho dare volui.

Aaron laudatus ſæpius ſcriptoribus Arabibus, fuit presbyter Alexandrinus qui tempore Heraclii ſcripſit Græce ut opinor pandectem Medicinæ, quem ex Syriaco vertit ſub ſeptimi ſæculi initia Arabice Judæus Medicus qui Barthol. Herbeloto p. 129. Bibl. Orientalis appellatur Maſſergiuhe. Citat Aaronem hunc Meſue in Antidotis, Serapion Simplicium c. clxj. Raſis li. j. Continentis c. j. & iij. & v. & alibi ſæpe, Haly in theſauro Medicinæ, & Conſtantinus Africanus, in lib. de Incantatione: adducitur etiam in libello ſive Epiſtola quæ Latine verſa ex Arabico fertur ſub Galeni nomine ad filium ex libris Græcorum & Indorum de incantatione, adjuratione & ſuſpenſione T. ult. edit. Juntar. p. 42. *Aaron dicit, ſtercus elephantis cum lacte caballino mixtum & corio cervino ligatum & umbilico mulieris ſuſpenſum non permittit concipere.* In hoc parvo ſcripto Galenus pluries citatur, ut ideo fortaſſe Galeni lucubrationibus attextum fuerit.

Abanus de *Abano.* Infra in *Petro Aponenſi.*

Abaſcantus ἰατρεύων ἐν Λουγδούνῳ. Galen. lib. 2. de antidotis T. 2. edit. Græcæ Baſil. p. 451. citatur iterum in libris κατὰ τόπους ſive de medicamentis per loca corporis humani T. 2. p. 298. & p. 266. ubi legas Παρακλητοῦ Ἀβασκάντου. Interpres legit παρὰ κλητοῦ. In Statii, Poëtæ Latini, libro quinto ſilva I. eſt ad Abaſcantum alium ſacerdotem, obitu Priſcillæ uxoris afflictum. Abaſcantum Auguſti Imp. libertum & alios hoc nomine videre licet memoratos in lapidibus priſcis, quos affert Johannes Meurſius exercitatt. Criticar. parte 2. c. 8. p. c. 125. ſeq. quibus tribus Latinis inſcriptionibus addere licet hanc Græcam obſervatam Epheſi a Jac. Sponio & Georgio Whelero T. I. itineris in Italiam, Dalmatiam Græciam &c.

am &c. T. 1. p. 407. τ̃ μνημείων Π. Οὐηδ.ὺ Ἀβασκάντυ', νεώτερ۞ Οὐήδι۞ Ἀβάσκαντ۞.

Abbas Curianus, vulgo *de Curia* appellant, cujus meminit Nicolaus antidotarius in electuario Ducis. Ita Tiraquellus, Nicolaum Salernitanum, ni fallor intelligens.

Abbatenus qui tempore Joannis, Serapionis F. qui & ipse Serapion communiter appellatur, hoc est medio sæculi undecimo nonnulla Galeni in Arabicum sermonem transtulit, sicut alia *Honain ben Jsaac*, de quo infra, suo loco. Vide, *Albatenus*.

Abdal-al-Adoviat, titulus operis alphabetico ordine concinnati Arabice de medicamentis succedaneis tam simplicibus quam compositis auctore *Schabour-ben Sabal.* Barthol. Herbelot p. 5. Bibl. Orientalis.

Abdala Ebra Baccal, Medicus Toletanus, cujus liber de agricultura, scriptus A. C. 1269. fuit in Bibliotheca Escurialensi.

Abdala filius *Hychia*, citatur à Rasi, lib. Continentis ij. c. iij.

Abdala Narach, Hispanus, Medicæ artis peritus citatur à Serapione Simplicium c. cccxvij. & à Nicolao Monardes Medico Hispalensi. Vide Nic. Anton. T. 2. Bibl. veteris Hispanæ p. 231.

Abdal malek ben Zohar, Medicus Hispanus, Muhamedanus, vulgo *Aven Zohar* de quo Herbelotus in *Zohr* sive *Zohar* & *Ebn Zohr* nec non in voce *Adviah* qui est titulus libri quem scripsit de medicamentis & cibis facile parabilibus.

Abdalsalam ben Genghidest al-Giabali,' Philosophus & Medicus sub Kalifatu Nasseris qui obiit anno hegiræ 622. (CHristi 1225.) Herbelot p. 10.

Abderanus VII. Saracenorum Rex medicinæ peritus, ad quem Rex Hispanus Sanctius cognomento Crassus, (qui A. C. 967. diem obiit) Cordubam profectus est ut ab eo curaretur. Ejus abditas curationes, decem sectionibus perscriptas laudat Jo. Georgius Schenckius præf. exprimentorum exoticorum, qui partem illarum illustratam à se edere voluit.

Abdorrachman filius Abizenadæ, cujus librum de animalium proprietatibus laudat Bochartus T. I. hierozoici p. 836. & Georgius Hieron. Welschius in sylloge scriptorum Medicorum ineditorum. Vulgavit

gavit è Bibl. Mazariniana Abraham Ecchellenſis Pariſ. 1647. cum notis.

Abdullah ben Ahmed ben Muhamed & Malequi Elaſciah, notior nomine ***Ibn Beithar*** auctor operis ***el mogbni***, de medicamentis ſimplicibus, diviſi capitibus decem & ſcripti Damaſci, anno hegiræ 695. CHriſti 1295. His alius ſcriptor anno hegiræ 919. CHriſti 1513. alteram partem capitaque alia decem addidit. Utraque pars Arabice MS. in Bibl. Medicea Florentina. Vide Amœnitates literarias V. C. Joannis Georgii Schelhornii T. 3. p. 148. ſeq. ubi ſingulorum capitum argumenta.

Abduſius, Raſi lib. iij. Continentis c. ij. & iterum c. vj. ubi eum citat ex ipſius ſumma.

Abdus, vel ***Abdux***, utrumque enim reperio apud eundem Raſim, ejusdem operis lib. 1. c. item 1. ubi eum citat ex lib. De memoria: & lib. 3. c. 7. ubi & ex ſumma ipſius, quod me in certam opinionem adducit, ut ſit ille ***Abduſius***, qui & ex eodem opere citatur. Ita Tiraquellus, cui plerique etiam alii Arabes Medici obſervati ſunt.

Aben Amram ſæculo IX. Medicæ artis laude inclytus, de quo Conringius introduct. in artem Medicam c. 3. §. 21. Vide infra, ***Iſaacus***.

Abenguefit, ſive Albenguefit, utrunque enim reperio. Cujus librum habemus de facultatibus medicamentorum & ciborum, a Geraldo Cremonenſi ex Arabico in Latinum converſum. Abenguefit autem vocatur Serapioni, Simplicium c. cxx.

Aben Meſebah, Serapioni, Simplicium c. ccclxlj.

Aben Meſuai, eidem in eo opere ſæpe citatus.

Abenniliel, Medicus Arabs.

Abenruſt, vide, Averrois.

Abenſina, infra in ***Avicenna***.

Abenzoar clarus circa A. C. 1030. de quo conſulendus Nic. Antonius T. 2. Bibl. veteris Hiſpanæ p. 233. ſeq.

Abhalfadhil, Serapioni tractatu vij. qui eſt de Antidotis c. xvij.

Abhomeron, ſive ***Abhumeron***, ſive etiam ***Abymeron***, dictus ***Abynzoar***, ſæpe citatus Averroi, extatque ejus liber in re medica, cujus eſt titulus ***Theizir***.

Abichilal Emiſcch, Raſi lib. xj. Continentis, c. v.

Abidhuaſim, Serapioni, Simplicium c. clxxxv.

Abigehſar, Raſi, Continentis lib. vj. c. ij.

Abima-

Abimater, Medicus Arabs, ut ſuperiores.
Abimbet Abdrazacb, Serapioni, Simplicium cap. clxx.
Abinarax, Raſi lib. ij. Continentis, cap. ij.
Abimiraygi, ejuſdem operis lib. ij. c. item ij.
Abix, ſive ***Habix*** (utrumque etiam reperio) apud Serapionem in Simplicibus ſæpe, & in pandectis Matthæi Sylvatici.
Abizianus Syrus qui ſcripſit de pulſibus, apud Georgium Vallam lib. xx. c. iij. expetendorum & fugiendorum, & lib. j. Phyſicorum. In Bibl. Leidenſi, inter libros qui fuere V. C. Iſaaci Voſſii, exſtant uno folio τοῦ σοφωτάτου παρὰ μὲν Ἰνδοῖς Ἀλῆ, παρὰ δὲ Ἕλλησι Ἀβιζζιανοῦ περὶ σφυγμῶν.
Ablabius in quem defunctum hoc Theoſebiæ Epigramma lib. 3. Anthologiæ p. 348. in quo Hippocrati confertur & Galeno.

> Εἶδεν Ἀκεσορέη τρία πένθεα, κείρατο χαίτην
> Πρῶτον ἐφ' Ἱπποκράτει, καὶ δεύτερον ἀμφὶ Γαληνῷ
> Καὶ νῦν Ἀβλαβίου γοερῷ περὶ σήματι κεῖται,
> Αἰδομένη μετὰ κεῖνον ἐν ἀνθρώποισι φανῆναι.

Hoc eſt Vincentio Opſopoeo interprete:

> *Vidit tres luctus tonſis Medicina capillis*
> *Hippocrate extincto & vitam linquente Galeno,*
> *Nunc fata Ablabii lacrymis deplorat acerbis,*
> *Poſt hunc in terris verita apparere ſuperſtes.*

Valde incertum, idem ne ſit Ablabius cujus Gothica laudat Jornandes c. 4. 14. & 22. licet id Brodæo, viro doctiſſimo, perſuaſum eſſe video.

Aboali ſæpe citatus à Meſue. Vide infra, ***Abuali***.
Abohanifa, vel ſine ſpiritu Aboanifa, nam utrumque reperio apud ipſum Serapionem, Simplicium, c. xlvij. lviij. & alibi ſæpe.
Abolonifius, Raſi lib. iij. Continentis, cap. vij.
Abonbaſen, Serapioni, Simplicium, cap. clxxxv.
Abraham Avem Hezre, cujus eſt libellus de Luminaribus & Criticis diebus.

Abraham Judæus, qui inter alia ejus opera vertit Hebraice quosdam libros Serapionis. Et is est, ut opinor, qui interdum citatur ***Abraham*** simpliciter Serapioni, Simplicium c. clxiij. interdum ***Judæus*** etiam simpliciter, vide ***Judæus.***

Abraham de Balmis Hebræus clarus circa A. C. 1560. medicus quidem professione, sed qui multo plura opera scripsit in aliis artibus & scientiis, quam in medicina, quorum nomenclaturam reperies in Bibliotheca Conradi Gesneri, & accuratiorem in Venerandi nostri atque eruditissimi Wolfii Bibl. Hebraica T. 1. p. 69. seq. Idem p. 202. Galeni librum de plantis ab hoc Abrahamo versum memorat.

Abraham ben Salomo Coben, de quo idem p. 102. librum ejus de febribus malignis memorans qui inter Codices Warnerianos MS. exstat in Bibl. Leidensi. Omitto juniores, ut ***Abrahamum ben David Arie*** sive Leonem, Mutinensem Rosche hoc est Medicum, de quo laudatus Wolfius T. 1. Bibl. Hebr. p. 36. seq. ***Abraham Ferrar***, de quo p. 98. ***Abraham ben Juda*** CPolitanum Karæum circa A. C. 1520. de quo p. 59. & 102. ***Abrahamum Nehemiam*** Lusitanum sæculo decimo sexto exeunte clarum, de quo idem p. 92. ***Abrahamum e porta Leonis***, Mantuanum de quo idem pag. 37. & 96. &c.

Abrucalis, Galeno lib. vj. Simplicium, ut ex Tiraquello etiam Heidenreichius. Sed apud Galenum non reperio.

Abuali Ibn David, el Misri sive Ægyptius. Ejus compendium ex opere Rasis de medicamentis MS. in Bibl. Medicea. Vide C. V. Jo. Georgii Schelhornii amœnitates litterarias T. 3. p. 208.

Abuambrum, sive ***Abuamanbrum***, nisi duo sint, Serapioni Antidotorum cap. viij. in duobus locis, & iterum c. xvj.

Abubabar de quo Thomas Bartholinus p. 107. libri de Medicis Poëtis.

Abubeter, vide infra ***Albubeter.***

Abubilker, & ***Abubiker***, ***Abubukir*** Rasi lib. Continentis viij. cap. j & ij. in diversis locis.

Abucbare *Mugamet*, vide A*lbubeter.*

Abu*cbilel Hunisi*, Rasi Continentis lib. vj. c. j. nisi sit A*bicbilal*, de quo supra quod facile crediderim, præsertim quod in translationibus Arabum medicorum corrupta sint frequentissime authorum nomina.

Abues,

Abues, Serapioni Simplicium tractatu vij. c. viij.

Abugeris & *Abugerig*, & *Abugerich*, & *Abugerius*, & *Abugerigius*, & *Abugirigius*, & *Abugiurigius*, & *Abugeraeg* monachus aut nomine, aut ordine, Serapioni Simplicium c. cvij. Rasi lib. j. Continentis, c. iij. & iiij. & lib. iiij. c. j. & lib. vj. c. j. &. lib. x. c. j. & libro duodecimo cap. j. Non tamen in omnibus illis locis titulus ille Monachi ponitur, sed in multis. Infra *Albugerig*.

Abubabram, Serapioni, Antidotorum c. viij. & xviij. & forte est *Abuambram* de quo supra, vide infra *Albuabram*.

Abulfadbl ben al mobandes. Idem de quo mox, *Abul Maslat*.

Abul Maslat al Andalousi sive Hispanus, defunctus anno hegiræ 529. (CHristi 1134.) centesimo undecimo post Ebn Sina sive Avicennam scripsit de medicamentis simplicibus, ut inter Arabes fecerunt etiam tum idem *Avicenna*, tum *Ebn Vabed*, *Ebn Samgiun*, *Mosfik eddin* al Bagdadi, *Abulfedbl* ben al Mohandes sive filius Geometræ: *Racschideddin Abu Mansur Ebn Coburi*, defunctus A. hegiræ 639. (CHristi 1241) qui de eodem argumento scripsit jussu Regis Damasci & Hierosolymæ ad Moaddham ben al Adel, qui magni Saladini nepos fuit. Denique *Ebn Beitbar*. Vide Herbelotum in voce *adviab al Mofredab*, & *Giamé*.

Abu Ali ben Massibi, Medicus Christianus de quo infra in *Massibi*.

Abu Ali ben Sina, vulgo *Avicenna*, de quo infra in *Avicenna*.

Abubeker ben al Bedr, Medicus veterinarius, cujus liber Hippiatricus Arabice MS. in Bibl. Regis Christianissimi n. 904. inscribitur: *Kamel al Sanatein*. Herbelot. p. 20.

Gregorius Abulfaragius ex Melitena Armeniæ: notus opere Chronico quod Arabice scripsit ab orbe condito usque ad A. C. 1284. & cum latina versione edidit Eduardus Pocockius, Oxon. 1663. 4. fuit filius Aaronis al Thabib sive Medici Malatiensis, idem artis Medicæ peritus, licet professione ipsum Medicum fuisse, quod à nonnullis traditum est, (*) minus constet. Vide Herbelotum Bibl. Oriental. p. 24. seq. Eusebium Renaudotum T. 2. liturgiar. Oriental. p. 469. seq. (**) & Josephum Simonium Assemanum T. 2. Bibl.

(*) Ut a præstantissimo Caveo in Hist. literar. scriptor. Eccles. ad A. C. 1284. quem secutus fui in Bibl. antiquaria p. 179.

(**) Journal des Savans 1716. T. 2. p. 492. seq. Acta Erud. 1723. p. 13. seq.

Bibl. Orientalis Clementino Vaticanæ c. 41. qui Episcopum Tagritensem vocat T. 1. p. 30. & 57. ubi ejus horrei sive notarum in S. Scripturam meminit.

Aboulheim ex Murcia Hispaniæ, Mathematicus & Medicus quam artem Damasci cum laude exercuit. Vide Herbelotum p. 26.

Abouil-Miamen Mostbafa, Medicus inter Arabes celebris, defunctus Anno Hegiræ 1015 (CHristi 1606.) scripsit commentarium in librum physionomicum ***Escbarat val nadbair.*** Herbelot. p. 26.

Abou-Ossaiba, ben Abi Ossaiba auctor historiæ Medicorum Arabum cujus titulum Herbelotus p. 31. annotat hunc: ***Oiun al enba fi tbabacat al atbebba.*** De Medicis Arabibus etiam ***Ebn al Daiab*** in ***Akbar al atbabba***, sive historia Medicorum id. p. 43. atque ***Iman Bedreddin Mabmud, ebn Abmed Alaini*** defunctus anno Hegiræ 855. (CHristi 1451.) in ***akd al giuman fi tarikb*** sive opere XIX. diviso voluminibus, de vitis virorum illustrium. id. p. 42. Nec non ***Tageddin Ali ben Alkbàn***, Bagdadensis in ***Akbbar al Odaba*** sive historia eruditorum qui inter Musulmannos floruere usque ad annum Hegiræ 674. quinque voluminibur. ***Iman Cassem ben Mobammed*** al Corthobi sive Cordubensis defunctus anno Hegiræ 242. (CHristi 856) in ***akbbar ab olama al Andelous*** sive historia doctorum Andalusiorum sive Hispanorum: ***Scbeik Bakoviab al Sbirazi***, defunctus anno Hegiræ 325. (CHristi 936.) in ***akbbar al arefin*** sive historia eruditorum: ***Mardin*** qui obiit anno Hegiræ 788. (CHristi 1386) & ***Zeineddin Serigia Mobammed al Malatbi***, qui ambo de viris tractarunt illustribus, & suo quisque operi titulum præfixit ***akbbar al aian.*** Præterea ***Aboul Hassan Ali ben Angiubin al Bagdadi***, defunctus anno Hegiræ 674. (CHristi 1275.) in ***akbbar al-Mossanefin*** sive historia scriptorum Arabum, sex voluminibus.

Abou Sadek, Abdalrabman ben Abisadek, auctor commentariorum in Hippocratis aphorismos & Galenum de usu partim corporis humani. MS. in Bibl. Regis Christianissimi n. 949. Herbelot. p. 39.

Abou-Sabal al Massibi sive Christianus, qui Avicennam in arte Medica instituit: auctor ***Centiloquii***, Arabice ***Miat.***

Abou-Salem ex Melitene Armeniæ, Medicus Christianus de secta Jacobitarum, qui sibi ipsi necem conscivit cum excidisset gratia Aladini, Sultani Iconiensis, qui A. C. 1236. obiit. vide Herbelotum p. 39. & 83.

Abul-

Abulbaram Ibn Ennefis el Coraiſci, ſive Coraiſita cujus commentarius in Canonem Avicennæ MS. in Bibl. Medicea. Vide Amœnitates literarias T. 3. p. 200.

Abulbaſam cujus meminit Thomas Bartholinus in Medicis Poëtis p. 107.

Abulkaſen Abdurſhaman, Ibn Ali ben Ahmed ben Abi Sadik Niſciaburenſis ex provincia Chocaſanenſi, Commentarius in quæſtiones Medicinales Hunaini, decem libris: & alius liber de Magia naturali MS. Arabice in Bibl. Medicea. Vide Amœnitates literar. T. 3. p. 193. & 205.

Abulucus, Avicennæ lib. v. in quo compoſitiones Pharmacorum deſcribit.

Abu Manſur el Haſen ben Nuh, el Camari, de morbis internis & externis libri duo, & tertius de febribus. MS. Arabice in Bibl. Medicea. Amœnitatt. literar. T. 3. p. 195.

Abu Merevan Ben Zoberi. Ejus liber de Medicamentis & diæta MS. in eadem Bibliotheca. id. p. 196.

Aburnius Valens, Galeno lib. Pharmacorum κατὰ γένη vij. T. 2. edit. Græcæ Baſil. p. 418. ubi ſemel vitioſe excuſum Σαβέρνιος. Fuit & Juriſconſultus hujus nominis, cujus ſunt libri vij. Fidei commiſſorum.

Abuſeid & *Abuzeid*, (utrumque enim reperio) apud Serapionem Antidotorum c. xvij.

Abbumeron vide ſupra *Abbomeron.* Libri III. de re Medica, ex Arab. Latine. Venet. 1496.

Abynzoar, vide in eodem loco.

Acacius cujus medicamentum refert Galenus 7. κατὰ τόπους T. 2. Baſil. p. 267.

Aceſias, qui cauſam dedit illi proverbio *Ἀκεσίας ἰάσατο*, *Aceſias medicatus eſt*, de quo hæc vir Clariſſimus Jo. Jacobus Baierus Medicus Altdorfinus celeberrimus in Adagiorum Medicinalium centuria Lipſ. 1718. 4. p. 5. ſeq. Refert hoc adagium *Zenobius* †) commemorans, fuiſſe „*medicum imperitum, qui pedibus ægrum aliquem ſanare volens, male curavit.*„ Ejusdem quoq; mentionem faciunt *Diogenianus & Mich. Apoſtolius*,„ omnes vero allegant *Ariſtophanem*, quod is in Tetrametris ſcripſerit:„ *Ἀκεσίας τὸν πρωκτὸν ἰάσατο*; i. e. *Aceſias podicem medicatus eſt:* inde„que colligunt, virum fuiſſe imperitum & infelicem medicum.„

 Ubi

†) Centur. 1. proverb. 52. Diogenian. II. 3. Apoſtol. II. 23.

"Ubi vero & qua ætate vixerit *Acesias* ille, parum liquet; nec "enim apud alios Autores antiquos, nomen ejus, quod sciam, oc- "currit, præter *Athenæum*, qui inter scriptores ὀψαρτυτικῶν, aut "qui artis condiendi præcepta tradiderunt, *Acesiam*, *Acestiumque* "quendam numerat; licet valde dubitem, an hic idem sit cum il- "lo quem indicat parœmia: quod si omnino hic esset, creden- "dum sane foret, meliorem coqvum aut conditorem, quam me- "dicum, se præstitisse *Acesiam*. Quamvis autem sine dubio nun- "quam non extiterunt multi similes *Acesiæ* medici, in Judæa ta- "men gente tales quondam præ cæteris abundasse, fidem facit ex- "emplo suo mulier αἱμοῤῥοῦσα, de qua *Marcus* Evangel. V. 25. & "26. testatur, *quod multa fuerit perpessa à compluribus medicis, & "erogaverit omnia sua, nec quicqam profecerit, sed magis deterius "habuerit.* Ast enim vero sæpe satis inique culpa non succeden- "tis ex voto curationis in Medicum transfertur, quando vel ipsi- "us ægroti contumacia, vel adstantium negligentia, vel morbi "denique & causarum ejusdem potentia obsistunt. Merito hinc, "patrocinium innocentis artificis in se suscipiens *Ovidius* ita ce- "cinit:

Non est in Medico semper relevetur ut æger,
Interdum docta plus valet arte malum.

Fuit & Acesius quidam Novatianorum Episcopus Sozomeno I. 22. Gelasio in actis Concil. Nicæni II. 30. & Suidæ memoratus, qui Socrati lib. I. Acesilaus, ad quem vitæ austeritate se aliis præferentem Constant. M. θὲς ὦ Ἀκέσιε κλίμακα, καὶ μόνος ἀνάβαθι ἐς τὸν οὐρανόν. *Erigito tibi scalam Acesie, & ad cælum solus adscendito.* Omitto Acesæum, à quo proverbium τὴν Ἀκεσαίου σελήνην, *Acesæi lunam* memorat Apostolius XVIII. 46. in eos qui lente rem gerunt, ab Acesæo Nelei gubernatore ad lunam actiones suas differentem. Ἄκεσις emplastrum apud Galen. I. κατὰ γένη T. 2. p. 325.

Acestinus, apud Heliodorum Historiæ Æthiopicæ lib. iv. p. 171. si vera est ea historia. ὁ λόγιος Ἀκεστῖνος, (εἰώθει δέ πως τὸν ἄνδρα) τῷ καρπῷ τὴν χεῖρα καὶ ἀκύτης ἐμβαλὼν ἀνακρίνειν ἀπὸ τῆς ἀρτηρίας ἐῴκει τὸ πάθος &c. Acestius scriptor ὀψαρτυτικῶν. Athenæ XII. p. 516.

Achaasos

Achaasos Atheniensis Galeno, si is est, quod nunquam credidi, in lib. De medicinis expertis, qui Latine tantum exstat versus ex Arabico T. ult. edit. Junt. pag. 111. *Ab Achaasos experimentatore* (Empirico) *Athenarum sumta medicina. Ab ista nobilissimo Medico accepimus tres medicinas compositas, quibus semper usi sumus* &c.

Achalaemen vide infra *Alchalabamen.*

Achamas. vide Athamas.

Achilles unus celeberrimus è Græcorum Principibus, Homeri illustratus ingenio, & post mortem divinis affectus honoribus (*) Medicæ etiam artis laudem tulit, de qua juvat audire Tiraquellum lib. de nobilitate p. 267.

De Achille Vindicianus illo carmine ad Valentinianum Imp.„

Quod natum Phœbus docuit, quod Chiron Achillem,
Quod didicere olim Podalirius atque Machaon,
Præceptore suo, &c.

Et ante eum Homerus libro λ. Iliados v. 831. qui & libro primo ejus-„ dem operis v. 56. seq. tradit eum causam pestilentiæ Græcorum„ cognovisse. Et de eo loquens Sidonius Apollinaris, Carmine „ ix. v. 131.„

Venatu, fidibus, palæstra & herbis
Sub Saturnigeno sene institutus.

Chironem enim *Saturnigenam* vocat, quod Saturno, & Philyra esset„ genitus. Et Claudianus in Panegyrico de tertio consulatu Ho-„ norii, v. 60.

—— Non ocius hausit Achilles
Semiferi præcepta senis, seu cuspidis artes,
Sive lyræ cantus, socias seu disceret herbas.

Cæterum is herbam Sideritem Achilleam, sive Achillion à se dictam„ invenit, qua vulneribus mederetur, quaque sanasse Telephum„ dicitur, ut scribit Dioscorides libro iv. cap. xxxiij. Plinius libro„ xxv. cap. v: & Apulejus de herbarum viribus cap. lxxxix. quam-„ vis idem Plinius lib. xxxiv. cap. xv. eum aliter sanasse dicat. Et„ huc alludit Claudianus ad Adrianum, Epist. 1. 46.„

(*) Vide Apollodorum in periplo ponti Euxini, sub extrem, ubi de Insula Achillis.

Sanus Achilleis remeavit Telephus (*) herbis,
Cujus pertulerat vires, & ſenſit in uno
Letalem placidamque manum, medicina per hoſtem
Contigit, & pepulit (quos fecerat ipſe) dolores.

"Vulnus autem illud Telephi immedicabile exiſtimabatur. Ex quo Græ-"ci vulnera quæ multum malignitatis præferunt, ſicut Chironia "ita πλέφεια τραύματα vocant, ut quæ Achillem medicum re-"quirere videantur, teſte Paulo Ægineta, quo loco de ulceribus "agit, lib. ſcilicet jv. cap. xlvj. Telephii vulneris meminit & "Galenus libro ſecundo Therapeuticæ. Sed & ab eodem dicta "videri poteſt quædam hordei ſpecies, cui ſcilicet ſpica folio per-"quam proxima eſt, amplitudinis & craſſitudinis majoris, ut quæ "Achilleis à Theophraſto, Achillejas ab Hippocrate ſit cogno-"minata. Sunt autem qui Achillem ita dictum volunt, ἀπὸ τοῦ "ἄχος λύειν, id eſt, à ſolvendo dolore, quoniam is medicus fu-"erit: quanquam alii aliunde (**) deducunt. Julius autem Firmi-"cus, Aſtronomicon lib. iv. cap. x. ſcribit prudentiſſimum Achil-"lem, (**) quisquis is fuit, libros in aſtronomia ſcripſiſſe. Scio "autem Hyginum Fabularum cap. cj. tradidiſſe Achillem cum ab "eo peteretur, ut Telephum curaret, reſpondiſſe ſe artem me-"dicam non noſſe, quo nomine reprehenditur à Raphaële Fa-bretto ad tabulam veterem Iliadis p. 358."

His accedant obſervata Caroli Drelincurtii Prof. Medici Leidenſis ex raræ diligentiæ opuſculo quod Lugd. Batavor. 1694. 4. edidit inſcripſitque *Homericus Achilles Caroli Drelincurtii penicillo delineatus per convicia & laudes.* Ita autem ille pag. 87.

1. Achil-

(*) al. *Achillea haſta.*

(**) Vide Drelincurtii Achillem p. 4. ſeq. Salmaſium ad Tertull. de pallio pag. 239. ſeq. Cotelerium ad Clementina, homilia 6. cap. 14. Tom. 1. Patrum Apoſtolic. pag. 668.

(***) Hunc *Achillem* non illum Homeri ſed *Tatium* intellige de cujus Iſagoge in Aratum dixi lib. 3. c. 5. §. 23. Iſte Achilles *Iſidorianum* præceptorem ſuum laudat pag. 166. in Uranologio Petavii edit. Amſt.

1. Achilles Medicinam à Chirone edoctus Iliad. A. v. 830. & 831. nec-non Iliad. Λ. num. 50. & Π. num. 36.

* *Stat:* Achill. V. ỽ. 159. & 160. *Claudian.* III. Conf. Honor. ỽ. 62. *Apollinar:* Carm. IX. pag. 332. & *Tzetzes* Chil. VII. num. 94. nec-non *Plut:* de Aud: Poët: pag. 26. & Sympos: Lib. V. Quæst. IV. pag. 678. atque Lib: de Music: pag. 1146. *Liban:* Progymn: pag. 71. *Theon Soph:* pag. 187. *Isac:* ad Lycophr: pag. 112. *Eustath:* ad II. A. pag. 45. ỽ. 19. & Λ. pag. 886. ỽ. 50. atque Π. pag. 1077. ỽ. 39. *Phavorinus* demum in Ἀχιλλεύς.

2. Qua sanavit Cleonymum pycten, idque in somnis † Tertull. de Anima, num. 46. pag. 347.

* Atque sic *Achillem*, perinde ac *Jäsida*, juvit,
Scire potestates herbarum, usumque medendi.

Æn. XII. ỽ. 392. & *Auson.* Epigr. XX. ỽ. 7. pag. 9. Illis autem herbis *Achilles* purus putus fuit, non *Hercules* alter, sed *mulomedicus*, è Plutarch: Sympos: Lib. V. Quæst. IV. pag. 678. ỽ. 1. & 6.

Valeat igitur *Achillea sua herba* tanquam *veterinarius.* Repetas autem *plantam* istam à *Dioscoride*, Lib. IV. Cap. XXXVI. pag. 257. atque *Plinio*, Lib. XX. Cap. V. pag. 625. nec-non à *Ruellio, Matthiolo, Pena, Lobelio, Dalechampio, Dodonæo*, & *Joh: Bauhino*, quibus, adde *Hesychium* in *Voce* φίδνα, quæ me *ventosa* *, & *alatæ* ** *fugisset*, ni *gravem* illam *gravis* ille Scriptor, Gisb. Cuperus, *trabali clavo* *** menti meæ *fixisset.*

* Iliad Δ. ỽ. 355. & 363. ** Il. A. ỽ. 201. & B. ỽ. 7. & 109. *** *Cic:* V. in Verrem. num. XX.

† Sic Architectum Arcis Palladiæ, Mnesiclen, *Pericles* sanat, Minervæ monitu *per somnum.* Plutarch: in Pericle p. 160. Sic & Ptolemæum Lagi, militesque multos, radicula *per somnium visa*, Magnus Alexander persanavit. *Cic:* II. de Divin: num. 66. Diodor: Lib. XVII. pag. 570. *Strab:* Lib. XV. pag. 723. *Q. Curt:* Lib. IX.

"IX. Cap. VIII. num. 26. *Plut:* in Alex. pag. 668. *Justin:* Lib. "XII. Cap. X. num. 3. Et *Oros:* Lib. III. Cap. XIX. Sic denique "Vespasiano Serapis, *per quietem*, ceu Medicus adstitit. *Sueton:* "in Vespas. num. 7.

"Videsis Alcestin ab *Hercule* ἰατρευκῶ restitutam, in Amator: *Plut:* pag. "761. ex *Euripid:* Alceste ℣. 858. & 1119. Eurypylum à *Patroclo* "sanatum, Il. Λ. ℣. 847. & *Mithridatem* insuper φιλιατρεῦντα, in *Plut:* "Adulatore pag. 58.

"Imo ipsa *Dione* Venerem sanat; Il. E. ℣. 417. *Latona* vero atque *Diana* "Æneam; Il. E. ℣. 447. *Hecameda* demum Machaonem. Il. Ξ. ℣. 6. "*Ce n'est donc pas d'aujourduy que tout le Monde se mesle d'être Mé*"*decin.*

3. Atque Telephum, Mysorum Regem, Cointus Lib. IV. v. 152. 174. & Lib. VIII. v. 153.

"* Quem ipse sauciaverat, *Pindar:* Isthm. V. pag. 90. & VIII. pag. 142. "*Propert:* Lib. II. Eleg. I. ℣. 66. *Ovid. Met.* XII. ℣. 112. XIII. ℣. 171. "*Amor.* II. El. IX. ℣. 8. 1. de Rem: Am: ℣. 48. Trist. I. El. ℣. 100. 2. "El. I. ℣. 20. 2. de Pont: El. II. ℣. 26. *Senec:* Troad. Act. II. ℣. 218. "Q. *Seren: Sammonic:* Cap. XLV. *Coint:* Lib. IV. ℣. 152. & 176. "*Tzetz.* Chil. VI. num. 70. Telephus ergo *sensit in uno lethalem pla*"*cidamque manum*, *Sanus* [enim] *Achillea remeavit Telephus hasta.* "Claudian: Epist. I. ℣. 46. *Arte* scilicet *refectus Hæmonia.* Stat: "Sylv. IV. Lib. I. ℣. 112. & *Eustath:* ad Il. A. pag. 45. ℣. 38. & pag. "46. ℣. 40. Id insinuant *Horatius* Ep. XVII. ℣. 8. *Ælian:* Hist. Anim. "Lib. LVI. pag. 22. *Lucian:* ad calcem de morib: Phil. pag. 27. "& *Philostr:* Apoll. VI. Cap. XVIII. pag. 318.

" Ita *Dictys*, Lib. II. p. 28. *Hygin:* num. 101. *Strab:* Geogr. XIII. "p. 584. Plin. XXV. Cap. V. p. 625. & Lib. XXIV. Cap. XV. "p. 819. *Plutarch:* de Util. ex inimic: p. 89. *Philostr:* Her: p. 659. "& 663. *Liban:* Prog. pag. 72. & Declam: III. pag. 231. *Theon.* "Soph: pag. 188. *Suid: in* Τήλεφος & Cent. XIII. num. 47. *Isac:* "pag. 42. & 43. *Apostol.* Cent. XIII. num. 36. *Eustath:* in Il. A. "pag. 34. & Od. Λ. pag. 452. Quibus adnumero *Schol:* Aristoph: "in Nub: pag. 176.

Illius

Illius porro *Telephi* ulcerosi meminerunt *Galenus* T. IV. p. 47. & 194. *Paul:*,, *Ægin.* Lib. IV. pag. 69. Hic ideo mirari subit, *Gorrai*, alias flu-,, entissimi, *ariditatem*, super enim Telepho, *pumice siccior* est. De-,,, fin: Med: pag. 628.,,

4. Adjutoribus Machaone atque Podalirio. Dictys Lib. II. pag. 31. & Rhodom. Troic. v. 802.

* Qui præstitere *Multa manu Medica, Phœbique potentibus herbis. Æn.* XII.,, v. 402.,,

Achillas παρακεντητής, id est, compunctor (*) Galeno Pharmacorum localium lib. vij. c. v. T. 2. p. 269.

Qui *Achillas Secundilo.* est Tiraquello, ex Galeno lib. Pharmacorum κατὰ γένη lib. vij. in Græco T. 2. edit. Basil. p. 410. & 419. est Ἀχιλλία Σεκυνδίλῃ.

Achillas simpliciter, sive unus ex illis, sive alius, eidem Galeno ejusdem postremi operis lib. v. T. 2. pag. 388. & Aëtio Tetrab. iv. Ser. iij. cap. xiv.

Achildes an *Achilles* libro de venenis, citatur à Vincentio Bellovacensi speculi natural. xx. 68.

Achilles Bassarus, Velcurianus recentioris ætatis, cujus extat libellus prognosticus, & alia quædam.

Achilles Pirminius Gassarus denatus Augustæ Vindel. Ao. 1577. ætat. 72. de cujus scriptis Medicis Jo. Georgius Schenckius in Bibl. Medica & Georg. Abraham Mercklinus in Lindenio renovato.

Achim apud Serapionem, Simplicium cap. ccxc. vide Hachim.

Achmeth Habramii filius, cujus extant vij. libri Græca lingua, quorum titulus est, Peregrinantium viatica. Ita Tiraquellus.

Acholius Aetio citatus, inter Medicos principes H. Stephani p. 413.

Achromos fœmina cujus dysentericam potionem memorat Hippocrates VII. epidemion, extrem.

Acostror Galeno, aut quisquis is est, in medicinis expertis, Latine tantum editis Tomo ult. edit. Junt. p. 109.

Acmbasius, Rasi lib. Continentis v. cap. iij.

Acrisius, Garioponto in lib. de febribus cap. vij.

Acron

(*) Tiraquellus reddit *aurigam*. Sed puto intelligi eum qui scarificationem cucurbitationem (schröpfen) venæque sectionem exercet.

Acron Xenonis F. modo à patria Agrigentinus, modo quod Athenis ἐσοφίςευσεν, hoc eſt artem ſuam exercuit, Athenienſis dicitur, vixit temporibus Empedoclis, hoc eſt ante Hippocratem, circa Olymp. LXXX. Empiricæ Medicinæ ſignifer fuiſſe traditur, unde Plinius XXIX. 1. *Alia*, inquit, *factio ab experimentis ſe cognominans Empiricen cæpit in Sicilia, ab Acrone Agrigentino, Empedoclis Phyſici auctoritate commendato.* Galenus in Iſagoge T. 4. edit. Baſil. pag. 372. ut ab antiquitate auctoritatem ſibi conciliarent, Empiricos ad Acronem veluti auctorem provocaſſe teſtatur. Τῆς δὲ ἐμπειρικῆς προέςησεν Φιλῖνος Κῶος, (*) ὁ πρῶτος αὐτὴν ἀποτεμνόμενος ἀπὸ τῆς λογικῆς αἱρέσεως, τὰς ἀφορμὰς λαβὼν παρὰ Ἡροφίλου, οὗ καὶ ἀκουςὴς ἐγένετο. Θέλοντες δὲ ἀπαρχαΐζειν ἑαυτῶν τὴν αἵρεσιν, ἵνα ἢ πρεσβυτέρα τῆς λογικῆς (ἧς αἱρεσίαρχης Ἱπποκράτης ὁ Κῶος προέςησεν) ἍΚΡΩΝΑ τὸν Ἀκραγαντῖνον φασὶν ἄρξασθαι αὐτῆς. Μετὰ Φιλῖνον ἐγένετο Σεραπίων Ἀλεξανδρεὺς, εἶτα Ἀπολλώνιοι δύο, πατήρ τε καὶ υἱὸς Ἀντιοχεῖς, μεθ᾽ οὓς Μηνόδοτος, καὶ Σέξςος οἱ καὶ ἀκριβῶς ἐκράτυναν αὐτήν. Peſtilentia laborantibus Athenis purgato per accenſos ignes Aëre levamen, ac medelam attuliſſe narrat Plutarchus lib. de Iſide & Oſiride p. 383. Ἄκρωνα γοῦν τὸν ἰατρὸν ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὸν μέγαν λοιμὸν εὐδοκιμῆσαι λέγουσιν, πῦρ κελεύοντα παρακαίειν τοῖς νοσοῦσιν, ὤνησε γὰρ οὐκ ὀλίγους. Idem referunt Aëtius tetrabibli 1. lib. 1. c. 94. & Paulus Ægineta lib. 2. c. 35. & ab Acrone didiciſſe Hippocratem notat Hieron. Mercurialis lib. 2. Var. Lect. cap. 18. & Voſſius lib. de philoſophia p. 84. Scriptum ejus Suidas commemorat, compoſitum utpote ab Siculo homine Dorica dialecto: ἔγραψε περὶ ἰατρικῆς Δωρίδι διαλέκτῳ, περὶ τροφῆς ὑγιεινῶν βιβλίον ἕν. *Scripſit de arte Medica, dialecto Dorica, de ſalubri victus ratione librum unum.* Addit Acronem fuiſſe unum ex illis qui ventos quosdam notaverunt. ἔςι δὲ καὶ οὗτος τῶν τινα πνεύματα σημειωσαμένων, quod refero ad ventos illos peſtilentes, à quorum curatione Empedocles Acronis æmulus dictus eſt κωλυσανέμας teſte Laërtio VIII. 60. Idem Laërtius VIII. 65. narrat Acronem paterno

(*) Confer Danielem Clericum V. C. in Hiſtoria Medicinæ, Gallice edita lib. 2. p. 342. ſeq.

terno monumento construendo locum à Senatu Agrigentino petiisse διὰ τὴν ἐν τοῖς ἰατροῖς ἀκρότητα, quod inter Medicos primas ferret: sed restitisse ipsi Empedoclem, atque inter alios περὶ ἰσότητος sermones quibus se illo nihil inferiorem esse contendebat, dixisse per ludibrium, incidendum scilicet illi monumento hoc ἐλεγεῖον sive distichon, quod respicit etiam Plinius, velut serio ab Empedocle professum interpretatus, & ex Laërtio referunt Hesychius Illustris, Suidas & ad Odysseæ ι. Eustathius p. 1634.

Ἄκρον ἰατρὸν Ἄκρων' Ἀκραγαντῖνον πατρὸς ἄκρου
Κρύπτει κρημνὸς ἄκρος πατρίδος ἀκροτάτης.

Posteriorem versum alii ita citant, & ad Simonidem referunt:

Ἀκροτάτης κορυφῆς τύμβος ἄκρος κατέχει.

Epigramma hoc propter allusionem ad nomen Græcum Acronis & Agrigenti reddi Latine nisi frigide vix potest. Acroneos video memorari in Galeno T. 2. edit. Parisiensis p. 340. Recentiori ætate claruit Joannes Acronius Frisius qui Mathesin & Medicinam docuit Basileæ diemque obiit A. 1563. de cujus scriptis Valerius Andreas in Bibl. Belgica & in Athenis Belgicis Franciscus Sueertius. De Acrone veteri Grammatico dicere me memini in Bibl. Latina. De Acrone sive Acronte Duce Cæninо à quo spolia opima tulit Romulus, vide quæ viri docti ad Propertium IV. 10.

Actides Chius ὀψαρτυτικῶν scriptor, memoratus Athenæo lib. XIV. p. 662.

Theodorus Actuarius apud Nicolaum Myrepsum Sect. XXXVI. 138. qui etiam Theodorus Magister XXXVI. 104.

Alius *Actuarius*, Joannes, Zachariæ F. circa A. C. 1300. cujus libri de urinis exstant, de quo dixi Volum. XII. p. 635. seq.

Acumenus, cujus meminit Plato in Phædro & Protagora, & Xenophon libro tertio de factis & dictis Socratis. Mentio hujus quoque in Epistolis Socraticorum, decima quarta ad Xenophontem pag. 31. ὥστως οἱ ἐπαγγελλόμενοι ὀπῶν πράττειν, Ἀκούμενον τοῦ μαθόντα τὰ ἰατρικὰ, καὶ τὰ Μυστικὰ Δάμωνα τε καὶ Κόννου τοῦ Μητροβίου. Confer Leonem Allatium in notis p. 185.

Adamum primum humani generis parentem Hebræi medicinam divino Numine adeptum ferunt, ut notavit Marsilius Ficinus Orat. de laudibus Medicinæ, quæ libro quarto Epistolarum ejus T. 1. Opp. p. 735. inserta legitur. De libris Chymicis qui ad Adamum auctorem referuntur & de inventione artium, sicut aliarum, ita etiam Medicæ quam illi veteres quidam tribuerunt, dixi in Codice pseudepigrapho Veteris Testamenti.

Adamatus Salernitanus, memoratus Alberto Cranzio in Metropoli.

Adamantius, aut ut alii vocant, ***Adamantus*** Sophista, qui libros Physiognomicorum Græce scripsit ad Constantinum sive Constantium potius qui Placidii uxorem duxit. Vide quæ de hoc scriptore dixi lib. 3. cap. 6. §. 38. p. 171. Citatur ab Aetio Tetrab. 1. Ser. III. cap. clxiii. & Tetrab. II. Ser. IV. cap. xxvii. & xxxi. & Tetrab. IV. Ser. III. cap. VI. & ex aliis libellis.

Adamasca & ***Adamascus***, Serapioni Simplicium cap. lxxxi. & ccccxv.

Adelardus Anglus philosophus idem & medicus qui scripsit Quæstionum naturalium lib. 1. & in re medica lib. plurimos, vixitque sub Henrico rege Anglorum I. an. D. 1130. Hujus meminit Balæus in illustribus scriptoribus majoris Britanniæ.

Adeli scriptor Arabs antidotarii, & libri de medicamentis compositis. Herbelot. p. 56.

Adrianus Imperator, medendi scientia excelluit, ut testis est Aurelius Victor in Epitome. Et est collyrium utile ad plurima, ab eo inventum, ut tradit Aetius Tetrabibli lib. II. Ser. III. cap. cxiii. & præterea antidotum ab eodem compositum, & Hadrianum vocatum descripserunt idem Aetius Tetrab. IV. Ser. I. cap. CVIII. Nicolaus Salernitanus, & Nicolaus à Villa nova in suo uterque Antidotario. Quanquam Marcellus Burdegalensis lib. Medicamentorum cap. xx. quo describit illud antidotum Hadriani, dicit quod eo utebatur Augustus Cæsar, ut hinc possis intelligere Hadrianum, qui longo post Augustum tempore imperavit, id non confecisse, nisi & ipse de eodem Hadriano intelligat, nam & is Augustus, ut plerique Imperatorum dictus est. *Hæc Tiraquellus.*

Ægialeus archiater Epiphan. T. 1. p. 627. Acta Archelai cum Manete p. 23.

Ægidius Monachus Benedictinus clarus sæculo duodecimo, qui latinis versibus scripsit librum *de urinis* & alterum *de pulsibus*, de quibus non repetam quæ dixi in Biblioth. Latina. Ejusdem libros quatuor, itidem

dem hexametris scriptos *de laudibus & virtutibus compositorum medicamentorum*, primus edidit vir ingenio & eruditione clarissimus Polycarpus Leyserus in historia poëtarum medii ævi pag. 502-692. Halæ Sax. 1721. 8. qui hos non diversos esse putat ab opere *de antidotis* quod huic Ægidio ab aliis tribuitur. Meminit scriptoris hujus Ægidius alter ætate ei suppar Parisiensis in Carolino:

Nominis ille mei celeberrimus arte medendi
Cum sit & hic (*) *ortus, cujus facundia grata est*
Et nunquam laudanda satis, nec in agmine vatum
Nominis extremos sortiri debet honores.

De hoc & aliis Ægidiis centum & quadraginta amplius, Rev. Ægidius Hochmuth in singulari libello edito Witebergæ 1725. 8.

Ægimius, Veliensis, Ἡλιαῖος Galeno lib. IV. de Differentiis febrium, ubi dicit eum scripsisse *de Palpitationibus.* περὶ παλμῶν T. 3. edit. Basil. p. 8. 44. 49. ubi Ἠλεῖος legitur, Eleus. Ægimii Heliæi, & Hegesippi atque Metrobii πλακυντοποιϊκά laudat ex Callimacho Athenæus lib. XIV. p. 643.

Ægle, Hygia, Panacea, Jaso, quatuor Æsculapii filiæ artis medendi peritæ, Αἴγλη, Ἰασώ, Πανάκεια, Ὑγεία, quarum mentio apud Plinium XXXV. 11. & Scholiasten Aristophanis ad Plutum v. 701. Plura de his Joannes Henricus Meibomius Commentario in jusjurandum Hippocratis capite sexto p. 53. seq.

Ægyptius quispiam sic simpliciter citatus Galeno in lib. Pharmac. localium IV. cap. VII. & Aetio Tetrab. II. Ser. II. cap. LXVIII.

Ælianus Meccius Μίκκιος senior è præceptoribus Galeni ὁ πρεσβύτατος τῶν ἐμῶν διδασκάλων Gal. lib. de theriaca ad Pamphilianum T. 2. p. 470. Alii leg. *Æmilianus*. Æliani musculorum anatomen in pretio habitam scribit idem Galenus procemio libri de musculorum dissectione ad tirones qui Latine tantum ex Augusť. Galaldini versione prodiit T. I. edit. Junt. p. 44. Ibidem refert Ælianum libro quo veluti compendium voluminum anatomicorum à patre ipsius conscriptorum fecerat, simul ex suo ingenio dissectionem musculorum adjecisse.

Ælius Cajus, Galeno in lib. II. Antidotorum, T. 2. p. 441. vide Cajus.

(*) Parisiis.

Ælius Gallus, eidem, Antidotorum lib. II. & κατὰ τόπους, lib. III. cap. I. & lib. IV. cap. VII. T. 2. p. 218. 259. 267. 276. 286. 303. 330. 343.

Ælius Promotus Alexandrinus Græcus medicinæ ſcriptor, quem ferunt extare in Italia. Αἰλίου Προμώτου ἰατρικὰ, φυσικὰ καὶ ἀντιπαθητικὰ quædam MSS. Leidæ inter libros Voſſianos. Ex ejus libro περὶ ἰοβόλων καὶ δηλητηρίων φαρμάκων qui MS. exſtat Romæ in Bibl. Vaticana, quædam affert Hieronymus Mercurialis III. 4. Var. lect. Plura etiam lib. 2. de venenis.

Ælius ſimpliciter, vel illorum unus aut alius, Galen. κατὰ τόπους lib. IV. c. VI.

Æmilianus, vide ſupra in Æliano.

Æmilius Macer, ſub cujus nomine hodie circumfertur carmen *de viribus herbarum*, Virgilio ſuppar & Tibullo, ſcripſerat non modo *de herbis* ſed etiam *de avibus*: quæ ejus ſcripta diu eſt quod interciderunt, ut in Bibl. Latina dicere me memini. Sed juvat de illo hic apponere obſervata elegantiſſimi Brockhuſii è notis ad Tibulli II. 6.

"CASTRA MACER SEQUITUR] Statius Achilles hæc de Pompejo Macro, "Theophanis Mytilenæi filio, intelligenda docet; cujus Macri curæ Bi-"bliothecas ordinandas delegavit Auguſtus, auctore Suetonio Jul. C. "56. Paria ante Statium tradiderat Jo. Baptiſta Pius Annot. poſter. C. "184. Quem miror ſecutum fuiſſe virum raræ cujusdam diligentiæ Jo. "Glandorpium in Onomaſtico. Nituntur omnes teſtimonio Naſonis, "Amor. L. 2. Eleg. 18.

Carmen ad iratum dum tu producis Achillen,
Primaque juratis induis arma viris;
Nos, Macer, ignava Veneris ceſſamus in umbra.

"itemque L. 2. Pontic. Epiſt. 10. v. 13.

Tu canis æterno quidquid reſtabat Homero,
Ne careant ſumma Troica bella manu.

"Itaque poëtam fuiſſe, & ſcripſiſſe Paralipomena Homeri, ipſi confiten-"tur. Sed de Pompejo Macro tale nihil prodidit veterum ſcriptorum "quisquam. Æmilium vero Marcum, Veronenſem, multi nominis poë-"tam fuiſſe ſcimus, Virgilio atque Albio noſtro ferme æqualem. Ser-"vius ad Eclog. 5. MENALCAS *Virgilius hic intelligitur, qui obitum fra-"tris ſui Flacci deflet; vel, ut alii volunt, interfectionem Cæſaris.* MO-

PSUS

PSUS *vero Æmilius Macer, Veronensis, poëta, amicus Virgilii.* Certe ma-„ jorem natu fuisse Ovidio, ipse Ovidius testatur Lib. 4. Trist. Eleg. 10.„ v. 42. „

Sæpe suas Volucres legit mihi, grandior ævo,
Quæque necet Serpens, quæ juvet Herba, Macer.

Atque etiam hoc Macro ductore & quasi adolescentiæ custode Asiam„ se perlustrasse ac Siciliam commemorat L. 2. Pontic. Epist. 10. v. 21. „

Te duce magnificas Asiæ perspeximus urbes:
Trinacris est oculis te duce nota meis.

Ex loco Peligni vatis priore colligere est argumenta librorum Æmilii„ Macri. Scripsit enim *Ornithogoniam*: cujus e volumine secundo hæc„ verba, *Cum laude excellet omnes*, citat Diomedes Grammaticus Lib. 1.„ p. 371. ostendens Macrum *excellére* dixisse, qvum alii omnes dicant *ex-„ cellere.* Ex eodem, ni fallor, opere Charisius Lib. 1. p. 108. „

Auxilium sacra venient cultoribus ibes.

itemque istud, „

altis ex urbibus ibes.

Plinius autem, in catalogo auctorum, unde se profecisse testatur, L. 10.„ qui de avibus agit, Macrum etiam nominavit. Binos ex illo opere ver-„ siculos servavit nobis Isidorus L. 12. Orig. C. 7. OLORES *autem La-„ tinum nomen est: nam Græce* CYCNI *dicuntur. Nautæ vero sibi hanc bo-„ nam prognosiam facere dicunt: sicut ait Æmilius:*„

Cygnus in auspiciis semper lætissimus ales.
Hunc optant nautæ, quia se non mergit in undas.

Corruptus est Nonius in voce *Profecta*, ut quidem nunc editum habe-„ mus: *Profecta, exta quæ aris dantur ex fibris pecudum dissecta, sunt gene-„ ris neutri. Licinius Macer in Ornithogonia:*„

Vulcani tosta vapore
Cum vigris profecta ferunt.

Est enim scribendum *Æmilius Macer.* Seqvuntur apud Nasonem *Macri„ Theriaca.* E quorum libro quinto hæc sunt, *longo resonantia sibila collo,*„ apud

"apud Charisium Lib. 1. pag. 61. Isidorus duos versus habet, libro non "nominato, Lib. 12. Orig. C. 4. *Hic* (chelydros) *per aquam labitur, ter-"ram fumare facit. quem sic Macer describit:*

Seu terga exspirant spumantia virus,
Seu terram fumat, qua tater labitur anguis.

"Sed quid est *terram fumat?* an, fumantem facit? Puto, *terram infu-"mat.* h. e. exsiccat ad pestilentem suum ardorem. Tum *opus de Herbis.* "quod laudat Dionysius ille, quem ab librorum argumento vulgus *Ca-"tonem* vocat, præfat. Lib. 2.

Quod si mage nosse laboras
Herbarum vires; Macer has tibi carmine dicet,
Corporis ut cunctos possis depellere morbos.

"Huc, arbitror, pertinuerunt ista Charisio laudata Lib. 1. *fluviorum mar-"gine summa*, pag. 49. *Inter præteritas numerabitur ocymus herbas*, pag. 55. "*quales seges intubus herbas*, p. 78. *saucia naris*, p. 82. Scripsisse & *Theo-"goniam* tradit Nonius Marcellus, his verbis: *Picumnus & avis est Mar-"ti dicata, quam picum, vel picam vocant, & Deus, qui sacris Romanis ad-"hibetur. Æmilius Macer in Theogonia libro primo:*

Et nunc agrestis inter Picumnus habetur.

"Sed viri docti hic *Ornithogania* reponunt: id quod mihi admodum pro-"babile videtur. Denique & hæc laudat Diomedes L. 1. p. 366. *Negli-"go, neglexi. Sed Æmilius Macer, Omnium nostrum negligerit auctoritatem. "quod analogia propius, quia &* legerit *dicimus.* Unde habuerit, non dicit. "At Priscianus Lib. 10. p. 895. hæc eadem verba proferens, nominat sex-"tum decimum Annalium librum. Quod quale sit, disputat noster Vos-"sius Libr. 1. de Histor. Latin. C. 16. Præterea & de Apibus aliquid in "literas misisse, nescio an ex Servio colligere liceat, in L. 1. Æn. v. 439. "FUCOS] *Secundum Plinium, apium multa sunt genera. Proprie tamen "apes dicuntur de bobus ortæ: fuci, de equis: crabrones, de mulis: vespa, de "asinis. Fucus autem, secundum Æmilium Macrum, major ape, crabrone mi-"nor.* Certe Plinius in Catalogo scriptorum libri undecimi, quo libro "apum naturam considerat, posuit quoque Æmilium Macrum. Brevi "eum elogio mactavit Politianus, Nutric. v. 484. de Verona loquens, "& de Catullo:

Non-

Nonnibil Æmilium tamen hæc quoque jactat alumnum
Texentem tenui Macrum fubtegmina filo:
Dum Volucres numeris, dum Gramina pingit, & Angues.

Videlicet hæc Quintiliani fide dicuntur Lib. 10. Inftit. Orat. C. 1. qui„ Lucretium ac Macrum *in fua quemque materia elegantes* vocat, fed *alte*-„ *rum humilem*, *alterum difficilem*. Super quo judicio videri debet Bar-„ thius L.43. Adverfar. C.2. Utinam hodie de Macro & nob's arbitrari lice-„ ret! Sed omnia viri clariffimi fcripta funditus interierunt. Utinam„ faltem Iliaca exftarent, quæ tanti fecit Nafo, ut ab his libris honorifi-„ cum dederit auctori cognomentum L. 4. Pontic. Epift. 16. v. 6.„

Cum foret & Marfus, magnique Rabirius oris,
Iliacusque Macer, fidereusque Pedo.

Obiit autem Macer in Afia, quo tempore Auguftus nepotes fuos Ca-„ jum & Lucium Agrippas adoptavit. Auctor Hieronymus in Chronico„ Eufebiano. Id factum eft A. V. DCCXXXVII. C. Furnio, C. Junio„ Silano Coff. Circumfertur hodie libellus fub Macri nomine *de Viribus*„ *Herbarum*; quem miror pro genuino fœtu hujus Æmilii Veronenfis ha-„ buiffe virum doctiffimum Thomam Bartholinum in Differtatione elegan-„ te de Medicis Poëtis, præfertim qvum de illo fuco jam olim monuerit vir clariffimus Lilius Gyraldus Dial. 4. de Hift. Poët. Non paullo ve-„ rius pronuntiavit J. C. Scaliger L. 6. Poët. C. 4. Macrum eum, cujus„ opus in manibus habemus, neque poëtam fuiffe, neque bonum medi-„ cum, neque fincerum verfificatorem. Sed audiamus Gaudentium Me-„ rulam L. 1. de Antiqvitat. Gallor. Cifalpinor. C. 11. p. 279. Italiæ Illu-„ ftratæ: *Hanc urbem* (Veronam) *tres maxime viri illuftrarunt: Catullus*,„ *fcilicet, a quo & Julius Cæfar profciffus eft: Vitruvius per tempora Divi Au*-„ *gufti, architectura fcriptor: & Æmilius Macer, qui de herbarum virtute ele*-„ *gantiffime fcripfit. Sed hic libellus, qui fub Macri nomine circumfertur, non*,„ *hujus eft, fed Odonis cujusdam medici, ut ipfe vidi in codice quodam anti*-„ *quiffimo. Verum ut gratior exiret in lucem, Macri titulo infcriptus eft*.„

Æneas Galeno citatus, Pharmacorum κτ̃ γένη lib. VII. & κτ̃ τόπȣς lib. II. cap. II. T. 2. p. 185. feq. ex quo potes colligere illum fuiffe ejus amicum & fodalem.

Æneas, qui Græce fcripfit de pulfibus & urinis, quem Latinum fecit Pla-
to

to Tyburtinus, & Ponticus Virunius. Æneas Philosophus ad quem S. Nili Epist. II. 280. edit. Allatii.

Ærmesus, & *Ærmasios* & *Armasios*, sive *Armasius*, hæc enim omnia nomina legimus apud Serapionem Simplicium cap. lxxxi. & cxliii. & ccxx. & ccxxix.

Æscheron, sive *Æschrion*, sive item *Æschron* Empiricus, & unus è præceptoribus Galeni, cujus ipse meminit lib. xi. Simplicium medicamentorum, quo in loco de cancris loquitur, & nisi id Galenus dixisset, putassem eum fuisse Æscheronem, (sed is antiquior) quem Varro annumerat inter scriptores rei rusticæ. Æschrion hic de agricultura sæpe à Plinio laudatus.

Æschines Atheniensis non ille quidem orator, sed alter Medicus Plinio citatus lib. xxviii. cap. iv. & alibi.

Æsculapius Apollinis filius inter inventores medicinæ celebratus, de quo præter Tiraquellum de Nobilitate p. 239. sqq. & 260. Jo. Henricus Meibomius in Commentario ad jusjurandum Hippocratis capite quinto, & quos laudavi lib. i. hujus Bibl. cap. viii. ubi de libris sub Asclepii nomine editis.

Aëtius Abidenus, aut ut alii rectius, Amidenus, qui Juliani temporibus junior medicorum ante se dicta conjunxit, libris xvi. quos ipse distinxisse videtur in Tetrabilos, id est, Quaterniones iv. quorum quilibet iv. Sermones sive libros continet. De hoc Aëtio & ejus scriptis atque editionibus dixi Volum. viii. p. 318. seq. Ejus libri tertii caput 164. de significationibus stellarum Græce & Latine cum Cornarii versione exhibet Petavius in Uranologio p. 216. edit. Amst.

Aëtius Sicanius, ex cujus & aliorum libris excerptus est liber de atra bile, qui Galeno adscribitur.

Afcasbi Herbelot. p. 64. b. *Agjaib.* p. 69. b.

Afranius, Petro Aponensi in additionibus Mesue, quo loco differit de ægritudinibus splenis.

Africana, citata à Marcello Burdegalensi Empirico c. 29.

Agameda, Augiæ Epciorum Regis, uxor Mulii Iliad. λ. 740.

Ἣ τόσα φάρμακα ᾔδη, ὅσα τρέφει εὐρεῖα χθών.

Agapetus Paulo Æginetæ citatus lib. iii. c. lxxvii. c. xi, & Alexandro Tralliano lib. xi.

Agapius

Agapius Alexandrinus, qui in medicina Commentarios edidit, Byzantiique ludum aperuit magna doctrinæ suæ fama, atque ingenii solertia: unde gloriam ex ea arte, opesque ingentes comparavit. Refert Damascius apud Photium Cod. 232. & ex eo Suidas. In Georgii Schenckii Bibl. Medica legas eundem Suidam testari quod Ælii Promoti scripta Agapius illustraverit. Sed hoc apud Suidam non reperio.

Agargeus, Galeno, aut cui vis, in lib. de medicinis expertis.

Agarisius Rasi lib. XI. Continentis c. I.

Claudius Agathemerus cujus hoc epitaphium apponere juvat ex marmoribus Oxoniensibus p. 77.

Κλαύδιος ἰητὴρ Ἀγαθήμερος ἐνθάδε κεῖμαι
Παντοίης δεδαὼς κραιπνὸν ἄκεσμα νόσου.
Ξυνὸν τοῦτο δέ μοι καὶ Μυρτάλῃ εἶσα συνεύνῳ
Μνῆμα. Μετ' εὐσεβέων δ' ἐσμὲν ἐν Ἠλυσίῳ.

Claudius Agathemerus medicus hic jaceo,
Omnigeni qui cognoveram præsentissimum remedium morbi.
Commune hoc mihi est & æque Myrtalæ conjugi
Monumentum; cum Piis autem nos sumus in Elysio.

Agathinus sæpe Galeno citatus lib. V. Pharm. κτ γένη, & lib. II. De differentiis febrium. T. 3. p. 13. 333. 334. 335. 471. T. 4. pag. 3. & Cœlio Aureliano lib. Oxeon II. c. X. & lib. III. cap. XVI. ex lib. *de Helleboro.* Scripsit & libros *de pulsibus*, quos citat Galenus T. 3. p. 24. 49. seq. 79. seq. *lib. de Semitertiana*, idem Galen. in Commentariis lib. I. Epidemion Hippocratis. Fuit pneumaticæ addictus sectæ. Galen. T. 3. p. 50. Athenæi Attalensis sectator, idem T. 3. p. 55. præceptor *Archigenis*, ejus qui Trajani temporibus claruit ut videre licet ex Aëtio Tetrab. I. Ser. III. c. clxxII. & Suida in Ἀρχιγένης.

Agathus sive *Agathius* καθηγήτης h. e. præceptor Galeni, T. 2. pag. 267. 304. Medicamentorum secundum locos lib. IX. cap. V. & alibi.

Agathocles Atracius quem de piscibus scripsisse soluta oratione Suidas memorat.

Agathocles Chius de agricultura, quem laudant Varro, Columella, Plinius. Incertum idemne Agathocles Plinio lib. XXII. cap. item XXI. & Galeno Pharmacorum secundum genus lib. V. & quem ἐν τῷ περὶ διαίτης laudat scholiastes Nicandri ad theriac. Et hujus aut alterius ejusdem nominis meminit Lucianus in Cataplo. De Agathocle Milesio & Babylonio Vossius in Histor. Græcis pag. 316. seq. & Meursius in Bibl. Græca T. X. thesauri Gronov.

Agazo Atheniensis, quem fuisse magnum experimentatorem dicit Petrus Aponensis, in additionibus Mesuæ, quo loco tractat de ægritudinibus epatis. Et hic forte est quem simpliciter vocant Experimentatorem idem Aponensis in illo cap. & Simon Januensis.

Agberi Medicus Arabs auctor libri de medicamentis compositis, nehaiat al edrak. Herbelot. Bibl. Oriental. p. 50.

Aggregator, ita dicitur Serapion nec non Abenguefit, quod velut in unum aggregavere in usus hominum quæ alii ante ipsos de viribus simplicum tradiderunt.

Agis scriptor ὀψαρτυτικῶν sive de parandis opsoniis laudatus ab Athenæo XII. p. 516. ubi de eodem argumento (ut apud Latinos fecit Apicius) tractasse testatur *Acesiam, Acestium, Archytam, Critonem, Dioclem, Dionysium, Epanetum, Erasistratum, Euthydemum, Glaucum Locrensem, Hegesippum, Heraclidas* duos, *Mithæcum, Philestionem, Stephanumque.*

Agnodice Hierophili discipula, obstetrix prima Athenis, cum antea viri hoc munere fungerentur. Hyginus Fab. 274. *Antiqui obstetrices non habuerunt*, (*) *unde mulieres verecundia ductæ interierant. Nam Athenienses caverant, ne quis servus aut fœmina artem medicinam disceret. Agnodice* (**) *quædam puella virgo concupivit medicinam discere,*

(*) Viris scil. munere obstetricum fungentibus. Conf. Bælii Lex. in *Hierophyle* & *Tiburiens.* Mentio viri ἰατρίνης τόπον ἐπέχοντος etiam in Palladii Lausiaca p. 158 edit. Meursii. Improbatur hic mos utpote inimicus pudori, licet in Gallia hodie, & alibi etiam locorum propter obstetricum inscitiam vel negligentiam non inusitatus; & vicissim non minore contentione defenditur singularibus scriptis de quibus vide si placet Acta Eruditor. A. 1709. p. 128. Journal des Savans A. 1708. T. II. pag. 64. & A. 1718. T. II. p. 147.

(**) Agdonice vocatur vitiose in Gayoti de Pitaval Bibliotheque des gens de Cour Tom. IV. pag. 161. & 162.

ſcere, quæ cum concupisſet, demptis capillis, habitu virili, ſe Hierophilo cuidam tradidit in diſciplinam, quæ cum artem didiciſet, & fœminam laborantem audiſſet, ab inferiore parte veniebat ad eam: quæ cum credere ſe noluiſſet, æſtimans virum eſſe, illa tunica ſublata, oſtendebat ſe fœminam eſſe: & ita eas curabat. Quod cum vidiſſent medici, ſe ad fœminas non admitti, Agnodicen accuſare cœperunt, quod dicerent eum glabrum eſſe & corruptorem earum, & illas ſimulare imbecillitatem. Quo cum Areopagitæ conſediſſent, Agnodicen damnare cœperunt, quibus Agnodice tunicam allevavit, & ſe oſtendit fœminam eſſe. Et validius medici accuſare cœperunt. Quare tum fœminæ principes ad judicium convenerunt, & dixerunt: Vos conjuges non eſtis, ſed hoſtes: quia quæ ſalutem nobis invenit, eam damnatis. Tunc Athenienſes legem emendarunt, ut ingenuæ artem medicinam diſcerent.

Agrippa, Judæorum Rex, à quo unguentum ejus nominis inventum ferunt Nicolaus & Arnaldus Villanovanus in ſuis Antidotariis. Et hic forte eſt, quem plerique ſcriptores medici, præſertim Meſue & Raſis, nomine Judæi ſæpius citant. Galenus in lib. VIII. T. 2. pag. 284. de medicamentorum compoſitione ſecundum locos, Julium quempiam Agrippam allegat, quod me nonnihil ſuſpicari facit Agrippam regem Judæorum non fuiſſe. Nam Julius nomen eſt Romanorum, non Judæorum, fuitque familia notiſſima Agripparum apud Romanos. Idem autem Galenus ſimpliciter Agrippam citat Pharmac. κτ̀ γένη, lib. VII. T. 2. p. 419. *Hæc Tiraquellus.*

Ahamet ſive *Haamet*, ſive item *Haamech*, ſive denique Ahamet Eben David, Serapioni Simplicium cap. CXVIII. & CLXIV. & CCXXIV.

Abiriton.

Abuar, Raſi lib. XI. Continentis cap. VII.

Aidmerin A'i Al Gialdeki auctor operis Chymici, badr almonir ſi khovas al ex ſir. Vide Herbelotum p. 78. b. qui obſervat *elſir* (unde vulgatum *elexir*) à chymicis Arabibus vocari materiam auro conficiendo idoneam.

Aidoun, (Aboul Haſſan al Mokhtar ben Aidoun) Medicus Bagdatenſis, auctor libri takuim al Schat, de morbis, eorumque remediis, ordine alphabetico. Herbelot. ibid.

Ailaki, Avicennæ diſcipulus, auctor libri asbab u alamat, de cauſis & ſignis prognoſticis morborum.

Ain al Hiat, epitome historiæ animalium quam Demirius Arabice Anno hegiræ 773. (CHristi 1371.) scripsit sub titulo Hiat al haiván. Auctor epitomes, Scham seddin Mohammed al Damannini, eodem quo Demirius anno defunctus hegiræ 818. (CHristi 1415.) Vide Herbelotum p. 64. & 79.

Aieyse sive ***Ayse*** (hæc enim duo nomina reperio nisi diversorum sint) apud Serapionem, simplicium c. 117. & 303.

Alamab, (ebn Alamalı ben Assad) Medicus celebris anno hegiræ 652. (CHristi 1254) defunctus, auctor libri escharat almorschedat, de medicamentis simplicibus. Herbelot. p. 84.

Albanus Torinus Vitodurensis, recentioris scriptor ætatis, sed qui Medicos Græcos plures Polybum de natura seminis humani & ratione victus, & de morbis corporis, qui inter Hippocratis opera legitur: Alexandrum Trallianum, Paulum Æginetam, Philaretum de pulsibus, Theophilum de urinis & Philotheum in Aphorismos Hippocratis eleganter vertit. Nec non scriptores alios Epiphanium de vitis Prophetarum, Agapeti schedam regiam, & Emanuelis Chrysoloræ epitomen Grammatices Græcæ. Deinde Joannis Damasceni Medici diegema de exquisita febrium curatione & aphorismos ex versione quæ exstabat de Arabico Barbara, puriore ac venustiore interpretatione Latina expressit. Recensuit etiam Dioclis Epistolam ad Antigonum Regem, Soranum Ephesium, Plinium Valerianum, Apulejum de herbis, Apicium, Antonium Musam de betonica &c. Hippocratis prognosticis vitam magni illius Medici præfixit.

Albarmacbut Avicennæ lib. v. tract. ix.

Albaromakus, & Albaromachus apud eundem, nisi & idem sit, quod facile crediderim.

Albasarri, & ***Albasari***, & ***Albasyri***, Serapioni Simplicium c. lxvii. & cxvi. Rasi lib. ii. Continentis cap. ii. ubi eum citat ex libro summæ de oculis.

Albatarich, Serapioni ejusdem operis cap. lxxxv.

Albatenius sive Albategnius qui primus Galenum in Arabicam linguam vertit, ut dicit Serapio cap. xcii. Vixit circa idem tempus hoc est circa A.C. 1070. Ejus de simplicibus medicamentis Volaterranus memorat.

Albenguefit, vide ***Abenguefit***, & ***Aggregator***.

Alber-

Albertus Theutonicus Dominicanus, Episcopus Ratisponensis, defunctus A.C. 1280. æt. 75. qui ob doctrinæ magnitudinem *Magni* cognomentum sibi comparavit. Hic inter alia & ea quidem prope infinita opera quæ XXI. Voluminibus junctim edidit Lugd. 1651. fol. Petrus Jammay, Ord. Præd. scripsit libros XVI. de animalibus, secutus magna ex parte Aristotelem. Et de medicina librum unum, de arboribus, herbis, lapidibus: de mineralibus & rebus metallicis libros quinque, de nutrimento & nutribili, de alchymia, de secretis mulierum unum. Copiose de illo ejusque scriptis præter Trithemium c. 466. Ambrosius de Altimura Bibl. Dominicanæ p. 49. seq. & Jacobus Quetif & Jacobus Echard T. I. p. 162. seq. 275.

Albertum quendam CPolitanum de veterinaria Medicina scripsisse lego in Alphonsi Ciacconii Bibliotheca universali MS. Recentiores sunt Tiraquella laudati. Albertus Novocambianus, cujus sunt notæ in fabricationem hominis à Cicerone 2. de Nat. Deor. c. 53. descriptam Cracov. 1551. 8. Albertus Belfortis Rhæticus, vir Medica arte clarus, cujus, inquit expectatur liber de abolenda morbi Gallici (*) nomenclatura, ejusque juxta Galeni censuram explicatione & curatione, addita quoque recentiorum ad hoc propositum empirice.

Albertus sive *Albericus* Salentinus Philosophiæ & medicinæ doctus, apud Gyraldum lib. I. De poëtis sui temporis.

Albes Arabs de quo Jo. Georg. Schenckius.

Albhambd filius Allahagelegi, Serapioni Antidotorum cap. XVIII.

Albotin Avicennæ lib. V. tract. V.

Albericus Archiepiscopus Pragensis, antea Bohemiæ Regis Physicus circa A. C. 1475. scripsit practicam medendi & regimen pestilentiæ, nec

 non

(*) Veteribus etiam minime ignotam fuisse hujus morbi fœditatem, docuit nuper nobilissimus Beeketus. Vide Michaelis de la Roche V. C. memorias literarias magnæ Britanniæ, quas Gallice edidit T. XII. p. 298. seq. Bibl. Angloise T. V. p 536. seq. T. X. p. 366. seq. Bibl. ancienne & moderne T. XX. p. 406. seq. Joannem Rhodium notis ad Scribonium Largum p. 157. Thomam Bartholinum de morbis Biblicis p. 28. seq. Caroli Patini Diss. Archibaldi Pitcarnii opuscula Medica p. 157. seq. Alii Neapolitanum morbum vocant ducta ab Ao. 1493. origine. In Oriente frequentem esse & speciatim in Persia jam notavit Adamus Olearius p. 565. itineris sui. De aliis Asiæ locis & Africæ & Americæ Carolus Clusius historia aromatum p. 150. seq. & de simplicibus Americæ p. 30. seq. Petrus Borellus lib. 2. Observatt. 37. & qui ex regione Nigritarum, Gvinææ vicina repetit Thomas Sydenham Epistola de lue Venerea, edita Londini 1680. 8.

non regimen sanitatis. Lipsiæ impressum per Marcum Brandt. A. 1484.

Albricius sive *Albericus* Londinensis Anglus, qui scripsit de ratione veneni, aliaque de re medica non pauca, vixitque sub Ginthelmo Ruffo, Anglorum Rege, circa A. C. 1090.

Albuabram & *Albruabam* (utrunque enim reperio apud Mesuem) vide num sit Abuanbram, aut Abuhabram, de quibus supra.

Albubecar Muhamed, (*) aut ut alii scribunt vitiose, *Abubeter* sive *Albubeter*, aut etiam *Abubater* filius Zachariæ filii Arahi, aut ut alii scribunt, *Errrasis*, aut ut alii, *Rasis*, sive Razis, (à Rai vel Rai (**) Persiæ urbe in qua natus fuit) quem & *Almansorem* vocant, quia ad Almansorem scripsit. Sed & aliis vocatur Bubikie filius Zachariæ, nepos Errasis. Hic est quem *Rasim* vulgo vocant, quique ab Almansore principe vocatus Cordubam, cum magna gloria ibi artem suam exercuit, defunctus anno hegiræ 401. (CHristi 1010.) de illo videndus præter Joannem Leonem Africanum (quem dabo infra) n. 6. & Lindenium renovatum Mercklini in *Abubeter*, videndus Nic. Antonius in Bibliotheca veteri Hispana lib. VI. c. XII. T. I. p. 370. seq. Huic Rasi Arnaldus Villanovanus optimi vir judicii, in libro de diversis intentionibus morborum, statim in ingressu hoc testimonium perhibuit, quod fuit *in speculatione clarus, in opere promptus, in judicio providus, in experientia probatus.* Hujus habemus libros XII. Elhavi, aut ut alii scribunt, Helchauy, aut sine aspiratione Elchavi, sive Elkavi, id est, ut interpretantur, *totum continentis*, ex quo eos libros *Continentis* vocant, opus quidem ingens: ex Hieron. Suritæ castigatione Brixiæ 1486. Venet. 1509. 2. Vol. & præterea *libros decem ad Almansorem* editos Lugd. 1511. 8. cum additionibus Gerardi Cremonensis, & ejusdem Rasis libellis de ægritudinibus juncturarum, de morbis puerorum, Aphorismorum libris sex, parvo antidotario, libello de præservatione ab ægritudine lapidis, introductorio parvo in medicinam, libello de sectionibus, cauteriis & ventosis: antidotario, Synonymis ordine alphabetico, & subjuncto libro divisionum Constantini Africani. Ut alias editiones, aliaque Rasis scripta

(*) Muhamed vocatur ab Avicenna 3. de febribus 3. Canonis tit. 3. c. 7.

(**) Golius ad Alfragan. p. 213.

pta sive Latine edita, sive Arabice MSta in Bibliothecis, Regia Parisiensi, Leidensi & Florentina Medicea prætercam. De Græco interprete libri Rasis hujus de pestilentia, dixi Volum. XII. p. 692.

Albucasius qui & *Albucasis*, sive *Albuchasis*, *Bucasis*, *Bulcasis Galaf*, *Alsaharavius*, *Azavarius* &c. clarus vergente sæculo XI. cujus extant lib. III. Chirurgiæ, sæpius editi Latine versi ex Arabico. Meminit & libri cui titulus *Servitor*, de præparationibus oleorum.

Albuensis.

Albugerig, & *Albugerix*, & *Albugerigius*, & *Albugerag* (hæc enim omnia reperio apud Serapionem Simplicium cap. lxxxII. & Rasim lib. I. Continentis cap. IV.) Crediderim esse Abugerim, sive Abugerig, de quo supra: præsertim quod hic Albugerig Monachus vocatur eidem Rasi, ejusdem operis lib. XI. cap. IV. quo etiam nomine aut titulo insignitur ille Abugeris, ut ibi diximus.

Albutius Medicus Romanus. Plin. XXIX. I. *Multos prætereo Medicos, celeberrimosque, ex iis Cassios, Calpetanos, Arruntios, Albutios, Rubrios. Ducena quinquagena sestertia, annua mercede iis fuere apud Principes.* Marcarum Lubecensium, sive librarum Gallicarum 25000.

Albuzid Alharabi, Serapioni Simplicium cap. cclvII.

Alcalamet, Avicennæ lib. v. cap. IX.

Alcadinus Garsini Syracusani fil. Medicus Henrici IV. Imp. artemque Salerni professus, si Scipioni Mazellæ in Antiquitatibus Puteolanis fides. Alcadinus iste perinde ut alius quidam Poëta Ebolitanus, balneas Puteolanas carmine latino descripsit. Exstat in collectione Juntarum de balneis.

Alcalaum, sive *Alcalame*, utrunque enim reperio, nisi diversi sint.

Alcamadus.

Alcana Mosali Armenus de passionibus oculorum Latine ex Arabico: Davide Armenio interprete. Venet. 1499. fol. cum Chirurgicis Guidonis de Cauliano & aliorum.

Alcansi, & *Alchansi*, & *Alchanzi*, & *Alcanzi*, & *Alkanci*. Hæc enim omnia passim reperio apud Mesue & Serapionem, nisi plures sint, quod non credo.

Alcetis sive *Alcesius* Sophista (ἰατροσοφιστής) Galeno Pharmacorum κατὰ τόπους lib. VIII. cap. II. T. II. p. 276.

Alcha-

Alchabalabamen, & *Alchalebemen*, nisi diversi sint, Serapioni Simplicium cap. lxxxiv. & clxxxv. & ccxlvi. & ccxlvii.

Alchindus & *Alkindus*, apud Mesue, Avicennam & Rasim sæpe: citaturque ex lib. de Electionibus ab ipso Rasi lib. Continentis I. cap. III. & ex Epistola de podagra & dolore stomachi, eodem cap. IX. & lib. II. cap. III. Is alibi vocatur Elkindus apud eundem Rasim ejusdem operis lib. IV. cap. I. ubi item illum citat. ex dicta Epistola de podagra ut jam non dubitandum sit, quin idem sit.

Alcibiadem Atheniensium principem Medicæ artis fuisse peritum ex eo possumus intelligere, quod ex Anchusæ herbæ speciebus una est quæ Alcibiadion dicta est, & aliæ quoque, ut videre licet apud Dioscoridem lib. III. cap. ccccLV. & lib. IV. cap. XXIV. XXV. XXVI. XXVII. Nicandrum in Theriacis, qui tamen ab alio quam ab hoc Alcibiade, nempe ab Alcibio quopiam inventas dicit. Plinium lib. XXVI. cap. VI. & Aetium Tetrab. I. Ser. I. in Anchusa: Paulum Æginetam lib. VII. cap. III. ubi de Anchusa. *Hæc Tiraquellus.*

Alcibius, Nicandro in Theriacis, ut jam dixi in Alcibiade. Vide & infra, Alcipius.

Alcimion, *Alcimon* & Alcimius apud Galenum Pharmacorum κτ̀ γένη lib. VII. & κτ̀ τόπους lib. quoque VII. c. II. & iterum VI. Vide T. 2. edit. Basil. p. 260. 333. 359. 363. 388. 389. 410.

Alcipius, Galeno lib. VI. Simplicium, nisi sit ille Alcibius, de quo nuper diximus.

De Alcmæone ita Alfonsus Ciacconius Hispanus in Bibliotheca, ordine litteraurm concinnata circa A. 1583. quæ desinens in Epimenide exstat MSta apud Venerandum nostrum Wolfium: notas ad hunc locum infra ipse addidi. *Alcmæon cognomento Physicus, Calaber patria Crotoniata Pirithi* a) *filius, Pythagoræ auditor & alumnus*, b) *Philosophus Græcus & Medicus insignis fuit, primus de Naturæ ratione scripsit* c) *& eam litteris explicavit, ut Phavorinus in omnimoda historia & Pro-*

a) Πειρίθου Clemens I. Strom. p. 308. & Theodoretus lib. I. therapevt. p. 7. ubi Ἀλκμὰν vocatur & lib. V. p. 72. ut vicissim Alcæmon pro Alcmane apud Antigonum hist. mirab. c 95. Confer Meursii ad Antigonum & p. 33. ad Chalcidium notas, & Menagium ad Laërt. p. 387.

b) Juvenis audivit Phythagoram jam senem. Jamblich. c. 23. Aristoteles I. Metaphys. c. 5.

c) Laërt. VIII, 23. Δοκεῖ δὲ πρῶτος φυσικὸν λόγον γεγραφέναι καθά φησι Φαβωρ-

Proclus d) *tradidere. De invisibilibus* e) *libros scripsit. De iis* f) *tractavit & de iis libellos composuit, Cicerone teste. Hic primus electiones* g) *aggredi ausus est, primusque fabulas adinvenit* h) *ut Isidorus in*

Φαβωρίνου ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ. Ibidem hoc affert operis illius initium. Ἀλκμαίων Κροτωνιήτης τάδε ἔλεξε Πειρίθου υἱὸς Βροντίνῳ καὶ Λέοντι καὶ Βαθύλλῳ. περὶ τῶν ἀφανέων καὶ περὶ τῶν θνητῶν σαφήνειαν μὲν θεοὶ ἔχοντι, ὡς δὲ ἀνθρώποις τεκμαίρεσθαι κ. τ. λ. *Alcmæon Crotoniates hæc ait, Perithi filius, Brontino, Leonti & Bathyllo, De invisibilibus & de mortalibus rebus evidentem quidem scientiam habent Dii, quantum vero conjicere hominibus licet* &c. Patet ex parvo hoc specimine & Dorica dialecto usum & magna modestia ad Philosophiam tractandam accessisse Alcmæonem. Primum scripsisse de natura, notant etiam Clemens & Theodoretus locis laudatis.

d) In Timæum Platonis.

e) Aut valde fallor, aut nullam aliam quare Alcmæoni libros de invisibilibus tribueret, rationem Ciacconius habuit, quam quod in principio libri de Natura, quod affert Laërtius, mentio τῶν ἀφανέων.

f) Leg. *de Diis*, idque collegit Ciacconius ex his Ciceronis lib. 1. c. 11. de natura Deor. *Crotoniates autem Alcmæon, qui soli, lunæ reliquisque sideribus animoque præterea divinitatem dedit* &c.

g) Lege *exsectionem*, hoc est Anatomen corporis humani. Chalcidius p. 368. edit. à me curatæ: *Demonstranda igitur oculi natura est, de qua cum plerique alii, tum Alcmæon Crotoniensis in physicis exercitatus, quique primus exsectionem aggredi est ausus*. Tiraquellus p. 296. de Alcmæone: *Hic singulis humani corporis membris atque articulis resectis, intimis omnium partium vitalium scrutatis, primus cadaverum lacerationem, quam Græci anatomiam vocant, excogitavit*. De anatome animalium, non cadaverum humanorum Chalcidium intelligunt Viri præstantissimi Daniel Clericus in Hist. Medicinæ Gallice edita lib. 2. cap. 5. p. 94. & Jo. Conradus Barchusen à quo & ipso historiam Medicæ artis Latino stilo conditam habemus, pag. 127. Nihil tamen est in Chalcidio quod hoc persuadeat.

h) Isidor. Orig. lib. 1. c. 39. *Fabulas primus invenisse traditur Alcmæon Crotoniensis*. EtiamGiselbertus libro de altercatione Ecclesiæ & Synagogæ ait Alcmæonem primum fabulas scripsisse. Fuere & alii Alcmæones, ut de cujus furore Tragici, & Cicero III. 5. Tusculanar. & IV. de finibus cap. 23. ubi Alcmæonem Ennii commemorat, ex quo etiam sunt quæ IV. 17. & 28. Academ. & 3. de Oratore ac Nonius in *jamdiu*. Vide illustrissimi Viri Hieron. Columnæ notas ad fragmenta Ennii p. 281. seq. qui p. 286. etiam fragmenta ex Euripidis Alcmæone colligit. Alius denique Alcmæon Tragicus, de cujus Astydamante dramate meminit Aristoteles cap. 15. poëtices. οἷον ὁ Ἀλκμαίων ὁ Ἀστυδάμας. Vitiose in Meursii Bibl. Græca excusum Alcidamas, pro Astydamante.

Etymologiis testatur. Multa etiam in re Medica scripsit, ut Laërtius i) *prodidit. Quædam ejus verba aut placita in Medicina apud* k) *Stobæum in sermonibus de morbo & sanitate citantur. Hujus auctoris Aristoteles & Themistius lib. 1. de anima* l) *& 7. de historia animalium,* m) *Cicero lib. 1. de natura Deorum, Galenus de historia Philosophica, & Plutarchus in lib. de placitis Philosophorum meminere. Floruit Olympiade LXV. annos circiter ante CHristi natalem DXXV.*

Alcon, aut ut alii, *Alcontius*, aut etiam Accontius, aut Arcontius sive Archontius vulnerum medicus à Claudio Cæsare centum millibus sestertium condemnatus, eidemque in Gallia exulanti, & deinde restituto acquisitum non minus intra paucos annos, ut tradit Plinius lib. XXIX. cap. 1. Incertum sitne idem de quo Martialis VI. 70.

Ostendit digitum sed impudicum
Alconti Dasioque Symmachoque.

Alcon alter, medicus multo posterior, qui apud Ausonium, Epigr. 73. seq. Aruspicem Diodorum vaniloqvum fecit, quo quidem Epigrammate & seq. eundem Alcontem deridet, ex Græco Lucilii epig. lib. 11. Anthol.

Alcuinus Arabs de simplicibus citatur à Bellunensi in voce astergar.

Alcyon,

Vitiose etiam in Dan. Heinsii versione *sicut Astydamantis Alcmæon.* Eundem allegari ab Hesychio in βλὴρ notavit Meursius ad Chalcidium. Omitto Alcmæonem Atheniensem cujus filii liberos Pisistrati occiderunt, ut præter alios meminit Tzetzes Chiliad. 1. historia sexta.

i) Laërtii verba sunt: τὰ πλεῖστα γε ἰατρικὰ λέγει, ὅμως δὲ καὶ φυσιολογεῖ ἐνίοτε. Utrumque autem hoc potuit in libro illo de natura facere, quem laudat etiam Galenus 1. de natura hominis T. V. edit. Græcæ Basil. pag. 1. & lib. 1. περὶ τῶν καθ' Ἱπποκράτην στοιχείων T. 1. p. 56.

k) pag. 542. floríleg. edit. Wechelianæ. Confer eclogas Physicas p. 54. 60. 93.

l) Simplicius quoque lib. 1. de anima textu 32.

m) Aristoteles lib. 7. Hist. animal. cap. 1. τὰ φυτὰ μέλλοντα φέρειν τὸ σπέρμα, ἀνθεῖν φησὶν πρῶτον Ἀλκμαίων ὁ Κροτωνιάτης. Etiam lib. I. cap. 11. Ἀλκμαίων οὐκ ἀληθῆ λέγει φάμενος ἀναπνεῖν τὰς αἶγας κατὰ τὰ ὦτα. Meminit & Theophrastus lib. de sensu p. 24. placita ejus de sensibus exponens. Liber Aristotelis contra Alcmæonem memoratus Laërtio V, 23. intercidit.

Alcyon, medicus tempore Caji Imp. Joseph. XIX. I. 19. pag. 852. edit. Oxon.

Aleardus de Pindemontibus, Veronensis, de fontibus sive balneo Calderii scripsit ad Hermolaum Barbarum. Extat in opere de balneis quod recensui Vol. XII. p. 723. sq.

Aleimerestem, Serapioni Antidotorum cap. XVIII. ad fi.

Alexander Aphrodiseus Philosophus Peripateticus tempore Septimii Severi ac deinceps, de cujus scriptis quibus Physicam quoque sicut alias Philosophiæ partes illustravit, dixi lib. IV. cap. 25. Diversus autem ab illo videtur Alexander Medicus, itidem, si MSS. Codicibus fides Aphrodisiensis, de cujus Problematibus Medicis & Physicis ibidem dixi p. 72. seq. Nunc tantum addo Petrum de Abano in Conciliatore suo quem A. C. 1303. scripsit, differentia quinta testari se Alexandri Medici Problemata Latine vertisse. Ἀλεξάνδρου Ἀφροδισιέως ἰατροῦ περὶ πυρετῶν, qui libellus Latine tantum prodiit, exstat Græce MS. non tantum in Bibl. Cæsarea ut ibidem p. 74. notavi, sed in Laurentiana Florentina quoque.

Alexander Laodicensis, Cælio Aureliano lib. Oxeon, id est, Celerum passionum I. cap. item I. idem cum Alexandro, de quo mox; Philalethe.

Alexander è Phrygia Medicus, *Martyr* Lugduni tempore Marci Antonini, de quo Eusebius V. I. Hist. Eccles. p. 163. & Vincentius Bellov. X. 100. speculi Hist. Martyrolog. Rom. & Acta Sanctor. 2. Junii.

Alexander Magnus Macedonum Rex præcipuum medicinæ studium operamque dedit. Eius enim artis non solum contemplandæ studiosus fuit, verum etiam ægrotantibus amicis opem attulit, & remedia quædam, ac ciborum observationes instruxit. Authores Plutarchus in vita ipsius, & præterea Joannes Monachus, & ipse author Græcus. Est collyrium Alexandro Regi inscriptum, cujus meminit Aetius Tetrabibli II. Ser. III. cap. XXXIX. Est & ejusdem Stibium apud eundem, ejusdem Ser. cap. LXXXVIII. Est item viride Alexandrinum, Cornelium Celso memoratum lib. V. c. XXVII. quod forte & ab ipso Alexandro compositum est. *Hæc Tiraquellus*. p. 269.

Alexander Parvus, citatus Rasi lib. Continentis I. cap. IX.

Alexander Philalethes Herophili sectator qui post Zeuxidem διδασκαλείῳ magno sive scholæ Medicorum Herophileorum in Phrygia præfuit

de quo Strabo in extremo libri XII. p. 580. συνέστησε δὲ καθ' ἡμᾶς διδασκαλεῖον Ἡροφίλειον ἰατρῶν μέγα ὑπὸ Ζεύξιδος, καὶ μετὰ ταῦτα Ἀλεξάνδρου τοῦ φιλαλήθους. Citatur hic Alexander Galeno lib. IV. *De differentiis pulsuum*, T. III. p. 46. & 49. ex quibus locis constat & Demosthenis Ophthalmici fuisse præceptorem & Aristoxeni Herophilii, neque in omnibus fecisse cum Herophilo p. 51. Hunc esse puto quem Octavius Horatianus, aut ut aliis placet, Theodorus Priscianus lib. IV. de Physica scientia ad Eusebium filium dicit *amatorem veri* fuisse appellatum, cumque fuisse discipulum Asclepiadis, & scripsisse libros, de semine. Citatur à Galeno pluribus locis T. II. pag. 180. 184. 403. Ejus liber quintus de placitis ἐν τῷ ε τῶν ἀρεσκόντων. T. III. p. 46.

Alexander Trallianus Jatrosophista, clarus Justiniani tempore, de quo Agathias lib. V. p. 144. & de cujus scriptis sæpius editis dixi Volum. XII. cap. VII. p. 593. seqq. Fortasse hic est Alexander Medicus qui laudatur à Demetrio Pepagomeno lib. de Podagra. Et Alexander cujus de pulsuum in febricitantibus cognitione librum Græce MS. exstare in Bibl. Regis Galliæ, notavit in Bibl. Medica Jo. Georgius Schenckius.

Ab Alexandrinis Medicis multos errores propagatos & in publicum sparsos queritur Galenus T. V. edit. Basil. pag. 742. οἱ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ σοφιστεύσαντες ὑφ' ὧν ἐπληρώθη μάλιστα μικρῶν καὶ ψευδῶν λόγων τὰ βιβλία.

Alexandri Myndii, è Myndo Cariæ, historia animalium, quadrupedum aviumque plus simplici vice citatur ab Athenæo. Vide librum IV. hujus Bibl. cap. XX. p. 637.

Alexandri βίβλος τῆς τῶν ἱερῶν βοτανῶν περιέχουσα κράσεις MS. fuit in Bibl. Joannis Sambuci, teste Alphonso Ciacconio.

Alexander, ut puto, alius à Luciano in vita Peregrini memoratus.

Alexander, quem Joannes Alexandrinus in Commentariis Galeni de sectis, vocat veritatis amatorem, idem cum Alexandro, de quo supra, Philalethe.

Alexandrum simpliciter, sive unum ex illis, sive alium citat Galenus Pharmacorum κατὰ γένη, lib. VI. & κατὰ τόπους, lib. II. cap. item II. Paulus Aegi-

Aegineta, lib. III. cap. XXVIII. & cap. lXXVIII. & lib. VII. c. XI. & c. XIX. Serapion Simplicium cap. CCXXXIII. & ccLXXVII. Mesue sæpe in Antidotis, Rasis lib. I. Continentis, cap. I. & cap. III. ubi illum citat ex lib. de Melancholia, & cap. VII. ex lib. Birsen, uti etiam facit c. VIII. ejusdem lib. & in lib. II. cap. II. lib. Congregationis. Et ex lib. V. cap. I. ex lib. de Stomacho. Et lib. VI. cap. I. ex Summa ipsius. Hicque est, ut opinor, (inquit Tiraquellus) à quo Nicolaus in Antidotario medicamentum Alexandrinum dictum esse scribit.

Omitto juniores ut Alexandrum Achillinum Bononiensem, Alexandrum Benedictum Veronensem, & Alexandrum Massariam Vicentinum, aliosque de quorum scriptis Mercklinus in Lindenio renovato. Alexandrum Bondinum cujus exstat Epistola Græca in Organum Aristotelis, & Alexandrum Agathimerum Venetum, ad quem Nicolaus Leonicenus scripsit librorum de there sive vipera: nec non Alexandrum Trojanum Petronium Citacastellanum, cujus exstant quædam ad Paulum Cæsarem Cardinalem, quos inter Medicos etiam laudat Tiraquellus. De illustriss. *Alexandro Maurocordato* dictum Volum. XII. hujus Bibl. p. 774. seq.

Alexias, Thrasiæ Mantinensis, de quo infra dicemus, discipulus, qui ut scribit Theophrastus lib. IX. Historiæ plantarum, cap. XVII. plurimum valuit ingenii acrimonia, nec infra magistrum bonis artibus fuit instructus, utpote qui multas medicinæ partes, quas ille non tenuerat, egregie consecutus est. δεινὸς δὲ καὶ Ἀλεξίας ὁ μαθητὴς αὐτοῦ, καὶ οὐχ ἧττον ἔντεχνος ἐκείνου, καὶ γὰρ τῆς ἄλλης ἰατρικῆς ἔμπειρος. Floruitque tempore ipsius Theophrasti, ut illic colligere licet.

Alexio memoratus Ciceroni lib. XV. Epistolarum ad Atticum, Epistola I. & II.

Alexippus Plutarcho memoratus in Alexandro Magno.

Alphalamen, Rasi lib. Continentis, cap. III. Vide num sit Alkalamen, de quo infra.

Alferesi, Serapioni Simplicium cap. CLXXVII.

Alferisei, sive ille, sive alius, ejusdem operis cap. CCI.

Alfetisi, ibid. c. XCV.

Alfeusi, nisi & idem sit, ibi cap. CCCII.

Alguazir Abuale Zor, filius *Ahmeleth filii Zor*, citatus à Zoar in initio libri de cura lapilli, nisi de seipso loquatur. Liber ille inter spuria Galeni, ad Aali Saracenorum Principem.

Albarif, citant Mesue in medicinis solutivis, & Simon Genuensis.

Albominus Chymista citatu in libro Smuel Hamuel.

Aliabbas, vide Halyabbas.

Ali ben Isa. T. III. amœnit. literar. p. 204. Ali Musa ibid. Ali Tarabulusi id. p. 206. Alimed p. 207.

Alimajor, Rasi lib. II. Continentis cap. I.

Alkalamen Arabibus sæpe, qui forte is est Alchalahamen, sive Alchalehemen de quibus supra diximus.

Alkekengi.

Alkides Chymista, citatus in libro Smuel Hamuel.

Jacobus Alkindus, vide supra Alchindus. Sæculo duodecimo claruit, quo sub auspiciis potissimum & patrocinio Almachiadarum Principum Medica studia in Africa & Hispania floruisse notat Conringius introduct. cap. III. §. 24. Ejus Alkindi liber de nævis in facie, eorumque significatione MS. memoratur ab Alphonso Ciacconio.

Alkirandi liber Physiognomicus.

Alkussenení, Serapioni Antidotorum cap. XXXVII.

Almadel naturalis magiæ scriptor cujus librum de nævis corporis fœminæ earumque significatione MS. memorat Alphonsus Ciacconius.

Almajemir, ibid. cap. CXLIII.

Almasaberodi, ibid. clxxvII.

Almascadi, ibid. cap. clxxxv. ex libro auri, minerarum, margaritarum.

Aloisius Mundella Brixiensis, cujus extant Epistolæ medicinales doctiss. & Annotationes in Aptonii Musæ Brasavolæ Simplicium medicamentorum examen.

Aloisius Trissinus, cujus sunt problemata medica ex Galeno.

Alphambius, vide Ebunasar,

Alphonsus Ferrius Neepolitanus, cujus est liber de morbo Gallico, alter de Sclopetorum vulneribus, & alij plurimi.

Alrabeb Monachus & Physicus, à quo Rasis non pauca in suos libros transtulit teste Bellunensi.

Alsabarani theoretica & practica medendi methodus.

Alseir, Avicennæ lib. v. in medicamentis compositis.

Albiresin, Rasi lib. IX. Continentis cap. v.

Almed

Almed Ibn Ibrahim Ibn Abisbaled auctor libri quo medicamenta simplicia ab Hippocrate præterita exponuntur. MS. in Bibl. Medicea. Vide Amœnitates literarias C. V. Jo. Georgii Schelhornii Tom. III. pag. 199.

Amaraan, Mesue in ægritudinibus cerebri.

Amaranthus Grammaticus, Galeno Antidotorum lib. II. & VII. κτ̓ τόπους.

Amaran, Mesue in Antidotis. Et forte est ille Amaraan.

Amaron Rex nescio quis citatur a Galeno aut ab alio in libro experimentorum, Galeno vulgo assignato.

Amasas.

Ambrum Serapioni Antidotorum cap. XVI.

Divum quoque *Ambrosium* unum ex quatuor præcipuis ecclesiæ doctoribus medicum fuisse, testimonio est Sirupus ab eo confectus excogitatusque adversus febres, utpote sudorem provocans, sitimque sedans, quo multos curavit, sicuti retulit Antonius Guaynerius, in I. cap. De febre tertiana pura interpolata & ejus cura, ubi dicit & hodie uti eo Mediolanenses: & Jacobus Manlius in eo libro, cui titulum fecit Luminare majus, quo loco de Sirupis differit, ut non mirum jam videri debeat, si ipse Ambrosius lib. III. De virginibus scripserit, omnibus locis, omnibusque temporibus non esse prætermittendam medicinam. *Hac Tiraquellus* p. 264.

Ambrosius Griphus adquem Francisci Philelfi Epistola A. 1472. XXXVI. 14.

Ambrosius Leo Nolanus, qui libros Actuarii de urinis non ineleganter vertit, & quoque scripsit problemata Medica & Physica, castigationes in Averroëm &c.

Ambrosius Puteolanus Marcello Burdegalensi citatus cap. XXVI. & Scribonio composit. 152.

Amentas Chirurgus. Ἀμήντου modus fascia caput ligandi. Vide Galen. T. XII. edit. Paris. p. 486. 487. 493.

Aminulus, Avicennæ lib. V. tract. VIII.

Ammonius Chirurgus, Aetio Tetrab. II. lib. III. cap. CXIII. & Tetrab. IV. lib. II. cap. lib.

Ammonius Lithotomos cognominatus Celso, lib. VII. cap. XXVI. qui primus modum calculi majoris præmissa fissione ex vesica extrahendi reperit.

Ammonius simpliciter, sive unus ex illis, sive alius, Paulo Aeginetæ, lib. cap.

cap. XVI. & Aetio Tetrab. II. Ser. cap. CXIII. Galen. Tom. III. edit. Basil. p. 232.

Amometus, de quo Vossius in historicis Græcis. Meminit & Solinus cap. 51.

Amphilochus Atheniensis laudatus à Varrone & Columella ac sæpe à Plinio qui XVIII. 16. testatur cum inter alia de arena & cytiso unum volumen fecisse confusum..

Amphion, Galeno κτ̃ γένη, lib. IV. T. II. p. 372.

Amram filius Hihaumee, nisi sit ille Amaraam, vel Amaram.

Amram simpliciter Arabibus citatus, quem credo eundem esse.

Amyntianus cujus librum de elephantis citat scholiastes Pindari p. 41.

Amythaon sive is fuit pater Melampi, de quo dixi lib. II. cap. 15. sive alius: sed hujus epithema memorat Aetius Tetrab. II. Serm. IV. clVII. ex Galeno. Et malagma ipse Galenus medicamentorum κτ̃ γένη, lib. VII. T. II. p. 409. 412. & quoq; Aetius Tetrab. III. Ser. II. cap. XI. & Alexander Trallianus lib. VIII. cap. X. eodemque ult. & eum quoque citat Paulus Aegineta lib. IV. cap. XXXII. & LV. lib. VII. cap. XVII.

Amython sive idem fuit detracta una litera, sive alius Aetio citatus.

Anacreon, diversus a Poëta citatus à scholiaste Nicandri laudante ejus scriptum περὶ ῥιζοτομικῆς.

Anastasius citatus Aetio Tetrab. III. Ser. IV. cap. xlVII.

Anatolius cujus varia in Geoponicis & Hippiatricis leguntur, ne dicam de fragmentis περὶ συμπαθειῶν quæ Græce & Latine dedi lib. IV. cap. XXIX.

De *Anaxagora*, *Anaximene* & *Anaximandro* Physicis dictum lib. II. cap. XXIII.

Anaxilaus Larissæus, Pythagoricus & Magus, quem ab Augusto urbe Italiaque pulsum refert Hieronymus in Chron. Hunc naturæ consultum & Physices peritum fuisse docent ejus ludicra de quibus S. Irenæus lib. I. cap. IV. Epiphanius hæresi XXXIV. Plinius (*) lib. XXXV. cap. XV. de quarto sulphuris genere verba faciens, ludere Anaxilaum solitum significat, & ludi genus exemplo declarat, *lusit*, inquiens, *& Anaxilaus eo, cadens in calice novo, prunaque subdita circum-*

(*) Confer Marsilium Cagnatum Variar. Observatt. III. 10. Tomo Tertio Lampadis Artium Gruterianæ, & Tho. Reinesii varias lectiones lib. 3. p. 581.

circumferens, exardescentis repercussu pallorem dirum, velut defunctorum, offundente conviviis. lib. XIX. cap. I. *Anaxilaus auctor est*, inquit rursus Plinius, *linteo eo* (sermo est de lino, quod vivum vocabatur) *circundatam arborem, surdis ictibus, & qui non exaudiantur, caedi:* quo etiam loco (nam & hoc ad idem ludicri genus pertinet) inquit, *ardentes in focis conviviorum ex eo vidimus mappas, sordibus exustis splendescentes, igni magis, quam possent aquis.* Cui non est dissimile, quod nostro seculo repertum videtur, aquam ex vino factam; quae vulgo *vitae*, & ab aliquibus *ardens* vocatur; res ea madentes a concepta flamma, jucundo spectaculo, ne comburantur, efficere, quod tamen non cujuslibet, sed ejus, quae optima conficitur, opus est. De Anaxilao insuper lib. XXVIII. cap. XI. Plinius, *Equarum virus à coitu ellychniis accensum, Anaxilaus prodit, equinorum capitum visus* *) *repraesentare monstrifice, similiter ex asinis.* Et lib. XXXII. cap. X. *sepiae atramenti tanta vis est, ut in lucerna addito Aethiopas videri ablato priore lumine Anaxilaus tradat*, quod ludicrum, omisso auctoris nomine, Sextus **) memorat lib. I. Pyrrhoniar. *praestigiatores lucernas aerugine, & sepiae atramento ungentes faciunt, ut qui adsunt, modo aeris colorem habere, modo nigri esse videantur.* Meminit Anaxilai quoque Plinius XXV. 13.

Anaxipolis Thasius, cujus inter scriptores rei rusticae mentio apud Varronem, Columellam, Plinium.

Andranti libros περὶ τῶν παρὰ Θεοφράστῳ ἐν τοῖς περὶ φυτῶν καθ᾽ ἱστορίαν καὶ λέξιν ζητημένων memorat Athenaeus XV. p. 673.

Anazare.

Anchaeus vide infra *Antaeus.*

Andreas sive *Andras*, sive *Andrias*, sive *Andron*, vel *Andros*, nam & haec omnia nomina medicorum reperias, nisi diversi sint. Andream laudat Dioscorides in praefatione, inter eos οἱ δοκοῦσι ἀκριβέστερον τῶν λοιπῶν περὶ τὴν βοτανικὴν ἀνεστράφθαι qui accuratius in re herbaria versati esse existimantur. Andreas *Carystius* Cassio Problem. 58. Galeno in explicatione vocum Hippocratis, Andreas *Chrysaoris* F. ὁ τοῦ χρυσάορος. T. V. p. 711. . Cornel. Celsus lib. V. cap. I. inter eos

 refert

*) Perperam *usus* in edit. Harduini.

**) *pag. 14. edit. à me curata.*

refert *qui multa de facultatibus medicamentorum memoriæ prodiderunt.* Advocat & lib. v. cap. XVIII. & Galenus qui eum non multi facit, nam in lib. qui inscribitur Subfiguratio Empirica, eum vocat superbum, & experientiæ expertem: & in præfatione lib. VI. Simplicium pharmacorum, eum appellat præstigiatorem & arrogantem qui primus mendaciis & præstigiis artem salutarem conspurcare ausus fuerit librisque *περὶ φαρμάκων* multus nugas intexuerit. T. II. edit. Basil. pag. 68. Idem sæpius allegat ut T. II. pag. 292. 309. 372. 411. Sed & Plinius sæpe & scholiastes Aristoph. ad Aves v. 267. & Epiphanius Cyprius statim post principium libri primi Hæreseon, ubi eum dicit scripsisse de herbis. Andronem (*) citant idem Celsus lib. v. Galenus, Aetius & Paulus Aegineta. Andram ipse Discorides, Celsus & Plinius. Et quod Andreas & Andron unus sit, potest videri ex eo, quod quem Andream vocat Dioscorides lib. IV. cap. LIX. ubi de papavere loquitur: Andronem appellat Plinius de eadem re loquens lib. XX. cap. XVIII. Ipse Cornelius Celsus illo eodem lib. v. cap. XX. Paulus Aegineta lib. III. cap. XLIII. & lib. IV. cap. XXV. Andreas autem, teste Sorano in vita Hippocratis, scripsit librum *περὶ τῆς ἰατρικῆς γενεαλογίας de medica origine*, quo Hippocratem infamare nitebatur, quod, ut credo, Galenum adversus illum animavit & armavit. Eum quoque Athenæus citat ex libris *περὶ δακέτων de Serpentibus*, & *περὶ τῶν ψευδῶς πεπιστευμένων de quibusdam falso creditis*, & autor magni Etymologici, ubi illum scribit ab Eratosthene *βιβλιαίγιϑον* fuisse vocatum, quod ejus libros furtim exscripserat, allusione scilicet cognomenti proverbialis sumpta ab Aegistho, qui Clitæmnestram Agamemnonis corruperat. Porro Polybius lib. v. Historiarum c. 81. meminit Andreæ, medici Ptolemæi regis cui Philopatro cognomen fuit, quem à Theodoto Prorege interfectum fuisse dicit. Comes quoque archiatrorum Andreas memoratur Aetio lib. x. cap. v. & lib. II. Tetrabili II. cap. LIV. XCI. & Tetrab. III. lib. I. cap. v. & XVI. & lib. IV. cap. ult. Andreæ Medici icon in veteri Codice Dioscoridis apud Lambecium II. p. 557. qui etiam meminit inter libros Michaëlis Cantacuzeni fuisse *ἰατροσόφιον Ἀνδρέου τοῦ θαυμαστοῦ περὶ ὕλης ἰατρικῆς κατὰ ἀλφάβητον στοιχεῖα.* A Scholiaste Nicandri à quo sæpius Andreas Medicus citatur

(*) Vide infra in Andron.

tatur in testimonium, etiam pag. 52. b. aliquid affertur ex illius τῷ ἐπιγραφομένῳ νάρθηκι. Andreæ instrumenta Chirurgica laudat Oribasius de machinamentis, & Galenus T. v. edit. Basil. pag. 584. 655. Andreæ sectatores memorat Cœlius Aurelianus III. 12. acutorum, ipse allegans Andream III. 9. qui Herophili sectator fuit. Vide Dan. Clericum hist. Medecinæ lib. 1. cap. VII.

Andreas Albius Bononiensis, qui dialogos aliquot de aquis scripsit.

Andreas Bellunensis, de quo hæc Alphonf. Ciaccon. in Bibl MS. scripta A.C. 1583: Andreas Alpagus, *Bellunensis, Medicus & Philosophus, multis annis in Cypro, Syria, Ægypto & aliis ad Orientem regionibus peregrinatus*, Jo. Serapionis *practicam medicandi ex Arabico in Latinam linguam transtulit. Impressus est liber Venetiis apud Juntas A. 1550. fol. cum commentariis Serapionis de simplicibus medicamentis. Idem transtulit* historiam Arabicam de vitis Philosophorum & Medicorum Arabum & Græcorum, *ut ipse de se scribit in præfat. in glossas Avicennæ. Idem partim transtulit, partim emendavit ex Arabico* Avicennæ *& aliorum libros aliquot, nempe de venenis, de correctione eorum quæ accidunt in regimine sanitatis, de lapidibus pretiosis, & alia quæ nepos ejus ex fratre Paulus Alpagus editurum se promisit.*

Andreas Brentius Patavinus, qui librum Hippocratis de natura, & alterum de insomniis Latinum fecit, epistolamque de ea re dictam conscripsit.

Andreas Camutius qui propositiones quasdam in medicina scripsit, quibus se responsurum pollicetur.

Andreas à Lacuna Secobiensis Hispanus, qui de febre pestilentiali scripsit, & de sectione corporis humani, & alia plurima lectu non indigna. Et Latinos reddidit libros de natura stirpium Aristotelis: & VIII. prostremos γεωπονικῶν Constantino Cæsari adscriptorum.

Omitto alios recentiores quales sunt Tiraquello memorati: Andreas Thurinus Piscienfis, Medicus Florentinus clarus circa A. C. 1530. cujus extant libri de Pleuritide, & libellus de Crisi, & alii. Andreas Vesalius, aut ut alii vocant Vuesalius Bruxellensis, A. 1564. defunctus, cujus extat liber ingens & admodum laudatus de humani corporis fabrica, de quo idem Tiraquellus commentario de Legibus Connubialibus Lege xv. num. XCIV. incip. *Josephus* &c.

Andrezeos, five ***Andrizeas*** citatur in libro qui fertur Galeni nomine de medicinis expertis.

Androcydes, qui ad Alexandrum Magnum ſcripſit: vinum potaturus, rex, memento te bibere ſanguinem terræ. Sicut cicuta homini venenum eſt: ſic cicutæ vinum, ut prodit Plin. lib. XIV. cap. V. Ex illa ipſa breviuſcula epiſtola aperte videtur rei medicæ non ignarus fuiſſe, atque etiam ex eo quod de eodem ſcribit ipſe Plin. lib. XVII. cap. XXIII. ad fin. Apud Vincentium Bellovacenſem XII. 27. ſpeculi naturalis, ubi *Androchides* raphanum contra ebrietatem commendaſſe traditur, legendum *Androcydes*. Citatur Androcydes Medicus à Theophraſto IV. 20. hiſt. plant. & ab Athenæo lib. VI. pag. 258.

Andromachus ſenior, Cretenſis, Neronis Imp. Archiatrus, id eſt, primarius medicus, cui ſalutiferam illam γαλήνης ſive *Theriaca* (*) compoſitionem acceptam ferunt medici, & ex Galeno refert Aetius p. 648. ſeq. edit. H. Stephani, meminitque Eutychius T. I. Annal. p. 339. Eam Græcis verſibus ad Neronem ſcripſit, quos Galenus in ſuum librum de Theriaca, & in librum I. Antidotorum integros transpoſuit. Ita autem de eo loquitur ſtatim poſt princip. lib. de Theriaca, quod medicam artem non ſolum experientia rerum probe calluit, ſed etiam ſermonis elegantia rationem in ipſis copioſe exercuit quinque libris. Joannes Tzetzes Chiliad. XII. hiſt. 397 initium illius operis Neroni dicati refert his verſibus:

κλῦθι πολυθρονίου βριαρὴν θεῖον ἀντιδότοιο
Καῖσαρ ἀδειμάντου δῶτορ (**) ἐλευθερίης
κλῦθι Νέρων ἱλαρήν μιν ἐπικλείουσι γαλήνην.

Hoc eſt ex verſione Julii Martini Rotæ:

Antidotum multis inſignem viribus audi
Cæſar, qui nobis otia tuta facis.
Tranquilla hac hilarisque ſuo pariterque ſerena &c.

Vertit

(*) Plinius Valerianus lib. 3. cap. 57. & lib. 4. cap. 38. ait theriacam apud inſulam Coum in templo Æſculapii inciſam fuiſſe lapide, & verſibus dedicatam. Codex Latinus A. C. 1479. exaratus in quo *theriaca conficiendæ ratio ex Democrito & Andromacho*, MS. in Bibl. nobiliſſimi D. Uffenbachii. Vide Catalogum ejus MStor, p. 689. ſeqq.

(**) Confer Triſtanum T. I. de numis Imperator. pag. 235.

Vertit etiam & fidelius quantum memini Jo. Gvinterius Andernacus, cujus mihi non est jam ad manus interpretatio.

Adromachus junior, prioris filius, itidem Neronis archiater scripsit libros duos περὶ συνθέσεως φαρμάκων, quorum primum externa medicamenta τὰ ἐκτὸς sive τὰ ἔξωθεν ἐπιθέμενα φάρμακα tradebat, secundus interna, τὰ ἔσω τοῦ σώματος λαμβανόμενα, quibus accessit tertius de medicamentis quæ oculis medentur τὰ τῶν ὀφθαλμῶν sive τὰ πρὸς ὀφθαλμοὺς φάρμακα Galen. T. v. pag. 647. T. 11. pag. 252. 325. Idem opus hoc respiciens Andromachum laudat Galenus sæpissime, ut T. 11. pag. 162. 191. 234. 242. 243. 244. 245. 246. 252. 261. 263. 267. 269. 272. 273. 274. 275. 276. 280. 281. 284. 286. 289. 291. 292. 293. 294. 296. 298. 300. 305. 308. 309. 321. 322. 324. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 339. 342. 344. 357. 358. 363. 365. 366. 367. 370. 383. 384. 385. 388. 390. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 404. 411. 419. 420. 423. 430. ἐν φαρμάκοις ἔχων μεγίστην ἕξιν, judice Damachare apud Galen. T. 11. p. 402. Multa collegit medicamenta & non pauciora quam libris decem dederat Asclepiades cognomento ὁ φαρμακίων, Galenus T. 11. pag. 235. ὁ Ἀνδρόμαχος πολλὰς ἤθροισε δυνάμεις, καὶ σχεδὸν οὐκ ἐλάττους τῶν ἐν τοῖς δέκα τοῦ φαρμακίωνος Ἀσκληπιάδου. Sed reprehenditur quod præparationem & rationem utendi annotare neglexit. T. 11. p. 323. 325. 358. χωρὶς διορισμοῦ τὰ φάρμακα γράφας T. 11. p. 363. 399. ideo libri ejus quamplurima licet optima medicamenta complexi à medicis negliguntur. T. 11. pag. 397. Citatur Andromachus frequentissime ab Aetio, qui & medicamentum ejus cyphoides describit. De Andromacho utroque & de aliis theriacorum scriptoribus dixi nonnulla lib. 111. cap. xxvi. §. 8. De Codice Arabico MS. in quo descriptio *theriacæ* Andromachi senioris continetur, vide Lambecium T. vi. p. 143. Lepidus error Riccioli, qui hunc Andromachum inter Astrologos tanquam primum *theoricæ* inventorem è Clavio refert, in almagesto.

Andron. Vide supra in Andrea. Andronis Medici mentio apud Athenæum xv. p. 680. ejus pastillus & medicamenta varia laudantur à Celso, Cœlio Aureliano, Galeno, Aëtio, Nicolao Myrepso aliisque. De

aliis Andronibus consulendi Meursius ad Apollonii historias mirabiles pag. 94. seq. & in Bibl. Græca pag. 1221. tomo decimo thesauri Gronoviani, & Vossius de historicis Græcis.

Andronicus Ticianus, quem citat & virum clarissimum vocat Octavius Horatianus libro quarto. Longe diversus ab Andronico peripatetico cujus mentio apud Galenum Tom. III. edit. Paris. pag. 232. 237. & T. VI. pag. 202.

Andronicus simpliciter, sive ille, sive alius, citatus ipsi Horatiano lib. I. cap. XVIII. lib. II. cap. VI. & Galeno Pharmacorum secundum locos lib. VII. cap. VI. eodemque ult. & libro, Quod corporis temperamentum animi mores sequantur.

Andronius, Aetio Tetrab. II. Ser. II. cap. XCIII.

Androtion laudatus Theophrasto, Plinio & qui georgicum scriptum ejus memorant, Varroni, Columellæ, Harpocrationi & Athenæo.

Angedenus sæpius Galeno citatus lib. II. Simplicium.

Angelevas citatur Stephano Medico in Galenum ad Glauconem pag. 18. b.

Angelinus.

Recentioris ætatis est Angelus Bologninus, cujus sunt libri de cura ulcerum exteriorum, & de unguentis communibus in solutione continui.

Anguitia, (*) aut ut alii vocant ***Angitia***. (Nam ut id obiter dicam, ab Anguitia Angitia facta, ut ab anguiportu angiportus tradit Donatus in Adelphis Terentii.) Angitia igitur Medeæ & Circes soror, de qua Silius Italicus lib. VIII. 499.

Vipereumque herbis hebetare, & carmine dentem
Aeeta prolem Anguitiam mala gramina primam
Monstravisse ferunt, tactuque domare venena.

Ex quibus aperte intelligis eam herbarum vires præsertim adversus virus, non secus ac sorores novisse. Eam nonnulli dicunt esse, quæ & dicta est ***Angeronia***, (**) à depellendis angoribus & corporis

(*) Velut ἐχῖτις, sive ἐχιδναία, ab *anguibus ciendis* carmine. Vide Delrionem ad Senecæ Medeam v. 1024.

(**) Festus: *Angerona Dea sacra à Romanis instituta sunt. quum angina omne genus animalium consumeretur, cujus festa Angeronalia dicta sunt.*

ris & animi, quod putat Verrius Flaccus: aut quod populus Romanus morbo qui angina dicitur, præmisso voto sit liberatus, ut Julius Modestus autumat, ut apud Macrobium videre licet, lib. I. Saturnal. cap. x. Ea autem Solis filia dicitur ob medendi artem, cujus Sol, id est, Apollo inventor est. Servius vero ad Æneid. VII. 759.

Quin & Marrubia venit de gente sacerdos,

Tradit ipsam Medeam (*) fuisse *Angitiam* vocatam, quoniam Marrubii Italiæ populi circa Fucinum lacum habitantes, contra serpentes nonnulla remedia edocti carminibus serpentes angerent. Solinus cap. VIII. diversas facit hanc & Medeam, easque & Circen, sorores, fuisse dicit filias Oetæ sive Æetæ, Colchorum Regis. *Hæc Timquellus* p. 407.

Aninebetem, Serapioni Simplicium cap. clxIV.

Antaus, sive *Anthaus*, Plinio lib. XXVIII. cap. I. & Galeno Pharmacorum κτ̃ τόπες lib. IV. cap. VII. vide infra *Antistius*. Sunt & qui apud Plinium legant Anchæus.

Anthus, nisi idem sit, apud Aetium Tetrab. III. Ser. IV. c. XLIV. p. 609. b. & 612. edit. H. Stephani.

Antigenes Cleophantinus Aureliano, lib. II. Oxeon. cap. x. ex *libro de Febribus & tumoribus*. Quinti discipulus fuit teste Galeno T. II. edit. Basil. pag. 453. *Anatomica* scripsisse idem innuit T. v. pag. 21.

Antigenes, sive *Antigenus* simpliciter citatus Galeno libro secundo Commentariorum de natura hominis & Pharmacorum κτ̃ τόπες: Aetio, Alexandro Tralliano, & Marcello Burdegalensi. Incertum, minusque credibile Antigenem alterum Marci Aurelii Antonini archiatrum Galeno memoratum eundem fuisse cum Antigene Cleophantino, cum Cleophantus ille tempore Ptolemæi Evergetæ floruerit.

Antigonus Medicus celebris castrensis, Galeno T. II. p. 180. 184. κτ̃ τόπες lib. IV. cap. VII. & Marcello empirico cap. VIII. & Paulo Æginetæ lib. VII. cap. VIII. in princip. Meminit Antigoni, ætatis suæ Medici Lucianus in philopseude, T. II. p. 330. 332.

Antigonum Cymeum sive *Cumanum* inter scriptores rei rusticæ laudant Varro, Columella, Plinius: *Antigonum Carystium* περὶ ζώων, de animalibus

(*) Ita vetus glossar. apud Salmasium p. 86. ad Solin. *Angitia*, Μήδεια.

malibus citat Hesychius in ἴλησι. De Antigonis dicere me memini lib. III. cap. XXVII. §. 8.

Antiles & *Antilis*, Rasi Continentis libro II. cap. v. & VI. & alibi sæpe in eo opere, vide infra *Antyllus*.

Antimachus Galeno, κτ̃ γένη, libro septimo. T. II. edit. Basil. p. 420.

Antiochus Martyr, sub Adriano Imp. qui gratis curavit morbos ut de ἀναργύροις Cosma & Damiano Græca Ecclesia celebrat. Memoria hujus Antiochi colitur in Sardinia, & mentio ejus exstat in Martyrologio Romano XIII. Decembris.

Antiochi. Ἀντιοχίδος μάλαγμα, Galeno κτ̃ τόπους lib. IX. cap. II. & lib. X. cap. II. T. II. p. 294. 308.

Antiochus Syriæ rex, qui Antidotum illud celeberrimum, theriacam, in templo Æsculapii, versibus dedicavit, teste Plinio lib. XX. Hist. naturalis cap. ult. sive in templo Apollinis, ut scribit Plinius Valerianus IV. de re medica cap. XXXVIII.

Antiochus Philometor, Galeno lib. II. Antidotorum.

Antiochus alius, qui annos vixit plusquam LXXX. sensibus illæsis, membrisque omnibus integris, ut retulit Galenus, qui ejus vitæ rationem describit lib. V. περὶ ὑγιείας Tom. IV. edit. Basil. pag. 269. 270. Hunc sæpe citant Aetius Quaternione I. Ser. III. cap. CXIV. & Paulus Ægineta lib. VII. cap. VIII. Vide infra Paccius.

Antipater citatur Scribonio Largo cap. 167. ubi memorat ejus theriacam qua se usum fatetur Galenus II. antidotor. cap. X. Idem Galeno κτ̃ τόπους lib. III. c. III. & lib. VI. cap. I. & alibi sæpe ut Tom. II. pag. 243. 265. 276. 292. 301. 310. 389. 403. 412. & Aetio citatus Tetrab. II. Ser. II. cap. XLII. & Ser. IV. cap. LVII. & alibi quem inter Methodicos ponit idem Galenus, aut quisquis est, in Introductione, sive Medico cap. IV. T. IV. pag. 42. 373. Alius Antipater (*) junior, qui ipsius Galeni tempore artem medicam apud Romanos publice exercuit non sine laude, ut tradit ipse Galenus lib. IV. De locis affectis, cap. ult. Tom. III. pag. 295. Cœlius Aurelianus libro secundo Chronicon cap. XIII. Antipatrum citat ex *libris Epistolarum medicinalium ad Gallum*.

Antiphanes Galeno κτ̃ τόπους lib. V. c. IX. & Cœlio Aureliano lib. Chronicon IV. c. VIII. ex libro quem *Panopten* (*) appellavit. Clemens Alex.

(*) Confer Jo. Rhodium pag. 251. ad Scribonium Largum.
(**) Tiraquellus legit *panoxeon* de morbis valde acutis.

Alex. 2. pædagogi cap. 1. pag. 140. Ἀντιφάνης δὲ ὁ Δήλιος ἰατρὸς καὶ μίαν τῶν νόσων αἰτίαν ταύτην εἴρηκεν, τῶν ἐδεσμάτων τὴν πολυειδίαν. *Antiphanes Delius Medicus unam hanc morborum causam esse dixit, ciborum varietatem.*

Antistius, aut ut alii legunt, *Antius*, qui ex tot vulneribus Cæsari inflictis unum tantum lethale quod secundo loco in pectore acceperat judicavit, apud Suetonium in Julio Cæsare, cap. LXXXII. vide num sit *Anteus*, de quo supra.

Antoninus simpliciter, Galenus lib. V. κατὰ τόπους cap. VII. T. II. edit. Basil. pag. 228.

Antonius Castor, plus simplici vice laudatus Plinio, qui in re herbaria ipso monstrante profecisse se non diffitetur. *Nobis certe*, inquit XXV. 2. *exceptis admodum paucis contigit reliquas* (herbas) *contemplari scientia Antonii Castoris, cui summa auctoritas erat in ea arte nostro ævo, visendo hortulo ejus in quo plurimas alebat centesimum ætatis annum excedens, nullum corporis malum expertus, ac ne ætate quidem memoria aut vigore concussus.*

Antonius Cous, Galeno lib. II. Antidotorum.

Antonius Epicureus, qui scripsit περὶ τῆς ἐπὶ τοῖς ἰδίοις πάθεσιν ἐφεδρείας de propriorum affectuum cognitione & moderatione, cui simili argumento respondit Galenus, quem inscripsit de propriorum animi affectuum agnitione & remedio. Vide Tom. VI. edit. Parif. pag. 519. 520. Eundem esse mihi persuadeo Antonium quem φιλομαθῆ & φιλόσοφον vocat Galenus librumque de pulsibus illi inscribit T. IX. pag. 333.

Antonius Herbarius, ὁ ῥιζοτόμος Galeno Pharmacorum κατὰ τόπους lib. II. cap. II. & κατὰ γένη lib. VI. qui hunc dicit multam habuisse experientiam T. II. edit. Basil. p. 180. 184. 404. Idemne cum Antonio Castore?

Antonius Musa Augusti medicus, quem Musam simpliciter citant Galenus & Paulus Ægineta. Vide Galen. T. II. edit. Basil. p. 201. 209. 210. 257. 262. 264. 265. 271. 272. 306. 388. T. IV. pag. 90. 210. 218. Pluribus libris diligenter tractavit de medicamentis T. II. pag. 252. 328. unde p. 335. accensetur viris ἐν τῇ τῶν φαρμάκων ἐμπειρίᾳ insignibus Andromacho, Archigeni, Asclepiadi, Critoni, Heræ, Menecrati, Petronio, Philippo. Musæ medicamentum relatum ab Asclepiade laudat Galenus T. II. pag. 287. De duobus libellis

qui exſtant ſub Muſæ nomine Latine, unus *de herba betonica* ad M. Agrippam & alter ad Mæcenatem *de tuenda va'etudine*, dixi in Bibl. Latina lib. III. cap. 5. In præſenti, de Muſa hoc ſubjiciam locum Dionis Caſſii, quem inſignem ſcriptorem proxime, ſi ita ſummo vitæ noſtræ arbitro placuerit, recenſitum à me & illuſtratum prælis ſubjicere geſtit animus. Ita vero ille lib. LIII. pag. 517.

Ὁ δ' Αὔγουστος, ἑνδέκατον μετὰ Καλπουρνίου Πείσωνος ἄρξας, ἠρρώστησεν αὖθις, x) ὥστε μηδεμίαν ἐλπίδα σωτηρίας σχεῖν. πάντα γοῦν ὡς καὶ τελευτήσων διέθετο, καὶ τάς γε ἀρχάς, y) τούς τε ἄλλους τοὺς πρώτους καὶ τῶν βουλευτῶν καὶ τῶν ἱππέων ἀθροίσας, διάδοχον μὲν οὐδένα ἀπέδειξε, καίτοι τὸν Μάρκελλον z) πάντων προκριθήσεσθαι ἐς τοῦτο προσδοκώντων. διαλεχθεὶς δέ τινα αὐτοῖς περὶ τῶν δημοσίων πραγμάτων, τῷ μὲν Πείσωνι*) τάς τε δυνάμεις καὶ τὰς προσόδους τὰς κοινὰς ἐς βιβλίον ἐσγράψας a) ἔδωκε, τῷ δ' Ἀγρίππᾳ τὸν δακτύλιον, b) ἐνεχείρισε. καὶ αὐτὸν μηδέν, ὅ, τι μηδὲ τῶν πάνυ ἀναγκαίων ποιεῖν δυνάμενον, Ἀντώνιός τις Μούσας c) καὶ ψυχρολουσίαις d) καὶ ψυχροποσίαις e) ἀνέσωσε καὶ διὰ τοῦτο καὶ f) χρήματα παρά τε τοῦ Αὐγούστου καὶ παρὰ τῆς βουλῆς πολλά, καὶ τὸ χρυσοῖς g) δακτυλίοις (ἀπελεύθερος h) γὰρ ἦν) χρῆσθαι, τήν τε ἀτέλειαν καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς ὁμοτέχνοις, i) οὐχ ὅτι τοῖς τότε οὖσιν, ἀλλὰ καὶ

Auguſtus undecimum conſul, cum Calpurnio Piſone, adeo gravi morbo decubuit, ut nulla ſalutis ſpes adeſſet: itaque omnibus ut fato conceſſurus, diſpoſitis, magiſtratibus & ſenatorum equitumque primoribus ad ſe convocatis, nemine ſibi ſucceſſore (qvum omnes putarent, Marcellum ad hoc ab eo deſtinatum iri) conſtituto, qvum quædam iis de publicis negotiis expoſuiſſet; Piſoni libellum, in quem exercituum & redituum publicorum indicem conſcripſerat, Agrippæ annulum tradidit. *Antonius* vero *Muſa*, Auguſtum qvum nihil ne quidem eorum, quæ maxime eſſent neceſſaria, poſſet exequi, lavacris frigidis, frigidisque potionibus ſanitati reſtituit: quam ob rem etiam pecunia ei ab Auguſto & ſenatu multa, uſusque annuli aurei (libertus enim erat) datus eſt, immunitasque non ipſi tantum, ſed omnibus eandem artem exercentibus non tunc modo ſed in poſterum quoque

τοῖς

τοῖς ἔπειτα ἐσομένοις, ἔλαβεν. ἀλλ' ἔδει γὰρ αὐτὸν, τά τε τῆς τύχης καὶ τὰ τῆς πεπρωμένης ἔργα προσποιούμενον, περὶ πόδας ἁλῶναι. k) ὁ μὲν Αὔγουστος οὕτως ἐσώθη. ὁ δὲ δὴ Μάρκελλος, νοσήσας οὐ πολλῷ ὕστερον, l) καὶ τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Μούσα τρόπον θεραπευόμενος, ἀπέθανε. καὶ αὐτὸν ὁ Αὔγουστος δημοσίᾳ τε ἔθαψεν ἐπαινέσας, ὥσπερ εἴθιστο, m) καὶ ἐς τὸ μνημεῖον ὃ ᾠκοδόμει τὸ *) κατέθετο, τῇ τε μνήμῃ τοῦ θεάτρου n) τοῦ προκαταβληθέντος μὲν ὑπὸ τοῦ Καίσαρος, Μαρκέλλου δὲ ὠνομασμένου, ἐτίμησε. καὶ οἱ καὶ εἰκόνα χρυσῆν καὶ στέφανον χρυσοῦν, δίφρον τε ἀρχικὸν, ἔς τε τὸ θέατρον ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων πανηγύρει o) ἐσφέρεσθαι, ἐς τὸ μέσον τῶν ἀρχόντων τῶν τελούντων αὐτὰ τίθεσθαι ἐκέλευσε. ταῦτα μὲν ὕστερον ἔπραξε.

tempus concessa. Verum enim vero fas erat eum qui opus fortunæ fatique sibi arrogasset, statim manifestis rebus coargui. Evenit enim paulo post, ut Marcellus ægrotans, eademque ratione à Musa eodem curatus, mortem obiret: quem funere publico elatum, laudatumque pro more, Augustus in sepulcrum quod sibi exstruebat condidit, memoriaque eum theatri ejus, quod ante cœptum à Cæsare, Marcelli dictum est, honestavit: jussitque, ut ludis Romanis effigies Marcelli aurea, aureaque corona, & sella curulis in theatrum inferretur, mediaque inter præfectos iis ludis magistratus collocaretur. Verum hæc postea temporis acta sunt.

x) ἠῤῥώστησεν αὖθις] itaque diversus hic morbus Augusti ab eo de quo Dio pag. 514. B.

y) τάς γε ἀρχὰς] Suetonius cap. 28. *cum Magistratibus & Senatu domum accitis Rationarium Imperii tradidit.*

z) τὸν Μάρκελλον] Marcellum utpote generum ab Augusto delectum. p. 515. C.

*) τῷ μὲν Πείσωνι] Cn. Calpurnio Pisoni, suo in Consulatu collegæ.

a) ἐς βιβλίον ἐσγράψας] Hoc fuit *breviarium Imperii,* quale memorat Suetonius cap. 102. & describit Dio infra p. 591. B. *Rationarium Imperii* vocat Suetonius idem cap. 28. in loco quem modo attuli.

 b) Ἀχίπ-

b) *Ἀχέιπωα τ̕ δακτύλιον*] Sic Alexander moriturus annulum detractum digito tradebat Perdiccæ, regnum ita visus tradere, ut Agrippæ Augustus. Confer infra p. 518. B. Jo. Kirchmannum libro de annulis c. 22. & quæ ad Nepotis Eumenem. c. 2. & Curtium X. 5. 4. viri docti.

c) *Ἀντώνιός τις Μέσας*] Musa hic frater Euphorbi, quem Jubæ Regis Medicum fuisse è Plinio constat lib. XXV. 7. In eundem Musam Virgilii epigramma in ejus catalectis quo nihil illo doctius nihil sibi carius aut jucundius fuisse testatur. At Viros eruditos qui Artorium Augusti Medicum Vellejo II. 71. & aliis memoratum cum hoc Antonio confundunt, satis refellit Eusebius in Chron. qui Artorium post victoriam Actiacam naufragio periisse tradidit. De aliis Musæ cognomine, vide Fulvium Ursinum familiis Rom. in gente Pomponia.

d) *ψυχρολουσίαις*] Plinius loco laudato narrat Euphorbum & Musam fratres Instituisse *à balneis frigidâ multâ corpora adstringere*, cum antea non esset mos nisi calida tantum lavari. Horatius lib. 1. Epist. 15.

nam mihi Bajas
Musa supervacuas Antonius, & tamen illis
Me facit invisum gelida cum perluor unda
Per medium frigus - - -

e) *καὶ ψυχροποσίαις*] Addit Plinius etiam cibos refrigerantes Augusto Musam præbuisse. Ita enim ille de lactucis lib. 19. cap. 8. *Est quidem natura omnibus refrigeratrix, & ideo æstate grata stomacho, fastidium auferunt, cibique appetentiam faciunt. Divus certe Augustus lactuca conservatus in ægritudine fertur prudentia Musæ Medici.* Quod vero ad potum attinet, notum est calidam alioqui in usu ac deliciis apud Romanos fuisse, de quo exstat erudita Johannis Freinsheimii dissertatio edita Argentorati A. 1636. 8. Credibile autem est Augustum febri & inflammatione intestinorum laborasse, Musamque ex Methodicæ sectæ, cui erat addictus, rationibus contraria remedia judicasse aptanda. Suetonius Augusto c. 81. *Graves & periculosas valetudines per omnem vitam aliquot expertus est, præcipue Cantabria domita, cum etiam destillationibus jocinore vitiato ad desperationem redactus,*

dactus, contrariam rationem medendi necessario subiit, quia calida fomenta non proderant, frigidis curare coactus auctore Antonio Musa.

f) καὶ χρήματα] addit idem Svetonius cap. 59. etiam illi statuam ære collato juxta signum Æsculapii statutam fuisse à populo.

g) χρυσοῖς δακτυλίοις] Jus annulorum aureorum negatum libertis, concessum equitibus, ut dictum ad p. 385. A.

h) ἀπελεύθερος γὰρ ἦν] Vir ingenio & doctrina florens Jo. Fridericus Crellius in diss. de Antonio Musa, quam Lipsiæ A. 1725. edidit, §. V. contra Dionem variis argumentis pugnat, verum levibus, ut Medicum illum evincat libertum minime fuisse, sed nullum affert testimonium idoneum quo fides Dioni derogetur.

i) καὶ τοῖς ὁμοτέχνοις] de jure annulorum aureorum dato Medicis, adeundus Barnabas Brissonius libro 2. antiquitatum Juris, capite tertio.

k) παρὰ πόδας ἁλῶναι] Assentior laudato Crellio §. 9. iniquitatem judicii hujus in Dione de Musa arguenti. Non enim recte inferas meræ fortunæ fuisse aut fati, quod Augustum feliciter curavit Medicus, neque Marcello potuit mederi, obstante vel imbecillitate naturæ ejusdem, vel negligentia observandi præcepta Medici, vel mali gravitate ac pervicacia, vel prorsus ut ipse Dio infra p. 519. C. innuit, occulta vi intercedente dati jussu Liviæ veneni, quod omnem Medici artem elusit.

l) Μάρκελλος νοσήσας οὐ πολλῷ ὕστερον] interjecto post Augusti morbum semestri A. U. C. 731. Marcellus morbo correptus *occidit, & misero steterat vigesimus annus* ut notat Propertius III. 16. *In Bajano periisse, cum ædilitatem gereret*, scribit Servius ad Æneid. VI. 861. ita enim cum clarissimo Brockhusio legendum potius quam *Stabiano* quod Scaliger malebat ad hæc Propertii, obitum Marcelli lugentis:

At nunc invisa magno cum crimine Baja,
Quis Deus in vestra constitit hostis aqua?
His pressus stygias vultum demersit ad undas &c.

m) ἐπαινέσας ὥσπερ εἴθιστο] Servius in 1. Æneid. 716. Pesti devota futuræ. *De oratione Augusti translata est locutio quam habuit in laudatione funeris Marcelli, cum diceret illum immaturæ morti devotum fuisse.*

*) *ἐς τὸ μνημεῖον*] in Mausoleum Augusti, quod in campo Martio tunc condebatur, & in quod Agrippæ p. 541. C. & Drusi etiam reliquias illatas Dio dicet infra p. 549. B.

n) *τὸ θεάτρου*] de hujus Theatri dedicatione dicetur ad pag. 539. D. illud inter opera quæ nomine alieno Augustus fecit, memorat etiam Suetonius cap. 29. In Livii epitoma lib. 138. *Octavia soror Augusti defuncta, antea amisso filio Marcello, cujus monumenta sunt theatrum & porticus, nomine ejus dedicata.*

o) *ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων πανηγύρει*] solennibus Circensibus ludis. Vide Onufrium lib. 2. de illorum ludorum pompa T. IX. thesauri Græviani p. 362. *Hac ad adductum Dionis de Musa locum. Nunc Medicos referre pergamus.*

Antonius Pharmacopola, Galeno Pharmacorum localium lib. IX. cap. IV.

Recentioris ætatis sunt:

Antonius Benivenius, cujus habemus librum de abditis nonnullis ac curandis morborum & sanationum causis, excusum Florentiæ 1507. & cum Scribonio Largo Basil. 1529. 8. Ad hunc Politianus scribit Elegiam.

Antonius Bologninus, cujus in Chirurgia extant multa volumina.

Antonius Cermisonus qui Patavii A. C. 1467. obiit præceptor Savonarolæ, cujus sunt consilia in re medica: & liber de urinis.

Antonius Faventinus, qui Hippocratis Aphorismos versibus reddidit, ut præterea fecerunt *Latino* carmine quidem Paulus Dionysius, Medicus Veronensis 1599. 4. Matthæus Roselenus, Lucanus, Jo. Ludovicus Gansius, Argentorat. 1624. 12. Jo. Thaumaxenus, Hessus, Norimb. 1623. 8. Jo. Baptista de Conde, Bruxell. 1647. 12. Robertus Constantinus: *Græco* idem Constantinus, & cum Radulpho Wintertono qui primam sectionem est interpretatus, reliquas Joannes Frerus, Cantabrig. 1633. 8. *Italico* Anselmus Latiosus, Viterbii 1667. 8. &c.

Antonius Fortolus sive Fartolus Joseriensis, qui plurimos libros Galeni transtulit, ut de dissectione venarum, arteriarum & nervorum Basil. 1529.

Antonius Fumanellus Veronensis, cujus est Consilium chirurgicum de calvariæ fractura, Historia & curatio difficultatis & angustiæ urinæ, de Balnei ferrati facultatibus, de balneis aquæ simplicis. Aliaque

quæ

quæ ab Antonio Sandero lib. III. de claris Antoniis p. 175. sq. referuntur.

Antonius Gallus Parisiensis medicus, cujus extat libellus non indoctus de ligno sancto, & in imperitos fucatosque Medicos. Paris. 1540. 8. Is certe vir fuit hujus artis peritissimus, Tiraquello judice, & utraque lingua doctissimus.

Antonius Gaynerius, aut ut alii vocant, Guainerus, sive etiam Guanerius, sive denique Guaynerius (nam promiscue his nominibus appellatur) natione Papiensis, clarus circa A. C. 1440. cujus sunt multa opera in re medica. Vide Antonium Sanderum de claris Antoniis pag. 187.

Antonius Gazius Patavinus, cujus in medicina est Corona florida sive liber trecentis constans capitibus de sanitate tuenda Lugd. 1514. & alius de medicamentis purgantibus

Antonius de Gradis sive Garaldis, cujus est liber de Febribus. Alius de balneis Palatinis. Consilia quoque Medica & Comment. in nonum Almansoris memorat Antonius Sanderus pag. 189. de claris Antoniis

Antonius Ludovicus, Olyssiponensis, cujus sunt doctissimi libri de occultis proprietatibus, & totidem libri Problematon, & alii. Olyssipone 1540. fol. Idem est qui vertit Galeni nonnulla, & Mich. Pselli allegorias tres in Tantalum, Sphingen & Circem, aliaque edidit quæ Nic. Antonius T. I. Bibl. Hispanæ novæ pag. III. seq. commemorat.

Antonius Musa Brasavolus Ferrariensis Sec. XVI. medicus peritissimus, cujus extant doctissimi Commentarii in Aphorismos Hippocratis, & Dialogi de simplicibus medicamentis, & alia multa, quæ si placet vide apud Mercklinum & in Antonii Sanderi libro tertio de claris Antoniis pag. 208. seq.

Antonius Stupanus Rheticus, A. 1551. Basileæ extinctus, qui auxit Dispensatorium, quod vocant, medicamentorum Nicolai. Lugd. 1543.

Antonius Zenus, aut ut alii appellant, Zenon Policola Venetus, cujus est liber de natura humana, sive de Embryone. Venet. 1491. & libri septem, Planetarum nominibus inscripti de reliquis vitæ humanæ ætatibus. Vide Antonium Sanderum de claris Antoniis pag. 247.

Antyllus vel *Antillus* citatus Oribasio lib. II. Euporiston, Aetio Tetrab. I. Ser.

Ser. III. sæpe, & alias quoque sæpe: Paulo Æginetæ qui Chirurgum appellat lib. III. cap. XL. & lib. VI. cap. XXXIII. & lib. VII. cap. X. & XXXIII. Stobæo Ser. XCIX. Avicennæ lib. V. & Rasi lib. II. Continentis, cap. II. & alibi sæpe, qui ut opinor, est ille Antilis, vel Antiles, de quo supra. Nam hæc nominum propriorum diversitas in hoc authore, & cæteris Arabibus processit vitio interpretum, atque etiam librariorum.

Anyasius, Rasi lib. III. ejusdem operis, cap. III.

Apelles Chirurgus apud Artemidorum Daldianum, de Somniorum interpretatione, lib. III. cap. III.

Apelles, Medicus Thasius, apud Plin. lib. XXVIII. 8. XXXI. & XXXII. cap. V. & Galenum, lib. II. Antidotorum. cap. VIII. & lib. V. κτ̃ γένη cap. XIV.

Aphricanus, qui de ponderibus & mensuris medelarum scripsit, & hic sive alter ejus nominis citatus Constantino, aut alteri, quisquis is est, libro Geoponicon XII. in re medica. Vide infra in Julio Africano.

Aphrodas, Galeno libr. Pharmaco. κτ̃ γένη, II. & κτ̃ τόπους, lib. III. cap. IV. eodemque ult. ad fin. & lib. V. cap. VII. non semel, & lib. II. Antidotorum, & alibi sæpe. T. II. pag. 234. 270. 274. 333. 372. 388. 420.

Aphrodiseus, Galeno κτ̃ γένη, lib. VII. qui alius est ab Alexandro Aphrodiseo, qui Galeno multo posterior fuit.

Apion, eidem ejusdem operis lib. V.

Apion Grammaticus, sive is fuit, qui scripsit de metallica medicina, ex quibus Plinius quædam mutuatus est, lib. XXXV. ut ipse fatetur lib. II. in nomenclatura authorum ejus libri.

Apis Ægyptiorum rex, Pheronei ac Pithonis filius traditur Medicinam primus invenisse, ut testantur Clemens Alex. I. Strom. p. 307. & Theodoritus lib. I. de cura affectuum gentilium pag. 7. Hic Apis ob pulcherrimum salutiferumque inventum in tanto honore & admiratione habitus est, sicuti & ipse Theodoritus tradit lib. III. pag. 42. ut pro Deo coleretur, vocareturque *Osiris*, quod vocabulum si quis ad Latinam linguam transferat, idem est quod *multoculus*, ut Diodorus & Eusebius prodidere. *Os* enim Ægyptiorum lingua multum significat: *Iris* autem oculum: ut etiam scribit Plutarchus in

in lib. de Iside, & Osiride: perinde ac vir oculatissimus, ac magno ingenio, magnaque prudentia fuerit, qui tam salutare auxilium mortalibus invenisset. Ob idque Apollinem esse eundem volunt plerique, & id quidem autumant ipsi Ægyptii, quibus & Osiris Sol est, & Sol Apollo, ut videre licet apud Macrobium, lib. I. Saturnaliorum cap. XXI. & Diogenem Laërtium in proœmio. Verum non satis constat idemne fuerit Apis, qui Apollo, an diversus uterque. Tacitus autem lib. XX. historiæ Augustæ, ad finem, scribit multos Osirim, quem & quidam Serapim vocant, Æsculapium quoque appellare, quod medeatur ægris corporibus. Ab hoc forte inventa est & vocata herba Osiris, de qua Dioscor. lib. IV. cap. CXXXIV. & Galenus lib. VIII. Simplicium medicamentorum, in cap. de Osiri, & Paulus Ægineta lib. VII. etiam inter simplicia. Sed & huic quod de Api diximus, concinit quod scribit Cyrillus adversus Julianum Cæsarem lib. VI. pag. 200. *Cum Apis*, inquit, *Ægyptius non obscurus inter eos illic erat templi ministros, & naturalis Philosophiæ scientiam adeptus esset, hunc ferunt primum artem medicam exquisivisse & tradidisse fœlicius quam eos qui eum præcesserant, communicasseque Æsculapio.* Quod autem ad Serapin peculiariter pertinet, posset videri ex lectione antiquorum scriptorum illum morbos animo & oratione curasse. Nam Varro in Eumenidibus apud Nonium Marcellum, voce *precantur: Ego medicina Serapi utor, cotidie precantur: intelligo recte scriptum esse Delphis*, Θεοὶ ἀρᾷ. (*)

Nec multo post: *Miras pro miraris. Varro Eumenidibus:*
Hospes quid miras animo curare Serapim?
Quid? quasi non curat tantidem Aristoteles.

Hæc Tiraquellus pag. 238.

Apius Phascus, Galeno Pharmacorum κτ̀ τόπους, lib. V. cap. VII. To. II. pag. 228.

Apæmantes Erasistrateus. Galen. de venæ sectione adversus Erasistrateos T. IV. pag. I.

Apollinaris, Marcello Burdegalensi in sua præfatione.

Apollinaris Cremonensis, qui sub Eugenio IV. scripsit practicam, & alia quædam.

K De

(*) In Veteri Codice: *Theon era.* Lege Θεῶν sive Θεῖων ἔργα.

De *Apolline* inventore medicinæ præter Tiraquellum p. 235. seq. libri de nobilitate, copiose & erudite Jo. Henricus Meibomius ad Jusjurandum Hippocratis capite IV.

Apollo alius, Galeno Pharmacorum localium lib. VII. cap. III. Tom. II. pag. 266. Nisi nomen ibi sit concisum (ut sæpe fit in nominibus propriis) ut (quod utique videtur) significet Apollonium, vel Apollodorum.

De *Apollodoro*, Democriti affectatore qui scripsit Magica, & Apollodoris duobus *Scillæo*, sive *Citieo* & *Tarentino* citatis Plinio, quorum alter eodem XIV. 7. teste suasit Ptolemæo Regi quæ vina biberet: nec non de Apollodoro *Lemnio* qui volumen de re rustica composuit, dixi lib. III. cap. XXVII.

Apolloniades, Aetio Tetrab. II. Ser. IV. cap. XLVIII.

Apollonides Chirurgus, nisi idem sit, apud Artemidorum Daldianum, in Somniorum interpretatione. lib. III. cap. III.

Apollonides Cyprius, Methodicus, discipulus Olympii, Juliani præceptor. Galeno in Methodo. T. IV. pag. 42. edit. Basil. sed ubi Ἀπολλωνίδε vitiose excusum pro Ἀπολλωνίδε. Senex valde probatus Romæ Tom. XIII. edit. Paris. 1010. a 1012. b.

Apollonii duo *Antiocheni*, pater & filius, Medici Herophilei & Empirici. Vide infra in Apollonio Herophileo.

Apollonius Archistrator, Galeno Pharmacorum secundum genera, lib. V. T. II. pag. 388.

Apollonius Byblas, eidem lib. III. Epidemiorum Hippocratis. Tom. V. pag. 13. ubi laudat ejus librum περὶ χαρακτήρων contra Zenonem Epicureum.

Apollonius Citiensis, Cælio Aureliano lib. II. Chronicon cap. IV. ex. *lib. II. de Epilepticis*, & iterum lib. III. cap. IV. T. XII. hujus Bibl. p. 779. Citium Apollonii Medici patriam fuisse notat etiam Strabo XIV. p. 683

Apollonius Glaucus, qui ex *libris de interioribus* (morbis) citatur eidem Cælio Aureliano, lib. Chronicon IV. cap. VIII.

Apollonius Herophilus, sive Herophileus Antiochenus, pater, idem ni fallor cum Apollonio Mure de quo mox.

Apollonius ejus filius, sectæ ut pater Empiricæ, sicut tradit Galenus, aut quisquis est eo libro cui titulus est, εἰσαγωγὴ, id est, Introductio, sive Medicus, ubi utrumque dicit fuisse Antiochenum. Incertum utrius

horum

horum liber περὶ μύρων καὶ στεφάνων citatur ab Athenæo xv. pag. 688.

Apollonius Memphites, quem Galenus in iſagoge memorat, T. IV. p. 391. & lib. II. Antidotorum, atque etiam Aetius Tetrab. II. Ser. II. c. XXXIII. & Ser. III. c. XX. & Cœlius Aurelianus lib. Chronicon III. c. VIII. & lib. IV. c. VIII. & Nicandri Scholiaſtes. *Eraſiſtrateus*, de appellationibus membrorum corporis humani. Galenus T. IV. p. 375. Hujus Apollonii effigies T. III. theſauri Gronov. litera ll.

Apollonius Mys, vel *Mus*, Herophileus de quo Strabo lib. XIV. & Celſus lib. V. in principio, Galenus lib. IV. de differentiis pulſuum, & lib. II. Antidotorum: & Cælius Aurelianus lib. Oxeon. II. cap. XIII. *ex libro XVIII. de ſecta Herophili*, Librum XXIX. περὶ τῆς Ἡροφίλου αἱρέσεως laudat Galenus T. III. p. 49. libros περὶ εὐπορίστων φαρμάκων ſæpe citat idem, ut T. II. pag. 68. Videtur reſpici à Plinio XXVIII. I. Apollonium laudante.

Apollonius ὁ Ὄφις, Erotian. procem. infra in Apollonius ὁ Θήρ.

Apollonius Organicus, Galeno Pharmacorum ſecundum genera lib. V. T. II. pag. 391.

Apollonius Pergamenus, Oribaſio Euporiſton lib. I. cap. IX. Plinioque. Hic de herbis & de facile parabilibus medicamentis ſcripſit. Vide quæ dixi lib. III. cap. XXI. ubi varios Apollonios refero, & lib. IV. cap. XVII. in indice ſcriptorum à Galeno laudatorum.

Apollonius Pitaneus, Plinio lib. XXIX. cap. ult.

Apollonius Stratonis ὁ ἀπὸ Στράτωνος, ex Stratonis ſchola (ita enim malim quam cum Tiraquello Stratonis filium dicere) Eraſiſtrateus cujus de pulſibus memorat Galenus lib. IV. de differentiis pulſuum. T. III. p. 51. Idem ut videtur cum Apollonio Memphite.

Apollonius Tarſenſis, eidem Pharmacorum κατὰ γένη, & Pharmacorum κατὰ τόπους, ſæpe. γνώριμος Galeni ſive diſcipulus T. II. p. 389.

Apollonius ὁ Θήρ ſive Beſtia. Erotian. in ἀμφιβάλλουσι. Eidem Erotiano in procemio Apollonius ὁ Ὄφις.

Apollonius Theſpianus Galeno poſtremo loco. Et ut vix credam tot fuiſſe Apollonios medicos: ſic nec credibile eſt uni fuiſſe tot cognomina.

Apollonius Tyaneus *) philoſophus, quem Pythagoreorum exemplo artis medicæ amantem ac peritum fuiſſe non uno loco Philoſtratus innuit: merito

*) De hoc dixi lib. IV. cap. 14.

merito judicavit animi curam ab nobis non minorem habendam esse quam corporis, unde ad Critonem Epistola XXXIII. τὴν θειότατην Πυθαγόρας ἰατρικὴν ἔφασκεν. εἰ δὲ ἰατρικὴ τὸ θειότατον, καὶ ψυχῆς ἐπιμελητέον μετὰ σώματος, ἢ τὸ ζῶον οὐκ ἂν ὑγιαίνοι τῷ κρείττονι νοσοῦν. *Artem Medicam Pythagoras rem divinissimam esse dixit. Quod si ars Medica res divinissima, cum corpore etiam anima cura habenda est. Alioqui animal sanum non erit, quod parte quidem sui potiore ægrotet.*

Apollonius illorum omnium posterior, ut qui fuit tempore Apuleji, qui de eo loquitur lib. IX. Asini aurei, post principium, ubi eum refert morsum à cane rabido.

Apollonius quisquis is est, simpliciter citatus Aetio Tetrab. II. Serm. II. cap. LXXVIII. & seq. & LXXXII. & XCI. & Rasi lib. I. Continentis cap. IX. non semel.

Apollonius de quo inscriptio vetus apud Reinesium Classe XI. 10. p. 612. inventa, via quæ Neapoli Nolam ducit propter Vesuvium, ubi sitam Palæpolin fuisse scribit Ambrosius Nolanus. *D. L. Apollonii Medici, Servilia D. L. Ambrosia fecit Patrono suo & sibi & suis.*

> ὧδ' Ἐπάφου *) γέννημα σοφοῖς ἐπιείκελος ἀνὴρ
> Κεῖμαι Ῥωμαίων σπέρμα πολυκτεάνων.
> Κλῃζόμενος Δέκιμος Σερουίλιος εἰς ἔτη ἐλθὼν **)
> Ἐννέα που δεκάδων καὶ τρία ἔσσ' ἔλεγον.

Quæ ita vertit Jul. Cæs. Capacius lib. I. Hist. Neapol. cap. VII.

> *Hic Epaphi soboles, sapientum adsecla Virorum*
> *Et Romanorum divite gente satus,*
> *Hic jaceo Decimus Servilius nomine: Vixi*
> *Annorum decadas cum tribus usque novem.*

Apollophanes Seleuciensis, regis Antiochi Soteris medicus, & maxima apud eum authoritate, ut refert Polybius lib. Historiarum V. cap. LVI. & LVIII. Ejus honori duo exstant à Smyrnensibus dicati numi quos

*) Possit & legi ὧδε Πάφου.

**) Reines. ἔλκων, & deinde pro ἔσσ' ἔλεγον, legit τὸ σκέλετον.

quos ita describit vir celeberrimus Rich. Mead, Medicus Londinensis diss. de numis quibusdam à Smyrnæis in Medicorum honorem cusis:

"1. Nummus æreus moduli tertii. In adversa area: *Caput muliebre laureatum*, quale in alio *Zeuxidis* itemque *Hicesii* nummo.,,

In versa: ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΑΠΟΛΛΟΦΑΝΗΣ ΕΡΟΒΙΤΗΝΟ. *Sedet* etiam hic *Æsculapius*, ut in iis *Zeuxidis* & *Hicesii*. *Apollophanes* autem *genere Seleucienſis*, *Antiochi magni medicus fuit*, ut discimus à Polybio, lib. v. Qui & *eximie regi dilectum fuisse* scribit, idque non artis tantum causa, ut videtur, sed etiam sapientiæ & in rebus arduis consilii prudentis. Etenim cum Antiochus consultandum amicis proposuit, ecqua potissimum via impressio in Syriam esset tentanda, rejectis aliorum sententiis, ea Apollophanis omnibus prælata fuit. Floruit Apollophanes, ann. ante Christum CCXX. Cui nummum hunc tribuerem. Quod, ut faciam, eo etiam magis adducor, quia *Apollophanes*, ut *sectator Erasistrati*, a Cælio Aureliano memoratur, Acut. morb. lib. II. cap. XXXIII. *Apollophanem* quoque ut *medicum* laudat Celsus, lib. v. cap. XVIII. ut *scriptorem* Plinius, lib XXII. cap. XXI. In voce autem imperfecta ΕΡΟΒΙΤΗΝΟ. . latet, opinor, patris nomen. Alter fuit *Apollophanes* Arcas, & is quoque Æsculapii numini addictus, teste Pausania, in Corinthiacis cap. XXVI.,,

2. Nummus æreus moduli tertii. In adversa area: *Caput turritum Matris Sipylenæ*.,,

In aversa: ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΑΠΟΛΛΟΦΑΝΗΣ. *Isidis stantis imago*, ut in secundo *Zeuxidis* & *Hicesii* nummo.,,

Apollophanes simpliciter, sive ille, sive alius citatur etiam Galeno Pharmacorum κτ̅ γένη, lib. v. & κτ̅ τόπους lib. VIII. cap. IX. & Paulo Æginetæ lib. III. cap. XLVI. & lib. VII. cap. XVIII. & Cælio Aureliano Oxeon lib. II. cap. XXIV. & cap. XXIX. & Alexandro Tralliano lib. VIII. cap. II. ubi ejus malagma & Aetio pag. 562. ubi Apollophanium emplastrum describit.

Apollozantes, quem ex Alexandro Tralliano Tiraquellus affert, nusquam reperio.

Apuleius Madaurensis, de quo dixi in Bibl. Lat. lib. IV. c. II. sicut etiam de *Apuleio Celso*, cujus libros habemus de herbarum viribus, ex quibus citatur Marcello Burdegalensi cap. XVI. Huncque præceptorem fuisse Valentis & Scribonii Largi, scribit ipse Scribonius lib. de compositione

ſitione medicamentorum cap. XLVI. & cap. CLXXI. Apuleium autem, ſive hunc, ſive alterum citat Conſtantinus, aut quisquis eſt, lib. Geoponicon XII. in re medica.

Aprianus, qui deſcripſit medicamenta, quæ valent ad quæque membra affecta, apud Galenum lib. VI. Simplicium.

Ambas Thebanus, Galeno lib. II. Antidotorum.

Ambaſius, Raſi lib. Continentis V. cap. I.

Ambri.

Ambs ſive *Ambus*, Apollinis & Babyloniæ filius, cui inventionem Medicinæ quidam tribuerunt teſte Plinio VII. 56. Arabs & Arabus ſicut Æthiops & Æthiopus promiſcue dicitur. Nam & Arabis in dativo plurali numeri poſuit Virgilius VII. 605. Æneid. *Hircanisve Arabisve parant.* Ubi vide Servium. Tiraquell. p. 235.

Ambs cujus malagma affert Celſus, lib. V. cap. XVIII.

Anum.

Antus, Heliodorus Athenienſis, Orpheus Theologus, & Orus Mendeſius junior reprehenduntur à Galeno II. de antidotis T. II. pag. 99. quod compoſita medicamenta lethalia verſibus deſcribere non dubitarunt. Τούτους μὲν ἄν τις θαυμάσειεν ἐμμέτρως ἐπιχειρήσαντας τῆς περὶ τούτων πραγματείαις. Μέμψαιτο δ' ἂν εὐλόγως διὰ τὰ πράγματα, διδάσκειν γὰρ μᾶλλον δεῖ καὶ προσάγειν τοὺς βουλομένους ἐπὶ κακῷ τῷ πλησίον ἐπιχειρεῖν τῆς τούτων σκευασίαις. Suidas inter Arati Solenſis (de quo dixi lib. III. cap. XVIII.) poëmata refert σύνθεσιν φαρμάκων. Θηριακῶν ἐπιτήδεια. Ἀνθρωπογονίαν. Ἀνατομήν. Aratum ἐν τοῖς ἰατρικοῖς citat Pollux II. 38. tres hexemetros ex illis proferens. ἰατρικὰς δυνάμεις vocat auctor Græcus vitæ Arati.

In *Arcadium* Medicum & Comitem archiatrorum, Himerii Oratio memoratur Photio Cod. 165.

Arcaganis, Raſi lib. V. Continentis cap. III. citatus ex *lib. morborum.*

Arcageniſius, idem fortaſſe cum priore ejusdem operis lib. VI. cap. I. ex lib. *de vomitu*, & lib. V. cap. ult. ex *lib. de morbis diuturnis.*

Arcanidiſius, ejusdem operis lib. III. cap. IV.

Archagatus Lyſaniæ filius, qui ut Plin. lib. XXIX. cap. I. refert ex Caſſio Hemina, Peloponneſo primus è medicis Romam venit. L. Æmi-

L. Æmilio & Marco Livio Conſ. anno urbis DXXXV. Eique jus Quiritium datum, & taberna in compito Acilio empta ob id publice. *Vulnerarius* è re dictus fuit, mireque gratus adventus ejus initio: mox à ſævitia ſecandi, urendique, tranſiit nomen ejus in carnificem, & in tædium ars omneſque Medici. Archagati iſtius, aut alterius emplaſtrum recenſet Cornelius Celſus, lib. v. cap. xix.

Archagilliſius, Raſi Continentis lib. viii. cap. i. ex lib. *de morbis diuturnis*, is forte eſt qui ſupra dictus eſt Arcageniſius.

Archelaus, Ægyptius ad Ptolemæum Regem ſcripſit *epigrammata de admirandis animalium*, Ἀρχέλαος Αἰγύπτιος τῶν ἐν ἐπιγράμμασιν ἐξηγημένων τῷ παραδόξα τῷ Πτολεμαίῳ, teſte Antigono Caryſtio hiſt. mirabil. cap. xxiii. & reſpicit Varro Archelaum laudans. iii. 16. de re ruſtica. Alius ut videtur quem χειροκμήτην appellat Athenæi laudans eum in ἰδιοφυέσι ix. pag. 409. *de iis quæ propria naturæ ſunt*, idem adeo Archelaus quem ſcholiaſtes Nicandri citat ἐν τοῖς διφυέσι ſive *de iis quæ ſunt naturæ ancipitis*. Neque neceſſe cum Meurſio ἰδιοφυέσι reponere. Illa ἰδιοφυῆ memorat etiam Laërtius lib. ii. ſect. xvii. Laudatur & Archelaus Plinio lib. xxviii cap. iv. & Galeno Pharmacorum localium lib. ix. cap. vi. & Aetio Tetrab. iv. Ser. iv. cap. cxxxiii. Liber περὶ λίθων *de gemmis* quem citat Plutarchus de flum. pag. 1153. ad Archelaum Regem Cappadociæ pertinet ut ex Plinii xxxvii. 3. & vii. (cui adde Solin. cap. lv.) Harduinus annotavit. Hunc aut alium ejus nominis Stobæus Ser. xcviii. qui eſt de morbis, citat ex lib. *de fluviis*, qui ad rem medicam facere videtur. Alius Anaxagoræ diſcipulus præceptor Socratis, de quo dixi lib. ii. cap. xxiii. §. 10.

Archeſtratus, Gelous cujus ὀψολογίαν & alia allegat Athenæus.

Archibius Galeno Pharmacorum κατὰ γένη lib. v. & lib. Antidotorum, ad Antiochum Regem ſcripſit teſte Plinio.

Archidemus, ſive *Archidamus*, utrunque enim reperio apud Galenum lib. ii. Simplicium medicamentorum, cap. xviii. & ſeq. Archidemum Medicum laudat etiam Plinius, & auctor collectionis Hippiatricon. Diocles ἐν Ἀρχιδάμῳ citatur à Galeno T. ii. pag. 19. 20. 22. 24. 25.

Archi-

Archigenes Medicus celebris patria Apameensis Syrus. *Galen. T.* IV. *p.373.* Philippi F. Romæ artem Medicam exercuit discipulus Agathini. *Suid.* in Ἀρχιγ. & *Aetius* pag. 156. qui narrat Agathinum ex vigiliis delirantem, capite ejus mulco calido oleo irrigato sanitati restitutum ab Archigene fuisse. Secta Pnevmaticus *Galen. T. III.* pag. 32. 50. eclecticus T. IV. pag. 373. Nimis subtilis in definiendo, unde φιλοερισίας morbo laborasse eum Galenus scribit T. III. p. 41. & in verbis novatorem T. III. p. 267. & obscurum T. III. p. 250. 263. negligentius versatum in describendis medicamentis T. II. p. 174. 254. licet alioqui præclarum in arte sua fuisse testatus, & multa reliquisse ἀξιόλογα συγγράμματα T. II. pag. 177. Ex his sunt: περὶ ἐλλεβόρου χρήσεως. T. VIII. edit. Paris. p. 525. Βιβλία ἐπιστολικὰ ἕνδεκα τὸν ἀριθμόν. *T. III. edit. Basil.* p. 272. *ubi ex libri primi Epistola ad Marsum* de memoriæ læsæ reparatione. Ex alia *Epistola ad Marsum* de atra bile, Aetius pag. 136. 267. edit. H. Stephani. Ex *Epistola ad Atticum* Paulus Ægineta III. 45. περὶ καστορίου χρήσεως βιβλίον Galenus T. II. p. 145. βιβλίον ἔνθα διδάσκει μνήμης βεβλαμμένης ἀνάκτησιν T. III. pag. 272. ἐν τῷ πρώτῳ τῶν χρονίων παθογνωμονικῶν. T. III. p. 280. περὶ πεπονθότων τόπων optime scripsit libris tribus, T. III. p. 270. περὶ τῆς τῶν πυρετῶν σημειώσεως libri decem. T. III. pag. 408. ubi eorum compendium. liber περὶ ἐννοίας τοῦ πυρετοῦ. id. ἓν μέγα βιβλίον περὶ σφυγμῶν. T. III. pag. 50. Galeni ὑπομνήματα εἰς ἐξήγησιν τι ἅμα καὶ κρίνει τὸ περὶ σφυγμῶν Ἀρχιγένους βιβλίον. T. III. pag. 41. περὶ τῶν κατὰ γένος φαρμάκων libri duo. Prior T. II. p. 166. 176. 190. sq. 198. 219. 222. 224. 254. 281. 295. Posterior T. II. pag. 229. 289. 291. 296. 307. Libros Archigenis *de musculis* & *libros regularum*, quos Tiraquellus memorat, ubi laudet Galenus, non memini. Sæpe citatur Archigenes Galeno, Aetio, Paulo Æginetæ, Nicolao Myrepso ut ex indicibus, quos dedi in hos scriptores, cognoscere cuivis licet. Etiam Mesuæ, Serapioni, Rasi, & à Cælio Aureliano bis lib. II. acutor. cap. X. & Rasi lib. I. Continentis, cap. IV. & V. ex *libris morborum Chronicorum.* De eo est illud Juvenalis Satira VI. 236.

Tunc

—— *Tunc corpore sano*

Advocat Archigenen, onerosaque pallia jactat.

Quot Themison agros, &c.

Ad quem locum Scholiastes notat Archigenem fuisse *Medicum magnum illius temporis.*

Item illud Satyra XIII. 98.

Nec dubitet Ladas si non eget Anticyra, nec

Archigene. - - -

Et XIV. 52. *Ocius Archigenem quare, atque eme quod Mithridates*

Composuit - - -

Utrum apud Xiphilinum pro Hermogene reponendum Archigenis nomen sit, infra ubi ad Hermogenem pervenero, erit disquirendi locus.

Archigenisius, Rasi lib. XII. Continentis, cap. I. ubi eum citat lib. de antiquis morbis. Et forte est Arcagenisius, vel Archagillisius, de quibus supra.

Archis, Serapioni Antidotorum, cap. XCI.

Archides sive ille, sive alius, ibi cap. XVIII.

Arcon, Rasi lib. I. Continentis, cap. VIII.

Arcontius, vide supra Alcon.

Arcyon apud Joseph. f. 664. edit. Lipsiensis: lege *Alcyon.*

Ardimitrius, qui fuit tempore Galeni, ut dicit Serapion tract. VII. qui de Antidotis est, cap. VIII.

Aretaus Cappadox, Plinio ut videtur ac Dioscoride junior, & Pnevmaticæ sectæ addictus, cujus est liber de acutis passionibus, de quo loquitur Paulus Ægineta lib. IV. c. I. in principio, ubi in nonnullis codicibus *Aëtius* perperam scribitur pro *Aretaus.* Neque enim Aetius Cappadox fuit, sed Antiochenus, ut ipsemet dicit, ideoque in Græco codice Aldi recte scribitur Καππαδόκην Ἀρεταῖον. Aretæum autem citat simpliciter ipse Aetius Tetrab. III. cap. XLVI. & Tetrab. III. Ser. I. cap. item I. Illis porro quæ de Aretæo ejusque editionibus dicta a me sunt lib. IV. hujus Bibl. capite III. addi nunc velim eundem scriptorem emendate ac luculentis typis vulgatum esse nuper Græ-

ce à viro nobiliss. *Joannn Wigano*, *) qui novam versionem Latinam elegantem separatim ad calcem voluminis subtexuit. Oxon. 1724. fol. In Belgio quoq; Aretæum recudendum exspectamus inter Medicos veteres quos recensendos nova cura & junctim nitide edendos in se suscepit Vir arte & doctrina excellentissimus *Hermannus Boerhave*. Aretæus ex Junii Pauli Crassi versione prodiit etiam Patavii 1700. 8. Et ad calcem edit. minoris Latinæ Paris. subjiciuntur annotationes locorum qui in Aretæi Codice ab interpretatione Crassi discrepant. Aretæus Græce MS. in Bibl. Electoris Bavariæ num. 137. 138. Fuit etiam in Bibl. Sarrazianæ, quæ per publicam sectionem distracta Hagæ Comitis fuit A. 1715. Vide Catalogum illius Bibl. pag. 61.

Aretæus Sabinus, qui Hippocratem commodissime commentatus est, ut dicit Aulus Gellius lib. III. *cap.* XVI. *vide infra Sabinus*. Hæc Tiraquellus. Sed apud Gellium, Sabinus legitur, Aretæus Sabinus non legitur.

Arianialis, Serapioni Simplicium, cap. CXLIII.

Aridion filius Meliz, Galeno, aut quisquis est Arabs, ut opinor, in lib. de medicinis expertis.

Arinasius, Rasi lib. III. Continentis, cap. IV. & forte est Aniasius, de quo supra.

Ariobarzanes, Paulo Æginetæ lib. VII. cap. XVII. ubi describit emplastrum Ariobarzanion. Uti etiam Alexander Trallianus lib. III. cap. X. Ἀριοβαρζάνιος λευκή Galen. T. II. pag. 324.

Aristarchus Berenices, quæ Antiochi cognomento Θεοῦ uxor erat, Medicus Polyæn. VIII. 50.

Aristarchus Tarseus, sive Tarsensis, Galeno Pharmacorum κατὰ γένη, lib. V. T. II. pag. 38. & Aetio Tetrab. IV. Serm. II. cap. XV.

Aristarchum illum, aut alium simpliciter citat idem Galenus Pharmacorum κατὰ τόπους lib. V. cap. I. & III. & lib. VII. cap. V. & VI. T. II. pag. 271. Aetius Quaternionis II. Serm. IV. cap. LXV. & Mesue in Antidotis.

Aristeus apud Galenum, sive Herodotum in Introductione, sive Medico, post principium. T. IV. pag. 371. Aristeus Aristomachi T. II. pag. 271. ἀντίδοτος Ἀρισέως Ἀρισομάχου.

Aristio Pasicratis F. chirurgus citatur ab Oribasio de machinamentis. p. 595. 567. 568. inter Galeni Opp. T. XII. edit, Paris.

Aristo,

*) Journal des Sav. 1725. Jul. pag. 36.

Aristo, sive *Ariston*, quem citat Cornelius Celsus lib. v. cap. xviii. & Galenus Pharmacorum secundum locos lib. ix. cap. iv. T. ii. p. 299 edit. Basil. Hujusque dicunt nonnulli esse librum *de victu salubri*, qui Hippocratis esse dicitur, ut scribit Galenus in Commentariis Epidemion Hippocratis, lib. vi. cap. i. T. iv. p. 306. T. v. pag. 43. ὑγιεινὸν διαιτητικὸν pag. 302. Et illum inter vetustissimos medicos ponit idem Galenus in Commentariis de ratione victus in morbis acutis lib. ii. Sectione xviii. & in lib. i. de Alimentorum facultatibus.

Aristocles, Galeno Pharmacorum κατὰ τόπους lib. vi. cap. i. & lib. viii. cap. vii. T. ii. pag. 243.

Aristocrates Grammaticus, Galeno ejusdem operis lib. v. cap. ix. Tom. ii. pag. 234.

Aristogenes duo Suidæ celebrati, alter Thasius qui ad Antigonum regem Macedoniæ plures libros in medicina scripsit: alter *Cnidius Chrysippi* philosophi (sive potius Medici * de quo infra) servus ac discipulus vide Galen. T. iv. pag. 8. 17. qui ex curatione Antigoni Gonatæ magnam famam consecutus est. Alterius malagma recenset Cornelius Celsus lib. v. cap. xviii. illum quoque sæpe citat Plinius libro xxxiii. xxxiv. & xxxv.

Aristogiton, Plinio lib. xxvii. cap. iv.

Aristolochus à quo aristolochia dicta. Cicero i. de divinat. cap. 10.

Aristolaus, Galeno Pharmacorum localium lib. ix. cap. v. T. ii. p. 301.

Aristomachus. supra in Aristeo.

Aristophilus Plataicus Pharmacopola, Theophrasto in Plantis memoratus, lib. ix. de historia Plantarum, cap. xix. ubi narrat compertas illi herbarum vires, quibus magis aliquis vel nihil valeat in Venere ad tempus ut bimestre, vel trimestre, illisque se usum ad castigandam lascivorum juvenum petulantiam.

Aristoteles Philosoph. de Physicis etiam & Medicis studiis, sicut de omni alio litterarum genere præclare meritus, ut ex recensione scriptorum ejus quam lib. iii. c. vi. vii. dedi, abunde constat: primus scripsit περὶ μορίων ἀνθρώπου καὶ τῶν ὀνομασιῶν αὐτῶν notante Galeno T. iv. pag. 375. qui videtur is ipse libellus quem de hoc argumento sine

* Vide Davidis Clerici Hist. Medicinæ pag. 292.

sine nomine auctoris sub titulo εἰσαγωγῆς ἀναθομικῆς vulgavit Petrus Laurenbergius Hamb. 1616. 4. Non omittendum autem quod p. 296. notat Tiraquellus, Aristotelem originem duxisse ab Æsculapio & Machaone ejus filio *) ut verisimilius sit illum arti medicæ quæ illi hæreditaria erat, impensius operam dedisse. Nam & patrem & filium habuit Me.'icos, utrosque Nicomachos dictos, ut ex Laërtio constat, qui etiam tradit convixisse Amyntæ Macedonum Regi Medicinæ gratia, ubi etiam illum duos libros dicit composuisse inscriptos medicinalia, **) ut vertit Ambrosius, quamvis Græcum in aliis sit non ἰατρικὰ sed τεχνικά. Vide quæ de Aristotelis scriptis Medicinalibus notavi lib. 3. hujus Bibl. cap. VII. pag. 191. 201. Arabibus adhuc libros quinque ferri de Medicina sub Aristotelis nomine, monet Herbelotus pag. 972. b. Aristotelis antidotum memorat Avicenna libro v.

ἄχρι μὲν ὀνόματος Ἀριστοτελικὸς perstringit Galenus T. I. pag. 227.

Aristoxenus Herophileus, & Alexandri Philalethis discipulus, Galeno lib. IV. de differentiis pulsuum, T. III. pag. 47. 49. 86. & Cœlio Aureliano lib. Oxeon. III. cap. XVI. Ejus liber XIII. περὶ τῆς Ἡροφίλου αἱρέσεως. Galen. T. III. p. 49.

Aristrasis, Rasi lib. v. Continentis cap. II. non semel.

Aristrates, Avicennæ lib. v. summa II. tractat. II.

Aristus Chirurgus, Scribonio Largo cap. CCIX.

Arius Asclepiadeus, Galeno Pharmacorum secundum locos libr. IV. c. VII. ex lib. quo propria Pharmaca coacervavit, ἐν ταῖς ἰδίαις συναγωγαῖς τῶν φαρμάκων T. II. pag. 217. & lib. v. cap. VII. & alibi sæpe. T. II. p. 226. 283. 309. 387. 392. Dioscordis Tarsensis æqualis T. II. pag. 392. Idem cui Dioscorides Anazarbeus libros suos inscripsit. Vide quæ dixi lib. IV. cap. III. pag. 89.

Arius Tarsensis, nisi idem sit, ipsi Galeno secundum locos lib. III. cap. I. & lib. IX. cap. I. Tom. II. pag. 193. 294. *Arius Lecanius*. T. II. pag. 389.

Arlunus, aut ut alii vocant, *Arlenus*, qui scripsit de faciliori alimento, & de balneo.

Arma-

*) Hermippus apud Laërt. lib. V. cap. I.

**) Laërt. V. 25.

Armasios, sive *Armesius*, vide supra Aermesios.

Armenius Archiater, ad quem Epistola Firmi Episcopi Cæsar. apud Clariss. Muratorium pag. 289. Analect. Græcorum.

Arnaldus Villanovanus Gallus ex Provincia, Doctor Raymundi Lulli, defunctus A. C. 1363. quem vulgo de Villa nova appellant, cujus sunt multa opera in uno volumine impressa. Lugd. 1520. fol. Vide Mercklinum & Natalis Alex. Hist. Eccles. Tom. VII. edit. in fol. pag. 102. seq. De eo admodum magnifice loquitur è JCtis, ut cæteros nunc omittam, Jo. Andr. in cap. *Consilium*, de observ. jeiuni. in addi. Specul. in rub. de criminal. fal. & Panormitanus in cap. *Si vero*, in III. opposit. de jurejurand. ubi illum appellat summum & quasi divinum medicum, & Barbat. qui de illo mirandum quippiam refert in l. Titius, col. antepe. ff. de verbor. obligat.

Arobon & *Aroon*, Rasi lib. I. Continentis, c. II. & III. ex lib. de quæstionibus naturalibus.

Aron, eodem libro cap. III. & alibi sæpe, vide Aaron.

Arengenisius ejusdem operis, lib. VII. cap. IV.

Arrhabianus, Galeno medicamentorum secundum locos lib. VII. cap. IV.

Arsillus Senogalliensis, qui versibus transstulit proloquia Hippocratis.

Artagalis, Rasi Continentis lib. V. cap. II. non semel.

Artaganis, ejusdem operis lib. VI. cap. II. ex libris diuturnorum morborum.

Artanius, Rasi Continentis lib. III. cap. IV. .

Artemidorus cognomento *Capito*, Galeno lib. I. Commentariorum de natura hominis, & lib. I. Præsagiorum Hippocratis, cap. XXIX. & κτ' ἄπας libro quinto, cap. tertio, vide Capito. Scripta Hippocratis recensuit, editionemque suam Hadriano Imp. probavit. Sed ipse & propinqvus ejus Dioscorides multas antiquas lectiones interpolarunt. Galen. T. V. pag. 4. Plura in indice scriptorum à Galeno citatorum lib. IV. cap. XVII. hujus Bibl. p. 564.

Artemidorum simpliciter, sive illum, sive alterum citat idem Galenus Pharmacorum localium lib. V. c. VII. & Cœlius Aurelianus, lib. Oxeon III. cap. XXIV. & lib. II. cap. XXXI. ubi eum *Sidensem*, & *Erasistrati sectatorem* dicit, & libro tertio, cap. XV. Vide *Cornelius Artemidorus*. Meminit & Galenus Artemidori ἰωνικῶ. T. V. pag. 41.

Artemisius Marcello Empirico citatus, cap. XXXVI.

Artemius, eidem cap. XIII. nisi idem sit cum præcedenti, quod videtur ex eodem Marcello, qui utrumque Dianio ostendisse dicit.

Artemon Plinio, lib. XXVIII. cap. I.

Artigensis, Artigenisus, Artigenisius, Artiginisius, Artigesus, Artigenis, Artigenensis. Hæc enim omnium nomina pro uno, ni fallor, citat Rasis lib. V. Continentis, cap. I. & lib. III. cap. VII. in pluribus locis, & lib. VII. cap. IV. non semel, & alibi sæpe.

Artorius Augusti medicus, quem nonnulli viri docti *) male confundunt cum Antonio Musa, qui & ipse Augustum curavit sed A. U. C. 732. diu postquam Artorius statim post Actiacam victoriam naufragio, circa A. U. C. 722. perierat, teste Eusebio in Chronico. Artorius autem is est qui somnio excitatus A. U. C. 712. Augustum opportune monuit ne ægrotans in castris ad Philippos adversus Cassium & Brutum maneret, ut narrant Vellejus II. 71. Valerius Max. VII. I. Plutarchus in Bruto pag. 1003. qui *Marcum* vocat *Artorium*, Tertull. de anima c. 46. Lactantius II. 7. ut omittam Dionem Cassium XLVII. pag. 351. & alios qui rem narrant præterito Artorii nomine. Hunc laudans Cœlius Aurelianus *Erasistrati sectatorem* appellat III. 14. acutor. ubi *de hydrophobia* scripsisse innuit. Artorium περὶ μακροβιότητος citat Clemens Alex. Pædagogi II. 2. pag. 153. Confer Reinesii Epist. ad Rupert. pag. 395. & inscriptiones ejusdem veteres p. 609. Carolum Patinum in cenotaphium Artorii Medici Cæsaris Augusti. Patav. 1689. 4.

Artum, Serapioni Simplicium cap. CCXXVIII. ex lib. de cibis.

Aruntius Achillas, Galeno lib. VII. Pharmacorum κατὰ γένη.

Aruntius, Vide supra in Albutio.

Asaimeri, Avicennæ lib. V. tractat. I. cap. IV.

Asanitus, Paulo Æginetæ lib. IV. cap. LV.

Asan, Rasi lib. III. Continentis, cap. item III.

Asascara, sive *Asascan*, nisi duo sint, Rasi ejusdem operis, lib. IX. cap. IV. & lib. XII. cap. I.

Asaveri, Serapioni Simplicium CCCCXVI. nisi sit ille Asaimeri.

Asceos,

*) Brissonius II. 3. select. Antiquitatt. Juris. Pontacus ad Eusebii Chron. p. 513. Lambecius Bibl. Vindob. T. II. pag. 591. Menagius Amœnitatt. Juris cap. 35. &c. Recte distinguit Tiraquellus de nobilitate pag. 257.

Asteos, eidem ejusdem operis cap. CCCVII. & libro de Agricultura.
Asilimon, Rasi Continentis lib. XII. cap. II. vide infra Aslamen.
Asclapo Patrensis, apud Ciceronem lib. XIII. epistolarum ad Servium Sulpitium, epistol. xx. & iterum altera ad Tironem lib. XVI. earundem, Epist. IX. Confer si placet Diarium eruditorum Italiæ T. XVII. pag. 77. 81. sq.
Asclepiades Bithynus, Κιανὸς a) ὃς ὁ Προυσιεὺς ἐκαλεῖτο, ex *Cio* sive *Prusiade*, ætate magni Pompeji, orandi magister, nec satis in arte ea quæstuosus, ad artem medicam se convertit, repudiataque empirice totam medicinam ad causas b) revocando conjecturæ fecit, quinque res maxime communium auxiliorum professus, *abstinentiam cibi*, *alias vini*, *fricationem corporis*, *ambulationem*, *gestationes*: Ipse cognominari se à frigida danda (δοσίψυχρον *Harduin.*) præferens ut auctor est Varro, alia quoque blandimenta excogitabat, jam suspendendo lectulos, quorum jactatu aut morbos extenuaret, aut somnos alliceret, jam balineas avidissima hominum cupidine instituendo, & alia multa dictu grata & jucunda, magna auctoritate, nec minore fama. Hæc de Asclepiade Plinius XXVI. 3. qui etiam occurrentem ignoto funeri, intellexisse quod adhuc viveret, atque ab rogo retulisse hominem c) & servasse testatur. Idem narrat Celsus II. 6. & pluribus Apulejus in floridis, tangit etiam Plinius lib. VII. 37. *Summa fama Asclepiadi Prusiensi condita nova secta, spretis legatis & pollicitationibus Mithridatis Regis, reperta ratione qua vinum ægris mederetur, relato e funere homine & servato: sed maxime sponsione facta cum fortuna, ne medicus crederetur si unquam invalidus ullo modo fuisset ipse: & victor, suprema in senecta* d) *lapsu scalarum exanimatus est.* Hujus Asclepiadis quo se Medico amicoque usum, quemque eloquentia vicisse cæteros Medicos testatur Cicero lib. I. de Oratore

a) Ita legendum apud Galen. T. IV. p. 372. nam Prusias Bithyniæ antea Κίος, unde Κιανός. Vide Salmasium multis hoc docentem p. 877. seq. ad Solinum, ubi Prusiadem hanc à duplici Prusa Bithyniæ diversam fuisse ostendit.

b) Ita leg. apud Plin. XXVI. 3. non *ad casum*. ut Tiraquell. p. 255.

c) Similiter de Æsculapio Vibius sequester: *Virbius Laconices, ubi Hippolytum Æsculapius arte medicina reddidit vita.*

d) Centum & quinquaginta annorum. Longavillius Harcuetus in historia Macrobiorum, Memoires de Trevoux A. 1718. Octobr. p. 639. *Asclepiade, Medecin de Prusse* (leg. *de Pruse*) *seroit encore en vie sans une chute qui termina ses jours a 150. ans.*

re cap. XIV. Vetus icon & monumentum servatur apud illustrissimum Alexandrum Albanum, quod singulari dissertatione nuper erudite illustravit V. C. Blasius Caryophilus, Neapolitanus in parte prima diss. Miscellanearum e) editarum Romæ 1718. 4. in qua de Asclepiade hoc fusius tractat, qui *Philosophysicus* Galeno T. II. edit. Basil. pag. 283. (ubi perperam excusum φιλοσοφικȣ̃ pro φιλοφυσικȣ̃.) Quoniam autem plures etiam fuere Medici Asclepiades, juvat de his audire virum doctissimum Thomam Reinesium. Ita vero ille Epist. XLVI. ad Rupertum pag. 395.

1) Asclepides hic ipse, Apollonii Stratonis F. Erasistratei discipulus, qui victus ratione potius quam usu medicam. morbos curare instituit, qua de re Celsus lib. V. c. 1. & Plin. 16. 1. Mithridati ultimo expetitus temporeque Pompeji Magni versatus Romæ, & inter Bithynos ἀξιολόγȣς κατὰ παιδείαν ἄνδρας memoratus à Strabone libro XII. p. 566. Is in Hippocratis libros quosdam commentatus esse scribitur à *Galeno Comm. in Hipp. l. de off. med.* Eique impudenter contradixisse *Menodotus* Nicomediensis Empiricus, *lib. de subfiguratione Empir.* c. XIV. scripta ejus, quæ multa fuere, nomino *in historia medicorum.* Eum audivere & secuti sunt *Titus*, qui librum de anima scripsit, laudatus *Cœlio Aureliano 1. de tard. pass.* c. V. & III. cap. V. *Chrysippus*, qui *de lumbricis*, eid. lib. IV. cap. VIII. *Themison* Laodiceus, eid. lib. I. cap. IV. cujus libros tres de tardis passion. & Epistolarum laudat *Cœlius* passim: qui tamen à Præceptore defecit & sectam novam Methodicorum condidit, *Galen. Isag.* cap. III. Arejus, *Gal. IV. de Comp. med. s. l. cap. V. num. 9.* Niceratus, Julius Bassius, Petronius, Sextius Niger, & Diodotus, Ἀσκληπιάδαι πάντες, f) *Diosc. praef.* Clodius, *Cœl. III. acut. 8. 4. tard. 9.* A. Clodium A. F. Medicum habes in Benev. apud Gruter. 8. p. DCXXXIII. Q. Clodium Q. L. Nigrum, MEDICUM OCULARIUM in Isolana: utrum ex his pro Cœliano isto Asclepiadeo habeam, dubito; saltem Quintus iste videtur ad Empiricos pertinere. Artorius quoque Asclepiadis sectator nuncupatur à *Cœlio 3. acut. 14.* qui de hydrophobia scripserit: Is ipse est qui Augusto bello

e) Confer Bibliothecam veterem & novam V. C. Joannis Clerici T. XVIII. pag. 453. seq. & novam editionem hist. Medicinæ à fratre Davide Clerico vulgatam Amst. 1723. 4. pag. 392. ubi icon illa vetus Asclepiadis, & pag. 410. seq. ubi Caryophili Epistola Gallice versa occurrit.

f) Hoc non de Asclepiadis discipulis alii, sed de Æsculapii posteris interpretantur.

bello Philippensi contra Brutum & Cassium ægrotanti adfuit, *Valer. M. l. 1. cap. 7. Paterc. l. 2. Plutarch. in M. Bruto* Μάρκον Ἀρτώριον adpellat; meminit *Florus* l. 4. cap. VI. Ἀρτώριον ἐν τῷ περὶ μακροβιότητος citat *Clem. 2. Pædagog. cap. 2.*

Alter *Asclepiades* junior dictus *Gal. 1. de Comp. Med. s. l. c. 1. n. 9.* qui memorabiles pharmacorum internorum & externorum compos. multis libris tradidit, eosque inscripsit Marcellas, *id. l. d. 4. cap. 5. & 6.* Hic ille est quem cognominatum Φαρμακίωνα vel Φαρμακευτὴν ideo dicit *l. 10. de simpl. med. fac. è cujus l. tertio extrariorum* describit medicamenta ulceribus Chironiis & difficilibus sanandis, *l. 4. de Comp. m. sec. gen. 5. è libro 4. extrar.* malagmata lib. VII. cap. IV. & cap. X. myracopa. Vixit autem post Chariclem, *Gal. 2. de Comp. m. s. l. cap. 2. num. 7.* qui fuit Tiberianus, *Tac. 5. annal.* Neronis Domitianique temporibus. In eundem convenit, quod Nicetem Smyrnæum, cui ad tantam molem corpus increverat, ut loco moveri nequiret, curarit, *Gal. l. de differ. morb. cap. 9.* ubi perperam editi Codd. Nicomachum adpellant. Floruit autem iste sophista Sacerdos Nicetes temporibus Neronis & proximorum, discipulum in Oratoria habuit Plinium, *hic l. 6. Ep. 6.* Meminit ejusdem *Seneca Controv. XXV. autor. dialogo de causis corr. eloq. Philostr. l. 1. vit. Soph.*

Tertius fuerit, quem reperi in lapide Roman. in via Nomentana prope D. Agnetis ædem effosso. Class. XI. 3. pag. 608. Inscription. Reinesii: *L. Arruntio Semproniano Asclepiadi Imp. Domitiani Medico in Fronte P. XX. in Ag. P. XX.* Hujus fortasse avus paterve Arruntius, quem cum celeberrimis medicis, qui mercede annua CCL H-S. fuissent apud Principes, Cassio, Calpetano, Albutio, Rubrio, numerat *Plinius lib. XXIX.* c. I. Non dissimulo tamen τὸ ASCLEPIADES videri professionis potius & sectæ nomen esse quam verum cognomen; eo prorsus modo quo in Græco Rom. apud Gruterum I. p. DCXXXIV A. ΦΟΝΤΕΙΟΣ ΦΟΡΤΙΣ, Ἀσκληπιάδης τῷ γένει nominatur, quod esset unus ex Asclepiadeis.

Quartus esto iste Adrianeus primi civis & gentilis, heres artis ac fortasse nepos, a Calpurnio manumissus, de quo memorabilis inscriptio vetus apud Arignanum in Ecclesia SS. Abundi & Abundantii (Reines. Class. XI. 4. pag. 608.) *C. Calpurnius Asclepiades Prusa ad Olympiam, Medicus, parentibus & sibi & fratribus Civitates VII.* *) *à Divo Trajano*

M

*) Confer Ezechielis Spanhemii Orbem Romanum pag. 29.

,no impetravit. Natus III. Nonas Martias, Domitiano XIII. Cos. eodem die quo & uxor ejus Veronia Chelidon, cum qua vixit ann. LI. studiorum & morum caussa probatus à Viris Clariss. Adsedit Magistratibus Pop. R. ita ut in aliis & in Prov. Asia Custodiar - - - in urna Judicum. Vixit ann. LXX.

Quintus T. Αἴλιος Ἀσκληπιάδης, AVG. Libertus, Medicus Ludi matutini Chirurgus in Rom. apud Grut. 1. p. CCCXXXV.

Sextus, P. NUMITORIUS. P. L. ASCLEPIADES, Sevir Veronæ, MEDicus OCVLARius, in 4. p. CCCCXLIII.

His accedit septimus quem exhibet (apud Reines. Inscript. XI. 5. p. 610.) Smyrnæ effossus lapis quadratus in fastigium desinens sursum, in quo sculpta statua togata ad dextram, ad sinistram cippus quadratus cui caput senis βαθυπώγωνος impositum, subterque adstans puer: ad dextram statuæ, fasciculus voluminum; in limbo superiore lapidis ista leguntur: Ἀσκληπιάδην Ἀπολλωνίου τοῦ Ἀρτεμιδώρου. Et in medio horum nominum sertum sive corona, cui insculptum: ὁ Δῆμος.

Asclepides Octavus denique Ephesius, de quo hæc inscriptio vetus apud Fulvium Ursinum pag. 98.

Θ. Κ.

Ἔνπ φίλοισι φίλοιο καὶ ἰητῆρος ἀρίστου
Παιδείης θ' ἱερῆς ἐγγύθεν ἀψαμένου.
Σῶμ' Ἀσκληπιάδου καὶ υἱέος ἐνθάδε βήρου
Οἷς ἐπέεσσα φίλοις εἰς ἴδε τύμβος ἔχει.

Α. Φουλβίῳ Φόρῳ Ἀσκληπιάδῃ, τῷ γένει Ἐφεσίῳ βιώσαντι ἔτεσιν μ', μησὶν β', ἡμέρ. κέ. ὥρ, ζ. Ἐγνατία Βελεστὴς σύμβιος, μνήμης χάριν.

Illa Reinesii historia Medicorum *) cum nusquam exstet, nec viderit lucem, conabor jacturam illam utcumque sarcire hoc scriptorum Asclepiadis Medici, si Apulejo in floridis credimus, solo Hippocrate minoris mihi observatorum elencho.

De communibus adjutoriis. *Cæl. Aurelian. II. 13. chron. & lib. 1. acutor. cap. 15.*

*) Ad quam lectorem remittit supra pag. 88.

περὶ ἀλωπεκίας *Galen. T. 2.* pag. 157.
περὶ ἀναπνοῆς καὶ τῶν σφυγμῶν βιβλίον *Galen. T. 3 p. 51.*
De clysteribus *Cœlius Aurelian. II. 13. chron.*
Libri definitionum *Cœl. Aurelian. proœm. acutor. & II. 13.*
περὶ ἑλκῶν. Cassius problem. XXX.
De periodicis febribus *Cœlius Aurelian. II. 10. acutor.*
Liber de finibus (nisi legendum definitionum) *Cœl. Aurelian. III. 19. acutor.*
In obscuriores Hippocratis libros scripsit teste *Galeno T. 5. p. 665.* in librum περὶ τῶν κατ' ἰητρεῖον. *id. T. 5.* pag. 667. 674. 687. & Erotian. in σκέπαρνος.
Lib. II. explanatorio aphorismorum Hippocratis. *Cœl. Aurelian. III. 1. acutor.*
De hydrope *Cœl. Aurelian. III. Chron. cap. 8. bis.*
Libri de lue (cardiaca) *Cœl. Aurelian. II. 39. acutor.* scribens de peripnevmonicis. *id.*
Ad Mithridatem Asclepiadis medendi arte clari volumina composita extabant, cum sollicitatus, ex urbe Roma, præcepta pro se mitteret. *Plin. XXV. 2.*
Ad Erasistratum scribens libros parasceuasticos. *Cœl. Aurelian. II. 13. Chron. Scribonius Largus præfat.*
Libri III. de celeribus sive acutis passionibus *Cœl. Aurelian. proœmio acutar. passionum & in opere ipso sæpius.*
De pulsibus. *Galen. T. 3.* p. 51.
Libris salutarium ad Geminium *Cœl. Aurelian. II. 7. Chron.*
De tuenda sanitate. *Celsus lib. 1. c. 3.* quo judice Asclepiades *multarum rerum, quas ipsi quoque secuti sumus, auctor bonus.*
περὶ στοιχείων Galen. T. 1. p. 56. 58.
Libri de vini datione. *Cœlius Aurelian. II. 29. acutor.* de dando vino volumen *Plin. XXIII. 2.*
Asclepiades junior cognomento Φαρμακίων, is est qui *libris decem de compositione medicamentorum* præclare scripsit, ac præterea *Theriaca, & de morbis muliebribus*, ὁ συνθέσεις φαρμάκων ἀξιολόγους ἐν δέκα γράψας βιβλίοις, χωρὶς τῶν θηριακῶν καὶ γυναικείων. T. 11. pag. 325. Ex decem illis libris, quinque erant περὶ τῶν ἐκτὸς δυνάμεων de medicamentis extrinsecus adhibendis, inscripti *Marcellæ*: cæteri quinque περὶ τῶν ἐντὸς, de internis, *Mnasoni* inscripti, ita enim le-

gendum pro Μάσωνι. Neque exiguam laudem tulit hic Asclepiades, quod etiam modum medicamenta præparandi & adhibendi perspicue & diligenter annotavit, ut idem Galenus T. 11. p. 358. χάριν εἰδέναι χρὴ τῷ Ἀσκληπιάδῃ οὕτω σαφῶς γράψαντι. id. T. 2. pag. 244. Libro primo τῶν ἐκτὸς specialis titulus fuit παντιγάθιον, secundo ἡ Αἰγυπτία. id. T. 11. pag. 358. Vir eruditiss. Blasius Caryophilus sibi persuasit Asclepiadem hunc etiam alio nomine appellatam fuisse Metrodorum. Sed verius est Methrodorum ab Asclepiade diserte distingvi apud Galenum, innuique Asclepiadis sectatorem T. 11. pag. 13. 14. edit. Basil.

Notum denique, *Asclepiades* pro Æsculapii posteris poni sive Cois sive Cnidiis, ut apud Galen. T. IV. pag. 35. Horum Genealogiam & successionem exponit Daniel Clericus V. C. in Historia Medicinæ Part. 1. ad calcem libri quarti.

Asclepius citatus Aetio, alter ab Aesculapio, qui & Asclepius Græcis dicitur, ut diximus in Aesculapio, ad quem etiam pertinet hæc inscriptio vetus apud Fulv. Ursinum p. 98 *Asclepio & Saluti Commilitonum Sex. Titius Alexander Medicus Cho. V. Pr. Domum dedit - - - - Aug. VIII. T. Flavio Sabino Cos.*

Asirita Romanus, Galeno, si is est, in libro de medicinis expertis. p. 113.

Aslamon, *Asleman*, *Asliman*, hæc enim reperio apud Rasim libro primo Continentis, cap. VI. & libro nono, capite IV. & cap. V. non semel. Et forte est Ascisimon de quo supra.

Aspasia cujus plura medicamenta refert Aëtius.

Aspasius, Galeno lib. Pharm. κτ̀ τόπους, IX. cap. V.

Asphalartesius Galeno κτ̀ γένη, lib. VII.

Astaron sive *Astoron* de civitate *Tereste*, autori illius libri Medicinarum expertarum, ubi dicitur quod fuit experimentator, familiaris Acostrois, de quo supra.

Asterius, Aetio Tetrab. II. Sermo. III. cap. CXIII.

Astrocanus in illo libro Medicinarum expertarum pag. 109.

Asustistara, Rasi lib. XI. Continentis cap. IV.

Atabari, Serapioni Simplicium cap. LXXIX. & seq. & cap. LXXXVII. & CVIII. & alibi sæpe.

Athusius, Rasi lib. IV. Continentis cap. IV.

Ateuristus, quisquis is fuit, apud Galenum, in præfatione lib. X. Simplicium, Ejus *de medicina ex animalibus* T. II. p. 131.

Athe-

Athenaus Tarſenſis, Cœlio Aureliano lib. 11. Oxeon. cap. 1.

Athenaus ſimpliciter Galeno memoratus Pharmacorum localium lib. IX. cap. V. & per genera lib. V. & in Introductione, ſive Medico, ſi is eſt & lib. VII. Therapeuticæ, & libro ſecundo de Semine, & lib. II. de cauſis Symptomaton atque alibi ſæpe. Et hunc *Attalenſem* (è Cilicia) fuiſſe ſcribit idem Galenus lib. IV. de differentiis pulſuum. Fuitque huic cum Poſidonio Philoſopho magna conſuetudo, cujus ætate vixit, & Aſclepiadis Bithyni, adverſus quem diſputantem Athenæum memorat Galenus T. I. pag. 56. Idem T. I. pag 240. notat illum in ſcriptis ſuis libenter uſum ἐπιστημονικαῖς ἀποδείξεσι. Citat ejus librum *tertium* T. IV. p. 391. *ſeptimum* qui fuit de ſemine T. I. p. 240. *vigeſimum quartum* T. III. p. 231. Athenæus hic præceptor Magni & Theodori: auctor ſectæ Pneumaticæ quæ ſpiritum intus ali in omnibus corporibus contendebat, de qua vide Danielis Clerici hiſt. Medicinæ lib. IV. ſect. I. cap. 2.

Athenaus cui ſcholia græca in Nicandri theriaca tribuit Mich. Neander in elencho ſcriptorum quibus uſus Stobæus p. 11.

Athenæi περὶ οὔρων σύνοψις ἀκριβὴς, teſte Cangio, in Codice Colbert. 3614. De Athenæo Dipnoſophiſticon ſcriptore in quibus & ipſis phyſica varia ac medica occurrunt, dixi lib. IV. c. XX.

Athenagoras cujus memoria in numis Smyrnæorum, de quibus V. C. Rich. Mead p. 67. diſſ. de numis in honorem medicorum percuſſis. Tres alii ex ære, *Zeuxidianis* pariles, inſcripti: ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ: adjecto *ad pedem cippi, prope ſtantis Iſidis figuram*, eoque jam planius delineato, *anſere*. Smyrnæ enim in templo Iſidis ea avis deæ ſacra paſcebatur; & ægrotans toties Ariſtides, ſanitatis recuperandæ ergo, geminos ei anſeres immolabat, uti ſupra ex ejus Orat. ſacra tertia oſtendimus. Quisnam fuerit hic *Athenagoras*, aut quo tempore vixerit, nondum comperimus. Sed cum iidem plane honores, qui *Zeuxidi* & *Iatrodoro*, in tribus ei nummis tribuantur; ut inter Iſidis & Aeſculapii ſacerdotes, ita quoque in medicorum illum numero habere nullo modo dubitavimus.

Athenippus ſive *Athenippius*, Scribonio Largo, Marcello Empirico & Galeno memoratus. Vide Jo. Rhodium pag. 67. ad Scribonium.

Athenodorus Plutarchi æqualis qui ejus meminit VIII. 9. ſympoſ.

Athenion, Cornelio Celſo lib. v. cap. xxv.

Athinæus, niſi ſit ille Athenæus, Galeno lib. XIII. Therapevticæ, Is, ut ibi dicitur, aſſeruit principem partem in corde eſſe.

Athryilatus Thaſius, Plutarcho Sympoſiacon decade III. Problem. IV.

Athuriſtus, ſive *Aturiſtus* (utrumque enim reperio) apud Raſim lib. III. Continentis, cap. I. non ſemel, & lib. III. cap. VI. & lib. VII. cap. III. & alibi ſæpe. Et idem forte eſt cum Ateuriſto de quo ſupra, aut cum Atoroſco, de quo mox dicemus.

Athurſekis, ibid. lib. III. cap. III.

Atimetus Galeno κτ̀ τόπους, lib. III. cap. VII. & Marcello Burdegalenſi, cap. cxx. ubi illum dicit fuiſſe ſervum Caſſii medici. *Atimetus* Gordienſis. Vide Jo. Rhodium ad Scribonium pag. 188. ſeq. 194. & 259.

A. *Atius*. In veteri inſcriptione apud Fulv. Urſinum pag. 98. D. M. A. *Atius C. L. Archiater ſibi & Juliæ Primæ, Conjugi incomparabili.* Id, pag. 99. *P. Attius Atimetus Aug. Medicus H. S. E.*

Atlas Pamphilienſis citatus Galeno, ut notat Tiraquellus. Locum non reperi.

Atoroſcos, Raſi Continentis, lib. I. cap. VI.

Atorosphos, ibid. lib. II. cap. V. & VI.

Attales Athenienſis, Attalus Plinio dictus, lib. XXII. cap. VIII.

Attalio, qui ut tradit Galenus, ſcripſit in Aphoriſmos Hippocratis, quod & tradit Oribaſius, ſi is eſt, in præfatione Commentariorum in eosdem Aphoriſmos.

Attalum Regem Pergami pro medico citat Galenus, de compoſitione medicamentorum κτ̀ γένη, lib. I. & lib. X. De facultatibus ſimplicium medicamentorum, in præfatione, ubi ita illum citat, *Rex quondam noſter Attalus.* Nam & Galenus Pergamenus fuit, (ut dixi lib. IV. c. 17.) Hujus Regis meminit Plin. lib. VIII. cap. XLVIII. & lib. XXVIII. cap. III. ubi tradit illum ſcripſiſſe *de agricultura*. Nam & Varro lib. I. Rei ruſt. cap. I. & Columella lib. I. cap. item I. inter ſcriptores rei ruſticæ ponunt Attalum, *) quem hunc noſtrum Regem fuiſſe

*) Minus recte legitur apud Columellam *Attalus & Philometor.* Nam Attalus hic cognomento

fuiſſe exiſtimo. Cornelius autem Celſus lib. v. cap. xix. deſcribit emplaſtrum Attalum ſic, ut opinor, ab hoc Rege dictum. Nam & Marcellus Burdegalenſis, libro Medicamentorum cap. xxII. etiam deſcribit medicamentum Attali Regis. *Hæc Tiraquellus.* pag. 270.

Attalus alius ab illis, contemporaneus Galeni, ut ipſe dicit, lib. I. Antidotorum, in principio & lib. Therapevticæ XIII.] ubi & illum ait fuiſſe diſcipulum Sorani Methodici, T. IV. p. 178. eumque Θεσσάλιον ὄνον, *Theſſalium aſinum* vocat, quod Theſſali ſectator eſſet. pag. 179.

Attrabyndus, Raſi lib. x. Continentis, cap. III.

Aturſius, ibid. lib. III. cap. VII.

Avenius citatus Petro Aponenſi in additione Meſue, quo loco tractat de ægritudinibus epatis.

Aven, Raſi lib. III. Continentis, cap. III.

Averrois cognomento *Commentator*, qui Anno hegiræ 603. CHriſti 1206. obiit, præter multa opera in primis laudata, Commentarios in Ariſtotelem non indoctos, ſed ineleganter admodum verſos, ſcripſit: & libros VII. in re medica, quibus *Colliget* titulum in ſcripſerunt, veluti univerſale. Vide *Abenraſt*, & quæ de hoc ſcriptore Joannes Leo Africanus de Medicis Arabibus cap. xx. infra in voce *Joannes*, & qui diligentius de Averroe & ejus ſcriptis tractat Nic. Antonius Bibl. vet. Hiſpanæ T. II. pag. 240. ſeq.

Recentiores: Auguſtinus Galdadinus Mutinenſis, cujus eſt docta præfatio in Galeni opera Latina, & translatio libri ejusdem Galeni de muſculorum diſſectione, & aliorum.

Auguſtinus Niphus Philotheus cujus eſt liber de morbo Gallico, & de diebus Criticis ſive decretoriis, & alii plurimi.

Auguſtinus Riccus Lucenſis, cujus ſunt nonnulli Galeni libri latinitate donati.

Auguſti Cæſaris compoſitionem medicamenti refert Plinius Valerianus lib. I. de re medica cap. XVIII. *quo* inquit, *& libentiſſime utebatur & eam omnibus laudabat.*

L. A*viano*

mento *Philometor* dictus fuit ut Harduinus ad Plin. obſervavit ex Strabonis XIII. pag. 624. & Plutarchi Demetrio pag. 897. Ἄτταλος ὁ Φιλομήτωρ ἐκήπευε τὰς φαρμακώδεις βοτάνας &c. Attali Pergami Regis de medicina ex animalibu laudat Galenus T. II. pag. 131.

L. Avianius. In vet. inſcript. apud Fulvium Urſinum p. 100 *DIs Manibus. L. Aviano L. F. Pup. Valeriano Medico. Vix. Ann. XLVII. M. IX. D. XV. L. Avianius LL. Stephanius Patr. Per. Ag. Cur.*

Avicenna ſive *Abenſina* defunctus circa A. C. 1186. de quo Leo Africanus de Medicis Arabibus cap. IX. infra in voce *Joannes*, & Nicol. Antonius lib. VII. Bibl. veteris Hiſpanæ cap. III. Vita ejus ſcripta à *Sorſano*, diſcipulo exſtat ex Latina Nic. Maſſæ interpretatione. De ſcriptis Avicennæ editis vide ſi placet Mercklinum.

Avidianus.

Auramaſius, Raſi lib. V. Continentis, cap. I.

Aurelius Cornelius Celſus, de quo dixi lib. II. Bibl. Latinæ cap. IV.

Aurelius, ſimpliciter Galeno Pharmacorum κτ̀ τόπȣς, lib. V. cap. IX. T. II. pag. 237.

Aurifaſius, Raſi Continentis lib. IV. cap. I.

Julius Auſonius Vaſatenſis, Valentiniani Magni Imp. Archiater & Præfectus Illyrici, cujus libros de Medicina lectos Vindiciano laudat in Præfat. Marcellus Empiricus. Pater hic Decii Magni Auſonii, Burdigalenſis, Poëtæ à quo celebratur his verſibus carmine I. Parental. pag. 110.

Primus in his pater Auſonius, quem ponere primum,
Etſi cunctetur filius, ordo jubet.
Cum dei, placidæ functus quod honore ſenectæ,
Undecies binas vixit Olympiadas.
Omnia quæ voluit, qui proſpera vidit: *) *& idem*
Optavit quicquid contigit, ut voluit.
Non quia fatorum nimia indulgentia: ſed quod
Tam moderata illi vota fuere viro.

Viveret

*) Dicto Auſonii Medici, *beatum eſſe, non qui habet quæ cupit, ſed qui non cupit quæ non habet,* imprimis delectatus Æſculapius noſtræ ætatis, Poliater hujus urbis celebratiſſimus D. Joachimus Bieſter, ut etiam albis amicorum inſcribere conſueverit hoc diſtichon ejuſdem argumenti:

Felicem vidi, non qui, quæ vellet, haberet,
Sed qui per ſortem non data non cuperet.

Quem ſua contendit ſeptem ſapientibus ætas:
Quorum doctrinam moribus excoluit:
Viveret ut potius, quam diceret arte ſophorum,
Quamquam & facundo, non rudis ingenio.
Præditus & vitas hominum ratione medendi
Porrigere, & fatis amplificare moras.
Inde & perfunctæ manet hæc reverentia vitæ,
Ætas noſtra illi quod dedit hunc titulum:
Ut nullum Auſonius, *quem ſectaretur, habebat:*
Sic nullum, qui ſe nunc imitetur, habet.

Auſonium quoque filium Poëtam, cujus ſcripta habemus, medicis adſcribit Tiraquellus p. 295. quod ait multa ipſius Epigrammata inſinuare, ut 74. quo *Eunomum* Medicum imperitum ſalſe ridet. Omitto alia quæ notavit Thomas Bartholinus de Medicis Poëtis pag. 125.

A*utolycus* & ejus filii, quorum meminit Homerus lib. XIX. Odyſſeæ, in curatione vulneris Ulyſſis.

A*vynaſius*, Kaſi lib. V. Continentis, cap. I.

A*xiologus* Galeno lib. X. Pharmacorum localium cap. I. nam in Græco Codice legitur ἀξιόλογος, quanquam Cornarius legit Ἀντίοχος Antiochus. Sed in edit. Baſil. T. II. p. 306. σφόδρα ἔφη ἀξιολόγως.

A*xiorius*, Galeno Pharmacorum κατὰ τόπους, lib. V. cap. VII. T. II. p. 228.

A*xius* ocularius, ibid. Hunc enim & ſimiles ducimus medicis annumerandos, ſecuti ſententiam Vlpiani, qui ſcribit medicos & eos appellari, qui alicujus partis corporis vel certi doloris ſanitatem pollicentur, lib. I. §. Medicos, & ibi Bartol. ff. De varia & extra. cogni. quam ad hoc dicit no. Bald. in lib. I. colum. ult. C. Manda. Et ut ſcribit Cornelius Celſus in epiſtola ad Cajum Julium Calliſtum (ſi ea ipſius ſit, de quo dubito, quam tamen ejus nomine ac titulo Marcellus Burdegalenſis inſeruit in ſuo libro medicamentorum) *Multos*, inquit, *animadvertimus unius infirmitatis ſanandæ ſcientia, medici plenum nomen conſequutos.* Nam & apud Ægyptios, ut hoc addas, ita erat medicina diſtributa, ut ſingulorum morborum eſſent medici, non plurium, teſte Herodoto in Euterpe.*)

pe. *) Cujusmodi medicos Romæ frequentes fuisse tradit Galenus lib. de partibus artis medicæ, cap. 11. Quanquam non video quomodo quis satis exacte possit intelligere morbum partis cujuspiam affectæ, & curam illius, nisi & aliorum quoque sciat. *Hæc Tiraquellus.* Videndum tamen an apud Galenum T. 11. p. 218. nomen hujus ocularii Medici sit Axius, & non potius *Stolus* Britannicus, qui à Galeno dicitur ἄξιος ὀφθαλμικὸς, dignus & præclarus curandis oculis Medicus, qualis ἰητρᾶ ὀφθαλμῶν meminit etiam Herodotus III. 1. Vide infra in *Euelpis.*

Ayse, vide supra Aieyse, & Hayse.

Azanitus, sive *Azanites*, Galeno Pharmacorum κατὰ γένη, libro quinto, To. 11. pag. 379. & Paulo Æginetæ lib. IV. cap. LV. & libro septimo, cap. XIX. & Aetio Tetrab. IV. Serm. 11. cap. XXXIV. & Sermon. III. cap. XXI. Citatur & in Hippiatricis pag. 299. & à Nic. Myrepso cap. XXI.

Azaramis, Serapioni Simplicium, cap. CCLI. & CCLXII. hujusque etiamnum libros habemus.

Azaricon, & *Andrizeas* in libro qui fertur sub Galeni nomine de medicinis expertis.

Azaravi, Serapioni Simplicium, capite CCLI. & CCLXII. cujus etiam libros habemus.

Pro *Azamrio*, cujus practicam habere nos ait Tiraquellus, legendum *Azamphius* sive *Azamvius*, idem cum superiore.

Azoratus, scriptor Chymicus citatus ab Hortulano &c.

B.

Babillus sive *Balbillus* vir optimus, in omni litterarum genere rarissimus auctor laudatus Senecæ IV. 2. Nat. quæst.

Bacchius, medicus Empiricus, Herophileus Galeno, T. III. pag. 47. 86. cita-

*) Herodotus II. 84. ἡ δὲ ἰητρικὴ κατὰ τάδε σφι δέδασται. μιῆς νούσου ἕκαστος ἰητρός ἐστι, καὶ οὐ πλειόνων. πάντα δ' ἰητρῶν ἐστι πλέα. οἱ μὲν γὰρ ὀφθαλμῶν ἰητροὶ κατεστέασι, οἱ δὲ κεφαλῆς, οἱ δὲ ὀδόντων, οἱ δὲ κατὰ νηδὺν, οἱ δὲ τῶν ἀφανέων νούσων. *Medicina apud Ægyptios in hunc modum est distributa, ut singulorum morborum singuli sint Medici, non plurium, mediciisque referta omnia. Alii enim sunt oculorum Medici, alii capitis, alii dentium, alii alvi, alii occultorum morborum.*

citatur à Cœlio Aureliano lib. Chronicon II. cap. X. & Galeno lib. III. de differentiis pulsuum, & lib. III. Commentariorum *Epidemion* Hippocratis. Hic *Commentarios* edidit *in* VI. *librum* ejus operis, ut dicit ibi Galenus, in princip. & *in alios obscuriores Hippocratis libros.* T. V. pag. 266. *in Aphorismos* T. V. pag. 328. alia vide T. IV. hujus Bibl. pag. 566. Βακχέιυ μάλαγμα ὧ Καῖσαρ ἐχρήσατο. Galen. T. II. p. 412. *Glossas Hippocratis* laudat præter Galenum etiam Erotianus. Galenus quoque ejus ἀκροάσεις sive *auscultationes* & *compendium de pulsibus* citat lib. IV. de differentia pulsuum cap. VII. Idem an alius Bacchius Milesius inter scriptores rei rusticæ citatus à Varrone, Columella & Plinio. Vide si placet quæ de his aliisque Bacchiis dicta à me lib. III. cap. IX. pag. 262.

Bacchus decantatus ille in priscis historiis atque fabulis Rex divinisque affectus honoribus: etiam Medicus ut est apud Plutarchum III. symposiacon cap. I. p. 647. non eo tantum nomine fuit habitus, quod vinum invenit, ἰσχυρότατον φάρμακον καὶ ἥδιστον, medicamentum validissimum & suavissimum: sed quod ederam quoque facultate sua vino maxime resistentem in honore habendam docuit, eaque bacchantes coronavit ut minus à vino læderentur, edera suo frigore ebrietatem restinguente. Multa alia huc facientia de Baccho apud Athenæum XV. pag. 675. atque aliis ejusdem scriptoris locis leguntur.

Bachmindus, Galeno alicubi citatus, notante Tiraquello. Sed locus ille me fugit.

Badigorius & *Badigorosus*, nisi sint diversi, quod minime credo, Rasi lib. Continentis III. cap. VI. & lib. IV. cap. I. & lib. VI. cap. I. non semel.

Bagaysius ibi, lib. IV. cap. I. sæpius.

Bagelardus, qui de ægritudinibus infantium scripsit.

Bagnisius, nisi idem sit cum Bagayso, Rasi in eodem cap.

Bachtisub, & Bachtisus, & Bachtisuch, nam hæc omnia reperio apud eundem, lib. VI. cap. IV. & lib. VII. cap. I. & IV. & lib. IX. cap. IV.

Ibnu el Baitar, de quo Joannes Leo Africanus cap. XIX. de vitis clarorum Arabum quem dabo infra in voce *Joannes.*

Baladius, Rasi lib. X. ejusdem operis cap. I.

Bamachitus, Galeno lib. VI. Simplicium.

Banchius, Galeno Pharmacorum κτ γήνη, lib. VII. vitiose pro Bacchius de quo supra.

Bandasar, Rasi lib. XI. Continentis, cap. V. qui forte est Sandazar, de quo infra.

Baphullus, Galeno in lib. II. Antidotorum.

Baptista Fiæra Mantuanus, cujus sunt commentaria in artem Galeni, & Quæstio de attractione medicinarum solutivarum, & alia de virtute movente pulsuum, alia item de phlegmatico & bilioso æqualiter febricitantibus, & alia multa opera.

Barbios, Serapioni Simplicium cap. XCVII. ex libro de Agricultura.

Barlaam, Βαρλαὰμ μοναχȣ̃ περὶ κεφαλαλγίας apud pseudo Galen. περὶ εὐποϱίστων. T. IV. edit. Basil. pag. 459. Latinus interpres Tom. I. edit Junt. pag. 175. *Barnaba monachi.*

Barptolemæus Argenterius, cujus meminit Gesnerus in sua Bibliotheca.

Barptolemæus de Brugis.

Barptolemæus Cocles Bononiensis, medicinæ distillator, & Chirurgus.

Barptolemæus de Mesina Siculus.

Barptolemæus de Montagnana, qui inter cætera sua opera edidit consilia in hac arte eruditissima. De hoc loquitur JCtus Paulus Castr. Consilio CCCLXXXII. *dubium istud*, libro secundo, in cujus specie sive facto, ut appellant, illum vocat egregium & famosissimum medicinæ doctorem. In eum scripsit epitaphium Joannes Pannonius, ex quo hos versus excerpsi,

Credo te Stygias mundo invidisse sorores
Miratas raros tartara ad ima trahi.

Barptolemæus Sylvanius Salenensis, qui ex Galeno quædam vertit.

Barptolemæus Troheron Anglus, qui chirurgiæ practicæ documenta scripsit lib. IX. & iterum epitomen lib. I.

Barzuiatus cognomento Sapiens, Serapioni Antidotorum cap. XVII.

Basilius Ancyranus Episcopus medicæ artis peritissimus, ut scribit D. Hieronymus in Catalogo scriptorum Ecclesiasticorum cap. 89.

Βασιλείȣ ἰκτȣ τȣ̃ Μελιτηνιώτȣ δίαιτα πρὸς βασιλικὸν τοξικὸν τ γραμματικὸν σκευασία εἶναι. Pseudo Galen. III. περὶ εὐποϱίστων Tom. IV. pag. 460.

Basilius,

Basilius, sive *Basileus* simpliciter citatus Paulo Aeginetæ lib. IV. cap. LV. & lib. VII. cap. XIX. qui forte cum Ancyrano idem est.

Basilium Magnum, rerum naturalium & artis Medicæ peritum laudat Greg. Nazianzenus monodia honori ejus dicata, & ipse illius minime se imperitum ostendit præclaris illis in Hexaemeron & de homine homiliis, de quibus dixi Volum. VIII. hujus Bibl. pag. 69. seq. Digna quoque ejus pietate ac judicio sententia quam refert Antonius monachus, cui à diligenti studio pulcherrima dicta è scriptis doctorum libandi, melissæ sive apis cognomentum hæsit, lib. I. cap. LVI. ὅτε φευκτέον πάντη τὴν τέχνην, ὅτ᾽ ἐπ᾽ αὐτὴν πάσας τὰς ἐλπίδας ἔχειν ἀκόλουθον, *neque aspernanda ars medica, neque omnem in eam spem ponere consentaneum est. Sed quemadmodum agricultura utimur, sed fructus à DEO expetimus: gubernatori clavum navis committimus, DEUM autem oramus ut ex mari salvos servet, ita etiam adhibeamus Medicum, & à spe nostra in DEUM ne remittamus.*

Basius, vide Bassus.

Recentioris ætatis Bassianus Laudus Placentinus, cujus est Iatrologia ad Herculem Estensem Ferrariæ ducem, & alia opera.

Bassus, sive fuit ille Basius, sive alius, Galeno Pharmacorum secundum locos lib. VII. cap. II. & secundum genera lib. VII. & Aetio Tetrab. II. Sermo. III. cap. XCIX. & Marcello medicamentorum cap. XXIX. vide *Cassianus*, & *Julius*, & *Pomponius*, & *Tyleus*, & *Tullius Bassus*. Basso librum de scriptis propriis Galenus dedicavit.

Bassus ad quem scribit Hierocles Hippiatric. p. 2.

Bassus Stoicus, nisi & idem sit cum Tullio Basso apud Galenum secundum genera, lib. VII. T. II. pag. 419.

Basus, nisi sit unus ex illis, citatus Aetio Ser. XII. cap. XLIV.

Baverius de Baveriis, Bononiensis.

Bedigoras & *Bedigorus*, & *Bedagorus*, & *Budegorus*. Hæc enim omnia nomina reperio, sed unum tantum esse existimo, apud Serapionem libr. Simplicium cap. LVII. & LXXVIII. & XCV. & Rasin libro primo Continentis, cap. III. & V. & IX. & libro secundo, cap. IV. & alibi sæpe.

Benedictus Nursinus, Francisci Sfortiæ familiaris, qui practicam rei medicæ scripsit.

Benedictus de Victoriis, Faventinus, qui scripsit libellum de morbi Gallici curatione.

Bengezar.

Benguafit, qui ut opinor, est Abenguefit, de quo supra.

Berengarius Cathalanus, qui in Hippocratem & Avicennam scripsit quasdam quæstiones.

Berenice cujus medicamenta laudat Aetius pag. 230. 616. b. 663. edit. H. Stephani. De pluribus fœminis ac Reginis hujus nominis consules Adonidis hortos, Clariss. Bælii Lexicon historicum.

Bernardus Gordonius Gallus, cujus practica est, cui titulum fecit Lilium medicinæ.

Bernardus Felicianus, qui nonnulla ex Paulo Aegineta vertit.

Berotas.

Berthorius Monachus Benedictinus, Cassinensis abbas ante monachatum professione medicus, multorumque in ea operum scriptor.

Bertrucius Bononiensis, cujus extat practica utilior quam elegantior, & quam magna ex parte seqvuntur medici Empirici.

Berytius & *Beritius*, Galeno Pharmacorum localium lib. IV. cap. VII. ubi ab eo dicit Berytium Pharmacum dictum, & iterum lib. IX. cap. V. Hunc quoque, vel alium ejus nominis sæpius citat Constantinus Cæsar, aut quisquis est, in Collectaneis Geoponicis. Vide Volum. VI. hujus Bibl. p. 507. Nescio quare Berytius Bononiensis dicitur Lindenio de scriptis Medicis atque inde Mercklino.

Betarmen, aut ut alii vocant *Betarnem* Siculus, autori medicinarum expertarum, quæ Galeno assignantur.

Bezar dictus est quidam Medicus, velut à morte liberantem dixeris, quoniam noverat morsum rabidi canis perfecte curare. Idem Galen. de medicinis expertis sub init.

Biblis, Avicennæ lib. V. summa II. tract. II.

Biennius, Galeno Pharmacorum localium lib. IX. cap. III. Βιεννίυ T. II. pag. 292.

Biennites, nisi idem sit, ejusdem operis lib. X. cap. I. Βιεννίτυ φάρμακον T. II. pag. 307.

Bimasui & *Bimmasui*, apud Rasim in libris Continentis, sæpissime. Citatur autem ex summa ipsius, ejus operis lib. IV. Et ex libro de complemento, ejusdem operis lib. V. cap. I. Et ex libro de febribus, ibid.

ibid. Et ex libro Nutricationum, etiam ibi. Et ex libro de cura prægnantis, lib. IX. cap. V.

Binabichalid Perses, Rasi ejusdem operis, lib. VI. cap. I.

Binelballeg, ibi, lib. IV. cap. I. & lib. V. cap. I.

Binmasim, ibi lib. VI. cap. I. nisi sit ille Bimasui.

B*inserapion* ibi, lib. IV. cap. I. & alibi sæpissime. Joannes filius Serapionis, de quo postea.

B*ion* περὶ δυνάμεων, de herbarum viribus. Plin. infra *Cæcilius*.

Blasius Asparius *) Papiensis, qui scripsit libellum de curandis febribus, ante annos circiter trecentos.

B*odex*, Rasi Continentis lib. I. cap. IV.

B*oetus* sive *Boethus*, apud Celsum lib. V. cap. XXI. Alius Flavius Boethus in cujus gratiam Galenus scripsit libros de Hippocratis & Platonis dogmatibus. Vide lib. IV. hujus Bibl. cap. XVII. pag. 536. 566. Boethi περὶ φύσεως. Laërt. VII. 148.

B*aeus* scriptor ὀρνιθογονίας laudatus Plinio X. 3. Antonino Liberali & Athenæo.

B*olas*, cujus collyria describit Aetius Tetrab. II. Ser. III. cap. XCIX. & cap. CIV.

B*olus* Mendesius, Pythagoræus & Democriteus, de cujus scriptis dixi lib. II. hujus Bibl. cap. XIII. pag. 486.

B*onefet*, Rasi lib. I. Continentis, cap. III. ex libro de cultu terrarum.

Bonominus Bergomensis, cujus extat liber de venenis, & alius Diversarum quæstionum.

B*onus præceptor*, quisquis is est, citatus Galeno, lib. VII. Pharmacorum localium cap. III. Vide supra pag. 41. *Agathus*.

B*oton* Atheniensis quem audivit Xenophanes Physicus. Laërt. IX. 18.

B*otrys* sive *Botryes*, Plinio in indice libri IV. & in nomenclatura medicorum, lib. XXIX. ejus composit. medicamenti Galen. III. I. κτ̃ βότρυς Alius Botrys lascivus scriptor apud Polybium, excerpt. Peiresc. pag. 52.

Branchaleon, vide Joannes Franciscus Branchaleon.

B*rela* Croci Bohemiæ Principis filia, quam herbarum ac medicinæ peritam celebrat Æneas Sylvius (qui postea Pius II. Pontifex) in historia Bohemica cap. IV.

Brenitus,

*) *Asarius*. Vide Gesnerum, Lindenium, Merklinum.

Brenitus, Galeno Pharmacorum localium IX. cap. IV. T. II. p. 300.

Britannicus, Galeno ibi, lib. IV. cap. VII. vide Stolus Britannicus.

Brunus Longoburgensis, cujus extant opera in Chirurgia. MS. in Bibl. nobilissimi Frid. Rostgardi in Codice scripto ante trecentos annos, una cum Rugenio & Theoderico. Vide Catalogum ejus Bibl. p. 524.

Brunus pater Dini de Garbo, de quo postea dicemus, chirurgiæ peritissimus.

Bubiklr, vide Albubeter.

Bucceiesu, Rasi Continentis lib. I. cap. IV.

Bucligesu, ejusdem operis lib. II. cap. II. nisi idem sit. Nam & alibi Buccigesu, & Burcigesus legitur, ejusdem lib. cap. III. & Buccijesu, lib. II. cap. II.

Buctuson ibi, lib. II. cap. II. nisi & idem sit.

Budegorus, vide supra Bedigoras.

Bugerius.

Bubabylyha Arabs, cujus sunt Tacuim, sive tabellæ aut tesserulæ, in quas totam prope medicinam redegit, uti etiam Elluchasem, de quo infra dicemus.

Bubiel Hutasivius, Rasi Continentis, lib. V. cap. I.

Bulchasis, cujus extat liber de præparationibus medicamentorum, quem librum Servitoris vocant, alii Albucasis & Albucasa vocant, nisi sint diversi, vide Albucasa. In Chirurgia sua ad filios, in qua multorum singularium instrumentorum chirurgicorum pandit notitiam, & de vario cauterii usu curiosissime Albucasis præcipit citat Hippocratem, Galenum, Dioscoridem. Castrationem lege sua prohiberi scribit parte II. cap. 69. De extractione venæ cruris vide parte II. cap. 93. de qua exstat eruditus commentarius Georg. Hieronymi Welschii, quem de vena Medinensi inscripsit, ediditque Augustæ Vindel. 1674. 4. Judæis & Christianis operam suam præstitisse narrat Albucasis parte II. cap. 96. Utor editione Argentorat. 1532. fol. quæ cum Octavio Horatiano lucem vidit. In calce legitur: *Explicit liber Chirurgiæ quem transtulit Magister Gerardus Cremonensis in Toleto de Arabico in Latinum, qui liber est tricesima particula libri Azaragi quem composuit Albucasim.*

Bureiesu, Rasi lib. I. Continentis, cap. III. sed eum puto esse Bucceiesu, de quo supra.

Butaducus,

Butaducus, ibid. lib. III. cap. VII.
Byn *Sabur*, ejusdem operis lib. VI. cap. I. ex illius Antidotario.
B*ynlatius* ibid. lib. XI. cap. III.
B*ythonus*, cujus ex Georgii Vallæ lib. XVII. expetendorum & fugiendorum (qui est medicinæ IV. c. CCXXXII.) Tiraquellus meminit, nullus est, legendum enim B*ithynus*.

C.

Cadmus Agenorides Phœnicum rex, cui primitias herbarum afferre soliti sunt Tyrii. Vide infra in *Chiron*.
Cæcilius Argivus ἁλιευτικῶν scriptor, qui versibus heroicis de capiendis piscibus scripsit teste Suida & Athenæo lib. I. pag. 13. ubi male *Cæclus*, ut Casaubono & Meursio notatum. Hic addendus Thomæ Bartholino Medicos Poëtas recensenti.
Cæcilius Bion Medicus Plin. XXVIII. 13. XXIX. 3. Hic in indice libri XXVIII. traditur scripsisse περὶ δυνάμεων, *de virtutibus* herbarum & aliorum medicamentorum.
Cæcilius, *in commentariis*. Plin. XXIX. 4.
Cæcilius Diætus. infra *Diætus*.
Cœlius Aurelianus Siccensis, cujus habemus libros de celeribus passionibus, quas Oxeon appellat, & de morbis chronicis, quos chronion vocat, id est, tardarum passionum, & eosdem quidem doctos, sed stylum sane Africum redolentes. Scripsit & libros Medicaminum, ut dicit lib. II. Chronion cap. IV. in fi. Et medicinalium responsionum, ut dicit ejusdem operis lib. I. c. I. & lib. II. cap. IV. & lib. III. cap. IV. Et γυναικείων, id est, passionum muliebrium, eo lib. VII. cap. IV. Et specialium Adjutoriorum ibid. non semel, & Epistolarum Græcarum ad Prætextatum lib. II. cap. I. Vide quæ de hoc Cœlio ejusque editionibus dixi lib. IV. Bibl. Latinæ cap. XII.
Cesar Augustus. Supra in Augusto.
Recentioris ætatis Cæsar Landulphus, cujus est libellus de curis febrium. Lugd. 1532. & Basileæ.
Cæsar Optatus Neapolitanus, cujus extant aliquot liminares epistolæ in scriptores medicos, & liber de febre hectica, nec non de criticis diebus & crisis eorum causis.
Cesennius scriptor κηπευτικῶν laudatus à Plinio lib. XIX.

Cabruba, Rasi Continentis lib. x. cap. I.

M. Actius Cajus Archiater. Mercurial IV. I. Var. Lect.

Cajus Julius Medicus Plinio lib. VII. cap. LIII. teste, dum inungit, specillum per oculum trahens, extinctus.

Cajus Neapolitanus, memoratus Galeno Pharmacorum κατὰ γένη, lib. v. T. II. pag. 387.

Cajus Ocularius, eidem Pharmacorum κατὰ τόπους, lib. IV. cap. VII.

Cajus Valgius, eruditione spectatus, quem de herbis imperfectum volumen scripsisse ad Augustum Imp. tradit Plinius XXV. 2,

Cajus simpliciter, unus, ut puto, ex illis, vel Aelius Cajus, de quo supra, hic citatur Cœlio Aureliano lib. Oxeon. III. cap. XIV. ubi illum dicit Herophili sectatorem.

Calaf Judæus Catalanus, qui simpliciter citatur Calaf, Rasi lib. XI. Continentis cap. IV. & V.

Calaminus, ibid, lib. v. cap. I.

Calays, ibid. nisi sit ille Calaf.

Calbamam & *Calbamen*, dicto lib. v. cap. II. & lib. XI. cap. I.

Callianax, Herophileus de quo Galenus illud scripsit, quod interrogatus à quodam ægroto num moreretur, respondit Homerico illo carmine lib. Iliados XXI.

κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων. id est, ad verbum: *Occubuit & Patroclus, qui te multo præstantior fuit.* Citatur à Galeno T. v. p. 495. ἐν τοῖς ὑπομνημονεύμασιν Ἡροφίλου τε καὶ τῶν ἀπὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ.

Callicles Empiricus Galen. T. IV. pag. 57.

Calligenes medicus Philippi Macedonum regis illius, qui adversus Romanos belligeravit, cujus meminit Livius lib. x. belli Macedonici, sive lib. XL. cap. LVI.

Callimachus Medicus qui de *Coronis* privatim scripsit, laudatus à Plinio XXI. 3. XXV. 13. XXVI. 8. Nam & hæc est quædam valetudinis portio *) teste Plinio lib. XXI. cap. III. quod & videre licet ex Galeno lib. II. Pharmacorum localium cap. II. ubi describit amuleta quæ capiti coronæ modo circumposita & alligata, dolorem ejus arcent: & Dioscoride lib. IV. c. CXXVII. quo de Hippoglosso tractat, ut nonnulli interpretes ibi intelligunt: & ipso Plinio lib. XXIV. cap. X. ubi de smilace loquitur, & cap. XII. statim post principium, & c. XIX. & lib.

*) Confer quæ de usu coronarum Medico Carolus Paschalius lib. I. de coronis cap. 14. seq.

&lib. XXVII. cap. XI. statim post principium & sq. ubi de Polygono tractat. Plutarcho Problematon Symposiacon decade III. cap. I. Marcello cap. I. non semel. Callimachus *Herophileus*. Galen. T. V. pag. 447. Et Erotiano præf. ubi inter eos qui Hippocratis voces explicarunt laudatur Apollonio Citieo teste citato Καλλίμαχος ὁ ἀπὸ τῆς Ἡροφίλου οἰκίας.

Callinicus, Galeno Pharmacorum κατὰ γένη, lib. VII. T. II. pag. 411. Alius ut videtur Sophista cujus προσφωνητικὸν Γαληνῷ & πρὸς Κλεοπάτραν Suidas memorat.

Callisthenes Aristotelis discipulus, qui de herbis scripsit, teste Epiphanio statim post princip. lib. I. Hæreseon. *Anatomica* teste Chalcidio. pag. 340.

Callistratus. Vetus inscriptio apud Reinesium Classe IX. 69. pag. 633. è Ligorianis: καλῇ τύχῃ. Μ. Αὐφίδιος Μ. Ἀπελεύθερος, Καλλίστρατος φυσικὸς ἰατρὸς ἀνέθηκεν.

Calpetanus Medicus. Gruteri Inscript. f. 197. 3. Vide & supra in Albutio.

C. *Calpurnius Asclepiades*. Supra Asclepiade.

M. *Calpurnius Hilarus* de quo inscriptio Vetus apud Fulv. Ursinum pag. 99. *Dis Manibus. M. Calpurnio M. F. Men. Vossenio Vix. Ann. XXX. M. IIX. M. Calpurnius M. F. Men. Hilarus Medicus* *) *Ludi Magn. Fratri piissimo Fec.*

Calvus, vide Marcus Fabius Calvus.

Camacbilis, Galeno lib. VI. Simplicium.

Cammachirus, sive Camachirus, ibid. nisi idem sit.

Canamusalus de Baldach, cujus librum habemus de curandis oculorum passionibus.

Candidus, Aetio Tetrab. II. Serm. III. cap. CXIII.

Capito Ophthalmicus, id est, ocularius medicus, eidem Pharmacorum κατὰ τόπους lib. IV. cap. VI. vide an sit Artemidorus Capito, de quo supra.

Capitonem simpliciter, quisquis is fuit, sive ille superior, sive Artemidorus Capito, de quo supra, citat Galenus in eodem cap. & in Commentariis Epidemion Hippocratis, & Aetius Tetrab. II. Ser. III. cap. LXXVII.

Caricles qui & Charicles, qui mortem Tiberii Cæsaris ex pulsu venarum pro-

*) Sic T. Ælius Asclepiades supra pag. 90. atque Eutychus, infra, *Medicus Ludi Matutini*. Confer Fulv. Ursini imagines pag. 96.

pronunciavit, apud Tacitum lib. VI. c. 50. *arte insignis, non quidem regere valetudinem Principis solitus, consilii tamen copiam præbere.* Hujus meminit Suetonius in Tiberio cap. 72. Eundem aut alium ejus nominis citat Galenus Pharmacorum κατὰ τόπους, lib. II. cap. II. & libro nono, capite quarto. T. II. pag. 180. 184. [illegible]72. 269. 299. 307.

Caridemus Erasistrati sectator, Cœlio Aureliano lib. III. Oxeon. cap. XV. vide Charidemus.

Carixenus, qui & Charixenus, & Charixenes, Galeno κατὰ γένους lib. III. c. I. & lib. V. cap. VII. & lib. VI. cap. II. T. II. pag. 226. 262. 263. 268 271. 272. & Aetio Tetrab. Ser. IV. cap. III.

Cark, Rasi lib. I. Continentis, cap. VI.

Carpitanus al. *Chaspitanus*. Vide supra in Calpetano.

Carolus Figulus, qui de herbis & piscibus scripsit.

Carolus Stephanus, Parisiensis, qui libros Anatomicos scripsit, Paris. 1540. fol. & de nutrimentis libro tertio.

Carterus, Galeno Pharm. localium lib. VII. cap. IV. Fortasse est Craterus eidem quoque memoratus inversa litera, de quo postea.

Carus, de quo extat epigramma Martialis lib. X. 77.

Nequius à Caro nihil unquam, Maxime, factum est;
Quam quod febre perit: fecit & illa nefas.
Sæva nocens febris saltem quartana fuisset,
Servari medico debuit illa suo.

Casion ex Armenia anteriori, memoratus Galeno sive autori incerto lib. de Medicinis expertis.

Cassellius Chirurgus sive dentium Medicus de quo Martialis X. 56.

Eximit aut reficit dentem Cassellius ægrum
Infestos oculis uris Hygine pilos.
Non secat & tollit stillantem Fannius uvam,
Tristia servorum stigmata delet Eros.
Enterocelarum fertur Podalirius Hermes,
Qui sanet ruptos, dic mihi Galle, quis est?

Cassio, Avicennæ lib. V. summa II. tract. II. nisi is sit idem cum Casione, vel unus ex Cassiis de quibus mox dicemus.

L. Annius

L. Annius Cassius Mithradorus Medicus, cujus mentio in veteri inscriptione apud Sponium in Miscellaneis eruditæ antiquitatis p. 142.

Dionysius Cassius Uticensis, inter scriptores rei rusticæ laudatus à Varrone & Columella. Vide & Plinium XI. 15. & scholiastem Nicandri qui citat ejus ῥιζοτομικά.

Cassius Jatrosophista, cujus sunt medica problemata de animalibus Græca, Latinitati donata ab Hadriano Junio. De illis vide si placet quæ dixi lib. III. hujus Bibl. cap. VI. §. 38. pag. 169. seq. Vide & infra in *Gessius*.

Cassius ingeniosissimus sæculi nostri Medicus, inquit Cornel. Celsus in præfatione. Ab eodem citatur l. IV. c. XIV. & lib. V. c. XXV. & Galen. Phar. κτ̃ τόπους lib. IV. cap. VII. & lib. IX. cap. IV. non semel: T. II. p. 298. 300. edit. Basil. & à Scribonio Largo de compositione Medicamentorum cap. 120. 176. ex quo potes intelligere eum fuisse tempore Tiberii Cæsaris: Cœlio Aureliano lib. Chronicon IV. c. V. & Aetio Tetrab. II. Ser. III. cap. XCIX. & Avicennæ sæpe. Cassii Pyrrhonii meminit Galenus in hypotyposi Empirica cap. III. T. II. edit. Paris. pag. 341. *librum* ejus *de similis ad simile transitu* memorans. Hic est Cassius Scepticus ὁ Σκεπτικὸς (ubi perperam interpreti Cassius Scepsius) de quo Laërtius in Zenone VII. 32. quod multa Citiensis illius Philosophi reprehenderit. Meminit iterum VII. 34. Cassium Severum Parmensem memorat Plinius libr. XXXI. cap. II. Sed ille nihil ad Medicos.

Castinus Aetio citatus Tetrab. III. Ser. IV. cap. XLIV.

Castor, vide Antonius Castor.

Castricius scriptor κηπουρικῶν Plin. lib. XIX. pater fortasse T. Castricii Rhetoris celebris tempore Hadriani, de quo Gellius XIII. 20. & XI. 13. Vide de hoc tertioque M. Castritio Lexicon historicum Petri Bælii. Quarti mentio apud Svetonium Augusto cap. LVI. Quintus Castricius Comes, præfectus Seleuciæ urbis, apud Ammianum Marcellin. XIV. 2.

Castus, Galeno lib. IV. & VII. Medicamentorum κτ̃ γένη: T. II. pag. 372. 403. 420. Rasi lib. IV. Continentis cap. I.

Catuginus Antiochenus, Avicennæ lib. V. tract. II.

Catilina regis Lithois medicus, autori medicinarum expertarum, quem nonnulli dicunt esse Galenum pag. 110. A. edit. Junt.

M. Catius Miltiades, Insuber, ex Epicuri secta, cujus meminere Cicero XV. Epist. ad diversos XVI. & XIX. & Horatius II. sat. IV. ubi ejus præcepta ridet, licet ejus scholam perinde ut Virgilius *) videatur frequentasse. De eo Quintilianus X. I. *In Epicureis levis quidem sed non injucundus tamen auctor est Catius.* Quatuor libros de rerum natura & summo bono scripsisse, nec non conviviorum præcepta digessisse notat vetus scholiastes Horatii pag. 460. & 692. editionis Cruquianæ. De hoc Catio clariss. Bælius in Lexico.

M. Porcius Cato Censorius primus Romanorum, & diu solus usus herbarum scripsit, nt dicit Plinius lib. XXV. cap. II. in principio. Et licet medicos incesserit, is tamen medicus fuit, ut videre est ex eodem Plinio lib. XXIX. cap. I. & altero Plinio Valeriano, lib. rei medicæ IV. cap. XXIX. & ex libro ipsius de re rustica infinitis locis, præsertim cap. quo describit brassicæ vires in re medica. Sed & ipse librum scripsit, quo docuit, quo pacto quis incolumis servari, vel ægritudine liberari possit, ut tradit Plutarchus in vita illius p. 350. cum commemorasset Græcos Medicos suspectus visos fuisse. Catoni, quosque fugiendos suis unice suaserit, αὐτῷ δὲ γεγραμμένον ὑπόμνημα εἶναι, καὶ τοῖς πρὸς τὸν θεραπεύειν καὶ διαιτᾶν τοὺς νοσοῦντας οἴκοι. Hic est *commentarius quo medetur filio, servis, familiaribus*, apud Plin. XXIX. I. De aliis Catonis scriptis & de editionibus libri de re rustica dixi in Bibl. Latina lib. I. cap. II.

Celadus Antinous. Vetus inscriptio apud Fulvium Ursinum pag. 100. *Chresta conserva & conjugi, Celadus Antinous Drusi Medicus Chirurg. bene merenti fecit. Ea vixit An. XVII.*

Celer Primipilaris, Galeno lib. VII. Pharmacorum κατὰ γένη, T. II. pag. 419. Is tametsi Primipilaris erat (quæ est dignitas militaris) de qua meminit Jurisconsultus, in l. Pater filium. §. Julianus ff. de legat. III. & Quintilianus lib. VI. cap. III. Tamen medicæ quoque artis peritus erat, ut hinc intelligas, nullam aliam artem, nullum ordinem ab hac abhorruisse.

Aur. Cornelius Celsus, de quo dixi in Bibl. Latina lib. II. cap. IV.

M. Livius Celsus Tabularius scholæ Medicorum. Mercurial. IV. I. Var. Lect. & de arte Gymnastica lib. I. cap. VII.

Cermi-

*) Heins. lib. 2. de satira Horat. pag. 98.

Cermifonus, vide fupra Antonius Cermifonus.

Charestus de re ruftica, in Varronis Codicibus, qui apud Columellam libro & capite primo Chræftus.

Charias Athenienfis Plinio lib. xx. cap. xxiii. Hic eft Chæreas quem inter fcriptores rei rufticæ laudant Varro & Columella.

Chamul Bizagifuch, Rafi lib. v. Continentis cap. i.

Chares Parius περὶ γεωργίας. Ariftot. lib. i. Politic. cap. undecimo. Perperam excufum περὶ γεωγραφίας T. x. thefauri Gronov. p. 1299.

Charicles, vide Caricles.

Charidemus Hermogenis Erafiftratei pater, Cœlio Aureliano Caridemus. vid. in Hermogene.

Charilampus. Galen. T. iii. pag. 455.

Chariton, Aetio citatus Ser. xiii. cap. xviii. Galeno ὀχλαγωγός.

Charixenus, vide Carixenus.

Charmides, Galeno lib. ii. Antidotorum.

Charmis Maffilienfis *qui damnatis non folum prioribus Medicis, verum & balneis* (calidis) *frigida etiam hibernis algoribus lavari perfuafit. Merfit ægros in lacus. Videbamus fenes Confulares usque in oftentationem rigentes. Qua de re exftat etiam Annai Senecæ* *) *adftipulatio. Notum eft ab eodem Charmide unum agrum ex provincialibus, ducentis feftertium millibus reconductum.* Plin. xxix. i.

Chafpitanus, five Charpitanus vide Calpitanus.

Chealfetebeni, Serapioni Simplicium, cap. cxcvii.

Chereas, Galeno Pharmacorum localium lib. v. cap. ix. leg. *Chareas* de quo fupra.

Chimrafius, Rafi, lib. vi. Continentis cap. i.

Chimon.

Sunt qui *Chironem* Centaurum medicinam fimpliciter inveniffe tradunt, ut Scholia Græca ad Iliad. δ'. 219. Hyginus, fabularum cap. cxxxviii. & Scholiaftes Græcus ad Arati v. 436. Germanicus Cæfar in Arati Pœnomena. p. 135. 136. Plutarch. III. i. fympof. pag. 647. Τὺς μὲν Ἀγηνορίδῃ, (Cadmo) Μάγνητες δὲ Χείρωνι τοῖς πρώτοις ἰατρεῦσαι λεγομένοις ἀπαρχὰς κομίζουσι. Et qui medicinam *Chirurgicam*

*) Seneca Epift. 53. & 83. Confer quæ de ψυχρολουσίᾳ fupra in Antonio Mufa.

cam a) ex herbis quoque reperiſſe, ut tradit idem Hyginus, poſtremi illius operis cap. CCLXVIV. Sunt & qui *herbariam* & *medicamentariam* comperiſſe volunt, ut recenſet Galenus, ſi is eſt, in introductorio ſive medico, poſt principium & ante eum Plin. lib. VII. c. VI. qui & alibi videlicet lib. XXX. cap. I. tradit Trojanis temporibus contentos fuiſſe illud ſeculum Chironis medicinis. Sed & alibi, ſcilicet lib. XXV. c. IV. & VIII. & lib. XXVI. c. XIV. in principio ſcribit *Centauriam*, Chironiam & *Panacem* Chironeon herbas ab eo nognominatas. De quo etiam Theophraſtus, lib. IX. cap. XII. & Nicander in Theriacis, & Dioſcorides lib. III. cap. LIII. & Apulejus Celſus, de viribus herbarum cap. III. Quin Plinius ipſe lib. XXIII. cap. I. prodit *vitem nigram* Chironiam quoque dictam. Et lib. XXV. cap. IV. Idem Chironiam *Spinam Pyxacanthon*. lib. XXV. cap. IV. Sed & Feſtus Pompejus ab eo inventum *Centaurum medicamentum* tradit. Ab hoc quoque dictum *vulnus Chironium* ſcribit Galenus lib. Terapeuticæ II. quoniam primus illud ſanarit. Quanquam Paulo Aeginetæ lib. medicinæ III. cap. XLVI. Chironia vulnera vocantur δυσαλθῆ, id eſt, quæ vix medicam curam recipiunt. Ideo ſalutarem Chironis manum b) requirunt, quod & idem dicit, quo loco tractat de vulneribus, quæ cacoëthe vocantur. Et ante eum quoque dixerat ipſe Galenus lib. IV. de compoſitione medicamentorum κατὰ γένη, in multis locis, & alibi ſæpe in eo opere, & nonnihil etiam Cornelius Celſus lib. V. cap. XXVIII. Et Euſtathius Homeri interpres, licet hanc appellationem aliunde ducant Ariſtoteles lib. III. Ethicorum ad Eudemum, & Plin. lib. XXV. cap. VI. Hinc Diodorus lib. V. tradit illum fuiſſe arte medicinæ inſignem. Hic Saturni & Philyræ c) filius fuit, ut tradunt Euripides, Pherecydes, Pindarus, Pythiorum Ode VI. Hyginus lib. II. de ſignis cœleſtibus, & Fabularum cap. CXXXVIII. Apollonius Rhodius lib. Argonauticon II. Germanicus Cæſar in Arati Phœnomena; Plin. lib. VII. cap. LVI. & Servius

a) Confer M. Aurelium Severinum de efficaci Medicina lib. I. cap. 2. & Dan. Clericum Hiſt. Medicinæ pag. 30. ſeq. qui nomen ipſum Chironis huic ſententiæ ſuffragari annotat, ut Otto quoque Heurnius antiquitatibus Philoſophiæ Barbariæ pag. 107.

b) Parmenio ad Philotam apud Plutarchum in Alexandro pag. 692. χείρων μοι γίνε, *eſto mihi Chiron* & operam ac medelam affer.

c) Male Φηάυρα in Chronico Paſchali pag. 36. 39.

& Servius in lib. Æneid. Sive Ixionis & Nubis, ut Suidas existimat de rebus Thessalicis libro 1. à Scholiasta Apollonii laudatus. Columella quidem videtur voluisse filium Amithaonis, cum scribit lib. x. rei rusticæ,

Hinc Amithaonius docuit quæ plurima Chiron.

Sed ut opinor, falsus est ex versu Virgilii lib. III. Georgicorum,

Quæsitaque nocent artes, cessere Magistri
Phyllirides Chiron, Amithaoniusque Melampus.

Tribuens, scilicet ipse Columella Chironi, quod Melampi esset, de quo postea dicemus. Phylliridem à matre dicunt etiam Hesiodus, Apollonius Rhodius, Propertius, Ovidius & alii, Ovidius etiam Philireium. Sunt autem qui & patrem illius non Saturnum sed Ixionem, d) & matrem non Philyram sed e) Pelopenam sive Pelopeam vocant. Hunc igitur Plutarchus in lib. de Musica, pag. 1145. 1146. appellat musicæ simul & justitiæ, & medicinæ doctorem: ὁ σοφώτατος Χείρων μουσικῆς τε ἅμα ὢν καὶ δικαιοσύνης καὶ ἰατρικῆς διδάσκαλος. Apollonius Rhodius lib. II. Argonauticon scribit Phœbum tradidisse Chironi filium *Aristæum*, quem è Cyrene susceperat, educandum, quemque & medicinam & vaticinia doceret. Et Virgilius in carmine hendecasyllabo de livore, Chironiam manum appellat,

Vivit pectore sub dolente vulnus
Quod Chironia nec manus levaret. Et addit,
Nec Phœbus, soboles ve clara Phœbi.

Quod intelligitur de Apolline, de quo jam diximus, & Æsculapio hujus filio: Chironem quoque ut medicum memorat Papinius, lib. I. Sylvarum in Soteriis, pro Rutilio Gallico,

Si qua salutifero gemini Chironis in antro,
Herba, &c. Et Propertius libi II. Eleg. I.
Tarda Philoctetæ sanavit crura Machaon
Phœnicis Chiron lumina Phyllirides,

P Sed

d) Vide Natalem Comitem IV. 12. mytholog.
e) Jo. Boccacius VIII. 8. Genealogiæ Deorum ex Lactantio.

Sed ante hos Orpheus in Argonauticis, ita de Chirone loquitur,

> ὅς ῥα δικαιοπολίῃ μέλεται καὶ ἀκέσμασι νούσων.
>
> *Qui justitiæ vacat, & medela morborum.*

Hunc quoque docuisse Æsculapium f) medicinam, scribit Homerus lib. IV. Iliados. Quoniam autem medicinæ repertor Chiron, ut Plinium secutus Antonius Sabellicus,

> *Ast Ambus, quem Phœbe tibi Babylona creasse*
>
> *Fama refert, medicæ fertur dator artis & author,*
>
> *Repperit Hæmoniæ Chiron vetus incola terræ*
>
> *Herbarum medicas vires, & nomina primus.*

Ideoque tradit Plutarchus Symposiacon Decad. III. cap. I. Magnetes ipsi Chironi primitias herbarum offerre solitos. Τύελοι-μὲν Ἀγηνορίδη, Μάγνητες δὲ Χείρωνι τοῖς πρώτοις ἰατρεῦσαι λεγομένοις ἀπαρχὰς κομίζουσι. Hisce præeunte p. 237. 238. Tiraquello observatis adde quæ de Chironi tributis ὑποθήκαις ad Achillem & ἱππιατρικῶν notavi lib. I. hujus Bibliothecæ c. III. Picturam autem Codicis vetustissimi Dioscoridis in Bibl. Cæsarea, ubi Chiron præsidet in Concilio Medicorum cum Machaone, Nigro, Heraclide Tarentino, Mantia, Xenocrate & Pamphilo, exhibet post Lambecium II. p. 525. & Nesselium III. pag. 5. Bellorius, & T. III. thesauri Gronovius litera I. quater repetita.

Chleras, ὁ χληρᾶς Galen. T. II. pag. 419.

Chosi & *Chozi*, Serapioni Simplicium cap. XCIII. & alibi, vide Chuzi.

Christianus Soter Limothermæus, quam nonnullos Galeni libros in Latinum vertit.

Christianus alius, Serapioni Simplicium cap. CCLXXXII.

Christiermus Morsianus Danus, cujus præter res medicas extat Arithmetica.

Christophorus Ballista Parisiensis, qui de re medica libros scripsit.

Christophorus Barzianus, sive Barzezlus Pergamensis, cujus extat liber de cognitione & cura febrium, & introductorium, sive Janua ad omne opus practicum medicinæ.

Chri-

f) Adde quæ de *Achille* medicinam per Chironem docto supra pag. 29. & Lambecius T. 2. Bibl. Vindob. pag. 525.

Christophorus Clauserus Tigurinus, cujus est dialogus Germanicus de urinæ judicio.

Christophorus Georgius de Honestis, Florentinus, cujus sunt Commentarii in Antidotarium Mesuæ.

Christophorus Heyll Vuisbadensis, qui scripsit artificialem medicationem, & quosdam Galeni libros in Latinum vertit.

Christophorus Oroscius, cujus extant annotationes in Aetii & Pauli Æginetæ interpretationes.

Chrysanthus Gratianus, Galeno Pharmacorum localium lib. III. cap. I.

Chrysaris, Galeno in libro cui titulus est, Linguarum Hippocratis expositio.

Chrysermus, Plinio lib. XXII. cap. XXII. Galeno lib. IV. de differentiis pulsuum, & lib. IX. Pharmacorum localium cap. II. T. II. pag. 293. Herophilius Medicus teste Sexto Empirico Pyrrhoniarar. institut. lib. I. cap. XIV. Chrysermi Corinthii mentio apud Ælian. XI. 35. de animal.

Chrysippus Solensis, magna porticus gloria, de quo dixi lib. III. cap. XV. inter plura septuagentis quæ scripsit volumina non pauca etiam composuit ad rem physicam & Medicam illustrandam pertinentia, ut libros περὶ φύσεως, quos laudat Plutarchus: φυσικὰς θέσεις, φυσικῶν ζητημάτων, περὶ κινήσεως, περὶ ψυχῆς, περὶ παθῶν, περὶ ὀνείρων. Vide Jonsium lib. II. cap. VII. ex quo Chrysipporum Medicorum, à Philosopho hoc Stoico diligenter distinguendorum accuratam notitiam, observationibus meis passim auctam subjiciam.

Chrysippus Cnidius Medicus fuit tempore Ptolemæi Lagidæ, à quo se multa didicisse καὶ μάλιστα ὠφελῆσθαι, fatetur Erasistratus apud Laertium lib. VII. 186. Galenus quoque lib. *de vena sectione contra Erasistratum cap. 2. & 7.* & lib. *contra Erasistrateos de vena sectione cap. 2. 4.* lib. *de curandi ratione per sanguinis missionem c. 2.* eum *Erasistrati* præceptorem facit & autorem sententiæ de venæ sectione improbanda. T. IV. pag. I. 4. 5. 8. Præceptorem item *Aristogenis* ac *Medii*. idem pag. 8. ab Erasistrato impense laudatum. id. T. IV. pag. III. 14. Fortasse hic est Chrysippus ille Praxagoræ æqualis, qui post Dioclem Carystium & ante Erasistratum vixisse dicitur apud Plinium XXVI. 2. Meminit hujus Chrysippi, & *Metrodorum* quoque Medicum illius discipulum fuisse testatur Sextus Empiricus adversus Grammati-

cos cap. XII. sect. 258. Πυθιὰς δὲ ἡ τῦ Ἀριστοτέλους θυγάτηρ, τρισὶν ἀνδράσιν ἐγαμήθη, πρῶτον μὲν Νικάνορι τῷ Σταγειρίτῃ, οἰκείῳ ὄντι Ἀριστοτέλους, δευτέρῳ δὲ, Προκλεῖ Δημαράτου τῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως ἀπογόνῳ, ὃς καὶ δύο ἐξ αὐτῆς τίκτεται παῖδας Προκλέα τε καὶ Δημάρατον τοὺς παρὰ Θεοφράστῳ φιλοσοφήσαντας. Τρίτῳ δὲ, Μητροδώρῳ ἰατρῷ Χρυσίππου μὲν τῦ Κνιδίου μαθητῇ, Ερασιστράτου δὲ ὑφηγητῇ, ᾧ γίνεται παῖς Ἀριστοτέλης. *Pythias autem filia Aristotelis nupsit tribus viris: primum quidem Nicanori Stagiritæ, familiari Aristotelis: secundo autem Procli, qui genus duxit à Demarato Rege Lacedemoniorum, qui duos ex ea suscepit filios, Proclem & Demaratum, qui Philosophiæ dederunt operam apud Theophrastum: Tertio autem Metrodoro Medico, Chrysippi quidem Cnidii discipulo, præceptori autem Erasistrati, cui natus est filius Aristoteles.* De eodem Celsus Præf. & Plinius XXIV. I. *Horum* (Hippocratis & Prodici) *placita Chrysippus ingenti garrulitate mutavit, plurimumque etiam ex Chrysippo discipulus ejus Erasistratus.* Errorem ejus circa febres persequitur Galenus Tom. V. pag. 454. Meminit & lib. II. commentar. de natura hominis, & alibi. Hic forte est Chrysippus ille, cujus discipulorum quidam non ignobilis apud Antigonum Regem negat hydropicum quendam esse sanabilem, cum alter Medicus Philippus Epirota id affirmaret apud Celsum III. cap. XXI. Quia vero Philippus ille Epirota idem esse videtur ac Acarnan ille Philippus Alexandri M. Medicus, cum Acarnania Epiri regiuncula sit: idcirco eundem hunc Chrysippum putamus de quo agimus, qui Alexandri M. & Lagidæ temporibus floruerit. Hunc cum Chrysippo Solensi, Philosopho Stoico perperam confundi à Petro Castellano, notarunt Reinesius III. Var. Lect. pag. 641. & Menagius ad Laërt. VII. 186.

Chrysippus Cnidius prioris filius, Ptolemæi Medicus erat, qui apud Regem delatus, flagellis est cæsus, & affectus supplicio teste Laërtio loco citato.

Chrysippus Medicus, qui cum Eudoxo Cnidio Medico, Platonis auditore in Ægyptum profectus est, teste Laërtio libr. VIII. sect. 87. fortasse idem est cum Erasistrati præceptore, ut suspicatur Jonsius, quod etiam persuasum Danieli Clerico Hist. Medicinæ p. 291. Addit Laërtius VIII. 89. in Medicis Magistro usum Philistione, in Philo-

Philosophia Eudoxo, & pulcherrima scripta reliquisse *Chrysippum*, Erinei filium Cnidium. τούτου (Εὐδόξου) διήκουσε χρύσιππος Ἐρίνεω Κνίδιος τά τε περὶ θεῶν καὶ κόσμου καὶ τῶν μετεωρολογουμένων, τὰ δὲ ἰατρικὰ παρὰ Φιλιστίωνος τοῦ Σικελιώτου. κατέλιπε δὲ καὶ ὑπομνήματα κάλλιστα.

Chrysippus Aristagoræ F. superioris Chrysippi *) nepos, Aethlio præceptore est usus, qui edidit θεραπεύματα ὁρατικὰ τῶν φυσικῶν θεωρημάτων, ὑπὸ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ πεσόντων teste Laërtio lib. VIII. sect. 89. Æthlius autem hic idem sit cum illo Æthlio, qui de Samiorum finibus scripsit, incertum est. Diversus est Æthlius ille apud Laërtium in *Diogene* VI. 44.

Chrysippus quidam Erasistrati, qui sub Antiocho Sotere & Ptolemæo Philadelpho vixit, discipulus fuit teste Laërtio lib. VII. pag. 89. Nimirum ut Grammaticorum variæ erant sectæ Callimachea, Zenodotea, Aristophanea, Aristarchea, Aratea, Cratetea: sic & Medicorum Hippocratica, Erasistratea, Herophilea. *Herophilus subtilioris secta conditor* ait Plinius XXVI. 2. Hinc *Herophilei* apud Galenum lib. IV. de dignosc. pulsibus c. 2. 33. 1, 3. Καλλίμαχος ὁ ἀπὸ τῆς Ἡροφίλου οἰκίας inquit Erotianus procemio Lexici in Hippocratem. Callimachus nimirum Medicus ille, quem cum Mnestheo (verius Mnesitheo Atheniensi illo Medico Logico apud Galenum lib. I. *de simpl. medic. fac.* cap. XXXVI. & lib. *quæ Julianus in Hippocr. cap.* V. Autorem libri qui *Medicus* inscribitur, Athenæum III. p. 17. XI. 10.) *de coronis* scripsisse autor est Plinius XXI. 3. Aristoxenus quidam Herophileus memoratus apud Galenum: Chrysermus Herophileus apud Galenum *de differ. Pulsuum* lib. IV. cap. VIII. & apud Sextum Empiricum *hypotyp. Pyrrh.* lib. I. fol. 17. Dioscorides Phacas juxta Galenum *explan. glossarum præfat.* Heraclides Erythræus

 apud

*) Græca ita se habent: Τούτου (χρυσίππου) γέγονε παῖς Ἀρισταγόρας, οὗ χρύσιππος Ἀεθλίου μαθητής: quæ ita redduntur in edit. Marci Meibomii: *Hujus filius Aristagoras, cujus Chrysippus, Aethlii filius, discipulus fuerit.* Sed altera quæ Jonsio probatur interpretatio, mihi magis placet, & notum, nepotibus avorum nomina imposita frequenter fuisse.

apud Galenum libro citato cap. x. & lib. de arte Medicin. cap. I. Demetrius apud Cœl. Aurel. lib. II. Chron. cap. x. & lib. III. cap. VIII. Alexander Philalethes, de quo Galenus *de differ. pulsuum* IV. 4. Demosthenes Alexandri Philalethis discipulus (non *doctor*, ut visum Cl. Reinesio Var. I, 2.) libri, qui Ophthalmicus inscribebatur, autor de quo Strabo XII. Galenus lib. IV. *de diff. pulsuum* cap. IV. V. X. Oribasius lib. VIII. *Synops.* cap. XL. Aetius Tetrab. II. Serm. III. aliique. Bacchius Galeno *de differ. pulsuum* IV. p. 6. contra quem scripsit Heraclides Tarentinus libros tres, quibus Apollonius Citticus XVIII. libris respondit, teste Erotiano. Apollonius Mys, de quo supra. Speusippus Medicus Alexandrinus Herophileus apud Laërtium lib. IV. *Speus.* & Athenæum VII. 14. Zeno quidam Herophileus, apud eundem Diogenem lib. VII. 35. Galenum *glossis Hipp.* Κάμμωρον & lib. IV. *de differ. pulsuum* cap. VIII. Hunc refutavit Aristoxenus teste Galeno *de diff. pulsuum* IV. 8. & Apollonius Byblas apud eundem Galenum com. II. ad III. *Epid.* Dicebantur quoque alii *Hippocratici.* Sic Dioxippus Hippocraticus appellatur apud Gellium XVII, II. Galenum lib. *de optima secta ad Thrasybulum* cap. XIV. Alia erat secta *Erasistratea* ab Erasistrato Medico sic dicta. Hinc *Erasistrati schola* apud Plinium XX. 9. Hæc Erasistratea & Herophilea schola ab obitu Herophili floruit teste Galeno *de diff. pulsuum* IV. 2. dicuntur *Erasistratei* apud Galenum lib. *de vena sectione contra Erasistratum* cap. VII. & VIII. lib. I. *de dignosc. pulsibus* cap. III. Tertullianus Apolog. *ab Erasistrato*, inquit, *Medici: ab Aristarcho Grammati.* Huic sectæ favebat Ptolemæus Medicus apud Cœlium Aurel. *Chron.* lib. III. cap. VIII. Menodorus Erasistrateus inde appellatus est Athenæo II, XVIII. ubi Hicesii Medici familiaris fuisse dicitur. Atque & hic Hicesius Erasistrateus dicitur Athenæo III. x. Testis quoque est locus Strabonis. l. XII. in fine, συνέστηκε καθ' ἡμᾶς διδασκαλεῖον ἡροφιλίων ἰατρῶν μέγα ὑπὸ Ζεύξιδος, καὶ μετὰ ταῦτα Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλαλήθους. Καθάπερ ἐπὶ τῶν πατέρων τῶν ἡμετέρων ἐν Σμύρνῃ τὸ τῶν Ἐρασιστρατίων ὑπὸ Ἱκεσίου. *Constructa est* (prope Laodiceam ad Lycum) *ætate nostra maxima Herophileorum Medicorum schola à Zeuxide, & postea ab Alexandro Philalethe: ut tempore patrum nostrorum Erasistrateorum Medicorum schola Smyrnæ ab Hicesio.* Erasistratei dicuntur Xenophon & post eum Apollo-

Apollonius Memphites Autori, qui alias Galenus fuisse creditur, libro *Medico* cap. x. Hujus Erasistrati Medici discipulus fuit Chrysippus noster, quem libri *de Brassica* authorem facit Camerarius Catalogo Autorum R. R. annexo libro ejus de Re Rustica 12. Norib. MDXCVI. edito, ex Plinii xx. 9. *Brassicæ laudes longum est exequi cum & Chrysippus Medicus privatim volumen ei dicaverit.* & Plinio Valeriano IV. 29. *nunc ad Medicos transeamus, ex quibus Chrysippus peculiarem brassicæ librum dicavit, omnium morborum ex ea remedia continentem.* Chrysippum περὶ λαχάνων laudat Scholiastes Nicandri Ab hoc fortasse dicta Chrysippea herba apud Plin. XXXVI. 9.

Chrysippus quidam γεωργικῶν *de re Rustica librorum* author laudatur Laërtio lib. VII. 186. Non meminere ejus qui plures hujus argumenti recensent Varro & Columella, ut vel junior vel minus nobilis fuerit.

Chrysippus quidam inter Medicos Veteres recensetur à Cœlio Aurel. lib. I. cap. IV. tardarum passionum. Meminit ejus iterum alibi & lib. II. cap. V. *Asclepiadeum* hunc nominat ejusdemque *de lumbricis* librum tertium citat idem lib. IV. cap. VIII. & libro II. cap. XII. de acutis passionibus laudatur Chrysippus *scribens de catalepticis.* Diversus autem videtur à Chrysippo Cnidio, Erasistrati præceptore. Asclepiades enim hic (diversus omnino ab Asclepiade Medico illo Pompeji M. ætate apud Plinium XXVI. 3. quem crasso errore confusum videmus cum Asclepiade Myrleano tempore Ptolemæi Evergetis apud Suidam Ἀσκληπ.) Erasistrato fuit æqualis, & illius libros ad hunc scriptos citat Cœlius Aurel. Chron. lib. V. cap. II. sed adversus Erasistratum potius scripti Asclepiadis libri dici debent, ut ille Pompei æqualis Asclepiades intelligatur, & forte ideo Asclepiadeus dicitur, quod ab Æsculapio genus ducat, ut idem sit cum Cnidio.

Laudat Galenus lib. II. *de diff. pulsuum* cap. X. *Chrysippum* Medicum Cilicem, autorem sectæ Medicorum Pneumaticæ, quam amplexi erant *Magnus* teste eodem lib. III. *diff. pulsuum* cap. II. *Archigenes* ibidem cap. III. *Agathinus* & *Athenæus* Attalensis ibidem cap. VI. & IV. X. quæque Stoicorum decreta probat teste lib. II. cap. X.

Chrysippum medicum quendam laudat Rufus περὶ τῶν ἐν νεφρεῖς cap. περὶ φλεβοτομίας. Idem autem fuerit hic cujus καζάπλασμα Rufus refert

cum

cum illo, cujus Tertullianus lib. *de anima* meminit, & cum quibusdam eorum, quos ſupra commemoravi, difficile erit affirmare. Malo hic diſtinguendo eosdem, inquit pag. 157. Jonſius, errare, quam diverſos confundendo.

Chryſippus quidam auctor Medicamenti quod Diocydon vocant, laudatur Plinio Valer. lib. IV. cap. XVIII. citatur etiam lib. IV. cap. XXI. ſed & hic forte idem cum aliquo ſuperiorum.

Chuzi, & Chuz, & Chuſi, & Cus, & Chus, niſi ſint diverſi, quod minime puto, Raſi lib. Continentis I. cap. V. & lib. II. cap. II. & lib. III. cap. II. non ſemel, & cap. III. etiam non ſemel, & cap. V. VI. & VII. Et hic, ni fallor, idem eſt cum Choſi, & Chozi, de quo ſupra.

Cienus, qui & Pruſias dictus eſt Herodoto in Introductione ſive Medico, quem plerique Galeni eſſe putant. Hæc Tiraquellus ex corrupto Galeni loco. Nam Aſclepiades ὁ Κιανὸς intelligitur, vide ſupra p. 87.

Cimon, Galeno Pharmacorum localium lib. III. cap. I.

Circe ſoror Medeæ, filia Æetæ & Hecates herbarum perita & venenorum, de qua Homerus Odyſſ. x. Diodorus Siculus lib. IV. p. 248. τὴν Κίρκην ἐς φαρμάκων παντοδαπῶν ἐπίνοιαν ἐκτραπεῖσαν ἐξευρεῖν ῥιζῶν παντοίων φύσεις καὶ βοτανῶν δυνάμεις ἀπιστουμένας. οὐκ ὀλίγα μὲν γὰρ ὑπὸ τῆς μητρὸς Ἑκάτης διδαχθῆναι, πολὺ δὲ πλείω διὰ τῆς ἰδίας ἐπιμελείας ἐξευροῦσαν, μηδεμίαν ὑπερβολὴν ἀπολιπεῖν ἑτέρᾳ πρὸς ἐπίνοιαν φαρμακείας. Plin. XXV. 2. Tibullus II. 4. *Quicquid habet Circe, quicquid Medea veneni.* & IV. I, 61. *Solum nec docta verterunt pocula Circes.* Vide Naudæum Apologia pro Magis pag. 275. Gronov. T. II. theſauri tabula VI.

Ciſadro, Raſi Continentis, lib. VI. cap. I.

Ciſſophontis malagma apud Aetium pag. 415. edit. H. Stephani.

Claudianus citatus Plinio Valeriano lib. Rei medicæ III. cap. XLV. Et hic forte eſt cujus amici ſui meminit Galenus lib. I. Pharmacorum localium cap. I. T. II. pag. 159. Claudianus Solon ad quem περὶ εὐπορίστων idem Galenus ſcripſit. T. IV. pag. 438. Male Salomon T. II. pag. 484.

Claudius Agathemer, ſupra in Agathemero.

Claudius Agaternus in vita Perſii Poëtæ.

Claudius

Claudius Apollonius, Galeno lib. Antidotorum II.

Claudius Damonicus, eidem Pharmacorum localium lib. III. cap. I.

Claudius Julianus, infra in Juliano.

Imperatorem *Claudium* *) Medicis adscribit vir doctus, quod edicto admonuit *nihil aque facere ad vipera morsum quam taxi arboris succum*, teste Suetonio cap. XVI. & meditatus fuit edictum aliud *quo veniam daret flatum crepitumque ventris in convivio emittendi, cum periclitatum quendam pra pudore ex continentia reperisset.* id. cap. XXXII.

Claudius Philoxenus Chirurgus, Galeno Pharmacorum generalium libro secundo, T. II. p. 357. & pag. 340. 373. 385. vide Philoxenus.

Τ. Κλαύδιος Σειλανός, ἰατρὸς Ἐφέσιος. In veteri inscriptione apud Gruterum pag. DCXXXIII. 6.

Claudius Sophista memoratus Epiphanio Cyprio, libro Hæreseon II. cap. item II. hæresi. LXVI.

Claudius, sive unus ex illis, sive alius simpliciter citatus Plinio lib. XXII. cap. XXIII.

Cleanthes. Plutarch. Catone minore pag. 793.

Cleemporus, & *Cleamporus* (utcunque enim legitur) cui plerique adscripsere eum librum de vi effectu herbarum, quem tamen pertinax fama & antiquitas Pythagoræ vendicabat, ut scribit Plinius lib. XXIV. c. XVII. huncque etiam alibi citat idem Plinius.

Cleempus, nisi idem sit, nam & id quoque nomen reperitur.

Clemens Sertorius, Galeno Pharmacorum κτ̀ γένη, lib. VII.

Cleobulus, Galeno ejusdem operis lib. V. T. II. pag. 391.

Cleodemus Plutarcho in convivio septem sapientum, ubi scribit eum cucurbitulis frequentius quam quisquam alius medicorum suæ ætatis uti solitum, atque ejus opera factum ut id auxilium imprimis celebraretur, & in usu frequentissimo esset.

Cleoderus apud eundem illo ipso libro.

Cleomenes, apud Plutarchum Problematon Symposiacon, decade VI. cap. VIII.

Cleon sive *Cleo*, Cornelio Celso lib. VI. cap. item VI. & Galeno Pharmacorum localium lib. III. cap. I. Aetio Tetrab. II. Serm. II. cap. XCIII. & Ser. III. cap. XV. & XVIII. & XXVII. & Ser. IV. c. CVII. & Paulo

Q

*) Dan. Clericus Hist. Medicin. pag. 582.

& Paulo Aeginetæ lib. VII. cap. XVI. Opthalamicus Demosthene oculario antiquior. vide Aetium pag. 689.

Cleopater Aetio Tetrab. IV. Ser. I. cap. XCVIII. & Paulo Aeginetæ, alicubi ex libris de arte curativa, & singulorum morborum curatione.

Cleopatra regina, quæcunque ea fuerit, sive illa Ægypti regina celebratissima, sive alia ab Aetio citata Tetrab. II. Serm. IV. cap. VI. Reginam autem, sive hanc, sive alteram citat Galenus lib. IV. Pharmacorum κτ̀ τόπες, cap. VII.

Cleopatra altera, quæ ex Cosmeticis citatur à Galeno in lib. I. de compositione Pharmacorum κτ̀ τόπες, cap. I. non semel, & cap. VIII. & in lib. de incantatione, si ipsius est, ubi illam quoque citat ex libro *κοσμητικῷ de concinnanda mulierum forma.* T. II. pag. 156. 161. 163. 170. Et hanc quoque allegat Paulus Ægineta lib. III. cap. II. Aetius Tetrab. II. Serm. II. cap. LVI. Cleopatræ περὶ μέτρων καὶ σταθμῶν Galen. T. IV. pag. 467. De *Epistolis* Latine editis sub Cleopatræ nomine ad calcem Petronii & cum Priapeis, dixi in Bibl. Latina lib. IV. cap. I. §. 10.

Cleophanes, & *Cleophantes*, & *Cleophantas*, & *Cleophantus*, Plinio sæpissime, & inter cætera lib. XXIV. cap. XVI. & lib. XXVI. cap. III. ubi scribit illum vini rationem illustrasse apud priscos, & Galeno Pharmacorum secundum genus lib. IX. cap. III. & cap. VI. T. II. pag. 303. 412. & Cornelio Celso lib. III. cap. XIV. ubi eum dicit fuisse ex antiquioribus medicis: & Cælio Aureliano lib. Oxeon. II. cap. XXXIX. Alterius eodem nomine medici meminit Cicero in oratione pro Aulo Cluentio Avito cap. XVI. ubi eum vocat *ignobilem medicum, sed spectatum hominem,* h. e. bonæ fidei. Prior autem nobilis sane in arte sua fuit, & Ciceronem ætate antecessit: nam auctor sectæ Cleophantinæ, discipulos habuit Antigenem & Mnemonem Sidetem, claros tempore Ptolemæi Evergetæ. Confer Danielis Clerici Historiam Medicinæ pag. 328.

Cleopolemus, Plinio lib. XX. cap. XVII. nisi Theopolemus sit scribendum.

Clesipon Celso lib. V. cap. XVIII. quamquam nonnulli ibi legunt Ctesiphon, de quo infra.

Cletius Abascantius, vide Abascantus.

Cliton, Rasi, Continentis lib. II. cap. VI.

Clodius, qui scripsit libellum de cura ascaridum, Cœlio Aureliano lib. IV. Chro-

Chronion cap. ult. Sed & eum citat lib. Oxeon. III. cap. VIII. ubi eum dicit Asclepiadis sectatorem.

L. Clodius Anconitanus, de quo Cicero pro Cluentio c. XIV. ubi eum pharmacopolam circumforaneum appellat.

Cloniacus, Galeno Pharmacorum κτ γένη, lib. VII. Κλωνιακὸ μάλαγμα, T. II. pag. 412.

Clymenus rex à quo Clymenon herbam appellatam notat Plinius XXV. 7.

Ex *Cochlacis* sive *Conchlacis* ἐφιονικοῖς libro nugace & commentitio, Pamphilus apud Galen. T. II. p. 68.

Codamus rex citatus à Galeno libro VI. κτ γένη T. II. p. 403.

Codius Tuscus, Galeno lib. Antidotorum II. cap. VIII. *Antidotus Codii* (an Clodii?) *Tusci, qua & Craterus utebatur.*

Cointus præceptor Lyci Macedonis, Galeno in initio libri tertii Aphorismorum Hippocratis.

Comes Andreas, vide supra, Andreas.

Comon Philosophus, Galeno laudatus lib. κτ τόπους.

Complutus Rabi Moysi, Aphorismorum parte XXI. ex Introductorio ipsius & iterum parte XXII. in princip.

Conradus Gesnerus, cujus extant multa opera & versiones Latinæ optimorum Græcorum authorum medicorum, atque aliorum, quos si sigillatim nosse cupis, adeas ejus bibliothecam, & Epistolam quam de libris à se editis composuit. Imaginem ejus & elogium exhibet Jo. Sambucus in iconibus Medicorum ac Philosophorum num. XXXIII. Natus Tiguri A. 1516. in eadem urbe extinctus est Dec. 1565. *morte* ut lib. XXXVIII. scripsit magnus Thuanus, *omnibus sæculis deploranda*, *& eo magis*, *quod vix annum ætatis XLIX. attigerat vir longissima vita dignissimus*, *& quam exegisse videbitur iis*, *qui ætatem ejus ex librorum quos plurimos ac utilissimos confecit*, *industria sua illustravit & edidit*, *non ex annorum quos vixit numero metientur.*

Conradus Hejugater Tigurinus, Caroli VIII. Francorum regis medicus, qui inter cætera scripsit defensionem Astronomiæ.

Consodomus, Serapioni Simplicium cap. CCLXXI.

Constans, qui vocatus est *Romanus*, citatus à Simeone Setho, in libro de cibariorum facultate, quo loco loquitur de paguris, sive cancris.

Constantinus Africanus laudatus Trithemio II. 70. de illustribus Benedictinis, & Arnoldo Wion V. 98. ligni Vitæ, Petro autem Diaco-

no judice cap. XXIII. de viris illuſtribus Caſinenſibus, *Philoſophicis ſtudiis pleniſſime eruditus, Orientis & Occidentis Magiſter, novusque effulgens Hippocrates.* Hic tempore Deſiderii Abbatis Caſinenſis (qui deinde A. C. 1086. Victor III. Papa) factus Monachus Caſinenſis eſt, quem Leo Oſtienſis ſive potius idem Petrus Diaconus in auctario ad Leonis Chronicon Caſinenſe lib. III. cap. XXXV. (p. 455. T. IV. ſcriptorum Italiæ celeberr. Muratorii) refert *egreſſum e Carthagine, de qua oriundus erat, Babyloniam petiiſſe, in qua Grammatica, Dialectica, Geometria, Arithmetica, Mathematica, Aſtronomia, nec non & Phyſica, Chaldaeorum,* *) *Arabum, Perſarum, Saracenorum, Ægyptiorum ac Indorum pleniſſime eruditus eſt: Completis autem in ediſcendis iſtiusmodi ſtudiis triginta & novem annorum curriculis, ad Africam reverſus eſt. Quem cum vidiſſent Afri ita ad plenum omnium gentium ſtudiis eruditum, cogitaverunt occidere eum. Quod Conſtantinus agnoſcens, clam navem ingreſſus, Salernum advenit, ibique ſub ſpecie inopis aliquamdiu latuit. Deinde a fratre Regis Babyloniorum, qui tunc eo advenerat, agnitus, ac in magna honorificentia apud Robertum Ducem habitus.* Inde Caſinenſe cœnobium petens atque à Deſiderio Abbate libentiſſime ſuſceptus, tranſtulit de diverſarum gentium linguis libros quam plurimos, in quibus ſunt hi præcipue:

Pantegnum (πάντεχνον) libris duodecim, in quo expoſuit quid Medicum ſcire oporteat. Meminit Conſtantinus ipſe Præfat. Vaitici. Et frequentius allegatur à Vincentio Bellovacenſi in ſpeculo naturali. Prodierunt Baſil. 1539. fol. cum Antonii Gaizonis de ſomno.

Practicam de conſervanda valetudine & morbis curandis, libris itidem duodecim. Citatur à Vincentio Bellov. XIV. p. 115. Inter opera autem Conſtantini edita Baſileæ apud Henricum Petri duobus volum. 1536. & 1539. fol. **) priore Tomo habentur de morborum cognitione & curatione libri VII. a capite ad pedes usque: nec non *liber aureus*, priorum compendium, de remediorum & ægritudinum cognitione.

Librum

*) Jo. Baptiſtam Marum ſi audimus, notis ad Petrum Diaconum, Conſtantinus Hebræam, Syram, Chaldaicam, Græcam, Latinam, Italicam, Perſicam, Arabicam, Ægyptiacam, Æthiopicam & Indicam linguam diſcere curavit.

**) Clariſſ. Maittairius T. 2. Annal, typograph. pag. 838. etiam editionem Baſileenſem in 8. his annis commemorat.

Librum duodecim graduum, sive de gradibus simplicium medicamentorum. Inter Opera Basil. 1536. fol. Sæpissime à Vincentio laudatur.

Diætam ciborum: Diætas universales libris v. & diætas particulares lib. III. Trithem. de Script. Eccles. cap. 286. De victus ratione variorum morborum parvus libellus inter opera T. I. legitur. *Isaaci* quoque librum de diætis ex Hebraico Latine Constantinus vertit. Vide infra in Isaaco.

Librum febrium, quem de Arabico transtulit. Extat in opere Veneto de febribus pag. 102. A. 1576. fol.

Librum de urinis qui exstat inter opera Constantini T. I.

De interioribus membris.

De coitu librum quibus prosit aut obsit, quibus medicamentis & alimentis augeatur impediaturve. Inter Opera Basil. 1536. fol.

Viaticum libris VII. 1. de morbis in capite nascentibus 2. de morbis faciei 3. de morbis membrorum cordi ministrantium ac spiritus instrumentis. 4. de stomachi & intestinorum infirmitatibus. 5. de languore epatis, renum, vesicæ, splenis & fellis. 6. de ægritudinibus quæ in generativis membris, juncturisque. 7. de his quæ in exteriore cute nascuntur. Laudatur hoc viaticum à Vincentio Bellovacensi XIX. p. 121. speculi Nat. & prodiit cum Rasis variis scriptis Lugd. 1511. 8. Aliud Viaticum Parisiense, in quod Gerardi Cremonensis & Gordonii Montipedensis Commentarius MS. in Bibl. Menarsiana pag. 36.

Interpretationem Aphorismorum Hippocratis, quæ prodiit cum Jacobi Foroliviensis expositione Venet. 1495. fol. ac deinde sæpius.

Librum Tegni, Megategni, Microtegni.

Antidotarium.

Disputationem Platonis & Hippocratis in sententiis, libros de dogmatibus Hippocratis & Platonis sicut & alia Galeni Latine Constantinus transtulit, quæ vidisse se testatur Symphorianus Champerius.

De simplici medicamine citatur à Vincentio Bellovacensi, speculo naturali. IV. 85. V. 91. 93. 95.

Gynæcia, de membris ac corporibus fœminarum. Libellus de passionibus mulierum & matricis, exstat T. I. Operum.

De pulsibus.

Prognostica.

De experimentis.
Glossas herbarum & specierum.
Chirurgiam, inter Opera, T. I.
Librum de medicamine oculorum.
Præter ista à Petro Diacono memorata, Trithemius cap. 286. laudat librum *de ponderibus medicinalibus.*
Liber de stomachi affectionibus naturalibus & prater naturam exstat inter Opera T. I. dicatus Alfano Archiepiscopo Salernitano. *Hunc libellum*, inquit Constantinus, *de multis & elegantioribus antiquorum dictis sparsim collectum tua causa sanitatis conscripsi, & sub tuo nomine in publicum edidi. Omnia etenim antiquorum volumina summa inquisitionis cura perlegi, librum tamen stomachi proprium nullo modo invenire potui.*
De anima & spiritus discrimine. T. I. Opp.
De humana natura & principalibus membris corporis humani, inter opera T. II. & cum Albucasæ Chirurgia Basil. 1541. fol.
De elephantia inter Opera T. II. & cum Albucasa.
De melancholia libro duo. T. I. Opp.
De remediis ex animalibus. Inter Opera T. II. & cum Albucasa nec non cum Georgii Pictorii Ζωοτροφίῳ. Basil. 1560. 8.
De incantationibus Epistola T. I. Opp. *Quæsisti, fili charissime, de incantatione, adjuratione, colli suspensione, si quid possent prodesse: & an invenerim in libris Græcorum hoc, qualiter in Indorum est libris invenire* &c.
Liber de oblivione citatur à Vincentio Bellovacensi XXVII. 12. speculi Naturalis.
Liber de cerebro. id. XV. 49. 56.
Opera Medica & Anatomica MSS. in Bibl. Menarsiana pag. 35.
Constantinus, monachus Cassinensis, idem cum Africano.
Constantini Porphyrogeniti jussu, qui CPoli ab A. C. 912. ad 959. gessit imperium, *Geoponica* & *Hippiatrica* Græce collecta habemus, de quibus abunde dixi Volum. VI. hujus Bibl. pag. 500. sq. & 493. sq. Sed & *Nonus* Medicus in libro de morborum curatione, de quo Volum. XII. pag. 685. sq. procemio testatur Constantini jussu præceptiones medicas, auctorum tamen suppressis nominibus se collegisse. Similis argumenti liber *anonymo* auctore exstat in Bibl. Regis Christianissimi περὶ διαίτης, de ciborum usu ac facultate, cujus au-

ctor

ctor in præfatione ejusdem Constantini præcepto id se operis aggressum se profitetur, teste Cangio pag. 102. ad Zonarum. Cæterum Serapio ex antiquioribus illis Arabibus, in suis Simplicibus cap. cxc. quo de apio loquitur, Constantinum citat ex libris de agricultura, in quibus lib. scilicet XII. cap. XXIII. quod & ipsum de apio eadem propemodum scribit, quæ ipse ex eodem Serapio, ut intelligas à multis jam seculis eum librum Constantini titulum prætulisse. Et nisi admodum fallor, inquit pag. 273. Tiraquellus, is est quem ... nunc Fallahan, nunc Filahan vocat lib. Continentis III. cap. ... III. & libro X. cap. ult. & lib. XI. cap. V. non semel, & iterum cap. LXXXVI. in quibus locis eadem omnino comperies ex eo citata, quæ & scripta sunt in illo libro Agriculturæ Constantini.

Constantinus alter vetustior citatus Aetio, Quaternion II. Serm. II. cap. LIV. & Paulo Æginetæ lib. III. cap. XXIV. & XXVIII. ubi de curatione destillationis, in fi. & lib. VII. cap. XIII. ubi describit saponem ipsius Constantini.

Copho, cujus est liber de arte medendi, cum operibus Joannis Mesue editus Venet. 1581. fol. & ejus Electuarium recenset Nicolaus Antidotarius.

Cordus, vide infra Euricius.

Artemidorus Pergamenus, (Manutio Pergæus) post manmissionem *Cornelius* dictus, ex comitibus Verris in prætura Siciliensi, cujus meminit Tullius libro tertio in Verrem, cap. XXI. XLIX.

Cornelius Celsus, cujus libros elegantissimos habemus, & de quo dixi in Bibl. Latina lib. II. cap. 4. Ac Medicam artem etiam exercuisse Celsum, probat Casaubonus ex lib. III. cap. IV. & XIV. cui tria alia loca addit vir eruditissimus Jo. Baptista Morganus ex lib. VII. cap. VII. & lib. VIII. cap. II. & IV. Pluribus argumentis idem docet Jodocus Lommius præfat. ad commentarium lectu dignum & elegantem quo primum Celsi librum explicavit. Hos octo libros de Medicina in opere Celsi de artibus præcedebant *de agricultura quinque libri*, memorati Columellæ lib. I. cap. I. qui plures ex illis locos passim refert, & *non solum agricolationis, sed universæ naturæ prudentem virum* appellat Celsum lib. II. cap. II. Cæterum de arte dicendi libellus qui sub Celsi nomine vulgatus à Sixto Popma, atque ex ejus editione à me in supplemento Bibl. Latinæ exhibitus est, *Julium Severianum* potius videtur habere autorem, ut recte vidit Petrus

trus Pithœus notis ad Mosaicarum & Romanarum legum Collationem tit. IX. p. 160. Opp. Sub Severiani nomine certe integriorem, & emendatiorem etiam plerumque, ediderat Lucas Fruterius, atque inde in Rhetorum Latinorum collectione Franciscus Pithœus, licet pauca quædam apud Popmam etiam meliora. Castigationes clarissimi Heumanni audaciores mihi interdum & parum necessariæ visæ sunt, cujus tamen ingenium atque eruditionem laude & plausu digna judico.

Cornelius, quisquis is est, simpliciter citatus Galeno lib. Pharmacorum localium II. cap. V. T. II. pag. 301. ubi ejus medicamentum recenset, nisi idem sit Cornelius ille Celsus, quod minime opinor: neque enim ullum tale est medicamentum apud Celsum, neque Galenus solet citare Latinos scriptores. Sed & Cornelius vel ille, vel alius citatur sæpe Octavio Horatiano, aut ut aliis placet, Theodoro Prisciano, libro quarto, de Physica scientia ad Eusebium filium.

Recentioris ætatis, Cornelius a Baersdorp, Gosensis, cujus est methodus universalis artis Medicæ.

Cornelius Mechelingensis, cujus est liber de puerorum, infantiumve morborum dignotione & cura.

Cornutus in veteri inscript. apud Fulv. Ursinum pag. 98. & Gruterum p. DCXXXIII. 9. Κερνύτῳ ἰατρῷ καὶ Ῥυφίης θυγατρός.

Cosmas & Damianus famigerabiles Medici & eo nomine à Chirurgicis præcipue culti, qui ambo martyrio in Diocletiani persecutione vitam finiverunt. Ab his inventum medicamen Opopira nuncupatum, ab Arnaldo descriptum in suo Antidotario. Hi *ἀνάργυροι* à Græcis scriptoribus passim nuncupati sunt, quod sine mercede ægrotos curarint. Vide Baronium ad Martyrolog. Rom. XXVII. Sept. & quæ notavi Volum. IX. hujus Bibl. pag. 68. seq. Habeo ineditam in hos Andreæ Cretensis homiliam quæ incipit: *ναὶ ὄντως τῆς Τριάδος ἡ δυὰς σήμερον.* Horum memoriæ dicata etiam Theophanis Ceramei homilia XLVII.

Cosmus, Marcello Burdegalensi, cap. VII. & VIII. non semel, & XIIII. & XXX. libri medicamentorum. Sed & Cosmianam potionem, perticem quoque Cosmianam & antidotum item Cosmianum describit idem Marcellus cap. XX. Cosmi autem meminit Martialis lib. I. Epigr. 88.

Pastillos

Pastillos Cosmi luxuriosa vorax.

Et libro III. Epigr. 55.

Quod quacunque venis Cosmum migrare putamus.

Et libro XI. Epigr. 50.

Profertur Cosmi nunc mihi siccus onyx.

Cosmianæ ampullæ unguentariæ mentio III. p. 82. XIV. 110. Cosmi alabastra XI. p. 9. Vide & XI. 16. XII. 55. 66.

Cossus, Κόσσος, Galen. T. II. p. 270.

Costa, & *Costes*, & *Costus*, & *Costim*, Scrapioni Simplicium cap. XCVII. & CLXXIII. & CCL. ex libro de Agricultura, & Rasi lib. Continentis cap. I. non semel, & cap. VIII. ex libro de Cholera. Et lib. XII. cap. I. ex libro de Alteratione humoris.

Corsus, Galeno lib. VII. Pharmacorum localium cap. V.

Cratejas, sive *Cratevas* (utrunque enim nomen reperio) Herbarius sæpe Dioscoridi & Plinio citatus, & qui de herbis scripsit, ut dicit ipse Dioscorides in præfatione, & Plinius lib. XXV. cap. II. ubi illum nuncupat Rhizotomum, id est, radicisecam, & Epiphanius Cyprius statim in initio lib. I. Hæreseon. Cratevam in ῥιζοτομικῷ laudant scholia Græca ad Neandrum. Et ex illo scripto petita esse fragmenta Crateva quæ in vetustiss. Codice Bibl. Cæsareæ exstant non dubitat Lambecius II. p. 556. 593. Idem notat in Bibl. CPolitana inter libros Antonii Cantacuzeni fuisse magnum Volumen Medicum, inter alia continens partem *Crateja Risotomi in materiam Medicam:* nec non inter libros Michaelis Cantacuzeni, *Medicinale Cratia Risotomi de materia Medica. In ipso autem* inquit Lambecius, *contextu Græco, quem ex Augustissima Bibl. Cæsarea Codice MSto inter Historicos Græcos quadragesimo nono, in supplemento Corporis Historia Byzantina alias integrum publicabo, scriptum reperi:* ἰατροσόφιον Κρατεύου τοῦ ῥιζοτόμου περὶ ὕλης ἰατρικῆς. Fuit Cratevas tempore Hippocratis, qui ad eum scripsit epistolam, qua eum rogavit, ut optimas herbas ad curationem Democriti colligeret, appellatque eum optimum herbarium. Illam Epistolam sæpius editam inter Hippocratis Epistolas Græce & Latine exhibet etiam Lambecius II. p. 552. sq. occasione iconis Crateva inter alios veteres medicos expressæ ex veteri Codice Dioscoridis Bibl. Cæsareæ.

De avo *Crateva*, infra in Creitas.

Crateuas alius, qui fuit longo post tempore, ut qui nonnullas herbas adscripsit Mithridati apud Plinium lib. xxv. cap. vi. in princip.

Craterus, *optinatissimus Medicus*, veteri Scholiastæ Horatii. Citatur à Galeno lib. Pharmacorum localium vii. cap. v. T. ii. p. 270. & lib. ii. Antidotorum. Sed de hoc satis fuerit subjungere quæ notavit accuratæ & elegantis doctrinæ vir Petrus Victorius lib. ix. Var. Lect. c. xii. *Crateri*, summi medici, meminit *Cicero in epistola quadam ad Atticum* de Attica, tunc ægrota, loquens. xii. 13. *Commovet me Attica: etsi assentior Cratero.* Nec multo post iterum, totidem verbis in alia epistola xii. 14. *De Attica doleo: credo tamen Cratro.* Præterea *Horatius in Satyra III. secundi lib. vers. 161. Non est cardiacus, Craterum dixisse putato, Hic æger.* Sed & Persius iii. 65. *Sed quid opus Cratero magnos promittere montes.* Hic autem *Craterus* ille videtur, cujus servus in novum inauditumque morbum incidit: idemque admirabili quadam curatione sanatus est, ut memoriæ prodidit *Porphyrius Tyrius in primo libro* περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων. pag. 36. Κρατεροῦ τοῦ ἰατροῦ οἰκέτης ξένῳ περιπετὼν νοσήματι, τῶν σαρκῶν ἀπόστασιν λαβουσῶν ἐκ τῶν ὀστῶν, τοῖς μὲν φαρμάκοις ὠφέλητο οὐδέν: ἰχθύος δὲ τρόπῳ ἔχει σκευασθέντι, καὶ βρωθέντι διεσώθη, τῆς σαρκὸς συγκολληθείσης. *Cum igitur caro discessisset ossibus, nec medicamentis quicquam profici potuisset, narrat, vipera piscis in morem conformata, devorataque ab eo liberatum ipsum eo morbo. Ita namqae carnem ossibus hærere cœpisse, ac conglutinatam esse.* Hæc Porphyrius ex Claudio Neapolitano. Non hujus Medici sed aliorum quatuor Craterorum mentionem Plinius facit, pictoris xxxv. 2. statuarii xxxvi. 5. atque Crateri cognomento Monocerotis, qui corvorum opera venabatur x. cap. 43. Denique Crateri Macedonis, ex Alexandri Magni ducibus xxxv. c. 13. de cujus scriptis dixi lib. iii. cap. viii.

Cratippus, quem Heraclides Tarentinus ad Antiochidem, & post eum Galenus Pharmacorum localium lib. vi. cap. 1. & iterum ii. in fi. T. ii. pag. 247. citant in libro cui titulus νάρθηξ, hoc est *) *unguento-*

*) Vide quæ de Iliade ἐκ τῆς νάρθηκος dixi lib. 2. c. 2. §. 12. Igitur falluntur quibus νάρθηξ in his est *ferula.*

guentorum scrinium, quam quidem libri inscriptionem etiam Heras Cappadox suis medicamentorum libris imposuit, ut postea in eo dicemus. Atque etiam Soranus, ut videre licet apud Aetium, qui ipsius νάρθηκα citat lib. VIII. c. XLIV. Græcis enim, ut id obiter dicam, eum morem constat fuisse, ut libros suos medicamentarios νάρθηκας & ναρθήκια inscriberent. Ex quo illud Ciceronis libro secundo de Finibus, *jam doloris medicamenta illa Epicurea, tanquam de Narthecio promant, si gravis, brevis: si longus, lenis*. De Narthecio igitur, id est, veluti de capsula medicamentaria. Martialis quoque in Apophoretis, qui hujusmodi Narthecia capsulis eboreis constantia describit, Epigr. LXXVIII.

Artis ebur medicæ Narthecia cernis habere,
Munera quæ cuperet Paccius esse sua.

Cratistus, quem laudat Democrates apud Galen. T. II. pag. 405.

Craton Celso citatus, lib. VI. cap. VII. & cap. XVIII.

Creitas Herbarius, proavus Cratevæ, qui à Tiraquello memoratur, in Hippocratis ad quam provocat Epistola non Creitas sed & ipse Cratevas appellatur. ἐπίσταμαί σε ῥιζοτόμον ἄριστον, ἑταῖρε, καὶ διὰ τὴν ἄσκησιν καὶ διὰ τὸ προγόνων κλέος, ὡς μηδὲν ἀποδεῖν σε τοῦ προπάτορος Κρατεύα.

Creon Agrigentinus, sunt enim qui ita vocant Acronem, de quo supra.

Cride Pandionis, à quo Minoa circa pudenda morbo laborantem curatum ferunt. Hæc nescio quo auctore Tiraquellus.

Criambulus, Galeno lib. VI. Simplicium.

Crinas, Massiliensis, Neronis ætate iatromathematicus, qui ut ait Plinius XXIX. I. *arte geminata, ut cautior religiosiorque ad siderum motus ex ephemeride mathematica cibos dando horasque observando, auctoritate* Thessalum *præcessit.*

Crispus, Galeno Pharmacorum localium lib. V. c. VII. Κρίσπου τοῦ φίλου T. II. pag. 226. an φιλοσόφου.

Crispus Libertus, Galeno lib. VII. ejusdem operis cap. III. Tom. II. pag. 265.

Crispus simpliciter, sive unus ex illis, sive alius, eidem Pharmacoruw

 secun-

secundum genera lib. v. & lib. VII. & secundum locos lib. v. cap. VII. & iterum lib. IX. cap. IV. T. II. pag. 298. 389. 412.

Christades, Rasi lib. I. Continentis cap. I.

Christophorus Horoscius sive Oroscius, cujus sunt Castigationes in Aetium. Basil. 1540. 4. apud Rob. Winterum. Thomæ Reinesii animadversiones ad Horoscium & plura Aëtii loca leguntur in illius viri docti Epistolis ad Christianum Daumium pag. 336. sq.

Critias ἐν τῷ περὶ φύσεως ἔρωτος καὶ ἀρετῆς. Galen. in Glossis.

Critias, Massiliensis, vide supra, Crinas.

Crito Empiricus Erasistrati ætate Galen. Tom. IV. edit. Basil. pag. 8. 10. T. II. edit. Paris. p. 340.

Crito vel *Criton* Gortyniates Cretensis, Galeno Pharmacorum localium lib. IX. cap. I. T. II. pag. 294. edit. Basil. quamvis Cornarius putat legendum *Tryphonem* pro *Critone*, de quo postea dicemus.

Crito alter junior, Trajani ætate claruit, quem domus Imperatoriæ Medicum fuisse testatur Galenus T. II, pag. 163. atque toties simpliciter citat ibid lib. I. cap. I. & III. & lib. v. cap. I. & alibi sæpe, T. II. p. 162. 164. 169. sq. 186. 226. 234. 243. 246. 252. 253. 257. 260. 261. 262. 295. 331. 335. 357. 380. 382. 384. 392. 394. 395. 396. 420. atque etiam Generalium lib. I. T. II. pag. 163. 164 165. 156. 223. 224. 225. 420. Aetio & Paulo Æginetæ ex IV. libris *Cosmeticorum*, quibus Heraclidæ Tarentini, Cleopatræ & aliorum κοσμητικὰ redegit in compendium. Vide quæ dixi Volum. XII. hujus Bibl. pag. 689. Sed & ex libris *de medendis morbis*, & ex libris *Pharmacorum*. Galen. T. II. pag. 328. ἐν τετάρτῳ τῶν φαρμάκων T. II. pag. 337. 368. ἐν τῇ φαρμακίτιδι βίβλῳ pag. 396. diligentius quam Andromachus adjunxit compositiones & præparationes medicamentorum. T. II. pag. 399. Post Asclepiadem utrumque de medicamentis scripsit. T. II. pag. 352. Τῷ Κρίτωνι μέμψαιτ' ἄν τις εἰκότως. ὅπερ τοῖς ἄλλοις ἀεὶ μέμφομαι, καταλέγουσιν ἐφεξῆς ἀδιορίστως βοηθήματα. Galen. T. II. pag. 253. De altero autem illorum est illud Martialis XI. libro. Epigr. 62.

Quod sanare Criton, non quod Hygea potest.

Ad Critonem Medicum hunc ut suspicor Apollonii Tyanensis Epistola XXIII.

XXIII. Nescio an idem Crito scriptor ἀψαρθυτικῶν quorum apud Athenæum mentio.

Critobulus, qui ut scribit Plinius lib. VII. cap. XXXVII. magnam sibi famam comparavit extracta Philippi regis oculo sagitta, & citra deformitatem oris curata orbitate luminis. Hujusque etiam meminit Q. Curtius lib. IX. cap. V. ubi illum appellat Critobolum, dicitque illum fuisse inter medicos artisque eximiæ, & Alexandrum eum curasse ex admodum periculoso vulnere.

Critodemus Cous τὸ γένος τῶν Ἀσκληπιαδῶν vocatur Arriano lib. VI. pag. 397. qui Curtio Critobulus.

Critopuli Medici Palæologorum meminit Bessario Epist. quam Meursius ad calcem Hesychii Milesii edidit.

Crucianus Florentinus, vide infra Drusianus.

Ctesias medicus idem & historicus, ut qui res Assyriacas & Persicas scripsit, & Artaxerxem (Mnemonem) medicatus est, ut refert Strabo libro XIV. p. 656. Et ejus quoque meminit Plutarchus in Artaxerxe. p. 1014. & Diodorus Siculus libro tertio, p. 118. testatus eum fuisse *Cnidium*, & captum in expeditione adversus fratrem Regis Cyrum, & ob Medicam artem annis XVII. cum rege Artaxerxe summo cum honore fuisse. Eum citat Stobæus Ser. XCVIII. quo tractat de morbis. De hoc Ctesia, qui & ipse ex familia Asclepiadarum fuit Hippocratis cognatus teste Galeno T. 5. p. 652. de illo ejusque scriptis dixi lib. 2. hujus Bibl. c. 25. § 16.

Ctesiphon, cujus compositiones citat Cornelius Celsus lib. V. cap. XVIII. Galenus sive Herodotus in Introductione, sive Medico: & idem Galenus lib. Medicamentorum κτ̀ γένη, VI. Vitiose alii Clesipon.

Cureus, Aetio & Paulo Aeginetæ lib. III. cap. XVIII. & lib. VII. cap. XVIII. Hunc Bithynum fuisse memini me legisse apud Galenum. Τῦ Κυρέως ἀπὸ Βιθυνίας tonsoris Bithyni σπληνική, ὑδρωπική. lib. IX. κατὰ τόπους T. 2. p. 296.

Κυρεῦτι ἰατρῶ καὶ Ρυφίνης θυγατρός. Vet. inscriptio Romana apud Gruterum p. DCXXXIII. 9.

Cus, vide supra *Chuz*.

Cybele Phrygia quæ pecorum & infantium morbis remedia invenisse traditur, inde dicta ὀρεία μήτηρ. Vide Diodorum Siculum lib. IV. pag. 191.

191. sq. & apud Euseb. II. 2. præparat. Evangel. p. 58. Orpheo μήτηρ μέντε Θεῶν ἠδὲ θνητῶν, ἀνθρώπων.

Cyrillus Archiepiscopus, Aetio Quaternion. III. Ser. I. c. XXIV.

Cyrillus simpliciter, sive ille, sive alius, eidem ejusdem Ser. c. I. Nicolao Myrepso. X. 33.

Curianus supra Abbas.

Cyrtus Galeno Phar. κτ̃ γένη, lib. VI.

Cyrus Alexandrinus arte medicus ex philosopho monachus, apud Gennadium, in viris illustribus. c. 81. aliis *Syrus*.

Cyrus Alex. & Joannes Medici ἀνάργυροι, de quibus Bollandus d. I. Januarii.

Cyrus Archiater Edessæ, Aetio Tetrab. II. Ser. II. c. XCI.

Cyrus Lampsacenus, de qua hæc vetus Inscriptio reperta Lampsaci, apud Sponium in Miscellaneis eruditæ antiquitatis p. 142. & Jo. Bernierium in historia Chronologica Medicinæ p. 79. ἡ Γερουσία Κῦρον Ἀπολλωνίου ἀρχίατρον, ἄριστον πολίτην ἐπίσημον πρὸς πολλοῖς εὐεργήμασιν εἰς αὐτὴν ἀλείψαντα λαμπρῶς καὶ πολυδαπάνως, καὶ ἀποχαρισάμενον χιλίας Ἀττικῆς τῇ Γερουσίᾳ. *Senatus Cyrum Apollonii filium Archiatrum Civemque insignem veneratur ob multa beneficia sibi collata, cum celebritate & multis expensis, donumque Senatui ab ipso factum drachmarum mille Atticarum.*

Cyrus, *Liviæ Drusi Cæsaris, quæ postea Augusto nubsit, uxoris Medicus. Vetus lapis quem idem Sponius aut exstare Florentiæ in villa Strozzi:* Cyrus Liviæ Drusi Cæs. Medicus.

Cyrus *Georgius Chrysococca* clarus circa A. C. 1346. cujus liber est εἰς τὴν σύνταξιν τῶν Περσῶν, Γεωργίου τοῦ Χρυσοκόκκη τοῦ ἰατροῦ Ἀστρονομικά. Vide Leonem Allatium de Georgiis Volum. X. hujus Bibl. pag. 693. seq.

Cytisonus. Vetus inscriptio apud Fulvium Ursinum p. 100. *Ti. Julius August. & Augustæ L. Cytisonus Medicus ocularius hic situs est.*

D.

Dalion Medicus Plin. VI. 29. herbarius, id. lib. XX. cap. XVII. & libr. XXI. cap. IX.

Dame-

Damascenus, Serapioni Simplicium cap. CCLVI. vide Joannes Damascenus.

Damascus, ibi cap. CVII. & alibi sæpe.

Damegeron, Constantino Cæsari, aut alteri, li. Geoponicon XII. sæpe in re medica citatus.

Damianus, vide supra, in Cosma.

Damion, Plinio lib. XX. c. IX. & lib. XXI. XXIV. 19.

Democrates, sive ut Plinio XXV. 8. Servilius Democrates è primis medentium, qui Considiam M. Servilii Consularis filiam (fuit is autem Consul A. u. C. 755. CHristi tertio) lacte caprarum quas lentisco pascebat curavit, teste eodem Plinio XXIV. 7. Hic plurimos libros versibus Jambicis trimetris de emplastris Græce scripsit, teste Galeno T. 2. p. 289. 290. post Andromachum & Menecratem. T. 2. p. 402. 414. Inter alia Damocrates composuit librum qui *Clinicus* inscribitur, ex quo ampla fragmenta apud Galenum T. 2. p. 310. 327. 355. sqq. 401. sqq. 405. sq. 412. sq. 414. sq. 421. 422. 423. & librum qui *Pythius* appellatur, de quo infra, in Pythio, & alium qui *Philiatrus*, id est, rerum medicarum studiosus T. 2. p. 281. ex quibus sæpe illum citat Galenus in libris de compositione medicamentorum secundum locos, & in libris de compositione medicamentorum secundum genera, T. 2. p. 132. 169. 189. 311. 357. 382. & libro de commoditatibus Theriacæ ad Cæsarem, in quo illum dicit optimum medicum, & Plinius lib. XXIV. capite septimo, ex quo intelliges illum ejus tempore vixisse: & libro vigesimo quinto, capite octavo, & Aetius Tetrabibl. IV. Sermo I. cap. CXI.

Damon, Plinio Valeriano lib. III. cap. XX. Et fortè is est ille Damion. Citatur etiam à seniore Plinio Damon. VII. 2.

Damonicus Galen. T. 2. p. 372.

Damostratus, infra, Demostratus.

Danaus, Aetio Tetrabibli II. Ser. III. c. XCIX.

Daniel Vlierdenus Bruxellanus, cujus extat libellus, sive Epistola ad fratrem Guilielmum, qua ostendit medicum non corpori solum, sed & animæ suppetias ferre, Basil. 1544. 8.

Daphnus Ephesius unus è Diphnosophistis, quorum colloquia describit Athenæus.

Darius,

Darius, Galeno Phar. κατὰ τόπους, libro ſeptimo, capite tertio, & κατὰ γένη lib. v. T. 2. p. 266. ubi Darii ληξοπύρετος, & Avicennæ in Antidotis.

Daſii, Medici apud Martialem vi. 70. mentio cum Alconte & Symmacho.

Dation, ſive ***Detion*** apud Plinium ſæpe, ſi Tiraquellum audimus. Sed in Plinii codicibus ***Dalion*** legitur de quo ſupra.

Davidis Regis oleum Avicenna commemorat.

David filius Serapionis, Serapioni tract. vii. c. xvii.

Debigorus & ***Debigoras***, Avicennæ lib. v. ſumma ii. tract. 2.

P. Decimius P. L. Heros Merula Medicus clinicus Chirurgus ***Ocularius VI. Vir. Hic pro libertate dedit HS. Iↄↄ. Hic pro ſeviratu in Remp. dedit HS. cIↄ cIↄ. Hic in ſtatuas ponendas in ædem Herculis dedit. HS. cccIↄↄↄ cccIↄↄↄ cccIↄↄↄ. Hic in vias ſternendas in publicum dedit cccIↄↄↄ cccIↄↄↄ cccIↄↄↄ Iↄↄ cIↄ cIↄ. Hic pridie quam mortuus eſt reliquit patrimonii cIↄ cccIↄↄↄ cccIↄↄↄ.*** Ita vetus lapis apud Fulvium Urſinum. pag. 99.

Deſilaba, Raſi Continentis lib. ix. c. vi.

Deſindus, Raſi ejusdem operis lib. vi. c. i.

Deileon ſive ***Deleon***, Galeno Phar. κατὰ γένη, lib. ii. Tom. 2. pag. 341. 373.

Deletius Epagathus Galeno Pharmac. κατὰ τόπους lib. ix. cap. v. Tom. 2. pag. 302.

Delphinus Acronis diſcipulus empiricus apud Galenum.* ***Tiraquell.***

Demarchus Cœlio Aureliano lib. i. Chroniôn c. iv.

Demetrius Apameus, qui libros Interiorum ſcripſit, fuitque ex ***Herophili*** ſectatoribus, Cœlio Aureliano libro Chronion ii. cap. x. & libro iii. cap. viii. & lib. quinto, capite nono, ex libro Signorum, περὶ σημείων, atque etiam libro 2. Oxeon. cap. xxxiii. ubi Aponicus ſcribitur pro Apameus. Demetrius Herophileus libro duodecimo de paſſionibus, id. lib. 2. c. 25.

Demetrius Attaleus & ipſe Herophileus, ejdem Aureliano lib. Chroniôn ii. cap. ii. & lib. Oxeôn ii. cap. i. & iterum lib. iii. c. xiix.

Demetrius Archiater, niſi unus ſit ex illis, Galeno lib. Antidotorum i. cap. i. Hic eſt, ut opinor, qui fuit Antonini Imperatoris medicus

dicus primarius, de quo idem Galenus, in libro de Theriaca ad Pisonem.

Demetrius Bithynus, sive unus ex illis, sive alter, eidem Pharmacor. κτ̀ γένη lib. IV. T. II. p. 369. Fuit & Demetrius Bithynus, Panætii Stoici discipulus. Laërt. v. 84.

Demetrius Chlorus, Nicandri Scholiastæ in Theriaca, & Sexto Empirico I. contra Grammaticos sect. 84.

Demetrius Nigrinus, quem ex Galeno Pharmacorum κτ̀ γένη, lib. VII. Tiraquellus producit, nullus est, nam apud Galenum T. II. p. 414. Domitium Nigrinum reperio.

Demetrius Pepagomenus de cujus libro de Podagra ad Mich. Palæologum dixi Volum. x. p. 398.

Demetrius Physicus Plin. VIII. 17. XXVIII. XXXVI. 12. Per hunc Scepsius ab aliis, ab Harduino Phalereus intelligitur quod neutrum mihi probabile.

Demetrius simpliciter, sive unus ex illis, sive alius, Cœlio Aureliano in præfatione lib. Oxeon, ex libris de Passionibus.

Demionem quem à Plinio sæpe laudari Tiraquellus scribit, ne semel quidem ab eo citatum memini. Sed videtur in memoria ei fuisse Damion de quo supra.

Democedes Calliphontis F. Crotoniensis, qui primus apud suos præclarissime omnium hanc artem exercuit, postea eum Æginetæ uno anno talento conduxerunt: Athenienses sequenti anno centum minis: Policrates postea talentis duobus, quæ summa est mille ac quingentorum thalerorum, ut constat ex Budæi libro de Asse, aliisque. Deniq; cum Dario Histaspis filio tantam consuetudinem habuit, ab eoque in tanto honore habitus est, ut cum eo communi mensa uteretur, quæ omnia retulit Herodotus libro tertio, ubi & alia pleraque de eo recenset capite. CXXIV. seq. De ratione qua luxationem ossis Darii & insomniam curavit, inquirit Hieron. Mercurialis lib. IV. Var. Lect. cap. III. Quod autem Dio Chrysostomus de eo refert Diss. I. de invidia pag. 652. seq. non est omittendum. Ait enim Medicos Ægyptios quod Dario mederi frustra fuissent conati, conjectos in carcerem, ut torti interficerentur: Democedem autem quem Dionis Chrysostomi codices perperam Demodocum appellavit, cum Regem paucis diebus sanasset, & ab eo jus-

 sus

ſus eſſet quæ vellet petere, nihil aliud rogaſſe quam ut Medici illi in libertatem reſtituerentur. Eundem tradit Suidas ſcripſiſſe *ἰατρικὸν βιβλίον, librum de medicina*. De Democede quoque Joannes Tzetzes hiſtoria IX cap. III. Laudatur tanquam præſtantiſſimus Medicus apud Dionem Caſſium XXXVIII. p. 71. etiam (ſi Harduinum audimus) à Plinio in indice libri XII. & XIII. ubi codices alii *Democlides*. Et citatur etiam Democlides apud Athenæum: ubi apud Plinium lib. XII. & XXXV. Democles, ſed ambo Hiſtorici. Atoſſam Darii uxorem a Democede curatam memorat Suidas in Ἄτοσσα.

Democrates, vide ſupra. Damocrates.

Democritus philoſophus, de cujus ſcriptis Medicis Phyſicisque dixi lib. II. hujus Bibl. cap. XXIII. & Vol. XII. p. 776.

Demodocus Crotoniates. Vide ſupra in Democede.

Demoſthenes Maſſaliota, Galeno Pharmacorum κατὰ γένη, lib. V. T. II. pag. 391. Idem cum Philalethe de quo mox.

Demoſthenes Philalethes Alexandri Philalethis, de quo ſupra, non præceptor ut Tiraquello traditum, ſed diſcipulus, clarus Neronis temporibus, reliquit *tres libros de oculis* apud multos commendatos, τὰ τρία περὶ ὀφθαλμῶν συγγράμματα παρὰ πολλοῖς εὐδοκιμοῦντα. Galeno teſte lib. IV. De differentiis pulſuum. T. III. p. 46. Gerberto Epiſt. IX. & CXXX. Georgio Vallæ lib. XXVIII. de rebus expetend. & fugiendis. Hunc Demoſthenem à quibusdam male confundi cum Bithyno, notavit Menagius cap. XX. anti-Bailleti.

Demoſthenes, idem ut videtur, ſimpliciter citatus Galeno Pharmacorum localium lib. III. cap. VII. & lib. V. cap. VII. T. II. pag. 228. & Aetio Tetrab. II. Serm. III. cap. XII. & XVI. & XLIV. & alibi ſæpe, & Paulo Aeginetæ lib. III. cap. XXII. Oribaſio de machinamentis. &c.

Demoſthenes ἐπὶ τῶν ἐψωῶν τεταγμένος ſub Valente. Vide Gregorium Nyſſenum lib. I. contra Eunomium T. II. Opp. 314.

Demoſtratus ſive *Damoſtratus* Apameenſis, qui teſte Suida in Δαμοστρ. ſcripſit ἁλιευτικῶν libros viginti, laudatur ab Æliano de animal. XVII. ult. ἀνὴρ ἁλιευτικῆς σοφίας ἐπιστήμων, καὶ μὰ Δία, καὶ ἑρμηνεῦσαι χρηστόν XV. 4. 9. Senator Romanus XV. 19. ἐν λόγοις ἁλιευτικοῖς XIII. 21. Ex iisdem Sopater etiam in eclogas ſuas retulerat apud Photium Cod. 161.

. 161. Citatur à Plinio XXXVI. 6. idem ut videtur cujus librum secundum περὶ πετάμῶν laudat Plutarchus de fluviis.

Designatianus, Marcello Burdeg. in præfatione, vide *Scribonius Largus.*

Detion, vide Dation.

Dexippus Cous, qui aliis Doxippus, & Dioxippus vocatur, Hippocratis discipulus, ut dicit Erasistratus lib. I. De febribus, & ejus autoritate Galenus lib. I. itemque III. & IV. Commentariorum Hippocratis περὶ διαίτης ὀξέων νοσημάτων, id est, de ratione victus in morbis acutis. T. V. p. 47. 89. T. I. p. 22. T. IV. 6. Hic de medicina librum scripsit, & de prognosticis, ut tradit Suidas. Ejusque meminit Plutarchus in Symposiacis, & Gellius libro XVII. cap. XII. Nullum tamen ejus ostendi posse scriptum testatus Galenus Tom. V. pag. 83.

Dexius, Cornelio Celso lib. V. cap. XVIII.

C. Cæcilius Diætus. In veteri inscript. apud Fulv. Ursinum pag. 100. & Gruterum p. DCXXXIII. 2. *Dis Manibus. C. Cæcilii C. F. Sab. Aquilæ, Cæciliæ C. L. Moschidi* C. *Cæcilius Diætus Medicus Filio & Lib. Conjugi suæ piissimis.*

Diagoras Medicus sæpe laudatus à Plinio in indice libri XII. XIII. XX. XXI. XXXV. & lib. XX. cap. XVIII. sed & Erasistrato apud Dioscoridem lib. IV. cap. LXIII. unde de herbarum viribus scripsisse cognoscitur, Serapione item & Aetio Tetrabili II. Serm. III. cap. CVIII. Hunc dubito eundem facere cum Diagora Melio atheo, servo Democriti, de quo Suidas, is enim alia studia sectatus est & carminibus lyricis pangendis operam dedit.

Dianam illam Deam ab Ethnicis habitam, hoc loco etiam par est memorare, à qua Artemisiam herbam & inventam & nuncupatam videri potest, quod ea ἄρτεμις dicitur, cum antea *Parthenis* id est, virginalis vocaretur, quod ei Diana virgo Dea nomen dederit. Nam & Apulejus Celsus de viribus herbarum c. XIII. *Tres*, ait, *Artemisiæ herbæ species Dianæ dicitur invenisse, & virtutes earum & medicinas Chironi Centauro tradidisse, qui primus de his herbis medicamen instituit.* Et subdit, *has autem herbas ex nomine Dianæ Artemisias nuncupant.* Plinius autem lib. XXV. c. 7. dicit nonnullos esse qui putent eam herbam ab Artemide cognominatam, quoniam privatim medicatur fœminarum malis, quibus scilicet, ut id illi addas, Artemis, id est, Diana

Diana præest. Nam & hanc herbam Vegetius in Mulomedica *Dianariam* vocat, quod plane indicat illam fuisse hujus artis peritam, quod & hinc quoque satis declaratur, quod eam Siculi *Lyen* appellant, testibus Diomede & Probo, ἀπὸ τῦ λύω, id est solvo, quasi scilicet solutricem malorum, quod ea placata laborantes morbis finem malis invenerunt. Sunt & qui eam ita dicunt vocatam à Siculis, quoniam ea Siculos lienis morbo laborantes liberavit. Cornutus quoque, qui & Phurnutus dicitur, in lib. περὶ τῆς τῶν Θεῶν φύσεως, id est, de natura Deorum, tradit Dianam Artemida dictam ἀπὸ τῶν ἀρτιμεῖς ποιῶν, id est, quod sanos & integros efficiat. Sed & apud Pausaniam in Atticis Diana ipsa σώτειρα sospita sive salutifera, vel salutaris cognominata est, quod quidem cognomentum forte etiam illi tributum est ob hujusmodi artis peritiam, quod scilicet salutem daret. Idem Pausanias in Achaicis tradit apud Aegienses ad forum fuisse Apollinis medicinæ inventoris, ut diximus, & Dianæ commune templum. Homerus autem, qui nihil ignorasse videtur, aperte ostendit Dianam ipsam rei medicæ fuisse peritam, cum scribit lib. v. Iliados, 447. hanc & Latonam medicasse Æneam à Diomede vulneratum.

Ἤτοι τὸν Λητώ τε, καὶ Ἄρτεμις ἰοχέαιρα
Ἐν μεγάλῳ ἀδύτῳ ἀκέοντό τε, κύδαινόν τε.

Quamvis sint qui dicant eam herbam, de qua locuti sumus ab Artemisia illa Mausoli regis Cariæ uxore inventam & nominatam, ut tradit Plinius illo c. VII. lib. XXV. Ex quo etiam intelligi potest Artemisiam quoque ipsam fuisse hujus artis non imperitam. Reginæ autem cujuspiam medicæ, sive hujus, sive alterius meminit Galen. lib. IV. Pharm. localium c. VII. & Avicenna aliter eam non nominans lib. V. *Hæc Tiraquellus* p. 406.

Diaphantes, vide Diophantes.

Diaulus Chirurgus de quo Martialis lib. I. Epigr. 31.

Chirurgus fuerat, nunc est vespillo Diaulus.
Cœpit, quod poterat, Clinicus esse modo. Et rursum. 48.
Nuper erat medicus, nunc est vespillo Diaulus,
Quod vespillo facit, fecerat & medicus.

Didymus,

Didymus, Aetio Quatern. II. Ser. II. c. XV. & authori Collectaneorum Geoponicorum ſæpe, præſertim lib. XII. ex quo poteris agnoſcere illum virium herbarum fuiſſe peritiſſimum, & Alexandro Tralliano lib. VII. cap. XV. ubi eum citat ex libro qui Octatomus vocatur. Suidas hunc aut alterum ejus nominis Alexandrinum teſtatur libros XV. Georgicorum ſcripſiſſe. Didymum de plantis ex Italia exſpectavit Salmaſius, ut in eis vita Epiſtolis præmiſſa p. 39. traditur. Didymi Alexandrini περὶ τῶν μαρμάρων καὶ παντοίων ξύλων μετρήσεως ex Anatolio MSto. in Codice Bavarico 238.

Dieuches, Plinio ſæpe, & inter cætera lib. XXIV. c. XVI. & Galeno lib. II. Commentariorum Hippocratis de natura hominis, & lib. VI. Simplicium, & lib. I. Therapeuticæ, & Athenæo lib. I. Dipnoſophiſtarum, ubi dicit hujus diſcipulum fuiſſe *Numenium* Heracleotam, de quo infra dicemus. Dieuchis ſcripta memorantur apud veteres non tantum θεραπευτικὰ ſed & ἀνατομικὰ Galen. T. V. p. I. *de braſſica* Plin. XX. 9. *de parandis alimentis*. Oribas. lib. 4. collectan. Medic. Dogmaticum fuiſſe tradit Galenus T. 4. p. 3. quem vide etiam p. 38. 107.

Dinus de Garbo, Bruni Chirurgi filius Florentinus poſt A.C. 1300. (diſcipulus Thadei,) qui primum Bononiæ, deinde Senis hanc artem profeſſus, multos libros in medicina reliquit, & inter cætera Commentaria in quosdam Hippocratis, Galeni & Avicennæ libros. Vide Trithemium de viris illuſtribus c. 532. Bibl. Jatricam Jo. Georgii Schenckii. Pater Thomæ de Garbo, Medici Florentini.

Diochetes, quem nonnulli credunt eſſe Dieuchem illum de quo jam ſupra diximus.

Diocles Caryſtius, alter quidam Hipocrates: de hoc ejusque ſcriptis abunde dixi Volum. XII. pag. 583. ſqq. ubi & Epiſtolam ejus ad Antigonum Regem exhibui. Vide & Volum. III. p. 569.

Diocles Chalcedonius, Galeno Pharmacor. localium lib. VII. c. IV. T. 2. p. 268. Unus ex illis citatur Aureliano lib. Chronion IV. c. IIX. ex Prognoſticis.

L. L. *Diocles* Medicus, in veteri inſcriptione Narbonenſi apud Gruterum p. DCXXXIII. 10.

Diodorus, qui ut tradit Plin. lib. XX. c. XII. ſcripſit *de Emiteriis*, aut ut alii

S 3 legunt,

legunt, *Hemitritteis*, aut item ut alii, *Empiricis*. Eum citat idem Plin. lib. xxix. c. ult. Galenus Pharmacor. κτ̀ τόπυς lib. v. c. vii. & lib. ix. c. ii. & lib. x. in fin. & κτ̀ γένη lib. v. T. 2. p. 226. 294. 392. Diodorus Empiricus eidem Tom. 4. pag. 57.

Diodotus, qui ut fcribit Diofcorides in præfatione, & Epiphanius Cyprius lib. Hærefeon 1. ftatim poft prin. fcripfit de herbis. Sed & ἀντιλεγόμενα, id eft, Contradictioni obnoxia, fcripfit, tefte Plinio lib. xx. c. iix. ad fin. Harduinus ex MSS. legit ἀνθολογύμενα, flores delectos. Falli mihi videntur qui *Diodotum Petronium* ingerunt, cum apud Diofcoridem fatis tanquam diverfi, diftinguantur, Πετρώνιος, Νίγερτ καὶ Διόδοτος. Itaque apud Plinium xx. 8. malim legere *Petronius & Diodotus*, quam cum Lambecio II. p. 546. & 591. Diofcoridis lectioni vim afferre, cum Epiphanii Codicibus confirmentur.

Diogenes, Cornelio Celfo lib. v. Galeno lib. Medicamentorum localium iii. c. iii. & lib. ix. c. vii. T. 2. p. 304. 312. & Aetio Tetrab. i. Ser. iii. c. cix. qui ejus Catharticum recenfet. Diverfus hic mihi videtur ficut à Diogene Babylonio Stoico, fic etiam à Diogene Apolloniata Phyfico, cujus meminit Laertius in Diogene Synopeo ad fin. & cujus δεύτερον περὶ φύσεως citat Galenus T. 5. p. 473.

Diogenianus ad quem περὶ ἀντεμβαλλομένων fcripfit Galenus T. 13. edit. Parif. p. 965.

Diogefus, Cornelio Celfo lib. v. c. xxvii. fed & ibi Diogenem habent alii Codices.

Diomedes, Galeno Medicamentorum localium libr. iv. cap. vii. non femel.

Diomedes, Tarfenfis Martyr, ut Diocletiano, de quo Martyrologia 16 Augufti.

Dion iatraliptes qui perftringitur in Græco epigrammate Lucilii libr. ii. Antholog. p. 213.

Dion, Aetio Tetrabibli ii. Ser. iii. cap. xxiix. Galeno qui eum citat ex lib. ad Theonem, nifi hic alius fit, lib. iii. Simplicium Medicamentorum c. ii.

Dion Colophonius inter fcriptores rei rufticæ laudatus à Varrone, Columella, Plinio.

Dionus, Galeno lib. vi. Simplicium.

Dionyfiodorus Galen. T. 2. p. 157.

Dionyfius

Dionysius Chirurgicus, Scribonio Largo.

Dionysius Medicus methodicus T. 4. p. 42. 28. 29. Galeni ætate: ejus συμμαθητὴς T. 2. p. 227. 374. meminit in exordio libelli de puero epileptico ad Cæcilianum.

Dionysius Cyrtus. Stephanus Byz. in Κύρτος.

Dionysius Milesius, Galeno Pharmac. localium lib. IV. c. VII. & lib. II. Antidotorum.

Dionysius Samius, Galeno Pharmacorum secundum genera lib. IV. c. XIII. T. 2. pag. 373. edit. Basil.

Dionysius, sive unus ex illis, sive alius simpliciter citatus Cornelio Celso libro VI. c. VI. Plinio lib. XX. c. XI. & XX. & alias sæpe. Galeno Pharmacorum localium lib. IV. c. VII. & in Comment. Aphorism. Hippocr. lib. IV. c. LXIX. Aetio sæpe, Plinio Valeriano lib. IV. c. XXXIV. & Cœlio Aurel. lib. Chronion II. c. XIII. Etiam *Sallustii* cujusdam Dionysii nomen occurrit apud Plin. indice libri XXXI. & XXXII. 7.

Dionysius, sive item unus ex illis fuit, qui ut scribit Plinius lib. XXV. cap. II. scripsit de herbis.

Cassius Dionysius, Uticensis item qui scripsit περὶ Φυτῶν & qui teste eodem Plinio Magonem de re rustica ex Punico Græce transtulit. *Dionysii Itucæi* sive Uticensis liber quartus γεωργικῶν laudatur etiam ab Athenæo XIV. p. 648. ῥιζοτομικὰ Steph. Byz. in Ἰτύκη & Schol. Nicandri.

Dionysius, quisquis etiam is fuit, condiscipulus Heraclidis Tarentini, Galeno Pharmacorum localium lib. V. c. VII.

M. *Junius Dionysius* de quo vetus inscriptio apud Fulvium Ursinum p. 99. & Jo. Rhodium ad Scribonium Largum pag. 297. D. M. *M. Junio Dionysio Medico de Lucillianis, Titilena Justa Conjugi B. M. & sibi & suis Lib. Libertabusque, posterisque eorum.* Habet & Gruterus pag. DCXXXIV. 6.

Dionysius Diaconus & Medicus de quo infra in Elpidio.

Dionysia, medicamenti nomen apud Galen. T. 2. p. 404.

Dionysidorus, Galeno Pharmacorum localium lib. I. c. I. T. 2. p. 157.

Diophanes in re medica citatus scriptori Geoponicon lib. XIII. c. IX. & alibi sæpe. Is forte est qui Nicæensis dictus est, citatus Plinio sæpius

ſæpius qui eum ex Dionyſio Magonis interprete teſtatur epitomen operis de re ruſtica compoſuiſſe, & Varroni qui eum numeravit inter ſcriptores rei ruſticæ, lib. I. c. I. ſive etiam alter Bithynus, niſi & hic idem ſit (nam Nicæa civitas Bithyniæ) eidem Varroni memoratus, ejusdem lib. c. IX.

Diophantus Chirurgus, qui Andromachum & Aſclepiadem ætate anteceſſit apud Galenum Phar. κτ̃ γένη lib. 2. c. 7. & lib. V. c. 4. T. 2. pag. 383. & κτ̃ τόπȣς lib. V. c. VII.

Diophantes Medicus patria Lycius Galeno κτ̃ γένη lib. II. T. 2. p. 228. lib. IX. κτ̃ τόπȣς c. IV. T. 2. p. 299.

Dioſcorides Alexandrinus, Galeno in lib. cui titulus eſt, Linguarum Hippocratis expoſitio, & Paulo Æginetæ lib. IV. c. XXIV.

Pedanius Dioſcorides Anazarbeus, cujus ſcripta habemus, ſingulare veterum in tractandæ rei herbariæ ſtudio documentum. De illis dixi lib. IV. hujus Bibl. c. 3. Vide & indicem ſcriptorum à Galeno citatorum in eodem volum. p. 570.

Dioſcorides qui tempore Hadriani Imperatoris fuit, & cum Artemidoro Capitone, cognato ſuo Hippocratis ſcripta recenſuit, ut dicit Galen. lib. I. Commentariorum Hipppcratis de natura hominis, T. V. pag. 4. illumque etiam citat in lib. Medicamentorum κτ̃ γένη, IV. & V. & VII. & Aetius Tetrab. II. Serm. I. cap. LXXXIII. & cap. CXIX. & Serm. II. cap. XVI. Quod autem T. II. edit. Baſil. pag. 392. memoratur Διοσκȣρίδης ὁ Ταρσεὺς, unde *Tarſenſem* Dioſcoridem protulere viri docti, nusquam alibi commemoratum, videtur eſſe corruptum ὁ Ταρσεὺς pro Ἀναζαρβεὺς, ſimul enim à Galeno fit mentio *Arii* Aſclepiadei, cui Dioſcorides Anazarbenſis libros ſuos dedicavit.

Dioſcorides, quisquis is eſt, quem Athenæus lib. I. Dipnoſophiſtarum, Hippocratis diſcipulum vocat.

Dioſcorides Alexandrinus cognomento Φακᾶς Herophileus, Galen. T. III. pag. 705. quem ab Anarzarbeo diſtinguendum eſſe notavi lib. IV. cap. III. §. 2.

Dioſcorides ſimpliciter, ſive unus ex illis, ſive alius Galeno κτ̃ τόπȣς lib. VII. cap. II.

Dioſcorus, qui de herbis ſcripſit, Oribaſio in præfatione Euporiſton, niſi Dioſcorides illud ſcribendum ſit. Dioſcorus autem citatur Galeno κτ̃ τόπȣς lib. VIII. cap. VII. T. II. pag. 287.

Dioſcorus

Dioscorus alter medicinæ peritissimus Justiniani tempore apud Agathiam lib. v. de bello Gothorum p. 144. frater Alexandri Tralliani. Fallitur enim vir doctiss. Jo. Bernierius qui in Hist. Chronologica Medicinæ p. 120. Dioscorum hunc patrem Alexandri scribit.

Dioscurorum natos ab inventis herbarum & incantationum viribus ad sanitatem laudat Sanchoniathon apud Eusebium lib. I. præparat. Evangel. cap. VII. p. 36. Διόσκεροι Καβειροὶ, ἢ Κορύβαντες ἢ Σαμοθρᾶκες. ἔτοι φησι πρῶτοι πλοῖον εὗρον. ἐκ τέτων γεγόνασιν ἕτεροι, οἱ καὶ βοτάνας εὗρον, καὶ τὴν τῶν δακετῶν ἴασιν καὶ ἐπῳδάς.

Diotas Jatraliptes, Galeno Pharmacorum κτ̄ τόπες, lib. VII. cap. V. T. II. pag. 271.

Diotimus Thebanus, Plinio lib. XXVIII. cap. VII.

Dioxippus, vide Dexippus.

Diphilus Carystius, apud Athenæum lib. III. pag. 74.

Diphilus Laodicensis, cujus liber de Nicandri Theriacis citatur ab Athenæo VII. pag. 314.

Diphilus Siphnius, apud eundem sæpius ex libris de Alimentis quæ sanis & ægris offeruntur. περὶ τῶν προσφερομένων τοῖς νοσῦσι καὶ τοῖς ὑγιαίνεσι. Galen. T. VI. edit. Paris. p. 498.

Disarius, apud Macrobium in Saturnalibus.

Doarus episcopus, Aetio Tetrab. III. Serm. IV. cap. XLVIII.

Doles, Paulo Æginetæ lib. IX. cap. XVI.

Domitius Nigrinus, Galeno Pharmacorum κτ̄ γένη lib. VII. T. 2. p. 417.

Dominicus Blondius apud Lilium Gregorium Gyraldum Dialog. Annotationum XIII.

Dominicus Massaria Vincentinus qui scripsit de ponderibus & mensuris medicinalibus Papiæ 1516. fol.

Dominicus Sennus Patavinus.

Domnus, qui teste Galeno & Oribasio scripsit Commentarios in Aphorismos Hippocratis.

Alius *Domnus* Medicus CPolitanus, Peste extinctus, de quo S. Ephræm fol. 86. edit. latinæ Gerhardi Vossii.

Domnus Judæus Gesii Medici præceptor, de quo Suidas in Γέσιος.

Dorionis γεωργικὸς citatur ab Athenæo lib. III. p. 78. & libri de Piscibus, pluribus locis.

Dorotheus quem de herbis carmine scripsisse Plinius XXII. 22. innuit.

Dorothei medici commentarios, ὑπομνήματα laudat Phlegon Trallianus de mirabilibus cap. XXVI. incertum idemne Dorotheus *Atheniensis*, Plinio sæpius laudatus.

Dorotheus Helias, Galeno lib. Antidotorum II.

Ad *Dorotheum* Diaconum & Medicum Epistola Isidori Pelus. lib. V. 191.

Dorus Scutariorum medicus, apud Ammianum Marcellinum lib. XVI. cap. VI. ad quem locum Valesius annotat singulas legiones ac scholas suos Medicos habuisse. Medici II. Legionis Adjutricis mentio fit in Codice Justinianeo lege I. de Professoribus & Medicis, & in veteri Inscriptione memoratur *Medicus Cohortis V. Pretorian.* Plura in Goltzii thesauro Antiquitatt. & Gruteri, Reinesiique Inscript.

Dositheus, Aetio Tetrab. II. Serm. IV. cap. LXIII. & Paulo Æginetæ libri VII. cap. XI. Quem vero Dositheum Medicum à Vulcatio Gallicano in vita Avidii Cassii memorari ait Tiraquellus, is in Vulcatii editionibus universis quas vidi, c. X. vocatur *Pisitheus*. Pastillus Dosithei apud Georg. Vallam XXIX. 83. de expetendis & fugiendis.

Doxippus, vide supra Dexippus.

Draco medicus vetustissimus, de quo Palæphatus in libro de non credendis fabulosis narrationibus, quo loco de Glauco Minois loquitur, cap. XXVII.

Draco Hippocratis F. cui nonnulli tribuunt προῤῥητικόν. Galen. Tom. V. pag. 187

Draducus, Rasi lib. III. Continentis cap. III.

Druidas artis Medicæ peritos fuisse satis constat ex Plinio lib. XXIV. c. XI. ubi de herbis, selagine loquitur & de samolo.

Drusianus Thadei discipulus circa A. C. 1300. quem Trittenhemius Abbas cap. 543. *Crusianum* vocat alli *Crucianum*, Tiraquellus alibi *Trusianum*. Cujus sunt Commentarii in artem Galeni.

Dyuridus, Rasi lib. V. Continentis cap. II.

E.

Ealiem.

Ebn Beithar Arabs, auctor thesauri medicamentorum simplicium, obiit anno Hegiræ 646. (CHristi 1248.) collectis in illo opere quæ de hoc argumento ante eum scripsere non tantum Græci, sed Arabes quoque *Ebn Cobouri* alio nomine Raschideddin Abu Mansur, defunctus

ctus A. C. 1241. *Ebn Samgiun*, *Ebn Sina* five Avicenna, *Ebn Vabed Moffik Eddin*, *Abulfadhl*, & *Abul Maslat* defunctus A. C. 1034. Vide Herbelotum pag. 64.

Ebenzegar, Mefue in cura Catharri. Is eft, ut opinor, qui alibi dicitur filius Zear.

Eberhaldus Schlufinger, qui fcripfit tractatum Ifagogicum in Aftrologiam, præfertim ad electiones medicas.

Ebibule pater Maruen, filius Zoe, Rabbi Moyfi Aphorifmorum parte XXII.

Ebugarecb, Rafi lib. I. Continentis cap. I.

Ebugeraret, nifi idem fit, ejusdem libri cap. III.

Ebunafar Alfarabii, Rabbi Moyfi, Aphorifmorum parte XXV. ex lib. Elementorum.

Edigoras, Rafi libro I. Continentis cap. III. non femel. Et is forte Bedigoras de quo fupra.

Edoardus Vuottnous Oxonienfis, qui elegantiffime fimul & doctiffime fcripfit de animalium differentiis. Parif. 1552. fol.

Eicbus.

Elcabamen, & *Elcalbamen*, Rafi ejusdem operis lib. VI. cap. I. & lib. VII. cap. I. & lib. IX. cap. V. nifi duo fint, quod minime opinor.

Elcaymufia, Rafi lib. X. ejusdem operis cap. I.

Elcbeis, five *Elcbus*, five etiam *Elcbuz*, nifi diverfi fint, ejusdem operis libri XII. cap. V. & alibi fæpe.

Eleotates, Garioponto, lib. de Febribus cap. VII.

Elephantis, apud Plin. XXVIII. 7. five *Elephantine*, apud Suid. in *ἀςυάνασσα*. Ejus περὶ κοσμητικῶν laudat Galenus lib. I. c. I. de medicamentis κατὰ τόπους. Emplaftrum Elephantinum incertum an ab hac apud Celfum V. 19. De lafcivis ejus libellis dictum Volum. VI. hujus Bibl. c. 6. p. 827.

Sentia Elis Medica in veteri Infcriptione Veronenfi apud Gruter. pag. DCXXXVI. 3.

Elifæus Propheta, Medicis à Tiraquello p. 262. accenfetur propter ea quæ de eo referuntur 4. Regum II. 20. & IV. 14. & V. 10. Conf. Hegefippum IV. 17. & è recentioribus Franciscum Vallefium Philofophiæ facræ c. 34. & 36. Stephani Morini diff. p. 126. feq. Godfridi Jungftii diff. de aquis Hierichuntinis, Brem. 1725. 4. & Hermanni van der Hardt de intybo filveftri. Helmftad. 1719. 4.

Elium apud Arabes, vide infra Exlion.

Elkindus, vide ſupra Alchindus.

Ellucbaſem Elemitbar medicus de Baldath (hic enim eſt ejus titulus) filius Nahadum, filii Ducellam, cujus ſunt tabulæ ſanitatis tuendæ, juxta ordinem ſcilicet rerum naturalium, quæ quidem tabulæ *Tacuini* ſunt dictæ.

Elmiſiam, Raſi Continentis lib. VII. c. IV.

Elmongeb, ſive ***Elmougib***, Raſi ejuſdem lib. VII. c. I. & iterum lib. VIII cap. I.

Elpidius Theodorici Gothorum regis medicus, de quo hæc Sirmondus ad Ennodii l. VIII. Ep. 8. *Helpidio Diacono*) Medicum fuiſſe, extrema epiſt. ſignificat. Itaque dubium non eſt, quin hic ſit Elpidius Medicus Theodorici regis, cujus ad ipſum extat epiſtola quæ Helpidio item diacono inſcribitur, apud Caſſiodorum lib. IV. Variarum, Epiſt. 24. in qua cum impenſi ab eo ſervitii ſedulitatem commendat, hoc ipſum medicinæ obſequium intelligit. Procopius lib. I. belli Gothici, p. 311. μετὰ δὲ ἅπαντα εἰς Ἐλπίδιον τὸν ἰατρὸν τὰ ξυμπεσόντα ἐξενεγκών, τὴν εἰς Σύμμαχόν τε καὶ Βοέτιον ἁμαρτάδα ἔκλαιεν. *Poſtea vero*, inquit, *Elpidio medico cuncta quæ acciderant commemorans, admiſſum in Symmachum ac Boëtium facinus deflere cœpit.* Mediolanenſem fuiſſe indicat Ennodius epiſt. XXI. lib. IX. Sunt qui putent eundem eſſe cum Ruſtico Helpidio V. C. & INL. ex Quæſtore, cujus Carmina leguntur in Collectione ſacrorum Poëtarum. Cæterum vel hoc exemplo patet clericos à medicinæ uſu primis illis ſæculis non abſtinuiſſe. Quod ipſum etiam teſtatur Dionyſii alterius Diaconi & medici, qui Romæ urbe à Gothis capta floruit, Epitaphium inter Chriſtiana monumenta, cujus hoc eſt initium:

Hic Levita jacet Dionyſius, artis honeſtæ
Functus & officio, quod medicina dedit.

Emba, Serapioni Simplicium c. CLXXIII.

Embularcbus, Aetio Tetrab. IV. Ser. IV. cap. CXXII.

Emmaſuy, Raſi Continentis lib. IV. c. I. Opinor eſſe Bimaſui de quo ſupra, ſive filius Maſui, de quo ſuo loco.

Empe-

Emram de quo Johannes Leo Africanus c. XXVII.. infra in *Joannes*.

Empedocles, Pythagoræ, ut Timæus dicit, auditor, fœminam ἄπνυν *) iterum ad vitam revocasse traditur apud Laërtium VIII. 67. & Pausaniæ dictasse quæ de hac ille scripsit. id. 60. Etiam illud præterea legimus, quod qvum sedasset pestilentiam Empedocles apud Selenuntios, Siciliæ populos, exortam ex propinqui fluminis fœtore & graveolentia, ei Selenuntii divinos honores detulerunt, ut tradit Diodorus Ephesius, & post eum Laertius VIII. 70. qui & VIII. 77. illum testatur multis millibus versuum scripsisse *de Natura*, ad Pausanium Medicum, & λόγον ἰατρικὸν, εἰς ἔπη ἑξακόσια, sive *de medicina* versibus sexcentis: professumque fuisse (ex Satyri authoritate) ibid. VIII. 59. pharmaca, quibus & morbi & senectus arcerentur, ut jam mirum videri non debeat, quod adeo medicos laudaret, ut scriberet,

Εἰς δὲ τέλος μάντεις τε, καὶ ὑμνοπόλοι, καὶ ἰητροί, &c.

Hymnidici vates, artis medicque periti
Mortales cunctos primi post terga relinqvunt,
Sunt ubi dii superi magnis in honoribus aucti.

Cujus sententiæ mentionem fecit Theodoritus de martyribus. Eum inter cæteros citat Cœlius Aurelianus lib. Chronion I. c. V. *Hac Tiraquellus* pag. 292. Alia de Empedocle notavi libri I. hujus Bibl. cap. XII.

Entylus Chirurgus apud Georgium Vallam in libris expetendorum & fugiendorum, & medicinæ lib. VI. c. CXII.

Epænetus, cujus liber fuit περὶ λαχάνων *de oleribus*, cujus meminit Scholiastes Nicandri in Theriacis.

Epagathus, vide Deletius.

Epaphroditus de quo vetus inscriptio Saluntiana apud Reines. p. 638. *Cn. Vergilius Epaphroditus Magister odorarius à Minerva Medica vixit annos septuaginta &* - - - De templo sive signo Minervæ Medicæ

*) De hac muliere septem diebus exanimi & ad vitam ab Empedocle revocata, volumen Heraclidis memorat Plinius VII. 52.

dictæ mentio iterum apud Reinesium pag. 643. & Gruterum pag. M LXIX. 3. Odorarii sive myrobrecharii etiam apud Reines. class. XI. 78. 82.

Epicharmus Cous teste Laërtio VIII. 78. Commentarios reliquit ἐν οἷς φυσιολογεῖ, γνωμολογεῖ, ἰατρολογεῖ.

Epicharmus Demolochi Comici Syracusani pater, teste Suida in Δημολ.

Epictetus archiater Theodosii magni, cujus mentio apud Symmachum lib. x. Epist. 47.

Epicurus magni nominis Philosophus. Hunc, inquit Tiraquellus p. 298. fuisse Medicinæ peritum, satis constat ex eo quod Galenus in parva arte illum citat ubi tractat de concubitu. Et Epicurum Medicum lib. v. medicamentor, κτ̀ γένη. T. 2. p. 383. Confer lib. IV. hujus Bibl. cap. 17. p. 571. Inter Epicuri scripta apud Laërtium X. 27. περὶ φύσεως, & πρὸς τὰς φυσικὰς, & 28. περὶ νόσων δόξαι.

Epidaurus Galeno lib. VII. Phar. κτ̀ γένη. T. 2. p. 412.

Epigenes Galeno amicus T. 3. p. 461. cui inscripsit librum περὶ τοῦ προγινώσκειν T. 3. p. 451. & de parvæ pilæ ludo T. 4. p. 301.

Epigonus, Galeno in lib. de ratione curandi ad Glauconem, & Phar. κτ̀ γένη lib. v. & Aetio Tetrab. IV. Ser. III. c. 12.

Epimenidem Cretensem, inter Medicæ artis peritos non injuria retuleris propter ἐπιμενίδειον scillam quam herbam commendat Theophrastus VII. 11. histor. plantar. & qua adversus epilepticos usum se testatur Galenus T. 4. p. 31. Tum propter Epimenedeos trochiscos sive pastillos in obsidionibus deficiente alio cibo oportune adhibitos, de quibus Plutarchus convivio VII. sapientum p. 157. & de facie in orbe lunæ p. 940. Philo in βελοποϊκοῖς p. 88. Dio p. 866 E. Hero lib. de machinis bellicis, Psellus libro inedito περὶ παραδόξων ἀκουσμάτων. Lambec. VII. p. 221. seq. Confer Portam IV. 20. Magiæ naturalis & Gabr. Naudæum de studio militari p. 586. seq. Matthiæ Berneggeri Obs. Miscell. p. 255. Joachimum Schuppium à Geilhausen in ancora famis Francof. 1574. De scythica herba, quam tenentes ore Scythæ per undecim vel duodecim dies valent sitim tolerare, memorat Theophrastus XI. 12. hist. plantar.

Erasistra-

Erasistratus Ceus *) dogmaticus Galeno T. 4. p. 372. ex Julide urbe, (ut Strabo x. p. 486. & Suidas ἰατρὸς.) aut Sicyonius, ut Galenus Pharmacorum localium, lib. x. cap. 111. T. 2. p. 311. & alii malunt, Aristotelis filia genitus, Chrysippi Cnidii **) ut ipse & Plinius xxix. 5. testatur, & ut plerisque placuit, Theophrasti discipulus. Hic veterum medicorum nobilissimus (ita illum appellat Macrobius lib. ult. Saturnal. c. xv.) primus miro novoque modo deprehendit morbum †) Antiochi ex amore Stratonices novercæ, quam Seleucus I. Pater superinduxerat, prodeuntem. Ad introitum enim Stratonices tantam repente animadvertit perturbationem Antiochum occupare, ut defectum vocis, ruborem vultus, subsultum oculorum, sudores acutos, motum incredibilem venæ, cunctaque alia quæ à Sapphone de amatoribus referuntur, intueri in adolescente liceret. Statimque post hæc, dum videlicet Stratonice discederet, deficiente pedetentim sensu, ingens pallor toto corpore diffundebatur, fiebatque anhelitus liberior. Ex quibus deprehendit nullius amore, quam Stratonices captum esse Antiochum. Cui morbo ut mederetur, hac arte usum ferunt, ut Seleuco patri dixerit illum novo morbo implicitum, videlicet nimio amoris incendio, quo nisi expleretur, sanari non posse. At ejus quidem mulieris amore correptum, quam consequi minime posset. Stupefactus Seleucus, Cur, inquit, si hujus ægritudinis amor caussa est, languenti filio opitulari non possumus? ingenium nobis, an facultates desunt? Quænam quæso tanta cupiditas, aut qualis amor adolescentem corripuit, qui omnes nobis deliberandi rationes excludat? At vero Erasistratus, Meam, inquit, uxorem adolescens ardet. Tum rex multis cum lachrymis & precibus, mirisque pollicitationibus rogat Erasistratum, ut illam in conjugium filio daret, cui tantum regnum deberetur. Cui respondens Erasistratus, hoc facile tu pater nobis enarras, verum forte aliter sentias, si Stratonicem

*) Non Cous ut Stephanus Byz. in κῶς, nec Chius ut Galen. T. 4. p. 372. Samius autem dicitur à Juliano quod in vicinia Sami sepultus est, ut à Suida traditur.

**) Vide supra pag. 115. seq.

†) Seleuci primi, Nicatoris filius Antiochus primus, Syriæ postea Rex cognomento Soter intelligitur. Contigit hæc res Olympiad. CXXI. 4. Seleucidarum 20. ante CHristum 293. Vide Jo. Foy Vaillant Historiam Regum Syriæ ex numis p. 20. seq.

tonicem tuam amaret Antiochus. Utinam inquit Seleucus, aut Dii, aut homines facultatem darent, ut hunc amorem permutare meo arbitratu possem. Deos enim obtestor, quod si ea quæ mihi charissima sunt, in unum conferrentur, omnia libenter abjicerem pro tuenda unius Antiochi vita. Hæc vehementi affectu multisque cum lachrymis dicente Seleuco, Erasistratus non amplius cunctandum ratus, apprehensa illius dextera, nihil esse dixit, cur Erasistrato amplius indigeret. Non enim conjugem suam, sed Stratonicem filium deperire, & quomadmodum id deprehendisset, declaravit. Qua re cognita, Seleucus charissimam sibi conjugem filio cedere non dubitavit, ut narrant Plutarchus in Demetrio pag. 907. & Valerius Max. lib. v. cap. VII. & Appianus in Syriaco p. 204. Julianus Imp. in misopogone p. 347. 348. edit. Spanhemianæ: Suidas in ἐρασίστρατος, & tacito Erasistrati nomine Lucianus de Dea Syria T. 2. p. 664. edit. Amst. Meminit & Galenus lib. I. Prognosticorum Hippocratis c. VII. & rursum c. X. aut ut alii secant, XI. & iterum, in lib. suorum ipsius Prognosticorum cap. VI. ubi & simile quippiam à se deprehensum festivissime scribit de muliere, quæ Pyladem saltatorem deperibat, possetque credi Plinius de hujusmodi morbo, istoque Antiocho intellexisse, cum scribit lib. XXIX. cap. I. *Erasistratus Antiocho rege sanato, centum talentis donatus à rege Ptolemæo filio ejus.* Nisi tum fuisset Antiochus ætate minor, quam ut filium jam grandiorem natu, quique intelligeret beneficium in patrem collatum, habere potuisset. Sed quem Plinius (ut hæc obiter dixerim) hic Erasistratum vocat, alibi Theombrotum idem appellat, videlicet lib. VII. c. LV. cum inquit, Medicinæ scientiam in Theombroto Ptolemæus rex Megalensibus sacris donavit centum talentis, servato Antiocho rege. Ideoque vel Erasistratus, alio nomine Theombrotus vocabatur, vel Plinius non eundem in ea re authorem utrobique fuit secutus. Illud tamen non prætermiserim, Soranum Coum *) in historiâ tradidisse, Hippocratem multo ante tempore similie quippiam fecisse, videlicet deprehendisse amorem, quo Perdiccas Macedonum rex misere deperibat Philam Alexandri patris

*) Soranum Ephesium in Hippocratis vita. Vide Tom. XII. hujus Bibl. pag. 677.

patris pellicem. Idem in Chariele Polyclis filio tactum à Medico *Panacio* sive narrat sive fingit Aristænetus lib. I. Epist. 13. Multa Erasistrati scripta laudat Galenus, ut disces ex indice quem dedi lib. IV. cap. XVII. pag. 571. seq. Idem ex φιλονεικία adversus Hippocratem pugnantia secum scripsisse testatur Erasistratum Tom. III. pag. 361. Et frequenter ejus opiniones refellit, ut videre licet in multis locis, præsertim vero in libris de naturalibus facultatibus: illum maximum medicum vocat Plin. lib. XIV. c. VII. Idem Cœlio Aureliano lib. II. cap. VI. citatur ex libris Salutarium præceptorum, & lib. IV. cap. III. ex libris de ventre. Et lib. V. cap. I. ex lib. de Hydrope. Et cap. II. ex libro de Podagra. Et lib. I. Oxeon. cap. XIII. ex lib. de Febribus. Βιβλία Erasistrati ἰατρικὰ novem apud Suidam commemorantur. Erasistrateorum Medicorum secta ab Erasistrato. Tertull. cap. III. Apologet. supra pag. 118. seq. Post Herophili obitum floruit notante Galeno T. III. pag. 44. τὰς λογικὰς μεθόδους aspernata T. III. pag. 225. Lucæ Antonii Porzii Erasistratus sive de sanguinis missione Rom. 1682. 8. Jo. Baptistæ Vulpini hæmophobiæ triumphus, sive Erasistratus vindicatus, ubi veterum phlebotomiæ ad trutinam revocantur. Lugd. 1697. De Anatomico studio per Erasistratum exculto vide sis Danielis Clerici Hist. Medicinæ part. 2. lib. I. cap. III.

Eras, vide Heras Cappadox.

Erasmus Stella Libanothanus, cujus extat libellus de Gemmis.

Eratosthenes, quem fuisse medicum constat ex eo quod supra diximus in Andrea.

Eribotes Teleontis filius, qui Oilei vulnus à Stymphalidibus illatum sanavit apud Apollonium in Argonauticis, lib. II. vers. 1032. & Hyginum. Vide Clariss. Burmanni Catalogum Argonautarum Valerio Flacco præmissum.

Erisopus, Garioponto lib. de Febribus cap. VII.

Erophon, cujus sunt nonnulli libri qui Hippocrati tribuuntur, ut dicit Galenus in lib. de Dispnœa. Ita Tiraquellus. Sed legendum *Euryphon.* Nam apud Galenum lib. II. cap. X. de difficili respiratione Erophon est nomen ægroti repetitum ex Hippocratis I. Epidemior. De Euryphronte infra.

L. Appulejus L. L. Eros Medicus L. Appulejus L. F. Philumenus L. Appulejus L. L. Januarius. Vetus inscriptio Romana apud Sponium pag. 142. Misc.

Misc. eruditæ Antiquitatis. *Eros Augustæ Medicus Sposianus*, in veteri lapide apud Fulv. Ursinum p. 99.

Erotianus sive *Herodianus* potius, auctor glossarum in Hippocratem, de quo dixi Volum. IV. hujus Bibl. cap. XXXVI. pag. 571. seq.

Isaac filius Erram Israëlitæ, vide Joannem Leonem Africanum cap. XXVI. infra in *Joannes*.

Eryximachus, Platoni in Symposio memoratus.

Esaias Propheta Ezechiam regem Judæ, morbo laborantem arte medica curavit, ut scribitur IV. Regum XX. & Esaiæ XXXVIII. quo quidem loco Divus Hieronymus ex eo notat spernendam non esse medicinam, quæ usu constet & experimento, quia & hanc fecerit Deus. Et de hac re loquens Tertullianus in lib. de corona militis, Memini, ait, Esaiam Ezechiæ languenti aliquid medicinale mandasse. Porro Serapio Esaiam, aut ut nonnulli scribunt, Isaiam medicum citat, Antidotorum cap. XVII. sive hic sit, sive alius. Hunc autem fuisse medicum testatur & Chrysostomus in illa in Marcum Homilia VI. *Hæc Tiraquellus* p. 262.

Esculanus. Vide Saladinus Esculanus.

Esdras, sæpius citatus ab Aetio, Paulo Ægineta, Nicolao Myrepso & Avicenna. Esdram Prophetam & doctorem vocant Aëtius pag. 657. & Myrepsus XXI. 1. XXXI. 6.

Eslimon, vide supra Aslimon.

Essai θεραπευταὶ sive Medici apud Philonem dicuntur, ab animorum potius quam corporum curatione. Tamen de illis etiam Josephus II. 12. de bello Jud. hoc retulit quod ex veterum scriptis etiam remedia corporis & vires medicamentorum diligenter sunt rimati. σπουδάζουσι δὲ ἐκτόπως περὶ τὰ τῶν παλαιῶν συγγράμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος ἐκλέγοντες. ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν ῥίζαι τε ἀλεξιτήριοι καὶ λίθων ἰδιότητες ἀνερευνῶνται.

Esseriph Essacballi de quo Joannes Leo Africanus cap. XIV.

Etmbarani de quo Joannes Leo Africanus cap. X. infra, in *Joannes*.

Evangeus, Galeno lib. V. Medicamentorum κατὰ γένη. T. 11. pag. 383.

Evax, rex Arabum, quem Græce ad (Tiberium) Neronem de effectibus simplicium scripsisse referunt Codices quidam Plinii XXV. 2. Nam in melioribus ille locus desideratur, ut Salmasius prolegom. ad homonyma

monyma hyles iatricæ p. 15. & Harduinus in emendationibus ad Plinium annotavit. Qui vero libellus de gemmis exſtat ſub Evacis nomine, carmine Latino hexametro ſcriptus, Marbodei Rhedonenſis eſt, qui A.C. 1123. ætatis 88. obiit, de quo dixi lib. IV. Bibl. Latinæ cap. XII. Hic libellus intelligitur, quoties verſus ex *Lapidario* afferuntur in Vincentii Bellovacenſis ſpeculo Naturali libro VIII.

Eubulus, Galeno Pharmacorum ſecundum genera lib. III. atque etiam ſecundum locos lib. IX. cap. V.

Eucharius Rhodion, qui Germanice ſcripſit librum de partu hominis, & obſtetricatu, & Herbarium Germanicum.

Euclides Palatianus, ſive Palantinus, Galeno Antidotorum lib. II. & Pharmacorum ſecundum locos lib. VII. cap. II. T. II. pag. 260. At in Græco exemplari legitur, ὡς εὐκλείδης, ὁ παλαντῖνος: tametſi Cornarius dubitat mendumne ſit, ut pro eo Heraclides Tarentinus legendum ſit, & ita quoque vertit.

Eudamus, qui apud Ariſtophanem in Pluto verſ. 885. annulos contra venena & ſerpentium morſus conficiebat. Ad quem locum ſcholiaſtes: ὁ δ' Εὔδαμος φαρμακοπώλης ἢ χρυσοπώλης, τετελεσμένους δακτυλίους πωλῶν, φιλόσοφος δ' ἦν οὗτος ὁ Εὔδαμος φυσικοὺς δακτυλίους ποιῶν πρὸς δαίμονα (fortaſſe δήγματα) καὶ ὄφεις καὶ τὰ τοιαῦτα.

Eudemus qui verſibus tradidit de antidotis, teſte Galeno libro ſecundo ejuſdem argumenti.

Eudemum alius, qui alterum ut opinor ætate anteceſſit, ac primus cum Herophilo poſt Hippocratem de nervorum Anatomia bene ſcripſit, ut tradit Galen. lib. III. de locis affectis c. X. T. I. p. 246. 318. T. 5. p. 20.

Eudemus Medicus Methodicus. id. T. 4. p. 42. T. 5. p. 301.

Eudemum τὸν πρεσβύτερον citat idem in lib. IX. De compoſitione Medicamentorum ſecundum locos c. V. T. 2. p. 300.

Alius ni fallor *Eudemus* ὁ πρεσβύτης Galeni ætate T. 4. p. 106.

Eudemus ὁ φαρμακοπώλης εὐδοκιμῶν σφόδρα περὶ τὴν τέχνην, cujus mentio apud Theophraſtum IX. 18. hiſtoriæ plantarum, ubi etiam mentio *Eudemi* alterius Chii.

Eudemus quoque alius in adulterio Liviæ Drusi Cæsaris deprehensus, ut tradit Plin. lib. XIX. c. I. Cujus etiam meminit Tacitus lib. IV. Hist. c. III. & XI. Horum unum citat Athenæus lib. IX. ex lib. de Oleribus. Et Cœlius Aurelianus, qui eum dicit Themisonis sectatorem, Oxeon lib. III. cap. XI. & XII: & XV. & XVI. & Galenus lib. I. Therapeuticæ, & iterum lib. VI. ad fin.

Eudoxius de quo Tiro Prosper in Chron. Pithœano ad An. XXV. Theodosii jun. apud Labbeum T. I. Bibl. novæ MSS. p. 59. *Eudoxius arte Medicus pravi sed exercitati ingenii, in Bagauda id temporis mota delatus ad Chunnos confugit.*

Eudoxus Cnidius philosophus quem in Medicina Philistione Siculo doctore usum scribit Laërtius VIII. 86.

Eudoxus, alter, etiam Cnidius Medicus priore antiquior, memoratus Laërtio in vita ipsius philosophi. VIII. 90.

Euelpides, sive *Euelpidius*, sive *Euelpistes*, sive item *Euelpistus*, sive denique vitiose *Euelpectus* (hæc enim omnia nomina reperio) maximus medicus ocularius, sæpe Cornelio Celso, lib. VI. c. item VI. & Galeno citatus. Quanquam Euelpistus eidem Celso, lib. VII. in princip. non ocularius privatim medicus esse videatur. Euelpisti emplastrum apud Scribonium Largum cap. CCXIII.

Evemerus, Galeno medicamentorum localium lib. IV. cap. VII. Tom. II. pag. 217. 219. Is forte est, quem Ceum fuisse dicit Athenæus libri XIII. p. 658. & eum citat ex tertio libro περὶ ἱερᾶς ἀναγραφῆς.

Evenor, qui apud Cœlium Aurelianum lib. III. cap. VIII. citatur ex libris V. Curationum: & eundem Cœlium lib. Oxeon. I. cap. XVI. Citatur & à Plinio lib. XXI. cap. XXXI. Galeno T. V. pag. 653.

Eugamius Octavio Horatiano citatus, aut, ut aliis placet, Theodoro Prisciano, libr. IV. ad Eusebium filium de Physica scientia.

Eugenianus cum Galeno Romæ versatus T. IV. p. 119. Cui librum septimum & sequentes de methodo medendi Galenus inscripsit T. IV. pag. 106. 129. 139. & libellum de ordine librorum suorum. T. IV. pag. 368.

Eugenius Galeno Pharmacorum localium lib. VII. cap. VI. ad fin. & Garioponto, in lib. de Febribus cap. VII.

Eugerasias, Galeno κτ̀ τόπους lib. IX. cap. II. non semel.

Eugnomonius cui gratias agit Libanius lib. I. Epist. III.

Euno-

Eunomus, Asclepiadeus Galeno κτ̓ γένη lib. v. T. I I. pag. 391.
Eunomus alius, derisus Ausonio epigr. LXXV.
Eupator rex à quo Eupatoria herba celebrata Dioscoridi IV. 38. & Plinio XXV. 6.
Euphorbus, frater Antonii Musæ, de quo supra, Jubæ Regis Medicus teste Plinio XII. 14. & XXV. 7. sed Euphorbiam herbam ante hunc Euphorbum notam illo nomine fuisse contendit Salmasius ex Meleagri epigrammate in quo ἐυφόρβης ἀκάνθης mentio. Vide Prolegomena ad homonyma hyles Iatricæ p. 4. seq. Alii tamen & Salmasius ipse alibi pro ἐυφόρβης legunt rectius ἐκ φοβερῆς. Vide T. III. hujus Bibl. pag. 685.
Euphranor, Galeno κτ̓ γένη, lib. II.
Euphrates Catholicus, eidem lib. I. Antidotorum.
Euricius Cordus Simesusius, cujus Botanologicon, sive colloquium de variis herbis habemus. Isque vertit versibus Theriaca & Alexipharmaca Nicandri.
Euryphon Cnidius Hippocratis contemporaneus, sed eo natu major, ut scribit Soranus Cous *) in historia: & hunc citat Galen. lib. II. Commentariorum Hippocratis de natura hominis, & in lib. I. de Alimentorum facultatibus, & lib. Simplicium medicamentorum VI. in præfatione, & in Commentariis in librum de ratione victus in morbis acutis, in XVIII. sectione, & lib. III. de difficili respiratione cap. I. T. III. pag. 181. ubi nominatur cum Thessalo & Polybo, quorum scripta quædam sub Hippocratis nomine feruntur. Nonnulli per Κνιδίας δόξας ab Hippocrate περὶ διαίτης ὀξέων νοσημάτων Euryphontis placita tangi non dubitant. Vide quæ notavi lib. IV. hujus Bibl. cap. XVII. pag. 573. Laudat & Plato Comicus apud Galen. lib. VII. in Aphorismos T. V. pag. 322. & Cœlius Aurelianus lib. Chronicon II. cap. X. & lib. V. cap. I. ubi illum dicit antiquissimum, & lib. Oxeon. II. c. XVI. & iterum lib. III. cap. XVII. ubi Cnidium illum appellat.
Euschemus Spado, Galeno lib. IX. Pharmacorum localium cap. III. T. XIII. pag. 300.
Eusebius Papa, A. C. 310. martyrium passus sub Maxentio, medici filius & ipse quoque medicus. Vide Baronium ad Martyrolog. Roman. 26. Sept.

*) Soranus junior in vita Hippocratis. Volum. XII. hujus Bibl. p. 676.

Eusebius, Octavio Horatiano, sive Theodoro Prisciano citatus lib. IV. de Physica scientia ad Eusebium filium.
Easistradas, Rasi lib. V. cap. I.
Eustathius Quercetanus, recentis ætatis scriptor qui edidit Acroamaton in librum Hippocratis de natura hominis commentarium, & scholia in Galeni libros tres de temperamentis, Basil. 1549. 8.
Eustathius medicus, ad quem extant epistolæ D. Basilii. LXXX. LXXXI.
Eustochius Alexandrinus in vita Plotini à Porphyrio scripta.
Eutecnius Sophista, cujus est Græca paraphrasis in Alexipharmaca & Theriaca Nicandri, & in libros Oppiani de piscatione & venatione, & de aucipio, ut dixi lib. III. 26. & lib. IV. c. 20.
Euthycleus, Celso lib. V. c. XIIX.
Eutropius Marcello Burdegalensi citatus, in præfatione.
Eutychianus archiater eidem citatus c. XIV.
M. Livius Eutychus Archiater in veteri inscriptione apud Hieron. Mercurial. IV. I. Var. Lect.
Eutychus Aug. Lib. Neronianus Medicus ludi matutini fecit sibi & Irene Lib. Conjugi carissimæ bene meritæ & libertis libertabusque posterisque eorum. Vetus lapis apud Fulv. Ursinum. p. 99.
Euthydemus Atheniensis, cujus Athenæus citat ὀψαρτυτικὰ Opsartytica, quasi dicas, de re, sive arte culinaria condiendi cibaria.
Exlion, Rasi lib. I. Continentis c. VI. nisi sit *Elium* de quo supra, utrunque enim reperio apud Arabes.
Experimentator, vide Agazo.
Ezarbaragui de quo Leo Africanus c. VIII. infra, in Joannes.
Ezechiam quoque regem illum Judæ librum scripsisse medicamentorum, inquit pag. 269. Tiraquellus, videri potest ex Rabi Moyse, lib. Perplexorum III. c. XXXIIX. Sed apud Maimonidem c. 37. p. 451. edit. Buxtorfii, tantum fit mentio libri quem Ezechias absconderit, de quo infra in Salomone. Hic est Ezechias, quem Esaias Propheta curavit. 4 Reg. XX. & Paralipom. XXXII. 24. Esaiæ XXXIIX. 2. ad quæ loca præter interpretes, consules Thomam Bartholinum libro de morbis Biblicis.

F.

Fabianus Cretensis, Galeno Pharm. secundum locos lib. VII. c. III.
Fabilla Galen. T. 2. p. 294. 309.

Fabius

Fabius Clemens Plinio Valeriano citatus lib. rei Medicæ III. cap. XIV.

Falgaricus Rasi lib. I. Continentis c. V. ex lib. Medicamentorum laxantium.

Fallaba Perses, Rasi ejusdem operis lib. III. c. item III. & lib. X. c. ult. vide Filaha.

Appii Fasci emplastrum. Ἀπίυ Φάσκυ. Galen. T. II. pag. 228.

Farabius, Alfarabius de quo Joannes Leo Africanus cap. 5. infra in Joanne.

Faveligoris, Avicennæ lib. Antidotorum tract. II.

Faustinus, Galeno, Aetio Tetrab. III. Ser. I. cap. XIV. & XIIX. & Tetrab. IV. Ser. II. c. 50. Paulo Æginetæ lib. VII. c. XII. & Alexandro Tralliano.

Faik, Rasi lib. IV. Continentis c. I. & lib. VIII. cap. I. & alibi sæpe. Et hic est, ut puto, quem *Fair* vocat idem Rasis lib. VIII. ejusdem operis, paulo ante fin. & *Faik* lib. XI. ejusdem operis cap. VII.

Faustus. ἔκλειγμα Φαυςιανόν. Galen. T. 2. p. 261. ἔνεμα p. 301.

Feldius Alexandrinus, Constantino Africano, sive Alexandrino citatus lib. V. c. XII. de cognitione & curatione morborum, ubi de splene: vide an sit Ille de re rustica.

Fenon, apud Mesue in Antidotis.

Ferdinandus Balamius Siculus, qui Galenum de Ossibus Latine transtulit.

Ferdinandus Nonius Pincianus, cujus cum magna laude meminit Christophorus Oroscius in Aetii Castigationibus. De ejus præclaris in Plinium observationibus, scriptisque aliis vide Nic. Antonium in Bibliotheca Hispana.

Fernellus Pisanus.

De Joanne Fernelio, Ambianate Gallo, Galeno suæ ætatis, qui An. 1558. d. 26 April. Parisiis obiit, Guilelmus Plantius in ejus vita & Petrus Bælius in Lexico.

Ficianus corrupte pro Ephiciano vel Iphiciano Galeni præceptore.

Filagrius, apud Serapionem tract. VII. cap. IX. & cap. XVII. vid. infra Philagrius;

Filaba, Rasi lib. XI. Continentis c. V. non semel, & c. VI. vide num sit *Fallaba*, de quo supra, quod opinor: vide etiam quæ diximus in Constantino Imperatore.

C. Julius Filetio. Vetus inscriptio reperta Budæ in Pannonia inferiore, quam refert Apianus & p. DCXXXIV. 5. Gruterus: D. M. *C. Juli-File-*

li Filetionis domo Africa. Medici qui vixit ann. XXXV. C. Julius Filetus & Scil. Euthenia, *parentes filio cariſſimo F. C.*

Filimon, Meſue, in fluxu ſanguinis ab ore.

Filius Albarith, ſive *Alkarith*, ſive etiam *Allarith*, niſi diverſi ſint. Nam hæc tria nomina reperio apud Avicennam, lib. v. tract. IX. & alios Arabes: credo tamen unum eſſe.

Filius Amaran.

Filius Bacrich, Raſi lib. III. Continentis c. I.

Filius Genid, Raſi lib. II. Continentis c. I.

Filius Hilgeben. Avicennæ lib. v. tract. IX.

Filius Hubeire, ſive *Huberre*, vel *Hubare*, niſi diverſi ſint, apud Avicennam lib. v. tract. IX. & alios Arabes.

Filius Humain, Meſue in ægritudinibus gutturis, niſi ſit qui alibi Humain ſimpliciter citatur.

Filius Hychie, vide Abdala.

Filius Jubeyr, vide Sapiens.

Filius Ligileg, Raſi lib. I. Continentis.

Filius Manu, ſive Main.

Filius Maginſui, Raſi lib. III. Continentis c. III. non ſemel.

Filius Maſuy, Raſi lib. III. Continentis c. III. non ſemel.

Filius Meſague, Serapioni Antidotorum cap. XXXII. Vide Gabriel filius Meſague.

Filius Meſue, Raſi lib. I. Continentis c. IX.

Filius Meſuey, niſi idem ſit, apud eundem ejuſdem operis lib. II. cap. IV. ubi illum citat ex lib. Medicamentorum mundificantium.

Filius Muſney, eidem Raſi ejuſdem operis lib. II. c. I. & cap. II.

Filius Muſey, niſi & idem ſit, qui ex libro de Complemento & Fine citatur Raſi d. c. II. lib. II. Continentis.

Filius Patriarcha, Raſi lib. Conti. I. c. III. ex lib. Topicorum, & iterum c. IX. & c. v. & lib. II. ejuſdem operis c. II.

Filius Rodoan, Rabbi Moyſi Aphoriſmorum parte XXIII.

Filius Serapionis, vide Joannes filius Serapionis.

Filius Talaus, Raſi lib. II. Continentis c. item II. non ſemel, & c. v.

Filius Thelaus, niſi idem ſit, eidem ejuſdem operis lib. II. c. IV.

Filius Zezar, Meſue in medicinis ſolutivis, & in ægritudinibus cerebri, vid. Hamech.

Filius

Filius Zor, Rabbi Moysi Aphorismorum parte VII. non semel, & XXI. vide supra Ebibule, & infra Maren.
Filodesisis, Avicennæ lib. v. summa II. tract. II.
Filigonus, Rasi lib. III. Continentis c. item III. & iterum c. VI.
Filogorisius, eidem ejusdem operis lib. v. c. I. ex lib. de dolore ventris.
Filogorus, sive Filogorius, nisi idem sit cum præcedente, Rasi lib. III. Continentis c. I. non semel, & lib. III. c. VI. & VII. & lib. VI. c. I. ubi eum laudat ex lib. de morbis curandis, & lib. x. c. II. ubi eum citat ex lib. de lapidibus ad Georgium, & lib. XII. cap. I. ubi ex epistola ad Fidisium, de podagra.
Firmus scriptos κηπουρικῶν Plin. indice libri XIX.
Flavius Clemens, Gulen. 7. Pharmacor. κατὰ γένη. vide Fabius.
Flavius Grammaticus, cujus de medicinalibus libri versibus scripti extabant tempore Hieronymi, ut ipse testatur c. 80. de scriptoribus Eccles.
Flavius ὁ πύκτης, id est, pugil, Galeno Pharmacorum localium lib. IX. cap. v. T. II. p. 301.
Florentinus, scriptor Γεωργικῶν frequentissime citatus in Geoponicis, etiam in re medica, ut lib. XII. cap. XX. & multis aliis locis: & Didymo rei Veterinariæ II. cap. LXXXV.
Floris, Avicennæ lib. v. summa II. tract. II.
Florus, ni idem sit, Galeno, lib. IV. Pharmacorum secundum locos, c. VII. & Aëtio Tetrab. II. Serm. cap. CVIII.
Foabitus, Rasi lib. v. Continentis cap. I. statim post princip.
Fontejus Fortis è gente Asclepiadarum de quo Græca Inscriptio apud Fulv. Ursinum, Boissardum T. IV. 136. & Gruter. p. DCXXXIV. I. quam dedi supra p. 90. ubi versu quarto legendum ὡς ἐπέπλε φίλοις.
Manius Fontejus Nicander Medicus in veteri inscriptione Romana apud Sponium pag. 142. Misc. eruditæ Antiquitatis.
Recentioris ætatis Franciscus Bencius, Ugonis Senensis filius, & Joannis Manardi præceptor.
Franciscus Bobius Ticinensis.
Franciscus Caballus Brixiensis, cujus est liber de animali pastillos Theriacos ingredienti.
Franciscus Catalanus.
Franciscus Emericus Oppavianus, qui scripsit libros de medicorum auxiliorum dextero usu.

Franciſcus de Pedemontium, cujus ſunt Commentaria in Meſue, & alia.

Franciſcus Victorius Bergomas, qui multa in philoſophia & medicina ſcripſit.

Fronto citatus in Geoponicis VII. 12. 22. XII. 10. XIX. 2.

Fulam, Serapioni Simplicium cap. CCCL.

Fulukeſanus, ſive Eulukeſanis, Avicennæ lib. V. Fen. II. tract. II.

G.

Gabriel Avernus.

Gabriel filius Bactiſob, Raſi lib. VIII. Continentis cap. I. Alibi autem ſcilicet lib. XI. cap. I. dicitur Gabriel Binhahtiſuh.

Gabriel ſimpliciter Meſue, & Serapioni, & Raſi lib. tertio Continentis cap. tertio non ſemel.

Gabriel Humelbergius Ravensburgenſis, cujus extant Commentarii non indocti in Q. Serenum Sammoniacum, & Scholia in librum Sexti philoſophi Platonici de medicinis ex animantibus, Apicium, Muſam, Apulejum de herbis, & alia quædam opera.

Gabriel filius Meſague, aut ut alii ſcribunt Meſaugue, apud Serapionem Antidotorum cap. XVII.

Gabriel Bachtishuæ filius, Medicus Caliphæ Alrashid de quo hæc Abulpharajus hiſtor. dynaſtiarum pag. 153. "Anno (hegiræ) centeſimo ſeptuageſimo quinto (CHriſti 791.) ægrotante *Jaafaro Ebn Yabya Ebn Chaled Ebn Barmac*, juſſit *Al Raſbidus Bachtiſbuam* ipſi inſervire; *Jaafar* vero cum a morbo revaluiſſet, „dixit *Bachtiſbua*, Volo ut mihi Medicum peritum eligas „quem honore afficiam, ac beneficiis ornem. Reſpondente „*Bachtiſbua*, non alium inter medicos iſtos peritiorem novi filio „meo *Gabriele*. Dixit *Jaafar*, mihi ipſum ſiſtas: cumque eum ad „ipſum adduxiſſet de morbo quem clam habuit ipſi queſtus, eo „ad triduum ipſi manus medicas adhibente, ſanatus eſt: unde „eum ut animam ſuam amavit. Quodam autem die *AlRaſbidi* concubina cum inter pandiculandum manum ſuſtuliſſet, manſit ea „extenſa, adeo ut retrahere ipſam nequiret; cui cum Medici leni„mento, & unguentis adhibendis nihil proficerent, *Al Jaafar* ipſi „*Gabrielem* ejuſque peritiam laudavit: ei ergo accerſito quomodo „ſe haberet puella indicavit. Si mihi, inquit *Gabriel*, non ſuc„cenſebit Imperator Fidelium, eſt mihi ad eam (ſanandam) commen-

mentum. Quodnam est illud, inquit *AlRafbid?* Ille, Prodeat, „ inquit, huc puella in omnium conspectum, ut quod velim faci-„ am; tu autem patiaris me, nec subito irascaris. Jubente ergo„ *Al Rafbido* prodiit illa, quam conspicatus *Gabriel* ad ipsam accurrit,„ & inclinato capite fimbriam ipsius prehendit quasi ipsam denuda-„ turus; puella vero commota, præ conturbationis & pudoris ve-„ hementia membra sua demittens, manu deorsum extensa fimbri-„ am suam prehendit. *Gabriel* autem, sanata est, inquit, O Fi-„ delium Imperator. Dicente ergo *Al Rafbido* puellæ, Extende„ dextrorsum & sinistrorsum manum tuam, cum fecisset illa, mira-„ tus ille cum adstantibus omnibus, statim *Gabrieli* (dari) jussit„ quingenties mille nummos, ipsumque charum habuit. Interro-„ gatus autem de morbi causa respondit, Profudit se in puellæ isti-„ us membra inter venerem humor tenuis præ motu & caloris dif-„ fusione, & cum subito à motu coitus quiesceret, congelatus est,„ in interiori parte nervorum, adeo ut nisi a motu consimili solvi„ non posset: usus sum ergo commento, quo dilatato calore solu-„ tus est humor superfluus, ipsaque sanitati restituta. „

Gabriel filius *Maginfui*, Rasi lib. III. cap. item III. nisi idem cum filio Mesague, de quo supra.

Gabriel Zerbus Veronensis, qui Theoricam medicinam composuit, & Anatomiam corporis humani. De eo Joannes Neander in syntagmate de Medicinæ laudibus p. 151.

Gabrios Salube filius, Arabibus citatus.

Antonius Gaizo, cujus de somno & ejus necessitate libellus excusus cum Constantino Africano.

Gajus Ocularius, Galeno Pharmacorum localium lib. IV. cap. VII. vide supra *Cajus*.

Galaricon, Rasi lib. I. Continentis cap. III.

Galeacius de S. Sophia, qui in IX. tractatum Rasis ad Almansorem Commentarios edidit, atque etiam Practicam composuit.

Claudius Galenus Pergamenus, Niconis viri docti & insignis Mathematici filius, reliquos omnes superiores medicos (Hippocratem semper excipio) & ingenii magnitudine, & doctrina, & diligentia facile superavit. Præceptores ipse laudat Ælianum, *) Heraclianum, Iphicinum,

*) De hoc Æliano Abulpharajus histor. dynastiar. pag. 77. *Galeni preceptor in Medicina Medicus quidam fuit nomine Ælianus, qui Antiochiam urbem pervenit anno quo*

cianum, Lucium, Numesianum, Pelopem, Satyrum, Stratonicum. Nonnulli perhibent centum & quadraginta annos vixisse, tantaque in cibo & potu abstinentia usum, ut ad satietatem nunquam comederit, aut biberit, nec crudum quicquam unquam gustarit, unde sit factum, ut odorificum semper anhelitum spiraret. Sed quod longe mirabilius est, citra ullam omnino affectionem sola defecerit senectute. Quod in humanis, ut dicit Cælius Rhodiginus lib. Antiquarum Lectionum xxx. c. XII. ex posteriore editione, est rarissimum in tanta subblandientis gulæ lascivia. Utcunque tamen res habeat, hinc quibusdam obrepsit Adagium, ut *Galeni valetudinem* dicamus, pro ea quæ ultra humanum captum nimis sit prospera, nimisque inoffensa. Sed sunt, ut ille subdit, plurima quæ adversus hanc astructionem proferri possunt, tum ex Galeno ipso, tum ex scriptoribus aliis. Abulpharajus pag. 78. scribit annos LXXXVIII. natum obiisse in Insulą Sicilia. Suidas testatur Galenum septuaginta tantum annos vixisse, arte medica celebrem Romæ, Marci & Commodi, & Pertinacis Imperatorum, addere poterat etiam Severi temporibus. Ipse refert se quam plurimis cum morbis conflictatum, in adolescentia præsertim ac juventute lib. περὶ εὐχυμίας καὶ κακοχυμίας, lib. v. de sanitate tuenda, lib. 2. de locis affectis atq; alibi. Galeni effigies ex vetustissimo Codice Dioscoridis qui exstat in Bibl. Cæsarea Vindobonensi, post Lambecium II. p. 551. Nessellium ac Bellorium dat Jac. Gronovius T. 3. thesauri antiquitatum Græcarum lit. kkkk. Alia **) in iconibus Sambuci n. 19. Galenus (per anagramma *Angelus*) ex Græcæ linguæ proprietate quietum tranquillumque signat. Apud sequioris ætatis scriptores *Galienus* frequenter appellatur, ut notavit G. Colvenerius notis ad Joannis Nideri formicarium p. 51. Vitam illius scripsere *Joan*

morbus lethalis ipsius incolas invaserat, theriacam præstantissimam secum afferens, quam quisquis antequam ægrotaret bibit, evasit.

**) Galeni effigiem hoc elogio olim ornavit Magnus Medicus lib. IV. Anthologiæ p. 485.

Ἦν χρόνος ἡνίκα γαῖα βροτοὺς διὰ σεῖο, Γαληνὲ,
Δείκνυε μὲν θνητοὺς, ἔτρεφε δ' ἀθανάτους.
Χήρευσεν δὲ μέλαθρα πολυκλαύτου Ἀχέροντος,
Σῇ παιηονίῃ χειρὶ βιαζόμενα.

Joannes Martinus Eustachius, Neapoli 1577. *Philippus Labbeus* Parif. 1660. cujus lucubrationem libro quarto hujus Bibl. c. 17. exhibui, eique fubjunxi uberiorem de fcriptis Galeni notitiam. *Renatus Chartérius* & alii operum ejus editores, *Jo. Henricus Acker*, ante librum Galeni de dignofcendis animi affectibus, & in opufculis eloquentiæ, fafcic. 3. Jen. 1717. 8. *Jacobus Milichius* Orat. de Galeni Vita &c. Romani fermonis non fuiffe imperitum notat Jo. Rhodius ad Scribonium Largum p.6. De Critico Galeni ftudio Jo. Woweranus lib. de polymathia & Tho. Reinefius Epiftolis ad Nefteros p.67. Idem p. 64. & Cafpar Hofmannus non fine caufa diffentiunt à Vefalio & Amato, qui Galenum fecuiffe humana corpora negant, licet partes animalium interdum pro partibus corporis humani defcribere videtur accuratioribus anatomicis. De placitis Galeni Daniel Clericus, Jo. Conradus Barchufen & alii viri docti qui hiftoriam artis Medicæ tradiderunt.

Ipfe de fe lib. III. De affectis locis, cap. III. *Ego vero reipfa, & publice & privatim* (apud eos videlicet, qui fectam quamlibet ab eo difcere cupiebant,) *oftendi in omnium fectarum fcientia (ne majus quicquam dixero) me effe poftponendum nemini.* Et paulo poft, *Itaque medicinam profeffus usque ad fenectutem, nullam omnino ad hanc diem calumniam fubivi, vel curando, vel præfagiendo: id quod celeberrimis medicorum quibusdam obtigiffe memini.* Non temere credere fe aliorum teftimoniis fine proprio experimento, profitetur T. I. p. 226. Divus autem Hieronymus in Decretis Canonicis de confec. diftin. V. cap. *ne tales*, illum *virum doctiffimum* appellat: & in Amos, c. V. *medicorum difertiffimum atque doctiffimum.* Gregorius Nyffenus lib. de anima cap. IX. in princip. & Paulus Aegineta lib. V. cap. XXIX. in fin. illum vocant *admirabilem*, five mavis, *admirandum medicum.* In quodam convivio ad quod multi docti viri convenerant, ait inter cæteros adfuiffe Galenum Pergamenum medicum, qui neminem habuerat usque ad fuæ ætatis tempora philofophandi fcientia, vel dicendi facultate fuperiorem. Alexandro autem Tralliano vix citatur, nifi cum eo epitheto ut appelletur θειότατος, id eft *diviniffimus.* Averrois lib. V. Colliget. c. XXXI. ita illum celebrat, ut experientia præcellentem prædicet, ac veridicum imprimis, & cui comparari non poffit alius, *nifi forfan is* (inquit) *qui clamat quidem, fed quid clamet non percipit fatis*, Avicennam, ut opinor, intelli-

intelligens. Qui se tamen, lib. I. Fen. I. cap. II. Galeni fatetur interpretem, ac illum summum quandoque vocat artis medicæ. Halyabbas in primo Theoricæ, *Galenus*, inquit, *sapiens & prior inter cæteros, ac probus, & in medicina eminentis scientiæ.* Rabbi Moyses, in XXV. particula suorum Aphorismorum, scribit Galenum in medicina plus scivisse, quam alium cujus famam audiverit, aut scripta legerit. Rasis alicubi hunc scribit intelligendi & dicendi gravissimum fuisse authorem. Arnaldus à Villa Nova circa initium lib. de diversis intentionibus medicorum, dicit Galenum gravi pondere, recti judicii perpendiculo, exquisitaque perscrutatione, prout artis exigit necessitas, omnia præ cunctis medicinæ doctoribus gloriosius expressisse. Et idem in prologo libri de considerationibus operis medicinæ, dicit medicinam Divina concessione veraciter & perfecte Galeno, sicuti & Hippocrati fuisse revelatam. Et in lib. de graduationibus medicinarum, cap. XXXVI. asserit Averroem in omnibus errasse, in quibus Galeno contradicit. Eusebius Cæsariensis, libri Ecclesiasticæ historiæ V. cap. ult. tradit authoritate aliorum, Galenum à nonnullis pro Deo coli. E JCtis Angelus consil. CX. incip. *sanctissima & illustrissima Regina*, col. IV. principem medicorum appellat. Sed & ipse multa de se scripsit lib. VIII. & IX. Methodi & de morbis curandis, lib. V. VI. VII. & X. ex quibus intelliges eum minime fuisse detrectatorem laudum suarum, alioqui dignum qui ab omnibus, omnibus laudum præconiis celebretur. *Hæc Tiraquellus* pag. 259.

Galenus alter cognomento Halieus, quem Galenus ipse citat in libris de compositione Medicamentorum. Ita Tiraquellus p. 361. Sed licet varia à Galeno medicamenta afferuntur τοῦ ἁλιέως T. II. edit. Græcæ Basil. pag. 357. 380. 382. 418. 419. Galenum tamen ἁλιέα sive piscatorem ab eo citari non memini.

Galenus item alius, ut puto Menodoti filius, cujus dicunt esse eam doctissimam orationem suasoriam ad bonas artes, quæ inter Galeni illius Pergamensis opera reperitur.

Galenus quoque alius, qui post Galenum fuit, & nonnullos libros Græce composuit, qui Galeno illi magno assignati sunt, ut scribit Rabbi Moyses, Aphorismorum parte XXIII.

Galenus Medicus & Philosophus CPoli ob Astrologicas prædictiones à Zenone Imp. sublatus, de quo in Originibus CPol. Cumbefisii p. 18.

quan-

quanquam V. C. Anselmus Bandurius in Imperio Oriental T. II. pag. 501. ſuſpicatur Galenum illum confictum ex inſcitia recentium Græculorum, uti Apollonium Tyanenſem Conſtantini ævo Magum, de quo idem pag. 499. Similiter *Galenum* quæſtorem pag. 495. 496. obſervat irrepſiſſe pro Gallo.

Gallio Ocularius, Galeno Medicamentorum ſecundum locos lib. IV. cap. VII.

Gallus, vide ſupra Ælius Gallus.

Gallus Marcus Aſclepiadeus, Galen. lib. Pharmacorum localium VIII. cap. IV. T. II. pag. 283.

Gallus ſive unus ex illis, ſive alius, Galeno lib. Medicamentorum κτ̔ γένη, I. & lib. IV. κτ̔ τόπους, cap. VII. & libri VII. cap. II. & lib. VIII. cap. VI. T. II. pag. 218. 259. 267. 276. 286. 303. 330. 343. & Aetio Tetrab. IV. Serm. I. cap. CIII. ſimpliciter citatus.

Gamalielus Patriarcha, Marcello cap. XXIII.

Games, Galeno ſive Garioponto de Medicinis expertis pag. CXI. H. edit. Junt. inter ſpuria.

Gariopontus Medicus Chriſtianus Sec. XII. *) cujus ſunt libri VII. de Morborum particularium & febrium cauſis, accidentibus & curationibus, qui in editionibus *paſſionarius Galeni* inſcribuntur. De eo dixi lib. IV. Bibl. Latinæ cap. XII. ubi etiam ex Reineſii III. 12. Variar. Lect. notavi eundem videri auctorem ſcripti de medicinis expertis quod inter Galeni opera legitur.

Gaſpar Torella Valentinus, qui de pudendagra ſcripſit.

Gatinaria, vide Martinns Gatinaria.

Gemellus, Galeno lib. Medicamentorum localium IX. cap. V. Tom. II. pag. 302.

Gemma Friſius medicus & mathematicus, ſed qui multo plura in matheſi, quam in medicina compoſuit.

Hieron. Gemuſæus, cui meliorem Græcam Pauli Æginetæ editionem debemus.

Gennadius, Galeno libri Medicamentorum ſecundum locos IV. cap. VII. In hunc, aut alium potius ejus nominis Chirurgum imperitum eſt epigramma Palladæ, lib. II. Anthologiæ p. 217.

βέλτιον

*) Non octavi ſeculi, ut ſcribit Jo. Bernierius Hiſt. Chronologique de la Medicine pag. 126.

Βέλτερον ἡγεμόνος λῃστοκτόνου ἐς κρίσιν ἐλθεῖν
Ἢ τοῦ χειρουργοῦ Γενναδίου παλάμας.
Ὃς μὲν γὰρ φονέας ὁσίως συγέων κατατέμνει,
Ὃς δὲ λαβὼν μισθοὺς εἰς ἀΐδην κατάγει.

Gennadius Medicus Christianus de quo S. Augustinus Epist. 100. (novæ edit. 159.) ad Evodium. *Frater noster Gennadius notissimus fere omnibus nobisque carissimus Medicus, qui nunc apud Carthaginem degit, & Romæ artis suæ exercitatione præpolluit* &c. Idem cujus somnium ex Augustino narrat Julianus Toletanus lib. II. prognosticon c. XXXIII. T. XII. Bibl. Patrum edit. Lugd.

Gennadius CPol. de quo Menologia 25. August.

Gentis, sive *Gentius* rex Illyriorum, à quo Gentianam herbam dictam testantur Plinius XXV. 7. & Dioscorides III. 3. Illius Regis mentio apud Florum epitome Livii lib. XLIII. seq. Livium XL. 42. XLII. 26. XLIII. 11. XLIV. 23. 27. 30. 31. XLV. 43. Eutropium IV. 6. & 8. &c.

Gentilis Fulgineas, clarus circa A. C. 1310. cujus sunt plurima & ingentia opera. De quo è JCtis loquitur Cynus in l. Septimo mense. ff. De statu hominibus & Angelus in §. ult. in authenticam de restitutione & ea quæ parit. & Socinus qui illum insignem medicum vocat, consil. LXV. super proposita, col. 1. lib. III. Laudat & Trithemius cap. 545. de viris illustribus.

Georgius Agricola, cujus extant libri non indocti de metallicis, de ortu & caussis subterraneorum, de natura eorum quæ effluunt ex terra de natura fossilium, & alii.

Georgius Byzantinus qui ex Arabico Græce transtulit librum medicinalem Beekzeber Ebi, septem distinctum sectionibus, ut notavit Allatius de Georgiis Volum. x. hujus Bibl. pag. 679.

Georgius Choniata, qui Antidota Persica in Græcam linguam transtulit. Vide Allatium loco laudato p. 681.

Georgius Chrysococces. supra in Chrysococe.

Georgius Curio, cujus est quædam disputatio brevis Vuittenbergæ edita.

Georgius Kraut, qui practicam Galeacii à Sophia correxit, & alia quædam opuscula edidit.

Georgius Pilander Germanus, qui IV. libros Hippocratis de morbis transtulit. Paris. 1540. 4.

Georgius

Georgius Stertius, cujus Georgius Agricola mentionem facit in illo libro Metallicorum.

Georgius Tifernas, quem & Medicinæ operam impendisse videre licet ex Lilio Gyraldo lib. I. poetarum nostri temporis.

Georgius Valla Placentinus, de quo Jovius in elogiis, Gesnerus in Bibl. & Jo. Matthæus Toscanus in peplo Italiæ cap. XXII. ultra multa alia, in philosophia & medicina, edidit libros septem medicinæ, quibus simplicia tractat, & alia multa. Exstant in ejus opere *) de expetendis & fugiendis rebus, excuso Venetiis in ædibus Aldi Manutii Romani 1501. forma majoris folii, quod opus spissum distinctum in hebdomades librorum septem, libros XLIX. & ex scriptoribus priscis Latinis & Græcis sæpe parum feliciter versis partim etiam ineditis orbem disciplinarum exponit. Lib. I. de philosophia universe & de disciplinis Mathematicis Lib. II. III. IV. Arithmetica ex Nicomacho & Boëthio. lib. V. VI. VII. VIII. IX. Musica ex Nicomacho, Aristoxeno, Ptolemæo &c. lib. X.-XV. Geometria ex Euclide, Archimede, Theone &c. XVI. XVII. XVIII. XIX. Astrologia ex Ptolemæo, Dositheo, Demophilo, Porphyrio. XX.-XXIII. Physica ex Plutarcho, Aristotele, Plinio &c. XXIV.-XXX. Medicina ex Hippocrate, Galeno, Plinio, Dioscoride &c. XXXI. cap. I. de divinatione: cætera libri pars usque ad librum XXXIV. persequitur Grammaticam, Liber XXXV. ad XXXVII. Dialecticam: XXXVIII. Poëticam, XXXIX. & XL. Rhetoricem, XLI. Moralem disciplinam & XLII. XLIII. XLIV. Oeconomicam: XLV. Civilem doctrinam: XLVI. tractat de anima. XLVII. & XLVIII. de corporis commodis & incommodis: XLIX. Denique de variis rebus quas Valla quidem externas vocat, ut, non esse duo principia, de invito & ultroneo, de assensione, consul-

Y

*) Sinistrum de hoc opere postumo, quod filius Jo. Petrus Valla in lucem edidit, judicium Marci Meibomii ad Aristidem Quintilianum p. 204. b. & Bernardi Monetæ T. III. Menagianor. pag. 450.

Quem de expetendis atque fugiendis librum
Valla edidisti rebus, ingentem librum,
Non otiosa pervolutavi manu.
Quid ergo posthac expetiturus siem
Quidue fugiturus, si rogas, verbo accipe.
Libros ego bonos expetam, fugiam tuum.

consultatione, fato, libero arbitrio, Providentia, fortuna, gloria, potentia, magistratibus, amicitia, rerum expetendarum fugiendarumque finibus.

Georgius Zegabenus, Græcus scriptor de herbis, apud Allatium de Georgiis T. x. hujus Bibl. p. 680.

Georgius quispiam his antiquior, ut qui Rasi citatur lib. Continentis I. cap. IV. & cap. V. & VI. & alibi sæpe.

Georgonius, Rasi lib. I. Continentis cap. II.

Geraldus Bientus Parthiensis, qui Commentarios scripsit in viaticum Constantini.

Geraldus sive Gerhardus Subvoletanus Cremonensis, sive Carmonensis potius *) ex Carmona Bæticæ Hispanicæ, præter artem medicam linguæ Arabicæ cognitione clarus, qui Avicennæ, Rasis, Serapionis, Joannis Damasceni, Abenguefit & aliorum libros in Latinum, licet non admodum elegantem sermonem vertit. Hujusque est Introductorium medicinæ, & alia opera.

Geraldus de Solo Gallus, cujus sunt Commentarii in IX. librum Rasis ad Almansorem, & alia quædam.

Gereon Græcus, Galeno in medicinis expertis, si ejus est p. 110. G. edit. Junt.

Gerontius ἰατρικὴν ἐξεπιστάμενος ἄριστα Niceph. XIII. 9. Hist. Eccles.

Gesius Γέσιος, ὁ περιφανέστατος ἰατροσοφιστής apud Steph. Byz. in Γέα. Alexandriæ docuit artemque suam exercuit, de quo Damascius apud Photium Cod. CCXLII. ex Damascio Suidas in Γέσιος. Laudat & Zacharias Mytilenæus in dialogo contra Mundi æternitatem p. 162. & 179. edit. Barthii. Quod autem Jo. Bernierius in historia Chronologica Medicinæ p. 122. scribit ab hoc Gessio Judæos ad Christianam religionem perductos, ex male accepto Suidæ loco accidit. Ex illo enim nihil aliud petas, quam Gessium, Ethnicum utique hominem, tempore Zenonis Imp. clarum, Domni Judæi, præceptoris in arte Medica sui, discipulos ab illo avertisse & ad se transduxisse. Neque illorum mihi probatur conjectura, qui Gesio huic sive Gessio tribuunt problemata, quæ sub Cassii nomine sæpius Græce edita & Latine versa habemus.

Gilbertus

*) Vide Nic. Antonium Bibl. vet. Hispanæ pag. 263.

Gilbertus Anglicus, qui de morbis particularibus ſcripſit, ediditque librum qui Theſaurus pauperum inſcribitur.

Gilbertus Sichaldus, cujus eſt viaticum.

Giptianus citatus in Tacuinis Elluchaſem.

Magiſtri *Giraldi* practica MS. in Bibl. Roſtgaardiana p. 523.

Glaricon, Raſi lib. VII. Continentis cap. II.

Glaucias, Empiricus Heraclidis Tarentini Magiſter & Apollonii. Galen. T. IV. pag. 57. Tom. V. pag. 442. 471. 488. Commentarios edidit in lib. VI. Epidemiorum Hippocratis, ut dicit Galen. ibid. in princip. & in omnia fere Hippocratis ſcripſiſſe teſtatur T. V. p. 535. Glauciam ſimpliciter citat Plin. lib. XXII. cap. XXIII. & lib. XXIV. cap. XVI. Galenus κτ̃ γένη lib. V. & κτ̃ τόπυς, lib. IV. cap. VII. non ſemel. T. pag. II. p. 388.

Glaucon laudatus Plinio lib. XXII. cap. item XXII. & Raſi lib. I. Continentis cap. VI. non ſemel, & lib. IV. cap. I. ubi illum citat ex Summa ipſius, & alibi ſæpe, niſi ſit alius, quam qui à Plinio allegatur.

Glaucus, cui mortem Hephæſtionis imputans Alexander ita indignatus eſt ut in crucem agi juſſerit teſte Plutarcho in Alexandro p. 704. Danieli Clerico hic minus bene Glaucias.

Glaucus alter, cujus idem Plutarchus meminit in initio libelli, cui titulus eſt περὶ ὑγιείας. pag. 122. In Græco Γλαῦκα eſt non Γλαῦκον.

Glaucum quempiam medicum qui Cleopatatræ inſidias Dellio hiſtorico prodidit, memorat idem Plutarchus in Antonio p. 943.

Glaucum unum ex illis, aut alium citat Galenus ſecundum locos lib. IV. cap. VII. Glaucum Philoſophum T. III. p. 306.

Glenafii, Meletii & Jo. Zachariæ Medica opera è tenebris eruenda ſuadet Hadr. Junius Epiſt. ad Joannem Berſozam p. 9.

Gleucinus qui ante Heram de medicamentis ſcripſit. Galen. T. II. pag. 420. 421.

Glycon Panſæ Conſulis medicus, memoratus M. Bruto in epiſtola X. epiſtolarum Ciceronis ad Brutum, ubi refellitur calumnia de veneno vulneri Panſæ affuſo: memoratur idem & Suetonio in Auguſto, c. XI. & Plinio lib. XXII. cap. item XXII.

Glyconem Chirurgum citat Scribonius Largus in Libro de compoſitione medicamentorum.

Gnoſidicus Nebri F. proavus Hippocratis, cujus Gnoſidici filius, qui Hippocrates & ipſe appellabatur, ſcripſit librum de luxationibus & fra-

 cturis

fracturis membrorum teste Galeno in Hippocr. de victus ratione in morbis acutis. T. v. p. 47. Quod de Gnosidico nonnulli perperam tradunt, ut Jo. Bernierius in Histor. Chronologica Medicinæ pag. 50.

Gordonius, vide supra Bernardus Gordonius.

Gorgasus Machaonis F. de quo Pausanias in Messenicis p. 353. seq. etiam post mortem à Pharaitis divino cultu cum fratre Nicomacho affectum referens, quod crederent illorum opera se a morbis levari.

Gorgias de quo honorifice loquitur Cornelius Celsus libro septimo in princip. & capite decimo quarto.

Gorgias Medicus, Galeni æqualis T. III. p. 306. idem cui librum de causis procatarcticis dedicavit.

Græcus quisquis is est, quem simpliciter citat Mesue, qui forte est Gereon, de quo supra.

Grammaticus sæpe Serapioni, eo tantum nomine citatus.

Granius, Plinio lib. XXVIII. cap. IV.

Gratianus, vide supra Chrysanthus.

Gregorius, citatus Rasi lib. I. Continentis cap. III. ex lib. de humoribus.

Grynas Massiliensis. vide Crinas.

Gualerius qui Tiraquello est, scribendum Valerius, de quo infra in Paulino.

Gvalterus Hermenius Rissus, Argentinensis, qni Germanico sermone multa in medicina scripsit.

Guido de Calliaco, sive Cauliacro Gallus, qui Chirurgiæ tractatum admodum laudatum edidit, vide num sit is qui sequitur.

Guido de Calvicantibus, cujus extat practica in chirurgia in primis commendata.

Guillermus Anglicus, qui scripsit de urina non visa, & alia nonnulla.

Guillermus Brixiensis.

Guillermus Christianus Aurelius, cujus est liber Gallicus, cui titulus est Philalethes, de erroribus anatomicis partium corporis humani.

Guillermus Copus, archiater, dum vixit, regis Galliæ Francisci, qui multos Hippocratis, Galeni & Pauli Æginetæ libros elegantissime transtulit.

Guillermus Insulanus Menapius Gremburgensis, cujus extat liber de ratione victus salubris.

Guil-

Guillermus Morbekius, Dominicanus, qui primus aliquot Galeni libros non admodum eleganter vertit, ut ejus tempora ferebant.
Guillermus Osterrodus Moguntinensis medicus.
Guillermus Placentinus de Salyceto, qui scripsit de universali medicina libros IV.
Guillernus Puteanus Blangiacus, Gratianopolitanus, qui scripsit defensionem Mesue, & de facultatibus medicamentorum purgantium ubi sæpissime Galeno adversatur.
Guillermus Turnerus, Anglus, cujus est liber de naturis herbarum.
Guillermus Virignana, sive Varignana, cujus opus est hoc titulo, Secreta sublimia ad curandos varios morbos.
Gyculus, Rasi lib. II. Continentis c. IV.

H.

Haamet, sive *Habamech* Eben David, vide Ahamet.
Habdella filius Ychie, Rasi Continentis libro II. cap. II. ubi citatur ex libro de Breviationibus.
Habix, vide Abix.
Haboali, nam etiam sic reperitur apud Mesue, vide Aboli.
Habobanifa, vide Abohanifa.
Habuarit, Rasi lib. II. Continentis c. II.
Hachion Eben Huvaim, Serapioni Simplicium c. VII. & seq. & DXXXV.
Hachi simpliciter ibi, cap. CCCXIX. qui idem est ut puto.
Hadrianus Imperator, supra in Adriano.
Hadrianus Junius Hornanus, qui Problemata medica Cassii Jatrophistæ in Latinum vertit, atque etiam Problemata Symposiaca Plutarchi, quæ & ipsa ad medicinam magna ex parte pertinent.
Hahamed, Serapioni Simplicium cap. CCCXCVI. qui, ut puto, est Haamet, de quo supra.
Habese, Serapioni Simplicium cap. CCCXXXVII.
Halachadite, Serapioni.
Halagi, Rasi lib. IV. Continentis c. I.
Halieus, (ὁ Ἁλιέως, *Piscatoris*) Galeno Pharmacorum κατὰ γένη lib. III. & VII. pluribus in locis.
Hallag, Rasi lib. V. Continentis c. I. nisi sit ille Halagi.

Haly abbas, cujus sunt multa opera in medicina. Is adeo inhæsit recitationibus dictorum Galeni, ut à posteris ipsius Simia diceretur. Et eum fidum Galeni interpretem vocat Conciliator.

Haly Rodoan, aut ut aliis vocatur, *Rodan* Ægyptius, cujus sunt Commentarii in artem Galeni.

Haly simpliciter citatus Mesue.

Hamech, alias *Mahemet* (utrumque enim reperitur) filius *Zacharia Arasi*, quem & Mesue in Antidotis modo filium Zachariæ Arasi, modo filium Zachariæ simpliciter, modo Hamech Arasi, modo Mahemet Arasi, modo Hembenzezar, modo Hamech filium Zecar, vel Zezar vocat.

Hammonius Alexandrinus citatus Paulo Æginetæ, & memoratus Cornelio Celso lib. VII. in prin. & Athenæo lib. III. Dipnosophistarum, vide supra Ammonius.

Alius *Hamon* de quo Bzovius A. C. 1511. T. 19. p. 148.

Harcon, sive *Harcez* discipulus Sotionis, apud Galenum in medicinis expertis, si ipsius est is liber, & non potius *Garioponti.*

Hartmannus Schedel Nurenburgensis, Theutonicus.

Hargemen, sive Hargemez discipulus quoque Sotionis, Pseudo Galeno in medicinis expertis.

Harmocrates, aut ut alii legunt, *Hermocrates*, de quo Martialis lib. VI. Epigr. 53.

Lotus nobiscum est, hilaris cœnavit, & idem
Inventus mane est mortuus Andragoras.
Tam subitæ mortis causam Faustine requiris?
In somnis medicum viderat Harmocratem.

Quod sumpsit ex Græco epigrammate Lucilii lib. II. Anthologiæ, adversus Hermogenem medicum, de quo postea dicemus.

Harmocration citatus Paulo Æginetæ, ut Tiraquellus annotat: locum non reperi.

Haron filius Senton de quo Joannes Leo Africanus cap. XXX. infra *Joannes.*

Harpalus & Herpalus, Galeno κτ̀ γένη, libro VII. & κτ̀ τόπους, lib. III. cap. I. & lib. II. Antidotorum.

Harpo-

Harpocras, five *Harpocrates*, five etiam *Harpocration*, nam hæc tria nomina reperio apud Galenum Pharmacorum fecundum locos lib.III. c.I. & lib.VI.c.I. & lib.IX.c.V. & fecundum genera, T. 2. p. 301. 388. 389. 411. nifi diverfi fint, quod non opinor.

Harpocras iatraliptes, cui Plinius junior à Trajano petiit, & impetravit civitatem Romanam, & Alexandrinam lib.x. Ep.6.fq. ubi vide Rittershufium, atque de unctoribus medicis infra in Leonta.

Harpocratio Mendefius cujus fcriptum de placentis laudat Athenæus XIV. pag.648. Incertum hic ne an alius Harpocratio de quo Tertull. c.7. de corona, & fcriptor hujus nominis περὶ φυσικῶν δυνάμεων, de quo dixi lib.IV. c.36. p.588.

Haterofeos, Rafi lib. Continentis II. c.IV.

Hayfe, Serapioni Simplicium CCCLVIII. cap. nifi fit Hahefe, de quo fupra.

Hebat allah qui de medicamentis compofitis fcripfit & fpeciatim de antidotis. Vide Herbelotum p.50.

Hebeme.

Heben Albatarich.

Heben Zezar, Mefue in Antidotis, id eft, filius Zezar, de quo fupra.

Hebofi, qui ex libris Antidotorum citatur Rafi lib.I. Cont. c.IX.

Hecataus, apud Cornelium Celfum lib.V. c.XIX. & c.XXVI.

Flaviæ Hedones Medicæ mentio in veteri infcriptione apud Gruterum p. DCXXXV.9.

Hegefias ex Maronea Thraciæ, laudatus Varroni, Vitruvio, Columellæ, Plinio.

Helchendi, Rafi lib. II. Continentis cap. item II.

Heliades, Aetio Quaternionis II, Ser. III. c.CX.

Helias, vide Dorotheus.

Heliodorus Athenienfis, poëta Tragicus de compofitionibus Antidotorum verfibus fcripfit, ex quibus nonnullos citat Galenus lib.II. Antidotorum. Sed & ἀπολυτικὰ id eft, Refolutoria fcripfit ad Nicomachum, ut idem Galenus tradit, in quibus plane oftendit quanta artis medicinæ religione teneretur, ne videlicet inquinatas manus haberet, quod & fuo jurejurando Hippocrates præceperat. Eos verfus Gregor. Gyraldus ita vertit,

Non

Non per, qui DEUS est in Tricca, haud perque ferentem
Solem cœlicolis lucem mortalibus almam,
Non per sceptra Deûm, quæ fert Saturnia proles,
Non quisquam me induxit donis, meve coëgit
Gratia amicitiæ cuiquam nocuisse medendo.
Sed sanctas nunc clara manus ad sydera tollo,
Impolluta mihi vitio super omnia mens est.

Tricca autem, ut id intelligas, oppidum fuit Thessaliæ, ubi Æsculapius Tricceus colitur, ut testis est Strabo XIV. p. 647.

Alius H*eliodorus* cujus carmen Jambicum de Chrysopœia ad Theodosium M. Imperatorem edidi Volum. VI. hujus Bibl. p. 790. seq.

H*eliodorus* Chirurgus citatus Paulo Æginetæ, lib. IV. cap. XIIX. Hunc, vel alium simpliciter allegat Galenus κτ̃ γένη, lib. V. Ex ejus libro de fasciis excerpta apud Oribasium, & in veteri Chirurgicorum Græcorum collectione. De illo ni fallor accipiendus Juvenalis VI. 372. quem Medicum intelligi vetus scholiastes annotat.

P. Peregrinus H*eliodorus.* In veteri inscriptione Moguntina apud Fulv. Ursinum p. 100. & Gruterum p. DCXXXIV. 4. *P. Peregrino Heliodoro, consummatæ peritiæ Medico & miræ pietatis juveni. Cominia Faustina mater infelicisʃ.*

H*elisæus* propheta, de quo supra in Elisæo.

H*elpidius*, supra, Elpidius.

H*elpis Liviæ Ad. Valetudinar* (adjutrix valetudinaria, sive clinica) in lapide Florentino apud Sponium pag. 144. Misc. eruditæ Antiquitatis.

Cn. H*elvius.* vide *Jolla.*

Henricus Afinius Lyrensis, scriptor quæstionum medicarum.

Henricus Euticus, cujus sunt quædam opuscula in medicina.

H*ephestias* citatus Aetio, si Tiraquellum audimus. Sed H*ephæstias*, emplastri nomen apud Aëtium occurrit pag. 539. 723. edit. H. Stephani.

H*epione* Herculis medici filia, quam Senatus populusque Abderitanus Epist. ad Hippocratem cum Æsculapio, Hercule, Æsculapiique filiis celebrat.

H*eraclianus* quem Galenus Alexandriæ audivit, scriptor ἀνατομικῶν. Galen. T. 5. p. 21.

Hera-

Heraclides pater Hippocratis illius magni, illiusque præceptor, ut tradit Soranus in vita illius. Meminit & Stephanus Byz. in Κῶς, Svidas in ἱπποκρ. & Joannes Tzetzes Chiliad. VIII. verſ. 946.

Heraclides Tarentinus, diſcipulus Mantiæ Herophilei, teſte Galeno T. II. pag. 328. 334. & 252. ubi Herophileum & ipſum initio, deinde empiricum fuiſſe teſtatur. Hic inter cætera ſua monumenta de herbis ſcripſit, ut tradit Epiphanius Cyprius lib. Hæreſeon I. poſt initium, & multa de medicamentis, περὶ σκευασίας καὶ δοκιμασίας φαρμάκων, Galen. T. II. p. 68. 251. 357. de pulſibus contra Herophilum T. III. p. 46. commentarios in Hippocratis aphoriſmos, T. V. pag. 328. imo in omnia Hippocratis. Galen. T. V. p. 662. & Commentarios ad Antiochidem, Galen. Tom. II. pag. 370. 384. 229. 247. 251. & adverſus Aſtydamantem, Galen. T. II. pag. 369. & librum quem στραλιώτην inſcripſit, idem Tom. pag. 370. De eo quoque apud ipſum Galenum lib. IV. de differentiis pulſuum, & alibi ſæpe, & lib. VI. pharmacorum κατὰ τόπους, cap. IV. ubi eum dicit fuiſſe optimum medicum, tum circa alias artis partes, tum plurimorum Pharmacorum expertum fuiſſe, tamen Empiricum. Icon ejus inter alios Medicos veteres in vetuiſſ. Codice Dioſcoridis Bibl. Cæſareæ, apud Lambecium, qui de hoc Heraclide videndus T. II. p. 548. ſeq. atque inde apud Neſſelium, Belloriumque & apud Gronovium T. III. theſauri Antiqu. Græcarum lit. ff.

Heraclides Heracleotes Ponticus, Philoſophus de quo ut de aliis ejus nominis dixi Volum. IX. pag. 20. Hujus ἄπνους ſive liber de exanima muliere in vitam revocata memoratur à Galeno T. III. pag. 169. 314.

Heraclides duo, alter *Hiceſii* Eraſiſtratei diſcipulus, alter *Tarentinus Empiricus*, quorum Laertius meminit in Heraclide Pontico: lib. V. c. LXIV & poſterioris quoque Dioſcorides in præfatione, & Celſus libri V. inter catapotia, & Galenus lib. I. Pharmacorum ſecundum locos c. I. & Cœlius Aurelianus Oxeon. lib. I. c. XVII. ex libris internarum paſſionum, & iterum lib. III. cap. XVII. ex libris de internis paſſionibus. Sed Tarentinus hic Empiricus non diverſus à Mantiæ diſcipulo, de quo jam dictum.

Heraclides Erythræus memoratus Galeno in ingreſſu Artis parvæ, & lib. IV. de differentiis pulſuum, ubi eum dicit fuiſſe diſcipulum Chryſermi Herophilei: & Straboni lib. XIV. ubi teſtatur eum fuiſſe contem-

poraneum ſuum, Apollonii Muris συγχολαςήν. Ejus liber ſeptimus de ſecta Herophili citatur à Galeno T. III. pag. 49. Commentarius in ſecundum & ſextum Epidemicorum Hippocratis T.v. pag. 442.

Heraclides Cumanus cujus παρασκευαςικὸν de epulonum apparatu, & *Heraclides Syracuſanus*, cujus ἐψαρτυτικὸν laudatur ab Athenæo.

Heraclitus, ſive *Heracletus* citatus Paulo Æginetæ lib. VII. cap. XVII. De Heracliti antiqui Philoſophi libro περὶ φύσεως dixi lib. II. hujus Bibl. cap. XXIII. §. 4.

Heras Cappadox, Galeno T. 2. p. 239. 256. 166. 189. 224. 240. 242. 244 251. 257. 303. 320. 321. 322. 323. 324. 326. 328. 331. 335. ubi viris rei medicamentariæ peritia inſignibus accenſetur, & 336. 337. 341. 342. 343. 344. 374. 377. 378. 379. 380. 381. 383. 384. 385. 393. 396. 401. 409. 410. 421. Paulo Æginetæ, Aetio & Nicolao Myrepſo memoratus, citatusque ab eodem Galeno, lib. I. & iterum v. Medicamentorum κατὰ γένη, ex libro Medicamentorum, quem nonnulli inſcribunt νάρθηκα, id eſt, capſulam medicamentariam (vide ſupra in Cratero) Galen. T. 2. p. 155. 156. 160. 376. alibi ἔνον δυνάμενον. id. T. 2. p. 321. puto leg. τῶν δυνάμεων ut p. 325. ἐν φαρμακίτιδι βίβλῳ, T. II. p. 186. 239. 421. περὶ συνθέσεως φαρμάκων. 421. T. 2. p. 252. T. 5. p. 647. Ex libro ſingulari de medicamento contra iſchiadicos, Galen. T. 2. p. 308. Hic fuit diſcipulus Heraclidis Tarentini, ut dicit Galenus, id. p. 384. Eundem ſuſpicatur Tiraquellus eum eſſe qui Cornelio Celſo lib. v. & VI. *Hieras* dicitur, aliis ut eodem lib. VII. in princip. *Hieron*, aliis *Hyron*.

Heras Frontini medicus, Aetio lib. XII. c. v.

Herculanus Veronenſis, vide infra, Joannes Arculanus.

Hercules à Chirone Medicinam edoctus teſte Philoſtrato in Heroicis. Atque ipſum rei medicæ fuiſſe peritiſſimum conſtat ex multis herbis ab eo inventis & cognominatis. Eſt enim herba Heraclium, ſive Herculanum dicta, ex genere papaverum, de qua Theophraſtus lib. IX. plantarum c. XIII. Dioſcorides lib. IV. c. LXI. & Plin. lib. XX. cap. XIX. & Galenus lib. VII. de ſimplicium medicamentorum facultatibus, & Paulus Ægineta in pharmacis ſimplicibus. Et alia

alia Heraclion, de qua multa Plinius eod. lib. xx. cap. xvii. Et Nymphea Heraclia dicta, de qua & Dioscorides lib. iv. cap. cxlix, & ipse Plinius, lib. xxv. cap. vii. ubi & illud inter cætera dicit: eam herbam natam Nympha zelotypia erga Herculem mortua e quare (inquit) Heracleon vocant aliqui, alii Rhopalon à radic. simili clavæ Herculeæ. Sed & Theophrastus eod. libro ix. cap. xii & Plinius lib. xxv. cap. iv. tradunt speciem unam Panacis dictam Herculanam sive Heracleam, ut aliam Chironiam, aliam item Aesculapiam, ut proinde intelligas eam ab Herrule inventam, ut alias illas à Chirone & Aesculapio, quos satis constat medicos fuisse peritissimos. Et alias quoque herbas Heraclias dictas videbis apud ipsum Dioscoridem libro iii. cap. xxvii. ubi de Abrotono. Et cap. cl. ubi de Lithospermo. Et lib. iv. cap. item iv. ubi de Polygono. Et cap. xxxv. ubi de Helxine. Et cap. clxii. ubi de Chamelæa. Sed & Caniam quæ est species Urticæ, Herculaneam vocatam scribit Plinius libro xxi. cap. xv. Et Galenus lib. v. de compositione Pharmacorum κτ γένη, ad fin. describit medicamentum quod Herculis, alterum quod Heraclidæ appellatur, & alterum ex his Aetius Tetrab. iv. Ser. ii. cap. xxxvi. & lv. Denique ut nihil de ea re dubites, Plutarchus in libro cui titulus est. Ut oporteat adolescentem audire poemata, dicit Herculem peritum medicinæ fuisse. Et hinc Alexicacos, id est, expellens mala dictus videri posset, ita enim appellari, authores sunt Lactantius libro v. cap. iii. & Hesychius, qui illum eo nomine in Melita coli tradit. Nam & ita quoque constat vocatum fuisse Apollinem medicinæ inventorem. *Hæc Tiraquellus* p. 266.

H*ercules* Erythræus, interpres Hippocratis citatus à Galeno in Commentario libri vi. Epidemiorum Hippocratis, vide num sit H*eraclius* aut H*eraclides* Erythræus, de quo supra diximus.

H*eres* Rasi citatus, nisi sit H*eras* de quo supra.

Hermannus Cruserius Campensis, quem familiarem suum Tiraquellus appellat, laudatque quod plurimos Galeni libros sicut & Vitas à Plutarcho scriptas feliciter è Græco Latine vertit.

Hermannus, aut alii scribunt, Heremannus Comes à Nuenare, qui scripsit de herbis, & Octavianum Horatianum cum Albucasi edidit.

H*ermes* trismegistus, qui artem Medicam dicitur docuisse Æsculapium, & artem reperisse Chemicam, de quo copiose Hermannus Conringius

us & Olaus Borrichius. De scriptis Medicis ac Chemicis quæ sub Hermetis nomine feruntur, dictum à me est lib. I. hujus Bibl. cap. 9. & 10.

Hermes *cognomento Alciptus Galeno lib.* VI. *Simplicium.* Ita Tiraquellus p. 365. Sed legendum *Hermes Ægyptius*, respicitur enim locus Galeni T. 2. p. 68. ἀλλ' ἔν τινι τῶν εἰς Ἑρμῆν τὸν Αἰγύπτιον ἀναφερομένων βιβλίων περιέχοντι τὰς λϛ' τῶν ὡροσκόπων ἱερὰς βοτάνας.

Hermes simpliciter citatus Avicennæ, lib. V. tract. I. & Serapioni tract. VII. c. LIX. ad fin. & Mesue in medicinis solutivis, & ægritudinibus, & alias sæpe. Et de altero forte intelligit Martialis lib. X. 56.

Enterocelarum fertur Podalirius Hermes,
Qui sanet ruptos.

Cn. Arrius Hermes, de quo vetus lapis apud Fulv. Ursinum pag. 99. D. M. *Cn. Arrius Cn. Lib.* Hermes *Medicus Juliæ Chrestæ collacticiæ suæ carissimæ fecit & Arriæ* Helpidi *Conjug. carissimæ bene merenti & sibi & suis posterisque eorum.*

Hermias Ophthalmicus, id est Ocularius, Galeno Pharmacorum localium lib. IV. c. 7. & IIX.

Hermias Medicus apud Maderum de Bibliothecis p. 133. non alius est ab Hermia Philosopho Platonico, discipulo Syriani & auctore Commentariorum in Phædrum Platonis, qui MSti fuere in Bibl. Scorialensi.

Hermocrates, vide supra, Harmocrates.

Hermogenes Adriani Imperatoris medicus apud Dionem Cassium sive Xiphilinum p. 797. in vita ipsius Adriani. *Archigenem* legit vir doctus Hieron. Mercurialis lib. I. c. 5. Var. Lect. sine magna causa & contra Codicum consensum ac fidem.

Hermogenes Erasistratius, sive ille, sive alius, apud Galenum simplicium medicamentorum lib. I. cap. XXIX. T. 2. p. 13. Adversus hunc aut alterum ejus nominis medicum extat epigramma Lucilii, lib. 2. Anthologiæ Epigrammatum Græcorum, p. 217.

Ἑρμογένην τὸν ἰατρὸν ἰδὼν Διόφαντος ἐν ὕπνοις
Οὐκ ἔτ' ἀνηγέρθη, καί περ ἴαμμα φέρων.

Ab.

Ab quo accepit Martialis illud ſuum epigramma, de quo ſupra in Harmocrate. Aliud in eundem Hermogenem Lucilii Epigramma ibid. p. 214.

Ἑρμογένη τὸν ἰατρὸν ὁ ἀστρολόγος Διόφαντος
Εἶπε μόνους ζωῆς ἐννέα μῆνας ἔχειν,
Κἀκεῖνος γελάσας τί μὲν ὁ Κρόνος ἐννέα μηνῶν
Φησὶ, λέγει, σὺ νόει τ᾽ ἀμὰ δὲ σύντομά σοι.
Εἶπε, καὶ ἐκτείνας μόνον ἥψατο, καὶ Διόφαντος
Ἄλλον ἀπελπίζων αὐτὸς ἀπεσκάρισεν.

Ad *Hermogenem* Eraſiſtrateum recte ſpectare etiam viſa eſt eruditiſſimis viris *) Richardo Mead, & Danieli Clerico, Inſcriptio vetus Smyrnæ reperta miſſaque ad Nobiliſſimum Cuperum, in qua Hermogenes Medicus Charidemi filius celebratur: nam & Charidemum Eraſiſtrateum fuiſſe, ſupra ex Cœlii Aureliani III. 15. de morbis acutis jam notavi. Inſcriptio autem quam erudita ad Huetium Epiſtola illuſtravit V. C. Ludolphus Kuſterus **) ita ſe habet:

Ἑρμογένης Χαριδήμου ἰητρείην ἀναγράψας
Ἑπτὰ ἐπὶ ἑβδομήκοντ᾽ ἔτεσιν καὶ ἴσαις ἐπὶ βίβλοις.

Συνέγραψε δὲ βυβλία, ἰατρικὰ μὲν οβ΄, ἱστορικὰ δὲ, περὶ Ζμύρνης αβ΄. περὶ τῆς Ὁμήρου σοφίας α΄, καὶ πατρίδος α΄. Ἀσίας κτίσεων αβ΄. Εὐρώπης κτίσεων αβγδ΄. Νήσων α΄. Ἀσίας σταδιασμῶν α΄, καὶ Εὐρώπης α΄. Στρατηγημάτων αβ΄. πίναξ Ἰωναίων, καὶ Ζμυρναίων διαδοχὴ κατὰ χρόνους.

Hermogenes Medicus, Charidemi filius, annos
Undecies ſeptem, libros totidemque peregit.

Conſcripſit autem libros medicos quidem LXXII. Hiſtoricos *vero, de Smyrna, I. II. De* Homeri *ſapientia I. & de patria ejus I. Originum Aſiæ I. II. & Europæ I. II. III. IV. Inſularum I. Aſiæ ſtadiaſmorum I.* Z 3 *& Eu-*

*) Rich. Meadi Diſſ. de numis Smyrnæis Medicorum p. 71. & Dan. Clericus hiſt. Medicinæ p. 313.

**) Memoires de Trevoux An. 1715. Septembr. p. 1591. ſeq. Journal des Savans A. 1716. Mai p. 584. edit. Amſt.

& Europa, *l. Strategematum I. II. Tabula (celebrium) Jonensium. Et successio Smyrnaeorum* (Medicorum vel Philosophorum, vel etiam Magistratuum) *ordine temporis digesta.*

Laudatus Kusterus hanc inscriptionem refert ad Hermogenem de quo in numo Neronis apud Clarissimum Vaillantum, ἐπὶ Ἑρμογένους Σμυρναίων.

Est & alius numus in quo leges: Σμυρναίων Ἑρμογένης Τρίκκας, quem de eodem Medico Erasistrateo de quo inscriptio, Richardus Mead accipit. Ita vero ille loco laudato:

"H*ermogenes* autem, *Tricca* nomine adscripto, natalitia sua in „ea urbe notari voluit; ideo forte, quia urbs Tricca non solum „Æsculapio sacra, sed & eidem natalis fuit. Sic enim oraculum „ab ipso Æsculapio editum:

„Τρίκκης ἐξ ἱερῆς ἥκω θεὸς, ὅς ποτὲ μήτηρ
„Φοίβῳ ὑπευνασθεῖσα κύει σοφίης βασιλῆα,
„Ἰδμονα ἰητρείης Ἀσκληπιόν. Euseb. Præp. Evang. lib. III.
„cap. XIV.

„*Tricca* igitur urbs Thessaliæ, & vicina ei *Ithome*, tanquam patria „& ditio Asclepiadarum, hoc est Æsculapii filiorum, Podalirii „& Machaonis, ab Homero in Catalogo celebrantur, Il. *β*. vers. „729.

„Οἳ δ' εἶχον Τρίκκην, καὶ Ἰθώμην κλωμακόεσσαν,
„Τῶν αὖθ' ἡγείσθην Ἀσκληπιοῦ δύο παῖδε.

„H*ermogenem* autem medicum *Erasistrateum* laudat Galenus. Item „H*ermogenis medici*, *Charidemi filii*, meminit inscriptio lapidis *Sherardiani*, qui Smyrnæ prope lacum *Alco bonar* dictum, ubi gy„mnasium olim fuerat, & templum Æsculapii, reperiebatur.„

Hermolaus Barbarus, admirabili vir eruditione, & qui maximam sibi gloriam ex Dioscoridis traductione, Corolario opere doctissimo & ditissimo, & Plinii Glossematis comparavit.

H*ermolaus* multo vetustior, citatus Alexandro Tralliano, lib. I. c. XXIII.

H*ermon* Hierogrammateus, ἐκ τῶν ἀδύτων κατὰ τὸ Ἡφαιστεῖον ἐν Αἰγύπτῳ ἐν τῷ κατὰ Μέμφιν Ἡφαιστείῳ, Galeno, κτ̀ γένη, lib. V. T. II. p. 378.

Hermon,

Hermon Sacerdos, Aetio Tetrab. IV. Serm. III. cap. XII. nisi idem sit, quod magis puto.

Hermon simpliciter, Cornelio Celso lib. VI. cap. item VI. non semel.

Hermophilus Galeno secundum locos lib. IV. cap. VII. T. II. p. 218. & Aetio Tetrab. II. Serm. III. capite centesimodecimo.

Hermus, nisi idem sit cum Hermone illo, Aetio citatus Tetrab. II. Serm. IV. cap. IV.

Hero medicus ophthalmicus sive ocularius: Galeno κατὰ τόπους, lib. IV. cap. VII.

Herones duo Chirurgi, quos inter scriptores præcipuos & qui singuli quædam repererunt, laudat Celsus præf. libri septimi.

Hero scriptor Geoponicon, de quo Gyraldus lib. de re navali T. II. Opp. pag. 650.

Herodes Clinicus. Martial. IX. Epigr. 98.

Heros de quo idem Martialis X. 56. *tristia saxorum stigmata delet Heros.*

Herodicus Selybrianus Thrax, Hippocratis præceptor, teste Sorano in Hippocratis vita, Tzetze Chiliad. VIII. hist. 155. & Suida in Ἱπποκράτης. Hic videtur quem reprehendit Hippocrates libro sexto epidemion particula 3. Ἡρόδικος τοὺς πυρεταίνοντας ἔκτεινε περιόδοισι, πάλῃσι, δρόμοισι, πυρίῃ. Nam ita legit vetus interpres, & Leonardus Fuchsius, *) putatque hunc esse de quo loquitur Plato lib. III. de Repub. & Plutarchus in eo libello, de his qui tarde à Numine corripiuntur, qui & hunc Selybrianum vocat, ut idem cum illo videri possit. Tametsi exemplaria illius loci Hippocratis & Galeni, T. V. pag. 488. 489. *Prodici* nomen habent, non Herodici: uti etiam Plinii codices XXIX. I. sed qui Hippocratis discipulum facit, Prodicum Selymbrianum Auctorem iatraliptices, sive medicinæ unguentariæ fuisse testatus. Atque duos fuisse *Leontinum & Selymbrianum* Galenus T. V. pag. 488. innuit τινὸς δὲ νῦν Προδίκου μνημονεύει, πότερον τοῦ Λεοντίνου ἢ τοῦ Σηλυβριανοῦ, περιττὸν ζητεῖν. Hunc Leontinum dicunt nonnulli fuisse fratrem Gorgiæ Leontini.

Herodicus simpliciter citatus Asclepiadi, deinde Cœlio Aureliano lib. V. Chro-

*) Ita etiam D. *Petrus Gerike*, cujus collegium Historiæ Medicæ MStum laudat D. Jo. Jacobus Baierus diss. de iatraliptice veterum, Altdorf 1723. 4.

Chronicon cap. I. Sed & Herodicum quempiam memorat Aristoteles lib. II. Rhetoricorum ad Theodecten, sive is fuit unus ex supradictis, sive alius. Ceum potius illum Sophistam, cujus opus de bivio Herculis laudant Xenophon 2. ἀπομνημονευμάτων Socratis, & Stobæus. Vide lib. II. hujus Bibl. cap. XXIII. §. 41.

Herodotus Pneumaticus, discipulus *Athenæi* Attalensis Cilicis, cum magna laude (tempore Adriani ut suspicor) Medicinam Romæ exercuit teste Galeno IV. de differentiis pulsuum T. II. p. 50. fallitur enim Tiraquellus qui *Menonis* discipulum facit, legitque Μένωνος μαθητῇ. Sed Galenus ait Athenæum pneumaticæ sectæ autorem Herodoto discipulo suo ἑαυτῷ ΜΕΝ ὌΝΤΙ μαθητῇ, πάνυ δ' ἐπιφανῶς ἰατρεύσαντι κατὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων πόλιν, librum suum de pulsibus dedicasse. De eodem lib. I. de simplic. medicamentis T. 2. p. 13. ὡς Ἡρόδοτος μὲν ἁπάσας τὰς ἄλλας αἱρέσεις μοχθηρὰς ὑπολαμβάνων πλὴν τῆς πνευματικῆς. Meminit & pag. 12. 14. 32. & lib. V. Pharmacorum κατὰ γένη, T. 2. p. 380. Herodoti libri de vacuantibus remediis citantur ab Oribasio.

Herodotus Ariei, Tarsensis, Medici Asclepiadei filius Empiricus, *Menodoti* discipulus, magister *Sexti* Empirici. Laërtius in Timone IX 116. & Suidas in Σέξτος, qui tamen non Tarsensem facit, ut Laërtius, sed Philadelphensem.

Herodotus tertius, Georgio Hieronymo Welschio diæteticus, qui ei *definitiones Medicinales*, quæ inter Galeni opera leguntur, attribuit in curationum suarum historia p. 420. & 372. ubi male *Herodicus* excusum pro Herodoto, sicut apud Menagium ad Laërtium p. 443. b. κατὰ Πρόδοτον, pro κατὰ Ἡρόδοτον. Ab Empirico etiam & Pneumatico diversum esse observant viri docti *) Herodotum, si is sit auctor libri qui itidem inter Galeni opera exstat, atque *introductio* & *Medicus* inscribitur. Simpliciter Herodotum libri hoc titulo scripti auctorem nominat sive Galenus lib. II. in sextum Epidemiorum T. 5. p. 472. καὶ ὑφ' Ἡροδότου γραφέντων ἕνα κατὰ τὸ βιβλίον ὃ ἐπέγραψεν αὐτὸς ἰατρόν. Cum Euryphonte citatur Herodotus a Galeno lib. 7. methodi therapeut. T. 4. pag. 109. & de bono & malo succo p. 355.

Pro

*) Dan. Clericus Hist. Medicinæ p. 507.

Pro *Herodoto* Lycio, cujus librum de ficubus laudat Athenæus III. p. 75. 78. viri docti malunt legere *Herodorum*, ſicut Herodotus Heracleotes apud eundem VI. p. 231. pro Herodoro obrepſit.

Herodotus ſimpliciter citatus, ſive Athenæi diſcipulus ſive alius, Galeno lib. IV. Simplicium Medicamentorum cap. XXVII. in fin. & c. XXVIII. & lib. III. cap. IX. & lib. IV. de differentiis pulſuum, & lib. V. Medicamentorum κατὰ γένη, T. II. & p. 380. & Aëtio Quaternionis I. Serm. III. cap. XLV. & XLVII. & Serm. IV. cap. XLV. & cap. XLVII & Quatern. II. Serm. I. cap. CXVI. & Quaternionis III. Serm. II. cap. XXIX. & alibi. Sed & de eo notat idem Galenus lib. III. Simplicium, quod ὑπὸ περιττῆς σοφίας, præ nimia philautia ſeipſum in multis feſellit T. II. p. 32.

De *Herophilo* antequam dicam, præmittam Galeni locum inſignem ex iſagoge ejus, ubi de ſectis Medicorum differit, T. IV. pag. 372. de quibus præclare etiam Celſus, proœmio, & Plinius XXVI. 2. ſeq.

Τίνες προέστησαν τῶν τριῶν αἱρέσεων.

Προέστησαν δὲ τῆς μὲν λογικῆς αἱρέσεως ἹΠΠΟΚΡΆΤΗΣ Κῷος, ὃς καὶ αἱρεσιάρχης ἐγένετο, καὶ πρῶτος συνέστησε τὴν λογικὴν αἵρετιν. Μετὰ δὲ τούτους ΔΙΟΚΛΗ͂Σ ὁ Καρύστιος, ΠΡΑΞΑΓΌΡΑΣ Κῷος, ἩΡΌΦΙΛΟΣ Χαλκηδόνιος a) ἘΡΑΣΊΣΤΡΑΤΟΣ Χῖος, ΜΝΗΣΊΘΕΟΣ Ἀθηναῖος, ἈΣΚΛΗΠΙΆΔΗΣ Βιθυνὸς Κιανὸς, ὃς καὶ Προυσιεὺς ἐκαλεῖτο.

Qui trium ſectarum principes extiterint.

RATIONALIS ſectæ & auctor & princeps *Hippocrates* Cous fuit. Poſt hunc *Diocles* Caryſtius, *Praxagoras* Cous, *Herophilus* Chalcedonius, *Eraſiſtratus* Chius, *Mneſitheus* Athenienſis, *Aſclepiades* Bithynus Cianus qui & Pruſias dictus eſt.

Τῆς δὲ ἐμπειρικῆς προέστησεν ΦΙΛΙ͂ΝΟΣ Κῷος, ὁ πρῶτος αὐτὴν ἀποτεμνόμενος ἀπὸ τῆς λογικῆς αἱρέσεως,

EMPIRICÆ præfuit *Philinus* Cous, qui primus eam à Rationali ſeparavit, occaſione ab *Herophilo*

a) Apud Galenum I. de uſu partium T. I, p. 370. Καρχηδόνιος.

τὰς ἀφορμὰς λαβὼν παρὰ ΗΡΟΦΙΛΟΥ οὗ καὶ ἀκουστὴς ἐγένετο. b) Θέλοντες δὲ ἀπαρχαΐζειν ἑαυτῶν τὴν αἵρεσιν, ἵνα ᾖ πρεσβυτέρα τῆς λογικῆς, ἌΚΡΩΝΑ τὸν Ἀκραγαντῖνον φασὶν ἄρξασθαι αὐτῆς. Μετὰ Φιλῖνον ἐγένετο ΣΕΡΑΠΙΩΝ Ἀλεξανδρεὺς, c) εἶτα ἈΠΟΛΛΩΝΙΟΙ δύο, Πατήρ τε καὶ υἱὸς Ἀντιοχεῖς, μεθ᾽ ὧν ΜΗΝΟΔΟΤΟΣ καὶ ΣΕΞΤΟΣ, οἳ καὶ ἀκριβῶς ἐκράτυναν αὐτήν.

suo præceptore accepta. Cum autem suam hæresin ab antiquitate vellent commendare, ut esset Rationali vetustior, *Acronem* Agrigentinum ei dedisse initium dixerunt. A Philino *Serapion* Alexandrinus ea secta floruit: Dein *Apollonii* duo pater & filius, Antiocheni. Hos secuti *Menodotus* & *Sextus* exacte eam corroborarunt.

Μεθοδικῆς δὲ ἦρξε μὲν ΘΕΜΙΣΩΝ ὁ Λαοδικεὺς τῆς Συρίας, παρ᾽ Ἀσκληπιάδου τοῦ λογικοῦ ἐφοδιασθεὶς εἰς τὴν εὕρεσιν τῆς Μεθοδικῆς αἱρέσεως. ἐπελείωσε δὲ αὐτὴν ΘΕΣΣΑΛΟΣ ὁ Τραλλιανός. οἱ δὲ μετὰ τούτους ΜΝΑΣΕΑΣ, ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ, ΠΡΟΚΛΟΣ, ἈΝΤΙΠΑΤΡΟΣ. Διεστασίασαν δὲ περί τινων ἐν αὐτῇ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ ὁ Μιλήσιος καὶ ΜΕΝΕΜΑΧΟΣ ὁ Ἀφροδισιεὺς, καὶ ΣΩΡΑΝΟΣ ὁ Ἐφέσιος.

METHODICEN *Themison* Laodicenus Syrus incepit, qui ab *Asclepiade* Rationali occasionem nactus, ad Methodicæ sectæ inventionem se contulit. *Thessalus* Trallianus eam perfecit. Post hos *Mnaseas*, *Dionysius*, *Proclus*, *Antipater*. In ea autem de quibusdam dissenserunt *Olympiacus* Milesius, *Menemachus* Aphrodisiensis & *Soranus* Ephesius.

Ἐγένετο

b) Herophili sectæ addicti laudantur apud Galenum & alios Alexander Philalethes, Andreas, Apollonius Mus & alter Byblas, Aristoxenus, Bacchius, Cajus, Callianax, Callimachus, Chrysermus, Demetrius, Demosthenes Philalethes, Dioscorides ὁ Φακᾶς, Heraclides Erythræus, Mantias, Philinus, Zeno, Zeuxis Tarentinus. Vide supra in Chrysippo, p. 117. seq. & Dan. Clericum Hist. Medicinæ p. 323. seq.

c) Præter Serapionem Empiricos memorat Celsus in præf. Glauciam & Heraclidem Tarentinum, quibus ex Galeno Dionysium & Critonem, Calliclem, Diodorum, Lycum, Æschrionem, Philippum aliosque & ex Diogene Laërtio Menodotum, Theudam, Herodotum Tarsensem, Sextum & Saturninum Cythenatem licet addere.

Ἐγένοντο δέ τινες καὶ ἐπισυνθετικοὶ ὡς ΛΕΩΝΙΔΗΣ ὁ Ἀλεξανδρεύς. καὶ ἐκλεκτικοὶ ὡς ἈΡΧΙΓΕΝΗΣ ὁ Ἀπαμεὺς τῆς Συρίας.

Fuerunt &, nonnulli EPISYNTHETICI, quasi *adjunctores* dixeris, ut *Leonides* Alexandrinus, & quidam ECLECTICI, ut *Archigenes* Apameensis Syrus.

Herophilus, Paxagoræ discipulus vixit tempore Diodori Croni, dialectici adeoque subpar Aristoteli, ut notaví ad Sextum Empiricum 2. Pyrrhon. sect. 245. ubi narrat eum Diodori argutiolas, qui brachium luxatum habebat, lepida instantia regarduisse. Medicus & Chirurgus celebratissimus. Idem arte miranda motus omnes & pulsus humani corporis in musicos pedes discrevit per ætatum gradus: & venarum pulsus rythmis Musicis asseruit moveri, teste Plinio XI. 37. & XXIX. 1. Tangunt & Vitruvius lib. I. cap. I. & Varro apud Gellium III. 10. ubi per Medicos Musicos Herophilus intelligitur, Censorimus de die natali c. XXI. Achilles Tatius in Aratum p. 89. Martianus Capella lib. IX. p. 314. Herophilum de pulsuum rythmis citat Galenus lib. I. de dyspnoea c. 21. & lib. de pulsibus sæpius. Ejus διαιτητικὸν Sextus Empiricus XI. contra Mathemat. c. 50. Ejusd. in Aphorismos Hippocratis, Galen. T. V. p. 329. Vid. lib. IV. hujus Bibl. c. XVII. p. 576. Galeno, Aetio, & Cœlio Aureliano lib. IV. Chronion c. VIII. ex lib. ad Hippocratis Prognosticum, citatur. Eundem tamen Galenus lib. IV. De differentiis pulsuum, ubique obscurum fuisse scribit. Is autem herbarum maxime fuit studiosus, unde & ab eo dictum ferunt, quasdam etiam calcatas prodesse, ut scribit Plinius lib. XXV. cap. II. ubi illum vocat clarum medicina. De quo & tu eundem vide lib. XXVI. cap. II. & Galenum lib. II. Therapeuticæ. Eidem plurimum debet Anatomice, adeo ut Anatomicorum Evangelista dicatur Gebrieli Fallopio. Tertullianus c. X. libri de anima: *Herophilus ille medicus aut lanius, qui sexcentos exsecuit ut naturam scrutaretur, quibominem odiit, ut nosset.* Hic ἐν τρίτῳ ἀνατομῆς citatur à Galeno T. III. p. 238. & de nervorum anatome, T. V. p. 282. Illum quoque laudat Cœlius Aurelianus lib. Oxeon II. cap. XXV. ex lib. XII. de Passionibus, & in lib. item tertio Chronion cap. XIII. ex libris Curationum: & Aetius Tetrab. II. Sermone tertio capite, XLVI. ex libro de oculis.

Herophilum equarium medicum memorat Valerius Max. IX. 15.2.

Herpalus, vide Harpalus.

Hesiodum, uti Orpheum quoque, Musæum & Homerum vatum ut antiquissimos, ita optimos, multa de herbarum vi & potentia curiosius prodidisse scribit Plinius lib. xxv. c. 11. & vident ubique qui in eorum libris versantur. Et ***Orpheum*** quoque tradit Galenus de antidotis lib. II. de antidotorum compositionibus scripsisse. Eumque in re medica citat Plinius lib. XXVIII. cap. IV. & alibi sæpe. Sed & Pausanias in Bœoticis scribit modum invenisse quo mortis medicamenta adhiberentur. Et de ***Musæo*** & ***Hesiodo*** nonnihil Plinius lib. XXI. cap. VII. ubi de polio herba loquitur, & de ***Hesiodo*** idem Plin. lib. XXII. c. XXII. Sed & ipsum Hesiodum plurimum in medicina valuisse scribit Plutarchus in Symposio septem sapientum. Quod hinc (inquit) manifeste apparet, quod non indiligenter nec perfunctorie de victus ratione, de vini temperamento, de aquarum vi, de balneis, de fœminis, de concubitus tempore, de infantium in cunis obligatione, & de cubitu disserit. Hincque dicit ipsum Hesiodum in eo versu,

Ὅσσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ.

Quo ut videmus de malua & asphodelo loquitur, ad rem medicam respexisse. Ut interim non prætermittam ***Linum*** Chalcidensem, vel ut plures volunt, Thebanum & ipsum antiquissimum vatem, qui libros scripsit de fructuum & animalium natura. Sed ***Homerus*** præ cæteris omnem medicinæ disciplinam probe se novisse palam ostendit. Nam cum medicina bifariam dividatur, est enim alia theorica, id est, speculativa, sive contemplativa, alia practica, id est, activa: Rursus speculativæ sunt partes duæ, una *σημειωτικὴ*, id est, significativa, quæ videlicet in signis ac notis contemplandis versatur, ex hisque bonum aut malum ægrotantibus, aut etiam non ægrotantibus prædicit: altera *αἰτιολογικὴ*, id est, causativa, quæ scilicet in causis considerandis vertitur. Activa vero quæ operationibus constat, plures habet partes, scilicet *διαιτητικὴν*, quæ victu medetur, *χειρουργικὴν*, quæ manu, *φαρμακευτικὴν*, quæ medicamentis. Has omnes Homerus in suis libris non leviter, nec obscure attigit, ut pluribus ostendit Tiraquellus p. 274. sq.

Hicesium

Hicesium Strabo XII. p. 580. testatur patrum suorum ætate scholæ celebri Medicorum Erasistrateorum Smyrnæ præfuisse, quæ Strabonis temporibus jam defecit. Idem Tertulliano c. 25. de anima & citatus Athenæo sæpiuscule & nominatim ex libro περὶ ὕλης sive de *alimentorum materia* VII. p. 294. Laudat & Plinius tum alibi tum XXVI. 4. ubi non parvæ auctoritatis medicum appellat, ejus *de conditura vini*, XIV. 19. & indice libri XV. Binos in hunc Hicesium numos refert Vir clarissimus Richardus Mead p. 60. Ex his primus æreus, moduli tertio majoris. In adversa area caput muliebre Isidis laureatum, perinde ut in primo Zeuxidis numo. In aversa: ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΙΚΕΣΙΟΣ; ut sacerdos Aesculapii hic inscriptus. Adest enim, ut in primo *Zeuxidis* Herophilei nummo, *simulacrum Æsculapii* simili plane typo; nisi quod ante simulacrum non conspicitur *astrum*, neque extat pone humerum *bacillus*; quæ non modo in *Zeuxidis*, sed etiam in *Jatrodori*, & *Athenagoræ* nummis comparent. Desunt autem, ut in hoc *Hicesii*, sic in illis quoque *Jasonis*, *Pasicratis*, *Metrodori*, & *Hermogenis*. At in iis, *Apollophanis*, & *Sarapionis* nomine insignitis, *bacillus* quidem, sed non *astrum*, adspicitur. Ea nimirum apud veteres fuit diversitas in symbolis eidem Numini attributis. Ut Veneri in numis familiæ Juliæ apud Vaillantum n. 11. & 25. & in Æmiliæ n. 13. & 14. nec inauris adest nec monile: Hygiæ sive Saluti in familiæ Juniæ numis inauris deest & corona, quibus in aliis ornatur. At quid si dicamus, Herophileos Aesculapio suo astrum, ut sectæ indicium, Erasistrateos non item, adfinxisse? Mihi sane, quantum ex nummis hactenus inspectis observare potui, vero haud dissimile videtur. Nihil autem certi de hac re in præsentia statuo; sed potius ut conjecturam deliciarum hujusmodi studiosis propono, dum amplior nummorum copia magis exploratum aliquid, ansamque decernendi præbeat. *Hæc vir laudatissimus Richardus Mead.*

2. Nummus æreus moduli tertii. In adversa area: *Caput turritum Matris Deorum Sipylenæ*, ut in secundo *Zeuxidis*.
In aversa: ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΙΚΕΣΙΟΣ. Idem ille *Hicesius* medicus, hic quoque ut sacerdos *Isidis*; cum *eadem*, ac in parili nummo Zeuxidiano, *stantis Isidis figura*.

Hieras, vide Heras Cappadox.

Hieremias Thriverus Brachelius, Germanus, qui Commentarios in primum librum Aphorismorum Hippocratis, & alia scripsit.

Hieron, vide Heras Cappadox.

Hieronymus Accorombonus Eugubeus, qui scripsit librum de Catharro, & tractatum de usu & natura lactis.

Hieronymus Baldungius Tigurinus, cujus extant quædam opera.

Hieronymus Brunsuigius.

Hieronymus Cardanus Castel. Mediol. defunctus A. 1576. vir certe multæ lectionis, & omnifariæ eruditionis, cujus est liber vagantium morborum, de re venerea, de medicinæ regulis, Contradicentium medicorum, in quo opere secutus est vestigia Petri Aponensis in Conciliatore: Et de malo recentium medicorum medendi usu, & aliis multis, quos ipse collegit in libro in id privatim edito, cui titulus est Ephemerus. Vita à Gabr. Naudæo scripta & Cardani liber de libris propriis ad Nicolaum Siccum præmittitur operibus ejus, junctim editis Lugd. 1663. fol. decem Voluminibus.

Hieronymus Castellus Ferrariensis medicus, orator & poëta egregius, apud Lilium Gyraldum, poetarum nostri temporis lib. 1.

Hieronymus Feroldus, ad quem extant multæ epistolæ medicinales Aloysii Mundellæ.

Hieronymus Fracastorius, Veronensis, vir summus, extinctus A. 1553. Opera ejus collecta à Paulo Rhamnusio, editaque Venetiis 1555. 4. in quibus poëma Siphylis, de morbo Gallico, quod admiratus est Julius Cæsar Scaligr.

Hieronymus Gemusæus, Helvetius, cujus extant Annotationes in Paulum Æginetam.

Hieronymus Manfredus, cujus est Centiloquium medicorum & infirmorum.

Hieronymus Montuus, cujus liber est de humorum differentiis.

Hieronymus Savonarola, qui de vermibus scripsit. Ita Tiraquellus. Sed liber de vermibus Venet. 1498. fol. editus, Joannem Michaëlem Savonarolam, Hieronymi avum, Ducis Ferrariensis archiatrum habet auctorem, qui A. C. 1441. diem obiit.

Hieronymus Tragus, cujus extat Herbarium Germanicum.

Herophilus de quo supra in Agnodice.

Hiesus

Hiesus, qui & Iesus, & Iesui, de quo infra.

Higinus, Plinio lib. xx. c. xi. & lib. xxi. c. ix.

Hilarus. vide in Calpurnio.

Hildegardis de Pinguia cujus quatuor libri Physicorum cum Trota sive Trotula Salernitana & aliis Medicis antiquis Latinis prodiere Argent. 1533. 1544. fol. apud Clariss. Caveum male distinguitur ab Hildegardi Abbatissa Monasterii S. Ruperti in monte *ad Bingiam* sive *in Pingis*, prope Rhenum fluvium circa A. C. 1180. cujus Revelationes habemus. Vide Bibliothecam maximam Patrum edit. Lugd. T. 23. p. 590. F.

De *Hippocrate* illo magno, Coo, Medicorum principe satis multa dicere me memini lib. II. hujus Bibl. cap. xxiv. Quoniam autem nostra ætate acris de summi illius Viri religione contentio agitata est à præclaris ingeniis, aliis ad Atheos eum audacter adscribentibus, *) aliis, quibus non sine causa adsentior, removentibus **) à tanto viro tam indignam mente bene sana fœditatem: placet hoc loco cum lectore communicare, quæ nuper in manus meas incidit diatribam *Joannis Stephani*, Bellunensis, Medici Veneti, illique quasdam notationes locorum Hippocratis, ad pietatem ejus confirmandam adspergere.

*) Nic. Hieron. Gundlingius T. 2. Otiorum Germanice editorum c. 3. & in declaratione suæ de atheismo Hippocratis sententiæ, neue Bibliothec XXIX. p. 802. sq. contra Gœlikium. & in Gundlingianis, Germanice itidem vulgatis parte XXII. & XXIII.

**) Andreas Ottomannus Gœlike oratione inaugurali habita Duisburgi An. 1713. & in hist. Medicinæ universalis parte V. & D. Dan. Wilhelmus Trillerus in Hippocrate Atheismi falso accusato, Rudolstadii 1719. 8. quam eruditam diatribam mihi pro benevolentia sua inscribere est dignatus, & in novis litterariis Lipsiensibus An. 1721. pag. 151. seq. ubi respondet ad objecta C. V. Joannis Clerici T. 15. Bibl. veteris & novæ, p. 428. sq. D. Jo. Andreas Schmidius in diss. de Theologia Hippocr. t's, Helmstadii edita in 4. Caroli Drelincurtii Orationem Græce dictam Lugduni Batavorum, & versam Gallice de Convenientia Hippocratis cum sacris litteris, laudat Basnagius Bellovallius in Hist. operum eruditorum An. 1689. Aprili p. 186. sq.

HIP-

HIPPOCRATIS COI THEOLOGIA, IN QUA PLATONIS, ARISTOTELIS, & GALENI placita Christianæ Religioni consentanea exponuntur.

AUCTORE

JOHANNE STEPHANO, JATROPHYSICO VENETO.

Ad editionem Venetam A. MDC XXXVIII. 4. apud Hæredes Johannis de Salis.

CAP. I.

Quod DEUS humanæ princeps sit caussa Naturæ.

Egregie magnus ille Alexander, cum in Jovis Ammonis templo à Vate dictus esset Jovis filius, nihil mirum, inquit, nam Jupiter omnium quidem natura Pater est, at ex iis optimos quosque peculiariter suos facit. Nec inscite Parmenides, unum esse id, quod est, constanter asseruit, siquidem testante Simplicio, quod vere per se, & maxime est, unum, nempe Deus est, cætera, quæ sunt, haud simpliciter, sed aliquid sunt, qvum derivatam habeant substantiam. Et sane quidquid in hac rerum immensitate consistit, triplici ordine distribui, compertum est; Quædam enim duntaxat existunt, vt elementa, & inanimatorum genus omne: quædam vita, motuque fruuntur, quædam præterea intelligendi sublimitate perficiuntur. Universa hæc natura quodam ordine continetur, ordo autem ad unum primum adspirat, quare singula ad unum primum referri necessum est: Primum autem in aliquo genere reliquorum, quæ sub illo genere coercentur, caussa est; hæc vero cum sui similitudinem, & characterem imprimat, par est, ut primo, maxime que sit, vivat, & intelligat: Atqui hujusmodi Deus est, qvum sua sit Usia, Vita, Intelligentia. Quamobrem ad Deum, utpote ad primum τὸ ὄν, primum

primum quod est, primam vitam, primam intelligentiam referuntur singula, ab eodemque pendent. Cui quidem sententiæ nc Aristoteles a) quidem renititur, nec Author libri de caussis. b)

a) Lib. XII. Metaph.

b) Nec Hippocrates lib. de principiis, edit. Lindenii T. 1. pag. 112. cum dixisset, περὶ τῶν μετεώρων, de rebus Divinis ac cœlestibus non esse sui instituti exponere, sed tantum de hominis & animantium constitutione; subjungit de natura rerum ita se sentire, ut (sub primo summo motore) naturalia quatuor ponat principia, agens unum & spiritum, veluti plasticum præditum cognitione: tria cætera patientia. Agens ipsi est calidus *æther*. Pro cæteris tribus patientibus, alibi unum tantum, *aquam* appellat, ut lib. 1. de diæta, vide T. 1. p. 182. 185. 197. 201. 204. sq. 263. seq. etsi quatuor iterum elementa ponit ex communi sententia T. 1. p. 284. Ætherem ita describit: δοκέει δέ μοι ὃ καλέομεν θερμὸν, ἀθάνατόν τε εἶναι καὶ νοέειν πάντα καὶ ὁρῆν καὶ ἀκούειν καὶ εἰδέναι πάντα καὶ τὰ ὄντα καὶ τὰ ἐσόμενα. τοῦτο οὖν τὸ πλεῖστον, ὅτε ἐταράχθη πάντα, ἐξεχώρησεν ἐς τὴν ἀνωτάτω περιφορὴν, καὶ ὀνομῆναί μοι αὐτὸ δοκέουσιν οἱ παλαιοὶ αἰθέρα. *Videtur mihi quod calidum vocamus immortale esse, & cuncta* (quæ facit) *intelligere & videre & audire & scire omnia, tum quæ in præsentia sunt tum quæ inde nascitura sunt. Hujus maxima pars cum Chaos universi* (à DEO primo motore) *agitaretur, in supernam circumferentiam secessit. Et videntur mihi ipsum veteres Æthera nominasse.* Quodque hæc necessario ita sint intelligenda, constat vel exinde, quod paucis interjectis subjungit: κυκλεομένων δὲ τούτων, ὅτε οὖν ἐταράχθη, ἀπεκλείσθη τοῦ θερμοῦ πουλὺ ἐν τῇ γῇ ἄλλοθι, ubi oportet causam ταραχῆς & ἀποκλείσεως moventem intelligere, æthere ipso majorem ac sublimiorem DEUM, quam in toto illo de principiis libello nisi præsupponas, rationesque motus & digestionis materiæ sub motore aliquo sapiente describi ab Hippocrate nisi observes, scopas dissolutas legere te existimes. Hæc DEI primi motoris lex est, de qua initio libri de genitura T. 1. p. 124. νόμος μὲν πάντα κρατύνει. *Lex firmat omnia* Itaque cum libro 1. de diæta T. 1. p. 182. seq. sententiam de duobus principiis suis naturalibus, igne & aqua, uberius exposuisset; motusque eorum & mixtiones ac secretiones descripsisset, subjungit: καθ᾽ ἃ μὲν πρήσσουσιν, οὐκ οἴδασιν, ἃ δὲ πρήσσουσιν, δοκέουσιν εἰδέναι, καὶ θ᾽ ἃ μὲν ὁρῶσιν, οὐ γινώσκουσιν, ἀλλ᾽ ὅμως αὐτοῖσι πάντα γίνεται ΔΙ᾽ ΑΝΑΓΚΗΝ ΘΕΙΗΝ, καὶ ἃ βούλονται καὶ ἃ μὴ βούλονται. *Ad quod exemplar faciunt, non sciunt: quæ faciunt, scire videntur, & quæ vident, non cognoscunt.* (Unde patet illud νοέειν πάντα in lib. de principiis non ita universaliter intelligendum.) *Attamen omnia ab ipsis fiunt PER NECESSITATEM DIVINITUS IMPOSITAM, & quæ volunt & quæ non volunt.* Solus hic locus suf-

2. Hoc autem interesse videtur, quod uti Deus singula creando suam cuique naturam communicat, ita vitam intelligentiamque formæ perficientis instar; quod sane manifeste constat, siquidem suam singulis substantiam nullo supposito impartitur, vitam autem, intelligentiamque præjacenti jam substantiæ insinuat, inseritque, quæ ideo actus perfectionisque sunt instar, quod substratam instruunt, exornantque substantiam.

3. At Peripateticus aliquis ab Alexandreo Auditorio possit objicere: Deum hyperusium Mundum movere, & regere uti finem (æquum enim est, ut nobilioris caussæ nomine dignetur) quare à mundano hoc opere facile vindicatur. Cui responsum volumus; dum cœlorum motrices Intelligentiæ in suum Creatorem intuentur, moventque singulæ suos orbes divinitatis radio collustratæ, ut illius imperio obsequantur, suasque actiones referunt ad primæ caussæ gloriam, movere quidem Deum, ceu finem: ut efficientem vero, quia illis vim movendi suos orbes, & motu universitatem gubernandi concessit. Id quod Simplicius plane asseruit, immo alios perstrinxit, qui aliter sensisse Alexandrum arbitrati sunt. Qua enim tenus, inquit, Deus movet cœleste corpus, omnium, quæ sub Luna sunt, effectiva caussa existit: quatenus vero Intelligentias ut appetibile & considerabile movet, finis est. Cæterum licet hæc mundi concinnitas, & spectata in singulis pulchritudo Authoris sui immensitatem, & sapientim præclare demonstrent, (scite enim Trismegistus in Pœmandro, c) inquit, cum statuam, & imaginem absque Fabro, & Pictore fieri, nullus audeat asseverare, miram Mundi hujus constitutionem sine conditore constitisse putabimus?) Unum tantùm hominem Galenus contemplatus, ejusque structuram, mirari primum, tum exclamare cœpit, à natura mortali tam admirablile opificium effingi non potuisse, sed à Deo, aut sapientissima Intelligentia: cum enim tam incredibili artificio omnia concinnata, atque connexa videret, non potuit non erigere oculos in cœlum, & divinius sapere. Propterea scripsit, se Commentarios de humani corporis natura, ceu hymnos quosdam conditori suo composuisse, d) propterea quod ex his appareret, quænam ipsius Creatoris sit sapientia, quæ

ficit ad absolvendum ab Atheismo Hippocratem, & ad demonstrandum, quod supra illud θερμὸν suum sive ignem, agnitus ab ipso fuerit rector & motor universi DEUS. Sed exstat locus alter etiam clarior qui afferetur infra ad §. 5. p. 196.

c) Cap. 5.

d) Lib. 3. de Usu Partium, Cap. 10.

quæ bonitas, quæ virtus, ignoratio quorum ſumma eſt impietas. Quod enim, inquit ille, cultu convenienti exornarit omnia, nullique bona inviderit, id perfectiſſimæ bonitatis ſpecimen eſſe ſtatuo: Inveniſſe autem quo pacto omnia adornarentur, ſummæ ſapientiæ eſt: At effeciſſe omnia quæ voluit, virtutis & potentiæ eſt invictæ.

4. Poſſitne Moſes de Deo præſtantius quicquam effari? Poſſitne Theologus? Ecce ut ex viſibilibus inviſibilia Dei cognoſcit. Ut per creaturam Creatorem colligit, & colit! Potuitne Plato ab Ægyptiis divinius quippiam ediſcere? Ille Moſes Atticus perhibetur, quod ſcripſerit, per Ideam Deum effeciſſe Mundum: verùm materiam fingit Deo ſynchronam, & contemporaneam, quaſi ſine materia non potuerit Mundum procreare: Materiæ adjungit Ideam, ſive ſapientiam, ut in pondere, numero, & menſura opus tam perfectum conderetur; quam tametſi expungere conatur Ariſtoteles, quod ſapientia tota in contemplatione ſit poſita, contemplatio in ſe, & intra ſe vertatur, efficiens extra, & in alio: defendi tamen poteſt, & certa ratione ſtabiliri. Nam ſi ſublunaria omnia ad cœleſtia referuntur, hæc autem ad primum Motorem, qvum in habentibus ordinem ad unum primum ſit perveniendum, neceſſum eſt, ut quidquid ortum ſubit, naturam ſuam induat derivata à primo motore virtute, qui omnium Author eſt. Qvum vero ûnumquodque agat juxta naturæ ſuæ modum, & ingenium, Deus autem naturæ ſummæ intellectualis ſit, intelligendo agit, ſicut ignis, qui igneæ eſt naturæ, agit urendo. Atqui non poſſet Opifex rerum omnium productionem moliri, ni ſingulorum formas, & Ideas in ſe contineret . . . . . . *Pulchrum pulcherrimus ipſe*

Mundum mente gerens, ſimilique in imagine formans.

Quamobrem connatum exemplar eorum, quæ fiunt, Deum circumferre mente, non eſt abſurdum, connatum, inquam, non ſeparatum, quale Xenocrates finxiſſe creditur, quod ſibi Deus ob oculos ponat, aliquid in noſtrate hoc Mundo creaturus.

5. Sed ad Galenum revertamur, qui ſummi Opificis providentiam in humano corpore condendo concluſit earum rerum ſimilitudine, quæ ab hominibus fiunt. e) Nam, inquit, ſi fines ad quos fabrica hæc (loquitur de humano corpore) conſtituta eſt, connumeraveris, eoſque omnes aſſecutum eſſe Opificem deprehenderis, quid aliud quam evidentem ejus magni-

e) Lib. 9. cap. 8. de Hippocrat. & Platonis placitis.

magnitudinem, potentiamqun cognoſces? Quocirca (paulo poſt infert) temerariam, ac fortuitam, neque artificialem cauſſam fabricæ noſtri corporis exiſtimare, abſurdum eſt. Quibus ſane veteres quosdam Phyſicos perſtringit, ut puta Democritum, qui omnia temerario quodam Atomorum congreſſu conflari credidit, carpit & Hippocratem, qui naturam noſtræ creationis opificem facit, non aſſurgit ad Deum. Sed ut libere dicam, negligenter admodum in hac re, alioquin oculatiſſimus, connixit. Hippocrates enim tam præclare de Deo, quam quivis alius. Ita enim ille. f) *De fœminea vero natura hæc dico, ſentioque, maximam quidem cauſſam, & potiſſimum quid in hominibus eſſe divinum Numen*, &c. Unde ſcitiſſime colligit Calvus, Deum eſſe ex Hippocr. ſententia potiſſimum Authorem, & præcipuam cauſſam rerum humanarum. Cæterum lib. primo de victus ratione Deum tam conceptis verbis univerſæ naturæ conditorem efficit, ut nihil clarius. g) *Naturam*, inquit, *omnium Dii ornaverunt; quæ vero homines fece-*

f) Lib. de Muliebri Natura. T. 2. pag. 358. μάλιστα μὲν τὸ θεῖον ἐν τοῖσιν ἀνθρώποισιν αἴτιον εἶναι, ἔπειτα αἱ φύσιες &c. Et paucis interjectis: δεῖ δὲ τὸν ὀρθῶς ταῦτα χειρίζοντα πρῶτον μὲν ἐκ τῶν Θείων ἄρχεσθαι, ἔπειτα δὲ διαγινώσκειν τάς τε φύσιας τῶν γυναικῶν καὶ τὰς ἡλικίας. Vocare autem videtur τὸ Θεῖον Hippocrates, quæ divinitus immittitur temperiem aëris, τὴν τοῦ περιέχοντος ὑμᾶς, ἀέρος κατάστασιν, ut cum Galeno interpretantur Fernelius, Gorrhæus, Foëſius, Ramazinus, aliique. Ita lib. de morbo ſacro T. 2. p. 329. φύσιν δὲ τοῦτο καὶ πρόφασιν ἀπὸ ταὐτοῦ τὸ Θεῖον γίνεσθαι ἀφ' ὅτου καὶ τ' ἄλλα πάντα (νουσήματα.) Et p. 344 diſerte nominat θεῖα illa à quibus morbi, ſolem, frigus, ventos. Naturam autem quam quisque habet in ſe, ſuoque corpore. Inde lib. 1. de diæta T. 1. pag. 184. πάντα καὶ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα, ἄνω καὶ κάτω ἀμειβόμενα. Lib. IV. de morbis c. 26. vocat τὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. T. 2. p. 147.

g) Lib. 1. de diæta T. 1. p. 190. Locus inſiguis quem integrum adſcribam: Οἱ δὲ ἄνθρωποι &c. *At vero homines ex manifeſtis obſcura conſiderare non noverunt. Quum enim artibus utuntur ſimilibus, quibus humana quæ in ipſis eſt natura, id ipſum non intelligunt.* Θεῶν γὰρ νόος ἐδίδαξε μιμέεσθαι τὰ ἑαυτῶν γινώσκοντας ἃ ποιέουσι, καὶ οὐ γινώσκοντας ἃ μιμέονται. *Deorum enim mens edocuit ipſos ſua ipſorum imitari, ita ut cognoſcant quæ faciunt, & non cognoſcant quæ imitentur. Legem quidem poſuerunt ſibi homines, ipſimet non cognoſcentes de quibus tulerunt.* Φύσιν δὲ πάντες (al. πάντων) Θεοὶ διεκόσμησαν. *Naturam vero omnes Dii exornaverunt. Quæ igitur homines ſanciverunt, non eodem modo ſe habent, ne*

fecerunt, nunquam similiter semper recte, & non recte se habent, sed quæ Dii, semper eodem modo, & rite habent, &c.

6. Proh Deum immortalem, & adhuc erit aliquis, qui senem insimulet? Quis hinc vel singularem Dei providentiam non conjicit? Palam enim Deum singula juxta naturæ suæ meritum exornare, & perficere, quin in universo ordinis, & constantiæ, atque adeo naturæ authorem esse profitetur, ut nisi cœcus quilibet inspiciat piam, præclaramque Hippocratis mentem erga Deum. Hinc Plato, Deus, inquit, omnium rerum gignendarum ideas continens, easdem menti confert, mens ex præscripto Dei, animam Mundi docet, anima Mundi, semina, vegetalemque vim cum idoneis spiritibus parit, & condit, quam naturæ committ, per quam in materiem concinne paratam insinuantur, atque infunduntur. Deum enim instar centri esse, credidit Plato, circa quod circuli quatuor, Mens quippe, Anima Mundi, Natura, Materia. Ad hanc sententiam collineavit & Pergamenus, ubi scripsit, h) Deum scilicet instar summi Artificis, rerum seminibus agendi principium largitum fuisse, ut ex illius Mandato, atque præscripto propria obeant munera. Avicenna autem Galeni assecla †) ait, virili semini plus inesse formæ jussu Dei, quod hinc hominis formatio inchoatur. Formatricem vero, vocat unum ex Dei arcanis.

7. At vero naturam, dicet qnispiam, passim inculcat Hippocrates. Ita sit sane. At qui naturam dicit, Dei providentiam insinuat, natura enim primum, & commune motus principium definitur, at quale hoc esse possit nisi a primo Motore? Aristoteli Natura modo ordo, modo ordinis caussa dicitur in universo, i) sed quæ potest esse ordinis caussa præter ordinatorem Deum? Huc respexisse videtur etiam, quando scripsit, recte fecisse naturam, quæ cœleste corpus, ortus atque interitus futurum expers, exemit à contrariis: Item, naturam id semper omnibus velle, quod est melius.

Unde Vates ingeniosus. k)

Hanc DEUS, & melior litem Natura diremit.

Quibus locis natura sumitur pro Deo. Lactantius Firmianus, Natura,

quæ recte semper, neque non recte: ὁκόσα δὲ Θεοὶ ἔθεσαν, αἰεὶ ὀρθῶς ἔχει, *Quæ vero Dii sanciverunt, semper recte habent.* Ita scripsisse Atheum, nunquam crediderim.

h) Galen. lib. de format. fœt. cap. 6. lib. 3. p. 19. cap. 2.

†) Lib. 3. Fen 19. cap. 2.

i) Lib. 1. de Cælo text. 59.

k) Ovidius.

ra, inquit, remota providentia, & poteſtate divina prorſus nihil eſt, quia cum Natura naſcentiam quandam dicere videatur, neceſſe eſt mentem eſſe Divinam, quæ rebus omnibus ſua providentia naſcendi principium præbeat.

Huc acceſſere Mercurius ille ter maximus, Pythagoras, Plato: quos ſcimus naturam feciſſe univerſale principium, vimque a prima cauſſa per Cœli motum in alia corpora omnia diffuſam, quæ etſi una ſit, pro corporum tamen varietate ſuſcepta fiat diverſa.

Huc etiam Seneca, l) Plinius, Sextus Empiricus, & è recentioribus Scaliger conceſſere, naturam ſcilicet eſſe Deum ipſum, divinamque rationem toti Mundo, & ſingulis partibus inſitam, omnesque recto ordine gubernantem. Et me hercle cum univerſa hæc mundi natura omnia continens, & per cuncta rerum meabilis Solis, & Lunæ, cæterorumque Siderum curſuram, temporumque vices, & oceani reciprocos temperans æſtus, hancque rerum immenſitatem rato ordine regens tam ſapienter omnia gubernet, atque moderetur, fateri neceſſum eſt, Divina quadam mente architectatrice, & protectrice uti, quæ omnia recta ratione adminiſtret, & providenter tueatur; Hæc vero ipſius ratio lex eſt naturæ è ſumma mente, Deique numine profecta. Hinc Plato. Cum Deorum Sator, inquit, mundum, naturamque conderet, huic ſimul leges fatales indixit. m)

O qui perpetua Mundum ratione gubernas
Terrarum Cœlique Sator, qui tempus ab ævo
Ire jubes, ſtabilisque manens das cuncta moveri.

8. Abſit tamen, ut cum Stoicis naturam cum Deo confundam, qui perinde ea differre ſcio, ac ſervum à Domino: Natura enim addicta, & veluti jugata materiæ; non poteſt, quin ejus in agendo imploret auxilium: At Deus immateriatus omnino, ut eſt ſupra fatum, ita ſupra naturam, quia extra motum, locum, & tempus (quibus affectionibus rebus cauſſa materiæ inhærentibus continetur fatum, & natura) quare cum liberrimus ſit, nec materiæ inſitus, alius à natura eſſe videtur. Accedit, naturam patiendi potius, quam agendi principium ab Aphrodiſeo appellari, cui poſt Simplicium applauſit D. Thomas hoc vel in Cœlo verum eſſe aſſeve-

l) Lib. 4. de Benef. cap. 7. Plin. lib. 2. caap. 7. Scaliger exercit. adverſus Cardanum 1. 7. 17. 20. 278. 323. 339.
m) Boetius lib. 3. de conſ. Philoſoph.

asseverans, quod sine piaculo de Deo dici non potest, cum sit purissimus actus. Ad hæc natura est finita, & ad unum determinata potentia, utpote humani seminis ad hominem: at Dei indefinita, & infinita, agit enim liberrima non impedita, aut coacta voluntate. Denique Arist. ipse prodidit, naturam ipsam semper, quod melius est, quantum potest, efficere: hæc autem limitatio impotentiam quandam arguit, quam in Deo concipere sit nefas.

9. Ita tamen Stoicos rejicio, qui Jovem sui fati compedibus alligant, ut universalem illam potestatem per singula meabilem, quam communem appellant naturam, h. e. effectricem, & directricem singularis naturæ, summam Dei rationem esse concedam. Etenim ubi multa conspicamur in unum finem disposita, atque coordinata, & in eum per sua Munera absque cognitione, & cogitatione tendentia, aliquam necesse est cogitare Intelligentiam, quæ & finem cognoscat, & ordinet omnia, siquidem ordinate disponere, intelligentis & sapientis est. Hinc Avenrhois n), atque Themistius non errantis Intelligentiæ, opera Naturæ nuncupabant. Quare & Plato o) de Divinis agens ad naturalia descendit, vicimssique naturalia percurrens ad Divina pertexit, quum hæc naturalium sint principia. Sed tempus est, ut huic disputationi colophonem imponamus.

CAP. II.

Quod spiritus omnia replet.

Ab universali quadam natura in proprios fines singulorum opera dirigi, apud Philosophos in confesso est: Illam Stoici spiritum nominatim appellarunt toti mundo infusum, qui varias sortitur appellationes pro varietate materiæ, cui se se insinuat, de quo in præsentiarum paulo diligentius nobis est edisserendum, ut Hippocratis nostri sententia, & quantum cum sacris litteris conveniat, constet.

2. Age ergo corpus cum Platonicis in solidum, & spiritale dividamus, hoc, quicquid oculorum aciem effugit, appellant, cujus quidem plures extant differentiæ: Nonnunquam pro anhelitu accipitur, ut apud Hippocratem p) spiritus frequentior dolorem, & accensionem significat in his, quæ

n) Lib. 12. Metaph. lib. 1. de Anima cap. 23.
o) In Parmenide. In Timæo.
p) Libro primo Prognosticon. T. 1. pag. 477.

Io. Quare Cœlum cryſtallinum, quod primum mobile credunt, quum ſit pellucidum, & perquam diaphanum, aquæ nomine rite donari poterit.

6. Avicennæ Interpres u) Intelligentiam quandam comminiſcitur ſecundum Deum nobiliſſimam, quæ ſingulis aſſiſtit, noſtraque potiſſimum dirigit munera. Ab uno, inquit, (hoc ceu protritum axioma apud Pœnos eſt) prout unum eſt, non provenit niſi unum, atqui uni Deo maxime congruit unum eſſe, quatenus unum, quum omnium Deus ſit ſimpliciſſimus, atque puriſſimus actus, quare à Deo non provenit niſi unum. Hoc autem non eſt niſi univerſalis Intelligentia cæteris Intelligentiis ſecundum Deum abſtractior, puriorque: quarum eſſentia, & energia non modo à Deo pendet, ſed etiam ab hac ſuperiore Intelligentia, quæ Deum proxime eſt, atque adeo nobiliſſima. Huic ſententiæ, Sacræ Geneſeos verba accommodat (*& ſpiritus Domini ferebatur ſuper aquas*) unde confici putat, atque concludi, ſpiritum hunc, quem Intelligentiam indigitat, ante terram, & aquam procreatum fuiſſe. Quod igitur à DEO, inquit, primum procreatum fuit, ſpiritus eſt, nempe ſpiritualis illa ſubſtantia à corpore abſtracta, quam Arabes Philoſophi à Deo primum emanaſſe, certo credunt. Peripatetici vero, qui mundum ſemper fuiſſe, & permanſurum arbitrantur, Intelligentiam hanc proximè à Deo pendere dictitarunt. Avicenna autem hanc ſimplicem Intelligentiam à Deo productam plurium effectricem agnoſcit, à qua cæteræ Intelligentiæ, mundanaque cuncta vim inſpirante Deo fiunt, & gubernantur. Præterea homini fœlicitatem, ſupremamque beatitudinem contingere ex animæ copulatione cum univerſali hac Intelligentia, quæ dum hîc agimus, humanæ aſſiſtit animæ, ceu lumen ſolis, viſui, exiſtimat. Quæ etſi ingenioſe proferuntur, digna tamen ſunt, in quæ fiat acrior animadverſio, neque enim Philoſophus, aut Theologus admitteret; ſed nobis, qui alio pergimus, parcere, temperareque viſum eſt.

7. Sunt denique, x) qui per ſpiritum tria intelligi volunt, nempe Spiritum Sanctum, ventum, ſive, aerem, aut vitalem quandam creaturam, qua univerſus orbis viſibilis commovetur, & continetur.

8. Platonici vero ſpiritum hunc animam Mundi nuncupant, queis adſenſit Maro. y)

Cc *Principio*

x) **Auguſtinus.**
y) **Virgil. 6. Aeneid.**

Principio cœlum, & terram, camposque liquentes,
Lucentemque globum Lunæ, Titaniaque Astra
Spiritus intus alit, totamque infusa per artus
Mens agitat molem, & Magno se corpore miscet.
Hinc hominum, pecudumque genus, vitæque volantum,
Et quæ marmoreo fert monstra sub æquore Pontus.

Boëthius vero z) eandem sententiam his modis eleganter expressit:

Tu triplicis mediam naturæ cuncta moventem
Connectens animam per consona membra resolvis,
Quæ cum secta duos motum glomeravit in orbes,
In semet reditura meat, mentemque profundam
Circuit, & simili convertit imagine Cœlum.

Animam Mundi mediam appellat, quod inter DEUM & hominem media est; triplicis vero naturæ dicitur ob triplicem operationem, qua Deum, & semet ipsam cognoscit, & orbem convertit.

9. Sive igitur spiritus iste Deus sit; tertia scilicet persona Trinitatis, quemadmodum Græcorum, & Latinorum Patrum pars maxima credit, *) sive vis, & potestas illius per totum orbem diffusa, Hippocrates Platonicis, & Christianis Theologis apposite, & accommodate locutus est, scribens ab hoc repleri omnia, temporumque vices, & discrimina peti, Solemque, & Lunam perpetua vertigine circumferri. *Quid autem*, inquit, *sine hoc fit tandem? Aut cui rei non adest?* a) *Omne enim quod inter Cœlum, & terram est, spiritu repletum est, hic & hyemis, & æstatis caussa est. Quin & Solis, & Lunæ, & astrorum omnium cursus per spiritum procedunt. Quare Solis perpetuum cursum Spirtus, & æther perennis, & tenuis esse facit*, &c. Hæc Hippocrates, quibus certe non aërem, qui nos ambit, & quem inspiramus, non flatum ex terrena exhalatione manantem intellexit, sed latentem præterea energiam per singula meabilem, quæ ut cœlorum motus moderatur, perpetuatque, ita temporum vicissitudines parit.

10. Non

z) Lib. 3. Metro 9.

*) Plurimum quidem interest inter has duas sententias, neutra tamen ita comparata, ut qui alterutram amplectatur ideo Atheismi sit reus. Vis certe illa & potestas quantacunque quam ætheri Hippocrates tribuit. tamen à DEO dependere, & *Divina lege* agere ponitur, perinde ut à Christianis Philosophis qui naturas plasticas in Philosophiam induxerunt.

a) Hippocrates Lib. de Flatib. cap. 5. T. 1. pag. 402.

10. Non defuere, b) qui difficili hac sententia impliciti tamquam Dædali labirintho, librum hunc Hippocratis esse negarunt. At cum liber iste multis aliis, ut de Arte, de Veteri Medicina, de semine, de Natura humana, de pueri natura, λέξει similis sit, neque quoad φράσιν Hippocrate indignus, omnino pro genuino agnoscendus. Spiritum hic tandem vultuosi, & indignabundi aërem interpretantur, verum è tanta difficultate tuti prius non enatant, quam multigenis atoporum fluctibus obruantur. Qui enim aër omnia replet? Ignis enim sub Luna subest, qui cœlorum motu agitatus huc demittitur, ut cum cæteris elementis mixtus misceat, & generationis fiat parens. Quî Solem, & Lunam perpetua vertigine motet? Nemo, nisi infantissimus, & qui dedita opera rerum ordinem turbet, aërem tantum habere virinm, ut agat in cœlestia, admittet. Scitum est, cœlestia peregrinis impressionibus non esse opportuna, quod materia communicent, quæ vicissim mutua pugna confligunt. Nefas sit igitur, scitissimum senem tam supinæ ignorationis insimulare, qui optime norit, aëri superesse ignem, ut docet lib. de Principiis, inferioremque hanc naturam supernis esse subditam lationibus. Impossibile est, ait Aristoteles c) Cœlum moveri ab aliquo in terra existente. At vero Plato non decere, dixit, rem antiquiorem a postgenita regi. d) Audenter igitur asserendum hic pro spiritu divinum Numen per totum orbem diffusum intelligi, quo tum fiunt, tum foventur omnia. Subest enim homonymia, ad quam non collimantes alii in scopulos offenderunt.

11. Ecce Jupiter, qui Cœlum, terramque replet, cujus omnia plena: In quo sumus, vivimus, movemur. Jure igitur scripsit senex, sine eo nihil fieri, & rebus omnibus adesse. Quia enim quidquid est, primæ caussæ est participatio, quæ universa disponit, & reliquis vim tribuit, rectissime Theologi Deum ubique esse per essentiam, præsentiam, & potentiam pronunciarunt. Quid quæris?

Deus ipse apud Hieremiam; *Numquid*, inquit, *non Cælum, & terram ego impleo?* Ad hæc, spiritum Domini replesse orbem terrarum, sacræ paginæ tonant. Scire tamen licet, generalem hanc caussam rebus hisce, quæ moventur, externam esse, neque veluti partem intimam earum essentiam constituere, tametsi alio quodam intellectu dicatur Deum

 per

b) Valleriola comm. in lib. de Flatibus: Theod. Zwingerus comm. in lib. de Flatibus.
c) Lib. de Animal. motu.
(d In Timæo.

per essentiam in singulis esse, quatenus immensitate sua omnia replet, conservat, datque, ut operentur. Deus est omnia, inquit Parmenides, quia omnia continet. Desinant Platonici posthac Præceptorem suum divinum appellare, suspiciant, & admirentur Hippocratem Platone ut antiquiorem, ita diviniorem. Unde putas, animatum esse mundum, didicisse Platonem, nisi ab Hippocrate, quem sæpe citat.

12. Sic enim libro primo de Diæta. e) *Ego tamen hæc secundum rationem exponam: Animalia enim sunt & illa, & hæc, & neque Animal mori potest seorsum ab omnibus, totum enim moreretur* (nempe mundus) *neque quod non est generari, qvum non sit, unde generetur. Sed augentur omnia, & minuuntur ad summum, ad minimum quantum ejus fieri potest.*

Quo loco Hippocrates non modo animatum esse Mundum, verum etiam nullum omnino corpus interire, neque fieri quod prius non erat, probat, cæterum permixta, & discreta effici, atque permoveri.

Nec perit f) *in toto quicquam, mihi credite, Mundo,*
Sed variat, faciemque mutat.

Quæ sententia à Philosopho subinde convellitur.

Galenus Hippocratis applausor, mundum ab hoc spiritu gubernari habuit pro confesso.

13. *Propterea, quis,* inquit, *tam demens audeat negare, esse quandam mentem cujus vis sit admirabilis, omnes terras permeantem, & in omnes partes diffusam? Sed nulla est pars mundi terra ignobilior, igitur per universum diffusum esse spiritum illum vivificum, ratum sit, & constans.*

14. Non me præterit, spiritum hunc, quem Zeno ignem, Hesiodus Amorem, mundi totius opificem appellat, Peripateticos invitos audire, quia si natura sit vis genitrix, & genitorum conservatrix, quæ quotidie nova cœlitus influit, Astrorum, potissimum Solis motu excitata, quid opus est substantia permanente genitrice, & conservatrice? Una posita tollitur altera. At sensus quotidie novam influere demonstrat. Quare non est, quod spiritus iste feriatus introducatur. At nos ex ordine, & immutabili constantia una cum Hippocrate hunc spiritum arguimus, atque admittimus, quo universum rite gubernatur, & singula in proprios fines, quos ipsa non cognoscunt, diriguntur. Nec tamen cum Platonicis Animam mundi, aut cum Avicenna, Colcodæam appellamus. Sane Aristoteles

e) Cap. 5. T. I. p. 184.
f) Lucretius.

teles g) ob eam potissimum caussam Thaletis opinionem rejecit, omnia Diis plena esse asserentis, quod crediderit, voluisse eum, Deum rebus omnibus esse permixtum, ceu animam, & formam quandam, quod sane foret absurdissimum, siquidem Divina natura parte aliqua mutilari nequit, neque ullius rei forma, & pars evadere, quod imperfectæ, & dimidiatæ essentiæ proprium hoc sit. Ejus tamen Numen, atque potestatem per universum diffusam non negavit, dum Heracliti retulit verba. Heraclitus enim in furnaria casa, caloris caussa sedens, ad illos, qui illuc accesserant sui gratia, & ingredi temperabant, scite proclamavit; Accedite huc, inquit, confidenter, nam ne huic quidem loco Dii desunt immortales. Qua de re præclare pronunciavit Simplicius, omnia, inquit, Deo plena sunt, ut Creatore, benefactore, & omnia continente. Cujus quidem sententia iis perpendenda est, qui Deum effectricem Mundi caussam, & sublunarium curam, providentiamque gerere juxta Peripateticos inficiantur.

15. Diogenes Mulierem conspicatus ad Deorum aras tam incurvato corpore incumbentem, ut obscæna quædam apparerent, *non vereris*, inquit, *mulier, ne stante post terga Deo (cuncta enim plena Deorum sunt) inhoneste habeas.* Demonax autem, qvum ab amico admoneretur, ut secum in Æsculapii templum iret, Dominumque pro salute filii oraret; adeone, inquit, surdastrum existimas Deum, ut nos nisi in templo non sit auditurus? Sane hanc Dei præsentiam in omnibus rebus sacri Doctores ex divinæ essentiæ immensitate, atque infinitate colligunt, & argumentantur. Nam si aliquid esset extra Deum, infinitus non esset, sed finem haberet, & limitem præfixum. Sed & necessaria ostendit ratio, Deum in omnibus agere non modo creando, sed & conservando, & cooperando, nihilque agere, aut perfungi posse officio, ubi non est. Recte proin Trismegistus in Asclepio, Mentem, nempe Deum, seipsa stare conservatricem omnium rerum, in eaque universa vivere, & consistere. Item Author libri h) de secretiore sapientia secundum Ægyptios, sicut centrum circuli in se ipso est, inquit, lineæ autem ab eo ductæ ad ambitum, ipseque ambitus cum punctis in eodem centro existunt, sic quoque naturæ omnes in primo Agente consistunt, & ab eo conservantur, id appetunt, & ad id revocantur. Hinc Durandi i) error deprehenditur affirmantis, caussas secundas ita munera sua obire, ut nulla superiore caussa, ne quidem Deo indi-

g) Lib. 1. de Anima text. 86.
h) Lib. 12. cap. 19. i) 2. Sent. d. 1. q. 5.

indigere adjuvante. Quadrifariam enim Deus in his inferioribus suam exercet efficientiam, primo quia cæteris caussis vim indit agendi, insitamque conservat virtutem, dein quia singula movet, Postremum quia ut Artifex per instrumenta suos promit effectus, & pro organorum diversitate varia effinguntur opera, ita Deus per minores caussas agit. Hoc autem interest, quod Deus, cujus infinita est substantia, nihilo penitus intercedente attingit effectum, Artifex autem non nisi machinamento: Præterea instrumentum nullam se ipso edit actionem, nisi aliunde moveatur: At inferiores caussæ à Deo profectæ vim suscepere ingenitam, qua vere operantur, & sibi congeneres proferunt effectus, homo hominem, Leo Leonem. Unde etiam Fracastorii erroneus lapsus elucescit, k) negantis Deum cum secundis caussis immediate cooperari.

16. Sed revertamur ad Aristotelem †) qui de Mundo disserens, spiritum hunc divinum plane invexit. Spiritus, inquit, dicitur quædam tum in plantis, atque animalibus, tum per omnia commeans, animata, fœcundaque substantia. Hic ergo longe, lateque diffusus omnia continet, omnia lætificat, vitalem mundi animam, ipsamque naturam secum afferens, quæcunque subierit, vitalia faciens.

17. Quidam melioris notæ Philosophi l) mundi animam interpretati sunt cœlestium orbium motrices Intelligentias, præcipue vero Solis, quæ omnes mente, intellectuque summo bono, idealique menti imcumbunt; circulari autem sphærarum motu perpetuo elaborant ad corruptibilem hunc mundum perficiendum, seminariam, vitalemque virtutem materiæ infundendo. Platonis opinionem de Anima Mundi difficillimam vocat D. Thomas, m) & modicæ utilitatis; propterea & ipse dixit, animam Mundi esse Intelligentiam orbis motricem, quæ per motum, virtutem suam influit inferioribus.

18. At vero de hac ipsa re Galenus ita plane refert. n) Reliqui omnes, animam habere, providentiaque regi mundum arbitrantur: Democritus, Epicurus, & quotquot atomos, & casum introducunt, neque animam habere ipsum, neque providentia regi inquiunt; sed bruta quadam natura. Arist. non anima, non ratione, non mente, non providentia præditum mundum omnibus suis partibus existimat, sed cœlum tantummo-

k) Lib. 2. de intell.
†) Lib. de Mundo.
l) Paparella Comm. in lib. Hippocratis, de Natura Human.
m) Comm. in Metrum 9. Boëthii lib. 3.
n) Lib. de Histor. Phil.

tummodo, cœleſtes enim orbes ſingulos, & animam, & vitam habere. Reliqua vero infra cœlum poſita omnibus his carere. Quod ſi aliquo ordine frui videantur, non ex ſe illa ipſum habere, ſed incidenter, quatenus à cœleſtibus corporibus reguntur. Hæc Galenus. An vero prorſus ea fuerit mens Philoſophi, quam hic recitat Galenus, non contendo.

Illud certe affirmare non dubitarim, quod Cicero rerum ordinem, & conſtantiam ſuſpiciens, hæc fieri inter ſe mundi partibus continentibus non poſſe, ni ea uno continuatoque ſpiritu continerentur. Faceſſant igitur, qui Hippocrati abſurdas opiniones adſcribere maluerunt, quam veritati ſubſcribere; faceſſant, & poſthac Apollinis Oraculum conſulant, ut moniti meliora ſequantur.

Juppiter eſt, quodcunque vides o) *quocunque moveris.*
Quo fugis Encelade? Ad quacunque acceſſeris oras
Sub Jove ſemper eris.

CAP. III.

Quod Humana Anima cœlitus infundatur in corpus.

Tanta eſt non modo inter Philoſophos, verum & inter Chriſtianos de humanæ Animæ origine diſſenſio, ut quicquam decernere non opis eſſet noſtræ, ni jamdiu veritatem ipſam præmonſtraſſent Concilia ſacra. Nam, ut mittam Avenrhois futilitatem, qui Intelligentem Animam, in omnibus unam, & ab omni æternitate exiſtentem ſtatuit, neque Pythagoræ, neque Platonis fabellæ unquam mihi ſunt probatæ, qui certum animarum numerum ante corpora exiſtentium, earundemque in alia, atque alia corpora migrationem poſuere.

2. Inter Chriſtianos vero eorum maxime improbanda opinio, qui intelligentem animam p) ex Dei ſubſtantia eſſe contenderunt, inter quos & Ciceronem *) cenſere licet.

An dubium eſt q) *habitare Deum ſub pectore noſtro?*
Eſt Deus in nobis r) *agitante caleſcimus illo.*

Neque

o) Virgil.
p) Carpocrates, Gnoſtici, Manichæi.
*) Cicero Catone majore cap. 21.
q) Manilius. r) Ovidius.

Neque illi sunt admittendi, s) qui humanas animas ab Angelis factas esse putarunt, quod credidit & Avicenna.

Præterea humanas omnes animas una cum cæteris beatis mentibus creatas fuisse, præter veritatem est, & Peripateticæ Philosophiæ dogmata, quæ docent, formas id non anteire, cujus sunt.

At Tertullianus, & Apollinaris ex traduce Animam procedere existimarunt, quibus applaudunt quotquot singulis mundi partibus à prima origine ab Opifice inditas esse vires, & veluti digito Dei in re quaque insculptas, secundum quas omnia naturæ suæ convenienter agunt, mordicus tuentur. Naturam qui sequitur ducem, non errat, inquiunt, quia character est Dei, impressum divinitatis vestigium.

3. Sed heus, o boni, siccine feriantem Deum fingitis, & mundi cura vindicatis? Siccine vel inviti Astrorum inutiles motus conceditis? Sed quorsum vitalis ille calor vectore spiritu tot stirpium, & animalculorum opifex huc cœlitus influit? Si potestas illa primis parentibus insita satis sit; Si primo Leoni vis procreandi simile successione in subolem propagata per se sola generat Leonem, cur Sol, & Leo generant Leonem? At Solis circumactu excitatus calor continenter ex quatuor elementis veluti ex communi materia vel ipso sensuum testimonio mixta progignit minime mixtus (neque enim cœlestia elementaribus misceri possunt, cum sint asymbleta, differantque physico genere), Apage ergo tam vesanum commentum vel Philosopho, nedum Christicola indignum.

4. Divinum hunc calorem tanti fecit Hippocrates t) præcipuum naturæ machinamentum, ut animam nonnunquam ausus sit appellare, quam propterea usque ad mortem produci tradidit, quod omne calidum moderato frigido jugiter opus habeat, quo veluti enutriatur. Neque defuerunt apud antiquos, qui ignem nutritionis, & accretionis caussam dixere, quos redarguens Aristoteles u) animam præcipuam caussam, ignem concaussam appellavit. Cæterum scire licet Hippocrati fuisse in more positum, instrumentariam caussam non raro pro efficiente primario usurpare. Cum enim in medendo ad id primo sit respiciendum, à quo perfecta editur actio, id autem sit animati organi recta constitutio, quæ potissimum in certa calidi innati mensura consistit, factum est hinc, ut senex, calorem unicum animæ ministrum pro anima usurparit, quum medico

s) Hermias. Seleucus. Galatæ. Origenes.
t) Lib. 6. Epidem. sect. 5. T. 1. p. 810.
u) Lib. 2. de anima.

medico in ſenſibilibus cauſſis ſit permanendum. Hinc libro de carnibus calorem hunc immortalem facit, omnia ſentire, audire, intelligere. Enim vero ſi aliqua lædatur actio, non licet animam cauſſari, ſed in intemperiem, aut caloris imbecillitatem cauſſa rejicienda eſt. Proin Galenus, parum refert, inquit, medico inter medendum noſſe, quæ, aut qualis ſit animæ ſubſtantia.

5. Ne quis tamen poſthac noſtrum Senem arguat, quod animam neſcierit eſſe materia multo præſtantiorem formam, ſubſtantialemque actum munerum nobilium Authorem, quæ ſane accidentium nullum primo obeat, audiat, quæ alibi ab ipſo Hippocrate x) ex Calui interpretatione ſcribuntur:

De cæleſtibus autem rebus, & ſublimibus mihi non ſcribendum videtur, niſi quatenus homines, cateraque animalia, qua in terris degunt, & gignuntur, natave ſunt, principium, & originem inde habere demonſtrabo, quodque anima de Cælo eſt, quodque dolere, languere, & quidquid boni, aut mali in homine eſt, de cælo proficiſcitur. &c.

Quam igitur in nos mentem extrinſecus advenire dixit Ariſtoteles, de Cœlo expreſſius derivat Hippocrates, teſte Fernelio, non quod prius extiterit Platonicorum more alicui accommodata ſyderi, ſed quod ejus Author cœleſtis ſit, qui eo momento in corpus apte diſpoſitum, organisque inſtructum infundit, quo eam creat.

Igneus eſt ollis vigor, & cæleſtis origo.

Atqui nulla Intelligentia creata poteſt aliquid de nihilo producere, quia vis deſideratur infinita, ſolus autem Deus inexhauſtas poſſidet vires, quare ſingulas animas à Deo emanare exiſtimaſſe Hippocratem, conſentaneum eſt.

6. Formæ, inquit D. Thomas, y) rerum tamquam in altiora principia in corporum cœleſtium virtutes referuntur, & adhuc altius in Subſtantias ſeparatas, ex talibus enim principiis derivantur formæ inferiorum corporum, excepta ſola rationali anima, quæ ita ab immateriali cauſſa procedit,

x) Lib. de Principiis ſive carnibus T. I. p. 112. Derivat ibi utique animas ab illo θερμῷ, de quo mox ſubjungit: δοκέει δέ μοι ὃ καλέομεν θερμὸν, ἀθάνατον εἶναι, καὶ νοέειν πάντα &c. Hoc θερμὸν diverſum ab aëre, qui illius cibus eſt, & quo plena omnia inter cœlum & terram. Vide lib. de flatibus T. 1. p. 402.

y) Lib. de occultis rerum operibus.

dit, nempe à Deo, ut nullo modo fiat à virtute corporum cœlestium, alioquin functionem colere non posset à corpore prorsus absolutam.

7. Quod spectat ad Aristotelem, ea de re nihil testatum; prorsusque promptum habemus, ejus tamen mens è tribus potissimum locis elicitur: E Metaphysicis scilicet libro 12. z) ubi probat nullam formam conjuncto priorem esse, ne intelligentem quidem animam. E lib. primo de Anima, a) quo loco asserit, intellectum nobis innasci, substantiam quandam existentem, & non corrumpi. Innasci, i.e. in nobis nasci, & denuo produci. Denique e lib. de Animal. ortu, b) ubi Philosophus confessus est, mentem extrinsecus accedere, eamque solam divinam esse, quod cum ejus actione nihil commune habeat actio corporea.

8. Sed eo revertamur, unde digressa est oratio. Hippocrates cum bona tum mala hominibus de cœlo proficisci aperte prodidit, id quod ab Aristotele, ut cætera fere c) cuncta, suscipitur, profitetur enim propter obliqui circuli reciprocationem hæc inferiora nasci, atque denasci, quod vel sensus testimonio probamus, dum enim Sol ingressus Arietem ad nos redit,

Prata virore novo rident, injussaque crescunt
Gramina, & arborei fœtus, vigor omnia firmat.

Ingressus autem Libram, dum abscedit,

Quæque effœta rigent, viduantur frondibus orni,
Squallida pallentes repetunt animalcula cryptas.

Hinc tempus omne, hinc vita omnis durationis sumit initia, omnium enim sublunarium ordo ex superiorum ordine pendet, omnisque vita certâ definitur periodo. Propterea primo Meteωrων optabat Philosophus, ut mundus hic inferior supernis lationibus esset contiguus, ut inde melius regeretur.

9. Constans igitur sit, & ratum universam hanc inferiorem naturam à Cœlo gubernari, ut singula nil possint, ni Cœli virtute promota vigescant: Hanc autem virtutem nobis largiuntur cœlestia corpora motu, & lumine intercedente. Propterea scripsit Plato d) protinus Universum ruiturum, si Sol momento consisteret, scite enim ab Homero Sol cor mundi

z) Text. 17. a) Text. 65.
b) Cap. 3. c) Lib. 2. de ortu.
d) In Thæteto.

di vocitatur, nam quemadmodum in nobis ſi cor momento pondere ſuo ſidat, nec moveatur, neceſſum eſt interire hominem, ita in Megacoſmo uſu veniat, oportet, cum univerſa vim, vitalemque fœcunditatem à Sole mutuentur, ut eſt melioris cauſſæ inſtrumentum.

10. Verum ad penſum redeamus. Hippocrates ad priorem ſententiam alludens lib. 1. de Diæta e) ſcripſit, ***Animam in hominem irrepere, ignis & aquæ temperamentum habentem, humani corporis partem :*** quod ut clarius evadat, ſciendum ex Platonicis Capricornum, & Cancrum à Phyſicis dici Solis portas, quia in utraque obviante Solſtitio, ulterius Solis inhibetur acceſſus, per has item portas animas de Cœlo meare in terras, rurſum de terris cœleſtia repetere, proin hominum unam dici, alteram Deorum: Hominibus dicari Cancrum, quia per hunc fiat ad ima defluxus: Diis vero Capricornum, quia illac poſtliminio cœleſtibus animæ reſtituantur ſedibus. Ex quo inter Pythagoræ placita cenſetur & illud, à lacteo circulo initia ſumere Ditis imperium, quia inde delabuntur animæ in mortalitatis naturam. Zodiacum vero lacteus circulus duobus interſecat

Dd 2

e) T. 1. pag. 186. & pag. 195. 204. ſq. Eodem judice ἡ μὲν ψυχὴ τωὐτὸ πᾶσι τοῖσιν ἐμψύχοισι. p. 197. εἰ δέ τις ἀπιστέει ψυχὴν μὴ προσμίσγεσθαι ψυχῇ, ἄφρων ἐστίν. p. 199. Et Lib. 6. Epidem. T. 1. p. 810. ἀνθρώπου ψυχὴ αἰεὶ φύεται μέχρι θανάτου. Lib. 1. de morbis, T. 2. p. 33. τὸ αἷμα τῷ ἀνθρώπῳ πλεῖστον ξυμβάλλεται μέρος συνέσιος, ἔνιοι δὲ λέγουσι τὸ πᾶν. Et lib. de flatibus T. 1. p. 410. ſeq. ἡγέομαι δὲ ἔμπροσθεν μηδὲν εἶναι μᾶλλον τῶν ἐν τῷ σώματι ξυμβαλλομένων ἐς φρόνησιν, ἂν ἢ τὸ αἷμα. In lib. de morbo ſacro autem T. 2. p. 333. docet hoc fieri aëre per pulmones intrante in venas. ὁ δὲ ἐς τὰς φλέβας ἀὴρ ξυμβάλλεται ἐς τὰς κοιλίας εἰσιὼν καὶ ἐς τὸν ἐγκέφαλον, καὶ οὕτω τὴν φρόνησιν καὶ τὴν κίνησιν τοῖσι μέλεσι παρέχει. tamen corde nos ſapere negat, totumque id cerebro tribuit lib de morbo ſacro T. 2. pag. 343. Contra lib. de corde T. 1. pag. 293. γνώμη γὰρ ἡ τοῦ ἀνθρώπου πέφυκεν ἐν τῇ λαιῇ κοιλίῃ (in ſiniſtro cordis ventriculo) καὶ ἄρχει τῆς ἄλλης ψυχῆς. & lib. de virginum morbis T. 2. pag. 356. ἐμωρώθη ἡ καρδίη. In ſomno vigilare animam, & corporis morbos per inſomnia præſignificare diſputat lib. de inſomniis T. 1. p. 633. Calore continetur anima qua vivimus T. 1. pag. 650. & ſanguis θερμότερόν ἐστι τὸ χωρίων τῶν ζώων. VI. Epidem. Tom. 1. pag. 803.

ſecat locis, qua Cancer, quaque Capricornus eſt, propterea & primam naſcentibus lactis offerri alimoniam. Cæterum quod ex intimo doctrinæ penu Author eruit Macrobius, acri dignum eſt perpenſione, quippe Plutonis, quod ajunt, galea opertum quadantenns ab impolitioribus, opinor, minus percipi valet. Quare falli nemo ita debet, ut aſcenſum, & deſcenſum hic accipiat ſecundum ſitum, ſed quia Luna Cancri domina generationi proxima eſt, Saturnus vero Capricorni dominus remotiſſimus, ideo per Cancrum, i. e. per lunarem, vegetalemque inſtinctum deſcendere animas dicunt; per Capricornum vero, i. e. per Saturnum, intellectualemque inſtinctum aſcendere, Saturnum enim priſci mentem vocarunt, qua ſola petuntur ſuperiora.

11. Hinc patet ſapienter, ſi quid aliud, ab Hippocrate dictum, animam in hominem repere ignis, & aquæ temperamento, quia generatio, & humana vita ut calido, humidoque ſuſtentatur, ita ab eodem initia ducit. Hoc innatum calidum tertium eſt Platonicorum vehiculum, per quod animæ corporibus junguntur, calor enim animæ cum corpore nexus rite perhibetur. Propterea Zeno naturam vocavit ignem artificioſum ad gignendum progredientem. Sed hæc hactenus.

12. Nos Patrum decretis ſancitam coquimus ſententiam, humanam animam à Deo creari. At Hippocrates ſola naturæ bonitate tam ſapuit alte, ut Chriſtianam veritatem pervadere potuerit, & nobis catholicum dogma *) relinquere.

Pudeat Chriſtianos Aſclepiadas, qui nodum in ſcirpo quærunt, f) & intelligendo næ faciunt, ut nihil intelligant. Pudeat, & ab Ethnico ſe doceri patiantur. Aſſerunt ii humanam animam nec per generationem ſimplicem fieri, quod perniciei, & internecioni eſſet obnoxia, nec per creationem occipere, quod homo non produceret hominem, quum corpus ſit ignobilior hominis pars. Malunt ab anima Matris. Divina intercedente operatione (ita enim loquuntur, quaſi vero ab ipſa veritate coacti divinum opus confiteantur) inſtar ſurculi ex trunco traduci in em-

brii

*) Neque Catholicum dogma eſt, animas quando junguntur corpori, recens à DEO demum creari ſingulas: nam multi Eccleſiæ doctores veteri ac recenti ætate probabilius eſſe duxerunt eas propagari per vim à Creatore illis inditam: neque Hippocrati in mentem venire potuit illa ſententia quos vocant Creatianorum, ut quilibet fatebitur qui loca illius de anima in unum locum paullo ante à me collecta conſideraverit.

f) Jacobus, & Gregorius Horſtius lib. 2. de Natur.

brii corpusculum modo inconspicuo, vectore vitali spiritu, qui conformatis particulis à matris corde per peculiarem ductum distribuitur, eoque modo derivari, communicarique animam, quo spiritus ipse, quum seorsum absque anima vitalis spiritus consistere non possit, est enim ejus individuus comes. Assumptum confirmant morum exemplo, quibus filii matres referunt. Addunt, fœtum in utero vivere ceu matris particulam, cui per venas, & arterias arctissime copulatur, atque adeo communi fruitur vita. Atqui cum anima peræque sit in qualibet parte tota, atque in toto, conficiunt, ut tota quoque præsto sit infantulo. Hoc luminis argumento declarant, quod uti ustilem materiam sibi admotam accendit, ita sibi solidis ligamentis vinctum fœtus corpusculum obanimat Matris animula. Metuunt sibi, si aliter fiat, meticulosissimi viri, ne Deus sit Author originalis culpæ, quæ animæ, ceu proprio inhæret subjecto, quod vel dictu nefas est.

13. At si urgeantur, quod sceleris labes Protoplastorum quidem animam primo fœdavit, sed in societatem ruinæ corpus quoque prolapsum fuit, à quo peccati fomes in singulos proseminatur, propagaturque, nihil habent præterea, cui innitantur, præterquam Divo Augustino, cui durum, violentumque est visum, hominum animas ex nihilo creari, quum doceant sacræ litteræ, Deum creasse simul omnia, septima die cessasse, quo conficitur, ut omnium hominum animæ in primi hominis anima sint concreatæ. Quæ fuit etiam Nemesii opinio, cui consentiunt quotquot animas dixerunt simul esse conditas, inque corpora illabi non à Deo infusas, sed sponte corporum desiderio illectas. At canenti palinodiam Augustino g) fidem adhibeamus. D. Hieronymus huic testimonio scite illud opposuit Joannis: *Pater meus usque modo operatur, & ego operor.* Quod vero adjiciunt fore, ut homo hominem non gigneret, quum corpus sit ignobilior corporis pars, facile diluitur. Homo concursum facit, dum enim vim suam semini indit, quæ id concinne præparatum, & ad formam recipiendam idoneum reddit, simul efficit, ut illi forma concilietur, & in subjectum ita præparatum incurrat, qui incursus, & cum subjecta materia formæ concentus quoniam est ipsius rei constitutio, est ortus; h) quisquis hanc effecit societatem, & connexum, is utique procreationem fecit. Norit porro neque materiam, neque formam fieri, sed compositum, sphæra ærea fit, non æs, non sphæra.

g) In Epistola ad Marcellinum.
h) Arist. in Metaph.

Tu caussis animas i) *paribus, vitasque minores*
Provehis, & levibus sublimes curribus aptas,
In cœlum, terramque seris, quas lege benigna
Ad te conversus reduci facis igne reverti.

D. Thomas hic annotat, k) Philosophiam ex nostrarum animarum creatione, Dei commendare sapientiam.

14. Sed quæret hic solertior aliquis, quandonam affundi animam censeamus? Cui responsum volumus, affundi conformato, instructoque organis corpore, sive fæmina quadraginta duobus diebus, sive mas triginta formetur, neque enim certo definiri posse tempus credo. Quare inscite quidam scriptis mandarunt, posteaquam semen intra formandi corporis monetam locatum est, quod à toto viri corpore defluere cum Hippocrate Platonici quoque decernunt, traxitque secum à viri anima formatricem vim, ejus potentia diebus fere quinque & quadraginta sic affici, ut sex primis diebus lac evadat folliculo genitivo circumjecto ex membrana tam tenui, qualis in ovo ab exteriori cluditur testa, quod à Physicis deprehensum est, nec tacuit in libro de Natura pueri Hippocrates: novem sequentibus sanguis: Duodecim aliis caro: Decem & octo aliis figuratum evadit, & tunc anima creatur, & infunditur.

15. Verum me judice talis fuerit procreationis modus. Comprehensi seminis spirituosæ, & efficaces particulæ se se in centrum colligunt, crassiores, lentioresque in superficie consistunt, quibus resiccatis fiunt membranæ; Partes igneas, & aëreas collectus spiritus in substantiam suæ similem convertit, unde enascuntur enormônta, h. e. impellentia, quorum ministerió vis formatrix ex seminis crassioris ministerio partes spermaticas, ex sanguine menstruo sanguineas efformat, spiritus iste genitor per totum semen commeat, atque pervadit, ut agat contagione. An vero maneat spiritus absoluto opere meliori formæ mancipatus, an disspareat, non est hujus loci curiosius disquirere.

16. Hæc sane est totius procreationis ratio nullis figmentis obruta. Falsum est enim, quod à Cælio asseritur, semen primo in lacteam naturam facessere, deinde in sanguinem, postremo in carnem converti; ex fœtifico enim lentore solæ spermaticæ partes, ceu prima totius operis lineamenta ducuntur, quibus subinde circumfusus sanguis paulatim in carneam

i) Boëtius.
k) Comm. in lib. 3. de cons. Phil.

neam concrescit naturam. Jampridem enim Medicorum evidens ratio Aristotelis opinionem convicit asserentis, seminis corporaturam evanescere, nec generationis opus ingredi, quemadmodum nec coagulum casei substantiam constituit, sed cogit modo, & format, cum materia, & efficiens nunquam coincidant. Sed medici duplicem in semine substantiam agnoscunt, spiritalem, & lentorem, illi efficiendi vim concedunt, hanc in partium solidarum substantiam converti solide contendunt.

CAP. IV.

Quod naturalia media non sint abdicanda Ægrotantibus.

Duobus modis universi opificem nobis consulere, atque providere, constans est, & in confesso apud Platonicos, uno rato, & immutabili, quem appellant Adrastiam, quod utraque firmamenti revolutione, lenta scilicet, à qua magnus annus Platonicorum procedit: altera vero celerrima, qua quotidie ab ortu ad occidentem secum diripit subditos orbes, mundo, mundanisque omnibus sortem distribuit suam. Adrastiam appellant fatum, & immutabilem Dei voluntatem, cujus ministra natura, à qua ordinarii procedunt eventus, est enim natura ordinis causa, imo ordo ipse in universo. Cæterum naturam hic appello vim genitricem, & conservatricem per universum diffusam, quæ procedit à primo illo motu, qui rebus omnibus est veluti vita quædam, quum hinc vivificus calor suscitetur, rerum Author omnium. Ideoque Deus natura communi mundo prospicere dicitur, quia cœlorum motu singulis vitæ, & durationis suæ periodum definit, illius ministerio perficit, conservatque omnia. Hanc solam generalem providentiam Aristotelem agnovisse nonnulli crediderunt, per quam mundus consistit, & singulæ species perpetua successione singulorum servantur. Juppiter omnibus idem: quia unicuique juxta naturæ suæ meritum retribuit.

Esse lapis, sentire Leo, vegetare Cupressus,
Solus at ingenio vivere gaudet Homo.

2. At nos non possumus, qui in meliore schola sumus instituti, quin præter communem illam, singularem quoque providentiam agnoscamus, quæ ad singulos homines perveniat, quam Platonici fortunæ nomine appella-

pellarunt, cujus effectus indefiniti, perobſcurique videntur latente cauſſa, propterea ſapientiorum ſuſpendunt judicia, eosque cogunt admirabile Dei conſilium admirari ſimul & venerari. Huc ſpectant eventus omnes, quos Ariſtoteles appellat l) præter opinionem, & inconſtantes. Quis enim non admiretur ancipiti morbo implicitum nulla naturæ, nulla artis ope adjutum, augeſcente morbo, & furentibus ſymptomatis repente revaleſcere, ac ſi nullis laboraſſet languoribus? Hæc me hercle non niſi perraro, & ſecreto Dei conſilio boni gratia contingunt, quæ ideo nos in admirationem rapiunt, quod præter naturæ ordinem, & cauſſarum ſeriem eveniunt.

Cuncta hæc m) *Superûm demiſſa ſuprema*
Mente fluunt.

Hac de cauſſa Hippocrates n) in ordinariis cauſſis ſubſiſtendum eſſe docet, illuditque Scythis, qui protinus ad Deum recurrunt, naturalia negligentes. *Plurimi*, inquit, *in Scythia caſtrantur, muliebriaque exercent, loquunturque muliebriter, qui eviruti dicuntur. Cauſſam vero hujus rei incolæ Deo tribuunt, hosque homines colunt ſibi caventes, ne talia patiantur, ſibique eveniant. Mihi vero hæc, & alia mala omnia divina eſſe videntur, nec ullum eſſe divinum magis, aut humanum quam aliud, ſed omnia peræque divina, nam horum unumquodque ſuam habet naturam, nec quicquam ſine naturæ*

l) 2. Phyſ.
m) Statius.
n) Lib. de Aere, locis, & Aquis. cap. 49. & 51. T. 1. p. 356. ſeq. & 358. In eandem ſententiam pluribus diſputat libro de morbo ſacro T. 2. p. 324. ſq. aitque febres quotidianas & tertianas & quartanas non minus ſacras eſſe & Divinitus immitti, οὐδὲν ἧσσον δοκέουσι ἱεροὶ εἶναι καὶ ὑπὸ Θεοῦ γενέσθαι. Illos vero qui incantationibus non tantum morbo ſacro mederi, ſed etiam lunam de cœlo deducere, ſolem obſcurare, procellas vel ſerenitatem facere poſſe ſe ajunt, ſuffragari potius irreligioſitati, quod Divina humanis commentis diſſolvere & repellere ſe jactitant. οὐκ ἂν ἔγωγέ τι θεῖον νομίσαιμι τούτων εἶναι ἀλλ᾽ ἀνθρώπινον, εἰ δὴ τοῦ Θεοῦ ἡ δύναμις ὑπὸ ἀνθρώπου γνώμης κρατέεται καὶ δεδούλωται. p. 327. Oportere potius qui morbo laborant adire templa & orare Deos, ἐχρῆν θύειν καὶ εὔχεσθαι, καὶ εἰς τὰ ἱερὰ φέροντας ἱκετεύειν Θεούς. p. 328. Non mali autem autores eſſe Deos & inquinationis, cum ipſi ἁγνότατοι ac puriſſimi ſint, ſed purificationis & liberationis hominibus p. 329. Inde p. 338. οὐχ ὁ Θεὸς σωμαλυμαίνεται ἀλλ᾽ ἡ νοῦσος.

naturæ gignitur, &c. Cur vero plurimi ſterileſcant, Hippocrates cauſſam rejicit non in Deum, ſed in vitæ deſidiam, jugem equitationem, crapulam, iſchiadicos dolores, quibus erant obnoxii, quod equitarent ſine ſtapedibus. (Hinc quæſivit Ariſtoteles o) cur iſchiadici ſint ſteriles.) Denique rejicit in largam ſanguinis miſſionem cæſa pone aures vena, & in ignaviſſimum ſomni torporem. Si à Deo hæc mala proficiſcantur, inquit, cur non peræque omnibus accidunt? Cur potentiſſimis potius, generoſiſſimisque Scytharum, qui Deos colunt, ſacrificia faciunt, quam pauperculis, & ex infima plebecula homuncionibus, & qui Deos temnunt, blaſphemique execrantur, hæc incommoda eveniunt? Nec Dii, inquit, ſunt incuſandi, nec naturalia abdicanda præſidia. Hortatur igitur, ut crapulas, & inertiam declinent, ut frugalem vitam, & labores ſtrenue ineant, ſic enim futurum, ut prolem, & quidem maſculam ſuſcipiant, & morbis defungantur. At vero, libello de Virginum morbis ſacrificulos arguit, quod credulas mulierculas deciperent jubentes, quam mox donaria Dianæ offerri, ut morbis p) expedirentur: Arguit jure maximo, quaſi vero Dii optimi naturalia remedia non inſtituerint, per quæ efficaces eſſe volunt. Hinc ſenex ipſe mandat, ut miſeræ Virgunculæ, quæ ab utero ut plurimum ægrotant, aut ſibi ſanguinem mitti patiantur, aut certe virum experiantur. Maritus enim non enervis, muliebrium malorum non infrequenter eſſe ſolet curatio ſuaviſſima.

3. Cæterum univerſa naturæ opera Hippocrates vocat Divina, quod Deus cum quovis naturali Agente cooperatur proxime (Philoſophi dicunt virtutis, & ſuppoſiti immediatione) quod ſane ex eo facile probatur, quoniam Divina virtus non eſt aliunde mutuata, quin potius omnis creatæ rei virtus à Deo effluxit, adeo ut creaturæ, ſit quoque Dei virtus. Dein quod nihil intercedit inter Deum & creatæ rei effectum, utcum Deus ſimiliter, atque ignis verbi gratia, dum calorem producunt, manui, dum caleſcit, proximus ſit. Verumtamen cauſſæ primæ actio ab actione cauſſæ ſecundæ ad certam ſpeciem deducitur, atque definitur, quia cum prima cauſſa indiſcriminatim quemcumque edere poſſit effectum, utpote hominem, aut eqvum, hominem vero definite producit, quod hominis congreſſu concurſus ejus diſtinguitur, atque definitur. Diſtincta tamen cauſſæ ſecundæ quoad gradum actio à Deo coercetur, &

o) Sect. 4. Probl. 20.

p) T. 2. p. 356. ubi inter morbos illos refert ſi quæ videantur ſibi *ὁρῆν δαίμονάς τινας ἐφ' ἑαυτῶν δυσμενέας.*

limitatur, etenim, exempli loco, Ignis ad certam numero calfactionem non est affectus, præfinitusve, quin plures potis est elicere, qvum natura ad singulare non collineet, ut docet Avicenna. Quare ut hanc definite calfactionem edat, aliunde limitari, determinarique debet: atqui in secundarum caussarum sphæra nihil est, à quo terminari queat; quare ad primam caussam confugiendum est, quæ virtutis suæ efficacitate eam definiat, cujus certe est ordinaria, & stata lege hunc quasi defectum supplere, neque enim cœlestis influxus, cæteræve caussæ effectrices hoc præstare valent.

4. Sed quispiam ex Peripatetico Lyceo q) nobis objiciat, Actiones esse singularium, Intelligentias esse caussas universales, neque caussas esse, quod ab illis novum quippiam proficisceretur, quod est absonum. Denique particulares caussas sufficere, nec necessarias ideo esse universales. Verum tamen iis sic obviam ire volumus. Ad actionem aliquid bipartito dicitur concurrere, nempe ut agendi rationem, & ut illud quod agit, universales caussæ confluunt in effecta uti rationes agendi, minus ut agentes. Et sane Aristotelci ab universali caussa nullam actionem obiri arbitrantur, nisi singularis, & determinatæ caussæ congressu definiatur. Sunt, qui asserant, caussam universalem, & particularem ad eundem effectum convenire secundum diversos gradus, ut homo hic ad hominem hunc: at universalis caussa ad hominem ut ens, siquidem effectus universalis in caussam universalem referendus. Universalis igitur caussa concurrit ad plures effectus, & ad eundem, secundum universalem rationem, sicque concedunt, Deum concurrere ad hujus hominis productionem secundum gradum Entis, quoniam universalis caussa non concurrit ad effectum, secundum omnem gradum, sed secundum universalem rationem, particularis vero concurrit secundum gradum particularem. Sunt, qui secius sentiant r) asserentes, particularem caussam, & universalem, scilicet Deum ad eundem effectum confluere secundum eandem rationem, & gradum, sed non secundum eundem ordinem, quoniam altera ut particularis, altera ut universalis convenit, neque interim altera supervacua est, qvum ambæ non conveniant, eodem ordine, & ratione.

5. Quidquid sit tandem, Deum in omnem effectum confluere constans est, & ratum: hinc etiam à Deo omnem medelam emanare, s) dicitur, atque ejus instrumentum esse naturam, utriusque Ministrum Medicum.

q) Augustinus Niphus in Phys.
r) Gregorius Ariminensis,
s) Ecclesiastici 38.

cum. Quæ media instituit Deus, ut in illis efficax esse videatur; propterea Sacræ paginæ in infirmitate adhibendum esse Medicum sedulo jubent.

6. Ne credat tamen aliquis, Deum naturalibus mediis ita esse alligatum, ut sine illis nihil queat efficere, quod putarunt Stoici, cum idem supra, & contra naturam efficaciter agere possit. Sic Moses XL. dies absque alimento divinitus vixit, & quinque panibus, totidemque piscibus CHristo theanthropo distribuente, tot hominum millia expleta recessere. Posthac tamen non nisi temere quispiam hanc mirabilem, ominosamque custodiam expectarit, quin in officio se contineat, & manum cum Minerva, quod ajunt, moveat; Scriptum est enim, *in sudore vultus tui vesceris pane tuo.* Quare si quis morboso corporis languore corripiatur præ naturæ imbecillitate, Dei in primis opem imploret, eumque ardentibus invocet votis, ut remediis opportunis, & congruentibus, intercedente Divina benedictione excupitum largiatur eventum. Ut enim sanitas benedicente Domino, quotidiano cibo servatur, ita præsidiorum beneficio, laborantibus, & morbo oppressis succurritur.

Non absimile symbolum in æternæ salutis mysterio est cernere, ubi DEUS Opt. Maxim. mandat, ut CHristi verbis auscultemus, & instituta adhibeamus Sacramenta, quibus in nobis efficaciam suam pollicetur, ubi non crepera, sed firma fide Servatoris Jehovæh meritum comprehendimus nobisque corrogamus.

Suam itaque Omnipotentiam Deus tentari minime patiens ad media, naturalesque caussas nos ablegat, quibus dextre nos uti jubet cum ad sanitatem servandam, tum ad profligandos morbos. *Mediis, quæ vocant,* inquit Oseas, *legitimis utentes adjuvat Deus.*

7. Merito igitur Hippocrates væcordes insimulat Scythas, quod mediis despicatis naturalibus ad Numen recurrrant, idque caussentur, sive agnoscenda sit morbi caussa, sive morbus curandus sit. In natura, ait scitissime, nihil sine natura, nempe sine naturali caussa gignitur. Unde etiam ad Democritum scribens invehitur in impostores.

Artis Medicæ recta facta, o Democrite, t) inquit, *plerique è vulgo hominum non omnino laudant, verum Diis sæpe attribuunt,* u) *si vero natura reluctata per-*

t) Tom. 2. pag. 933.

u) Θεοῖς δὲ πολλάκις προσαρτῶσιν. Similiter Epistola ad Damagetum T. 2. pag. 927. οἵ τε γὰρ νοσέοντες ἅμα τῷ σώζεσθαι, τὴν αἰτίην Θεοῖς ἢ τύχῃ προσνέμουσι. Adde Hippocratem de arte c. 5. Tom. 1. p. 3. & 4. & 6.

perdiderit eum, qui curatur, medicos reprehendunt, Numen x) *prætereuntes*, &c.

CAP. V.

Quod in profligandis morbis Divinum Auxilium ſit invocandum.

Epicurus, ut ſervaret hominis libertatem, y) negavit Dei providentia mundum gubernari: ſed quam inique, palam eſt, Deus enim non tantum communi, ſed etiam ſingulari providentia mundo, mundaniſque omnibus proſpicit, curat non tantum ut ſint, ſed & bene ſint omnia, cognoſcit individua non tantum ſub ratione ſpeciei, ſed etiam ſecundum individuas proprietates. Cum enim ea fecerit, poſſintne illi eſſe ignota? Cum abjectiſſimus Artifex opus ſuum cognoſcat, eſt ne veriſimile, Deum ignorare, quid agat? Nec refert, ſi ſingula ſint infinita, & caduca, quia ſub ratione finita cognoſcit. Deus eſſet Animal miſerrimum, ait Sophus, ni ſingula cognoſceret: Nec eſt, quod objiciat Avenrhois, fore, ut vileſceret, ſi hæc noſſet inferiora. Non eſt, inquam, nam cognitio omnis perficit, atque illud de voluntate potius, quam de intellectu diceretur, ſiquidem voluntate ad optata trahimur, illiſque ſimiles evadimus, at intellecta in intelligentem transferuntur, & ei ſimilia redduntur. Itaque ſi ullum ſit argumentum, Deum confieret non cognoſcere ex rebus ipſis accipiendo mortalium more cognitionem, ſed ſeipſum intelligendo omnia eminenter continentem. Illud tamen alta mente tenendum, res ſingulas à Deo quidem cognoſci, at per eſſentiam ſuam efficientem, aut conſervantem, adjecto ſcilicet divinæ voluntatis actu. Quoniam enim res ſingulæ præter eſſentiam obtinent exiſtentiam, qua ſingulares evadunt, & extra cauſſam ſubſiſtunt, ſi cognitæ eſſentiæ accedat voluntatis actus, quo Deus producere, aut conſervare decernat, cognoſcuntur extemplo ſingularia omnia, quæ ſub illa continentur eſſentia: Ad ſingularia namque productio illa terminatur.

Primum

x) *παρόντες τὸ Θεῖον.*

y) Notum eſt omnibus, longe majorem libertati vim Epicurum intuliſſe per ὑλικὴν quam ſtatuit ἀνάγκην atomorum, quamque mero deinde & arbitrario commento declinationis atomorum eludere iterum ac veluti deflectere fuit conatus.

Primum igitur essentiarum plurium plures Ideæ conjunguntur tum substantiæ, tum accidentium, quæ simul in rebus singulis continentur, tum accedente illa voluntatis determinatione, singula cognoscuntur.

2. Hæc autem tam multa in unum effudimus Themistium, ne conniventibus hominis auctoritas imponerêt, quum maxime ei Philoponus applaudat, qui mala à Deo non cognosci, arbitrati sunt, eo plane argumento, quoniam, si cognosceret ea, etiam faceret, quod enim novit, id efficit, siquidem, ut intelliguntur res à Deo, ita sunt. Quasi vero innumerabilia possibilia non cognoscat, quæ efficiet nunquam. Cognitio quippe ad intellectum spectat, effectio ad voluntatem. Sed nos nimis longum fecimus, qui ad probandam singularem Dei providentiam, Peripateticorum Principis patrocinio uti poteramus; sic enim Aristoteles: *) At vero, inquit, qui mente operatur, & eam colit, disponitur optime, is & amantissimus Diis immortalibus est: nam si Dii curam rerum humanarum, ut existimatur, aliquam habent, rationi sane consentaneum fuerit, ipsos eo gaudere, quod est optimum, sibique maxime cognatum, hoc autem fuerit ipsa mens, & in eos, qui maxime hoc amant, & honorant, beneficia vicissim conferre, tamquam curam iis, quæ sibi sunt chara, & diligentiam adhibentes, & recte, beneque agentes. At constat hæc omnia sapienti inesse maxime, amicissimus igitur sapiens Diis immortalibus est, eundem autem conveniens est, & fœlicissimum esse, &c. Ex quo loco D. Thomas Deum rerum humanarum peculiarem curam gerere demonstrat. Id quod etiam certa colligi potest apodixi ex Peripatetica Schola decerpta: Siquidem omne agens certo fine dirigitur, tantumque in finem itio, atque directio, quantum agentis efficientia se collatat, explicatque. At Dei efficientia ad universam rerum naturam pertinet, quare & unumquodque à Deo in finem suum dirigitur. Hæcque expressa est, & peculiaris providentiæ ratio, quam egregie nobis sacerrimus ille Jacob per Scalam è terra in Cœlum usque assurgentem significavit, ad quam David etiam respexit: z) *Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, & humilia respicit in Cælo, & in terra.* Quin & Homerus a) huc collineasse videtur, quando à Jove auream catenam è Cœlo in terram demitti omnia comprehendentem, vincientemque, nec non ad Jovem ipsum retrahentem, scriptis tradidit.

*) Lib. 10. Ethicor.
z) Psalmo 112. a) Iliad.

usque adeo esset omnipotens, & bonus, ut bene faceret etiam de malo. Propterea Boëtius, sola est, inquit, divina vis, cui mala quoque bona sint, qvum eis convenienter utendo alicujus boni effectum elicit. Ordo enim quidam cuncta complectitur, ut quod ab assignata ordinis ratione discesserit, hoc idem, licet in alium, tamen in ordinem relabatur ne quid in regno providentiæ liceat temeritati.

5. Galenus de decretis Hippocratis & Platonis c. 7. Non enim, inquit, quemadmodum quæstio illa de Mundo, factus ne, an minime sit, inutilis est; ita quoque de providentia Dei indagare non confert, sed utilis omnibus est, ut vim quandam esse in mundo hominibus & potentia, & sapientia meliorem cognoscamus, &c. Quidquid sit tandem, Hippocrates noster satis Divinam providentiam in confesso habuit, qui suadet, ut preces Diis effundamus, & divinam imploremus opem.

Ita enim senex: e) *Cum quid purum de Deo puro quis capere videtur, quoad sanitatem optimum est, nam significat, quæ corpus intrant, pura esse. Si quid autem contra, non bonum est, morbum enim in corpus venisse significat.* Paullo autem post infert: *) *De signis autem cœlestibus syderibusque, cum quis gnarus, peritusque fuerit, sic provideto, & diætam statuito Diisque supplicato, cum bona videris, Soli Jovi cœlesti,* &c. *cum vero contraria, Diis hæc avertentibus.*

Hinc

e) περὶ Θεοῦ καθαρόν Lib. de Insomniis. T. I. p. 639. In eodem libro p. 638. ὅ,τι ἂν τούτων οὐρανίοισιν ἐφίζεσθαι δόξει σοι, καθαρὸν καὶ ὑγρὸν ἐὸν, ὑγιαίνειν σημαίνει, διότι ἐκ τοῦ αἰθέρος εἰς τὸν ἄνθρωπον κατελθόν ἐστι τοιοῦτον δὲ ὁρῇ καὶ ἡ ψυχὴ οἷόνπερ ἐσέλθῃ. Idem p. 633. somnia Divina admittere & singulis hominibus vel integris civitatibus bonum aliquod vel malum præsignificantia non dubitat. ὁκόσα μὲν οὖν τῶν ἐνυπνίων Θεῖά ἐστι, καὶ προσημαίνει τινὰ συμβησόμενα ἢ πόλεσιν ἢ ἰδιώτῃ λαῷ ἢ κακὰ ἢ ἀγαθὰ μὴ δι᾽ αὐτῶν ἁμαρτίην, εἰσὶν οἳ κρίνουσι περὶ τῶν τοιούτων ἀκριβῆ τέχνην ἔχοντες.

*) p. 639. sq. 642. In eod. lib. p. 634. redarguens illorum Medicorum inscitiam qui insomnia morbos præsignificantia dijudicare nequeunt, & nihil aliud jubent quam Deis supplicare, subjungit: καὶ τὸ μὲν εὔχεσθαι πρέπον, καὶ λίην ἐστὶν ἀγαθόν. δεῖ δὲ καὶ αὐτὸν ξυλλαμβάνοντα τοὺς Θεοὺς ἐπικαλέεσθαι. *Et sane Deos precari decet & valde bonum est. Sed oportet & ipsumetme manus admovere atque ita Deos implorare*, quod suadet etiam p. 635. & in fine libri p. 644. ait se ra-

Hinc quoque lib. de Muliebri natura f) præcipit, ut in tractandis mulierum morbis ab ipso Numine auspicium ducamus. Cæterum libello de Elegantia g) tam pie de Deo loquitur, ut nullus Theologorum in hac re Hippocrati sit præferendus. *Scientia*, inquit, *de Diis Medici animo penitissime implexa est, cum in aliis affectibus, & symptomatis medicina erga Deos valde reverenter se habere comperitur, tum vero Medici Diis locum dant, Numen enim omnia regens in medicina minime ociosum esse animadvertunt, & in iis morbis, quos ipsimet aggrediuntur, & in iis, quos per se absque sua opera superari vident. Quot quot enim medicina vincit, Deorum ope vincit, nam & Medicina via secundum sapientiam, Deorum munus est, & remediorum efficacia ab iisdem pendet.*

Numina ni faveant, nil Panacea potest.

6. Mitto volens, quæ in hanc rem alibi, h) ab Hippocrate scribuntur. Ecce ut non minus pie, quam vere, Christianæque religioni congruenter medicinam esse donum Deorum, omnemque vim; & efficaciam ab eisdem pharmaca suscipere, luculenter optimus senex profitetur. Quid

se rationes diætæ invenisse ὡς δυνατὸν εὑρεῖν ἄνθρωπον ὄντα ξὺν τοῖσ. Θεοῖσιν. T. I. p. 55.

f) πρῶτον μὲν ἐκ τῶν Θείων ἄρχεσθαι T. 2. p. 358.

g) περὶ εὐσχημοσύνης sive de decori ratione à Medico observanda T. I. p. 55. καὶ γὰρ μάλιστα ἡ περὶ Θεῶν εἴδησις ἐν νόῳ αὐτῇ (τῇ ἰητρικῇ) ἐμπλέκεται, ἐν γὰρ τοῖσιν ἄλλοισι πάθεσι καὶ ἐν συμπτώμασιν εὑρίσκεται τὰ πολλὰ πρὸς Θεῶν ἐντίμως κειμένη ἡ ἰητρική, οἱ δὲ ἰητροὶ Θεοῖσιν παρακεχωρήκασιν, οὐ γὰρ ἔνι περιττὸν ἐν αὐτέῃ τὸ δυναστεῦον, καὶ γὰρ οὗτοι πολλὰ μὲν μεταχειρέονται, πολλὰ δὲ καὶ κεκράτηται αὐτέοισι δι' ἑωυτέων, ἃ δὲ καταπλεονεκτεῖ νῦν ἡ ἰητρική, ἐντεῦθεν παρέξει. Idem in præceptionibus quæ videntur pars esse scripti περὶ εὐσχημοσύνης T. I. p. 66. inter ea quæ Medicum dedecent, refert si non abstineat temere susceptis ὅρκοις παμμεγέθεσι Θεῶν. Ipse vicissim futuris Medicis non modo morum probitatem graviter ubique commendat, speciatim in scripto περὶ ἰητροῦ p. 44. sq. T. I. sed & eos ad artem suam ἁγνῶς & ὁσίως exercendam sancta jurisjurandi religione obligavit, ejusque formulam diligenter ab illis observandam præscripsit T. I. pag. 42. in quam exstat eruditus Jo. Henrici Meibomii commentarius Lugd. Bat. 1643. 4.

h) Lib. de veteri Medicina & in Epist. ad Abderitanos. Verba habes infra ad cap. VII.

Quid mirum igitur, si Zimarellus, i) testante Joanne Colle, Hippocratem Naturæ, & Christianæ Theologiæ genium appellabat?

Hujus pium sanctumque institutum secuti sunt Arabes; Quare Mesuæus Regis Damasceni nepos suos ita exorditur Canones: *In nomine Dei Misericordis, cujus nutu sermo recipit gratiam.*

Affectuum vero curationem his aggreditur præfatis: *Sanat languores Deus, qui de frugalitatis solio produxit in largitate sua medicinam benedictus, gloriosus, & excelsus.*

Quis hanc in Deum pietatem, & cultum non admiretur? Quis non æmuletur veritatis lumine excitatus? Deo igitur supplices preces feramus; scriptum est enim: *In tua infirmitate ne despicias te ipsum, sed ora Dominum, & ipse curabit te* &c. Nec magnum quicquam aggrediamur non invocato Numine, sapienter enim Heraclitus sacrificia, & preces medicamenta appellare solebat, quod præpotentis pharmaci vice à morbis purgent.

7. Sed hic se ingerit quæstio Theologumena, an scilicet res divinas obeuntibus nobis Deo contingat affectio? Porphyrius suspicabatur, non modo Dæmones, sed etiam Deum affici, quoniam invocationibus moveantur.

Victa Hominum precibus cælestia Numina terras
Coguntur petere, & casus aperire futuros.

Jamblichus arbitratur, Deos, non quia invocentur, moveri ad communicanda hominibus bona, sed sponte nos ad bonum provocare, nobisque invocando conversis accurrere ultro quippiam monstrantes, largientesve. Supplicationes porro animam Divino aptam influxui reddere, qui tum ultro, tum facile perveniat propter Divinam amicitiam omnia continentem. Quod si à benefica Deorum cura, ceu à clarissimo Solis lumine abeamus longius, densioribus nos statim tenebris circumfundit, tuncque iratior nobis dicitur Deus, quem tunc demum credimus remollire, si suppliciter ad eundem convertamur: Lenimentum id genus affectionem Deo infert nullam, ait Cælius, immo à perturbationibus sequestrat animam.

Porro Platonici mundanis Diis sacra obeunt corporea, superioribus diis segregatam putant dicandam esse sanctimoniam. Principi vero segregatissimam.

Ff 8. Ve-

i) Comm. in lib. Hippocratis de insomniis.

8. Verum age quando in hæc incidimus, cur ſupplicationes quædam exaudiuntur, quædam obturatis deſpectantur auribùs? Reſpondeat doctus juxta, ac pius Avicennas. k) Cauſſa, inquit, propter quam exaudiuntur preces, eſt convenientia, ſeu aggregatio cauſſarum ſimul cum Sapientia Divina, & eſt, quod conveniant, ſive aggregentur hominis deprecantis cauſſa? Verbi gratia in eo, quod ipſe deprecatur, eſt cauſſa, cur res illa ſit ex Creatore. Quod ſi quispiam dicat, utrum fieri poſſit, ut citra Litanias illud evadat? Utique inficiabimur, quoniam eventus unica eſt cauſſa. Nempe altiſſimus opifex, qui interpoſitas preces ceu proximas, & peculiares cauſſas diſponit, quemadmodum ſanitatis alicujus laborantis, pharmaci hauſtus cauſſa perhibetur, quum vero medicamentum reſpuit, ſanitatem quoque negligit.

8: Pari modo preces ad vota obtinenda veluti accommodata media deſiderantur. Quamobrem duabus de cauſſis, quæ ſimul conveniunt, rogatus neceſſarii videntur, atque adeo ipſarum exauditio. Enimvero ſi ad ſupplicandum promòvemur, à Deo eſt, propterea deprecatio, cur exaudiamur, cauſſa eſt. Cur vero in congruum, & decens adſpiret ſupplicatio, unde optata cadunt ex voto, ab eodem repetendum, quare ambo ab una producuntur origine. Nonnunquam vero alterius cauſa eſt altera. Propterea quidam à terrenis cœleſtia affici, in animum induxerunt, quare preces noſtræ neceſſario exaudiuntur. Nos iis ſic iri obviam volumus; Naturalia nimirum hæc cœleſtium, & Divinorum effectus quosdam eſſe, qui, ni pervertatur ordo, in ſuas cauſas nullatenus queunt efficere, hinc etiam ad orandum excitamur. Cur vero preces non exaudiantur, ea potiſſimum eſt cauſſa, quod finis, cujus gratia obſecrat, vel non conducit juxta Univerſi ordinem, vel ratione deprecantis. At vero viris ſanctimonia delibutis inter precandum Prima cauſſa vim infundit per quam mirum in modum aliena movent, quare & elementa eorum voluntati confeſtim parent, qvum maxime elementa ſubjecta ſint animæ energiæ, nosque ipſi non ſemel fecimus periculum. Ubi enim res vehementius imaginari contingit, quam mox corpora noſtra alliosim, & affectionem ſubeunt pro animi varia diſpoſitione. Ad hæc neque abſonum, aut à veritate abhorrens eſt, quempiam imaginationis vi alienum ciere, & percellere poſſe corpus, id quod Indiæ inquilini ſæpius experiuntur. Itaque Deus omnium conditor exaudit deprecantem animam, ſi finis, ad

k) Libro de Anima Aphoriſm. 45.

ad quem preces diriguntur, in universi ordinem, & utilitatem relabatur.

9. Hæc est ipsissima Avicennæ sententia, qua duo potissimum constituuntur veluti cardines, super quibus impetrati voti ratio convertitur; divina scilicet afflatio, qua ad rogatus, & obtestationes excitamur, justa denique, & honesta singulis, aut universæ naturæ conducens inter implorandum petitio. Et hæc est congressio, coitioque caussarum, quæ divinam movent sapientiam ad efficiendum, quod efflagitatur precibus, quibus plane nulla afficiuntur passione Numina, sed tantum in illis veluti symbolis volunt esse efficacia. Ut autem preces omnibus sint absolutæ numeris, quinque stipari oportet prærogativis: *) Securæ enim, rectæ, ordinatæ, devotæ, humilesque esse debent. Sed quando hæc altioris sunt operis, mittimus, & ad Avicennam revertimur, cujus commendamus sententiam, Deum Sanctis viris præsto esse, virtutemque communicare, per quam elementa, & quidquid ex elementis est concretum, illis audiunt, & protinus obtemperant. Mirabilis est enim Deus in Sanctis suis. Verum quod de Imaginatione subjicitur, & falsissimum, imaginatio namque immanens actus est, nec quicquam in nostro corpore obire potis est, nisi alterius caussæ, quæ ejus subsit imperio, intercessione, congressuque, multo minus in alieno corpore.

10. Hinc non inelegans quidam a) perperam plurimos, eosque admirabiles eventus in imaginationem rejicit, utpote quæ revera spiritus, & humores ciet morborum parentes. Nam si rogetur, cur appositis amuletis cum susurro, aut sesquipedalibus verbis effutitis quispiam morbo defungatur? Respondet effectum esse ab imaginatione. Ubi namque certa spes salutis concipitur, calor, spiritusque quoquoversum effusi ad functionum munera acriores, aptioresque redduntur. Sic epileptici, dum ex Alcæa ungula concinnatum gestant annulum, quia Periaptis certo credunt, & maxime fidunt, non corripiuntur, quod confidentiam spirituum quies, & tranquillitas excipiat: At submoto annulo, quia invadit timor, turbantur spiritus, atque consternantur, à quibus exciti humores cerebri obstruunt ventriculos, membranulasque vellicant, hinc sacer ingruit morbus. Atque perinde illis accidit, ac qui demisso, humilique loco angustam trabem recti perambulant, at si paulo eminentiore loco ponatur, unde periculum

*) Precum conditiones ex D. Thoma.

a) Alex. de Vicentinis.

riculum impendeat, ingressi quam mox præcipites delabuntur, quod præ metu spiritus in fontes recurrunt, & lacertos deserunt. Qua caussa etiam somnambuli avia loca petunt, repetuntque, at experrecti, si discrimen agnoscant, proni decidunt. Eodem modo & Quartanam fieri, & admoto Araneo propulsari credidit. Sed norit in primis affectus ex prænotione Phantasiæ, quæ vel læta, vel molesta objiciat, suboriri quidem, circa cor tamen sanguinis, spirituumque tumultuariam fieri commotionem, quare cordis potius, quam cerebri affectus ex phantasiæ deliramentis emergere consentaneum foret. Nam etsi affectus universum corpus moveant, in ipso enim corde aut caloris, aut frigoris, ut ait Aristotelis facta alteratio, etsi in exigua, & non sensili particula, plurimam sane in toto corpore parit differentiam cum ruboribus, & palloribus, cum horroribus, & tremoribus, aliisque hujusmodi; ut temone paululum translato magna fit proræ transpositio: Nihilominus tanti non sunt, ut excitis spiritibus continenter aut morbos pariant, aut propellant (ni summus subsit apparatus.) Equidem multum conducere fidentiam scio, unde Avicenna dicebat, Medicum plures curare, cui plures fidunt, plurisque esse bonam, firmamque animi confisionem, quam omnia Medicorum pharmaca. Propterea etiam Vallesius Medicos dehortatur, ne eorum curam suscipiant, à quibus non æstimarentur plurimi. Cujus rei caussam adjiciunt quidam, b) quod confidens animus non percellitur, sed adquiescit, quocum spiritus etiam consistunt. Accedit, firmam erga Medicum fiduciam id agere, ut malorum obliviscantur, & dolores converso in Medicum animo aut non sentiant, aut mitius ferant, necessario enim animadversio desideratur ad percipiendum dolorem. Unde Hippocrates qui dolentes parte aliqua corporis omnino dolorem non sentiunt, iis mens ægrotat. Scio inquam ea de caussa plurimum prodesse fiduciam, sed eam esse, quæ comitialem morbum admota Pæoniæ radice, aut annulo ex Alcæo ungue arceat, haud credo. Ecquis enim ea pernicie semel correptus fidenti, ratoque animo non sperat, fore, ut de integro non invadat, cum interim credulis, & bene sperantibus medio de fonte leporum superveniat, & incessat? Cornelius Agrippa Magiæ Ceremonialis unum principium statuit credulitatem firmam: qui non crediderit, inquit, non experietur, sed tam futilem sententiam jure Philosophi rejiciunt. Existimandum igitur cum tota elegantiorum Asclepiadarum Schola ungulam sylvestris Aselli cum cerebro Epileptico habere schesim, & quandam analogam rationem,

b) Vegia, Mercurialis.

nem, adeo ut annulo apportato per occultum effluvium ita roboretur cerebrum, ut non possit à quavis morbifica caussa concuti. Araneolum vero frigidum, siccumque animal aut negarim ea vi pollere, aut certe non alia ratione, quam χετικῶς, & mutuo consensu. Et, ne me quis credulitatis arguat, qui omnia ad temperationem velim reducere, Alex. Aphrodiseum quærentem patienter audiat, cur quos Dipsas momorderit, sitique sunt intolerabili affecti, eis epota theriaca, quæ calida, siccaque est, sitim sedat, non autem magis incendit? Respondet non qualitatis ratione sitim sedare, sed mutuo quodam consensu, & ratione naturali. Id est hujusmodi Antidotum, quod plurimis ex herbis componitur; quæ consensum aliquem cum singulis corporis partibus habent, velut Dictamnum proprietatem quandam erga cor habet, ipsumque confirmat, & servat, Eupatorium vero cum Jecore, Scolopendrium cum Liene, petroselinum cum ventris orificio, Hyssopus vero cum Septo, & pulmone, Helenium vero cum Renibus, Ruta cum collo, Gentiana cum cerebro, Seseli autem cum vesica urinaria. Unumquodque igitur horum mellis dulcedine illectum trahit quod sibi proprium ad tutelam est. Inter quæ omnia sunt & viperarum immixtæ carnes, quæ naturalem quendam mutuum affectum habent, quam antipathiam vocant, adversus quodvis venenosum animal, corruptibilemque virtutem. In singulas igitur partes distributa affectum illum, qui corruptionem minetur, agere non sinunt. Repugnant enim ceu legitimi quidam milites, qui pro sua ipsorum patria, arma ceperint. Hactenus Alexander, qui tametsi sententiam meam confirmat, & caussam elegantissime exprimit, in eo tamen falli videtur, quod singula simplicia in Theriace permanere putarit integra, qvum tamen post fermentationem corrumpantur, & ex corrupta singulorum specie quinta quædam prodeat essentia virtute omnium vim continens. Nam quemadmodum in Mixtis corporibus virtutes subsunt, quæ in elementis desiderantur, ita in Theriace virtus ea inest, quam in singulis non est invenire. Propterea Avicenna Theriacam non humano ingenio, sed potius Divina inspiratione concinnatam esse ratus est. Et utinam multa non deessent, quorum caussa suis privatur viribus.

11. Sed ne parergon, opus ipsum superet, receptui canamus, & adhibitis opportune morbo remediis ad implorandum Divinum auxilium fidenter accedamus, quia & efficaciam Deus pharmacis ingerit, & quia mirandum in modum ipse sanitatem conferre potest: Quidquid enim Deus una cum secunda caussa potest efficere, se solo potest, in genere inquam

quam efficientis caussæ natura non de industria agentis. Argumento sit Paralyticus ille, qui jubente Christo Theanthropo sustulit grabatum suum, & ambulavit. Similiter quod ad umbram Petri Apostoli sanarentur infirmi, c) vel Sancti alicujus attactis reliquiis aliqua urgeatur ægritudo, non fit per formam aliquam his corporibus inditam, sed solum per Divinam energiam, quæ ad hujusmodi effectus his corporibus utitur.

CAP. VI.

Quod quidam morbi Divinitus immittuntur.

Deum olim inflixisse morbos, Sacræ testantur paginæ, & argumento est flagitiosus ille Pharao, qui Saræ captus pulchritudine, ejus violare tentavit pudicitiam, & adulterium committere, unde tentati sceleris in pœnam perpetua laboravit gonorrhœa, uxoresque cum Regis, tum Aulicorum, vulvæ conclusionem perpessæ sunt, ut deinceps parere non possent. Sed accedat Judæorum lepra, quæ non putrem, atramque bilem agnovit, sed caussam longe superiorem, Dei nimirum justi vindicis iram. Quæ quidem lepra antiquitus sæviebat pro patrati sceleris conditione: quare si peccatum mitius esset, in parietibus domus maculæ pullularent: si gravius, in vestibus labes sese proderet; si gravissimum, corpora ipsa fœdata temerarentur: qua sane contage, pernicieque infecti XIV. diebus à Protomyste judicabantur, num extra hominum consortia, & Civitatis pomæria essent ablegandi, non enim ad eam profligandam humana satis erat manus, sed Divina potius opus erat, cum nulla remedia illis adhibita conferrent, sed sola Dei Optimi Maximi voluntas. Quidam a) vitiliginis, aut lichenis speciem extitisse, sunt arbitrati, vestibusque, & domibus accidisse duntaxat per analogiam, cum inanimata quoque similem putrilaginem nancisci possint. Nos tamen Theologis, & veritati congruentius dici existimamus, si divinitus lepram illam immissam fuisse demus pro singulari supplicio ad plectendam Judæorum acharistiam. Nam Deus, quemadmodum Israëliticum Populum singularibus cumulavit privilegiis, ita quoque turpem ingratitudinem insolentibus, & valdè atrocibus plexuit suppliciis.

2. Triste spectaculum grassantem, populantemque in humano corpore Lepram spectasse; Portento simile domum eadem colluvie fœdam, quæ

c) D. Thomas opusculo de occultis rerum operibus.

a) Vallesius lib. de sacra Philos. cap. 19.

quæ Herum cum familia, & supellectile pellat. Divorum plurimi portentosum hoc morbi genus sunt litteris testati, quibus reniti non dubitavit Galenus, eo fretus argumento, quod Hippocrates b) nusquam ægritudinis caussam rejecerit in Deos, quod omnes peræque Divinos profiteatur, quia à natura, hæc autem Dei ministra: quin eos sugillat, & vellicat, qui in Deos morborum caussas referunt. Verumtamen deposita discipuli persona necessum est refragari Pergameno, qui, ut ait Otho Brusselensis, c) à sola corporis, & humorum temperie morborum caussam trahens nullos à Deo infligi, aut curari impie fabulatur: Nec est, quod suæ culpæ Hippocratem prætendat, ille enim cum Homero, & Hesiodo nonnunquam morborum esse caussam divinum Numen, d) ideoque ab eodem exordiendam esse curationem liquido profitetur, cum Deum in medicina minime ociosum esse cognoverit. Quid vero dilucidius, quam quod primo Prognosticon? Conceptis ille verbis præcipit, ut sedulo inspiciamus, numquid aliquid divinum in morbis subsit. Quid per Deum τὸ Θεῖον illud, ni divinum supplicium, quod Deus morbis affligendo in scelerum vindictam sumit? Hoc ut evitaret Galenus, divinum Aërem est interpretatus, eosque perstrinxit, qui ob justam Dei vindicis iram morbos emergere animo duxerunt (Mosem autem, & Evangeliographos tangit, qui nulla supposita ratione historias scriptitarunt, quos alibi etiam sine demonstratione loquentes rejicit.) Præterea eos quoque respuit, qui decretorios dies in divinam regerunt caussam, quia incognita est, & inopinabilis. Jure autem hoc arguitur, quia non omnia, quæ arcanas, abditasque caussas habent, divina sunt nuncupanda, sed quæ prorsus admiranda. Accedit, dijudicantium dierum caussas non latuisse senem. Quare propriam subjicit sententiam, intelligendam esse aëris conditionem, sed quia prava hæc aëris conditio à Cœlo sit, & declinari non potest, Divina dicenda est. Atque licet hæc sententia Hippocrati accommodari possit, quia phrasi Latinis, Græcis, & Hebræis consueta aër Cœlum dicitur, unde Diogenes aërem Deum appellebat, à veritate tamen abhorret, quoniam Galenus ipse eorum opinionem de diebus criticis vellicans, qui ad divina recurrebant, non utique, ait, divinæ caussæ, quia nec incognitæ, nec inopinabiles, nec admirandæ, licet ex Cœli motu, maxime vero Lunæ deriventur. Præterea si propter Cœlum

b) Lib. de morbo sacro. Lib. de Virg. morbis. Lib. de Aëre, Locis & Aquis supra p. 216.

c) Lib. Pharmacorum simplicium in Præfatione ad lect.

d) Lib. de muliebri Nat. & Lib. de Elegantia supra p. 196. 224.

to. Quare merito queritur ſoror Anna de Didone, quod intempeſtive mortem oppeteret.

> *Nam quia nec fato, merita nec morte peribat*
> *Sed miſera ante diem.*

Cum Perſæ Græcorum templa incendiis abſumpſiſſent, & ſolo adæquaſſent, Jones inſtaurari vetuerunt, ut eorum ſpurca barbaries à ſingulis videretur. Ita mihi nefas, imaginoſam hanc ſolertiam deſtruere, qui cupio ab omnibus videri.

7. Riolanus Euchetarum arrogantiam proſcindens, qui primarum cauſſarum intelligentia, ſe tandem æquare poſſe Deum gloriabantur, modeſtius inquit, Socrates, cum diu, multumque in rerum humanarum, divinarumque cognitione deſudaſſet, hoc unum ſe ſcire confeſſus eſt, quod nil ſciret. Eadem modeſtia Hippocrates in morbis divinum quiddam ineſſe affirmabat, i) quod ſive occultum, ſive inexplicabile, ſive cœleſte, & à Deo profectum interpreteris, ut puta ſceleratorum flagellum, fortaſſis ad Authoris mentem, haud dubie ad rei ipſius veritatem apte, & accommodate dixeris.

8. Et quamvis perinde accidat in Hippocratis ſententiis, atque in Timantis opellis, in quibus pluſculum ſemper aliquid intelligebatur, quam pingeretur: à nobis tamen, qui Catholicam fidem, atque adeo

i) Prognoſtic. T. 1. p. 448. vult Medicum ἅμα δὲ καὶ εἴ τι θεῖον ἔνεστιν ἐν τῇσι νούσοισι, τούτου τὴν πρόνοιαν ἐκμανθάνειν. Confer Hieronymum Jordanum de eo quod Divinum eſt in morbis, Francof. 1651. 4. & Morhofium τὸν μακαρίτην lib. 1. Polyhiſtoris c. 12. Non tamen diſſimulandum eſt ab Hippocrate per τὸ θεῖον hoc quoque loco intelligi conſtitutionem divinitus immiſſam aëris, τὴν τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος κατάστασιν, ut recte interpretatur Galenus T. V. p. 120. Nam ex illius temperie morbos etiam judicandos eſſe nemo dubitabit. quem μέγιστον ἐν ἅπασι τῶν συμπτωμάτων δυνάστην vocat Hippocrates lib. de flatibus T. 1. p. 401. 413. Facit etiam huc quod lib. 1. Epidemior. T. 1. pag. 670. ait morbos dijudicari ἐκ τῆς κοινῆς φύσιος ἁπάντων, ἐκ τῆς καταστάσιος ὅλης καὶ κατὰ μέρεα τῶν οὐρανίων καὶ χώρης ἑκάστης. & lib. 3. epidem. T. 1. p. 729. δεῖ δὲ καταμανθάνειν ἀκριβῶς τὴν κατάστασιν τῶν ὡρέων ἑκάστην καὶ τὸ νόσημα. Hæc tamen non repugnant ſed pulchre conſentiunt illis quæ de poteſtate Deorum etiam in morbis moderandis, & de precibus ac religioſo cultu qui Numini debetur, Hippocrates alibi diſerte agnoſcit & ſuadet in locis adductis ſupra p. 223. ſeq.

veritatem ipsam profitemur, sine ambagibus divinum hocce, Dei esse voluntatem, credendum, quæ in scelerum vindictam, & alicujus ergo boni morbos incutit. Ac, ut privato utamur exemplo, mors Regis Joram, qui per immane nefas Populum à lege Dei averterat, & fratres sæva morte necaverat, ita describitur. Et super hæc omnia percussit eum Dominus alui languore insanabili, cumque diei succederet dies, & temporum spatia voluerentur, duorum annorum expletus est circulus, & sic longa consumptus tabe, ita ut egereret etiam viscera sua, languore pariter, & vita caruit.

9. In hisce affectibus tota medendi Ars nihil potest, quod Dei ope destituatur: Id quod etiam Asæ Regis eventus comprobat, qui podagra mortuus est intra triennium, neque excessit quadragesimum primum ætatis annum, quia in infirmitate sua Deum non quæsivit, sed magis Medicorum confidit peritiæ. Contra vero Ezechias cum ad mortem ægrotaret, Deo jubente, levissimo medicamento, admota scilicet ficuum massa, ab Esaia sanatus est. Quare istorum maxime habenda providentia est cum Medico, tum ægroto Christiano, qui primo quoque tempore, quæ ad morituros pertinent, sancte compositis, ita Arti fidere debet, ut Dei opem enixe imploret, atque ita Deum obsecrare, ut Artem necessariam usque quaque ludibrio non habeat, quandoquidem & Sancti viri pharmacis utebantur, ut & Media adhiberent legitima ad sanitatem, & Medicinam sacerrimum Dei donum apud Homines commendarent.

CAP. VII.

Quod Deus servat, & purificat Homines.

Sapienter Proclus, si quid aliud, scripsit, omne divinum providere secundis, & ereptum esse ab iis, queis providetur; si quidem corporea substantia, quæ secunda est, spirituali, quæ prima merito dicitur, subjecta est: Hinc Aristoteles non semel à Deo Cœlum, & Naturam pendere palam est confessus, in quam sententiam universi Aristotelis interpretes incidentes à Deo conservante, non producente pendere testantur, quod putarit Philosophus Mundum Deo fuisse coæternum (ni forte dicendum videatur, negasse quidem Aristotelem per generationem cœpisse, per simplicem vero emanationem, naturalemve processum, non isse inficias.) Quidquid senserit tandem Stagirita, res profecto postulat, ut duca-

dicamus, res universas à prima illa caussa dependere substantive, producente, & ad ipsam, ceu ultimum finem referri. Deus enim est A, & Ω, seu principium, & finis. Hinc Academicæ Scholæ proceres: Quæ sunt omnia sunt, & ab uno, & in uno, & ad unum. Cuncta etenim in Deo sunt ut in movente, gubernante, & conservante, (neque tamen ab eo ut substentante materia, aut constituente forma pendent.) Cæterum quemadmodum res universæ in Deo sunt, ita Deus vicissim in omnibus, non sane secundum inhærentem essentiam, ut ait Albertus, sed per illapsum, influentiam, & potestatem. Deus, inquiunt sapientiæ amatores, nulli mobili est extrinsecus per absentiam, verum per inhærentiam: cum enim Deus ubique sit, non potest non esse præsto. Qua de re quia præclare scripsit Author Libri de Mundo, age in medium ejus verba feramus. *Vetus sermo est*, inquit, *à majoribusque proditus inter omnes homines, universa tum à Deo, tum per Deum constituta fuisse, atque coagmentata,* k) *nullamque naturam satis ad salutem*

k) Huic sententiæ suffragatus Hippocrates sive quisquis auctor lib. de septimestri partu T. I. p. 165. à Conditoris lege omnes rerum creatarum rationes temporaque omnia unice suspendit. πάντα γὰρ καὶ ἴδιά ἐστι καιροῖς κραίνων καὶ σύγκρισις. κατὰ γὰρ τὴν ἀρχαίαν γένεσιν ὁκότε ἔκτιστο πάντα ζῶα, ἐρυσμοῦτο. καὶ νῦν γνῶθι διὰ ταῦτα κατὰ νόμους ῥυσμοῦσθαι. Hæ leges quæ nisi opificis ac rectoris cogitari possunt? Hunc agnoscens etiam Democritus de natura hominis, inter Hipppocratis scripta T. 1. p. 282. ἐνδοχεῖα δὲ μύθων ὧδε δημιουργὸς ἀνώγεν. Eidem τοὺς προνοίαν tribuit pag. 283. atque inde uterum mulieris ita conformatum. Ἡ δὲ ἀσώματος ἐν μυχοῖς φύσις ἐξέτευξε παντόμορφα σπλάγχνων γένη. Sic & Hippocrates περὶ ἀνατομῆς T. 1. p. 288. τὰ δὲ ἄλλα ἡ φύσις διετάξατο. Et de alimento T. 1. p. 594. φύσις ἐξαρκέει πάντα πᾶσιν. - - μία φύσις ἐστὶ ταῦτα πάντα καὶ οὐ πολλαί. πολλαὶ φύσιές εἰσι ταῦτα πάντα, καὶ οὐ μία. p. 597. φύσιες πάντων ἀδίδακτοι & VI. Epidem. T. 1. p. 809. νούσων φύσιες ἰητροί. ἀνευρίσκει ἡ φύσις αὐτὴ ἑωυτῇ τὰς ἐφόδους, οὐκ ἐκ διανοίης. Ex lege Conditoris igitur. ἀπαίδευτος ἡ φύσις ἐοῦσα, καὶ μαθοῦσα, τὰ δέοντα ποιέει. Idem Hippocrates cordis auriculas considerans fatetur esse præstantissimi artificis opificium, lib. de corde T. 1. p. 291. seq. καί μοι δοκέει τὸ ποίημα χειρώνακτος ἀγαθοῦ. κατασκεψάμενος γὰρ &c. οἵ τε ξυνιέντες θαυμάζουσιν. Igitur non temere hæc

quæ

præstabilius esse censemus, Deoque tum decentius; tum magis consentaneum, ita de Deo opinari, ut dicamus potestatem illam in Cœlo sedes habentem suas, incolumitatis caussam rebus universis præstare, iis quoque quæ ab eo longius remotæ sunt. Paulo autem inferius addit: *Quare augustius id, decentiusque existimandum est, Deum summo in loco ita esse collocatum, Numinis ut tamen vis ejus per universum mundum pertinens tum Solem, Lunamque moveat, tum Cœlum omne circumagat, simulque caussam prabeat eorum, quæ in terris sunt, salutis atque incolumitatis.*

2. Musset pudore suffusus Rhois filius, qui à Deo singula individua regi denegavit, metuens ne bonitati Divinæ derogetur. Existimavit enim divinum regimen cognationem habere cum humano in quo media adhibentur, per quæ rector rebus se se aptat regendis: hinc in plura diducitur virtus, hinc exhauritur, hinc vilet eorum, quæ gubernat, contagione. At prima caussa sine virium detrimento suæ bonitatis influxu cuncta temperat, & moderatur, quem Solis instar radios emittentis in universum effundit, à quo singula pro naturæ suæ meritis perficiuntur. Nec rebus admiscetur Deus agendis, quod ejus actio sit intelligentia, hæc autem substantia, quæ supra universam est naturam: quare nec ejus detrahitur virtuti nec decori, quod putavit Averrhois, quemadmodum neque solaris radius: quia quoquo pervadit versus, & diversa permeat corpora, extenuatur, aut hebetescit. Hinc Avicenna, 1) Divina inquit, manatio fit sine avaritia, & diminutione.

Puro clarum lumine Phœbum
Melliflui canit oris Homerus.
Qui tamen intima viscera terræ,
Non valet aut pelagi radiorum
Infirma pervadere luce:
Haud sic magni Conditor orbis.
Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terræ mole resistunt,
Nec nox atris nubibus obstat.
Quæ sint, quæ fuerint, venientque
Uno mentis cernit in ictu.
Quem quia respicit omnia solus,
Verum possis dicere Solem.

 Hæc

1) Lib. de Viribus Cordis.

Hæc graphice Boëthius, m) qui ad concludendum Divinum regimen his progreditur. Mundus hic ex tam diversis contrariis partibus in unam formam minime convenisset, nisi unus esset, qui tam diversa conjungeret: conjuncta vero naturarum ipsa diversitas invicem discors dissociaret, atque divelleret, nisi esset unus, qui quod nexuit, contineret. Non tam vero naturæ ordo certo procederet, nec tam dispositos motus locis, temporibus, efficientia, spatiis, qualitatibus explicaret, nisi unus esset, qui has mutationum varietates manens ipse disponeret. Hoc quid quid est, quo condita manent, atque agitantur, usitato cunctis vocabulo Deum nomino.

3. Deus licet res omnes conservet immediate suamet actione eas attingendo, quasdam tamen per se duntaxat, alias concurrentibus caussis secundis in suo esse tuetur.

4. Divinum hoc imperium ante omnes soter ille Hippocrates agnovit ad singula pertinens. Proin lib. de Elegantia n) aperte fatetur; Numen esse cuncta gubernans, terrasque, tractusque maris, cœlumque profundum. Sed quod libro de morbo sacro o) scribitur, non ab Ethnico, verum à Christiano Theologo, Divino spiritu afflato expressum videtur. Ubi enim senex ὅλιος eorum, qui à Deo morbum sacrum proficisci arbitrabantur (unde sacrum dici putabant) rejecit opinionem, subjicit:

Non tamen ego puto hominis corpus à Deo inquinari, sordidissimum scilicet à purissimo: Verum si contingat ab alio inquinari, aut quid perpeti, cupierit utique à Deo purgari, ac purificari magis, quam inquinari. Deus itaque est, qui maxima, & sceleratissima peccata purgat, ac purificat, & libematio nostra existit, ipsique terminos templorum, ac delubrum Diis designamus, ut nullus, qui non purus sit, eos transcendat, & ingressi respergimur, non veluti qui inquinemur, sed si quod etiam scelus prius habemus, purificemur.

5. Proh hominum, Deûmque fidem, potuitne mortalis, & caduca natura altius mentis aciem erigere, sanctiora potuitne excogitare? ut Deum boni, pulchrique fontem, ut eum mala committere non posse, ut malorum curam gerere, & scelere temeratos expiare protestatur? ut ab eo sospitatis nostræ originem derivat? Quis Hippocratem vel entheasti-

m) Lib. 3. Philos. consolat.
n) Supra p. 224.
o) Supra p. 216.

theaſticum non dejeret? Miramur Platonicos divine de Deo loquentes, atqui maxima, & ſceleratiſſima peccata à Deo dilui, nemo Gentilium præter Hippocratem cum Iſraëliticis Vatibus cognovit. Si enim, inquit Paulus ad Rom. unius delicto multi mortui ſunt, multo magis gratia Dei, & donum in gratia unius hominis Jeſu CHriſti in plures abundavit. Ad hæc Chriſtianas ceremonias, & ritus Eccleſiæ prorſus innuit, dum luſtralibus aquis ait reſpergi homines, antequam templa ſubeant, ut purificentur. Quid? Nonne in baptiſmate aquis abluimur? Nonne prope valuas expoſiti manent latices, ut his veluti piati à Diis gratiam ineamus immortalibus? O Hippocratem maximum, o ſacerrimum ſenem, qui non modo Artis Medicæ parangelmata nobis tradidit, verum & Divinæ pietatis ſemina jecit, quibus imbuti admiramur, ſimul & veneramur manes divinos.

6. Cæterum, antequam huic diſputationi colophonem imponam, ſciendum ſummum illum Plaſmatorem, univerſique opificem prærordinaſſe quidem omnia in proprios fines, mediaque præfiniſſe, quibus unaquæque res ad finem ſuum commode perveniat, Mundi tamen gubernacula ad abſolvenda munera mediis cauſſis commiſiſſe. Inferiora enim corpora à ſuperioribus reguntur, hæc autem à ſeparatis Mentibus. Idque non ob Divinæ virtutis imbecillitatem, ſed ob bonitatis immenſitatem, cum rebus à ſe creatis efficientiæ dignitatem impartiri voluerit. Hinc Platonicorum deprehenditur error, qui putarunt providentiam triplicem eſſe, quarum prima eſt ſummi Dei præcipue ſpiritualibus, & cœleſtibus ſubſtantiis providentis, atque adeo toti Mundo ſolum tamen quoad genera, & ſpecies, & univerſales cauſſas. Secunda providetur rebus ſingularibus generabilibus, & corruptibilibus infra Lunæ orbem poſitis, quam ſane curam demandant ſecundis Diis, qui cœleſtia corpora cient. Tertia humanis conſulitur rebus, cui Dæmones præficiunt, quos medios inter Deos, & homines conſtituunt.

CAP

CAP. IIX.

Quod Fortuna magnam partem conferat ad bene, fœliciterque medendum.

Brutus, Philalethes, Euthymius.

BRUTUS. Quid hoc eſt tandem, quod fortunam tonatis', cui maxime Syri templa, araſque dicarunt! Itane ſine mente ſonus? Memini me legiſſe omnium primum Bupalum ejus ſimulachrum effinxiſſe polum in capite geſtans, & manuum altera Amaltheæ ſuſtinens cornu. Sed eadem pictoribus, quæ Phantaſiæ libertas, humano capiti cervicem jungere equinam, & varias inducere plumas ut poſſint. Eandem audio, (ita adolevit fingendi licentia) Sortem, Nemeſin, Tychen, Norciamue appellari, contrario ſemper fluibundam fluxu, & levitate pernicem deſultoria. Equidem ita tenuiter eam aſſequi mihi videor, ut verear prorſus, ne nomini quicquam ſubſit. *Phil.* Cave inanis phantaſiæ figmentum credas. Fortuna, quod temere, & ſine ratione feratur, dicta eſt, etenim accidentium rerum ſubitus, & inopinatus eſt eventus. Quis enim Hyſtaſpis filium Darium Pheretrophorum ad regiam dignitatem evectum conſpicatus, fortunam non profiteatur? Pone tibi ob oculos Archelaum Regem, Simache ancilla natum; Perſeum Argivum quidem, ſed è vulgo: Antigonum, Polyparchum, Raponem, Phocionem, Cleonem, quid aliud, putas, quam fortuna eluceſcet? Recte Agathocles apud Auſonium:

Fortunam reverenter habe, quicunque repente
Dives ab exili progrediere loco.

Non poſſumus Brute, non poſſumus, quin fortunæ manus demus, & quod ajunt, herbam porrigamus, magnum habet imperium. *Br.* Non ego ierim inficias ex libera loquendi libidine, quid quid præter ordinem, & opinionem accidit, id fortunæ acceptum ferri. At ſane cum univerſa ex certa cauſſa fiant, jure videntur mihi antiquorum quidam fortunam exterminaſſe, utpote quæ duntaxat verbo tenus exiſtit. Verum ſerio, ſi aliquid eſſe putas, in quo rerum genere collocas?

2. An ad actionem revocare placet, cum circa practica verſari dicatur? Ariſtoteles quippe eandem prope eſſe, quæ fœlicitas, opinatus eſt.

est, hæc autem eupraxia, sive bona actio. *Phil.* Profecto Aristoteles inter efficientes caussas recenset, (pulchre enim demonstravit Alexander in alias caussas non esse derivandam) verum quæ per accidens: cum vero accidentiam hanc alicui inhærescere substantiæ sit necessum, utique fortuna ad efficientem per se caussam reducenda est. Atqui cum efficientium tria sint genera, Mens quippe, Ars, Natura, sive facultas (quod enim in Physicis Philosophus naturam, in Metaphysicis fac[illegible]tem appellat) horum alicui innitatur, oportet. Videtur autem practico intellectui, à quo non nisi rationis discerniculo distinguitur. Verum ut planius constet ejus vis, atque natura, à finitione sumam initia. Plato fortunam definit caussam, quæ sectetur, & incidat rebus, quas facere elegimus. Aristoteles vero, caussam, quæ hisce rebus interveniat, quas alicujus gratia, & volentes facimus, obscuram tamen, & instabilem, viden' ut fortuna electionem excipiat, hæc autem intellectum sequatur. *Br.* Putas igitur fortunam à mente, & à consilio non separari. *Phil.* Cum circa ea duntaxat, quæ à nobis agi, gerique possunt, versetur, à voluntate, & consilio dirimi, divellique vix possit. Hocque interest inter alias caussas intercidentes, & fortunam, quod illæ singulæ caussis per se accidunt, in fortuna vero una, eademque actio alterius certa, & definita per se, alterius caussa per accidens evadit. *Br.* Quî fit igitur, ut fortuna minima sit, ubi mens, & ratio multa? *Phil.* Quod præter agentis consilium accidit, atqui maxime intelligenti, & sapienti, qui sagacitate plurima prævidet, perpauca præter opinionem eveniunt. *Br.* Videris profecto fortunæ aliquam objecisse imaginem, ut deinceps ad credendum inducat, nullo negotio. Cæterum si consilium, & actiones nostras sequitur fortuna, unde unusquisque suæ fortunæ faber dicitur, cur non omnes peræque obsecundat, sed illum opprimit, pessundatque: hunc erigit, & extollit? Si peritia, ut ait Plato, efficit, ut vita nostra per artes incedat, imperitia, ut temere circumvagetur, cur alogos, & inertes aliquot Medicos videas fortunatissimos? Si circa practica versatur fortuna, quo quis agit consultius, eo esse debet fortunatior. Non sine tamen admiratione identidem contrarium est cernere. Qui fit hoc? *Phil.* grandem profecto mihi injicis scrupulum, quem ego nisi re mature expensa non eximam. Est sane dignus vindice nodus, cui suppar ego.

3. Sed ecce properantem video Euthymium illum jatrônicem, ipse satis belle faciet. Te salvere jubemus, & opportune, ita vivam, ades

nobis Euthymi doctiſſime. *Euth.* Hujus diei exortum vobis quoque fœliciſſimum peropto, elegantiſſimi juvenes. Sed quæ vos tenet ſollicitos anxietas? Exprimite, ſi quid eſt, quod conſilium, aut operam meam deſideret. *Phil.* Eſt profecto, &, ni quam primum huc concedebas, me exercebat impenſius, quæ & Claudianum pæne tranſverſum egit, ambiguitas, Cur improborum (inſcitia enim comitem ſemper habet malitiam) potius, quam meliorum fortuna rationem habeat?

Sed cum res hominum a) *tanta caligine volui*
Aſpicerem, latosque diu florere nocentes,
Vexarique pios, rurſus labefacta cadebat
Religio, cauſſaque viam non ſponte ſequebar
Alterius, vacuo qua ſemina currere motu
Affirmat, magnumque novas per inane figuras
Fortuna, non arte regi.

Cur ſcilicet impii inſipientes, ſuper bonos, & ſapientes efferantur? Non me præterit, quid afferant ex Peripatetico Auditorio nonnulli, b) ſed neque recte difficultatem diluunt, neque probantur mihi. *Euth.* Ad magna me evocatis myſteria, quæ ſacrum potius deſiderent Philoſophum, quam Apollinis diſcipulum. Dicam tamen miſſo tantiſper Ariſtotele, ut vobis morem geram, à Platonicis fortunam à ſingulari Dei providentia non diſtingui: Quare cum ejus obtutum nihil poſſit effugere, eorum quoque curam gerit, qui nauci ſint faciendi, ut vel bonorum omnium perfuſi delitiis Authorem ſuum agnoſcant, & ad frugem redeant, vel certe ſtudioſa eorum aliqua actio prætereunte, & evanido rependatur commodo: Nullum enim bonum irremuneratum relinquit Deus. Sed video vos aliquid amplius deſiderare; Sciendum itaque fortunam interdum voluntatem, & intellectum ſignificare, qui præcipua, & proxima perhibetur cauſſa fortunæ inopinati eventus ratione, hinc Ariſtoteles fortunam & caſum dixit Intellectum, & Naturam. Dein fortuna accipitur pro diſpoſitione, & illice, quo agens ad agendum proritatur, unde ſuccedit actioni non intenta effectio, & hoc pacto deſiderium, illicium, cognitio dici poſſunt fortuna, quæ à Proclo ita finitur, ut ſit vis dæmoniaca cauſſas inordinatas invicem connectens.

4. Non-

a) Claudianus.

b) Jo. Huartes lib. 1. Scrut. ingeniorum.

4. Nonnunquam fortuna de Cœlo dicitur, quod eufortunii, aut infortunii his mortalibus sit caussa, propterea globo insidens effingitur. Accipitur denique pro influentia, ut apud Albertum Magnum, Fortuna, inquit, est qualitas à Cœlo profecta juxta nativitatis periodum, à qua quispiam aptus, aut ineptus ad fœlices successus redditur.

Hinc D. Thomas Astra, inquit, vim animis nostris imprimunt, per quam operamur, quod melius est, qua vi dicimur fortunati, ut Medicus medendo, Imperator pugnando: Hanc Aristoteles in Rhet. vocat nobilitatem divinæ potentiæ. ***Br.*** Partim Theologica, partim Physica nobis obtrudens dubii attulisti solutionem. Sed non vides quam refractarium tuum habeas Hippocratem, qui lib. de locis in homine: c) ***Si morborum certa sunt medicamenta***, inquit, ***ut sunt, quorsum fortuna opus est? Aut si in exhibitione medicamentorum fortuna aliquid confert, non magis perfecte medicamenta, quam non medicamenta cum fortuna exhibita morbis proderunt. Quare concludit; Qui medicinam perfecte callet, minime fortunam respicit, aut expectat.***

Hæc Hippocrates & recte ædepol, ubi namque ratio viget, nullum fortuna videtur habere posse locum, Ars vero mentis habitus est recta cum ratione effectivus. ***Euth.*** Itane objicis Hippocratem ab Arte medica fortunam amandantem? Ego vero tibi inducam palam admittentem.

Ita enim ille libro de arte: d) ***At neque ego fortunam ab operibus ulli***

c) Cap. 58. T. 1. p. 398. seq. Confer Meibomium cap. 20. p. 198. seq. in jusjurandum Hippocratis. Salva tamen naturæ necessitate qua ὁ θάνατος διὰ τὴν μοίρην ἔλαχεν, ut ait lib. de septimestri partu T. 1. p. 174. In oratione ad aram T. 2. p. 935. πᾶσιν ἀνθρώποισι πικρὴ ἀνάγκη τὰ μεμοιραμένα φέρειν, καρτερεῖ γὰρ βιάζεσθαι ἃ βούληται. Interim eodem Hippocrate judice ἐπιτυγχάνειν τοῦτ' ἐστὶ τὸ καλῶς ποιέειν, *fortuna uti, est recte facere.* Ac certum est in multis artem Medicam præbere ἀκεσίας ἀναμαρτήτους curationes certas, neutiquamque fortuitas. id. de arte T. 1. pag. 9.

d) Cap. 5. T. 1. p. 3. Sic Epistola ad Cratevam T. 2. p. 930. *Et fere semper ad duos fines militamus, alterum hominis, alterum artis: quorum alter obscurus est, alter scientia determinatus.* δεῖ δὲ ἐν ἀμφοτέροισι τυπέεσι καὶ τύχης. *Opus est autem in utrisque his etiam fortuna.* & pag. 931. εἶθ' ἡ τέχνη διὰ τὸ ξύμπτωμα τῆς τύχης, τοῦ κατορθώσιος ἀφήμαρτε. *Deinde ipsa ars propter fortunæ*

lis excludo. Quin potius existimo morbis, qui male curantur, ut plurimum infortunium accidere; Qui bene, eos bonam fortunam nancisci. Paullo autem post subdit: e) *Caeterum dicet hic adversarius, multos jam agros citra Medicorum usum sanatos fuisse, & ego id dicentibus credo. Videtur autem mihi omnino fieri posse, ut qui medicis non utuntur, in medicinam incidant, non quidem ut sciant, quid in ipsa rectum sit, quid non sit, sed quia fortuito genus illud curationis offertur, quo usi fuissent, si Medicos adhibuissent.* Hæc Hippocrates.

5. Videtur ne tibi fortunam agnovisse Hippocrates? Certe non potes ire inficias, quum tam explicate mentem prodiderit suam. Verum, ut hoc amplius constet, repetendum, curationem universam per contrarium fieri, (quamquam hoc temere ausus est infringere perniciosissimus Paracelsus) hoc autem duplex est, intrinsecum unum, alterum extrarium; illud natura ipsa est, virtus quippe rectrix omnium naturalium virium aggregatione coagmentata, ut docuit Galenus, quæ functionum omnium opifex est: Hinc Hippocrates f) naturam morborum omnium medicatricem nuncupavit. Quo respexit & Mesuæus g) animadvertens actionem solventis medicamenti fieri discernente, & limitante natura, humorumque expulsionem ipsius esse naturæ opus, pharmacum vero ejusdem machinamentum. Operatur vero natura, ceu per intestina instrumenta, per calorem, spiritum, & temperamentum. Extrarium vero contrarium est præsidium à Diæta, Chirurgia & Pharmacia petitum, quod sane per fortunam, medicum, & assistentes adhiberi debet, tamquam per sanitatis efficientes caussas. Propterea Galenus ipse prodidit, fortunam quidem, artem, & artificem materierum interventu agere.

6. Ex hoc conficitur, ut fortuna non minimam partem conferat ad bene medendum.

Unde Galenus, h) At vero, ait, cum caussæ sanitatis sint omnia, quæ sanitatem efficiunt, una certe earum est, quod auxilium vocatur, quod pro variis notionibus & ultima, & prima sanitatis caussa rectè dicitur,

tuna casum à recte faciendi proposito aberrat. Quæ fiant à Medico per ἐπιτυχίην, vel ἀτυχίην, nonnulla commemorat lib. 1. de morbis T, 2. p. 8. seq.

e) Tom. 1. pag. 4.
f) Epid. 6.
g) In Principio suorum Canonum.
h) Meth. 11. cap. 1.

citur. Quippe tempore ultima erit, propterea quod tempore Natura, & ars, & Fortuna priores sanitatis caussæ sunt.

Alibi vero idem Galenus, i) ait: Sæpe fortuna non contemnendam adipiscendæ laudis ansam Medico suggerit, ea tamen vulgus Medicorum ob imperitiam uti nescit.

Hinc etiam fortunam viam præbuisse Galeno, k) legere est, & bonam fortunam secutam esse Galenum. Desinat posthac igitur Bettus l) ille deblaterare, & Medicos vulgares & superficiales vocitare, qui Medicum oportere esse fortunatum dictitant. Perquam necessaria videtur mihi fortuna.

Verum sunt, m) qui in contraria Hippocratis loca incidentes ex parte ægri, & ex parte medentis fortunam admittunt in arte. Ex parte quidem Ægri, si peritum, & fidelem Medicum nanciscatur, propterea Galenus languentes illos fortunatos appellabat, qui in præstantem Medicum inciderent; infortunatos, qui in pravos & inscitos. Ex parte vero medentis, si curatu faciles, & salubres morbi occurrant, ægrique, & assidentes opportuna facientes. *Br.* Platonis in mentem venit, qui à Deo, & fortuna, humana omnia gubernari asseruit. *Euth.* Profecto Hippocrates n) fortunam ab arte Medica non excludit, utpote qui alibi Numen in Medicina minime ociosum esse dixit, pharmacaque, & omnes Medici conatus inde agendi vim suscipere. Propterea hanc fortunam o) nonnulli interpretati sunt Divinam benedictionem, qua medendi scientia delibuta fœlicissimos gerit effectus, cum universa à Deo pendeant, qui omnia in omnibus, ut ait Paulus, operatur. Mentis igitur, & moris bonitatem quærat, qui fortunæ studio profrui concupiscit: Recte, enim, & prudenter agendo Diis gratum facimus, à quibus bona fortuna. Propterea antiquitus infortunati declinabantur tamquam Diis invisi.

Nullum numen abest, si sit prudentia, sed nos
Te facimus fortuna Deam, cæloque locamus.

i) 3. de Loc. aff. cap. 7.
k) 5. de loc. Aff. & de Præcognitione.
l) Comm. in Avicenn. lib. 1.
m) Capivaceus lib. de Method. Doctrin. cap. 9.
n) Lib. de Elegant.
o) Sennertus, lib. Institutionum Medic.

8. Quod vulgo fortunæ tribuitur, sacræ paginæ in Deum referunt Exod. 21. 14. Fortuito nihil accidit Exod. 21. 13. Deut. 19. 1.

Hæc sunt eruditissimi Juvenes, quæ mihi ex tempore inter ambulandum in mentem venere, quibus scio, me non fecisse satis, quod major sit difficultas, quam ut à me protinus enodari, atque resolui queat. Æqui igitur, bonique faciatis, dum meliora succurrant.

Hactenus *) JOANNES STEPHANUS.

Joannes Ludovicus Apinus, Medicus Altdorfinus dissertationem nuper edidit de περιεργίᾳ Hippocratica magno ad faciendos in arte Medica progressus impedimento. Fortasse majori etiam impedimento sunt neglecta vel non confirmata & exculta à recentioribus, quæ Hippocrates vere ac præclare observavit. Itaque insignis doctrina ac medendi arte vir Hermannus Boerhave etiamnum non dubitavit studium Hippocratis novissime singulari Oratione commendare. Lugd. Batav. 1721. 4. Nam licet in extollendo illo vel etiam parum utilibus consectandis minutiis possunt nonnulli modum excedere, tamen magna dignum laude Virum & attentam ac diligentem scriptorum ejus lectionem experimentis adhibitis & sagaci meditatione accedente utilissimam esse peritissimus quisq; libenter fatetur. De doctrina Hippocratis & methodo copiose præter laudatum Bœrhavium Daniel Clericus, Johannes Conradus Barchusen, & parte quinta historiæ Medicinæ universalis Andreas Ottomarus Gœlike, Francof. 1719. 8. Jo. Danielis Horstii Physica Hippocratica publici juris facta est Darmst. 1662. 8. Francof. 1682. 8. Ottonis Tachenii Hippocrates Chymicus, Brunsvici 1668. 12. Pompeji Sacci, Patricii Parmensis Medicina rationalis practica Hippocratis, sanioribus recentiorum doctrinis illustrata, Parmæ 1717. fol. Mich. Marcelli Boix Hippocrates defensus, libro Hispanice edito Madriti 1711. 4. &c.

Judicium de Hippocratis editionibus dedit nuper, celeberrimus Vir Joannes Friend, qui Charterianam parum emendatam notat præfatione ad libros de morbis epidemicis nova cura recensitos editosque Oxonii 1717. 8. & ingenii ac doctrinæ laude cumulatus Daniel Wilhelmus Trillerus Epistola ad Friendum Medico critica, qua & ipse novam & castigatiorem Hippocratis operum editionem pollicetur. Rudolstad. 1720. 8. Hippocratis effigiem ex vetusto Codice Bibliothecæ Regiæ, expressam ære & paullo

*) Dicavit dissertationem suam Serenissimo Venetorum Principi *Francisco Erizzio*.

& paullo diversam ab illis quas dedere alii, exhibet V. C. Johannes Boivinus in notis ad Nicephorum Gregoram p. 777.

Alios Hippocrates præter magnum retuli lib. 2. hujus Bibl. c. 24. § 1. Medici fuere *unus* Gnosidici filius, avus Magni illius Hippocratis: *alter* nepos ex Thessalo illius filio. *Tertius* & ejusdem nepos ex Dracone, cujus meminit & Galenus lib. 11. de Dyspnœa sive difficultate respirationis, c. VIII. & in Commentariis Hippocratis de natura hominis, cap. 11. post princip. *Quartus* & *Quintus* Tymbræo geniti. *Sextus*, filius Praxianactis, omnes, ut testatur Suidas, medici, & ejus artis scriptores, omnesque Coi, eodem genere, & familia nati ex his qui *Nebridæ* vocantur: clarissima prosapia. *Nebrus* enim fuit nobilissimus Asclepiadarum. Nam ut id quoque scias ex Sorano, Hippocrates ille magnus ad Herculem & Aesculapium originem generis sui referebat, ab alteroque se vigesimum, ab altero decimum nonum se numerabat. Cujus etiam genealogiæ Eratosthenes, Pherecydes, Apollodorus, Arius Tarsensis, & Joannes Tzetzes mentionem fecerunt. Quibus Tiraquellus addit *Septimum* Hippocratis magni proavum, de quo ipse Hippocrates scribit ad Philopœmenem: *Proavus noster præsentes & futuros morbos prædicebat, & affectos & afficiendos curabat.* Sed ille Gnosidici non Hippocratis venit nomine. Addit & *octavum*, sub cujus nomine extat Epistola ad Mæcenatem, apud Marcellum medicum, in qua etiam mentionem facit Cæsaris & Augusti, ut hinc possis intelligere hunc multo cæteris posteriorem. Hippocratem nonum denique, quem memorat Martialis lib. IX. epig. XCVI.

Santonicâ medicata dedit mihi pocula virgâ.
Os hominis, mulsum me rogat Hippocrates.

Et cætera quæ seqvuntur, ex quibus intelligi potest, & hunc fuisse medicum.

Hippocrates veterinarius ad quem Absyrti Epistola in Hippiatricis p. 70. unde tempore Constantini Magni vixisse cognoscitur. Absyrtum enim sub illo Imperatore in Scythia ad Istrum militasse, ex Eudociæ Augustæ Joniis MSS. notat præclarus Cangius. Absyrti vero libros in Bibliotheca principis Mantuani MStos asservari, jam pridem scripsit Georgius Agricola libro de mensuris.

Hippolochus Cous ex Asclepiadarum genere, cujus meminit Thessalus legatione ad Athenienses, inter Hippocratis opera T. 2. p. 944.

Hippolytus Bryllus, qui de vermibus scripsit.

Hirenæus sive ***Irenæus***, Celso citatus lib. v. cap. ult.

Hismabimel, Rasi lib. xii. Continentis cap. i.

Hobays, sive ***Hobeys***, sive ***Hobes***, hæc enim tria reperio apud Rasim lib. Continentis vii. cap. ult. ex Antidotario, & lib. x. cap. i.

Homerus, quem ut aliarum scientiarum, sic Medicæ etiam peritiæ vestigia in poëmatis suis reliquisse notarunt Tiraquellus p. 274--289. & alii lib. 2. hujus Bibl. cap. 6. §. 13. à me laudati. Quanquam Medicæ Homeri peritiæ non multum tribuit Alexander Tassonus in variis suis cogitatis, Italico idiomate editis, lib. ix. c. x. Laudat Homerum Hippocrates semel libro de articulis T. 11. pag. 763.

Homerus alter Chius, qui tempore Melanthi regis Athenarum floruit, si credimus Archilocho commentitio in lib. de temporibus, ubi & hunc reponit inter octo Homeros, & arte medicinæ floruisse tradit.

Honain ben Isaac. vide infra, ***Humain***, & Herbelotum p. 49. b.

Horatius Limanus, qui librum Galeni de tumoribus præter naturam, & alium librum cui titulus est, An animal id sit, quod in utero est, in linguam Latinam vertit.

Hores, Rasi lib. i. Continentis cap. ii. ubi illum dicit plurimum sagacem.

Horus Mendesius, Aetio Tetrab. iv. Serm. iii. cap. xxiii.

Horus simpliciter, Plinio in Nomenclatura medicorum, lib. xxix. nec non Aetio Tetrab. ii. Serm. iii. cap. xxxiii. De Horo Isidis filio, infra in ***Orus***.

Hostanes, infra ***Ostanes***.

Hubertus Barlandus, qui librum Galeni de medicamentis paratu facilibus transtulit.

Hudas, Rasi lib. iii. Continentis cap. i.

Hugo Bentius, Senensis, cujus in medicina multa opera habemus omnibus nota. Hic in Concilio Ferrariæ A.C. 1438. invitatos ad cœnam Græcos & Latinos philosophos, Theologosque monuit uti proponerent quicquid vellent, eorumque doctrinis omnibus responsurum, ac partes, sive Platonis, sive Aristotelis defensurum.

Humain, aut ut alii vocant ***Human*** Arabs Andromachi interpres, quique Commentarios in quædam opera Hippocratis & Galeni edidit. Mesue

ſue citat Humain & filium ejus. Vide ſupra Filius Humain. Serapio Tract. VII. ſæpe Humain. Hunc nonnulli eſſe exiſtimant qui Joannitius dicitur, de quo dicemus infra. Nam ita Avicennæ Canoni, præmittuntur in edit. Latina Veneta 1608. fol. Tabulæ Iſagogicæ in univerſam Medicinam ex arte Humain, id eſt Joannitii Arabis, auctore Fabio Paulino, Utinenſi collectæ & editæ à Fabricio Raſpano D. Chirurgico.

Humain (rectius *Honain*) *filius Iſaac*, Chriſtianus, clarus poſt medium ſæculi noni, de quo multa Abalpharajus hiſt. Dynaſtiarum p. 171. ſq. Hic ſapientiam Græcorum in linguam Arabum *) & Euclidem etiam explicavit & Almageſtum Ptolemæi. Vertit etiam Arabice Pauli Æginetæ libros novem teſte Abulpharajo p. 115. & Syriace librum Nicolai, qui Juliani Imp. temporibus vixit, de ſumma philoſophiæ Ariſtotelicæ. id. pag. 88. Ut Medicus citatur Serapioni Simplicium cap. CLXXIX. in fin. ex lib. Therlaces. Ejusdem Paraphraſis Arabica librorum Galeni de valetudine conſervanda; de medicamentis ſimplicibus nec non in Hippocratem de natura hominis & de ſemine MS. in Bibl. Medicea. Vide Amœnitates literarias V. C. Jo. Georgii Schelhornii T. 3. p. 194. 196. 209.

Huna.

Hunaym ſive *Hunain* citatur ex lib. Theriacæ, Serapioni Simplicium cap. LXXVIII. & XCIV. & CCXCIV. Idem cum ſuperiore.

Hunabin.

Hubertus Barlandus Philiatrius qui tranſtulit librum Galeni de remediis paratu facilibus.

Hybriſtus Oxyrynchites citatus Galeno in libro de facile parabilibus, & lib. II. Antidotorum.

Hygias, Aetio citatus.

Hygea, Æſculapii filia. Vide ſupra in Ægle. Et Meibomium commentario ad jusjurandum Hippocratis capite VI. Inter Deas culta Hygea ſive *Salus*, ut ex veteribus inſcriptionibus & numis conſtat docuitque multis V. C. Guil. Muſgrave diſſ. de Dea Salute, Lond. 1717. 4. Martial. XI. 61. *quod ſanare Criton non quod Hygea poteſt.*

Hygienus Hipparchus Mantiæ diſcipulus, ut tradit Galenus lib. Medicamentorum κατὰ γένη, etiam eidem κατὰ τόπους, lib. I. c. IIX. & lib. IV. c. VII.

*) Hottinger. pag. 299. Almageſt.

c. VII. & lib. x. cap. I. & II. & Aetio Tetrab. II. Serm. II. cap. cx. citatus.

Hygienus simpliciter, Gal. lib. II. Medicament. κτ γένη, & lib. IV. κτ τόπους, c. VII. T. II. pag. 169. 219. 374. & Aëtio Tetrab. II. Serm. III. c. cx.

Hyginus, Plinio lib. xx. c. XI. & lib. XXI. c. IX.

Hyinus, Galeno citatus in libris de compositione Medicamentorum secundum locos.

Fr. Claudius Hymenaus. Inscriptio vet. apud Fulv. Ursinum p. 99. *DIS Manibus. Claudia Eutychia conjugi sanctissim. bene merenti, & Q. Domitio Helici, Ti. Claudius Aug. Lib. Hymeneus Medicus, à Bibliotheca, & Domitia Pannychis sibi & suis, posterisque eorum.*

Hymetius sive *Hymnetius* archiater ad quem Epistolæ Joan. Chrysostomi XXXVIII. & LXXXI.

Hyras, vitiose, pro Heras Cappadox.

I.

Jachen, ἰαχὴν Ægyptius, de quo Suidas.

Jabes Arabs in Tacuinis Elluchasem citatus.

Jacissuba, Medorum (al. Medicorum) rex citatus Serapioni, antidotorum c. 17.

Jacobus Medicus cujus meminit Suidas in Σωρανός.

Jacob filius *Marzoch*, sive ut alibi scribitur, *Marzue*.

Jacobus Alaxinus, cujus sunt medicæ disceptationes.

Jocobus Alkindus, cujus est liber de gradibus Medicamentorum compositorum, contra quem scripsit Averrois in v. Colliget, ad fin. vide Alkindus.

Jacobus Carpus, qui Isagogen in humani corporis Anatomen scripsit.

Jacobus Christus Alexandro Tralliano lib. II. citatus, quo loco de tussi loquitur, qui dicit ita vocatum fuisse, quod in curatione morborum frequenter humectantibus cibis uteretur. Christus igitur (ait) dictus tanquam unctus, ita etiam vertit Albanus Torinus, sed vide infra *Jacobus Psychrestus*.

Jacobus Dondus, qui Aggregator Patavinus dictus est, ob librum Aggregationum in medicina.

Jacobus Forliviensis, cujus sunt Commentarii in Aphorismos Hippocratis, & in Artem parvam Galeni, & in primum Canonem Avicennæ: & quæstiones plurimæ in medicina, & alia opera omnibus nota.

Jaco-

Jacobus Goupylus Pictaviensis, vir Græce & Latine eruditissimus, cujus extat libellus Galeni de ludo pilæ in Latinum eleganter conversus, id quod etiam ludi & animi causa fecit, dum multa magnaque in medicina meditatur. Nam & Alexandrum Trallianum è Bibliotheca Regia depromptum jam in vulgus edendum curavit, in eumque castigationes scripsit. De quo plura dicerem, inquit Tiraquellus, nisi affinis & amicus meus esset.

Jacobus Hollerius Stempanus, Parisiensis medicus, vir certe Medicinæ, & omnium bonarum artium peritissimus, cujus extat liber de materia chirurgica.

Jacobus Mantineas Hebræus, qui IV. Fen. I. libri Avicennæ fœliciter & eleganter, ut materia ipsa ferebat, transtulit: utinam & reliqua ejusdem autoris opera vertisset.

Jacobus de Partibus Gallicus, cujus Commentarios habemus in Avicennam, & alia multa. Dictus est *de Partibus*, per jocum, quod nimis crebris partitionibus lectores offendit, ut notatur in Melanchthonianis pag. 433.

Jacobus Psychrestus Aetio citatus Tetrab. III. Serm. IV. cap. XLIII. & Alexandro Tralliano lib. V. cap. IV. ubi eum dicit virum magnificum, & in arte, Dei observatissimum, & iterum lib. XI. non semel, qui is est, ut opinor, qui Jacobus Christus dictus est, de quo supra diximus. Suidas Psychochristum vocat, dicitque eum Hesychii filium medicum doctissimum. De eodem Jacobo Cilice Psychristo, qui sub Leone I. Imp. floruit, vide Chron. Paschale p. 322. Chronicon Marcellini Comitis ad A. C. 462.

Jacobus Reginus.

Jacobus Rueff Tigurinus, cujus extant libri IV. de conceptu & generatione hominis, & libellus de tumoribus phlegmaticis quibusdam non naturalibus.

Jacobus Schill, Argentinus, qui vulgarem medicinæ fasciculum, ut vocat, Theses aliquot rei medicæ simplicioris brevissime complectentem integritati astronomiæ restituit, ut præ se fert titulus operis.

Jacobus Solineus, cujus tumulus est Pontani lib. Tumulorum II.

Jacobus Sylvius Ambianus, fama gloriaque maxima, sed eruditione & doctrina major, publice Medicam artem in Parisiorum urbe professus, qui multos, & eos quidem eruditissimos & elegantissimos libros

 edidit,

edidit, Hippocratisque & Galeni & Joannis Mesuc scripta illustravit, defunctus Paris. A. 1555.

Jacobus antiqvus Medicus qui ex Damasco genus duxit, medicæ artis usque adeo peritus, ut eum nunquam signa salutis, aut mortis fefellerint. Erat enim, ut Suidas scribit διαγνωστικὸς καὶ προγνωστικὸς, id est, morborum causas tenebat, & salutem vel mortem certissime prædicebat. Hunc, aut alium ejus nominis simpliciter citat Trallianus lib. IV. cap. IV. ubi ejus potionem medicam describit.

Jagmisus, Rasi lib. III. Continentis cap. VII.

Jamblichus Medicus, in cujus imaginem hoc Leontii Scholastici Epigramma refertur lib. IV. Anthologiæ pag. 485.

> Ὁ γλυκὺς ἐν πάντεσσιν Ἰάμβλιχος ὃς ποτὶ γῆρας
> Ἤλυθεν ἁγνὸς ἐὼν κυπριδίων ὀάρων.
> Ἔργα δ' ἀκεσορίης ἐφέπων σοφίην τε διδάσκων
> Κέρδεσιν οὐθ' ὁσίοις χεῖρας ὑπεστόρεσεν.

Mentio hujus ut opinor Jamblichi apud Aëtium p. 463. edit. H. Stephani.

Januarius, Marcello Medicamentorum cap. XXIII.

Janus Cornarius Zuiccaviensis, cujus multa opera in re medica, multasque atque eas optimas versiones habemus Hippocratis, Aëtii, Pauli Æginetæ, Dioscoridis, Geoponicorum, Adamantii Physiognomonis & quorundam Galeni scriptorum, Artemidori item & Epiphanii.

Japis Jasides Æneæ medicus, apud Virgilium lib. XII. Æneidos, 391. seq. de eoque sive alio ejusdem nominis Ausonius in Meroen Epigr. II. ubi ostendit illum ita à sanitate vocatum. Nam & Servius in Æneidos lib. XII. scribit id nomen aptum esse medico.

Jasius, qui de odoribus scripsit, citatus Hermolao Barbaro de unguentorum ratione.

Jaso Æsculapii filia. Vide Constantii Landi numismata p. 15.

Jason cum Medea peritus Pharmacorum miscendorum de quo Poëtæ Pindarus IV. Pythionic. Euripides Medea, Apollonius & alii. Vide etiam Philostratum in iconibus, & ex recentioribus spicilegium Laur. Begeri p. 118. seq.

Jason

Jason Jasonis F. Inter nummos à Smyrnæis in honorem Medicorum cusos quos illustravit vir celeberrimus Richardus Meadus p. 65. est etiam unus cum hac inscriptione: Σμυρναίων, ἰάσων ἰάτρος. Jasonem Menecratis Nysæi filium Posidonii Phlosophi Stoici, quem Cicero Rhodi teste Plutarcho audivit, è filia nepotem, discipulum & in schola Rhodensi successorem memorat Suidas in ἰάσων eumque ait vitas illustrium virorum, Philosophorum successiones & alia scripsisse. Verum alius is fortasse fuerit.

Jason Pratensis Zyricæus, cujus liber est de Sterilitate arcenda.

Jatrodorus de quo numus apud laudatum virum doctiss. Richardum Mead: Σμυρναίων Ἰατρόδωρος.

Ibnu Elchatib de quo Joannes Leo Africanus cap. XXII. infra in Joannes.

Ibnu Telmid, de quo idem cap. IV.

Iccus Tarentinus de quo Plato, Stephanus in Τάρας, Eustathius ad Dionys. vers. 376. Ab eo proverbium Ἴκκου δεῖπνον. Vide Scheferum & Perizonium ad Æliani XI. 3. Var.

Icesius laudatus Plinio, Galeno, Paulo Æginetæ lib. III. cap. LXIV. & Aëtio Tetrab. IV. Serm. III. cap. XIII. & LXIV. qui illum Icesium magnum vocat. Vide supra, *Hicesius*. Ejus discipulus Heraclides.

Icetidas, Plinio lib. XXVIII. cap. VII. alii vocant Icacidam.

Ichaus citatus in Tacuinis Elluchasen.

Icodotus Galeno citatus in compositionibus Medicamentorum localium lib. IX. cap. VI.

Idiotas Galeno citatus in compositionibus Medicamentorum secundum locos lib. IX. cap. II. Ἰδιώτου φάρμακον T. II. edit. Basil. p. 293.

Idius, ejusdem lib. cap. V.

Jemidue, Rasi lib. IV. Continentis cap. I.

Jesu filius *Haly*, cujus est tractatus de oculis.

Jesu Iribe citatus Mesue, nisi sit præcedens, vide *Hiesus*.

Jesus, nisi sit unus ex illis, Serapioni Antidotorum cap. XXXIII.

Jesus filius Sirach, auctor Ecclesiastici, medicinæ ut amans ita peritus fuisse à Tiraquello p. 263. colligitur ex iis quæ scripsit XXXI. vers. 22-24. XXXVII. 32--36. & XVIII. 23. & cap. XXXVIII. ad quod conferendus Goldastus de honore Medicorum. Francof. 1620. 4.

Ignotus, quisquis est, quem eo nomine vocat Serapion Simplicium cap. CXCIV. & cap. CCXX. & CCXLI. & alibi sæpe.

Ilambo, Paulo Æginetæ lib. VII. cap. XVI.

Indus ſimpliciter citatus Aëtio Quaternionis III. Serm. I. cap. XLIX. ſive ſit proprium nomen Gentis. Nam presbyterum Indum citat ejusdem Quaternion. Serm. III. cap. XI. & Galenus etiam laudat Urbanum Indum, & *Zarchan* Indum Joan. Serapio, & *Xarchan Indum* idem Serapio, & *Sarek Indum* Raſis, & *Sarac Indum*, niſi ſit ille Sarek, de quibus infra.

Joachimus Egellius Ravenſpurgenſis.

Joachimus Martinus, Gaudanus, qui libros Galeni de Alimentorum facultatibus Latine tranſtulit.

Joachimus Schillerus Herderenſis, cujus liber eſt de peſte Britannica.

Joaches Martyropolites, Galen. de medicamentis facile parabilibus T. 4. pag. 459.

Joannes Abioſus Neapolitanus, cujus ſunt quædam opera.

Joannes Actuarius, de cujus ſcriptis Vol. XII. hujus Bibl. p. 635. ſeq.

Joannes Agricola Hammonius, qui ſcripſit ſcholia in Therapeuticen Galeni, & alia quædam opera.

Joannes Alexandrinus, cujus ſunt non indocti Commentarii in librum ſectarum Galeni, quos plerique putant eſſe ipſius Galeni. Sed & ſunt ejusdem, aut alterius ejusdem nominis Commentarii, in libros Epidemion ipſius Galeni. Hunc tamen non multi facit Romanus medicus in ſuo Antiſophiſta.

Joannes Almenar Hiſpanus, qui de morbo Gallico ſcripſit.

Joannes de S. Aegidio Anglus, qui ſcripſit Practicarum medicinalium lib. I. & rerum futurarum prognoſtica lib. I.

Joannes de S. Amando Gallus, qui ſcripſit ſuper Antidotarium Nicolai.

Ioannes inter Archiatros Theodoſii Magni ſe ingerens, de quo vide ſis Symmachi lib. X. Epiſt. 47.

Joannes Gadesder, Anglicus, qui in re medica ſcripſit librum, qui Roſa Anglica inſcribitur, & alium cui titulum fecit, Practica medicinæ.

Joannes Aquilanus, Patavinus, qui de ſanguinis miſſione in plevritide ſcripſit.

Joannes Arculanus, aut ut alii vocant, Herculanus Veronenſis, qui Commentarios ſcripſit in librum quartum Fen, Avicennæ, & in librum nonum Raſis ad Almanſorem.

Joan-

Joannes Argenterius Castellonensis, cujus sunt libri non minus docti, quam elegantes, de morbi generibus, de morbi differentiis, de causis morborum, de Symptomatis, de temporibus morborum. De signis medicis, de officiis medici, sed quos veluti ex professo & de industria adversus Galenum scripsit.

Joannes Atrocianus Germanus, qui scripsit Commentarios in librum, qui Æmilii Macri nomine circumfertur, de viribus herbarum. Friburgi Brisgoiæ 1530. 8.

Joannes Baptista Confalonerius, Veronensis, qui scripsit libros de vini natura, ejusque alendi & medendi facultate. Venet. 1535. 8.

Joannes Baptista Gyraldus, apud Lilium Gyraldum, de poëtis sui temporis lib. 1.

Joannes Baptista Montanus & ipse Veronensis, qui aliquot libros Aëtii transtulit, aliaque scripsit cumplura, quæ apud Lindenium ac Merklinum videantur.

Joannes Baptista Pigna, apud Gyraldum lib. 11. de poëtis sui temporis.

Joannes Ebn Batrik circa A. C. 830. Almamunis libertus, fidus in libris Medicis vertendis, felix in sensu reddendo, & Arabice minus eleganter loquens, Philosophiæ quam Medicinæ major ipsi peritia, judice Abulpharajo pag. 162. Historiæ dynastiarum.

Joannes Bernardus Felicianus, Venetus, qui aliquot libros Galeni, Pauli Æginetæ, & Alexandri Aphrodisei vertit, & Porphyrium de abstinendo ab animantibus.

Joannes Cajus Anglus, qui scripsit lib. 11. de medendi methodo.

Joannes Casamizula.

Joannes Casinensis Monachus, discipulus Constantini Africani. Ejus peritiam in Medica arte laudans Petrus Diaconus de viris illustribus Casinensibus, addit eum post transitum sive obitum *Magistri sui edidisse aphorismum Physicis satis necessarium. Obiit apud Neapolim, ubi omnes libros Constantini sui Magistri reliquit.* Clarus circa A.C. 1070.

Joannes Clemens Anglus.

Joannes Conchoregius, Mediolanensis, circa A. C. 1438. defunctus, cujus est Lucidarium, & Flos florum medicinæ nuncupatum, & Summa de curis febrium.

Joannes Crispus, Marcello Burdegalensi citatus, vide Crispus.

Joan-

Joannes Damaſcenus Medicus, quem à presbytero, ſcriptore Græco Ecclesiaſtico celebri Joanne Damaſceno Manſur probe diſtinguendum notavi Vol. VIII. hujus Bibl. p. 772. ſcripſit varia quæ Latine prodierunt, ut *librum aphoriſmorum CLX* ad filium, quem in extremo ſcripti laudat, quod artem magnam Galeni Latine vertendam in ſe ſuſceperit. *Librum de febrium curatione*, & alios *de medendis varii corporis humani paſſionibus*, ex Galeno magnam partem expreſſos. Horum ſeptem librorum tres poſteriores interprete Gerhardo Cremonenſi, quatuor priores Albano Torino, Vitodurano interprete ſive paraphraſte prodierunt Baſileæ 1543. fol. ſubjunctum habentes libellum Galeni de ſuccedaneis medicamentis ex ejusdem Torini verſione. Aphoriſmorum alias editiones apud Lindenium licet videre qui perperam eum facit monachum Benedictinum, & Græce ſcripſerit an Arabice dubitat. Sed Arabice ſcripſiſſe certisſimum eſt, licet ſcripta ejus alia in Græcum, alia in Latinam linguam verſa fuiſſe conſtat. Sæpe citatur à Conſtantino Africano. Chriſtianum autem fuiſſe docet Gregorius Abulpharajus circa A.C. 791. eum floruiſſe teſtatus, ſiquidem idem hic eſt de quo in hiſtoria dynaſtiarum p. 153. *E. Medicis etiam al Rhaſidi fuit Joannes filius Maſawaihi* (Meſuæ) *Chriſtianus, Syrus, cui commiſit al Raſhid, interpretandos libros Medicos antiquos, qui al Rhaſido ejusque ſucceſſoribus inſervivit usque ad tempora al Motawaccelli.* (A. C. 841.) *Magni habitus fuit Bagdadi, ſummaque autoritatis. Libros compoſuit elegantes. Scholam inſtituit diſceptandi gratia, in qua de omni ſcientiarum antiquarum genere optime eas explicans diſſeruit. Prælegebat etiam, & ad ipſum congregati ſunt diſcipuli quam plurimi. Erat autem Joannes valde joculatorius &c.* Hoc *Joanne* Meſue *Damaſceno* juniorem faciunt *Joannem Meſuem* alterum itidem Damaſcenum, filium Hamech, filium Abdela, Regis Damaſci, qui claru erit circa A. C. 1160. Hujus feruntur Latine ex Arabico verſa, *libri duo de medicamentorum purgantium delectu caſtigatione & uſu, Canones univerſales & de ſimplicibus:* & *libri duo compendii ſecretorum medicamentorum, andotorum & de appropriatis.* Vide Lindenium. Mundinus tamen de Lentiis Joannem Meſuem à nepote Regis Damaſci diſtinguit, titulum enim verſionis antiquæ Canonum univerſalium ita interpretatur: *quod licet verba hujus libri fuerint Joannis filii Meſue, tamen fuerint intitulata filio Hamech, filii Hely qui erat filius Abdela Regis Damaſci.*

Damasci. Joannis Damasceni de pharmacis ad purgandum idoneis, Græce ex Arabico versa MS. in Bibl. Cæsarea. Jacobus Sylvius in præf. ad libros tres Joannis Mesue, unum theorematum ac canonum, alterum de medicamentis simplicibus purgantibus & tertium de antidotis, versos Latine à se & cum scholis editos. Lugd. 1550. 8. *Mesue praterea vitio datur ab atatis hujus medicis, quod Dioscoridi & Galeno quadam adscribat, in simplicibus prasertim & antidotis, qua ipsis ignorata aut saltem indicta fuerunt. Sed ab hac calumnia Mesuen vindicare non fuerit difficile, si recipiamus, quod verissimum putem, ipsius atate, ut nunc quoque libros non paucos pro Galenicis receptos, quomodo in aliorum doctorum prope omnium scripta, libri aliquot spurii irrepserunt. Hos autem sua lingua versos ut credi potest, habuit Mesues, ex his descripta quadam Galeno adscripsit, quorum pars bona in spuriis illis Galeni libris, versione veteri, etiam hodie legitur. Et nos Dioscoridem aliquando vidimus cui primarum qualitatum ordines passim erant inscripti, cujus diligentia nescio. At certum est Mesuen in suo Dioscoride, & suo Galeno hac legisse. Toties enim memoria labi non potuit, sed omnia hac, sive ex horum alterutro, ut dixi, supposititio descripserit, sive ex alio quovis, quid attinet accusare, cum vera sint omnia? Qua tamen ex his & aliis quibusdam parum recte, ab eo scripta clamantur mitiora quadam, alia autem vera ostendimus nostris in Mesuen scholiis. Sed quid tempus occupo calumniis in Mesuen diluendis, cum satius fuerit, merita laude hominem illustrare? An quaso* MANARDUS *atate nostra medicus longe doctissimus obscuram & sordidam Mesua versionem verius quam Mesuen emaculare alicubi, passim clariorem reddere tentasset, nisi eximium aliquem illum scriptorem existimasset? Manardi gravem sententiam* JOANNES TAGAULTIUS *mihi in re medica praceptor undequaque absolutus confirmat, commentariis duobus eruditissimis, priore in Mesua canones, posteriore in simplicia, haud ita pridem editis. Quid quod* PETRUM BRISSOTUM, *omnium qui post Galenum floruerunt medicorum clarissimum, non piguit pharmacopœis Mesuen publice interpretari.* Hæc ille.

De *Joanne* Damasceno, Serapionis filio, infra in Serapione.

Joannes Dantzius Astensis, cujus sunt tabulæ Simplicium Medicamentorum, & de illorum facultatibus dialogi quatuor. Basil. 1543. fol.

Joannes Dryander Germanus, Medicus Marpurgensis cujus est disputatio quædam medica, quique Abrahami Judæi libellos emendavit.

Joannes Fernelius Ambianus, Medicus Parisiensis, vir certe doctissimus, ut plane constat ex libris septem quos de Naturali parte medicinæ ad Henricum tunc Francisci Galliæ regis filium, postea regem. Idem de abditis rerum causis commentatus est, in quibus viris eruditione & judicio exquisito præditis seipsum superasse fuit visus. Supra in Fernelio.

Joannes Fichardus Francofordianus, cujus sunt multa opera & versiones scriptorum quorundam Galeni.

Joannes filius Serapionis, vide infra, Joannes Serapio.

Joannes Franciscus Branchaleon, Neapolitanus, cujus est dialogus de balneorum utilitate. Paris. 1536. 8.

Joannes Gorræus Parisiensis medicus, linguæ utriusque eruditissimus, qui convertit in Latinum sermonem, & exposuit Hippocratis libros de natura fœtus, & de Genitura. Jusiurandum, de Arte, de Antiqua medicina, de Medico: nec non Galeni libros sex in prognostica Hippocratis. Legimus & ab eo elegantissime conversa Nicandri Theriaca & Alexipharmaca, & annotationibus illustrata; 1557 4. Obiit Paris. A. 1577.

Joannes Grammaticus Alexandrinus cognomento *Philoponus*, cujus præter multa opera in Philosophia & Theologia, liber est de Pulsibus. Vide tamen quæ notavi Volum. IX. hujus Bibl. p. 368.

Joannes Gravius, Parisiensis medicus, hujus artis experitissimus, quem vicinum, amicum, familiarem suum, opem ejus medicam sæpe expertus laudat Tiraquellus.

Joannes Guinterius, Andernacus, qui & se alicubi vocat Janum Antonianum, cujus sunt multa opera, & versiones Latinæ Alexandri Tralliani, Pauli Æginetæ, Polybi de diæta salubri, & quorundam Galeni scriptorum. Obiit Argentorati A. 1574. æt. 87.

Joannes Hasfurtus, Virdungus, cujus est nova medicinæ Methodus ex Mathematica curandi morbos ratione, & tractatus de judicandis urinis.

Joannes Horologius, Paduanus, cujus sunt nonnulla opera. Vixit tempore Eugenii quarti, ante seculi decimi quinti medium.

Joannes Jacobus cognomento Manlius de Bosco Alexandrinus, cujus est Interpretatio in Antidotarium Mesue, & aliorum, quam Luminare majus vocavit. Venet. 1517.

Joan-

Joannes Jacobi, Gallus, Montispessulani Cancellarius, cujus Thesaurarium medicinæ habemus, in quo tractat de morbis particularibus.

Joannis iatrosophistæ de morbis eorumque curationibus liber capitibus CCLII. distinctus, MS. Græce in Bibl. Regia Paris. Vide Volum. XII. hujus Bibl. p. 781.

Joannes Itrensis, qui de peste scripsit.

Joannes de Karthan, aut ut alii appellant, Kethan sive Ketam Alemannus, qui Fasciculum medicinæ, & alia quædam scripsit. Venet. 1495.

Joannes Kuefnerus Trochereus, cujus est pharmacopoliterion, Ingolstad. 1542. 8. & liber de vitanda & profliganda Epidemica contagione, & Tabula curativa.

Joannes Mesue, de quo Joannes Leo Africanus cap. I. cujus libellum de Medicis nonnullis *) Arabibus (brevis enim est) locis quibusdam meliorem & illustratum hoc loco inserere juvat. Alius Mesue junior de quo idem Leo cap. XI. Vide supra in Joanne Damasceno.

*) Hottingerus primus Latinam ex Arabico versionem edidit è Codice Mediceo in Bibliothecario quadripartit. pag. 246. seq. Tiguri 1664. 4. De hoc Afro qui ex captivo Muhamedano Christianus nomen Joannis Leonis accepit à Leone X. Pontifice, & A. 1513. iter suscepit in Africam, quam postea descripsit, Tunetemque migrans Muhamedismum iterum professus est. videndus Nicolaus Antonius T. I. Bibl. Hispanæ novæ pag. 548. seq. & Paulus Colomesius in Miscellaneis historicis Gallice editis pag. 79. seq. (pag. 838. Operum, edit. à me curatæ.)

DE

VIRIS

QUIBUSDAM ILLUSTRIBUS APUD ARABES,

LIBELLUS

JOHANNIS LEONIS, AFFRICANI.

CAP. I.

De Mesuach Medico, sub Calipha Raschido.

JOANNA, filius *Mesuach*, fuit natione Chaldæus, & fide Christianus Nestorianorum secta; natusque est in quadam villa, Ninive propin-

qua. Exivit de Patria sua ad Civitatem *Bagdad*,*) ut inveniret eorum *Patriarcham*, ab eoque volebat fieri Clericus. Cum igitur introiret civitatem prædictam, videbatur sibi novum invenisse Mundum, cum multos Christicolas, Muhamedanosque *liberalibus artibus* operam dantes animadverteret; qui tunc decrevit studii gratia ibi consistere. Cognoscebat enim, vile esse in propria morari Patria, ob suæ gentis simplicitatem. Eoque illic moratus est brevi tempore, addiscens quicquid floruit in Medicina, Philosophia, & Astrologia. Hoc tempore Aaron *Rasid*, Calipha (vigesimus tertius non nominis, sed à Pontificum **) principio) Muhamedanus volebat tunc mittere filium suum a) in Locum tenentem, atque Legatum ad Chorazanum. Provincia quidem maxima, & civilis eo tempore extitit, plena divitiis, hominibusque sapientissimis, cui filio nomen erat *Ebdullach*, cognomine *Mamon*. Cum autem dictus *Mamon* vellet discedere, præcipit ei frater suus, ut secum duceret homines virtutibus deditos. Tunc *Mamon* vocavit Secretarium suum, ut tales homines inquireret, stipendiaque eis destinaret secundum eorum sufficientiam: adeoque plurimi homines tum in una scientia, tum in alia ducti sunt diversarum, & regionum & linguarum. *Nam aliqui eorum literis Græcis studebant; alii Persicis, nonnulli vero Chaldaicis litteris operam dederant.* Cumque Consiliarius, sive Oeconomus ingentem numerum Gentium vidisset, dixit Domino suo: Domine mi, hæc nunquam gens conveniet ob eorum diversitatem morum, linguarum, scientiarum, & fidei. Si excellentia vestra unum voluerit hominem, qui hæc omnia adipiscatur, ego inveniam. *Respondit* Mamon, non sine admiratione: Si hoc erit possibile, facito. Tunc œconomus prædictus convocavit hunc *Joannam*, filium Mesuach, sibi notum, & familiarissimum, eumque ante *Almamonem* duxit. Quando autem ingressus est ad Mamonem, salutavit eum, tanquam. Virum circumspectum, prudentem, & sapientem: de eoque periculum fecit Mamon, atque invenit eum hominem scien-

*) De hac Hottingerus p. 297. Analect.

**) h. e. Calipharum. Denotat autem Khalifa vicarium & successorem Muhamedis, adeoque summæ dignitatis & auctoritatis est apud Muhamedanos appellatio. Vide Herbelotum pag. 985.

a) Sub hoc Almamone literas potissimum floruisse, notavit Hottingerus Hist. Eccles. Sec. 9. pag. 645. 654. & in Analectis p. 348. Eusebius Renaudotus Epistola de versionibus Syriacis & Arabicis Hippocratis, quam dedi lib. 2. hujus Bibl. cap. 24. Claudius Salmasius præf. ad Arabicam tabulæ Cebetis versionem, Simon Ockely Præf. ad librum Anglice editum de Syria, Persia & Ægypto occupatis per Saracenos Lond. 1708. 8. Herbelotus Bibl. Oriental. in voca *Mamon*, &c.

ſcientiarum plenum; & ut dicam, *ſufficientiſſimum*; tunc Mamon honoravit ipſum, præcepitque, ut ei providerentur neceſſaria pro itinere eo; ſic ſecum ivit ad Chorazanum. Horon autem Raſid, Calipha, hoc novum intelligens, ductum iri juſſit ad ſe filium: *Quomodo Chriſtianum hunc in curia tenes tua, & ſuffers?* Reſpondit Mamon: Pater mi Reverende, *mecum enim eum in Cappellanum non duxi, ſed in artificem, & Excellentia veſtra videt, quod major pars artificum in ſtatu veſtro Chriſtiani ſunt, & Judæi*, textores videlicet, tonſores, ſutores, & hujuſmodi. Tunc Raſid tacuit. Poſt mortem vero Raſid, electus fuit filius major natu in Caliphan, cui nomen erat *Elamin*, homo quidem Idiota, & mali regiminis; adeoque populus Bagdad, atque regni Principes ad prædictum legaverunt *Mamonem*, ut veniret ipſe ad Bagdad; dicentes; Frater tuus talem non meretur dignitatem. Tunc *Mamon* receſſit ex Chorazano, magno comitante exercitu, brevique pervenit ad Bagdad; ibique ſex menſibus obſedit; qua obſidione in eam ingreſſus eſt, & Elamin eo impetu interfectus eſt, & tunc *Mamon* deſiderio immortali deſiderabat *intelligere antiquorum ſcientias*, quoniam tunc nulla erat ſcientia Arabice deſcripta; adeoque dictus *Mamon congregavit ingentem numerum Doctorum diverſarum linguarum, & interrogavit Auctorum nomina, atque librorum, quæ ſcripta fuerunt in artibus lingua Græca, Perſica, Chaldæa, atque Ægyptia, adeoque multa eorum nominata ſunt volumina.* Miſit tunc multos ex familiaribus ſuis in *Syriam, Armeniam*, atque *Ægyptum*, ut illos emerent libros, de quibus ſarcinas infinitas & tulerunt, & conduxerunt. Tunc ſegregati ſunt boni, & utiles, ſicut in Medicina, in Phyſica, in Aſtronomia, in Muſica, in Coſmographia, & Chronica, deſcripti, & poſuit ſupra traductionem *Linguæ Græcæ* Joannem, filium Meſuah prædictum, quoniam in illo tempore *Chriſticolæ Græcis ſtudebant literis.* Poſuit etiam ſupra traductionem Græcam alios quam plures ſub eodem Joanna, & ſupra *Linguam Perſicam* Mahan, dictumque Meſuah; qui traduxerunt Librum *Galeni* in Medicina; poſt quæ omnia opera Ariſtotelis Arabice traduxerunt, multis etiam aliis magiſtris auxiliantibus. At dictum fuit Mamoni; quare confidis hoc opus *uni Chriſtiano?* Reſpondit Mamon; ſiquidem committo ei gubernationem corporis mei, quo inhabitat Spiritus & anima; quomodo ei non confidam aliquorum ad aliquos verba, in eo maxime, quod neque ad noſtram, neque ad ſuam pertinent fidem? dixit *Geuzi* Hiſtoriographus de civitate Bagdad; quod, cum fuerunt traducti libri, ad eos pertinentes; reſidui, decreto Mamonis, combuſti fuerunt. Dixit etiam

iarr *Ibnu Giulgiul* in vita Philoſophorum, quod Mamon erat vir virtutibus plenus, ipſarumque amator. Iſte autem *Joanna* effectus eſt magnæ venerationis Vir, & multi etiam Curiales ei inviderant, ex eo. Denique Mamon eum duxit in carcerem, nonnullorum invidia. Poſt multa facta, centum millibus aureis, brevi eidem Mamoni perſolutis in debitum, liberatus eſt. Cui poſtea dixit Mamon; quomodo tam brevi inveniſti tantam pecuniarum quantitatem? Reſpondit, Domine, ſi me ſecure dicere permiſeris, dicam. Dixit, ſecurus ſis. Reſpondit, neque domos, neque vineas vendidi; ſed hoc totum provenit ex Magiſtratu, qui meo nomine magiſtratum aſſecuti ſunt. Dixit tunc Mamon, ſi ego centum mille aureos à te accepi, ero in cauſa, ut in duplam lucraberis. Mortuus eſt autem Joanna Meſuah, ætatis ſuæ anno octogeſimo, & teſtatus eſt, poſt mortem ſuam corpus ſuum in villa, in qua natus erat, ſepeliri; quod conſecutum eſt. Teſtamentum vero anno ducenteſimo quarto de Elhegira, (hoc eſt, ſecundum a) milleſimum) Maumedanorum; & nota quod *Joanna* nomen eſt Hebræum; Joannes ſcil. dicitur apud Latinos; & Meſuah, qui dicitur *Moſes*, b) ſecundum regulam diminutivorum Chaldæorum.

CAP. II.

De Eſciari Philoſopho.

Iſte *Eſciari* fuit maximus Philoſophus, ſecundum opinionem Ariſtotelis; poſtea effectus eſt Catholicus ſecundum legem, qui non ſolum fuit c) Theologus, verum etiam *Eſciaritarum* opinionis caput, & Princeps: qui à ſuo nomine originem ſumpſerunt; quam opinionem tam *Africani*, quam *Aſiani* retinent, regnis, atque d) regionibus exceptis e) *à Zophi-* nomi-

a) Annus Hegiræ 204. reſpondet An. CHriſti non milleſimo nec 826. ſed 819. Abulpharajus autem p. 154. teſtatur Joannem Meſue vixiſſe usque ad tempora Motauacceli, quem pag. 169. refert inauguratum Chaliſam poſt annum Hegiræ 231. hoc eſt CHriſti 845.

b) Dubito, inquit Hottingerus, nam Moſen Arabes Muſa appellant. Puto ergo Meſuah eſſe Meſchichojo, ut Chriſtianus ſignificetur. Amant enim Syri ejusmodi agnomina.

c) Abulhaſen Aſcharienſis, de quo breviter, his affinia Hottingerus Comp. Theat. Orient. pag. 25. & Herbelotus in voce *Caſchiri* pag. 261. & *Aſchári* pag. 133.

d) Fuit Arabia Sectarum ſemper ferax, tam in Muhammediſmo (qui brevi temporis ſpatio protulit diſtinctas 72.) quam Chriſtianiſmo: vide Euſeb. Hiſt. Eccleſ. lib. 6. cap. 26. & 40.

e) De Zophitis, vel Sophitis: Vide Analecta Hottingeri P. I. pag. 190.

nominatis & dominatis; ac etiam aliquibus locis *Africa;* prout insula *Gerbes;* & quibusdam montibus. Tempore hujus omnes Maumedani inter eos, & secundum fidem Maumedanorum, maxime discordes fuerunt, videl. *in rebus divinis, & in scripturis Alcorani.* Adeoque iste Esciari, separatus ab una parte, declaravit scripturam divinam, divinus, addendo f) *rationes naturales cum argumentis* resolutis. Confudit etiam omnes alias rationes, apparentes opiniones, & sectas, eo usque, ut omnes opiniones, sua excepta, usque nunc hæreticæ vocarentur; quibusdam temporibus exceptis; quibus prostrata fuit, ob schismata exsistentia in *Ægypto,* & in *Asia.* Postea omnes opiniones depressæ sunt, sua vero innovata est, quæ adhuc floret & ex illa secta fuerunt multi *Doctores Theologi,* adeoque talis opinio summopere magnificata est, & ad hoc venit, quia si quis dixerit opinionem *Esciari* non esse veram, *damnabatur ad mortem, secundum Maumedanos.* Dixit Interpres, quod si non esset causa prolongationis hujus operis, ostenderet nobis ejus opinionem, eamque nos doceret, licet non intelligeretur, absque aliarum opinionum interpretatione, & à quo provenerit causa diversitatum, differentiarumque in Theologia; *sed esset magni voluminis liber.* Multa opera & commentaria hujus opinionis reperiuntur, quæ etiam *pueris in Scholis leguntur*, cujus Epistolæ quædam tum prosa, tum carmine de hac opinione extant compositæ, quas etiam *memoriæ mandare* faciunt. *Elatir Alabbari* composuit magnum volumen in vita Theologorum hujus opinionis, sex voluminibus absolutum. Mortuus est autem iste Esciari anno tercentesimo trigesimo primo de Elhegira, g) in civitate Basre, Arabiæ felicis, in confinibus Persiæ.

CAP. III.

De Abulhusein Essophi.

Abulhusein *Esophi*, de Civitate Bagdad, maximus & Philosophus, & Astrologus extitit. Composuit enim librum in Theoricam Astrologiæ; primusque fuit, *qui signa & stellas cum planetis pinxerit;* eoque inter Astrologos & tenebatur, & dicebatur. (De quo dictum est, intellexisse magis istum cœlestia, quam *Ptolemeus* terrena;) qui mortuus est in civitate Bagdad, An. 383. h) de Elhegira.

CAP.

f) De fundamentis Muhammedismi ib. 291.
g) An. CHristi 941.
h) An. CHristi 993.

CAP. IV.
De Abulhuſen Ibnu Telmid.

A*bulhuſen Ibnu Telmid*, id eſt, filius Diſcipuli, qui fuit *Chriſtianus*, religione Jacobitarum, natus eſt in civitate Bagdad, cujus Pater ejusdem maximi Pontificis extitit: & hic *Abulhuſen* applicuit animum ſtudiis adeoque tempore brevi floruit in Medicina, & compoſuit librum in ea, ordiens ipſam ſecundum hominis membra à capite ad pedes usque deſcendens, in quo narrat accidentia omnia, atque infirmitates cunctas dictis membris occurrentia: cui titulum impoſuit *Elmalibi*, hoc eſt: Ipſa Realitas; eumque dono dedit Soldano ejus temporis. Ob quam operam ingreſſus eſt in Soldani prædicti familiares, & effectus eſt *Medicus* generalis Curiæ Bagdad. Et ille liber eſt *famoſiſſimus inter gentes ejus Linguæ*, *credo in Latinum fuiſſe interpretatum.* Et iſte *Ibnu Telmid*, divitias, honores, famam & gloriam acquiſivit. Nunquam enim à pauperibus hominibus pecuniam accepit, neque ab artificibus medicinæ præmium; dicente eo, hanc artem nobiliorem vendere non poſſe denariis. At multo magis receperat Principum, Nobilium, atque Divitum munera: eratque multum gloriæ cupidus, ac ſuperbus: eo maxime, quando æger contra regulam medicinæ operabatur, quam ipſe ordinarat, & nunquam poſtea redibat, neque conſulebat: etiam *ſi Soldanus fuiſſet talis æger.* Eo tempore ægrotavit *Hadod Daula* Soldanus; ſtatim omnes Medici, ut eum viderent, ad curiam acceſſerunt, præſertim *Ibnu Telmid;* quibus omnibus oſtenſa fuit urina, ut videbatur, & nullus eorum cauſam ægrotationis cognovit, neque quæ fuerit infirmitas. Poſtea autem domeſtici dictorum Medicorum ſermonem fecerunt de Poëtis Curiæ, circaque eorum carmina: & de eo, qui in laudem præſentis Soldani ſermonem fecerunt; & quidam Medicus dixit: Talis Poëta bene dixit: Quidam, alius melius ait. Soldanus autem facete reſpondit: Vos alii intelligitis Medicinæ artem; nullus eſt, qui me laudaverit, ſicut ego memetipſum laudavi hodie. Cui quilibet eorum inquit, quonam modo dixerat Majeſtas veſtra? Tunc Arabice reſpondit, dicens:

Hadadu (reliqua verba vitioſe ſatis ſunt ſcripta, alia occaſione examinanda) id eſt, *ſum inſtrumentum Regni, ac tectum ejus, & gladius ſuus acutus Victor fortunæ.* Omnes fatebantur eum eſſe magnum Regem; & elegantem.

Cum-

Cumque foris essent dicti Medici, *Ibnu Telmid* ad eum advertens dicebat: *si vos non cognovistis infirmitatem ejus, ego eam cognosco.* Dixitque subjungens: Victor sit fortunæ, nec aliud deest, nisi ut dicatur, fuisse Deum, *) pro eo: quod omnipotens ostendere vult potentiam suam, dicti ejus comparatione. Qua propter dedit ei infirmitatem incognitam, ut non mederetur, neque juvanda juvarent. Vidistis enim quomodo dire atque immaniter lamentetur; nec si quid aliquid urinæ ejus conspicitur, neque quid significet, apparet. Et quilibet eorum tacebat: Soldanus autem curabatur, prout urina medicis fuerat. At *Ibnu Telmid* non amplius erat reversus: Soldanus vero mortuus est post dies octo ab ejus infirmitate. *Abulhasen Ibnu Telmid* mortuus est anno tercentesimo octuagesimo quarto de Elhegeria. h)

CAP. V.
De Farabio.

Abunasra Al-Farabi, qui in Latino dicitur *Farabius*, fuit ex Farab Provincia Asiæ minoris: natus est in civitate Balch, ex nobili genere & progenie. Iste in principio suæ juventutis, devius à suis, perrexit ad Bagdad, ibique i) Philosophiæ operam dedit; adeoque maximus evasit Philosophus, & tunc domum suam reversus est. Dixit *Ibnu Giulgiul* Chronista in Philosophorum vita; Quod infiniti Asiæ principes miserunt pro eo, ut ad Curiam veniret, mercede quoque & stipendio, quo homines docti providebantur, potiretur, præsertim homines sicut ipse, notissimi, & famosissimi. Ille autem renuit semper, & eo magis patrimonio suo contentabatur. Et dixit prædictus *Ibnu Giulgiul*, quod *Farabius* multum spernebat seipsum; & quod continue tempore hiemis cum quibusdam super paleam dormiebat; & semper visus est contristari & lugere: non pro mundi aliquo (i. e. re mundana) at solum pro eo, quod investigabat. Solum, quomodo posset homo majorem intellectum, ac scientiam acquirere; ut valeret mundum agnoscere, magisque cognitus sit: dubitans cum illo perfe-

*) Simile illud de Herode Actor. XII. 23.

h) Anno CHristi 994.

i) De hoc, Gabriel Sionita de moribus Oriental. p. 16. & Hottingeri Analecta P. I. pag. 308. Sed præcipue Herbelotus p. 337. Traditur Arabice vertisse Analytica Aristótelis, & libros LXX. composuisse in ejusdem Rhetorica, testatus se ea legisse ducenties, & tamen iteratam ad huc ejus desiderare lectionem.

ctionem habere humanam; non posse, dicebat. Fuerunt autem ex eo inventi duo Versus:

Panis bordeaceus, & aqua putei, & habitus lanæ in pace
Meliores sunt, quam lætitia terminata in pœnitentia.

Mortuus est autem *Farabius* ætatis suæ anno octuagesimo, de Elhegira vero, anno k) tercentesimo octuagesimo octavo.

CAP. VI.

De Rasi.

Abubachar, & *Rasi* Persianus, à civitate Rai, l) hic Mercatoris filius fuit, qui cum Patre Bagdad, hoc est in civitatem Bagdad profectus est: ibique, mortuo Patre, studii causa remansit. Et tandem in Medicina & Philosophia *singularissimus* effectus est. Post hoc profectus est ad *Chairum*, ubi per aliquot annos ægrotavit. Cujus famam cum intellexisset *Elmansor*, secretarius major Pontificis Cordubæ; qui in omni facultate & scientia doctissimus erat; vocari jussit hunc *Rasim*, promittens ei mercedem magnam. Cum autem *Rasis* recepit literas, profectus est; & navim in Alexandria ingressus, ad Cordubam tandem pervenit. *Elmansor* vero lætatus est, dictumque Rasim magno affecit honore, eique habitationem, possessionem, ac servitores, ac famulos tradidit. Eo tempore *Rasis* famosum librum composuit, quem *Elmansor* nominavit; Et usque nunc vocatur *Almansoris* liber. m) Dixit *Ibnu Hayan*, Lusitaniæ Chronista, quod Rasis in suis caussis nimis fortunatus exstiterat, adeoque permultas acquisivit facultates. Quadam autem die, per plateam Cordubæ transiens, magnam gentium multitudinem congregatam aspexit; & hujus rei caussam interrogavit: Responsum fuit, quod quidam concivis ejus illuc spatiabatur, & statim cecidit mortuus. *Rasis* autem ut hominem videret, accessit, tunc cum furore præcepit, *ut statim virgultorum manipulus portaretur, quibus ipse non tantum, verum etiam circumstantes possent ipsum percutere & verbe-*

k) Anno CHristi 998. Sed Herbelotus mortem Alfarabii refert ad annum Hegiræ 343 CHristi 954.

l) Supra pag. 46. in *Albubecar*.

m) Etiam librum de Chymia dedicasse Almansori, & mille denarios ab eo præmii loco tulisse, sed cum quæ scripserat, opere exequi & in actum deducere nequiret, verberibus & exilio affectum narrat Ibn Chalicam apud Hottingerum in Analectis p. 296. seq.

verberare per omnia corporis membra, præsertim pedis plantas, & tota gens eum deridere cœpit, dicens, quod Rasis insanivit. Non adhuc præterierat quarta horæ unius pars, quod ille homo se movere cœpit; tunc Rasis mulum ejus ascendit, & domum suam perrexit. Populus autem, qui acta cernebat, exclamare cœpit. *Miraculum! Miraculum!* Tale novum, auditum ab *Elmansore*, fecit vocare *Rasim*: cumque vidisset eum *Elmansor*, dixit; Excellentem Medicum te esse novimus, *mortuorum autem vivificatorem te esse ignoravimus.* Respondit Rasis: Medicum me esse fateor, resurrexisse autem mortuos nescio; quoniam *Deus solus est*, *qui resurgere facit è mortuis.* Quod autem per me actum est hodie, non inveni in aliquo libro Medicinæ, neque à Magistro didici. Sed cum à civitate Bagdad discessi, ut in Ægyptum iremus, viam deserti fecimus. Cumque nobiscum aliqui nobiles Arabi venissent, quadam die, equitantibus nobis, quidam eorum tanquam mortuus cecidit in terram: alius vero ex iis senex statim descendit, & accepit plurimos baculos, & singulis dedit: & fecerunt ei, sicut hodie ego huic homini feci in platea; & ille Arabs sanatus fuit, prout viderunt hodie hunc hominem. Dubitavi, quod infirmitas, quæ Arabi erat, esset & huic, adeoque cura mea ob tuam felicitatem illi profuit. Tunc *Elmansor* gavisus est, & benedixit ei dicens: *Terra, quam inhabitas, Galienum ei inesse in medium, dicere valet & potest.* Cui Rasis respondit: *Experientia magis, quam Medicus prodest.* Et mortuus est Rasis anno quadringentesimo primo n) in Civitate Cordubæ, ætatis suæ circa nonagesimum.

CAP. VII.
De Bachillani Philosopho, & Theologo.

Natus est in Bagdad ex patre ignobili, qui pater fabam elixam seu alio modo coctam vendebat, secundum ejus regionis morem. At filius ingenùe ac tempestive Philosophiæ operam dabat; Theologiæ ac Legibus postea vacavit. Adeo ut in judicem civitatis Bagdad electus esset, multos composuit libros, secundum opinionem *Esciari*, operas ejus excellentissimas narrando & declarando, sed sunt longi sermones ad instar commenti. Iste autem *Bachillani* missus fuit in Nuncium à Soldano Civitatis Bagdad ad *Imperatorem Constantinopolitanum*, o) qui Imperator beni-

n) Anno Christi 1010.

o) Constantinum Romani junioris filium.

gne & gratiose eum accepit, eundemque precatus est, ut cum *suis Theologis disputaret*, videlicet cum Christianis, secundum Græcorum opinionem. Quæ Disputatio coram Imperatore, Patriarcha, Archiepiscopis & Episcopis cum pompa atque (ut ita dicam) nimis superbe, quadam die habita est, & per totum diem discussa & disputata; sed nondum perfecta per ipsius *Bacbillani* ægritudinem, quapropter rediit in patriam suam. De qua *Disputatione narratur in vita Theologorum:* Semperque dum viveret contra Hæreticos, eorundemque fidei Schismaticos disputabat, tum voce, tum Literis, quorum scripta adhuc reperiuntur. Dixit interpres, se vidisse disputationem ejus, ab aliis operibus separatam, & multarum ejus quæstionum recordari. Obiit autem *Bacbillani* in Civitate Bagdad, ætatis suæ anno nonagesimo quinto, de Elhegira vero anno quadringentesimo quinto. p)

CAP. VIII.

De Ezarharagui Medico.

Ezaharagui fuit Medicus *Mansoris*, Cordubæ Consiliarii, & proximus Rasis, qui composuit Librum, sicut *Canon* Avicennæ in arte Medicinæ, utilissimum quidem: quo etiam adhuc Maumedani Medici utuntur. Vixit autem *annos centum & unum.* Qui obiit anno *Belli Corduba*, de Elhegira anno quadringentesimo quarto. q)

CAP. IX.

De Avicenna.

Abubali Elbusen, Ibnu Sina, Elhamadani, in Latino dicitur *Avicenna.* r) Fuit autem *Abubali* cognomen ejus, & *Elbusen* nomen ejus proprium, & *Sina* nomen proprium fuit Patris. *Errabis* est in Arabico vocabulum commune, vel æquivocum; & imprimis significat *superiorem, nobilem,*

p) Anno CHristi 1014.

q) Anno CHristi 1013. vide Nic. Antonium T. 2. Bibl. vet. Hispan. p. 247. seq.

r) Confer quæ de Avicenna supra p. 96.! & Hottingerus in Analectis P. I. pag. 295. & Hist. Eccles. Secul. XI. p. 461. & Herbelotus tum alibi tum p. 812. seq. Dicitur *Abu Hali*, quia filius ejus primogenitus Hali, nomen & ipsum inter Medicos celebre. *Albasen* est proprium Avicennæ nomen. *Eben Hali* appellatur, quia pater ejus Hali dictus fuit. *Eben Sina* denique, quod avi nomen fuit Sina, & pater Avicennæ Hali, patrem habuit qui Sina est nuncupatus.

bilem, *ducem*, ac *principem*, & provenit ab hac dictione *Rase*, quæ in Arabico est idem, quod apud nos *Caput*. Avicenna autem vocatus fuit *Rabis*, quia erat nobilis, & honoratus apud Dominos & Populos virtutibus suis. Eoque Medicorum maxima Pars, quando eum, in Medicina, aut citare aut advocare volunt, dicunt: *Medicorum Princeps hoc dixit*, *absque alio aliquo Epitheto*, *& intelligitur de Avicenna dixisse:* & quod dicitur inter Latina lambentes, quod *Rex Corduba* fuerit, mendacium est, quoniam non invenitur inter Scriptores ejus vitæ Latina Lingua. Non enim extendissem in hoc sermonem meum, nisi vidissem, quod scripserat Jacobus *de Foro Livio*, qui multa tandem dicens nihil dixit; & tamen ei inerat ratio incognita. In culpa magis est, qui Librum Avicennæ in Latinum transtulit, & interpretatus est: quia consideravit hanc dictionem *Rabis* nihil aliud, nisi *Principem* significare. Et ille, ut dicam, *miser*, ac *nescius Arabica Grammatica*, *vocabulo communia non intelligebat*, *neque cognoscebat*. Sed jam ad propositum redeamus. Iste *Avicenna* fuit de Civitate *Hamadan* *) in Persia natus ex nobili progenie. Cujus pater fuit ex nobilibus dictæ civitatis, ac multarum divitiarum: quapropter pater ejus Scriba indiguit, qui esset Geometra; & Mathematicus; eo quod cupiebat filium suum has easdem virtutes ac scientias addiscere, ut ad minus ratiocinari; sin autem, eas intelligere sciret. Quadam die, in principio suæ juventutis, misit eum ad civitatem Bagdad, studii caussa, & Abuhali eam ingressus est, & dictis virtutibus studens profecit, adeo ut eidem scientiæ illæ viles viderentur, postquam Philosophiæ ac Medicinæ operam dedit. Sicque pluribus annis moratus ibi est: donec *magni nominis excellentissimique Medici atque Philosophi extitit*. Illo autem tempore accidit, quod Soldanus Jasochbagh volebat in Locumtenentem, ad Civitatem Avicennæ, nepotem suum mittere; dictusque nepos rogabat Soldanum, ut Avicennam secum ire suaderet, & tandem Avicenna cum ipso perrexit. Dixit *Ibnu Giulgiul* in vita Philosophorum, & Medicorum; quod Avicenna fuerit vir acutus ac benignus, ac in suis responsionibus gratus: haberetque Filium, & doctum, & acuti ingenii, Medicinæ sectatorem maximum: qui quadam die per plateam transiens ex equo descendit, & in medio ejusdem plateæ minxit. Omnes vero adstantes insaniæ adscribebant: adeoque nonnulli patris amici hanc ei historiam narrarunt. At Pater ejus, filium blasphemavit, dicens:

*) Andreas de Alpago negans Avicennam fuisse Hispanum, *imo* inquit, *fuit Persicus ex Civitate dicta Bochora, sicut in historia Arabica de vita Philosophorum & Medicorum Arabum & Græcorum per me ex Arabica lingua in Græcam traducta apparet.*

dicens: *Inverecundus iste, filius meus non est; qui si fuisset, non descendisset de equo: sed supra eum minxisset.* Numquid vobis tamdiu urinam retinendam esse videtur? At omnes tacentes tantum responsum mirabantur. Etiam dixit *Ibnu Giulgiul*, quod quodam die accessit ad Avicennam mulier quædam dicens: O magnifice! est mihi dolor in corpore, & quidam Medicus ordinavit, ut acciperem Medicinam: Precor vos, ut me doceatis aliam, qua ter tantum, nec plus, minusve secessum expurgem. Respondit Avicenna: Si chorda tribus nodis contexta πρωκτῷ fuerit, faciam forte: & omnes adstantes riserunt: Illa vero pudore affecta discessit. Quodam etiam alio die Dominus suus Abuhali, interrogans eum dixit: Quis levior pastus esset Phasiani, an Coturnices? Respondit Avicenna: Domine mi, jam scit vestra excellentia, quod in articulis *nostra Maumedanæ Legis tenemus, Judicem, absentibus partibus, judicare non posse.* Dixit Dominus ejus: Bene vos intelligo, hora cœnæ accedetis, & inventis ibi partibus, quæ certe adfuerint, judicabitis. Respondit Avicenna: Dominationi vestræ primus articulus notus est, sed ignorat Prophetam dicentem: *In domo judicis judicatur.* Tunc Dominus suus magnam quantitatem dictarum avium domum dicti Avicennæ misit. Mane autem, appropinquante eo domui Domini, interrogare incepit Dominus, cujus esset sententiæ? Respondit Avicenna: Nunquam vidi similes hostes, & adversarios. Inter sententiandum enim quilibet illorum interposuit suas legales rationes ac dilationes ad probandum, eoque sine expeditione, & sententia recesserunt, habito prius termino ad probandum. At si Dominatio vestra voluerit, summarie expedientur; & quolibet sero destinabit aves illas per hebdomadam, & citius expediam. Respondit Dominus. Videtur mihi, te esse judicem tyrannum; alteri enim committere volo. Respondit Avicenna, ad pejus ducemini, si alteri quam mihi hanc rem commendaveritis: sed consulo potius, ut sibi ipsi, & commendet & committat.

Dixit *Ibnu Giulgiul*, quod Soldanus Civitatis Bagdad intellexit, nepotem suum, videlicet Avicennæ Dominum, cum alio fratre ipsius Soldani rebellare à se velle: adeoque decreverat ei venenum præbere, & commisit hoc secretum Avicennæ, ut hoc idem exigeret, & perficeret. Quod quidem renuit Avicenna, nec etiam suo Domino indicavit, neque scelus hoc detexit. Transactis igitur plurimis diebus res decreta est per alium, Domino suo: adeoque contra Avicennam iratus est, & *duxit eum*

in

in carcerem, ibique per duos annos moratus eſt. Et tandem accidit ei fluxus infirmitas, quo fortiter laborabat; ex qua denique infirmitate obiit. Dixit etiam *Ibnu Giulgiul*, quod quadam die major pars nobilium civitatis ingreſſi ſunt, ut Avicennam in carcere viderent, inter loquendum autem dicebant: *O Avicenna, tu etenim omnium Medicorum & nobiliſſimus, & prudentiſſimus, qui in Chorazano reperiatur:* quare invenire non potes ad fluxum remedium aliquod? Tunc fecit afferri vaſculum, in quo pulvis erat: ex quo parum inter digitos accepit, & in catino aquæ pleno impoſuit, & ſtatim congelata eſt in eorum præſentia; & dixit: Vos hanc parvam pulveris quantitatem vidiſtis, quæ tantam aquam congelare fecit. Ex ea enim quaſi unciæ mediam ſumſi, & nihil profuit mihi. Quapropter vos rogo, ut duos tabelliones aut notarios vocetis; quibus meum committam teſtamentum: quoniam de proximo eſt mors mea. Et poſtquam teſtatus eſt, poſt paucos dies in carcere mortuus eſt, ætatis ſuæ anno circa 80. & reliquit filium unum maſculum, & poſſeſſiones, quarum reditus annuus ſex millium ducatorum extiterat. Dixit *Ibnu Chalican*, Chroniſta, quod Avicenna *loco ferri uſus eſt argento, ad ſuæ mulæ ornatum, ſecundum* morem *) Principum, ejus regionis. Et dictum ei fuit: O magnifice! hic non fuit mos, neque conſuetudo doctorum hominum. Reſpondit Avicenna: Filioli mei, hoc argentum, quo ferri loco utor, & aurum pro clavibus, ſuperbiæ non aſcribatur, ſed his temporibus: vidi hanc artem eſſe mortuam, Medicinam. Volui etenim, ut ei adhibeatur fides, quouſque videantur fructus ejus, forſitan reſurget, & ejus ſtudia multiplicabuntur.

Dixit *Ibnu Chatir*, in Chronicis ſuis univerſalibus, quod dictum fuit Avicennæ: O magnifice, non fuit tibi ratio, cum non diceres Soldani voluntatem, adverſus Dominum tuum!* Forſitan tale infortunium non accidiſſet. Reſpondit Avicenna: Vos pauperes creditis, quod non cogitaverim terminum, ac rei exitum? Si ego dixiſſem, extitiſſem cauſa diſcordiæ inter duos Principes, ex qua multi homines interfecti eſſent. Vultis enim hujus rei fuiſſe cauſam? Non perſuadet, quod præter rationem accidit. Imo etiam ego ipſe cui magis debeam, ignoro, aut qui me in hunc gradum aſſumpſit, aut qui in eo me ſervavit.

Nomina librorum Avicennæ ſunt: Canon, dictus *Chabir*, in medicina, hoc eſt, *magna regula.*

Canon

Canon s) *Assagbir* in Medicina, id est Regula parva.

Canticum Præceptorum Medicinalium, quod in carcere scripsit filio suo.

Alorgioza in Medicina, id est, carmina brevia; in quæ Averroës commentatus est.

Orgioza; Id est, articuli Logices, quos ipsemet commentatus est.

Estepha in Philosophia; Hoc est *satisfactio*. *Elculliuth*, id est, Universalia in Philosophia. *Alisamth*, id est, motus in Metaphysica.

Tasauuful Falasifa, id est, Philosophia moralis.

Cantica in unionem animæ cum corpore, &, quod est Anima.

Liber venenorum, & eorum compositiones, & curæ contra venenum.

Et omnia *ejus opera & volumina sunt utilia, atque existimata*. Verum multi docti Arabes ajunt, *Avicennam in* a) *medicina fuisse luscum, in Philosophia autem cæcum*; & ita dixit *Ibnu Chatir*. Et est mortuus Avicenna (ut supra diximus) anno ætatis suæ circa octuagesimum, de Elhegira vero anno b) quadringentesimo quadragesimo secundo.

CAP. X.

De Ettabarani.

Ettabarani fuit de provincia Tabarani, quæ pars Chorasani. Hic fuit Medicus Maumedis *Subao Ibechm*, Regis Ghaznæ, civitatis Asiæ, Indiæ

s) Vide Herbelotum p. 250. Dividitur *Canon* major in *libros* quinque, libri iterum singuli in *Fen* sive summas, Fen iterum in *tractatus* sive doctrinas, tractatus singuli in *capitula*. *Fen* Arabibus vocabulum generale ὕλην sive *materiam* denotat. Matthæus Sylvaticus: *Fen est materia locutionis & est communior quam doctrina quod eam continet: & summa communior est doctrinâ, & doctrina quam Capitulum.* Liber quintus Canonis est *Antidotarium*. Post Canonem ex Gerardi Cremonensis versione ab Andrea Alpago Bellunensi, Joanne Costeo & Joanne Paulo Mongio recensita, sequitur in Latina editione Venet. 1608. fol. 2. Volum. liber eximius *de viribus Cordis* ex versione Arnoldi de Villa nova, inde liber *de removendis nocumentis*, & alius *de syrupo acetoso*, Andrea de Alpago, Bellunensi, Physico Damasceno interprete. *Cantica* in quatuor tributa partes, ex versione Magistri Armegandi Blasii, de Montepesulano. De Hebraicis versionibus Bartoloccius T. I. p. 6. seq.

*) De hoc more vide Librum Judic. c. 8. v. 21.

a) Confer, quæ Hottingerus Anal. P. I. pag. 295.

b) Anno CHristi 1050.

Indiæ termino; qui composuit librum in Medicina famosissimum, cujus titulus est, *Firdius ulbecime;* Quod est, *Paradisus sapientiæ.* In quo medicinalia, atque herbarum, animalium, ac lapidum proprietates descripsit. Dixit *Ibnu Abididunia* in mirabilibus mundi, quod Ettabarani dicebat: Regem Cini dedisse dono munera Regi Ghaznæ; *inter quæ erat avis, cujus præsentia si quid veneni adstabat, & aderat, ipsa pinguioribus lacbrimis, elatoque, ac forti garritu flebat:* Ex quo magnates Orientis, ejus præsentia, comedere ausi sunt: sed rara in terris invenitur avis. Dicit etiam, *quod in eadem provincia quadam vasa sunt: quibus si imponantur cibi veneno aspersi, ab extra insudant vasa.* Dixit interpres, quod de illis multa vidit, multis etiam in locis Africæ. Mortuus autem Ettabarani in Ghazna, anno c) quadringentesimo septuagesimo quarto.

CAP. XI.

De Mesuach, Christiano; id est, Mesue.

M*esuach*, iste fuit Christianus, *Jacobitarum* religione, natus in civitate Maridin, supra flumen Euphratis, didicit medicinam, atque Philosophiam in civitate Bagdad, *continuéque Avicennæ Lectionem audivit*, qui composuit opera utilissima in rebus potabilibus: alium quoque Librum de componendis medicinis, syrupis videlicet, unguentis, emplastris, & de similibus. Postea discessit ab ea regione, & quadam die, post multa, pervenit ad *Chairum*, ubi inter familiares Caliphæ connumeratus est. Qui Calipha d) Caput Schismaticorum Ægyptiorum extitit, & Syriæ, qui se vocabat, *Elchacim Chalipha.* Hic etiam *Mesuach* in Chairo multas divitias, pecunias, & honorem acquisivit. Qui quadam die amicis suis publice dixit: *Quas enim possideo divitias non ex medicina, quæ in libris scribitur, mihi acquisitæ sunt; verum ex medicina, quæ ab humano intellectu provenit.* Adeoque ægroti propositum & cognitionem semper cognoverat. Mortuus autem est Mesuach ætatis suæ circa nonagesimum, de Elhegira e) vero quadringentesimo sexto.

c) Anno CHristi 1081.

d) Hakemum videtur intelligere de quo Hottingerus Hist. Eccles. Sec. XI. p. 448.

e) Anno CHristi 1015.

CAP. XII.
De Gazzali. f)

Gazzali Philosophus, Theologus, Legista, & denique in omni scientia doctus, natus est in civitate Thos in Asia, ex patre divite, & mercatore. Ipse quidem Gazzali fuit, qui opinionem *Esciari* insurrexit, atque erexit. *Nam ante hujus Gazzali tempora multiplicabantur haretici in Asia.* Ipseque Gazzali adeo se studiis sollicite dedit, ut mirabilis ac admiratione dignus evaserit, & effectus sit. Hoc tempore accidit, quod Vice-Cancellarius, Consiliariusque major g) struxerat *mirabile Collegium* in civitate *Bagdad;* in quo ducenta millia ducatorum fere expenderat: idque possessionibus dotavit, eique illas doti dedit: quarum reditus, & proventus quindecim millia ducatorum extiterat. Postquam dictum studium perfecit, *ibi quasi sex millibus hominum doctissimis* congregatis, in omni facultate & scientia ordinavit, ut de qualibet scientia & facultate unus legeret. Adeo ut quilibet eorum propter scientiam hujus Gazzali eum elegerit. Itaque consiliarius statim per eum misit, eique magnum stipendium solvendum ordinavit & persolvit. Quo accedente ad Bagdad, Calipha, atque ejusdem civitatis Soldanus, omnes eorum familiares, nobiles, & magistratus inobviam ei miserunt. Itaque deduxit fere universum populum ex civitate, & fuit inter alios dies notabilis, *post quæ in prædicto Collegio* legere incepit. Dixit *Geusis* in Chronicis suis, quod multi *ex apothecis suis educebant filios, ut ejus lectioni incumberent:* Similiter & divites & nobiles fecerunt; quoniam viderant, quo honore & ornatu eum affecerant Principes; multotiesque consiliarius ipse suis lectionibus aderat, & præsens erat. Sicque per multos annos honore, & gloria affectus permansit. Postea vero *alius vir effectus, & nimis mutatus ab illo Lecturam dimisit, & omnia quæ in studiis acquisiverat pauperibus erogavit: indutusque Eremitani habitu ad Mecham perrexit*, ibique aliquot dies commoratus est: postea decessit, & in Syriam perrexit, sicque postea venit ad Cairum, adeoque in Alexandriam accessit incognitus, ubi Etartosim in Theologiam audivit. Novissime in civitatem ejus, toties dictam, rediit, ibique mortuus est, ætatis suæ

f) Vid. Herbelot. p. 362. & Hottingeri Biblioth. Orient. pag. 204.

g) Magnus *Vezir*.

ſuæ anno quinquageſimo quinto, de Elhegira vero anno h) quingenteſimo quinto. Compoſuit autem iſte Gazzali ſecundum *Geuſin* ſexaginta fere volumina, quorum aliqua brevia, alia vero longiſſima, & nonnulla mediocria exiſtunt: Suntque, inter alia: Extenſio Legis tam civilis, quam canonicæ, duobus voluminibus abſoluta. Mediocritas Legis. Breviarium, ſive ſumma totius Legis. Vivificatio, aut Reſurrectio ſcientiarum fidei, Legis, atque Philoſophiæ moralis. Compendium Theologiæ. Comparatio Logices. Excellentius deſiderium, aut ſublime in Metaphyſica. Intentio Philoſophorum: Errores Philoſophorum. Pondus æquum. Concordantiæ inter Philoſophos, & Theologos. Itinerarium rectum domus æternæ. Et hæc ſunt magis in uſu. Sunt etiam alia ejus opera, quæ in uſu non ſunt, etiam apud Arabes.

Dixit *Geuſis*, quod *Gazzali* ſciebat multas alias ſcientias, quas celavit. Dixit etiam in Chronicis ſuis Legum, quod quando diſceſſit *Gazzali* de Bagdad, inventus fuit quidam liber, quem ſcripſerat contra Legiſtas, vituperando aliqua licita in Legibus: pro qua vituperatione perſecutus (perſecutionem paſſus) fuit, & decretum fuit, ut prædictus liber combureretur; & ſic combuſtus fuit per univerſum orbem. Cui libro titulus erat: *Reſurrectio ſcientiarum Legis.* Fuit etiam vituperio affectus propter alium librum, cui titulus erat: *Defenſio juſta;* quo in libro recenſuerat res, ac regiones, quas Judæi atque Chriſticolæ habebant, & poſſidebant, qui non crediderunt in Maumedo. Dixit etiam *Geuſis*, quod *Gazzali* dixerit multa Cantica; quorum aliqua in Amorem, aliqua vero in Philoſophiam moralem. Verum magis famoſa moralis erat, quæ hoc tempore viget, & in hoc carmine incipit.

Ettorchu &c. *Hoc eſt:* Viæ multæ ſunt: verum via ſola eſt, Viatoresque per illam ſunt illi, qui electi ſunt.

Dixit i) *Interpres*, quod memoria tenet multa ejus carmina, quæ ſunt elegantiſſima Arabice. Erit difficile ea recenſere Latina lingua: quoniam neceſſe erit narrare pro quolibet verſu multa humanitatis principia, quæ propter eorum interpretationem poſtpoſuit.

Dixit etiam aliam cantilenam longam, mortis conſolatoriam, cujus ſententia eſt, *quod corpus eſt tanquam cavea Spiritus, & ſicut lætatur avis cum ab ea liberatur: Ita anima juſti lætatur, quando à corpore ſegregatur,* que-

Mm 2

h) Anno CHriſti 1111.

i) Ita more Arabum de ſe loquitur non Leo Africanus, ſed qui eum Latine vertit.

quoniam à puriſſimo , & nobili elemento deſcendit , & ad idem revertitur , à quo provenerat , producendo circa hoc multas rationes : quæ cantilena reperta eſt in ſuo ſecreto Oratorio, quo mortuus fuerat , eo die ut ſupra mortuus eſt ibique ſepultus , annis, ut ſupra diximus.

CAP. XIII.
De Thograi. a)

T*hograi* Philoſophus, ac Medicus, Rhetoricus, Alchimiſta, Poëta atque Hiſtoriographus , natus eſt in Civitate Aſpahan in Perſia , & ob ſuas virtutes rogatus fuit à Malich *Maſc bud* (Maſudo) Principe Regni Aſiæ , eique datum fuit majus officium Curiæ, cum quo multas pecunias acquiſivit, atque inæſtimabiles divitias. Dicebant multi Hiſtorici , quod modus ipſius fuerit mirabilis , quoniam tempore ſuo fuit ſingularis in divitiis : & non fuit in Curia, neque Principum neque Soldani homo, qui ditior eo eſſet ; & hoc non obſtante , ***nunquam contentus fuit*** , neque de patrimonio ſuo, neque de divitiis acquiſitis , cum omnibus Imperialibus Magiſtratibus. Et in omnibus canticis ***in vita ſua recenſitis continue lamentabatur, vituperans tempus***, quod eum injuriaverat , adeoque coactus eo eſt ***Alchimiam*** addiſcere, in qua compoſuit opus ; cui titulus eſt : ***Devirginatio Naturæ.*** Dixit Geuſis: Quod Dominus ipſius quadam die ingreſſus eſt tentorium Thograi, & invenit eum ſcribentem rerum expeditiones. Princeps vero vidit duos verſus quodam Chirographo, qui erant:

Urido, &c. Id eſt, ad verbum:

Volui largitudine manuum auxiliari mihi, cum ea ſolverem debita, quæ nobilitati debeo : ſi tempus pervertit deſideria mea , & poſtea contentus ſum labore cum reddítu. Tunc dixit cum legeret verſus hos : Thograi , unum dicam tibi , & quadam die veritatem noſces. Ego enim Dominus dimidiæ Aſiæ ſum , & tu quaſi ſecundus, nec defecit nobis ulla gratia Dei , & nunquam contentari poſſum ; ſic tu idem demonſtras : timeo nobis malum exitum : Quoniam ſi tu volueris altiorem gradum, aut ego ; nil aliud erit niſi ut efficiamur Dii. Et ſic non præterierunt ſex menſes , quando Princeps

a) Videatur Eduardus Pocockius in carmen hujus Thograi Oxon. 1661. 8. pag. 4. Appellationem autem טעראיי ſortitus eſt à munere vel peritia ſcribendi טערא, quod implexam & craſſioris ductus ſcripturam notat , quæ Diplomatibus Principum præmitti apud eos ſolet.

ceps rebellavit, contra fratrem suum, volens se vi facere Soldanum. Quadam autem die venit Soldanus cum magno exercitu, & Principem cepit, & in carcerem duci jussit civitatis magnæ, & Thograi similiter captus est, & ante Soldanum ductus jussit alligari b) & torqueri: & tandem confessus est, se habuisse ducatorum millia infinita, quem Soldanus exuere fecit, & nudum arbori alligare, jubens, præcipiensque puero suo, ut sagittis eum perderet. Cum autem vidisset eum accipere sagittas, ut in eum traheret, hæc duo carmina ad verbum traducta alta voce canere cœpit:

Dico dirigenti sagittas, ejus mors inter digitos suos illustrat, Amore Dei, elonga te à corde meo *) *Nam in eo nihil oppositi nisi tu.*

Et omnes adstantes de ejus mirabili & constante intellectu vehementer mirabantur, cum taliter publice alligatus mortem expeteret, nec animus quidem ejus deficeret, neque audacia componendi eo tempore versus careret. Postquam à puero transfossus obiit, quo mortuo præcepit Soldanus corpus ejus comburi, tanquam infamem hæreticum. *Præsertim cum in articulo mortis orationes non diceret, nec etiam animam ejus Deo commendaret.*

Saphadi autem ponit eum Thograi in suo famoso libro de mille Amorum martyribus. Opera, volumina ejus multa sunt; verum illa, quæ cognoscuntur sunt, quæ subseqvuntur:

Chronica Asiæ: Chronica Imperatorum Persiæ: Commentum Reipublicæ Plàtonis. Devirginatio seu defloratio Naturæ in Alchimia. Cantica multa etiam composuit, quorum tituli non extant. Verum opera ejus Rhetorica, & Poëtica, sicque Epistolarum libri innumerabiles fuerunt. Carmina autem seu Cantica collegit quidam ejus discipulus in duobus voluminibus collecta: aliqua in laudes Principum, Dominorumque, alia in Amorem edidit. Nonnulla etiam moralia erant, quorum canticorum unum magis publicum est, quod primum *Alcorani caput* in Scholiis insequitur, quodque pueros propter sui elegantiam, & docent, & instruunt; In eoque multa Amoris ac poësiæ versantur; & moralia quidem ac nonnulla utilissima præcepta complectitur; cujus principium est:

Nobilitas consilii custodiunt me ab errore, & habitus virtutis ornavit me tempore privationis. Interfectus fuit Thograi anno quingentesimo quintodecimo de Elhegira c) in campania Marghoe.

Mm 3 Dixit

b) Causam supplicii & mortis alii ab excellentia ingenii & virtutum, indeque orta invidiæ, accersunt. *) Sensus sit: cor meum pete, ac feri.

c) Anno Christi 1121.

Dixit Interpres, quod illud canticum memoriæ mandavit, quando docebatur in civitate Fes, puerili ætate.

CAP. XIV.

De d) Esseriph Essachalli.

Esseriph Essachali, è progenie Maumedis, natus est civitate Massare in Cicilia, *) nobili quidem progenie & stirpe, qui in eo tempore, eaque in Insula fuit homo singularis, & disertus, tum in Philosophia & Medicina, cum in Astrologia & Cosmographia: adeo ut parem non habuerit, nec forsitan habebit. Fecit quendam librum, cujus titulus erat: Nushat alabsar: hoc est, *spatiatorium* (si dici potest) e) *locorum*, quem divisit in septem partes, secundum septem mundi climata; & recensere incepit de civitatibus existentibus in eo climate, tum antiquis, tum etiam modernis, & de earum ædificatoribus, & de dirutis, earumque causas recensuit: sic etiam meminit de viis inter unam civitatem & aliam, & de mirabilibus earundem, & de natura & moribus & de animalibus uniuscunque climatis. Postquam narravit de omnibus insulis ab Occidente, usque Orientem existentibus, deinde de montibus excelsis, & de fluminibus memorandis, de lacubus, & de origine, & ortu eorum, de metallorum mineris, & de omnibus, de quibus natura exornatur: quando vero perfecit opus, Rex Rogir in Ciciliam advenit, nunc unam, modo civitatem aliam debellans, adeo quod populus Masara volens eorum civitatem tradere prædicto Regi, hunc *Esseriph* ad eum, in Oratorem legarunt, perfectaque oratione communitatis suæ præfatum librum Regi dicatum, dono dedit eidem. Cum autem Rex totius Libri summam & subjectum intellexisset, statim eum in Latinum transferendum dari jussit, & Rex ejus doctrinam & res, quæ Latine nunquam scripta fuerant, admirabatur, & tam ei gratus fuit liber, ut suum castrum quod ad præsens tenuerat, ei dono dederit; rogansque ut staret in curia Rogir: At *Essariph* stare noluit, sed castrum prædictum vendidit cuidam Baroni præfati Regis: nec mihi constat de pretio, nisi quod millibus millium decatorum; sicque de Cicilia descendit civitatem Mauritaniæ. Dixit *Ibnu Elbussein* in Chronicis Ciciliæ, quod dictus Rex semper præ manibus studendo

d) Arab. אלשריף excellens, nobilis &c. Epitheton, quod posteris Muhammedis tribuitur. *) Sicilia.

e) Forte *Oculorum*. Opus diversum & scriptor à scriptore Geographiæ Nubiensis. Vide Bibliographiam meam antiquariam pag. 129.

dendo dictum librum tenebat, adeo ut aliqui ei dicerent è suis nobilibus: Quare, o Rex, Excellentia vestra Ptolomæum non videt? Qui etiam ipse scripsit pulchra in hac sententia. Quibus Rex respondit, quod Ptolomæus scripserit de mundi parte; Essariph autem de mundo. Mortuus est Essariph ætatis suæ anno . . De Elhegira vero quingentesimo sextodecimo, f) in civitate Civitat, & reliquit multos filios, & usque nunc de iis reperiuntur in civitate Fes & Thunis, & semper de illa familia aliqui reperiuntur Medici.

CAP. XV.
De Ibnu Saigh.

Ibnu Saigh, in civitate Mariæ g) natus est: cujus antecessores fuerunt Hebræi: qui maximus inter Philosophos & Medicos erat: quam quidem medicinam didicit ab Ibnu Soharsen, h) Philosophiam autem à Maslama. Composuit librum Epistolarum, & alios quam plures, inter quos composuit Epistolam Cerva, quæ Arabice dicitur *Epistola Simonis*, i) quoniam nomen habuit ab eo, qui natus est ex luto. Edidit etiam Epistolas ad fratres claros in vita k) Philosophorum, quæ omni sapientia, scientiaque humana plena sunt. Commentatus est etiam librum Euclidis, & quando pater Averrois fuit judex Cordubæ, dictus *Ibnu Saigh*, missus fuit in carcerem *propter Hæresim.* At multi Principes pro eo deprecati sunt, eoque à Judice liberatus est. Dixit *Ibnu Ginlgiul*, l) nescit pater Averois, *filium suum eo multo pejorem fore.* Mortuus est autem anno quingentesimo quinquagesimo, m) in civitate Mariæ in Provincia Betticæ. *)

CAP. XVI.
De Ibnu Zohar.

Ibnu Zohar fuit è nobilibus civitatis Siciliæ n) ubi Medicinæ operam dedit, qua servivit *Ibnu Habad*, rebelli, similiterque filio suo, donec magi-

f) Anno CHristi 1122.
g) Confer Nic. Antonium T. 2. Bibl. vet. Hebr. p. 254. 255.
h) Fortasse *Ibnu Zohar* de quo cap. seq.
i) Fortasse Tinonis, à טין quod lutum notat.
k) Leg. *in via.*
l) Libro de Philosophorum vitis, quem sæpe Leo noster laudat.
m) Anno Hegiræ cui respondet Annus CHristi 1155.
*) Bæticæ.
n) Leg. *Sibilia* in Hispania. Nic. Antonius T. 2. Bibl. vet. Hispanæ, qui de hoc Abenzo-

magiſtratu ſuo ac dignitate privatus eſt. Poſt quos *Joſeph*, *Ibnuttaſſbin*, o) Marochi Regis ſervitiis inſtitit, qui patrimonii dives fuit. Erant enim ei villæ, ac caſtra ſuis anteceſſoribus culta. Nunquam præmium ex ſua arte acceperat, neque à pauperibus neque ab artificibus: At Principum Regumque munera non ſpernebat, & ab eis libenter accipiebat. Et multa etiam ſuis inimicis in Eleemoſynam largitus eſt, dicebatque, quod ii, qui eum oderant, ſine ejus culpa oderant, ſed. potius invidia affecti. Ego vero arbitror beneficio eos pœnitere, neque cauſam fore, quod peccata ſua, id eſt invidiam relinquent. Mortuus autem eſt *Ibnu Zohar* anno ætatis ſuæ nonageſimo ſecundo, de Elhegira vero quingenteſimo ſexageſimo quarto, p) quem audivit Averrois, & ab eo medicinam didicit, &c.

CAP. XVII.
Ibnu Thofail. q)

Ibnu Thophail ex civitate Siviliæ nobili genere ortus, cujus prædeceſſores venerunt cum exercitu ex Syria, qui oppugnarunt Betticam. Sui etiam ſemper aſtiterunt ſervituti r) *Pontificum.* Poſtquam vero defecit dignitas illa, & titulus, multi in ea provincia rebellaverunt, & pater hujus omni officio, omnibusque bonis ſuis privatus fuit, qua propter filius ejus literis incubuit, adeoque præſtantiſſimus *Philoſophus* effectus eſt, ac *Medicus*; à quo etiam didicerat *Averrois*, & *Rabbi Moiſes* Ægyptius, & multi alii. Omnes Ariſtotelis textus ab eo audiverunt, quem multoties in ſuis commentariis citaverar Averrois. Mortuus eſt autem iſte, qui totius

har videndus pag. 232. ſeq. ubi etiam de libro ejus *Theizir 'dakamedana vahaltdabir* h. e. rectificatio medicationis & regiminis, quod opus ex Arabico verſum Hebraice A. C. 1280. à Jacobo Hebræo. Ex Hebraico Latine vertit Magiſter Paravicius Phyſicus Venet. 1496. fol. 1514. 1530. Lugd. 1531. &c.

o) *Teſſephin*, Rodericus appellat cap. 47. 48. Hiſtor. Arabum.

p) Anno CHriſti 1168.

q) Hic eſt Abu Becr Ebn Thophail, cujus ſcriptum ingenioſum & lectu digniſſimum ſub Philoſophi αὐτοδιδάϰτȣ titulo edidit Arabice ac Latine Eduardus Pocockius, Oxon, 1671. 4. recuſum deinde ſæpius & in alias etiam linguas converſum. Vide ſis iterum Nic. Antonii Bibl. veterem Hiſpanam T. 2. p. 252. ſeq.

*) Anno CHriſti 1175.

r) Arab. כליפה vel אמאם quorum illud *regionis*, hæc *religionis* potiſſimum Antiſtitum ſignificatum includit.

totius hæresiæ causa extitit, anno quingentesimo septuagesimo primo a) in civitate Siviliæ &c.

CAP. XVIII.
De Ibnu Zohar, vel Zor.

Ibnu Zohar, vel *Zor*, qui *Rasis* dicitur, supra dicti *Ibnu Zohar* filius, à patre medicinam didicit, & fuit vir doctissimus, & præstantissimus in vita sua, & maximæ ei fuerant divitiæ. Quando autem venit Mansor Pontifex, & Rex Marochi in Betticam, b) secum duxit hunc *Rasim* in Medicum, cumque magna afficiebat veneratione, & venerabatur. Dixit *Ibnu Giulgiul*, quod *Ibnu Zor* quando separatus, ac quasi à suis repulsus apud Marochum ceu desperatus erat, eoque ad sui propositum aliqua carmina scripsit. Quadam die ingressus *Mansor* ejus domum, invenit dicta carmina, eaque non vidisse finxit: statimque cum fortis esset, misit nuncium ad Gubernatorem Siviliæ, ut ei adduceret totam familiam ipsius *Ibnu Zor*. Post viginti octo dies fuerunt in Marocho, & *Mansor* dedit eis quandam domum ornatam, fecitque ut *Ibnu Zor* ad eam iret causa medendi quamdam infirmam advenam. Cum autem domum ingressus fuisset, invenit totam familiam suam, omnesque suos, & vehementer admiratus est; & præ gaudio quasi insanus effectus est. Postea cognoscens Mansorem hoc ordinasse, re peracta gratias ei egit immortales, & ita multiplicavit stipendium suum. Mortuus autem est *Ibnu Zor* ætatis suæ anno septuagesimo quarto, de *Elhegim* vero anno quingentesimo nonagesimo quarto c) in Marocho. Composuit etiam multa opera in Medicina. Unum videlicet, *de cura oculorum:* Aliud, cui titulus est: *Provisio peregrini &c.*

CAP. XIX.
De Ibnu El Baitar.

Ibnu El Baitar natus est in civitate Malagæ in Bettica d) Philosophus, & Medicus præstantissimus, herbariusque maximus fuit. Eoque, è patria sua discedens, ad orientem versus, profectus est, perquirens Africam universam, atque Asiam fere totam, cum vero ex India regressus

 esset.

a) Anno Christi 1175.
b) Bæticam.
c) Anno Christi 1197.
d) Bætica.

esset, pervenit ad Chairum, & in servitiis *Saladini*, Soldani primi c) ex Chairo, ingressus est, quem magno affecit honore. At post mortem dicti Salahdini præfatus *Ibnu El Baitar* reversus est domum suam; & ibi composuit præstantissimum librum de *virtutibus herbarum. De venenis & Metallis. De animalibus*, secundum ordinem Alphabeti, tribus voluminibus completum. Qui obiit in Maleha d) anno quingentesimo nonagesimo quarto de Elhegira, &c.

CAP. XX.

De Averroi.

Averrois, nomine proprio vocatus est *Muhammed* cognomine *Abu'lguail. Averrois* autem nomen proprium est primi hujus domus. *Rectum* Arabice est, *Ibnu Rosdin;* quoniam *Ibnu* significat *filium*, & *Rosdin* nomen proprium, significans *rectum*. Inter Arabes quoque doctos vocatur *Ibnu Rosdin el hafidu*, qui latine interpretatur *nepos*, ad differentiam avi sui, qui ejusdem nominis erat. Iste autem natus erat in civitate Cordubae, e) & nobili quidem familia: cujus Pater *judex*, & caput extitit *sacerdotum* totius Provinciæ, & Betticæ, f) & Regni Valentiæ. Ita etiam avus ejus maximus, ac præstantissimus *Legista* fuit, & secundus Malich, g) & Theologus secundum Esciarim: & quando Populus Cordubæ rebellis effectus est contra partium h) Princeps & caput qui Terram more Principis ac Domini possidebat; Avus Averrois Legatus fuit ad Regem Marochi, ut ei terram traderet: qui honore ab ipso Rege affectus fuit, adeoque gratus, ut quicquid nomine communitatis suæ, à Rege petierat, summa gratia ei concessum fuerit à Rege prædicto. Et ei *duos Magistratus* largitus est, totius videlicet Regni Cordubæ Judicatum, atque sacerdotum caput, in patriam suam cum honore ornatuque summo reversus

c). Soldanus hic Ægypti qui A. CHristi 1187. Hierosolymorum urbem Christianis eripuit, obiitque Anno 1193.

d) Malagæ, Anno CHristi, 1197.

e) Confer Nic. Antonium T. 2. Bibl. vet. Hispanæ p. 240. seq.

f) Bæticæ,

g) Qui unus fuit ex quatuor primariis Juris Muhammedanorum Canonici interpretibus. Nic. Antonius legit *secundum Malich*, i. e. Malicho proximus scientia, ut mox *secundum Esciarim*, i. e. Esciari non inferior.

h) Hottingero placet, *patrium principem*.

ſus eſt. Poſt longum vero tempus obiit. Cujus filius in *judicem* & *ſacerdotem* maximum, voce Populi Cordubæ electus eſt, & Rex Marochi eum confirmavit. Hic fuit pater *commentatoris*, i) qui ſimplex *Legiſta* extitit. At ex ſua praxi dati ſunt ei magiſtratus prædicti: qui per multos annos vitam duxit lætam: & poſt huius mortem itidem filium ejus in ſupradictos Magiſtratus, elegit populus: quoniam hic tum Legiſta, cum Theologus magnus, ac excellentiſſimus fuit, qui ſummam exercuit juſtitiam, &c.

De (ejusdem Averrois) *fortuna & moribus.*

Quoniam autem aliqua de ratione, & patria diximus, ac de parentibus; nunc de vita, fortuna, ejusque moribus dicemus. Dixit *Ibnu Habdul Malich*, Marochi, *Ibnu Habbar*, Betticæ k) hiſtoriographus, quod judex Averrois ex nobilibus, & doctis ortus eſt parentibus. Legis ſcientiam à patre accepit, etiamque ab *Albadi Ibnu Handin*, totumque compendium *Sebuum* cum commento ſui Avi. Sic etiam Moaltam de Melich cum commento *Albagi*; & etiam recepit ſcientiam Alchorani; *artem* ſcilicet *lectura*; ab excellenti, & Magiſtro *Soraib Leſabi*, ab ipſoque audivit omnia opera *Eldeni*, cum commento ipſius *Maſchari*, & *Ibnu Hatbie*. Poſtea ſe Theologiæ omnino dedit ſecundum Eſciarim, eamque ſcientiam recepit ab *Ibnu Chalil* Theologo, poſt quæ Phyſicæ operam dedit. Et omnes Ariſtotelis textus, cum quodam commento brevi cujusdam Abubacar Græci, *Ibnu Thophail*: Medicinamque ab *Ibnu Zoar* addidicit; Aſtrologiamque & Mathematicam ab *Ibnu Saigh* doctus, eoque univerſalis effectus eſt. Illo autem tempore mortuus eſt judex Marochi, totiusque Mauritaniæ. Tunc *Calipha*, ſive Rex *Marochi* cum Principibus ſuis elegerunt *Averoim* in magiſtratum, mittentes ad eum, ut veniret ad Marochum: & illo tempore effectus erat judex *Corduba*, voce Populi. Tunc *Manſor*, Calipha & Rex utrumque ei conceſſerunt, *judicem* videlicet, & *ſacerdotum Antiſtitem* Betticæ, & Mauritaniæ. Quapropter relicto deſtinatoque Cordubæ vicario ad Maroch tendit: Quo pervento ſtatim in Terris, ac Mauritaniæ partibus judices delegavit: Poſt quæ Cordubam regreſſus eſt.

Dixit *Ibnu El babar*, quod Averois vir perfectus erat circa humanam naturam: quoniam vir prudens, patiens, *liberalis*, *ac pius* extiterat: adeo ut eo tempore, quo judex fuerat, nunquam in criminalibus nec concilium, neque ſententiam protulerit. Sed ad vicarium & dirige- Nn 2 bat,

i) Ita dici ſolet Averroës à Vicentio Bellovacenſi & aliis.
k) Bæticæ.

bat, & destinabat. *Mirabilis etiam erat in patientia;* quoniam multi nobiles ac *Corduba doctissimi ei adversabantur*, adeo ut quodam die, legente eo in Collegio Legistarum, super Cathedram venerit quidam servus sui inimici, & in aurem ejus locutus sit. Tunc Averois mutata facie *sic, sic*, respondit. Putaverunt autem adhærentes, eum aliquid ex parte Domini sui nunciasse. Postea autem die sequenti ille idem revesus deprecans veniam petit: & in omnium discipulorum præsentia confessus est, se multam ei injuriam dixisse, cum in auribus locutus est. Cui Respondit Averois: *Parcat tibi Deus, quoniam* me patientem publicasti, & de ea mihi parum est: Et eidem famulo certam quantitatem pecuniæ tradidit, dicens: *Quod mihi fecisti, alteri ne feceris.* Cui nunquam respondit. De liberalitate autem sua dicebant Chronistæ *Ibnu El babar*, & *Ibnu Habdul Malich*, quod Averoi erat qualitas bona tum ex parte Matrimonii, cum ex Magistratu, & semper debebat alicui solvere aliquid: quoniam *pauperibus doctis Eleemosynam largiebatur*, *sive amicis*, *sive inimicis*. Cui ab amicis postea dictum fuit: O Abalgualid! quomodo sagiris tuum, inimicis tuis? Respondit: Vah, O Miseri! qui non cognoscitis, *liberalitatem non esse, qua parentibus, & amicis dantur:* Quoniam voluntas quædam naturalis est. Verum *liberalitas est inimicis, ac malevolis largiri*: & si accidens, quod præ manibus est, non ego, nec prædecessores mei ex mercatura, nec ex arte, neque armis acquisivimus, at virtute tantum lucrati sumus: nonne necesse est etiam virtute conterere? Reperio etenim me, & *beneficia conquisivisse, & inimicos in amicos vertisse.* Dixit *Ibnu El babar*, quod Averoi erat caro pinguis & *parum comedebat, continueque in die semel, ac nocte.* At bonis nutriebatur cibis, & semper legens ipse Legis libros, aut Philosophiæ majorem noctis partem vigilabat: & quando hæc eum fastidierant, Poëseos, aut Historiæ libros cernebat: Nunquam visus est *vana fecisse*, *neque ludum aliquem.* Dixit *Ibnu Habdul Malich:* Quando venerat Averois ad Maroch, ut moraretur, secum duxerat filios duos mares, & duas fœminas, quorum junior magnus, & humanista, & Arithmeticus fuit, Astrologus etiam, & Logicus, & multis pollebat virtutibus. Fuit autem humanæ formæ, ac mirabilis virtutis; & multi *Mansoris* affines eum petierant, ut eum *Magistratibus*, dignitatibusque decorarent: quibus pater se excusaverat, dicens: Nullos ex familia nostra in curia aliqua servitiis insistentes extitisse: Ego autem præter consuetudinem meorum prædecessorum esse nec volo, nec opto. Et dicto ejus filio quilibet filiorum Mansoris, & fratres grati erant. Qui secum sæpissime equitabant. Et ut consolaretur etiam

etiam pater suus, continue a dextris magni consilarii spatiabatur tum equitando, tum pedibus deambulando: quæ quidem potius Patri displicebant. Dixit Historiographus, quod Averois erat *homo benignus, cunctis placens, & semper suu paribus nugabatur;* quas quidem nugas etiam Poëticis auctoritatibus & sustentabat, & comprobabat. Quadam die vero existente cum amicis quibusdam, colloquentibusque ingressus est filius ejus cum aliquibus sociis juvenibus: quos cum animadvertisset, Averrois protulit duo Carmina, ad verbum significantia: *Rapuerunt pulchritudines suæ capreolo pulchritudinem suam, donec miratus est omnis pulcer in Te. Tibi est pectus suum, & oculi ejus, & stupor ejus, verum cras cornua sua patri tuo erunt.* Post quæ dixit, *maledicta sit peregrinatio: Quando eram juvenis, aliquando patrem meum puniebam: nunc autem senex effectus filium meum punire non possum. At DEUM reprecor, ut prius quam ei videam aliquid contra voluntatem meam, eum mori faciat.* Sicque prius quam transirent menses decem, filius ejus mortuus est; & major solus remansit, qui Judex opinionis & sectæ effectus est. Et dixit *Ibnu Habdul Malich:* quod quadam die venerat juvenis quidam ex nobilibus Civitatis *& dixit* Averroi: O Domine Judex, da mihi in uxorem filiam Tuam; & quanti eam ponderaveris, itidem aurum tibi tradam. Et Averrois, præsumptionem juvenis admiratus, respondit: Fili mi, quid enim scis an filia mea sit turpis, an decora, & pulchra, aut si contentus ea fueris? Dixit juvenis, comparationem ejus vidi, fratrem scil. ejus. Tunc Averrois respondit: Timeo, te eam non cognovisse ob impetum tuum: & juvenem puduit vehementer, & recessit: qui postea nunquam rediit; & à Patre nupta est cuidam affini Mansoris.

Dixit *Ibnu Elbabar*, quod Averois fuit etiam Legista secundum a) *Malich*, & Theologus secundum *Esciarim*, hoc est, secundum opinionem ejus. At secundum opinionem vocum imitabatur *Aristotelem*, & multi nobiles, ac *Civitatis Corduba Doctores, & Viri præstantes ei invidebant;* prout *Ibnu Zoar* Medicus, & sui Præceptoris filius; *qui decreverunt eum hæresis incusare*, mediantibus eorum filiis & familiaribus servitiis ei insistentibus; qui finxerunt eos lectionem audire velle Philosophiæ, quibus annuit ipse. Inter *legendum autem suam Philosophalem fidem detexerunt, convocatumque notarium de ejus opinio-*

a) Quatuor erant Antistites ex quibus & hic *Malichus*, qui diversam tradebant rituum & Ceremoniarum, aliarumque Liturgiarum explicationem, dogmatica vero æstimabantur ex Ascharìo &c. Vid. Hottingeri Hist. Oriental. Lib. 2. cap. 6.

opinione instrumentum conficere, eumque hareticum appellabant: & quasi numero centum testificati sunt, eum esse hæreticum, idemque instrumentum subscripserunt, & ita subscriptum ad *Mansorem* miserunt in Maroch; quem cum vidisset *Mansor*, contra Averroim iratus est, publice dicens: *Hunc nostra Legis non esse patet.* Quapropter præcepit edictum in Corduba, *ut Averrois, in Judaorum vico cum Judais commoraretur*, omnemque ejus substantiam confiscari fecit, adeoque per multos dies inter Judæos versatus est. *Et quibusdam vicibus eunte eo oratum in Meschitum, pueri Civitatis lapidibus eum eduxerant, quod sufferre non valens eo discessit ad Fes*, Civitatem Mauritaniæ, ibique incognitus per aliquot dies moratus est, & postea cognitus est, & Gubernator eum *in carcerem duxit*, & Mansori significavit, quid de eo agendum esset. Tunc Mansor *congregavit multos Doctores tum Legistas, cum Theologos, quos consuluit quid iste merebatur?* Cui plurimi eorum dixerunt, *eum, propter haresin, mortem mereri: nonnulli vero responderunt*, quod non videbatur honestum eum vita privare, & perdere; quoniam ipse, ut Legista & Theologus magis cognoscebatur: Non enim dicetur per Regiones & Regnum, quod damnatus sit Hæreticus; *verum, Theologus, Legista, dicetur, damnatus est: Quapropter non amplius fidem dabunt nostra fidei infideles; sed deviabitur fides nostra & minuetur.* Dicetur etiam, quod *Doctores Africa inveniunt, inquiruntque causas, quibus alter ab altero mactetur, & alium interficiat.* At justior videbitur, ut ipse juxta portam majoris Meschitæ ejus opinionem revocet, ob quam spernetur; ubi, an ipsum pœniteat, interrogetur: Quod si pœnituerit, Excellentia vestra parcat ei, quoniam nemo sine crimine vitam ducit. Et hoc consilium *Mansori* placuit, eumque Averroim in Gubernatoris manus tradidit, ut quod ipsi consuluerant effectum daret: Eoque *die quadam Veneris ante Orationem è carcere ductus, juxta portam Meschita, in altiori gradu, detecto capite statuerunt:* & quilibet in Meschitam ingrediens, in faciem Avèrrois expuebat. Perfecta autem Oratione venerunt Civitatis Doctores cum Notariis, & Judex cum familia sua, & interrogaverunt eum miserum, si suæ hæresiæ se ipsum pœniteret; qui respondit, quod sic. Tum miser *Averrois* remissus discessit, & per aliquot dies stetit in Fes, legens Textus Legis. Post quæ *Mansor* concessit, ut rediret in Cordubam domum ejus. Domum igitur reversus per multos dies ac per aliquod tempus in maxima parte pauper, & sine libris, & facultate aliqua: post aliquos vero menses videns *Mansor*, quod Judex, qui post Averroim Magistratum tenebat, exercebatque, nulla

nulla ei praxis ineſſet, & omnes Terrarum Judices ſe male habebant, de quibus populi ob injuſtitiam lamentabantur: adeoque *Manſor* concilium convocavit generale, & quemlibet vocavit, ſi Averroi reſtituendum Magiſtratum eſſe videretur, quorum major pars conſenſit. *Manſor* igitur ad Averroim in Cordubam nuncium deſtinavit cum chirographo per eundem ſubſcripto, ut ad Maroch ſtatim proficiſceretur; & Magiſtratum ejus, ſicut prius, adminiſtraret; quem *Manſorem* adeptus Averrois cum tota familia ſua è Corduba diſcedens ad Marochum pervenit, ubi ad mortem usque vitam duxit.

Dixit *Ibnu Elbabar*; quod Averrois interrogatus fuit, quomodo ſe habebat tempore ejus perſecutionis? Reſpondit, ſibi gratum fuiſſe, & deſpexiſſe. Cui dixerunt quidam ejus benevoli: Quomodo eſt poſſibile, quod homini eodem tempore duæ ſint qualitates. Dixit: *Lætatus* ſum, quoniam Magiſtratus pondus, & curam reliqueram, & totius populi impedimenta. *Triſtatus* ſum falſis teſtibus ac contra me mendacibus: nec ad Magiſtratum voluntarie redii, ſed donec Populus de rebus mihi injuſte effectis claruerint, veritatemque cognoverint.

Ejusdem opera ſunt: a)

Præſtantiſſimum ac notiſſimum, *Ariſtotelis Commenta:*

Expoſitiones *Reipublicæ Platonis*. Expoſitiones de Anima. Expoſitiones *Articulorum Medicinæ*, quæ Arabice dicuntur *Orgioza*; id eſt, *Cantica brevia Avicennæ*. Defenſiones Philoſophorum contra Gazzalim. *) *Vigiliæ* ſuper errores repertos in Textibus Legis Civilis, tribus voluminibus abſoluta. Plurima enim Cantica edidit Avicenna, quæ *Averrois* declaravit, & ipſe quidem *Averrois* infinita compoſuit, quorum aliqua exemplis & moribus plena: aliqua vero amatoria: ſed tempore ſenectutis ejus omnes combuſſit, & comburi juſſit, & di-

a) De Averrois ſcriptis Latine editis conſulendus præ cæteris Nic Antonius T. 2. Bibl. vet. Hiſpanæ pag. 243. ſeq. Illa non ex Arabico ſed ex verſionibus Hebraicis Latine verſa habemus, ut notavit Rich. Simon in ſupplemento ad Leonem Mutinenſem de ritibus Hebraicis p. 104. De Hebraicis verſionibus accurate venerandus Wolfius Bibl. Hebraicæ p. 18 ſeq. Præclare etiam quædam de Averroë & ejus ſcriptis notavit Jo. Chriſt. Clodius in Diario eruditorum quod Germanice publici juris fecit Lipſiæ Anno 1721. 8. Hiſtorie der Gelehrſamkeit unſerer Zeiten p. 17. ſeq.

*) Titulus eſt: *deſtructio deſtructionis*, contra Gazzalii *deſtructionem philoſophorum*. Latinam verſionem non pro verſione ſed pro deſtructione & corruptione illius operis habendam eſſe notavit Pocockius p. 118. ad portam Moſis.

& dixit; *Hominem ex dictis judicatum fore: si autem male locutus sum, stultitiam meam demonstrare non volo;* & si cui placuerit, sapiens judicabor, & ego me non esse cognosco. De suis quidem Carminibus tantum duo reperiuntur ad verbum significantibus: *Inobediens enim fui voluntati meæ juvenis, ac quando tempus cum calvitie senectuteque agitavit me; tum parui voluntati meæ. Utinam natus fuissem senex, & in juventute absolutus. Reversio quidem positionis est.* Postremo hic à multis laudatus, à nonnullis vero aliis vituperio affectus est. Eoque *Eblebri* suis in Comœdiis quoddam Canticum, nomine duorum Collitigantium, composuit: qui quandam in statu amoris possessionem litigabant; alter vero talem quæstionem absolvebat, fecit ut Averrois solveret. Adversarius ejus scripsit epistolam, qua vituperabatur Averrois, eum de hæresi infamando; & alius scripsit aliam, laudando eum de nobilitate, justitia & doctrina: quæ quidem Epistolæ sunt longissimæ, quarum volumen hoc non est capax. Dixit Interpres, se vidisse dictas Comœdias cum expositione *Esseripb*, quibus multa elegantia, & gratia inest; quæ in usu non est, aut parum apud Arabes doctos. Postremo mortuus est Averrois in Civitate *Marochi*, & fuit sepultus extra Portam Coriariorum, tempore Maumedis Mansoris, *Pontificis* ac *Regis*, anno sexingentesimo tertio b) de Elhegira. Dixit Interpres se vidisse sepulcrum, & Epitaphium ejus.

CAP. VIII.

De Elmuhaied Ettosi.

E*lmuhaied Ettosi* natus est in Civitate Tos, Vir nobilis & dives. At quando venit *Holacus*, Tartarorum Imperator, *Tos* expugnata fuit & diruta, & hujus divitiæ eo infortunio perierunt. Tunc Muhaiad modum vivendi docere incepit: eo quod Holacus in magistrum suum recepit eum: qui Philosophiam eum docebat; & majora ei commendabat, eumque Oratorem, in Civitatem Bagdad, ad Chalipham destinavit: quoniam Holacus Maumedanorum residentiam sciebat ibi esse. Et cum pervenisset ad Bagdad, perrexit ante Chalipham, quem sprevit, dicens ei: *O Philosophe, nos alii percipimus, vos Asiæ esse cornutos, quare vos vestra non attulistis?* Respondit: Domine, quantocius potero ea mittam. Perfecta igitur audientia, Ettosi statim scripsit Domino suo per Nun-

b) Anno CHristi 1206.

Nuncium, ut cito præpararet ſe, & veniret ſtatim, quoniam ibi non erat, qui eum offenderet. Quod novum intelligens Holacus ſtatim cum Exercitu ſuo cepit iter, & brevi ad Civitatem Bagdad pervenit. Tunc *Ettoſi*, absque licentia Caliphæ, è Bagdad diſceſſit, & poſtquam pervenit ad Caſtra, ſcripſit ad Calipham: *Domine, memineris de meo tam feſtino diſceſſu, quoniam intellexi cornua mea advenisse, quibus obviavi. Verum præparate vos, ut cum eis pugnetis.* Poſt quæ, Caſtra venerunt, & aggreſſi ſunt Civitatem per tres menſes fere; & denique Tartari ingreſſi ſunt, & infra octo dies interfecerunt octingenta millia hominum tam ex maſculis, quam ex mulieribus & pueris. At Calipha in Arcem Palatii ingreſſus eſt, quam muniri fecerat. Poſtquam accepto ſalvo conductu ab Holaco ipſe exivit, & ad eum coram acceſſit: quem ſtatim, cum vidiſſet, alligari juſſit cum omnibus familiaribus ſuis, eosque quibusdam hiſpidis cooperuit, & ſic equos deſuper currere fecit, donec omnes inter Equorum ungues conſumpti ſunt. Dixit *Maſendrani* Hiſtoriographus Tartarorum, quod Philoſophorum ſpretus ac deriſus fuit cauſa deſtructionis Civitatis, ſicut illa, atque unius ſtatus, & dignitatis, & dixit: *Aliquas pennas ſufficere magis, quam centum millia equorum armatorum.* Et dixit *Ibnu Fadlilla*, quod *Ettoſi* male, propter hoc, habitus eſt, apud *Maumediſtas* in vita ejus & poſt mortem; qui mortuus eſt in Civitate Samrahand in Aſia, anno ſexingenteſimo ſeptuageſimo nono de Elhegira. c) Sunt autem ejusdem opera: Commentum *intentionis Philoſophorum.* Commentum *Logicæ Raſis.* Commentum *Metaphyſicæ Avicennæ.*

CAP. XXII.

De Ibnu El Chathib.

Ibnu El Chathib Raſi, fuit de Civitate Rai, Vir ſingularis Philoſophiæ ac Theologiæ, & *fuit magnus Prædicator, de quo vivebat*; & in quemcunque locum ingrediebatur, magna ei munera præſtabantur, quorum major pars inter pauperes ab eo diſpenſabatur, pars vero pro ſe, ac ſuis tribus famulis ſervabatur. Quem perſecuti ſunt Theologi Bagdad ob hæreſis infamiam, & detentus eſt in carcere, donec illius Temporis Calipha eum diſputare fecit cum præfatis Theologis: Quadam die omnibus convocatis relictus eſt, & multa ei munera præſtita fuerunt. Poſt quæ receſſit de Bagdad, & pervenit ad Chairum, ibique peraudita maxima Averrois fama,

c) Anno CHriſti 1280.

ma, decrevit eum perquirere, a) eoque in Alexandriam pervenit, ubi de carcere Averrois intellexit, qua de causa rediit Bagdadum, ibique ei venenum poto datum à Mathasila, adversario Esciari. Opera ejus sunt: *Via publica Theologiæ, Judicia Theologiæ, Lampas Theologiæ, Breviarium in Commentum Aristotelis, magnum Commentum Chorani, Abbreviatio Metaphysica Avicennæ, cum suis commentariis. Solutio mille constitutionum in Theologia, Desiderium in ordine disputationum, Decretum absconditum Magiæ, & Cabbalæ.* Omnia autem ejus opera inveniuntur, præter Magiæ volumina. Post mortem ejus inventa sunt quædam ejus carmina, *significantia mundum esse æternum, & quod animæ sunt mortales*, & populus hæc intelligens statim è sepulchro &c.

[*Desunt quædam tum in Prosopographia Ibnu-Elchatib Rasi; tum universa Ibnu-Banna, Ibnu Hudeil; quædam Ibnu Elchatib tamen adhuc ab interitu vindicata ita habent.*]

Παραλειπόμενα *de Ibnu El Chathib.*

Deinde nepoti, videlicet Regi *Abu Habdilla.* Quando autem rebellis fuit Rex Hasir, frater consobrinus Regis Abuhabdilla, dictus Rex aufugit ad Fes, & etiam Ibnul Chatib, & prima die, qua ei audientia concessa est, Ibnul Chatib dixit longum canticum, in sui Regis qualitate.

Videlicet, quomodo abjectus sit, & ex regno privatus, suppliciterque deprecans in eo Regem Fes, ut ejus misereatur: adeoque Rex destinavit exercitum in Bethicam *) in auxilium Regis Granatæ, sicque discessit *Ibnu El Chatib* cum familia de Fes; postquam mare transgressus est, omnis Terra ad quam tetenderat, ipse se ipsam sponte tradebat illi; adeoque in Granatam pervenit, cujus adversarius aufugit in Castiliam. Sicque reversus est *Abu Habdilla* in statum ejus; & misit ad *Ibnul Chatib*, ut veniret ad Granatam cum familia ejus. *Ibnul Chatib* autem dimisit familiam Regis, & ipse remansit in Fes. Quapropter iratus est Rex contra *Ibnul Chatib*, novissime autem blandis verbis in Granatam reversus est. Cum vero illuc venisset, invenit parvulos ejus, majores effectos: Sicque Magistratum minime libenter assumpsit; & inimici ejus semper eum insequebantur, incusantes eum de eo, quod non commiserat. Rex vero decrevit eum in Carcerem duci, ac bona ejus confiscari: quod, cum ipse præsensisset, in thesauros Regis manus imposuit, accipiens omnia pretiosiora,

a) Si Averrois tempora attigit, qui A. CHristi 1206. mortuus est, non potest Ibnu El Chatib interfectus esse anno Hegiræ 777. ut infra pag. 292. traditur: nam ille annus respondet Anno CHristi 1375. *) Bæticam.

ſiora, & ad Fes aufugit, ubi maxima ei familiaritas erat, tempore, quo cum Rege extiterat. Poſtea, cum hoc ad aures Regis perveniſſet, ſtatim è carcere quemdam Principem Fes eduxit, qui à Patruo ſuo incarceratus fuerat, & ei magnum deſtinavit exercitum, gratia mittendi exercitum in regnum Fes. At prius pactus fuerat cum eo, quod ſi regno potiretur ſuo, ut in manibus ejus *Ibnul Chatib* tradat. Poſtremo, dictus princeps potitus victoria, interfecit ejus patruum: & poſt paucos dies Rex Granatæ miſit in nuncium Secretarium ejus majorem, ad gratulandum Regi Fes, poſtulandumque *Ibnul Chatib*, & oratione peracta *Ibnul Chatib* captus fuit, & tormentis & cruciatibus fuit traditus, donec quod receperat confeſſus eſt; & quod acceperat reſtituit: quadam autem nocte ſuffocatus fuit. Verum Rex Fes nolebat ut occideretur, adhibendo excuſationes, *quod non debebat mori facere talem virum doctum:* Tunc Rex Granatæ confecit inſtrumentum, à centum viris doctiſſimis ſubſcriptum, teſtificantibus, quod *Ibnul Chatib* fuiſſet hæreticus in fidem, & propter quod mortem merebatur, & quod communitatis theſaurum defraudaſſet. Tunc Rex Fes oſtendit dictum inſtrumentum conſilio doctorum, nec quiſquam fuit, qui eum adjuvare poſſet: & in mane extra portam *Diſſariba* ſepultus fuit: & in mane noctis ſequentis, detumulatus inventus eſt, cujus omnis caro fuerat rubore effecta, ſicque collecta fuerunt oſſa ejus, & è tumulo effoſſa.

Dixit *Ibnu Geuſi*, Chroniſta, quod *Ibnul Chatib*, fuit vir magnæ elegantiæ tum in proſa tum in verſu: *adeoque tempore ejus nunquam neque Cancellarius, neque Secretarius par, aut ſimilis extiterit.* Sed quilibet fatebatur, & ſimpliciter fatetur, eis ineſſe illam gratiam, quæ nec lingua, nec calamo ſcribi poteſt. Propter quod à Pontifice Chairi, atque Curiæ Orientalis titulus ei datus eſt, *lingua fidis;* diciturque quod *Ibnul Chatib* nihil ſcripſerat pro parte Domini ſui, quin effectus fuerat, quod volebat, propter epiſtolarum elegantiam: quoniam erat ei gratia quædam colligandi tum carmina, tum exempla poëtica, aut dictiones Philoſophiæ, ac etiam res ſacras, *quibus & corda, & omnes hominum ſenſus tetigerat.* Opera autem ejus ſunt:

Famoſiſſimus liber in Medicina, cujus Titulus eſt *Elm-Suphi.* In quo medicorum omnia conſilia collegerat, cum eorum argumentis, & rationibus ſecundum omnium opinionem, & noviſſime, quo medici moderni utuntur brevibus verbis exprimit. Flos *Cancellariorum*, Secretariorumque, in quo ſunt omnes ſuæ Epiſtolæ, quas nomine ſuorum Dominorum

Imperatori, Soldano, & Regibus Africæ scripserat. Sic etiam adsunt Epistolæ, quas suo nomine multis dominis Secretariis, atque sui similibus consiliariis detulerat; tribus voluminibus collectum: & parum iste liber in Bibliothecis magnorum virorum reperitur.

Dixit Interpres, se hunc vidisse; & semper eum præ manibus habebat, & nunquam eum, usque ad sui è Fes discessum, dimiserat, atque deseruerat: eundemque ei commodatum fuisse in Tunis, donec ibi moratus fuerat.

Chronica Granata, omniumque hominum notabilium doctissimorum, & Dominorum, qui ingressi fuerant in Granatam, in *duodecim voluminibus*.

Historia Maumedanorum, versibus composita, *Historia* Regum, ac Dominorum *Granata*, *Textus Theologia*, carminibus editi. *Intentio Philosophorum* similiter. *Phylacteria margaritarum* preciosarum. Recensebat in ea omnes Poëtas doctissimos, Artistas atque Legistas. Videlicet illos, qui fuerant ejus præceptores; ac etiam illos, qui sui pares extiterant. Recensuit etiam omnes disputationes inter eum, & ipsos existentes, & eorum mores, & carminum, & Epistolarum flores. *Sol Februarii.* Opus in vituperium, & laudem civitatum egregiarum, quas ipse viderat. In principio autem ejus laudat quandam Civitatem, & ejus populum; quod creditur ab omnibus, talem civitatem habere non posse tale aliquod vitium; & è converso. Postea vero, cum quibusdam exceptionibus vituperantibus, omnes considerat laudes præteritas suffecisse in excusatione vitiorum subsequentium; ob *quem librum à Dominis & populis malæ opinionis habitus est, & inimicatus.* Sed propter ejus doctrinam *& linguam, eum venerari cogebantur.* Et omnia ejus cantica, & carmina *Ibnu Giusei*, discipulus ejus, collegit; & suo tempore gloriabantur homines docti totius scientiæ habere titulum ac disciplinæ, discipuli ipsius *Ibnul Chatib*: qui suffocutus fuit anno septingentesimo septuagesimo septimo a) de Elhegira in civitate Fes.

CAP. XXIIII.

De Ettphtheseni.

Ettphtheseni natus est in Provincia *Taphthasan*, in Chorazano, qui fuit nobilis *Philosophus*, & *Theologus* secundum Esciarim; postea aggressus est

a) Anno CHristi 1375. Vide tamen quæ notavi supra pag. 290.

est servitutem *Demerlang* consiliarii majoris, & locum tenens effectus est Imperatoris Tartarorum, postque Judex exercituum Asiæ effectus: & quando discessit *Demerlang*, ut iret in Syriam, atque Ægyptum, contra *Barok* Soldanum maximum, reliquit eum in locum tenentem status Chorazani. Cum autem *Demerlang* fuisset in Syria, omnes gubernatores Asiæ, & principes curiæ de Chrachron decreverunt rebellare contra *Demerlang*; cum quibus erat *Morad Chan*, Filius Ottomanni, Regis *Armeniæ*; & Anatoliæ. At cum ad aures Demerlang devenisset tale nomen, statim reliquit assumptum contra *Soldanum*, & reversus est in Asiam, capto itinere per Armeniam & cepit *Morad Chan*, & imponi jussit *in quandam ferream caveam*; in qua eum secum duxit. Post quæ pervenit ad Asiam vindicando se contra rebelles; nam aliquos palo destinat, aliquos suspendit, & alios trucidat: Et sic captus fuit *Ettephthefeni*, & in carcerem deductus, ubi per quatuor mansit annos in arce Taphthasani. Mortuus est anno octingentesimo quinto decimo b) de Elhegira. Opera ejus sunt:

Commentum super Logica *Aristotelis*. Commentum super articulis Hasaphi in *Theologia*. Commentum super Lampades *El Casuini* in Rhetorica. *Historia* Dominorum Tartarorum. *Epistolæ* imperiales. *Regula rationis* Criminalis, secundum ordinem Tartarorum.

CAP. XXIV.
De Abulhasan.

Abulhasan, Ibnu Haidor, natus est in Civitate *Fes*, qui Philosophus, Medicus, atque Astrologus fuit, qui etiam permultos se annos Regibus Fes in servitutem tradidit, & Medicus eorundem extitit: multaque opera composuit, quorum magis nota sunt:

Cum Pestis. Canon, sive Regula faciendi Horologia per umbram. Epipistola, qua docetur usus Astrolabii. Articuli Logici, Carminibus editi. Qui mortuus est ex peste anno octingentesimo decimo octavo c) in Civitate Fes.

b) Anno CHristi 1412.
c) Anno CHristi 1415.

CAP: · XXV.
Abubahar.

A*bu Babar*, *Ibnu Chalfon* natus eſt in Civitate Granatæ, qui fuit Philoſophus, Medicus, & Aſtrologus gratia plenus, ac Poëta elegans in Epiſtolis ſuis, adeoque Rex duxit pro eo, promittens ei dona plurima; & ductus *Abubabar*, Regi reſponſum dedit his duobus verſibus ad verbum: *Recepiſti mihi præſumtionem, quod equitarem male. Alteri quam mihi attribuite hoc conſilium. Non es tu Noe, donec ſalvet me arca ſua; nec minus Chriſtus ſum, donec ambulem ſuper aquas.* Cum autem tale reſponſum Rex vidiſſet, multum riſit; & ei pulcra munera dono dedit, & ſcripſit: Si vis venire, bene; eas, & feliciter gradiaris; ſin autem, nolo jubere, te Noe, aut Chriſtum fieri. Mortuus eſt autem *Ibnu Chalfon* anno octingenteſimo vigeſimo octavo d) in Civitate Granatæ.

Explicit de quibusdam Viris Illuſtribus apud Arabes, per Johannem Leonem Africanum.

De quibusdam viris illuſtribus apud Hebræos per Joannem Leonem Africanum.

CAP. XXVI.
Iſaac, fil. Erram.

I*ſaac*, filius fuit Erram Iſraelitæ, Medicus, ac Philoſophus, natus in Civitate *Damaſci*, qui addidicit in Bagdad: qui ſervitutem Zaide, vicarii Africæ, aggreſſus eſt; & iſte conſuluit vicarium, ut deſereret habitationes Civitatis Cairavan. Adeo ut aliud oppidulum ædificaret apud Cairavan, ubi moratus eſt usque ad mortem: quod oppidum nunc eſt dirutum: & prædicto vicario alius medicus *Chriſtianus* erat, & tempore comeſtionis inter ſe diſſerebant, & verſabatur diverſitas in quæſtionibus propoſitis. Poſtea vero ægrotante vicario, quicquid Iſaac ordinaverat, dictus *Chriſticola* vituperabat & deordinaverat: adeoque prædictus *Iſaac* non amplius accedebat ad videndum Dominum ſuum: & interrogatus, quare hoc feciſſet? Reſpondit, *quia diverſitas, ac differentia duorum medicorum ſupra unam perſonam pejor eſt febre tertiana.* Iſte *Iſaac* compoſuit librum de *Cura Venenorum*; quoniam in *Chairavan multi ſerpentes, ac ſcorpiones*

d) Anno CHriſti 1424.

piones reperiuntur; prout etiam nunc videri poteſt. Mortuus eſt autem anno centeſimo octuageſimo tertio de Elhegira, e) in Civitate Cairavan.

CAP. XXVII.

De Emram.

E*mram*, Filius Iſaac, natus eſt in Civitate *Toleti* Hiſpaniæ, Medicus, Philoſophus, Aſtrologus extitit, & ſuo tempore Rex Hiſpaniæ cepit, atque oppreſſit dictam civitatem, & oportebat eum habere (neceſſe erat ei adeſſe) *ſecretarium Lingua Araba duabus de cauſis, tum propter terra populum*, tum etiam propter ſcripturam litterarum ad Dominos, & vicinos regionis illius; adeoque iſte *Hemram* magnam ejus magiſtratus diligentiam oſtendit. Rex autem cum eum vidiſſet, plurima ei commendavit & confidit. Poſtea accidit, quod Rex deſtinare volebat Oratorem ad Dominum Siviliæ, cauſa recuperandi quædam tributa, eoque delegavit dictum *Hemram*, qui pervenit in Siviliam, &, oratione peracta, dictus Dominus pollicitus eſt ei infra parvum tempus, & brevi, dictum tributum ſolvere. Cumque prædictus Dominus ſolutionem dictam ſolvere diſtuliſſet atque differret, & exigere *Hemram* non poſſet, ſupra dictus *Hemram* magna præſumtione uſus, inhoneſte locutus eſt contra Dominum in conſilio publico; & ſic iratus eſt contra *Hemram*, & juſſit publico conſilio interfici. Cum autem hoc intellexiſſet Rex Hiſpaniæ, decrevit venire in Siviliam, ut Dominum puniret, & pejorem & potiorem pœnam adhiberet. Quod cum præſenſiſſet præfatus Dominus, cucurrit ad *Gebiltar* & ante pedes *Juſeph*, filii Thephin, Regis Marochi, proſtratus, factum Oratoris Judæi accenſuit: qui dictus Rex decrevit ei auxilium præſtare, & cum perſona ſua & ejus poſſe ſubvenire. Eoque cum exercitu ſuo diſceſſit, & in Bethicam*) pervenit Hiſpaniæque occurrit, & obviam dedit, loco qui dicitur Arattuſi, f) & major pars exercitus interfecta eſt. Sicque reverſus eſt Dominus Siviliæ in domum ſuam, & Rex Marochi in Mauritaniam. Fuit autem interfectus dictus *Hemram* anno treceteſimo octuageſimo ſeptimo, g) in Civitate Siviliæ.

CAP.

e) Anno CHriſti 799.
f) Araccuſi.
g) Anno CHriſti 997.

*) Bæticam.

CAP. XXVIII.

De Moyse, Ibnu Maimon.

Moyses, Ibnu Maimon natus est in civitate *Corduba*, qui fuit Medicus, Philosophus, Astrologus atque Theologus secundum *Rabbanim*; (quasi secundum opinionem *Asciarim)* quas disciplinas & scientias didicit, & audivit ab *Ibnu Thophail*, & ab *Ibnu Saig*, & etiam ab *Averoi*. Cum autem *Ibnu Thophail* ejus diligentiam in studiis perspexisset, eum *Averoi* commendavit, ut in necessariis subveniret ei, & causa manutentionis auxiliaretur, quoniam dictus *Ibnu Thophail* eum in dictis scientiis floruisse præviderat, prædictumque *Ibnu Thophail* usque ad mortem audivit Moyses: post quam ab Averoi, usque ad tempus disgraciæ ejus; & quando *Averois* inter Judæos commorari jussus est, & ductus; prædictus *Moses* aufugit, timens, ne eum præsentare aut revelare cogeretur: eoque, ne de eo interrogaretur, ob ejus amicitiam, maluit discedere potius & aufugere cum suis in *Elmaria*: Et navim ingressus ad *Chairum* profectus est; ubi in servitutem *Malich El Hadul*, Ægypti Soldani, receptus est. Postquam servitiis *Malich Essaleh*, & nimio apud eum honore affectus est; ibique in Chairo ad mortem usque moratus est; & reliquit filium, tanto patri similem in doctrina; qui obiit anno *) sexingentesimo quadringentesimo.

CAP. XXIX.

De Abraham.

Abraham, Ibnu Sahal ex Civitate *Sivilia* oriundus, Cordubæque habitator qui fuit *Philosophus*, *Medicus* & *Astrologus*, postea ob disgraciam suæ fortunæ amore capitur, & dignitate doctorum postposita, cœpit edere carmina, cujus versus elegantissimi ac dulcissimi habentur, tunc & omnes Hebræi eum admonebant, ut non publice traderet talia impudica: Ipse autem duobus carminibus dedit responsum: Thorat vel Legem mei amoris à Moyse recepi; an prohibetis legem, quam decrevit mihi Moyses? Moyses sit Propheta meus, Moyses sit Sacerdos meus semper, & Moyses sit Vita mea; atque in Moyse fides mea.

Tunc

*) Anno CHristi 1242. Ab aliis obitus Maimonidis refertur ad A. C. 1201. vel 1205. vel ut Abulfaragius tradit 1208. Vide Bibl. Hebraicam laudatissimi Wolfii nostri T. I. p. 863. qui de Maimonidis scriptis agit ut solet diligentissime & accuratissime.

Tunc Judæi accesserunt *Averoim*, qui Judex fuerat Cordubæ, dicentes, quod dictus Abraham corruperat omnes habitatores Cordubæ suis canticis; maximeque sexus utriusque Juvenes. Eoque in nuptiis civitatis nisi ejus cantica minime cantabantur. At Averois contra eum iratus est; & ei dictum jussit, quod si ipse diceret carmina, aut alicui scripta dirigeret, secundum merita, aut ad arbitrium judicis puniretur. Post quod etiam dictum fuit Averoi, Abraham sicut prius agere, nec ab eo, quod interdictum ei fuerat, desistere. Tunc Averois fidum puerum, insidiantem Abrahæ, misit; qui cum ad Averoim rediisset, dixit Judici: Per vitam vestram, quod neminem inveni cum Araham præter natum vestrum majorem, talia carmina scribentem. Tunc dixit insidiatori Averois; Etiam tu cantica sua cognoscis? cui respondit: Domine, nullus est Cordubæ, neque vir, neque mulier, neque infans, qui memoriæ aliquid hujus cantici non mandaverit. Etiam dixit Averois: Igitur sola manus orium millia obturare nequit.

Dixit *Ibnu Elbabbar*, quod quodam die venerat Judex Averois in plateam Bibliothecariorum Cordubæ, & in Apothecam cujusdam amici sui ingressus, vidit emi à *quodam homine Choranum unius ducati pretio:* Postea venit alius & summam petiit carminum Abrahæ, & quanti venderet interrogatus, Bibliothecarius respondit, quod vendi minoris, quam decem aureis, non poterat; & prædictus emptor nihil respondens, sed manus crumenæ imponens, decem aureos numeravit, & persolvit, ac librum accepit & in pace recessit. Tunc dixit Averois, omnibus adstantibus: *Scitote, hanc Civitatem mox ruituram, quoniam vidi populum, quæ ad fidem pertinent viluisse: atque probibita, atque inhonesta grata extitisse; majorisque fecisse. Et sicut dixerat, successit: Non adhuc elapsis quinquaginta annis Christicola oppugnarunt Cordubam, & multas alias civitates.*

Mortuus est autem *Abraham morte subitanea* in habitaculo suo noctis tempore. Mane quidem mortuus repertus est. Dicebatur enim - - - - - - - - - - - - affines ejus ei venenum potui dederant: qui quidem affines verecundia affecti, cum ex nobilibus Judæis Juvenis esset, videbant eis Abraham magnam, & contumeliam, & verecundiam intulisse; eoque remedium aliud excogitare nequiverant, quoniam *Abraham Principum, ac civitatis nobilium favore* utebatur. Et, ut fertur, veneno potatus est anno sexingentesimo quadragesimo tertio, h) in Civitate Cordubæ.

Pp CAP.

h) Anno CHristi 1245.

CAP. XXX.

De Haron, filio Senton.

Haron, filius Senton, ex nobilissimis Judæis Civitatis Fes natus est, qui *Medicus*, *Philosophus* atque *Astrologus* extitit. Servitiis Regis *Habdalla* in juventute sua institit. Cui Regi Consiliarius erat, qui *Regnum & Regem gubernaverat:* nec valebat Rex aliquid præcipere: adeoque ut dictus *Haron* docuerit eum interficere, dictum consiliarium. Post ejus interfectionem dictus *Haron* in Consiliarium assumtus est, & propter multa populo Fes gesta iratus est Rex; & dedit eis gubernatorem prædictum Judæum; ita ut per septem annos in magistratu moratus sit. Dictus vero Rex perrexit in castra; & cum elongatus fuisset, quasi per centum miliaria, Populus Fes rebellis factus est, & *omnes Judaos interfecerunt*, & cum hoc pervenisset ad Castra, omnes duces, & capitanei, & nobiles contra Regem insurrexerunt, & prædictum *Haron* interfecerunt apud Regem. Et ita Rex reversus ad Fes, cum per sex miliaria civitati adesset, residuum aciei aufugit, & in Fes ingressus est; & Rex propter podagram aufugere nequivit: adeoque populi Principes cum exercitu advenerunt, & supra claudam mulam duxerunt; qui cum terram novam ingressus esset, jugulatus est. Hic ultimus quidem Rex de domo *Banimarim* fuit. Jugulatus autem dictus Rex, & *Haron* anno octingentesimo septuagesimo secundo i) de Elhegira.

Explicit de viris quibusdam illustribus per Johannem Leonem Africanum ex Archetypo descriptum, *anno Salutis M D XXVII.*

Joannes Lonicerus, Germanus, cujus sunt docta scholia in Dioscoridem & Nicandrum, atque ejusdem Nicandri versio Latina.

Joannes Manardus, cujus extant epistolæ medicinales, & alia opera doctissima.

Joannes Marlianus, qui de caliditate corporum, & alia quædam opera edidit.

Joannes duo, Martyr Afer Phryx sub Antonino Vero: alter qui cum Cyro, & Cosma ac Damiano celebratur inter Medicos anargyros, sive qui nullo sostro ab ægrotis accepto, gratis eorum morbos curavere.

Joannes Matthæus de Gradi, aut ut alii scribunt, de Agradi, Mediolanensis, cujus

i) Anno Christi 1467.

cujus sunt Commentarii in IX. Almansoris, & in XXII. Fen. III. Canonis Avicennæ, & Consilia, & alia quædam.

Joannes Michael Savonarola, Patavinus, cujus sunt multa & ingentia opera, edita Venet. 1486. fol. Practica major ibid. 1559. fol. Practica Canonica de febribus. 1561. fol.

Joannes Monachus, qui scripsit vulgarem introductionem in medicinam.

Joannes Morisotus, Dolanus, cujus sunt plurima, artis Medicæ opera, præter alia multa non contemnenda.

Joannes Nomus.

Joannes XXI. Papa (aliis XX.) An. C. 1276. ante dictus Petrus Lusitanus, filius Juliani, qui teste Martino Polono *generalis Clericus fuit* hoc est undiquaque eruditus *& præcipue in medicinis, unde & quædam experimenta scripsit ad curas hominum, ac librum composuit qui thesaurus pauperum vocatur.*

Joannes de S. Paulo, Gallus, qui de simplicibus scripsit.

Joannes Petrus Arlunus, cujus est Commentarius, Vinumne mixtum, an meracum obnoxiis juncturarum doloribus magis conveniat: Idem ut videtur cum Arluno de quo supra.

Joannes Philippus de Lignamine, Messanensis, qui scripsit de cibis & eorum qualitatibus.

Joannes Platearius, Salernitanus, cujus Practicam habemus, & librum de Medicamentis simplicibus, & Commentarios in Antidotarium Nicolai.

Joannes Pollens, cujus quasdam Galeni habemus versiones Latinas.

Joannis Prisdianensis sive Prisdianorum Episcopi excerpta ex antiquis Medicis collecta memorat Labbeus Bibl. nova MSS. p. 525.

Joannes Quintianus, Italus, qui nonnulla Galeni scripta de diebus Criticis redarguit.

Joannes Ruellius, Suessionensis, medicus Parisiensis, cujus præter versionem Hippiatricorum & Dioscoridis imprimis laudatam, & alia plurima, sunt libri de natura stirpium, quibus Tiraquello judice à sexcentis annis nullum opus doctius, nullum utilius editum est.

Joannes de Rupescissa qui Lullii imitatione scripsit librum de Quinta Essentia, clarus circa A. C. 1375. Vide Conringium de Medicina Hermetica p. 417. seq.

Ioannes Serapio, aut ut alii vocant *filius Serapionis* Medicus Arabs circa A. C.

 1070.

1070. multis sæculis vixit post *Serapionem* Medicum Alexandrinum Herophili discipulum, præcipuum auctorem sectæ Empiricæ, utpote qui primus omnium, teste Celso in præf. nihil hanc rationalem disciplinam ad Medicinam pertinere professus, in usu & experimentis totam posuit. De illo infra, in Serapione. Arabis autem illius quem ad octavum sæculum perperam referunt alii, plura scripta Latine versa habemus, ut breviarium sex tractatuum & de simplicibus medicinis, itemque alia.

Joannes Sermoneta, cujus sunt Quæstiones in Aphorismos Hippocratis, & in Paruam artem Galeni.

Joannes Sinapius, de quo apud Gyraldum lib. I. De poetis sui temporis.

Joannes Tagautius, Ambianus, Parisiensis medicus, cujus sunt libri sex de Chirurgica institutione, ad Franciscum Gallorum regem, in quorum epistola liminari ad ipsum Regem, honorificam Tiraquelli mentionem facit, qui ait eum maximo omnium Parisiensium desiderio, nec minore Reipublicæ detrimento obiisse.

Joannes Tornamiranus, Gallus, cujus sunt Commentarii in IX. Almansoris, & alia quædam.

Joannes de Tusignano.

Joannes Vasseus, Meldensis, medicus Parisiensis, qui multos libros Galeni non infeliciter vertit Latine.

Joannes, aut ut alii appellant, Joannetinus de Vigo, Genuensis, cujus Practicam chirurgiæ, & alia quædam habemus.

Joannes Vochs, Coloniensis, cujus est libellus de omni pestilentia, & diuturna peste morbi Gallici.

Joannes Ursinus, qui versibus elegiacis scripsit prosopopœiam animalium, nec non de peste, & alia.

Joannes Zacharias sive Zachariæ F. scriptor Græcus medicinæ, notior *Actuarii* nomine, de quo dixi Vol. XII. p. 635. sq.

Joannes, quisquis est, simpliciter citatus Serapioni in Antidotis, cap. XVIII. & Aetio Tetrab. IV. Serm. I. cap. XXXIII. in Græco exemplari, ubi describitur χρῖσμα πρὸς λευκὰς ἰωάννε, sed interpretes eum locum omiserunt, exemplar forte mutilum nacti.

Joannetinus de Vigo, vide supra, Joannes.

Joannitius, Medicus Arabs, sæculo decimo clarus, cujus est *Introductio in Parvam artem Galeni*, & liber *de Theriaca*, ex quo illum citat Rasis

in

in lib. I. Continentis c. I. & alibi sæpe: & liber *de Electionibus*, ex quo eum lautat idem Rasis ejusdem lib. c. III. & c. VI. Et liber *Antidotorum*, qui allegatur ab eodem lib. cap. IX. Et *ex libro Stomachi*, eod. cap. IX. & lib. V. cap. I. Et liber *de Memoria*, ex quo citat eum idem Rasis ejusdem operis lib. II. cap. item II. Et ex libro *de Memoria*, ex quo aliquid affert Rasis ejusdem operis lib. II. cap. item II. Et ex libro *de oculis*, idem in eodem, cap. Et ex *Badmo*, sive *Antidotario*, idem ejusdem lib. IV. c. I. Et ex libro *de Balneo*, lib. IV. c. I. Et ex libro *de Regimine cibariorum*, lib. V. c. I. Et ex libro *de Minutione*, eidem lib. VI. c. I. Et liber *de Quæstionibus*, eidem lib. IX. c. IV. & lib. X. c. I. Et liber *de Regimine convalescentium*, eodem c. IV. lib. VI. Et ex libro *de Lapide*, eidem lib. X. Vide & in Humain, & in Marco Toletano.

Apud Lambecium T. I. p. 151. memoratur ἰατροσόφιον ΙΩΑΝΝΙΚΙΌΥ Ἱερομονάχου τοῦ καὶ ἐπίκλην ΚΑΡΤΆΝΟΥ καὶ πρωτοσυγγέλλου γενομένου τῆς τῶν Κερκυραίων νήσου συναχθὲν καὶ ἐκλεχθὲν ἀπὸ τῶν τριῶν ἰατρῶν Ἱπποκράτους, Γαληνοῦ καὶ Μελετίου.

Job, sive *Job* citatus à Rasi in Continenti.

Jocus Medicus, à Tiraquello nominatur sed legendum *Iccus* Tarentinus, ex Stephano, de urbibus, in voce Τάρας, ubi testatur eum floruisse Olympiade LXXVII. Vide supra in Icco.

Jodocus Vuillichius, Resellianus, cujus est Commentarius Anatomicus, præter alia multa opera in Theologia, Philosophia, Dialectica & Arithmetica.

Jobacbi, Rasi lib. V. c. I. Ἰώαχος Μαρτυροπολίτης apud Galen. T. 4. pag. 459.

Jolas, sive *Jolaus* Bithynus, qui de herbis scripsit, teste Dioscoride in præfatione, & Epiphanio Cyprio lib. adversus hæreses I. post princip.

Jolas, sive ille, (ut videtur) sive alius simpliciter citatus Cornelio Celso lib. V. c. XXII. & Plinio lib. XX. c. XVII. & Galeno in lib. I. Antidotorum. De alio vetus lapis Neapolitanus apud Gruterum p. DCXXXIV. 2. *Cn. Helvius Cn. L. Jolla, Medicus Ocularius.*

Joleus, Toleti civis circa A. C. 1259. cujus liber de virtute plurium herbarum & plantarum Arabice MS. fuit in Bibl. Escorialensi.

Jonicus Sardensis Medicus, Medici celebris fil. discipulus Zenonis Cyprii. In

hujus Jonici laudem multa Eunapius, qui Oribasium ejus admiratorem fuisse memorat.

Jordanus citatus in Tacuinis Elluchasem.

Joseph Patriarcha, à quo artem balsamandi corpora defunctorum in Ægyptum illatam contendit V.C. Henr. Jacobus von Bashuysen, laudans Tobiæ Andreæ bilancem balsamationis Clauderianæ & Bilsianæ 12.

Josephus Judæus, à quo Medicinam sæpe accepit Basilius Magnus teste Humberto apud Baronium ad calcem T. XI. Annalium pag. 798.

Josephus Grunbekius, sive Gruenpeckius, Germanus, cujus est liber de mentulagra, sive morbo regio.

Josephus Struthius, qui libros vertit de Astrologia Galeno adscriptos, & Prognostica de infirmorum decubitu.

Josephus Testandrus, Cracoviensis, qui transtulit librum Galeni adversus Erasistratum.

Josue, Rasi lib. II. Continentis cap. I.

Josua Ibn-Veibesch cognomento שלוקי de natura simplicium. MS. teste Hottingero pag. 40. smegmantis Oriental.

Iphicianus, ἰφικιανὸς Quinti, præceptoris Galeni discipulus, apud Galenum lib. VII. de compositione Medicamentorum κτ̀ γένη. Vide & T. IV. edit. Basil. p. 370. & T. V. p. 407. 665. Vitiose interdum scribitur *Ephicianus*, vel *Ficianus*.

Iranus, laudatur à Mesue in medicinis solutivis.

Iras, Galeno citatus in compositionibus Medicamentorum secundum locos, videtur esse Eras sive Heras, de quo supra.

Irenæus Brasavolus, apud Lilium Gyraldum lib. II. De poetis sui temporis.

Irini Romani experimenta laudata Galeno sive Garioponto, in libro de medicinis expertis.

Isaac Ben Sullaimon sive *Zalaime*, Judæus qui Murciæ vixit circa A. C. 1194. citatus Joanni Serapioni. Hic est de quo eruditiss. Wolfius noster T. I. Bibl. Hebraicæ n. 1188. p. 655.

Isaac filius Erram de quo Joannes Leo Africanus c. 26. supra in Joanne.

Isaac Heben Amaran, sive *Amran*, sive *Maran* citatus Mesue & Serapioni, vide Ysaac.

Isaac Ismelita, Mesue in ægritudinibus gutturis, quem & simpliciter Israelitam citat, ut dicam postea, nisi alius sit.

Isaac

Isaac filius Solomonis, dictus *Beimirum*, qui de febribus, urinis, diætis, stomacho tractatus composuit. Ita citatur ab Serapione & Mesue. Hic est *Isaacus* Israëlita sive Judæus cujus thesaurus sanitatis sive de victus salubris ratione, diætis universalibus & particularibus libri duo ex Arabico versi Latine Basil. 1570. & Antwerpiæ prodiere 1607. 8. *Joanne Posthio* interprete. In illis frequenter laudantur Aristoteles, Dioscorides, Galenus, Rufus: Per antiqvum Atheniensem vero p. 135. Mnesitheum ex Galeno licet intelligere, sicut Mnesithei nomen p. 151. 175. 176. restituendum est pro Mithisco Atheniensi. Citatur & Celsus p. 388. & Euryphon p. 206. ubi vitiose excusum Eurisphorides. Aristotelis liber de anima p. 85. & de naturis animalium p. 209. 512. Galeni liber de complexionibus pag. 247. Hermes p. 262. Paulus (Ægineta) pag. 186. Pythagoricorum sententia de quinque rationibus quibus videantur tritici æstimanda bonitas, laudatur pag. 348. De aliis hujus Isaaci scriptis vide laudati Wolfii T. 1. Bibl. Hebraicæ p. 656. sq.

Isaac simpliciter citatus eidem Mesue sive unus ex illis, sive alius.

Isacius filius Chunein, qui Græce scripsit in medicina.

Isidorus Antiochenus Galeno in compositionibus Medicamentorum κτ̀ γένη lib. VI. T. 2. pag. 396. Citat & p. 301. & 388. ubi γνώριμον suum vocat sive discipulum.

Isidorus Hispalensis, medicis à Tiraquello annumeratur propter ea quæ de rerum proprietate scripsit, & multa alia ad medicinam pertinentia, præsertim in libris XI. XII. XVI. & XVII. Etymologiarum.

Isidorus Memphites, citatus Aetio Tetrab. II. Sermone III. c. CX.

Isis Ægypti Regina, à qua & Hermete sive Mercurio volunt Medicinam apud Ægyptios primum inventam esse. Quod & scriptum reliquit Diodorus Siculus lib. Bibliotheces 1. ubi & ipse tradit, Orum Isidis filium, medicinam à matre edoctum, multum hominibus tum oraculis, tum medelis attulisse utilitatis. Isidem autem, sive hæc fuit, edocta à Thoyto, seu Hermete, sive alius, aut mas, aut fœmina, citat Galenus in libris de compositione pharmacorum, & lib. V. Methodi. Est & Isis medicamenti nomen apud Galen. T. 11. pag. 333. 334. ἐκ τῶν ἱερῶν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ p. 338. Atque Isis emplastrum atræ bili accommodatum, ab ea, ut verisimile est inventum & nuncupatum, apud Galenum, lib. VI. Methodi, ad fin. & lib. II. artis Curativæ ad Glauconem, & Aetium Tetrab. lib. III. Serm. quarto,

to, cap. quadragesimo primo, & Tetrabibli. IV. Sermone secundo, cap. LIII. & LVI. & Sermone tertio, cap. duodecimo, non semel, & Paulum Aeginetam, lib. IV. cap. XLV. & XLVIII. & lib. VII. cap. XVII.

Ismaelita, Serapioni Simplicium c. CCXLIV.

Isochryses. Vetus inscriptio Tergeste reperta apud Reinesium classe XI. p. 606. *C. Alfius L. L. Isocrysus, Medicus: L. Alfius Isocrysi F. Eudemus sibi & Patri & Alfia L. L. Attica uxori, sibi & suis. Bonus homo & tu.* Mentio Isochrysi, dubito an ejusdem, apud Galenum T. 2. p. 218.

Israelita Alcanzi Mesue laudatus, vide Alcanci.

Israelita simpliciter eidem citatus, sive ille, sive Isaac Israelita, de quo supra, sive alius, sive Musagnuchil Israelita, de quo suo loco.

Israel etiam simpliciter citatus Serapioni Antidotorum c. XXXIII.

Italmyrius, infra in *Megas*.

Juaim.

Juba Rex utriusque Mauritaniæ, qui inter cætera ipsius præclara literarum monumenta sæpe à Plinio & aliis citata, *de Euphorbio herba* volumen scripsit, ut tradit idem Plin. lib. XXV. c. VII. & Galen. lib. IX. Pharmacorum κτ̀ γένη, cap. IV. Dioscorides autem lib. III. ubi de Euphorbio loquitur, dicit, Inventionem ejus Jubæ Regi Libyæ referimus acceptam, qui eam herbam ita appellavit sui medici nomine, ut scribit Plin. illo eodem loco supra citato. Parvum librum περὶ ὀπῦ de opio sive papaveris succo laudat Galenus T. II. pag. 297. De cæteris Jubæ hujus Regis doctissimi scriptis accurata clarissimi Sevini dissertatio inserta memoriis sive commentariis Academiæ Inscriptionum Regiæ Paris. Gallice editis T. VI. p. 144. seq.

Jubadicus, sive *Jubaducus*, Rasi libr. III. Continentis, cap. IV. & cap. VI.

Sempronius Jucundus, infra in Sempronio.

Judæus simpliciter citatus, quisquis is fuit, Cornelio Celso lib. V. c. XIX. & XXII. & Aetio Tetrab. IV. Serm. III. c. XIV. & Mesue in Antidotis, Joanni Serapioni Simplicium c. XCV. & CVII. & CCCLXI. & Rasi lib. I. Continentis c. I. & alibi sæpe, & in Tacuinis Elluchasem, vide Abraham Judæus.

Julianitus, aut ut alii appellant, Julianita Bononiensis, cujus sunt tres libri de re medica.

Julia-

Julianus Diaconus, ab Aëtio citatus Tetrab. III. Ser. III. c. XII. ubi dicit illum fuisse suum æqualem ac contemporaneum.

Julianus antiquior citatus Galeno in lib. Medicamentor. κτ γένη, T. II. p. 343. & Paulo Aeginetæ lib. VII. c. V. Adversus quem scripsit ipse Galenus, quod calumniaretur Aphorismos Hippocratis. Dicitque idem Galenus in Methodo, lib. I. illum fuisse sectæ *Thessalicæ*, & discipulum *Apollonii* Cyprii, de quo supra. Sed & in eodem opere lib. I. tradit eum fuisse suum contemporaneum, eumque Alexandriæ convenisse. Confer lib. IV. hujus Bibl. c. 17. p. 578. Ab hoc ut opinor, dictum est Julianium Oxymeli Alexandro Tralliano libro undecimo, quo de podagra tractat.

Julianus Martianus Rota, qui libros de Antidotis Galeni, & alios multos Latinitate donavit.

Ti. Claudius Julianus. Vetus inscriptio Romæ in via Nomentana prope S. Agnetis ædem, apud Reinesium Classe XI. 7. p. 611. & Sponium p. 145. Misc. *D. M. Ti: Claudius Julianus Medicus Clinicus Coh. IIII. Pr. fecit vivos sibi & Tullia Epigona Conjugi, Libertis Libertabusque Claudiis posterisque eorum H. M. H. N. S.*

Julius Alexandrinus, Tridentinus, qui in Latine vertit librum Galeni adversus Lycum.

Julius Bassus cujus meminit Dioscorides in præfatione, Scribonius Largus, c. CXXI. & Plinius lib. XX. in cujus lib. indice dicit illum licet Romanum, Græce tamen in medicina scripsisse, & Marcellus Medicamentorum c. XXIX.

Julius Cæsar Scaliger, cujus habemus Commentarios doctissimos in Aristotelis historiam animalium & de plantis, nec non in librum Hippocratis de Somniis. Et ingeniosissimas in Cardanum exercitationes. Diem obiit natus annos LXXV. Aginni in Nitiobrigibus XII. Kal. Nov. A. C. 1563. relictis de quindecim liberis, septem superstitibus, & in his phœnice eruditorum Josepho. Julii Patris vitam consignavit Jo. Neander, Bremanus syntagmate de laudibus ac origine Medicinæ p. 168--179.

D. M. *T. Julio Rosiano Apollinari Medico Arescon & Callistus Lib. Patrono B.* M. *F.* Vetus inscriptio Romæ trans Tiberim, Gruter. p. DCXXXIV. 3. Fulv. Ursinus p. 100.

Julius Secundus, apud Galenum lib. VII. Medicamentorum κτ γένη.

Julius ſimpliciter memoratus Alexandro Tralliano, lib. v. à quo Julea, quæ vulgo vocantur à Pharmacopolis, vocata videri vult.

Julius alius, de quo ſupra, Cajus Julius.

Junaducus, ſive *Juvanducus*, (utrumque enim reperio) apud Raſim lib.v. Continentis, c. I.

Junius Criſpus, Marcello Medicamentorum, c. XXIII.

Junius Paulus Craſſus, Patavinus, qui in Latinum vertit libros Theophili Protoſpatharii, de fabrica humani corporis, & Oribaſii de muſculorum diſſectione, & Galeni quædam opera.

Juſtinus Imperator, à quo antidotum Juſtinum, memoratum Nicolao & Quiritio Dertonenſi ſive Terthonenſi.

Juſtinus alius, antiquior, Aetio citatus Tetrab. III. Ser. III. c. XII. & Sorano qui in Iſagoge c. 7. potionem Juſtini memorat.

Juſtus cui Galenus inſcripſit librum de partibus artis Medicæ T. 2. edit. Pariſ. p. 282. Vide & T. 10. p. 500. 503.

Juſtus, cujus Hieram & alia celebrant Aetius, Paulus Aegineta, Oribaſius VIII. 47. & Marcellus Burdegalenſis.

Juſtus alter, ut opinor, Ocularius medicus ætate Galeni ab eo memoratus in Commentario de morbis curandis, T. 3. edit. Baſil. p. 405. & à Paulo Aegineta lib. VI. c. XX.

Juſtus de quo Sidonius Apollinaris libro ſecundo Epiſt. 12. ita videtur ſentire, ut annumeret eum Medicis multos officioſiſſime occidentibus, ſcribatque, eum Chironica magis (à *χείρων deterior*) inſtitutum arte quam Machaonica.

Juſtus Velſius Haganus, Antwerpienſis, cujus extat oratio, utrum in medico variarum artium & ſcientiarum cognitio requiratur, & alia nonnulla.

Juaim.

Juvenalis præſul Narnienſis, qui ejus gentis populum Chriſtianum fecit. Vide Surium & Acta Sanctor. 3. Maji.

K.

Kabitb Rex, laudatus ab Avicenna T. 2. p. 279.

Katebras, Serapioni Simplicium, c. CCCXXII. ad fin.

Kermid Rex, eidem antidotorum c. LIX.

Kindi, Raſi lib. VI. Continentis, cap. I. ex libro de medicamentis laxativis, & ex libro de attractione humorum.

Kim-

Kiramides, Jacobo Dondo in suo Aggregatore, vitiose ut opinor pro titulo libri *κυρανίδες*.

Kiranus, (Cœranus) cujus & hodie libros rei medicæ habemus. Kirani Kiranides, *κυρανίδες*. Vide quæ de his dixi lib. 1. hujus Bibl. c. x. § 8. sqq. Græce exstat hic liber MS. in Bibl. Regis Christianissimi n. 3482. Codice tertii decimi sæculi, teste celeberr. Montfaucono p. 65. Bibl. Coislinianæ. Latinæ versionis auctorem non esse Gerardum Cremonensem, notavit Reinesius lib. 1. Var. Lect. c. 2.

Kiumus, sive *Kyume*, utrumque enim reperitur apud Avicennam lib. v. & alibi.

Kyrandus, qui de Simplicibus scripsit.

L.

Lais citata à Plinio XXVIII. 7.

Lampon, sive *Lampo* Pelusiota, apud Galenum κτ̓ τόπους, lib. IIX. c. 1. T. 2. p. 275. 276.

Lampon simpliciter, apud eundem Pharmacorum κτ̓ τόπους, lib. III. cap. III. sive ille fuit, sive alius.

Lanfrancus Mediolanensis, cujus est parva & magna Chirurgia.

Laodicus Rex, Galeno III. cap. 1. κτ̓ τόπους ubi auricularia commendat pharmaca.

Largius Designatianus citatus Marcello Burdegalensi, in præfat. vide infra Scribonius Largus.

Dis Manibus. M. *Latinius Medicus Hermes vixit annos XXXX.* Vetus inscriptio Bononiensis apud Sponium p. 143. Misc. eruditæ antiquitatis.

Latyrion, Rasi lib. II. Continentis c. III.

Laurentius Frisius, qui Germanicè spripsit de cura singulorum morborum, quod opus Speculum medicinæ appellavit, & præterea Synonyma materiæ medicæ, Defensionem Avicennæ.

Laurentius Laurentianus, Florentinus, qui multos Galeni libros non ineleganter transtulit, sed adeo atra bile percitus, ut sese in puteum tandem præcipitarit citra evidentem morbi causam, ut scribit Petrus Crinitus ipsius auditor, & Cælius Rhodiginus. Quanquam sunt qui id dicunt aliter contigisse.

Laurentius Lippius, Collensis, qui Oppianum de piscibus vertit carmine.

Laurentius Marolus, Genuensis, qui scripsit librum de gradibus medicinarum.

Laurentius Saxoferratus.

Lazarus Daldus, Placentinus.

Lecanius Arius, Galeno Medicamentorum κατὰ γένη, lib. v. vide Arius.

Lectus, sive *Lectue*, Rasi lib. I. Continentis c. IIX.

Lenaeus, vide infra, Pompejus Lenæus.

Lensastus.

Leonardus Bertapalia, aut ut alii vocant, Predapalea, Paduanus, qui Chirurgiam composuit.

Leonardus Jacchinus, aut ut alii nuncupant, Giacchinus, cujus sunt multi libri apprime docti.

Leonardus Legius Papiensis, qui flores ex Galeni libris collegit, & alia quoque scripsit.

Leonardus Fuchsius Germanus, sui temporis scriptor in re medica doctissimus, ut plane ostendunt ejus opera multa & insignia.

Leonides Alexandrinus ἐπισυνθετικός, *) ut dicit Galenus sive Herodotus in Introductione, sive Medico. T. IV. p. 373.

Leonides, seu *Leonidas*, sive ille, sive alius, Aetio, Paulo Aeginetæ, lib. VI. c. LXIX. & Alexandro Tralliano citatus, & præterea Cælio Aureliano lib. Oxeon II. c. I. G. Vallæ XXIX. cap. 266. expetendorum, & fugiendorum, ubi de Hermaphroditis.

Leonta unctoris (iatraliptæ) mentio in veteri inscriptione apud Reinesium classe XI. 32. ut aliorum apud Gruterum p. DCXXXVI. *C. Platorii Secundionis*, *C. Terentii Romuli* sive *Drymuli* &c.

Leontius Geoponicorum scriptori sæpius citatus.

Leoparda apud Theodorum Priscianum libro quarto de Physica scientia ad Eusebium filium, ubi uxor Nomenclatoris cujusdam memoratur.

Leucius. Vide Lucius.

Liberatus de quo Victor Vitensis lib. v. Vide Tillemontii memor. Ecclesiast. T. XVI. p. 581.

Licinus Atticus, Galeno Medicamentorum κατὰ τόπους, libr. VIII. cap. v. T. II. p. 283.

Lilbatinatus, Serapioni Antidotorum c. XXXIII.

Lina-

*) Qui Methodicæ sectæ placitis sua addidit.

Linacos, Serapioni Simplicium c. CCLXXXIX.
Lingon, Galeno lib. Medicamentorum ſecundum locos IX. cap. IV. T. 2. pag. 300.
Linus Poëta. Vide ſupra, in Heſiodo.
Liſius, vide infra *Luſius*.
M. *Livius*. In vet. inſcriptione apud Fulv. Urſinum p. 98. & Gruterum p. DCXXXII. 4. M. *Livio Celſo*, *Tabulario ſchola Medicorum*. M. *Livius Eutychus archiatros Oll. d. II. in fr. ped. IIII.* Boiſſardus T. VI. p. 143. Mercurialis IV. I. Var. Lect.
Logadius, cujus Hiera ab Aetio deſcribitur Tetrab. I. Sermon. III. cap. CXI.
Lororacos, Raſi lib. II. Continentis c. item II.
Loterius memoratus in titulo de pace Conſtantiæ, inter Fridericum I. Imp. & filium Henricum, verſ. *hi ſunt nuncii*.
Lucas quoque Antiochenus ille ex quatuor Evangeliſtis unus, fuit medicus, & quidem profeſſione, ut teſtatur Paulus Apoſt. ad Coloſſenſes IV. 15 inquiens, *Salutat vos Lucas medicus dilectus*, Λυκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητός. Quod & repetunt Euſebius Cæſarienſis lib. Eccleſiaſticæ hiſtoriæ III. cap. II. Epiphanius in vitis Evangeliſtarum, Divus Hieronymus de ſcriptoribus Eccleſiaſticis, cap. VII. & in epiſtola ad Paulinum, & in Eſaiam, cap. VI. ubi dicit veteres eccleſiæ tractatores tradidiſſe Lucam Evangeliſtam medicinæ artis ſcientiſſimum fuiſſe. Paulinus Natali IX. S. Felicis:
Hic Medicus Lucas, prius arte, deinde loquela: Bis Medicus Lucas. Non omittam fuiſſe qui dubitarint, an D. Paulus in illo cap. IV. ad Coloſſenſes de noſtro Evangeliſta ſenſerit, præſertim quod articulum addiderit, Λυκᾶς ὁ ἰατρὸς, veluti diſcernendi cauſa. Sed ita potuit etiam appellari licet nullus alius eſſet hoc nomine. Alium tamen puto cujus meminit Galenus in Aphoriſmos Hippocratis nempe Lucium Tarſenſem de quo ſupra. Nam ut notum eſt eadem nomina Lucanus, *) Lucius & Lucas, ut docuit Grotius in limine notarum ad Evangeliſtam Lucam. Greg. Nazianzenus:

Ματθαῖος μὲν ἔγραψεν Ἑβραίοις θαύματα Χριστοῦ
Μάρκος δ' Ἰταλίῃ, Λουκᾶς Ἀχαΐδι

*) Hickeſii theſaur. ſeptentrional. T. 2. p. 251. Acta Erud. 1706. p. 196.

In Bibliotheca Renati Moreau fuit Lucii Epistola ad Galenum, teste Labbeo p. 217. Bibl. novæ MSS. Cangius in appendice ad glossarium Græcum pag. 90. ait in Codice Regio Paris. 349. fol. 156. describi ἀλάπον τȣ̃ ἁγίȣ Ἀποςόλȣ καὶ Εὐαγγελιςȣ̃ Λȣκᾶ δωδεκάθεον ὀνομαζόμενον, ὠφελȣ̃ν εἰς πάντα τὰ πάθη, ἐξαιρέτως τὴν ἀμβλυωπίαν, ᾧ καὶ οἱ καλλιγράφοι χρῶνται. S. Lucæ tributa compositio ἀλαπȣ sive salsi embammatis exstat etiam in Bibl. Cæsarea teste Lambecio Tom. VI. p. 107. 140. Confer Nicolaum Myrepsum sect. II. de salibus cap. XVI.

Lucas Valentinus, Dertonensis, cujus poëma de compage & utilitate membrorum laudat Gyraldus lib. I. de poëtis sui temporis.

Lucius Durius memoratus Plinio, lib. VII. c. LIII.

Lucius sive *Leucius*, quem καθηγητὴν h.e. præceptorem suum vocat Gal. T. 2. p. 338. 340. sæpeque laudat ut p. 358. 373. 387. 390. 391. 392. 404. 409. Contra Asclepiadem scripsisse testatus pag. 410. Leucii emplastrum T. 2. p. 169.

Lucius Tarseus, sive Tarsensis Galeno Medicamentorum κατὰ τόπȣς, lib. IX. c. V. Idem ut videtur cum priore.

Lucius quisquis is est, simpliciter, eidem ibi citatus lib. III. c. I. & lib. IX. c. IV. & V. Aetio Tetrab. III. Serm. IV. c. XLII. & Tetrab. IV. Serm. I. c. III. & Serm. III. c. II. in fin. & c. IX. & c. XIV. Idem ipse est qui & *Leucius* alibi dicitur. Nam sæpe Græci ευ pro, ȣ, dicunt, scilicet λεύκιος pro Lucius, & λεύκȣλλος pro Lucullus.

Ludovicus Bellisarius Mutinensis, qui librum Galeni de instrumento odoratus in Latinum vertit.

Ludovicus Bonaciolus, Ferrariensis, cujus sunt libri de variis affectibus gravidarum mulierum. Hujus sæpe meminit Leonicenus.

Ludovicus Marlianus, Mediolanensis, Hispaniarum regis medicus.

Ludovicus Vasseus Catalaunensis, qui edidit librum Anatomes humani corporis.

Lullus de quo Albericus monachus trium fontium, in Chronico ad A. C. 755. p. 94.

Raymundus Lullus, infra in Raymundo.

Lupus Macedo, qui novitatis gratia viguit, & veluti oraculum quoddam

ex

ex adytis loquens, ut scribit Galenus lib. I. de naturalibus facultatibus. Vide infra in Lycus.

Lusius cujus quatuor libros Tardarum passionum citat Cælius Aurelianus lib. ejusdem tit. II. c. I. & lib. II. c. VII. & lib. IV. cap. III. ubi tamen legitur *Lysias*.

Lutrios Tarsensis laudatus Avicennæ, nisi sit ille Lucius Tarseus, quod Tiraquello magis probatur.

Lycomedes, Galeno citatus lib. Medicamentorum secundum locos VII. c. V. T. 2. p. 269.

Lycus Macedo, Empiricus, Galeno T. IV. p. 57. T. V. p. 503. & alibi, composuit *Commentarios in libros Epidemion Hippocratis*, ut dicit idem Galenus lib. III. eorundem Epid. & *in Hippocratis Aphorismos*, id. T. V. pag. 329. Sed & eum prolixe scripsisse *de Anatomia* testatur, Lycum simpliciter vocans lib. I. de Anatomicis administrationibus & T. V. p. 21. Eumque fuisse discipulum *Quinti*, ibid. & *Satyri*, sui præceptoris lib. II. Commentariorum in Hippocratem de natura hominis, adversusque illum pro Hippocrate, quem non recte intellexisse arguit T. 4. p. 370. nuncupatim, & ut sic dicam, titulatim scripsit idem Galenus, T. 4. p. 366. T. 5. p. 329.

Lycus Neapolitanus citatus Plinio, lib. XX. c. item XX.

Lycus simpliciter Oribasio in Compendio medicinæ, quo loco tractat de Cataplasmatis, & Aetio Tetrab. I. Serm. III. c. CLXXVI. & Paulo Aeginetæ lib. V. c. III. & c. XIII.

Ti. Lyrius in veteri inscriptione apud Dan. Clericum p. 568. Hist. medicinæ. Idem apud Raph. Fabrettum p. 300. Inscript. est *Illustrius*, apud alios *Illyricus*, apud Gruterum p. MCXI. 5. *Tiberius Ti. Cæsar. Aug. Ser. Celadianus Medicus ocularius.* De medicis ocularis dictum supra, p. 97. & à Jo. Rhodio ad Scribonium Largum pag. 76. sqq.

Lysias, Cornelio Celso lib. V. cap. XIIX. Galeno Pharmacorum localium lib. VII. c. II. T. 2. p. 263. atque alibi. T. 3. p. 44. T. 4. p. 36. κτ̃ πολίσχυ T. 5. p. 665. Vide *Lusius*.

Lysimachus quem inter scriptores de agricultura laudant Varro, Columella, Plinius.

Lysimachus Rex, à quo herba Lysimachia Plin. XXV. 7. Paulus Ægin. VII. 3.

Lysiponus cognomen Medici ocularii, Augusti & Augustæ, liberti Tib. Julii, sic enim emendandum esse docet Reinesius p. 607. vet. Inscript. quod

quod ediderunt *Cutisonus*. Ita congruentia arti salutari nomina quæ Medicis in saxis tribuuntur, *Calus*, *Callistus*, *Eutychus*, *Faustus*, *Onesimus*, *Pausanias*, *Pausilypus*, *Sosipolis*, *Sosas*, *Sosthenes Soter*, *Sozon*, *Symphorus*.

Lyso, qui Tironem Ciceronis libertum in Achaja curavit, apud Ciceronem prima Epistola libri XVI. Epistolarum familiarium.

M.

Mabal, Rasi lib. Continentis X. c. 11. & lib. XII. c. 1.

Mabitus, qui docuit quomodo fiant Sirupi, & Clysteres, Galen. lib. VI. Simplicium.

Macedo, Galeno lib. Medicamentorum localium IX. capite primo, & lib. X. c. 1. T. 2. p. 306. Nescio an sit Lupus sive Lycus Macedo, de quo supra.

Macedonius ex Medico CPol. Monachus, de quo Ephraim Syrus p. 86. edit. Latinæ Gerh. Vossii.

Macer, vide Aemilius Macer.

Macer Balista citatus Petro Aponensi in additione Mesue, quo loco tractat de hydropisi.

Machaon filius Æsculapii, Podalirii frater, qui bello Trojano ducem Agamemnonem secutus non mediocrem opem commilitonibus suis arte sua præbuit, sed & ψυχὴν *) κατέθετο ἐν τῇ Τρωάδι, ut notat Thessalus Hippocratis filius legatione ad Athenienses T. 2. Opp. Hippocr. p. 949. De eodem Tiraquellus p. 245. sqq. Lambecius T. 2. p. 527. qui iconem ejus quoque exhibet ex veteri Codice Dioscoridis, unde repetunt Bellorius, & Jac. Gronovius T. 3. thesauri Antiqvitatt. Græcar.

Machaon alter, cujus Medicamentum ad purulentos oculos ex Scribonio Largo describit Galenus lib. IV. Medicamentorum secundum locos cap. VII. Nam priorem illum quicquam scripsisse non legimus.

Macharion, Galeno in Medicamentis κατὰ γένη, lib. II.

Macharion, nisi idem sit, citatus Galeno in eodem lib. II. & iterum V. κατὰ γένη, T. 2. p. 334. 343. 381. & lib. V. Methodi T. 4. p. 217. 219 & Aetio Tetrab. III. Serm. II. c. XI. & Serm. IV. c. XLI. & Tetrab.

*) Nota phrasin, sacris usitatum scriptoribus, *animam ponere* Johann. X. 11. 15. 17. & pluribus aliis locis.

trab. IV. Serm. III. c. XII. & Paulo Aeginetæ lib. III. cap. XLIX. & lib. IV. c. XIX.

Manarchus, Plauto memoratus in prologo Captivorum.

Magistrianus Aetio citatus Quaternionis IV. Ser. I. cap. CXXVI. & CXXXIV. & Serm. II. cap. LV.

Magninus Mediolanensis, qui librum Arnaldi Villanovani de regimine sanitatis, additis & immutatis quibusdam, sibi vendicavit. Sunt qui hunc Magnum appellant.

Magnus Antiochenus. Zenonis Cyprii discipulus qu Alexandriæ *) docuit teste Eunapio p. 138. Ejus de urinis laudant Theophilus & Actuarius, iatrosophistam Galeno posteriorem appellantes. Ejusdem mentio apud Philostorgium VIII. 10.

Magnus, quem Circulatorem, περιοδευτὴν vocat Galenus Pharmacorum localium lib. V. cap. VII. T. II. p. 228.

Magnus Clinicus, Galeno ibidem, & libro ejusdem operis V. cap. III. T. II. p. 226. Idem cum superiore, nam Clinici περιοδευταί. Vide Menagii Amœnitates Juris cap. XXXV.

Magnus Ephesius, Aureliano lib. Oxeon. III. cap. XIV. ex libro Epistolarum.

Magnus Philadelphiensis, Gal. lib. VII. cap. IV. & lib. IX. cap. V. & secundum genera libro V. T. II. p. 267. 301. 387.

Magnus Tarseus, secundum locos, lib. IX. cap. VII. & etiam secundum genera alicubi T. II. pag. 304.

Magnus quispiam, (Philadelphiensis opinor) eidem Galeno lib. IV. De differentiis pulsuum, qui testatur Pneumaticæ addictum sectæ fuisse T. III. pag. 33. ac *de pulsibus* non male scripsisse pag. 87. Ejus liber tertius ad Demetrium Philosophum de inventis post Themisonis tempora T. III. p. 31. Idem libro Theriacæ ad Pisonem, illum docet scripsisse *de Antidotis*, Archiatrumque evasisse tempore ipsius Galeni Μάγνος ὁ καθ' ἡμᾶς ἀρχίατρος γνώριμος, & Cœlio Aureliano lib. Oxeon II. c. X. & Aetio Quaternion. II. Serm. III. cap. CV. & Ser. IV. cap. XVI. & alibi: & Serapioni tractatu VII. cap. VIII. ubi illum dicit fuisse regem medicorum tempore Galeni. In illum opinor defunctum hoc Lucilii epigramma, quod exstat libri I. Anthologiæ p. 86.

*) Alexandriam Medicinæ studio claram notat vetus expositio Mundi à Jac. Gothofredo edita pag. 23.

Μάγνον ὅτ' εἰς ἀΐδην κατέβη, τρομέων Ἀϊδωνεὺς
Εἶπεν, ἀναστήσων ἤλυθε καὶ νέκυας.

Ad ſtyga cum venit Magnus, Pluto anxius inquit,
Vitam etiam ut reddat manibus, iſte venit.

Magni Medici Epigramma Græcum in Galenum legitur libro quarto Anthologiæ pag. 485.
Vide & infra, *Megas.*
Mabazer Jo. Serapioni citatus Antidotorum cap. CCCXLV.
Mahemet, ſive Mahomet Araſi.
Mahemet filius Zachariæ.
Mahemet filius Zachariæ Araſi. Nam hæc tria comperio apud Meſue, & ſimiliter Mahomet ſimpliciter, niſi unus idemque ſit.
Mahmris, Raſi lib. IX. Continentis cap. IV.
Mahumed Bielgehem, Raſi lib. VII. Continentis cap. I. ex authoritate Elkindi.
Maja, Μαία, Galen. T. II. pag. 389.
Maimon, Serapioni Antidotorum cap. XXXII.
Majorianus, Aëtio citatus Tetrabibli III. Sermone IV. cap. ult.
Malab, Raſi lib. XI. Continentis cap. V.
Maleſe, Raſi lib. I. Continentis cap. I.
Malorianus, vitioſe pro Majoriano.
Manaſeus, & *Mnaſeus*, & *Mnaſeas*, & *Mnaſias*, & *Mnaſius*, *Mnaſeus* & *Mnaſſeus*. Hos enim omnes ſæpe citatos reperimus, ſive diverſos, ſive eosdem, quod magis opinor in Codicibus Galeni, Aetii, Pauli Aeginetæ, Cælii Aureliani, & Alexandri Tralliani. Eumque numerat Galenus ipſe, ſive is eſt Herodotus, inter Methodicos in Introductione ſive Medico.
Mambateus, Galeno citatus lib. VI. Simplicium.
Manethon, Paulo Æginetæ lib. IV. c. XI. & lib. VII. c. XIII.
Mantias, ſive *Manteias* Herophileus, Galeno T. II. 328. 334. & p. 252. ubi vitioſe excuſum ἱερόφιλος: præceptor Heraclidis Tarentini & Hygieni, ut videre licet apud Galenum in libris Medicamentorum κατὰ γένη, lib. II. & iterum lib. VI. T. 2. p. 249. 257. T. 4. p. 3. & κατὰ τόπους lib. II. cap. I. ubi eum non vulgarem medicum vocat, οὐ

τῶν

τῶν τυχόντων ἰατρῶν, T. 2. p. 177. & iterum lib. VI. cap. 3. & 4. citatumq; ab eo in priore loco ex libro cui titulus est, *Pharmacopola in re medica.* φαρμακοπώλης ὁ κατ' ἰητρεῖον. T. II. p. 374. περὶ τῶν κατ' ἰητρεῖον. T. 5. p. 661. 667. ἐκ τῶν Μαντίου δυνάμεων T. 2. pag. 280. Sed & idem Galenus in præfatione lib. VI. Simplicium Pharmacorum tradit eum scripsisse περὶ καθαρτικῆς ἢ κλυσμῶν T. 2. p. 68. de purgantibus, & propotismis, & clysmis, & περὶ φαρμάκων κατὰ τόπους de Pharmacis secundum locos. T. 2. pag. 68. 252. 357. Icon Mantiæ in veteri Dioscoridis Codice apud Lambecium II. pag. 558. & Nesselium, Belloriumque & in thesauro antiquitatum Græcarum Gronoviano T. 3. lit. ee.

Marastem, Rasi libro Continentis 6. c. 1. & lib. 7. c. ult. & lib. 8. cap. 1. ubi illum citat ex libris Experimentorum.

Marcellinus Galeno citatus lib. Medicamentorum secundum locos VII. c. V. T. 2. p. 269.

Marcellus Burdegalensis, cujus exstat & liber de Medicamentis empiricis, Physicis, & rationalibus, quem edidit tempore Gratiani & Theodosii, fuitque Christianus, ut constat ex cap. XXI. & XXIII. & XXV. sui operis. De hujus editionibus, & de scriptoribus ab eo laudatis dixi in Bibl. Latina.

Marcellus alter citatus Galeno T. 4. p. 444. Aëtio, Quatern. secundi Serm. II. cap. undecimo, Paulo Æginetæ lib. IV. c. XI. & lib. VI. cap. XLIIX. & Alexandro Tralliano lib. IIX. cap. VI. & Marcello illi Burdegalensi cap. XX. ubi eundem egregium medicum vocat & Neronis ætate ostendit vixisse. pag. 332. edit. Henrici Stephani.

Marcellus Sidetes cujus carmen de medicina ex piscibus Græce & Latine edidi lib. I. hujus Bibl. c. 3. Incidi postea in versionem metricam *Federici Morelli*, quam hoc loco, est enim rarius obvia, cum Lectoribus communicare, non ingratum ut puto embolum, juvat. Supersunt autem in editis tantum versus centum & unus, cum Jo. Jacobus Frisius in Bibl. Gesnerianæ epitome ac supplemento testetur Marcellum de piscibus MS. fuisse in Bibl. Strozziana versuum CXCVI. Quæ Aëtius ex Marcello profert *de lycanthropia*, libro secundo secundæ tetrabibli capite undecimo, similia sed Marcello non nominato refert Paulus Ægineta III. 16. Videtur idem Marcellus

cellus respici ab Aëtio, ubi Marcellium pastillum refert tetrabibli tertii lib. I. c. XLIX. & à Stephano Byzantino Marcellum Medicum laudante in *ἀντίκυρα*. Marcelli (hujus ut putat Lambecius VI. p. 147.) *περὶ σφυγμῶν* MS. in Bibl. Cæsarea. Laudat & Hieronymus 2. in Jovinianum, Marcellum Sidetem & Latinum Flavianum, hexametris versibus differentes. Et Suidas testatur Antonini ætate scripsisse Marcellum epico carmine *βιβλία ἰατρικὰ μβ´ de re Medica libros XLII.* in quibus & *de lycanthropia morbo* tractaverit. Sed non omittendum epigramma Græcum, quod ad Suidam publicavit clarissimus Kusterus:

Μαρκέλλου τόδε σῆμα, περικλυτοῦ ἰητῆρος
φωτὸς κυδίστοιο, τετιμένου ἀθανάτοισι.
Οὗ βίβλους ἀνέθηκεν *) ἐϋκτιμένῃ ἐνὶ Ῥώμῃ
Ἀδριανὸς, προτέρων προφερέστατος ἡγεμονήων,
Καὶ παῖς Ἀδριανοῖο μέγ' ἔξοχος Ἀντωνῖνος,
Ὄφρα καὶ ἐσσομένοισι μετ' ἀνδράσι κῦδος ἄροιτο
Εἵνεκεν εὐεπίης τήν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων
Ἡρῴῳ μέλψαντι μέτρῳ θεραπήια νούσων
Βίβλοις ἐν πινυταῖσι δυσὶν καὶ τεσσαράκοντα.

Marcelli hoc est monumentum, Medici inclyti,
Viri illustrissimi, & Diis immortalibus chari:
*Cujus libros in publica Bibliotheca *) pulchra Roma reposuit*
Adrianus, priorum præstantissimus Imperatorum,
Et filius Adriani valde excellens Antoninus.
Ut & ad posteros inclytum ejus nomen esset
Propter eloquentiam quam ei dedit Phœbus Apollo.
Carmine enim heroico cecinit remedia morborum
Libris doctis quadraginta duobus.

*) Similiter Marcellus Empiricus testatur Paccii Antiochi, qui Philonidis Catiniensis auditor fuit, librum scriptum de remedio ad stomachi & lateris dolorem, Tiberio Cæsari datum & per eum in Bibliothecis publicis positum. Et Flavius Josephus refert historiam suam ita probatam Tito Imperatori, ὥστε χαράξας τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ τὰ βιβλία δημοσιεῦσαι προσέταξεν.

MAR-

MARCELLI SIDETÆ
DE MEDICINA EX PISCIBUS,
Fragmentum Poëmatis ἰατρικῶν interprete
FED. MORELLO, Parif. Profeffore Regio.

ÆQVOREIS *didici medicam vim Pifcibus effe,*
Multas per luces fcrutando pectoris ima,
Ut me ufus docuit; fimul & plerique periti:
Horum ergo numerum referam cum nomine vero.
Æquoris immenfos fcopulofi findere campos
Innumeri fuerunt pifces fplendore decoro.
Omninigri Percni, varia formaque notati,
Et Phagri & Glauci illuftres, oculisque bovinis,
Et Cephali & Thunni & Labraces *luce micantes,*
Praftantes Umbra, ac Jecorini *dentibus uncis:*
Sargini, Glanes, miri candoris Afelli,
Chryfophrysque Lophesque & Pelamydes & Acharna,
Mugil *cum Rubris, & littoreis* Melanuris,
L*eves Congri, Anguilla,* Murenaque *feroces:*
Boces: pungentes & Acus, & Julides *acres,*
Et Perca & Mulli *una cum Teftudine picta.*
Littoreus Murmur, *pernici & Hirundo volatu.*
Oblongi Rhombi & Solea, queis plana figura eft:
Florentesque Scari, & Phucis fulgore rubenti,
Et Batides, Turdi, & Coracinus *dentibus albis,*
Ponti & equi, Rana & Cuculi *pinnis permcutis.*
Turtur, Milvago, Labeo *quoque littora quærens.*
Scorpius atque Lupi, *verfuta Sepia, & Hirci.*
Dentatus Sparus, & praftanti Gobius ore.
Typhlini, Torpedo lenta, Urtica feroxque.
Vermiculi, Smarides, Bafilifcus corpore amœno,
Et fquallens Squatina, & candens Pulmo marinus:
Vertibula & Mana, *Catuli, peregrina Lagois.*
Dein fulvi a) *Synodontes & Gladii, Thraniaque.*

a) *Vel.* Afpera Concha & Dentex.

Et loricati Mures, & Salpa venusta.
Tum Leo, Lolligoque, & cornigero Astacus ore,
Squillaque flavescens, ruber, ambiguusque Pagurus:
Inde Lacertorum species, Coliæ atque Gerisci.
Et Carabus rudis, & contorta Buccina testa,
Et Lepades, Chemæque, & acutus & asper Echinus,
Polypus astutus crinali corpore: Concha,
Ostrea dura, caveæque Pelorides, atque Gerini:
Tellinæ, Glandes, Mytuli, qui cautibus hærent.
Delphini comites Nautarum, vertice curvo.
Phocæque atque Aries, Pontique ingentia Cete.
Scilicet omnibus his tribuit natura medelas,
Morbos ut nullos mortalia corda pavescant,
Queis pelagus, tellusque dedit medicamen, & aër.

De Mullo.

Purpureus Mullus b) flammis crepitantibus assus
Cum flavo melle ardentes permitigat ignes
Carbonum ex imo jaculantum spicula leti.

De Trygone seu Turture marina, & Murena.

Vulnera lethiferi liventia tabe Draconis
Lethalis Trygonis, simul ambigua Murena,
Pectoribus jecur avulsum sanare putatur.

* * *

Despumante mero decoctum in vase patente
Si bibitur, fœtus extinguit pondera in alvo.
Jus liquidum pellit de pectore dira venena
Epota in cœnis, cibus est lautissimus ejus
Piscibus è cunctis, si Rex Scarus excipiatur.
Hujus fel melli commixtum lumina mulcet
Mortalesque acuit visus, c) tenebrasque repellit.
At Solea insignis petulanti admota lieni,

Vin-

b) Plin. libr. 32. cap. 10.
c) Plin. ibid.

Vinctaque fasciolis, morbi pondus grave tollit.
Verum magnoculi Cephali *fa fum caput olla.*
Figlina merfum, mellisque liquore rigatum,
Praestantis, ficos piloso in podice natos,
Et tumidas penitus poterit sanare mariscas.
Pelamydis *lepidae caput id praestabit adustum.*
Offensaque adjuncta cuti cito Perca *coercet*
Nigrantem saniem, fere par afflatibus ignis,
Caerulei Glauci *cocti in viridantibus herbis*
Jus niveum cupidis auget nutricibus amnem
Cum bibitur: gratasque suis ita reddit alumnis,
Queis praebent dulci distentas lacte papillas.
At Thunni *jecur & nigrum fel saxa colentis*
Non finit in ciliis superis succrescere pilos,
Pungentes oculos, si forcipe vulseris ante.
Æquorei *quoque* Equi *fel felli compar* Hyænæ.
Ingentem Congrum *si vivum condis aheno*
Palladio exundantem oleo, fervente sub igne
Pinguis adeps cribro aut colo transmissus aperto,
Dummodo Eleusinam quis ceram temperet una,
Et lini superimposito velamine, ad alvum
Applicet enixa modo, nunquam membra notabunt
Informes maculae & rugae, formaque decora
Illaesa, ut fruitur qua virginitate, manebit.
Combustum Rhinæ *corium splendentibus undis,*
Et rite appositum sanat tubercula foeda.
Ictus aequorei facile est sanare Draconis,
Si sectum in partes nova supra vulnera ponas.
Felque venenatum Phthiris d) *puliciisque marini*
Auxilium praesens cruciatis auribus adfert.
Turturis *at jaculo* e) *facile est lenire dolentes*
Dentes, si hoc fodias causam stirpemque dolorum.
Ubera post partum fuerint si obstrusa recentem,
Effundent lactis rivos felle uncta Lacertæ.
Scorpius *aequoreus nassa conclusus in arcta,*

Si

d) Pediculi Plin. lib. 32. cap. 7.
e) Plin. lib. 9. cap. 42. Diosc. lib. 2. cap. 12.

Si subito immoritur f) *generosi in munere Bacchi,*
Et bibat hunc calicem mortalis splene laborans,
Aut jecore affecto, securus deinde quiescet,
Libera membra dolore videns, qui torserat ante.
Callosaque cuti laves in vertice Gerres,
Et densis etiam Verrucis rite medentur:
At si, fœniculi molli cum crine, g) *coquantur,*
Post epulas læta Nutrices lacte redundant.
Ulcera salsugo Smaridum *serpentia sanat.*

Reliqua desiderantur.

Marcellus Virgilius, Florentinus, qui non veritus est de integro vertere Dioscoridem post Hermolaum Barbarum, & Joannem Ruellium, quem scholiis doctissimis illustravit.

Marcianus, Aetio Tetrab. III. Ser. I. c. XXVII. Vide infra, *Martianus*.

Marcion Smyrnæus de simplicibus (simplicium medicamentorum) effectibus. Plin. XXVIII. 4. Tiraquellus *affectibus* legit, vitiose ut opinor.

Marcus ὁ καθηγητὴς, apud Galenum, in lib. II. Antidotorum.

Marcus Cato, vide supra Cato.

Marcus Clinicus in veteri Lucilii epigrammate, lib. II. Anthologiæ p. 214.

Marcus Fabius Calvus, Ravennas, qui primus omnia Hippocratis opera vertit, hoc ipso conatu laude dignissimus.

Marcus Gallus Asclepiadeus. Galen. T. II. pag. 283.

Marcus Leonellus Faventinus à Victoriis, cujus librum habemus de ægritudine infantium.

Marcus Terentius, Asclepiadeus, Galeno κατὰ γένη, lib. VII. T. II. p. 310. Vitiose alii legunt Telentium vel Talentinum. Terentii hujus iterum mentio apud Galen. T. II. pag. 387.

Marcus Toletanus, qui ex Arabico sermone in Latinum vertit librum de motibus manifestis & obscuris qui inter Galeni spuria habetur. Ex Græco Arabice interpretatus fuerat Joannitius, de quo supra.

Marcus Varro, vide infra Varro.

Marcus simpliciter, Galeno in compositionibus Medicamentorum κατὰ τόπους, lib. IV. c. VII. quem credibile fuisse unum ex illis prioribus.

Margareta cui Ladislaus Neapoleos Rex (A. 1414. extinctus) quod ejus artis esset

f) Plin. 32. 9. Dioscorides lib. 2. cap. 35.
g) Plin. lib. 32. cap. 10. Diosc. lib. 2. cap. 30.

esset peritissima, potestatem fecit ejus periculum faciendi. Cujus rei litteras se vidisse tradit Matthæus de Afflictis in constitutiones Siciliæ incip. *utilitati speciali.* col. 11.

Marianus S. Barolitani, cujus sunt plurimi libri Chirurgici.

Marinus, Galeno libr. Medicamentorum secundum locos VII. cap. II. & lib. II. Commentariorum in Hippocratem de natura hominis, T. V. pag. 21. ubi dicit hujus fuisse discipulum Quintum *) præceptorem suum μαθηταὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν τῶν δὲ πολλοί τε καὶ ἄλλοι, Νομισιανοῦ μὲν ὁ διδάσκαλος ἡμῶν Πέλοψ, Μαρίνου δὲ Κόϊντος. Ibidem Marinum refert inter eos qui Anatomica scripsere, & initio libri octavi de dogmatibus Hippocratis & Platonis T. 1. p. 318. inter eos qui neglectam artem anatomicam iterum instaurarunt, οἱ μετὰ τοὺς παλαιοὺς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τὴν ἀνατομικὴν θεωρίαν ἠμελημένην ἀνακτησάμενοι. Hujus viginti librorum ἀνατομικῶν epitomen quatuor libris scripsit Galenus, ut ipse refert de libris propriis T. 3. p. 364. τῶν Μαρίνου βιβλίων ἀνατομικῶν εἴκοσιν ὄντων, ἐν τέτταρσιν ἡμετέροις ἐπιτομή. & de eo quoque loquitur libro VII. de usu partium c. 14. & libro secundo de semine, in fin. & alibi sæpe T. 1. pag. 246. 259. 542. T. 3. p. 453. T. 5. pag. 314. 324. Et hujus quoque trochiscos describit Avicenna lib. V. tract. IIX.

Marinus alius, cui nomen ***Posthumius*** fuit, Plinio Secundo memoratus in epistola ad Trajanum, quæ est sexta decimi libri, (al. duodecima) nisi hic idem sit cum præcedenti, quod Jonsio persuasum. Sed malim Tiraquello, Joanni Bernierio, & Daniel Clerico assentiri quibus hic diversus & fortasse prioris filius videtur, citatus ab Andromacho apud Galenum lib. VII. Medicamentorum secundum locos cap. II. qui quidem Andromachus vixit tempore Neronis & ejus Archiater fuit.

Marrar, Rasi lib. II. Continentis cap. I.

Marserogem.

Marsilius Cagnatus, Veronensis, libris quatuor observationum celebris qui post Romanam & Venetam editionem recusi in Tomo tertio Lampadis artium Gruterianæ. Librum quintum MS. habuit Nau-

Ss dæus

*) Non igitur Marinus discipulus Quinti, ut errore calami traditum lib. 4. hujus Bibl. cap. 17. pag. 579. & à Joanne Bernierio Hist. Chronologica Medicinæ p. 102.

dæus teste Labbeo. pag. 233. Bibl. novæ MSS. Digno Cognatum mactavit encomio Erythræus Pinacotheca prima p. 97. & Jo. Baptista Ferrarius Oratione XXXVIII. dicta in ejus funere.

Marsilius Ficinus, cujus infinita prope opera philosophica, & versionem Latinam Platonis aliorumque variorum scriptorum Græcorum habemus, & tres libros de triplici vita, quibus se ostendit medicum, Tiraquello judice, consummatissimum. Defunctus A. 1499. æt. 66. Opera ejus junctim excusa Paris. 1641. fol. duobus Voluminibus. Erudite nuper de Ficino V. C. Jo. Georgius Schelhornius Memmingensis in loco primo amœnitatum litterariarum, edit. Lips. 1725. 8.

Marsilius Paduanus, *de S. Sophia*, clarus sæculo decimo quarto labente, cujus inter multa opera sunt Commentarii in Aphorismos Hippocratis, atque in Avicennam, & Consilia quædam medica.

Marsinus Thrax quem citat Alexander Trallianus p. 81.

Martialis Μαρτιάλιος Erasistrateus quem Romæ sibi innotuisse testatur Galenus cap. I. de libris propriis. Ejus libri II. *ἀνατομικῶν* T. IV. p. 362.

Martiani *ἀνατομικῶν* libri II. *ἀνατομικῶν* T. III. p. 452.

Martianus Apher, Aëtio citatus Tetrab. III. Ser. III. cap. XI.

Martianus simpliciter citatus Aëtio Tetrab. II. Ser. III. cap. CX. & Ser. IV. cap. XLVII. & alibi, & Scribonio Largo, qui illum dicit fuisse tempore Augusti, sive ille fuit, sive alius. Et ab alterutro unguentum Martiaton dictum vult Nicolaus.

Martianus Rota Venetus, qui nonnullas Galeni versiones castigavit.

Martinus Acakia Catalaunensis, medicus Parisiensis, Tiraquello familiaris qui inter alia multa præclara opera libros duos Galeni de ratione curandi ad Glauconem, & Commentarios in Parvam artem ipsius & synopsim librorum de simplicibus edidit.

Martinus Crusius Borussus, lexico Chymico & aliis scriptis Medicis notus, nec confundendus cum Martino Crusio altero de Græcis litteris meritissimo, de quo Volum. VI. hujus Bibl. p. 682.

Martinus Gatinaria, Ticinensis, cujus sunt Commentaria in IX. Rasis ad Almansorem.

Martinus Gregorius, qui nonnullas Galeni translationes ex Græcis exemplaribus emendavit.

Martinus Steynpeys, Viennensis, cujus extat Methodus medicinæ.

Marty-

Martyrius citatus ab Alexandro Tralliano & Aëtio, si Tiraquellum audimus. Loca enim non reperio.

Marven filius *Zor* citatus Rabbi Moysi Aphorismorum parte xx. ex libro de cibis, vide Ebibule supra, & filius Zor.

Masagevich, Rasi Continentis, libr. VII. cap. IV.

Masarginus, Rasi lib. III. Continentis cap. II. & cap. VI.

Masarginib, sive Masargeneh, sive item Masargny, sive Masargimyd, sive Masargnih, sive denique Masarugh: hæc enim omnia nomina reperio, ejusdem operis lib. V. cap. I. & lib. VII. cap. I. nisi idem sit cum præcedente, quod facile crediderim.

Maserjavaibum medicum Basorensem, lingua Syrum, Religione Judæum memorat Abulfarajus p. 126. Hist. Dynastiar.

Maserice, sive Masereice, utrumque enim reperio apud Rasim lib. I. Continentis cap. III.

Masinissa Numidarum Rex, Medicis à Tiraquello accensetur quia à Livio XXIX. 32. dicitur in spelunca occulta herbis vulnus curasse. Hoc autem de eo dici etiam potuit qui ad hoc Medicorum cura & opera usus est, ipse artis licet parum peritus.

Massaliotes sive *Massiliensis* citatus Galeno T. II. pag. 391. & Aëtio Tetrab. IV. Ser. II. cap. LVIII. patriam non nomen denotat. Nam & Crinas, sive Critias, & Charmis & Demosthenes ophthalmicus Massilienses fuerunt, de quibus suo loco. Videtur autem apud Galenum Demosthenes intelligi.

Massurgei, Rasi lib. Continentis II. cap. IV.

Masuilobey, Rasi lib. II. Continentis cap. IV.

Matthæus Curtius Ticinensis, qui scripsit de venæ incisione in pleuritide.

Matthæus de Gradi, vide Joannes Matthæus.

Matthaus Sylvaticus, Mantuanus, qui Salerni versatum se testatur *) A. C. 1297. reliquit nobis vastum opus per lexici modum compositum quod Pandectas Medicinæ inscripsit, dicavitque Roberto Siciliæ Regi A. 1336. De illius editionibus Bonon. 1474. Neapol. 1474. Venet. 1478. 1480. 1489. Taurini 1526. fol. dixi in Bibl. Latina. Opus haud dubie præclarum atque utile, si emendate scripta & accurate exposita essent quæ in illo offeruntur,

*) In voce *bruchus*.

runtur. Sed cum vocabula Arabica ſcripta Hebraicis vel Latinis litteris licet non vitioſe, tamen multum negotii ſoleant faceſſere etiam illius linguæ peritis, ut omnes fatentur, atque oſtendit Reineſius libro de lingua Punica: quantam neceſſe eſt crucem figere ſcripta perverſiſſime, atque ita expreſſa ut ſingulis propemodum non paginis ſed verſibus Oedipo ſit opus. Quam peritus ſcriptor hic fuerit linguæ Græcæ pro captu & more illorum temporum, innumeris prodit locis. Exemplo ſit: *Obtalmia eſt apoſtema oculi, dictum ab* ob *quod eſt contra, &* talmon *quod eſt oculus, quaſi contra oculum.* Vel etiam hoc: *Dia Græce quando eſt una pars per ſe, debet ſcribi per jota & non per y, ut diamargariton. Dya vero quando ſignificat duo, per y debet ſcribi, unde Dyalogus, id eſt duorum ſermo. Dialectica vero per jota debet ſcribi, & eſt dictum, rationalis diſciplina. Dyalektika ſcribitur per y ut dicit Græcus. &c.* Vix eſt ut Arabice multo doctiorem fuiſſe ſtatuamus, quamquam Hiſpanos & Arabes ſe conſuluiſſe profitetur in voce *Maaleb.* Adducit quoque interdum Perſica vocabula, ſed rariſſime, ut in voce *barſegaſten*, & *ſebeſten.* Pleraque autem quæ explicanda ſibi ſumit, Græca omnia vel Arabica Latinis utcumque expreſſa litteris ſunt, in Latinis verſionibus Medicorum Græcorum vel Arabum obvia. Alia Latina ipſa, pauciora tamen. Non dubitandum interim, eruditus ſi lector acceſſerit, poſſe ex hoc libro eum diſcere non contemnenda, atque in Medicis antiquis, præcipue vero in Latinobarbaris ejus ope intelligere, quæ alioqui obſcura, lectores fugere neceſſeerat futurum. Exempla vide ſis apud doctiſſimum Reineſium p. 673. & multis aliis Variarum ejus Lectionum locis.

Scriptores, quos librum percurrens laudari à Matthæo Sylvatico reperi, hi ſunt:

Aaien, *in voce lapis.*

Abugerig, Abugeri, Abugeric, *ſæpius.*

Abullaan arach, *in voce lapis.*

Abix ſive Habix, *ſæpius, quod intelliges etiam de aliis, quibus locus nullus eſt adſcriptus.*

Abulhuaſim Almaſcadi in libro auri & minerarum & margaritarum terræ, *in voce miſib.*

Ægypti Reges quibus erat ſtudium ſcrutari corpora mortuorum, & cauſas valetudinum oculata fide recognoſcere, *in voce ſinel.*

Albaſarus.

Alba-

Albatarich. Vide infra, Galenus.
Albertus in suo lapidario, *in voce lapis.*
Albugerig, vide Abugerig.
Albuzit alharabi, *voce usven.*
Alcausus, sive Alcacizi, Alcauus.
Alexander Medicus, *sæpius.*
de Antidotis *in voce pnevmatosis.*
Ali sive Hali abbas, in secundo practicæ.
Almansor tractatu tertio & quinto. Vide Rasis.
Aloësme.
Anderodos, *in voce* caxchax.
Antidotarium virile in confectione mithridati minoris, in voce *milto* & *personantia.*
Archelaus qui regnavit in Cappadocia, *in voce electrum.*
Archigenes, *voce Daybom.*
Aristoteles, *in voce lapis.*
Asclepius, *voce Gerebstanum.*
Astahadion experimentator, *in voce Sartan.*
Atabari, *voce Sandal.*
in lapidario suo, *voce lapis.*
Averrois, libro Colliget.
Avicennæ Canones Fen, & de viribus cordis.
Bedigoras.
Bulcasin eben aben Azerim libro qui dicitur Srrvitor.
translato à Simone de Janua, *voce sarcocolla & Zegam.*
Callimachus, *voce erigion.*
Cassius Felix, *sæpius.*
tractatu de trochiscis, *voce electrum.*
Collector, vide Averrois.
Constantinus, *voce demalacboëm.*
Cornelius Celsus.
Damasceni antidotarium.
Demosthenes de obtalimia (ophthalmia) *vocibus dialecanon, pachides, paracentesis, psilla, psori.*
Diagoras, *voce caxchax.*
Dyascorides *sæpissime.* (Dioscorides)
Erodius sive Gerodius. Hieroclem hippiatricum intelligi notavit Reinesius p. 532. Var. Lect.

Evax

Evax in lapidario ſuo, in magicis *voce lapis*, *& kenne.*

Filon (Philo) Medicus doctiſſimus & perfectiſſimus, diligentia longa & ratione ſcripſit qua diſciplina elleborum detur, *voce elleborus.*

Galenus ex translatione Albatarich, libro de chymis, libro de cibis, libro dynamidiarum, antidotario, libris de medicamentis, de ſimplicibus &c.

Gariponti paſſionarius, *voce monopagia.*

Gerodius, *voce cimolea*, *& pori*, vide Erodius.

Græcus, *voce dia*, *& buthormarien.*

Liber de doctrina Græca, *voce exantimata & rododaſin.*

Gregorii moralia, *voce obrizum.*

Habix ſive Abix.

Habouhaſen, *voce miſch.*

Hahamed, *voce lapis.*

Haly, ſive Aly.

Hieronymi Epiſtola de fictis amicis, *voce aſtagę.*

Homerus, *voce mola.*

Humayn Judæus lib. de theriaca.

Hyppo. Hippocrates.

Joannicius.

Iſaac ben Aram (alibi Aniram vitioſe) in viatico, & de diætis particularibus.

Iſaac Benjamin, *voce lapis.*

Iſidorus *vocibus faba*, *lapis*, *paſſum.*

Meſaa, ſive Meſaao.

Meſarugie, Meſaruget.

Filius Meſarugie, *voce cantarides..*

Meſceche.

Meſehalach.

Joannes Meſue in electuario, in antidotario.

Aben Meſue, Meſuay.

Rabbi Moyſes.

Nicolaus.

Oribaſius commento aphoriſmorum Hippocratis, *voce carpelimor & regeber tederien.*

Ovidius Metamorphos. *voce ciſſos & electrum.*

Palladius libro de agricultura, *voce*, *medica.*

Papias, *voce falernum.*

Paulus

Paulus (Ægineta).
Plinius (ſcriptor. Hiſt. Naturalis.)
Plinius junior, *voce gerebotanum.*
Poſſedonius, *ſæpiſſime.*
Theodorus Priſcianus.
Pythagoras, *voce gerebotanum.*
Raſis in Almanſore & lib. de proprietatibus.
Rufus.
Serapion lib. aggregationis ſimplicium medicamentorum.
Servius.
Simon de Janna in Synonymis. Vide & ſupra in Bulcaſin.
Liber antiquus de ſimplici medicina, *voce echinus.*
Stephanus translator regalis diſpoſitionis *in Q. littera.*
Stephanus in Synonymis, *voce ponfolix.*
de capillo Veneris, *voce capillus.*
Synonyma antiqua, *voce nuigath & perſonantia.*
Theodorus Priſcianus.
Verſus, ſambucus eſt actis ſed ebulus eſt cameactis, *voce cameactis.*
Iris purpureum gerit florem, ireos album,
Gladiolus croceum ſed ſpatula fœtida nullum, *voce, Ireos.*
Urbanus per ſe neſcit pretium ſcabioſæ,
Nam purgat pectus quod comprimit ægra ſenectus,
Lenit pulmonem, purgat laterum regionem,
Apoſtema frangit, ſi locum bibita tangit,
Tribus uncta foris anthracem liberat horis. *Voce ſcabioſa.*
Filius Zezar.

Mattheolus ſive Matthiolus, vide infra Petrus Andreas Mattheolus.

Matthias Theodorus Menanelius, qui librum Græcum de Melancholia ex Galeno, Rufo, Aëtio aliisque medicis collectum Latinum fecit. Antw. 1540.

Maximianus, cujus collyrium deſcribit Alexander Trallianus libr. v. cap. VI.

Maximus Planudes cujus de curatione morborum, capita CXXX. MS. in Bibl. Bavarica Cod. 138. Quod ejusdem fertur de urinis, in aliis Codicibus Nicephoro Blemmidæ tribuitur. Idem Planudes vertit Græce

Græce Aristotelem de plantis ex Latino interprete, qui ex Arabico transtulerat, ut dixi Volum. x. p. 536.

Maymo citatus in Tacuinis Elluchasem. Vide Maimo, & Moses.

Medea cum sorore Circe, venenorum & herbarum perita ab omnibus celebratur. Inde senes ad juventutem revocasse tradunt, ut in Æsone patre Jasonis factum refert Ovidius VII. Metramorphos. Et Macrobio teste libr. I. Saturnal. cap. XII. in æde Medeæ omne genus herbarum erat, ex quibus antistites dabant plerumque medicinas. Eam docuisse Marrubios remedia contra serpentes tradit Servius ad lib. VII. 750. Æneidos: *Quin & Marrubia venit de gente sacerdos.* Hæc Tiraquellus p. 406.

Medeus, Galeno lib. II. Commentariorum in Hippocratem de natura hominis. Vide infra, Midias.

Medicus Apher, quisquis est, Aetio citatus. Vide Martianus.

Medius, Plinio lib. xx. cap. IV. nisi sit ille Medeus. Medii Medici soror Cretoxena, Erasistrati frater teste Suida in Ἐρασίστρατος.

Medus, Cornelio Celso, lib. v. cap. XIIX. nisi etiam sit Medeus ille, aut Medius.

Megas, vetus inscriptio Comoræ reperta in Hungaria, Ἰταλμυρει εὐψύχει Μέγας ἰατρός. Apud Sponium p. 144. Misc. Sed potest etiam Italmyrius esse nomen medici, cui elogium, μεγάλου ἰατροῦ tribuitur.

Meges Chirurgus, quem plurimum laudat Cornelius Celsus lib. VII. in princip. & lib. v. cap. XXVIII. non semel, & alibi sæpe: Scribonius Largus de compositionibus Medicamentorum, cap. CCIV. & Galenus in Medicamentis secundum locos lib. III. cap. item III. & lib. v. cap. VII. Plinius XXXII. 7.

Meges Sidonius, sive ille, sive alius Galeno memoratus ad fin. lib. VI. Methodi.

Mehereris, Serapioni Simplicium cap. CCI.

Megetius, Simplicii æqualis, in III. de cœlo, sect. 30.

Meheret, Serapioni ejusdem operis cap. CCCI. in fin.

Melampus, à quo Proeti filias curatas, sicut Herculem ab Anticyreo, memorat Hippocrates Epist. ad Cratevam. T. 2. p. 931.

Meletius archiater ad quem Basilii Magni Epistola 369.

Meletius, monachus cujus liber de natura hominis exstat, de quo dixi Vol. IIX. hujus Bibl. p. 405. sq. Incertum idem ne sit *Meletius*, Medi-

Medicus cujus Commentarii in aphorismos Hippocratis MSS. in Bibl. Regis Christianissimi & ἰατροσόφιον capitulis CCXVII. constans, in Bibl. Cæsarea. De quo supra in Ἰωαννίκιος. Gregorius Gyraldus præf. in librum de cibariorum facultatibus, quem ad Mich. Ducam CPolitanum Imp. misit Simeon Sethi Medicus: *De eadem fere mere & facultate ad Constantinum, hujus ut puto Michaëlis Ducæ parentem, Michael Psellus libellum ante scripserat, cujus est exemplum apud* Meletium *græcum totius Medicinæ scriptorem, non eodem modo argumento, sed iisdem interdum pæne verbis.*

Melissus, apud Hippocratem statim post princip. lib. περὶ φύσιος ἀνθρώπου, de natura hominis, & Galenum in libro de Elementis.

Meliton, Galeno in Medicamentis κατὰ γένη, lib. VI. & VII.

Melitus nisi idem sit, quod puto, Galeno in Medicamentis secundum locos lib. sexto capite primo.

Pro Μελωνείοις commentariis Medicis apud Plutarchum legendum Μενωνείοις, ab auctore Menone, de quo infra.

Melosus, Rasi lib. I. Continentis c. V.

Melzigiar, apud Bulchasin in lib. Servitoris.

Menander Galeno in Medicamentis secundum locos lib. IX. cap. V. & alibi. Tom. II. pag. 302. Hunc esse puto quem Plin. citat lib. XIX. cap. VI. & lib. XXIII. cap. IX. quemque in Indice dicti lib. XIX. ait scripsisse Biochresta, id est, vitæ utilia.

Idem fortasse *Menander* Medicus cujus meminit Svidas, voce Λεοχίδης. Alius in veteri lapide *Menander Medicus. Vix. A. XXI. Titulum donavit Psyche*, apud Fulv. Ursinum p. 100. & Gruterum p. DCXXXIV. 7.

Menarchus, supra Mænarchus ex Plauti captivis, prologo.

Menas Chirurgus, Aetio Tetrab. III. Ser. II. c. V.

Menecrates Syracusanus, Philippi Macedonis medicus, qui cum ægrotos quosdam & pæne conclamatos, vel casu vel arte in integrum restituisset, proindeque à nonnullis subblandientibus *Jupiter* cognominaretur, ut testatur etiam Clemens Alex. cohortatione ad gentes p. 36. elatior jam hoc nomine, sibique nimio plus placens, nullum accipere solitus præmium, hac tamen mercede contentus erat, ut liberati se esse illius servos faterentur, ut prodiderunt Suidas & Athenæus VII. p. 289. cujus verba operæ pretium est infra subjicere:

Ταῦτα νὴ τὴν Ἀθηνᾶν οὐδὲ Μενεκράτης ἂν ὁ Συρακούσιος ἐφθέγξατο. ὁ Ζεὺς a) ἐπικαλούμενος, ὃς ἐφρόνει μέγα ὡς μόνος αἴτιος τοῦ ζῆν τοῖς ἀνθρώποις γινόμενος διὰ τῆς αὐτοῦ ἰατρικῆς. Τοῖς οὖν θεραπευομένοις ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἱερὰς καλουμένας νόσους συγγράφεσθαι ἠνάγκαζεν, ὅτι ὑπακούσονται αὐτῷ δοῦλοι πεισωθέντες, *) καὶ ἠκολούθουν, ὁ μέν τις Ἡρακλέους σκευὴν ἔχων καὶ καλούμενος Ἡρακλῆς. Νικόστρατος δ' ἦν οὗτος ὁ Ἀργεῖος, ἱερὰν νόσον θεραπευθείς. μνημονεύει δ' αὐτῶν Ἔφιππος ἐν Πελταστῇ λέγων,

Hæc, per Minervam, ne Menecrates quidem Syracusius, quem Jovem cognominabant, prolocutus fuisset, licet animo elatus sentiret magnifice de se, tanquam medicinæ peritia hominibus vitæ solus esset autor. Eos igitur quos à morbo sacro curasset, cavere & scripto polliceri cogebat futuros sibi obtemperantes servos, ubi convaluissent, ac comites. Ex illis unus Nicostratus Argivus liberatus à morbo comitiali Herculis vestitu incedebat, Herculesque dicebatur. Eorum sic meminit Ephippus in Peltaste.

Ὡσ' ὁ Μενεκράτης μὲν ἔφασκεν εἶναι ὁ θεός,
Νικόστρατος δ' ὁ Ἀργεῖος ἕτερος Ἡρακλῆς.
Ἄλλος δέ τις μὲν ὡς Ἑρμῆς, χλαμύδ' ἔχων
Καὶ κηρύκειον, πρὸς δὲ τούτοις καὶ πτερά,

Sic esse deum se jactabat Menecrates:
Nicostratus vero Argivus alterum se Herculem,
Alius vero quispiam se Mercurium *chlamyde*
Ornatus, caduceo, & alis insuper:

Ὡς ὁ Ζελείτης Νικαγόρας, ὁ καὶ τῆς πατρίδος τυραννήσας, ὡς ἱστορεῖ Βάτων ἐν τοῖς περὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ τυράννων. Ἡγήσανδρος δέ φησιν ὅτι καὶ

Nempe Zelites Nicagoras, qui patriæ suæ tyrannidem occupavit, ut testatur Batton libro de tyrannis Ephesi. Hegesander scribit Astycre-

a) Sic Barnabam Jovem vocavere Lycaonii, & Paulum Mercurium, quod hominem claudum natum, verbo sanassent Actor. XIV. 11.

*) Confer Hadr. Junii adag 49. Centur. 4. *nihil ad Medicorum arrogantiam*, & Balthas. Bonifacium hist. ludicræ libr. 1. cap. 49.

Ἀσυκρέοντα θεραπευθέντα ὑπ' αὐτοῦ, Ἀπόλλωνα ἐκάλεσε. καὶ ἄλλος δ' αὐτῷ τῶν πεισωθέντων Ἀσκληπιοῦ στολὴν ἀναλαβὼν, συμπεριεφθέρετο, αὐτὸς, δ' ὁ Ζεὺς πορφύραν ἠμφιεσμένος, καὶ στέφανον χρυσοῦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχων, καὶ σκῆπτρον κρατῶν, κρηπῖδάς τε ὑποδεδεμένος, περιῄει μετὰ τοῦ θείου χοροῦ. καὶ ἐπιστέλλων Φιλίππῳ τῷ βασιλεῖ, οὕτως ἔγραψεν.

Μενεκράτης Ζεὺς Φιλίππῳ χαίρειν.

Σὺ μὲν Μακεδονίας βασιλεύεις, ἐγὼ δὲ ἰατρικῆς. καὶ σὺ μὲν ὑγιαίνοντας δύνασαι ὅταν βουληθῇς ἀπολλύναι, ἐγὼ δὲ τοὺς νοσοῦντας σώζειν, καὶ τοὺς εὐρώστους ἀνόσους, οἱ ἐμοὶ πείθονται παρέχειν μέχρι γήρως ζῶντας. τοιγαροῦν σὲ μὲν Μακεδόνες δορυφοροῦσιν, ἐμὲ δὲ καὶ οἱ μέλλοντες ἔσεσθαι. Ζεὺς γὰρ ἐγὼ αὐτοῖς βίον παρέχω. πρὸς ὃν μελαγχολῶντα ἐπέστειλεν ὁ Φίλιππος. Μενεκράτει ὑγιαίνειν. b) παραπλησίως δὲ ἐπέστειλε καὶ Ἀρχιδάμῳ τῷ Λακεδαιμονίων βασιλεῖ, c) καὶ τοῖς ἄλλοις

ontem, quem sanaverat, ab eo vocatum fuisse Apollinem: alium item ejus auxilio morbo defunctum Æsculapii vestitu sumpto in ejus comitatu fuisse: ipsum vero amictum purpura auream coronam capite gestantem, sceptrum tenentem, soleas indutum, cum illo deorum cœtu regiones multas circumivisse, datisque literis ad Philippum regem, ita scripsisse:

Menecrates Jupiter Philippo felicitatem.

Tu quidem in Macedonia *regnas; at ego in* Medicina. *Tu bene valentes, si libet, perdere potes: agris autem sanitatem ego reddere, à morbo vindicare robustos, mihi si pareant, præstareque ut incolumes perveniant ad senectutem. Itaque* Macedones *tibi stipatores sunt, ac satellites, mihi vero qui à morbis superstites futuri sunt: ego namque Juppiter vitam illis tribuo.* Ad eum sic atræ bilis vitio insanientem Philippus rescripsit: *Philippus* Menecrati *Sanitatem.* Eadem scripsit Menecrates & ad Archidamum,

b) De usu vocabuli ὑγιαίνειν vide Jo. Rualdum in vita Plutarchi p. 135. seq. & quæ viri docti ad Laërt. III, 61. VIII, 79. Ælianus autem XII. 51. Var. narrat Philippum præterea addidisse: συμβουλεύω σοι προσάγειν σεαυτὸν ἐπὶ τοῖς κατ' Ἀγκυραν τόποις. *Suadeo tibi ut Anticyras te conferas.*

c) Etiam Agesilao Regi Lacedæm. similiter scripsisse Menecratem & hujusmodi ab eo respon-

ἄλλοις ὅσοις ἔγραφεν, οὐκ ἀπεχόμενος τοῦ Διός. καλέσας δέ ποτε αὐτὸν ἐπὶ δεῖπνον d) ὁ Φίλιππος μετὰ τῶν ἰδίων θεῶν, συγκατέκλινε πάντας ἐπὶ τῆς μέσης κλίνης ὑψηλοτάτα καὶ μεγαλοπρεπέστατα ἢ ἱεροπρεπέστατα κεκοσμημένης. καὶ τράπεζαν παραθεὶς, ἐφ' ἧς βωμὸς ἔκειτο. καὶ τῶν ἀπὸ γῆς πάντων καρπῶν ἀπαρχαί. καὶ ὁπότε τοῖς ἄλλοις παρεφέρετο τὰ ἐδώδιμα, τοῖς ἀμφὶ Μενεκράτη ἐθυμίων καὶ ἔσπενδον οἱ παῖδες. καὶ τέλος ὁ καινὸς Ζεὺς μετὰ τῶν ὑπηκόων γελώμενος θεῶν, ἔφυγεν ἐκ τοῦ συμποσίου, ὡς Ἡγήσανδρος ἱστορεῖ. μνημονεύει δὲ τοῦ Μενεκράτους καὶ Ἄλεξις ἐν Μίνῳ.

regem Lacedæmoniorum, & ad alios ad quos literas mittebat, Jovis sibi nomen arrogans. Ad cœnam aliquando Philippus invitatum eum cum suo deorum agmine, in mediis lectis omnes ut accumberent, curavit, altissimis, magnificentissime ac decentissime pro ritu sacrorum ornatis, deinde ara superposita mensam admovit, cum omnium terræ fructuum primitiis: quo tempore convivis cæteris afferebantur edulia, pueris Menecrati, ac ejus diis, libantibus, & ad suffitus odores incendentibus: tandemque, ut narrat Hegesander, novus ille Juppiter cum subjectis ac morigeris diis irrisus aufugit è convivio. Meminit hujus Menecratis & Alexis in Minoë.

Non diversus ab hoc videri possit Menecrates qui Cœlio Aureliano appellatur lib. 1. Chronicarum passionum c. 4. ubi de epilepsia. Nam in hujus sacri morbi curatione inprimis triumphasse illum Philippi Medicum Athenæus testatur. At Cœlio iste non Syracusanus audit sed Zeophletensis.

Incertum an idem sit cum Zeophletensi Menecrates de quo hanc inscriptionem

sum tulisse refert Plutarchus in Agesilai vita p. 607. & in apophthegmatis Laconicis pag. 213. & in apophthegmatis ducum p. 191.

d) Hujus convivii meminit & Ælianus; εἱστία ποτὲ μεγαλοπρεπῶς &c. *Lautissimum aliquando convivium instruxerat Philippus, atque adeo & Menecratem ad epulas vocavit, seorsimque lectum ei jussit apparari, & accumbenti apposuit acerram. Et ita suffitus ei fiebat, reliqui vero epulabantur, eratque magnificum illud convivium. Menecrates itaque primum ferebat illa, gaudebatque honore: postquam vero paulatim fames ei obrepebat, & homo esse convincebatur, stolidus ille consurgens discedebat, seque injuria affectum dicebat, festivissime Philippo ita stultitiam ejus detegente.*

nem Romæ ad D. Pauli obviam exhibent Hieronymus Mercurialis Var. lect. lib. III. cap. 22. Boissardus T. III. 49. & Gruterus p. DLXXXI. 9. Fulvius Ursinus pag. 98. Τιβερίῳ Κλαυδίῳ Κυρείνα Μενεκράτει, ἰατρῷ Καισάρων, καὶ ἰδίας λογικῶς ἐναργοῦς ἰατρικῆς κτίστῃ ἐν βιβλίοις ρνϛ', δι' ὧν ἐτιμήθη ὑπὸ τῶν ἐλλογίμων πόλεων ψηφίσμασι ἐνπλέσι. Οἱ γνώριμοι τῷ αὐτῶν αἱρεσιάρχῃ τῷ ἥρωι. Videtur sane idem hic esse qui Democrati apud Galenum 7. κατὰ γένη T. 2. p. 414. audit ἀνὴρ κράτιστος ἐκ]ικὸς πρὸς τὴν τέχνην, & quem post Antoninum Musam testatus floruisse, & ante Andromachum, sæpius citat Galenus, inter alia laudans ejus librum ἀρίστων φαρμάκων lib. VI. τῶν κατὰ τόπους T. II. pag. 252. & alio loco (lib. II. κατὰ γένη, T. 2. pag. 334.) illum cui titulum fecit αὐτοκράτωρ ὁλογράμματος. Imperatori enim (Tiberio vel Cajo) inscripserat, & pondera ac numeros non figlis ac characteribus in quibus proclivis error, sed integris verbis ac syllabis, laudatissimo instituto expresserat, quod tamen librarii deinde ejus librum describentes observare neglexerunt, atque adeo diligentiam ejus ad posteros reddidere parum utilem. lib. VII. τῶν κατὰ γένη T. 2. pag. 413. seq. ἐπιγέγραπ]αι δὲ τὸ βιβλίον αὐτοκράτωρ ὁλογράμματος. Αὐτοκράτωρ μὲν, ἐπειδὴ τούτῳ προσπεφώνηται, ὁλογράμματος δὲ, διότι χωρὶς χαρακ]ήρων ὅλαις ταῖς συλλαβαῖς γέγραπ]αι. - - ἀλλ' οὐδέν γε πλέον εἰργάσατο πρὸς τὸν ἑξῆς χρόνον ὁ Μενεκράτης, τῶν ἐγγραφομένων αὐτοῦ τὴν βίβλον οὐχ ὁλογραμμάτους τὰς προσηγορίας τῶν ἀριθμῶν γραφόντων, ἀλλὰ διὰ τῶν δηλούν]ων αὐτὰ χαρακτήρων.

ALII MENECRATES.

Menecrates Comicus. Suid. δρᾶμα αὐτοῦ Μανέκτωρ ἢ Ἑρμιονεύς.

Menecrates Elaita Hecatæi Milesii æqualis, & cum eo Xenocratis cujusdam Platonico antiquioris discipulus teste Strabone lib. XII. p. 572. Ejus ἑλλησποντιακὴν περίοδον citat idem pag. 551. Hujus an Xanthii Menecratis ἱστορία περὶ Νικαίας τῆς ἐν τῇ Βιθυνίᾳ laudatur à Plutarcho in Vita Thesei p. 12.

Menecrates Ephesius, quem de agricultura Græcis versibus scripsisse testatur Varro lib. I. de re rustica cap. I.

M. Genicius Menecrates in vet. inscriptione apud Gruterum p. CCCC XVI. 4.

Menecrates *γραμματεὺς* tempori Severi Imp. in veteri Græco marmore apud Reinesium III. 36. p. 313.

Menecrates pater Hermotimi Stoici, memoratur à Luciano in lib. de se-ctis T. 11. p. 742.

Menecrates Nysæus, Aristarchi discipulus, Grammaticus, pater Aristodemi quem decrepitum Nysæ adolescens audivit Strabo XIV. p. 650. Alterius junioris Grammatici Menecratis mentio apud Artemidorum IV. 82. 247.

Menecrates Poëta Græcus, ex quo profecisse se testatur Plinius indice libri octavi. Videtur intelligi Menecrates Ephesius, de quo supra. Non plane certum idem ne an medicus qui de medicamentis scripsit intelligatur ab eodem Plinio XI. 7.

Menecratis Smyrnæi, qui ante Meleagrum Gadarenum vixit atque adeo centum annis amplius CHristi Servatoris nostri nativitatem præcessit, Epigrammata quædam Græca leguntur in Anthologia.

Menecrates Smyrnæorum præfectus tempore Hadriani Imp. vide Lambecium T. 2. p. 686.

Menecrates statuarius vel architectus, de quo Ausonius in Mosella vers. 307. - - *hic clari viguere Menecratis artes.* Fallitur enim vir magnus qui de poëta Menecrate Ephesio hunc locum interpretatur lib. 1. c. IV. lectionum Ausonianarum.

P. Tettius Menecrates in vet. inscriptione apud Gruterum p. DCCCC LXXXXVII. 8.

Menecrates Tyrius citatur à Zenobio proverb. ἰνῦς ἄχη IV. 18. Sed apud Erasmum in Adagio *Ieccus dolores*, legitur *Melicrates*.

Menecrates Xanthius laudatus à Dionysio Halic. lib. 1. Antiq. Rom. p. 38. Ejus *Λυκιακὰ* citat Antoninus Liberalis cap. 35. & librum primum Stephanus Byz. in ἀζ[?]υμνησ[?].

Antiquior Menecrates fuerit, si quem citat Theophrastus ex libris naturalium quæstionum, ut præclaro Tiraquello annotatum. Sed ubi hoc faciat Theophrastus, non comperi.

Menecles Actio laudatus.

Menecritus chirurgus citatur ab Heliodoro lib. de fasciis.

Menelaus, Galeno in lib. 11. Antidotorum.

Mene-

Menemachus Aphrodiſeus, à Galeno poſitus inter Methodicos in Introductione, ſive Medico, huncque citat ipſe in medicamentis ſecundum locos, & lib. I. Therapeuticæ, & Cornelius Celſus lib. VI. cap. IX.

Meneſtheus, Galeno in medicamentis κτ̀ γένη libro v. T. II. p. 387.

Meneſtor memoratus Theophraſto in hiſtoria plantarum iib. v. cap. IV. Θερμὸν δὲ κιττὸς καὶ δάφνη καὶ ὅλως ἐξ ὧν τὰ πυρεῖα γένεται. Μενέστωρ δέ φησι, καὶ συκάμινος, & cap. X. πυρεῖα μὲν γίνεται ἐκ πολλῶν, ἄριστα δὲ ὥς φησι Μενέστωρ, ἐκ καρύου.

Menippus, Galeno in lib. II. Antidotorum.

Menitheus, Galeno in libro Hippocratis linguarum expoſitio, citatus ex libro de appellationibus medicamentorum.

Μηνόδωρος ἀμβροσία, apud Galen. T. 2. p. 265.

Menodotus, Galeno in compoſitionibus medicamentorum κτ̀ τόπους lib. v. c. VII. & lib. VI. c. I. Is fuit diſcipulus Antiochi Laodiceni, de quo ſupra diximus, fuitque ipſe Nicomedienſis, & Empiricus, dicaciſſimus & in dogmaticos iniqvus ut ſcribit Galenus lib. I. de naturalibus facultatibus c. 14. T. 2. edit. Pariſ. p. 346. vide & p. 340. 343. 344. & T. 2. edit. Græcæ Baſil. p. 238. T. 4. p. 21. 22. 56. 57. 372. T. 5. p. 92. 624. Aſclepiadem invicte confutavit, judice Galeno T. I. p. 94. Meminit Menodoti inter Empiricos etiam & Laertius in Timone ad fin. Galeni paraphraſis in Menodoti exhortationem & ſæpius inter Galeni opera, & ſeparatim prodiit Græce & Lat. Pariſ. 1583. 4. apud Morell.

Menætas, Galeno lib. Pharm. κτ̀ γένη II. T. 2, 336.

Menon Ariſtotelis diſcipulus qui Medicorum placita collegit libris tribus *) quod opus Plutarcho IIX. 9. ſympoſiacon, Laërtio v. 25. & Galeno lib. I. in Hippocratem de natura humana T. 5. p. 4. memoratur. πάρεστι, τὰς τῆς ἰατρικῆς συναγωγῆς ἀναγνῶναι βίβλους ἐπιγεγραμμένας μὲν Ἀριστοτέλει, ὁμολογουμένας δὲ ὑπὸ Μένωνος γεγράφθαι, διὸ καὶ Μενώνεια προσαγορεύουσιν ἔνιοι ταῦτα τὰ βιβλία. Vide Reineſium lib. I. Var. Lect. c. 10. p. 33. ſq.

Menon, qui ut dicit Galenus libro quarto, de differentiis pulſuum, apud Roma-

*) Ita recte primæ editiones, licet in Wetſteniana tantum, α, β. omiſſo γ.

Romanos in exercenda medicina clarus fuit. Is fuit præceptor Herodoti, de quo supra.

Menophanes clinicus in quem Lucilii epigramma lib. 2. Anthologiæ p. 214.

Menophilus, Cornelio Celso lib. VI. c. VII.

Menutianus, Galeno in lib. II. Antidotorum. Vide Minutianus.

Mercurius trismegistus apud Ægyptios inter inventores Medicinæ celebratus ut dictum supra, in Hermete.

Κυροῦ μερκουρίου τοῦ σοφωτάτου καὶ λογιωτάτου ἐντιμωτάτου τοῦ ἐν μοναχοῖς, περὶ σφυγμῶν Leidæ MS, inter libros Vossianos.

Mersinus Thrax apud Alexandrum Trallianum libro primo, capite decimo quinto, al. *Marsinus*.

P. Decius sive *Decimius L. Heros Merula* de quo Inscriptio Vetus apud Mercurialem IV. 22. Var. Lect. Vide supra, *Decimius*.

Mesarugie, apud Serapionem Simplicium, capite septuagesimono, & sq. & alibi sæpe, & apud Matthæum Sylvaticum.

Mescaben, Serapioni simplicium c. CLXI.

Mesede, sive *Meseracb*, sive *Meseal*, sive *Meseab*, sive *Mesebab*, sive *Aben Meseacb*, nisi sint diversi, apud Serapionem simplicium c. CX. & CXVI. & centesimovigesimo, & CCXXIV. & alios.

Mesebab, *Mesea*, sive *Meseacba* Serapioni simplicium c. LXVI. & c. CXL. & CLI. & CXCIX. nisi & idem sit cum præcedenti.

Mesias, Avicennæ lib. V. summa II. tract. II.

Mesib, sive *Misib*, utrunque enim reperio apud Rasim Continentis libr. III. c. I. & c. III. non semel, & c. VI.

Mesiriobe, Serapioni in Antidotis, qui tractatus est VII. c. XVII.

Mesue vide supra, Johannes.

Mesui lube, cujus sirupum describit Mesue in libro Antidotorum.

Meton Atheniensis, quem Callistratus, Euphronius, & Phrynichus, scripserunt fuisse optimum medicum & astrologum. Is annum magnum ex annis undeviginti constituit. Cujus meminit Tullius in epistolis ad Atticum lib. duodecimo, epist. II. Columella libro primo in præfatione, & libro nono, capite decimo quarto, & ex Græcis Aristophanes in Avibus, & Theon, aut quisquis is fuit, Commentariis in Aratum, ubi illum numerorum rationem diligentissime tenuisse scribit, & Diodorus Siculus libro III. c. II. ad fin. & iterum lib. XII. & Plutarchus in vita Alcibiadis. Hunc autem Lacedæmonium

monium fuiſſe ſcribit Ælianus lib. x. c. vii. De varia hiſtoria, & de eo quoque loquitur lib. xiii. c. xii. Sed vel Ælianum feſellit memoria, aut quod malim credere, vitioſi ſunt Æliani Codices, & ὁ Λάκων tanquam notius, librarii ſcripſerunt pro ignotiore pagi Athenienſis nomine, ὁ Λευκονιεύς. Vide Rutgerſium libro quinto Var. Lect. cap. iv. & Meurſium de pagis Atticæ T. iv. theſauri Gronov. p. 746. Plura de Metone dixi lib. iii. hujus Bibl. c. v. § 7.

Metrodorus Athenienſis, Epicuri diſcipulus, cujus libros tres πρὸς τοὺς ἰατροὺς memorat Laërtius x. 24.

Metrodorus Chius, Democriti diſcipulus, cujus auditores fuiſſe Anaxarchum & Hippocratem ſcribit Suidas in Δημόκρ.

Metrodorus Chryſippi Cnidii diſcipulus, præceptor Eraſiſtrati, apud Sextum Empiricum lib. i. contra Mathematicos p. 271. edit. à me curatæ.

Metrodorus Sabini, de quo alibi, auditor, accurutior prioribus Hippocraticis, licet & ipſe non raro Hippocratem perperam intellexit, Galeno judice T. v. p. 396. Idem Aſclepiadeum vocat T. ii. p. 13. 14. *De herbis* librum ſcripſit teſte Plinio lib. xxv. c. ii. *ratione*, ut is dicit *blandiſſima*, *ſed qua nihil pæne aliud quam rei difficultas ſignificatur*, pinxit enim effigies herbarum, atque ita ſubſcripſit effectus: id quod etiam de Crateva & Dionyſio vult intelligi. Libri Metrodori hic titulus erat: ἐπιτομὴ τῶν ῥιζοτομουμένων, id eſt, Compendium earum rerum quarum radices ſecantur, ut idem dicit lib. xx. cap. item xx.

Metrodorum medicum, ſive illum, ſive alterum memorat Tullius libro ad Tironem, epiſtola incip. *Solicitat*, & Plinius pluribus locis, & Galenus lib. Simplicium Medicamentorum c. xxix. ubi illum dicit cæteras omnes præter ſectam Aſclepiadeam contempſiſſe. Metrodori Epheſii, dubium an Medici icon apud Boiſſardum & T. iii. theſauri Gronoviani, litera *bb*. Metrodorum laudat etiam Marbodeus carmine de gemmis, ubi de corallio:

> *Et ſicut ſcribit* Metrodorus, *maximus autor*
> *Fulmina*, *typhonas*, *tempeſtateſque repellit.*

Mevius Ruffus, Galeno medicamentorum ſecundum genera vii.

Michael Angelus Blondus, cujus extat libellus de diebus decretoriis, & alii plurimi.

Michael à Capella, cujus sunt Synonyma medica.

Michael cognomento & professione medicus, natione *Scotus*, apud Balæum, Centuria III. & eum quoque memorant Joannes Picus, Symphorianus Champerius, & Cornelius Agrippa.

Michael Psellus de cujus *libris duobus de victus ratione* & libro περὶ τροφῶν δυνάμεως dixi ad Allatium de Psellis p. 23. & 33. T. v. hujus Bibl. De libro περὶ χρυσοποιΐας pag. 25. seq. *De lapidum virtutibus* pag. 31. Illum MS. in Bibl. Cæsarea exstare testatur Lambecius VII. pag. 225. De libro MS. *de podagra* idem Allatius pag. 34. & de ἰατρικῶ ad Imp. Constantinum Ducam p. 51. Libellum περὶ παραδόξων ἀκουσμάτων ad Michaelem Cerularium Patriarcham CPol. quem Schediasmate illustrasse se Allatius pag. 42. profitetur, dignissimum editione ait Lambecius VII. p. 221. Hujus Pselli solutiones naturalium quæstionum sibi per plagium tribuisse Simeonem Sethi, notavit Allatius de Simeonibus p. 182.

Michael Savonarola, vide Joannes Michael.

Michael Villanovanus, qui universam rationem Siruporum ad Galeni censuram diligenter expolitam, & alia quædam scripsit.

Micon, *Miccion*, *Miction*, sive *Micton*, qui ῥιζοτομούμενα adversus serpentes scripsit teste Plin. lib. XX. c. XXIII. ejusque malagma describit Celsus lib. V. c. XVIII. ubi nonnulli legunt *Nicon*. *Mictonem* autem citat Nicandri Interpres. Μίκτωνα ἐν τῷ περὶ ῥιζοτομικῶν. Harduinus pro Marcione Smyrnæo, de quo supra, etiam Mictonem jubet reponere, de quo adhuc puto ampliandum, donec id MSS. Codicum fide confirmetur. Idem Mystionis Smyrnæi *Gynæcia* MS. capitibus MLXXII. quorum in catalogo apud Labbeum p. 172. bibl. novæ MSS. meminit Scipio Tettius, ad hunc putat Mictonem pertinere.

Midias Μειδίας apud Laërtium in testamento Lyconis Troadensis, libr. V. sect. 72. ubi Menagius legit Μηδίαν putatque eundem esse cum Medio de quo supra.

Migisib, Rasi lib. Continentis VII. cap. I.

Miladius, Rasi ejusdem operis lib. VII. cap. III. & ex lib. Aphorismorum.

Milesius, Cœlio Aureliano lib. Chronion V. cap. VII. & seq.

Miletus Plinio lib. XXVIII. cap. I.

Minucia C. L. Aste Medica, in veteri lapide apud Fulv. Ursinum p. 100. & Gruterum p. DCXXXVI. 2.

Minu-

Minutianus, Galeno in Aphoriſmos Hippocratis, lib. IV. cap. LXIX. & Medicamentorum κτ̃ γένη lib. VI. T. II. p. 403.

Miſchion, vitioſe pro Moſchion.

Misdaſan, Raſi lib. Continentis III. cap. IV.

Miſib ſive *Miſith*, auctor ſummæ, vide ſupra Meſih.

Miſu, Raſi Continentis VII. cap. IV. & lib. IX. cap. VI. non ſemel, ubi illum citat ex lib. de Obſtetricibus.

Miſuſan, Raſi lib. Continentis IX. cap. IV. & VI. & lib. X. cap. I. & II. ſæpe, & alibi.

Diis Manibus ſacrum. L. Annius Caſſius Mithradorus medicus IIII. faction. Circen. fecit ſibi & liber. ſuis poſteriſque eorum. Vetus inſcriptio Romæ in via Appia. Spon. pag. 142. Miſc. eruditæ Antiquitatis.

Mithridates ſive Mithradates (ut in numis a) quibusdam id nomen ſcribitur) Rex Ponti ſuæ ætatis Regum maximus, ut cui duæ & viginti diverſarum linguarum nationes parebant, omnes anteceſſores medendi ſcientia & arte ſuperavit. Cujus commentationes Pompejus magnus in Latinam linguam à Lenæo liberto ſuo traduci juſſit, ut ſcribit Plinius lib. XXV. cap. II. Vide & Gellium XVII. 16. Sed Plinium audiamus: *Antea condiderat ſolus apud nos, quod equidem inveni,* Pompejus Lenæus, *magni libertus: quo primum tempore hanc ſcientiam ad noſtros perveniſſe animadverto. Namque* Mithridates, *maximus ſua ætate regum, quem debellavit Pompejus, omnium ante ſe genitorum diligentiſſimus vitæ fuiſſe argumentis, præterquam fama, intelligitur. Uni ei excogitatum, quotidie venenum bibere præſumptis remediis, ut conſuetudine ipſa innoxium fieret. Primo inventa genera antidoti, ex quibus unum etiam nomen ejus retinet. Illius inventum autumant, ſanguinem ana*[illegible] *Ponticarum miſcere antidotis, quoniam veneno viverent. Ad illum* [illegible]piadis b) *medendi arte clari volumina compoſita extant, cum ſollicitatus ex urbe Roma, præcepta pro ſe mitteret. Illum ſolum mortalium viginti duabus linguis locutum certum eſt, nec de ſubjectis gentibus ullum hominem per interpretem appellatum ab eo annis LVI. quibus regnavit. Is ergo in reliqua ingenii magnitu-*

a) Ezech. Spanhem. T. I. Operis de uſu numiſmatum p. 483. Vide etiam Thom. Crenium parte VII. animadverſ. p. 224.

b) De hujus ſcriptis ſupra pag. 91.

gnitudine, medicinæ peculiariter curiosus, & ab hominibus subjectis, qui fuere pars magna terrarum, singula exquirens, scrinium commendationum harum & exemplaria, effectusque in arcanis suis reliquit. Pompejus autem omni regia præda potitus, transferre ea sermone nostro libertum suum Lenæum, Grammaticæ artis doctissimum, jussit: vitaque ita profuit non minus, quam reipubl. victoria illa. Ejus est nobilissimum illud Antidotum c) ab Mithridate nuncupatum, quod quotidie sumendo Rex ille dicitur adversus venenorum pericula tutum corpus suum reddidisse, ut tradit Celsus lib. v. c. XXIII. Plin. XXIII. 8. & XXV. 2. & Galenus lib. de commoditatibus Theriacæ ad Cæsarem. Justinus XXXVII. 2. *Venenum metuens, antidota sæpius bibit, & ita se adversus insidias exquisitis tutioribus remediis stagnavit, ut ne volens quidem senex veneno mori potuerit.* Itaque ut narrat Dio XXXVI. p. 35. & Florus III. 5. *male tentatum veneno spiritum, ferro expulit*, exorato ut ab eo interficeretur Germano duce, nomine *Bistoco* ut vocant Galeni Codices lib. de theriaca ad Pisonem T. II. p. 468. vel ut Appiani, Mithridatico p. 248. *Bitæto* seu *Bituito*. Omnes mortales ætatis suæ edendo & bibendo superasse, atque ideo Bacchi nomen Mithridati tributum à Trallianis, tradiderunt quidam apud Plutarchum primo sympoſiacon c. 6. qui tamen alteram addit rationem, veriorem fortassis, ac probatam etiam elegantissimo Mureto lib. I. Var. Lect. c. II. Mithridatia φάρμακα memorat idem Galenus κτ̃ τόπυς lib. VII. c. II. T. II. p. 263. 307. & alibi sæpe.

Miub, Rasi Continentis lib. IX. cap. I. sed credo mendum esse, & legi debere Misih, de quo diximus.

Mnaseas, Μνασέας, Μνασαῖος Galeno. T. II. p. 317. 325. 327. 408. 409. methodicus Tom. 1[illegible]g. 42. 373. vide supra Manaseus.

Mnason, Galeno Pharmaco[illegible] localium lib. VII. c. II. & lib. VIII. cap. VII. in fin.

Mnemon Sidetes qui libro tertio Hippocratis de morbis epidemicis nonnulla addidit. Vide infra in Pamphylio.

Mnesicles, Plinio lib. XX. cap. XVIII. in fin. & alibi sæpe citatus. In codicibus MSS. notante Harduino & apud Priscianum M*nesides*.

Mne-

c) Mithridatium, de quo Jo. Henrici Meibomii Diss. & Matthiolus in Epistolis pag. 215. ut alios jam omittam.

Mnesidemus, Dioscoridi lib. IV. cap. LIX. aut ut alii secant LXVIII. quo de papavere sativo tractat.

Mnesitheus Atheniensis, medicus Dogmaticus cujus meminit Galenus lib. I. & VII. methodi, & in Introductione, sive medico, si ejus est, & alibi sæpe, e) præsertim in lib. I. de Ratione curandi ad Glauconem, non multo post princip. ubi ita de eo loquitur, quod cum in omnibus aliis quæ ad artem pertinent, non mediocriter eruditus esset, tum in exercenda arte, quantum via ac ratione licet, nulli peritia secundus. Meminit etiam Athenæus, qui cum pluribus locis citat ex lib. περὶ ἐδεστῶν, sive ut Galenus T. IV. edit. Basil. pag. 334. περὶ ἐδεσμάτων, *de Eduliis*: & *Epistolam* περὶ κωθωνισμοῦ, *de ebrietate*, Athenæus lib. XI. p. 483. Atq; *de facultatibus alimentorum*, Oribasius II. 67. Laudat & παθολογικὸν Galenus T. 2. edit. Paris. p. 279. Anatomica id. T. V. edit. Basil. p. 21. & Pausanias in Atticis, cap. 37. p. 90. ubi illum medicina excelluisse, dicit. Is, ut ferunt, nunquam inebriari permisit, sed paucis tantum diebus hilarescere.

Mnesitheus Cyzicenus. Oribas. IV. 4.

Mnestheus, sive Mnestus (utrunque enim reperio) qui de Coronis scripsit. Nam & in his, ut alibi diximus, est aliqua valetudinis portio, ex Plinio lib. XXI. cap. III. Hunc, aut alium ejus nominis citat Gellius lib. XIII. c. XXX. eodemque ult. & Plutarchus in libro de causis naturalibus c. XXVI.

Molpis inter eos qui Chirurgica scripsere laudatur à Galeno in Hippocratem περὶ ἄρθρων libro quarto, T. V. edit. Basil. p. 653. cum Diocle, Evenore, Nymphodoro, Nileo, Philotimo. Μολπιαια, T. XII. edit. Paris. p. 478.

Monteus cui liber secretorum inscribitur sub Galeni nomine T. X. edit. Paris. p. 549.

Monus, Aetio Quaternion. II. Serm. III. cap. XLII. & cap. CX.

Morsimus Atheniensis, tragicus frigidus & medicus ocularius parum probatus. Svid. in Μόρσιμος, Hesych. in Κλύμενος.

Moschion, f) aut ut alii vitiose vocant, *Mischion*, nisi alter sit, qui Græce

 ce

e) Vide indicem scriptorum à Galeno laudatorum T. IV. hujus Bibl. p. 580.

f) Moschion deminutivum à μόσχος, ut Ἐλαφίων, Ταυρίων, Αἰλουρίων, Γρυλλίων, Μελισσίων, Γλαυκίων, Ἱερακίων, Ἀκανθίων. Reinef. p. 619. ad Inscriptiones veteres.

ce scripsit de mulierum affectibus: & à Galeno citatur in medicamentis secundum genera, T. II. p. 259. 339. 340. 357. 391. præsertim ejus κοσμητικὸν T. II. p. 258. lib. I. c. I. & κτ̀ τόπους, lib. I. c. item I. & lib. IV. c. VII. ubi eum vocat γνώριμον, familiarem: & lib. VII. c. II. Aetio Quatern. IV. c. XIII. Fuitque illi cognomen διορθωτοῦ sive Correctoris, quod quædam Asclepiadis scripta corrigeret, ut dicit idem Galenus lib. IV. De differentiis pulsuum T. III. p. 51. Hic quoque aut alius ejusdem nominis scripsit Græce unum de Raphano volumen ut tradit Plin. lib. XIX. c. V. vide infra, Theodorus Muscienus, & quæ de Moschione Græco Gynæciorum scriptore, aliisque hujus nominis dixi Vol. XII. hujus Bibl. p. 702. sqq.

M*oschion* alter, ut puto, memoratus Plutarcho Problematon Symposiacon Decade tertia, c. X.

M*oschus*, nisi idem cum priore, Cornelio Celso citatus lib. V. cap. XIIX. atque etiam Galeno in medicamentis κτ̀ τόπους, libr. I. cap. I. & lib. IV. c. IIX.

M*ostases*, Galeno in iisdem libris.

M*oyses* Propheta magnus & Reip. Hebrææ conditor, S. Chrysostomo etiam medicus, de cujus medica & chemica scientia interpretes ad Exod. XV. 25. XXXII. 20. Deut. IX. 21. & quæ pridem notavi in Codice pseudepigrapho Veteris Testamenti p. 864. sqq. & quæ de scriptis Chemicis tributis Mariæ, sorori Mosis p. 869. Galenum Mosis physiologiæ insultantem & nimis angustos limites Divinæ potentiæ, perinde ut imbellis hominis alicujus viribus ausum ponere, bene confutat Moses alter, de quo mox, Maimonides aphorismo ultimo.

M*oyses Maimonides* à Patria Cordubensis, à loco in quo commoratus est Ægyptius, inter Judæos celeberrimus, de quo Joannes Leo Africanus cap. 28. supra p. 296. Ejus *regimen sanitatis* seu de conservanda valetudine inscribitur etiam *potens Jacob* ex Genes. XLIX. 24. Vide Hottingeri smegma Orientale p. 39. & de hoc aliisque medicis scriptis Maimonidis Julium Bartoloccium Tom. IV. pag. 105. seqq. & Venerandum Wolfium nostrum T. I. Bibl. Hebraicæ p. 863. sqq. Ejus *aphorismi* ex Galeno selecti digestique per sectiones. XXIV. prodierunt nescio quo interprete Latine Basil. 1579. 8. additis aphorismis Joannis Damasceni ad Filium.

Nuga.

Mugaribus Granatensis, cujus chymica cantica & mammaluci Damasceni in ea commentarios sed canticis ipsis obscuriores memorat Leo Afer in descriptione Africæ, ubi de Fessa urbe.

Muhamed aben Isaac, Judæus, cujus de re medica liber Toleti A. C. 1265. compositus fuit MS. in Bibl. Escorialensi.

Muhamed aben Cacim, *aben Adame el Gafique*, liber medicus scriptus Malacæ A. C. 1413. in eadem Bibl.

Muliasus discipulus, Rasi lib. IX. Continentis c. VI.

Mundinus Bononiensis, citatus Guido Gaulioco.

Mundinus de Lentiis, Florentinus, cujus expositionem habemus in Canones universales Mesue, & librum Anatomiæ, editum Papiæ 1478. fol. ac deinde sæpius. Hanc Anatomiam Bononiensi alii tribuunt, non ut Tiraquellus Florentino, ajuntque vixisse circa A. C. 1305.

Mundinus de Foro Julio, cujus Synonyma medica MS. habuit Jo. Georgius Schenckius scriptor Bibliothecæ iatricæ.

Mundinus unus ex superioribus, citatus in tabulis sive tacuinis Helluchasem.

Musa, vide Antonius Musa. Ex ejus posteris videtur, ad quam spectat Inscriptio vetus apud Reinesium pag. 633. Θ. Κ. ΑΝΤΩΝΕΙΑ ΜΟΥΣΑ ΚΑΙ Μ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ ΑΛΚΜΑΝ ΦΙΛΟΣΟΦ. ΣΤΩΙΚΟΣ ΑΝΕΘ. Π. Τ. ΑΤΤ. ΚΑΙΣ. Μ. ΑΝΤΩΝΙΩ ΓΟΡΔΙΑΝΩ ΤΕ ΚΑΙ ΠΟΜΠΗΑΝΩ ΚΙΟΥΙΚΑ. ΚΟΣ.

Museca Rasi libri I. Continentis cap. I.

Museia, sive *Museya*, citatus in eo libro cap. VI. & lib. II. cap. I. non semel, & in Tacuinis Helluchasem.

Museric.

Musæus poëta. vide supra, in Hesiodo.

Musonius de mulorum fœtibus. Vide V. C. J. Gottlieb Krausens umständl. Bücher-Historie p. 199.

Mutagnacbil, Israëlita, Avicennæ libro quinto tract. III. citatus, vide supra, Israëlita.

Mycon sive *Myccon*, vide supra, Micton.

Myron, Cornelio Celso lib. v. ad finem ejus lib.

ὁ ἀπὸ τῆς Μυσίας ἰατρός. Galen. T. II. p. 139.

Nasca-

N.

Naſcarius.

Naucratites, Galeno Pharmacorum localium lib. IV. cap. VII. nomen patriæ, non medici. Naucratitæ fuere Athenæus cujus habemus Dipnoſophiſtica: Niloxenus de quo Plutarchus, convivio ſeptem ſapientum: Charon ſcriptor Ægyptiacorum, Philarchus, aliique.

Naumachius præceptor Philagrii, de quo poſtea.

Neapolita, Galeno lib. IV. & VII. medicamentorum κῦ γένη., & κῦ τόπους, lib. IV. cap. VII. & lib. VII. cap. IV. T. II. p. 251. 268. 283. 386. 404. 405. 410. 417. 419. & Paulo Æginetæ lib. III. c. XXII. Videtur Cajus intelligi, de quo ſupra.

Nearchus Galeno κῦ τόπους lib. VIII. cap. VII. T. II. p. 287.

Nebros Cous, ex genere Aſclepiadarum ſummus & optimus Græcorum medicorum, ut ſcribit Theſſalus Hippocratis filius in oratione quam in Senatu Athenienſi dixit, cum patriæ excidium deprecaretur, quæ poſita eſt inter opera Hippocratis. T. II. edit. Lindenianæ pag. 940.

Nechepſon, ſive ***Nechipſon***, ſive ***Nichepſon***, vel ***Nichepſus***, vel denique ***Necepſus***, (hæc enim omnia leguntur) Ægypti rex citatus ab Aetio Tetrabibl. I. Serm. I. quo loco de Anthemi, ſive Chamæmelo diſſerit, & iterum ejusdem Tetrab. Serm. II. cap. XIX. & XXXV. ubi eum Regem appellat, & iterum cap. XLVII. & Tetrab. II. Serm. II. cap. XCII. & Tetrab. IV. Serm. IV. cap. XII. Et hic quoque magicæ artis peritus fuit, teſte Euſebio chronographo. Et hujus item mentionem facit in apoteleſmaticis Manetho, & Vectius Valens Antiochenus, in libris quos inſcripſit ἀνθολογίας ut dixi lib. III. hujus Bibl. c. XX. & Galenus libro ſimplicium pharmacorum IX. ubi de Jaſpide viridi tractat, eumque citat ex libro VI. atque X. & Julius Firmicus lib. Aſtronomicon IV. cap. XVI. ubi & eundem vocat Ægypti juſtiſſimum imperatorem: & illum quoq; dicit fuiſſe optimum aſtronomum, omniaque vitia & valetudines collegiſſe: atque omnium ægritudinum medelas divinæ rationis magiſteriis adinveniſſe. Et lib. IIX. c. III. ad fin. ubi illum divinum vocat. Et Auſonius ad Pontium Paulinum epiſtola IV.

Quique magos docuit myſteria vana Necepſus.

Et

Et is forte est, quem Chenephren vocat Artabanus, apud Euseb. IX. 27. præparat. Evangel. p. 434. illum scilicet Ægyptiorum Regem, qui Mosen conjecerit in carcerem, quod conaretur liberare populum ab Ægypto.

Neleus, Paulo Æginetæ lib. III. cap. XXXVII. qui forte est Nileus, de quo infra.

Nemesias, de cujus lib. de natura hominis Vol. VII. hujus Bibl. p. 549.

Neocles Æliano memoratus lib. XVII. Animalium, cap. XV. quo loco de rubeta rana loquitur.

Neoptolemus μελιτεργικῶν scriptor, de ratione conficiendi servandique mellis, laudatus Plinio indice libri XI.

Neronem quoque ut Medicum citat Paulus Ægineta lib. VII. cap. XVII. & Plinius Valerianus lib. rei medicæ I. c. XXIX. quem non temere possumus conjicere fuisse illum Imperatorem, illaudatissimum quidem illum, sed apprime tamen doctum, ut videre licet ex Suetonio & aliis scriptoribus. Vix enim de alio quopiam Nerone docto comperies, nisi & de Tiberio illo intelligas, qui & ipse Nero dictus est, ut tradit Suetonius. Neronianum Oxyporium describit Marcellus Medicus, Medicamentorum c. XX.

Nicander Colophonius, de quo abunde dixi lib. III. hujus Bibl. cap. XXVI. De illo adiri potest etiam Lambecius lib. II. de Bibl. Vindob. pag. 565. seq. Citatur Nicander à Galeno T. I. p. 262. T. II. p. 125. 137. T. III. p. 269. T. V. p. 618. & aliis in locis. Nicandri theriaca olim imitatus latinus Poëta Æmilius Macer in libris theriacon de quibus Quintilianus. *Eugenii* (an *Eutecnii*) Sophistæ paraphrasis Græca in Nicandri Theriaca & Alexipharmaca fuit MS. in Bibl. Escurialensi. Theriaca carmine Latino reddita & scholiis explanata etiam à *Petro Jacobo Esteve* Hispano, Valentiæ 1550. Ex *Jacobi Grevini* (qui Gallice etiam interpretatus est) Latina Metaphrasi, loca affert Jo. Rhodius ad Scribonium Largum p. 269. 274. Italico carmine expressa Alexipharmaca à Viro eruditissimo humanissimoque *Antonio Maria Salvinio*, didici ex Diario eruditorum Italiæ T. XIV. p. 132.

Nicander Thyatirenus quem à Colophonio non esse distinguendum conjicies è Stephano Byz. in Θυάτειρα.

Nicander simpliciter citatus Cælio Aureliano lib. Chronion I. cap. IV. Paulo Æginetæ, sive ille est, quod facile crediderim, sive alius.

Alius certe *Martius Fontejus Nicander* Medicus in veteri Inscript. Romana apud Sponium p. 142. Misc. eruditæ Antiqv. & Fabrettum p. 6.

Nicephorus Blemmida, cujus sunt Canones de Urinis, Maximo Planudi ab aliis tributi.

Niceratus, qui de herbis scripsit, teste Dioscoride in præfatione, & Epiphanio Cyprio statim post initium lib. I. adversus hæreses. Citaturque hic Asclepiadis sectator Galeno in Medicamentis secundum locos lib. III. cap. I. & lib. VII. cap. IV. & cap. VI. & alibi sæpe, T. II. p. 270. 272. 283. 291. & Cælio Aureliano lib. Chronion II. cap. V. ex lib. de Catalepsi. Niceratus, quisquis est, memoratur Plinio in Nomenclatura authorum, lib. XXXI. cap. II.

Nicetes, Galeno medicamentorum secundum locos lib. IV. c. VII.

Nicetas ἰατρὸς βασιλέως ad quem epistola Theophylacti quinquagesima quinta. Idem fortasse Nicetas qui Chirurgorum Græcorum collectionem digessit, de qua dixi Vol. XII. hujus Bibl. p. 778. sq.

Nicias, sive *Niceas* Mallotes laudatur à Plutarcho in parallelis p. 308. *ἐν τῆς περὶ λίθων de gemmis*, eidem lib. de fluviis p. 1161. & Stobæo florileg. p. 540.

Nicias Solensis, perfidus ille Pyrrhi regis Epirotarum medicus, Claudio Quadrigario apud Gellium III. 8. & Zonaræ: aliis *Cineas* ut Æliano XII. 33. Var. Hist. Sed Valerio Max. VI. 51. & Ammiano Marcellino XXX. I. *Timochares* sive *Demochares*.

Nicias alter Nicopolita, apud Plutarchum Problematon Symposiacon VII. c. I.

Nicodemus, Galeno lib. IX. Pharm. localium c. VII. Mesue in Antidotis non semel. Videtur corruptum pro Nicomede, de quo infra.

Nicolaus Alexandrinus, qui librum edidit de compositione medicamentorum particularium, Latinitate donatum à Nicolao Rhegino & plenius à Leonardo Fuchsio. Hic est Nicolaus quem Myrepsum vulgo appellant, & de quo dixi uberius in hoc ipso Volumine, supra pag. 4. sqq. Constat autem opus quod sub hujus nomine Latine (Græce enim nondum prodiit) habemus, ex magno dynamero alphabetico Nicolai, quod laudat Aëtius X. 27. & ex aliis longe junioris scriptoris observationibus, qui Christianus post Actuarium & Mesuen Arabem vixit (uterque enim ab eo allegatur) & doses, synonyma, succedaneas medicinas &c. aliaque adjunxit. Alius vetustior Nicolaus sive Νικόλεως quem simpliciter citant Galenus

nus lib. v. & lib. VII. medicamentorum κτ γένη, T. II. pag. 387. 412. & Paulus Ægineta lib. IV. c. XXXVII. & lib. VII. c. XVII. & cujus Nicolai emplastrum refert Nicolaus Myrepsus x. 143.

Nicolaus Ancon quem temporis sui scriptorem inter Medicos laudat Tiraquellus.

Nicolaus Callicles, Archiater, ad quem extant Theophylacti Epistolæ.

Nicolaus Ferrariensis, non diversus ut opinor à Leoniceno de quo mox.

Nicolaus Judocus Venetus.

Nicolaus Leonicenus, Vincentinus, qui cum per sexaginta annos medicinam Ferrariæ docuisset, ibi diem obiit An. 1524. ætatis sexto & nonagesimo, rogatusque quonam arcano medico uteretur, ut tanto cum corporis & animi vigore, etiam nullo ciborum habito delectu senectutis molestias effugeret, *vividum*, inquit, *ingenium perpetua vita innocentia, salubre vero corpus hilari frugalitatis præsidio facile tuemur.* Hujus exstant libri de Plinii & aliorum in medicina erroribus, nec non Commentarii in Galenum, & illius multorum operum translationes, & alia multa opera elegantissima & doctissima. Is primus si Tiraquellum audimus post hominum memoriam docuit medicinam latine loqui.

Nicolaus Leonicus Thomæus, qui lib. III. edidit de varia Historia, & Latine vertit libr. Galeni cui titulus est, Documentum de puero epileptico.

Nicolaus Machelus, Mutinensis, qui commentarios Galeni in I. librum Hippocratis de morbis vulgaribus, & Rasis librum de pestilentia è Græco Latine reddidit.

Nicolaus Massa Venetus, cujus sunt libri de febre pestilentiali, petechiis, & morbillis, de morbo Neapolitano.

Nicolaus Myrepsus, ὁ μυρεψὸς, magni dynameri scriptor, vide Cangii glossarium Græcum in voce δυνάμερον, & quæ supra in Nicolao Alexandrino.

Nicolaus Nicolus, Florentinus, Pogii familiaris, Philelphi contra inimicus, qui librum Sermonum in hac arte mira ubertate composuit, in quo universalem medicinam in unum veluti corpus congessit, quod apud Græcos Oribasius fecit. Illum gravissimæ authoritatis medicum vocat Leonicenus in libro de Serpentibus.

Nicolaus Poll, Cæsaris medicus, cujus est liber de cura morbi Gallici.

Nicolaus Præpositus, cujus est Dispensatorium ad aromaticos, ex Nicolao Myrepso excerptum, ut dixi supra p. 6.

Nicolaus Quintus Papa ab A. C. 1447. ad 1455. Bartholomæi Parentucelli Physici sive Medici filius, arte & professione medicus etiam ipse ut omnium scriptorum ejus tempestatis testimonio ait se tradere Tiraquellus p. 274. Nicolaum autem Papam, cujus salem purgatorium memorat Nicolaus Myrepsus Sect. 2. cap. IX. oportet fuisse ex prioribus aliquem.

Nicolaus de Regio, sive Regino Calaber, qui primum maximam operum Galeni partem in Latinum traduxit non admodum eleganter, ut ejus tempora ferebant, sed fideliter tamen, & Nicol. Myrepsi quædam.

Nicolaus Salernitanus, cujus sunt duo Antidotaria, unum majus, alterum minus, imprimis commendata, & quorum minore passim utuntur pharmacopolæ.

Nicolaus Salicetus, cujus in chirurgia librum habemus.

Nicolaus, aut ille Myrepsus, aut alius, & is quidem superior plerisque omnibus, utpote quem citat Rasis lib. Continentis XI. c. IV.

Nicomachus Stagirites Machaonis filius, Pausaniæ in Messen. memoratus, cujus ἰατρικῶν libros sex, & unum Physicorum Suidas memorat.

Nicomachi alii duo medici à Suida recensiti, alter pater Aristotelis, alter filius, qui inter cætera sua opera scripsit Commentarios in Physicam patris, & sex Ethicorum libros ad Eudemum, qui & tempore Ciceronis extabant, ut ipse dicit lib. V. de fin. cap. V. Nicomachum autem, quisquis is fuit, citat Galenus medicamentorum secundum genera lib. V.

Nicomachus Smyrnæus Galen. T. 3. p. 204.

Nicomedes ocularius. Vetus Inscript. apud Fulv. Ursinum p. 100. *Q. Golius Q. L. Nicomedes medicus Ocularius Six Vir Col. Jul. Fanestris. Golia Q. L. Salvia uxsor. Q. Golius Q. F. Pol. Fanester Filius, Velia Q. L. Prisca uxsor. Ex testamento Fanestris Filii.*

Nicomedes citatus Galeno lib. de compositione medicamentor. κατὰ τόπους II. c. item II. T. II. p. 180. 184. Vide & supra Nicodemus.

Nicomedes Smyrnæus, de quo vetus Inscriptio Romæ, quam refert Sponius p. 131. Misc. eruditæ antiquitatis, ad Galieni Imperatoris eam referens tempora:

Θ. Κ.

Στήλην ἔθηκαν Νικομήδει συγγενεῖς,
Ὃς ἦν ἄριστος ἰατρὸς ἐν ζωοῖς ὅτ' ἦν,

Πολλοὺς

Πολλὰς τε σώσας φαρμάκοις ἀνωδύνοις
Ἀνώδυνον τὸ σῶμα νῦν ἔχει Θανών.

Εὐψυχῶ Νικομήδης, ὅστις ὐκ ἤμην καὶ ἐγενόμην, ὐκ εἰμὶ καὶ ὐ λυπῦμαι, ζήσας ἔτη μδ' καὶ ἡμέρας κγ'.

Cippum posuere Nicomedi cognati,
Qui in vivis cum esset, optimus fuit Medicus
Multosque *remediis, dolorem sedantibus sanavit,*
Nunc corpus habet dolore vacuum, mortuus.

Bono animo sum Nicomedes, qui non eram & natus sum, esse desii & non contristor, vixi annos XLIV. & dies XXIII.

Itidem Romæ eruta basis statuæ votivæ, Æsculapio à Nicomede consecratæ: ex vicinia thermarum Trajani. Τῷ σωτῆρι Ἀσκληπιῷ σῶστρα καὶ χαριστήρια Νικομήδης ἰατρός.

Τὴν παιδὸς καλλίσταν εἰκὼ τάνδε Θεοῖο
Παιᾶνος κούρυ ματρὸς ἀπαρτιτόκυ,
Δαιδαλέων μερόπεσσιν ἐμήσαο Σκιοβόηθε
Εὐπαλάμυ σοφίης μνᾶμα καὶ ἐσσομένοις.
Θῆκε δ' ὁμῦ νύσων τε κακῶν ζωάγρια Νικομήδης καὶ χειρῶν δεῖγμα παλαιγενέων.

Æsculapio Servatori donaria pro salute restituta gratiarumque actionem Nicomedes offert Medicus.

Pulcherrimam hanc imaginem pueri Dei
Paanis (Apollinis) *filii ex matre qua cito peperit,*
Adornans mortalibus effinxisti Scioboëthe *)
Artificiosa scientia tua monumentum etiam posteris.
Posuit autem Nicomedes, ut esset simul liberationis pretium à malis morbis
Et manuum specimen antiquarum.

Et in altera facie: Τῷ βασιλεῖ Ἀσκληπιῷ σῶστρα καὶ χαριστήρια Νικομήδης Σμυρναῖος ἰατρός.

*) Sculptoris nomen.

Οἷον ἐμαιώσαντο νέον τόκον Εἰλείθυιαι
Ἐκ Φλεγύου κούρης Φοίβῳ ἀκειρεκόμῃ,
Τοῖόν τοι Παιὰν Ἀσκληπιὲ Σειοβόηθος
Χειρὸς ἄγαλμ' ἀγαθῆς τεῦξεν ἐαῖς πραπίσιν.
Νηῷ δ' ἐν τῷδε ζωάγρια θῆκεν ὁρᾶσθαι
Πολλάκι σαῖς βουλαῖς νοῦσον ἀλευάμενος,
Σὸς θεράπων εὐχῆς ὀλίγαν δόσιν οἷα θεοῖσιν
Ἄνδρες ἐφημέριοι τῶν δε φέρουσι χάριν.

Regi Æsculapio pro Salute gratiarumque actione, Nicomedes Smyrnaus Medi-*cus* (consecrat.)

Qualem obstetricata sunt recens natum Ilithya
Ex Phlegya filia, Phœboque intonso:
Talem tibi Paan Æsculapie Scioboëthus
Manu erudita statuam industrie sculpsit.
Hoc autem in templo pro mercede salutis posuit conspiciendam,
Tuis sæpe consiliis expulso morbo:
Tuus Cliens tenue pro voto donum, qualia Diis
Viri mortales horum gratia offerunt.

Nicon, Sexti Fadii præceptor, cujus librum περὶ πολυφαγίας, id est de edacitate memorat Cicero ad Trebatium lib. epistolarum VII. epist. XX. incip. *Amabilior.* Hunc, aut alium ejus nominis citat Cornelius Celsus lib. V. cap. XIIX. quanquam nonnulli ibi Micon legunt. Pater quoque Galeni Nicon appellatus est, quem Philosophiæ & Mathematicarum disciplinarum, litterarumque elegantiorum peritum filius testatur, X. de simplic. medic. & I. κτ̀ γένη T. II. p. 321. Vide & Tzetzam Chiliad XII. vers. 10. sq.

Nicoon, sive ille, sive alius antiquissimus medicinæ author ab interprete Nicandri in Theriacis citatus.

Nicostratus, Galeno lib. IIX. Pharmacorum localium c. II. & lib. IX. cap. IV. & lib. VII. τῶν κατὰ γένη, c. V. & VI. T. II. p. 276. 299. 302. 303. 412. & lib. II. Antidotorum: & Aetio citatus, qui Anticyræ meretrici hellebori vim magnam moriens dicitur reliquisse, teste Antiphane lib. de meretricibus apud Athenæum XIII. p. 586.

Isolæ

Isolæ in ædibus presbyteri in vase rotundo & longo, teste Reinesio classe XI. 8. Inscript. p. 68. *Q. Clodius Q. L. Niger medicus ocularius, sibi & Q. Clodio Q. L. Salvio Patrono.*

Niger, vide *Petronius Niger*, & *Sextius Niger*. Nigrum autem simpliciter citat Galen. lib. VI. Simplicium c. I. & lib. Antidotorum I. Cœlius Aurelianus lib. Oxeon III. c. XVI. ubi illum vocat amicum Tullii Bassi, & Galenus lib. Simplicium VI. in præfatione.

Domitius Nigrinus Galen. T. 2. p. 417.

Νειλεὺς, *Nileus*, Cornelio Celso, Galeno T. 2. p. 182. 183. & T. v. pag. 653. ubi male Ἰηλεὺς pro Νειλεὺς, Paulo & Aetio citatus & Oribasio de machinamentis. Vide Neleus.

Nilus etiam Galeno T. 2. p. 222. 283. 292. Paulo, lib. VII. c. XIIX. & Aetio sæpe citatus, nisi idem sit cum præcedente.

Demetrius Nomachlomus cujus manu An. C. 1339. exarata Græce scripta Oribasii, Nicolai Myrepsi & aliorum in Bibl. Regis Christianissimi n. 2703. Vide celeberrimi Montfauoni Palæographiam Græcam p. 70.

Nomisianus infra in Numisiano.

Nonus de quo dixi Volum. XII. Bibl. p. 685. seq.

Notkerus medicus Doctor, cujus hymnum qui incipit *Rector æterni metuende sæcli* edidit Henricus Canisius inter varia poëmata antiqua monasterii S. Galli T. v. part. 2. Antiquarum Lect. & novæ edit. T. II, part. 3. p. 210. & T. XXVII. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 516.

Numenius, Celso lib. v. citatus c. XIIX. & c. XXI. Hujusque librum Theriacum laudant Scholia in Nicandrum. Numenium Heracleotem hunc Dieuchis discipulum fuisse scribit Athenæus libr. I. Dipnosophistarum, ut in Dieuche diximus.

Numisianus, aut ut alii vocant, *Nomisianus* Corinthius, unus ex præceptoribus Galeni, ut ipse Galen. dicit post prin. ἀνατομικῶν ἐγχειρήσεων, id est, Anatomicarum administrationum. Et de eo quoque loquitur in Commentariis Hippocratis de natura hominis, ubi & illum Heracleanum vocat, dicitque etiam Pelopen, alium ex suis præceptoribus fuisse discipulum illius T. v. p. 21. Et ejus item meminit lib. v. Aphorismorum Hippocratis. T. v. p. 293. Vide & T. IV. p. 370.

Numius Aetio citatus Serm. XIII. c. XX.

Nymphodorus, aut ut alii vocant, Nymphodotus, Cornelio Celso lib. IIX. c. XX.

xx. Plinio lib. xxxiii. xxxiv. & xxxv. Galeno lib. vi. medicamentorum ſecundum genera. Aetio Tetrab. iii. Serm. i. cap. xlv. & xlix. & Paulo Æginetæ lib. vii. c. xii. citatus, nec non Oribaſio de machinamentis.

O.

Obes, Raſi lib. ix. Continentis c. i. & lib. ix. c. iv. ex Antidotario.

Octavius Horatianus diſcipulus Vindiciani, de quo ſuo loco. Hujus extant lib. iv. rerum medicarum, in quorum poſtremo poſt princip. meminit illius ſui præceptoris. Illos tamen libros non hujus eſſe, ſed *Theodori Priſciani* tradit Gregorius Gyraldus hiſtoriæ poëtarum dial. vii. quo de Menandro diſſerit. Quisquis autem is eſt, ſuum citat primum Phænomenon in ii. parte lib. ii. c. vii. Plura de illo ejusque editionibus dixi in Bibl. Latina.

Ocyroe, Chironis filia Ovid. ii. Metamorph. 636. ſeq.

Odus de Odis Patavinus, cujus ſunt libri de cœnæ & prandii portione.

Oenone ab Apolline artem medicam edocta. Ovid. Heroid. quinta v. 145. ſq.

Olympiacus, ſive *Olympicus* Mileſius, quem Galenus in Introductione, ſive Medico ponit inter methodicos. T. 4. p. 373.

Olympiades Thebanus Plinio citatus lib. xx. c. xxi. & Galeno lib. iv. de differentiis pulſuum.

Olympias Thebana, Plin. hiſt. naturali & Plinius Valerianus iv. 5.

Olympicus, ſive ille *Olympiacus* ſive alius, quem nugacem appellat Galenus lib. i. Therapeuticæ. Præceptor Apollonii Cyprii, methodicus, id T. iv. p. 43. 45. 46.

Olympionicus, Galeno in medicamentis ſecundum locos lib. iv. c. vii. & Aetio citatus Tetrabibli ii. Serm. iv. c. cii.

Olympius, Galeno Pharmacorum localium ix. c. iii. T. ii. p. 296.

Olympius collega Octavii Horatiani, ut ipſe Horatianus dicit in præfatione lib. i. rerum medicarum.

Olympus Sophiſta, Aetio Quaternionis iii. Serm. iii. c. xix.

Olympus medicus Cleopatræ familiaris, apud Plutarchum in Antonio, p. 953. ſive ille, ſive alius. Alterum autem horum, aut alium citat ſimpliciter Galenus in medicamentis ſecundum locos. Alius etiam de quo infra in Tauranio.

Omeis Bentamiz, qui *Omas Benamin* citatur Arabibus.

Onan,

Onan, ſive *Onen*, Raſi lib. III. Continentis cap. III. non ſemel, ubi citatur ex lib. de electionibus.

Onaſim, Serapioni Simplicium c. CXXXVI.

Oneſidemus, Galeno in medicamentis ſecundum locos lib. X. c. I. non ſemel. T. II. p. 306.

Onetrus, ſive Oneter ibid. lib. VII. ad fin. T. II. p. 273.

Ophilius, Plinio lib. XXIIX. c. IV.

Ophionicus Conchlax citatus à nonnullis ex libris Herbarum. Sed Galenus in præfatione lib. VI. Simplicium medicamentorum ad fin. putat eſſe nomen ſuppoſititium.

Opion Plinio citatus lib. XX. c. V. & c. XXII. Alii Ophionem legunt.

Oreſtinus, Galeno in libris medicamentorum ſecundum locos lib. I. cap. I. T. II. p. 156.

Oribaſius Sardianus, Juliani Imperatoris Archiater, qui ſeptuaginta libros medicinæ, ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἰατρικαῖς, ad Julianum ipſum, eorumque epitomen in libris IX. ad Euſtathium filium compoſuit. In tanto autem honore apud eundem Julianum fuit, ut ab eo κοιαίςωρ quæſtor Conſtantinopolitanus factus ſit, teſtibus Suida & Eunapio in lib. Sophiſtarum, qui & eum dicit invidia ſuccedentium Imperatorum rebus ſuis ſpoliatum in exilium ad Barbaros miſſum, ubi tamen animo ſemper philoſophico inſtructus fuit, tantaque apud eos gratia & opinione enituit, ut quaſi pro Deo haberetur, placatisque tandem principibus rediit, & bona recuperavit. Hujus quoque nomine circumferuntur Commentarii in Aphoriſmos Hippocratis, quos vix illius eſſe crediderim. De eo ejusque ingenti συναγωγῶν opere eſt Epigramma in lib. IV. Anthologiæ hujusmodi, quod Græce à me productum alibi, ſic vertit Lodoicus Jacoſferandus:

Juliani regis medicus celeberrimus hic eſt
Divus Oribaſius, dignus honore coli:
Providus inſtar apis, veterum monumenta percurrens,
Ex variis unum nobile ſcripſit opus.

De Oribaſio ejusque ſcriptis & editionibus abunde dixi Vol. IX. pag. 451. ſqq. & Vol. XII. p. 640. ſeqq. In nomina & virtutes balnearum

 Puteoli

Puteoli & Bajarum ficut in libro decimo Oribafii continentur, notæ Thomæ Reinefii MStæ memorantur in Clariff. Græivi Epiftola ad Nic. Heinfium T. IV. fylloges Burmannianæ p. 357.

Origenes, five ***Origenias***, Galeno in libris medicamentorum fecundum locos VII. c. II. & IV. & lib. IIX. c. III. T. 2. p. 264. 277.

Orion ὁ κῆπευτής qui comis pectendis fuam addixit operam, Galen. κτ γένη lib. VII. T. II. p. 240.

Ornocas.

Orpheus cognomento Theologus, qui περὶ συνθέτων θανασίμων φαρμάκων de medicamentis compofitis exitiofis ac mortiferis fcripfit, apud Galenum in lib. II. Antidotorum. T. 2. p. 445. Idem primus omnium quos memoria novit *de herbis* aliqua curiofius prodidit, tefte Plinio XXV. 2. qui eum quoque laudat XXV. 2. & XXIIX. 4. fcripfit & νόσων ἰάματα tefte Paufania in Boeoticis, & libellum *de gemmis*, qui exftat, & *Phyfica*, nifi illa Brontini fuerint, ut vifum Epigeni apud Clementem Alex. I. Strom. p. 331. Orpheum citat ex Stratone Alexander Trallianus lib. I. c. XV. Sed de Orpheo & fcriptis illi tributis, diligentius dixi lib. I. hujus Bibl. cap. XIX.

Orphitus, apud Galenum libro VII. medicamentorum κτ γένη, Tom. II. p. 419.

Ofantrus περὶ ἵππων ἰατρικῆς Galen. T. X. edit. Parif. p. 719.

Orus Rex Ifidis filius, rex Ægypti quem medicinam edoctum à matre, multum hominibus tum per oracula tum per medelas attuliffe utilitatis, tradit Diodorus Siculus lib. I. Vide quæ de Oro five Horo dixi lib. I. hujus Bibl. c. 13.

Orus Mendefius junior, apud Galenum in lib. II. Antidotorum. T. II. p. 445.

Ofiris Rex Ægypti, vide fupra, Apis.

Ofthanes, Diofcoridi lib. IV. c. XXXII. quo de Siderite tractat, & Alexandro Tralliano lib. I. cap. XV. Magica dictus fcripfiffe & Chemica. Vide quæ notavi lib. I. hujus Bibl. c. 14. & Vol. XII. p. 777. Apud Plinium, Ofthanæ duo XXX. I.

Otho Brunfelfius, Maguntinus, cujus eft Onomafticon medicinæ, & Catalogus, Thefes five loci communes totius medicinæ, Herbarum tomi tres, & alia pleraque opera.

Otho Siculus Galen. l. I. Pharmacorum κτ τόπους cap. I. pag. 156. Aliis *Ortho*, vitiofe ut opinor.

Paccius

P.

Paccius, ſive *Pacius*, ſive *Paccbius Antiocbus* Ophthalmicus, Galeno ſecundum genera lib. VII. T. II. p. 218. 299. 412. & κτ τόπυς lib. IV. c. VII. & lib. IX. cap. IV. ubi citatur ex *Collectaneis* Scribonio Largo lib. compoſitionum medicamentorum c. XCVII. & c. CLXVI. Aetio Quatern. II. Serm. III. c. CIX. & Marcello Burdegalenſi, c. XX. poſt prin. ubi illum dicit deceſſiſſe paulo ante Tiberium Cæſarem, & c. XXV. Philonidis Siculi auditor de quo infra.

Paeon Deorum medicus, apud Homerum lib. IV. Odyſſeæ, & lib. V. Iliad. atque aliis in locis.

Paetus de quo Lucianus in Pſeudomanti. Alius de quo Vetus inſcriptio apud Gruter. p. DCXXXIII. 4. *D. M. S. M. Caſineio Pato Medico, Caſineia Artemiſia Conjux, cum quo vixit Ann. XXV. B. M. F.*

Pagaſius, apud Procopium de bello Vandalorum. Vide Pegaſius.

Paladius quisquis eſt citatus Raſi lib. IV. Continentis c. I.

De *Palladio*, rei ruſticæ ſcriptore dictum in Bibl. Latina.

Palamedes ex Græcorum ducibus ad Trojam ſollers in peſtilentiæ contage ab exercitu per tenuem diætam & motum concitatiorem declinanda, ut innuit Philoſtratus in Heroicis.

Palladem item Medicæ artis fuiſſe doctam ac veluti præſidem aperte declarat Ovidius, dum monet medicos libare Palladi, quo medendi arte magis valeant. Ejus verſus ſunt lib. III. Faſtorum.

Vos quoque Phœbea morbos qui pellitis arte,
Munera de veſtris pauca referte Deæ.

Nam & Plinius lib. XXIV. c. XIX. eodemque ult. tradit Minervam, quæ ipſa Pallas eſt, reperiſſe Argemonem herbam. Et lib. ſeq. cap. IV. niſi hic de alia item herba loquatur, ab ea inventa. Sed & idem lib. XXII. cap. XVII. ſcribit vernulam Periclis, qui ex templi faſtigio cecidiſſet, Perdicio, ſive Parthenio herba ſanatum, monſtrata ipſi Pericli ſomnio à Minerva, quare Parthenion vocari cœpta eſt. Ex quo ὑγιεία Minerva ab Athenienſibus culta, cujus ſtatua in Acropoli ænea ab ipſo Pericle poſita eſt, ut tradit Plutarchus in vita illius, ubi etiam de illo ſomnio loquitur. Cujus itidem Deæ meminit Lycurgus orator in oratione περὶ τῆς ἱερείας, Pauſanias in Atticis, & Harpocration. Sed & eadem Pæonia dicta, veluti medica, cujus etiam meminit idem Pauſanias eodem lib. Item σώτειρα,

id est, servatrix apud Hesychium & eundem Pausaniam, unde & à Galeno aliisque antiquis medicis Sotera Pallas antidotus quædam est cognominata. *Hactenus Timquellus* p. 408.

Pamphilianus ad quem de theriaca scripsit Galenus T. II. p. 469.

Pamphilus qui de herbis scripsit, ut tradit Epiphanius libro adversus hæreses I. statim post initium. Eumque citat Aetius, & Galenus T. II. p. 227. T. V. pag. 705. 706. lib. V. Medicamentorum secundum locos c. VII. ubi illum artem medicam exercuisse Romæ suo tempore dicit: & libr. VI. simplicium in præfatione, T. II. pag. 68. 69. 91. ubi eum dicit de herbis ex Alphabeti ordine scripsisse, nec abstinuisse à nugis superstitiosis Ægyptiorum & Babyloniorum, herbarum autem vires non expertum, sed cæteris qui ante se scripserant, fidem habuisse. Confer Lambecium II. p. 528. seqq. Svidæ est Grammaticus Alexandrinus ex Aristarchi schola. Idem testatur etiam scripsisse *εἰς τὰ Νικάνδρου ἀνεξήγητα καὶ τὰ καλούμενα* ὀπικά. leg. ὀφιακά ut recte Clariss. Kusterus.

Icon hujus Pamphili in veteri Codice Dioscoridis apud Lambecium Nesseliumque & T. III. thesauri Antiquitatum Græcarum Gronoviani lit. kk. Παμφίλιον medicamentum apud Galen. Tom. II. pag. 326. 338.

Pamphilus episcopus, quisquis is est, Aetio Tetrab. IV. Serm. IV. cap. CXXII.

Pamphilus Pharmacopola, id est, *μιγματοπώλης*, eo titulo citatus Galeno lib. VII. secundum locos c. III. T. II. p. 266. & Aetio Tetrab. II. Serm. IV. c. XVI.

Pamphilus Amphipolita vel Sicyonius aut Nicopolita, Philosophus cognomento φιλοπράγματος quem *γεωργικὰ βιβλία γ' libros tres de re rustica* scripsisse Suidas testatur. Hic est qui laudatur in Græcis scriptoribus Geoponicis. Confer Lambecium II. p. 537. sq.

M. Allius Pamphilus Primillæ L. & uxori & Primo L. delicio Carissimis sibi fecit. Inscriptio vetus Romana apud Sponium in Miscellaneis eruditæ antiquitatis p. 141.

Pamphylius Medicus apud Galen. T. V. p. 411. intelligitur Mnemon ὁ διορθωτὴς Sidetes ex Side Pamphyliæ. ἰατροῦ τινος Παμφυλίου τὸ γένος ἐκ πόλεως Σιδικῆς, Κλεοφαντίου τὴν αἵρεσιν. Hic est antiquissimus

ſimus ille Medicus, qui libro tertio epidemion Hippocratis dicitur nonnulla addidiſſe: τ̃ Παμφυλίυ Μνήμον@ χαρακτῆρας vocat Galenus T. v. p. 431.

Panacea Æſculapii filia cujus Hippocrates in jurejurando meminit.

Panacius, ſupra in Eraſiſtrato.

Pancius Lucenſis.

Pantaleon Nicomedienſis, qui Martyrium paſſus eſt ſub Maximiano Imp.

Pantaleon Vercelleus, cujus ſunt libri pilularum: Pilularium excuſum Papiæ 1508. fol. Lugd. 1525. 4. & ſumma de confluentia lacticiniorum, de butyro, de caſeorum variarum gentium differentia & facultatibus. Taurini 1477. fol.

Τῷ ἰατρῷ τ̃ βασιλέως τῷ Μιχαὴλ Παντέχνῃ Epiſtola Theophylacti 44. 73. 74. niſi παντέχνης pro elogio eſt, non pro nomine.

Panthemus Celſo citatus lib. v. c. XIIX.

Papias Laodiceus Autolyci medicus, Galeno lib. medicamentorum ſecundum locos IV. c. IIX. alius frater cui dicatus liber de virtute centaureæ. T. XIII. edit. Pariſ. p. 1010.

Parthenium Nicæenſem (de quo dixi lib. III. c. XXVII. § 9.) neſcio quo auctore Medicis accenſet & de herbis ſcripſiſſe ait Joannes Bernierius in Hiſtoria Chronologica Medica quam Gallice edidit p. 87.

Parthenius, cujus eſt dialogus de humani corporis ſectione, excuſus cum Georgii Vallæ de re Medica.

Paſicrates, Galeno medicamentorum ſecundum locos lib. IIX. cap. item IIX. & Oribaſio de machinamentis. Paſicrates hic Smyrnæus, Menodori Eraſiſtratei frater, ipſe quoque Eraſiſtrateus, ut V. C. Richardus Mead pag. 69. probat ex numo in cujus altera parte Hygeiæ caput laureatum, in altera ſedens Medicus & meditans cum libro in manu, adſcriptis verbis Σμυρναίων, Πασικράτης, adjectoque in eadem numi ara, duplici monogrammate uno urbem Smyrnam, altero ſcholam Eraſiſtrateam denotante. Eſt apud eundem numus conſimilis, in quo Medicus ſedens, verum ſive illis monogrammatis, adſcripta tamen habens verba, Σμυρναίων, Μητρόδωρ@ Πασικράτυς. In Inſcriptione veteri Ancyrana: Καπίτωνι Πασικράτυς, Πασικράτης καὶ Μηνόδωρ@ υἱοὶ αὐτȣ̃. Apud Athenæum lib. 11. p. 58. Μηνόδωρ@ ὁ Ἐρασιστράτειος ἰκετίȣ φίλ@.

Pasinicus, ad quem Epistola S. Basilii CCCLXXV.

Pasion, sive ***Passion*** (nam utrunque legitur, sed frequentius Πασίων) Galeno, T. II. p. 118. 135. 188. 202. 333. 352. T. IV. p. 98. 169. 191. 210. 218. Paulo Æginetæ, lib. VII. cap. XII. & Aetio.

Pasithemis in testamento Lyconis Troadensis laudatus apud Laertium lib. V. Sect. 72.

Paternianus, cui librum de simplicibus medic. Galenus dedicavit.

Patriarcha, qui transtulit quosdam libros Galeni in Arabicam linguam, ut dicit Rabbi Moyses Aphorismorum lib. XXIV. in pluribus locis.

Patroclus Achillis amicus, qui curat vulnus Euryphili apud Homerum XI. Iliados. Ab Achille edoctum artem medicam tradit Ælianus lib. II. c. XIIX. hist. animal.

Paulinus Scythopolites, memoratus Porphyrio in vita Plotini Platonici.

Paulinus alter citatus Galeno medicamentorum secundum locos lib. IIX. c. IIX. Valerius Paulinus T. II. p. 418.

Paulus Ægineta, qui amplissima scilicet LXX. volumina Oribasii in compendium quoddam coegit, ut ipse testatur. De illo uberius dixi Vol. XII. p. 576. seq.

Paulus Alagenitus, Serapioni tract. VII. cap. IX. nisi sit Paulus Ægineta, cujus nomen sit corruptum apud Serapionem.

Paulus Græcus ex Medico Episcopus in Lusitania Emeritensis. Vide Paulum Diaconum Emeritensem de vita Patrum Emeritensium cap. IV. in Aguirrii T. II. Concil. Hispan. p. 643.

Paulum quoque Apostolum medicinali arte usum tradit Divus Gregorius homilia IV. cum videlicet ad Timotheum scribens epistola I. cap. V. *Noli*, inquit, *adhuc aquam bibere, sed modico vino utere propter stomachum, & frequentes tuas infirmitates.* In quo quidem Paulus haud obscure medicum se esse professus est: sicuti etiam annotavit Tertullianus in libro de corona militis, & Isidorus vir omnino non contemnendus, lib. IV. Etymolog. cap. IX. eo testimonio comprobans, medicinæ curationem non esse spernendam. Sed & ipse Paulus potionem adinvenit, quæ ab eo potio sancti Pauli dicitur Nicolao, & Arnaldo in suo utrique antidotario. Et Galen. lib. Pharmacorum κατὰ γένος, VII. cap. V. & Aetius, Tetrab. II. Serm. IV. cap. LXV. memorant antidotum Paulinum ab ipso D. Paulo, ut verisimile est, *) compositum. Sed & Gilbertus Anglicus lib. VII. mor-

*) Parum quidem exploratum hoc esse videtur, non magis quam quod aiunt insulam, Me-

morborum, describit emplastrum Divorum Petri & Pauli ad sanandas plagas pectoris, epatis, splenis, renum, lumborum, nervorum, podagræ, & totius quoque corporis accommodatissimum, ut ipse dicit. Ex quo & tu intelligere potes, Divum quoque *Petrum* medicinæ non fuisse imperitum. Potuisset autem videri suspectum quod ipse Paulus I. ad Corinth. XII. non semel inter apostolicas dotes recensuit donum sanationis, tanquam sua id causa dixisset, quia videlicet esset sanare peritus. Nisi ejus fides satis approbata fuisset à Deo optimo maximo, qui eum vas electionis appellat, Actorum IX. cap. *Hæc Tiraquellus* p. 263.

Paulus Bagellardus, cujus est liber de ægritudinibus infantium.

Paulus Jovius, qui de piscibus Romanis scripsit, quemque inter medicos celebres posuit Manardus epist. III. lib. IX.

Pausanias Anchyti filius cui Empedocles Philosophus suum de Natura opus versibus compositum inscripsit,

Παυσανία, σὺ δὲ κλῦθι δαΐφρονος Ἀγχίτου υἱέ.
Pausania, Anchiti sapientis percipe fili.

De hoc est ejusdem Empedoclis epigramma, apud Laertium, IIX. 61.

Παυσανίην ἰητρὸν ἐπώνυμον, Ἀγχίτου υἱὸν
φῶτ' Ἀσκληπιάδην πατρὶς ἔθρεψε Γέλα,
Ὃς πολλοὺς μογεροῖσι μαραινομένους καμάτοισι
φῶτας ἀπέστρεψεν Περσεφόνης ἀδύτων.

Pausaniam Anchito genitum Phœbique nepotem,
Clarum aluit Medicum patria clara Gela.
Qui multos diris homines languoribus agros
Eripuit furvis Persephones thalamis.

Quod paucis immutatis reponitur in lib. III. Epigrammaton Græcorum p. 348. ubi ἄδηλον inscribitur, veluti incerti authoris. Vide & Suidam in ἄπνους.

Pau-

litam à Paulo Apostolo obtinuisse ut nullum animal venenatum in illa nascatur, ideo quod in eadem digitum ejus admordens vipera excussa ab eo legitur [Actor XXVIII. Vide Thomam Massutium de vita Pauli Apostoli lib. XI. cap. 10.

Pausaniam illum, sive alterum, & ipsum medicum memorat Plutarchus in vita Alexandri, & Galenus lib. I. Therapeuticæ. T. IV. p. 35. Ad Pausaniam Medicum, Alexandri magni Epistola.

Paxamus, quem ex auctore Collectaneorum Geoponicorum lib. XII. c. XXXII. & alibi sæpe virium herbarum fuisse peritum cognoscimus.

Paxatas.

Pedius. Vide infra, *Secundus.*

Pegasius Laribensis Medicus, cujus mentio apud Procopium lib. II. de bello Vandalico. cap. XXIII.

Peleus quem dicitur Chiron Centaurus medicinam docuisse.

Pelops Galeni præceptor, discipulus Numesiani. Galen. Commentar. II. lib. I. prorrethici Hippocratis, & in libris Locorum affectorum, & alibi sæpe. Hic scripsit Anatomica & Commentarios in Aphorismos Hippocratis, ex quibus sæpe *) ab ipso Galeno laudatur. Hunc quoque citat Plin. lib. XXXII. c. V. & Paulus Ægineta lib. III. c. XX.

Periander Medicus inprimis celebratus, quem cum poeticæ & componendis carminibus sese dedisset, Archidamus Agesilai filius, τί δήποτε, inquit, ὦ Περίανδρε ἀντὶ χαρίεντος ἰατρῦ κακὸς ποιητὴς καλεῖσθαι ἐπιθυμεῖς; *quid tandem Periander pro gratioso medico malus Poëta dici cupis?* Plutarch. in apophthegm. Lacon. p. 218.

Perigarius, Galeno lib. II. Antidotorum.

Perigenes, Galeno medicamentorum secundum locos lib. VII. c. II. & III. T. II. p. 260. 266.

Petinus, Galeno κατὰ τόπους lib. VII. c. II. T. II. pag. 264.

Petosiris Rex Ægypti inter Medicos ponitur à Tiraquello, Astrologis cum Nechepso potius adscribendus quam Medicis, neque aliud docet Juvenalis satira VI. 575.

- - - si prurit fructus ocelli
Angulus, inspecta genesi collyria poscit.
Ægra licet jaceat, capiendo nulla videtur
Aptior hora cibo, nisi quam dederit Petosiris.

Itaque & auctorem artis mathematices, hoc est Astrologiæ Petosirin agnoscit vetus Scholiastes Juvenalis. Sicut Astrologicam ejusdem peritiam celebrant Manetho, Vettius Valens, Suidas.

Petrejus

*) Vide lib. IV. hujus Bibl. p. 582.

Petrejus ſive *Petrojus*, apud Plinium indice lib. XIX. XX. XXI. Idem fortaſſe cum Petricho.

Petrichus Πέτριχος quem ex Ophiacis ὀφιακοῖς citat Nicandri Interpres in Theriacis p. 47. 50.

Petridius Plinio lib. XX. c. XXIV. al. Petrichus.

Petronas memoratus Eraſiſtrato lib. I. de Febribus, & Galeno T. II. p. 357. & in Commentariis Hippocratis de victus ratione in morbis acutis lib. I.

Petronius Arbiter medicis à Tiraquello accenſetur quod exſtant pauca quædam ſcripta verſibus Medico argumento affinia in fragmentis quæ ad Petronium referuntur.

Petronius Areta, Galeno medicamentorum κατὰ γένη lib. V.

Petronius Diodotus vide ſupra, *Diodotus*.

M. *Petronius Heras*, in veteri Inſcriptione Mediolanenſi apud Gruterum p. DCXXXIV. 8.

Petronius Niger, qui de herbis ſcripſit, ut dicit Dioſcorides in præfatione, & Epiphanius Cyprius in prin. lib. I. Hæreſeon. Non audiendus Lambecius qui libro II. p. 549. contendit apud Galenum libr. VI. de compoſit. medicament. ſecundum locos T. II. pag. 252. pro Πετρώνιος Μούσας legendum eſſe Ἀντώνιος Μούσας. Nam duorum diſtinctorum Medicorum ſunt nomina *Petronii* Nigri, & Antonii *Muſæ*, commate diſtinguenda, ut lib. II. κατὰ γένη, T. II. p. 335. Εἰσὶ δὲ αὐτῶν οἱ μάλιστα δοκοῦντες ἐν τῇ τῶν φαρμάκων ἐμπειρίᾳ κατορθωκέναι Πετρώνιος, Μούσας καὶ Ἥρας καὶ Ἀνδρόμαχος, Ἀσκληπιάδης τε καὶ Κρίτων. Petronii hujus plures libros fuiſſe περὶ φαρμάκων, conſtat ex ejuſdem Galeni T. II. p. 252.

Petron, ſive *Petro* citatus Galeno lib. III. medicamentorum κατὰ γένη, & Cornelio Celſo lib. III. cap. IX. ubi dicit illum unica ad omnes febres medicina uti ſolitum, quam inibi declarat.

Petrus Apoſtolus. Vide ſupra in Paulo Apoſtolo.

Petrus de Abano, vico Patavino, ſive *Aponenſis*, qui maximam ſibi gloriam ex ſuo *Conciliatore* comparavit, ducentis & decem differentiis partitum quo decreta veterum Philoſophorum, & Medicorum inprimis, quæ invicem pugnare videbantur, connectit atque conciliat, Venet. 1483. quæ jam tertia eſt editio & 1520. fol. apud Luc. Antoni-

um de Giunta 1548. fol. & Papiæ A. 1490. ex quo ei libro nomen & titulus Conciliatoris datus. Hic & Galeni quædam & nonnulla Abrahæ Abenefræ vertit, & Commentarios in Aristotelis Problemata, & in Joannem Mesue, & alia multa composuit. Natus A. C. 1253. ut ipse differentia 49. testatur, scripsisse se circa A. 1303. innuit differentia 9. diem obiit A. 1316. Vide quæ ad Trithemium c. 556. de scriptoribus Eccles. & clarissimi ingenio & doctrina viri Christoph. Augusti Heumanni in Acta Philosophorum parte VII. pag. 69. seq. & XV. p. 374. seq.

Petrus Archiater Aetio citatus Tetrabibli II. Serm. III. c. CX.

Petrus Andreas Mattheolus, Senensis, cujus exstant Commentarii in Dioscoridem Italice & Latine editi, Epistolæ Medicinales & liber de morbi Gallici curandi ratione.

Petrus Argelata, sive Largelata, sive etiam de la Cerlata Bononiensis, cujus Chirurgiam commendatam habemus.

Petrus Barotius.

Petrus Bayrus, sive de Bayro, Taurinensis, cujus est liber de pestilentia.

Petrus Brissotus, cujus doctus imprimis est liber de venæ sectione in pleuritide, qui primus Gallorum recentiorum docuit venam esse aperiendam à parte affecta.

Petrus Cararius Lafrancus, cujus est quæstio de venenis.

Petrus de Crescentiis sive Crescentinus, Bononiensis, qui, ut ipse dicit in præfatione ejus magni operis quod de plantarum & animalium virtutibus scripsit, totum tempus adolescentiæ in medicina & scientia naturali consumpsit. Ejus libri duodecim in commodum ruralium. Lovan. 1478. fol.

Petrus Franciscus Paulus, Florentinus, cujus est tractatus de venæ incisione adversus Avicennam.

Petrus Hispanus, cujus sunt Thesaurus pauperum, Canones medicinæ, & alia quædam, recensita à Nic. Antonio Bibl. veteris Hispanæ T. II. p. 51. qui eum diversum facit à Petro Hispano Ord. Dominicani scriptore summularum, sed eundem cum Petro Joanne Ulyssiponensi qui Papa Johannes XIX. (al. XXI.) fuit A. C. 1276.

Petrus Largelata, vide supra, Petrus Argelata.

Petrus

Petrus Leo, Spoletanus, qui cum ad Laurentium Medicen curandum accersitus fuisset, nec satis fœliciter cessissent medicamina ab eo exhibita, Melancholia correptus sese in puteum præcipitavit.

Petrus Paduanensis qui Dioscoridis librum de virtute simplicium & ejusdem de natura & viribus aquarum vertit, Lugd. 1512. parvo fol.

Petrus Pinter, sive Pintor, Valentinus, cujus est liber de Epidemia, sive aggregator sententiarum de præservatione & cura pestis. Rom. 1490. fol.

Petrus Rosatus, qui de phlebotomia in pleuritide scripsit.

Petrus Toletus Gallus, qui scripsit universalem morbi articularis præcautionem, & curationem, & alia.

Petrus Tusignanus, cujus sunt Consilia contra Epidemiam, & libellus de regimine sanitatis.

Petrus de Ubaldis, pater ille trium in jure civili Coryphæorum, Baldi, Angeli & Petri, medicus professione quidem ille, sed qui nulla ejus artis monumenta, quod sciam, reliquit. Verum qui tantos talesque filios genuit, certe meruit ne ejus nomen taceretur.

Phædrus, Galeno lib. medicamentorum κτ̃ τόπȣς IV. c. VII.

Phanias, Galeno lib. IV. de differentiis pulsuum. vide Phanias.

Phaon, Deorum medicus, aliis rectius Pæon vocatus, de quo supra.

Phanias Physicus, Plinio lib. XX. c. XIII. Vide Phænias.

Phanias, nisi idem cum priore, simpliciter citatus Plinio ex eo libro in quo scripsit de urticæ laudibus.

Phanius, nisi quoque idem sit, Galeno medicamentorum κτ̃ γένη lib. V.

Phaon, cujus meminit Galenus lib. I. de Alimentorum facultatibus, & in Commentariis lib. I. Hippocratis de ratione victus in morbis acutis, in XIIX. sectione, T. V. p. 43. ubi putat hujus esse librum tributum Hippocrati, de ratione victus salubris, aut alterius Hippocrate antiquioris.

Pharastarus, sive *Pharastus*, nisi duo sint, Galeno lib. VI. Simplicium.

Pharnaces Herbarius, ὁ ῥιζοτόμος, Galeno lib. medicamentorum κτ̃ τόπȣς IIX. c. VII. T. II. p. 287.

Phaustinus, vide Faustinus.

Pherecydes ad quem scripsit Hippocrates, cujus nonnulli dicunt esse librum de victu salubri, qui inter scripta Hippocratis est, ut dicit Galenus

nus in Commentariis Aphor. Hipp. lib. VI. c. I. T. V. p. 302. De hoc Pherecyde & ejus libro περὶ φύσεως dixi lib. II. hujus Bibl. c. XXIII. § 26. De morbo quo obiit vide Hieron. Mercurialem lib. V. Var. Lect. c. VI. Et de falso objecta eidem ἀθεότητι, ob quam ita misero fato illi fuerit obeundum, Perizonii notas ad Æliani IV. 28. Var. Hist.

Phessonicus.

Phestas. cujus etiam nonnulli esse dicunt librum qui legitur inter scripta Hippocratis de victu salubri, ut etiam dicit Galenus in loco nuper citato.

Phidippus regis Dejotari medicus apud Tullium in oratione pro Dejotaro. capite VI.

Phidon, qui perstringitur in Nicarchi epigrammate lib. II. Anthologiæ p. 215.

Philagrius Lycius Macrensis, ut Eugenatori placet, aut ut ipse scripsit Philagrius in epistola ad Philemonem, in Epistola de jecore indurato, Epirota, Naumachii discipulus, Galeno posterior, qui medicinam Thessalonicæ exercuit, & libros medicinales aliquot, monobibla LXX. & alios non paucos, & Commentarium in Hippocratem scripsit. Hæc Suidas. Illum autem sæpe, & ex aliis operibus citant Aetius Tetrab. I. Serm. III. sæpe, & Tetrab. II. Sermon. I. c. XC. & c. CX. & Serm. III. c. CV. & alibi sæpe: Paulus Ægineta libro VII. cap. VI. & Alexander Trallianus, lib. IIX. c. X. in prin. & Avicenna Antidotorum c. II. & Mesue in ægritudinibus nervorum. Ex Philagrii libro de potionibus suavibus plura affert Oribasius lib. V. c. XVII. XIX. XX. XXI. XXII. XXIII.

Philagrius Philostorgii Medici filius, idem fortasse ad quem S. Nazianzeni Epistolæ. De illo Philostorgius alter lib. IIX. Hist. Eccles. cap. X. ὅτι κατὰ Οὐάλεντα καὶ Οὐαλεντινιανὸν ἱστορεῖ τὸν Φιλοστόργιον γενέσθαι, ὃς ἄριστος ἰατρῶν ὑπῆρχε καὶ παῖδας φύσας Φιλάγριόν τε καὶ Ποσειδώνιον. θεάσασθαι δὲ τὸν Ποσειδώνιον ἐν ἰατρικῇ διαπρέποντα.

Philaretus, cujus extat liber de Pulsibus, citaturque ex libro trium tractatuum Rasi lib. I. Continentis c. IX. & aliis. Vide quæ Volum. XII. hujus Bibl. p. 647.

Philenides, vitiose pro Philonida apud Scribonium Largum.

Philertus qui scripsit de Pulsibus. Idem cum Philareto.

Phi-

Philes, Ephesius, qui versibus jambicis Græce de animalibus scripsit circa A. C. 1300. De illo uberius dixi Vol. VII. hujus Bibl. pag. 695. seqq.

Philetas antiquus Medicus Galeno T. 4. p. 306.

Philetio. Vide Filetio.

Philibertus Saracenus, cujus sunt non indoctæ Annotationes in versionem Latinam Galeni de Simplicium Pharmacorum facultatibus.

Philinus Cous Herophili discipulus, auctor sectæ Empiricæ. Galen. T. IV. p. 372.

Philinus simpliciter citatus Galeno tam in Medicamentis κτ̃ γένη libr. V. T. II. p. 389. quam κτ̃ τόπȣς lib. IV. c. VI. & lib. VII. c. VI. Plinio in indice lib. XX. & XXI. cujus Codices quidam vitiose habent Phylinum: Erotiano in ἄμβην & Athenæo XV. p. 681. 682. Alius Philinus Plutarchi amicus IIX. 7. sympoſiac. Philinus Rhetor apud Athenæum X. pag. 425. Philinus athleta Tristan. T. I. operis de numis Imperator p. 403. sq. &c.

Philippus, natione Acarnan, Alexandri Magni Medicus, tantæ apud illum authoritatis & fidei, ut intrepide, nulla prius ab eo inquisitione facta, acceperit hauseritque potionem, quam Olympias & Parmenio illi scripserant Philippum à Dario corruptum in ejus necem præparasse: testes sunt Q. Curtius, Plutarchus, Arrianus in vita illius, Valerius lib. III. c. ult. in fin. Et hujus quoque meminit Diodorus Siculus lib. XVII. Justinus lib. XI. & Joannes Monachus in Alexandri vita, quæ ex Angeli Cospi Bononiensis versione legitur ad calcem Diodori Siculi Basil. 1545. Vide Freinshemium ad Curtii lib. III. c. VI.

Philippus Epirotes, apud Celsum lib. III. c. XXI.

Philippus, quem inter juniores reponit Galenus lib. II. de differentiis febrium cap. VI. quisquis ille fuit. T. III. p. 332. & Empiricum innuit fuisse T. IV. p. 362.

Philippum quoque simpliciter, sive unum ex illis, sive alium citant idem Galen. lib. VII. & X. Therapeuticæ, & lib. II. Medicamentorum κτ̃ γένη, T. II. p. 335. 357. ubi cum viris Pharmacorum singulari peritia insignibus adjungit: & πε͂ι φαρμάκων scripsisse docet T. II. pag. 68. & lib. IV. cap. VI. κατὰ τόπȣς, quo ex loco eundem in Cæsaria vixisse constat: & iterum lib. VII. cap. V. & alibi. T. II. p. 257. 269. 302. T. III. p. 376. 377. 379. T. IV. p. 146. 376. 377

Aëtius Tetrab. III. Ser. I. c. XLIX. & Paulus Æginetá, Cœlius & Aurelianus lib. Oxeon II. c. X. idem Paulus Ægineta lib. I. c. XII. & lib. III. cap. XLII. & lib. VII. cap. XII. non semel. Librum ejus περὶ μαρασμȣ laudat Galenus T. III. p. 378.

Philippus Macedo, quisquis is fuit, apud Galenum lib. II. Antidotorum.

Philippus Sophista, qui immortalitatem promittebat, conservando iis qui sibi parerent, humidum corporis temperamentum, ut retulit Galen. lib. VI. de Sanitate tuenda, & Aetius Tetrab. I. Sermon. IV. c. XCVI.

Philippus Flessellius Medicus Parisiensis, vir humanitate ea præditus, ũ in gratiam eorum, qui chirurgiam amplectuntur, Introductionem in eam artem conscripserit, ex quo Commentario æstimare licet, eum non modo scriptis artem illustrare, sed ægris magno medendi usu jam comparata magna auxilia afferre potuisse.

Philippus de Lignamine, vide Joannes Philippus.

Philippus de Soldevilla Cathalanus, qui scripsit in Artem parvam Galeni.

Philippus Ulscadius sive Ulsladius Noribergensis, cujus liber est, Cœlum Philosophorum, sive de secretis naturæ, & alius de Epidemia.

Philistion Siculus, Laërtio VIII. 86. aut ut Plutarchus lib. VII. Symposiacorum, cap. I. & Gell. lib. XVII. cap. XI. Athenæus III. p. 115. & Galenus T. IV. p. 306. maluit, Locrus, Rufo Ephesio φιλιςίων ὁ ἀπὸ Ἰταλίας, præceptor in arte medica Eudoxi Cnidii, ut docet Diogenes Laërtius VIII. 68. & Chrysippi Cnidii Medici. id. VIII. 89. Is ut scribit Plutarchus in Symposiacis Decade VII. cap. I. author fuit ejus opinionis, quod potus laberetur in pulmonem. Ad eundem scribit Hippocrates. Nec desunt qui & hujus esse dicunt διαιτητικὸν ὑγιεινὸν sive librum de victu salubri, quem vulgus adscribit ipsi Hippocrati, alii Pherecydi, Aristioni alii, ut dicit Galenus in Aphorismos Hippocratis lib. VI. c. I. T. V. p. 302. Huncque inter vetustos medicos reponit ipse Galenus in Commentariis de ratione victus in morbis acutis, & lib. I. Methodi. T. IV. pag. 306. T. V. p. 43. Empiricum innuit fuisse T. II. edit. Parif. p. 340. & de succedaneis scripsisse medicamentis T. XIII. p. 965. Inter ὀψαρτυτικῶν scriptores Athenæo XII. p. 516. Huncque sive alium ejus nominis citat Plinius lib. XX. cap. IX. & cap. XII. & alibi sæpe,

&

& in indice lib. xx. xxi. & Galen. T. i. pag. 103. edit. Basil. & T. iv. p. 34. 38. 52. Meminit & Marcus Antoninus vi. 47. φιλίςιον medicamentum apud Hippocratem de natura muliebri T. ii. p. 381. Philistionis instrumentum memorat Oribasius de machinamentis.

Philistionis frater, Cælio Aureliano Chronion lib. v. cap. primo citatur ex *lib. XXII. de Adjutoriis*, quo titulo alibi laudat scripta Aristotelis, Asclepiadis, Sorani.

Herennius Philo, quem ἐν τῷ περὶ ἰατρικῶν laudat Stephanus Byz. in κύρβις & in δυρράχιον ubi legas Ἑρέννιος Φίλων ἐν τοῖς ἰατρικοῖς. Ex utroque loco apparet historiam veterum Medicorum illo opere comprehensam, quod intercidisse dolendum est. Nihil igitur impedit hunc fuisse Herennium Philonem Byblium Grammaticum, neque de Philone Tarsensi cogitandum, licet id Berkelio visum fuit.

Philo, sive *Philon* Tarsensis, cujus antidoton versibus descriptum elegacis refert Galenus nono κατὰ τόπους, T. ii. pag. 297. meminit ejusdem pag. 215. & genus ex Tricca duxisse p. 298. & Methodicæ sectæ addictum testatur T. iv. p. 42.

Philo ille, sive alius simpliciter citatus Cornelio Celso lib. vi. cap. item vi. Galeno lib. i. Methodi, & Pharmacorum localium lib. viii. cap. iii. Aëtio Tetrab. ii. Serm. iv. cap. xxviii. & alibi: Paulo Æginetæ lib. iii. cap. xxiii. & xlv. & lib. vii. cap. xi. Tralliano & Avicennæ. Hic medicamenta quæpiam exquisitissima composuit, quæ Deorum manus vocabat, autore Plutarcho. Φιλώνειον φάρμακον Galen. T. v. pag. 522. T. ii. p. 336. 286. T. iii. pag. 261. 389. T. iv. p. 161. T. v. p. 522.

Philonis alterius, ut opinor, meminit Plutarchus Sympoſiacon Decad. ii. problem. vii. Decad. iv. problem. i. & Decad. v. problem. ii. Decad. viii. problem. ix. Philo cujus μεταλλικὸν sive de metallis liber laudatur ab Athenæo vii. p. 322.

Philocalus, Galeno lib. Medicamentorum secundum locos x. cap. ii. T. ii. pag. 310.

Philocles, eidem Galeno lib. Medicamentorum κατὰ γένη vii. T. ii. p. 420.

Philocrates, apud Celsum lib. v. cap. xix. & xxvi.

Philomenus sive *Philominus*, sive rectius *Philumenus*, citatus Oribasio viii. 45. & Aëtio qui plura ex eo refert Tetrab. i. Serm. iv. cap. li. & Tetrab. ii. Serm. i. cap. lxxviii. & cxix. & cxx. & cxxiii. & sæpe, & Serm. ii. cap. cxix. & Serm. iv. cap. xlv. & Tetrab. iii.

III. Serm. III. cap. XX. & Tralliano libr. VIII. cap. V. in princip. & cap. VIII.

Philomeum quoque citat Rasis lib. Continentis V. cap. I. qui forte idem est.

Philonides Siculus ab Ætna, qui privatim *de albo veratro* scripsit, ut prodit Dioscorides lib. IV. cap. CXLI. aut ut alii secant CLI. & eum etiam citat Galen. lib. IV. de differentiis pulsuum, & lib. VII. Medicamentorum κτ̀ γένη, T. II. pag. 411.

Philonides Catinensis, idem *) cum superiore, Catina enim Siciliæ opidum ad Radices Ætnæ montis situm, præceptor Paccii Antiocheni, de quo supra, laudatus Scribonio Largo lib. Compositionum Medicamentorum cap. XCVII. & Marcello Burdegalensi cap. XX. post princip. qui & alibi videlicet cap. XXIX. citat simpliciter Philonidem sive eundem, ut videtur, sive alium. Et Athenæus librum Philonidis *de coronis & unguentis* XV. p. 675.

Philonides Dyrrhachenus, de quo Herennius Philo apud Stephanum Byz. in Δυῤῥάχιον, docet fuisse auditorem Asclepiadis & libros composuisse XLV. Ἀσκληπιάδης ἀκουστὰς ἔσχε τὸν Αὐφίδιον Σικελὸν, καὶ Φιλωνίδην Δυῤῥαχηνὸν, καὶ Νίκωνα Ἀκραγαντῖνον. Φιλωνίδης δὲ ὁ Δυῤῥαχηνὸς ἤκουσε μὲν Ἀσκληπιάδου, ἰατρεύσας δὲ ἐν τῇ πατρίδι ἐνδόξως συνετάξατο βιβλία με΄. Librum duodecigesimum Philonidis περὶ τῆς ἰατρικῆς laudans Galenus T. III. pag. 49. non Dyrrhachenum appellat sed Siculum.

Philonii duo, alter Persa, alter Tarsensis, celebrati Galeno & cæteris. Nam quod duo fuerint hinc ostenditur, quod Tarsus non in Perside est, sed in Cilicia.

Philoponus, Paulo Æginetæ.

Philoripus.

Philosophus, quisquis is fuit, Medicus, quem ita simpliciter citat Aetius Quaternionis II. Serm. IV. c. XL. & Quat. III. Serm. II. c. IV. & Quat. IV. Serm. II. c. XXXII. & LV. & alibi.

Philostorgius ἄριστος ἰατρῶν tempore Valentis & Valentiniani, judice Philostorgio historico IIX. 10. Pater Philagrii & Posidonii Medicorum.

Philotas quem ἑταῖρον Galenus appellat, ejusque contra lichenes medicamen-

*) Vide Jo. Rhodium ad Scribonium Largum p. 161.

mentum versibus (διὰ ςίχων) scriptum memorat quinto κατὰ τόπους T. II. p. 227. Citat & p. 341. 373.

Philotas Amphissensis, Plutarcho in Antonio memoratus. p. 928.

Philotas simpliciter citatus Cornelio Celso lib. V. c. XIX. sive item ille, sive alius.

Philotheus, sive *Theophilus*, cujus extant Commentarii Græci in Aphorismos Hippocratis, tributi in quibusdam Codicibus Stephano Atheniensi, Theophili discipulo & Latine versi ab Albano Torino, Ludovico de Austria & Antonio Musa Brasavola. Vide quæ Volum. XII. hujus Bibl. p. 649.

Philotimus, Cornelio Celso lib. IIX. c. XX. ubi illum reponit inter claros medicinæ authores: Galeno lib. IV. περὶ ὑγιείας, & lib. II. Commentariorum Hippocratis de natura hominis, & alibi sæpe: *) Cælio Aureliano lib. Chronion I. c. IV. & Aetio Tetrab. II. Serm. II. c. IX. & Tetrab. III. Serm. III. c. XII. & Plutarcho in lib. de discrimine adulatoris & amici, & in lib. de Auditoris officio citatus. Is fuit *Praxagoræ* discipulus teste eodem Galeno lib. I. Alimentorum c. IIX. & lib. I, Methodi, & Erasistrati contemporaneus & condiscipulus Herophili, ut scribit idem Galen. lib. VI. Aphorismorum cap. I. T. IV. pag. 38. citaturque etiam in lib. de Melancholia, qui Hippocratis dicitur, sed non ipsius est, vel ex hac una ratione, quod Hippocrates longo tempore præcessit Philotimum & Erasistratum ejus contemporaneum, atque Themisonem, qui in eodem libro citatur. Hujus autem, aut alterius ejus nominis *Opsartyticum*, Athenæus VII. p. 308. & libros *de Alimento* citat pluribus locis idem Athenæus & Galen. T. IV. p. 311. 312. 347. ubi secundus, & 346. ubi tertius liber allegatur. *De facultatibus alimentorum*, Oribasius II. 69. IV. 10. V. 32. *Anatomica*, Galen. T. V. p. 21. περὶ τῶν κατ' ἰητρεῖον. T. V. p. 661. 667.

Philoxenus, quo authore maxime chirurgica medicinæ pars in Ægypto quoque increvit, qui pluribus voluminibus eam diligentissime comprehendit, ut dicit Celsus lib. VII. in prin. Idem igitur Philoxenus Chirurgus, Galeno citatus librorum medicamentorum κατὰ τόπους III. c. III. & lib. IV. c. VI. & VII. T. II. p. 357. 373. 385. & 340. ubi Claudius Philoxenus appellatur.

Philoxenus Grammaticus, citatus Galeno libro septimo Medicamentorum κατὰ γένη. T. II. p. 420.

Philoxenus, aut unus ex illis, aut alius simpliciter citatus eidem Galeno κτ̃ τόπυς lib. IV. c. VII. Aetio, & Paulo Æginetæ lib. VII. cap. XI. vide Claudius.

Philumenus, apud Georg. Vallam XXVI. 75. de rebus expetendis & fugiendis. Vide supra Philomenus.

Philosophianus, Octavio Horatiano, aut ut alii malunt, Theodoro Prisciano lib. IV. ad Eusebium filium de Physica scientia.

Phlabius, Galeno lib. VII. medicamentorum κατὰ γένη. Ita vertunt interpretes. Vide supra, Flavius Clemens.

Phocus ille Ornytionis filius, à quo Phocenses dicti, qui Antiopen furore correptam medicamentis sanavit, & uxorem duxit, ut scribit Pausanias lib. IX. quo Bœoticam describit. Alius Φωκᾶς ἰωνιςὴς Galeno T. V. p. 41.

Phœbus, Marcello Burdegalensi ex Basso citatus, Medicamentorum cap. XXIX.

Phtilarus, Rasi lib. I. Continentis c. I.

Fhulamus Joanni Serapioni citatus.

Phylacus Galen. T. II. p. 383.

Phyllinus sive *Phylinus*: Plinio lib. XX. & alibi sæpe, & Paulo Æginetæ, & Galeno κτ̃ γένη lib. V. Vide supra, Philinus.

Pironius Cassius, vide num sit unus ex illis Cassiis, de quibus supra.

Piscator, quisquis est citatus Galeno & Aetio Tetrab. III. Serm. IV. c. XLI. & Tetrab. IV. Serm. II. c. LIII. & Serm. IV. cap. XII. Vide supra in Halievs.

Pisitheus. Vulcatius in vita Avidii Cassii c. X.

Piso, quem ex libro de animalibus citat Aetius Tetrab. IV. Sermon. I. cap. LXXXVI. Videndum, idem ne sit ad quem de theriaca scripsit Galenus.

Pitholaus Galen. T. III. p. 460. 461.

Pittalus vide infra, Spittalus.

Platearius, qui sæpe à Vincentio Bellovacensi allegatur. Vide *Joannes Platearius*.

Plato philosophorum Deus, quem medicinæ artem probe novisse liquido constat cum ex aliis suis operibus, tum vero ex Timæo, in quo definit quid sit sanitas corporis, quid morbus, distinguit febrium aliorumque morborum species, singulorumque rationes assignat: atque de pharmacis multa scribit, & alia pleraque ad medicinam perti-

tinentia. Præterquam quod is ab Epicrate Ambraciota mediæ comœdiæ poeta fuggillatus eft, ob id quod animalium vitas, plantarumque, atque herbarum naturas curiofius inveftigaret. Galenus libro VII. κτ γένη, c. 11. Catapotium Platonis defcribit, & alibi fæpe illum citat, fingulari etiam opere, quod exftat, dogmata Hippocratis & Platonis conferens & examinans. In alio, quod intercidit, tradiderat ἐξηγήσεις τῶν ἰατρικῶς ἐν Τιμαίῳ γεγραμμένων. Vide lib. IV. hujus Bibl. c. XVII. p. 536. 543. & 583. feq. Ælianus lib. IX. variæ hiftoriæ cap. 22. fcribit illum plurimum curæ in medicinam contuliffe.

Plato alius cujus medicamenta refert Galenus Pharmacorum localium VII. c. 11. non femel T. 11. p. 264. & Rafis lib. x. Continentis c. 1.

Plato Tiburtinus, qui Almanforis Judicia vertit, atque etiam Æneam de Pulfibus & urinis.

Plinius ille Veronenfis, fcriptor Naturalis Hiftoriæ, de quo dixi in Bibl. latina. Hoc loco autem fubjungam judicium Joannis Bernierii, quo medicinam & Medicos adverfus acerbiores Plinii cenfuras tuetur. Ita vero ille Hift. Chronologica Medicinæ Gallice edita p. 203. *Pline*, à la verité, eft un homme incomparable à prendre fon Hiftoire Na-„ turelle en gros; mais quant à ce qu'il dit de la Medecine & des Me-„ cins, qui ne voit qu'il y a bien des contradictions, du travers & de„ la paffion, tant il eft vray que les Grands-hommes ont de grands„ défauts? Il ne faut donc pas s'étonner fi par ce qu'il étoit bien plus„ Hiftorien & Philofophe que Medecin, n'ayant jamais pratiqué ny„ veu des malades, il a erré en tant d'endroits, particulierement„ quand il a blâmé l'ufage des medicamens exotiques: car n'eft-il„ pas vray qu'il y a des païs fi mal pourvûs de remedes, qu'il faut„ neceffairement fe fervir de ceux qui viennent des païs éloigneés?„ *Non omnis fert omnia Tellus.* De plus quand les maladies fe trans-„ plantent d'un païs en un autre, ne faut-il pas avoir recours aux re-„ medes que la providence Divine a fait naître dans les païs d'où ces„ maladies fe font transplantées? Il blâme auffi mal à propos, les„ compofitions de remedes: car le mélange & la fermentation de„ ces remedes, ne font-ils pas ordinairement ce qu'ils ne pouroient„ faire feuls? & fe donnant ainfi les mains, ne peuvent-ils pas deve-„ nir par cette mixtion, ce qu'on appele dans la Medecine les mains„ falutaires de Dieu? Il dit encore que les Arcadiens ne fe fervent„

„d'aucun medicament, & qu'ils ne vivent que de laict, comme si „le laict n'étoit pas souvent un *medicament alimenteux*, a) & un *ali-„ment medicamenteux*, quand on y est accoûtumé, & quand il n'y a „pas de dispositions dans le corps qui y repugnent. Il impute à „la Medecine, (quelle injustice!) les fautes des Medecins ignorans, „& prend de là occasion de déclamer contre cette Science, qu'il „s'avise de loüer en un autre endroit, quel raisonnement, quelle „conduite! Il dit, sans y faire reflexion, que les Medecins ignorent „la vertu des mineraux, ce qui n'étoit pas même vray de son temps, „les plus anciens Medecins ayant connu leurs proprietez, & les „ayans mis en usage. Il dit aussi faussement, comme nous le ver-„rons en son lieu, que la Medecine a été proscrite à Rome pendant „600. an; ingrat! qui a pris des Medecins tout ce qu'il a écrit de „meilleur, & qui n'a pas voulu comprendre que les Romains ne „condamnerent que les Operations du Medecin Archagate, & „de quelques autres Chirurgiens venus de la Grece, gens intre-„pides, assûrez & tels que doit être un bon Chirurgien. b) Car „aprés tout, ce procedé du peuple Romain, marquoit il autre cho-„se que son instance, ayant d'abord honoré Archagate de gra-„ces & de privileges, & l'ayant ensuite traité de bourreau, *ple-„bi non judicium non veritas.* En effet, ce qui fait voir que Pline „parle en homme passionné; c'est qu'aprés avoir pris droit sur „les jugemens & sur l'inconstance d'un peuple encore grossier, il „se demande par une contradiction manifeste, *S'il faut croire que „les anciens ayent condamné une chose salutaire?* car il se répond, „*Non en verité, ils ne condamnerent pas la Science, mais la maniere „de l'exercer*, aprés avoir dit faussement & sans raison que *lues mo-„rum non aliunde quàm ex Medicina.* Comment veut-il donc qu'on „entende ces paroles? *Mille peuples ne peuvent s'en passer, quoi-„qu'ils se passent quelques-fois de Medecins.* Accordez cela. Car „je reserve pour un autre lieu à répondre, non seulement à sa „prétenduë proscription de la Medecine pendant 600. ans; mais „encore à ce que ses partisans ont voulu inferer d'un autre pas-„sage de cét Auteur mal entendu, pour mettre la Medecine

aux

a) Lib. 25. cap. 8.

b) Oportet Medicum immisericordem esse, Cels.

aux fers, avec les Esclaves du peuple Romain. Je reviens donc," à ses autres sentimens, & pour réponse à ce qu'il dit, qu'il n'y ," a que les homicides des Medecins qui ayent le privilege de de-," meurer impunis, ne sçait-il pas que de son temps même, la ma-," lice & l'imperitie des Medecins étoient punissables, & que la Loy," *Aquilia* y est formelle? Il se plaint de ce qu'on ajoûte foy aux," cajolleries des Medecins, comme si cela ne venoit pas en par-," tie de ces discoureurs, qui ne sont rien moins que de vrais Me-," decins, puisque la Medecine d) se plaint elle-même dans de," bons Auteurs de ces Medecins, pour lesquels on devroit établir," des grands jours, & faire revivre la Loy Cornelia de *Sicariis*," puis qu'Ulpien, qui est bien plus proche de nous que ces Loix," est dans ce sens-là, disant que quand il parle des Medecins, il," ne reconnoît pour tels que ceux qui procedent par ordre & par," methode, & non pas des ignorans & des empiriques. Ainsi," nôtre Auteur aprés avoir furieusement declamé contre la Me-," decine & les Medecins, ne laisse pas de revenir à luy-même," tant la verité a de force, avoüant de bonne foy e) que *la Me-," decine est le seul de tous les Arts qui ait l'avantage de donner la loy," aux Souverains, & que s'il n'y en a point de plus sujet au change-," ment, cela n'empêche pas qu'il ne soit le plus utile de tous.* Aussi son," neveu fut-il bien plus équitable que luy, & bien plus constant," dans le jugement qu'il fit de la Medecine, défendant à ses do-," mestiques de luy donner autre chose que ce que son Medecin," ordonneroit dans sa maladie. Je demande donc enfin aux par-," tisans de Pline l'aîné, quel jugement on doit faire des sentimens," d'un homme si inconstant, & qui ayant nié l'immortalitaté de," l'ame, contre le sentiment de presque tous les sages de l'anti-," quité, pourroit bien encore nier sa propre experience, & tout," ce qui tombe sous les sens dans l'exercice & dans les heureux," succés de la Medecine." *Hac Bernierius.*

P*linius Valerianus*, de quo itidem in Bibl. Latina. Etiam utrunque Plinium citat Marcellus Burdegalensis. In veteri inscriptione apud Fulvium Ursinum p. 100. & Gruterum p. DCXXXV. 1. D. M. *C. Plinii Valeriani Medici, qui vixit Ann. XXII. M. VI. D. V. Parentes.*

 Plistar-

d) V. Threnod. Medicam Mindereri.
e) Lib. 24. cap. 1. f) Plin. junior lib. 7. Epist. 21.

Plistarchus. Dioclem Caryſtium in primo τῶν πρὸς Πλείσταρχον ὑγιεινῶν citat Galen. T. IV. p. 303. 312.

Plistonicus, ſive Pleſtonicus, *Praxagoræ* diſcipulus ſæpius Plinio, in Hiſtor. nat. atque Galeno libro ſecundo Commentariorum de natura hominis, & libro primo methodi atque alibi memoratus, itemque Athenæo, & Garioponto in libro de Febribus, c. VII.

Plutarchus, Chæroneus quem cæteris omnibus Philoſophis, inquit Tiraquellus, anteponere aut adæquare auſus fuerim, medicum ſe optimum oſtendit in eo libro quem de tuenda bona valetudine eleganter & docte conſcripſit, atque etiam in problematis ſympoſiacis quæ magna ex parte medicina conſtant.

Podalirium Æſculapii filium, a) & Machaonis fratrem, poſt everſam Trojam in Italiam perveniſſe, ibique diem ſuum obiiſſe ferunt. Accidit autem poſtea ut ab illius loci accolis pro heroe cultus, in magna etiam venerationis religione habitus fuerit, ſiquidem Calabrum populi b) de morbis & ægrotationibus Numen conſulturi ad illum ſoliti fuerunt accedere. Oraculi autem illius fuiſſe genus perhibetur hujusmodi, ut heroem ſcilicet conſulturus, juxta illius ſepulchrum in agninis pellibus obdormiſceret. Somniis enim de qua quisque re ſcire cuperet, palam admonebatur. Althæno quin etiam nomine juxta illius tumulum placidus fluebat amnis, in quo ſi homines & jumenta ſaucia ſive ulceroſa lota fuiſſent, Podalirii invocato nomine, ſana & integra è flumino exire conſtans erat fama. Quamobrem id fluvio inditum fuiſſe nomen Timæus eſt autor: ἀλθαίνειν enim mederi & ſuccurrere Græco ſignificatur vocabulo, qualem etiam Alphei Arcadiæ amnis fuiſſe denominationem dicunt, quia alphos, id eſt, vitiliginis morbum aquis ſuis ablueret & curaret. De Podalirio hoc illud quoque veteribus monumentis traditum eſt, c) quod cum ex adverſis maris tempeſtatibus in Caria à caprarum paſtore ſervatus, & hoſpitaliter acceptus ad Damæthum Regem fuiſſet

a) Homer. Iliad. β. 731. Ἀσκληπιοῦ δύο παῖδε ἰητῆρ᾽ ἀγαθώ, Ποδαλείριος ἠδὲ Μαχάων. Pindarus de bello Trojano: *quem* (Agamemnonem) *doctus ab arte paterna Pæoniis curat juvenis Podalirius herbis.*

b) Daunii, vide Tzetzam ad Lycophron. verſ. 1047. ſeq. ex quo hæc accepit Nicolaus Leonicus Thomæus lib. 3. de varia Hiſt. cap. 47.

c) Tiraquellus p. 245. hæc reperit apud Stephanum Byz. in Σύρνα.

isset perductus, ejus filiam nomine Syrnam tecto delapsam, tum aliis quibusdam medicamentis, tum misso ex utroque brachio sanguine persanavit, quod Rex admiratus, illum sibi generum adscivit, Chersoneso illi tradita, in qua Podalirius mox duas condidit civitates, alteram Syrnem de uxoris nomine, alteram de pastoris, à quo fuisset incolumis servatus. De hocque est illud Ovidii ad finem lib. II. De arte amandi:

Quantus apud Danaos Podalirius *arte medendi,*
Aeacides dextra, pectore Nestor erat.

Et illud lib. de remedio amoris.

Cumbat propriis ager Podalirius *herbis.*
Et fateor, medicus turpiter ager eram.

Et lib. IV. Tristium, Eleg. VII.

Quem semel excepit, nunquam Podalirius *agro*
Promissam medica non tulit artis opem.

P*odanithas*, Galeno librorum medicamentorum secundum locos VII. ad fin.

P*olemocrates* frater Alexanoris, Machaonis filius, de quo Pausanias in extremo Corinthiacorum, templum ejus memorans ad quod morbo laborantes confugiebant & Polemocratem cultu & honore prosequebantur, ἐ ἰᾶται τὰς ταύτῃ, ἐ τιμὰς παρὰ τῶν περιοίκων ἔχει. p. 202.

P*olles* Ægiensis, ex Ægis Asiæ, Philosophus artes divinatorias professus, cujus ἰήματα libris duobus, ἰατρεοσυμβολικὰ & de sympathiis atque antipathiis libros tres Suidas memorat. Apud Galenum T. V. pag. 41. pro ἀπόλλητος legendum ὁ Πόλλητος. Etiam apud Nonnum hist. 61. in Greg. Naz. Orat. pro Polluce legendum Polles, cujus meminit & Marinus vita Procli c. x. & Suidas in οἰωνιστική.

P*ollio* aromatarius in veteri Inscriptione extra Romam via Latina apud Gruterum p. DCXXXVI. 7.

P*olonisos*, sive P*olonisus*, Galeno lib. VI. Simplicium, & Avicennæ lib. V. summa II. tract. II.

P*olyar-*

Polyarchius, Paulo Æginetæ citatus.

Polyarchus, (idem ut videtur,) Cornelio Celso lib. v. cap. XIIX. & Galeno libr. medicamentorum secundum locos IIX. cap. v. T. II. pag. 284. ubi illum citat ex epistola ad omnia interna, & Paulus Ægineta lib. III. c. LXXIV. Ab hoc Polyarchion Malagma & Epithema dictum, de quo idem Paulus Ægineta lib. III. c. LXIIX. & LXX.

Polybius, sive *Polybus* (utrunque enim reperitur) gener & discipulus Hippocratis, & illius in instituendis juvenibus successor, ut dicit Galenus in Commentariis ipsius Hippocratis de natura hominis lib. I. & Aphorismorum lib. VI. c. I. Hujusque plurimi, Galeno tamen ubique reclamante, censent esse librum illum περὶ φύσιος ἀνθρώπου, de natura hominis, qui inter opera ipsius Hippocratis est, & alia quædam de quibus dixi lib. I. hujus Bibl. lib. II. cap. XXIV. § 5. & lib. IV. c. XVII. p. 584. Ejusque etiam meminit idem Galenus lib. III. de Respirandi difficultate, & alibi sæpe, & Celsus lib. v. c. XX. & Plinius lib. XXXI. c. ult. in fin. & ante hos Thessalus in legatione ad Athenienses T. II. Opp. Hippocratis p. 945. Suntque qui dicunt Polybum fuisse illum generum Hippocratis, Polybium alterum, quod ægre mihi persvadeo.

Polycletus, Messanensis cujus honorificam mentionem facit Phalaris in duabus ad eum epistolis 70. 71. & alia epistola ad Messenios 21. Ex memoriæ lapsu videtur Joannes Neander, Bremanus Herophilum pro Polycleto nominare in syntagmate de Medicinæ laudibus & origine p. 22. ubi ait Phalaridem ab Herophilo Chalcedonio liberatum morbo gravissimo, & præmia in eum contulisse amplissima, *ipsius Phalaridis Epistola ad eum teste.* Nulla autem ad Herophilum Epistola extat inter eas quæ Phalaridis nomine feruntur, & Herophilus longe illo junior fuit. Alius Polycletus statuarius, qui sæpe memoratur à Galeno ubi statuam ejus memorat, *canonem* dictam, quod proportionem membrorum humanorum accurate observasset T. I. p. 67. 550. T. III. p. 477. T. IV. p. 239. & librum de illa statua compositum T. I. p. 288.

Polycritus Mendæi filius, Plutarcho memoratus in Artaxerxe pag. 1021.

Polydamna Thonis Ægypti uxor de qua Homemus quarto Odysseæ ubi de Nepenthe, vers. 227.

Τοῖα Διὸς θυγάτηρ ἔχε φάρμακα *) μητιόεντα
Ἐσθλά, τά οἱ Πολύδαμνα πόρε Θῶνος παράκοιτις
Αἰγυπτίη, τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα
Φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά.

Id est Guilelmo Budæo interprete annotatt. in Pandect.

Tyndaris hac habuit summo Joue nata venena,
Quæ Polydamna dedit conjunx Ægyptia Thonis
Commoda consulto medica composita sub arte,
Multa legens Pharia solers tellure venena,
Noxia permixtim, carpens quoque commoda multa.

Eosdem Homeri versus laudant Herodotus II. 116. Theophrastus IX. hist. plantar. Diodorus Sic. lib. I. Bibl. c. IV. Philostratus VII. de vita Apollonii, multique alii: Vide Petrum Petitum de Nepenthe Homerico pag. 40. seq. & Jac. Duportum Gnomologiæ Homericæ p. 166. sqq.

Polyidas, sive *Polyides*, sive Polyidus, sive item Polydas, Galeno, in libro de curandi ratione ad Glauconem, & in Introductione, sive Medico post prin. & de compositione Pharmacorum κατὰ γένη, lib. III. T. II. p. 118. 135. 189. 202. 346. 352. 387. 388. T. IV. p. 98. 191. 210. 218. 371. & Aetio Tetrab. IV. Sermon. II. c. LIIX. & Serm. IV. c. LXIV. & Paulo Æginetæ lib. IV. c. XXV. & lib. VII. c. XII. citatus.

Polyidus alter multo antiquior, qui Glaucum Minois filium ad vitam vi cujusdam herbæ revocasse traditur apud Apollodorum lib. III. Bibl. & Palæphatum cap. XXVII. à Dracone, altero Medico edoctus.

Polypus, quem ex Aristotelis libr. III. cap. III. Hist. animalium Tiraquellus exhibet, vitiose scriptus est pro Polybo, Hippocratis genero de quo supra. Ita enim meliores editiones: Πόλυβος δὲ ὧδε. Affert deinde nonnulla quæ in Polybi libro de victus ratione, quem Hippocrati quidam præter rem tribuerunt, hodie leguntur.

Pompejus Lenæus Pompeji Magni libertus, de quo Plinius lib. decimoquinto cap. XXX. in prin. & lib. XXV. cap. II. Is est, quem ipse Plinius

Bbb sæpe

*) Μητιόεντα λέγει κατὰ τέχνην θεωρητικὴν ἐσκευασμένα. Plutarch. in vita Homeri p. 391. edit. Thomæ Galei.

ſæpe Leneum ſimpliciter vocat, ut eodem lib. xxv. c. vi. & lib. xxiv. c. ix. Vide ſupra in Mithridate.

Pompejus Sabinus, Galeno lib. vii. κτ̀ γένη, Tom. ii. p. 418. Vide infra, Sabinus.

Pomponius Baſſus, Galeno medicamentorum ſecundum locos libro quarto, c. vii. vide Baſſus.

Ponticus Virmius, aut ut alii rectius vocant, Virunius, Tarviſius, qui Theophilum de urinis & pulſibus, & Æneæ libros ejuſdem tituli in Latinum vertit. De hoc Virunio accurate in Diario eruditorum Italiæ Tom. xxiv. p. 235. ſqq. Vita illius ab cognato ejus Andrea Ubaldo ſcripta prodiit, Ovidio Montalbano editore Bononiæ 1655. 4.

Porphyrius citatur ab Octavio Horatiano de Phyſica ſcientia lib. iv. Hic Tanaquillo Fabro viſus eſt βοτανιώτης nomen accepiſſe quod ſola βοτάνῃ veſceretur, ab carnibus animantium abſtineret. Sed Βαταναιώτης in veterum ſcriptis, non Βοτανιώτης legitur, à Batanea Syriæ petito nomine, ut dixi lib. iv. c. xxvii. ubi de Porphyrio & ejus ſcritis. Porphyrii Iſagoge de animæ natura & conjunctione cum corpore memoratur ſed non à Galeno T. iii. edit. Pariſ. p. 232.

Porphyrogeneta. Vide ſupra in Conſtantino.

Poſidippus, apud Julium Capitolinum in Antonino Philoſopho c. xv.

Poſidonius, ſive *Poſſidonius* Galeno, *) & Aetio ſæpe, & Paulo Æginetæ libro ſeptimo, cap. iii. & xix. & xxii. In Matthæi Sylvaticis pandectis Medicinæ frequentiſſime Poſidonius, ſive ut ibi ſemper legas Poſſedonius Medicus allegatur.

Marinus Poſthumius, ſupra in Marino.

Potamon, Galeno medicamentorum κατὰ γένη, lib. ii. T. ii. edit. Baſil. p. 330.

Praſion, Galeno ejuſdem operis lib. v. T. ii. p. 391.

Praxagoras Cous, præceptor Herophili, ut dicit Galen. lib. iv. de differentiis pulſuum, & ab eo ſæpe **) citatus ex libris de Accidentibus, & aliis, & ab Cœlio Aureliano lib. Chronion i. c. iv. & alibi ex libris peregrinarum paſſionum. Fuitque etiam præceptor *Philotimi*

*) Vide lib. IV. hujus Bibl. c. XVII. p. 585. ubi videbis non alium quam Poſidonium Stoicum Philoſophum à Galeno intelligi, cumque commendari ob peritiam Geometriæ & citari eius ſcriptam περὶ παθῶν de affectibus.

**) Vide lib. IV. hujus Bibl. loco jam laudato.

mi & *Plistonici* de quibus supra diximus. Crinagoræ Epigramma in Praxagoram medicum lib. IV. Anthologiæ p. 485.

Αὐτός σοι Φοίβοιο πάϊς λαθικηδέα τέχνης
  Ἰδμοσύνην, πανάκη χεῖρα λιπηνάμενος,
Πρηξαγόρη, στέρνοις ἐνεμάξατο. τοὶ γὰρ ἀνῖαι
  Ὄρνυνται δολιχῶν ὁπόσσαι ἐκ πυρετῶν.
Καὶ ὁπόσα τμηθέντος ἐπὶ χροὸς ἄρκια θεῖναι
  Φάρμακα, πρηείης οἶδα παρ' Ἠπιόνης.
Θνητοῖσιν δ' εἰ τοῖοι ἐπήρκεον ἰητῆρες,
  Οὐκ ἂν ἐπορθμεύθη νεκροβαρὴς ἄκατος.

Hoc est Eilhardo Lubino interprete:

Ipse tibi Phœbi filius curarum oblivionem inducentem artis
  Scientiam panacæ manibus inungens,
Praxagora, pectori intinxit: cui enim dolores
  Concitantur longis quicunque ex febribus,
Et quæcunque vulnerato in corpore sufficit imponere
  Remedia, à leni didicisti Epionâ. *)
Mortalibus vero si tales suppeterent medici,
  Non trajiceret mortuis gravis navis.

Presbyter Indus Aëtio, vide supra Indus.

Presbyter simpliciter citatus eidem Aëtio, sive ille Indus, sive alius, Tetrab. IV. Sermon. I. cap. XXIV.

L. Primigenius, de quo vetus Inscriptio Iguvii seu Eugubii, Umbriæ urbe, apud Sponium p. 143. Misc. eruditæ antiquitatis, ex Baptistæ Ferreti Musis Lapidariis, & Sirmondum ad Sidonii lib. II. Epist. XII

L. Sabinus L. L. Primigenius.
Ortus ab Iguvio Medicus fora multa secutus
  Arte feror nota, nobiliore fide.
Me consurgentem valida fortuna juventa
  Destituit, rapidis imposuitque rogis.
Clusino cineres, flammæ cessere sepulchro,
  Patronus patrio condidit ossa solo.

 Primi-

*) Epione Æsculapii uxor.

Primion, Galeno Medicamentorum κτ̃ γένη, lib. I. T. II. pag. 365. & κτ̃ τόπȣς.

Proclianus, Marcello Burdegaledsi Medicamentorum cap. XXII.

Proclus quem inter Methodicos numerat Galenus in introductione sive Medico. T. IV. p. 42. 373. Citatur etiam *Proclus* à Galeno libro I. Methodi & à Paulo Ægineta lib. III. cap. LXXVII. & libr. VII. cap. XI.

Procopius Cæsariensis, medicus exercitus Belisarii adversus Gothos, qui & ejus expeditionis historiam scripsit, quam etiamnum habemus. Hæc Tiraquellus, qui Procopium hunc quibus argumentis aut testibus Medicum faciat, nescio. Nam ipse quidem testatur se fuisse Belisarii ὑπογραφέα, notarium, comitem ac consiliarium, lib. I. de bello Persico cap. I. & 12. seq. & classis ac rei annonariæ curam sibi commissam lib. II. de bello Gothico cap. IV. De Procopio ipso & ejus scriptis dixi Volum. VI. hujus Bibl. pag. 248. seq.

Proculus, qui de natura hominis inter alia ejus artis monumenta scripsit, ut prodit Galenus lib. II. de Febrium differentiis, c. VI. Eumque etiam memorat lib. I. Therapeuticæ, & Cœlius Aurelianus lib. Chronion III. c. IIX. ubi illum dicit fuisse Themisonis sectatorem.

Prodicus, eidem Galeno in lib. II. de Naturalibus facultatibus, cap. IX. & in lib. II. de differentiis febrium, c. VI. citatus ex libro de natura hominis T. I. p. 106. T. 3. p. 332. quem Proculum quidam esse putant.

Prodicus Selymbrianus, Hippocratis discipulus, apud Plinium lib. XIX. c. I. sive ille fuit, sive alius.

Prodicum medicum, sive illum, sive alium, quod magis credo, memorat Hippocrates lib. VI. Epidemion, si illic Prodicus & non potius Herodicus sit scribendum, quod magis puto, secutus sententiam Leonardi Fuschii, & veteris Interpretis, de quo diximus supra in Herodico.

Profectbius, Paulo Æginetæ lib. VII. c. XVI.

Prosdocbus, Marcello medico Burdegalensi, medicamentorum c. XXIX.

Prosper Calanius, Sarzinensis, cujus est docta paraphrasis in lib. Galeni de Inæquali intemperie, & alia multa opera non contemnenda.

Protagoras cujus meminit Eupolis poeta Græcus in ea fabula, quæ Colaces inscri-

inscribitur, & Plutarchus Symposiacon decade VII. problem. I. Democriti ζηλωτής. Galen. T. II. edit. Paris. p. 23.

Protarchus, Celso lib. V. c. XIIX. non semel, & lib. IIX. c. XX.

Protas Pelusiotes, Galeno medicamentorum localium lib. X. c. I. T. II. edit. Basil. p. 308. Alius Protas Rhetor, Galeni civis. Tom. IV. p. 326.

Proxenus, Galeno ejusdem operis lib. VII. c. II. T. II. p. 265.

Prusias, vide supra in Asclepiade p. 87.

Prytanis, sive *Prytanides*, Galeno Pharmacorum secundum locos lib. III c. I. & lib. VII. cap. 3. T. 2. p. 266.

Ptolemaus Chirurgus, Cornelio Celso, lib. VI. c. 7.

Ptolemaus Cytherius, poëta epicus, Suida teste scripserat de miris virtutibus herbæ ψαλακάνθας, pro qua pyrachantem sive scolymum, de qua apud Dioscoridem mentio, legit Tiraquellus p. 293. Sed nihil mutandum patet ex Ptolemæi Hephæstionis lib. V. apud Photium Cod. 190. ubi narrat Psalacanthæ esse nomen herbæ Ægyptiæ artemisiæ vel meliloto similis, quæ si veræ credis fabulæ, equis alligata victoriam præbet ac felicitatem.

Ptolemaus Evergetes, Ægypti Rex, herbarum vires ac naturam intelligens, carmen Homeri depravatum correxit: scripserat enim lib. Odysseæ quinto, vers. 72.

Ἀμφὶ δὲ λειμῶνες μαλακοὶ σίυ ἠδὲ σελίνυ.

Significans *Sion* esse palustrem plantam, & cum palustri apio nasci, quod ignorantes quidem Grammatici non σίυ, sed ἴυ quod est violæ, legi oportere contendebant, ut nunc quoque vulgo legitur. Contra quos Rex hujus rei peritus *sia*, non violas, cum apiis in irriguis pratis nasci in eo poëta voluit. Hic autem citatur à Marcello in lib. de medicamentis, cap. XIV. ubi illum dicit scripsisse libros in re medica, & iterum cap. XXXVI. Citatur Ptolemæus & à Galeno libr. IV. de compositione medicamentorum κτ̀ τόπυς, cap. VII. T. II. pag. 217. T. V. p. 411. 413. & alibi non semel, ubi illum modo Regem appellat, modo nobilem. Et Aëtio Tetrabibli II. Serm. III. cap. CX. non semel.

Ptolemaus simpliciter, sive alius, sive ex illis unus, Galeno l. V. medicamentorum κτ̀ γένη, T. 2. p. 181. & Cœlio Aureliano lib. III. Chronion,

on, c. XIX. ubi illum dicit Erasistrati sectatorem, & Aetio Quaternione II. Serm. 3. c. cx.

Ptolemaeus, quem γνώριμον sive familiarem vocat Galenus lib. IV. Pharmacorum κατὰ τόπους, c. VII. non semel, & lib. VII. c. V. T. 2. p. 390. 391. 271. 219.

Publius ὁ καθηγητὴς sive Praeceptor, Galeno medicamentorum κατὰ γένη, lib. V. T. 2. p. 391.

Publius simpliciter, sive ille, sive alius eidem Galeno ibi, T. 2. p. 299. & etiam κατὰ τόπους IX. c. IV. T. 2. p. 339. 389. & Marcello medicamentorum c. XXIX.

Pudentianus Epicureus, Galeno T. 4. p. 368.

P. *Pupius* P. *L. Mentol Medicus IIIIII vir* *) in veteri marmore ubi icon hujus Pupii apud Fulv. Ursinum p. 97.

Pyllon Plinio lib. XXIX. c. ult.

Pyramus, Galeno κατὰ τόπους lib. IV. c. 7. T. 2. p. 217.

Pyro, cujus nugas deridet Galenus lib. II. de Temperamentis.

Pythagoras, philosophus non modo Medicam artem rem divinissimam esse pronunciavit, ut scribit Apollonius Tyanensis Epist. 23. ad Critonem: sed medicinam quoque exercuit ipse, teste Jamblicho lib. I. c. 29.

Pythagoras alter à philosopho, cujus meminit Diogenes Laertius in vita ipsius philosophi, quem de hernia scripsisse tradit.

Pythagoreos πάνυ σφόδρα περὶ τὴν ἰατρικὴν ἐσπουδακέναι, singulare studium in arte medica posuisse notavit Aelianus IX. 22. Var. Hist.

Pythion. Galen. T. 2. p. 340.

Pythius, eidem Galeno Pharmacorum secundum locos, lib. V. c. 9. & secundum genera, lib. 3. T. 2. p. 234. 236.

Pythocles memoratus Hippocrati lib. VII. Epidemion.

Q.

Quadratus, Galeno medicamentorum κατὰ γένη, lib. VII. T. 2. p. 419.

Julia Quintiana Clinicae videtur mentio fieri in veteri inscriptione apud Gruterum p. DCXXXV. 10. Quanquam p. DCXC. 6. eadem inscriptio legitur sic: *Julia Quintiana Cl. Luca F.*

Quintus Stertinius. Romae clarus, teste Plinio XXIX. I.

Quintus praeceptor Galeni, eidem saepe memoratus. Confer lib. IV. hujus Bibl. cap. XVII. p. 586. Supra in Marino. Quiri-

*) Sexvir, nomen dignitatis ac magistratus. Vide infra, Sosthenes.

Quiricus de Auguſtis, Thertonenſis, qui ſcripſit Lumen Apothecariorum, editum Venetiis 1495. fol. ac deinde ſæpius.

R.

Rabbi Moyſes, cujus extant Aphoriſmi medicinales, quibus hunc titulum præfixit, Moyſes filius ſervuli Dei, Iſraeliticus Cordubenſis. Suntque & alia ejusdem opera. Vide ſupra, in Moſe.

Rabirius, Plinio lib. XXIIX. c. VII.

Raſis apud Arabes celeberrimus, vide ſupra *Albubeter*, & Joannem Leonem Africanum cap. VI. & XVIII. Jo. Arculani expoſitio libri Almanſoris, prodiit Venet. 1483. fol.

Raymundus Lullus vir certe reconditæ doctrinæ & eruditionis, qui præter alia multa, quæ in medicina ſcripſit, edidit librum cui titulus eſt, Ars brevis, alterum quem Artem generalem vocavit, utranque adeo difficilem, ut pauci queant intelligere, verum ſi ſemel intelligas, omnia pollicentem. Hæc de Lullo Tiraquellus, ſcriptore ut ajunt 321. voluminum. Novam ejus operum editionem parari auſpiciis Sereniſſimi Electoris Palatini, traditur in diario eruditorum Italiæ T. XIV. p. 392. Scripta de ſecretis naturæ, de alchymia & metallorum metamorphoſi, Lullio præter rem tribui notat, qui de illo multa, Lucas Waddingus in annalibus Minorum. Vide & Nic. Antonium T. II. Bibl. Hiſpanæ, Olaum Borrichium in conſpectu ſcriptorum Chemicorum, &c. Obiit Lullius A. 1315. æt. 80. Adi Acta Sanctor. 30. Junii T. V. p. 633. ſq. & diſſertationem de cultu Raymundi Lullii in memoriis litterariis Trevoltinis A. 1702. p. 30. edit. Amſt.

Rebeubatus Serapioni Antidotorum cap. XVIII.

Remaclus Fuchs, Lymburgus, cujus eſt Methodus curandi morbi Gallici & Hiſtoria aquarum, & tractatus Conditorum, & ſpecierum aromaticarum, & Nomenclatura plantarum.

Claudius Remnus, in veteri Inſcriptione, Medicus Legionis XXI.

Rheginus Methodicus, T. IV. p. 42. Galeno memoratus lib. I. Methodi.

Q. Rhemnius Fannius Palæmon cui tribuitur carmen hexametrum cum Celſo & Sereno Sammonico ſæpius editum de menſuris & ponderibus quibus medicinæ diſpenſantur, quod alii neſcio cui *Renio Favino* vel *Flavio*, vel *Priſciano* alii tribuunt, de illo dixi in Bibl. Latina p. 680.

Rhipalus, Galeno lib. VII. Pharmacorum localium cap. 3. T. II. p. 265.

Rhi-

Riphinus Nicaensis inter Dipnosophistas, Athenæo. Legendum *Rufinus.*

Richardus, *Anglicus*, cujus sunt libri de Phlebotomia, de urinis, de anatomia, de signis prognosticis, de febribus.

Roffus, Rasi lib. VI. Continentis cap. I. nisi Ruffus sit legendus, quod facile crediderim, cum nullo alio loco meminerim me Roffum legisse.

Roffinus, apud eundem cap. 3. ejusdem lib. nisi etiam Ruffinus sit legendum.

Rogerus Baco Oxoniensis, Ord. S. Francisci, defunctus A. C. 1292. cujus Chymica quædam & Physica scripta feruntur. De illo Lucas Waddingus in Annalibus Minorum & Antonius Wood Antiquitatt. Oxon. T. I. p. 136. seq. ubi à Magia Dæmoniaca eum absolvit, sed naturæ peritissimum fuisse docet. Similiter causam ejus agunt Joannes Deé, Joannes Seldenus, Gabriel Nandæus, & in Dictionario suo historico Petrus Bælius. *Quæ in Chemicis* Baco *publicavit*, judice Olao Borrichio *) *obscuriora sunt*, *& variis processuum ineptiis referta: est tamen ubi expergescitur, & sagacibus monitis*, *quantus in se lateat artifex*, *evidenter ostendit. Quin & quæ de Arte tradit ad Raymundum Gaufredum*, *demorsos sapiunt ungues. Nec male ipse post allatam experimentorum variorum inutilem farraginem*, *Candidatis hanc regulam præscribit:* Dimittite experimenta, capite rationes, & invenietis. *Scripsit varia* de lapide philosophorum, Alchemiæ speculum, de speculis ustoriis &c. *In libro* de mirabili potestate Artis & Naturæ *capacissimum declarat ingenium*, *& admirandam in rebus novis insuetatisque inveniendis dexteritatem: satisque ostendit sibi ea jam olim fuisse explorata*, *quæ postera tandem sæcula vera fuisse deprehenderunt. Incusatus ob id ab inertium Monachorum vulgo*, *sola innocentia se tutatus est*, *& imperitiam cavillantium refutavit contemtu.* Nec dubitat retractans se in altera editione centuriarum suarum Jo. Balæus, Baconem nominare Philosophum acutissimum & sæculi sui miraculum. Ejus de retardandis senectutis accidentibus & sensibus confirmandis, prodiit Oxoniæ 1590. 8. Alia illius edita atque inedita refert Guil. Caveus in historia litteraria scriptorum Eccles. ad A. C. 1278.

Rogerius Parmensis, cujus est liber de Phlebotomia venarum omnium, edita cum Albiensi: & Practica medicinalis, vulgata Venetiis A. 1490.

Rolan-

*) In conspectu scriptorum Chemicorum §. 19.

Rolandus Capellutus Chrysopolitanus Parmensis, cujus est tractatus de curatione pestiferorum apostematum, & libri quatuor de Chirurgia. Alius Rolandus Ulyssiponensis, de cujus physiognomia vide Nic. Antonium T. 2. Bibl. vet. Hispan. p. 271.

Romanus Medicus, Leoniceni discipulus, cujus extat liber, cui titulum fecit, Antisophista, quo de tribus docendi ordinibus Galeni eleganter disserit.

T. Julius Rosianus Apollinaris. supra in Julio.

Ruffinus, cujus meminit Nicolaus Antidotarius, & Rasis libr. IV. Continentis c. 1. vide Roffinus.

Ruffinus Nicaensis unus è Dipnosophistis, quorum colloquia sunt ab Athenæo descripta.

D. M. *T. Vibio Rufo medico Coh. V.* Pr. *Valeria Rufina Conjug. Optim. fecit.* Vetus inscriptio Romana apud Sponium p. 144. Misc. eruditæ Antiquitatis.

Ruffus Hierax, quem memorat Tiraquellus, ex hoc Catalogo expugendus. Nam apud Galenum in loco quem ille respicit libr. quinto pharmacorum κτ̃ γένη T. 2. p. 387. referuntur τροχίσκοι κιῤῥοὶ trochiesi rufi sive gilvi ἱέρακος θηβαίου Hieracis Thebani.

Rufus Ephesius de quo dictum lib. 4. hujus Bibl. c. 3. atq; c. 17. p. 586. Citatur à Paulo Ægineta & Aëtio apud quem fragmenta complura. Etiam ab Arabibus ut Joanne Mesue, & ab Isaaco Hebræo. Rufi Ephesii *erotemata Medica* sermone Græcorum recentium vernaculo MSta in Bibl. Cæsarea. Libri de appellationibus partium corporis humani MS. Codicem Vaticanum laudat Jo. Rhodius ad Scribonium Largum pag. 213. Ejusdem *de venis & de ossibus* memorat Labbeus p. 126. Bibl. novæ MSS. Hic Rufus ante Fallopium tubas matricis observavit. Carmina autem Græca quæ lib. 3. c. 26. *de effectis plantarum, Deorum alicui sacrarum* edidi cum versione D. Joannis Rendtorffii, Simlerus huic Rufo, Lambecius II. p. 593. & VI. p. 90. Pamphilo Alexandrino tribuit. Rufi effigies in veteri Codice Dioscoridis in Bibl. Cæsarea, apud Lambecium, Nesseliumque. Occurrit & in imaginibus Bellorii & T. 3. thesauri Gronoviani lit. eeee atque ante Acta medicorum Berolinensium T. 3. An. 1718. 8.

Menius Rufus. Galen. 7. κτ̃ γένη, T. 11. p. 416.

Rugenii Chirurgia, supra in Bruno.

A. Rupilius apud Ciceronem in oratione pro Aulo Cluentio habita, c. 63.

Rusticus Galeno citatus in lib. IX. Pharmacorum κατὰ τόπους cap. 6. T. 2. p. 303.

Rusticus alter Placentinus, recentiorum temporum Medicus.

Rutilius Oribasio citatus.

S.

Sabinus qui in Aphorismos Hippocratis in libros Epidemion & in alia ejus scripsit, teste Galeno: fuitque præceptor Stratonici, præceptoris Galeni, ut dicit idem Galenus in libro de atra bile, eumque sæpissime citat. Vide lib. IV. hujus Bibl. c. 17. pag. 586. Meminit & Gellius lib. 3. c. XVI. ubi ait commodissime Hippocratem commentatum. Non raro tamen à Coi senis sententia aberasse notavit Galenus T. 5. pag. 396. ubi Metrodori præceptorem fuisse testatur.

Pompejus Sabinus Galeno T. 11. pag. 418. Alius Sabinus Romanus, apud Plutarch. ἐρωτικῷ Hieron. Mercurialis IV. 13. Var. Lect.

L. Sabinus L. L. Primigenius in vet. inscript. quam dedi supra in Primigenio, & habet etiam Reinesius Classe XI. 9. p. 611. Inscriptio alia Auximi in Piceno, apud Gruterum p. DCXXXVI. 1. *Dis Manib. Juliæ Q. L. Sabina Medica Q. Julius Atimetus. Conjugi benemerenti.*

Sabon, Rasi lib. 3. Continentis c. 3.

Sabor sive Sapor Rex Persarum citatus à Mesue in libro Grabadin, & à Serapione in antidotis cap. XVII. & alibi.

Sabor filius Sehel, Avicennæ memoratus lib. V. quo de medicamentis compositis loquitur.

Sabud Rex Arabum, a medicis Arabibus sæpius citatus.

Sabur, Rasi lib. 2. Continentis c. 4. & lib. VI. c. 1. & lib. 7. c. 4. ubi eum citat ex libro de Antidotario, & alibi sæpe.

Sacrificulus, id est, ἱερεύς, quisquis est, Galeno libro Pharmacorum localium 7. c. 3.

Sadbsar, Rasi Continentis XI. c. 1.

Sabar, sive ***Sabarus*** Rasi lib. 3. Continentis c. 2. non semel.

Saber, Rasi libro tertio Continentis, cap. 6. & lib. 6. cap. 1. nisi sit ille, aut Seher de quo infra.

Ibnu Saigh, de quo Joannes Leo Africanus c. 15. supra p. 279.

Saladinus Esculanus, circa A.C. 1163. cujus est Compendium aromatariorū.

Salamine, Serapioni Simplicium c. CXXXVI. & CCCLXIV.

Sale-

Salemnia, eidem Serapioni, ejusdem operis cap. CCCXXVII.

Salicetus, cujus Chirurgiam habemus.

Salimachus, Cœlio Aureliano lib. Oxeon 3. c. 17.

Salomon, Rex & is quidem ſapientiſſimus atque ditiſſimus, medicinæ adeo peritus fuit, ut libros fecerit de natura lignorum, herbarum, jumentorum, volucrum, reptilium & piſcium, ſicuti ſcribit Rabanus, ejusque authoritate gloſſa ordinaria & Nicolaus Lyrenſis in enarratione illius loci 2. Reg. 1. *Scriptum eſt in libro juſtorum.* Et hujus rei apertiſſimum eſt teſtimonium ex eo quod ſcribitur 3. Reg 4. ad fin. *Locutus eſt Salomon tria milia parabolas, & fuerunt carmina ejus quinque milia, & diſputavit ſuper lignis à cedro, quæ eſt in libano usque ad hyſopum, quæ egreditur de pariete: & diſſeruit de pecoribus, & volatilibus cæli, & ſerpentibus, & piſcibus.* Quod & retulit Joſephus, libro antiquitatum 8. c. 2. Sed eos libros abſtulit Ezechias, quoniam multi magis confidebant in herbarum viribus, quam in Deo, ut tradit author libri Zeror Hammor. Cæterum qui librum illum Sapientiæ ipſius Salomonis perſonæ inſcripſit: *Ipſe* (ait c. 7.) *mihi dedit horum quæ ſunt, ſcientiam verum, ut ſciam diſpoſitionem orbis terrarum, & virtutes elementorum, initium, finem, & medietatem temporum, ipſorum temporum permutationes, atque viciſſitudines, ſtellarum curſus, anni volutiones, naturas animalium, & iras beſtiarum, vim ventorum, & cogitationes hominum, differentias plantarum, & virtutes radicum, & quæcunque ſunt abſcondita & inviſibilia cognovi. Omnium enim artifex docuit me ſapientia.* Quibus quidem authoritatibus ductus Euſebius Cæſarienſis aſſerit libro Evangelicæ Præparationis XI. c. V. Salomonem fuiſſe ſummum phyſiologum. Quanquam non ſatis certum eſt, an ipſius Salomonis is liber ſit, an Philonis, an vero alterius. Sed, ut hoc obiter dixerim (neque enim id prætermittendum eſſe duximus) ex eo loco ſatis ſatisque conſtat, non minimam ſapientiæ partem eſſe medicinæ ſcientiam. Neſcio autem an de iſto Salomone, an de altero intelligit Avicenna loquens de electuario Almutagnachil relato ad Salomonem. Serapio Antidotorum c. XX. & iterum cap. XXXIII. citat Salomonem quempiam medicum, quisquis is fuerit, ſive hunc, ſive alterum. *Hæc Timquellus* p. 268.

Mich. Glycas parte 2. Annalium pag. 183. ex Psello.

Ἐφυσιολόγησε *) δὲ Σολομὼν καὶ περὶ λίθων, οὐχ ὅπως ἐχρώσθησαν μόνον ἢ συνεπάγησαν, ἀλλὰ καὶ ὅπου ἑκάστη συντελεῖ. Τὴν μὲν σωφροσύνης ἔφησε φυλακτήριον, τὴν δὲ πρὸς τὰ θειώδη ἀντέχειν πυρσά, ἑτέραν δὲ φυγαδεύειν πνεύματα πονηρά. Ἀλλὰ καὶ περὶ δαιμόνων ἐπίθη βιβλίον αὐτῷ, ὅπως τε κατάγονται, καὶ ἐν οἵοις εἴδεσι φαίνονται, φύσεις δὲ τούτων καὶ ἰδιότητας ἔγραψε, πῶς τε δεσμοῦνται, καὶ πῶς ἐμφιλοχωροῦντες ἀπολύονται. Ὅθεν ἔργα τούτοις ἀχθοφόρα ἐπέταττεν, ὑλοτομεῖν τε, ὡς λόγος, ἠνάγκαζε, καὶ κατωμαδὸν τὰ ἄχθη φέρειν παρεβιάζετο, ὠδικωπετέ τε σπλάγχνα ἢ ἐπῳδαῖς ἢ βοτάναις περιτιθεὶς ἐθεράπευεν. Ἀλλ᾽ ὅγε θεῖος Ἐζεκίας Θεῷ ἑαυτὸν ἀναθεὶς καὶ πάντα τῆς ἐκεῖθεν προνοίας ἐξαρτήσας, τῶν ὑπὲρ φύσιν τῷ Σολομῶντι φιλοσοφηθέντων ὠλιγώρησεν.

Praeterea Salomo de gemmis quoque disseruit, earumque natura, non tantum quo illae pacto colores hos vel illos accipiant, vel gignantur & coalescant, verum etiam quis cujuscunque sit usus. Aliam enim pudicitiae custodem esse pronunciavit, aliam sulfureis inflammationibus resistere, aliam malos genios abigere. Quin etiam librum de geniis composuit, quo nimirum pacto de sublimi deducantur, & qualibus formis appareant. Eorundem naturas atque proprietates complexus est, tum quo pacto vinculis adstringantur, & certis locis adsveti abigantur. Hinc factum ut operas quasdam gestandorum onerum ipsis imponeret. Nam & materiem, ceu perhibent, eos caedere cogebat, & humeris onera portare. Idem hominum viscera exulcerata, vel carminibus vel herbis adhibitis sanabat. Verum divinus homo Ezechias, qui se totum Deo consecrasset ac mancipasset, ejusque ad providentiam cuncta referret, parvi ea fecit quae supra naturam Salomo philosophatus esset.

Salo-

*) Non desunt qui Physiologum *de animalibus*, qui exstat inter Epiphanii opera, referunt ad Salomonem. Vide notas ad T. 2. Epiphanii p. 190 Etiam Aristotelem garriunt Judaei omnem sapientiam furtim abstulisse è libris Salomonis. Vide Venerandi Wolfii nostri Bibl. Hebraeam T. 1. p. 218. & quae notavi lib. 3. hujus Bibl. cap. 6. §. 35. p. 162.

Salomonis Herbarium Arabica lingua, memorat Morhofius lib. I. polyhist. cap. VI. p. 49.

Suidas in Ἐζεκίας.

Φέρεται δέ τι καὶ τοιοῦτον. Ἦν Σολομῶντος βίβλος ἰαμάτων πάθους παντὸς ἐγκεκολαμμένη τῇ τοῦ ναοῦ φλιᾷ. Ταύτην ἐξεκόλαψεν Ἐζεκίας. οὐ προσέχοντος τοῦ λαοῦ τῷ Θεῷ, διὰ τὸ τὰς θεραπείας τῶν παθῶν ἐνθένδε τοὺς πάσχοντας αὐτοὺς κομίζεσθαι, περιορῶντας αἰτεῖν τὸν Θεόν.

Fertur etiam tale quiddam. Extabat liber quidam Salomonis, remedia omnium morborum continens, qui templi limini incisus erat. Hunc Ezechias abolevit, quod populus mentem ad DEUM non adverteret, sed quicunque ægri essent, morborum curationes inde peterent, neglecta Divini Numinis invocatione.

Justinus quæst. LV. ad Orthodoxos.

Πολλὰ μὲν εὕρηται καὶ ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν ἰαματικὰ τῶν σωματικῶν νοσημάτων, καὶ ὑπὸ Σολομῶντος τοῦ βασιλέως.

Permulta quoque à piis ad morbos corporum curandos inventa sunt remedia, & ab ipso inprimis Rege Salomone.

Procopius Gazæus ad 3. Reg. IV. 33.

Περὶ τῶν ξύλων) Τὰς φύσεις καὶ τὰς δυνάμεις καὶ τῶν βοτανῶν καὶ τῶν δένδρων καὶ τῶν ἀλόγων ὁ Σολομῶν ἐφυσιολόγησεν. Ἐξ ὧν εἰκὸς καὶ τοὺς γεγραφότας ἰατρικὴν, ἐρανίσασθαι πάμπολλα.

Locutus est de lignis) de natuturis & viribus herbarum, *) arborum & aliarum rerum rationis expertium disputavit. Ex quibus verisimile est illos qui de medicina scripserunt, plurima collegisse.

*Eadem referunt non modo Syncellus p. 200. Cedrenus p. 77. & 89. Josephus Christianus in hypomnestico quod edidi cap. 74. Anastasius quæst. 41. & Glycas p. 182. Hippolytum & Eusebium *) testem laudantes, sed & Talmudici codice Pesachim, in Misna cap. 4. T. 2. edit. Surenhusiana p. 148. quanquam ibi tantum legitur Rex Hiskias supressisse* ספר רפואות *librum Medicinæ. At Maimonides ad illum locum non omisit annotare id de libro* Salomonis

*) Παρὰ δὲ Ἐζεκίου κεκαῦσθαί φησιν ὁ πολυμαθὴς καὶ πολυΐστωρ Εὐσέβιος. Glycas.

nis *esse intelligendum*, דברי רפואות שלמה *quem perinde à Judæis, ubi in morbum incidissent, fuisse consultum ut à Græcis Hippocratis scripta & Galeni, testatur etiam R. Kimchi ad 3. Reg. IV. 33. & 4. Reg. XX. Confer R. Nachmanidis & R. Levi ben Gerson loca apud Sgambatum pag.* 312. *Allardum Uchtmannum ad Bechinat Olam pag.* 299. *seq. & Mich. Fridericum Lochner de nerio seu rhododaphne* p. 75.

Salomon archiater ad quem περὶ εὐπορίστων scripsit Galenus T. 11. Basil. p. 484. nisi legendum Solon.

Salomon, Eben, id est, filius, Hahasen, sive Hasen, utrumque enim reperio, apud Serapionem Simplicium c. LXXIX. & c. CCLX.

Salomon simpliciter citatus Rasi, libro secundo Continentis ad fin. sive unus ex illis, sive alius. Serapioni item c. XX. & 33. antidotorum & Avicennæ, ubi de electuario Almutagnachil quod ait Salomoni auctori tribui.

Salmuje Serapioni Simplicium c. 178. in fin.

Salpe citata à Plinio XXVIII. 7. & indice lib. XXXII.

Salustius Dionysius, ab eodem Plinio lib 32. c. 7.

Salustius Mopseates qui sub Tiberio Cæsare scripsit in re medica, autore Suida.

Samithras, Galeno Pharmacorum localium lib. IX. c. 6.

Samuel Ebn Juda Andalusius, Medicus ex Judæo Muhamedanus circa A. C. 1190. de quo Abulpharagius p. 298.

Samuye, Rasi libro 9. Continentis, capite primo. Vide num sit Salmuje, de quo supra dictum est.

Sanctus Pisaurensis, qui Commentarios quosdam scripsit sub Eugenio IV.

Sandazar, Rasi lib. XI. Continentis c. V.

Sanctes de Arduinis Pisaurensis, qui scripsit de omnibus naturalibus & artificialibus, de venenis, de odoratione, de prolificatione.

Sapiens filius ***Jubeyr***, apud Rasim lib. 2. Continentis cap. item 2. Vide Zour.

Sapor, vide Sabor.

Sarachus & ***Saracus***, & ***Sarac***, Rasi lib. V. Continentis c. 1. non semel, & lib. 7. c. 4. non semel, & lib. XI. c. V. ubi illum Indum vocat.

Sarck Indus, ejusdem operis lib. 7. c. 1. idem cum priore.

Sarkeothites, Σαρκευθίτης Galeno librorum medicamentorum κατὰ γένη, T. 2. p. 403.

Sasogoras, vide infra Sosagoras.

Satyrii

Satyrii de quibus Galenus sive Gariopontus de medicinis expertis sub init. *Et Thamor de regione Æthiopia, qui fuit ex bonis experimentatoribus habebat bona experimenta experta, quæ sic custodiebat quod nullus in tempore vitæ suæ potuit ea habere. Et postquam mortuus fuit, pervenerunt illæ Medicinæ in manus* Satyriorum, *qui per eam mirabilia fecerunt. Et exultavit eis nomen inter Medicos.*

Saturninus cognomento Cythenas, discipulus Sexti Empirici, apud Diogenem Laertium in Timone Nicæo, lib. IX. in fin.

Satyrus Quinti, de quo supra discipulus, & unus primusque, ante Pelopen ex præceptoribus Galeni, ut ipse Galen. post prin. lib. I. περὶ ἀνατομικῶν ἐγχειρήσεων, id est, de Anatomicis administrationibus & T. V. p. 172. 406. & alibi sæpe dicit. Is Anatomica scripsit, eodem teste T. V. p. 21. & interpretatus est libros Aphorismorum Epidemiorum Hippocratis, ut dicit idem Galenus in prin. lib. I. eorundem Epidemiorum.

Scare, sive *Scark*, sive *Scharai*, sive *Scharat*, sive *Scbare*, nam omnia hæc nomina comperio, tum apud Rasim lib. I. Continentis cap. I. & 13. & c. 9. tum apud alios, nisi sint diversorum.

Scbear, Rasi lib. 2. Continentis c. 4.

Schiarchandus citatus in Tacuinis Elluchasem.

Scindaxar, Serapioni Simplicium c. 82.

Scribonius Largus, qui sub Tiberio multa opera in re medica scripsit, ex quibus etiamnum extat liber *de compositione medicamentorum*, de quo dixi in Bibl. Latina lib. IV. c. 12. eumque sæpe citat Galenus cum in multis locis, tum in libris medicamentorum κτ̀ τόπους T. II. p. 265. 270. 299. 304. Is ad tempora usque Claudii vixit, ut videre licet ex c. LX. ejus libri de compositione medicamentorum, quo loquitur de Messalina dei sui Cæsaris. Quod opus an ipse Latine, an Græce scripserit addubitarunt teste Tiraquello nonnulli viri docti. Latine tamen scripsisse non Græce verius est, & totus liber ostendit, Scribonius etiam ipse præfat ad C. Julium Callistum: *Ut primum enim potuisti, non es passus cessare tua erga me pietatis officium, tradendo scripta mea Latina medicinalia Deo nostro Cæsari, quorum potestatem tibi feceram ut ipse prior legeres, simpliciterque indicares mibi quid sentires.*

Sebastianus Aquilanus, qui ad Ludovicum Gonzagam scripsit librum de morbo Gallico, & alium de febre sanguinea.

Seba-

Sebaſtianus Auſtrius Rubeaquenſis, cujus eſt explanatio in Paulum Æginetam.

Sebaſtianus Montuus Gallus, cujus ſunt libri docti medicinalium Dialexeon.

Sebaſtianus Scrofa, qui tranſtulit Galeni libros de remediis parabilibus, & de Euchymia, & Cacochymia, id eſt, de bono & malo ſucco, cum Scholiis.

Seber, Raſi lib. 2. Continentis c. 2.

Julius Secundus. Galen. T. 2. p. 419. Alius Secundus Gymnaſtes T. 3. p. 288.

Secunda Livillæ Medica in veteri lapide apud Fulv. Urſinum p. 100.

Sedekias Medicus Judæus, à quo venenum datum Carolo Calvo, ut traditur in Annalibus Bertinianis A. C. 877.

Sedifnar, Raſi Continentis lib. 6. c. 1.

Sebeber, Raſi lib. 1. Continentis 2. c. 4. niſi idem ſit.

Seber, eidem Raſi libro primo Continentis, c. IX. & lib. 2. capite quinto, niſi idem quoque ſit.

Sex. Pedius Secundus. In veteri inſcriptione apud Fulv. Urſinum p. 99. & Gruterum p. DCXXXIV. 9. D. M. *Sex. Pedio Sex. Lib. Secundo Medico Julia L. Lib. Secundina Patri piiſſimo.*

Seleucus Cyzicenus memoratus Philoſtrato lib. 8. de vita Apollonii, cap. 14. p. 349.

Semmias Medus, Galeno in lib. 2. Antidotorum, vide Simmias.

D. Sempronius Jucundus Medicus Ariminenſis, in veteri inſcriptione apud Gruterum p. DCXXXV. 2.

Sendabaſar, Raſi lib. XI. Continentis c. 7.

Sendbeſar ibi, niſi idem ſit cum præcedente.

Sendibiar, Raſi lib. 2. ejusdem operis c. 4. niſi & hic quoque idem ſit.

Serapion Alexandrinus, *primus omnium*, ut tradit Celſus in procemio, *nihil hanc rationalem diſciplinam pertinere ad medicinam profeſſus, in uſu & experimentis poſuit.* Sane quidem ſi Galenum audimus in introductione c. 4. T. 4. p. 56. 57. poſt Philinum, Herophili diſcipulum empiricæ ſectæ auctor Serapion fuerit. Sed Celſo utpote antiquiori ſua merito conſtat fides. Neſcio an is ſit, de quo ſcribit Cicero ad Atticum, lib. 2. *Feciſti*, (inquit) *mihi pergratum, quod Serapionis librum ad me miſiſti, ex quo quidem ego (quod inter nos liceat dicere) milleſimam partem vix intelligo.* Ad eum

eum quoque pertinere creditur numus, in cujus una parte caput Hygiæ laureatum, in altera Æsculapius sedens, cum inscriptione, ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΣΑΡΑΠΙΩΝ, apud virum clarissimum Richardum Mead in diss. de numis à Smyrnæis in Medicorum honorem percussis p. 68. ubi hunc Serapionem è schola Erasistrati prodiisse colligit, quod à Cœlio Aureliano lib. 3. de morbis acutis c. 17. similia Erasistrato ordinasse dicitur. Neque quicquam obstare quo minus Erasistrateorum & Herophileorum placitis ἐμπειρικὴ etiam admisceretur ab eo qui in multis tamen ab Erasistrato, perinde ut Alexander φιλαλήθης ab Herophilo non dubitaret discedere. Sed Serapionem ipsum de quo loquimur, citat idem Cælius Aurelianus lib. 3. Oxeon cap. 21. & lib. 1. chronion cap. 4. ex *libris Curationum.* Laudatur & à Cornelio Celso lib. v. c. ult. ubi de impetiginis speciebus, & Galeno in libris medicamentorum κτ̄ γένη, lib. 2. & κτ̄ τόπους lib 6. c. 1. T. 2. p. 238. 309. ubi empiricum vocat & 336. 396. & T. 4. p. 372. ubi Alexandrinum. Aetio Tetrab. 4. Serm. 3. c. 14. & alibi, & Paulo Æginetæ lib. 3. c. 64. & lib. 7. c. 17. & alibi, & Jo. Serapioni Antidotorum c. xx. & Cælio Aureliano libr. Oxeon 2. c. 6. ex *libro Sectarum.* Inepta laude sui commentarios suos implevisse, scribit Galenus T. 2. edit. Paris. p. 346.

Serapio alter junior, de quo supra, *Joannes Serapio.*

Τὸ τῆς Σεραπιάδος ἐπιγραφόμενον φάρμακον Galen. Tom. 2. edit. Basil. p. 390. an Σεράπιδος?

Serenus Sammonicus auctor carminis de medicina, de quo dixi libro tertio Bibl. Latinæ c. v. Illius eximiam editionem Roberto Constantino debemus, cum variis Lectionibus & brevibus notis. Lugdun. 1566. Hanc sequitur, sed omissis notis, Henricus Stephanus in Medicæ artis principum opere, & vir clarissimus Jo. Baptista Vulpius qui Serenum à se recensitum vulgavit Patavii 1722. 8. Suas in Serenum notas laudat Conradus Rittershusius p. 92. ad Corippum, sed illæ lucem non viderunt quod sciam. Nonnulla hujus scriptoris loca illustrat Turnebus XVII. 18. adversariorum: plura vir eruditissimus Jo. Baptista Morgagnus, Epistola ad laudatum Vulpium edita Hagæ Comitis 1723. 4.

Serenus alter Aetio citatus Tetrab. 2. Serm. item 2. c. 16.

Sergius Babylonius ocularius, Galeno in lib. 4. medicamentorum κτ̄ τόπους cap. 7.

Sermonéta, vide Joannes Sermoneta.

Servilius, vide supra in Democrate.

Sescar, Rasi lib. xı. Continentis c. 8.

Sesirid, eidem lib. 9. Continentis c. 1.

Severianus citatus Aetio Tetrab. 2. Serm. 3. c. 98. non semel, & Alexandro Tralliano.

Severus Galeno lib. 3. κατὰ τόπους, c. 1. T. 2. p. 191. & T. 10. edit. Paris. p. 549. & Aetio sæpe citatus, vide Theodosius.

Sextius, aut ut alii scribunt, *Sestius Niger*, qui licet Romanus esset, tamen Græce scripsit de medicina, ut notat Plinius in indice lib. xx. Huncque diligentissimum medicinæ scriptorem dicit idem Plinius lib. 32. c. 3. illumque alibi sæpe citat, uti etiam facit Plinius Valerianus lib. Rei Medicæ 4. cap. v. Laudant & inter rei herbariæ scriptores Dioscorides procemio & Epiphanius in limine libri 1. adversus hæreses. Confer Lambecium 2. p. 546. sq. περὶ ὕλης de materia Medica citatur ab Erotiano voce λείριον. Icon ejus in veteri Codice Dioscoridis apud Lambecium, Nesselium, & T. 3. thesauri antiquitat. Gronov. lit. ii.

Sextia L. Tertia tonstricis mentio in veteri inscriptione.

Sextus Empiricus præceptor Saturnii, de quo supra, Galeno in libro Sectarum T. 4. p. 372. & Diogeni Laertio in Timone memoratus, lib. 9. sect. 116. Afrum hunc Sextum vocat Tiraquellus Suidam secutus, uti Marsilius Cagnatus lib. 3. Var. Observat. c. 8. & Andreas Dacerius in vita Plutarchi p. 75. aliique. Sextum autem Empiricum, cujus scripta habemus, Afrum non fuisse colligas ex lib. 3. Pyrrhon. sect. 213. ubi mores suos à moribus Libycorum distinguit. Igitur non magis Afrum fuisse mihi persuadeo, quam Peripateticum Philosophum, qualem scribit Franciscus Philelfus lib. 26. Epist. 1. p. 178. *Prudentiam definit Sextus Empiricus, vir Peripateticæ disciplinæ acutissimus, libro tertio suarum admonitionum: Prudentia est scientia bonorum & malorum & indifferentium.*

Sextus Chæroneus, Plutarchi Philosophi nepos, de quo Apulejus lib. 1. Milesiar. *Thessaliam, nam & illic originis maternæ nostra fundamenta à Plutarcho illo inclyto, ac mox Sexto Philosopho nepote ejus prodita gloriam nobis faciunt*, librum de Medicina ex animalibus exstare scribit Julianus Floridus qui Apulejum in usum Delphini edidit, p. 5. Sed parum credibile est Græci librum illum esse scriptoris, nedum Stoici

Stoici illius Philoſophi, de quo viri docti ad Marcum Antoninum, cujus Doctor fuit, & ad Julium Capitolinum in Antonini vita.

Sextus Fabius ſive *Fadius* potius, Niconis, qui de voracitate ſcripſerat, diſcipulus, apud Tullium libro ſeptimo epiſtolarum ad Trebatium. Epiſt. xx.

Sextus Placitus Papienſis, Jacobo Dondo in ſuo Aggregatore. De Sexti Placiti libro *de Medicina ex animalibus*, quem Latine habemus, & Sexto Plutarchi nepoti Græco ſcriptori quidam præter rem tribuunt, dixi Vol. XII. hujus Bibl. p. 613. Auctor ſe artem medicam profeſſum, eamque exercuiſſe prodit cap. XXVII. de perdice, & c. 2. atque aliis in locis. Sed age totum libellum, eſt enim brevis, ex Andreæ Rivini editione rarius obvia ſubjiciamus.

SEXTI PLATONICI PHILOSOPHI
Liber de medicina ex animalibus.

CAP. I.
De Ceruo.

Cujus cornu habet vires exſiccandi omnes humores. 1. Ergo *in collyriis oculorum* eo utuntur.

2. *Dentibus, qui moventur*, cornu cervi combuſtum imponitur, mox obfirmat, ſi ex eo pro dentis frictione uſus fueris. 3. *Ad capitis dolorem.* Cornu cervi pulveris drachmam unam cum vini cyatho uno & aquæ cyathis duobus potui dabis. 4. *Ad morbum Regium.* Eodem modo, ut jam dictum, potui dabis, miraberis bonum effectum. 5. *Ad ventris ſolutionem*, quam eadem nominata ratione cohibebis.

6. *Ad profluvium mulieris.* Cornu cervi combuſtum, inque pulverem molliſſimum redactum, cum vino mixtum potui datur. 7. *Ad lumbricos.* Cornu cervinum datur eodem modo, vel limatum, quod melius eſt, ex vino; ex aqua autem calida febricitanti, lumbricos necat, & ejicit. 8. *Ad ſerpentes effugandos.* Cornu cervinum ſi combuſſeris, & in domo aſperſeris, ſeu tecum portaveris, mox inde ſerpentes à te ſugaveris. 9. *Ad vulvæ ſuffocationem.* Cornu cervinum combuſtum ſi dabitur mulieri patienti olfaciendum, & maxime ſupra locum, mire ipſi proderit.

10. *Ad ſplenis dolorem.* Cornu cervinum combuſtum ex oxymelle detur

detur potui, splenemque siccabit & dolorem tollet. 11. *Ad impetigines.* Cornu cervini combusti cinis cum aceto scillitico ad Solem, locis, ubi sunt impetigines, illitus, sanabit ut mireris.

12. *Ad lentigines, ubi sunt & impetigines de facie tollendas.* Cornu cervino combusto in Sole faciem line: & detersa subinde, renova, & hoc ortu Solis facies, mire sanat. 13. *Ad interrigines.**) Cornu cervini cineris drachmas tres, argenti spumæ drachmas 2. aluminis scrupulos duos, ceratum ex oleo myrtino facito coqui, eoque sic utere. 14. *Ad inguina.* Cervi pudenda si tecum habueris, inguina tibi non tumebunt, & si tumor antiqvus fuerit, *(inguina si ante tumerunt)* velociter recedet. 15. *Ad concubitum excitandum.* Cervi testiculorum siccorum aliqua pars pota, concubitum excitat. Sed hoc non agat, nisi voluntas sibi præveniat. 16. *Ad serpentium morsus.* Cervi naturæ desiccatæ si deraseris drachmam unam, & in sorbitione ovi potaveris, omnis serpentium morsus innocuus fiet. Et si totum corpus natura cervi unxeris, nullus serpens tibi nocebit. 17. *Ad ventrem stringendum.* Si de natura cervi ex vino signino aut austero potaveris, ventrem restringit. Idem facit, si ex eodem, magnitudine nucis coxeris in lenticula vel pulte, & ederis. 18. *Ad aborsum.* Ex pilis cervinis suffumigabis, & mulier servabitur. 19. *Ad idem, ne mulier abortiat.* Lapis qui in vulva aut ventriculo cervi invenitur, phylacterium est prægnanti, & perficit, ut partum libere perferat. Quod ratio collegit, velocissimum esse illud animal, nec tamen aborsum facere. Similis ratio esse potest, si officula, quæ in vulva aut in corde cervi reperiuntur, secum habuerit, nam eundem effectum præstant. 20. *Ut mulier cito concipiat.* Idem os in brachio mulier si appensum habuerit, efficiet, ut mulier cito concipiat. 21. *Ad intestinorum dolorem* Medulla cervina remissa in ptisana & infusa, torminosis maximum erit remedium. Idem facit, si sevum sive medullam ejus pro unctione habueris. 22. *Ad serpentes fugandos.* Medullam cervinam si subfumiges, aut eam tecum habeas pro unctione, à serpentibus lædi nullatenus poteris. Inque cervina pelle si jacueris, nullus ad hominem serpens accedet. 23. *Ad perniones.* Sevum cervinum combustum simul cum ostrea testa minuta commixta, & factum quasi malagma impone, mire sanat.

*) H. Steph. *ad intertriginum dolores.*

CAP.

CAP. II.
De Lepore.

I.

Ad submejulos. Leporis cerebrum potum cum vino mox summejulos emendat. *(Vid. Marcellus Empir. cap. 26.)* 2. *Ad dentes infantium.* Ex cerebro leporis decocto si gingivas infantibus defrices, subinde sanabuntur, ut dentes sine dolore crescant, & enati confirmentur. 3. *Ad oculorum dolores.* Leporis pulmo si super locum positus fuerit, & bene alligatus, dolorem oculorum sedat. 4. *Ad perniones & pedes calceamentis læsos.* Idem pulmo leporis illinitus affert remedium. 5. *Ad quartanas.* Cor leporis viventis *(al. juvenis)* sublatum, & quartanariis collo vel brachio suspensum, mox ipsam febrim emendat, si sub accessione ejus pendeat. 6. *Ad Caducos.* Leporis cor derasum & cum parte tertia thuris mannæ trita, ex vino albo potui datum per dies IV. mirifice prodest. His vero qui sæpius cadunt, diebus triginta detur. Crescente autem Luna quotidie in potione debet condiri cum vino. 7. *Ad locos mulierum dolentes.* Cor leporis siccum & in vino potui datum, locos mulierum dolentes emendat. 8. *Ad profluvium mulierum, quæque sanguinem rejiciunt, & ad eas, quæ post partum locis ipsis laborant.* Leporis cor siccum, bene erasum & detritum ex aqua calida potui datur cum terra Samia mulieribus profluvio laborantibus, estque eis remedium, quæ sanguinem exscreant, & locis laborant.

9. *Ad oculorum caliginem.* Leporis fel cum melle mixtum facit ad claritatem oculorum, & imminentem caliginem discutit. 10. *Ad eos, qui vertigine vexantur.* Commisce Leporis fel & jecur mustelæ drachmis tribus, Castorei drachmam 1. myrrhæ drachm. 4. hæc omnia aceto optimo colliguntur; & inde drachma una bibitur ex aceto mulso aut melle, aut passo. 11. *Ad calculosos.* Leporis renes siccos, in Sole bene confectos, deinde coctos potui dabis, multum proderunt calculosis. 12. *Aliter ad calculos pellendos.* Leporis sanguinem & pellem totam in latere crudo *(olla cocta)* combures, ut in cinerem convertatur, & in aqua calida potui dabis cochlearium unum jejuno, mox deliquescet lapis, quem defranget & ejiciet foras. Experimentum hujus, quod ipsi fecimus, si perfectius habere volueris, mittes in aquam cochlearium pulveris, illuc pones lapidem qualem volueris, & lapis liquescet, ut mireris virtutem.

13. *Ad nephriticos (qui à renibus laborant.)* Leporis renes deglutiantur crudi, & nephriticos emendant. Sed caveant, cum transglutiunt, ne dentes tangant. Siquidem crudos nolint ſumere, eodem modo coĉti dantur. 14. *Ad capillos defluentes.* Leporis ventriculus coĉtus in ſartagine, admixto oleo myrtino, impoſitus capiti capillos fluentes continet & cogit creſcere.

15. *Ad araneorum morſus.* Renes leporis & fulicæ ejus beſtiæ, quæ ab araneis laborat, ſi crudos deglutiat, ſanabitur. Morſis etiam coĉti dentur. 16. *Ut mulier maſculum concipiat.* Leporis vulva deſiccata & eraſa, ac in pulverem coaĉta in potione efficit, ſi mulier & maſculus ſimul biberint cum bono vino. Si enim ſola mulier biberit, infans nec maſculus verus, nec fœmina vera naſcetur, ſed androgyne. Item Leporis teſticulum poſt purgationem ſuam cum vino contritum voret mulier, & maſculum pariet. Item Leporis coagulum datur obolis duobus viro, fœmina vero quadruplo debet bibere. Eſſe autem debet coagulum de lepore maſculo. 17. *Ut fœminam concipiat.* Lepus concidatur, & de ſanguine, qui à vulva funditur, liniat ſibi naturam mulier, & de coagulo ejusdem.

18. *Mulier, quæ non concipit, ut concipiat.* Ex coagulo leporis ſi acceperit drachmas 4. in potione vini, maſculus de lepore maſculo, fœmina de fœmina, eantque cubitum, ſed poſt concubitum abſtinere ſe debent ab omni acrimonia, à fungis, à balneo, malis cibariis, & ab unĉtionibus, quæ ſunt interneciva. Item teſticuli leporis decoĉti & piſtati dentur cum vino mulieri, & locis muliebribus appoſitum *(coagulum)* & inlinitum facit ut concipiant. 19. *Ad aurium dolorem*, Leporis coagulum infunditur.

20. *Ad ſcorpionum & ſerpentium morſus.* Leporis coagulum ex vino potui datum, adverſus venena reſiſtit & diſcutit. 21. *Ad fluxum ventris infantium.* Leporis coagulum illinitum in ſeſſiva (in ſumine) mulieris, quin & ex vino potui datur puero, febricitanti autem ex aqua calida. Item facit non tam pueris, quam etiam majoribus cum pulvere gallæ.

22. *Ad dolorem mamillarum & tumorem.* Leporis coagulum cum melle impoſitum, remittitur aut ex poſca, ſi inde capitellum mamillæ tangas.

23. *Ad ſtrumas omnes.* Leporis coagulum ex vino Falerno illinitum,

tum, seu cum lana marina superimpositum. Et inde mulieribus pessus utilis fit.

CAP. III.

De Vulpe.

I.

Mulieribus, quæ à locis suffocationem patiuntur. Articuli membri vulpis in oleo veteri una cum bitumine cocti & propesso suppositi, hysterica sanant mirifice. 2. *Ad Alopecias.* Si caput eodem, ut supra, modo illiniatur, sanat. 3. *Ad dolorem aurium.* Simili ut supra modo instillatur in aures. Vel sane Vulpis jecur, sive pulmo expressus, instillatus auribus, dolorem tollit, sicuti & fel vulpis, si in aurem cum oleo stillatur, dolorem sedat. Quod & vulpis adeps solutus & instillatus præstat, aurium dolorem mire emendans.

4. *Ad splenis dolorem.* Vulpis pulmo in cinere calido obrutus & decoctus (*assatus & tritus*) & in potione datus jejuno, mox splenem sanat. Idem facit & jecur ejus in bono vino similiter potum, nam splenem*) tollit. 5. *Ad suspiriosos.* Vulpis pulmo ex vino nigro, ut supra potui datus, suspiriosos emendat.

6. *Ad caducos:* Cerebrum vulpis infantibus sæpe datum, facit ut nunquam sint caduci. 7. *Ad parotidas.* Testiculo vulpis si sæpe parotidas fricaveris, dissolvet eas. 8. *Ad inguinum dolorem & panniculas*, simili ratione facias (testiculo vulpis sæpius inguina confricans) & cito discutiet, sanabitque. 9. *Ad faucium tumorem:* Rene vulpis in melle sæpius fauces tumentes confrica. 10. *Ad capitis dolorem.* Natura vulpis circundata capiti, dolorem statim tollet.

11. *Ad irritamentum concubitus.* Vulpis cauda summa ad brachium suspensa irritamentum esse concubitus fertur. 12. *Ad caliginem oculorum.* Fel vulpis cum melle Attico mixtum, & oculis inunctum, caliginem tollit. 13. *Ad morbum articulorum.* Vulpes viva in amplo vase decocta, donec ossa relinquat, mire sanat, si sæpius in aquam in vase quis descenderit. Idem præstat oleum, ubi decocta fuerit: Si quis hoc illo modo vult, utatur. 14. *Ad podagram quoque.* De vulpinæ pellis interiore parte calceamenta fiant, & podagrici utantur, leviores habebunt accessiones & incessiones.

*) Splenis dolorem.

CAP.

CAP. IV.

De Capra Sylvatica, vel Caprea.

I.

Ad ventrosos, (i.e. Κοιλιακὺς). Capreæ ſanguis cum murino Phenice mixtus editur. Et jecur capreæ coctum cœliaco ſi dederis, emendabitur. Idem facit, ſi contritum cum vino biberit. 2. *Ad oculorum dolorem.* Jecur capreæ contritum ex vino bibat cum aqua calida in fervore, ſanabitur. 3. *Ad nyctiadas oculorum, ad eos ſcil. qui ab hora decima nihil quaſi videre incipiunt.* Jecur capreæ in aqua calida ſalſa coquatur, ut ejus vaporem oculi excipiant & ea aqua oculos foveat, ſed & jecur edant & ex liquefacto inungantur. Quidam jecur ejus aſſant in craticula & fluentem vaporem colligunt, & ex eo inunguntur. Quidam coctum vel aſſum jecur capreæ cum pane edunt, & idem bibunt. 4. *Ad ſanguinem nimium profluentem.* Capreæ jecur (cor) combuſtum & aſperſum, ſanguinem fluentem reprimit. 5. *Ad ſanguinem de naribus profluentem.* Capreæ jecur contritum, & ex aceto in naribus offultum, ſanguinem abundantem de naribus concludit & mire ſiſtit. 6. *Ad caliginem oculorum.* Fel capreæ cum melle Attico mixtum, contritumque inunges oculis, caliginem potenter diſcutit, & claritatem præſtat. 7. *Ad anginam & fauces tollendas.* Fel capreæ melle mixtum faucibus illinitur ſeu imponitur, mire ſanat. 8. *Ad omnia vitia, quæ in faucibus naſcuntur.* Capreæ fel cum melle, myrrha, croco & pipere æquis ponderibus coques in vino, donec contrahatur, & ex eo quotidie fauces tangas, dum ſanæ fiant. 9. *Ad ſuffuſionem oculorum & caliginem, aliaq; eorundem vitia.* Fel capreæ drachm. 1. & modicum vini veteris cum melle, ut teri poſſit, inunges, ſanantur. Idem facit, & ad cicatricem & argemata, & nephelion, & glaucomata, & pterygia, ſi ex eo felle inungantur. Item ex eo felle inungantur palpebræ cum oleris ſucco, extractos pilos non ſinit renaſci. Facit & ad ruptiones ex ictu tunicularum cum lacte mulieris tepido. Hoc autem fel quanto vetuſtius fuerit, tanto melius erit. 10. *Ad uſtionem Solis in facie.* Fel capræ aqua dilutum & mixtum atque illitum, faciem à Sole peruſtam emendat. 11. *Ad lentigines & alias maculas de facie tollendas.* Idem fel per ſe adſervatum & illitum lentigines in facie diſcutit, & maculas omnes extenuat. Idem cum melle & nitro commixto, & ſpongia combuſta, & ſulphure vivo

vivo ad mellis craſſitudinem redactum & in faciem illitum, emendat. Vel capræ fellis drachm. 1. farinæ lupini & mellis drachm. 4. commiſcebis in unum & inde faciem linies, limpidamque illam efficies. 12. *Ad tinnitum & ſonum aurium.* Capreæ fel cum roſaceo ſucco & ſucco porri tepefacti auriculæ inſtillatum & ſonos emendat & aurium quoque dolores mire cohibet.

13. *Ad ruptionem aurium interiorem.* Capreæ fel cum mulieris lacte infuderis in aurem, deinde cum melle bono, mox proderit. 14. *Ne infans phantaſma incurrat, aut caducus fiat.* Capreæ cerebrum per annulum aureum trajectum, ſi infanti deglutiendum dederis, antequam lac matris ſuget, vere efficit ut nec phantaſma incurrat, nec caducum admittat.

15. *Ad torminoſos.* Capreæ ſplenem potui dabis, & emendat, ſi absque febricula fuerit, cum vino bono: ſi febricitat, cum aqua calida. 16. *Ad oſcedinem.* Capreæ ſevum fiſſuris labiorum inditum, remedium facit (*Humelbergius: ſepum capreæ & adipem anſerinum & medullam cervi, & cepe cum reſina ſimul & calce viva fac malagma: mire ſanat.*) Idem *Humelbergius* ſequentia quoque addidit: 17. *Ad dentium dolorem.* Fel capreæ cum roſaceo tene & dentibus tepefactum inſtilla, eorum dolorem ſanat. 18. *Ad ventrem ſolvendum.* Fel capreæ ſuppoſitum ano cum ſucco cyclaminis herbæ, & aluminis aliquantulo aut anetho combuſtum induito: cave ne hæmorrhoidas habeat. 19. *Ad veretri exulcerationem.* Fel capreæ mixtum cum melle aut ſucco rubi appoſitum, mire ſanat.

CAP. V.
De Apro.

1.

Ad omnes dolores, quos cerebrum apri coctum & cum vino potatum ſedat. 2. *Ad carbunculos in veretro ſeu membro virili.* Apri cerebrum coctum, contritum ex melle, & impoſitum, carbunculos in veretro ſanat. 3. *Ad morſum ſerpentis*, Idem eadem ratione valet. 4. *Ad pedes exulceratos à calceamentis.* Apri pulmo cum melle, emplaſtri vice impoſitus, læſis, à calceamentis pedibus remedium eſt.

5. *Ad ventris fluxum.* Apri jecur recens (coctum) ex vino potatum fluentem ventrem mire reſtringit.

6. *Ad aurium vitia.* Apri fel in cortice mali granati tepefactum, ſtillatum

latum auribus, multum prodest. Idem & putredinem aurium emendat. 7. *Ad Epinyctidas.* Axungia aprina ex rosis commista epinyctidas id est pustellas, quæ in nocte ingravescunt, in lenitatem convertet, & sine dolore efficiet. 8. *Ad caducos.* Apri testiculos ex vino aut aqua decoques, & sic teres, dabisque bibere, caducis remedium est. (*Hume b.* Lotium apri cum oxymelite caducus quoque bibat, & remedium capiet.) 9. *Ad aures minus bene audientium.* Apri lotium in vitreo repositum tepefactum, auribus instillatum audire facit. *Humelbergius hic sequentia quoq; remedia subdidit:* 10. *Ad vomitum & somnum.* Spuma apri cum adipe in heminis tribus ad tertias excocta & data, sanabit. 11. *Ad stranguriam & vesicæ dolorem.* Vesica apri cum lotio infuso si suspensa & passa fuerit, donec aquaticus humor effluat, & discoctam dederis manducare iis, qui patiuntur, mire sanantur. 12. *Ad urinæ incontinentiam.* Vesicam apri assatam da ad manducandum, & curantur.

13. *Ad coxendices.* Stercus agrestis apri, & sulphur colatum, & hemina vini picati potata, coxendices emendat.

CAP. VI.
De Urso & Ursa.

1.

A*d capillos fluentes, & ut crescant.* Ursinus adeps cum ladano & vino veteri mixtus capillos jam fluentes conspissat & crescere facit. 2. *Ad caducos.* Ursinum fel si subinde cochlearia singula cum vino dederis, remedium feret. 3. *Ad suspiriosos.* Ursinum fel in aqua calida potatum suspiriosis optime succurrit.

CAP. VII.
De Lupo.

1.

A*d eos, qui quandoque phantasma patiuntur.* Lupi carnes conditas & decoctas qui ederit, à dæmonibus seu ab umbris, quæ per phantasmata apparent, vel apparere creduntur, non potest inquietari.

2. Item. Adeps Lupinus cum melle (*Humelb.* cum suo felle) non minorem efficaciam habet, quam caninus. 3. *Ad somnum.* Caput lupi suppositum sub pulvino, ægrum dormire facit. 4. *Ne lupus noceat.* Lupus, cujus

cujus prior vestigia prospexeris, tibi nocere non poterit: sed si ille te ante notaverit, caudæ summam partem si habueris tecum, in itinere sine metu tu progredieris. 5. *Ad quotidianas febres.* Oculus dexter lupi alligatus febres (nocturnas & diurnas) discutit. 6. *Hoc faciet & ad glaucomata.* Si dexter oculus laborat, ad dextrum oculum, si sinister, ad sinistrum confricatus & illitus glaucomata extenuat, & tollit stigma, & linitur, si ante punctum fuerit.

CAP. VIII.
De Leone.

1.

Ad eos, qui phantasma patiuntur. Leonis carnes coctas qui ederit, phantasiis non poterit tentari.

2. *Ut à bestiis omnibus tutus sit.* Leonis sanguine si quis corpus suum linierit, ab aliis bestiis omnibus erit tutus. 3. *Ad aurium dolorem.* Leonis adeps remissus in strigili auribus instillatur, & mirifice aurium dolorem tollit. 4. *Ad omnium serpentium morsus.* Leonis adipe si totum corpus perunxeris, à serpentibus eris tutus. 5. *Ad omnes dolores pedum & cervicis, vel si quid doluerit.* Leonis adipem libr. 1. cum unciis 2. ceræ, & olei uncia 1. lentisc. cinis unciis 2. misce omnia simul, ad nervorum dolorem id confert, & dolores omnes sanat. *(Humelbergius.)* 6. *Ad nervorum geniculorum dolorem.* Adipem Leonis cum medulla cervina & lactuca teres & commiscebis; tum demum perunges corpus, sanabitur.

CAP. IX.
De Tauro.

1.

Taurinum cornu combustum *omnes serpentes effugabit;* sanguis ejus potus eos interficiet.

2. *Ad maculas de facie tollendas.* Taurino sanguine si maculæ liniuntur, eas tollit, & faciem limpidam reddit. 3. *Ad oculorum claritatem, contraq; caliginem.* Taurini fellis cum opobalsamo & melle Attico oculis illiti, remedium maxime ad caliginem est, & ad suffusionem oculorum facitejusque inunctio mire exhilarat. 4. *Ad ventris solutionem.* Taurinum fel

fel in lana conjectum & ventri vel ano suppositum, mox ventrem solvit. Idem infantibus præstat super umbilicum positum, ut lumbricos etiam dejiciant.

5. *Ad aurium dolorem.* Fel taurinum mulso infusum & auribus instillatum, emendat. 6. *Ad lentigines in facie nigras.* Taurino felle illinitæ purgantur, & facies limpida redditur. 7. *Ad morsum simiæ, & hominis cujuscunque.* Fel tauri illitum super morsum persanat. 8. *Ad duritias in corpore:* Taurinum sevum, cum resina & creta Cymolia impositum, omnem duritiem discutit & tollit. 9. *Ad torminosos.* Medulla taurina in vino macerata & infusa torminosis remedium est. 10. *Ad omnes tumores.* Taurinus fimus impositus ut omnes tumores mire emendet, nemo ignorat. 11. *Ad alopecias.* Fimum tauri calidum imponito alopeciis. Idemque fimus cum sale duricies omnes emendat corporis. 12. *Ad combusturam, sive ab aqua seu ab igne factam.* Taurinus fimus combustus & aspersus, igne aut aqua fervente combustum sanat. 13. Idem tauri arenam, quam pedibus spargit, si quis *intra adversarios* miserit seu sparserit, sese futurum *superiorem* sciat. 14. *Ut faciem limpidam faciat mulier.* Taurinus fimus aceto maceratus & contritus, illitus, faciem splendidam faciet, si frequenter perunxerit. 15. *Ad nimiam abundantiam sanguinis.* Taurinus sanguis super illitus sanguinem abundantem reprimit. 16. *Ad profluvium mulieris.* Taurus ubicunque pastus fuerit, folia ulmi de fimo ipsius facies siccari, & tere in pollinem tenuissimum, mitte ipsum in carbones in quadam testa & depones in vase, & sedeat mulier, quæ patitur encathisma, diligenter cooperta, & sanabitur ut mireris.

CAP. X.
De Elephante.

I.

Ad maculas & plagas de facie tollendas. Elephantis dentem (ebur) contritum cum melle limpidare faciem dicimus. Item limatura ejus, si faciem laveris, maculas, quæ faciei innascuntur, tollit. Item Mulier si quotidie de pulvere eboris faciem suam fricaverit, plagas mundabit. 2. *Ut dentes candidos facias.* De eadem limatura qui dentes sibi quotidie fricaverint, candidos eos efficient. 3. *Ad eos, qui sanguinem exscreant.* Elephantis sanguis potui datus, his remedium est. 4. *Ad eos, qui sanguinem aut humores exscreant, aut si per anum rejiciant, aut si torminosus aliquis sit, aut*

aut elephantiacus fuerit. Elephantis ſanguis potus omnia ſupra dicta mirifice diſcutit. 5. A*d omnem tumorem:* Elephantis ſtercus illitum, tumores omnes emendat, & duricies, quæ in fronte naſcuntur, mire tollit.

6. A*d capitu dolorem.* Elephantis ſtercus capiti illitum, dolorem capitis aufert.

CAP. XI.
De Cane.

1.

A*d inteſtinorum dolorem.* Catellus primum natus, antequam oculos aperiat, occiſus, conditus & comeſtus, faciet, ut in toto ſuo tempore dolorem inteſtinorum non patiatur qui ederit. 2. A*d torminoſos.* Caninus ſanguis torminoſis, eum bibentibus, remedio eſt, & inflationes tollit. 3. A*d canis morſum.* Canis caput combuſtum & in pulverem redactum; in morſu canis non rabidi impoſitum, optimum affert remedium. 4. A*d rabidi canis morſum.* De capite canis pulvis in potionem mittitur, daturque ut bibat, & liberabitur. Idem quoque pulvis vulneri inſpergetur, præterea & jecur, (*Humelb. addit canis rabidi*) coctum ſi comeſtum fuerit, ad idem dabit remedium. *Humelb.* vermiculus canis mortui in collo ſuſpenſus idem præſtat. *Vel:* Vermes qui ſub lingua rabidi canis inveniuntur, iis exciſis & circum arborem ſterilem ter latis & datis, qui ab eo morſus fuerit, ſanabitur. 5. A*d vulnera cancroſa.* Non rabidi canis caput combuſtum, & idem cinis vulneribus inſperſus vulnera & carcinomata ſanat.

6. A*d ficos, qui in ano naſcuntur, & rhagades.* Idem Canis capitis cinis aſperſus ſumme prodeſt, ſanat enim & rhagades & omnem ſpurcitiam. 7. A*d Pterygia in digitis.* Idem cinis appoſitus, pterygia, quæ naſcuntur in digitis, curat & aſperitudines emendat atque cicatrices tollit. 8. A*d capillos.* Canis capitis cinis ſeu pulvis capiti aſperſus, capillos radiantes reddit. 9. A*d morbum regium.* Rabidi canis caput contuſum, & commixtum cum vino potatum, mire ſanat. *Humelbergius.* 10. A*d tumores teſticulorum.* Calvaria canis trita & impoſita mire ſanat. 11. A*d glaucomata oculorum.* Calvaria canis findit. Et ſi dexter oculus glaucomate laborat, in dexteriorem partem ſpicella demittitur, ſin ſiniſter, in ſiniſtram. 12. A*d fracturam.* Cerebrum canis illitum, & in lana impoſitum: & ſubinde ſuffundatur fracturis: diebus quatuordecim ſolidat. Fractura autem debet ſolida alligatione uti, *Hu-*

Humelb. 13. A*d dentium dolorem.* Canis dens combuſtus & in hemina vini decoctus ad medium, inde os colluatur & ſanabitur. 14. A*d infantium dentes, ut ſine dolore creſcant, & 15. ad gingivas.* Canis dens combuſtus, & (cum melle) tritus gingivisque infantium appoſitus efficit, ut dentes ſine dolore creſcant, gingivasque tumentes reprimit, & dentes emendat. 16. *Ad Hydrophobos:* (ubi peſſime *Humelbergius ad hydropicos*) Canis rabioſi id quod ſub lingua habet exſectum & datum in potione (vino vel aqua calida) hydrophobis mox afferet remedium. 17. *Ne canes ſint moleſti.* Linguæ cujuscunque canis ſummitatem ſi ſub pollice pedum tenueris ſuppoſitam, canes te non allatrabunt. Item, Cor canis ſi quis ſecum habuerit, canes ei moleſti non erunt, nec allatrabunt. 18. A*d caliginem oculorum, neve aliqua ſuffuſione tententur.* Canis fel cum melle Attico detritum & infuſum oculis, omnia ſupra dicta diſcutit. Item, Eaſdem virtutes ad nephelides facit. 19. *Ne domus malo medicamento tentari poſſit.* Canis fel maſculi nigri per domum aſperſum, eam purgat, & efficit, ne ullum alicui malum medicamentum inferatur. It. Caninus ſanguis parietibus domus aſperſus, eam à malis medicamentis liberat. 20. A*d ſplenis vitia.* Canis ſplen exſectus cumque vino potatus ſpleneticos emendat. Quidam inciſum, fiſſumque catulum ſupra ſplenem ponunt. 21. A*d contrarios pilos, & ut evulſi non recreſcant.* Canis lacte ſi tetigeris, evulſi pili non recreſcunt, ſi locum ſtatim linieris, unde ſublati ſunt. Ex canino lotio defluunt. Pari modo lachryma hederæ & lac tithymalli atque caninum in vino mixtum evulſos pilos non ſinit creſcere, ſi mox linieris locum. 22. A*d mulieres, quæ mortuum in utero habent fœtum.* Caninum lac potum cum melle & vino bono pari menſura, mortuum ejiciet partum continuo. 23. A*d dentes infantum.* Canino lacte ſi gingivas ſubinde tetigeris, ſine dolore dentes ejicient. 24. *Ut cani in capite non prodeant.* Canino lacte veteri caput ſæpius lavet, cani capilli non naſcuntur, & ſi cani fuerint, inficiet. 25. A*d cicatrices oculorum.* Canino lacte oculis inunctis, cicatrices extenuat & lacunulas replet. 26. A*d articulorum dolorem & podagram.* Canina pelle calcei facti in uſum articulorum dolore carere facient. Sicutiquoque canino adipe, ſi pedes inungantur, podagram leviorem faciet. 27. A*d aurium dolorem & ad eos, qui minus audiunt.* Canino adipe in ſtrigili ſoluto, auribus inſtillatio fit, & ſanantur evidenter. Nam & ſurdaſtros emendat, ſi adipem caninum cum abſinthii ſucco & oleo veteri moderate inſtillaveris in aures. (*Humelb. apud quem & ſequentia legimus:*)

mus.) 28. A*d callos & verrucas tollendas.* Lotium caninum lutum factum in lana collectum, mire sanat, & callos & verrucas tollit. 29. A*d caducos.* Stercus canis album potatum ex cineris lixivio, caducos mire sanat.

30. A*d tineas infantum.* Stercus canis combustum, & cum melle illitum tineas tollit. 31. A*d rhagades ani.* Stercus canis cum rosaceo tritum & impositum, statim sanat. 32. A*d hydropicos.* Stercus canis siccum, & in potionem aspersum, hydropicos sanat. Item vomitum canis hydropico super ventrem pone, statim incipit per secessum aquam emittere.

CAP. XII.

De Asino & Asina.

I.

A*d febres quotidianas.* Asini sanguis de vena auriculæ guttas tres vel quatuor in vini cyathis duobus potui dabis, febribus resistit. A*d dentium dolorem vel motionem.* Asini lac calidum confirmat dentes & dolorem sedat. 3. A*d suspiriosos:* Asinæ lac noviter mulctum & potui datum, suspiriosos sanat.

4. A*d torminosos.* Idem lac asininum dabis ut supra, & si recens lac non fuerit, in vase duplici ferventi emulgebis, cito enim marcescit. 5. A*d phtisicos incipientes.* Asininum lac calidum sumptum, ut supra, emendat, & expurgat thoracem & suppurationes.

6. A*d cœliacos.* Asinæ caseus sumptus optimum remedium facit. 7. A*d claritatem oculorum.* Asinino lacte inuncti oculi claritatem præstant.

8. A*d cicatrices oculorum.* Asinæ lac cum melle Attico mixtum inunctis cicatricibus, ipsas mox emendat. 9. A*d maculas in corpore, & ad candorem corporis.* Asininum lac cum fabæ lomento mixtum omnes maculas de corpore ejicit, & cutem candidiorem facit, sed si quis eo pro lomento utatur, melius facit, si de eo plus aliquid ex prædicta farina miscuerit. 10. A*d mamillis lac provocandum.* Asini splen contritus, & ex aqua impositus mamillis lac provocat. 11. A*d concubitum.* Asini adeps & anseris masculi mixtus, & ad anum appositus, ad concubitum præparat. 12. *Mulier ut non concipiat.* Asinæ vulvæ officula, quæ inveniuntur, mulier si secum habuerit, non concipiet.

CAP.

CAP. XIII.

De Mula & Burdone. (Humelb.)

I.

Ut mulier non concipiat. De mulæ auricula ſordes alligatæ in pellicula cervina & brachio ſuſpenſæ poſt purgationem mulieris, efficiunt, ut non concipiat. Quædam lana alba illigant, quædam ex aqua bibunt. *Ad idem.* Burdonis teſticulum ſupra ſterilem arborem combuſtum, & extinctum de lotio ſpadonis, illigato pelli mulæ, & poſt menſtrua brachio ſuſpendas. *Ad idem.* Mulæ cor ſiccum & vino aſperſum datur bibere poſt purgationem triceſimariam. 2. *Ne capilli de capite defluant.* Burdonis jecur combuſtum, cum oleo myrtino mixtum, & illinitum capiti, capillos fluentes continet & facit creſcere.

CAP. XIV.

De Equo.

I.

Ad phthiſicos, & qui male tuſſiunt. Equi ſalivam ſi cum vino vel aqua quis biberit, ſanus efficietur. Hoc nos ipſi experti ſumus, ſed expertiſſimum eſt, quod equus ille moritur. 2. *Ne puero inveſti pili exeant.* Equi ſpuma ſi puero inveſti pectinem linieris, pili ejus non creſcunt, nec generantur. *Humelbergius.* 3. *Ad dentium dolorem.* Equi dentes qui primum nati fuerint, ordine ſuperiori, ſi dentem qui dolent, tetigerint, remedio erunt. Nam & ſi infans equi roſtrum baſiaverit, dentium dolorem non ſentiet, ſed diligenter attende, ne equus infantem mordeat. *Ad idem.* Equi dentes, qui principales fuerint, collo ſuſpenſi, dentibus infantium remedio erunt.

4. *Ad partum mortuum in corpore materno.* Equina axungia ſuffumigata mortuum partum ejicit & ſecundina mox ſequitur. 5. *Ad ſplenis dolorem.* Equi lingua minutatim conciſa ex vino potata, ſpleneticis optimum eſt remedium. 6. *Lac equi potum idem facit.* 7. *Ad caducos* idem efficiet, ſi ut ſupra feceris.

8. *Ad eos, qui toxicum biberint, aut à lepore marino tacti fuerint*, equinum lac potatum mire prodeſſe dicimus. Fel ejus potum vomitorium eſt. 9. *Ad ſtranguriam* equinum fel potum mirabiliter proficit.

10. Ad

10. *Ad sanguinem è naribus profluentem.* Equi ſtercus ſiccum & aſperum, ſanguinem fluentem retinet, maxime naribus ſubfumigatum. Similiter *mortuum etiam partum ejicit.* Idem facit *ut mulier facile pariat*, ſi totum corpus ſubfumigaveris, *claudit & ventrem.*

11. *Ad aurium dolorem.* Stercus equi ſiccum, & roſaceo ſucco liquefactum & colatum, auribusque inſtillatum, aurium dolorem perfecte tollit.

12. *Ad ventrem non fluentem, nimiumque tumeſcentem.* Equi ſtercus aqua liquefactum, & percolatum poſtea bibitum, mox faciet egreſſum. 13. *Ad ventrem nimium fluentem.* Equinum caſeum ſi comederis venter reprimetur, & torminoſis optimum remedium eſt, datur autem potui ex vino. 14. *Ad omnes dolores.* Equinum coagulum ex vino potui datum, omnes dolores comprimit. Maxime autem prodeſt cœliacis & torminoſis, & his, queis continuo ſanguis profluit.

CAP. XV.
De Ariete.

I.

A*d tertianas.* Arietis de capite lanam & à coxis & à teſticulis paſſim ſi ſumpſeris, & ſtellionem illigatum brachio ſuſpenderis, perfecte diſcutit tertianas. 2. *Ad locorum dolorem.* Lana ejusdem nigra intincta in aqua, inde in oleo, & ſuppoſita locis, dolorem tollit. At ſuffumigata ante prolapſam matricem locis ſuis reprimit; ſuccida autem combuſta & aqua liquefacta, phymata omnia diſcutit & purgat.

3. *Ad claviculas, & ad callos, qui in veretro naſcuntur.* Liquor Arietis, qui de pulmone cocto deſtillat, illinitus claviculos, qui in manibus naſcuntur aut in veretro, tollit. 4. *Ad livores & ſuggillationes.* Pulmo arietis conciſus minutatim, & impoſitus, livores & ſuggillationes tollit, & nigras cicatrices candidas facit, & pedes à calceamentis læſos curat.

5. *Ad caducos.* Arietis teſticuli oboli tres potati cum aqua medentur. Dantur & infirmo in ovino lacte. Debet enim antequam biberit, aut poſt potum à vino ſe abſtinere. 6. *Ad morbum regium.* Arietis ſordes, quas inter femora habet, cum ariſtolochia & myrrha, æquis partibus potatæ ad regium morbum optime faciunt. 7. *Ad ſcabiem.* Sevo arie-tis

tis scabiem unge admixta sandaracha & subinde rade. Hoc 8. *& ad perniones* facit cum alumine mixtum. *Humelberg.*

CAP. XVI.
De Capro & Capra.

I

Ad sacrum ignem. Cornu caprinum in flamma ustulato, & crustas, quæ exurgunt, excuties in vas novum, donec consumatur: deinde conteres cum aceto squillitico & illinies sacrum ignem: mirifice sanabitur. 2. *Ad somnum.* Cornu caprinum capiti infirmi, qui non dormit, suppositum vigilias in somnum convertit. 3. *Ad serpentis morsum.* Pulverem de cornu capræ & ejus lac cum origano & cum vini cyathis tribus bibat: venenum excutit. 4. *Ad caducos, & ut scias si caducus vere caducus sit?* Caprinum cornu ustum naribus si applicueris, mox cadet; quod si vero caprina caro, quæ super *(focum)* rogum hominis mortui assatur, sumpta fuerit à caducis, remedium optimum est. 5. *Ad serpentes effugandos, & ad eorum morsum.* Caprinum cornu ustulatum odore suo effugat omne genus serpentum. Quod si pulverem de cornu capræ & ejus lac cum origano & cum vini cyathis tribus biberit, venenum excutit, & mox liberabitur. Imponitur & caprinus caseus cum origano plagæ.

6. *Ad ventris fluxum.* Cornu capræ rasum cum melle mixtum, pisatum & medicatum, ventris fluxum reprimit. 7. *Ad ventris dolorem & astrictionem*, idem valet; nam ventrem strictum solvit, & si quis largius biberit, purgat lac caprinum. Quod ipsum gargarisatum & potum sæpius dolorem tollit, atque etiam tumores. 8. *Ad furfures & scabiem in capite.* Cornu capri combusti scobis mixta cum farina & imposita mox emendat.

9. *Ad capillos fluentes de capite.* Cornu capri pulvis mixtus cum furfure & oleo myrtino atque illitus capillos fluentes retinet & crescere cogit. 10. *Ad stranguriam & ad inguinum dolorem* valde faciunt caprini pili suffumigati. 11. *Ad lethargicos, qui non excitantur.* Caprini pili usti cum aceto naribus appositi, pice admixta, lethargicos excitant. 12. *Ad sanguinem è naribus nimium profluentem*, quem caprini pili usti, cumque aceto mixti reprimunt, sicuti quoque si fricetur sanguine capri. 13. *Ad intestina incisa.* Caprinum caput cum pilis decoctum bene in aqua & contusum & appositum incisa intestina solidat.

14. Ad

14. *Ad fervorem vel punctionem oculorum, capitis quoque & pedum dolorem.* Caseus caprinus recens impositus omnes dolores & punctiones oculorum sedat. Idem simili modo capiti dolenti superpone, sic & pedum dolori medicare. 15. *Ad humores.* Sanguis capri potus, remediatur. 16. *Ad torminosos.* Sanguis capri cum resina & polline mixtus & ventri superpositus strenue sanat. 17. *Ad quartanas.* Capræ lac, quod primum mulgetur, leviores facit accessiones, si illud edatur, aut ex dulci bibatur ante accessionem. 18. *Ad dentium motionem.* Capræ lacte mulceat & dentes lavet seu colluat, & sæpius hoc faciat. 19. *Ad carbunculos.* Caprinus caseus cum porris sativis impositus carbunculos tollit. Et si qui lixivium per ignorantiam biberint, edant caseum recentem, & emendabuntur. 20. *Ad hydropicos.* Lacte caprino adjectum coagulum, quemadmodum caseus fieri consvevit, potui datum hydropicis, eos liberabit. Idem caprinum coagulum ac mixta sandaraca superimpositum sine tormento sanat. 21. *Si quis cantharidem* biberit, mox capræ lac bibat & liberabitur. 22. *Qui à vipera morsus fuerit,* caprinum lac purum & calidum bibat, liberabitur. 23. *Ad pruriginem & omne genus scabiei.* Caprino lacte corpus lavabis, absterget. Sed & in totum eo (atque sanguine hirci) inunges, qui lepra vexantur.

24. *Ad eos, quibus semen fluit, etiam non optantibus (al. non potentibus) & aquosum est, unde & plurimum efficitur, ut mulieres ex talibus non concipiant.* Capræ lac cum melle potum remedium evidens est, & optimum, ut concipiat. 25. *Ad Phthiriacos, i. e. pediculosos.* De caprino lacte id quod aquosum est, paulatim effunditur (pessime Humelb. *aqua quæ è capra* palato effunditur,) & quicquid consederit (*Humelb.* pejus adhuc comederit) miscetur cum melle & sale, & ex eo caput & corpus sero perfricatur.

26. *Ad serpentium morsum.* Fit ceratum de caprino sevo; melius autem si per se remissum stillaverit, faciet. Idem facit cum pice liquida, sulphure, & cera remissum & loco impositum. 27. *Ad furunculos.* Caprinum sevum mixtum cum minuto sale, furunculos dimittit.

28. *Ad ventrem stringendum.* Caprinum sevum in sorbitionem collatum, (*Humelb.* in sorbitium missum *f. in sorbile ovum*) ventrem concludit sed supersorbere debet aquam frigidam, & ad ventris quoque solutionem sic utuntur, in aqua remittunt & adjiciunt pulegium, cumini aliquid & anethi, & acetum percolatum dant sorbere. 29. *Ad podagram frigidam.* Caprimum sevum unc. 16. & sinapis unc. 4. mixtum & illinitum tollit podagricis dolorem. 30. *Ad Hydropicos.* Hircinum lotium, si ex eo he-

minam des bibere, adjecto spicæ nardi obolo. Melius est lotium si fuerit pastus lente. Quidam vesicam ipsius siccant in fumo, & ad binos cyathos ejus admiscent vini tantundem, & bibere dant hydropicis. *Humelb. pro* spicæ obulum *posuit* spicam & ebulum, cum aruerit melius est lotium si idem *(fortè* eodem) pasti fuerint *(scil. hirci)* 31. *Ad aurium dolorem.* Caprinum lotium cum mulsa auribus instillatur, & dolorem sedat, & si pus habuerit ejiciet, etiam vitiosa sanabuntur; fit autem hoc, si cum cornu capræ suspenditur diebus viginti. 32. *Ad menstrua ducenda.* Si mulieribus datur, ut supra dictum est, lotium, mox menstrua deducentur.

33. *Ad lumborum dolorem etiam vetustissimum.* Capræ stercus, quod est quasi faba illinitum, dolorem tollit *(Humelb.* ad femorum dolorem, genuinum capræ stercori commiscens malagma facite, quod mire sanet femora peruncta.) 34, *Ad articulorum dolorem & ad phymata & ad parotidas.* Stercus capræ cum acerrimo aceto contritum, mixtum & illinitum mox discutiet. Articulorum vero morbum ex dulci potu sanat, ex melle autem cancrum & vitiatos nervos expurgat. 35. *Ad colicos.* Caprinum stercus pro fomento impositum colicis, prodest.

36. *Ad cœliacos.* Caprinum stercus ex aceto potui datur optime. 37. *Ad tumorem & luxos.* Stercus caprinum impositum luxatis succurrit, nec patitur iterum consurgere tumorem. 38. *Ad nervorum contractionem.* Caprinum idem imponitur cum aceto & nervos resolvit atque confirmat.

39. *Ad carbunculos qui in veretro nascuntur.* Capræ stercus cum melle impositum discutit. 40. *Ad infantes, qui phantasmatibus vexantur.* Capræ stercus in panno involutum & collo suspensum remedium est infantibus qui phantasmata patiuntur. 41. *Ad stirpes corpori inhærentes.* Stercus capræ ex vino conspersum, impositumque, quod inhærebit extrahet, & sanabit. Coagulum cujuslibet oppositum ejiciet, ut possis comprehensum eximere. 42. *Ut dentes candidos facias.* Caprini tali combusti, exinde dentes fricabis, & dentes candidos facies. 43. *Ad phymata.* Combusta caro caprina cum aqua suppurationem cervicum discutit, quas Græci phymata vocant. 44. *Ad secundinas efficiendas.* Capræ secunda ex vino pota, mulierum secundas ejiciet. 45. *Ad alopecias.* Caprina ungula combusta, pice liquida compressa, imposita, alopecias sanat. Vehementiorem efficaciam præstant hircorum, nisi quod capra lacte solum antecedit.

CAP.

CAP. XVII.

De Homine adeoque puello & puella Virgine.

1.

Ad oculorum albuginem, & aures purulentas. Puelli & puellæ virginum lotio inungas oculos, albuginem extenuat, & si leucoma lachrymatorium est, non insanabile efficit: dat enim aliquatenus claritatem, & angulorum asperitudinem sedat, & feces quoque lotii sicci eandem asperitudinem oculorum sedant, & post inunctionem pelles ejiciunt. Infusum etiam auriculis quæ pus habent, confert: & remedium est etiam totius corporis. 2. *Si quis ab ape aut à vespa, vel crabrone punctus fuerit,* si lotio infantis subinde foverit locum, ubi quis punctus est, remediatur. 3. *Ad podagram.* Pueri primi capilli à nativitate qui oriuntur, si pedibus dolentibus impositi fuerint, sanabunt, aut ad minus mitigabunt dolorem.

4. *Ad canis morsum.* Infantis capilli cum aceto impositi, morsum sine tumore sanant, & capitis ulcera emendant. 5. *Ad lippitudinem oculorum.* Homo quicunque crura sua laverit, & deorsum usque ad pedes aquam deduxerit, & de utraque manu oculos tetigerit, non lippiet. 6. *Ad calculosos.* De hominis vesica calculos excisos i. e. arte Chirurgica sublatos tunc (*forte* tritos) ex aceto vel vino, cyathum unum calculosis dabis, aut his, qui difficile urinam faciunt, id calculum fricat, ita ut urina reddi possit sine tormento. Idem facere dicimus ad collum suspensum, sed tardius sanat. 7. *Ut mulier non concipiat.* Pueri dens annorum septem inclusus auro & argento, & in brachio suspensus, efficit, ne mulier concipiat. 8. *Ut mulier concipiat.* Infantis masculi stercus, quod primum enatus emittit, suppositum locis mulieris, conceptionem præstat. Item homo vir si solvat semicinctium suum, & eum præcingat & dicat: *ergo desinas explicare laborantem.* 9. *Ad inguen.* Quod reprimet, qui id subinde natura sui tetigerit. *Item* adfert remedium inguinibus, si pollicem tuum in pede cum digito, qui juxta est, alligaveris.

10. *Ad capitis & corporis exulcerationem, & ad furfures capitis.* Hominis lotium admixtum nitro, & impositum omnia vitia supra scripta sanat & emendat. *Ad callum in veretro*, idem quoque lotium callum hoc extenuat, si illo sæpius foveatur.

12. *Ad maculas in facie, aut à Sole factas, aut per se natas.* Si in lotio pueri ebulum (*Humelberg.* ervum) maceratum fuerit, & loco impositum, mox ipsas maculas absterget. 13. *Ad maculas infantium.* Matellæ, quæ crustam ex lotio produxerint, fractæ & coctæ, in balneo infantem si ex eo unxeris, omnia supra scripta emendat. 14. *Ad combustionem, & Scorpionis ictus.* Eadem fex illinita in linteolo & imposita combustis, pustellas non sinit surgere. Simili modo imposita, Scorpionis sedat ictus. 15. *Ad profluvium mulieris.* Si locum sæpe lotio viri laverit.

16. *Mulier si post partum secundam retinuerit.* De lotio hominis subtiliter (subito) gustet, & secundæ statim sequentur. 17. *Ad canis rabidi morsus.* Fex quoque lotii illinita, à canis rabiosi morsu liberat, si cum carbone vitis viridis trita imponatur, frequenter abluit eum humorem, quem extraxit, deinde eo curato debet imponi, quod cicatricem inducat.

18. *Ad Elephantiam puerorum.* Pueri lotium si puer biberit, liberabitur, nam elephantiam incipientem emendat. 19. *Aurum solidat* pueri lotium, si cuprino mortario & cuprino pistillo contritum fuerit.

20. *Ad febres acerrimas.* A vestigio spadonis discedentis à janua si sustuleris quodlibet dicens: *Tollò te, ut ille Grajus* (Gajus) *febribus liberetur.* Nominabis autem eum, ad cujus brachium suspensurus es, ad id vero loqueris, ad quod sustuleris. 21. *Ad tertianas.* Ipsius ægri stercus sinistra manu sublatum comburunt, & in panno coracio (atro) illigant & in sinistro brachio ante horam accessionis suspendunt.

22. *Ad canceromam.* Hominis stercus combustum, in ulcera cancerosa & insanabilia spargunt, & eo pro mirifico remedio utuntur, quod appellatum est botrix. (*Humelberg.* botrys.)

CAP. XIIX.
De Catta seu Fele.

1.

Ad capitis alopecias. Cattæ stercus cum sinapi æquis ponderibus aceto contritum, capitis alopecias sanat. 2. *Ad profluvium mulieris ex partu.* Cattæ stercus cum resina & rosaceo suppositum locis, fluxum sedat & reprimit. 3. *Si quis spinam glutierit.* Cattæ stercus contritum, recens, purum, illinitum faucibus ejus sine difficultate extrahit spinam.

4. *Ad*

4. *Ad quartanas*, Cattæ ſtercus cum ungula bovis (*Humelb.* bubonis) in collo vel brachio ſuſpenſum quartanam poſt ſeptimam acceſſionem diſcutit, & inde ne feſtines ſolvere illud.

CAP. XIX.

De Glire.

I.

Ad eos, qui paralyſi tentantur. Gliris adeps remedium affert his, qui paralyſi tentantur, ſi eo inungantur. 2. *Ad claritatem oculorum.* Glires & ſorices combuſti, & cineres eorum melle miſcent & coquunt, inde quotidie manu oculos perungunt. *Item aliter:* Adipem de glire cum melle Attico & carpobalſamo æquis ponderibus mixta, facere egregie volunt, ſi quis de eo oculos inungat. 3. *Ad ſomnum.* Qui non dormiunt, gliris adipe frontem vel tempora ipſis inunges, & dormient. 4. *Ad verrucas.* Glirem integram ſuperligabis, verrucas mox tollet.

CAP. XX.

De Muſtela.

I.

Ad Elephantiacos. Muſtelam incinerabis, & ejus ſanguine cinerem miſcebis, & laborantem inde linies, prodeſſe dicimus.

2. *Ad faucium mala.* Muſtelæ ſanguis inungatur, & ſanat.

CAP. XXI.

De Muribus.

I.

Ad oculorum dolorem. Murium capita decem cum caudis eorundem in melle mixta & pro eclegmate uſa per dies decem, oculorum claritatem reddent. Debent homines hoc medicamine nares internas quotidie linire.

2. *Ne pili recreſcant.* Pulli eorum teneri cum veteri vino evulſos ſuperciliorum pilos non ſinunt recreſcere.

3. Mu-

3. *Mulier ut non concipiat.* Muri viventi cor exemptum & brachio mulieri suspensum, efficit ut ne concipiat.

CAP. XXII.
De Talpa.

I.

A*d dentes mobiles.* Talpæ cinerem mixtum cum melle, superfricato: dentes confirmat.

2. A*d glandulas.* Talpam super glandulas ligato: destruit.

Hactenus pars prior de animalibus terrestribus: Sequitur pars posterior DE AVIBUS.

CAP. XXIII.
De Aquila.

I.

A*d oculorum suffusionem.* Aquilæ felle mixto cum melle Attico inungas. Quidam magis illud prodesse credunt, quum huic medicamento hellebori albi drachm. I. aut dimidiam, aut myrrhæ tantundem miscent, & unctionem faciunt temperatam.

2. *Mulier, quæ concepit, ut partum perferat.* Lapis qui in ventre, aut in nido ejus invenitur, qui ἀέτιος vocatur Grajis, cujusque vim & nomen etiam habet aëtites, prodesse prægnantibus, ut facile pariant, fertur (quibus etiam phylacterium est).

3. A*d sciadem.* Aquilæ abarticulamenta exorta ex femoribus, sciaden i. e. coxæ dolorem emendant (ischiadem).

CAP. XXIV.
De Vulture.

I.

A*d effugandos serpentes.* Vulturis pennas si uras, fugabis omnes serpentes. 2. A*d capitis dolorem.* Vulturis os de capite, suspensum collo

collo, dolorem ſanat. Idem facit cerebrum ejus, ſi commiſcebis cum oleo cedrino, & inde nares ſubinde tangas, capitis dolorem aufert.

3. *Ad concubitum.* Vulturis jecur à parte dextra ſi ſumpſeris, & aliquid in cute gruis alligatum ſuſpenderis, ad concubitum paratior eris.

4. *Si ad mulierem quis non poteſt.* Vulturis renes & teſtes ſiccos tundes, & dabis cum vino ei, qui cum uxore ſua concumbere non poteſt, remedium obtinebit. 5. *Ad caducos.* Vulturis jecur totum cum ſanguine ipſius vulturis tritum, per dies octo potui datum caducos emendat.

6. *Ad caliginem oculorum* Vulturis fel mixtum cum ſucco marrubii omnem caliginem diſcutit, & incipientem ſuffuſionem pariter ſiſtit.

7. *Ad nervorum dolorem & articulorum.* Vulturis adeps & ventriculus cum axungia contritus & perunctus, omnem nervorum dolorem tollit, & articulorum emendat. 8. *Adverſus mala medicamenta.* Cor vulturis ligatum in pelle lupina ſi circa brachium habeas, nullum medicamentum nocere tibi poterit, nec ſerpens, nec latro, nec ulla malitia; nec quidem phantaſma ſenties, nec ſi per heremum iter facias. 9. *Ad hydropicos.* Vulturis ſtercus cum albore ſtercoris canis mixtum ad ſextarios duos in aqua heminis tribus maceratum percolatum datur hydropicis bibere. It. qui aquam intercutem habet, aſperſis in potione elelisphaci drach. 4. aſari etiam drachm. 4. hoc magnum ajunt carne humana paſtum & datum caducis remedium eſſe. 10. *Ad vexatos preſſatos.* Sub pectore ejus cera oblitum ita ut liquorem capiat, ſi ſibi dederis quotidie bibere, mox viveſcunt, & vexatis prodeſt. 11. *Ad difficulter parientes.* Vulturis pennas ſi talibus ſubjeceris, efficies, ut ſine labore partum edant. De penna autem ſi tibi dentes purgaveris, male olebit. 12. *Ad pediculoſos, quem affectum Græci Phtiriaſin nominant.* De vulture vivo exciſam medullam ſi dabis bibere patienti, mox curabitur.

CAP. XXV.
De Accipitre.

I.

Ad ſuffuſionem vel caliginem oculorum. Accipiter in oleo ſuſino decoctus & inunctus, ſuffuſionem & caliginem diſcutit.

CAP. XXVI.
De Grue.

I.

Ad duritias & collectiones corporis. Gruis adeps cum adipe anſerino remiſſus, locorum duritias & concretiones diſcutit, & emendat. *Item* in acopa etiam conjicitur. 2. *Ut mulier concipiat.* Cerebrum gruis cum adipe anſerino, & Leonis, drachm. 3. myrrhæ & folio & vaſculo reponitor in argenteo vel vitreo, inde vir colliniet naturam ſuam ante coitum, ut & poſſit mulier concipere; quæ concipere non conſueverat.

CAP. XXVII.
De Perdice.

I.

Ad morbum regium. Perdicis cerebrum cum vini cyathis tribus potui dabis, mirifice morbum regium ſanat. 2. *Ad caliginem, incipientem ſuffuſionem & glaucomata. (Leucomata)* Hæc eſt compoſitio vera, quam frequentius ipſi experti ſumus. Perdicis fellis] veſicula quicquid habuerit, ad hæc commiſcens opobalſamum cyatho uno, *(Hume.b. addit:* Cyperum Sidoniæ cyatho dimidio) in ſe comixtum conteres diligenter & repones in pyxide ſtannea ſive argentea, & inde inunges, miraberis effectum. Et licet quis prorſus non videat, ſed tamen pupillam integram habeat, ſine difficultate curabitur. Hoc nos ipſi frequenter tentavimus.

CAP. XXVIII.
De Corvo.

I.

Ad capillos denigrandos. Corvi ova capillos hac ratione inficient: defunduntur in vas cupreum, & tam diu moventur, donec mutent colorem. Deinde raditur caput, & illinitur, donec ova conſumantur, debebit autem tam diu in ore oleum tenere, donec ſiccceſcant capilli, ne & dentes innigrentur. Deinde caput illigabit, & poſt quartum diem ſolvet, & hoc quoque efficit, ut cani nunquam exeant.

2. *Ad*

2. *Ad porcos mansuetos faciendos, vel ut porcus ubique te concomitetur.* Cerebrum corvi de pane collectum si porcis seu scrofis ad manducandum dederis, sequentur te, quocunque ieris. 3. *Ad tussim infantium.* Corvi stercus lana collectum si infantis tussientis collum attigerit, remedium dabit.

4. Ad *dolorem dentium tollendum.* Stercus corvi si cavo denti infusum vel impositum fuerit, dentem franget & dolorem tollet.

CAP. XXIX.
De Pavone.

I.

Ad *caducos.* Pavonis fimus potatus, caducos mirabiliter sanat.

CAP. XXX.
De Gallo.

I.

A*d aranea & vipera morsum.* Galli cerebrum ex posca, adjecto pipere potum his, qui ab araneis morsi sunt, auxilio est. Item quicunque vipera morsi sunt vel percussi, his galli cerebum cum vino potatum proderit. 2. Ad *citatrices & leucomata.* Galli sanguis ex membrana, quæ cerebrum continet, fluentem comprimet. Item cicatrices oculis extenuat, si eo cum aqua inungas. Additur etiam in compositiones, quæ faciunt ad suffusiones & leucomata. 3. Ad *caducos.* Galli testiculi poti cum aqua & lacte à jejuno. Abstineat autem postea à vino diebus decem, remedium est. Debebunt autem testiculi sicci reservari, & cum fuerint necessarii, continuo triti sumantur. 4. Ad *concubitum.* Galli testiculi potati cum vino efficient plus, quam voluerint, sineque injuria bibentur. Iidem cum adipe anserino testiculi in arietis pelle, in brachio dextro suspensi, concubitum excitant, si autem suppositi fuerint cum ipsius galli sanguine, efficiunt, ne concumbant hi, qui simul jacent. 5. Ad *furunculos.* Galli stercus rufum impositum, furunculos rumpit, & dolorem tollit. 6. Ad *aurium successionem.* In ventriculo galli parvuli seu pulli pellicula, quæ interior est, ex vino trita, & auribus indita, emendat.

7. Ad *ventrem stringendum.* Eadem membranula cum exiguo oleo patienti exhibita, ventrem claudit, & omnem humorem exsiccat. Et tussientes illam si ederint, mox exscreant. 8. Ad *calculosos.* Cortex eodem.

dem modo, ut supra, in potu sumptus calculosis remedium optimum est, frangit enim lapidem & deinde per urinam ejicit. 9. Jus vetuli galli potum *ventrem solvit*, si immittas in ventrem ejus salis drachmas sex, & succum totum coxeris. Poteris pro sale in ventrem ejus sardam, aut cerebrum mittere. Item jus simili modo factum, si de sale minus adjeceris, quam supra scriptum est, praeclarum erit remedium his, qui propter concubitum biberint. 10. A*d sedandum capitis dolorem.* Si quis gallinaceum ad os tenuerit his, qui dolore capitis torquentur, & post triduum pennas ejus excisas vel incisas, & in linteolo alligatas, & cervici vel collo appensas portaverit, mox sanabitur. Stercus ejus fracta fictilia solidat.

11. A*d ilii dolorem.* Si gallus vetus vel septem annorum cum aqua coquitur, quae ubi potui datur, mire sanat.

CAP. XXXI.
De Gallina.

1.

A*d oculorum punctiones.* Gallinae ovum, notissimum est omnibus, habere vim ad omnium oculorum dolorem, cujus albùm oculis infusum sedat punctiones & dolores. 2. A*d lacrymas oculorum restringendas & somnum.* Est & alia cura, nam gallinae album mixtum cum thuris manna, ita ut lanam colligas, & temporibus imponas, hoc fluentes lacrymas continet, & facit somnum, si exiguum oleum adjicias. 3. A*d ignem sacrum.* Ovo crudo linies corpus ubi fervor fuerit, & tum folium betae loco applicabis ferventi. 4. A*d profluvium mulieris.* Gallinae ovum totum combures, & vino miscebis, si loco illinieris, proderit multum & restringet.

5. A*d tussim.* Ovum sorbile & combustum assumptum, tussientibus est optimum remedium. Item. Sorbile ovum adjecto sulphure & vino cochleārium unum, infantibus tussientibus prodest. 6. *Ad pruriginem.* Gallinae ova mixta cum oleo communi, & lentis polline multum prosunt. 7. A*d difficulter parientem.* Ova duo & trita, pusillum item de aneto, cymino, & vino mixto si biberit, continuo pariet. 8. A*d torminosos.* Ovum infundas in vas, ac putamen illud ovi oleo plenum, simili modo adjicies corticem pinus drachm. 1. mellis obolos 5. in vino omnia commiscebis, & cum eodem vase pones super cinerem calidum ut bene ferveat, & cum coeperit fervere, statim illud contrahes & dabis bibere patienti,

enti, ubi torminibus laborare cœperit, mox & efficaciter ſanat, inveteratum autem malum tarde.

9. Ad *tumorem & ignem ſacrum.* Ovorum duorum album, & ceruſſæ drachm. 2. & myrrhæ drachm. 1. teruntur ſimul, & corpori illiniuntur, & experimentum oſtendunt.

10. Ad *ephelides quæ propter ſolem naſcuntur.* Ova macerata in aceto, ita ut putamine abſumpto appareant aperta, & tantum album eorum effluat, quantum adjicietur, tantundem pollinis farinæ & tantundem de thuris granulis, deinde hæc omnia, trita cum vino, melle poſtea comprehendantur, inde inlinietur facies, ſi etiam myrmecia totius corporis fuerit, teſtimonium ſuæ operationis præbebit.

11. *Ad ſmigma totius corporis.* Ovorum album ſmigma cum duobus ſextariis fabæ freſæ confractum, & in ſole ſiccatum, muliebre præbet coſmetorium hæc ovi ſubtilitas, nam calce mixtum hoc album vitrea vaſa ſolidat. 12. *Ad mulierum dolorem in natum.* Ova decocta cum lacte exiguo & croco, poſtea in lana muliebri loco inducta, & impoſita, mire dolorem ſedant. 13. *Item* album ovi cum paſſo & roſa commixtum & in lana collectum ad idem facit. 14. *Ad loca mulierum anicularum.* Ova commixta cum ſemine apii & polenta & aqua mulſa, & loco impoſita mirum facit. 15. *Item ad omnem tuſſim*, ſi tepefactum ſumpſeris ovum jejunus.

16. *Ad arſuram ſtomachi, & ad ſitim ſedandam.* Ovum crudum ſi aliquantulum abſorbeatur, mox arſuram ſtomachi & ſitim compeſcit.

17. *Ad eos, qui ſanguinem exſcreant.* Item dantur ovorum quinque vitelli crudi, & mixti vini cyathis tribus. 18. *Ad livores & tumores univerſos locorum omnium.* Vitellum ex aqua coctum, per ſe & impoſitum tollit livores. 19. *Ad eos, qui cibum non continent.* Duas horas ante, quam ſolito more, comede vitellum ovi cum vini hemina & etiam hemina olei decoctum ſeq. aſperſa polenta comedes & multum proderit. 20. *Ad profluvium mulierum.* Ovi putamen continet, ſi cum oleo myrtino tritum & locis mulierum in peſſi modum ſuppoſitum fuerit.

21. *Ad puſtellas oculorum.* Gallinæ adeps puſtulas oculorum reprimit. 22. *Ad coli dolorem.* Pedes gallinæ à genibus exciſos coctos ſi des ex ſale & oleo, coli ſedant dolores fortiter. 23. *Ad perniones & Scorpionum ictus.* Stercus gallinæ impoſitum, & illitum valet.

CAP. XXXII.
De Ansere.

I.

A*d aures.* Adipem anserinum cum cepæ succo mixtum, auriculæ, cui aqua inest, infundes, prodest, quin & surdastris auditum revocat.

2. *Ad duritiam locorum.* Adeps anseris illitus, duritias & concretiones locorum discutit.

3. *Ad inguen.* Fel anserinum cum melle mixtum & pauca cera conteres & eo locum linies, remedio erit.

CAP. XXXIII.
De Columba.

I.

A*d omnium serpentium morsus.* Columba incisa viva & imposita calida venena omnia rapit, & sanare creditur.

2. *Ad suffusionem oculorum, vel ad sanguinem in oculis ex ictu.* Columbæ sanguis recens in oculos subinde infusus optime facit. Debebit autem vena aperiri, quæ in ascella ejus est, imponitur & sanguis columbæ in lanula cum melle decoctus oculis, valde proficue medetur. 3. *Ad sanguinem profluentem.* Sanguis columbæ, quem membranula cerebri continet, sanguinem fluentem retinet.

4. *Ad omnem corporis duritiem.* Stercus columbæ habet has vires: omnes duritias discutit, & humores (tumores) omnes exsiccat, cum oleo aut melle calefacto distemperatum, & super duritias ligatum; in fomentis ad prædicta quoque faciens.

CAP. XXXIV.
De Hirundine.

I.

A*d tonsillas & faucium dolorem.* Pulli hirundinis si fuerint combusti, & de cinere ejus fauces patientis inunxeris, mox medelam recipient.

2. Ad

2. *Ad omnia vulnera linguæ & labiorum.* Hirundines cum melle vel mulso decoctæ, postmodum linguæ vel labiis appositæ, optime persanant. 3. *Ad ungulas curandas.* Si pulli hirundinum combusti fuerint in olla nova usque ad cineres, hic cinis in ungula sparsus mox te credere facit. 4. *Ad caducos.* Hirundines comestæ, caducos sanant. 5. *Ad oculorum dolores & lippitudines & caligines.* Hirundinis pulli cinerem cum melle in oculos mitte, aut hirundinis fel & sanguinem inungito: mire prodest.

Hactenus libellus SEXTI PLACITI.

Siburius, Marcello Burdegalensi in præfatione, nisi ibi potius scribendum sit *Scribonius*, à quo satis constat ipsum Marcellum multa accepisse, nec usquam alibi hujus Siburii fit mentio.

Sidascar, Rasi lib. I. Continentis c. III.

Sideniar, eidem ejusdem operis lib. IV. c. I.

Sidbsar, Rasi ejusdem operis lib. IIX. c. I.

Sigon, Galeno in libris medicamentorum κτ̃ τόπȣς IX. c. IV. Tom. II. pag. 299.

Silarius, Rasi lib. Continentis I. c. V. ex Lapidario.

C. *Claudius Silianus.* Inscriptio vetus apud Fulvium Ursin. p. 98. & Jacobum Sponium Miscell. pag. 134. Γ. Κλαύδιος Σιλιανὸς ἰατρὸς Ἐφέσιος.

Silicius Medicus ab oculis. In veteri lapide apud Ursinum p. 99. Gruter. p. DCXXXV. 3.

Siligenus, Rasi lib. Continentis 3. c. II.

Silimachus Hippocratis sectator, Cælio Aureliano lib. Chronion I. c. 3. Hic puto est ille Salimachus de quo supra.

Silius Italicus Medicinæ se peritum ostendit, Tiraquello judice propter ea quæ scribit de Synabo Hannibalis Medico lib. V. 353. seq. 369. vel de Maro, haud rudi ferre medicamina lib. VI. 91. sq.

Sillanus de Nigris qui à Campegio nominatur, inter medicinæ scriptores.

Silo, Galeno κτ̃ γένη lib. VI. T. II. p. 403.

Simeon Sethus Antiochenus, qui ad Michaelem Ducam imperatorem scripsit librum περὶ δυνάμεων τροφῶν, id est, de facultate cibariorum, qui etiamnum extat, de illo dixi Vol. X. hujus Bibl. pag. 320. ubi & de aliis ejus scriptis.

Simeon

Simeon alius ut opinor, citatus Rasi lib. I. Continentis c. II. & III. non semel, & cap. VI. & lib. III. cap. III.

Simmias Ochlagogus, Galeno in libro secundo Antidotorum, sive Semmias de quo supra. In Græco est Σημμίας ὁ ὀχλαγωγὸς, T. II. p. 451. ubi etiam χαρίτων⊙ ὀχλαγωγοῦ antidotum refertur.

Simon Atheniensis ex coriario Philosophus, Socratis discipulus, qui inter plures dialogos scripserat περὶ εὐπαθείας, quod *de bona valetudine* interpretantur, cum rectius fortasse *de animi tranquillitate* possit intelligi, apud Laërtium lib. II. sect. 122.

Simon alter Medicus Seleuci & Nicanoris temporibus apud Laertium in Simone illo Atheniensi, lib. II. sect. 123.

Simon imperitus Medicus in quem Lucilii epigramma T. II. anthologiæ p. 214.

Simon de Janua sive Genuensis seu Genuates, Canonicus Rothomagensis, Nicolai IV. Pontificis circa A. C. 1292. Capellanus & Medicus qui inter alia opera transtulit una cum Abrahamo, Judæo, librum Joannis filii Serapionis de Simplicibus medicamentis, & librum Servitoris, scriptum à Bulchasi, ediditque clavem sanationis, sive librum Synonymorum quo usus jam est Matthæus Sylvaticus in pandectis Medicinæ. Est igitur emendandum, quod apud Lindenium & Merclinum non modo Simon Genuensis à Januensi tanquam diversus distinguitur, sed etiam Genuensis traditur in Matthæi Pandectarum opus annotationes composuisse.

Simon, scriptor Hippiatricus de quo Vol. VI. hujus Bibl. p. 499. seq.

Simon alius, ut opinor, simpliciter citatus Rasi lib. III. Continentis c. VII. non semel, nisi sit ille Simeon eidem quoque simpliciter citatus.

Simonactides Chius, rei coquinariæ scriptor Julio Polluci citatus atque Athenæo. Vide Allatium de Simeonibus p. 219. sq.

Simonides medicus memoratus Plinio lib. VII. c. XXIV. cum inquit: *Ars postremo memoria facta & inventa est à Simonide medico*, ita enim legitur in veteribus exemplaribus impressis, verum jampridem Domitius Calderinus monuit ibi legendum esse, *melico*, non *Medico*, quod & in editionibus posterioribus recte emendatum est.

Simus Cous, cujus Strabo meminit lib. XIV. p. 657.

Sindisar, sive ***Sindibsar***, nisi sit Sandaxar, aut Scindaxar de quibus supra, vel

vel etiam *Sindaxar* Serapioni Simplicium c. LXXXIV. & CXI. & seqq & Rasi libro quinto Continentis, c. I.

Siphnius patriæ nomen non Medici, Diphilus enim Galeno lib. IV. de differentiis pulsuum atque alibi ὁ Σίφνιος, ex Siphno insula una Cycladum cujus etiam apud Theophrastum mentio lib. de lapidibus p. 397.

Simchides scriptor Ecclesiastici. Vide supra in Jesu.

Sisyphus Æoli F. Theosophos cognominatus, qui primus aresodina sive anodyna & dolores sedantia medicamenta ἤπια atque ὀδυνήφατα ab Homero dicta excogitavit. De cujus insigni scientia qua vitam sibi ex gravissimo morbo restituit, ita vetus Poeta Theognis

vers. 701. οὐδ' εἰ σωφροσύνην μὲν ἔχοις Ῥαδαμάνθυος αὐτοῦ,
Πλείονα δ' εἰδείης Αἰολίδου Σισύφου,
ὅστε καὶ ἐξ ἀΐδεω πολυϊδρίῃσιν ἀνῆλθεν
Πείσας Περσεφόνην αἱμυλίοισι λόγοις.
& 711. Ἀλλ' ἄρα κἀκεῖθεν Σίσυφος πάλιν ἤλυθεν ἥρως
Ἐς φάος ἠελίου σφῇσι πολυφροσύναις.

Socinus Bentius, cujus frequens est mentio apud Lilium Gregorium Gyraldum.

Socles chirurgus in quem Nicarchi epigramma lib. 2. Anthologiæ p. 215.

Socrates chirurgus, Cœlio Aureliano lib. V. Chronion c. I.

Socration, Galeno lib. medicamentorum secundum locos V. c. VII. T. II. p. 227.

Solomon Rex, vide Salomon.

Claudianus Solon ad quem περὶ εὐπορίστων scripsit Galenus, Tom. IV. p. 438.

Solon Diætarius, Galeno libro medicamentorum secundum locos 3. cap. I.

Solon Lycius sæpe Plinio citatus lib. XX. & XXI. & aliis pluribus seq.

Solon Smyrnæus, Plinio lib. XX. c. item XX.

Solon simpliciter, sive unus ex illis, sive alius, Plinio eidem lib. XX. cap. XXI. in fin.

Sophocles Plinio lib. XXII. cap. quoque XXII.

Sopolis Aëtii hæretici in arte Medica præceptor, ἀνὴρ ἐν τῇ τέχνῃ μηδενὸς ἔχων τὰ δεύτερα, judice p. 258. Philostorgio III. 15. p. 52. Sed secus de illo Greg. Nyssenus lib. I. contra Eunom. p. 293. Aëtium

um hunc diversum esse ab Medico cujus scripta habemus, notavi Vol. IIX. hujus Bibl. p. 318. sq.

Soranus Mallotes de quo Suidas.

Soranus Ephesius, qui primum Alexandriæ profecit, deinde Romam venit, ubi artem exercuit temporibus Trajani & Hadriani, librosque complures & optimos in medicina composuit. Hæc Suidas. Hodieque etiam habemus Latine, Sorani Isagogem in Artem medendi, & Græce libellum περὶ ἐπιδέσμων de fasciis ad liganda vulnera, inter opera Galeni T. XII. edit. Parif. pag. 505. aliaque de quibus Vol. XII. hujus Bibl. p. 675. sq. & 684. ubi non diversum esse noto Soranum quem Methodicæ sectæ instructissimum vocat Tertullianus lib. *de anima* c. VI. volumina ejus quatuor de eodem argumento memorans. Eumque citant Galenus, T. II. p. 158. 247. 252. 261. 262. T. IV. p. 373. Aetius, Paulus Aegineta, atque etam Cælius Aurelianus lib. I. Chronion c. III. ex *libris causarum*, αἰτιολογουμένους vocant. Sed & is è diverso Galenum citat Isagoges c. XIII. Fuere enim eodem tempore. Eumque laudat ipse Galenus lib. I. secundum genera, c. IIX. ex quarto περὶ φαρμακείας & ex libro quem *Monobiblum* inscripsit φαρμακευτικὸν T. II. p. 170. & τὰ περὶ φαρμάκων γεγραμμένα T. II. p. 357. Methodicum fuisse docet T. IV. p. 43. Is Gallicam Aquitaniam invisit, & illic medicinam exercuit, si verum dicit Marcellus cap. XIX. in prin. Ejus discipulus Attalus, tempore Trajani Imp. Galeno teste Tom. IV. p. 178.

Soranus alter & ipse Ephesius Junior, qui libros IV. Muliebrium scripsit, ut dicit Suidas, ex quibus Aëtius sæpe eum citat, nec non alia, de quibus Volum. XII. hujus Bibl. p. 684.

Sosagoras, Cornelio Celso lib. V. c. XIIX. alii Sasagoras scribunt.

Sosander, Galeno libro medicamentorum secundum locos IV. cap. VII. & Aetio Tetrab. II. Serm. III. c. LXXIIX. In Sosandrum hippiatrum sive mulomedicum epigramma lib. IV. Anthologiæ p. 485.

Sosicrates Galeno ejusdem operis lib. VII. cap. VI. eodemque ultim. T. II. pag. 273.

Sosimenes Plinio citatus lib. XX. & seq.

Sosipolis Alexandrinus, Aëtii Antiocheni magister. Philostrog. III. I.

Sostratus, Celso lib. VII. post princip. & cap. VI. & Galeno in libris Pharmaco-

macorum & T. XII. edit. Parif. p. 493. 496. Scholiastæ Nicandri, & Garioponto lib. de Febribus c. VII.

Sosthenes. In Sertorii Urfati monumentis Patavinis p. 70. Sponii Misc. p. 145. Reinesii Inscript. XI. 2. p. 607. Apud Fulvium Ursinum p. 100. *P. Carm. Sosthe. Medic. IIIIII VIR* *) *Aug. Anchar.*

Sotacus vetuftiffimus scriptor, apud Plinium libro XXXVI. cap. XVI. & cap. XX.

Soterichus Chirurgus. Sexto Empirico f. 17.

Soteridas, cujus meminit Fauftinus in litteris ad Marcum Antoninum apud Vulcatium Gallicanum in vita Avidii Caffii c. x. *Soteridam Medicum in Formianum ut dimittas rogo. Ego autem Pifitheo nihil credo qui puellæ virgini curationem nescit adhibere.*

Sotion, Galeno, fi is eft, in medicinis expertis, *maximus Medicorum Græcorum; qui habebat pluria experimenta in fine nobilitatis, quæ nos acquifivimus à difcipulis ejus Temnoz & Hargemez & Harcoz.* p. 110. C. edit. Juntin. & p. 112. G. *Hoc medicamen dedit Zotion* (leg. *Sotion*) *de fcriptis Zenonis.* Is fuit præceptor Teranonis, de quo infra. Et hujus, aut alterius ejus nominis meminit Conftantinus, five is fuit Cæfar, aut alter ejus nominis, in libris Agriculturæ, ex quibus præfertim lib. XII. eum fuiffe rei medicæ peritiffimum conftat.

Sotira obftetricis Gynæcia Plin. indice lib. XXIIX.

Speudufa, Galeno lib. III. κτ̀ τόπους, c. I. T. II. p. 192.

Speufippus Athenienfis, Platonis difcipulus ac fucceffor nec minus quam ille curiofus in animalium & plantarum natura fcratanda, fic ut cum Platone rideatur eo nomine ab Epicrate comico.

Speufippus Herophileus Alexandrinus, Diogeni Laertio memoratus, in vita Speufippi Athenienfis, in fin. lib. IV. Sect. V. Hunc Menagius putat effe cujus fcriptum de pifcibus allegatur ab Athenæo.

Spittalus Medicus Athenienfis, de quo Suidas ex Ariftophanis Acharnenfibus verf. 1031. 1220. ubi Πιττάλυ habent codices editi. Sed Suidas legit: ἄπιλθε πρὸς τ̀ Σπιττάλυ.

Stanefmodus Alexandro Tralliano citatus.

Stanofmodus, Aetio, nifi idem fit, quod magis puto.

Staphylus laudatus Plinio.

Statius Annæus, Senecæ Philofopho amicitiæ *fide & arte medicina* probatus,

*) In alia infcriptione *Six Vir.*

tus, apud Cornelium Tacitum lib. xv. cap. LXIV. cujus etiam meminit quisquis is fuit, qui vitam Senecæ deſcripſit.

Stephanus Alexandri Tralliani pater, Juſtiniani Imper. tempore. Vide T. XII. hujus Bibl. p. 593.

Stephanus Athenienſis, Theophili Protoſpatarii diſcipulus, de cujus ſcriptis in eodem Tomo XII. p. 693. ſeq.

Stephanus Dutempleus: cujus ſunt tabulæ in libros Galeni de morbis & Symptomatis.

Stephanus cognomento *Magiſter*, cujus Collyrium editum in Matthia Theodoro Melanelio.

Stephanus Edeſſenus, qui Cabade Perſarum rege à morbo curato, multas opes retulit apud Procopium lib. II. de bello Perſico. c. XXVII.

Q. Stertinius, Romæ clarus, teſte Plinio XXIX. I.

Stolus Britannicus celebris ocularius, ἄξιος ὀφθαλμικός. Galeno Pharmacorum localium IV. cap. VII. T. II. p. 218.

Walafridus Strabo ſeu *Strabus*, Gallus Monachus Benedictinus ex Decano Cœnobii S. Galli A. C. 842. Abbas Augiæ majoris in Diœceſi Conſtantienſi, defunctus 849. cujus Hortulus vernantiſſimus facili & eleganti carmine hexametro exponens deſcriptionem & vires plantarum XXV. prodiit Argentorati & cum Macro de herbis, Friburgi Briſgoiæ 1530. 8. & in collectione Medicorum Latinorum Aldina. Venet. 1547. fol. & in Antiquis Lectionibus Caniſii T. VI. p. 672. & edit. novæ T. II. part. II. p. 266. & Andrea Rivino curante Lipſiæ 1653. 8. & in Bibliotheca Patrum T. XV. edit. Lugd. p. 236. Præfatio ad Grimaldum Abbatem S. Galli extat etiam apud Barthium IV. 24. Adverſar. qui & loca quædam emendat, ſicut Tho. Bartholinus quoque libro de Medicis Poëtis p. 118. ſeq.

Stratiotes, Aetio Quaternionis II. Serm. III. cap. CX.

Stratius, Livio lib. V. decadis V. memoratus. XLV. 19.

Strato, Phyſicus Lampſacenus Galen. T. III. p. 369. male Στρατόνικος T. I. p. 243. Ariſtoteles Stratonem προσάγαγεν εἰς ἴδιόν τινα χαρακτῆρα φυσιολογίας. Galen. T. II. edit. Pariſ. p. 23.

Stratones duo alii, apud Laertium in philoſopho memorati, lib. V. ſect. 61. alter Eraſiſtrati diſcipulus, aut ut quidam dicunt, alumnus memoratus etiam Erotiano in ἄμβην, & Galeno de venæ ſectione adverſus Eraſiſtratum T. X. edit. Pariſ. p. 409. Ab hoc Stratone ſchola

la Stratoniceorum, ex qua Apollonius ὁ ἀπὸ Στρατωνείας, de quo supra pag. 75. Alter Strato antiquior, ut idem Diogenes Laërtius scribit autoritate Aristotelis, sive ut Ambrosius, Aristoclis.

Stratonem simpliciter, sive unum ex illis, sive alium citat Alexander Trallianus lib. I. cap. XV. non semel, & Aëtius Serm. XIII. cap. XLVI.

Strato alius ut opinor, & ipse medicus, apud Macrobium libro in Somnium Scipionis I. Ita Tiraquellus. Sed cum Strato ille Peripateticus à Macrobio appelletur, non dubito Philosophum intelligi, de quo jam dictum fuit.

Stratocles Sidonius memoratus Philostrato in vita Apollonii lib. VIII. cap. XIV. p. 349.

Stratonicus Pergamenus unus ex Galeni præceptoribus, Sabini Hippocratici discipulus, ut dicit idem Galenus in lib. de atra bile. T. III. p. 359. edit. Basil.

Sulemen Eben Hasen, Serapioni Simplicium cap. CCLXXX.

Sulabin Heben Hahasen, & Sulahin simpliciter citatus eidem Serapioni.

Surdus, quisquis est, laudatus Rasi lib. VII. Continentis cap. IV.

Suribes, Avicennæ lib. V. summa II. tractat. II. non semel.

Symmachus Anatomicus, e quo, aut alio ejusdem nominis Martialis libro quinto Epigramm. IX.

Languebam, sed tu comitatus protinus ad me
Venisti centum Symmache discipulis.
Centum me tetigere manus, Aquilone gelatæ,
Non habui febrem Symmache, nunc habeo.

Et lib. VI. Epigramm. LXIX.

Ostendit digitum, sed impudicum
Alconti, Dasioque, Symmachoque.

Et lib. VII. Epigramm. XVII.

Pedere te mallem, namque hoc nec inutile dicit
Symmachus, & risum res movet ista simul.

Symphorianus Champerius, sive Campegius, cujus in re medica, & aliis sunt multa opera non omnino contemnenda. Illa diligenter à Lindenio enumerantur. Pulchro quoque Campegium elogio mactat Joannes Neander, Bremanus in libro quo Medicinæ natalitia & se-

ctas exponit p. 192. seq. *Unum ei* Tiraquello judice *defuit, uti & multis aliis, quod putabat non satis præstitit: hoc uno tamen laudandus, quod in magnis voluisse sat est.*

Synali duo, alter vetustior, Jovis Ammonis comes, alter medicus Hannibalis, memoratus Silio Italico libro quinto, vers. 353. seq.

T.

Tabari, citatus Joanni Serapioni.

Tabri, nisi idem sit, Rasi lib. I. Continentis cap. III. non semel, & cap. V. non semel, & alibi sæpe.

Tacuinus, cujus quædam opera habemus, vide supra Elluchasem.

Talius, sive *Thalius Aelius*, Galeno κτ̀ γένη lib. VI.

Talius Atheniensis ejusdem Galeni, ut ipse Galenus sæpius dixit, præceptor.

Tallus Medicus Mag. H. V. in veteri inscriptione apud Gruterum pag. DCXXXV. 4.

Tarentios, Avicennæ lib. V. summa II. tract. II.

Tarentinus, Galeno in Antidotis, & autori Geoponicon lib. XIII. cap. IIX. & alibi sæpe. Videtur intelligi Heraclides Tarentinus, de quo supra.

Talsamat, Rasi lib. X. Continentis c. I.

L. Taurnius L. L. Olympus Medicus in veteri lapide apud Fulvium Ursinum p. 100. & Gruter. p. DCXXXV. 5.

Telamon Pater Teucri, Chironis discipulus de quo Philostratus in Heroicis.

Telamon alius, Galeno medicamentorum κατὰ γένη libr. II. Tom. II. p. 339.

Telephanes, id. T. II. p. 339.

Temeson, Æmilio Macro, aut quisquis is fuit, memoratus in libro de herbis in Plantagine, de cujus laudibus dicit illum scripsisse. Sed ne erres, ibi legendum *Themison*, quem Plinius lib. XXV. cap. IIX. in prin. scribit celebrasse eam herbam volumine de ea edito.

Temimius Miconis, Rabbi Moysi Aphorismorum parte IIX. non semel, & iterum parte XIII. ad fin. ubi illum citat ex Introductorio ipsius.

Teranon, sive Theranon, discipulus Sotionis, de quo supra, Galeno.

Terentius Eutychianus, apud Octavium Horatianum, sive malis Theodorum Priscianum lib. IV, vide Eutychianus.

Marcus

Marcus Terentius Asclepiadeus Galeno T. II. p. 310.

Terentius Valens, Galeno Pharmacorum localium lib. IX. c. IV.

Terentius Velpistus, cujus δυνάμεις herbarum memorantur Marcello Burdegalensi, in epist. sub Hippocratis nomine ad Mæcenatem. leg. *Evelpistus*.

Terentius simpliciter, vel unus ex illis, vel alius, Galeno in medicamentis, & κατὰ τόπους lib. IV. c. 7. T. II. p. 387.

Tertius Damianus, Vissenacus Decapolitanus, cujus est Theorica medicinæ, & Chirurgiæ, & libellus περὶ τῆς ἱδρωνόσου, id est, de morbo sudorifico.

Teucer Telamonis filius, Chironis discipuli, à quo Teucrium herba.

Thaddeus Florentinus, qui scripsit Commentarios in multos libros Hippocratis, & in Parvam artem Galeni, Consilia multa, aliaque opera edidit. Hujus tanta nominis celebritas fuit, ut ad curam extra urbem vocatus, non vilius quam aureorum quinquaginta in singulos dies peregrinaretur, vocatusque ab Honorio quarto A. C. 1286. centum sibi statui voluit. Itaque reversus ab eo jam curato decem milia aureorum reportavit, testibus Baptista Mantuano, lib. I. De patientia, c. VI. & aliis.

Thalasserus, Paulo Æginetæ citatus.

Thalelaus Cilix, Medicus Thaumaturgus & Martyr A.C. 284. Acta Sanctor. xx. Maji T. v. p. 178. sqq.

Thallus Medicus Mag. H. V. in veteri lapide apud Fulv. Ursinum p. 100.

Thalius Ælius, vide supra Talius.

Thamor Æthiops, Galeno si is est, in medicinis expertis.

Thamyras, Galeno medicamentorum κατὰ τόπους lib. IX. c. V.

Tharmadinus, Rasi lib. v. Continentis c. I.

Tharreas, sive *Tharrias*, Celso lib. III. c. XX. & XXI

Tharseus chirurgus, Galeno medicamentorum secundum genera lib. IV. c. XIII. T. II. p. 373. infra Thraseas.

Thebaus, Galeno medicamentorum secundum genera lib. IV. & κατὰ τόπους lib. I. c. IIX. T. II. p. 170. 372. videtur Hierax Thebanus intelligi, qui laudatur T. II. p. 387.

Themison Laodiceus Syrius, ex Asclepiadis auditoribus, Pompeji magni ætate, qui primus princepsque fuit tertiæ illius factionis, quam Methodicem vocant, teste Celso præf. & Galeno aut ut aliis placet, Herodoto, in Introductione sive Medico. T. IV. p. 372. Seneca Epist.

95.

95. *Alia est Hippocratis secta, alia Asclepiadis, alia* T*hemisonis.* Hunc tradit Dioscorides lib. VIII. VI. cap. secundum Hermolai divisionem, emorsum fuisse ab homine rabioso, rabiosumque inde factum, evasisse postea. Eum citat Cælius Aurelianus sæpe ex III. *libris tardarum passionum*, ex *libro salutari, & ex libris de elephantiasi:* atque etiam ex IX. *libris Epistolarum ad Dimantem*, atque etiam *ex libris Epistolarum ad Asilium*: & Paulus Ægineta, lib. III. cap. XV. ex *libr.* X. *epistolarum:* ut non sit nuper excogitatum quod Manardus & alii recentiores medicinam epistolis tractarunt. Ejus volumen *de herba Plantagine* Plin. XXV. 8. & supra, in Temeson. De hoc Juvenalis Satyra X. 221.

Quot T*hemison agros autumno occiderit uno.*

Ad quem locum scholiastes vetus notat illum fuisse Archiatrum illius temporis. Eum quoque citat Damocrates apud Galenum & Galenus T. II. pag. 218. 161. 280. 416. Tom. III. pag. 326. T. IV. p. 40. 42. 46. 77. T. V. p. 338. Aetius Tetrab. III. Serm. I. cap. X. Hunc summum authorem vocat Plinius lib. XIV. cap. XVII.

Themison alter multo posterior, ut qui fuit tempore Apuleji, qui illius mentionem facit in Apologia I. *Themison servus noster, medicinæ non ignarus.* Vide Lipsium lib. I. elector. c. XIIX. & Scipionem Gentilem ad Apuleji apologiam pag. 179. Alius Themison mercator de quo Herodotus IV. 154. Suidas in Βάττος. Alius Themison Samius Navarchus de quo Diodorus Siculus T. II. p. 786. 704. Alius cujus libidinem perstringit Martialis XII. 20.

T*heocrates*, Avicennæ lib. V. summa II. tract. II.

T*heocritus*, Galeno medicamentorum secundum genera lib. VI.

T*heoctistus* apud Procopium lib. II. De bello Gothorum, c. II.

T*heodas* Empiricus. Galen. T. IV. p. 57.

T*heodogius*, Rasi lib. V. Continentis, c. I. nisi mendum sit, & legendum Theodosius, de quo dicam postea.

T*heodoretus*, Paulo Æginetæ.

T*heodoricus* Cemensis episcopus, idemque Dominicanus, cujus chirurgiam habemus, supra cum Bruno.

Theodoricus Dorstenius, cujus est Botanicon continens herbarum aliorumque simplicium, quorum usus est in medicinis, descriptiones & imagines.

Theo-

Theodoricus Gerardus, Gaudanus, *) qui libros simplicium medicamentorum Galeni, & alios multos transtulit.

Theodoricus Gresmuntius, qui scripsit de regimine sanitatis, tempore pestis.

Theodoricus Reatinus.

Theodorus Muscienus, sive Moschion, Alexandro Tralliano lib. I. cap. XV. vide supra Moschion.

Theodorus Priscianus, qui de herbis scripsit, & libros γυναικείων; id est, muliebrium, vide supra Octavius Horatianus.

Theodorus alius, ni fallor, Athenæi de quo supra, discipulus, memoratus Diogeni Laertio in Aristippo lib. II. sect. 104.

Theodorum simpliciter, sive unum ex illis, sive alium memorant Plinius, Aetius Tetrab. II. Serm. II. cap. XCI. & Serm. IV. cap. XLVI. & cap. XCI. & alias sæpe: alter Plinius Valerianus lib. III. c. XXII. & Tzetzes historiarum Chil. IV. & Rasis Continentis lib. II. cap. item II. Estque unius ex istis Diæta, quibus vel salubriter utendum, vel cautius abstinendum. Vide Bibl. Latin. lib. IV. c. XII.

Theodosius simpliciter, sive alius, sive unus ex Theodotis, Aetio Tetrabibl. II. Serm. item II. cap. LIV. & in Tacuinis Elluchasem citatus: & Rasi lib. I. Continentis c. I. & cap. IV. & alibi sæpe.

Theodotion.

Theodotius Severus, Aetio Tetrab. II. Serm. III. c. XXVII.

Theodotius Philosophus, cujus medicamenta complura referuntur ab Alexandro Tralliano.

Theodotus, Celso lib. VI. citatus c. item VI. qui fortasse unus ex illis est.

Theodotus Laodicensis episcopus, de quo Eusebius VII. 28. (32.) Hist. Eccles. p. 288. ἰατρικῆς μὲν σωμάτων ἀπεφέρετο τὰ πρῶτα τῆς ἐπιστήμης, ψυχῶν δὲ θεραπευτικῆς οἷος οὐδὲ ἄλλος ἀνθρώπων ἐτύγχανε.

Theognis non ille quidem qui Elegiam ad Cyrnum scripsit, quæ γνῶμαι inscribitur, id est, Sententiæ, sed alius Arabibus citatus.

Theombrotus, de quo supra, in Erasistrato.

Theomedon, apud Laertium in Eudoxo Gnidio VIII. 86.

Theon Alexandrinus, qui plures libros Gymnasticorum, & quatuor περὶ τῶν κατὰ μέρος γυμνασίων sive de particularibus exercitiis scripsit, apud

Iii

*) Male *Gandavus* apud Lindenium & Merklinium.

apud Galenum libro secundo, de Sanitate tuenda, ubi & alia multa de eo videbis. T. IV. p. 234. 235. sq. 237. 247. 251.

Theon Medicus in Gallia, quem laudat Eunapius ubi de Medico Jonico.

Theon, cujus sunt Commentarii in Nicandrum.

Theon, aut unus ex illis, aut alius Aetio citatus in præparatione vini bilem purgantis, Tetrab. 1. Serm. 3. c. 58.

Theophiletes in veteri inscriptione apud Gruterum p. DCXXXV. 6. *D. M. Theophiletis Medici Severa marito Carissimo.*

Theophilus Medicus & Comes Archiatrorum cujus mentio in S. Chrysostomi Epist. ad Olympiadem Diaconissam.

Theophilus Protospatarius, cujus sunt sex libri *de Fabrica humani corporis*, quos Junius Paulus Crassus Patavinus ex Græcis Latinos reddidit, & ego utraque lingua recusos exhibui Vol. XII. hujus Bibl. p. 785. sq. ubi & dixi p. 649. sq. de aliis ejus scriptis, ut sunt liber de excrementis & pulsibus, & Commentarii in Aphorismos Hippocratis, & de cognitione urinæ.

Theophilum, quisquis is fuit, citat Galenus in libro de symptomatum differentiis. T. 3. p. 215. & Aetius Tetrabibli II. Serm. 3. c. 52. & Rasis libr. 1. Continentis cap. tertio, non semel, & libr. quinto ejusdem operis, cap. 1. ex libro de membris dolentibus. Eorum unus fuit contemporaneus Galeni, atque ab eo in precio habitus: refertque illius delirium exempli causa, in libro de Symptomatum differentiis, qvum morbo correptus ex cerebro laborasset.

Theophrastus Aristotelis discipulus, de cujus vita & scriptis dictum à me lib. 3. c. 9. Vide & lib. 4. cap. 17. p. 588. Effigies ejus in veteri marmore apud Fulvium Ursinum p. 59. elog. atque inde in Laërtio Wetsteniano, in iconibus Bellorianis, & apud Jac. Gronovium T. 2. thesauri Antiquitat. Græcor. tabula XCII.

Theophrastus Bombasius, sive Bombast ab Hohenheim, dictus *Paracelsus* Germanus, qui Germanice scripsit de chirurgia, & de gradibus & compositionibus receptorum & naturalium, aliaque multa, junctim edita Latine Francof. 1603. 4. Tomis duodecim & Genevæ 1658 Tomis tribus. Vide Lindenium & Merklinum in voce *Aureolus* Melchiorem Adamum in vitis Medicorum, Jo. Jac. Boissardum. T. 2. iconographiæ p. 290. Jo. Sambuci icones n. 62. Andream Jociscum oratione de vita Jo. Oporini, B. J. Dieemanni præf. ad D. Jo. Arndii verum Christianismum A. 1706. & Tom. 2. Teutsche Schriff-

Schrifften. p. 188. sq. Bibliothec. Schraderianam Dresdæ editam n. 1169. G. Paschii inventa novantiqua c. 6. pag. 323. seqq. Gotfrid. Arnoldi Kätzer-Historie. T. 2. p. 312. sq. 618. 649. Tom. 4. pag. 139. &c. supplement p. 527. Obiit Salisburgi An. 1541. Sept. 24. ut constat ex epitaphio quod exhibet Carolus Patinus relat. hist. & curieuses des voyages p. 236. & Lambecius II. p. 670. ubi etiam insignia ære descripta.

Theopolemus Plinio sæpe citatus libro vigesimo, & sequenti. Alii autem legunt Tlepolemus.

Theopompus Aetio Quaternionis 4. Serm. 4. c. CXXII.

Theosebius Aetio Quaternion. 3. Serm. 1. c. 49.

Theosenus, Cornelio Celso lib. v. c. 18. lege *Theoxenus*.

Theotropus, Galeno Medicamentorum κτ̀ γένη lib. v.

Theranos discipulus Sotionis, Galeno in Medicinis expertis, si is liber ejus sit, vide Teranon.

Theseus cujus nomine vocata herba alvum purgans de qua Theophrastus VII. 11. historiæ Plantar. & Plin. XXI. 17. XXII. 22. Alia de hoc Chironis discipulo Jo. Meursius libro de Theseo, qui exstat Tom. x. thesauri Antiquitatum Græcar. Gronoviani.

Thesias Marcello Burdegalensi citatus, atque etiam Octavio Horatiano, sive hic fuit Theodorus Priscianus lib. IV. de Physica scientia ad Eusebium filium.

Thesmichin, Galeno in libello de viribus Centaureæ, cap. 1. al. *Themistius*.

Thespianus sive *Thespesianus*, utrumque enim legimus, nisi diversi sint, apud Galenum in libris Medicamentorum κτ̀ τόπους, vide num sit Apollonius ille Thesplanus, de quo supra.

Thessalus Cous Hippocratis filius, ad quem fertur ejus Epistola T. II. edit. Lindenianæ pag. 934. qua ei Geometriæ studium & Arithmetices tanquam ad medicinam utile commendat. Thessali πρεσβευτικὸς ad Athenienses T. II. p. 937. Mentionem facit hujus Thessali Galenus lib. II. de Dyspnœa, c. VIII. & lib. III. cap. 1. & in Commentario lib. 1. Prorrhetici Hippocratis, & lib. VIII. Therapeuticæ, & alibi sæpe. Is, ut tradit Galenus, T. III. p. 181. & 187. scripsit libros II. IV. & VII. Epidemion, qui dicuntur Hippocratis. Fuitque in familia Archelai Macedoniæ regis. Et de eo est epigramma Græcum incerti authoris lib. Florilegii III. p. 348.

Θέσσαλος Ἱπποκράτους, κῷος γένος ἐνθάδε κεῖται,
Φοίβου ἀπὸ ῥίζης ἀθανάτου γεγαώς.
Πλεῖστα τρόπαια νόσων στήσας ὅπλοις ὑγιείης,
Δόξαν. ἑλὼν πολλὴν οὐ τύχῃ, ἀλλὰ τέχνῃ.

Id eſt, Thoma Moro interprete,

Theſſalus Hippocratis, Cous genere, hac jacet urna
Phœbi immortalis ſemine progenitus.
Crebra trophæa tulit morborum, armis medicinæ,
Laus cui magna, nec id ſorte ſed arte fuit.

Hunc quoque Suidas tradit ſcripſiſſe ſex libros medicinales. De aliis illi tributis ſcriptis vide lib. IV. hujus Bibl. cap. XVII. p. 588.

Theſſalus alter medicus, qui venenum Alexandro Magno, quo ipſe interiit, propinaſſe à nonnullis creditur, ut tradit Juſtinus lib. XII. 13. & 14.

Theſſalus Trallianus, quem Galenus alioquin illius hoſtis perpetuus, dicit Methodicen ſectam abſolviſſe T. IV. p. 373. in lib. cui Introductio, ſive Medicus titulus eſt, ſi modo Galeni eſt ille liber, quod minime crediderim, ob id quod in eo libro Theſſali hujus honorifice meminerit, quiſquis eum librum ediderit. Et certe plerique illum dicunt eſſe Herodoti medici, alii Plutarchi. Sectæ Methodicorum princeps (poſt Themiſonem) dicitur à Galeno etiam T. I. pag. 27. Alia Galeni loca quibus hunc Theſſalum reprehendit notavi lib. IV. hujus Bibl. cap. 17. p. 588. 589.

Theſſalum, aut illum, aut alterum citat Dioſcorides & Cœlius Aurelianus lib. II. Chronion c. XII. ex II. libro Diætetico, & lib. I. Oxeon. cap. I. ex libris Diæteticis.

Theudas Sarçophagus, aut ut alii vocant, Theodas, Galeno lib. Medicamentorum κτ̀ γένη, VI. T. II. p. 402.

Thirron.

Theutras, Empiricus, ſupra, Teuthras.

Thogmi, de quo Joannes Leo Africanus cap. XIII. ſupra p. 276.

Thomas Medicus & a ſecretis Juſtiniani Imp. propter perfidiam capite minutus. Chron. Paſchale p. 338. 340.

Thomas de Garbo Florentinus, circa An. C. 1340. Dini, de quo diximus, filius,

lius, cujus liber est Summa medicinæ, & Commentarii in Galenum, Vide Trithemium cap. 613. de viris illustribus.

Thomas Gybson Anglus, qui scripsit herbarium & alia multa.

Thomas Tiscus, cujus genituram descripsit Hieronymus Cardanus libro exemplorum genitalium.

Thomas Linacer Anglus, quem non verebor, inquit Tiraquellus, omnibus authorum medicinæ interpretibus anteponere.

Thomas Murchius Genuensis.

Thomas Paynelus Anglus, qui regimen sanitatis transtulit ex Latino sermone in Anglum.

Ibnu Thophail de quo Joannes Leo Africanus cap. XVII. supra pag. 280. Præceptor Mosis Maimonidis. id. cap. XXVIII. p. 296.

Thraseas Chirurgus, Scribonio Largo, cap. 208. vide Tharseas.

Thrasias Θρασύας ὁ Μαντιεὺς (leg. Μαντινεὺς) Mantinensis, memoratus Theophrasto qui illi suppar fuit, libro nono Historiæ plantarum c. XVII. una cum discipulo *ejus Alexia*, quo in loco de repertis per eos venenis, quæ sine dolore & celeriter mortem inferrent. δεινότατος ὢν τὰ περὶ τὰς ῥίζας. id. cap. XVIII.

Thrasyander Aetio, p. 488. 500. edit. H. Stephani.

Thrasybulus, ad quem de optima secta & de Gymnastica scripsit Galenus T. II. p. 16. T. IV. p. 281.

Thrasyllus Plinio lib. XXXII. cap. V.

Thrasyaleus Thasius, unus ex antiquis Physicis, Straboni XXVII. p. 585.

Thryphon, Plutarcho Problematon Convivialium decade III. cap. I.

Thucydides, de peste Atheniensi citatur à Galeno in libris de Spirandi difficultate, multisque aliis in locis. Ac notum est Thucydidem illum celeberrimum antiquissimumque historicum pestem illam insignem Atheniensium descripsisse lib. II. Belli Peloponnesiaci, sicut fecit & vestigiis ejus insistens Lucretius in calce libri sexti, sive ultimi. Notat autem Galenus pestilentiam illam enarrasse non ut Medicum Medicis sed ὡς ἰδιώτην ἰδιώταις. T. III. p. 180. 181. Confer si placet dicta lib. II. hujus Bibl. cap. XXV. § 4.

Tiaducus, Rasi lib. III. Continentis cap. II.

Tiberius Cæsar Galeno T. II. p. 388. supra in Nerone.

Timaus, qui & *Timaos*, & *Thymaus*, Rasi libro primo Continentis cap. I. & libro nono, capite tertio.

Timaeus Locrensis, Philosophus è Pythagoræ schola, de cujus libro de natura dixi lib. II. hujus Bibl. cap. XIII. lib. III. cap. I. §. 31. & Volum. VIII. p. 523.

Timaeus quisquis est, cujus compositionem describit Cornelius Celsus libro quinto, cap. vigesimo secundo.

Timaeus alius, ut opinor, qui de medicina metallica scripsit, ut dicit Plinius in Indice lib. XXXIII.

Timaeus simpliciter citatus Rasi lib. I. Continentis cap. III. & V.

Timaristus qui carmen de herbis composuit, testo Plinio lib. XXI. cap. XXXI.

Timochares perfidus Pyrrhi regis medicus, de quo supra in Nicia.

Timocrates citatus Galeno Pharmacorum localium lib. V. cap. V. VII. non semel, T. II. p. 228. 236. & Aetio Quaternion. II. Serm. IV. cap. XXXV.

Timon Phliasius, Philosophus Pyrrhonius idemque Medicus qui filium Xanthum artem Medicam docuit teste Laërtio IX. 109.

Timotheus Mithridatis medicus, apud Appianum in libro qui Mithridaticus inscribitur. f. 232.

Titianus, Octavio Horatiano, aut quod nonnulli credunt, Theodoro Prisciano, libro quarto.

Timotheus Hebræus Medicus quo usus Justinus Junior Imperator teste Nicephoro Urano in vita Simeonis Stylitæ junioris T. V. Act. Sanctor. Maji p. 378.

Titus Imperator, cujus malagma describit Galenus X. 3. Pharmacorum κτ̀ τόπȣς T. II. p. 312.

Titus Asclepiadis discipulus, apud Cœlium Aurelianum lib. Chronion I. c. VII. ad fin. & lib. III. c. V. & lib. Oxeon. II. c. XXIX. Hic est Titus Aufidius, Siculus cujus mentio apud Stephanum Byz. in Δυῤῥάχιον.

Tlepolemus, vide supra Theopolemus.

Tonsor Bithynius, sive arte, sive nomine, ὁ κȣρεὺς, ita citatus Galeno Pharmacorum localium lib. IX. c. 3. & Aetio Tetrab. 3. Serm. 2. c. XXII.

Joannes de Tornamira laudatur à Valesco de Taranta in Philonio lib. I. c. 8. atque aliis in locis.

Torquatus, Alexandro Tralliano.

Toxaris Scytha, de quo multa Lucianus in libro cui est Toxaris titulus. Is statua & honoribus divinis dignus habitus est, quod pestilentia populum Atheniensem liberarat. Tra-

Trachius Philosophus in lib. XI. Alex. Tralliani ex Albani Torini versione, nam in Græco, Heraclides.

Traseas, Scribonio Largo, nisi sit Thrasias, de quo supra, quod facile crediderim.

Treptus, Galeno librorum medicamentorum κτ̀ γένη.

Tribunus Palæstinus Cosrois Persarum regis medicus, cujus virtuti insigne testimonium præbet Procopius lib. IV. belli Gothici c. X. & ex eo Suidas in Τειβοῦν⊙.

Trigon, Paulo Æginetæ libro tertio, capite quadragesimo secundo; & Cœlio Aureliano lib. I. Chronion c. IV.

Triphon, vide infra, Tryphon.

Trophilus, apud Plutarchum in Salutaribus præceptis, & Stobæum Sermone centesimo.

Trota, sive *Trotula*, Salernitana sub cujus nomine liber, *de remediis muliebribus* sæpius prodiit, male à quibusdam viris doctis tributus Eroti, Juliæ liberto, cum longe recentiorem ætatem præ se ferat, ut notarunt Thom. Bartholinus qui Doctorem Salernitanum auctorem esse non dubitat diss. VI. de legendis libris p. 167. Jo. Rhodius p. 11. ad Scribonium & vir erud. Jo. Baptista Morgagnus Epistola de locis Sereni Sarmonici p. 69. sq. Trotula ipsa laudatur in illo libello c. XX. quasi magistra operis chirurgici peritissima.

Trusianus Florentinus, Taddei Florentini de quo supra diximus, discipulus, qui adeo Τέχνην Galeni suis Commentariis illustravit, ut plusquam Commentator dici & appellari meruerit. Is autem cum se videret non satis fortunatum in ægris curandis, ordinem Carthusiensium professus est. Hic à nonnullis dictus est Drusianus.

Trypho, Galen. T. 2. p. 218. Gortyniates T. 2. p. 293.

Tryphon, Pater, Cornelio Celso lib. VI. c. V. & iterum lib. VII. in prin. Scribonio Largo c. 175. Tryphon præceptor. Conf. Joannis Rhodii notas p. 262.

Tryphon, antiquus, ὁ ἀρχαῖ⊙, qui forte idem est, Galeno Pharmacorum localium lib. V. c. I. & c. VII.

Tryphon, Chirurgus apud Scribonium Largum c. 201. 240.

L. Tuccius Valla Medicus, dum mulsi potionem haurit defunctus, teste Plinio VII. 53.

Tullius Bassus, Cælio Aureliano lib. Oxeon 3. c. XVI. Et facile crederem illic *Julius Bassus* esse scribendum, de quo supra diximus, nisi hic sæpius Tullium citasset, ut statim dicam. *Tullius*

Tullius, Galeno in libro medicamentorum κτ̀ τόπους IX. c. IV. non semel, T. 2. p. 298. 299. & Sereno Sammonico c. IV. & Cælio Aureliano lib. Oxeon 3. c. XIII.

Turpilianus Galen. T. 2. p. 372.

Jordanus de Turre, quem citat Valescus de Taranta pluribus Philonii locis.

Tyleus Bassus, Dioscoridi in præfatione, idem cum Tullio Basso.

Tylius, qui ut tradit Epiphanius Cyprius lib. adversus hæreses 1. post prin. de herbis scripsit, idem cum superiore. Nam eosdem omnes propemodum illic nominat, qui & Dioscoridi in præfatione memorati sunt.

Tymausus.

Tyrannion citatus Nicandri Scholiastæ.

Tyrannus, sive ille, sive alius, Galeno in lib. IX. Medicamentorum secundum locos capite sexto. T. 2. p. 303.

V.

Valens, vide *Vectius*, & *Alburnius Valens.* Galeno autem simpliciter citatur Valens libro Pharmacorum κτ̀ γένη septimo, ad fin. & κτ̀ τόπους, lib. 7. c. 6. & lib. 9. c. 4. & 5.

Valens Physicus, Cælio Aureliano lib. Oxeon 3. c. 1. ex libris Curationum.

Terentius Valens Galen. T. 2. p. 298.

Valens alius ab illis, Marcelli Burdegalensis præceptor, ut ipse Marcellus dicit, capite decimo sexto.

Valentinus Polydamus, cujus libros habemus de pulsibus, de urinarum judiciis, & alios plerosque.

Valerianus. Vide supra in Avianio & in Plinio.

Valerius Anselmus Ryd, Bernensis, vir quidem diligentissimus, qui tamen pauca in medicina scripsit.

T. *Cl. Valerius Licinianus*, sacerdos Æsculapii, in marmore Smyrnensi inter Arundeliana n. 46. Τ. ΚΛ. ΟΥΑΛΕΡΙΟΥ ΛΙΚΙΝΝΙΑΝΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ. De dignitate sacerdotum Æsculapii apud Smyrnæos, cujus plus simplici vice facit mentionem Aristides in sacris Orationibus, Vide Richardum Mead de numis in honorem Medicorum cusis p. 50. sq.

Valerius Paulinus memoratus Galeno T. 2. p. 418. Plinio Valeriano, lib. 3. c. 14.

Valeria Verecunda Jatromæa hoc est obstetrix & medica, in veteri lapide apud Reinesium p. 637.

Vale-

Valerius Pisaurensis, medicæ artis professor, & poëta celebratus Lilio Gyraldo lib. 1. de poetis sui temporis.

Valescus Tarentinus, quem de Tarento vulgo appellant, Bernardi Forestierii discipulus, medicinam Monspelii cum laude fecit ab A. C. 1382. deinde Regis Galliæ Caroli VI. Archiater. Hujus est Philonium, sive opus eximium Practicæ Pharmaceuticæ libris 7. & chirurgicæ capitibus XXXI. quod post editiones Venetam A. 1521. Lugdun. Guidonis Desiderii 1560. 8. Rovilljanamque An. 1574. & alias, accuratius editum est à Johanne Hartmanno Beyero, Francof. 1599. 4. & novissime à D. Georgio Wolfgango Wedelio, τῷ μακαρίτῃ, ibidem 1680. 4.

INDEX
In Valesci de Taranta Philonium, ad paginas edit. Francof. A. 1599. 4.

Guido

*) Ps. LXXIIX. 66.

Hactenus Index in Valescum de Taranta.

Ver-

Vergilius Portus, Mutinensis, apud Lilium Gyraldum lib. 1. de poetis sui temporis.

Ugaus, Galeno Pharmac. secundum locos lib. 3. c. 1.

Ugo Bentius.

Ugo Senensis, vide Hugo Senensis.

Victor Trincavellus, qui multos Galeni libros transtulit.

Victoria, cujus meminit Octavius Horatianus præfatione lib. III. in quo Gynæcia.

Vidus Vidius, Florentinus, qui latinitate donavit librum Oribasii ex Heliodoro de machinamentis. Ei hoc Epitaphium posuit Franciscus a) Panagirola:

Qui prima eripuit multos, hac arte secunda
Se rapuit morti Vidius, hicque jacet.

Vincentius Beluacensis, Dominicanus, qui inter multa sua opera Speculum naturale, opus quidem magnæ molis circa A. C. 1250. b) edidit libris 33. quorum 13. 14. 15. ad rem medicam spectant.

Vindicianus, vir sagax, Medicæ artis peritissimus idemque nobilissimus, qui Augustinum à genethliaca superstitione revocavit, ut ipse refert IV. 5. & VII. 6. confessionum. Laudat eundem Epist. v. ad Marcellinum (novæ edit. CXXXIIX. n. 3.) *Magnus ille nostrorum temporum Medicus, Vindicianus, consultus à quodam, dolori ejus adhiberi jussit, quod in tempore congruere videbatur: adhibitum sanitas consecuta est. Deinde post annos aliquot eadem rursus corporis caussa commota, hoc idem ille putavit adhibendum, adhibitum vertit in pejus. Miratus recurrit ad Medicum, indicat factum: at ille ut erat acerrimus, ita respondit, ideo male acceptus es, quia ego non jussi. - - - videlicet illi ætati jam non hoc se fuisse jussurum.* Tribuitur huic Vindiciano carmen, quod Sereni Sammonici perorationem esse Rob. Constantinus rectius sibi persvasit. Ut lector judicet, & carmen illud Vindiciano adscriptum, & Epistolam ejus ad Imp. Valentinianum, cujus Comes archiatrorum fuit, subjiciemus.

a) Delic. poëtar. Gall. T. 2 pag. 177.

b) In editione Duacensi pag. 1156. vitiose legitur 1205. quod ex pag. 2475. facile est emendare.

CARMEN

CARMEN DE MEDICINA, ab aliis VINDICIANO adſcriptum, ab aliis MARCELLO Empirico.

Quod natum Phœbus docuit, quod Chiron Achillem,
Quod didicere olim Podalirius atque Machaon
A genitore ſuo, qui quondam verſus in anguem,
Templa Palatinæ ſubiit ſublimia Romæ:
Quod Cous docuit ſenior, quodque Abdera ſuaſit,
Quod logos aut methodos, ſimplexque empirica pangit:
Hoc liber iſte tenet, diverſo è dogmate ſumptum.
Namque ſalutiferas diſponit pagina curas,
Iſtic repperies per nomina, perque medelas,
Deſcriptas ſpecies, & pondera menſurarum
Congrua, quæ ſapiens ſumes moderamine certo.
Ne fallare, vide, neu quæ ſunt parta ſaluti,
Vertat in exitium non ſolers cura medentis.
Sume igitur medicos pro tempore, proque labore,
Ætatiſque habitu, ſumma ratione paratos.
Gramine ſeu malis ægro præſtare medelam,
Carmine ſeu potius: namque eſt res certa ſaluti
Carmen, ab occultis tribuens miracula verbis.
Quæ curis hominum phyſicorum inventa pararint,
Quæque ſuis natura bonis terraque marique
Edidit, illa ſuis altrix ſimul atque creatrix
Fœtibus omnigenis quos parturit. Ergo ſalubres
Suggerit impenſas ponto & tellure creatas,
Angue, fera, pecude, & fruge, alite, murice, piſce,
Lacte, mero, pomis, lymphis, ſale, melle, & olivo,
Succis, unguinibus, tædis, pice, ſulfure, cera,
Polline, farre, fabis, lino, ſcobe, vellere, cornu,
Baccis, & balanis, lignis, carbone, favilla;
Floribus & variis herbis, ære atque metallis,
Sandice, & creta, pſimmyto, pumice, gypſo,
Cadmia, chalciti, chalcantho, chalco, & aduſto,
Caſſitero molli, lepide Cypria atque atramento.
Prome etiam, ſeu tunde prius, ſeu contere gyro,
Quod viride hortus habet, vel quod carnaria ſiccum,

Allia, serpyllumque herbas, thymbramque salubrem,
Brassicaque & raphanos, ac longis intyba fibris,
Et mentam & sinapi, coriandrum, prototomumque
Erucam, atque apium, malvam, betamque salubrem:
Rutamque & nasturcum, & amara absinthia misce.
Pulegiumque potens, nec non & lene cyminum.
Palmula nec desint Idumes, nec pruna Damasci.
Quæ quum multiplici contriveris orbe terendo,
In patinis excocta dabis, aut grandibus ollis,
Verum adoperta coques, ne fumida jura saporem
Corruptum reddant, quæ mox fastidiat æger.
Adde & aromaticas species, quas mittit Eous,
Vel quæ Judaicis fragrant bene condita capsis,
Thus, *costum, folium, myrram, styracem, crocomagma,*
Aspalathum, gallam, elleborum, nigrumque bitumen,
Et nardum, & casias, & amoma, & cinnama rara,
Balsama, peucedanum, spicam, crocum, atque bedellam,
Irim, castoreum, scillamque, opium, panaceam.
Resinam, lepidum euphorbium, git, atque pyrethrum,
Zingiber & calidum, mordax piper, & laser algens,
Agaricumque, asarumque potens, aloen, aconitum,
Galbana, sandaracham, sampsucum, psoricum, alumen,
Acaciam, propolimque, & adarchen, cnicon, acanthum,
Andrachnen, acoronque, opopanaca, pompholygemque.
Cyperum, ladanum, sagapenumque & tragacanthum,
Scammoniam, cypen, malabathron, ammoniacum.
Denique repperies isthic, quod lucis in ortu
Indus, Arabs, Seres, Persis, divesque Sabæus,
Vicino sub Sole legunt, quod præbet Orontes,
Eximium ignoto mittit quod Nilus ab ortu,
Decerptum foliis, ramo, cute, cortice, virga:
Quodque ab Idumæis vectum seplasia vendunt,
Et quicquid confert medicis lalagea cataplus.
Hæc quicunque leges, poteris discernere tecum,
Agnoscenda magis sive exercenda rearis,
Quisque tamen nostrum hoc studium dignabere, quæso
Præstes judicium purum, mentemque benignam.

Sic

Sic tua perpetuo vegetentur membra vigore,
Et peragas placidam per multa decennia vitam.
Sic non incuſes validam placidamque ſenectam,
Nec tibi ſit medicis opus unquam, nec tibi caſus,
Aut morbus pariant ullum quandoque dolorem:
Sed procul à curis & ſano corpore vivas,
Quotque hic ſunt verſus, tot agant tua tempora Janos.

Epiſtola Vindiciani, Comitis Archiatrorum ad Valentinianum Imperatorem.

Cum ſæpe, ſacratiſſime Imperator, humani generis fragilitas falſo de natura ſua queratur, aliquando tamen potuimus redditis cauſis, oſtenſisque remediis, vanas & innumeras querimonias refrenare. Nam ſicut rudis gubernator turbatum mare ſulcans, incertus periculorum, dubiusque ſalutis cuncta rimatur: ita & mortalium natura, quæ perpetua ſanitate optat frui, placida quæque deſiderat. Sed quia nec mare ſemper poteſt eſſe tranquillum, nec unus in diem venti ſpiritus durat, nec ſecurus nauta ratem poteſt ſcandere, quum æquor mole fluctuum tollitur: ſic neq; mortales poſſunt ſemper eſſe validi aut viventes, ſed pro ætatis & temporis varietate diverſis morborum aguntur incommodis. Quæ qvum ita ſint, Clementiſſime Imperator, magna laus eſt, veterum inſtituta ſcrutari: major vero gloria, inventa ſervare. Siquidem illi viam laboribus ſuis, virtutibus aperuerunt, nobisque iter intelligentiæ ſua ſapientia reliquerunt. Unde Qvum quidam febribus teneretur, & diu ventris duritia ſtrangulatus, die duodecimo jam morti proximus videretur, adhibitis ad curam multis & magnis medicis, ut remedium conſequeretur, hoc illis ſummum periclitanti præſidium viſum eſt, ut per inteſtinum clyſterio ei curatio pararetur. Qvum ille imminenti periculo æſtuaret, & veluti morti proximus, curationis etiam extrema depoſceret, ego pudoris & reverentiæ modum ſervans quem cunctis ſemper exhibui, proſpexi ad tempus, ne veluti turpis cura forti viro adplicaretur. Cum ergo vidiſſem febrem ejus, quam de colore collegi, & ſiccitate viſcerum fatigari eum penitus advertiſſem, illico infuſo ſale aquam frigidiſſimam obtuli ejus ardori, qui quum deſiderio recentis, quo cruciabatur, totum, quod ei oblatum fuerat, ebibiſſet, autores medicinæ magni, qui id ſpectabant, exclamaverunt, occidiſti hominem: Nec dum vox eorum ab ore manaverat, è veſtigio eum ſomnus occupavit, ſudor

sudor que perfudit, quibus ego præsentibus, clementissime Imperator, tantis sudoris ejus abstersionibus laboravi, ut (si dici fas sit) Nilus ex ejus corpore videretur effluere. Verum cum æger expergefactus recreatum se extinctis febribus, & ab infirmitate leviorem esse sensisset, ventris etiam cœpit desiderio vehementer urgeri: Allato itaque vasculo, omne alvi onus, quo gravabatur exposuit, ad tam dirum fœtorem, ut omnes, qui illic aderant, fugarentur: dicentibus egregiis Medicis, quod omnia ejus interna putruissent. Posthæc à me æger ad balnea mittititur, ut lavacro ejus siccitas humigetur: qui perunctus unguentis remedialibus, cum post balneum vestimenta accepisset, sitire se dixit: statim cum absinthio, in quo libysticum fuerat decoctum, progressum à balneo potavi, ne quid causationis in corpusculo ejus maneret, quo vesica scybalis vel lapidibus per vicina loca meantibus premeretur. Præcepi etiam ei escam fieri de minutalibus porcinis, id est, podocyiis & ventriculo, in quem ventriculum acetum cyminatum, modico adjecto lasere, mitti mandavi: ut omnino excocta caro etiam ossium duritiam emolliret, ut soluta eorum medulla cum jure ipso absorberetur. Non dubium est autem, optime Imperator, quod ex indigestione hesternarum crudissimarumque crapularum, vel superfusa diversi nimietate vini repletis, & pæne tumentibus venis, potus in visceribus amarescunt, aufertur somnus, subsequitur calor, atque occultarum febrium pestis, & quædam phrenesis pulsu cerebrum inquietat, venter durescit, qui jam dudum crudus repletus fueratexuperantibus cibis, qui dum excoqvuntur, consumptis quæ humida sunt, inflammationes importunissimas faciunt, quæ adjecta calida aqua, amplius necesse est, excitentur. Inde ergo, venter durescit, inflatur pulmo, splen distenditur, pinnæ etiam jecoris porriguntur, quibus coangustatum & coarctatum fel exprimitur, quo infuso tingitur corpus & fit luteum. Cum ergo pervenerit ad ea loca venarum, in quæ pocula hausta descendunt, duo mala juncta, id est, res acris ac dulcis cito auferunt animam. Sicuti petrarum humidarum sudor igni subjectus, cito absorbetur ab igni: petra autem ipsa exusta & concremata, spongia efficitur, unde calx vel gypsum conficitur: ita calore febrium excoquitur vitium cruditatis, ciborumque congestio; quibus consumptis & exhaustis, frigida sine dubio superfundenda est, ne penitus arescant. Nam nimirum æstimas, ô bone Imperator, calidam & frigidam mortalibus inclusam esse corporibus, cum singulæ res propriam habeant naturam, ignis ignem, aquam aqua desiderat: sed ad horum jungendam societatem sive temperantiam procurandam, syl-

varum materies lignumque depoſcitur, quod & nutrit ac ſuſcitat, & rapit ignem, & frigidam vertit in calidam: ſed non ita in nobis eſt coæquandum. Accipe igitur, ſereniſſime Imperator, quod conveniens in nobis putetur exemplum: Thermarum ſcilicet, ab ſe calidarum, mixtio temperata, ubi nec ignis videtur, nec lignum ſuggeritur, niſi vapor ſolus ſponte conficitur, & aer calidus ſine labore ſentitur. Nonne duo unum ſunt & diverſa atque contraria invicem proſunt, Divina providentia ſalubri permixtione ac temperie procurata? Nonne multam corporibus abluendis ſanitatem præſtant, competentemque medicinam præbentes, varios languores à corporibus mortalium pellunt? Hæc cum ita ſint, nihil aliud reor mortalibus præbendum, niſi id, quod cum infirmi eſſent, deſideraverunt & oblatum ſibi profuiſſe ſenſerunt. His ergo utamur, quibus ſumus bene experti, & quorum beneficio conſequuti ſumus optabilem ſanitatem. Nam ſimiliter quidam cum oculorum (lacrymantium) rheumate carere non poſſet, productus eſt in medium conventum multorum ſpectantium medicorum; qui cum inſpectus ab his fuiſſet, dixerunt ei, palpebras incidi debere, comburi etiam hemicranium & raſo capite venas ſecari, quod Græci ἀρτηριοτομεῖν dicunt, imponi etiam eſcharas: & cum jam omnibus locis debilitatum & cauterizatum caput haberet, nihilque ei tormenta, quæ deſiderio ſanitatis patienter tulerat, profuiſſent, deflebat omnibus infelicitatem ſuam. In ultimum hæc ab egregiis medicis inventa curatio eſt, ut qvum dexter oculus lacrymam funderet, vena ei dextri brachii laxaretur: quum ſiniſter, ſimiliter in ſiniſtro brachio fieret: quod cum pati cœpiſſet infirmus, flens & gemens illud *Catonis* ſæpe dicebat: *Corporis auxilium medico committe fideli.* Ego autem dico & *perito.* Reſtiti igitur iis, nec laxari venam permiſi, magnoque ſilentio facto, autores noſtros in medium protuli ac recitavi, dixique ad eos: ſi ex multifario tormentorum genere miſerandus iſte vel unam medelam fuiſſet adeptus, merito vos pateretur: ſed cum neque in unctione, neque inciſione, neque combuſtione inundationem lacrymarum reprimere potueritis, cur indocte venas ei laxari præcepiſtis? cum hic jam ſemianimis viſionem ipſam ferri perhoreſcat. Unde reddite mihi, ſapientiſſimi viri, hodiernæ cauſas curationis, cur fuerit de ſuper oculus inciſus? cur raſum caput? cur meacula exuſta venarum? Meatus enim rigatio ſi venerit ad ea loca, in quibus habebat receptaculum collectionis ſuæ: quo impetu exinde deſcendebat deorſum, recurrens ſurſum ad fontem cerebri, ibique coanguſtatus eum fervere cœperit,

rit, verendum eſt, ne perforans cutem ac pertundens cratem capitis, generet in eo vitia diverſa, aut ne iterum per aliquam venarum erumpat ad aures, faciatque hominem ſurdum, totum oppilans auditum, aut vermes in auribus generet, vel in naribus polypos nutriat, aut oculis ægilopia excitet, aut dentibus ſit moleſtus, & faciat hominem oris fœtidi, atque corrupti: vel (quod maxime cavendum eſt) ne per uvæ diſtillantis aut exulceratæ vitium, ipſa muſice hominis corrupta langueſcat, pulmonique & ſtomacho plagam inferat, lumbosque renesque diſſolvat: & incipiat humor noxius per inguina & coxas & crura decurrens, facere contractiones talorum atque nervorum, paulatimque auferat greſſus, totoque organo tabeſcente videamini potius conſumpſiſſe hominem, quam curaſſe, quum vere violenta morte videatur de hac luce migrare. Nam ſi ceparum acritudo aliquoties nobis non manducantibus, noſtris tamen oculis moleſta eſt, aut ſinapi, ubi & mel mittitur, (miſcetur) leniri penitus non poteſt, ſed calore ejus commotum cerebrum ita deſudat, ut oculos & nares acer humor infeſtet: quid (putamus) illi patiuntur, quibus circa oculos cura rurſus aut igni adhibetur, aut ferro?. Quare, Imperator, fidem noſtris autoribus adhibentes, non credamus quibuscunque medicinis, nec vulneri vulnus ſuperponendum putemus, ſed ita ægris remedium porrigendum eſſe credamus, ut neque gravibus tormentis, neque intolerabili medicinæ curatione crucientur. Plura ergo de obſervatione medicinæ pietati tuæ ac poſteris tuis digna memoria tradidi, quæ homines docti de expertis remediis prodiderunt: quæ tua Divina ſerenitas oro ſuſcipiat, & ad memoriam cæteris relinquat. Vale!

Virgilii, poetæ principis, Medica excerpit atque illuſtrat Thomas Bartholinus diſſ. de medicis Poëtis, & Tiraquellus lib. de Nobilitate pag. 289. ſeq.

Vitalis à Furno, cujus eſt liber de re medica.

Uldarici Pindari (Binder) ſpeculum intellectuale felicitatis humanæ ac ſanitatis 1510. fol. epiphaniæ Medicorum ſive de urinis & pulſibus & cauſis differentiisque febrium diſcernendis. 1506. 4.

Uranius Syrus, qui multa gratia & authoritate pollebat apud Choſroem Perſarum regem Agathiæ lib. 11. Peregrinarum Hiſtoriarum.

Urbanus Indus Galeno in lib. 11. Antidotorum, vide Indus.

Urbiaſius, Raſi lib. VI. Continentis cap. 1.

Ursicinus, Ligur, qui Ravennæ medicinam exercuit & inter CHristi martyres celebratur 19. Junii.

Urso, qui de Urinis scripsit, ex quo lib. citatur ab Ægidio in libro ejusdem tituli & argumenti.

Wolfgangus Lazius Viennensis, Medicus quidem professione, cujus declamatio de studii Medici dignitate ac præstantia, sed longe plura historici argumenti exstant & scripta Antiquitates illustrantia.

X.

Xanitas, Galeno lib. IX. Medicamentorum localium cap. VI.

Xanthus Timonis Phliasii sceptici filius, à patre artem medicam edoctus. Supra in Timone.

Xarch, & *Xarcha* Indus, Serapioni Simplicium cap. XCV. & CVII. vide Zarcha.

Xenocrates non ille quidem philosophus Platonis auditor (neque enim ex libris ab eo editis, & à Diogene Laërtio sigillatim designatis conjici potest, cum quippiam in hac arte scripsisse) sed alius junior, clarus Tiberii ætate ac sæpe Plinio Secundo, alteri Plinio Valeriano, Galeno T. II. p. 269. 324. 390. 403. & alibi *) sed & ab Alexandro Tralliano, & Aëtio citatus. Huncque Aphrodisiensem fuisse dicit Galenus lib. VI. Simplicium Pharmacorum, in præfatione. Eumque citat ipse Galenus lib. X. ejusdem operis, quo loco tractat de Sanguine vespertilionum, ex libris περὶ τῆς ἀπὸ τῶν ζώων ὠφελείας, de percipienda ab animantibus utilitate, ubi eum dicit non multo ante memoriam suam fuisse. Ejus de alimento ex aquatilibus servavit Oribasius, quod scriptum Græce & Latine Volum. IX. pag. 454. seq. post Gesnerum integrius edidi. Sed & de Theriacis scripsit, & simile quoddam Andromacho confecit antidotum, ut tradit Galenus in libro de Theriaca ad Pisonem. Vide Lambecium II. pag. 542. sqq. Icon hujus Xenocratis in veteri Codice Dioscoridis apud Lambecium, Nesseliumque & T. III. thesauri Gronoviani litera *dd*.

Xenophilus citatus Oribasio in libro ad Eustathium, & Aetio Tetrab. III. Serm. 3. cap. 13 & 29.

Xenophon, Erasistrateus de partium corporis humani nominibus, Galeno, si is est, in Introductione, sive Medico, T. 4. p. 375. & Cœlio Aureliano lib. Chronion 2. c. 13.

Xeno-

*) Vide lib. IV. hujus Bibl. cap. 17. p. 589.

Xenophon Cous, memoratus Diogeni Laertio in Xenophonte philoſopho, lib. 2. ſect. 59. idem fortaſſe quem citat Galenus T. 3. p. 440.
Xenophon alius, ut opinor, Claudii Imperatoris medicus, apud Tacitum lib. XII. c. LXVII.
Xiraxeg, Rex medicorum Joanni Serapioni vocatus.
Xyſticus Aetio Serm. x. c. XXVI.

Y.

Yhaye, Serapioni Simplicium, c. LXIX.
Yheſu, Raſi lib. 2. Continentis c. 2. Vide ſupra, Jeſu.
Yhia Bimmaſim, & *Bimaſin*, Raſi continentis libr. VI. c. I. & libr. IIX. c. I.
Yhiagran Atticus, eidem Raſi ejuſdem operis lib. V. c. I.
Yſaac Eben Amram, Serapioni Simplicium, c. IIX. & c. XLVI. & XLIX. Vide ſupra, Iſaac.
Yſaac filius Naſe, Raſi lib. 3. Continentis c. 3.
Yſaac ſimpliciter eidem citatus.

Z.

Zabri Raſi lib. VII. Continentis c. IV. & lib. IIX. c. I. niſi ſit Tabri, de quo ſupra.
Zacharias de Babylonia. Galen. de medicinis expertis p. III. edit. Junt.
Zacharias, Serapioni Antidotorum c. XXXI. & XXXIII.
Zacharia filius Joannes Actuarius circa A. C. 1300. de illo Vol. XII. hujus Bibl. p. 635. ſq.
Zacharias Medicus Polignianenſis tonitru extinctus A. C. 1248. teſte Matthæo Spinelli de Juvenatio in Chron. quod edidit Papebrochius in propylæo ad Acta Stor. Maji p. *40. II.
Zaleucus Locrenſium legiſlator, qui inter alia conſtituit ut qui vinum meracum bibiſſet non juſſus à Medico, capite plecteretur, teſte Athenæo x. p. 429. & Æliano II. 37. Var. Hiſt. Zaleuci medicamentum deſcribi ab Alexandro Tralliano, notat Tiraquellus. Sed *Zalachtha* πότιον adverſus epilepſiam reperio apud Alexandrum libr. I. pag. 83.
Albertus de Zanckariis, in Aphoriſmos Hippocratis, circa A. C. 1326.

Zarcba Indus, five *Xarcba*, utrunque enim reperio apud Joannem Serapionem, vide Xarchi.

Zeid, à Mesue citatus in ægritudinibus gutturis.

Zenobius Ægeates, martyr sub Diocletiano, de quo Metaphrastes d. 30. Octobr.

Zenon Atheniensis, Galeno in medicinis expertis, si ejus est is liber. p. 112. F. edit. Junt: *iste*, inquit, *fuit unus de magnis Medicis. Ego autem non vidi ipsum, quia non fui temporaneus ejus, sed magister meus vidit ipsum.* Et paucis interjectis: *hoc medicamen dedit Sotion de scriptis Zenonis, qui composuerat id per versus.*

Zenon alius, νοῆσαι μὲν ἱκανὸς, γράψαι δὲ ἄτονος, intelligentiæ acumine potius quam scriptura clarus, ut dicit Diogenes Laertius in Zenone Cittieo VII. 35. nemini Herophileorum secundus, ut tradit Galenus lib. IV. De differentiis pulsuum. Et in glossis, voce κάμμαρον. Et lib. 2. commentar. in tertium Hippocratis T. 5. p. 410. Ζήνων ὁ Ἡροφίλειος οὐχ ὁ τυχὼν ἀνὴρ ἐξηγούμενος τοὺς προγεγραμμένους χαρακτῆρας ἐν τῷ τρίτῳ τῶν ἐπιδημιῶν. Erotian. in καμμάρῳ & ἄμβην. Huncque etiam citat Cornelius Celsus, & Alexander Aphrodiseus in definitione febris, & Galenus lib. Simplicium medicamentorum I. c. XXIX.

Zenon Laodiceus, apud Galenum lib. 2. Antidotorum.

Zenon, quisquis est, simpliciter citatus Cornelio Celso lib. V. in prin. Plinio lib. 22. cap. 22. & Galeno libro medicamentorum κατὰ γένη, VII. ad fin. & lib. IV. non semel, & Cœlio Aureliano librorum Chronion IV. c. VII.

Zenonem unum ex illis (Herophileum ut opinor) dicit Galenus in Commentariis lib. 3. Epidemiorum Hippocratis scripsisse de rebus notis medicorum.

Zeno Cyprius, Oribasii præceptor, de quo Eunapius pag. 63. 173. Hic apud Alexandrinos artem medicam exercuit, & ab Juliano Imp. in Epistola ad eum scripta laudatur ut ἰατρικῆς τέχνης εἰς τὰ πρῶτα ἀνήκων, καὶ ἤθους καὶ ἐπιεικείας καὶ βίου σωφροσύνης συμφώνως πρὸς τὴν τέχνην ἔχων, *qui non modo ad summum artis Medicæ gradum pervenerit, sed ei adjunxerit parem morum moderationem ac vitæ temperantiam.*

Zerbus, vide supra Gabriel Zerbus.

Zetus

Zetus Arabs, Porphyrio memoratus in vita Plotini Platonici.

Zeusis, sive rectius *Zeuxis*, Tarentinus, Galeno in Commentariis lib. vi. Epidemiorum Hippocratis, & Aphor. xlv. lib. 2. Hic est Herophileus ille celeberrimus, à quo magnam scholam medicorum Herophileorum, διδασκαλεῖον Ηροφίλειον ἰατρῶν μέγα ὑπὸ Ζεύξιδος floruisse prope Laodiceam in Syria testatur Strabo xii. p. 580. Omnia Hippocratis commentariis illustraverat, teste Galeno T. v. p. 189. 662. δεύτερον τῶν ἐξηγητικῶν libri de locis in homine, laudat Erotianus in καμμάρῳ. De numis Smyrnæorum quibus ut Æsculapii sacerdos vel Ἀσκληπιακὸς ἰατρὸς atque urbis Smyrnæ Medicus videtur celebrari, consulendus vir doctiss. Richardus Mead p. 50. sq.

Zeuxis Empiricus, eidem Galeno in libris ad Prorrheticum Hippocratis.

Zeuxis simpliciter, eidem Pharmacorum localium lib. v. c. 7.

Zoar, cujus libros Theisir habemus, & libellum de cura calculi, vide Alguazir.

Ibnu Zobar, de quo Joannes Leo Africanus c. 16. supra p. 279.

Filius ejus *Ibnu Zobar*, notus sub *Rasis* nomine. id. c. 18. supra p. 280.

Zoilius, sive Zoilus Ophthalmicus, id est, ocularius Galeno in lib. 2. Antidotorum, & κατὰ τόπους, lib. 3. c. 1. & lib. iv. c. 7. sæpe, & Aetio Tetrab. 2. Serm. 3. c. xi. & cxiii. non semel, & Alexandro Tralliano lib. 2. ubi ejus collyrium Nardinum describit.

Zopyrus Alexandri F. Alexander Medicus, in veteri lapide apud Fulv. Ursinum p. 100. & Gruterum p. DCXXXV. 7.

Zopyrus Gordiensis (è Phrygia) Plutarcho citatur in Symposiacis & Scribonio. Largo c. 172. nisi legendum Gortynensis, (è Creta) Vide Jo. Rhodii notas p. 259.

Zopyrus simpliciter, sive ille, sive alius Cornelio Celso libro quinto, capite vigesimo quinto & Scribonio Largo capite centesimo sexagesimo septimo (al. nono) & centesimo septuagesimo primo (secundo) Galeno lib. 2. Antidotorum c. 8. & Paulo Æginetæ memoratus in compositione Antidoti Ambrosia nominati, quod Ptolemæo regi composuit. Sed & id Antidotum Zopirion nuncupatum memorat Cœlius Aurelianus libro Chronion secundo, capite decimo quarto, & Paulus Ægineta libro septimo, capite undecimo, & Aetius Tetrab. iii. Serm. iii. cap. xxiix. Herbam quoque Zopyron dictam, ut ab eo inventam suspicari possis, memorat Plinius lib. xxiv. c. xv. & Dioscorides lib. iii. c. ciix. Duos Zopyros ita distinguit Hermannus Conringius in Conringianis p. 24. "Zopy-

„*rus* non unus, videtur peritia artis nostræ inclaruisse. Alter *Mithri*„*datis* & *Ptolemai* Regum æqualis, alter *Gordiensis*, *Scribonii* hospes. „Hujus unum illud laudatur de pelle *Hyena*, ad Hydrophobiam. Al„terius patria nusquam exprimitur; ætas autem liquet ex eo, quod „*Celso* teste, antidotum ambrosiam *Ptolemao* Regi (quo nomine in„telligi profecto nequit ille *Antonii* ex *Cleopatra* filius, cum ad regiam „dignitatem nunquam pervenerit) confecerit, aliam *Zopyriam* di„ctam, antidotum *Mithridati* transmiserit; imo ex eo etiam, quod „ejus *Zopyriam Galenus* ex *Apollonii Muris* libris transscripserit: *Mus* „autem ille itidem vixerit ætate *Mithridatis* aut potius paulo post, „ævo *Julii Cæsaris*, ceu liquet etiam ex eo quod lib. XIV. *Heraclidem* „*Herophileum*, æqualem suum laudet, discipulum *Apollonii Muris* si „fortassis quæ lib. II. cap. LIII. de Antidotis leguntur, non vide„antur ad *Apollonium* illum pertinere. Hoc observato, nulla vide„tur superesse difficultas. Nec vero *Mithridates* alius videtur intel„ligi à *Galeno*, quam famosus ille & magnus *Ponti Rex*: nec *Ptole*„*maus* aliquis Rex audivit post *Cleopatra* fratrem. *Zopyrus* tamen „ambrosiam suam, in gratiam *Ptolemai* videtur confecisse.„

Zoroaster cujus libros IV. *de natura* & librum *de lapidibus* pretiosis Suidas memorat. Hunc de lapidibus respicit etiam Marbodeus carmine de gemmis, Vincentius Bellovacensis lib. VIII. cap. XLVI. speculi naturalis, & ante hos Plinius Zoroastrem laudans XXXVII. 10. Cælius Calcagnirus lib. III. Epist. 16. *Exstat apud me fragmentum Magia Zoroastris Grace scriptum, si titulo fidem haberi oportet, quo natura vis ac majestas plantis & animalibus insita cognosci potest, cujus rationem afferre facile non est.* Plura de Zoroastre & scriptis ei tributis dixi lib. I. hujus Bibl. cap. XXXVI.

Zosimus., Galeno Pharmacorum secundum locos lib. IV. cap. VII. & Paulo Æginetæ lib. VII. cap. XIX.

De *Zosimo* Panopolita, & antiquiore Thebano, utroque Chemico dixi Volum. XII. hujus Bibl. p. 778.

Zotion vide *Sotion*.

Zour qui Sapiens cognominatus est, idem fortasse qui Rasi vocatur Sapiens, filius Juboye.

CAP.

CAPUT X.

DE

Collectionibus omnis generis scriptorum Græcorum junctim excusorum,

Subjuncto indice earundem Alphabetico.

I. Ἐγκυκλοπαιδεία φιλολογικὴ JOANNIS PATUSÆ, Atheniensis. Græce Venet. 1710. 8. apud Nic. Sarum, quatuor Voluminibus.

Insignis hicce & locuples Græcarum veterum lucubrationum delectus, usibus juvenum Græcas litteras discere amantium, qui librorum copia non abundant, à Johanne Patusa, Rectore Gymnasii Græcorum Veneti a) quod Flanginianum appellant, factus dicatusque Nobili Viro Spiridoni Perulio. Divisus in quatuor tomos

Volumine primo offert ***Luciani*** somnium, sive narrationem ad vitam ejus spectantem. p. 1.

Ex Luciani dialogis mortuorum, selectos duodeviginti. p. 8.

Mmm Ejus-

a) Titulus integer est: ἐγκυκλοπαιδεία φιλολογικὴ εἰς τέσσαρας τόμους διῃρημένη, πρὸς χρῆσιν τῶν φιλολόγων καὶ φιλομαθῶν τῆς ἑλληνικῆς γλώττης συναρμοσθεῖσα, προσφωνηθεῖσα δὲ τῷ ἐκλαμπροτάτῳ καὶ ἐνδοξοτάτῳ κόμητι, φιλοσοφίας τε καὶ ἰατρικῆς διδασκάλῳ ἐξοχωτάτῳ κυρίῳ κυρίῳ ΣΠΥΡΙΔΩΝΙ τῷ ΠΕΡΟΥΛΙΩ εὐπατρίδι Ἀθηνῶν, παρὰ τοῦ ἐν ἱερεῦσιν αἰδεσιμωτάτου καὶ λογιωτάτου ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΑΤΟΥΣΑ, τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν, φιλοσοφίας καὶ ἱερᾶς θεολογίας διδασκάλου, καὶ τοῦ ἐν ταῖς κλειναῖς Ἐνετίαις ΦΛΑΓΓΙΝΙΑΝΟΥ ἑλληνομουσείου γυμνασιάρχου, ὑφ' οὗ καὶ συνελέχθη. Hujus Joannis, sicut etiam Georgii Patusæ, qui in eodem Gymnasio Venetiis hodie docet, mentio in Demetrii Procopii notitia brevi eruditorum Græcorum, quam Volum. XI, hujus Bibl. edidi, §. 59. & 88. Ait autem in hoc delectu adjutum se Joannes Patuses à Demetrio-Coleta Atheniensi. Μαθὼν τοὺς περὶ τὰ ἑλληνικὰ φιλομαθοῦντας ἐστερῆσθαι πάντων, ὀλίγου δεῖν, τῶν ἀναγκαίων βιβλίων, - - ταύτην τὴν φιλολογικὴν ἐγκυκλοπαιδείαν ἐρανισάμην, καὶ χορηγὸν εὑράμενος δαψιλῆ τὸν εὐτιμότατόν μοι συμπολίτην, ΔΗΜΗΤΡΙΟΝ ΚΟΛΕΤΗΝ, εἰς φῶς ἐκδοῦναι οὐκ ὤκνησα.

Luciani dialogum qui inſcribitur Charon, ſive contemplantes p. 37. & Timonem p. 52.

Xenophontis ἀπομνημονευμάτων ſive memorabilium Socratis librum quartum. p. 74.

Platonis Euthyphronem p. 106. Critonemque. p. 123.

Epiſtolas breves ſelectas Joannis Chryſoſtomi VI. p. 138. Iſidori Peluſiotæ LIII. p. 143. Baſilii Magni XI. & Libanii V. p. 162. Phalaridis XV. p. 171. Bruti Ducis Romanorum, reſponſoriasque Pergamenorum, Rhodiorum, Coorum, Patarenſium, Cauniorum, Lyciorum, Smyrnæorum, Mileſiorum & Bithynorum. XXIV. p. 176. Juliani Imp. IX. p. 182. Ariſtotelis & Philippi Regis V. p. 186. Diogenis Cynici, V. p. 188. Cratetis VII. p. 190. Alciphronis V. p. 192. Philoſtrati II. p. 194. Ariſtæneti VII. p. 195. Theophylacti Scholaſtici Simocatæ XLIII. p. 207. Æliani III. p. 229. & Æneæ Sophiſtæ V. p. 230. Procopii Sophiſtæ XXII. p. 233. Dionyſii Sophiſtæ Antiocheni XXII. p. 246. Gregorii Theologi XXXVI. p. 251. Syneſii XLIV. p. 278.

Plutarchi Apophthegmata Regum atque Ducum. p. 299.

Apophthegmata Philoſophorum collecta è *Diogene Laërtio.* p. 359.

Nicephori Baſilaca fabulæ V. p. 382. narrationes VIII. p. 387. atque Ethopoeiæ VI. p. 395.

Severi Sophiſtæ Alexandrini Ethopoeiæ III. p. 407. De hoc Severo & de Baſilaca dictum à me Volum. IV. præſentis Bibliothecæ c. 30. p. 411.

Libanii Sophiſtæ ἔκφρασις πανηγύρεως ſive feſti deſcriptio. p. 409. Ejusdem Chria in dictum Theophraſti qui interrogatus, quid amor? otioſæ paſſionem animæ eſſe reſpondit. p. 411.

Gregorii Theologi carmina περὶ τῶν τοῦ βίου ὁδῶν. p. 415. In magnum Baſilium. p. 416. Γνωμικὰ δίστιχα. p. 418. Τετράστιχα. p. 423--430.

Volumine Secundo.

Johannis Chryſoſtomi ſermonem de precatione, qui incipit: ἀμφοτέρων ἕνεκα προσήκει. p. 1. In Eutropium, incip. ἀεὶ μὲν, μάλιστα δὲ νῦν εὔκαιρον. p. 8. In S. Paulum Apoſtolum. Incip. τί ποτέ ἐστιν ἄνθρωπος p. 16. Encomium in omnes ſanctos Martyres. Incip. ἐξ οὗ τὴν ἱερὰν πανήγυριν. p. 21. In parabolam de filio prodigo. Incip. ἀεὶ μὲν, ἀδελφοὶ τὴν τοῦ θεοῦ φιλανθρωπίαν. p. 30.

Baſilii

Basilii Seleucienſis in Creationem cœli & terræ. Incip. ἅπας μὲν ὁ ἀνθρώπων βίος. p. 41. In Adamum. Incip. οἶδα χρεωςὴν ἐμαυτόν. p. 47. In Noë. Incip. ὅσος ἔνεςι θεῷ. p. 54. In Abrahamum. Incip. τῷ φιλοθέῳ καὶ πνευματικῷ. p. 60. In Joſephum, εἰς τὸν πάγκαλον ἰωσήφ. Incip. τοῖς μὲν τὰ μακρὰ πελάγη διαπερῶσιν. p. 66. In Moyſen. Incip. πολλὰ τὰ πρὸς ὕμνον κινοῦντα. p. 73.

Basilii Magni in Barlaamum Martyrem. Incip. πρότερον μὲν τῶν ἁγίων οἱ θάνατοι. p. 80. In XL. Martyres. Incip. μαρτύρων μνήμης τίς ἂν γένοιτο κόρος. p. 84. Contra iraſcentes. Incip. ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἰατρικῶν παραγγελμάτων. p. 94. In illud Luc. XII. 18. *destruam horrea mea & majora faciam.* Incip. διπλοῦν τὸ εἶδος τῶν πειρασμῶν. p. 105. In illud Luc. XVII. 3. *Attende tibi ipſi.* Incip. ὁ λόγου τὴν χρῆσιν δέδωκεν. p. 115.

Athanaſii magni, Archiepiſcopi Alex. in magnam Paraſceven. Incip. μέγα καὶ ἱερὸν δημιούργημα. p. 129. In Sanctum Paſcha. Incip. εἰ ταῖς τῶν Ἀγγέλων ἐνῆν. p. 134. In novam Dominicam S. Thomæ & in recens illuminatos. Incip. χριςὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν. pag. 139. In aſſumtionem Domini noſtri JEſu Chriſti ſermo I. Incip. οὐκ οἶδα ποίᾳ χρήσομαι γλώττῃ. p. 145. ſecundus incip. ἡ μὲν τῆς ἀναςάσεως μνήμη. p. 149.

Gregorii Nyſſeni ſermo funebris in Pulcheriam. Incip. οὐκ οἶδα ὅπως τῷ λόγῳ χρήσομαι. p. 156. In Placillam Auguſtam. Incip. ὁ πιςὸς καὶ φρόνιμος οἰκονόμος. p. 166. In magnum Meletium, Archiep. Antiochenum. Incip. ηὔξησεν ἡμῖν τὸν ἀριθμόν. p. 176. in SS. XL. Martyres. Incip. χθὲς οἱ μάρτυρες πρὸς ἑαυτούς. p. 185. Adhortatorius ad pœnitentiam. Incip. ἀνὴρ φαρισαῖος, ὡς ἀρτίως ἠκούσαμεν. p. 196.

Procli Archiepiſcopi CPol. Encomium in S. Protomartyrem Stephanum. Incip. ὁ μὲν αἰσθητὸς ἥλιος. p. 209. In ſancta Theophania. Incip. χριςὸς τῷ κόσμῳ ἐπεφάνη. p. 215. In CHriſti paſſionem, ſancta & magna Paraſceve. Incip. φοβερὰ τῆς σημερινῆς παρασκευῆς τὰ μυςήρια. p. 219. In ſanctum Paſcha. Incip. νικάτω καὶ λόγων εὐφορίαν. p. 222. Encomium in ſanctam Deiparam Mariam. Incip. παρθενικὴ πανήγυρις σήμερον. p. 225.

Gregorii Theologi, Epiſcopi Nazianzeni ad eos qui ſermones ejus flagitabant & ad Julianum ἐξισωτὴν ſivè tributorum peræquatorem. Incip. τίς ἡ τυραννὶς ἦν. p. 232. In Maccabæos. Incip. τί δὲ οἱ Μακκα-

καβαῖοι; p. 243. Sermo funebris in Cæsarium fratrem defunctum Parentibus adhuc superstitibus. Incip. *οἴεσθέ με ἴσως ὦ φίλοι κ̀ ἀδελφοὶ κ̀ πατέρες.* p. 254. In magnum Athanasium Archi-Ep. Alexandrinum. Incip. *Ἀθανάσιον ἐπαινῶν ἀρετὴν ἐπαινέσομαι.* p. 272. In Theophania sive Natalitia Salvatoris. Incip. *χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε.* p. 295.

Asterii Episcopi Amaseni sermo contra avaritiam. Incip. *ἄνδρες χριστιανοὶ κ̀ κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι.* p. 307.

Cyrilli Alex. contra Nestorium sermo dictus in Synodo Ephesina. Incip. *φαιδρὸν ὁρῶ τὸ σύστημα τῶν ἁγίων.* p. 322. De Salvatore nostro DEO & Homine. Incip. *οἱ τοῖς ἱεροῖς προσέχοντες γράμμασι.* p. 326. De eodem argumento sermo dictus Ephesi in templo, die S. Joannis Evangelistæ. Incip. *Τῆς μὲν τῶν ἁγίων εὐκλείας τι κ̀ δόξης.* p. 329.

Germani Archiepiscopi CPol. Encomium S. Dei paræ, dictum die ejus Dormitionis. Incip. *παυσάσθωσαν τῶν αἱρετικῶν οἱ ἀμαθεῖς.* p. 332.

Anastasii Archiepiscopi Antiocheni in annunciationem S. Deiparæ. Incip. *τί πάλιν ἐπὶ τῆς γῆς ὁ μέγας βούλεται Γαβριὴλ ἡμῖν*; p. 338.

Andreæ Hierosolymitani, Archiepiscopi Cretensis in Natalitium S. Virginis Mariæ. Incip. *ἀρχὴ μὲν ἡμῖν ἑορτῶν ἡ παροῦσα πανήγυρις.* p. 341.

Joannis Damasceni Encomium S. Deiparæ & semper Virginis Mariæ in sanctam ejus translationem. Incip. *μνήμη δικαίων μετ' ἐγκωμίων γίνεται.* p. 351.

Theodoti Ancyrani Episcopi sermo dictus Ephesi contra Nestorium, die S. Johannis Evangelistæ. Incip. *ὅπερ ἐστὶ τοῖς σώμασιν ἡμῶν ἰατρὸς* p. 366. Ejusdem sermo in Nativitatem Salvatoris, in Synodo Ephesina lectus à Cyrillo Alex. Archiepiscopo. Incip. *λαμπρὰ τῆς παρούσης ἑορτῆς ἡ ὑπόθεσις.* p. 369.

Simeonis Logothetæ ac Metaphrastæ sermo in lamentationem Deiparæ. Incip. *τοῦτο ἐκεῖνο, γλυκύτατε Ἰησοῦ.* p. 381.

Acacii Episcopi Melitenes sermo de incarnatione CHristi, dictus in Synodo Ephesina. Incip. *ὁρῶντι μοι ἀγαπητοὶ τὸ φαιδρὸν τοῦτο.* p. 388.

Theodoreti, Episcopi Cyri de Providentia libri duo primores. p. 392-413.

Volu-

Volumine Tertio.

Volumine quarto & ultimo.

Euripidis Hecuba p. 3. & Medea. p. 49.
Sophoclis Ajax lorarius. p. 101.
Æschyli Prometheus vinctus. p. 154.
Aristophanis Comici Plutus. p. 194. præmisso huic Comœdiæ uti superioribus Tragœdiis singulis Græco argumento.
Hesiodi ἔργα sive Operum ac dierum liber prior. p. 240.
Theognidis Megarensis Siculi sententiæ. p. 253.
Phocylidis carmen adhortatorium. p. 268. Ταῦτα δίκης ὁσίῃσι θεοῦ βουλεύματα φαίνει Φωκυλίδης ἀνδρῶν ὁ σοφώτατος ὄλβια δῶρα.
Pythagoræ aurea carmina. p. 276.
Sententiæ *Solonis* Legislatoris. p. 279.
Homeri Batrachomyomachia. p. 282.
Epigrammata selecta ex *Anthologia* libro primo p. 293. secundo p. 335. tertio p. 363. quarto p. 382. & tribus postremis libris p. 399.
Theocriti Syracusii idyllion Thyrsis p. 406. Et in mortuum Adonin Anacreontica. p. 412.
Pindari Olympicnicarum Carmen I. in Hieronem Syracusium. p. 413-416.

II. V. C. MICHAELIS MAITTAIRE *Miscellanea Græcorum aliquot scriptorum carmina*, cum versione Latina & notis. Londin. forma quarta majore, typis nitidis, A. 1722.

In hoc fasciculo occurrent tibi 1. *Mercurio Trismegisto* sive *Orpheo* tributa prognostica de terræ motibus, (*) cum metaphrasi heroica Joannis Antonii Baifii ex edit. Paris. apud Morell. 1586. 4.
2. *Zoroastris* sive Magorum qui à Zoroastre prodierunt oracula heroica cum metaphrasi Fed. Morelli, ex edit. Paris. 1597. 4. De aliis plenioribus oraculorum Zorrastreorum editionibus dixi lib. 1. hujus Bibliothecæ c. 36. §. 8. Nonnulla etiam in Opsopœi & Patricii

(*) Acta Erud. 1723. p. 399. Bibl. ancienne & moderne de Mr. le Clerc. T. XVIII. p. 220. Fallitur C. C. F. qui hoc Catalecton velut antea ineditum putavit primum se proferre ex Bibl. Laurentiana Medicea, ediditque parum emendate A. 1691. & dicavit celeberrimo Magliabechio. Vide Diarium Lipsiense, cui titulus: Neuer Bücher-Saal der gelehrten Welt / LVIII. Oefnung p. 742. De aliis editionibus dictum à me lib. 1. hujus Bibliothecæ c. 9. §. 7. & c. 18. §. 6.

tricii collectionibus non obvia, ex Jo. Laurentio Philadelphiensi Lydo protulit Vir eruditiss. Joannes Boivinus, notis ad Nicephorum Gegoram p. 786.

3. *Ariphronis* Sicyonii pæan sive σκολιὸν in Sanitatem, cum anapæstica metaphrasi Fed. Morelli (**) ex edit. Paris. 1615. 8. Idem ex Athenæo in extremo libri XV. Græce exhibent Dan. Heinsius notis ad Maximam Tyrium p. 145. & Jo. Caselius ad calcem Demetrii Phalerei. Latina Metaphrasi Jambica donavit Cælius Calcagninus quæ T. I. delic. Poëtarum Italorum p. 546. & in Calcagnini operibus p. 425. legitur. Martini Opitii metaphrasis Germanica occurrit lib. 1. ejus Odarum, oda decima. Laudat hunc pæanem Max. Tyrius diss. 41. & Lucianus de lapsu inter salutandum T. 1. p. 499.

4. *Procli* Philosophi hymni quatuor cum Hug. Grotii & Godfridi Olearii ȣ̓ μακαρίτȣ metaphrasi (quales dederam Volum. VIII. hujus Bibl. p. 508.) addita ad hymnum in solem, alterumque in Musas etiam interpretatione Fed. Morelli ex edit. Paris. 1616. 8.

5. *Aristotelis* pæan in Virtutem, Hermiæ dicatus cum metaphrasi Hugonis Grotii, ex florilegio ejusdem Stobæano p. 6. Exstat & apud Athenæum XV. p. 696. & Diogenem Laërtium lib. V. sect. 7. & in Andreæ Schotti vita Aristotelis p. 137. & in Lyricis Henr. Stephani p. 398. & Scaligeri Patris poëtica p. 108. qui ex hoc jubet perpendere *quantus vir Aristoteles fuerit in Poësi, neque ipso Pindaro minor.*

6. *Homeri* hymnus sive (ut Thucydides libr. III. p. 243. vocat) προοίμιον in Apollinem cum versione Federici Morelli. Hunc solum inter hymnos qui sub Homeri feruntur nomine, Poëtæ genuinum fœtum esse contendit V. C. Stephanus Berglerus præf. ad Homerum editionis Wetstenianæ: qui tamen observat Virgilium quoque aliquot reliquorum hymnorum loca esse imitatum. Confer si placet quæ de hymnis Homericis notavi lib. 2. cap. 2. §. 4.

7. Inscriptio Triopii fundi ab *Herode* Attico Sophista consecrati, cum inter-

(**) Orphei hymnos duos in Hygieam & Æsculapium, quos Ariphronis pæani Morellus junxerat, quemadmodum & Virgilii Pollionem eclogam, Græca metaphrasi à Daniele Hollwortho donatam Maittairius exhibet in notis. In iisdem p. 180. seq. illustrat veterem inscriptionem Sigeam de qua infra. Passim quoque notat vocabula Græca rariora in vulgatis Lexicis haud obvia.

interpretatione Federici Morelli & Claudii Salmaſii. Nec non Dedicatio ſtatuæ Regillæ cum ejusdem Salmaſii expoſitione. De utraque dictum à me lib. 3. c. 17. §. ult.

8. *Theodori Prodromi* amicitia exulans, drama jambicum cum interpretatione Conradi Geſneri, ex editione Anni 1549. De aliis dixi Volum. VI. p. 816.

9. *Plochiri Michaëlis* poëmatium dramaticum breve, Muſarum & Fortunæ querimoniam continens. Cum Jambica Fed. Morelli metaphraſi, ex edit. Pariſ. 1593. 8.

III. JO. JACOBI SCHUDT τῶ μακαρίτε *faſciculus Gracus.* Francof. 1702. 8.

In hoc faſciculo Græce ac Latine tironum ſe uſibus offerunt *Iſocratis* Orationes III. ad Demonicum, ad Nicoclem & Nicocles. *Plutarchi* libellus de puerorum educatione cum phraſibus ac ſententiis, opera Joannis Gerlachi Wilhelmi, Rectoris Gymnaſii Heidelbergenſis. *Pythagora* & *Phocylidis* carmina: *Iſocratis* Epiſtola I. ad Philippum Regem Macedoniæ. *Lyſia* Orationes II. pro cæde Eratoſthenis, & contra Eratoſthemen. *Luciani* Timon, dialogus.

IV. JOANNIS VORSTII *veterum Poëtarum Græcorum poëmata, aut poëmatum apoſpasmatia ſelecta*, eo conſilio hunc in modum congeſta, ut Juventus jam in ſcholis non unum ſed plerosque omnes veteres poëtas Græcos, quorum quidem ſcripta ſuperſunt, cognoſcere poſſit, atque ita mature ad legenda eorum cetera alliciatur. Berolin. 1674. 8. & Francofurti ad Viadrum 1692. 8.

Quæ in hoc libro ſeligere operæ pretium duxit & cum latina verſione exhibet doctiſſimus Vorſtius, hæc ſunt:

Homeri Iliadis liber ſextus.
Heſiodi Opera & dies.
Theognidis Megarenſis ſententiæ.
Pythagora & *Phocylidis* ſententiæ.
Pindari Olympionicarum Oda prima. Pythiorum ſeptima. Nemeorum ſecunda, Iſthmiorum tertia.
Hecuba *Euripidis*.
Sophoclis Ajacis lorarii pars.
Pars Promethei vincti *Æſchyli*.

Pars

Pars Pluti *Aristophanis.*

Theocriti idyllium quartum, nonum, decimum ſextum & decimum ſeptimum, quo laudatio Ptolemæi Regis continetur.

Moſchi Idyllium quartum, & quintum *Bionis.*

Arati Phænomenon verſus LXII.

Apollonii Rhodii Argonauticorum particula.

Callimachi hymnus in Jovem.

Dionyſii orbis deſcriptionis particula.

Particula *Oppiani* Cynegeticorum, ſive de venatione.

Selecta epigrammata XXXVIII. ex *Anthologia* Maximi Planudæ.

Similem etiam poematum atque apoſpasmatiorum Latinorum poëtarum delectum notis quoque illuſtratum bono atque uſibus adoleſcentum conſecravit doctiſſimus Vorſtius Lipſ. 1675. 8. in quo pars lib. I. *Lucretii.* Eclogæ *Virgilii* I. IV. V. IX. & pars lib. I. Georgicon, atque Æneidos liber I. & II. Ex *Horatii* lib. I. Od. 1. 2. 3. 4. 7. 14. 24. 28. 31. 34. 37. lib. II. Od. 1. 2. 3. 10. 14. lib. III. Od. 1. 2. 3. 16. 24. lib. IV. Od. 3. 4. 5. 7. 7. 8. 15. Epodon 1. 2. 7. 9. Carmenque ſæculare. Satirarum lib. I. ſat. I. Epiſtolarum lib. I. Epiſt. I. *Ovidii* heroidum lib. I. Epiſt. I. Metamorphoſeon lib. I. fabulæ primores ſeptem. Faſtorum libri primi particula, & lib. I. Triſtium elegiæ primæ octo. Librique III. totidem, cum decima libri IV. 1. 2. 5. & libri V. quinta. Et de Ponto lib. I. elegia 2. 6. (al. 8.) & II. 3. III. 2. IV. 2. 4. *Catulli* carmen 1. 4. 9. 12. 14. 22. 27. 32. 40. 45. 47. 50. 51. 53. 74. 78. 85. 94. 102. 103. *Tibulli* lib. I. eleg. 1. 7. 10. lib. II. 2. 5. III. 1. 3. 5. IV. 1. carmen Heroicum in Meſſalam. *Propertii* I. eleg. 21. 22. III. 5. 7. 16. IV. 6. 11. *Phædri* lib. I. fabul. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. & lib. V. fab. 5. 7. 10. *Manilii* aſtronomicon libri I. particula. Particula Cynegeticon *Gratii*, Faliſci. *Perſii* Satira III. *Lucani* particula libri I. *Statii* Silvarum lib. I. carmen 1. lib. II. 4. V. 4. *Juvenalis* ſatira 8. *Martialis* epigrammatum I. 4. 9. 15. 16. 22. 23. 26. 40. 44. 56. 61. 62. 71. 102. 108. III. 6. 38. 50. 66. IV. 1. 8. 18. 27. 32. 40. VI. 3. 10. 11. 38. VIII. 11. 15. 21. 56. X. 70. 71. 96. XI. 5. 6. XII. 6. *Silii* de bello Punico ſecundo libri I. particula. Particula libri primi Argonauticon *Valerii Flacci.* *Claudiani* in tertium Honorii Aug. Conſulatum Panegyricus. Ejusdem tria epigrammata. *Auſonii* epigramma 8. 12. 52. 111. *Idyllium* 2.

3.4.16.20. *Prudentii* hymnus matutinus, hymnus omnis horæ & in martyrium Cypriani Carthag. Episcopi.

V. HIERONYMI FREYERI, Pædagogii Regii Glauchani Inspectoris *Fasciculus Poëmatum Græcorum* ex antiquis ac recentioribus Poëtis collectus, & ad innoxium Scholasticæ Juventutis usum accommodatus. Halæ Magdeburgicæ 1715. 8. cum Latina versione & brevi ad calcem libri de poëtis Græcis, quorum carmina referuntur, notitia:

Exstant in hoc fasciculo:

1. *Adonica* quædam mei quondam Doctoris Jo. Gothofredi Cyrilli, sive Herrichen, cujus poëmata Græca & Latina junctim excudi deinde curavi Lipsiæ 1717. 8.
2. Metaphrases *heroica* Psalmi primi Davidis, 1) ab *Apollinari*, 2) Olympia Fulvia Morata, 3) Henrico Stephano, 4) Æmilio Porto, 5) Jacobo Duporto. Psalmus Octavus ex ejusdem Apollinaris metaphrasi.
3. *Pythagoræ* aurea carmina.
4. *Moschi* Idyllium quartum, *Theocriti* vigesimum primum.
5. *Homeri* Iliadis liber septimus.
6. In genere *elegiaco*, Epigrammata quædam *Callimachi* & *Theocriti*: *Philippi* Thessalonicensis in Imp. Augustum: *Gregorii Naz.* epigrammata III. sacra. Ex Joannis Posselii regulis vitæ quædam.
7. Metaphrasis elegiaca Orationis Manasseæ, auctore, laudato Cyrillo sive Herrichen, quam pridem juris publici feci in editione Græco latina librorum Tobiæ, Judith & Ecclesiastici, Lipſ. 1691. 8.
8. Ejusdem Herrichii hexasticha quædam sacra.
9. *Anapæstica* metaphrases duæ Psalmi centesimi. Prudentii hymnus X. Cathemerinon, anapæstis Græcis expressus à Georgio Leuschnero.
10. *Jambica* metaphrases hymnorum quorundam sacrorum Ecclesiæ nostræ Lutheranæ, à Joanne Mylio, & jam dicto Leuschnero.
11. *Simonidis* Jambi in vitam humanam, *Timoclis* jambi *παρηγορικοὶ* sive consolatorii ex Stobæi sermone XCVI. & CXXIII. *Gregorii Nazianzeni* sententiæ quædam spiritales.
12. *Anacreontis* carmen in cicadam & aliud in se ipsum.
13. Henrici Stephani metaphrasis Psalmi XLVII. versibus Anacreonticis. Samuelis Cnauthii carmen in Martinum Euringium.
14. *Theocriti* carmen *Scazonticum* in Hipponactem.

15. Ge-

15. Genere *Trochaico* hymnus à Georgio Leuſchnero μεζαφραςθεὶς in Nativitatem CHriſti.
16. Ariſtophanis nubium actus III. ſcenæ 4. chorus.
17. Jo. Godofredi Cyrilli ſive Herrichen tetraſticha quædam ſacra trochaica.
18. Genere *Phalæcio*, epigramma *(a) Theocriti* in Piſandrum qui Ηράκλειαν ſive poëma de Hercule ſcripſerat. *(b) Alphei* Mytilenæi, & *(c)* Martini Cruſii.
19. Genere *Sapphico*, oda *Erinnæ* Lesbiæ in fortitudinem. Henrici Stephani metaphraſes Sapphicæ Pſalmi XV. & CI.
20. *Glyconio* genere, Oda Jo. Henrici Schultzii de malitia humana. Precatio ante cibum ex Pſalmo CXLV.
21. Genere *Choriambico Aſclepiadeo*, carmen Martini Cruſii, aliud de contemnenda invidia, auctore laudato Schultzio. Aliud Georgii Frid. Thryllitſchii ex Proverbior. I. 10. 11.
22. Genere *Choriambico Alcaico*, Idyllium *Theocriti* XXVIII. ſive colus.
23. Genere *Alcaico*, Nicolai Reuſneri ad Joach. Camerarium. Laudati Thryllitſchii metaphraſis metri octavi in libro tertio Boëthii de Conſolatione Philoſophiæ. Q. Septimi Florentis Chriſtiani metaphraſis Pſalmi XI. Anonymi gratiarum actio poſt cibum.
24. *Archilochio* genere metaphraſis Pſalmi octavi. Georg. Frid. Thryllitſchii meditatio in Matth. XX. 16.
25. *Theocriti* epigramma in Archilochum.
26. *Pindari* Olympionicon Oda 2. Nemeonicon Oda 2.
27. Ex *Heſiodi* ἔργοις verſus primores CCLXIX.
28. Ex *Theognidis* ſententiis ſelectæ quædam. Et ex *Phocylidis*, verſus primores CLII.
29. Ex *Arato* verſus primores LXXVI. Ex *Apollonii* Rhodii, libro IV. verſus primi LII. Ex *Dionyſii* periegeſi verſus primores CII.
30. Ex *Oppiani* Cynegeticon libro I. ſegmentum verſuum LXIII.
31. Ex *Nonni* paraphraſi in Evangelium Joannis, tria apoſpaſmatia.

Ejusdem Freyheri ſimilis faſciculus poëmatum Latinorum lucem viderat Halæ Saxonum A. 1713. 8. in quo non tantum ſelecta quædam Plauti, Terentii, Lucretii, Catulli, Virgilii, Horatii, Tibulli, Publii Syri, Propertii, Ovidii, Manilii, Phædri, Senecæ, Perſii, Lucani, Juvenalis, Silii Italici, Martialis, Statii, Catonis: Chriſtianorumque Auſonii, Prudentii, Claudiani, Sedulii, Boëthii & Colum-

 bani:

bani: sed recentium quoque Eobani Hessi, Andreæ Alciati, Joannis Mylii, Viti Amerbachii, Jacobi Micylli, Julii Cæs. Scaligeri, Philippi Melanchthonis, Georgii Sabini, Petri Lotichii, Georgii Fabricii, Joach. Camerarii, Jobi Magdeburgi, Petri Suederi, Adami Siberi, Nicod. Frischlini, Elisabethæ Joannæ Westoniæ, Frid. Taubmanni, Jo. Oweni, Conradi Bachmanni, Hermanni Hugonis, Casp. Barlæi, Sidronii Hoschii, Jacobi Wallii, Danielis Heinsii, Augusti Buchneri, Jacobi Baldei, Annæ Mariæ Schurmanniæ, Jo. Ludovici Praschii & Dan. Georgii Morhofii, cum festiva sententiarum selectarum copia reperiuntur.

VI. *Gymnasmatum literatura Græca libri tres*, curante MATTHÆO DRESSERO, Græce & Latine Lipsiæ 1574. 8.

Libro *primo* occurrunt 1) Oratio *Demosthenis* de Pace, præmisso argumento analysique Rhetorica & scholiis.

2) Sermo *S. Chrysostomi* adversus contemtum Ecclesiæ DEI & Mysteriorum, quæ incipit: *ὀλίγοι ἡμῖν σήμερον.* p. 72.

3) Formæ exordiorum variæ, à persona dicentis & auditorum, à re ipsa, à causa, à voto, à chria, à temporis circumstantia &c. p. 108.

4) Dresseri Oratio Græca, ad Demosthenicæ de pace exemplum composita, de consensu doctrinæ in Ecclesia conservando. p. 118.

Libro *secundo:* Epistolæ cum scholiis Grammaticis, binæ *Gregorii* Nazianzeni p. 150. *Basilii* magni tres, *Platonis* ad Archytam p. 192. *Isocratis* ad Alexandrum, p. 194. Philippi Melanchthonis Epistola Græca ad Joasaphum Patriarcham CPol. p. 198. binæ Joachimi Camerarii p. 204. & Dresseri quinque p. 214. Melanchthonis Epistolam etiam hoc loco non illibenter lectores recognoscent.

Τῷ παναγιωτάτῳ πατριάρχῃ τῆς ἐκκλησίας χριστοῦ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει, κυρίῳ Ιωάσαφ σεβασμιωτάτῳ εὖ πράττειν.	Sanctissimo Patriarchæ Ecclesiæ CHristi quæ est Constantinopoli Domino Joasapho reverendissimo. S. D.
Ἀεὶ μὲν ἡ ἐκκλησία Θεοῦ ἐν τούτῳ τῷ βίῳ, ὥσπερ πλοῖον ἐν κύμασιν, ἐν πολλαῖς θλίψεσι χειμάζεται.	Semper Ecclesia DEI in hac vita tanquam navis in fluctibus, multis afflictionibus jactatur.

νυνὶ

νῦν δὲ ἐν τῷ νοσερῷ τοῦ κόσμου γήρᾳ μᾶλλον ταράττεται, ἢ πάλαι. ὅπερ ὁρῶντες, πολλάκις στενάζοντες εὐχόμεθα, τὸν Υἱὸν Θεοῦ, κριτὴν ἁπάντων ἀνθρώπων ὅτι τάχιστα ἐλθεῖν, θριαμβεύσοντα, καὶ ξύμπασαν τὴν ἐκκλησίαν προσάξοντα εἰς τὴν φανερὰν τοῦ ἀϊδίου Πατρὸς συνήθειαν, ὅπου ἐν πᾶσι μακαρίοις ὁ Θεὸς πάντα ἔσεται. τὰς δυστυχίας οὖν τὰς κοινὰς ἀποδυρόμεθα ὑμῶν. ἡ δὲ τοῦ Δημητρίου διήγησις παραμύθιόν τι συνέμιξε, λέγοντος, ὅτι θαυμαστῶς ἔτι σώζει ὁ Θεὸς ἐκκλησίαν οὐκ ὀλίγην ἐν τῇ Θράκῃ καὶ Ἀσίᾳ, καὶ Ἑλλάδι, ὥσπερ πάλαι τρεῖς ἄνδρας ἐν φλογὶ χαλδαϊκῇ σέσωκε. τοιγαροῦν εὐχαριστοῦμεν τῷ ἀληθεῖ Θεῷ τῷ Πατρὶ Ἰησοῦ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι κραταιᾷ χειρὶ, ἐν τοσούτῳ πλήθει ἀσεβῶν καὶ θεοστυγῶν ἐχθρῶν, σώζει ποίμνιον αὐτῷ, ὃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰησοῦν Χριστὸν ὀρθῶς τιμᾷ καὶ ἐπικαλεῖται, καὶ δεόμεθα, ἀεὶ πανταχοῦ συλλέγεσθαι καὶ συγκροτεῖσθαι ἁγίας ἐκκλησίας. ἑώρακε δ' ὁ αὐτὸς Δημήτριος ἡμετέρας συνάξεις, καὶ διδασκαλίας ἀκροατὴς ἐγένετο. διηγήσασθαι οὖν δυνήσεται, ὅτι εὐσεβῶς τὰς ἁγίας γραφὰς, τὰς προφητικάς τε καὶ ἀποστολικὰς, καὶ τοὺς τῶν ἁγίων συνόδων κανόνας περὶ δογμάτων, καὶ τὴν ὑμετέρων πατέρων διδασκαλίαν, τοῦ Ἀθανασίου, Βασιλείου, Γρηγορίου, Ἐπιφανίου, Θεοδωρίτου, Εἰρηναίου, καὶ τῶν ὁμονοούντων τούτοις, τηροῦμεν. τὰς δὲ παλαιὰς βδελυρίας, τὰς τοῦ Σαμο-

nunc vero in morboſa mundi ſenecta magis turbatur, quam dudum. Quod cum videamus, ſæpe gementes precamur Filium DEI, judicem omnium hominum, ut quam celerrime veniat triumphaturus, & univerſam Eccleſiam adducturus in manifeſtam æterni Patris conſuetudinem, ubi in omnibus beatis omnia erit. Calamitates igitur communes veſtras deploramus. Demetrii vero narratio ſolatii aliquid aſperſit, cum diceret, quod mirabiliter adhuc ſeruet Deus Eccеſiam non exiguam in Thracia & Aſia, & Græcia, quemadmodum jam olim tres viros in flamma Chaldaica ſervavit. Quocirca gratias agimus veraci Deo Patri JEſu CHriſti, quod valida manu in tanta multitudine impiorum, & nefariorum hoſtium ſervat ſibi gregem, qui Filium ipſius Jeſum Chriſtum recte colit, & invocat: & oramus, ut ſemper ubique colligat, & inſtruat ſanctas Eccleſias. Vidit autem Demetrius ipſe noſtros cœtus & doctrinæ auditor fuit. Narrare igitur poterit, nos pie ſcripturas ſanctas Propheticasque & Apoſtolicas, tum ſanctarum etiam Synodorum canones de dogmatibus, & veſtrorum patrum doctrinam, Athanaſii, Baſilii, Gregorii, Epiphanii, Theodoreti, Irenæi, & qui cum his conſentiunt, retinere. Antiquas vero nugas Samoſateni

 σατέως,

σατίως, καὶ Μανιχαίων, καὶ πάντων καταράτων, οὓς ἀποδοκιμάζει ἡ ἁγία ἐκκλησία, διαῤῥήδην ἀποβδελυττόμεθα: καὶ διδάσκομεν, εὐσέβειαν εἶναι, τὴν ἀληθῆ πίστιν, καὶ ὑπακοὴν τὴν κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ, τοὺς ἡμῖν ἐπιταχθέντας: οὐ τὰς δεισιδαιμονίας, ἢ ἐθελοθρησκείας, ἃς ἀπαίδευτοι τῶν Λατίνων μοναχοὶ εὑρήκασιν, ἔξω τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Δεόμεθα οὖν, μὴ πιστεύειν ὑμᾶς, σοφοὺς ἄνδρας, ταῖς διαβολαῖς, ἃς πλάττουσι καθ' ἡμῶν ἐχθροί τινες τῆς ἀληθείας: ἀλλὰ κατὰ τὸν φυσικόν τε καὶ θεῖον νόμον, ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι, καὶ τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ συνηγορεῖν: ὥσπερ οἴδατε, τοῦτο τὸ ἔργον λατρείαν εἶναι Θεῷ μάλιστα ἀρέσκουσαν. ἔῤῥωσο σεβασμιώτατε πάτερ. ἐν τῇ Σαξονίᾳ, ἐν ἔτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, α.φ.ν.θ.

Φίλιππος Μελάγχθων.

& Manichæorum, & omnium damnatorum, quos reprobat Ecclesia sancta, palam detestamur, & docemus pietatem esse veram fidem, & obedientiam juxta leges DEI nobis impositas, non illas superstitiones, aut propria voluntate electas religiones, quas indocti Latinorum monachi invenerunt extra mandata Dei. Petimus igitur, ne fidem habeatis, cum viri sapientes sitis, calumniis quas fingunt contra nos, hostes nonnulli veritatis: Sed juxta naturalem pariter, & Divinam legem, similiter utramque partem audiatis, & veritatis, & legis Dei patronos vos præbeatis. Sicut scitis hanc rem cultum esse Deo maxime placentem. Vale Reverendissime pater. In Saxonia, Anno ab in carnatione seu functione muneris in carne, Domini nostri JEsu CHristi. 1559.

Philippus Melanchthon.

Libro *tertio* denique Dresserus præmissa Græca ad Lud. Helmbolduum Epistola & brevi de figuris poëticis & de usu lectionis *Homeri* admonitione, exhibet, 1) Batrachonyomachiam cum argumento & œconomia poëmatis, scholiisque Grammaticis, p. 244. 2) *Gregorii* Naz. threnum de vitæ miseriis p. 305. & epicedium carmen in magnum Basilium p. 306. 3) Carmina novem Græca à Dressero composita, sacri argumenti. p. 313.

VII. MICH. NEANDRI, Soraviensis opus aureum & Scholasticum. Lipsiæ 1577. 4.

In hoc volumine bipartito exstant Græce & Latine, editoris scholiis illustrata:

1) *Py-*

1) *Pythagora* carmina aurea. p. 1.
2) *Phocylida* poëma admonitorium. p. 80.
3) *Theognidis* Megarensis Siculi Gnomologia. p. 121.
4) Gnomologici ex Græcis scriptoribus prosariis collecti libri duo. pag. 329--671. Hoc Gnomologicon Græcæ linguæ non magis quam bonæ mentis studiosis utilissimum, lucem viderat separatim Basileæ 1564. 8. lingua utraque, cum copiosis prolegomenis de utilitate hujus collectionis & testimoniorum Ethnicorum de virtute.
5) Apophthegmatum ex Græcis scriptoribus libri duo, collecti à Matthæo Gotho, Elrichensi, p. 672--789. Græce sine Latina versione.
6) *Nili* Episcopi & Martyris sententiæ, cum versione Mich. Neandri & scholiis p. 1--45.
7) *Coluthi* Lycopolitæ Thebæi, Helenæ raptus. p. 46--123.
8) *Thryphiodori*, Poëtæ Ægyptii poëma de Trojæ excidio p. 124--268.
9) *Cointi* Smyrnæi de Ilii excidio libri duo & Reditus Græcorum post captam Trojam liber unus, cum versione Laur. Rhodomanni p. 1-137.
10) *Luciani* somnium seu Gallus, cum versione Mich. Neandri. p. 139--191. Hunc Luciani Gallum Neander Græce & Latine etiam subjunxit Gnomologiæ Stobæanæ, sive sententiis e Stobæo excerptis, editisque Basileæ 1557. 8.

Longe plura eidem præstantissimo Viro debemus, studiis scholasticis accommodata inprimis, quæ cur negligantur hodie, vel non in usum quem præbere possunt insignem vertantur, comminisci non possum. Ex his sunt:

VIII. Ἀνθολογικὸν, Anthologicum Græco-latinum, Basil. 1556. 8.

Hoc est insigniores flores seu sententiæ, decerptæ ex *Hesiodo, Theognide, Pythagora, Phocylide, Arato* & *Theocrito,* & in locos prope bis centenos digestæ, cum expositione, usuque & accommodatione singulorum in margine. p. 1--381. His accesserunt præterea etiam alii tres libelli excerpti ex scripits *Platonis, Xenophontis, Plutarchi* & *Justini* Martyris ac Philosophi. p. 382--465.

IX. Aristologia *Pindarica*, Græco-Latina, & sententiæ *Novem Lyricorum*, ex variis tum Patrum tum Ethnicorum libris collectæ. Basil. 1556. 8.

X. *Ano-*

X. *Anonymi* (*) poëtæ Græci Argonautica, Thebaica ſive bellum ad Thebas Boeoticas de regno Oedipi Thebani, Troica ſive bellum Trojanum, & Ilias Parva, carmine heroico, Græce. Nec non Arion, dictione Dorica. Troicis ſubjicitur narratio de bello Trojano, excerpta ex *Conſtantini Manaſſis* Annalibus, ſcriptis carmine Græco politico, & tunc Græce adhuc ineditis. Lipſ. 1588. 8. curante Mich. Neandro.

XI. Loci communes Philoſophici Græci, ſive doctrinæ veterum ſapientum de moribus & virtutibus, ex omnibus fere Græcis veteribus excerptæ, & è notationibus *Michaelis Neandri*, (**) præceptoris ſui editæ à *Johanne Vollando.* Lipſiæ 1588. 8. Similes loci communes Philoſophici Latini

(*) Non veteris Poëtæ, ſed *Laurentii Rhodomanni* hæc eſſe conſtat, qui Witebergæ Ao. 1606. diem obiit & *Poëta vel ad veterem Graciam elegans* dicitur Lipſio pag. 366. Epiſt. *unus qui Homeri facilitatem exprimeret,* Grotio judice Epiſt. 576. Barthius LIX. 1. Adverſar. *Locus Calabri vulgo corruptus circumfertur, ſed nos eruditiſſimi Rhodomanni emendationem meritò ſequemur, qui eum divinum Poëtam totum in ſe redegerat, adeo ut ſimilia eádem rara felicitate ſcribere poſſet. Quo quidem ego viro græcum Poëtam neminem unquam meliorem habuiſſe Germaniam noſtram exiſtimo. cujus Poëmatis plerisque talibus ſi nomen abeſſet, nos antiquum auctorem & non de bucconibus aliquem adſcripturum fuiſſe, rectiſſime judicavit Joſephus Scaliger.* Ejusdem Rhodomanni cætera Græca poëmata edita ſunt: Palæſtina ſive hiſtoriæ ſacræ libri IX. Græco ſcripti heroico carmine, Latinoque redditi, curante Mich. Neandro prodiere Francof. apud Wechel. 1589. 4. Ilfelda Hercynia Lipſ. 1611. 8. & ad calcem IV. librorum Mich Neandri, de re poetica Græcorum in quorum 1. epitheta, 2. Phraſes. 3. deſcriptiones & 4. elegantiæ poëticæ. Lipſ. 1613. 8. Chriſtianæ Theologiæ tyrocinia & B. Lutheri Catechiſmus, Lipſ. 1597. 8. 1626. 8. Hiſtoria vitæ & doctrinæ Lutheri ibid. 8. De Rhodomanno adeundæ Henningi Witte memoriæ Philoſophor. p. 23. ſq. Bælii Lexicon, Alphonſus Clarmundus in vitis doctorum, editis Germanice T. 2. p. 223. Jo. Georg. Leuckfeldus in antiquitatibus Walckenredenſibus parte 2. p. 149. Jo. Georg Bertram in Evangeliſchen Lüneburg parte 2. p. 649.

(**) Ex cæteris ſcriptis Michaëlis Neandri, meritiſſimi de pietate ac litteris viri, qui in Ilfeldenſi ſchola ad Hercynian ſilvam per quadraginta annos docuit & A. 1595. ſeptuagenarius obiit, ſunt: Græcæ linguæ erotemata, cum copioſa & luculenta præfatione, tanquam ſpecimine pandectarum litterariarum ſive Bibliothecæ univerſalis, Baſil. 1565. 8. Notitia ſcriptorum Gnomologiæ Stobæanæ præmiſſa. Baſil. 1557. 8. Phraſeologia Iſocratis Græco-latina, ibid. 1558. 8. ſubjectis Græce & Latine Iſocratis Epiſtolis cum Hieron. Wolfii verſione. Orbis terræ partium ſuccincta explicatio, cui ſubjunctum hodœporicon Salomonis Sweickeri, Sulzenſis, C Polin & ad varias regiones Orientis, ſcriptum à Martino Cruſio Lipſ. 1589. 8. Omitto alia quæ ad præſentem Bibl. minus pertinent, ut ſunt Chronicon & Hiſtoria Eccleſiæ. Lipſ. 1590. 8. S. Linguæ Hebrææ erotemata cum Vett. Rabbinorum teſtimoniis de CHriſto, apophthegmatibus veterum Hebræorum

Latini ex Latinis classicis selecti scriptoribus lucem viderunt ibid. 1590. 8. nec non Ethice vetus & sapiens veterum Latinorum sapientum. ib. 1585. 8. cum versibus veteribus proverbialibus Leoninis, ordine litterarum digestis, & veterum sapientum Germanorum sapientia, sive proverbiis Germanicis, quæ Græcis etiam versibus Laurentius Rhodomannus expresserat, sed quæ lucem non viderunt.

XII. Catechesis Martini Lutheri parva, (*) Græcolatina, ex versione Græca Joannis Mylii, post editionem Anni 1558. recognita cum Litania p. 148. & precibus, aliisque ἀξιομνημονεύτοις.

Sententiæ Patrum Græcolatinæ, brevem summam doctrinæ Christianæ & commonefactionem de moribus, virtutibus & vitiis complectentes. p. 220.

Apocrypha, hoc est narrationes de CHristo, Maria, Josepho, cognatione & familia CHristi, extra Biblia, apud veteres tamen Græcos scriptores, Patres, Historicos & Philologos reperta, ex oraculorum & Sibyllarum vocibus, gentium etiam testimoniis, denique multorum veterum auctorum libris descripta, exposita que, Græce & Latine. p. 321. & 392--528. per *Michaëlem Neandrum.* Basil. 1564. 1567. 8.

Protevangelium, *Jacobo* Apostolo tributum, & nunc primum editum (**) Græce & Latine. p. 356.

rum, & notitia de Talmude, Cabbala, & librorum rariorum variis linguis, Basil. 1567. 8. Parva Biblia Latino Germanica, sive Theologia & Ethica Scripturæ Sacræ Witeb. 1594 8 Theologia Megalandri Lutheri & S. Bernardi & Jo. Tauleri, Witeb. 1581. 8. De ineditis suis Neander ipse ad calcem erotematum Græcæ Linguæ. Plura de Neandro V. C. Jo. Georgius Leuckfeld in antiquitatibus Ilfeldensibus cap. 14. Jo. Samuel Magnus in litteratis Soraviensibus p. 14. seqq. Jo. Arnold Zeitfuchs in Histor. Ecclesiastica Stollbergensi edita Germanice p. 420. seq. Valentinus Mylius Concione in funere Neandri habita. Melchior Adami in vitis Philosophor. f. 183. Alphonsus Clarmund in vitis eruditor. lingua Germanica vulgatis T. 6. p. 201. seq. Antonius Teisserius in elogiis Thuaneis ad A. C. 1595. Casp. Sagittarius introduct. in Hist. Eccles. T. 1. p. 30.

(*) B. Lutheri Catechismum Græce etiam reddidit Jobus Magdeburgius ac Nic. Selneccerus: & Græcis versibus Laurentius Rhodomannus. Græcæ versioni Mylii, Neandri, Magdeburgi & Selnecceri, analysin Grammaticam addidit Johannes Rhenius. Lips. 1630. 8.

(**) Jacobi Protevangelium Latine vulgaverat Theodorus Bibliander Basil. 1552. 8. De aliis editionibus & quæ fides huic scripto habenda sit, dixi in Codice Apocrypho Novi Test. ubi hoc Pseudevangelium dedi Græce & Latine cum notis, sicut & JEsu tributam ad Abgarum Epistolam.

Locus ex Suida in voce Ἰησοῦς. p. 341.

De *Abgaro* Edessenorum Rege, & Epistola ejusdem, cum JEsu responsione, ex Eusebio. p. 392. De imagine CHristi, ex Procopio, Evagrio, Damasceno, Nicephoro. p. 398.

Locus *Josephi* de CHristo. p. 402.

Pilati ad Tiberium Imp. de CHristo Epistola. p. 402. 410. *Lentuli.* p. 410.

Effigies formæ Domini nostri JEsu CHristi, ex Nicephori II. 23. p. 408. effigies Mariæ, ex eodem. p. 500. & Petri ac Pauli. ibid.

De miraculis & prodigiis, tempore nativitatis CHristi. p. 411. de eclipsi quæ passionis Christi tempore accidit. p. 414.

De CHristo nascituro ex virgine, lapis effossus, de quo p. 416. è Zonara.

Sibyllarum de CHristo testimonia. p. 418. 450. 464. 466. 474. 484. *Hermetis* trismegisti. p. 446. *Pselli.* p. 448.

Oracula de CHristo. p. 448. 456. 466. 474. 482.

De genere CHristi, & de Domitiani Cæsaris inquisitione in posteros Davidis, ex Eusebii Hist. Eccles. p. 488.

De statua mulieris, sanguinis fluxu laborantis ac sanatæ à CHristo. Ex eodem Eusebio. p. 490. & ex Sozomeno de Juliano Apostata statuam CHristi tollente & suam substituente. p. 492.

Aurelii Philosophi Platonici de verbis Joh. I. *in principio erat Verbum.* Ex Eusebii præparat. Evangel. XI. 10. p. 496.

De Joanne Baptista ex Josepho & Eusebio. De Pilato, è Suida in Νέρων. p. 502.

De obitu Pilati. p. 506. De obitu Arii, blasphemantis Filium DEI & turbantis Ecclesias. p. 506.

De Edessenorum constantia, è Sozomeno. p. 510.

Ex Josepho de obitu miserando Herodis magni p. 514. & Herodis Agrippæ. p. 520.

In editione Anni 1567. 8. accessit qui in priore Anni 1564. 8. desideratur *Prochorus* (*) de vita & miraculis Johannis Evangelistæ, cui inserta est Apollonidis Rhethoris Epistola ad Myronem Patrem suum.

Epistola *Plinii* ad Trajanum Imp. & *Trajani* ad Plinium de Christianis. p. 526.

Antequam à Neandro abeam, cujus plures hactenus collectiones retuli, apponam ex ejus erotematibus Græcæ Linguæ. p. 399. Dodecastichon *in Christianos*, constans ex audaciore sed ingeniosa compositione vocum in hanc sententiam: Εἰμα-

(*) B. Ittigius de Bibliothecis Patrum. p. 777.

Εἱμαπροσηκοφόροι, ἀνυποκριταλυποπρόσωποι,	Vestedecentigeri, sedatosimplicivulti,
δουλαχρηστολόγοι, ἱεραμισθοδόται,	Confitipeccati, gratidocentisacri.
αὐτοκαθημαποσταυροὶ, θεομουνοσεβασταὶ,	Secruciquottidiesigi, Deisolicolentes,
ἐννομακοιτίλαβοι, πορνακαθαρτόφυγοι,	Connubicastisequæ, turpivolupticavi.
ἀγκυλομισηταί, κοσμουσωτηροδίψαι,	Curvidolosperni, totorbisalutipetentes,
πνευματαπεινητόφρονες, κερματατημελέες,	Spiritegenhumiles, fraudepecunifugæ.
καρδιαληθάγιοι, κοινωφελιμεργομεληταὶ,	Veranimosancti, communiacommodicuræ,
εἰρηναιόφιλοι, ἁπλοϊκοφρόνιμοι.	Pacificatores, candidacordevoli.
βομβαρδοξιφεσιγχοινεγχεσιπυροδιώκτοι,	Bombardagladiofunhastaflammipetiti,
βιβλοθεοτριβέες, δογματοθειόσοφοι.	Bibliasacricolæ, dogmaperitodei.
ὑψιθεοπρεπέες, καθαρουφωτεργοδιῶκται,	Summideogeniti, purælucistudiosi,
ὀρθοφρενίζωοι, οὐρανοκληρονόμοι.	Mentebonavivi, cœlicaregnipetæ.

Similium compositionum exemplis qui delectatur, evolvet Plautum, Basilium Epist. 207. Pratinum apud Athenæum lib. 14. Suidam in ὀρθοφ. & ψαμμακ. Alstedium in encyclopædia poëtica. p. 729. Josephum Scaligerum in limine conjectaneorum ad Varronem. Cerdam ad Tertullianum de pallio p. 41. b. Ægidii Menagii Miscellanea p. 79. Nicolai Catharini Epigrammata p. 98. Réponse au rescrit de Georges l'Apotre p. 6. Sed quid vetat aliud item exemplum apponere ex Jo. Laurentii otio Sorano. p. 98.

Εἰς Τυροφάγους.

Σηπεδονηθένται ζωευλελμινθοδιῶκται,
Σκωληκοτροφέες, θηριοσαπροφάγοι,
Σκωροπολεσπαπληπυραθηκοπροκακκαάσαι,
Λαιμοβαρυβδίζαι, πρωκτοχανισόπνοοι.
Εἴπετέ μοι, πῶς ἀμβροσίη τυρὸς ἐστὶ σεσηπὼς,
Οὐχ ἡμῖν γλυκερὸν ναυτία νέκταρ ἔφυ;

In Caseovores.

Rancidovermivori, viventecadaverilambæ,
Lumbricocomedæ, putriliguriferæ,
Latrinifœthircomephitistercorolentes,
Oregravipedæ, gutturimerdotrahi,
Dicite, num vobis queis putrivermeliquescens
Caseus ambrosia est, nautea nectar erit?

Nec non tertium hoc ex Petri Danielis Huetii poëmatibus. p. 24.

EPIGRAMMA

ΑΙΝΙΓΜΑΤΩΔΕΣ.

Syrmatopullilutositrahus, doctorionummus,
Romulidistoricus, gloriolaucupida,
Loripedatquecathedrituus, mentaureobarbus,
Putrididentinus, rufipilosicutis,
Simychonarifluus, rubicundoculumidilippus,
Hircaxillolidus, rostrirepandibrochus,
Trinigalerigerus, simulacriplateidecorus,
Franciscanicola, nugipolyloquides.

Sed & quartum hoc Hegesandri veteris Poëtæ in Sophistas:

Ὀφρυανασπασίδαι, ῥινεγκαταπηξογένειοι,
Σακκογενειοτρόφοι, καὶ λοπαδαρπαγίδαι.
Ἱματανωπερίβαλλοι, νηλιποκαιβλεπέλαιοι,
Νυκτιλαθραιοφάγοι, νυκτιπαταιπλάγιοι.
Μειρακιεξαπάται, καὶ συλλαβοπευσιλαβηταί,
Δοξοματαιοσόφοι, ζηταρετησιάδαι.

Quod ita cum Lucilio imitatione Græcorum Josephus Scaliger (*) vertit Latine:

Silo-

(*) Frustra Scaligeri versionem reprehendit Kircherus in turri Babel. p. 207. nullam meliorem ausus reddere.

Silonicaperones, vibriſſaſperomenti,
Manticobarbicolæ, extenebropatinæ,
Obſuffarcinamicti', planilucermituentes,
Noctilatentivori, noctidoloſtudii.
Pullipremoplagii, ſutelocaptiotricæ,
Rumigeraucupidæ, nugicanoricrepi.

XIII. Apocrypha; parænetica, philologica cum verſione NICOLAI GLASERI, Thuringi, Walterhuſani. Hamburg. 1614. 8.

Relatio de CHriſto, ex *Suida*, in Ἰησοῦς.

Teſtimonium de CHriſto ex *Joſephi* XVIII. 6. Antiquitatt. p. 42.

Agbari ad JEſum Epiſtola, JEſu reponſio ex *Euſebii* Hiſt. Eccleſ. lib. 1. c. 13. p. 44.

Deſcriptio formæ JEſu ex *Nicephori* lib. 1. c. ult. p. 48.

De eclipſi quæ paſſionis Dominicæ tempore contigit, ex *Dionyſii* Areopagitæ Epiſtola ad Polycarpum, & *Suida* in Διονύσιος. p. 52.

De ſtella Magis viſa, ex *Chryſoſtomi* in Matthæum homilia 7. interprete M. Joanne Potinio, Juliæ Academiæ Profeſſore. p. 56.

De Juliano Apoſtata, CHriſti imaginem hæmorrhouſam curantis evertente, ex *Sozomeni* V. 21. p. 58.

Pontii Pilati Epiſtola ad Tiberium, Latine ex Egeſippi anacephalæoſi, p. 60.

Epiſtola *Lentuli* ad Tiberium, (*) itidem Latine. p. 64.

(*) Glaſerus Lentuli Epiſtolam inſcripſit ad Tiberium, atque ſe eam afferre ex neſcio cujus Eutropii annalibus Romanorum Senatorum. Alii Epiſtolam hujuscemodi à Lentulo ad Senatum Romanum ajunt miſſam eſſe. Porro ad eo quæ de utrisque commentitiis Epiſtolis Lentuli ac Pilati pridem notavi in Codice Apocrypho Novi Teſtamenti, addes quod Lentuli Epiſtolam edidit Laziardus hiſtor. univerſ. c. 12. Emendatiorem Codicem habuit Goldaſtus qui ex eo hæc affert p. 517. in Tom. XII. hujus Bibl. *Homo quidam ſtatura procera, ſcilicet quindecim palmorum & medii, ſed ſpectabilis, vultum habens venerabilem.* Pro genuina etiam affert Joannes Huartus in ſcrutinio ingeniorum p. 549. unde notatur à Bælio in ſupplemento Lexici. pag. 75. edit. Genevenſis. Aliam Pilato ſuppoſitam Epiſtolam ex Codice MS. Taciti Bodlejano vulgavit nuper V. C. Abrahamus Gronovius præf. ad luculentam illius ſcriptoris editionem Lugd. Bat. 1721. 4. quæ ita ſe habet: PONTIUS PILATUS Judææ procurator, Tiberio Cæſari Imperatori S. P. *De Jeſu Chriſto, quem Tibi plane poſtremis meis declaraveram, nutu tandem populi acerbum me quaſi invito & ſubnitente ſupplicium ſumtum eſt. Virum hercle ita pium, ita ſeverum nulla ante ætas habuit nec habitura eſt: ſed mirus extitit ipſius populi*

De Pilati ad Tiberium Epiſtola, ex Euſebii lib. 2. Hiſt. Eccleſ. 2. p. 66.
Nili Epiſcopi & Martyris ſententiæ, diviſæ in decurias XXIII. p. 1.
Ejusdem ad dictum Eſaiæ I. 18. *ſi fuerint peccata veſtra ut vermiculus.* p. 68.
Gregorii Thaumaturgi de S. Trinitate, doctrina à Johanne Theologo dictata. p. 1.
Leonis Magni ad Flavianum Epiſtola, ex MS. Byzantinæ nobis direptioni ſubtracto. p. 7. Variæ lectiones collatæ cum editione Joannis Leunclavii. p. 50.
Conſtantini Harmenopuli Nomophylacis de fide orthodoxa. Græce. p. 53.

XIV. Epiſtolæ Græcæ ex diverſis auctoribus ſelectæ: Luciani Saturnalia, Cronoſolon & Epiſtolæ Saturnales. Græce Lovan. 1520. 4. apud Theodoricum Aluſtetenſem.

XV. Τῶν ἑλληνικῶν ἐπιςολῶν ἀνθολογία. Pariſ. ex typographia Stephani Prevoſteau, heredis Guilelmi Morellii, typographi in Græcis Regii, in clauſo Brunello 1583. 4. Δεύτεραι Φροντίδες σοφώτεραι.

1. *Chionis* Epiſtola ad Matridem. 2. *Philippi* Regis ad Ariſtotelem. 3. 4. 5. *Diogenis* Cynici ad Apollex idem & Mileſippum 6. 7. *Crutelis* ad amicos. 8. ad Origenem. 9. *Apollonii* Tyanenſis ad Euphratem. 10. 11. *Phalanidis* ad Lacritum & Paurolum. 12. *Libanii* ad Baſilium 13. *Baſilii* ad Olympium. 14. & 15. ſive nomine ejus ad quem ſcriptæ ſunt. 17. ad καλλιγράφον. 18. ad Gregorium Naz. 19. *Gregorii* Theologi ad Nicobulum. 20. *Philoſtrati* ad Epictetum. 20-25.

populi conatus, omniumque ſcribarum & principum ac ſeniorum conſenſus, ſuis Prophetis more noſtro Sibyllis contra monentibus hunc veritatis legatum crucifigere, ſignis ſupra naturam apparentibus dum penderet, & Orbi univerſo, Philoſophorum judicio lapſum minitantibus. Vigent illius diſcipuli opere & vita continentia Magiſtrum non mentientes, immo in ejus Nomine beneficentiſſimi. Niſi ego ſeditionem Populi prope æſtuantis exoriri pertimuiſſem, fortaſſe adhuc Vir ille nobis viveret: etſi Tuæ magis Dignitatis fide compulſus quam Voluntate mea adductus pro viribus non reſtiterim, ſanguinem juſtum, totius accuſationis immunem, verum hominum malignitate inique, in eorum tamen, ut Scripturæ interpretantur, exitium venundari & pati. Vale, V. Kal. April. Audio etiam extare editam Londini 1720. 8. Diſſertationem de Pontii Pilati ad Tiberium Epiſtola circa res JEſu CHriſti geſtas per Myſtagogum. Sed eam non vidi. Glaſerus iſte cujus collectionem recenſui; fuit Rector Scholæ Verdenſis. Alius circa idem tempus claruit Philippus Fridericus Glaſerus qui A. 1629. Argentorati edidit Patris ſui Philippi Glaſeri, JCti Argentoratenſis ſyngramma hiſtoricum, de quo Caſpar Sagittarius T. I, introductionis in Hiſt. Eccleſ. p. 140.

25. *Synesii* ad Simplicium, Heliodorum, ad fratrem tres, & una ad Theodorum medicum. 26-30. *Dionysii* Sophistæ ad Stephanum, Demophilum, Anthemium, Eustathium & Julianum. 31. 32. ex *Alciphronis* Epistolis Ἀλίκτυπος ἐγκύμονι, Ἀμνίων Φιλομόσχῳ. Ex Epistolis *Theophylacti* Scholastici. 33. Εὐαγόρας Ἀντιπάτρῳ. 34. Διογένης χρυσῇ. 35. Ἀντισθένης Περικλεῖ. 36. Ἡρακλείδης Ἀντισθένει. 37. Εὐρυάδης Κίμωνι. 38. Παρμενίδης Χρυσοσθένει. 39. Πλάτων Ἀξιόχῳ. 40. Πλάτων Διονυσίῳ. 41. Προκόπιος Νηφαλίῳ. 42. Φιλίππῳ ἀδελφῷ. 43. Ἰωάννῃ. 44. Ἱλασίῳ. 45. Ἡλίᾳ. 46. Νηφαλίῳ. 47. *Juliani* Imp. ad Theodoram, Θεοδώρᾳ τῇ αἰδεσιμωτάτῃ. 48. ad Libanium. 49. ad Gregorium Ducem. 50. Lucianum Sophistam. 51. Zenonem. 52. Libanium, & 53. ad Maximum Philosophum. 54-62. *Isocratis* Epistolæ quatuor ad Philippum Regem. Ejusdem ad Alexandrum, Jasonis liberos, ad Timotheum, ad Mytilenæorum Principes. & ad Dionysium singulæ. Epistolæ *Anacharsidis* novem ex eadem Prevostæi officina 1581. 4. ad Athenienses, ad Solonem, Hipparchum, Medocum, Hanonem, ad filium Regis, ad Tereum, Thrasylochum & Crœsum.

XVI. Τῶν ἑλληνικῶν ἐπιστολῶν ἀνθολογία καὶ τῶν σοφῶν ἀποφθέγματα. Patavii 1710. forma minore.

De aliis Græcarum Epistolarum collectionibus, abunde dixi lib. 2. hujus Bibliothecæ cap. 10. In præsenti placet ad lectoris voluptatem subjungere salutandi formulas, quibus in Epistolis suis utuntur nostra ætate Græci. Edidit illas superiore anni 1724. Londini in 4. Vir humanitatis & exquisitæ doctrinæ laude cumulatissimus Josephus Wasse in Bibliothecæ litterariæ num. IX.

Nuncupationes Ecclesiasticæ & salutandi Formulæ, quibus utuntur in suo litterarum commercio Græci recentiores. Descripsit Beatissimus Ecclesiæ Hierosolymitanæ Patriarcha ac D. D. CHRYSANTHUS. Nobiscum vero communicavit GENNADIUS, Alexandriæ Hieromonachus & Archimandrita Dignissimus, Londini Hospes & Inquilinus.

Τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ.

✠ Τῷ παναγιωτάτῳ, λογιωτάτῳ τε καὶ σεβασμιωτάτῳ δεσπότῃ, τῷ οἰκουμενικῷ

νικῷ πατριάρχῃ, κυρίῳ Ἱερεμίᾳ, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος,

Πανευλαβῶς.

Patriarchæ Oecumenico.

✠ Præsanctissimo, Doctissimoque & Reverendissimo Despotæ Patriarchæ Oecumenico ac D.D. (*) *Jeremiæ*, mediocritatis nostræ dilecto & charissimo Fratri & Consacerdoti in Spiritu Sancto,

Venerationem Maximam.

Τῷ πατριάρχῃ τῆς Ἀντιοχείας.

✠ *Τῷ μακαριωτάτῳ, θεοσεβεστάτῳ, καὶ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ, τῆς μεγάλης θεουπόλεως Ἀντιοχείας, καὶ πάσης ἀνατολῆς, κυρίῳ κὺρ Ἀθανασίῳ, τῷ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ ἀδελφῷ, καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος.* Πανευτυχῶς.

Εἰς Δαμασκόν.

Patriarchæ Antiocheno.

✠ Beatissimo, religiosissimoque & sanctissimo Patriarchæ magnæ Dei urbis Antiochiæ & universi Orientis, D. D. (**) Athanasio, mediocritatis nostræ dilecto & charissimo Fratri & Consacerdoti in Spiritu Sancto

Feliciter agere.

Damasci.

Τῷ πατριάρχῃ τῆς Ἱερουσαλήμ.

✠ *Τῷ μακαριωτάτῳ, σεβασμιωτάτῳ, καὶ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, καὶ πάσης Παλαιστίνης, κυρίῳ κὺρ Χρυσάνθῳ, τῷ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος,* Πανευτυχῶς.

Εἰς Κωνσταντίνου πόλιν.

Patriar-

(*) Jeremias Patriarcha Constantinopolitanus, ad quem scripsere Doctores *Tubingenses*, hic vero illis cum judicio, zelo ac pietate multa respondit. *Demetrius Procopius de eruditis Græcis, in Bibliotheca hujus Græca, Vol. XI. p. 770.*

(**) Athanasius ex Antiochia, Patriarcha Antiochenus, vir pietate & morum probitate venerandus, linguas Græcam callens atque Arabicam, sacrarum gnarus Scripturarum, sermonibus & vita ad virtutem adducens assidue Christianum, qui sub eodem vixit, populum. Id. p. 792.

Patriarchæ Hierosolymitano.

✠ Beatissimo, sapientissimoque & sanctissimo Patriarchæ sacræ urbis Hierusalem & universæ Palæstinæ D. D. (*) Chrysantho, mediocritatis nostræ dilecto & charissimo Fratri & Consacerdoti in Spiritu Sancto

Felicitatem omnimodam.

Constantinopoli.

Τῷ πρώην οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ.

✠ Τῷ παναγιωτάτῳ, σεβασμιωτάτῳ τε καὶ λογιωτάτῳ δεσπότῃ, πρώην οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, κυρίῳ κυρίῳ Κυπριανῷ, τῷ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ καὶ ποθεινοτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος,

αἰσίως καὶ εὐτυχῶς.

Patriarchæ nuper Oecumenico.

✠ Præsanctissimo, reverendissimoque & doctissimo Despotæ, Oecumenico nuper Patriarchæ D. D. Cypriano, mediocritatis nostræ dilecto & charissimo Fratri & Consacerdoti in Spiritu Sancto,

Prospere & feliciter.

Τῷ πρώην Ἀλεξανδρείας.

✠ Τῷ μακαριωτάτῳ, σοφωτάτῳ τε καὶ παναγιωτάτῳ Πάπᾳ καὶ πατριάρχῃ πρώην Ἀλεξανδρείας, κυρίῳ κυρίῳ Γερασίμῳ, τῷ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι σεβασμιωτάτῳ μοι πατρί. Αἰσίως καὶ περιχαρῶς.

Εἰς Ταμιάθι.

✠ Beatissimo, sapientissimoque & præsanctissimo Papæ & Patriarchæ nuper Alexandrino, D. D. (**) Gerasimo reverendissimo Patri in Spiritu Sancto, Prosperitatem & plurimum Gaudium.

Tamiathi.

(*) Chrysanthus Notaras Peloponnesius, Patriarcha Hierosolymitanus, consobrinus Domini *Dosithei*, qui ante ipsum eodem Patriarchatu functus fuit, sed non parum illo doctrina variaque eruditione superior. Linguarum Græcæ & Latinæ, Theologiæ ac Mathematicæ peritus, in patribus Ecclesiæ bene versatus; studuit primum Constantinopoli, deinde in Italia, omnemque fere Europam peragratus est. Ipso Patriarchatum gerente instauratum est Templum Hierosolymitanum & Sancti Sepulchri cubiculum, concedente Turca. Scripsit *Introductorium in Geographiam*, Parisiis; & librum *de Officiis Ecclesiasticis Orientalis Ecclesiæ*, Bucaresti in Hungaro-Walachia impressum, utrumque vernacula Græcorum recentium Dialecto. Id. p. 793.

(**) Gerasimus Cretensis, Patriarcha Alexandrinus, Theologus & Philosophus, Græcæ, Hebraicæ

Τῷ ἁγίας Θηβαΐδος.

✠ Τῷ πανιερωτάτῳ, λογιωτάτῳ καὶ θεοπροβλήτῳ Μητροπολίτῃ τῆς ἁγιωτάτης μητροπόλεως Θηβαΐδος, ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ παντὸς τῆς παρὰ Νεῖλου, κυρίῳ Ἀρσενίῳ.

Sacræ Thebaïdos Metropolitano.

✠ Reverendiſſimo, doctiſſimoque & religioſiſſimo Metropolitæ ſacroſanctæ Metropolis Thebaïdos, univerſæ terræ ultra Nilum Principi & Exarcho, D. Arſenio.

Τῷ πρώην Αὐθέντῃ τῆς Οὐγκροβλαχίας.

✠ Τῷ εὐσεβεστάτῳ, ὑψηλοτάτῳ, ἐκλαμπροτάτῳ καὶ χριστιανικωτάτῳ αὐθέντῃ καὶ ἡγεμόνι πάσης Οὐγκροβλαχίας, κυρίῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Κωνσταντίνῳ Μπασαράμπα Βοεβόδα, κατὰ Πνεῦμα τὸ ἅγιον υἱῷ καὶ πεποθήτῳ τῆς ἡμῶν μετριότητος, Ἀξιοπρεπῶς.

Εἰς Οὐγκροβλαχίαν.

Ungrovalachiæ nuper Principi.

✠ Religioſiſſimo, celſiſſimo, illuſtriſſimoque & Chriſtianiſſimo Domino & Duci univerſæ Hungaro-Valachiæ, D. D. Joanni Conſtantino Baſſarampa Boëboda, mediocritatis noſtræ dilecto & chariſſimo Filio in Spiritu Sancto, Honorem.

in Hungaro-Valachia.

Τῆς Μολδοβίας.

✠ Τῷ εὐσεβεστάτῳ, ὑψηλοτάτῳ, ἐκλαμπροτάτῳ καὶ χριστιανικωτάτῳ αὐθέντῃ καὶ ἡγεμόνι πάσης Μολδοβλαχίας, κυρίῳ Ἰωάννῃ Δημητράσκῳ Βοεβόδα, κατὰ Πνεῦμα τὸ ἅγιον υἱῷ ἀγαπητῷ καὶ ποθεινοτάτῳ τῆς ἡμῶν μετριότητος, Ἀξιοπρεπῶς.

Εἰς Μολδοβίαν.

Moldaviæ Principi.

✠ Religioſiſſimo, celſiſſimo, illuſtriſſimo Chriſtianiſſimoque Principi & Re-

Hebraïcæ & Latinæ Linguæ callentiſſimus. Alexandrinæ Eccleſiæ ultra annos 20. præfuit; tandemque ſe ſponte ſua Throno abdicavit, atque in ſacrum Montem Atho ſeceſſit, ubi per non multum temporis cum vixiſſet, tranquillo animo ac quieto diem obiit ſupremum. Scripſit *Decreta* atque *in Sacram Scripturam dilucidationes*, & *adverſus Judæos*. Id, p. 772, 773.

& Rectori universæ Moldaviæ, D. D. Joanni Demetrasco Boeboda, mediocritatis nostræ dilecto & desideratissimo Filio in Spiritu Sancto,

Honorem.

in Moldavia.

Τῆς α' τῆς Ἀχριδῶν.

✠ Τῷ μακαριωτάτῳ καὶ θεοσεβεστάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς Ἀχριδῶν, καὶ πάσης Βουλγαρίας, κυρίῳ Διονυσίῳ, τῷ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος,

Περιχαρῶς. Εἰς

Primæ Justinianæ sive Acridæ Archiepiscopo.

✠ Beatissimo & religiosissimo Primæ Justinianæ, h. e. Achridæ & universæ Bulgariæ Archiepiscopo, D. Dionysio, mediocritatis nostræ dilecto Filio & Consacerdoti in Spiritu Sancto,

Gaudium plurimum, in

Τῆς β' Ἰουστινιανῆς.

✠ Τῷ μακαριωτάτῳ καὶ θεοσεβεστάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ τῆς νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου, κυρίῳ Συλβέστρῳ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος,

Ὑγιῶς καὶ εὐτυχῶς.

Εἰς Κύπρον.

Secundæ Justinianæ Archiepiscopo.

✠ Beatissimo & religiosissimo Archiepiscopo novæ Justinianæ & universæ Cypri, D. Sylvestro, mediocritatis nostræ dilecto fratri & consacerdoti in Spiritu Sancto,

Salutem & prosperitatem.

in Cypro.

Τῷ Σερβείας.

✠ Τῷ μακαριωτάτῳ καὶ θεοσεβεστάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Πεκίου, καὶ πάσης Σερβείας, κυρίῳ Καλλινίκῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπηθῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος, Ὑγιῶς τε καὶ εὐτυχῶς εἰς.

Archiepiscopo Serviæ.

✠ Beatissimo & religiosissimo Archiepiscopo Pekii & universæ Serviæ, D. Callinico, mediocritatis nostræ dilecto fratri & consacerdoti in Spiritu Sancto,

Bene & feliciter in

Τῷ Ἡρακλείας.

✠ Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ Μητροπολίτῃ τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Ἡρακλείας καὶ Ῥαιδέστου, προέδρῳ τῶν ὑπερτίμων, καὶ ἐξάρχῳ πάσης Θρᾴκης καὶ Μακεδονίας, κυρίῳ Νεοφύτῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος,

Περιχαρῶς.

Εἰς Κωνσταντίνου Πόλιν.

Metropolitano Heracleensi.

✠ Reverendissimo & doctissimo Metropolitano sanctissimæ Metropolis Heracleæ & Raidesti, principum Antistiti, & Exarcho universæ Thraciæ & Macedoniæ, D. Neophyto, mediocritatis nostræ dilecto fratri & consacerdoti in Spiritu Sancto.

Plurimum Gaudium.

Constantinopoli.

✠ Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ Μητροπολίτῃ τῆς ἁγίας Μητροπόλεως Κυζίκου, ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ πάσης Ἑλλησπόντου, κυρίῳ Κυρίλλῳ, τῷ ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος,

Περιχαρῶς,

Εἰς Κωνσταντίνου Πόλιν.

✠ Reverendissimo & doctissimo Metropolitano sanctæ Metropolis Cyzici, Principi & Exarcho universi Hellesponti, D. Cyrillo, mediocritatis nostræ dilecto fratri & consacerdoti in Spiritu Sancto,

Plurimum Gaudium.

Constantinopoli.

✠ Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ Μητροπολίτῃ τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Νικομηδείας, ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ πάσης Βιθυνίας, κυρίῳ Παρθενίῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος,

Περιχαρῶς.

Εἰς Κωνσταντίνου Πόλιν.

✠ Reverendissimo & doctissimo Metropolitano sanctissimæ Metropolis Nicomediæ, Principi & Exarcho universæ Bithyniæ, D. Parthenio, mediocritatis nostræ dilecto fratri & consacerdoti in Spiritu Sancto,

Plurimum gaudere.

Constantinopoli.

✠ Χαλ-

✠ Χαλκηδόνος, πάσης Βιθυνίας, κυρίῳ Κωνςαντίῳ.
✠ Chalcedonis, universæ Bithyniæ, Domino Constantio.

✠ Θεσσαλονίκης, πάσης Θετταλίας, κυρίῳ Ἰγνατίῳ.
✠ Thessalonicæ, universæ Thraciæ, D. Ignatio.

✠ Καισαρείας Καππαδοκίας, ὑπερτίμῳ τῶν ὑπερτίμων, καὶ ἐξάρχῳ πάσης Ἀνατολῆς, κυρίῳ Ἱερεμίᾳ.
✠ Cæsareæ Cappadocensis, principum Principi & Exarcho universæ Orientis, D. Jeremiæ.

✠ Ἐφέσου, πάσης Ἀσίας κυρίῳ Θεοφάνει.
✠ Ephesi, universæ Asiæ, D. Theophani.

✠ Ἀγκύρας, πάσης Γαλατίας, κυρίῳ Μακαρίῳ.
✠ Ancyræ, universæ Galatiæ, D. Macario.

✠ Ῥόδου, πασῶν τῶν Κυκλάδων Νήσων, κυρίῳ Ἰγνατίῳ.
Rhodi, omnium Cycladum Insularum, D. Ignatio.

✠ Τερνόβου, πάσης Βουλγαρίας, κυρίῳ Διονυσίῳ.
✠ Tornovi, universæ Bulgariæ, D. Dionysio.

✠ Λαρίσσης, δευτέρας Θετταλίας, καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρίῳ Παρθενίῳ.
✠ Larissæ, alterius Thessaliæ, & universæ Græciæ, D. Parthenio.

✠ Ἰωαννίνων, ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ Κερκύρων, κυρίῳ Κλήμεντι.
✠ Joanninorum, Principi & Exarcho Cercyreorum, D. Clementi.

✠ Ἀδριανουπόλεως, παντὸς Αἱμημόντου, κυρίῳ Ἀθανασίῳ.
✠ Adrianopolis, universi Hæmimontis, D. Athanasio.

✠ Φιλιππουπόλεως, Θρᾴκης Δρογοβητίας, κυρίῳ Νεοφύτῳ.
✠ Philippopolis, Thraciæ Drogobeticensis, D. Neophyto.

✠ Κρήτης, πάσης Εὐρώπης, κυρίῳ Ἰωάσαφ.
✠ Cretæ, universæ Europæ, D. Joasaph.

✠ Σμύρνης, πάσης Ἀσίας, κυρίῳ Παρθενίῳ.
✠ Smyrnæ, universæ Asiæ, D. Parthenio.

✠ Μιτυλήνης, πάσης Λέσβου, κυρίῳ Νικοδήμῳ.
✠ Mitylenæ, universæ Lesbi, D. Nicodemo.

✠ Νικαίας, πάσης Βιθυνίας, κυρίῳ Γενναδίῳ.
✠ Nicææ, universæ Bithyniæ, D. Gennadio.

✠ Πρεύσσης, πάσης Βιθυνίας, κυρίῳ Κυρίλλῳ.
✠ Priusæ, universæ Bithyniæ, D. Cyrillo.

✠ Ἀμασείας παντὸς Εὐξείνου Πόντου, κυρίῳ Διονυσίῳ.
✠ Amaseæ, universi Ponti Euxini, D. Dionysio.

✠ Ἀγχιάλου, πάσης μαύρης Θαλάσσης, κυρίῳ Μακαρίῳ.
✠ Anchiali, universi maris rubri, Domino Macario.

✠ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης, πάσης Αἰτωλίας, κυρίῳ Νεοφύτῳ.
✠ Naupacti & Artæ, universæ Ætoliæ, D. Neophyto.

✠ Πισιδίας, Σίδης, Μυρέων, καὶ Ἀτταλείας, κυρίῳ Λεοντίῳ.
✠ Pisidiæ, Sides, Myreorum, & Attaliæ, D. Leontio.

✠ Ἰκονίου, πάσης Λυκαονίας, κυρίῳ Ἀνθίμῳ.
✠ Iconii, universæ Lycaoniæ, D. Anthimo.

✠ Νεοκαισαρείας, Πόντου Πολεμονιακοῦ, κυρίῳ Γρηγορίῳ.
✠ Neocæsareæ, Ponti Polemoniaci, D. Gregorio.

✠ Ἀθηνῶν, πάσης Ἑλλάδος, κυρίῳ Μελετίῳ.
✠ Athenarum, universæ Græciæ, D. Meletio. (*)

✠ Τραπεζοῦντος, πάσης Λαζικῆς, κυρίῳ Παϊσίῳ.
✠ Trapezuntii, universæ Lazices, D. Païsio.

✠ Δρύστρας, παντὸς περὰ Δουνάβου, κυρίῳ Ἀθανασίῳ.
✠ Drystræ, universæ terræ ultra Danubium, D. Athanasio.

✠ Θηβῶν, πάσης Βοιωτίας, κυρίῳ Μακαρίῳ.
✠ Thebarum, universæ Bœotiæ, D. Macario.

✠ Μαρωνείας, πάσης Ῥοδόπης, κυρίῳ Καλλινίκῳ.
✠ Maroniæ, universæ Rhodopes, D. Callinico.

✠ Παροναξίας, παντὸς Αἰγίου πελάγους, κυρίῳ Κυρίλλῳ.
✠ Paronaxiæ, universæ Pelagi Ægæi, D. Cyrillo.

✠ Σερ-

(*) Meletius, vir doctus, variæque eruditionis; Rhetor, Medicæ Artis abunde peritus, Græcam, Latinam, & Italicam Linguam callens, Joanninorum Scholæ primum studuit, deinde in Italia; scripsit Librum *de Ecclesiastica Historia*. D. Procop. ib. p. 784.

✠ Σεῤῥῶν, πάσης Μακεδονίας, κυρίῳ Στεφάνῳ.
✠ Serrarum, universæ Macedoniæ, D. Stephano.

✠ Εὐρίπȣ. πάσης Εὐβοίας, κυρίῳ Καλλινίκῳ.
✠ Euripi, universæ Eubœæ, D. Callinico.

✠ Μηθύμνης, ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ Λέσβȣ, κυρίῳ Ἀνθίμῳ.
✠ Methymnæ, Principi & Exarcho Lesbi, D. Anthimo.

✠ Οὐγκροβλαχίας, ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ Πλαγηνῶν, κυρίῳ Ἀνθίμῳ.
✠ Hungaro-Valachiæ, Principi & Exarcho Plagenarum, D. Anthimo.

✠ Μολδοβλαχίας, Σοτζάβας καὶ Πλαγηνῶν, κυρίῳ Μισαήλ.
✠ Moldovalachiæ, Sotſavæ & Plagenarum, D. Miſael.

✠ Βεῤῥοίας, ὑπερτ. καὶ ἐξ. Θετταλίας, κυρίῳ Λεοντίῳ.
✠ Berrœæ, Principi & Exarcho Theſſaliæ, D. Leontio.

✠ Φιλίππων καὶ Δράμας, ὑπερτ. καὶ ἐξάρχῳ Μακεδονίας, κυρίῳ Ἀνθίμῳ.
✠ Philipporum, & Dramæ, Principi & Exarcho Macedoniæ, D. Anthimo.

✠ Διδυμοτείχȣ, ὑπερτίμῳ καὶ ἐξάρχῳ Ῥοδόπης, κυρίῳ Ἰωακείμ.
✠ Didymotichi, Principi & Exarcho Rhodopes, D. Joachimo.

✠ Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ Μητροπολίτῃ τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Χίȣ, κυρίῳ Γενναδίῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτȣργῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος. Ὑγιεινῶς

εἰς Χίῳ.

✠ Reverendiſſimo & doctiſſimo Metropolitano ſanctiſſimæ Metropolis Chii, D. Gennadio, mediocritatis noſtræ dilecto fratri & conſacerdoti in Spiritu Sancto, Salutem

in Chio.

✠ Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ Μητροπολίτῃ τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Αἴνȣ, κυρίῳ Ἱερεμίᾳ, τῷ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ.

✠ Reverendiſſimo & doctiſſimo Metropolitano ſanctiſſimæ Metropolis Æni, D. Jeremiæ, dilecto in Spiritu Sancto.

✠ Τῷ

✠ Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ Μητροπολίτῃ Νέων Πατρῶν, κυρίῳ Γρηγορίῳ, τῷ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι.

✠ Reverendissimo & doctissimo Metropolitano Neopatræ, D. Gregorio, in Spiritu Sancto.

✠ Τῷ πανιερωτάτῳ Μητροπολίτῃ Ξάνθης καὶ Περιθεωρίας, κυρίῳ Μακαρίῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι.

✠ Reverendissimo Metropolitano Xanthes & Peritheorii, D. Macario, in Spiritu Sancto.

✠ Μελενίκου, κυρίῳ Γρηγορίῳ.
✠ Melenici, D. Gregorio.

✠ Προιλάβου, κυρίῳ Γρηγορίῳ.
✠ Proilavi, D. Gregorio.

✠ Βιζύης, κυρίῳ Ἰωακείμ.
✠ Visyæ, D. Joachimo.

✠ Γοτθίας καὶ Καφᾶ, κυρίῳ Παρθενίῳ.
✠ Gotthiæ & Caphæ, D. Parthenio.

✠ Λήμνου, κυρίῳ Ἰωαννικίῳ.
✠ Lemni, D. Joannicio.

✠ Σηλυβρίας, κυρίῳ Λεοντίῳ.
✠ Sylebriæ, D. Leontio.

✠ Σωζυπόλεως, κυρίῳ Δαμασκηνῷ.
✠ Sozypolis, D. Damasceno.

✠ Γάνου καὶ Χώρας, κυρίῳ Κωνσταντίῳ.
✠ Gani & Choræ, D. Constantio.

✠ Μεσημβρίας, κυρίῳ Μακαρίῳ.
✠ Mesemoriæ, D. Macario.

✠ Βιδύνης, κυρίῳ Συμεών.
✠ Vidynæ, D. Simeoni.

✠ Βάρνης, κυρίῳ Μακαρίῳ.
✠ Varnæ, D. Macario.

✠ Σοφίας, κυρίῳ Ἀναστασίῳ.
✠ Sophiæ, D. Anastasio.

✠ Δέρκων, κυρίῳ Νικοδήμῳ.
✠ Dercorum, D. Nicodemo.

✠ Μηδείας, κυρίῳ Παϊσίῳ.
✠ Medeæ, D. Paisio.

✠ Ἴμπρου, κυρίῳ Γερμανῷ.
✠ Impri, D. Germano.

✠ Κορίνθου, πάσης Πελοποννήσου, κυρίῳ Γρηγορίῳ.
✠ Corinthi, universæ Peloponnesi, D. Gregorio.

✠ Μονεμβασίας, πάσης Πελοποννήσου, κυρίῳ Γρηγορίῳ.
✠ Monembasiæ, universæ Peloponnesi, D. Gregorio.

✠ Παλαιῶν Πατρῶν, πάσης Ἀχαΐας, κυρίῳ Ἀρσενίῳ.
✠ Palapatræ, universæ Achaïæ, D. Arsenio.

✠ Ναυ-

✠ Ναυπλίου καὶ Ἄργους, κυρίῳ Ἀμβροσίῳ.

✠ Nauplii & Argi, D. Ambrosio.

✠ Χριστιανουπόλεως, κυρίῳ Γρηγορίῳ.

✠ Christianopolis, D. Gregorio.

Οἱ Ἀρχιεπίσκοποι.

✠ Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ τοῦ ἁγίου καὶ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ, κυρίῳ Ἀθανασίῳ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ.

Archiepiscopi.

✠ Reverendissimo & doctissimo Archiepiscopo sancti & cœlestis Montis Sina, D. Athanasio, fratri dilecto & consacerdoti in Spiritu Sancto.

✠ Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Προικονήσου, κυρίῳ Θεοκλήτῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ.

✠ Reverendissimo & doctissimo Archiepiscopo Prœconesi, D. Theocleto, fratri dilecto in Spiritu Sancto.

✠ Τῷ πανιερωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Λιΐτζης, κὺρ Παλατίῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ.

✠ Reverendissimo Archiepiscopo Lititzæ, D. Palatio, fratri dilecto in Spiritu Sancto.

✠ Τῷ θεοφιλεστάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Κῴου, κὺρ Κυρίλλῳ, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ.

✠ Religiosissimo Archiepiscopo Coi, D. Cyrillo, fratri in Spiritu Sancto.

✠ Τῷ θεοφιλεστάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Σάμου καὶ Ἰκαρίας, κὺρ Γρηγορίῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ.

✠ Religiosissimo Archiepiscopo Sami & Icariæ, D. Gregorio, fratri & consacerdoti in Spiritu Sancto.

✠ Τῷ θεοφιλεστάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Μύλου καὶ Κημύλου, κὺρ Νεοφύτῳ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι.

✠ Religiosissimo Archiepiscopo Myli & Cemyli, D. Neophyto, in Spiritu Sancto.

✠ Τῷ θεοφιλεστάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Καρπάθȣ καὶ Κάσȣ, κύρ Νεοφύτῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ.

✠ Religiosissimo Archiepiscopo Carpathi & Casi, D. Neophyto, dilecto in Spiritu Sancto.

✠ Κασανδρείας, κύρ Ἰγνατίῳ.
✠ Casandriæ, D. Ignatio.

✠ Φαναρίȣ, κύρ Ὠδίνα.
✠ Phanarii, D. Odina.

✠ Ἄνδρȣ, κύρ Ἀθανασίῳ.
✠ Andri, D. Athanasio.

✠ Σίφνȣ, κύρ Μακαρίῳ.
✠ Siphni, D. Macario.

✠ Τζίας καὶ Θερμίων, κύρ Βαρθολομαίῳ.
✠ Tziæ & Thermiorum, D. Bartholomæo.

✠ Σαντορίνης, κύρ Ζαχαρίῳ.
✠ Santhorinæ, D. Zachario.

✠ Κυθήρων, κύρ Μελετίῳ.
✠ Cytherorum, D. Meletio.

✠ Κεφαληνίας καὶ Ζακύνθȣ, κύρ Τιμοθέῳ.
✠ Cephaleniæ & Zacynthi, D. Timotheo.

✠ Λευκάδος καὶ ἁγίας Μαύρας, κύρ Ἀνθίμῳ.
✠ Leucados & Sanctæ Mauræ, D. Anthimo.

✠ Πωγωνιανῆς, κύρ Εὐθυμίῳ.
✠ Pogonianæ, D. Euthymio.

✠ Χαλδίας, κύρ Γρηγορίῳ.
✠ Caldeæ, D. Gregorio.

Οἱ Ἐπίσκοποι τῆς Ἡρακλείας.

✠ Τῷ θεοφιλεστάτῳ Ἐπισκόπῳ Καλλιȣπόλεως καὶ Μαδύτων, κύρ Ἰερεμίᾳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ.

Episcopi sub Metropol. Heracleensi.

✠ Τῷ θεοφιλεστάτῳ Καλλιȣπόλεως καὶ Μαδύτων, κύρ Ἰερεμίᾳ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ.

✠ Religiosissimo Episcopo Calliopolensi & Madytorum, D. Jeremiæ, dilecto fratri in Spiritu Sancto.

✠ Τῷ θεοφιλεστάτῳ Ἐπισκόπῳ Μάτρων καὶ Ἀθύρων, κύρ Νείλῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι.

✠ Religiosissimo Episcopo Matrorum & Athyrorum, D. Nilo in Spiritu Sancto.

✠ Τῷ θεοφιλεστάτῳ Ἐπισκόπῳ Τυρȣλώης καὶ Σερεντζίων, κύρ Νεκταρίῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι.

✠ Reli-

✠ Religiosissimo Episcopo Tyroloæ & Serentziorum, D. Nectario in Spiritu Sancto.

✠ Τῷ θεοφιλεστάτῳ Ἐπισκόπῳ Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως, κὺρ Ἰωάσαφ τῷ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι.

✠ Religiosissimo Episcopo Myriophyti & Peristasis, D. Joasaph, in Spiritu Sancto.

Ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Ἀδριανουπόλεως.

✠ Τῷ θεοφιλεστάτῳ Ἐπισκόπῳ Ἀγαθουπόλεως, κὺρ Ῥωμανῷ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ.

Episcopus sub Metropol. Addrianopolensi.

✠ Religiosissimo Episcopo Agathopolensi, D. Romano, dilecto in Spiritu Sancto.

Οἱ Ἐπίσκοποι τοῦ Θεσσαλονίκης.

✠ Τῷ θεοφιλεστάτῳ Ἐπισκόπῳ Κίτρους, κὺρ Ἀθανασίῳ, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ.

Episcopus sub Metropol. Thessalonicensi.

✠ Religiosissimo Episcopo Citri, D. Athanasio, dilecto fratri & consacerdoti in Spiritu Sancto.

✠ Καμπανίας, κὺρ Κωνσταντίῳ.
✠ Campaniæ, D. Constantio.

✠ Σερβείων, κὺρ Διονυσίῳ.
✠ Serviorum, D. Dionysio.

✠ Ἀρδαμερίου κὺρ Θεοφιλήτῳ.
✠ Ardamerii, D. Theophileto.

✠ Πέτρας, κὺρ Μακαρίῳ.
✠ Petræ, D. Macario.

✠ Πολυάνης, κὺρ Συμεών.
✠ Polyanes, D. Simeoni.

✠ Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους, κὺρ Ἀνθίμῳ.
✠ Hierissi & Sacri Montis, D. Anthimo.

✠ Πλαταμῶνος, κὺρ Μελετίῳ.
✠ Platamonis, D. Meletio.

✠ Ῥεντίνης, κὺρ ————
✠ Rentinæ, D. ————

Τοῦ Τορνόβου οἱ Ἐπίσκοποι.

Sub Metropol. Turnovi, Epiſcopi.

✠ Τζερβενοῦ, κύρ ———————
✠ Tzerveni, D. ———————

✠ Λοφτζοῦ, κύρ ———————
✠ Lophtzi, D. ———————

✠ Πρεσλάβας, κύρ ———————
✠ Preslavæ, D. ———————

Τοῦ Λαρίσσης οἱ Ἐπίσκοποι.

Epiſcopi ſub Lariſſenſi Metropol.

✠ Δημητριάδος, κύρ Ἰωαννικίου.
✠ Demetriadis, D. Joannicio.

✠ Λητζᾶς καὶ Ἀγράφων, κύρ Διονυσίου.
✠ Letzæ & Agraphorum, D. Dionyſio.

✠ Σταγῶν, κύρ Ἀρσενίου.
✠ Stagorum, D. Arſenio.

✠ Γαρδηκίου, κύρ Γρηγορίου.
✠ Gardecii, D. Gregorio.

✠ Θαυμακοῦ, κύρ ———————
✠ Thaumachi, D. ———————

✠ Ζητουνίου, κύρ ———————
✠ Zetunii, D. ———————

✠ Λοιδωρικίου, κύρ ———————
✠ Loidoricii, D. ———————

✠ Ῥαζδοβιζίου, κύρ ———————
✠ Razdovizii, D. ———————

✠ Σκιάθου καὶ Σκοπέλου, κύρ Κλήμεντος.
✠ Sciathi & Scopeli, D. Clementi.

Οἱ Ἐπίσκοποι τῶν Ἰωαννίνων.

Epiſcopi ſub Metropol. Joanninorum.

✠ Βελᾶς, κύρ Φιλαρέτου.
✠ Velæ, D. Philareto.

✠ Δρυνουπόλεως, κύρ Παρθενίου.
✠ Drynopolis, D. Parthenio.

✠ Δελβίνου καὶ Χειμάῤῥας, κύρ ———————
✠ Delvini & Chimarræ, D. ———————

✠ Βοθρόντου καὶ Γλυκεῶν, κύρ ———————
✠ Bothronti & Glycorum, D. ———————

XVII. Ut

XVII. Ut ad collectiones scriptorum Græcorum, quas recensendas hoc capite in me suscepi, redeam, variæ nec contemnendæ exstant, quas *Joachimo Camerario* (*) Phœnici Germaniæ debemus. Sunt autem hæ:

1. ἐκλογὴ καὶ οἷον ἀπάνθισμα διαφόρων ἐπιστολῶν ἑλληνικῶν, ὑπό τε τοῦ Ἄλδου καὶ ἄλλων πρό τινων ἐκδοθεισῶν, καὶ νῦν δὴ ὑπὸ παντοίων εἰς τὴν τῶν Ῥωμαίων γλῶσσαν μεθερμηνευθεισῶν, ὧν ἑκάστου τοὔνομα ἐπ' αὐτῇ τοῦ ἐκπονήματος προστεθὲν ὀφθήσεται. Complectitur libellus hic Epistolas selectas LXXXVI. Græce descriptas, *Dionis* unam ad Dionysium quæ inter Platonicas legitur, tum nonnullas *Aristotelis*, *Phalaridis*, *Apollonii* Tyanensis, *Platonis*, *Basilii*. &c. Separatim deinde subjuncta legitur Latina harumce Epistolarum versio, variis auctoribus, *Joach. Camerario* ipso, *Joanne Sciuro*, *Paulo Vadino*, *Christophoro Bustio* Papebergensi, *Matthia Flacio* Illyrico, *Laur. Durrio* Norico, *Hieronymo Schnædo*, *Matthia Irenæo* & *Johanne Sechelio*. Denique subjunctæ sunt aliæ Epistolæ undecim, quarum singulæ suam statim annexam habent versionem. Harum binæ auctorem habent ipsum Camerarium, una sub Aristotelis nomine ad Philippum, altera sub Sopatri ad Dionysium Areopagitam, cujus ad hunc Epistola præmittitur. Tubing. 1540. 8.
2. Libellus gnomologicus, bonarum utiliumque sententiarum generalem expositionem Græcam Latinamque continens, ad puerilem quidem institutionem accommodatus, sed qui tamen adultioribus quoque oportunus esse possit. Lips. 8. sine anni nota. Græce, & ad calcem voluminis Latine.

περὶ γνωμικῆς διδασκαλίας σύνοψις p. 25. de doctrina generalium sententiarum, summula considerationis, auctore Joach. Camerario. p. 157.

Sen-

(*) De Camerario optimo ac singulari Viro, & pulcherrime promerito de bonis litteris, Græcis præsertim, consuli possunt D. *Andreas Freyhubius* oratione dicta in ejus funere 19. April. 1574. editaque Lipsiæ in 4. *Melchior Adami* in vitis Philosophorum, *Jeremias Sohnius* narratione de vita Joach. Camerarii, *Theodorus Beza* in iconibus F. I. *Antonius Teisserius* in elogiis Thuaneis, *Jacobus Thomasius* in præfationibus pag. 488. seq. *Gregorii Richteri* Melanchthoniana p. 443. seqq. *Adolphus Clarmundus* sive qui latet sub illo nomine Rudigerus in vitis eruditorum vulgatis Germanice T. VI. sub init. & *Jo. Abrahamus Wimmerus* in schediasmate ad B. Joannem Christianum Buckium, de Camerario, Lutheri meritis nihil detrahente Witeb. 1723. 4. Apud Vossium de scientiis Mathematicis p. 377. ubi digna laude Camerarium mactat, pro Anno CIƆ IƆ LXXXIV. quo denatus fuisse traditur, emendandum est LXXIV.

Sententiæ ſelectæ ex *Platone*. Græc. p. 33. 79. ſeq. 83. & Lat. pag. 165. 219. 224.

Ex *Lyſiæ* & *Iſocratis* Orationibus. Gr. p. 42. 43. ſeq. & Lat. p. 176.

Ex Orationibus *Lycurgi* Gr. p. 85. Lat. p. 226.

Ex Orationibus *Andocidis*, *Dinarchi*, & *Æſchinis*. Gr. p. 47. Lat. p. 182.

Ex Orationibus *Demoſthenis*. Gr. p. 49. 86. Lat. p. 183. 227.

Ex *Herodoto*. Gr. p. 55. Lat. p. 190. ſeq. & 301.

Ex *Thucydide*. Gr. p. 59. 81. 84. Lat. p. 195. 221. 225.

Ex *Xenophonte*. Gr. p. 63. 82. 86. Lat. p. 200. 223. 227.

Ex *Ariſtotele*. Gr. p. 70. 80. 82. 84. Lat. p. 208. 220. 222. 225.

Ex *Polybio*. Gr. p. 75. Lat. p. 215.

Ex *Plutarcho*. Gr. p. 77. 85. 87. Lat. p. 217. 227. 228.

Ex *Halicarnaſſeo* (Dionyſio) Gr. p. 79. Lat. p. 218.

Ex *Athenæi* Dipnoſophiſtis. Gr. p. 81. 83. Lat. p. 221. 223.

Ex *Theophraſto*. Gr. p. 86. Lat. p. 227.

Ex *Euſtathio* ad Homerum. Gr. p. 85. 86. Lat. p. 226. 227.

Agapeti ἔκθεσις κεφαλαίων παραινετικῶν, expoſita capita præceptionum ad Imperatorem Juſtinianum ex MS. Joannis Sambuci, quod cum editione Colonienſi ante annos quinquaginta duos vulgata Camerarius contulit. Gr. pag. 87 – 108. Lat. pag. 227 – 251. Sicut in Græcis primæ capitum litteræ ſive acroſtichi reddunt hæc verba: Τῷ θειοτάτῳ καὶ εὐσεβεστάτῳ βασιλεῖ ἡμῶν Ἰουστινιανῷ Ἀγάπητος ὁ ἐλάχιστος διάκονος, ſic in Latina Camerarii verſione (*) ex primis capitum litteris leges hæc; *Diviniſſimo & pietate ſummo Regi noſtro Juſtiniano Agapetus in minimis Diaconus.* Confer ſi placet quæ de hocce ſcripto dicta a me ſunt Volum. VI. hujus Bibl. pag. 570. ſeq.

Epiſtola

(*) Camerarius annotat, à Græcis capita illa Agapeti vocari σχεδὴν βασιλικὴν ſeu σχέδια βασιλικά, quibus nominibus ſignificatur compoſitio minus elaborata, & operæ feſtinatæ fabrica, & quaſi commentarius ad Regum pertinens conſiderationem. *Fuit autem interpretatio noſtra aliquanto operoſior, in ſtudio illam Græcæ orationis* πανηγυρικῶς *comta formam effingendi.* Scholia Græca quæ in Sambuci MS. reperit, indigna editione Camerarius exiſtimavit, *nam adjectam,* inquit, *in Sambuceo libello puerilem verborum explicationem, neque tempore hoc neceſſariam, neque propoſito noſtro congruentem duximus.* Auctor illorum ſcholiorum græcorum adhuc ineditorum *Moſchopulus*, ex quibus excerpta quædam dedi Volum. XII. hujus Bibl. pag. 306. ſeq.

Epiſtola *Palladii* de Indicis gentibus & de Bragmanibus, edita primum ex MS. Jo. Sambuci, quod mendoſe exaratum ab imperito linguæ Græcæ & indocto ſcriba Camerarius queritur. Græce p. 110--149. Latine p. 253-294. notæ p. 302. ſeq. Hanc Palladii Epiſtolam centum amplius annis interjectis tanquam ineditam Græce & Latine Eduardus Briſſæus Lond. 1668. 4. in lucem protulit, ut dixi Volum. IX. hujus Bibl. p. 10.

3. Ἐπιγράμματα ἑλληνικὰ τῶν παλαιῶν ποιητῶν καὶ ἐπιτάφια, Epigrammata Veterum Poëtarum atque Epitaphia, cum epigrammatis Joachimi Camerarii & Jacobi Micylli, Baſileæ ex officina Hervagiana 1538. 8. In hoc libello Græce exhibentur inprimis *oracula* ex veterum ſcriptis collecta, cum nonnullis Sibyllinis p. 1-34. Deinde p. 35. ſeq. *griphi* ſive *ænigmata*. Hinc *epigrammata* omnis generis ἐγκωμιαστικὰ καὶ σκωπτικὰ, παροιμιακά τι καὶ γνωμικὰ καὶ ὅσα παιγνιώδη ἢ τοιουτότροπα p. 38. Porro ἀναθηματικὰ καὶ εἰς εἰκόνας. p. 63. ἐπιτάφια p. 79. Non ex anthologia epigrammatum Planudea ſed ex aliis veterum ſcriptis hanc collectionem à Camerario adornatam facile apparet, cui deinde ſubjunxit epigrammata quædam Græca recentium *Politiani* p. 97. *Jacobi Micylli* Argentoratenſis p. 100. & quæ ipſe non infelici vena compoſuit Camerarius p. 103--141. in quibus & griphi quidam p. 117. & hymni ſacri p. 122. ſeq. & onirocritica adjuncta, onirocriticis *Aſtrampſychi* (*) ſine nomine auctoris præmiſſis p. 138. Claudunt volumen nonnulla ex oraculis & epigrammatibus priſcis à Camerario Latine verſa p. 143--159.

4. Diſputatio de piis & catholicis atque orthodoxis precibus & invocatione Numinis Divini: & expoſitæ formulæ harum, tam de ſacris Scripturis quam aliorum uſurpatione deſcriptæ Græce & Latine. acceſſerunt definitiones præcipuarum rerum quarum mentio in hac diſputatione fit. Argentorat. 1560. 8.

In hoc libro poſt piam & eruditam Camerarii de precibus & adoratione ad ſolum DEUM, non ad imagines nec ad Mariam aut Sanctos referenda diſſertationem p. 1-70. ſequuntur Preces SS. *Chryſoſtomi, Baſilii*

(*) De his dictum lib. IV. hujus Bibl. c. 13. §. 11. Hadrianus Junius lib. I. animadverſor. c. 18. verſus LXXV. onirocriticos edidit & verſione etiam donavit. In hac Camerarii editione autem ſunt verſus LXXXIV.

Basilii, *Gregorii Nazianzeni*, *Jo. Damasceni*, & aliorum Græce descriptæ ex libello precationum quo Græcæ Ecclesiæ utuntur, & Camerarius appellat Μηναῖον p. 71–92.

Preces Græce excerptæ ex sacris litteris: *Oratio Dominica*, p. 99. *Oratio JESU* ex Johannis XVII. p. 100. cum Græca elegiaca Camerarii metaphrasi p. 103. Oratio *Jacobi* Genes. XXXII. & *Mosis* Deut. IX. p. 108. & Exod. XXXII. XXXIII. p. 141. seq. *Josaphati* 2. Paralipom. VIII. ex Heroica metaphrasi Græca p. 109. & Latina elegiaca p. 231. Precatio *Hiskiæ* Regis 4. Reg. XIX. p. 111. *Manassæ* Regis p. 112. *Jonæ* Prophetæ ex Jon. II. & *Jeremiæ* p. 114. cum Latina Heroica metaphrasi p. 232. Precatio *Danielis*, Dan. IX. p. 116. *Esdræ*, Esdr. IV. & Neem. IX. p. 118. 121. *Judithæ*, Judith. IX. & VI. p. 126. 128. *Tobiæ*, Tob. III. ibid. *Baruchi* p. 129. *Mardochai* & *Estheris* ex Esther. XIII. & XIV. p. 130. 131. Precatio *Salomonis* nomine ex libro Sapientiæ c. IX. p. 133. quem librum Camerarius ait existimari compositum à Philone κατὰ προσωποποιΐαν. *Salomonis* ex 3. Reg. VIII. p. 135. Ex Proverbior. XXX. p. 140. *Neemiæ* 2. Maccab. I. *Psalmus* LI. p. 142.

Formulæ precationum piarum recentes, à Camerario Græce compositæ p. 144. seq. elegia Eucharistica ad CHristum p. 157.

Formulæ benedictionum & laudes atque gratias DEO agendi, ex sacris litteris, Melchisedechi, Genes. XIV. p. 160. Isaaci Genes. XXVIII. Jacobi Genes. XLVIII. Benedictio sacerdotalis Num. VI. Salomonis 3. Reg. VIII. p. 161. Esdræ, Esdr. VII. p. 162. Trium puerorum (*) p. 163. Zachariæ ex Luc. I. p. 167. cum Latina metaphrasi Heroica p. 234. Elisabethæ ex Luc. I. Esaiæ XII. ex Metaphrasi Græca Camerarii Heroica. p. 168. Tobiæ XIII. p. 169. Mosis (**) Exod. XV. p. 172. Annæ & Elcanæ (***) 1. Samuel. II. p. 174. Davidis

(*) Ad calcem hujus hymni sive δοξολογίας, ex libris ecclesiasticis Græcorum hæc adduntur, p. 167. εὐλογεῖτε Ἀπόστολοι, προφῆται καὶ Μάρτυρες Κυρίου τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. Εὐλογοῦμεν Πατέρα, καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα. Τὸν Κύριον ὑμνοῦμεν καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν, προσκυνοῦμεν τὸν Κύριον, ὑμνοῦντες καὶ ὑπερυψοῦντες αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

(**) ἄρδην βυθίσας Φαραὼ, Μωσῆς λέγει.

(***) Θεὸν γεραίρει χήρα τίκτουσα ξένως.

Davidis 2. Reg. XXII. p. 176. Hiskiæ Regis, Esai. XXXVIII. p. 180. Judithæ, Judith. XVI. p. 181. Jesu Sirachidæ p. 182. Mariæ Virginis ex Luc. I. p. 185. cum metaphrasi Latina Heroica Camerarii. p. 236. hymnus ἐξιτήριος sive valedictorius Simeonis, ex Græca ejusdem Camerarii metaphrasi p. 186.

Doxologia Ecclesiastica p. 186. Precatio Clementis Alex. p. 222. Hymnus in Salvatorem p. 223. Hymnus quotidianus. p. 224.

Hymni recens Græco carmine à Camerario compositi, in SS. Trinitatem p. 187. in CHristi genethlia sive Nativitatem. p. 188. 191. 192. 212. 218. in Spiritum S. p. 195. in passionem & resurrectionem CHristi. p. 208. ᾠδὴ εὐλογητική. p. 225.

Formulæ gratiarum actionum recentes Græcæ. p. 227.

Preces pro Catechumenis in terra prostratis, incipiente Diacono, lege Ecclesiæ, ex his quæ sunt apud S. Chrysostomum in primum secundæ ad Corinthios, Latine versæ à Camerario. p. 230.

Formulæ precum Latinæ. p. 237. Psalmi XLVI. meditatio, DEUS noster refugium & virtus. p. 250.

Definitiones rerum sacrarum, Græcè compositæ à Camerario. p. 255–261.

Responsio versibus Græcis jambicis ad triplex dubium, quomodo precibus precumque formulis sit opus, cum DEO jam nota sint omnia, nec curet ille verborum. cultum aut blanditias, & ipse immotus atque immutabilis sit in suis consiliis. p. 262. 263. Sed tertium dubium ejusque solutionem non injucundum fuerit hoc loco ipsius verbis cognoscere:

Ἀλλ' ἔστιν ὁ Θεὸς οἷος αἰὲν ὁ αὐτὸς ὤν,
καὶ ἀμετάβλητος ἐν οἷς προέθετο πανταχοῦ,
πῶς οὖν ἀκούσας τῶν ἐμῶν προσευγμάτων
μεταστρέφοιτο προσπαθῶν πάθεσιν ἐμοῖς;
οὐ γὰρ μετανοεῖ κεῖνος ὥσπερ τις βροτός.

ΛΥΣΙΣ.

Ἀλλὰ τοῦτο γίνεθ' ὅσα γ' αἰτησώμεθ' ἂν
τῇ πίστει ἀντιβολοῦντες, ὅτι κεκελεύσμεθα
καὶ τῆς ἐπαγγελίας πάρεστι τὸ ἀσφαλές.
οὗτος γὰρ ἀτρέπτου Θεοῦ καϊδίου,
οὐκ ἔσθ' ὅμως τοῦδ' ἀνελεήμων στερρότης.

ἀλλ' αἰὲν εὔσπλαγχνον τρόπον ἔχει χρηστὸς ὤν.
οὐ γάρ γ' ἐπαΐειν δυναμένης ἀνθρωπίνης
φύσεως, λεγομένων ῥήμασιν θείων Θεοῦ,
ταῖς ἀσθενείαις τῶν βροτῶν ὁ Κύριος
συμπεριφέρετο διαλεχθεὶς σωτηρίως,
ἅτ' οἶδε προφερῶν, ἅτε προεῖπεν ἀποτελῶν.
βούλῃ δὲ πάντα κατειδέναι σαφῶς τάδε;
πίστευε, τῇ πίστει γὰρ ἡ γνῶσις ἕπεται.
πίστις δὲ τὰς ἱερὰς γραφὰς στέργειν ἔχει
ἐπὶ τοῦ Θεοῖο τεθελιωμένη λόγῳ,
τίκτουσα γνῶσιν ἀληθείας σωτήριον.

5. Ἀριθμολογία ἠθική, in quo libello continentur Græcè numeris (*) definitæ indicationes variæ, de quibus animus instrui potest multiplici cognitione, inprimis prudentiæ & honestatis præceptis, v. g. *tria non indigent multis laudibus, sed præstantiam ipsa suam satis produnt per se:* α', καλὸς οἶνος πινόμενος, β' λόγος σοφὸς προφερόμενος, γ' ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐν τοῖς δεινοῖς. *1. bonum vinum quando bibitur. 2. sermo sapienter prolatus. 3. vir magnus in rebus adversis. Ad quatuor res properare stolidum est,* α' ἐπὶ μάχην καὶ πόλεμον. β' ἐπὶ τὸ μεθύσκεσθαι καὶ τὴν κυβείαν. γ' πρὸς δεῖπνον ἂν ἧς ἄκλητος, δ' πρὸς τὸ λαλεῖν ὄντα ἀνόητον. *1. ad rixam & bellum. 2. ad ebrietatem & aleam. 3. ad cænam si non sis vocatus, & 4. ad loquendum si non sapias* &c. Huic arithmologiæ Ethicæ subjiciuntur Græcè, fabulæ sex: Etho-

(*) Qualia Græce hoc libello dedit Camerarius, & Philo offert libello de numero septenario talia multa notarunt libris Latine editis Petrus Bungus in opere de mysteriis numerorum Bergoni 1585. & Paris. 1618. 4. Petrus Lindenbergius de præcipuorum tam in sacris quam Ethnicis scriptis numerorum nobilitate, mysterio & eminentia, cum auctario Henr. Ranzovii, Rostoch. 1591. 8. & cum novo auctario ad calcem Christiani Woldenbergii de numeris utriusque juris, Francof. 1670. 4. Athanasius Kircherus in arithmologia de abditis numerorum mysteriis, Rom. 1665. 4. Joannes Rhodius sive Rosenbergius in triniis Theologicis, Philosophicis & Jocosis, Chiliade 1. & 2. A. 1584. & 1585. 8. Jo. Paulus Wurfbainius de numero septenario, Jo. Bona de Divina Psalmodia p. 413. 443. 451. Opp. & Auctor libri Germanice editi das ein mal eins cum notis variorum, Dreßden 1703. 8. Jo. Fridericus Riedererus in der Geheimniß reichen Zahl Drey. Norimb. 1712. 8. Carolus Bisani in dem Schlüssel zum Geheimniß der Weisen und klugen Welt. 1708. 8. atq; idem Riddererus in Untersuchung der Zahl Sieben. Francof. 1719. 8. &c.

Ethopœia Hesiodi adversus Lucianum (*) se defendentis, ἴσα εἴποι ἂν εὐλόγως ὁ Ἡσίοδος ἀποκρινάμενος πρὸς τὴν Λουκιανικὴν ἀντιλογικὴν προσλαλιάν. Exempla narrationis, apophthegmatum & parabolarum. Ænigmata XXI. sive griphi Græcis versibus hexametris. ςίχοι ὑφαντοὶ sive versus per verba singula invicem sibi respondentes, quales sunt hi duo:

ἄρτος, χιτὼν, πατὴρ τε καὶ λιμὴν γίνε
πεινῶσι, γυμνοῖς, ὀρφανοῖς, τοῖς ἐν ζάλῃ.

& retrogradiendo:

αἰδὼς, πόνοι, φρόνησις, ἡσυχία πρέπει
γέρουσιν, ἀνδράσιν, νέοισι, παιδίοις.

Problemata arithmetica IV. & Geometrica IV. quorum primum petitum ex Plutarchi convivio VII. sapientum. Dialogi III. more Socratico instituti. Confirmatio definitionis de pulchro. Expositio definitionis de ratiocinatione. Confutatio, quod Plato non in Ægypto res sacras Hebræorum didicerit. Chria de dicto Biantis quo malos pœnam effugere negavit. Laus sententiæ Isocrateæ in Orat. de pace, quod nullum præsentius sit remedium adversus animorum ægritudines & cupiditates quam prudens & oportuna oratio. Descriptio picturæ qua tempus noscendum innuitur. Rei admirandæ quæ domo de cœlo tacta olim in qua Hunericus commoratus est, accidit, enarratio. Græce omnia, Basileæ apud Jo. Oporinum 1551. 8.

Eadem collectio auctior vidit lucem addita etiam Latina versione Joachimi Camerarii filii, subjunctisque exemplis diversis exercitii Rhetorici, id est, oratione perspicua enunciandi cogitationes prudentiæ & doctrinæ. Lipsiæ ex officina Valentini Papæ, 1552. 8. & apud Voegelinum 1571. 8.

6. De invocatione sanctorum qui ex hac vita excesserunt. Lipsiæ 1584. 8. In hoc libello post præfationem Latinam ad Petrum Medmanum de miseria eorum qui veritati improbe resistunt, exhibentur Græce (1) Camerarii (**) Epistola ad Bartholomæum Latomum, qui san-

Rrr 2

(*) Luciani Διάλεξις πρὸς Ἡσίοδον legitur T. 2. edit. Amst. p. 486.

(**) Inscribitur Epistola: ὁ Ταμίας τῷ Λατόμῳ χαίρειν. Denotat autem vocabulum

sanctorum invocationem tuendam in se susceperat. (2) Epistola Camerarii ad Matthiam Irenæum Francum de statu illorum temporum, & de Lutheri ac Melanchthonis meritis in Ecclesiam remediisque Ecclesiæ emendandæ. (3) Epistola *Antonii Eparchi* ad Philippum Melanchthonem, quam dignam lectu infra subjiciam, fateor enim & mihi contigisse, quod legentem eandem sensisse se testatur Camerarius, ἣν ἀναγνοὺς ἥσθην τι τῆς λέξεως εὐαρμοστίᾳ καὶ γνώμης εὐστοχίᾳ, καὶ ἐδόκουν ἐν ἐκείνῃ ἐναργῆ τινα εἰκόνα τῆς πάλαι ἑλληνικῆς σοφίας καθορᾶν, ἐχάρην δὲ καὶ ὑπὸ τοιούτου ἀνδρὸς ἀξίως ἐπαινούμενον ἰδὼν τὸν Φίλιππον. (4) Camerarii Epistola ad Zoëbium ex amico adversarium. (5) De futura rerum mutatione præsignificatio, adjuncto loco ex Plutarchi Sylla. Hæc scripta Græce vulgata à Camerario, Latine vertit & post anni spatium in Academia Regii montis edidit M. Melchior Isinderus, adjuncto scripto Melanchthonis de aperiendo ludo liberalium artium litterario, quod idem Isinderus ex Germanico Latine est interpretatus. Sed ecce jam tibi promissam Antonii Eparchi ad Melanchthonem Epistolam.

ΦΙΛΙΠΠΩ ΤΩ ΜΕΛΑΓΧΘΟΝΙ,
Ἀντώνιος ὁ ἔπαρχος, εὖ πράττειν.

Τὸ σεμνόν σου τῶν τρόπων, καὶ τὴν λοιπὴν ἐπιείκειαν οἶδα, παρὰ πολλῶν ἀκούσας Μελάγχθον αἰδέσιμε. ἔγνων ἔτι δὲ καὶ τὴν παιδείαν, καὶ τὸ φιλόσοφον ἦθός σου, καὶ τὴν περὶ τοὺς λόγους δεινότητα, ἐντυχὼν τοῖς λογιωτάτοις ὑπομνήμασί σου. ἐπυθόμην δὲ αὖθις καὶ τὸ ἀξίωμα ὃ φέρεις παρὰ πᾶσι τοῖς ἐν τέλει χριστιανοῖς, ἐπὶ τούτοις καὶ ἣν κέκτησαι παῤῥησίαν πρὸς Οὐελβετίους τε καὶ Γερμανοὺς, καὶ τοὺς λεγομένους Φράγκους, παρ' οὐκ ὀλίγων.

lum ταμίας Camerarium sive Quæstorem (Kammermeister) quod nomen officii majoribus ejus præ avito Liebhardi placuit, ex qua familia patritia Norimbergensi natus est Joannes, Senator Pabebergensis sive Bambergensis Joachimi nostri Camerarii Pater. Confer Jo. Theodori Leubscheri τοῦ μακαρίτου ἀποσπασμάτια litteraria c. 2. Nova litteraria Germaniæ A. 1705. p. 10. Pauli Freheri theatrum virorum doctorum pag. 1468. & Historiam Bibl. D. Joannis Fabricii Theologi Helmst. parte IV, p. 35.

ὀλίγων ἔμαθεν. ταῦτα μέγιστα ὄντα σοι, εἴτε παρὰ Θεοῦ, εἴτε παρὰ τῆς φύσεως, εἴτε παρὰ τῆς φιλοπονίας εὐεργετήματα, ἐκκαλυπτικὰ γίνεται σημεῖα, τοῦ μέγα τι δύνασθαι κατορθοῦν ἐν τῷ βίῳ. ὅθεν πολλάκις πρὸς ἐμαυτὸν σκεψάμενος τὴν εὐμοιρίαν ταύτην τῶν προσόντων σοι πλεονεκτημάτων, ἐν μέρει δὲ καὶ τοὺς παρόντας καιροὺς λογισάμενος, ὡρμήθην, κἂν μήπω πρότερον ἢ γράμμασι προεντυχήκαμεν ἀλλήλοις, ἢ ἄλλως συνεληλύθαμεν, ἐν τῷ παρόντι γε ἐπιστεῖλαι σοι. ἅμα μὲν φιλίας ἀῤῥαβῶνα καταβαλλόμενος πρὸς σὲ, ἅμα δὲ, καὶ συμβουλεῦσαι τὰ δοκοῦντα πρὸς τὸν παρόντα θόρυβον ἐνθυμούμενος. ὁρῶν γὰρ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ἐν Χριστῷ πολιτείας κάμνουσαν ἤδη τὰ λοίσθια, καὶ τὸν ὑπὲρ ψυχῆς ἀγωνιζομένην ἀγῶνα, μηδένα δὲ τῶν δυναστευόντων ἢ ἐπικουρῆσαι προαιρούμενον, ἢ ὅλως αἰσθανόμενον τοῦ κακοῦ, ἄχθομαι καὶ περιπαθὴς γίνομαι, κινδυνεύων καὶ ταύτης τῆς κοινῆς ἁπάντων πολιτείας ἀποστερηθῆναι, ὥσπερ δήπου καὶ τῆς ἰδίας. ἀσπαζόμενος γὰρ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὸ τῆς δουλείας ἐπάρατον αἶσχος ἀποφεύγων, ἐν ἀλλοδαπῇ νυνὶ διατρίβω, ὅθεν οὐδ᾽ ἐξ ἀπόπτου μοι γίνεται θεάσασθαι τὸ πατρῷον ἔδαφος ἀδακρυτὶ, Ἑλλάδια τὴν ποτὲ κλεινὴν, ζυγὸν δουλείας ἀκλεῶς ὑποφέρουσαν. συμφέρομαι δ᾽ ὁπωσδήποτε τοῖς παροῦσιν, ἀρκούμενος τῇ κοινῇ ταύτῃ τῶν χριστιανῶν εὐδαιμονίᾳ, ἧς ἀρχὴν ἥγημαι καὶ πηγὴν τὴν ἀοίδιμον ἐλευθερίαν. τὸ δὲ καὶ ταύτης στερηθῆναι κινδυνεύειν χριστιανοὺς, δεινὸν πάντως, καὶ οὔτε οὐρανοῦ οὔτε γῆς ἀπτόμενον φαίνεται. ἀλλ᾽ οἱ μὲν οὔ φασι ταῦτα γενήσεσθαί ποτε. ἐγὼ δὲ τοῦτο μόνον ὑπόθεσιν τῆς ἐπιστολῆς ποιούμενος, καὶ σέ ποτε προσκαλέσομαι μάρτυρα, ἂν μὴ πρὸς τὸ βέλτιον μεθαρμοσθῇ τὰ χριστιανῶν. τί γὰρ, αἰδέσιμε Φίλιππε, Σολιμάνης ὁ πάσης ἀρετῆς ἐχθρὸς, νύκτωρ καὶ μεθ᾽ ἡμέραν πραγματεύεται οὐδὲν ἄλλο πάντως, ἢ τὸν τοῦ ψευδοπροφήτου νόμον κύριον ἀνὰ πᾶσαν καταστῆσαι τὴν οἰκουμένην. μήτιγε χρημάτων ἀπλήστως ἔχει; μήτιγε προσόδων; ἥκιστα. καὶ χρήματα γὰρ καὶ προσόδους ὅσας οὐδεὶς ἄλλος ἔχει. μήτιγε πόλεων καὶ χώρας ἐπιθυμεῖ; καὶ μὴν παρὰ πάντας πλείονα μόνος ἔχει. τί δ᾽ ἐστὶν ὃ βούλεται; εὐσεβὴς τι, νὴ τὰς χάριτας, καὶ θεῖον, ὡς οὐκ

οἶδ᾽ εἴπις ἄλλ☉ λογίζεται. ὥσπερ ἕτερ☉ Ἡρακλῆς, ἐξελάσαι ἐκ κόσμου τὴν κακίαν προῄρηται, καὶ καταστῆσαι τὴν ἀρετὴν, μακαρίους τε ἡμᾶς ἁπαξάπαντας ἀποδεῖξαι. τί τοῦτο λέγεις; παπαὶ τῆς εὐεργεσίας. οἰόμεν☉ μηδένα τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμόνως οἷόν τε βιοῦν, ἂν μὴ κατὰ τὴν Μαωμὲθ πολιτείαν βιώῃ, βούλεται τὸν νόμον αὐτοῦ, ἄρχοντα πάντων ἀποφῆναι. τοῦτ᾽ ἐς᾽ ἐκεῖνο, Φίλιππε, τοῦτ᾽ ἔςι τὸ σπουδαζόμενον αὐτῷ. κἂν δαίμονί τινι πονηρῷ, τὴν οἰκουμένην ἅπασαν ὑπὸ χεῖρα οἱ ξυμβαίη γενέσθαι, τούτου δὲ μόνου μὴ τύχοι, οὐ παύσαιτ᾽ ἂν αὖθις πολεμῶν ἡμῖν, ἐς᾽ ἂν ὕδωρ τε νάῃ καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ. οἱ δὲ τὰ χριστιανῶν διοικοῦντες, τίνων ἔχονται πρὸς Θεοῦ; ἢ τί πρὸς ἐπανόρθωσιν κατορθοῦσι τῷ βίου; ἐν πέντε σισύραισιν ἐγκεκορδυλημένοι καὶ ῥέγχοντες, φησὶν ὁ κωμικὸς, οὐδ᾽ ὄναρ λογίζονται τῶν σφίσι προσηκόντων. οὔτε γὰρ τῶν παρόντων ἐπιμελοῦνται, οὔτε τοῦ μέλλοντος πρόνοιαν τίθενται, ἀλλ᾽ ἔργον κηφήνων ἐργαζόμενοι, μάτην ἀεὶ τρίβουσι τὸν χρόνον. κἂν δέποτ᾽ ἐνθυμηθῶσι τι τῶν δεόντων ποιεῖν, αὖθις ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἀναβαλλόμενοι, ἄτησι παλαίουσι παρὰ τὸν Ἀσκραῖον Ἡσίοδον. ἢ γὰρ τῶν καιρῶν ὑστεροῦντες, οὐδὲν συμπεραίνουσιν, ἢ διϛάμενοι πρὸς ἀλλήλους ἐπ᾽ οἴκου πάλιν ἄπρακτοι γίνονται. διὸ συμβαίνει τὸν τύραννον, οὐ μόνον ἀνεπιλήπτως ἄρχειν φαίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἐπαινετῶς. ἡμᾶς δὲ ἀτημελήτως, καὶ εἰ μὴ προπετὲς εἰπεῖν, πάνυ ψυχρῶς. ἔνθεν δὴ τὰ μὲν ἡμέτερα, σάλῳ πολλῷ καὶ κλύδωνι καθ᾽ ἑκάστην κατὰ κρημνοῦ φέρεσθαι συμβαίνει. τὰ δὲ τῶν πολεμίων, ἀλληλουχίας ἀρρήτῳ τινὶ τάξει, ὀρθούμενα καὶ κατευοδούμενα δείκνυσθαι. εἶθ᾽ ὑμεῖς ποτνιώμεθα καὶ τὰς χεῖρας αἴρομεν, καὶ τὸ θεῖον ἐπιβοώμεθα. οἱ δὲ καὶ καταγελῶσιν ἡμῶν. ἀλλ᾽ εἰ μὲν ἡ κάκωσις αὕτη θεόθεν ἐφέρετο τοῖς πράγμασιν, ἦν ἂν παντὸς νοῦν ἔχοντ☉ τὴν θεομηνίαν γενναίως ἐνεγκεῖν. ὅταν γάρ τις θεῶν βλάπτῃ, δύναιτ᾽ ἂν οὐδ᾽ ἂν ἰσχύων φυγεῖν, λέγει Σοφοκλῆς. ἐπειδὴ δὲ, οὐδὲν ἄλλο τοῦ σφάλλεσθαι καὶ κακῶς διατίθεσθαι τὰ ἡμέτερα αἴτιον εἶναι φαίνεται, ὅ τι μὴ μόνον τὸ ῥαθυμεῖν καὶ τὸ πρὸς ἀλλήλους διΐστασθαι, τί δεῖ Θεῷ προσάπτειν τὰ ἡμῖν ἁμαρτανόμενα; ἢ τύχῃ μέμφεσθαι

ὅταν

ὅταν ἡμεῖς ἀμελῶμεν, καὶ μηδὲ τὴν χεῖρα τοῖς πράγμασιν ἐπιβάλλωμεν; δεῖ γὰρ κατὰ τὴν παροιμίαν, τὰν χεῖρα ποτιφέροντα, καὶ τὰν τύχαν ἐπικαλεῖν. ἐπειδὴ τοῖς ῥαθυμοῦσι καὶ ἀμελῶς ἔχουσι, καὶ τὸ δαιμόνιον ὀργίζεσθαι πέφυκεν. ὅπερ γὰρ οἰκίας δεσπότης, καὶ στρατοπέδου στρατηγὸς, καὶ νοσούντων ἰατρὸς, τοῦτο καὶ βασιλεὺς πόλεων ἐστὶ καὶ δήμων. ὥσπερ δὲ, ἂν μὴ καλῶς ἐκεῖνος τὰ τῆς οἰκίας οἰκονομήσῃ, μήθ᾽ ὁ στρατηγὸς τὰ τοῦ στρατοπέδου, καὶ τὰ περὶ τοὺς νοσοῦντας ὁ ἰατρὸς, συμβαίνει κακῶς ἀπόλλυσθαι πάντα. οὕτω καὶ βασιλεὺς δήμων καὶ πόλεων, ἢ δι᾽ ἄγνοιαν ἢ διὰ κακίαν ὀλιγωρήσας, ἀνάγκη κἀκεῖνον καὶ ταύτας καταστρέψαι κακῶς. ὥς τε οὐκ ἀπὸ τοῦ δέοντος λέγοιτο, τότε τὰς πόλεις ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόναι, ὅταν οἱ βασιλεῖς φιλοσοφήσωσιν ἢ βασιλεύσωσιν οἱ φιλόσοφοι. καλῶς ἔχει ταῦτα, εἴποι τις, ἂν μὴ φρενῶν ἀμοιρῶν, ἀλλὰ δεῖ καὶ τὰς πόλεις καὶ τὸν δῆμον, πρὸς τὸ τοῦ βασιλέως ἁρμόζεσθαι βούλημα, εἴπερ ὁλοσχερῶς μέλλοι καλῶς ἕξειν τὰ πράγματα. ὥσπερ γὰρ οὔτε νοῦς ἄνευ χειρῶν ἰσχυρὸς, οὕτως οὔτε χεῖρες ἰσχύουσιν ὑπὸ νοὸς μὴ ὑπηρετούμεναι. ἰσχὺς οὖν καὶ σοφία συνδυασθεῖσαι, ἄμαχόν τι καὶ δυσχείρωτον γίνεται. ὁ γὰρ νοῦς ἐν ἀνθρώπῳ, τοῦτο βασιλεὺς ἐν πόλει. αἱ δὲ χεῖρες, τοῦτο τὰ πλήθη. ἀμφότερα μὲν οὖν συγγενόμενα, δυσπολέμητα γίνεται. θάτερον δὲ, ἀλυσιτελὲς παρὰ θάτερον φαίνεται. ὀρθῶς οὖν καὶ ὁ Κῷος κείνων Ἱπποκράτης, δεῖ φησὶν οὐ μόνον τὸν ἰατρὸν ἑωυτὸν παρέχειν τὰ δέοντα ποιέειν ἐθέλοντα, ἀλλὰ καὶ τὸν νοσέοντα, καὶ τοὺς παρεόντας, καὶ τὰ ἐκτὸς, ὥς τε δοκεῖ καὶ τὸν οἶκον καλῶς διιθύνεσθαι, ἂν ἁρμοδίως ἔξῃ καὶ τὰ λοιπὰ πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην, καὶ τὸν ἰατρὸν εὐδοκιμεῖν, ἂν εὐπειθὴς ὁ νοσῶν ᾖ. οὐκοῦν καὶ τὸν βασιλέα ὡσαύτως, ἂν οἱ δῆμοι τὰ δέοντα ποιῶσιν. ἀλλ᾽ ἔοικε καὶ κατὰ τοῦτο δυσμενείᾳ τινὶ τύχης, ἐλαττοῦσθαι τὰ καθ᾽ ἡμᾶς. τοὺς γὰρ ὑπὸ τὸν τύραννον δήμους, συμφρονοῦντας ἅπαντας πρὸς ἀλλήλους, καὶ τὸν νῦν αὐτῷ μόνῳ προσέχοντας ἴδοι τις ἂν, οἴκοι τε μένοντας κἂν ταῖς πολεμικαῖς περιστάσεσι γενομένους. ὅθεν συμβαίνει τὸ δέον ἀεὶ διαφερόντως ἐξ αὐτῶν γίνεσθαι. χριστιανοὺς δὲ, παραπλήσια πάσχειν συμβαίνει τοῖς ἀδεσπότοις σκάφεσιν. ὅταν γὰρ καταφρονῶσι τοῦ προσ-

προεςώτων, καὶ πρὸς ἀλλήλους στασιάζωσιν οἱ πλωτῆρες, διὰ τὸ μὴ δοκεῖν πᾶσι τὰ αὐτά,. τῶν μὲν προτεινόντων τοὺς κάλως καὶ πλέειν προαιρουμένων, τῶν δὲ ἐκσειόντων καὶ προσορμίζειν ἀναγκαζόντων, ὁ πλοῦς ἐπισφαλὴς τότε γίνεται, καὶ τὸ σκάφος ὑπὸ μικροῦ πάνυ χειμῶνος περιτρέπεται. οὐ μόνον δ' ἔξω γινόμενοι χριστιανοὶ ταῦτα πάσχουσιν, ἀλλ' ἔστι καὶ οἴκοι μένοντας θεάσασθαι οὐκ ἐναρμόστως ἔχοντας. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῶν ἀνθρώπων γένη, κατὰ τοὺς κειμένους νόμους, τὰ μὲν αἱρούμενοι, τὰ δὲ φεύγοντες, κατ' ἰδίαν τοὺς βίους ἔχουσι σώφρονας καὶ ὁσίους. ἡμεῖς δὲ, ἔθεσι καὶ δόξαις διαφόροις ἑπόμενοι καθ' ἑκάστην πρὸς ἀλλήλους μαχόμεθα, καὶ εἰς αἰῶνα γε μαχησόμεθα ἂν μὴ Θεὸς εὐμαρίσῃ τὸ πάθος. οὐ λέγω δὲ ἰδιώτας, ὧν οἱ μὲν εὐεξίαν σώματος τἀγαθὸν εἶναι νομίζουσιν, οἱ δὲ οἰνοφλυγίαν, οἱ δὲ καὶ χείρονα τινὰ τούτων, ἀλλὰ καὶ τῶν δοκούντων παιδείας μεταλαχεῖν. οἱ μὲν γὰρ νῦν πλεῖστον διαβιώσωσιν ἡδόμενοι, τοῦτο εὐδαμονίαν ἥγηνται τὴν ἀνωτάτω· οἱ δὲ, ἐν ἀρετῇ τὸ μακάριον τίθενται. καὶ οἱ μὲν λόγους καὶ μαθήματα πρὸς τὸν εὐδαίμονα συντελεῖν νομίζουσι βίον. οἱ δὲ φεύγουσι ταῦτα, ὑπό τινων κακοδαιμόνων γοήτων παραπεισθέντες. καὶ οἱ μὲν γάμους, οἱ δὲ τὴν μοναυλίαν ἐπαινοῦσιν, οἱ δὲ περὶ τὰ χρήματα ἐπτόηνται. οἱ δὲ, ἄλλο νομίζουσι τἀγαθόν. καὶ αὖθις ἄλλο ἄλλοι. ἕκαστοι δὲ τούτων ταῖς ἰδίαις ἑπόμενοι δόξαις, τὸν ἀκήρυκτον ἄγουσι πόλεμον πρὸς τοὺς λοιπούς. συμβαίνει γὰρ τῶν ὄχλων, τοὺς μὲν, τούτοις, τοὺς δ' ἐκείνοις, τοὺς δὲ τοῖς ἄλλοις προστιθεμένους, διαφέρεσθαι παρὰ πάντα τὸν βίον. τὰς μὲν οὖν ἀληθεστάτας αἰτίας τοῦ νοσεῖν καὶ κακῶς ἔχειν τὰ χριστιανῶν, Θεὸν ἀνάγκη μόνον εἰδέναι. τὰς δὲ πιθανὰς καὶ εὐλόγους εἶναι δοκούσας, ταύτας ἥγημαι μόνας, ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ στοχαζόμενος. ἀλλὰ τί ταῦτα πρὸς τὰ παρόντα; ἐν ἄλλῳ χρόνῳ πολυπραγμονεῖν ἔσται, περὶ τούτων. ὁ γὰρ παρὼν καιρὸς, ὦ συνετώτατε Φίλιππε, κατὰ Δημοσθένην εἰπεῖν, μονονουχὶ λέγει φωνὴν ἀφιεὶς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστὶν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε. ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὅν τινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. ἐστὶ δὴ τάγε ἐμοὶ δοκοῦντα ἔρωτι κατεχομένῳ τῆς εὐσεβοῦς πολι-

πολιτείας, ἐν τῷ παρόντι τὰς ἔριδας ὑπερβάντας, ἐν τούτῳ μόνον ζητεῖν, ὅπως εὖ διαγενώμεθα. δῆλον γὰρ ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης, οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας ὁ τύραννος ἡμῖν πολεμεῖ, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος. σὲ γοῦν ὑπολαμβάνων μόνον ἱκανώτατον εἶναι πάντων ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταγαγεῖν τὰ παρόντα, παρακαλῶ τοῦ θεοφιλοῦς ἕνεκα, πείθειν ἐθέλειν Γερμανοὺς οἷς οἶδας τρόποις καὶ ὡς ἔχεις δυνάμεως, ἐς ἄλλον ἀναβάλλεσθαι καιρὸν, τήν τε πρὸς ἀλλήλους καὶ τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλονεικίαν. δεινὸς δὲ εἶ τοῦτο δρᾶσαι, διά τε φρονήματος ὕψος, καὶ λόγου δύναμιν, καὶ τὴν λοιπὴν ἀρετήν. τοῦτο γὰρ μόνον ἀρκέσει τὴν ὁρμὴν ἀναστεῖλαι τοῦ Σολιμάνου, τάχα δὲ καὶ τὸ θράσος ἐπιτρίψαι. ἓν γὰρ βούλευμα σοφὸν, πολλὰς χεῖρας ὑπερνικᾷ κατὰ τὸ Σοφόκλειον ἔπος. ἄμεινον μὲν ἂν ἦν εἰ μὴ ἐγένετο τὰ σκάνδαλα τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' ἐν γεγονότα, τὸ βυθῷ λήθης παραδοθῆναι, κράτιστον ἔοικεν ἐν τῷ παρόντι γίνεσθαι. ὁ γὰρ Σολιμάνης ὡς ἐπυθόμην παρ' ἀνδρῶν οὐ ψευδομένων, κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὡς οὐδέποτ' ἄλλοτε παρασκευαζόμενος, πρὸς Γερμανοὺς πλησίστιος φέρεται, λεληθότως δὲ καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς λοιποὺς χριστιανούς. οὐδενὶ μᾶλλον ἄλλῳ θαρρῶν, ὦ γῆ καὶ ἥλιε, ἢ ταῖς πρὸς ἀλλήλους διαστάσεσι. σωφρόνων μὲν οὖν ἀνδρῶν ἐστὶ καὶ λογισμῷ χρωμένων ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς, τὰς οἴκοι διαφορὰς ἐπιλανθανομένους, μόνῳ προσέχειν τῷ πολέμῳ. ἠλίθιον γὰρ ἂν εἴη καὶ πάνυ σχέτλιον, τῆς καθόλου καὶ τοῦ περὶ ψυχῆς ἀγῶνος ἀμελήσαντας, τὸ λεγόμενον περὶ τῆς ἐν Δελφοῖς σκιᾶς διαφέρεσθαι. ὅπου γε καὶ τῶν ἀλόγων ὁρῶμεν τὰ πλεῖστα παρὰ τῆς σοφωτάτης φύσεως διδασκόμενα, ἐν ταῖς χρείαις ὁμοφρονεῖν, καὶ τοῦ κοινῇ συμφέροντος μὴ ἀμελεῖν. κύνες γὰρ οἱ πολλάκις περὶ μικρῶν ὀσαρίων οἴκοι διαφερόμενοι, τὸν κλέπτην ἰδόντες προσκύψαντα, εὐθὺς πρὸς ἀλλήλους συνέστησαν κατὰ τοῦ κοινοῦ λυμαντῆρος. καὶ σύες ὑπὲρ πόας ὀλίγης ἢ βαλάνου διιστάμενοι, τῶν θηρευτῶν παραστάντων, ἐπὶ τὸ κοινῇ συμφέρον ἐτράποντο, ὁμόσε γινόμενοι καὶ συνασπίζοντες ἀλλήλοις. ἀνθρώπους δὲ, γενομένους ἐν περιστάσει, πόσῳ μᾶλλον εἰκὸς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος συμφρονῆσαι. ἄτοπον παντελῶς καὶ ξένον, περὶ με-

πώρων φιλονεικεῖν ἐν τῷ παρόντι. γρηγορεῖν ἀκριβῶς ὀφείλομεν ἂν μὴ μαινώμεθα, καὶ πρὸς μόνον ἀτενίζειν τὸν κίνδυνον, ἵνα μὴ τὸν οὐρανὸν ζητοῦντες, τὴν γῆν ἀπολέσωμεν. οὐ γὰρ οἱ νῦν ἔχοντες, τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχουσι περὶ τῶν πραγμάτων κινδυνεύοντές τε καὶ μὴ κινδυνεύοντες. ἀλλ' ἀεὶ πρὸς τὰ παρόντα βουλεύονται ταῖς περιστάσεσιν ἐπακολουθοῦντες. οὐδ' ἀκριβολογοῦσι τὸ δίκαιον, οἱ ἐν δεινῷ γενόμενοι, ἀλλὰ τοῦ συμφέροντος ἔχονται. πέπεισμαι δὲ νὴ τὸν ἐποπτεύοντα πάντα, ἂν ἅπαξ ὁμονοοῦντας ὁ τύραννος αἴσθηται Γερμανοὺς, κἀγαθῷ τινι πειθομένους ἡγεμόνι, μὴ δ' ἐπιβῆναι τῆς χώρας αὐτῶν, ἄλκιμον περὶ τὰ λοιπὰ τὸ γένος ἡγούμενος καὶ πολεμικώτατον. ἀλλ' ὅπουγε δύνανται, καὶ γυναῖκες ἂν αὐτῶν περιγένοιντο. ἐγὼ μὲν οὖν ἐλευθερίας ἐραστὴς ὢν διάπυρος, τοῦ εὐσεβοῦς ἕνεκα ταῦτα πρὸς σὲ διεξῆλθον. σὺ δὲ, συνετώτατε φίλιππε, ἐς ἄκρον ἐληλακὼς τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, οὐκ ἀπορήσεις παραδειγμάτων ἑλληνικῶν, δι' ὧν Γερμανοὺς πείσεις ἑλέσθαι τὸ κράτιστον, εἰ τυχὸν τις οἴκοθεν οὐ πείθοιτο. ἔρρωσο καὶ μὴ ἀπαξιώσῃς ἡμῖν ἀντεπιστεῖλαι ἢ ἑλληνιστὶ ἢ ῥωμαϊστί. ἐλαφηβολιῶνος ζ' φθίνοντος. ᾳ φ μ γ'. ἐνετίησι.

Sed antequam alias aliorum collectiones resceram; juvat elenchum cæterorum scriptorum laudatissimi Camerarii subjungere, pleniorem etiam & accuratiorem quam A. C. 1646. Gedani 8. singulari schediasmate vulgavit Georgius Summerus.

Anno CHristi M D XXIIII.

Conversio in Latinum sermonem primæ Olynthiacæ *Demosthenis.* Haganoæ in officina Secceriana in 8.

1525.

Conversio in Latinam linguam *Luciani* scripti contra indoctum, multa tamen librorum supellectile tumentem. Witenbergæ in 8. 1525.

1528.

Primum editus libellus continens præcepta honestatis atque decori puerilis, qui auctior deinde A. 1544. prodiit. Scripsit enim in librum Camerarii de decoro Thomas Venatorius hendecasyllabos quosdam an. 1527. Vide tertium libellum Epistolarum Eobani lit. N.6. & præ-

& præfationem Camerarii ad Megalam in præcepta morum, de quibus infra ad an. 1544.

1530.

Theocriti Græca poëmata cum præfatione Græca Joachimi Camerarii ad Georgium Heltum. Haganoæ apud Johannem Secerium in 8. De Græco-Latina editione cum Camerarii notis, infra ad A. 1553.

1531.

Illuſtrium ac Clarorum virorum memoriæ ſcripta epicedia per Helium Eobanum Heſſum, item Epitaphia epigrammata compoſita à Joachimo Camerario. Norimbergæ apud Frid. Peypus in 8.

Δίωνος Προυσιέως σοφιστοῦ περὶ ἀπιστίας. *Dionis* Pruſaenſis Sophiſtæ, de eo quod non temere credendum, Latine verſum cum annotationibus. Apud Joh. Petreum Norimberge in 8. Exſtat etiam una cum apophthegmatibus & dictis ſeptem ſapientûm quæ Græce & Latine cum notis editis Leonhardus Lycius, Lipſiæ 1562. 8.

Fabii Quintiliani libri duo priores reſtituti, & annotationibus aucti. Haganoæ apud Secerium in 8. & Coloniæ apud Soteren. 1532. 8. cum Petri Moſellani, Protegenſis, viri eruditiſſimi in Quintiliani Inſtitutiones annotationibus. Deinde Qvintiliani libri XII. editi ex recenſione Camerarii, cum Sichardi & aliorum notis, Coloniæ ex officina Gymnici 1534. 8. & adjectis Guilelmi Philandri caſtigationibus. 1536. 8. Baſil. 1548. 8. &c.

1532.

Aſtrologica ex Hephæſtione, Vettio Valente & aliis Græce, cum nonnullorum verſione Latina, & Græca præfatione Camerarii. Norimbergæ apud J. Petrejum 1532. 4. De his abunde dixi lib. 3. præſentis Bibl. c. 20. p. 505. ſqq. Volumen parvum claudunt Medicationes accommodatæ ad Aſtrologicam rationem, ſive *Hermetis* trismegiſti iatromathematica Græce p. 37. Similem collectionem MS. ex Hephæſtione Thebano, Juliano Laodicenſi Hermete & aliis memorat Lambecius lib. 7. p. 255.

Norica ſive de Oſtentis libri duo, primum editi cum præfatione Philippi Melanchthonis. Witteبergæ apud Georgium Rhau in 8. Et Baſileæ apud Oporinum A. 1552. 8. cum Julio Obſequente, per Conradum Lycoſthenem ſuppleto, & Polydori Virgilii libris III. de prodigiis, nec non Lugduni apud Johann. Tornæſium Typographum Regium an. 1589. in 12.

Sententiæ selectæ ex *Platone*. Græc. p. 33. 79. seq. 83. & Lat. pag. 165. 219. 224.

Ex *Lysia* & *Isocratis* Orationibus. Gr. p. 42. 43. seq. & Lat. p. 176.

Ex Orationibus *Lycurgi* Gr. p. 85. Lat. p. 226.

Ex Orationibus *Andocidis*, *Dinarchi*, & *Æschinis*. Gr. p. 47. Lat. p. 182.

Ex Orationibus *Demosthenis*. Gr. p. 49. 86. Lat. p. 183. 227.

Ex *Herodoto*. Gr. p. 55. Lat. p. 190. seq. & 301.

Ex *Thucydide*. Gr. p. 59. 81. 84. Lat. p. 195. 221. 225.

Ex *Xenophonte*. Gr. p. 63. 82. 86. Lat. p. 200. 223. 227.

Ex *Aristotele*. Gr. p. 70. 80. 82. 84. Lat. p. 208. 220. 222. 225.

Ex *Polybio*. Gr. p. 75. Lat. p. 215.

Ex *Plutarcho*. Gr. p. 77. 85. 87. Lat. p. 217. 227. 228.

Ex *Halicarnasseo* (Dionysio) Gr. p. 79. Lat. p. 218.

Ex *Athenæi* Dipnosophistis. Gr. p. 81. 83. Lat. p. 221. 223.

Ex *Theophrasto*. Gr. p. 86. Lat. p. 227.

Ex *Eustathio* ad Homerum. Gr. p. 85. 86. Lat. p. 226. 227.

Agapeti ἔκθεσις κεφαλαίων παραινετικῶν, exposita capita præceptionum ad Imperatorem Justinianum ex MS. Joannis Sambuci, quod cum editione Coloniensi ante annos quinquaginta duos vulgata Camerarius contulit. Gr. pag. 87 – 108. Lat. pag. 227 – 251. Sicut in Græcis primæ capitum litteræ sive acrostichi reddunt hæc verba: Τῷ θειοτάτῳ καὶ εὐσεβεστάτῳ βασιλεῖ ἡμῶν Ἰουστινιανῷ Ἀγάπητος ὁ ἐλάχιστος διάκονος, sic in Latina Camerarii versione (*) ex primis capitum litteris leges hæc; *Divinissimo & pietate summo Regi nostro Justiniano Agapetus in minimis Diaconus.* Confer si placet quæ de hocce scripto dicta a me sunt Volum. VI. hujus Bibl. pag. 570. seq.

Epistola

(*) Camerarius annotat, à Græcis capita illa Agapeti vocari σχέδην βασιλικὴν seu σχέδια βασιλικά, quibus nominibus significatur compositio minus elaborata, & operæ festinatæ fabrica, & quasi commentarius ad Regum pertinens considerationem. *Fuit autem interpretatio nostra aliquanto operosior, in studio illam Græcæ orationis* πανηγυρικῶς *comtæ formam effingendi.* Scholia Græca quæ in Sambuci MS. reperit, indigna editione Camerarius existimavit, *nam adjectam,* inquit, *in Sambuceo libello puerilem verborum explicationem, neque tempore hoc necessariam, neque proposito nostro congruentem duximus.* Auctor illorum scholiorum græcorum adhuc ineditorum *Moschopulus*, ex quibus excerpta quædam dedi Volum. XII. hujus Bibl. pag. 306. seq.

Epiſtola *Palladii* de Indicis gentibus & de Bragmanibus, edita primum ex MS. Jo. Sambuci, quod mendoſe exaratum ab imperito linguæ Græcæ & indocto ſcriba Camerarius queritur. Græce p. 110--149. Latine p. 253-294. notæ p. 302. ſeq. Hanc Palladii Epiſtolam centum amplius annis interjectis tanquam ineditam Græce & Latine Eduardus Briſſæus Lond. 1668. 4. in lucem protulit, ut dixi Volum. IX. hujus Bibl. p. 10.

3. *Ἐπιγράμματα ἑλληνικὰ τῶν παλαιῶν ποιητῶν καὶ ἐπιτάφια*, Epigrammata Veterum Poëtarum atque Epitaphia, cum epigrammatis Joachimi Camerarii & Jacobi Micylli, Baſileæ ex officina Hervagiana 1538. 8. In hoc libello Græce exhibentur inprimis *oracula* ex veterum ſcriptis collecta, cum nonnullis Sibyllinis p. 1-34. Deinde p. 35. ſeq. *griphi* ſive *ænigmata*. Hinc *epigrammata* omnis generis *ἐγκωμιαστικὰ καὶ σκωπτικὰ, παροιμιακά τε καὶ γνωμικὰ καὶ ὅσα παιγνιώδη ἢ τοιουτότροπα* p. 38. Porro *ἀναθηματικὰ καὶ εἰς εἰκόνας*. p. 63. *ἐπιτάφια* p. 79. Non ex anthologia epigrammatum Planudea ſed ex aliis veterum ſcriptis hanc collectionem à Camerario adornatam facile apparet, cui deinde ſubjunxit epigrammata quædam Græca recentium *Politiani* p. 97. *Jacobi Micylli* Argentoratenſis p. 100. & quæ ipſe non infelici vena compoſuit Camerarius p. 103--141. in quibus & griphi quidam p. 117. & hymni ſacri p. 122. ſeq. & onirocritica adjuncta, onirocriticis *Aſtrampſychi* (*) ſine nomine auctoris præmiſſis p. 138. Claudunt volumen nonnulla ex oraculis & epigrammatibus priſcis à Camerario Latine verſa p. 143--159.

4. Diſputatio de piis & catholicis atque orthodoxis precibus & invocatione Numinis Divini: & expoſitæ formulæ harum, tam de ſacris Scripturis quam aliorum uſurpatione deſcriptæ Græce & Latine. acceſſerunt definitiones præcipuarum rerum quarum mentio in hac diſputatione fit. Argentorat. 1560. 8.

In hoc libro poſt piam & eruditam Camerarii de precibus & adoratione ad ſolum DEUM, non ad imagines nec ad Mariam aut Sanctos referenda diſſertationem p. 1-70. ſequuntur Preces SS. *Chryſoſtomi*, *Baſilii*

(*) De his dictum lib. IV. hujus Bibl. c. 13. §. 11. Hadrianus Junius lib. I, animadverſor. c. 18. verſus LXXV. onirocriticos edidit & verſione etiam donavit. In hac Camerarii editione autem ſunt verſus LXXXIV.

Basilii, Gregorii Nazianzeni, Jo. Damasceni, & aliorum Græce descriptæ ex libello precationum quo Græcæ Ecclesiæ utuntur, & Camerarius appellat *Μηνάειον* p. 71–92.

Preces Græce excerptæ ex sacris litteris: *Oratio Dominica*, p. 99. *Oratio JESU* ex Johannis XVII. p. 100. cum Græca elegiaca Camerarii metaphrasi p. 103. Oratio *Jacobi* Genes. XXXII. & *Mosis* Deut. IX. p. 108. & Exod. XXXII. XXXIII. p. 141. seq. *Josaphati* 2. Paralipom. VIII. ex Heroica metaphrasi Græca p. 109. & Latina elegiaca p. 231. Precatio *Hiskiæ* Regis 4. Reg. XIX. p. 111. *Manassæ* Regis p. 112. *Jonæ* Prophetæ ex Jon. II. & *Jeremiæ* p. 114. cum Latina Heroica metaphrasi p. 232. Precatio *Danielis*, Dan. IX. p. 116. *Esdræ*, Esdr. IV. & Neem. IX. p. 118. 121. *Judithæ*, Judith. IX. & VI. p. 126. 128. *Tobiæ*, Tob. III. ibid. *Baruchi* p. 129. *Mardochai* & *Estheris* ex Esther. XIII. & XIV. p. 130. 131. Precatio *Salomonis* nomine ex libro Sapientiæ c. IX. p. 133. quem librum Camerarius ait existimari compositum à Philone κατὰ προσωποποιΐαν. *Salomonis* ex 3. Reg. VIII. p. 135. Ex Proverbior. XXX. p. 140. *Neemiæ* 2. Maccab. I. *Psalmus* LI. p. 142.

Formulæ precationum piarum recentes, à Camerario Græce compositæ p. 144. seq. elegia Eucharistica ad CHristum p. 157.

Formulæ benedictionum & laudes atque gratias DEO agendi, ex sacris litteris, Melchisedechi, Genes. XIV. p. 160. Isaaci Genes. XXVIII. Jacobi Genes. XLVIII. Benedictio sacerdotalis Num. VI. Salomonis 3. Reg. VIII. p. 161. Esdræ, Esdr. VII. p. 162. Trium puerorum (*) p. 163. Zachariæ ex Luc. I. p. 167. cum Latina metaphrasi Heroica p. 234. Elisabethæ ex Luc. I. Esaiæ XII. ex Metaphrasi Græca Camerarii Heroica. p. 168. Tobiæ XIII. p. 169. Mosis (**) Exod. XV. p. 172. Annæ & Elcanæ (***) 1. Samuel. II. p. 174. Davidis

(*) Ad calcem hujus hymni sive δοξολογίας, ex libris ecclesiasticis Græcorum hæc adduntur. p. 167. εὐλογεῖτε Ἀπόστολοι, προφῆται καὶ Μάρτυρες Κυρίου τὸν Κύριον, ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. Εὐλογοῦμεν Πατέρα, καὶ Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα. Τὸν Κύριον ὑμνοῦμεν καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν, προσκυνοῦμεν τὸν Κύριον, ὑμνοῦντες καὶ ὑπερυψοῦντες αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

(**) ἄρδην βυθίσας Φαραὼν, Μωσῆς λέγει.

(***) Θεὸν γεραίρει χήρα τίκτουσα ξένως.

Davidis 2. Reg. XXII. p. 176. Hiskiæ Regis, Esai. XXXVIII. p. 180. Judithæ, Judith. XVI. p. 181. Jesu Sirachidæ p. 182. Mariæ Virginis ex Luc. I. p. 185. cum metaphrasi Latina Heroica Camerarii. p. 236. hymnus ἐξιτήριος sive valedictorius Simeonis, ex Græca ejusdem Camerarii metaphrasi p. 186.

Doxologia Ecclesiastica p. 186. Precatio Clementis Alex. p. 222. Hymnus in Salvatorem p. 223. Hymnus quotidianus. p. 224.

Hymni recens Græco carmine à Camerario compositi, in SS. Trinitatem p. 187. in CHristi genethlia sive Nativitatem. p. 188. 191. 192. 212. 218. in Spiritum S. p. 195. in passionem & resurrectionem CHristi. p. 208. ᾠδὴ εὐλογητική. p. 225.

Formulæ gratiarum actionum recentes Græcæ. p. 227.

Preces pro Catechumenis in terra prostratis, incipiente Diacono, lege Ecclesiæ, ex his quæ sunt apud S. Chrysostomum in primum secundæ ad Corinthios, Latine versæ à Camerario. p. 230.

Formulæ precum Latinæ. p. 237. Psalmi XLVI. meditatio, DEUS noster refugium & virtus. p. 250.

Definitiones rerum sacrarum, Græcè compositæ à Camerario. p. 255-261.

Responsio versibus Græcis jambicis ad triplex dubium, quomodo precibus precumque formulis sit opus, cum DEO jam nota sint omnia, nec curet ille verborum cultum aut blanditias, & ipse immotus atque immutabilis sit in suis consiliis. p. 262. 263. Sed tertium dubium ejusque solutionem non injucundum fuerit hoc loco ipsius verbis cognoscere:

Ἀλλ᾽ ἐστὶν ὁ Θεὸς οἷος αἰὲν ὁ αὐτὸς ὤν,
καὶ ἀμετάβλητος ἐν οἷς προέθετο πανταχοῦ,
πῶς οὖν ἀκούσας τῶν ἐμῶν προσευγμάτων
μεταστρέφοιτο προσπαθῶν πάθεσιν ἐμοῖς;
οὐ γὰρ μετανοεῖ κεῖνος ὥσπερ τις βροτός.

ΛΥΣΙΣ.

Διὰ τοῦτο γίνεθ᾽ ὅσα γ᾽ αἰτησώμεθ᾽ ἂν
τῇ πίστει ἀντιβολοῦντες, ὅτι κεκελεύσμεθα
καὶ τῆς ἐπαγγελίας πάρεστι τἀσφαλές.
οὗτος γὰρ ἀτρέπτου Θεοῦ καϊδίου,
οὐκ ἔσθ᾽ ὅμως οὐδ᾽ ἀνελεήμων στερρότης.

ἀλλ᾽ αἰὲν εὔσπλαγχνον τρόπον ἔχει χρηστὸς ὤν.
οὐ γὰρ ἐπαΐειν δυναμένης ἀνθρωπίνης
φύσεως, λεγομένων ῥήμασιν θείων Θεοῦ,
ταῖς ἀσθενείαις τῶν βροτῶν ὁ Κύριος
συμπεριφέρεται διαλεχθεὶς σωτηρίως,
ἅτ᾽ οἶδε πονηρῶν, ἅτε προεῖπεν ἀποπλανῶν.
βούλῃ δὲ πάντα κατειδέναι σαφῶς τάδε;
πίστευε, τῇ πίστει γὰρ ἡ γνῶσις ἕπεται.
πίστις δὲ τὰς ἱερὰς γραφὰς στήριγμ᾽ ἔχει
ἐπὶ τοῦ Θεοῖο τετελειωμένη λόγῳ,
ὕκτουσα γνῶσιν ἀληθείας σωτήριον.

5. Ἀριθμολογία ἠθικὴ, in quo libello continentur Græcè numeris (*) definitæ indicationes variæ, de quibus animus instrui potest multiplici cognitione, inprimis prudentiæ & honestatis præceptis, v. g. *tria non indigent multis laudibus, sed præstantiam ipsa suam satis produnt per se:* ά, καλὸς οἶνος πινόμενος, β´ λόγος σοφὸς προφερόμενος, γ´ ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐν τοῖς δεινοῖς. *1. bonum vinum quando bibitur. 2. sermo sapienter prolatus. 3. vir magnus in rebus adversis. Ad quatuor res properare stolidum est,* α´ ἐπὶ μάχην καὶ πόλεμον. β´ ἐπὶ τὸ μεθύσκεσθαι καὶ τὴν κυβείαν. γ´ πρὸς δεῖπνον ἂν ᾖς ἄκλητος, δ´ πρὸς τὸ λαλεῖν ὄντα ἀνόητον. *1. ad rixam & bellum. 2. ad ebrietatem & aleam. 3. ad cœnam si non sis vocatus, & 4. ad loquendum si non sapias* &c. Huic arithmologiæ Ethicæ subjiciuntur Græcè, fabulæ sex: Etho-

(*) Qualia Græce hoc libello dedit Camerarius, & Philo offert libello de numero septenario talia multa notarunt libris Latine editis Petrus Bungus in opere de mysteriis numerorum Bergoni 1585. & Paris. 1618. 4. Petrus Lindenbergius de præcipuorum iam in sacris quam Ethnicis scriptis numerorum nobilitate, mysterio & eminentia, cum auctario Henr. Ranzovii, Rostoch. 1591. 8. & cum novo auctario ad calcem Christiani Woldenbergii de numeris utriusque juris, Francof. 1670. 4. Athanasius Kircherus in arithmologia de abditis numerorum mysteriis, Rom. 1665. 4. Joannes Rhodius sive Rosenbergius in trinis Theologicis, Philosophicis & Jocosis, Chiliade 1. & 2. A. 1584. & 1585. 8. Jo. Paulus Wurfbainius de numero septenario, Jo. Bona de Divina Psalmodia p. 413. 443. 451. Opp. & Auctor libri Germanice editi das ein mal eins cum notis variorum, Dreßden 1703. 8. Jo. Fridericus Riedererus in der Geheimniß reichen Zahl Drey. Norimb. 1712. 8. Carolus Bisani in dem Schlüssel zum Geheimniß der Weisen und klugen Welt. 1708. 8. atque idem Riddererus in Untersuchung der Zahl Sieben. Francof. 1719. 8. &c.

Ethopœia Hesiodi adversus Lucianum (*) se defendentis, ἴσα εἴποι ἂν εὐλόγως ὁ Ἡσίοδος ἀποκρινάμενος πρὸς τὴν Λουκιανικὴν ἀντιλογικὴν προσλαλιάν. Exempla narrationis, apophthegmatum & parabolarum. Ænigmata XXI. sive griphi Græcis versibus hexametris. στίχοι ὑφαντοὶ sive versus per verba singula invicem sibi respondentes, quales sunt hi duo:

ἄρτος, χιτὼν, πατὴρ τε καὶ λιμὴν γίνε
πεινῶσι, γυμνοῖς, ὀρφανοῖς, τοῖς ἐν ζάλῃ.

& retrogradiendo:

αἰδὼς, πόνοι, φρόνησις, ἡσυχία πρέπει
γέρουσιν, ἀνδράσιν, νέοισι, παιδίοις.

Problemata arithmetica IV. & Geometrica IV. quorum primum petitum ex Plutarchi convivio VII. sapientum. Dialogi III. more Socratico instituti. Confirmatio definitionis de pulchro. Expositio definitionis de ratiocinatione. Confutatio, quod Plato non in Ægypto res sacras Hebræorum didicerit. Chria de dicto Biantis quo malos pœnam effugere negavit. Laus sententiæ Isocrateæ in Orat. de pace, quod nullum præsentius sit remedium adversus animorum ægritudines & cupiditates quam prudens & oportuna oratio. Descriptio picturæ qua tempus noscendum innuitur. Rei admirandæ quæ domo de cœlo tacta olim in qua Hunericus commoratus est, accidit, enarratio. Græce omnia, Basileæ apud Jo. Oporinum 1551. 8.

Eadem collectio auctior vidit lucem addita etiam Latina versione Joachimi Camerarii filii, subjunctisque exemplis diversis exercitii Rhetorici, id est, oratione perspicua enunciandi cogitationes prudentiæ & doctrinæ. Lipsiæ ex officina Valentini Papæ, 1552. 8. & apud Voegelinum 1571. 8.

6. De invocatione sanctorum qui ex hac vita excesserunt. Lipsiæ 1584. 8. In hoc libello post præfationem Latinam ad Petrum Medmanum de miseria eorum qui veritati improbe resistunt, exhibentur Græce (1) Camerarii (**) Epistola ad Bartholomæum Latomum, qui san-

Rrr 2

(*) Luciani Διάλεξις πρὸς Ἡσίοδον legitur T. 2. edit. Amst. p. 486.

(**) Inscribitur Epistola: ὁ Ταμίας τῷ Λατόμῳ χαίρειν. Denotat autem vocabulum

ſanctorum invocationem tuendam in ſe ſuſceperat. (2) Epiſtola Camerarii ad Matthiam Irenæum Francum de ſtatu illorum temporum, & de Lutheri ac Melanchthonis meritis in Eccleſiam remediisque Eccleſiæ emendandæ. (3) Epiſtola *Antonii Eparchi* ad Philippum Melanchthonem, quam dignam lectu infra ſubjiciam, fateor enim & mihi contigiſſe, quod legentem eandem ſenſiſſe ſe teſtatur Camerarius, *ἣν ἀναγνοὺς ἥσθην τι τῆς λέξεως εὐαρμοσίᾳ καὶ γνώμης εὐστοχίᾳ, καὶ ἐδόκουν ἐν ἐκείνῃ ἐναργῆ τινα εἰκόνα τῆς πάλαι ἑλληνικῆς σοφίας καθορᾶν, ἐχάρην δὲ καὶ ὑπὸ τοιούτου ἀνδρὸς ἀξίως ἐπαινούμενον ἰδὼν τὸν Φίλιππον.* (4) Camerarii Epiſtola ad Zoëbium ex amico adverſarium. (5) De futura rerum mutatione præſignificatio, adjuncto loco ex Plutarchi Sylla. Hæc ſcripta Græce vulgata à Camerario, Latine vertit & poſt anni ſpatium in Academia Regii montis edidit M. Melchior Iſinderus, adjuncto ſcripto Melanchthonis de aperiendo ludo liberalium artium litterario, quod idem Iſinderus ex Germanico Latine eſt interpretatus. Sed ecce jam tibi promiſſam Antonii Eparchi ad Melanchthonem Epiſtolam.

ΦΙΛΙΠΠΩ ΤΩ ΜΕΛΑΓΧΘΟΝΙ,

Ἀντώνιος ὁ ἔπαρχος, εὖ πράττειν.

Τὸ σεμνόν σου τῶν τρόπων, καὶ τὴν λοιπὴν ἐπιείκειαν οἶδα, παρὰ πολλῶν ἀκούσας Μελάγχθον αἰδέσιμε. ἔγνων ἔτι δὲ καὶ τὴν παιδείαν, καὶ τὸ φιλόσοφον ἦθος σου, καὶ τὴν περὶ τοὺς λόγους δεινότητα, ἐντυχὼν τοῖς λογιωτάτοις ὑπομνήμασί σου. ἐπυθόμην δὲ αὖθις καὶ τὸ ἀξίωμα ὃ φέρεις παρὰ πᾶσι τοῖς ἐν τέλει χριστιανοῖς, ἐπὶ τούτοις καὶ ἣν κέκτησαι παρρησίαν πρὸς Ὀυελβετίους τε καὶ Γερμανοὺς, καὶ τοὺς λεγομένους Φράγκους, παρ᾽ οὐκ ὀλίγων

lum *Ταμίας* Camerarium ſive Quæſtorem (Kammermeiſter) quod nomen officii majoribus ejus præ avito Liebhardi placuit, ex qua familia patritia Norimbergenſi natus eſt Joannes, Senator Pabebergenſis ſive Bambergenſis Joachimi noſtri Camerarii Pater. Confer Jo. Theodori Leubſcheri τοῦ μακαρίτου ἀποσπασμάτια litteraria c. 2. Nova litteraria Germaniæ A. 1705. p. 10. Pauli Freheri theatrum virorum doctorum pag. 1468. & Hiſtoriam Bibl. D. Joannis Fabricii Theologi Helmſt. parte IV. p. 35.

ὀλίγων ἔμαθεν. ταῦτα μέγιστα ἴνδα σοι, εἴτε περὶ Θεοῦ, εἴτε περὶ τῆς φύσεως, εἴτε περὶ τῆς φιλοπονίας εὐεργετήματα, ἐκκαλυπτικὰ γίνεται σημεῖα, τοῦ μέγα τι δύνασθαι κατορθοῦν ἐν τῷ βίῳ. ὅθεν πολλάκις πρὸς ἐμαυτὸν σκεψάμενος τὴν εὐμοιρίαν ταύτην τῶν προσόντων σοι πλεονεκτημάτων, ἐν μέρει δὲ καὶ τοὺς παρόντας καιροὺς λογισάμενος, ὡρμήθην, κἂν μήπω πρότερον ἢ γράμμασι περιτετυχήκαμεν ἀλλήλοις, ἢ ἄλλως συνεληλύθαμεν, ἐν τῷ παρόντι γε ἐπιστεῖλαι σοι. ἅμα μὲν φιλίας ἀῤῥαβῶνα καταβαλλόμενος πρὸς σὲ, ἅμα δὲ, καὶ συμβουλεῦσαι τὰ δοκοῦντα πρὸς τὸν παρόντα θόρυβον ἐνθυμούμενος. ὁρῶν γὰρ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ἐν Χριστῷ πολιτείας κάμνουσαν ἤδη τὰ λοίσθια, καὶ τὸν ὑπὲρ ψυχῆς ἀγωνιζομένην ἀγῶνα, μηδένα δὲ τῶν δυναστευόντων ἢ ἐπικουρῆσαι προαιρούμενον, ἢ ὅλως αἰσθανόμενον τοῦ κακοῦ, ἄχθομαι καὶ περιπαθὴς γίνομαι, κινδυνεύων καὶ ταύτης τῆς κοινῆς ἁπάντων πολιτείας ἀποστερηθῆναι, ὥσπερ δήπου καὶ τῆς ἰδίας. ἀσπαζόμενος γὰρ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὸ τῆς δουλείας ἐπάρατον ἄχθος ἀποφεύγων, ἐν ἀλλοδαπῇ νυνὶ διατρίβω, ὅθεν οὐδ' ἐξ ἀπόπτου μοι γίνεται θεάσασθαι τὸ πατρῷον ἔδαφος ἀδακρυτὶ, Ἐλλάδια τὴν ποτὲ κλεινὴν, ζυγὸν δουλείας ἀκλεῶς ὑποφέρουσαν. συμφέρομαι δ' ὁπωσδήποτε τοῖς παροῦσιν, ἀρκούμενος τῇ κοινῇ ταύτῃ τῶν χριστιανῶν εὐδαιμονίᾳ, ἧς ἀρχὴν ἥγημαι καὶ πηγὴν τὴν ἀοίδιμον ἐλευθερίαν. τὸ δὲ καὶ ταύτης στερηθῆναι κινδυνεύειν χριστιανοὺς, δεινὸν πάντως, καὶ οὔτε οὐρανοῦ οὔτε γῆς ἁπτόμενον φαίνεται. ἀλλ' οἱ μὲν οὔ φασι ταῦτα γενήσεσθαί ποτε. ἐγὼ δὲ τοῦτο μόνον ὑπόθεσιν τῆς ἐπιστολῆς ποιούμενος, καὶ σέ ποτε προσκαλέσομαι μάρτυρα, ἂν μὴ πρὸς τὸ βέλτιον μεθαρμοσθῇ τὰ χριστιανῶν. τί γὰρ, αἰδέσιμε Φίλιππε, Σολιμάνης ὁ πάσης ἀρετῆς ἐχθρὸς, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν πραγματεύεται οὐδὲν ἄλλο πάντως, ἢ τὸν τοῦ ψευδοπροφήτου νόμον κύριον ἀνὰ πᾶσαν καταστῆσαι τὴν οἰκουμένην. μήτιγε χρημάτων ἀπλήστως ἔχει; μήτιγε προσόδων; ἥκιστα. καὶ χρήματα γὰρ καὶ προσόδους ὅσας οὐδεὶς ἄλλος ἔχει. μήτιγε πόλεων καὶ χώρας ἐπιθυμεῖ; καὶ μὴν περὶ πάντας πλείονα μόνος ἔχει. τί δή ἐστιν ὃ βούλεται; εὐσεβής τι, νὴ τὰς χάριτας, καὶ θεῖον, ὡς οὐκ

οὐδ' εἴ τις ἄλλος λογίζεται. ὥσπερ ἕτερος Ἡρακλῆς, ἐξελάσαι τοῦ κόσμου τὴν κακίαν προῄρηται, καὶ καταστῆσαι τὴν ἀρετήν, μακαρίους τε ἡμᾶς ἀπαξάπαντας ἀποδεῖξαι. τί τοῦτο λέγεις; παπαὶ τῆς εὐεργεσίας. οἰόμενος μηδένα τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμόνως οἷόν τε βιοῦν, ἂν μὴ κατὰ τὴν Μαωμὲθ πολιτείαν βιώῃ, βούλεται τὸν νόμον αὐτοῦ, ἄρχοντα πάντων ἀποφῆναι. τοῦτ' ἔστ' ἐκεῖνο, Φίλιππε, τοῦτ' ἔστι τὸ σπουδαζόμενον αὐτῷ. κἂν δαίμονί τινι πονηρῷ, τὴν οἰκουμένην ἅπασαν ὑπὸ χεῖρα οἱ ξυμβαίη γενέσθαι, τούτου δὲ μόνου μὴ τύχοι, οὐ παύσαιτ' ἂν αὖθις πολεμῶν ἡμῖν, ἔστ' ἂν ὕδωρ τε νάῃ καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ. οἱ δὲ τὰ χριστιανῶν διοικοῦντες, τίνων ἔχονται πρὸς Θεοῦ; ἢ τί πρὸς ἐπανόρθωσιν κατορθοῦσι τῷ βίῳ; ἐν πέντε σισύραισιν ἐγκεκορδυλημένοι καὶ ῥέγχοντες, φησὶν ὁ κωμικός, οὐδ' ὄναρ λογίζονται τῶν σφίσι προσηκόντων. οὔτε γὰρ τῶν παρόντων ἐπιμελοῦνται, οὔτε τοῦ μέλλοντος πρόνοιαν τίθενται, ἀλλ' ἔργον κηφήνων ἐργαζόμενοι, μάτην ἀεὶ τρίβουσι τὸν χρόνον. κἂν δέποτ' ἐνθυμηθῶσι τι τῶν δεόντων ποιεῖν, αὖθις ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἀναβαλλόμενοι, ἄτῃσι παλαίουσι παρὰ τὸν Ἀσκραῖον Ἡσίοδον. ἢ γὰρ τῶν καιρῶν ὑστεροῦντες, οὐδὲν συμπεραίνουσιν, ἢ διϊστάμενοι πρὸς ἀλλήλους ἐπ' οἴκου πάλιν ἄπρακτοι γίνονται. διὸ συμβαίνει τὸν τύραννον, οὐ μόνον ἀνεπιλήπτως ἄρχειν φαίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἐπαινετῶς. ἡμᾶς δὲ ἀτημελήτως, καὶ εἰ μὴ προπετὲς εἰπεῖν, πάνυ ψυχρῶς. ἔνθεν δὴ τὰ μὲν ἡμέτερα, σάλῳ πολλῷ καὶ κλύδωνι καθ' ἑκάστην κατὰ κρημνοῦ φέρεσθαι συμβαίνει. τὰ δὲ τῶν πολεμίων, ἀλληλουχίας ἀρρήτῳ τινὶ τάξει, ὀρθούμενα καὶ κατευοδούμενα δείκνυσθαι. εἶθ' ἡμεῖς ποτνιώμεθα καὶ τὰς χεῖρας αἴρομεν, καὶ τὸ θεῖον ἐπιβοώμεθα. οἱ δὲ καὶ καταγελῶσιν ἡμῶν. ἀλλ' εἰ μὲν ἡ κάκωσις αὕτη θεόθεν ἐφέρετο τοῖς πράγμασιν, ἦν ἂν παντὸς νοῦν ἔχοντος τὴν θεομηνίαν γενναίως ἐνεγκεῖν. ὅταν γὰρ τις θεῶν βλάπτῃ, δύναιτ' ἂν οὐδ' ἂν ἰσχύων φυγεῖν, λέγει Σοφοκλῆς. ἐπειδὴ δέ, οὐδὲν ἄλλο τοῦ σφάλλεσθαι καὶ κακῶς διατίθεσθαι τὰ ἡμέτερα αἴτιον εἶναι φαίνεται, ὅ τι μὴ μόνον τὸ ῥαθυμεῖν καὶ τὸ πρὸς ἀλλήλους διΐστασθαι, τί δεῖ Θεῷ προσάπτειν τὰ ἡμῖν ἁμαρτανόμενα; ἢ τύχῃ μέμφεσθαι

ὅταν

ὅταν ἡμεῖς ἀμελῶμεν, καὶ μηδὲ τὴν χεῖρα τοῖς πράγμασιν ἐπιβάλλω-
μεν; δεῖ γὰρ κατὰ τὴν παροιμίαν, τὰν χεῖρα ποτιφέροντα, καὶ τὰν τύ-
χαν ἐπικαλεῖν. ἐπειδὴ τοῖς ῥαθυμοῦσι καὶ ἀμελῶς ἔχουσι, καὶ τὸ δαιμό-
νιον ὀργίζεσθαι πέφυκεν. ὅπερ γὰρ οἰκίας δεσπότης, καὶ στρατοπέδου στρατη-
γὸς, καὶ νοσούντων ἰατρὸς, τοῦτο καὶ βασιλεὺς πόλεων ἐστὶ καὶ δήμων.
ὥσπερ δὲ, ἂν μὴ καλῶς ἐκεῖνος τὰ τῆς οἰκίας οἰκονομήσῃ, μήθ᾽ ὁ στρατη-
γὸς τὰ τοῦ στρατοπέδου, καὶ τὰ περὶ τοὺς νοσοῦντας ὁ ἰατρὸς, συμβαίνει κα-
κῶς ἀπόλλυσθαι πάντα, οὕτω καὶ βασιλεὺς δήμων καὶ πόλεων, ἢ δι᾽ ἄγνοιαν
ἢ διὰ κακίαν ὀλιγωρήσας, ἀνάγκη κἀκεῖνον καὶ πάντας καταστρέψαι κα-
κῶς. ὥς τε οὐκ ἀπὸ τοῦ δέοντος λέγοιτο, ὅτε τὰς πόλεις ἐπὶ τὸ βέλτι-
ον ἐπιδιδόναι, ὅταν οἱ βασιλεῖς φιλοσοφήσωσιν ἢ βασιλεύσωσιν οἱ φιλό-
σοφοι. καλῶς ἔχει ταῦτα, εἴποι τις, ἂν μὴ φρενῶν ἀμοιρῶν, ἀλλὰ δεῖ καὶ
τὰς πόλεις καὶ τὸν δῆμον, πρὸς τὸ τοῦ βασιλέως ἁρμόζεσθαι βούλημα, εἴπερ
ὁλοσχερῶς μέλλοι καλῶς ἕξειν τὰ πράγματα. ὥσπερ γὰρ οὔτε νοῦς ἄνευ χει-
ρῶν ἰσχυρὸς, οὕτως οὔτε χεῖρες ἰσχύουσιν ὑπὸ νοὸς μὴ ὑπηρετούμεναι. ἰσχὺς οὖν
καὶ σοφία συνδυασθεῖσαι, ἄμαχόν τι καὶ δυσχείρωτον γίνεται. ὁ γὰρ νοῦς ἐν
ἀνθρώπῳ, τοῦτο βασιλεὺς ἐν πόλει. ὃ δὲ χεῖρες, τοῦτο τὰ πλήθη. ἀμ-
φότερα μὲν οὖν συγγενόμενα, δυσπολέμητα γίνεται. θάτερον δὲ, ἀλυσιτε-
λὲς παρὰ θάτερον φαίνεται. ὀρθῶς οὖν καὶ ὁ Κῷος κεῖνος Ἱπποκράτης, δεῖ
φησὶν οὐ μόνον τὸν ἰατρὸν ἑωυτὸν παρέχειν τὰ δέοντα ποιέειν ἐθέλοντα, ἀλλὰ καὶ
τὸν νοσέοντα, καὶ τοὺς παρεόντας, καὶ τὰ ἐκτὸς, ὥς τε δοκεῖ καὶ τὸν οἶκον καλῶς
διιθύνεσθαι, ἂν ἁρμοδίως ἔξῃ καὶ τὰ λοιπὰ πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην, καὶ τὸν ἰα-
τρὸν εὐδοκιμεῖν, ἂν εὐπειθὴς ὁ νοσῶν ᾖ. οὐκοῦν καὶ τὸν βασιλέα ὡσαύτως, ἂν
οἱ δῆμοι τὰ δέοντα ποιῶσιν. ἀλλ᾽ ἔοικε καὶ κατὰ τοῦτο δυσμενείᾳ τινὶ τύχης,
ἐλαττοῦσθαι τὰ καθ᾽ ἡμᾶς. τοὺς γὰρ ὑπὸ τὸν τύραννον δήμους, συμφρο-
νοῦντας ἅπαντας πρὸς ἀλλήλους, καὶ τὸν νοῦν αὐτῷ μόνῳ προσέχοντας ἴδοι τις
ἄν, οἴκοι τε μένοντας κἀν ταῖς πολεμικαῖς περιστάσεσι γενομένους. ὅθεν συμ-
βαίνει τὸ δέον ἀεὶ διαφερόντως ἐξ αὐτῶν γίνεσθαι. χριστιανοὺς δὲ, παραπλή-
σια πάσχειν συμβαίνει τοῖς ἀδεσπότοις σκάφεσιν. ὅταν γὰρ καταφρονῶσι τοῦ
προσ-

προεστώτων, καὶ πρὸς ἀλλήλους στασιάζωσιν οἱ πλωτῆρες, διὰ τὸ μὴ δοκεῖν
πᾶσι τὰ αὐτὰ, τῶν μὲν προτεινόντων τοὺς κάλως καὶ πλέειν προαιρουμένων,
τῶν δὲ ἐκσειόντων καὶ προσορμίζειν ἀναγκαζόντων, ὁ πλοῦς ἐπισφαλὴς πως
γίνεται, καὶ τὸ σκάφος ὑπὸ μικροῦ πάνυ χειμῶνος περιτρέπεται. οὐ μό-
νον δ᾽ ἔξω γινόμενοι χριστιανοὶ ταῦτα πάσχουσιν, ἀλλ᾽ ἔστι καὶ οἴκοι μένοντας
θεάσασθαι οὐκ εὐαρμόστως ἔχοντας. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῶν ἀνθρώπων ἔθνη,
κατὰ τοὺς κειμένους νόμους, τὰ μὲν αἱρούμενοι, τὰ δὲ φεύγοντες, κατ᾽ ἰδίαν
τοὺς βίους ἔχουσι σώφρονας καὶ ὁσίους. ἡμεῖς δὲ, ἔθεσι καὶ δόξαις διαφόροις
ἑπόμενοι καθ᾽ ἑκάστην πρὸς ἀλλήλους μαχόμεθα, καὶ εἰς αἰῶνα γε μαχη-
σόμεθα ἂν μὴ Θεὸς εὐμαρίσῃ τὸ πάθος. οὐ λέγω δὲ ἰδιώτας, ὧν οἱ μὲν
εὐεξίαν σώματος τἀγαθὸν εἶναι νομίζουσιν, οἱ δὲ οἰνοφλυγίαν, οἱ δὲ καὶ
χείρονα τινὰ τούτων, ἀλλὰ καὶ τῶν δοκούντων παιδείας μεταλαχεῖν. οἱ
μὲν γὰρ νῦν πλεῖστον διαβιώσωσιν ἡδόμενοι, τοῦτο εὐδαμονίαν ἡγηνται τὴν
ἀνωτάτω. οἱ δὲ, ἐν ἀρετῇ τὸ μακάριον τίθενται. καὶ οἱ μὲν λόγους καὶ
μαθήματα πρὸς τὴν εὐδαίμονα συντελεῖν νομίζουσι βίον. οἱ δὲ φεύγουσι ταῦ-
τα, ὑπό τινων κακοδαιμόνων γοήτων παραπεισθέντες. καὶ οἱ μὲν γάμους,
οἱ δὲ τὴν μοναυλίαν ἐπαινοῦσιν, οἱ δὲ περὶ τὰ χρήματα ἐπτόηνται. οἱ δὲ, ἄλ-
λο νομίζουσι τἀγαθόν. καὶ αὖθις ἄλλο ἄλλοι. ἕκαστοι δὲ τούτων ταῖς ἰδίαις
ἑπόμενοι δόξαις, τὸν ἀκήρυκτον ἄγουσι πόλεμον πρὸς τοὺς λοιπούς. συμβαί-
νει γὰρ τῶν ὄχλων, τοὺς μὲν, τούτοις, τοὺς δ᾽ ἐκείνοις, τοὺς δὲ τοῖς ἄλλοις
προστιθεμένους, διαφέρεσθαι παρὰ πάντα τὸν βίον. τὰς μὲν οὖν ἀληθεστά-
τας αἰτίας τοῦ νοσεῖν καὶ κακῶς ἔχειν τὰ χριστιανῶν, Θεὸν ἀνάγκη μόνον εἰ-
δέναι. τὰς δὲ πιθανὰς καὶ εὐλόγους εἶναι δοκούσας, ταύτας ἡγῆμαι μόνας,
ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ στοχαζόμενος. ἀλλὰ τί ταῦτα πρὸς τὰ παρόντα;
ἐν ἄλλῳ χρόνῳ πολυπραγμονεῖν ἔσται περὶ τούτων. ὁ γὰρ παρὼν καιρὸς,
ὦ συνετώτατε Φίλιππε, κατὰ Δημοσθένην εἰπεῖν, μονονουχὶ λέγει φωνὴν ἀ-
φιεὶς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστὶν, εἴπερ ὑπὲρ
σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε. ἡμεῖς δ᾽ οὐκ οἶδ᾽ ὅν τινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρό-
πον πρὸς αὐτά. ἐστὶ δὴ τάγε ἐμοὶ δοκοῦντα ἔρωτι κατεχομένῳ τῆς εὐσεβοῦς
πολι-

πολιτείας, ἐν τῷ παρόντι τὰς ἔριδας ὑπερβάντας, ἐν τοῦτο μόνον ζητεῖν, ὅπως εὖ διαγενώμεθα. δῆλον γὰρ ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης, οὐδ᾽ ὑπὲρ μέρους χώρας ὁ τύραννος ἡμῖν πολεμεῖ, ἀλλ᾽ ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος. σὲ γοῦν ὑπολαμβάνων μόνον ἱκανώτατον εἶναι πάντων ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταγαγεῖν τὰ παρόντα, παρακαλῶ τοῦ θεοφιλοῦς ἕνεκα, πείθειν ἐθέλειν Γερμανοὺς οἷς οἶδας τρόποις καὶ ὡς ἔχεις δυνάμεως, ἐς ἄλλον ἀναβάλλεσθαι καιρὸν, τήν τε πρὸς ἀλλήλους καὶ τὴν πρὸς Ῥωμαίους φιλονεικίαν. δεινὸς δὲ εἶ τοῦτο δρᾶσαι, διά τε φρονήματος ὕψος, καὶ λόγου δύναμιν, καὶ τὴν λοιπὴν ἀρετήν. τοῦτο γὰρ μόνον ἀρκέσει τὴν ὁρμὴν ἀναστεῖλαι τοῦ Σολιμάνου, τάχα δὲ καὶ τὸ θράσος ἐπιτρίψαι. ἓν γὰρ βούλευμα σοφὸν, πολλὰς χεῖρας ὑπερνικᾷ κατὰ τὸ Σοφόκλειον ἔπος. ἄμεινον μὲν ἂν ἦν εἰ μὴ ἐγένετο τὰ σκάνδαλα τηναρχὴν, ἀλλ᾽ οὖν γεγονότα, τῷ βυθῷ λήθης παραδοθῆναι, κράτιστον ἔοικεν ἐν τῷ παρόντι γίνεσθαι. ὁ γὰρ Σολιμάνης ὡς ἐπυθόμην παρ᾽ ἀνδρῶν οὐ ψευδομένων, κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὡς οὐδέποτ᾽ ἄλλοτε παρασκευαζόμενος, πρὸς Γερμανοὺς πλησίστιος φέρεται. λεληθότως δὲ καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς λοιποὺς χριστιανούς. οὐδενὶ μᾶλλον ἄλλῳ θαρρῶν, ὦ γῆ καὶ ἥλιε, ἢ ταῖς πρὸς ἀλλήλους διαστάσεσι. σωφρόνων μὲν οὖν ἀνδρῶν ἐστὶ καὶ λογισμῷ χρωμένων ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς, τῶν οἴκοι διαφορῶν ἐπιλανθανομένους, μόνῳ προσέχειν τῷ πολέμῳ. ἠλίθιον γὰρ ἂν εἴη καὶ πάνυ σχέτλιον, τὸ καθόλου καὶ τοῦ περὶ ψυχῆς ἀγῶνος ἀμελήσαντας, τὸ λεγόμενον περὶ τῆς ἐν Δελφοῖς σκιᾶς διαφέρεσθαι. ὅπου γε καὶ τῶν ἀλόγων ὁρῶμεν τὰ πλεῖστα παρὰ τῆς σοφωτάτης φύσεως διδασκόμενα, ἐν ταῖς χρείαις ὁμοφρονεῖν, καὶ τοῦ κοινῇ συμφέροντος μὴ ἀμελεῖν. κύνες γάρ τοι πολλάκις περὶ μικρῶν ὀσταρίων οἴκοι διαφερόμενοι, τὸν κλέπτην ἰδόντες προσκύψαντα, εὐθὺς πρὸς ἀλλήλους συνέστησαν κατὰ τοῦ κοινοῦ λυμαντῆρος. καὶ σύες ὑπὲρ πόας ὀλίγης ἢ βαλάνου διιστάμενοι, τῶν θηρευτῶν παραστάντων, ἐπὶ τὸ κοινῇ συμφέρον ἐτράποντο, ὁμόσε γινόμενοι καὶ συνασπίζοντες ἀλλήλοις. ἀνθρώπους δὲ, γενομένους ἐν περιστάσει, πόσῳ μᾶλλον εἰκὸς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος συμφρονῆσαι. ἄτοπον παντελῶς καὶ ξένον, περὶ με-

πώρων φιλονεικεῖν ἐν τῷ παρόντι. γρηγορεῖν ἀκριβῶς ὀφείλομεν ἂν μὴ μαινώμεθα, καὶ πρὸς μόνον ἀτενίζειν τὸν κίνδυνον, ἵνα μὴ τὸν οὐρανὸν ζητοῦντες, τὴν γῆν ἀπολέσωμεν. οὐ γὰρ οἱ νῦν ἔχοντες, τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχουσι περὶ τῶν πραγμάτων κινδυνεύοντές τι καὶ μὴ κινδυνεύοντες. ἀλλ' ἀεὶ πρὸς τὰ παρόντα βουλεύονται ταῖς περιστάσεσιν ἐπακολουθοῦντες. οὐδ' ἀκριβολογοῦσι τὸ δίκαιον, οἱ ἐν δεινῷ γενόμενοι, ἀλλὰ τοῦ συμφέροντος ἔχονται. πέπεισμαι δὲ νὴ τὸν ἐποπτεύοντα πάντα, ἂν ἅπαξ ὁμονοοῦντας ὁ τύραννος αἴσθηται Γερμανοὺς, κἀγαθῷ τινι πειθομένους ἡγεμόνι, μὴ δ' ἐπιβῆναι τῆς χώρας αὐτῶν, ἄλκιμον παρὰ τὰ λοιπὰ τὸ γένος ἡγούμενος καὶ πολεμικώτατον. ἀλλ' ὅπουγε δύσανται, καὶ γυναῖκες ἂν αὐτῶν περιγένοιντο. ἐγὼ μὲν οὖν ἐλευθερίας ἐραστὴς ὢν διάπυρος, τοῦ εὐσεβοῦς ἕνεκα ταῦτα πρὸς σὲ διεξῆλθον. σὺ δὲ, συνετώτατε Φίλιππε, ἐς ἄκρον ἐληλακὼς τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, οὐκ ἀπορήσεις παραδειγμάτων ἑλληνικῶν, δι' ὧν Γερμανοὺς πείσεις ἑλέσθαι τὸ κράτιστον, εἰ τυχόν τις οἴκοθεν οὐ πείθοιτο. ἔρρωσο καὶ μὴ ἀπαξιώσῃς ἡμῖν ἀντεπιστεῖλαι ἢ ἑλληνιστὶ ἢ ῥωμαϊστί. ἐλαφηβολιῶνος ζ' φθίνοντος. ᾳ φ μ γ'. ἐνετίῃσι.

Sed antequam alias aliorum collectiones reseram; juvat elenchum cæterorum scriptorum laudatissimi Camerarii subjungere, pleniorem etiam & accuratiorem quam A. C. 1646. Gedani 8. singulari schediasmate vulgavit Georgius Summerus.

Anno CHristi M D XXIIII.

Conversio in Latinum sermonem primæ Olyuthiacæ *Demosthenis*. Haganoæ in officina Secceriana in 8.

1525.

Conversio in Latinam linguam *Luciani* scripti contra indoctum, multa tamen librorum supellectile tumentem. Witenbergæ in 8. 1525.

1528.

Primum editus libellus continens præcepta honestatis atque decori puerilis, qui auctior deinde A. 1544. prodiit. Scripsit enim in librum Camerarii de decoro Thomas Venatorius hendecasyllabos quosdam an. 1527. Vide tertium libellum Epistolarum Eobani lit. N. 6. & præ-

& præfationem Camerarii ad Megalam in præcepta morum, de quibus infra ad an. 1544.

1530.

Theocriti Græca poëmata cum præfatione Græca Joachimi Camerarii ad Georgium Heltum. Haganoæ apud Johannem Secerium in 8. De Græco-Latina editione cum Camerarii notis, infra ad A. 1553.

1531.

Illustrium ac Clarorum virorum memoriæ scripta epicedia per Helium Eobanum Hessum, item Epitaphia epigrammata composita à Joachimo Camerario. Norimbergæ apud Frid. Peypus in 8.

Δίωνος Προυσιέως σοφιστοῦ περὶ ἀπιστίας. *Dionis* Prusaensis Sophistæ, de eo quod non temere credendum, Latine versum cum annotationibus. Apud Joh. Petreum Norimberge in 8. Exstat etiam una cum apophthegmatibus & dictis septem sapientûm quæ Græce & Latine cum notis editis Leonhardus Lycius, Lipsiæ 1562. 8.

Fabii Quintiliani libri duo priores restituti, & annotationibus aucti. Haganoæ apud Secerium in 8. & Coloniæ apud Soteren. 1532. 8. cum Petri Mosellani, Protegensis, viri eruditissimi in Quintiliani Institutiones annotationibus. Deinde Qvintiliani libri XII. editi ex recensione Camerarii, cum Sichardi & aliorum notis, Coloniæ ex officina Gymnici 1534. 8. & adjectis Guilelmi Philandri castigationibus. 1536. 8. Basil. 1548. 8. &c.

1532.

Astrologica ex Hephæstione, Vettio Valente & aliis Græce, cum nonnullorum versione Latina, & Græca præfatione Camerarii. Norimbergæ apud J. Petrejum 1532. 4. De his abunde dixi lib. 3. præsentis Bibl. c. 20. p. 505. sqq. Volumen parvum claudunt Medicationes accommodatæ ad Astrologicam rationem, sive *Hermetis* trismegisti iatromathematica Græce p. 37. Similem collectionem MS. ex Hephæstione Thebano, Juliano Laodicensi Hermete & aliis memorat Lambecius lib. 7. p. 255.

Norica sive de Ostentis libri duo, primum editi cum præfatione Philippi Melanchthonis. Wittebergæ apud Georgium Rhau in 8. Et Basileæ apud Oporinum A. 1552. 8. cum Julio Obsequente, per Conradum Lycosthenem suppleto, & Polydori Virgilii libris III. de prodigiis, nec non Lugduni apud Johann. Tornæsium Typographum Regium an. 1589. in 12.

Johannis Varennii Syntaxis Græcæ linguæ cum annotatiunculis Joachimi Camerarii: Coloniæ 8. & Parif. 1548: 8. atque etiam Coloniæ 1576. 8.

1533.

De Theriacis & Mithridateis remediis Commentariolus, item ad Pamphylianum de Theriaca libellus *Galeni*. Item Galene antidota Andromachi. Theriaca Antiochi. Antidotus Philonis conversa in latinum, adjectis his & aliis quibusdam Græcis diligenter emendatis. Norinbergæ apud Joh. Petreum in 8.

Alberti Dureri, Clarissimi Pictoris & Geometræ de Symmetria partium in rectis formis humanorum corporum libri in latinum conversi. Norinbergæ in ædibus viduæ Durerianæ 1533. in fol. Ejusdem Dureri de varietate figurarum & flexuris partium ac gestibus imaginum libri duo. ibid. 1534. fol.

1534.

Tragœdiæ *Sophoclis*, Græce cum Camerarii notis in Oedipum Tyrannum Coloneum & Antigonem. In officina Secceriana Haganoæ. in 8. Notæ Camerarii in totum Sophoclem cum exemplo duplicis versionis prosariæ, qua Latine reddidit Ajacem lorarium & Electram. Basil. adpud Oporin. 1556. 8. & in editione Sophoclis quam cum Græcis scholiis H. Stephanus Gen. 1568. 4. & cum versione Viti Winsemii & scholiis Græcis Paulus Stephanus dedit, Genev. 1603. 4.

1535.

Erratum sive ὑπὲρ πλαίσματος, (*) in quo circiter quadraginta loca Autorum cum veterum tum recentium notantur. *Æolia*, Carmen elegiacum de Eventis, ad Mauricium Huttenum: nomina locaque Ventorum Græca & Latina. *Phænomena*, quæ est siderum & stellarum historiola carmine elegiaco ad Danielem Stibarum. *Prognostica*, ad eundem elegia, qua supra trecenta & triginta indicia tempestatum memorantur. Norimb. apud Joh. Petreum in 8. His in meliore editione Basil. 1536. 8. apud Balthasarem Lasium & Thomam Platterum accedunt Victus & cultus ratio, & quid fieri debeat per singulos menses. Nec non disticha, ex Græcis versa pleraque.

Κλαυδίου Πτολεμαίου Πελουσιέως τετράβιβλος σύνταξις πρὸς Σύρον ἀδελφόν.

(*) Hoc Camerarii scriptum nuper recusum est Halæ Sax. 1709. 8. in nova librorum variorum collectione, fasciculo I. p. 89-125.

φόν. ἢ αὐτοῦ καρπὸς πρὸς τὸν αὐτοῦ Σύρον. 1. *Claudii Ptolemai* Pelusienfis libri quatuor compofiti Syro fratri. 2. Ejusdem fructus librorum fuorum, five centum dicta ad eundem. 3. Traductio in linguam latinam librorum Ptolemæi duum priorum: & ex aliis præcipuorum aliquot locorum. 4. Converfio centum dictorum Ptolemæi in Lat. Joviani Pontani. 5. Annotatiunculæ ejusdem Joachimi ad libros priores duos judiciorum Ptolemæi. 6. Matthæi Gvarimberti Parmenfis opufculum de radiis & adfpectibus planetarum. 7. Aphorifmi Aftrologici Ludovici de Rigiis ad Patriarcham Conftantinopolitanum. Norimbergæ apud Jo. Petrejum. 4.

Macrobii opera omnia fingulari diligentia ab eodem Camerario emendata. Bafileæ ex off. Joh. Hervagii in fol.

Πρεσβευτικὸς Ἀριστείδου πρὸς Ἀχιλλέα, & Ἀντιρρητικὸς Λιβανίου p. 34. Hoc eft, quid dici amplius ab Ulyffe legato ad Achillem, & refponderi ab hoc potuerit. Utraque oratio *Ariftidis* & *Libanii* converfa in Latinum à Joach. Camerario. Ejusdem & Paraphrafis Græca Homerici utriusque loci Iliad. ί. addita eft. p. 81. & 90. Haganoæ anno XXXV. 8vo.

1536.

Theodoriti Epifcopi Cyrenfis rerum Ecclefiafticarum libri quinque in Linguam Latinam converfi à Joach. Camerario. Acceffit eodem Camerario autore Catalogus Imperatorum aliquot, ut & Epifcoporum in præcipuis Ecclefiis, nec non hærefeon & Catholicorum aliquot quorum in Theodoriti fcripto mentio fit, index: interpretatio denique vocabulorum οὐσία *Effentia* & ὑπόστασις *Subftantia*: & de difcrimine inter ifta duo, Bafilii Magni Epiftola. Bafileæ, apud Johannem Hervag. in fol. 1536. Et poftea cum aliis fcriptoribus Ecclefiafticis apud Froben. 1544. Nec non apud Sebaftian. Henric. Petri anno 1611. cum præfatione D. Joh. Jacobi Grynæi ad Nobil. D. Barthol. Schachmannum, gente Boruffum anno 1587. fcripta.

1537.

Narratio ftragis Heidelbergenfis edita à disjecta turri veteris arcis, in quam fulmen adactum fuiffet, expofita epiftola Jacobi Micylli, præmiffa epiftola quadam Joachimi Camerarii, cui Micyllæa refpondet. Tubingæ per Ulric. Morhardum, hoc anno feorfim edita Confer Micylli Sylvar. lib. 3. p. 216. 217. 228.

1538.

Æsopi Phrygis Fabularum celeberrimi Autoris vita. Fabellæ Æsopicæ plures quadringentis, quædam prius etiam, multæ nunc primum editæ, omnes antem orationis conveniente & æquabili veluti filo pertextæ à Joachimo Camerario Pabergensi. Fabulæ item Livianæ duæ: & Gellianæ aliquot, nec non Politiani, Gerbelii, Erasmi narrationes. His accesserunt explicatio nonnullorum & demonstratio Græcorum, de quibus Fabulæ aliquæ vel præcepta decerpta fuerunt: cum indice capitum & locorum quorundam doctrinæ & sententiarum, ad quæ narrationes referri possunt. Tubingæ ex officina Ulrici Morhardi: mense Septembri &c. in octav. Sæpius deinde hæ fabulæ ex collectione & interpretatione Camerariana recusæ sunt ut A. 1564. 8. & Alberto Reineccio curante Lipsiæ 1689. 8. adjectis phrasibus Latino Germanicis in tironum usum. Et eodem anno ibidem cum locis veterum apud quos fabulæ memorantur notatis à Christiano Daumio. In editione luculenta Lips. apud Vœgelin. A. 1570. 8. exstant fabulæ plures quingentis. Prodierunt etiam ex Camerarii recensione Lipsiæ 1547. 8. Fabellæ quædam notiores, partim exceptæ de priori editione, partim tunc primum compositæ. Et cum fabulis Gabrielis Faërni, curante Gregorio Bersmanno Annæbergensi, Lipsiæ apud heredes Steinmanni 1590. 8. &c.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΒΑΡΙΝΟΥ ΒΑΒΩΡΙΝΟΥ *τὸ μέγα καὶ πάνυ ὠφέλιμον.* Dictionarium *Varini Phavorini* (*) Camertis magnum & perutile, cum præfatione Joachimi Camerarii. Basil. apud Robert. Winter in fol. 1538.

1538.

Epigrammata veterum Poëtarum cum Epitaphiis &c. vide supra p. 495. Basileæ apud Hervag. 8.

Commentarius explicationis primi libri *Iliados*, & ejusdem conversio in Latinos versus, cum Græco textu: Argentorat. apud Cratonem Myllium in 4. Similis commentarius & Metaphrasis in librum Iliadis secundum prodiit ibid. 1540. 4. utraque recusa Francof. 1584. 8.

Galeni librorum Græcæ editionis pars quarta ab ipso emendata. Basil. In officina Hervagiana in fol.

Theonis

(*) Vide Volum. X. hujus Biblioth. p. 71.

Theonis Alexandrini in Cl. Ptolemæi magnam constructionem, commentationum libri XI. Græce ejus opera editi. Basil. apud Joh. Walderum in fol. ad calcem magnæ Syntaxeos Ptolemæi.

Oratio funebris dicta de *Eberhardo* primo duce Wirtenbergensi, cum aliquot Epitaphiis in eundem. Tubingæ apud Morhardum. 4.

1540.

Delectæ quædam Græcæ Epistolæ, Tubingæ apud Ulricum Morhardum. in 8. De his supra p. 493.

Poëmatia duo Bucolica Joachimi Camerarii Pabenp. *Dira* seu *lupus* & *querela* sive *Agelaus* εἰς ποτηρολοχλέπτην. 8. & deinde inter eclogas. an. 1568. 8.

Opera *M. T. Ciceronis* à Joach. Camerario diligenter castigata: additis Petri Victorii, & ipsius annotationibus, Basil. ex officina Hervagiana in fol. duobus Tomis distincta. Notæ Camerarii recusæ novissime in luculenta Ciceronis editione Verburgiana, Amst. 1724. fol. quart. & octav.

Cætera scriptis Ciceronis recensendis vel illustrandis opera à Camerario narrata, ut sub unum hoc loco conspectum ponatur, hæc est: Commentarii (*) in Orationem *pro Murena*, Lipsiæ 1542. 8. apud Nic. Wollab. & inter diversorum ad Ciceronis Orationes commentarios. Basileæ 1553. fol. apud Oporin. Vide sis etiam tomum quartum Orationum Ciceronis edit. Grævianæ. Commentarii in librum primum *Tusculanarum quæstionum*, ad Julium Pflugium, quibus inserta copiosa disputatio de imitatione, defensaque utilitas & bonitas & ratio quædam ac quasi via demonstrata illius, una cum Epistola ad Oporinum, qua Apollonii Tyanei de imitatione quoque sententia declaratur. Basileæ apud Robertum Winter. 1538. 3. Commentarii in reliquos quatuor libros, ad Danielem Stibarum, Canonicum Wirtebergensem, adjecto copioso indice: cum privilegio Cæsaris ad quinquennium. Basil. 1543. 4. mense Martio. Recusi in libros universos quinque commentarii, Basileæ 1548. 4. Adjuncti etiam sed non integri libris Tusculanarum, editis Paris. 1549. 4. cum notis

(*) *Philippus Melanchthon Epist. ad Camerar. p. 419.* Cum his diebus interpretari Murænianam Orationem cœpissem, tuasque enarrationes adjunxissem, legi dulcissimam concionem tuam de amicitia. In hac visus sum mihi videre imaginem animi tui, vera ratione cum cæteras virtutes tum & amicitiam colentis, magnamque ex cogitatione tuæ virtutis & nostræ amicitiæ voluptatem cepi.

tis Georgii Vallæ, Philippi Beroaldi, Erasini, Pagalini &c. Libellus *de partitione Oratoria,* totius artis capita complectens editus & alicubi explicatione auctus. Lipsiæ in officina Valentini Papæ 1544. 8. atque ibid. 1549. 8. *Epistolæ* quas vulgo appellarunt *familiares* cum præfatione & castigationibus. Lipsiæ ex officina Valent. Papæ 1544. 8. *De officiis libri III. De senectute, de amicitia, paradoxa* & *somnium Scipionis* cum prolegomenis. Lipsiæ ex officina Valent. Papæ 1548. 8. & 1558. 8. ubi etiam notæ Erasmi, Melanchthonis, Barthol. Latomi & Dionys. Lambini, nec non varietas lectionum ex antiquis libris. Commentarii in Orationem *pro L. Flacco,* ex Camerarii lectionibus collecti, editique inter variorum commentarios in Tullii Orationes, qui prodierunt Basileæ 1553. fol.

Θέωνος σοφιστοῦ γυμνάσματα.

Theonis Sophistæ, primæ apud Rhetores exercitationes, innumeris quibus scatebant antea, mendis repurgatæ & in Latinum sermonem conversæ, versione ad calcem voluminis separatim subjuncta. Basil. sumtu & cura Joh. Oporini 1540. in 8.

Elementa Rhetoricæ sive capita exercitationum studii puerilis & styli, ad comparandam utriusque linguæ facultatem. 8. Eadem locis aliquot auctiora, Basileæ apud Oporin. 1545. 8. 1551. 8. Lipsiæ apud Vœgelin. 1562. 1580. 8.

Elegiæ (*) ὁδοιπορικαὶ v. & Carmen ὁδοιπορικὸν Joh. Ludovici Brassicani. I. Metallaria. II. Dyringica & Encomium vitæ Rusticæ. III. Nemetum. IV. Saxonica. V. Plumbaria cum aliis quibusdam nunc primum editis, ut Elegia Vangionica de morte Eobani Hessi, & paraphrasi elegiaca loci: *Judæa & Jerusalem, nolite timere.* Argent. ex off. Cratonis Mylii in 8.

Herodoti libri novem quibus Musarum indita sunt nomina, Græcè. Ad hæc *Georgii Gemisti,* qui & *Pletho* dicitur, de iis, quæ post pugnam ad Mantineam gesta sunt, libri II. una cum Joachimi Camerarii præfatione, annotationibus, Herodoti vita: deque figuris, & qua usus est, dialecto: omnia in studiosorum utilitatem diligenter conscripta. Basileæ in officina Hervagiana in fol. anno 1540. per Jo. Hervagium & 1557. apud Bernardum Brand.

Thucy-

(*) Recusæ in Jani Gruteri deliciis Poëtarum Germanorum Tom. 2. p. 17. 22. 24. 39. 46. Metallaria prodiit etiam post Mich. Barthii Annæbergam, Basil. 1557. 8.

Thucydides cum scholiis antiquis Græce editus additis castigationibus & annotationibus Camerarii. Basil. apud Hervag. fol. 1540. & 1557.

1541.

Homeri Ilias & Odyspea cum scholiis Græcis, Porphyrii Homericarum quæstionum libro & opusculo de antro Nympharum, Græce ex recognitione Jacobi Micylli & Joach. Camerarii. Basil. in officina Hervag. 1541. 1551. parvo fol.

Θεοφράστου τοῦ Πλάτωνος μὲν πρῶτον, εἶτα δὲ Ἀριστοτέλους, μαθητοῦ καὶ διαδόχου τὰ μέχρι νῦν σωζόμενα ἅπαντα. *Theophrasti* opera, quæ restant, partim hinc inde conquisita, atque in unum veluti corpus redacta, partim à multis mendis, Doctorum virorum industria & meliorum exemplarium ope repurgata. Græce: adjuncta *Prisciani Lydi* metaphrasi in Theophrastum de sensu & phantasia. Accessit Joach. Camerarii Præfatio, in qua de præstita in hisce omnibus opera, tum de Simonis Grynæi CL. viri obitu aliquid dicitur. Bas. apud Hervagium in fol. In quibusdam exemplis præmittitur præfatio Hieron. Gemusæi.

Præcepta morum ac vitæ, accommodata ætati puerili: prosa oratione & carmine Elegiaco. De Gymnasiis sive Exercitationibus & ludis puerorum, dialogus. Ludus septem sapientum: carmine latino jambico. Expositio versuum Solonis, Tyrtæi, Callinoi Latine. Bas. apud Rob. Winter in 8. atque iterum Lipsiæ apud Vœgelin. 1544. 8. & apud hæredes Valent. Papæ, ibid. 1564. 8. 1576. & 1583. 8. & apud Jo. Steinmann. Lipsiæ 1588. 8. & novissime in tomo tertio methodorum de studiis instituendis, quas collegit & cum observatis suis edidit Tho. Crenius. Roterdam 1699. 4. Plurima idem præmisit in Camerarii laudem eruditissimorum virorum præclara testimonia.

Oratio de studio bonarum artium atque linguæ Græcæ atque Latinæ pronunciata ab ipso in Academia Lipsiensi. Lips. apud Valent. Pap. in 8.

1542.

Oratio senatoria de bello Turcico κατὰ προσωποποιίαν. Item Tyrtæi Carmina παραινετικὰ & alia nonnulla. Tubingæ apud Morhardum in 4to.

1543.

Synodica, id est, de Nicæna Synodo, Lipsiæ ex officina Jacobi Berwald. in 8. Vide infra ad A. 1561.

Doctrinæ de Religione controversæ inter sese opposita capita.

Versibus certis respondit Camerarius ad scurrilem criminationem de tribus Martinis: vide in Epist. Philippi ad Camer. Epistolam Crucigeri pagin. 432.

Xenophontis Atheniensis de Forma Reipub. Lacedæmoniorum: ejusdem de Forma Reipub. Atheniensium: Ejusdem de præfectura & disciplina Equestri liber: omnia nunc primum in Latinum sermonem conversa à Joach. Camerario, adjunctis annotationibus quibusdam, præmissaque Xenophontis vita. Lipsiæ in officina recente Valent. Papæ. 8. Eosdem Xenophontis libellos deinde Camerarius vulgavit ex eadem officina, 1556, 8. cum hippocomico suo sive disputatione de curandis equis: & de nominibus equestribus Græcis & Latinis: & historia rei numariæ sive de nomismatis Græcis & Latinis. Hæc separatim prodierant Tubingæ 1539. 8. apud Ulrica Morhardum.

1544.

Elegiaco Carmine Græco expressit Camerarius Psalmum CXXXIII. de concordia: de quo Philippus in Epist. ad Camerar. pag. 419. *Tuum Psalmum de Concordia multis jam ipse mea manu descripsi: imo & versionem multis scripsi ad verbum, adeo quotquot viderunt avide expetierunt.* Vide libellum in quo exponuntur V. quæstiones quibus tota doctrina & universum negotium Evangelicum continetur. propositæ Lipsiæ futuris Doctoribus Theologiæ. Lipsiæ ex Officina recente Valent. Papæ in 8.

1545.

Libellus Græcæ Grammaticæ Philippi Melanchtonis. Vide infra ad An. 1549.

Oratio dicta de cultu Pietatis ac Virtutis & studiis bonarum artium, exordiis doctrinæ publicæ, semestri æstivo à Joach. Camerar. Pabergensi. Lipsiæ in officina Valentini Papæ in 8.

De invocatione Sanctorum, vide supra p. 499. seq.

Capita pietatis & Religionis vide ad an. 1547.

1546.

Historia rerum gestarum in Græcia, succincta interpretatione librorum *Xenophontis* à Leonhardo Aretino exposita. Addita narratio est præcipuarum rerum temporis secuti prælium ad Mantineam usque ad Alexandrum Magnum. Lipsiæ apud Valent. Pap. in 8. Ab hoc Are-

Aretino Latine versus est etiam Procopius, non à Camerario, cui id præter rem tribuitur in Clarmundi vitis eruditorum T. 6. p. 52.

1546.

Belli Smalcaldici Anno MDXLVI. inter Carolum V. Cæs. & Protestantium Duces gesti origo, progressus & exitus. Commentarius Græco sermone eleganter scriptus à Joach. Camerario Papebergensi cum versione Latina & supplemento Simonis Stenii, Lomacensis, de prælio ad Muhlbergam, & captivitate Johannis Friderici, Electoris. Extat in Marquardi Freheri Rerum Germanicarum scriptorum Tomo tertio pag. 387. edit. novæ Clariss. Struvii p. 439--494.

1547.

Capita Pietatis & Religionis Christianæ, versibus Græcis comprehensa ad Institutionem puerilem, cum interpretatione Latina. Veri Episcopi solicitudo & Presbyterorum cura indicata de Cap. XX. Act. Apostol. *πῶς ἐπιστέλλοι ἂν ὁ ἅγιος Παῦλος τοῖς Ἐφεσίοις ὑπομιμνήσκων τὰ ῥηθέντα πρὸς αὐτοὺς ἐκκληθέντας εἰς τὴν Μίλητον. ὑποθῆκαι* Salomonis, ut vitentur consortia pravorum; de teutonicis versibus translatæ in Græcos & Latinos. Preces Christianæ expositæ versibus Heroicis à Johanne Stigelio: Epistolæ binæ S. Basilii ad Ecclesiam Antiochensem & ad Tyanensium Senatum. Ausonii precatio matutina & protrepticum ad nepotem. Lipsiæ apud Valentin. Pap. in 8. Recusus hic liber Lipsiæ in officina Valentini Papæ 1555. 8. & Ernesti Vœgelini Constantiensis 1569. 8.

1548.

Thomæ Linacri, Britanni de emendata structura Latini sermonis libri VI. Cum indicatione locorum, unde exempla ab autore adducta fuerunt, recognita à Joach. Camerario. Accessit libellus ejusdem Camerarii de arte Grammatica & figuris dictionum. Lipsiæ apud Val. Pap. in 8. In editione secunda Lips. in officina hæredum Valentini Papæ 1559. 8. habentur etiam Philippi Bechii in Linacrum annotationes.

1549.

Vocabula rei nummariæ, ponderum & mensurarum Græca, Latina, Ebraica, quorum intellectus omnibus necessarius est: collecta ex Budæi, Joachimi Camerarii & Philippi Melanchthonis Annotationibus: additæ sunt & volucrum & piscium appellationes, col-

lectæ à Paulo Ebero & Caſparo Peucero. Witebergæ per Joſephum Klug. 8.

Libellus Græcæ Grammaticæ Ph. Melanchthonis, accuratius & perfectius editus ſtudio Joach. Camerarii Papenb. adjectis tabulis flexionum verborum circum flexorum & verborum in μί. Acceſſit ejusdem Camerarii lib. de Orthographia, qui in editione A. 1545. deerat. Lipſiæ apud Valentin. Papam in 8. Recuſus hic liber Lipſiæ in officina hæredum Valentini Papæ 1560. 8.

Εὐκλείδου στοιχείων βιβλία ἕξ. Euclidis Elementorum Geometricorum libri VI. converſi in latinum ſermonem. Lipſ. apud Valentin. Pap. in 8.

Hoc anno edidit Camerarius etiam annotationes in *Terentium* cum præfatione ad diſcentes bonas literas. Vide Terentium Matthiæ Bergii Profeſſoris Altdorfini. pag. 472. Sed ſecunda editio hujus Comici ex Camerarii recenſione lucem vidit Lipſiæ ex officina Valentini Papæ 1555. 8.

1550.

Libellus Scholaſticus utilis & valde bonus, quo continentur *Theognidis* præcepta, *Pythagoræ* verſus aurei: *Phocylidæ* præcepta, *Solonis, Tyrtæi, Simonidis* & *Callimachi* quædam Carmina, collecta & Græcis commentariis explicata à Joach. Camerario Baſil. 1550. 8. Acceſſit rerum & verborum memorabilium Index. Baſileæ per Oporinum. Et ex iterata editione ibid. 1555. 8. atque additis *Wolfgangi Seberi* notis geminis, quarum priores varietatem lectionis ex MSS. Codd. Bibl. Palatinæ atque Auguſtanæ, ſimulque uberiorem ſententiarum explicationem exhibent: poſteriores citatorum à Camerario teſtimoniorum fontes commonſtrant, Lipſiæ impenſis hæredum Thomæ Schureri, excudebat Thomas Glück. 1620. 8.

1551.

De Carminibus ad Veterum Imitationem artificioſe componendis præcepta bona & utilia, collecta à Georgio Sabino. Enumeratio eorum, (*) quæ in docendo præcipue ſequenda eſſe videantur, Græce & Latine expoſita à Joach. Camerario Pabep. Lipſiæ apud Val. Pap. in 8.

Ἀριθμολογία ἠθική, de quo libello ſupra p. 497.

Com-

(*) Vide infra ad Annum 1554.

Commentarii utriusque linguæ, in quibus est διασκευὴ ὀνομαστικὴ τῶν ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι μερῶν. id est, diligens exquisitio nominum, quibus partes corporis humani appellari solent. προστιθεισῶν καὶ τῶν τῆς χρείας ἑκάστων ὀνομασιῶν, καὶ παρεπομένων τινῶν αὐταῖς, i. e. additis & functionum nomenclaturis & aliis his accidentibus, παραλλήλως σχεδὸν κειμένων τῶν τε ἑλληνικῶν καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν λέξεων, positis fere contra se Græcis & Latinis vocabulis. Basil. apud Joh. Hervag. in fol.

Sententiæ *Jesu Siracidæ* Græce summa diligentia cum necessariis annotationibus editæ. Basil. apud Joh. Oporinum in 8. Altera Græco latina editio cum versione & additis novis etiam ad Latina notis. Lipsiæ apud Vœgelinum, 1568. 8.

1552.

Hymni XXIIII. Georgii Fabricii de historia & meditatione mortis CHristi cum duobus carminibus Camerarii, altero latino ad CHristum Σωτῆρα altero græco de σταυρώσει τοῦ Σωτῆρος.

Vita fortissimi & laudatissimi Ducis *Mauricii*, Saxoniæ quondam Electoris, Græce conscripta ac in sermonem Latinum conversa à Simone Stenio, Lomacensi Misnico, Vide Marquardi Freheri partem tertiam scriptorum Germaniæ p. 447. 448.

1553.

Indicationes multorum, quæ ad lectionem fabularum *Plauti* nonnihil momenti afferre possint, quæ collegit Georg. Fabricius Chemnicensis. Emendationes editi exempli Plautini à Joachimo Camerario de recognitione ipsius in officina Valentini Papæ in 8. De Plauto Camerarii vide ad An. 1558.

Oratio habita Lipsiæ ad funus Illustrissimi Principis, *Mauricii* Ducis Saxoniæ Electoris, cum præter duceretur XVII. Cal. Aug. Lips. in officina Valentini Papæ in 4. Recusa cum aliis Lips. 1566. 1569. 8. & in Simonis Schardii, T. 2. rerum Germanicar.

Θεοκρίτου εἰδύλλια, τοῦτ' ἔστι σμικρὰ ποιήματα ἓξ καὶ τριάκοντα. τοῦ αὐτοῦ ἐπιγράμματα ἐννεακαίδεκα. τοῦ αὐτοῦ πέλεκυς καὶ πτερύγιον. Μετὰ τῶν σχολίων Ζαχαρίου Καλλιέργου πάνυ ὠφελίμων. Theocriti Eidyllia, hoc est, Parva Poëmata XXXVI. cum scholiis Græcis. Ejusd. Epigrammata XIX. Ejusdem Bipennis & ala. Præter hæc & Latina versio Carmine non infeliciter reddita per H. Eobanum Hessum,

 & Joa-

& Joachimi Camerarii ſcholia non inerudita acceſſere. Francofurti ex officina Petri Brubachii in 8. De priore Græca Theocriti editione dictum ad A. 1530.

Narratio de Eobano Heſſo comprehendens mentionem de compluribus illius ætatis doctis viris, Epiſtolæ Eobani Heſſi (*) ad Camerarium & alios quosdam familiari in genere cum lepidæ & facetæ, tum literatæ & eruditæ, cum quibusdam Camerarii ſcriptis carmine & aliorum. Norimberg. apud Joh. Montanum & Ulricum Neuberum in 8.

1554.

Prophetæ *Jeremiæ* lamenta converſa in Anapæſtos Latinos cum aliis nonnullis verſibus. In officina Valent. Papæ in 8.

Verſus Senarii Græci de Analogiis: ſive de proportione Arithmetica, Geometrica & Harmonica, περὶ μεσοτήτων ἢ μέσων ἀνάλογον τριῶν τῆς ἀριθμητικῆς καὶ γεωμετρικῆς, καὶ ἁρμονικῆς σύνοψις. Diviſio puerilis inſtitutionis, Διαιρέσεις διδασκαλικαί. Enumeratio eorum quæ in docendo præcipue ſequenda eſſe videntur, Græca & Lat. proſa. Graphica ſive ratio parandi atramenti, (**) calami & chartæ, & ipſa ſenariis verſibus Græcis expoſita. Omnia nunc primum partim edita, partim recognita. Lipſ. in officina Valentini Papæ in 8vo.

Querela M. Lutheri ſive ſomnium. Baſileæ apud Oporinum in 8. Recuſa Gorlicii in 4. &c. Typis Ambroſii Fritſch. anno 1580.

1555.

Syneſii Cyrenæi Oratio (***) ad Arcadium Theodoſii f. de Regno ſive de Officio Imperatoris, ſive Regis, converſa in Latinum ſermonem, addita hiſtoriola de ipſo authore. In officina Val. Papæ in 8.

Querela Martini Lutheri ſive ſomnium ὅλον hypar, ſive Syndicus Querelæ Lutheri. Baſil. apud Oporinum in 8.

Con-

(*) Liber II. A. 1557. & III. 1561. Prodierunt & Heſſi Epiſtolæ familiares, Marpurgi 1543. anno poſt ejus obitum, quem epicediis decorarunt Jacobus Micyllus, Bedrottus, Joannes Stigelius. 1542. 8.

(**) Eobani Heſſi atramentum:

Integra ſit galla, ſit dimidia uncia gummi.
Quartaque vitrioli, ſint partes octo falerni,
Sextarii reliquum latICoſum fundat acetum.

(***) Confer infra ad A. 1583.

Conciones Synodicæ ſtatis temporibus habitæ in Eccleſia Merſeburgenſi à Reverendiſſ. & Illuſtriſſ. Principe *Georgio Anhaltino* & Aſcaniæ &c. Præpoſito Magdeburgenſi & Miſnenſi: editæ à Joachimo Camerario præmiſſa ejusdem ad Illuſtriſſ. Dn. Joach. Principem Anhalt. epiſtola dedicatoria, & de Reverendiſſimo & Illuſtriſſimo Principe Anhalt. Georgio, (*) Narratione. Lipſiæ in officina Valent Papæ. fol.

1556.

P. Virgilii Maronis Bucolicorum explicatio præſcripta de commentatione Joach. Camerarii, cum indicatione & interpretatione locorum *Theocriti*, cujus author eſt Eobanus Heſſus, Argent. apud Blaſium Fabricium, in 8.

1557.

De Græcis Latinisque & Indis numerorum notis, &c. infra ad A. 1569. Additæ ſunt γνῶμαι Græce, ſerie literarum expoſitæ, ad uſum puerilis inſtitutionis. Norimb. in officina Helleriana in 8.

Libellus alter Epiſtolas complectens Eobani & aliorum quorundam doctiſſimorum virorum, nec non verſus varii generis & argumenti Lipſ. in officina Valentini Papæ in 8. De libro I. vide A. 1553. & de III. 1561.

Hoc anno 1557. profecto Philip. Melanchth. ad Colloquium Wormatienſe, mortua eſt ejus conjux Wittebergæ. Exorarunt igitur Camerarium communes amici, ut ad Philippum quam primum ſe conferret, ut nuncio accepto domeſtici luctus aliquid ei allevationis contingeret ex præſentia Camerarii, cujus conſuetudo & uſus ei eſſet jucundiſſimus. Vide vitam Philippi pag. 368. 369. pertinet huc Camerarii Hodœporicon Hyemale: Tertio libello Epiſtolar. Eobani P. 3. b. & Hodœporicor. Reuſneri libro VI. pagin. 480.

1558.

M. Accii Plauti Comœdiæ XX. diligenti & ſingulari ſtudio emendatius nuncquam ante unquam ab ullo editæ: Adjectis etiam Camerarii ad ſingulas comœdias argumentis, & annotationibus. Acceſſerunt jam indicationes multorum ad lectionem Plautinam conferentes, Georgii Fabricii (**) Chemnicienſis. Baſ. per Jo. Hervagium & Bernhardum Brant. in 8. Comœdiæ quinque Amphitruo, Aſinaria, Curculio,

(*) Hæc narratio recuſa Lipſ. 1696. 8. cum vita Melanchthonis & Eobani Heſſi à Camerario ſcripta.

(**) Supra, ad. A. 1553.

culio, Casina, Cistellaria, cum notis & præmissa de carminibus Comicis dissertatione prodierunt Lipsiæ apud Valentinum Papam 1545. 8. Comœdiæ sex, ibid. 1549. 8.

1559.

De eorum qui Cometæ appellantur, nominibus, natura, causis, significatione, cum historiarum memorabilium illustribus Exemplis Disputatio atque Narratio Joach. Camerarij. Lipsiæ in officina hæred. Val. Papæ in 8. Recusum hoc scriptum ibidem 1578. 8. in officina Joannis Steinmann.

1560.

Disputatio de precibus, earumque formulæ. Argentorat. 8. vide supra pag. 495. sq.

Epitaphium Philippo positum in templo arcis Wittembergæ, laminæque æreæ literis inauratis incisum, authorem habet Camerarium quem vide in vita Philippi pag. 420. & seq.

1561.

Tertius libellus (*) Epistolarum Eobani Hessi & aliorum quorundam virorum autoritate, virtute, sapientia, doctrinaque excellentium, editus autore Joachimo Camerario Papebergensi. Lipsiæ apud Vœgelinum. in 8.

Capita quædam pertinentia ad doctrinam de moribus, & civilis rationis facultatem, quæ est ἠθικὴ & πολιτική. Lipsiæ apud Joh. Rhambam in 8.

Chronologia secundum Græcorum rationem, temporibus expositis autore (**) *Nicephoro* Archiepiscopo Constantinopolis, conversa in Latinam linguam, & illustrata à Joachimo Camerario Papeberg. Addita est ejusdem narratio (***) *de Synodo Nicæna;* & accessit nova enumeratio Synodorum Oecumenicarum. Basil. apud Joh. Oporinum in fol. Recusus hic liber deinde Lipsiæ apud Vœgelin. 1574. 4. & apud Joannem Steinmannum 1583. 4.

Poëmata doctrinæ eruditione, virtute & sapientia præstantis Viri PETRI LOTI-

(*) Liber I. A. 1553. & II. 1557.

(**) De Nicephori Chronologia dixi Volum. VI. hujus Bibliothecæ p. 153. sq. Præmittitur etiam ex Camerarii versione, Historiæ Miscellæ, Basil. 1569. 8. Errores quosdam illius Chronologicos notat Jo. Garnerius præfat. ad Liberatum.

(***) Hæc prodierat Lipsiæ ex officina Jacobi Berwald 1543. 8. Recusa ibidem 1546. 1552. 1560. 8. ex officina Valentini Papæ.

TICHII Secundi, artis Medicinæ clarissimi Doctoris, quæ passim edita hoc libello comprehensa sunt & nunc primum ista forma expressa, cum præfatione Joachimi Camerarii ad Ernestum Vœgelinum & Erasmum Neusteter. Lipsiæ apud Vœgelinum. 8. Iterum edita sunt hæc Poëmata Lotichii Solitariensis cum præfatione Camerarii ad Christianum Lotichium, Lipsiæ iisdem Typis Vœgelinianis, imprimente Johanne Steinmanno 1563. 8.

Annotatio rerum præcipuarum quæ acciderunt ab anno 1550. usque ad annum 1561. V. C. Joachimi Camerarii Papebergensis. Ex adversariis manu ejus exaratis edita à Marquardo Frehero Rerum Germanicarum scriptorum Tomo Tertio pagin. 460.

1562.

Ecloga de morte optimi & doctissimi, & Virtute, Sapientia, Pietate excellentis Viri *Joh. Stigelii* & alia quædam Poemata quorum est autor Joachimus Camerarius. Lips. in officina Vœgelinian in 4.

1563.

Capita quædam proposita ad disputandum, de felicitate, seu vita beata in terris. In Academia Lips. apud Vœgel. in 8.

Votum sive preces: poëmatium de horum temporum miseria & cladibus. Lipsiæ in officina Vœgelini in 8. Vide infra ad A. 1568.

Oratio habita in declaratione Magistrorum opt. disciplinarum & artium. In qua copiosa fit mentio præstantissimi Viri *Joh. Homilii* Mathematici superiore anno mortui, adjectis epicediis, Epitaphiisque diversorum. Lipsiæ in officina Vœgeliniana in 8.

Dialogus de vita decente ætatem puerilem, quodque hoc studium Deo placeat, cum respondentibus figuris quibusdam Germanici & Latini sermonis, itemque versibus variis. Lipsiæ apud Vœgel. in 8. & cum auctario ibid. 1572. 8.

Historia de JEsu CHristi ad mortem pro genere humano accessione, dierum ante Pascha sex, & alia indicata tempora, resque præterea quædam narratæ oratione, quam recitatione solenni pronunciavit M. Martinus Gassarus. 8.

Catechesis seu initia doctrinæ in Ecclesia Christi, Græce iterum nuper edita: *Κατήχησις τοῦ χριστιανισμοῦ, ἤγουν κεφάλαια τῆς ὑγιοῦς διδαχῆς* ΧΡΙΣΤΟΥ *τε αὐτοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων*. Sine nomine auctoris, nisi quod p. 497. edit. Gr. & p. 522. Lat. Camerarii nomen legitur: & sine

& sine anni nota & loci in 8. paginar. 500. & nunc primum in Latinum sermonem conversa, cumque indicio & notatione locorum quorundam expressa. Lips. apud Vœgelin. in 8. Etiam Augustanæ confessionis Græce versæ à Camerario Melanchthon meminit Epistolis ad Camerarium p. 579. 580.

Epithalamii versus de nuptiis, nobilitate generis, virtute, sapientia & humanitate præstantiss. D. Erichi Volemari à Berlips V. CL. Præfecti Salissæ longæ in Duringis compositi. Lipsiæ apud hæredes Valent. Papæ in 4.

Poëmata Georgii Sabini edita Lipsiæ in Officina Vœgeliniana; Extant in hoc libello duæ Elegiæ Græcæ Camerarii, & ipsum libellum se Epistolis quibusdam auxisse & jus privilegiis de talibus scriptis sibi aliquando impetrati Typographo tum impertiisse testatur Camerarius in Epistola Poëmatis præfixa ad Sabini generum, M. Eusebium Menium, hoc anno scripta Lipsiæ, repetita editione ipsa anno 1581. Typis Steinmanianis. in 8.

1564.

Orationes duæ S. *Gregorii* Episcopi *Nyssæ*, una de Filii & Spiritus Sancti Deitate, (a) altera dicta die Paschatis; (b) conversæ in Latinum sermonem, additis brevibus annotatiunculis. Antè non editæ. Lips. apud Vœgel. in 8.

Ejusdem Gregorii orationes duæ aliæ, una de nativitate (c) Domini nostri Jesu CHristi, altera de Sancto Stephano primo martyre, (d) jam primum editæ, conversæ in Latinum sermonem, cum brevibus notationibus. Lips. apud Vœgelinum in 8.

Capita proposita ad disputandum, ea explicantia & distinguentia, quibus studium Sapientiæ, quæ est Philosophia, continetur. Lipsiæ apud Vœgelin. 8.

In renuntiatione Magistrorum in Academia Jenensi expedivit quæstionem hanc, cur Aruspas apud Xenophontem dicat se duas habere animas probam unam & bonam, improbam alteram & malam? Jenæ excudebat Donatus Ritzenheyn in 4.

Oeconomica scripta, quæ exstant titulo *Aristotelis*, in Latinum sermonem conversa & explicata, adjunctaque iis interpretatio Oeconomici libri *Xenophontis*. Lips. apud Vœgelin. in 8.

Enchi-

(a) Cum alia versione in Operibus Nysseni T. 2. edit. Græco-Lat. p. 896.
(b) id. pag. 866. (c) id. pag. 771. (d) id. pag. 786.

Enchiridion pietatis puerilis, hoc anno ab Adamo Sibero editum, & Carmen in Vestibulo exhibet Camerari Heroicum ad Siberum, & in ipso libro ex ejusdem Camerarii & aliorum Doctorum monumentis plurima. Basil. per Joann. Oporinum in 8.

Archytæ decem prædicamenta: (*) Anonymi de Logica: quid & quale quid quomodo definiendum esse videatur: alterius Methodus εἰς τὰς τρόπους τῆς φιλοσοφίας: Georgii Pachymerii de Sex definitionibus Philosophiæ: omnia Græcè: cum præliminari Epistola Græca Joachimi Camerarii ad Michaelem Sophianum. Lipsiæ typis Ernesti Vœgelini Constantiensis. 8.

1565.

Conversa ex *Thucydidis* historia quædam in Latinum sermonem, & de autore illo, deque scriptis ipsius exposita, nec non explicata aliqua. Witenbergæ apud Joh. Cratonem in 8.

Narrationes duæ facinorum atrocium superioribus annis in Italiæ civitatibus duabus diverso tempore attentatorum, cognitione dignissimæ, opera Joach. Camerarii primum typis expressæ. Lipsiæ in Officina Vœgeliniana. in 8.

1566.

De *Philippi Melanchthonis* Ortu, totius vitæ curriculo, & morte; implicata rerum memorabilium temporis illius, hominumque mentione atque indicio, cum expositionis serie cohærentium, Narratio diligens & accurata. Lipf. apud Vœgelinum in 8. Recusus hic lectu dignus & jucundus liber ibidem sed minus luculenter 1592. 8. tum cum indice, Hagæ Com. 1655. 12. & nitide curante Frid. Benedicto Carpzovio τῷ μακαρίτῃ cum Vitis Georgii Anhaltini & Eobani Hessi scriptis ab eodem Camerario. Lipsiæ 1696. 8. Notæ non contemnendæ ad hanc vitam insertæ catalogo Bibl. Schraderianæ Dresd. 1710. 8. parte priori n. 3226.

Historiæ JEsu CHristi filii DEI, nati in terris, matre sanctissima semper virgine Maria, summatim relata expositio, itemque eorum quæ de Apostolis JEsu CHristi singulatim commemorari posse recte & utiliter visa sunt. Additis aliis quibusdam non indignis pietatis Religiosæ studio. Lipf. apud Vœgelin. in 8. Volumen clauditur Nazianzeni pentasticho de Apostolis, Camerarii de Evangelistis tetrasticho,

(*) Confer librum 2. hujus Bibl. cap. 13. pag. 483.

cho, & Nicephori Xanthopuli jambicis LXXVIII. de JEſu ſeptuaginta diſcipulis.

1567.

Capita ad diſputandum propoſita, conſuetudine Academiæ Lipſicæ in ſchola Philoſophica. Lipſ. apud Joh. Rhambam in 4.

1568.

De natura & effectionibus dæmonum libelli duo *Plutarchi*, de defectu oraculorum ex verſione Adriani Turnebi cum ejus notis: & de figura EI conſecrata Delphis, ex verſione Camerarii cum ejus explicationibus & prooemio. Quibus eruditæ & raræ nec inutiles rerum memorabilium & ſingularium expoſitiones continentur. Lipſ. in Officina Vœgelini in 8. atque iterum 1576. 8.

Libellus continens Eclogas XX. Græcas duas, cæteras Latinas, & alia quædam poëmatia diverſis temporibus & occaſionibus compoſita, quæ ſunt 1) *Votum* ſeu preces, pro pace Germaniæ. 2) Carolus ſive *Vienna Auſtriaca* A. 1532. obſeſſa. 3) Carolus ſive *Tunete* A. C. 1534. Lipſ. apud Joh. Rhamb. ſumtibus Vœgelini in 8.

Hoc anno 1568. Maximilianus II. Cæſar Camerarium Viennam Auſtriæ (nemine conſiliariorum ſuggerente) evocatum de doctrina Eccleſiæ & rituum ſacrorum cum Saxonicis ineunda conformitate clementer audivit, & re ſua bene functum domum non ſine favoris argumento à ſe dimiſit. Melch. Adamus in vitis Philoſophor. Germaniæ p. 264. vide Procemium Camerar. in libellum ſuum Gnomologicum p. 20. de quo libello dictum ſupra p. 493. ſq.

Libellus novus Epiſtolas & alia monumenta doctorum ſuperioris & hujus ætatis complectens. Lipſ. apud Joh. Rhamb. in 8.

Liber (*) continens Epiſtolas *Philippi Melanchthonis* ſcriptas ab A. 1522. per annos 38. ad Joach. Camerarium, primum ab eodem pio ſtudio & accurata conſideratione editus. Lipſ. curante eum exprimi Vœgelino in 8. Confer Clariſſ. Buchard Gotthelff Struvii Bibl. antiquam A. 1705. p. 545. & A. 1706. p. 357. ſqq.

1569.

De Græcis Latiniſque numerorum notis, & præterea Saracenicis & Indicis cum Indicio Elementorum ejus, quam Logiſticam Græci nominant (quæ eſt methodus conficiendarum rationum) & vocabulorum

(*) Hic eſt liber quartus inter Melanchthonis quæ cum Eraſmi, Thomæ Mori & Lud. Vivis Epiſtolis recuſæ ſunt Lond. 1642. fol.

rum artis interpretatione & aliis quibusdam ad hanc pertinentibus. Accesserunt explicationes Arithmeticæ doctrinæ *Nicomachi* & alia quædam ad contemplationem scientiæ istius pertinentia. Witenb. apud Joh. Cratonem in 8. Prodierant etiam Augustæ Vindel. 1554. 8. & Norimb. 1557. 8. Explicationem librorum duorum Nicomachi Geraseni Samuel Tennulius recudi curavit ad calcem Jamblichi in Nicomachum, Græce & Latine cum notis editi Arnhemiæ 1668. 4.

Orationes numero decem funebres, quarum prima cum illustriss. Ducis Saxoniæ Principis Electoris Mauritii funus An. 1553. per urbem Lipsiam duceretur: additis epitaphiis carminibus Græcis ac Latinis. Cæteræ, anniversariæ memoriæ diebus habitæ sunt, nec dum quædam expressæ. Addita XI. complectente lugubris mortis Illustriss. Principis Elector Saxon. Augusti filii Alexandri mentionem. Lipsiæ excudebat Joh. Rhamba in 8.

Joach. Camerarii Epistola ad Isaiam Cæpolitam hoc anno scripta, extat sub finem Libri Quinti Paraphraseos Psalmorum Esromi Rudingeri.

1570.

Aphthonii libellus progymnasmatum, id est, præparantium exercitationum, in sermonem Latinum conversus: Græco scripto & exemplis compluribus additis. Lips. apud Ernest. Vœgelin. in 8.

Proposita annis compluribus Academiæ Lipsicæ, antiqua consuetudine, diebus præcipue festis, quibus solemnes conventus Ecclesiastici aguntur, nunc conveniente serie & uno libello ad lectionem commodiorem comprehensa. Lips. in Officina Rhambaviana in 8.

1571.

Libellus *Plutarchi* de virtute Morali: quo exponitur summa doctrinæ illius: Itemque adjunctorum scriptorum Græce editorum interpretatio Latina: Una cum explicatione præcipuorum locorum & rerum necessariarum enarratione. Autore Joachimo Camerario, Lipsiæ. in 8.

Libellus Gnomologicus, 8. de quo supra p. 493. seq.

Aliquot Epistolæ *M. Antonii Flaminii* de veritate doctrinæ & sanctitate Religionis, ex Italico in sermonem Latinum conversæ, nec non narrationes de Flaminio & aliis quibusdam, cognitione opt. disciplina-

rum, ac artium & pietatis ſtudioſorum non indignæ. Norimb. in Officina Dieterichi Gerlacii. in 8.

V. Cl. *Georgio Fabricio* Chemnicenſi P. L. Epitaphia ſcripta à V. Cl. Joachimo Camerario, Paulo Dolſcio, Adamo Sibero, & aliis. Edita à Jacobo Fabricio Chemnicenſi, cum Epiſtola Joan. Sturmii ad Fabricios Fratres conſolatoria. Lipſiæ in 4.

1572.

Notatio figurarum Sermonis in libris quatuor Evangeliorum, & indicata verborum ſignificatio, & orationis ſententia, ad illorum ſcriptorum intelligentiam certiorem ſtudio Joachimi Camerarii, poſt primam editionem Lipſ. apud Valent. Papæ hæredes 1552. 8. recuſa cum locuplete indice rerum & verborum inſignium ad obſervandum. Lipſiæ apud Ernest. Vœgelin. in 4. Notatio figurarum Orationis & mutatæ ſimplicis Elocutionis in Apoſtolicis ſcriptis, ad perſpicendam de intellecto ſermone ſententiam autorum: edita pridem Lipſiæ apud Valentini Papæ hæredes 1556. 8. Acceſſere & in librum πράξεων & ἀποκαλύψεως ſimiles notationes, nunc primum elaboratæ ſtudio Joach. Camerarii. Lipſiæ edita denuo procurante Ern. Vœgelino. in 4. Hæ eximiæ Camerarii in Novum Teſtamentum annotationes ſuadente Melanchthone ab eo compoſitæ, quarum novam editionem promiſit V. C. Jo. Andreas Boſius Diſp. de νεωτερικαῖς ἐπιθυμίαις. cap. 3. recuſæ etiam ſunt Cantabrigiæ 1642. fol. cum Beza: & Francof. 1712. 4. ſub titulo exegeſis N. T.

Xenophontis Athenienſis de Cyri Regis Perſarum vita atque diſciplina libri 8. nec non alia quædam ejusdem autoris ſcripta in ſermonem Latinum converſa, explicationibus alicubi additis, ſtudio & diligentia Joach. Camerarii. Pariſiis, apud Andr. Wechelum. in 4.

Commentatiuncula, non eſſe ex Eventis de conſiliis actionibusque hominum judicandum: de exordio verſus Ovidiani: *Exitus acta probat.* Additur ſcholium de congiario. Edente ob patris Valetudinem Ludovico Camerario filio. Lipſiæ typis Ern. Vœgelini in 8.

Reverendi Viri Doctoris Martini Lutheri Epiſtola, miſſa ad Theologos Norinbergenſes (orta quadam inter ipſos diſſenſione:) *Pia & vere Apoſtolica Epiſtola*, quemadmodum tum ad exemplum illius eo tempore Vir, dignitate & auctoritate & ſtudio pietatis excellens aſſcripſit. Cum appendice non ſpernenda. Lipſ. apud Vœgelin. in 8.

1573.

1573.

Homiliæ, quæ sunt sermones habiti de iis, quæ in Christianis Ecclesiis leguntur, congregato populo diebus Dominicis & festis, excerptæ ex scripturis Evangelicis, autore Joach. Camerario: Editæ simul Græce & Latine. Lipsiæ procurante Vœgelino. in 4.

Psalmi Septem qui Pœnitentiæ titulo celebrantur, translati in Latinos versus jambicos dimetros, autore non nominato. Quibus & Threnorum Hieremiæ Prophetæ, & Psalmorum quoque aliquot carmina adjuncta sunt; composita à Joach. Camerario. Lipsiæ in 8.

Ornatissimi cujusdam viri de rebus Gallicis & ad Stanislaum Elvidium Epistola: Et ad hanc de iisdem rebus Gallicis responsio, autore Joach. Camerario. Lipsiæ in 4. apud Vœgelin. Atque hæc sunt, quæ vivo Joachimo Camerario autore edita sunt, qui obiit Lipsiæ, Anno MDLXXIIII.

Post obitum Joachimi Camerarii edita & ex parte recusa sunt ista:

1575.

Phile Sapientissimi Versus Jambici de Animalium proprietate, cum auctario JOACHIMI CAMERARII: Exposita nunc primum eodem metro versuum Latinorum à Gregorio Bersmano Annæbergensi. Lipsiæ imprimebat Andreas Schneider, Typis Vogelinianis in 4. Iidem Phile versus Jambici de Animalium proprietate cum Auctario Joach. CAMERARII, secunda cura Gregor. Bersmani editi sunt anno 1596. in Typographeo H. Commelini in 8. Vide quoque Tomum secundum Poëtarum Græcorum veterum, Coloniæ Allobrogum editorum in fol. typis Petri de la Roviere Anno 1624. pag. 237.

1576.

Commentarius de Generibus divinationum, ac Græcis Latinisque earum vocabulis, autore Joachimo Camerario, editus ab ejusdem filio Ludovico, subjunctis Gregorii Bersmanni in funus Camerarii epicediis. Lipsiæ typis Vœgel. à Joh. Steinmann. in 8.

1577.

Meditatio in Adversis, adjuncta est consolationi Philosophicæ Jacobi Sadoleti, cum Joannis Sambuci & Joachimi Camerarii filii Epistolis & carminibus ejusdem argumenti. In hujus meditationis præfatione promittitur editio Chrysoloræ & Joach. Camerarii Græcarum Epistolarum. Francofurt. apud Andream Wechelum in 8.

1578.

1578.

Ethicorum Aristotelis Nicomach. explicatio accuratissima Joach. Camerarii Papebergensis, ejus post obitum à filiis in lucem edita. Francof. apud Andream Wechelum in 4.

1580.

Politicorum & Oeconomicorum Aristotelis & Xenophontis conversio ac interpretatio Joach. Camerarii. Francof. apud hæredes Wecheli in 4.

1583.

Epistolarum Familiarum libri VI. priores à filiis editi. Francofurti apud hæredes Andreæ Wecheli. 8.

Opuscula moralia à filio Joachimo Camerario, Medico Norimbergensi edita, in quibus *Synesius*, de regno ad Arcadium, ex versione Camerarii patris, Plutarchi præcepta gerendæ Reip. ex Xylandri versione. Camerarii patris ὑποθῆκαι sive præcepta de officio Principis, Latino sermone prosario ad Mauricium Huttenum: Ejusdem parænetes scriptæ sermone familiari ad præcipuæ familiæ adolescentem: Epistolæ duæ ad Ludovicum Huttenum. Gnomæ, versibus Latinis senariis. Francof. apud hæredes Andreæ Wecheli, 1583. 8.

1589.

Inter Epitaphia quorundam Comitum ex antiquissima Ortenburgensium familia oriundorum, illorumque Conjugum, hoc anno edita extant quoque quædam Joach. Camerarium, Efromum Rudingerum & alios autores habentia. Norinbergæ Typis Lochneri & Hofmanni in 4.

Animadversiones ad librum primum *Lucani* edente Gregorio Bersmanno. Lipf. 8. in editione illius Poëtæ Jac. Micylli & Hofmanni scholiis illustrata.

1595.

Onosander de re militari ex Græco versus. Norimb. 1595. 8.

Decuriæ XXI. συμμίκτων προβλημάτων sive variarum & diversarum quæstionum de natura, moribus, sermone, Græcæ & Latinæ expositiones. Apud Hieronymum Commelinum. in 8. Hæc problemata recusa sunt in thesauro Critico sive face artium Jani Gruteri, Tomo quarto.

Episto-

Epiſtolarum ad diverſos volumen ſecundum, libros quinque poſteriores complectens. Francof. impenſis Petri Fiſcheri, ex Officina Paltheniana. In 8.

Scriptum, de diſſidio in Religione, & collatione veterum rituum cum recentioribus, editus ſine nomine auctoris Baſileæ 1598. 8. ſcriptus A. 1549. *

1596.

Appendix problematum D. Joach. Camerarii, varias & diverſas quæſtiones morales, naturales, Mathematicas, Poëticas & Mythologicas complectens. Apud Commelinum. in 8.

Regionum quarundam & Nationum proprietates: recenſente Joachimo Camerario. Vide variorum in Europa itinerum delitias Nathanis Chytræi, expreſſas typis Chriſtophori Corvini ad 1596. pag. 630. 631. &c.

1598.

De rebus Turcicis Commentarii duo Joach. Camerarii Papebergenſis, à filiis nunc primum collecti ac editi. Acceſſere & alia nonnulla lectu admodum digna & utilia, quæ in adverſa pagina indicantur. Nimirum Imperatorum Turcicorum Chronologicon ex *Franciſco Sanſovino* de Italico in Latinum ſermonem converſum. Domini *de la Nue* Galli, Imperatoris bellici clariſſimi diſputatio de bello Turcico, Latine de Gallico ſermone interpretata. *Johannis Cuſpiniani* viri Clariſſimi, Imperatorum Maximiliani I. Caroli V. & Ferdinandi Auguſtorum Conſiliarii, Oratoris, & Hiſtorici oratio protreptica, qua Chriſtiani ad bellum Turcicum excitantur. Cui acceſſit *Alphonſi* Regis Neapolitani ſapientiſſimi oratiuncula ejuſdem argumenti, opera Johannis Weidneri Landſidelii. Francofurti apud hæredes Andr. Wecheli, Claud. Marn. & Joan. Aubr. in fol.

De clade A. 1526. accepta in Pannonia ad Morgacium & de Ludovici Regis interitu. Francof. 1603.

Oratio ſive Conſilium de bello Turcis inferendo. Isleb. 1604.

1605.

Definitiones Capitum Doctrinæ Chriſtianæ. Lipſ. 8.

CL. V. Joachimi Camerarii Papebergenſis Hiſtorica Narratio de fratrum orthodoxorum Eccleſiis in *Bohemia*, *Moravia*, & *Polonia*, nunc primum edita ex Bibliotheca Ludovici Camerarii IC. *Acceſſerunt ad eam & alia quædam cognitione digniſſima, quorum hæc eſt*

 ſeries:

feries: I. Clariſſimi V. *Eſromi Rudigeri* Papebergenſis de Fratrum Eccleſiolis in Bohemia & Moravia, Narratiuncula ſcripta Evanzizii in Moravis A. C. 1579. p. 145. II. Vita & mors *Johannis Huſſi* Bohemi ex actionibus & monumentis Martyrum. p. 163. Epiſtolæ Jo. Huſſi ſelectiores. p. 211. III. De ultimo ſupplicio *Hieronymi Pragenſis* ex iisdem actionibus Martyrum. p. 227. IV. De ejusdem Hieronymi obitu & ſupplicio, Pogii Florentini ad Leonhardum Aretinum Epiſtola: p. 241. Hujusque ad illam reſponſio. p. 249. V. Oratio de Huſſiticis motibus recitata publice Witebergæ ab Illuſtri & Generoſo Domino Michaële Slavata, Barone Bohemo A. C. 1572. p. 251. VI. De origine Eccleſiarum Bohemicarum, & de confeſſionibus ab iis editis, Narratio: p. 263. Cui ſubjuncta ſunt de his B. Lutheri, Melanchthonis & aliorum magnorum quorundam virorum judicia & teſtimonia. p. 273. VII. Methodus quam obſervant Fratres, in eligendis ordinandis & confirmandis Miniſtris. p. 282. VIII. Epiſtola Fratrum ad Illuſtr. Principem Fridericum III. Elector. Illuſtr. Palatinum, de cantionibus in ipſorum Eccleſiis uſitatis. p. 286. IX. *Eſromi Rudigeri* de Cantionibus ſacris inter Fratres conſuetis, deque tota Chriſtianorum Muſica, Diſſertatiuncula. p. 290. X. De excidio reliquiarum è Waldenſibus & Albingenſibus Merindolii & aliis in locis Provinciæ facto ſub Franciſco II. Rege Galliæ, ex monumentis Martyrum. p. 303. XI. CL. V. D. *Petri Weſenbecii* JCti Oratio de Waldenſibus & Albigenſibus Chriſtianis, Jenæ habita A.C. MDLXXXV. p. 409. XII. Inſignis locus de iisdem ex Caroli Molinæi JCti tractatu de Monarchia Francorum. p, 443. XIII. Conſenſus in fide & religione inter Eccleſias Evangelicas Regni Poloniæ, & illarum Eccleſiarum Acta Synodica. p. 449. Heidelbergæ Typis Vœgelianis. 8. & Francof. 1625. 8,

1606.

Annotationes quædam poſtumæ in *Julii Cæſaris* lib. 2. & 4. de bello Gallico, & 3. de bello Civili, publicatæ ſunt à Gothofredo Jungermanno in luculenta Cæſaris editione Francof. 1606. 4.

1607.

Valde utilis Dn. Joach. Camerarii de quinque Grammaticis ſingularum dictionum affectionibus præceptio, edita cum Homeri *Βατραχομυομαχία* & annotationibus Leonhardi Lycii, Profeſſoris quondam Lipſienſis, typis Chriſtoph. Elgeri in 8. Joach.

Joach. Camerarii Dialogi Græco Latini. Lipsiæ Typis Vœgel.

Nondum edita.

Orationum tam suo quam aliorum nomine compositarum volumina duo. Epistolarum aliquot libri. Prooemiorum in varios autores, & Prolegomenorum volumen unum. Prolegomenorum & orationum variis autoribus explicandis præmissarum volumen.

Commentarii in autores nonnullos Latinos:

In III. libros Officiorum Ciceronis. In Dialogum de amicitia, de Senectute, in Somnium Scipionis, in παράδοξα. In libros Ciceronis de legibus. In Tusc. Quæstionum commentarios à se editos emendatio & additio. In libros de finibus. In Ciceronis lib. de Oratore. In I. librum de natura Deorum. In Epist. IX. Cicer. ad Lentulum lib. I. In artem Poëticam Horatii. In odas plures ejusdem. In Epistolas nonnullas ejusdem. In aliquot libros Fastorum Ovidii. In Herculem furentem Senecæ. In Troades ejusdem. In Gryphum ternarii numeri, Ausonii. In Sallustium de bello Jugurthino & in Conjurationem Catilinæ.

Commentarii in aliquot autores Græcos.

In III. IV. V. & VI. Iliados Homeri. In Hesiodi ἔργα καὶ ἡμέρας. Annotationes in Grammat. Græcam Theodori Gazæ. In Φαινόμενα Arati. In orationem Isocratis contra Sophistas. In Pindari νεμεῶνικα. It. in ejusdem Olympia. In Hecubam Euripidis. In Herculem furentem ejusdem. Conversio orationis Lycurgi contra Leocratem, additis annotationibus. In IV. libros Xenophontis ἀπομνημονευμάτων.

Imperfecta tam Græca quam Latina varii generis.

Commentarii de partium internarum humani corporis nominibus tam Græcis quam Latinis. De nominibus morborum: ubi prolegomena leguntur satis copiosa & accurate composita, cætera designata sunt in diversis chartis. De nominibus Græcis & Latinis conjunctionum variarum generis humani. De nominibus Græcis & Latinis Agriculturæ. Quæstiones Homericæ Græcæ & Latinæ. Quæstionum nuptialium lib. II. in quibus disputatur an ducenda uxor, vel non ducenda. De nominibus militaribus, & rei bellicæ, ex Polluce potissime translata. De legibus. Περὶ νόμων. Proverbia. In Comment. de bello Gallico Julii Cæsaris. Histo-

ria varii generis. Converſio in Latinam linguam τῆς πράξεως τῶν Ἀποςόλων. Appendix ad narrationem de vita Melanchthonis. In Euripidem ſcholia. Comment. in Ptolemæum. Epiſtolæ Græcæ ex diverſis autoribus collectæ, & antea non editæ; una cum commentario proprio περὶ ἐπιςολῶν, Græce. De Hiſpanica Inquiſitione ſcriptum D. Carolovicii, quod Camerarius copioſius Latine reddidit. ὅροι ſeu definitiones Græcæ. Comment. in Hypotypoſes Procli. Explicatio in Epiſtolas Græcas Beati Baſilii. Defenſio orationis Ciceronis pro Muræna, ubi tractat de Jure ad Cl. V. D. Joh. Stramburgerum IC. qui contra illam ſcripſerat. Grammatica quædam. In Sphæram Procli, accurati commentarii. Converſio & explicatio Hypotheſium Procli. Epigrammatum & diverſorum carminum volumen. Epitaphiorum carminum liber: præparatus ad editionem à filiis, una cum carminibus diverſorum in obitum Camerarii. Diſputatio Logices: quid & quale quid eſſe videatur? veteris autoris, cujus nomen non eſt additum, in Latinam paraphraſin translata. In verſum Epicharmi: Θνητὰ δεῖ τὸν θνητόν &c. Diſputatio contra Ariſtotelis ſententiam. Propoſita nomine Rectoris & Decani publice, variis anni temporibus, Lipſiæ. Propoſita publice nomine Rectoris in funeribus præcipuorum virorum, Lipſiæ. Alia ad Scholam Lipſienſem pertinentia.

Hactenus ſcripta Joachimi Camerarii.

XVIII. Poſt Camerarium, neminem novi qui inter Germanos tantum Græcas litteras amplificaverit, atque in lucem protractis variis præclaris Græcis monumentis, eorumque collectionibus, tam bene fuerit de elegantioribus ſtudiis promeritus, quam *David Hœſchelius* Auguſtanus, quem anno ætatis LXI. beatus obitus A. C. MDCXVII. 20. Sept. rebus humanis abſtulit. De illo, quem *Pelasgæ eruditionis anteſignanum* appellat, ita B. D. Theophilus Spizelius in templo honoris reſerato. p. 329.

"Præcipuum induſtriæ ſuæ curriculum Hœſchelius uſque ad extremum vi-
"tæ ſpiritum in erudienda exercendaque in bonis literis juventute
"Auguſtana conficiebat, non ignorans quanta vis in prima illa inſti-
"tutione ad reliquum vitæ curſum ineſſet, tamque apte & elegan-
"ter hoc faciebat, ut nihil aptius: nam in iis ſcriptionibus, in quibus
"adoleſcentes exercebat, nil niſi grave, eruditum, fructuoſum conti-

nebant-

nebatur, & ex Græcis cumprimis auctoribus, quos interpretabatur,„ ſententias ad mores componendos idoneas eligebat, fuſiusque ex-„ plicabat, quinimo in munere ſcholaſtico annos ſex & triginta ita ex-„ egerat, ut tum diſcipulis ſuis, tum aliis exemplum eſſet probitatis,„ modeſtiæ, humanitatis, virtutumque omnium. Sinceram Hœſche-„ lii pietatem, tum domi, tum foris, gratamque gravitatem, & erga„ ſingulos humanitatem ac benevolentiam nemo complecti oratione,„ poſſet etiamſi vellet. Et quam præclare quamque feliciter deman-„ datæ ſibi functioni ſatisfecerit, plurimi teſtari poſſunt Viri eruditi,„ qui è variis Germaniæ, Italiæ, Belgiique civitatibus Hœſchelii gratia,„ Auguſtam ſe contulerunt, quibus Viri hujus inſtitutione uti, in que,„ lingua græca proficere curæ & cordi fuit. Verè de illo dici poteſt,„ quod,„

Mille foro dedit juvenes, bis mille miniſtrorum
Adjecit numero purpureque toga.

Cum inſuper celebratiſſimæ Bibliothecæ Auguſtanæ adminiſtratio,„ ipſi eſſet demandata, omni virium niſu ejus procuravit incremen-„ tum, nec ulli parcens labori, libros excuſos pariter ac manuſcri-„ ptos, maxime græcos, melioris item notæ Authores, ac librorum„ editiones conquiſivit, ſicque Bibliothecam Auguſtanam veluti pu-„ blicum aliquod Ærarium inſtruxit ad omnium promiſcue indigen-„ tiam ſublevandam. Et cum rariſſimorum Codicum MSS. Græco-„ rum, (*) magno ære ab *Antonio Eparcho* Epiſcopo Corcyrenſi coëm-„ ptorum copiam eſſet conſecutus, maximam curam adhibuit, ne„ theſaurus iſte librarius in arcanis Bibliothecæ hujus receſſibus veluti„ in perpetuo quodam cuſtodiretur carcere, ſed in publicam etiam„ lucem magno cum totius Reipublicæ literariæ bono & commodo„ prodiret. *Hactenus B. Spizelius.*

Xxx 3 Hæc

(*) Circa A. C. 1545. ampliſſimus Senatus Auguſtanus Græcos Codices MSS. ab Antonio Eparcho Venetiis redimendos curavit numis aureis octingentis, ut teſtatur B. Antonius Reiſerus noſter, qui Indicem MSS. Bibl. Auguſtanæ Græcorum Latinorumque publici juris fecit A. 1675. 4. Prodierat quidem Græcorum MSS. jam index qualiscunque neſcio quo editore A. 1575. 4. ſed longe melior locupletiorque à Davide Hœſchelio, qui illum Patrono ac Muſageta ſuo Marco Velſero hortante concinnavit, ediditque 1595. 4. Exſtat præterea Catalogus Bibl. Auguſtanæ etiam librorum impreſſorum vulgatus A. 1599. ſine nomine auctoris, qui putatur Georgius Heniſchius: & A. 1633. fol. curante Elia Ehingero.

Hæc vulgata ab Hœſchelio vetera monumenta paucis jam recenſere placet. Plutarchum quidem ab eo editum cave credas Alphonſo Clarmundo parte V. vitarum Germanice editarum p. 22. Sed de *Photio* ejus a) & *Geographis* Græcis minoribus, b) & de *Eclogis* legationum, c) & *Procopio*, d) atque *Origene* contra Celſum e) alibi dixi. Dixi etiam de *Horapollinis* hieroglyphicis, f) de iatromathematicis *Hermetis*, g) de vita S. Antonii ſcripta à D. *Athanaſio* h) de homiliis *S. Chryſoſtomi* contra Judæos i) de Sapientia *Sirachidis* k) de ſcriptis nonnullis *Philonis* Judæi, l) *S. Maximi* martyris, m) *Gregorii Nazianzeni* n) *Nyſſenique* o) & *Annæ Comnenæ*, p) atque *Adriani*. q) Jam alia ejus alibi mihi indicta referre non alienum ab hoc loco exiſtimo, in quibus ſunt

1) Ὁμιλίαι Θεοφόρων τινῶν Πατέρων, Homiliæ quædam ſacræ, r) ex MSS. Codicibus vel nunc primum vel emendatius editæ, cum notis. Auguſtæ 1587. 8. typis Michaelis Mangeri. In hoc volumine continentur:

BASILII

a) Volum. IX. hujus Bibl. p. 379. ubi etiam inedita antea veterum quæ in Hœſchelii ad Photium notis exſtant ἀποσπασμάτια refero.
b) Libro IV. c. 2. §. 7. Volum. III. p. 33. ſeq.
c) Volum. VI. p. 230. & 491.
d) ibid. p. 251. e) Volum. V. p. 219. f) lib. 1. cap. 13. pag. 90.
g) lib. 1. cap. 9. pag. 59. ſeq. h) Volum. V. pag. 302.
i) Volum. VII. pag. 651.
k) lib. 3. cap. 29. §. 2. pag. 730.
l) lib. IV. c. 4. p. 106. 109. 110. Libro *Philonis* περὶ τῆς ἑβδόμης ſive *de ſeptenario* quem Hœſchelius Græce primum edidit Auguſtæ Vindel. 1614. 4. ſubjunxit fragmenta duo libri ejusdem περὶ προνοίας, *de Providentia*, deprompta ex *Mich. Apoſtolii*, Byzantzii ἰωνιᾷ. MS. Deinde *Niceta* de VII. mundi admirandis, quibus ille ſexto loco Capitolium Romanum & ſeptimo templum Adriani Cyzicenum accenſet. Denique locum *Hippocratis* de ſeptem ὥραις ſive gradibus ætatis humanæ, & *Gregorii Nyſſeni* ex Sermone de Pentecoſte de numero ſeptenario. In volumine autem quod Hœſchelius excudi curavit Francof. apud Jo. Wechelum 1587. 8. Græce cum notis exhibentur antea inedita Philonis opuſcula hæc tria, 1) περὶ τῶν μετονομαζομένων, 2) νόμων ἱερῶν ἀλληγορία τῶν μετὰ τὴν ἑξαήμερον, de formatione Evæ ex Adami latere & de utriusque lapſu. & 3) περὶ τοῦ θεοπέμπτους εἶναι τοὺς ὀνείρους.
m) Volum. VIII. p. 732. n) Volum. VII. p. 524. ſeqq.
o) Volum. VIII. p. 157. p) Volum. VI. p. 391. q) Volum. IX. p. 381. 382.
r) Aſteriſcis notatæ homiliæ emendatiores atque integriores: reliquæ tunc primum prodierunt.

BASILII MAGNI.

1. In nativitatem CHristi, cum duobus manu scriptis collata, p. 85. * Incipit: χριστοῦ γέννησις ἡ μὲν οἰκεία καὶ πρώτη.

GREGORII NYSSENII.

1. In nativitatem CHristi & in infantes Bethlehemiticos. p. 103. * Incipit: σαλπίσατε ἐν νεομηνίᾳ.
2. Memoriam Stephani primi martyris. p. 131. * Incipit: ὡς καλὴ τῶν ἀγαθῶν ἡ ἀκολουθία.
3. In Dictum CHristi, *Quatenus fecistis uni*, Matth. XXV. p. 182. Incip. ἐπὶ πρὸς τῷ θεάματι τῆς φοβερᾶς.
4. VI. Psalmum *de octava*. p. 204. Incipit: οἱ ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν.
5. In S. Pascha. p. 213. * Incip. ἡ μὲν ἀληθινὴ τοῦ σαββάτου κατάπαυσις.
6. Ascensionem Christi quæ Cappadocibus dicta ἡ ἐπισωζομένη. p. 217. Incip. ὡς γλυκὺς συνέμπορος τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ὁ προφήτης Δαβίδ.
7. S. Baptisma. p. 334. Incip. νῦν γνωρίζω τὴν ἐμὴν ἀγέλην.

GREG. NAZIANZENI.

1. In nativitatem CHristi. p. 1. * Incip. χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε. cum Paraphrasi & scholiis *Nicetæ*, p. 20--84.
2. In S. Pentecosten. p. 223. * Incipit: περὶ τῆς ἑορτῆς βραχέα φιλοσοφήσωμεν. cum *Nicetæ* Paraphrasi. p. 243--333.

JOAN. CHRYSOSTOMI.

1. In annunciationem Mariæ. p. 366. Incip. πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια.
2. In S. Theophania, seu Baptisma Christi, p. 375. Incip. ἄνδρες φιλόχριστοι καὶ φιλάδελφοι καὶ φιλόξενοι. Eadem homilia quam sub *Gregorii Thaumaturgi* nomine Gerardus Vossius vulgavit.
3. Memoriam Joan. Baptistæ. p. 387. Incip. ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ πανήγυριν ἄγωμεν.
4. In Parabolam *de filio prodigo*. p. 400. Incip. ἀεὶ μὲν ἀδελφοί.
5. Decollationem Joannis Baptistæ. p. 418. Incip. πάλιν Ἡρωδιὰς μαίνεται.
6. Saltatricem Herodiadem. p. 430. Incip. ὥσπερ τις ἀνὴρ φιλέρημος.
7. Locum Evangelii, Johann. XI. *coëgerunt Judæi concilium*. p. 440. Incip. ἐοίκασιν οἱ τῆς ἐκκλησίας.

8. De

8. De virginibus decem. p. 446. Incip. ὅταν τὸ εὐδαπάνητον.
9. Maria Magdal. pœnitente peccatrice. p. 458. Incip. πάντοτε μὲν Θεὸς ὡς φιλάνθρωπος.
10. Proditione Judæ; Paſchate; Cœnæ Dominicæ inſtitutione; de omnem memoriam injuriarum, oblivione ſempiterna delendo, p. 469. Incip. οὐκ ὀλίγα ἀνάγκη σήμερον.
11. De S. Paraſceve. p. 490. Incip. πεπλήρωται ἡμῖν λοιπὸν ὁ τῆς νηστείας ἀγών. Jo. Damaſceni eſt, non Chryſoſtomi.

CYRI GERMANI, Patriarchæ CPol. ex pluribus aliis quæ in Auguſtana exſtant homiliis.

1. De infantibus ab Herode occiſis; & in principium ſancti ſecundum Marcum Evangelii. p. 154. Incipit: τίς Θεὸς πλὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

CYRILLI ALEXANDRINI, quæ deinde Latine vertit Jo. Wegelinus. a)

1. Locus de S. Trinitate. p. 503. 504.
2. Reſponſio ad unam & alteram ab hæreticis motam quæſtionem, de perfectione DEI Patris nec obſtante quo minus Filius ſit Deitatis πλήρωμα, nec imminutâ per Filii generationem. p. 506. 507.

Notæ p. 510-562. In his p. 522. & 549. Hœſchelius affert quædam ex diario Græco MS. de Baſilio Magno & S. Chryſoſtomo, quæ infra adſcribam. Idem Athenæi locum p. 552. ex Codice MS. emendat ac ſupplet.

DE BASILIO MAGNO.

Οὗτος ἤκμασεν ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Οὐάλεντος, πρὸς ὃν καὶ ὑπὲρ τῆς ὑγιοῦς ἐπαῤῥησιάζετο πίστεως: τῆς Ἀρείου κακοδοξίας, ᾗ προσετέθη ὁ Βασιλεὺς, πυρὸς δίκην λυμαινομένης τὴν ἐκκλησίαν. ἦν μὲν πρὸς πατρὸς ἐκ Πόντου: πρὸς δὲ μητρὸς Καππαδόκης. ἐν δὲ λόγοις οὐ μόνον, τοὺς κατ᾽ αὐτὸν ἀλλὰ καὶ τοὺς παλαιοὺς ὑπερέβαλλε. διὰ γὰρ πάσας ἐλθὼν ἰδέας παιδεύσεως, ἐν ἑκάστῃ τὸ κράτος ἐκτήσατο: οὐχ ἧττον τὴν διὰ πράξεως ἀσκήσας φιλοσοφίαν. καὶ διὰ ταύτης τῇ θεωρίᾳ τῶν ὄντων προβὰς, ἐπὶ τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον ἀνήχθη:

a) Vide Volum. VIII. hujus Bibl. pag. 571.

ἀνήχθη· ἔνθα δὴ πολλοὺς ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως διανύσας, ἐν τῷ σταθερῷ τοῦ φρονήματος καὶ ἀτρέπτῳ τὸν ἔπαρχον καταπλήξας, καὶ λόγους ἐκδοὺς, δι᾽ ὧν τὰ τῶν ἑτεροδόξων φρονήματα καταβρόντησε, καὶ τὴν ἐν ἤθει κατάστασιν ἐξεπαίδευσε, καὶ τῶν ὄντων τὴν γνῶσιν κατέστησεν ἐναργῆ. καὶ διὰ πάσης ἀρετῆς τὴν τοῦ Χριστοῦ ποίμνην ὁδηγήσας, πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν. ἦν δὲ τὸν τύπον τοῦ σώματος, ἐπὶ πολὺ μῆκος τοῦ ὀρθίου σχήματος ἀναδραμὼν, ξηρὸς καὶ λεπτόσαρκος, μέλας τὸ χρῶμα, ὠχρότητι τὸ πρόσωπον σύγκρατος, ἐπὶ ῥίνα εἰς κύκλον τὰς ὀφρῦς περιεγμένος, τὸ ἐπισκήνιον συνεσπακὼς, φροντιστικῷ ἐοικὼς, ὀλίγαις τὸ μέτωπον ἀμαρυγαῖς ῥυτιδούμενος, ἐπιμήκεις τὰς παρειὰς ἔχων, κοῖλος τοὺς κροτάφους, ἠρέμα ἐν χρῷ κουρείας τὴν ὑπήνην ἀρκούντως καθειμένος, μεσαιπόλιος. è diario Græco m. ſ. ubi & hæc adſcripta ;

Βεβίωκεν ἔτη ἑ. ἐπίσκοπος· ὅλως δὲ, ἔτη μέ.

Ζῇ Βασίλειος, καὶ θανὼν ἐν Κυρίῳ,
Ζῇ καὶ παρ᾽ ἡμῖν, ὡς λαλῶν ἐκ τῶν βίβλων.
Ιανουαρίοιο θάνες, Βασιλήϊε, πρώτῃ.

τοῦ πέμπτου ἔτους τοῦ Οὐάλεντος καὶ Οὐαλεντινιανοῦ.

DE S. CHRYSOSTOMO.

Οὗτος ὁ μακάριος καὶ θεῖος ἱεράρχης, διὰ τὸ καλὸν τοῦ βίου, καὶ τὸ μὴ ὑπερορᾷν τὸ δίκαιον μηδὲ αὐτοὺς ἀδικοῦντας τοὺς βασιλεῖς, ὑπερορίζεται. Καὶ πρῶτα μὲν εἰς Κουκουσὸν πέμπεται, τῆς Ἀρμενίας πολίχνιόν τι στενὸν, εἶτα εἰς Τράβισον καὶ μετὰ ταῦτα εἰς Πιτυοῦντα· χωρία οὐ μόνον ἔρημα καὶ τῶν ἀναγκαίων ὄντα ἐπιδεῆ, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν γειτονούντων Ισαύρων ἀεὶ πολεμούμενα. ἐν τούτοις τοῖς τόποις γενόμενος, καὶ πολλοὺς πρὸς θεογνωσίαν ἐπιστρέψας, καὶ πάμπολλα θαύματα κατεργασάμενος, τοῦ βίου μεθίσταται, θανὼν ἐν Κομάνοις.

Ἄπνουν ἑβδομάτῃ κόμισαν δέμας εἰκάδι χρυσοῦν, μηνὸς Ἰανουαρίου.

 2) S. Gre-

2) *S. Gregorii Nysseni* Opuscula quinque Græca, primum edita ex Codicibus Bibl. Augustanæ & Maximi Margunii. α') πρὸς Ἀρμόνιον περὶ τοῦ τί τὸ χριστιανῶν ὄνομα ἢ ἐπάγγελμα. p. 1. Incip. ὅπερ ποιοῦσι πρὸς τοὺς κρατοῦντας. β') περὶ τελειότητος, καὶ ὁποῖον χρὴ εἶναι τὸν χριστιανόν. p. 15. Incip. πρέπουσα τῇ προαιρέσει ἡ σπουδή. γ') περὶ τοῦ βίου Μωσέως τοῦ νομοθέτου, ἢ περὶ τῆς κατ' ἀρετὴν τελειότητος. pag. 45. Incip. οἷόν τι πάσχουσιν οἱ τῶν ἱππικῶν ἀγώνων φιλοθεάμονες. δ') πρὸς Θεόφιλον ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας, κατὰ Ἀπολιναρίου. pag. 169. Incip. οὐ μόνον δὴ τῆς κοσμικῆς σοφίας. ε') λόγος πρὸς Σιμπλίκιον περὶ πίστεως. p. 175–180. Incip. κελεύει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ προφήτου. Lugd. Batav. 1593. 8. Præter Hœschelii notas in hoc volumine exstant *Maximi Margunii* Episcopi Cytherensis Epistolæ quatuor ad Hœschelium Græcæ p. 1. 3. 43. & 157. Exstant & hæc p. 153. notata documenta quinque, de Divina Christianismi origine testantia, & quatuor usus sacrarum scripturarum:

τεκμήρια τοῦ θεόθεν εἶναι τὸν χριστιανισμόν.

α. ἡ θεία πρόνοια.
β. τὸ κῦρος τῆς ἐκκλησίας.
γ. ὁ χριστοῦ βίος.
δ. ἡ ταυτότης τῆς διδασκαλίας.
ε. τὰ θαυμάσια τῶν ἔργων καὶ παθῶν.

II περιβολὴ τῶν μυστικῶν γραμμάτων.

α. παραμυθία τῶν μικροψύχων.
β. διδασκαλία τῶν ἀγνοούντων.
γ. προτροπὴ τῶν ἐθελοκακούντων.
δ. ἔλεγχος καὶ κατάπληξις τῶν ἀμετανοήτων.

Lubet etiam hoc loco exhibere Catalogum operum Gregorii Nysseni, quem ad ejusdem libelli calcem Hœschelius consignavit.

Catalogus Operum Divi Gregorii Nysseni.

B. A. Bibliothecam Augustanam,

M. M

M. M. Maximi Margunii, Cytherensis, Episcopi.
D. H. Hœschelii privatam, significat.
Asteriscis notata excudit Michael Mangerus, Augustæ.

ά. λόγος περὶ θεότητος Υἱοῦ καὶ Πνεύματος ἁγίου, καὶ εἰς τὸν Ἀβραάμ. B. A. & M. A. *

β΄. εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ χριστοῦ γέννησιν, B. A. *

γ΄. εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον τὸν πρωτομάρτυρα, B. A. *

δ΄. ἐπιτάφιος εἰς τὸν ἴδιον ἀδελφὸν τὸν μέγαν Βασίλειον, B.A. *

ε΄. εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα, B. A. *

ς΄. εἰς τὸ ῥητὸν, ἐφ᾽ ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων, B. A.

ζ΄. εἰς τοὺς κοιμηθέντας. B. A.

ή. εἰς τὸν ἅγιον μέγαν μάρτυρα Θεόδωρον, ἐλλιπής. B. A.

θ΄. ἐπιτάφιος εἰς τὸν μέγαν Μελέτιον, ἐπίσκοπον Αντιοχείας. B. A.

ί. εἰς τοὺς ἁγίους μ΄. μάρτυρας. B. A.

ιά. εἰς τοὺς αὐτοὺς λόγος β΄. ἐλλιπής. B. A.

ιβ΄. εἰς τὸ ἅγιον πάσχα λόγος ά. B. A. & M. M.

ιγ΄. εἰς τὸ αὐτὸ, λόγος β΄. B. A.

ιδ΄. εἰς τὸ αὐτὸ λόγος γ΄. B. A.

ιέ. ἄλλος εἰς τὸ αὐτὸ βραχύτερος. *

ιϛ΄. εἰς ἀνάληψιν χριστοῦ. B. A. *

ιζ΄. πρὸς Εὐστάθιον B. A. *extat inter opera Basilii Magni, pag.* 333. *& recte. Sic enim ad Codicem m. s. Gr. Nyss. testatur, qui istbac margini asscripsit;* ὁ παρὼν λόγος, ὃς καὶ ἐν εἴδει ἐπιστολῆς γέγραπται, πρός τινα φιλόσοφον Εὐστάθιον τὸν ἰατρὸν ἐγράφη παρὰ τοῦ ἐν ἁγίοις μεγάλου Βασιλείου, καθὼς ἀσφαλῶς ἐν ἑτέρῳ βιβλίῳ εὗρον, καὶ οὐ τοῦδε τοῦ Γρηγορίου. ἐστὶν ὁμοίως καὶ ὁ ἕτερος, ὁ περὶ διαφορᾶς οὐσίας καὶ ὑποστάσεως, πρὸς τὸν ἴδιον ἀδελφὸν Πέτρον. καὶ δῆλός ἐστιν οὗτος χαρακτὴρ ἀπὸ τῆς φράσεως τοῦ μεγάλου Βασιλείου. τοῖς οὖν ἐντυγχάνουσι περιεσκεμμένως, ἑκατέρου τὴν φράσιν ἐν τοῖς αὐτῶν συγγράμμασιν εἴσονται τὸ οὕτως ἔχειν.

ιή. περὶ τοῦ μὴ οἴεσθαι λέγειν τρεῖς Θεοὺς, πρὸς Αβλάβιον. B. A. *Hic, cum*

 qui-

quibusdam aliis, ad Christoph. Plantinum ut exprimeretur missus, nescio qui perierit. Ejus certe ministro sese tradidisse, Hæschelio scripsit Sylburgius.

ιθ. πρὸς Πέτρον τὸν ἴδιον ἀδελφὸν περὶ διαφορᾶς ὀσίας καὶ ὑποστάσεως, B. A. *editus inter Basilii M. opera, p.* 297. *Ad marginem codicis A. hæc leguntur adscripta:* ὁ παρὼν λόγος ἐστὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου, γραφεὶς δὲ σταλεὶς εἰς τὸν παρόντα ἅγιον Γρηγόριον, ὡς ἐν ἑτέρῳ βιβλίῳ κέκτημαι. καὶ δῆλός ἐστιν ἀπὸ τῆς φράσεως καὶ τοῦ χαρακτῆρος, διὸ καὶ ὀφείλει γράφεσθαι Βασιλείου πρὸς Γρηγόριον τὸν ἴδιον ἀδελφὸν, περὶ &c.

κ΄. πρὸς Σιμπλίκιον, περὶ πίστεως. B. A. D. H.

κά. περὶ τοῦ τί τὸ χριστιανῶν ὄνομα ἢ ἐπάγγελμα, πρὸς Ἁρμόνιον, B. A. & D. H.

κβ΄. περὶ τελειότητος, καὶ ὁποῖον εἶναι χρὴ τὸν χριστιανόν. D. H.

κγ΄. εἰς τὸ, ὅτε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, B. A.

κδ΄. εἰς Πουλχερίαν, B. A.

κέ. εἰς Πλάκιλλαν, B. A. & M. M.

κς΄. εἰς τὸν ς΄ ψαλμὸν, περὶ τῆς ὀγδόης, B. A. *

κζ΄. εἰς τοὺς μακαρισμοὺς, B. A. & *partem* M. M. *atque* D. H.

κή. εἰς προσευχήν, B. A.

κθ΄. εἰς Γρηγόριον τὸν θαυματουργὸν, B. A. & D. H.

λ΄. εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραὶμ, M. M.

λά. λόγοι τρισκαίδεκα πρὸς Πέτρον τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν, κατὰ Εὐνομίου, M. M.

λβ΄. πρὸς Θεόφιλον Ἀλεξανδρείας, κατὰ Ἀπολιναρίου M. M. & D. H. *ex* Maximi Margunii *liberalitate.*

λγ΄. εἰς τὸν ἐκκλησιαστὴν λόγοι ή. M. M.

λδ΄. ἀπολογία περὶ τῆς ἑξαημέρου, πρὸς Πέτρον τὸν ἀδελφὸν, M. M.

λέ. εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ψαλμῶν, M. M.

λς΄. περὶ τοῦ βίου Μωσέως τοῦ νομοθέτου, ἢ περὶ τῆς κατ᾽ ἀρετὴν τελειότητος.

τος. *hujus apographum Reverend. & doctissimus Dominus Margunius, ἐπίσκοπος Κυθήρων, sua manu exaratum, dono Hæschelio misit.*

λζ΄ εἰς τὴν ἰδίου χειροτονίαν, M. M.

λή. κατηχητικὸς λόγος, M. M. *hujus exemplum ab eodem R. Ep. Cythe Hæschelius accepit.*

λθ΄. περὶ παρθενίας, *extat in Bibliotheca Vaticana, conversus à Jo. Livineio, G.*

μ΄. εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατασκευήν, B. A. *extat interprete Jo. Leunclavio.*

μά. περὶ ψυχῆς, πρὸς τὴν ἀδελφήν, B. A.

μϐ. εἰς τὰ ἄσματα τῶν ἀσμάτων, λόγοι λέ. *Latine extant, interprete Joan. Leunclavio.*

μγ΄. πρὸς τοὺς ἀχθομένους ταῖς ἐπιτιμήσεσι. *Græce editus Parisiis.*

Codex orationum S. Greg. Nysseni satis magnus in Bibliotheca nobilis & clarissim. viri D. Theodori Canteri.

3) Homilia (*) *S. Joannis Damasceni* & acrostichis, Μωσῆς Θεοῦ πρόσωπον ἐν Θαβὼρ ἴδε, in transfigurationem CHristi, emendatior edita Græce & Latine cum notis Augustæ Vindel. 1588. 8. Hisce notis adjunctæ sunt appendicis loco ex Codicibus MSS. Augustanis præclaræ observationes, quibus quam plurima loca insignium scriptorum possunt emendari vel suppleri, *Athenæi* quidem p. 85--92. In *Aristophanis* Thesmophoriazusis pag. 92. seq. In *Xenophontis* Hipparchico p. 755. legendum τοῦ ὁμοίως pro τοῦτο δὲ μέσως. In *scholiis Thucydideis*, inquit, p. 93. *quædam à me consignata, brevi ut spero ex H. Stephani, viri optime de Rep. litteraria meriti officina prodibunt.* Ibidem locum *Scho iasta Pindari* & p. 94. plura *Plutarchi* feliciter restituit, & ex MS. epitome Athenæi, versus sedecim *Panyasis* poëtæ, πρᾶτοι μὲν χάριτές τ' ἔλαχον &c. qui libro secundo Athenæi desiderabantur. Hinc loca *Philonis* Judæi emendata p. 95--104. & *Gregorii Nazianzeni*, p. 104--110. *Basilii* Magni Epistolarum p. 110-116. *Joannis Damasceni* p. 117. Homiliarum denique variarum quas superiore A. 1587. 8. ab Hæschelio editas jam recensui, loca complura correcta partim ex ingenio, partim è Jo. Damasceni parallelis, & è libro ὑπομνημονευμάτων MS. Augustano. Quæ ex Diario

(*) Dixi de ea Volum. VIII. p. 814. Junioris scriptoris esse, disputat Casimirus Oudinus T. I. Commentar. de scriptoribus Eccles. p. 1780. seq.

Diario Græco ſive ex ephemeridibus quas vocat Græcis MSS. de memoria Transfigurationis CHriſti p. 76. exhibet, hoc loco ſubjiciam:

Τοῦ αὐτοῦ μηνὸς (Αὐγούστου) ἡμέρᾳ ἕκτῃ, ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Θαβὼρ ὑπὲρ πᾶν γῆς ἐδοξάσθη μέρος,
ἰδὸν Θεοῦ λάμψασαν ἐν δόξῃ φύσιν.

Ἐπειδὴ πολλὰ περὶ κινδύνων ὁ Χριστὸς διελέχθη πρὸς τοὺς μαθητὰς, καὶ θανάτου καὶ πάθους αὐτοῦ, καὶ τῆς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ σφαγῆς. καὶ τὰ μὲν ἦν ἐν τῷ παρόντι βίῳ καὶ ἐν χερσὶν, τὰ δὲ ἀγαθὰ ἐν ἐλπίσιν: βουλόμενος καὶ τὴν ὄψιν αὐτῶν πληροφορῆσαι, καὶ δεῖξαι τίς ἐστιν ἡ δόξα ἐκείνη μεθ' ἧς μέλλει παραγενέσθαι. ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν, καὶ κατ' ἰδίαν. (a) καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας συλλαλοῦντες αὐτῷ. παραλαμβάνει δὲ τῶν ἄλλων τοὺς τρεῖς μόνους, ὡς ὑπερέχοντας. Ὁ μὲν γὰρ Πέτρος, (b) ἐκ τοῦ σφόδρα φιλεῖν αὐτὸν, ἐδήλου τὴν ὑπεροχήν: ὁ δὲ Ἰωάννης, (c) ἐκ τοῦ σφόδρα φιλεῖσθαι: ὁ δὲ Ἰάκωβος, (d) ἐκ τοῦ δύνασθαι πιεῖν τὸ ποτήριον, ὅπερ καὶ ὁ Χριστὸς ἔπιεν. εἰς μέσον δὲ Μωϋσῆν καὶ Ἠλίαν παράγει, τὰς οὐκ ὀρθὰς ὑπονοίας τὰς εἰς αὐτὸν παρὰ τοῖς πολλοῖς. γινομένας διορθούμενος. ἐπεὶ γάρ τινες μὲν αὐτὸν Ἠλίαν ἔλεγον, (e) ἄλλοι δὲ Ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν: διὰ τοῦτο τοὺς κορυφαίους (f) ἄγει, ἵνα τὸ μέσον ἐντεῦθεν ἴδωσιν τῶν δούλων καὶ τοῦ δεσπότου. καὶ ἵνα μάθωσιν, ὅτι θανάτου καὶ ζωῆς αὐτός ἐστιν ὁ ἔχων πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν. αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

4. S.

(a) Matth. 17. (b) Joan. 21. (c) Joan. 13.
(d) Matth. 20. (e) Matth. 16.
(f) Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης οἱ δοκοῦντες στύλοι εἶναι, Galat. 2.

4) *S. Gregorii Nazianzeni,* Theologi, Arcana ſive περὶ ἀρχῶν, de principiis verſus CCCCXXCII. cum paraphraſi Græca *Nicetæ.* Carmen contra Apolinarium περὶ ἐνανθρωπήσεως, & de poëmatis à ſe editis, nec non in Maximum aliaque quam plurima carmina & in τυμβωρύχους epigrammata. Græce è Bibl. Auguſtana. Lugd. Bat. 1598. 8. His itidem Græce ſubjiciuntur *Maximi Margunii* Cytherorum Epiſcopi carmina tria α) in dictum CHriſti, *qui ex hac aqua bibit, ſitiet iterum.* Joh. IV. 13. β) In parabolam Matth. XIII. de homine ſeminante bonum ſemen in agro ſuo. γ) Metaphraſis Pſalmi CXXXII. quam etiam hoc loco non illibenter legent ſtudioſi.

> Τίπτε ἀδελφοσύνας πέλε φέρτερον; ἤπτε δὲ αὖθις
> Τερπνότερον γλυκερᾶς ἦεν ὁμοφροσύνας;
> Εὖτε φίλα φρονέοντες ἀμοιβαδὸν ἄνδρες ἀγαυοὶ
> Οἴκῳ ἐν ἱεροτάτῳ ναιετάουσιν ἅμα.
> Ηὔτε ἐμμένοντος ἐπὶ κρατὸς ἄαπετος ὀσμὴ
> Μύρου ὁ Ἀρῶνος πώγονα εἰσχέεται.
> Ενδύματος δὲ πάλιν καταλείβεται ἔνθεν ἐπ' ὦαν,
> Εκβλύζον προχοὰν Πνεύματος ἁγνοτάτου.
> Ηὔτε ὑγροτέρα ἀπὸ ὕψεος Ερμονιείου
> Εκχέεται Σιόνος οὖρε ἀεὶ δροσίη.
> Οττιγε εὐλογίην ἐντείλατο παμβασιλῆος
> Ομφὰ ἐκεῖ μενέειν, ἄφθιτον ἠδὲ βίον.

Hunc eundem Pſalmum illuſtris Henricus S. R. I. Liber Baro ab Heiiel Latinis verſibus expreſſit (*) ſic:

> En, quam proficuum eſt, quam delectabile, fratres
> Si liget unus amor, ſi domus una tegat.
> Non ſic unguentum redolet, quod, pyxide fuſum,
> Cano Amramiadæ crine, togaque, fluit.
> Non ſic fœcundis ſtillant Hermonia guttis
> Culmina, non Solymæ ſic juga roris aquis;

Fragat

(*) In Pſalmodia ſacra, edita Viennæ Auſtriæ 1711. 1721. 8.

Flagrat ut unito felix concordia ſenſu:
Hæc totùm grato complet odore forum.
Hæc beat, hæc placidam tribuit ſine turbine vitam:
Pax ubi ſpectatur candida, Numen adeſt.

5) *S. Gregorii Nazianzeni*, (*) definitiones rerum ſimplices, verſibus jambicis CCLXVII. cum Latina proſaria verſione pag. 1. & notis p. 26. *Anonymi* definitiones, ordine alphabetico ex Codice MS. Bibl. Palatinæ. ὅροι κατὰ στοιχεῖον. Incip. τί ἐστιν ἀγαθόν; οὗ πάντες ἐφίενται. Græce *Maximi* Monachi (**) ὅροι διάφοροι. Incip. οὐσία καὶ φύσις ταυτόν. Utraque hæc ex Bibliotheca Palatina Hœſchelio ſuppeditavit vir egregius Frid. Sylburgius, ut ex epiſtola ejus ibi ſubjuncta apparet, in qua obſervationes & emendationes nonnullæ leguntur. Cum autem Nazianzeni & Maximi definitiones inter eorum opera quoque obviæ ſint, illas Anonymi, addita verſione mea hoc loco ſubjungere, illisque alia quædam conſimilia ſubjungere operæ pretium duxi.

ὍΡΟΙ ΚΑΤᾺ ΣΤΟΙΧΕῖΟΝ.

1. Τί ἐστιν Ἀγαθόν; οὗ πάντες ἐφίενται.

Τί ἐστιν Ἄγγελος; οὐσία ἀσώματος, Θεῷ λειτουργοῦσα.

Τί ἐστιν Ἀρετή; μεγίστη εὐδαιμονία.

Τί ἐστιν Ἀλήθεια; ἀπόφασις λέγουσα τὸ ὑπάρχον ὡς ὑπάρχον, καὶ τὸ μὴ ὑπάρχον ὡς μὴ ὑπάρχον. Ψεῦδος δὲ, τὸ ἐναντίον.

Τί ἐστιν Αἴσθησις; δύναμις διακριτικὴ τῶν ἐμπιπτόντων. Αἰσθητικὸν ζῶον; τὸ κεκτημένον τὰς αἰσθήσεις. Αἰσθητὸν δὲ, τὸ ὑποπίπτον ταῖς αἰσθήσεσι.

Τί ἐστιν Αἵρεσις, ἡ περὶ πίστεως

ANONYMI DEFINITIONES.

1. Quid eſt *bonum?* quod omnes deſiderant.

Quid eſt *angelus?* eſſentia incorporalis, miniſtrans DEO.

Quid eſt *virtus?* ſumma felicitas.

Quid *veritas?* enunciatio rem quæ eſt, eſſe affirmans, & quæ non eſt, negans. Huic contrarium eſt mendacium.

Quid eſt *ſenſus?* facultas dijudicans ea quæ incidunt. Quid eſt *animal ſenſitivum?* quod ſenſus poſſidet. *Senſile* quid eſt? quod in ſenſus cadit.

Quid eſt *hæreſis?* opinio de fide

τῆς

(*) Vide Greg. Nazianzeni Opera T. 2. p. 198. edit. Pariſ. Græcolat. & edit. Lipſienſ.

(**) S. Maximi Opera T. II. p. 78.

τῆς οἰας οὖν δόξα. Αἱρετικὸς δὲ, ὁ τῆς ἰδίας ὑπερμαχῶν δόξης.

Τί ἐστιν Ἀγάπη; ἄπαυστος ἐπὶ τῇ φιλίᾳ τοῦ φιλουμένου σχέσις.

Τί ἐστιν Αὐτεξουσιότης; ψυχῆς λογικῆς ὄρεξις, ἀκωλύτως γινομένη πρὸς ὅπερ ἂν θέλῃ.

Τί ἐστιν Αἴδιον; τὸ ἀρχὴν μὲν ἔχον, τέλος δὲ μὴ ἔχον. ὡς ἡ τοῦ Θεοῦ πρόνοια. καὶ αἴδιόν ἐστι τὸ μήτε ἀρχὴν μήτε τέλος ἔχον.

Τί ἐστιν Αἰών; τὸ συμπαρεκτεινόμενον τοῖς οὖσιν, οἷον τὸ χρονικὸν κίνημα καὶ διάστημα.

Τί ἐστιν Ἀνάστασις κοινή; ἡ τῶν διαζευχθέντων στοιχείων, κελεύσει τοῦ κτίσαντος, πρὸς ἑαυτὰ συνδρομή.

Τί ἐστιν Ἀνδρεία, εὐθαρσία μετὰ λόγου.

Τί ἐστιν Ἀγχίνοια; ὀξύτης νοὸς περὶ χρήματα, εὑρετικὴ τοῦ δέοντος.

Τί ἐστιν Ἀκοή; αἴσθησις λόγων καὶ ψόφων ἀντιληπτική.

Τί ἐστιν Ἀσθένεια; ἀλλοίωσις ἢ μεταβολὴ τῆς καθ᾽ ἕξιν δυνάμεως.

Τί ἐστιν Ἄνοια; ἡ τῆς κατὰ γνῶσιν ἐνεργείας ἀναίρεσις.

Τί ἐστιν Αὐθύπαρκτον; τὸ ἐν αὐτῷ καὶ μὴ ἐν ὑστέρῳ (*) τὴν ὕπαρξιν ἔχον.

Τί ἐστιν Ἀήρ; στοιχεῖον οὗ πᾶσαι αἱ κατὰ τόπον κινήσεις καταφέρονται.

Τί ἐστιν Ἄνεμος; ἀέρος ῥεῦμα

(*) ἑτέρῳ

quacunque. Quid *hæreticus?* pro opinione propria dimicans.

Quid est *amor?* habitus constans amicitiæ erga dilectum.

Quid est *libertas arbitrii?* animæ rationabilis desiderium quod nemine impediente fertur ad quodcunque voluerit.

Quid est *æternum?* quod initium habet, finem non habet, ut DEI providentia. Sed est quoque æternum initio pariter carens & fine.

Quid nam *ævum* est? quod una cum rebus extenditur, ut motus & intervallum temporis.

Quid est *communis resurrectio?* elementorum disjunctorum factus conditoris jussu ad proprias partes concursus.

Quid est *fortitudo?* bona mentis cum ratione fiducia.

Quid est *sagacitas?* acumen mentis circa res inveniens id quod decet.

Quid est *auditus?* sensus qui sermones & sonos percipit.

Quid est *infirmitas?* mutatio vel alteratio facultatis habitualis.

Quid est *amentia?* nescire quid agas.

Quid est *per se existens?* quod in se & non in altero habet existentiam.

Quid est *aër?* elementum cujus motus in omnem locum feruntur.

Quid *ventus?* fluxus aëris, pro-

ταῖς τῶν τόπων ἐξαλλαγαῖς, ὅθεν ῥεῖ, τὴν ὀνομασίαν ἀμείβον.

Τί ἐστιν Απερίγραπτον; οὗ τόπος οὐδείς.

Τί ἐστιν Ἄτρεπτον; τὸ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχον, καὶ τροπὴν μὴ ὑφιστάμενον.

Τί ἐστιν Ασώματος οὐσία; ἧς τὸ εἶναι οὐκ ἐστι κατὰ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος καὶ πλάτος.

Τί ἐστιν Αἴτιον; ἐξ οὗ γίνεταί τι, ἢ δι᾽ οὗ.

Τί ἐστιν Αστραπή; ῥῆξις πυρὸς ἐκ νεφῶν παρατρίψεως.

Τί ἐστιν Ἄστρον; σῶμα πυρῶδες ἐν τῷ οὐρανῷ πεπηγὸς, καὶ τῇ κύκλῳ φορᾷ φερόμενον.

Τί ἐστιν Ἄνω; τὸ πλέον ἀπέχον τοῦ μέσου.

Τί ἐστιν Αἰσθητήριον; σώματος ὄργανον τὸ τὰς αἰσθήσεις τηροῦν.

Τί ἐστιν Αἰθήρ; ἀὴρ διαυγέστατος καὶ καθαρώτατος.

Τί ἐστιν Ἄπειρον; οὗ ἀεὶ ἔξω τι ἐστι ληφθέντος ἐστὶν εὑρεῖν.

Τί ἐστιν Ανάλυσις; ἀνάκαμψις ἐπὶ τὸ πρῶτον τῆς συνθέσεως αἴτιον.

Τί ἐστιν Αναλογία; τὸ λέγειν ὅτι ὃν λόγον ἔχει ὁ δεύτερος πρὸς τὸν τέταρτον, τοῦτον ὁ τρίτος πρὸς τὸν ἕκτον.

Τί ἐστιν Αλλοίωσις; κίνησις οὐσίας.

Τί ἐστιν Αντιστροφή; κοινωνία δύο

mutatione locorum, unde fluit, nomen permutans.

Quid est *circumscriptum?* cujus nullus est locus.

Quid est *incommutabile?* quod eodem se modo semper habet, & mutationem non admittit.

Quid est *essentia incorporalis?* cujus esse non versatur in longitudine, profunditate, altitudine & latitudine.

Quid est *causa?* ex quo vel per quod aliquid fit.

Quid est *fulgur?* ex nubium collisione, ignis proruptio.

Quid est *stella?* Corpus igneum in cœlo collocatum quod circulari motu fertur.

Quid est *superius?* quod amplius à centro distat.

Quid est *sensorium?* corporis instrumentum quod sensus servat.

Quid est *æther?* aër lucidissimus purissimusque.

Qid est *infinitum?* ubi semper aliquid adhuc extra relictum reperitur.

Quid est *resolutio?* ad primam compositionis causam recursus.

Quid est *proportio?* dicere eandem rationem quam habet secundus ad quartum, candem etiam tertium ad sextum habere.

Quid est *mutatio?* essentiæ motio.

Quid est *conversio?* est commu-

προτάσεων κοινωνούσων κατ' ἄμφω τοὺς ὅρους, τῆς μὲν τάξεως τῶν ὅρων ἀμειβομένης, τοῦ δὲ ποιοῦ φυλασσομένου μετὰ τοῦ συναληθεύειν.

Τί ἐστιν Ἀπόφασις; λόγος ἐν ᾧ τὸ ἀληθεύειν ἢ ψεύδεσθαι ὑπάρχει.

Τί ἐστιν Ἀντίφασις; μάχη καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως διὰ τῶν ἀντικειμένων τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ αὐτοῦ μερίζουσα.

Τί ἐστι Κατάφασις; ἀπόφανσίς τινος κατά τινος.

Τί ἐστιν Ἀπόδειξις; συλλογισμὸς ἐπιστημονικὸς ἐξ αὐτοπίστων καὶ ὁμολογουμένων λόγων λαμβανόμενος.

Τί ἐστιν Ἀναγκαῖον; οὗ ἄνευ οὐδέποτε ὑπάρχει τὸ ἐξ αὐτοῦ.

Τί ἐστιν Ἀραιόν; οὗ τὰ μέσα διάστασιν πρὸς ἄλληλα ἔχει.

Τί ἐστι Πυκνόν; οὗ τὰ μόρια ἐγγὺς ἐφεξῆς ἀλλήλων κεῖται.

Τί ἐστι Τραχύ; οὗ τὰ μόρια ὑπερέχει ἀλλήλων.

Τί ἐστιν Ἀρχή; τὸ πρὸ αὐτοῦ ἔχον μηδέν.

Τί ἐστιν Ἀρχέτυπον; ἀρχικὸν παράδειγμα ὑφεστηκὸς ἐν αὐτῷ τοὺς τῶν εἰκονιζομένων χαρακτῆρας περιέχον.

Τί ἐστιν Ἄτοπον; ὃ μὴ ἄν τις ἐννοηθείη.

Τί ἐστιν Ἀναπνοή; εἴσοδος πνεύματος, ὑπὸ μετεώρου πνεύματος, διὰ ψύξιν τοῦ ἐν ἡμῖν θερμοῦ.

nio duarum propositionum communes utrosque terminos habentium, quæ ordine eorundem mutato, & servata qualitate ambæ veræ sunt.

Quid est *enunciatio?* sermo cui verum vel falsum inest.

Quid est *contradictio?* pugna negationis & affirmationis per opposita idem de eodem enuncians.

Quid est *assertio?* affirmatio rei contra aliquem.

Quid est *demonstratio?* argumentatio scientifica sumta ex rationibus per se fide dignis & confessis.

Quid est *necessarium?* sine quo nunquam fit quod ex eo proficiscitur.

Quid est *rarum?* in quo media intervallis distinguuntur.

Quid *densum?* cujus partes proxime invicem sitæ sunt.

Quid *asperum?* cujus partes aliæ aliis eminent.

Quid est *principium?* quod ante se nihil habet prius.

Quid est *originarium exemplar?* quod velut in principali exemplo existente notas exprimendæ imaginis continet.

Quid est *absurdum?* quod nemini sano in mentem venire potest.

Quid est *respiratio?* ingressio spiritus ab externo circa nos aëre, quo calidum in nobis refrigeretur.

Τί ἐστιν Ἀξίωμα; ὅσα οἴκοθεν ἄνευ ἀποδείξεως ἴσμεν.

2. Τί ἐστι Βάθος; ἐπὶ τρία συνεχές. Μῆκος δὲ, τὸ ἐπὶ ἓν συνεχές. Πλάτος δὲ, τὸ ἐπὶ δύο συνεχές.

Τί ἐστι Βαρύ; τὸ φύσει φερόμενον ἐπὶ μέσον. Κοῦφον δὲ, τὸ φύσει φερόμενον ἀπὸ μέσου.

3. Τί ἐστι Γραμμή; μῆκος ἀπλατές.

Τί ἐστι Γένος; τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον.

Τί ἐστι Γένεσις; ἡ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἀγωγή. Φθορὰ δὲ, ἡ ἐκ τοῦ ὄντος εἰς τὸ μὴ εἶναι.

Τί ἐστι Γνῶσις; ἡ τοῦ πρώην μὴ ὄντος ἐν τῷ νοΐ νεομφὴ ἔμφασις. Ἐπίγνωσις δὲ, ἡ μετὰ τὴν πρόγνωσιν τοῦ πράγματος κατὰ δύναμιν παντελὴς κατάληψις.

Τί ἐστι Γῆ; σῶμα τὸ ξηρότατον καὶ βαρύτατον.

Τίνα γένη τὰ τῶν προβλημάτων; τέτταρα. πᾶν γὰρ πρόβλημα ἢ γενικὸν, ἢ ὁρικὸν, ἢ ἰδικὸν, ἢ συμβεβηκός.

4. Τί ἐστι Διαφορά; τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει ἐν τῷ ποῖόν τι ἐστι κατηγορούμενον.

Τί ἐστι Διάλεξις; λόγος κατ' ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν.

Τί ἐστι Διάλεκτος; φωνὴ σωματικὴ ἐγγράμματος ἑρμηνευτικὴ τῶν ἐν διανοίᾳ.

Quid est *axioma?* quæ per nos sine demonstratione scimus.

2. Quid est *profunditas?* tres habens continuas dimensiones. *Longitudo* autem unam, *Latitudo* duas.

Quid est *grave?* quod per naturam ad centrum tendit, *leve* contra, quod per naturam refugit a centro.

3. Quid est *linea?* longitudo sine latitudine.

Quid *genus?* quod de pluribus & specie differentibus in quid prædicatur.

Quid est *generatio?* ab eo quod non est ad esse deductio. Contra *corruptio* est ab eo quod est, ut non sit.

Quid est *notio?* rei quæ antea non fuit in mente, recens facta perceptio. *Cognitio* autem, rei antea notæ perfecta quanta potest esse comprehensio.

Quid est *terra?* corpus aridissium gravissimumque.

Quæ nam sunt *genera quæstionum?* quatuor, omnis enim quæstio aut de genere est, aut de definitione, aut de proprietate, aut de accidente.

4. Quid est *Differentia?* quod de pluribus & specie differentibus prædicatur in quale quid.

Quid *Disputatio?* per quæstionem & responsionem oratio.

Quid *lingua* sive *dialectus?* vox corporalis litterata, qua animi cogitationes exponuntur.

τί

τί ἐςι Δύναμις; ἀρχὴ κινήσεως καὶ μεταβολῆς ἐν ἄλλῳ.

τί ἐςι Διαίρεσις; ἡ τοῦ ἑνὸς εἰς δύο τομή.

τί ἐςι Διαιρετικὴ μέθοδος; ἡ τὰ καθολικώτερα διαιροῦσα εἰς τὰ μερικώτερα.

τί ἐςι Δαίμων; οὐσία ἀθάνατος κατὰ γνώμην, ἀπάσης ἀγαθοεργίας ἐςερημένη.

τί ἐςι Δεξιόν; ἀφ᾽ οὗ αἱ τῶν σωμάτων κινήσεις.

τί ἐςι Δικαιοσύνη; ἕξις ἀπονεμητικὴ τοῦ ἴσου ἐν τιμαῖς καὶ χρήμασι καὶ ὅσα μεριςά. ἔτι ἴδιον δικαιοσύνης, τὸ κατ᾽ ἀξίαν ἀπονέμειν. Φρονήσεως δὲ, τὸ ποιεῖν τὰ δέοντα. Ανδρείας, τὸ νικᾶν. Σωφροσύνης, τὸ μὴ ὑπείκειν ἡδονῇ.

τί ἐςι Δίκαιος; ὁ πᾶσαν ἰσοτιμίαν τοῖς ὁμοειδέσι παρέχων.

5. τί ἐςιν Εἶδος; τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ τί ἐςι κατηγορούμενον.

τί ἐςιν Ενέργεια; δυνάμεως ἀποτέλεσμα.

τί ἐςιν Επιςήμη; ὑπόληψις ἀμετάπειςος ὑπὸ λόγου, ἢ δόξης ὀρθῆς μετὰ λόγου κατὰ πλάτος.

τί ἐςιν Επαγωγή; ἡ ἀπὸ τῶν καθ᾽ ἕκαςα ἐπὶ τὰ καθόλου ἔφοδος.

τί ἐςιν Ερώτησις; ἀποκρίσεως αἴτησις.

Quid eſt *facultas?* principium motus & mutationis in altero.

Quid *diviſio?* unius in duo ſectio.

Quænam eſt *methodus dividendi?* quæ generalia in particularia diſtinguit.

Quid *Dæmon?* eſſentia immortalis, cujus voluntas aliena eſt ab ullo bono opere efficiendo.

Quid eſt *dextrum?* à qua parte corporum motus proficiſcuntur.

Quid *juſtitia?* habitus æqualiter diſtribuens honores, opes & quæcunque diſtribuenda veniunt: proprium enim *juſtitiæ* eſt pro dignitate cuique ſuum tribuere, ut *prudentiæ* facere quod decet, *fortitudinis* vincere, & *temperantiæ* non ſuccumbere voluptati.

Quid eſt *juſtus?* qui omni æqualitate utitur erga alios ejusdem ſecum ſpeciei homines.

5. Quid eſt *ſpecies?* quod de pluribus numero differentibus prædicatur in quid.

Quid eſt *actus?* potentiæ effectio.

Quid *ſcientia?* opinio quæ dimoveri ſe non patitur, nititurque ratione aut recta ſententia cum ratione laxius accepta.

Quid eſt *inductio?* à ſingulis ad univerſale progreſſio.

Quid *interrogatio?* petitio reſponſionis.

Τί ἐστιν Ἐπιφάνεια; πέρας σώματος, μῆκος καὶ πλάτος μόνον ἔχον.

Τί ἐστιν ἐπίπεδον; ἐπιφάνεια ἐξ ἴσου ταῖς ἐπ' αὐτῆς εὐθείαις κείμενον.

τί ἐστιν Ἕνωσις; διεστώτων πραγμάτων κοινωνικὴ συνδρομή.

τί ἐστιν Ἐνούσιον; ὑπόστασις ἥτις οὐ μόνον ἔχει τὰς μερικὰς ἰδιότητας χαρακτηρίζουσας, ἀλλὰ καὶ τὸ κοινὸν τῆς οὐσίας πρακτικῶς ὑφιστάμενον.

τί ἐστιν Ἐνυπόστασις; τὸ καθολικὸν πρᾶγμα καὶ περιεκτικὸν τῶν ὑποστάσεων.

τί ἐστιν Εἰκός; συλλογισμὸς οὐκ ἀναγκαῖος ἀλλ' ἐνδεχόμενος.

τί ἐστιν Ἐν χρόνῳ; οὗ τὸ εἶναι μετρεῖται ὑπὸ χρόνου.

τί ἐστιν Ἐνιαυτός; χρόνος ἐν ᾧ ὁ ἥλιος τὸν ζωδιακὸν κύκλον διέξεισι.

τί ἐστιν Ἕξις; διάθεσίς τις βεβαία καὶ ἔμμονος.

τί ἐστιν Εἰκών; ὁμοίωμα ἀρχετύπου τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ ὑπάρξει διαφέρον, ὅλον δὲ ἐν ἑαυτῷ τὸ τοῦ εἰκονιζομένου εἶδος μιμητικῶς διὰ τῆς ἐμφερείας ἀποματτόμενον.

τί ἐστιν Ἔνστασις; πρότασις προτάσει ἐναντία.

τί ἐστιν Ἐν τόπῳ; οὗ ἐκτός ἐστι σῶμα περιέχον αὐτό.

Quid *superficies*? extremum corporis, longitudine præditum & latitudine.

Quid *planum*? superficies æqualiter sita per rectas super ea lineas.

Quid est *unio*? distantium rerum communicata conjunctio.

Quid est *subsistens*? persona quæ non solum habet particulares proprietates quibus veluti notis signetur, sed & communem essentiam reapse in illa subsistentem.

Quid est *subsistentia*? generalis res qua personæ continentur.

Quid *probabile*? argumentum non necessarium sed contingens.

Quid est *in tempore*? cujus existentia à tempore mensuratur.

Quid est *annus*? tempus intra quod sol Zodiacum circulum percurrit.

Quid est *habitus*? affectio firma & constans.

Quid est *imago*? Similitudo ad exemplar conformata, quæ essentia & existentia ab illo differt, totum tamen illud in se, & formam omnem rei effigiatæ per imitationem superficie exprimit.

Quid est *instantia*? Propositio propositioni contraria.

Quid est *in loco*? extra quod corpus est à quo circumdatur.

Τί ἐστιν Εὕρεσις; ζητήσεως συμπέρασμα.

Τί ἐστιν Ἐνθύμημα καὶ Λογισμός; ἐκτύπωμα καὶ ἐξεικόνισμα νοὸς τὸ πρῶτον.

Τί ἐστιν Ἕνωσις οὐσιώδης; ἡ τὰς διαφόρους ὑποστάσεις (*) εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑπόστασιν ἄγουσα.

6. Τί ἐστι Ζωή; συμπλοκὴ ψυχῆς μετὰ σώματος.

Τί ἐστι Ζήτησις; ἔρευνα ἀγνοουμένων. καὶ Ζήτησίς ἐστιν, ἔφεσις εὑρέσεως τῶν μὴ προσόντων ἢ ἀμφιβόλων.

Τί ἐστι Ζῶον; οὐσία ἔμψυχος αἰσθητική. Ἔτι ἴδιον τῆς φυσικῆς ζωῆς τὸ θρεπτικὸν καὶ αὐξητικὸν καὶ γεννητικόν. τὸ δὲ αἰσθητικὸν, ἡ καθ' ὁρμὴν κίνησις.

7. Τί ἐστιν Ἠρεμία; στέρησις κινήσεως.

Τί ἐστιν Ἥλιος; ἄστρον ἡμεροφαές.

Τί ἐστιν Ἡμέρα; πορεία ἡλίου ἀπὸ ἀνατολῆς ἐπὶ δυσμάς. Νὺξ δὲ, ἀπὸ δυσμῶν ἐπὶ ἀνατολήν.

Τί ἐστιν Ἡδονή; κίνησις διακεχυμένη τοῦ ἐπιθυμητικοῦ τῆς ψυχῆς πρός τι τῶν ἐπιθυμητῶν φανέντων.

8. Τί ἐστι Θεός; οὐσία ἀναίτιος, αἰτία παναλκὴς, πάσης αἰτίας ὑπερούσιος ὕπαρξις.

Quid est *inventio*? quaestionis conclusio.

Quid *enthymema* & *cogitatio*? effigiatio & expressio prima mentis.

Quid est *unio essentialis*? diversas substantias in unam eandemque conjungens personam.

6. Quid est *vita*? consociatio animi & corporis.

Quid est *quaestio*? sciscitatio rerum quas ignoramus. Est etiam quaestio, desiderium inveniendi ea quae nobis praesto non sunt, vel dubia sunt.

Quid est *animal*? essentia animata, sensibus praedita. Proprium enim vitae naturalis, nutriri, crescere & generare: sensu autem praeditum id quoque habet ut pro lubitu se moveat.

7. Quid est *quies*? privatio motus.

Quid *Sol*? astrum lucens interdiu.

Quid *dies*? progressio solis ab oriente ad occidentem, *Nox* vero ab occidente ad orientem usque.

Quid est *Voluptas*? motus effusus facultatis concupiscibilis in anima ad aliquid eorum quae ipsi desiderabilia videntur.

8. Quid est *DEUS*? essentia quae nullam causam habens ipsa causa est omnipotens omnis causae, superessentiali existentia.

(*) οὐσίας.

Τί

τί ἐστι θεωρία; κυρίως Θεοῦ ὅρασις, καθ᾽ ὅσον ὁρᾶν δυνατόν. καὶ θεωρία ἐστὶν ἡ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἐπὶ τὰ θειότερα ὅρασις.

τί ἐστι θεότης; ἡ πάντα θεωμένη καὶ πάντα θέουσα θεία φύσις καὶ πρόνοια.

τί ἐστι θυμός; ζέσις τοῦ περὶ καρδίαν αἵματος, καὶ ὄρεξις ἀντιλυπήσεως.

τί ἐστι θάνατος; χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος.

τί ἐστι θερμόν; τὸ φύσει διακρῖνον τὰ ὁμοφυῆ. ψυχρὸν δέ, τὸ φύσει συγκρῖνον τὰ ὁμογενῆ.

τί ἐστι θλῖψις; ὑπερβολὴ στενώσεως.

τί ἐστι θέλημα; οὐσίας νοερᾶς καὶ λογικῆς ἔφεσις ὡς τὸ καταθύμιον.

τί ἐστι θέσις; ὑπόληψις παρὰ τῶν γνωρίμων τινὸς κατὰ φιλοσοφίαν.

9. τί ἐστιν ἰσχύς; συμμετρία ὀστῶν καὶ νεύρων.

τί ἐστιν ἶσον; τόπος ἔχων τὸ αὐτὸ καὶ μέρος. καὶ ἶσον ἐστί, τὸ μέσον ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως.

τί ἐστιν ἰδίωμα; τὸ ἔν τινι φύσει γνώριμον, ἐν ἑτέρᾳ δὲ οὐσίᾳ μηδαμῶς ὑπάρχον.

10. τί ἐστι κάλλος; συμμετρία μελῶν καὶ μερῶν μετ᾽ εὐχροίας.

Quid est *theoria*? DEI visio quatenus eum videre fas est. Etiam theoria est a sensibilibus ad res Diviniores adscendens contemplatio.

Quid est *Divinitas*? Natura & Providentia Divina, quæ omnia observat & omnia pervadit.

Quid est *ira*? æstus sanguinis circa cor, & vindictæ desiderium.

Quid est *mors*? separatio animæ à corpore.

Quid est *calidum*? quod per naturam disjungit homogenea, *frigidum* vero quod res ejusdem generis sive naturæ disjungit.

Quid est *afflictio*? ingens quædam angustia.

Quid est *voluntas*? essentiæ mente & ratione præditæ inclinatio ad rem desideratam.

Quid est *thesis* sive *positio*? opinio celebris cujusdam Philosophi.

9. Quid est *robur*? competentia ossium, nervorumque.

Quid *æquale*? locus, qui habet easdem etiam partes. Est quoque æquale quod medium est inter id quod plus est & quod deficit.

Quid est *proprietas*? in natura quadam conspicuum, quod in alia natura neutiquam existit.

10. Quid est *pulchritudo*? debita conformatio membrorum, partiumque, cum coloris bonitate.

τί

Τί ἐστι Κίνησις; ἐνέργεια τοῦ δυνάμει κινητοῦ ᾗ κινητόν.

Quid est *motus*? effectus in re mobili quatenus mobilis est.

Τί ἐστι Καλοκαγαθία; ἕξις προαιρετικὴ τῶν βελτίστων.

Quid est *probitas*? habitus optima semper eligens & honestissima.

Τί ἐστι Κενοδοξία; κενῆς δόξης ὄρεξις.

Quid est *mentis vanitas*? inanis gloriæ desiderium.

Τί ἐστι Κεραυνός; ἀστραπὴ σφόδρα κατιοῦσα ἐπὶ τὴν γῆν.

Quid *fulmen*? fulgur vehementer in terram descendens.

Τί ἐστι Κακόν; τὸ δι' ἑαυτὸ φευκτὸν, ἢ πρὸς ἕτερον βλαβερόν.

Quid *malum*? per se fugiendum, vel quod alteri damnum affert.

Τί ἐστι Καλόν; ὅπερ ἀγαθὸν καὶ ἡδύ.

Quid *bonum*? quod honestum & jucundum est.

Τί ἐστι Κρᾶσις; ἕνωσις ὑγρῶν. Μίξις δὲ, ἕνωσις ξηρῶν.

Quid est *temperatio*? humidarum rerum unio. *Mistio* autem unio rerum aridarum.

Τί ἐστι Κύκλος; σχῆμα ὑπὸ μιᾶς γραμμῆς περιεχόμενον, πρὸς ἣν αἱ ἀπὸ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν εὐθεῖαι πᾶσαι ἴσαι ἀλλήλαις εἰσί.

Quid *circulus*? ex uno circumducta puncto figura, ad quam omnes à centro ad circumferentiam ductæ rectæ lineæ sunt æquales.

Τί ἐστι Κόσμος; τὸ ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν μέσῳ σύστημα.

Quid est *Mundus*? compages ex cœlo & terra & eorum quæ media sunt.

Τί ἐστι Κανών; νόμος ἀπαράβατος.

Quid *regula* sive *canon*? lex quam transgredi non licet.

Τί ἐστι Καθ' ὑπόστασιν ἕνωσις; πρᾶγμα ἐκ διαφόρων εἰς ἓν ὑφεστὼς πρόσωπον; καὶ τὴν ἑκάστης ἰδιότητα σώαν καὶ ἄτρεπτον γνωρίζουσα.

Quid est *unio personalis*? quæ ex naturis diversis in unam personam facit subsistere, & unius cujusque naturæ proprietates salvas & haud mutatas ostendit.

Τί εἰσι Κοιναὶ ἔννοιαι; αἱ οἴκοθεν τὸ πιστὸν εὐθέως ἔχουσαι, καὶ μηδενὸς ἑτέρου δεόμεναι πρὸς ἀπόδειξιν.

Quid sunt *communes notiones*? quæ per se fidem statim inveniunt neque alia re indigent ad demonstrationem.

11. Τί ἐστι Λόγος; φωνὴ σημαντικὴ, ἧς τῶν μερῶν ἐστί τι κεχωρισ-

11. Quid est *sermo*? vox aliquid significans, cujus ex partibus aliquid se-

μένον, ὡς φασί. καὶ λόγος ἐστὶν ἄγγελος νοημάτων, εἰς φῶς ἐκφέρων τὸ νοηθέν.

τί ἐστι Λατρεία; δουλεία Θεῷ μόνῳ πρέπουσα.

τί ἐστι Λύπη; διάθεσις ἡδονῶν ἐστερημένη.

τί ἐστι Λόγος ἐνδιάθετος; κίνησις καὶ διάλεξις ψυχῆς πρὸς ἑαυτὴν ἐν τῷ διαλογιστικῷ γινόμενος ἄνευ ἐκφωνήσεως.

τί ἐστι Λογισμός; ἐκτύπωμα καὶ ἐξεικόνισμα νοός.

τί ἐστι Λευκόν; χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως.

12. τί ἐστι Μέθοδος; ἕξις ὁδοποιητικὴ μετὰ λόγου, ἢ ὁδὸς μετὰ λόγου.

τί ἐστι Μεγαλοψυχία; ἕξις ψυχῆς τοῖς συμβαίνουσι λυπηροῖς μὴ κατολιγωρούσης.

τί ἐστι Μέτριον; τὸ μέσον ὑπερβολῆς καὶ ἐλλείψεως.

τί ἐστι Μονάς; ἀρχὴ ἀριθμοῦ κατὰ πῶς ἀδιάθετος.

τί ἐστι Μέρος; εἰς ὃ διαιρετόν ἐστι τὸ ὅλον.

τί ἐστι Μονογενής; ὁ μήτε πρὸ αὐτοῦ μήτε μετ' αὐτὸν ἔχων ἕτερον.

τί ἐστι Μείωσις; τοῦ πλείου μεγέθους ὕφεσις.

τί ἐστι Μέσον; τὸ ἴσον ἀπέχον ἀμφοτέρων τῶν ἄκρων.

τί ἐστι Μορφή; ἡ ὅλη τοῦ εἴδους

paratim significans exstat. Ajunt etiam sermonem esse nuncium cogitationum, in lucem proferentem ea quæ mente concepimus.

Quid est *cultus religiosus?* servitus qua DEUM solum colere convenit.

Quid est *tristitia?* affectio voluptatis omnis expers.

Quid est *sermo interior?* motio animi & collocutio quam secum ipso instituit aliquis cogitatione citra externam vocem.

Quid est *cogitatio?* expressio atque effigiatio mentis.

Quid *album?* color visionem disgregans.

12. Quid est *methodus?* habitus viam cum ratione ostendens, sive via cum ratione.

Quid *magnanimitas?* habitus mentis, ut tristibus quæ accidunt non dejiciatur.

Quid est *mediocre?* quod inter excessum ac defectum, medium est.

Quid *unitas?* principium numeri quodammodo otiosum.

Quid *pars?* in quas totum potest dividi.

Quid *unigenitus?* qui neque ante se neque post se alium habet.

Quid *imminutio?* à perfecta magnitudine detractio.

Quid *medium?* quod ab utroque extremo pariter distat.

Quid est *forma?* tota speciei deter-

ἀπο-

ἀποπεράτωσις. Σχῆμα δὲ, ἡ τοῦ τυχόντος ὄγκου ἀποπεράτωσις. Διαφέρει δὲ, ὅτι ἡ μὲν μορφὴ ἐπὶ ἐμψύχων λέγεται, τὸ δὲ σχῆμα ἐπὶ ἀψύχων.

Τί ἐστι Μέλαν; χρῶμα συγκριτικὸν ὄψεως.

13. Τί ἐστι Νῦν; ἀρχὴ χρόνου μήτ' ἀρχὴν μήτε τέλος ἔχον.

Τί ἐστι Νέφος; μεταβολὴ ἀπὸ τῆς συνεχθείσης ἀναθυμιάσεως εἰς ὕδωρ.

Τί ἐστι Νόσος; ἀσυμμετρία τῶν ἐν σώματι στοιχείων.

Τί Νεότης; ἀκμὴ σώματος. Γῆρας δὲ, παρακμή.

Τί Νοῦς; ὅρασις ψυχῆς ἀσωμάτου, πρὸς πάντα ἐκτεινομένης. (*)

14. Τί ἐστιν Ὅρος; λόγος σύντομος δηλωτικὸς τῆς φύσεως τοῦ ὑποκειμένου πράγματος.

Τί Οὐρανός; σῶμα φυσικὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ τοῦ παντὸς περιφορᾷ τὴν κύκλῳ κίνησιν κινούμενον.

Τί Οἰκονομία; ἑκούσιος συγκατάβασις μεγέθους, (**) πρὸς σωτηρίαν τινῶν (***) γινομένη.

Τί Ὅμοιον; οὗ ἡ ποιότης τῶν ὁμοίων ὁμοία.

Τί Οὐσία; πρᾶγμα αὐθύπαρκτον μὴ δεόμενον ἑτέρου πρὸς σύστασιν. ὅτι Οὐσίαν καὶ Μορφὴν καὶ Εἶδος ταυτὸν οἱ Πατέρες εἶναι λέγουσι.

Τί Οὐσιῶδες μέρος οὐσίας ἢ συμ-

minatio. *Figura* autem, determinatio molis qualiscunque. Differunt porro, quoniam forma de viventibus, figura de inanimatis dicitur.

Quid est *nigrum*? color visionem congregans.

13. Quid est *nunc*? principium temporis quod neque initium habet neque finem.

Quid est *nubes*? vaporum adductorum in aquam mutatio.

Quid *morbus*? elementorum in corpore intemperies.

Quid *juvenilis ætas*? corporis vigor, *senium* autem, vigoris remissio.

Quid *mens*? animæ incorporeæ ad omnia se extendens acies.

14. Quid est *definitio*? sermo brevis qui rei propositæ naturam exponit.

Quid *cœlum*? corpus naturale quod per extremam Universi gyrationem motu circulari volvitur.

Quid *Oeconomia*? voluntaria Magni DEI condescensio ad salutem hominum facta.

Quid *simile*? cujus qualitas consimilibus similis est.

Quid *substantia*? res per se subsistens neq; ad subsistentiam alia re indigens: quanquam substantiam, formã & speciem Patres dicunt idem esse.

Quidnam est *essentialis pars substan-*

 βεβη-

(*) ἐκτεινομένη. (**) μεγάλου Θεοῦ.
(***) ἡμῶν vel ἀνθρώπων.

βεβηκότος; συμπληρωτικὸν τούτου καὶ συστατικόν.

τί ὅρος; συλλογισμὸς εἰς ὃν ἀναλύεται ἡ πρότασις.

τί ὁμοιομερές; οὗ τὸ μέρος τῷ ὅλῳ ὅμοιόν ἐστι.

τί ὅλον; ᾧ μηδὲν τῶν συνιστώντων αὐτὸ ἐλλείπει.

τί ὄνομα; φωνὴ σημαντικὴ κατὰ συνθήκην ἄνευ χρόνου, ἧς μηδὲν μέρος σημαντικὸν, κεχωρισμένον.

τί ὁμίχλη; παχὺς ἀήρ.

τί οἶκος; σύστημα πλειόνων, αὐταρκείας χάριν.

τί ὁρμή; κίνησις καρδίας ἐπὶ πρᾶξιν τοῦ κριθέντος.

τί ὁμοούσιον, τὸ τῆς αὐτῆς οὐσίας καὶ ἐνεργείας ἀπαραλλάκτως ὑπάρχον. διαφέρει δὲ τῷ χαρακτηριστικῷ ἰδιώματι.

15. τί Πατήρ; ὑπόστασις ἀναίτιος γεννητικὴ ἀγέννητος.

τί Πνεῦμα ἅγιον; δύναμις ἁγιαστικὴ ἀσχημάτιστος, Πατρὶ καὶ Υἱῷ ὁμοούσιος, ἐκ τοῦ Πατρὸς προϊοῦσα. Πνεῦμα ἐστὶ λεπτὴ καὶ ἄυλος καὶ ἀσχημάτιστος καὶ ἐκπορευτικὴ ὕπαρξις. καὶ Πνεῦμα ἐστὶν ἀναθυμίασις ξηρὰ καὶ θερμή - - -

λείπει τἄλλα.

tia vel accidentis? quæ ad complementum ejus & constitutionem facit.

Quid est *definitio*? conclusio, in quam præmissa propositio resolvitur.

Quid est *ex similaribus constans* sive *homoeomeres*? cujus pars qualibet toti est similis.

Quid *totum*? cui nihil ex iis quæ ad illud constituendum pertinent, deest.

Quid *nomen*? vocabulum, aliquid significans ut compositum est, sine tempore, & cujus nulla pars separatim aliquid significat.

Quid est *nebula*? crassus aër.

Quid est *domus*? ex pluribus facta structura commoditatis gratia.

Quid est *appetitio*? motus cordis ad efficiendum quod decrevimus.

Quid est *homousion* sive *consubstantiale*? quod ejusdem essentiæ & operationis est incommutabiliter, differt tamen characteristica proprietate.

15. Quid *DEUS Pater*? persona, nulla antecedente causa, ingenita, generans.

Quid *Spiritus Sanctus*? Potentia sanctificans, non figuratus, Patri & Filio consubstantialis, procedens ex Patre. *Spiritus* est subtilis immaterialis & figura destituta substantia, procedens. *Ventus* est exspiratio arida calidaque - - -

Cætera desunt in MS.

ALTERCATIO HADRIANI AUG. ET EPICTETI PHILOSOPHI,

Ex Friderici Lindenbrogii V. C. editione.

* *Primum est, quid sit mundus?* Epict. Mundus est, ô Hadriane, constitutio cœli & terræ, & omnium quæ in eis sunt, de quibus paulo plus differam, si iis, quæ dicentur, diligenter intenderis. Mundus est spectabilis supellex, ineffabilis circuitus, per se genitum theorema; multiformis formatio; æternus tenor: circuitus sine errore, Solis lumen, dies, nox, astra, tenebræ, terra, aër, aqua.

Had. *Quid est Oceanus?* Ep. Oceanus est terminus coronatus, mundi amplexus, vinculum * ancliticum, universæ naturæ circumcursus. Orbis sustentaculum, Audacia viæ, Limes terræ, Divisio regnorum, hospitium fluviorum, fons imbrium, refugium in periculis, gratia in voluptatibus.

Had. *Quid est DEUS?* Ep. Deus est summum bonum, mens immortalis, incontemplabilis celsitudo, forma multiformis, multiplex spiritus, incogitabilis inquisitio, insopitus oculus, omnia continens lux.

Had. *Quid est dies?* Ep. Stadium laboris, principium quotidianum, æterna computatio.

Had. *Quid est Sol?* Ep. Mundi oculus, noctis concertatio, caloris circuitus, indeficiens cauma, splendor sine occasu, cœlestis viator, diei ornatus, cœli pulchritudo, naturæ gratia, horarum distributor.

Had. *Quid est Luna?* Ep. Cœli purpura, Solis æmula, malefactorum revelatrix, itinerantium solamen, navigantium directio, signum solennitatum, recalculatio mensium, oculus noctis, roris larga infusio, tempestatum præsaga.

Had. *Quid est terra?* Cœli basis, mundi meditullium, Custos & Mater omnium, operculum miserorum, devoratrix omnium, ant ** - - - nascentium, cellarium vitæ.

Had. *Quid est homo?* Ep. Mens incarnata, laboriosa anima, parvi temporis habitaculum, spiritus receptaculum, phantasma temporis, specu-

* *Fortasse*, cingulum Atlanticum, Græc. ἀτλαντικὸς ζωςήρ. ** *lege:* mater,

ſpeculator vitæ, lucis deſertor, vitæ conſumptio, mancipium mortis, tranſiens viator, loci hoſpes.

Had. *Quid eſt cœlum?* Ep. Sphæra volubilis, culmen immenſum.

Had. *Quid eſt pulchritudo?* Ep. Naturalis captio, parvi temporis fortuna, flos marcidus, incompoſitum negotium, humana concupiſcentia.

Had. *Quid eſt mulier?* Ep. Hominis confuſio, inſatiabilis beſtia, ſollicitudo continua, indeſinens pugna, quotidianum damnum, tempeſtas domus, ſollicitudinis impedimentum, viri incontinentis naufragium, adulterii vas, inconciſum prælium, animal proximum, pondus graviſſimum, aſpis inſatiabilis, humanum mancipium.

Had. *Quid eſt amicus?* Ep. Homo vix apparens, deſiderabile nomen, non invenienda poſſeſſio, refugium infelicitatis, miſeriæ reſpectio, indeficiens quies, indeſinens ſollicitas.

Had. *Quid agricola?* Ep. Laborum miniſter, operator multorum, terræ medicus, arbuſtorum plantator, montium complanator.

Had. *Quid eſt navis?* Ep. Domus absque fundamento, avis lignea, incerta ſalus.

Had. *Quid nauta?* Ep. Fluviorum viator, marinus equitator, orbis hoſpes, terræ deſertor, tempeſtatis concertator.

Had. *Quid ſunt divitiæ?* Ep. Auri pondus, curarum miniſtratio, injucunda delectatio, inſatiabilis invidia, res deſiderata, deſiderium inexplebile, inviſa concupiſcentia.

Had. *Quid paupertas?* Ep. Bonum odibile, ſanitatis mater, curarum remotio, ſapientiæ repertrix, poſſeſſio absque calumnia, negotium ſine damno, ſine ſollicitudine felicitas.

Had. *Quid eſt Senectus?* Ep. Optatum malum, viventium mors, Veneris expers, mors expectata.

Had. *Quid eſt ſomnus?* Ep. Mortis imago, laborum quies, vigilantium ſapientia, vinctorum ſolutio, infirmantium votum, miſerorum deſiderium, univerſi ſpiritus requies.

Had. *Quid vita?* Ep. Beatorum lætitia, miſerorum mœſtitia, expectatio mortis.

Had. *Quid eſt mors?* Ep. Æternus ſomnus, diſſolutio corporum, divitum pavor, pauperum deſiderium, inevitabilis eventus, incerta peregrinatio, fuga vitæ, reſolutio omnium.

Had.

Had. *Quid est litera?* Ep. Historiæ custos.
Had. *Quid verbum?* Ep. Animi proditor.
Had. *Quid est lingua?* Ep. Aeris flagellatio.
Had. *Quid est aër?* Ep. Custodia vitæ.
Had. *Quid est libertas?* Ep. Hominis innocentia.
Had. *Quid est caput?* Ep. Hominis culmen.
Had. *Quid est corpus?* Ep. Animæ domicilium.
Had. *Quid coma?* Ep. Vestes capitis.
Had. *Quid barba?* Ep. Sexus discretio.
Had. *Quid est cerebrum?* Ep. Custos memoriæ.
Had. *Quid oculi?* Ep. Duces corporis, indices animi.
Had. *Quid nares?* Ep. Odorum attrectatio.
Had. *Quid aures?* Ep. Sonorum consultatores.
Had. *Quid os?* Ep. Nutritor corporis.
Had. *Quid dentes?* Ep. Molæ mordentes.
Had. *Quid labia?* Ep. Valvæ corporis.
Had. *Quid manus?* Ep. Corporis operarii.
Had. *Quid digiti?* Ep. Cordarum plectrum.
Had. *Quid pulmo?* Ep. Servator aëris.
Had. *Quid est cor?* Ep. Receptaculum vitæ.
Had. *Quid jecur?* Ep. Custodia caloris.
Had. *Quid fel?* Ep. Iracundiæ susceptaculum.
Had. *Quid splen?* Ep. Risus & lætitiæ capax.
Had. *Quid stomachus?* Ep. Ciborum coquus.
Had. *Quid ossa?* Ep. Robur corporis.
Had. *Quid coxa?* Ep. Epistylia columnarum.
Had. *Quid pedes?* Ep. Mobile fundamentum.
Had. *Quid crura?* Ep. Columnæ corporis.
Had. *Quid sanguis?* Ep. Humor venarum vitæ.
Had. *Quid venæ?* Ep. Fons carnis.
Had. *Quid est lux?* Ep. Facies omnium rerum.
Had. *Quid stella?* Ep. Pictura culminis, naturarum gubernatores, noctis decor.
Had. *Quid pluvia?* Ep. Conceptio terræ, frugum genitrix.
Had. *Quid est nebula?* Ep. Nox in die, labor oculorum.

Had.

Had. *Quid est ventus?* Ep. Aëris perturbatio, mobilitas agrorum, (*) siccitas terræ.

Had. *Quid sunt flumina?* Ep. Cursus indeficiens, refectio Solis, terræ irrigatio.

Had. *Quid est aqua?* Ep. Subsidium vitæ, ablutio sordium.

Had. *Quid est gelu?* Ep. Herbarum persecutio, vinculum terræ, fons agrorum.

Had. *Quid est nix?* Ep. Aqua sicca.

Had. *Quid est hyems?* Ep. Æstatis exul.

Had. *Quid est ver?* Ep. Pictor terræ, maturatio fructuum.

Had. *Quid est quod amarum dulce facit?* Ep. Fames.

Had. *Quid est quod hominem lassum fieri non sinit?* Ep. Lucrum.

Had. *Quid est spes?* Ep. Vigilanti somnium.

Had. *Quid est spes?* Ep. Refrigerium laboris, dubius eventus.

Had. *Quid est amicitia?* Ep. Æqualitas animorum.

Had. *Quid fides?* Ep. Ignotæ rei miranda celsitudo.. (**)

Had. *Quid erit nobis si cinctum solvas, neque nudaberis ipse? respice corpus, quo & doceri possis.* Ep. Epistola est.

Had. *Quid est epistola?* Ep. Tacitus nuncius.

Had. *Quid est pictura?* Ep. Veritas falsa.

Had. *Quare hoc dixisti?* Ep. Videmus enim poma picta, flores, animalia, aurum, argentum, & non est verum.

Had. *Quid est aurum?* Ep. Mancipium mortis.

Had. *Quid est argentum?* Ep. Invidiæ locus.

Had. *Quid est ferrum?* Ep. Omnis artis instrumentum.

Had. *Quid est gladius?* Ep. Regimen castrorum.

Had. *Quid est gladiator?* Ep. Sine crimine homicida.

Had. *Qui sunt, qui sani ægrotant?* Ep. Qui aliena negotia curant.

Had. *Qua ratione homo lassus non fit?* Ep. Lucrum faciendo.

Had. *Quid est amicitia?* Ep. Concordia.

Had. *Quid est longissimum?* Ep. Spes.

Had. *Quid est spes?* Ep. Vigilanti somnus, expectanti dubius eventus.

Had. *Quid est, quod homo videre non potest?* Ep. Alterius animum.

Had. *Qua re peccant homines?* Ep. Cupiditate.

Had.

(*) *leg.* aquarum. (**) certitudo,

Had. *Quid est libertas?* Ep. Innocentia.

Had. *Quid Regi & misero commune est?* Ep. Nasci & mori.

Had. *Quid est optimum ac pessimum?* Ep. Verbum.

Had. *Quid est quod alii placet, & alii displicet?* Ep. Vita.

Had. *Quid est optima vita?* Ep. Brevissima.

Had. *Quid est certissimum?* Ep. Mors.

Had. *Quid est mors?* Ep. Perpetua securitas.

Had. *Quid est mors?* Ep. Timenda nulli, si sapiens degat: inimica vitæ, numen amantium, metus parentum, liberorum præda, testamenti gratia, post obitum sermo, supremæ lachrymæ, post memoriam oblivio, fax rogi, onus sepulchri, titulus monumenti, mors omnium malorum finis.

Had. *Quare mortuus coronatur?* Ep. Agonem se vitæ transegisse testatur.

Had. *Quare mortuo pollices ligantur?* Ep. Ut parem post (*) obitum esse se nesciat.

Had. *Quid est Vespillo?* Ep. Quem multi devitant, & nemo effugit.

Had. *Quid est rogus?* Ep. Contentio crediti, persolutio debiti.

Had. *Quid est tuba?* Ep. Belli incitamen. Castri signum, arenæ admonitio, scenæ commissio, Funeris deploratio.

Had. *Quid est monumentum?* Ep. Saxa stigmosa: otiosi viatoris spectatio.

Had. *Quid est homo pauper?* Ep. Quem ut puteum desertum omnes aspiciunt, & suo loco illum relinquunt.

Had. *Quid est homo?* Ep. Balneo similis. Prima cella tepidaria unctuaria, infans natus perungitur. Secunda cella sudatoria, pueritia est: Tertia cella assa perferentaria, juventus. Quarta cella frigidaria, senectus, omnibus æquat sententiam.

Had. *Quid homo?* Ep. Pomo similis. Poma ut in arboribus pendent, sic sunt & corpora nostra, aut matura cadunt, aut cito acerba ruunt.

Had. *Quid est homo?* Ep. Sicut lucerna in vento posita.

Had. *Quid est homo?* Ep. Loci hospes, legis imago, calamitatis fabula. Mancipium mortis, Vitæ mora. Quo Fortuna sæpe suos ludos facit.

Bbbb Had.

(*) *al.* parem post mortem obitum esse nesciat.

Had. *Quid est Fortuna*? Ep. Ut matrona nobilis, quæ in servos se impingit.

Had. *Quid est Fortuna*? Ep. Sine judicio proxima meta. Alienorum bonorum casus. Ad quem venit, splendorem ostendit: à quo recedit, umbram facit.

Had. *Quot sunt autem Fortunæ*? Ep. Tres, Una cœca, quæ ubilibet se impingit; & alia insana, quæ concedit, cito aufert. Tertia surda, quæ miserorum preces non exaudit.

Had. *Quid sunt Dii*? Oculorum signa, Mentis numina: Si metuis timor est, si contines, religio est.

Had. *Quid est Sol*? Ep. Splendor orbis, qui tollit & ponit diem, per quem scire nobis cursum horarum datur.

Had. *Quid est Luna*? Ep. Diei adjutrix, noctis oculus, fax tenebrarum.

Had. *Quid est cœlum*? Ep. Culmen inmensum.

Had. *Quid est cœlum*? Ep. Aër mundus.

Had. *Quid sunt stellæ*? Ep. Fata hominum.

Had. *Quid sunt stellæ*? Ep. Littora (*) gubernatorum.

Had. *Quid est terra*? Ep. Horreum Cereris.

Had. *Quid est terra*? Ep. Cellarium vitæ.

Had. *Quid est mare*? Ep. Iter incertum.

Had. *Quid est navis*? Ep. Domus erratica.

Had. *Quid est navis*? Ep. Ubilibet hospitium.

Had. *Quid est navis*? Ep. Numina (**) Neptuni, Anni cursuum tabellarium.

Had. *Quid nauta*? Ep. Amator pelagi, firmi desertor, contemtor vitæ mortisque, undæ cliens.

Had. *Quid est somnus*? Ep. Mortis imago.

Had. *Quid est nox*? Ep. Laboranti requies, grassanti lucrum.

Had. *Quid est culcitra*? Ep. In somnis volutatorium.

Had. *Quare Venus nuda pingitur*? Ep. Nuda Venus picta, nudi pinguntur amores:

Quibus nuda placet, nudos dimittat oportet.

Had. *Quare Venus Vulcano nupta est*? Ep. Ostendit amorem ardore incendi.

Had. *Quare Venus straba est*? Ep. Quia pravus est amor.

Had.

(*) *littera.* (**) *Nuncia.*

Had. *Quid eſt amor*? Otioſi pectoris moleſtia, in puero pudor, in virgine rubor, in femina furor, in juvene ardor, in ſene riſus: in deriſore delicti, nequities eſt.

Had. *Quid eſt DEUS*? Ep. Qui omnia tenet.

Had. *Quid eſt ſacrificium*? Ep. Delibatio.

Had. *Quid eſt ſine ſocietate*? Ep Regnum.

Had. *Quid eſt Regnum*? Ep. Pars Deorum.

Had. *Quid eſt Cæſar*? Ep. Publicæ lucis caput.

Had. *Quid eſt Senatus*? Ep: Ornamentum urbis, ſplendor civium.

Had. *Quid eſt miles*? Ep. Murus imperii, defenſor patriæ, glorioſa ſervitus, poteſtatis indicium.

Had. *Quid eſt Roma*? Ep. Fons imperii orbis terrarum, mater gentium, rei poſſeſſor, Romanorum contubernium, Pacis æternæ conſecratio.

Had. *Quid eſt Victoria*? Ep. Belli diſcordia, pacis amor.

Had. *Quid eſt pax*? Ep. Tranquilla libertas.

Had. *Quid eſt forum*? Ep. Templum libertatis, arena litigantium.

Had. *Quid ſunt amici*? Ep. Statuæ aureæ ſunt.

Had. *Quid eſt amicus*? Ep. Pomo citreo ſimilis, foris beatus,
Nam intra pectus acidum occultat malum.

Had. *Quid ſunt paraſiti*? Ep. Qui tanquam piſces (*) adeſcantur.

Albinus Flaccus Alchuvinus Epiſt. 102. p. 1638. Opp.

De Epiſtola interrogaſti, quid eſſet. Nam ἐπὶ, ſuper, *ſtola* habitus Græce dicitur. Unde Adrianus Imperator Epictetum Philoſophum inter alias inquiſitiones interrogavit quid eſſet *cinctum*? (**) At ille videns

Bbbb 2

(*) Al. ineſcantur.

(**) Reſpicit Alcuinus quæſtionem Hadriani quæ fuit ſupra p. 560. *quid eris nobis ſi cinctum ſolvas*, unde incipit altercatio ſub Hadriani & Plinii Secundi nomine edita Monaſterii ad calcem Tragœdiæ parabolicæ quæ Pœmandri & Satanæ pugna inſcribitur auctore Bernardo Weſtphalo, typis Lansbergii Raſfeldt A. 1597. Eadem ſubjecta poſt Pſeudo Beroſo, jam prodierat Pariſ. 1511. 4. p. 31. & ad calcem notitiæ utriusque Imperii, edente Sigismundo Gelenio Baſil. 1552. fol. & in editione ejusdem notitiæ Labbeana, Pariſ. 1651. 12. & ſubjuncta enchiridio Epicteti, editionis Abrahami Berkelii, Amſterd. 1670. 8. & Delphis 1683. 8.

dens Epistolam eum manu tenentem, respondit: *quod manu tenes.* Volens intelligere, quasi supercinctorium esset Epistolæ sigillum, quo a foris vestiatur cartula.

Ælius Spartianus in Adriani Augusti vita cap. 16.

Sed quamvis esset in reprehendendis Musicis, Tragicis, Comicis, Grammaticis, Rhetoribus, Oratoribus facilis, tamen omnes Professores & honoravit & divites fecit, licet eos quæstionibus semper agitavit. - - - In summa familiaritate Epictetum & Heliodorum philosophos habuit.

SECUNDI
Atheniensis Sophistæ sententiæ, ex editione V. C. LUCÆ HOLSTENII, collata cum MS. Gudiano.

De Secundo omnia nobis certiora faciunt Philostratus, (a) Suidas, (c) & sequioris ævi scriptor Vincentius Belloacensis (c) meliores hac in re auctores secutus. Suidas autem plane absurdo & puerili errore Atheniensem hunc sophistam cum C. Plinio Secundo, clarissimo scriptore Romano confundit, eum porro errorem alio haud leviori oscitantes librarii cumularunt, dum pro Herode (d) nobili item sophista nobis substituerunt Herodotum. Atque ut Suidam ex Philostrato emendare in promtu est, ita vicissim apud hunc ex Suida Secundi cognomen restituendum, & pro ἐπίθυρος, ἐπίουρος (e) legendum existimo, ea enim vox clavum ligneum seu paxillum significans, fabri filio haud male joculari appellatione tribui videtur. Addam & hoc, brevem illam & argutam Secundi declamatiunculam male acceptam a Philostrati interprete, (f) ita distingui vertique debere, ut a nobis editur. Ex ea liquido

(a) De Vitis Sophistarum lib. I. p. 544. edit. desideratissimi Godofredi Olearii.

(b) In Σεκοῦνδος.

(c) Speculi Historial. lib. X. cap. 70. 71.

(d) Notatum hoc etiam Meursio VI. 9. Atticarum Lectionum.

(e) Ita etiam Meursius loco laudato & in Critico Arnobiano p. 109. Bochartus in Chanaan lib. 1. c. 38. p. 718 seq & Clariss. Kusterus ad Suidam.

(f) Antonio Bonfinio. Sed hoc in laudati Olearii editione recte emendatum.

quido apparet gnomas hasce, vel potius ægnimata, verum & genuinum Sophistæ illius arguti & *βραχυλόγυ* fœtum esse: de quo post Antonii (g) & Vincentii testimonia dubitare non licet. Ineptissimam vero narrationem, (h) quam adtexit Vincentius de pertinaci silentio, quod Secundus sibi indixerat, cum nugacis & inficeti seculi genium redoleat, huic opusculo inserere religio mihi fuit, potest enim vel apud ipsum, vel apud Gasparem Barthium legi, qui ex vetustis membranis in magnum Adversariorum opus lib. XV. cap. XVII. retulit.

ΣΕΚΟΥΝΔΟΥ ΤΟΥ ΣΟΦΟΥ ΓΝΩΜΑΙ.

Τί ἐστι κόσμος;

Ἀκατάληπτος περιοχὴ, (i) θεωρητικὸν κατασκεύασμα, ἀσύνοπτον (k) ὕψωμα, αὐτογέννητον θεώρημα, πολυχάρακτον μόρφωμα, αἰώνιον διακράτημα, αἰθὴρ θρεπτικὸς, πολυδιοίκητον πνεῦμα, ἑπταπλανὲς (l) κύκλωμα, ἥλιος, φῶς, ἡμέρα, σελήνη, ἄστρα, σκότος, νὺξ, γῆ, πῦρ, ὕδωρ, ἀήρ.

Τί ἐστιν ὠκεανός;

Κόσμου ἐναγκάλισμα, θαλάσσιον στεφάνωμα, (m) ἁλμυρὸς δεσμὸς, ἀτλαν-

SECUNDI PHILOSOPHI SENTENTIÆ.

1. *Quid est Mundus?*

In comprehensibilis complexio, structura mente contemplanda, altitudo oculis inaccessa, ex se natum spectaculum, multiformis figuratio, æternus tenor, almus æther, multipartitus spiritus, septiuagus circuitus; sol, lumen, dies, luna, stellæ, tenebræ, nox; terra, ignis, aqua, aër.

2. *Quid est Oceanus?*

Mundi amplexus, corona maritima, salsum vinculum, cingulum,

(g) Antonii Melissæ sermon. 122. adde & S. Maximi T. 2. p. 632.

(h) Hæc & ipsa Græcè obvia in Codice Græco Gudiano. Refert & Jo. Ravisius Textor in officina, auctorem laudans Diogenianum.

(i) Veteris versionis auctor legit: ἀκατάληκτος περίοδος, vertit enim: *incessabilis circuitus.*

(k) MS. Gudian. εὐσύνοπτον. Atque infra DEUS ἀσύνοπτον ὕψωμα appellatur.

(l) MS. Gudian. ἀπλανές. Versio vetus apud Vincentium: *circuitus sine errore.*

(m) MS. στεφανωμένον ἕλον, περίαμμα ἁλμυραῖον, δεσμὸς ἀτλαντικός.

ἀτλαντικὸς ζωστὴρ, πάσης φύσεως περίδρομος, οἰκουμένης κάτοχος. (n)

Atlanticum, totius naturæ ambitus, orbis fascia.

Τί ἐστι Θεός;

Ἰδιόπλαστον ἀγαθὸν, πολύμορφον εἴκασμα, ἀσύνοπτον ὕψωμα, πολυχάρακτον μόρφωμα, δυσνοούμενον ζήτημα, ἀθάνατος νοῦς, πολυδιοίκητον πνεῦμα, ἀκοίμητος ὀφθαλμός; ἰδία πάντων οὐσία, πολυώνυμος δύναμις, παγκρατὴς χεὶρ, φῶς, νοῦς, δύναμις.

3. *Quid est DEUS?*

Bonum nativum, multiformis imago, altitudo invisibilis, varie effigiata forma, quæstio intellectu difficilis, mens immortalis, spiritus cuncta pervadens, pervigil oculus, propria omnium essentia, multinominis potestas, manus omnipotens, lumen, mens, potestas.

Τί ἐστιν ἡμέρα;

Στάδιον κακοπαθείας, δωδεκάωρος διαδρομὴ, ἀρχὴ καθημερινὴ, ὑπόμνησις βιωτικὴ, δειλινὴ ἀπότασις, (o) αἰώνιον ἀρίθμημα, φυσικὸν ἐσόπτρισμα, ἀερίζουσα μέριμνα. (p)

4. *Quid est Dies?*

Stadium laboris, duodecim horarum decursus, quotidianum principium, admonitio victitandi, vespertina dilatio, perpetua supputatio, speculum naturale, sollicitudo aërea.

Τί ἐστιν ἥλιος;

Οὐράνιος ὀφθαλμὸς, νυκτὸς ἀνταγωνιστὴς, αἰθέριον (q) κύκλωμα, κοσμικὸς ἔλεγχος, ἀκήρατος φλὸξ, καρπῶν περιβόλαιον, ἄσβεστος ἀκτὶς, κεχορηγημένη λαμπὰς, οὐράνιος ὁδοιπόρος, ἀδιάληπτον (r) φέγγος, ἡμέρας κόσμιον.

5. *Quid est Sol?*

Oculus cœlestis, noctis adversarius, æthereus circuitus, mundi index, flamma sincera, frugum fomentum, radius inextinguibilis, fax semper suppetens, viator cœlestis, indeficiens lumen, ornamentum diei.

Τί

(n) Addit MS. Gudian. ἡλιακὸς λαμπτήρ.

(o) MS. ἀπόπεξις. Ζωοτικὴ ἔντευξις.

(p) Addit MS. πηλίνδρομος ἀνάμνησις.

(q) MS. Θερινὸν, vitiose.

(r) MS. ἀδιάπτωτον.

Τί ἐστι σελήνη;

Οὐρανοῦ πορφύρα, νυκτερινὴ παραμυθία, πλεόντων παννύχισμα, ὁδευόντων παρηγορεία, ἡλίου διαδοχὴ, οὐράνιος ὁδοιπορεία, κακούργων ἔχθρα, σημεῖον ἑορτῶν, (s) μηνιαῖον ἀνακύκλωμα, παλίνδρομος ἀνάμνησις.

6. *Quid est Luna?*

Cœli purpura, solamen nocturnum, navigantium pervigilium, peregrinantium consolatio, solis vicaria, iter cœleste, facinorosorum inimica, signum festorum, menstrua revolutio, reciprocum memoraculum.

Τί ἐστιν ἄνθρωπος;

Νοῦς σεσαρκωμένος, πνευματικὸν ἀγγεῖον, αἰσθητικὸν οἴκημα, (t) οἰκητήριον ὀλιγοχρόνιον, ἐπίπονος ψυχὴ, τύχης παίγνιον, φρόντισμα (u) χρόνου, ὠστεωμένον ὄργανον, κατάσκοπος βίου, φωτὸς ἀποστάτης, γῆς ἀπαίτημα. (x)

7. *Quid est homo?*

Mens induta carne, vas spirituale, sensile domicilium, breve habitaculum, anima ad labores nata, fortunæ ludibrium, temporis cura, instrumentum osseum, vitæ explorator, lucis desertor, terræ creditum.

Τί ἐστι γυνή;

Ἀνδρὸς ἐπιθύμιον, (y) συνεστιώμενον θηρίον, συγκοιμωμένη (z) λέαινα, συντηρουμένη δράκαινα, ἱματισμένη

8. *Quid est mulier?*

Viri desiderium, fera contubernalis, leæna lecti socia, dracæna custodita, vipera vestita, pugna

(s) MS. Gudian. ἑόρτιον.

(t) MS. χορήγημα.

(u) MS. φάντασμα.

(x) Addit MS. ἀπαράμονον ἀγαθὸν, ζωῆς δαπάνημα, φυγὰς βίου, αἰώνιος νεκρός.

(y) MS. ἀθυμία.

(z) S. Maximus T. 2. p. 632. & MS. Gudian. & Antonius Melissa sermone 122. συμπλεκωμένη. Iisdem testibus mulier à Secundo appellata ἀνδρὸς ναυάγιον, οἴκου ζάλη, ἀμεριμνείας ἐμπόδιον, βίου ἅλωσις, συγκαθημένη (MS. Gudian. συνεγειρομένη) μέριμνα, κεκοσμημένη Σκύλλα. Ita & ex veteri Codice Lambeccius VII. p. 270. Ex Anonymi autem Græci Anthologia inedita hoc Secundi dictum affert Holstenius: τριῶν κακῶν πέπυγμαι, γραμματικῆς, πενίης, καὶ οὐλομένης γυναικός. τῶν δύο ἐξέφυγον, οὐλομένης γυναικὸς ἐκφυγεῖν οὐκ ἴσχυσα. In MS. Gudiano præterea mulier ἐννεαπνεύμονος ζάλη,

πισμένη (a) ἔχιδνα, αὐθαίρετος μάχη, πολυτελὴς πόλεμος, καθημερινὴ ζημία, ἀνθρωποποιὸν ὑπούργημα, ζῶον πονηρὸν, ἀναγκαῖον κακόν.

voluntaria, bellum sumptuosum, dispendium quotidianum, hominum procreandorum officina, animal malitiosum, malum necessarium.

Τί ἐστι πλοῦτος;

Χρυσοῦν φορτίον, ἡδονῶν ὑπηρέτης, ἐπιβουλευόμενον πρᾶγμα, ἀπόλαυσις ἀνέκφραστος, (b) φθόνος συνεστιώμενος, φόβος ἐλπιζόμενος, καθημερινὴ μελέτη, εὐμετάπτωτον (c) πρᾶγμα, φιλούμενον ἀτύχημα, περιπόθητον ταλαιπώρημα, ὑψηλὸν πῶμα, (d) ἀργυρικὸν σύνθεμα, περιερχόμενον εὐτύχημα.

9. *Quid sunt divitiæ?*

Sarcina aurea, voluptatum ministræ, res insidiis exposita, voluptas ineffabilis, invidia domestica, speratus timor, studium quotidianum, res lubrica, amabile infortunium, desiderabilis ærumna, summus rerum apex, tessera argentea, erratica felicitas.

Τί ἐστι πενία;

Μισούμενον ἀγαθὸν, ὑγείας μήτηρ, ἡδονῶν ἐμποδισμὸς, (e) ἀμέριμνος διατριβὴ, δυσαπόσπαστον κτῆμα, ἐπινοιῶν διδάσκαλος, σοφίας ἀνεύρησις, ἄφθονον πρᾶγμα, ἀσκόπευτος οὐσία, ἀζημίωτος ἐμπορεία, ἀψήφιστος οὐσία.

10. *Quid est paupertas?*

Bonum odiosum, mater sanitatis, impedimentum voluptatum, vita sine curis, tuta possessio, magistra cogitationum; sapientiæ repertrix, res absque invidia, opes ab exploratoribus securæ, mercatura indemnis, divitiæ non supputandæ calculis.

Τί

ζάλη, ἰοβόλος ἀσπὶς, συγκοιμωμένη ἀκρασία, οἰκίας χειμὼν, ἀνδρὸς ἀκρατοῦς ναυάγιον, μοιχῶν κατασκευὴ, ἱκανὸν φορτίον.

(a) MS. Gudian. αἱμαλισμένη.

(b) MS. ἀνεύφραντος.

(c) MS. ἐπιβουλευόμενον.

(d) MS. στόμα. Addit idem: ἀπλήρωτος ἐπιθυμία, φίλος ἐλπιζόμενος.

(e) MS. ἐμπόδιον. In eodem additur: ἀζήμιος πραγματεία, ἄφθονος ἐμπορεία, ἀσυκοφάντητον κτῆμα, ἀψήφιστος οὐσία, ἀμέριμνος εὐτυχία, ἄδηλος ἀτυχία.

Τί ἐστι φίλος;

Ζητούμενον ὄνομα, ἄνθρωπος ἀφανής, δυσεύρετον κτῆμα, καταφυγὴ δυστυχίας, ἀπορίας παραμύθιον, ἄκος (f) ταλαιπωρίας, κατάσκοπος βίου, ἄνθρωπος ἀκατάληπτος, ἀνυπόστατον (g) κειμήλιον, ἀκατάληκτος εὐτυχία.

11. *Quid est amicus?*

Nomen inane, homo nusquam comparens, res inventu difficilis, infelicitatis refugium, angustiarum solatium, miseriarum medela, vitæ inspector, homo incomprehensibilis, thesaurus nusquam existens, indesinens felicitas.

Τί ἐστι γῆρας;

Πλήρωσις ἡμερῶν, ὑγιαίνουσα νόσος, ζῶν θάνατος, προσδοκωμένη μέριμνα, (h) φόβος ἐλπιζόμενος, πολυχρόνιον γέλασμα, ἄτονος φρόνησις, ἔμπνους νεκρός, ἀφροδίτης ἀλλότριον, θάνατος προσδοκώμενος, νεκρὸς κινούμενος. (i)

12. *Quid est senectus?*

Plenitudo dierum, sanus morbus, viva mors, cura expectata, speratus timor, annosum deridiculum, eneruis prudentia, cadaver spirans, Veneris odium, mors expectata, mobile cadaver.

Τί ἐστιν ὕπνος;

Καμάτων ἀνάπαυσις, ἰατρῶν κατόρθωμα, δεδεμένων λύσις, ἀγρυπνούντων σοφία, νοσούντων εὐχὴ, θανάτου εἰκὼν, ταλαιπωρούντων παραμυθία, (k) πάσης πνοῆς ἡσυχία, πλουσίων ἐπιτήδευμα, πενήτων ἀδολεσχία, καθημερινὴ μελέτη.

13. *Quid est somnus?*

Laborum requies, desideratus medicorum effectus, vinctorum solutio, insomniosorum sapientia, ægrotantium votum, mortis imago, afflictorum solamen, universi spiritus quies, divitum studium, pauperum oblectamentum, quotidiana occupatio.

Τί ἐστι κάλλος;

Φυσικὴ ζωγραφία, ἰδιόπλαστον ἀγαθὸν, ὀλιγοχρόνιον εὐτύχημα, εὐπαράλλακτον κτῆμα, ἔμπνους πόρ-

14. *Quid est pulchritudo?*

Nativa pictura, inaffectatum bonum, momentanea felicitas, mutabilis possessio, spirans lenocinium,

(f) MS. κατάσκοπος. (g) MS. ἀνυπότακτον.
(h) MS. μοῖρα. (i) addit MS. εὐχῆς κακόν.
(k) MS. ἐπιθυμία.

νευσις, ἀνδρὸς ἀσελγοῦς (l) ναυάγιον, ἀπαράμονον ἀγαθὸν, (m) σεσαρκωμένη εὐτυχία, (n) ἡδονῶν ὑπηρεσία, ἄνθος μαραινόμενον, ἀσύγκτητον πρᾶγμα, (o) ἀνθρώπων παραμυθία. (p)

hominis incontinentis naufragium, bonum inſtabile, carnea felicitas, voluptatum miniſtra, flos marcidus, res non parabilis, hominum ſolatium.

Τί ἐστι γῆ;

15. *Quid eſt terra?*

Οὐρανοῦ (q) βάσις, ἀπύθμενον θεώρημα, ἀεροφυὲς ῥίζωμα, γυμνάσιον ζωῆς, σελήνης παννύχισμα, ἀσύνοπτον θεώρημα, ὄμβρων τιθήνη, καρπῶν μήτηρ, (r) ᾅδου καλυπτὴρ, αἰώνιον φύλαγμα, πολυδιοίκητον χώρημα, (s) γέννα καὶ ἀποδοχὴ πάντων. (t)

Cœli baſis, ſpeculatio ſine fundo, radicatio aërea, gymnaſium vitæ, lunæ pervigilium, ſpectaculum viſu incomprehenſibile, imbrium nutrix, frugum mater, inferorum operculum, cuſtodia æterna, ſpacium multarum ditionum, generatio & receptaculum rerum omnium.

Τί ἐστι γεωργός;

16. *Quid eſt agricola?*

Καρπῶν ὑπηρέτης, ὄμβρων διαιτητὴς, ἐρημίας συνήθης, (u) ἀθαλασσίας ἔμπορος, ὕλης ἀνταγωνιστὴς, τροφῆς (x) ὑπουργὸς, πεδίων ἀρχιτευτὴς, γῆς ἰατρὸς, δένδρων φυτουργὸς, ὀρνέων παιδαγωγὸς, κακοπαθείας συνήθεια. (y)

Frugum miniſter, imbrium arbiter, ſolitudinis amicus, mercator maris expers, ſilvæ adverſarius, victus operarius, corrector camporum, terræ medicus, plantator arborum, avium magiſter, ærumnæ conſuetudo.

Τί

(l) MS. εὐσεβοῦς. (m) MS. κτῆμα.
(n) MS. ἐπιτυχία. (o) MS. ἀσύνθετος πραγματεία.
(p) MS. melius ἐπιθυμία. (q) MS. οὐράνιος.
(r) MS. φύλαγμα καὶ μήτηρ. (s) MS. χορήγημα.
(t) Additur in MS. κόσμου μεσότης, ἀκατάληπτος περιοχὴ, σύστημα θεόκτιστον.
(u] MS. σύνοικος. (x) MS. τρυφῆς, vitioſe.
(y) Hoc loco ſequitur in MS. quod recentius additum non dubito: τί ἐστιν μοναχός; θάνατος πωλούμενος. ἀγωνοθέτου θυμὸς, γαστριμαργίας

Τί ἐστι πλοῖον;

Ἐπίσαλον πρᾶγμα, ἀθεμελίωτος οἰκία, ἡρμοσμένος τάφος, κυβικὴ σανὶς, ἀνέμων ὁδοιπορεία, (z) ἀνηπλαμένη (a) φυλακὴ, ἐπιπλέων (b) μόρος, πελάγιος ἵππος, ἠνεωγμένη γαλεάγρα, ἐγκύματος ὁδοιπορεία. (c)

17. ***Quid eſt navigium?***

Res fluctuans, domus ſine fundamento, ſepulcrum paratum, tabula quadrata, ventorum peregrinatio, volitans carcer, mors natitans, eqvus marinus, muſcipula aperta, fluctivagum iter.

Τί ἐστι ναύτης;

Κυμάτων ὁδοιπόρος, θαλάσσης βερηδάριος, ἀνέμων σύνοδος, οἰκουμένης ξένος, γῆς ἀποστάτης, χειμῶνος ἀνταγωνιστὴς, διαπόντιος μονομάχος, ἀνέμων ἰχνευτὴς, ἄδηλος ἐπὶ σωτηρίᾳ, θανάτου γείτων, θαλάσσης ἐραστής.

18. ***Quid eſt nauta?***

Fluctuum viator, veredarius maris, ventorum comes, orbis hoſpes, terræ deſertor, tempeſtatum adverſarius, maritimus gladiator, perveſtigator ventorum, ſalutis incertus, mortis vicinus, maris amator.

Τί ἐστι θάνατος;

Αἰώνιος ὕπνος, ἀνάλυσις σώματος, (d) ταλαιπωρούντων ἐπιθυμία, πνεύματος ἀπόστασις, φυγὴ καὶ ἀπόκτησις (e) βίου, πλουσίων φόβος, πενήτων παραλαλία, (f) ἀνάλυσις μελῶν, ὕπνου πατὴρ, ἀληθινὴ προθεσμία, ἀπόλυσις πάντων.

19. ***Quid eſt mors?***

Somnus æternus, reſolutio corporis, afflictorum deſiderium, receſſus ſpiritus, fuga & abdicatio vitæ, divitum timor, pauperum ſolamen, reſolutio membrorum, pater ſomni, verus terminus fixus, diſſolutio omnium.

γίας ἐπιθυμία, τύχης παράπτωμα, ὀξὺς θάνατος, περισαλπιζομένη μοῖρα, παραμένων μόρος, κακὴ νίκη.

(z) MS. παίγνιον.

(a) MS. περιϊπλαμένη.

(b) MS. ἐπιπλεόντων, minus bene.

(c) addit MS. συνδεδεμένη μοῖρα, ὄρνεον ξύλινον, ἄδηλος σωτηρία.

(d) MS. διάλυσις σωμάτων.

(e) MS. ἀκτησία.

(f) MS. ἐπιθυμία.

PHILOSTRATUS.

In vitis Sophist. lib. 1.

Μηδὲ Σεκούνδου τοῦ Ἀθηναίου ἀμνημονῶμεν, ὃν ἐκάλουν ἐπίθουρόν τινες, ὡς τέκτονος παῖδα.

Σεκοῦνδος τοίνυν ὁ σοφιστής, γνῶναι μὲν περιττός, ἑρμηνεῦσαι δὲ ἀπέριττος. Ἡρώδην δὲ ἐκπαιδεύσας, ἐς διαφορὰν αὐτῷ ἀφίκετο παιδεύοντι ἤδη, ὅθεν Ἡρώδης διετώθαζεν αὐτόν, ἐκεῖνο λέγων.

> Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει,
> καὶ τέκτονι τέκτων.

Ἀλλ' ἀποθανόντι καὶ λόγον ἐπεφθέγξατο, καὶ δάκρυα ἐπέδωκε, καίτοι γηραιῷ τελευτήσαντι. Μνήμης δὲ ἄξια τοῦ ἀνδρὸς τούτου καὶ πλείω μέν, μάλιστα δὲ ἥδε ἡ ὑπόθεσις. ὁ ἄρξας στάσεως ἀποθνησκέτω, καὶ ὁ παύσας στάσιν ἐχέτω δωρεάν. ὁ αὐτὸς καὶ ἄρξας καὶ παύσας αἰτεῖ τὴν δωρεάν. τὴν δὲ ὑπόθεσιν ὧδε ἐβραχυλόγησεν. οὐκοῦν, ἔφη, τί πρότερον; τὸ κινῆσαι στάσιν. τί δεύτερον; τὸ παῦσαι. δοὺς οὖν ἐφ' οἷς ἠδίκεις τιμωρίαν, τὴν ἐφ' οἷς εὐπεποίηκας, εἰ δύνασαι, λάβε. τοιόσδε μὲν ὁ ἀνὴρ οὗτος. τέθαπται δὲ πρὸς τῇ Ἐλευσῖνι τῆς Μεγάραδε ὁδοῦ.

Sed nec Secundi Atheniensis nobis obliviscendum, quem Epithyrum, (*) ut Fabri puerum appellabant.

Secundus ergo Sophista in sentiendo copiosus, in animi sensis exprimendis parcus; cum Herodem instituisset, in controversiam cum ipso jam alios docente incidit, unde Herodes ipsum cavillo perstringens usurpabat illud:

> *Et figulus figulo, fabro faber invidet alter.*

Sed mortuo & orationem dixit, & lacrimas addidit; quamvis senex admodum obiisset. Et multa quidem alia hujus viri memoria digna sunt, maxime autem hæc controversia. Qui seditionem excitat, moriatur: & qui sedat, præmium accipiat. Idem seditionem excitans & sedans, præmium petiit. Hanc causam sic breviter peroravit. Igitur, inquit, quid primum? seditionem excitasse, quid secundum? sedasse. Des ergo pœnas ob illatam injuriam, deinde præmium ob recte facta, si potes, accipe. Talis iste vir fuit, sepultus est in via Megarensi juxta Eleusina.

SECUN-

(*) Ex Suida legend. ἐπίουρον, *clavum igneum*, de qua voce Maussacus Dissert. Critica pag. 401.

SECUNDI PHILOSOPHI
Reſponſa ad interrogata Adriani,
Ex Vincentio Bellovacenſe, ſpec. hiſt. l. X. c LXXI.

Quid eſt Mundus? Inceſſabilis circuitus, ſpectabilis ſupellex, multiformis formatio, æternus tenor, ciucuitus ſine errore.

Quid eſt Oceanus? Mundi amplexus, terminus coronatus, *(al.* coarctatus,) hoſpitium fluviorum, fons imbrium.

Quid eſt DEUS? Immortalis mens, incontemplabilis celſitudo, forma multiformis, incogitabilis inquiſitio, inſopitus oculus, omnia continens, lux, bonum, & quod eſt hujusmodi.

Quid eſt Sol? Cœli oculus, caloris circuitus, ſplendor ſine occaſu, diei ornatus, horarum diſtributor.

Quid eſt Luna? Cœli purpura, Solis æmula, malefactorum inimica, ſolamen iter agentium, directio navigantium, ſignum ſolemnitatum, larga roris, præſagium tempeſtatum.

Quid eſt Terra? Baſis cœli, meditullium mundi, fructuum cuſtos & mater, operculum inferni, mater naſcentium, nutrix viventium, devoratrix omnium, cellarium vitæ.

Quid eſt Homo? Mens incarnata, phantaſma temporis, ſpeculator vitæ, mancipium mortis, tranſiens viator, loci hoſpes, anima laborioſa, parui temporis habitaculum.

Quid eſt Pulchritudo? Flos marcidus, carnalis felicitas, humana concupiſcentia.

Quid eſt Mulier? Hominis confuſio, inſaturabilis beſtia, continua ſollicitudo, indeſinens pugna, viri incontinentis naufragium, humanum mancipium.

Quid eſt Amicus? Deſiderabile nomen, homo vix apparens, infelicitatis refugium, indeſinens felicitas.

Quid Divitiæ? Auri pondus, curarum miniſtri, delectatio injucunda, inſatiabilis invidia, deſiderium inexplebile, os excelſum, inviſa concupiſcentia.

Quid eſt Paupertas? Odibile bonum, ſanitatis mater, curarum remotio, ſapientiæ repertrix, negocium ſine damno, poſſeſſio absque calumnia, ſine ſollicitudine felicitas.

Quid Senectus? Optatum malum, mors viventium, incolumis languor, ſpirans mors.

Quid Somnus? Mortis imago, laborum quies, infirmantium votum, miſerorum deſiderium.

Quid eſt Vita? Beatorum lætitia, miſerorum mœſticia, expectatio mortis.

Quid eſt Mors? Æternus ſomnus, divitum pavor, pauperum deſiderium, inevitabilis eventus, latro hominis, fuga vitæ, reſolutio omnium.

Quid eſt Verbum? Proditor animi.

Quid eſt Corpus? Domicilium animæ.

Quid eſt Barba? Sexus diſcretio.

Quid eſt Cerebrum? Cuſtos memoriæ.

Quid eſt Frons? Imago animi.

Quid Oculi? Duces corporis, vaſa luminis.

Quid eſt Cor? Receptaculum vitæ.

Quid Jecur? Cuſtodia caloris.

Quid Fel? Suſcitatio iracundiæ.

Quid Splen? Riſus & lætitiæ capax.

Quid eſt Stomachus? Ciborum coqvus.

Quid Oſſa? Robur corporis.

Quid Pedes? Mobile fundamentum.

Quid eſt Ventus? Aëris perturbatio, mobilitas aquarum, ſiccitas terræ.

Quid ſunt Flumina? Curſus indeficiens, refectio Solis, irrigatio terræ.

Quid Amicitia? Æqualitas animorum.

Quid Fides? Ignotæ rei miranda certitudo.

Quid eſt quod hominem laſſum fieri non ſinit? Lucrum.

SECUN-

SECUNDI PHILOSOPHI SENTENTIÆ,

Sive Quæſtiones problematum, ſcriptæ ad Adrianum Imp.

Ex Caſp. Barthii Adverſarior. l. XI. c. XVII.

Mundus, eſt inceſſabilis circulus, cunctorum via & tranſitus.

Mare, mater aquarum, terræ amplexus.

Deus, mens immortalis, incomprehenſibilis certitudo, forma omniformis.

Cœlum, Sphæra volubilis, campus intelligentiæ, hortus æternitatis, theatrum vitale omnium.

Sol, oculus DEI, cœli & naturæ ſenſus, temperator vitarum, horarum æternus diſtributor.

Luna, Solis famula, tenebrarum arbitra, index malefactorum, directio æuſtuum, tempeſtatum & ventorum indicium.

Homo, mens incarnata, anima ſubjecta tempori, luſus aſtrorum, ſpeculator vitæ, motus & mortis mancipium.

Terra, baſis mundi, mater corporum.

Dies, ſtadium laborum, viventium reſpectus, mortis calculatio.

Aër, cuſtodia vitarum, animarum fundus.

Lux, rerum facies, colorum index.

Pluvia, terræ exſudatio, nutrix fructuum.

Nebula, tenuis nox.

Ventus, aëris turbatio, mobilitas aquarum, ſiccitas terræ.

Aqua, ſubſidium vitæ, fons fructuum, ſcatebra agilitatis, macularum ablutio.

Flumen, imago temporis, curſus indeficiens, refectio ſolis, irrigatio terræ.

Gelu, frugum exſiccatio, pons aquarum naturalis.

Hyems, caloris exſilium.

Ver, parturitio terræ.

Æſtas, rerum voluptas, naturæ prægnatio, venuſtas laborum.

Mulier, ſollicitudo perpetua, humana furia, quotidianum damnum, perpetua iracundia, pondus immobile, neceſſarium malum.

Pulchritudo, naturalis captio, parvi temporis flos, error humanus, omnium cupiditas, dulcis morbus, amabile tormentum.

SECUNDO ob argumenti similitudinem sequentes Joannis Pediasimi versiculos ex Regia Bibliotheca ab Clariss. Holstenio descriptos subjunximus.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΠΕΔΙΑΣΙΜΟΥ
τοῦ Βουλγαρίας Χαρτοφύλακος
Πόθος.

Περὶ γυναικὸς κακῆς.

Γυνὴ πονηρὰ ναυάγιον ἀῤῥένων·
Ἀῤῥωστία σύνοικος οὐκ ἰωμένη.
Καθημερινὴ τῷ συνοίκῳ ζημία·
Γῆρας ἄωρον εὐνέτῃ τρισαθλίῳ·

Στερκτὸν κακὸν, μέριμνα συγκαθημένη·
Νὺξ ἀσέληνος, χειμερινὴ πικρία·
Ὕπουλον ἕλκος, ἐνδομαχοῦσα φθόη·

Πονηρὰ φύσις, ἀκατάλλακτος μάχη·
Βίου σκεδασμὸς, ὑπόκολπος σκορπίος·
Ἀνήμερος λέαινα συμπεπληγμένη·
Πυρίπνοος χίμαιρα μὴ νικωμένη·
Ὕδρα πολυκέφαλος, ἄμαχον τέρας·

Μαινὰς, σοβὰς, ἄντικρυς ἀκολαστία·
Ῥίζα πονηρὰ χειρόνων βλασημάτων·
Γαστὴρ ἀκρατὴς, ἠκονημένον στόμα·
Πάνδημον ὄμμα, θρύψις ἐξησκημένη·
Ὑποψίας θάλασσα συγκεκωμένη·
Κακουργίας θύελλα συστροβουμένη.
Συμπληγὰς ἄλλη, Σκύλλα, Χάρυβδις φάγος·

JOANNIS PEDIASIMI
Chartophylacis Bulgariæ
Desiderium.

De muliere mala.

Mulier mala virorum naufragium,
Morbus domesticus insanabilis,
Quotidianum conjugis damnum,
Senectus præmatura mariti infelicissimi,

Amabile malum, cura assidua,
Nox illunis, brumalis amarities,
Dolosum ulcus, occulte grassans tabes,

Maligna natura, internecinum prælium,
Vitæ exitium, scorpius tectus sinu,
Immitis leæna complexu juncta,
Ignivoma Chimæra insuperabilis,
Hydra multiceps, invincibile monstrum,

Furiosa, procax, publica lascivia,
Radix mala peiorum propaginum,
Venter incontinens, os exacutum,
Protervus oculus, luxuria exercitata,
Suspicionum pelagus turbatum,
Improbitatis procella concitata.
Altera Symplegas, Scylla, Charybdis vorax,

Εὔελπος,

Εὔριπος, ἄλλη Στὺξ γέμουσα δακρύων·	Euripus, altera Styx abundans lacrimis,
Ἀφ' ἑστίας πῦρ, κατακλυσμὸς οἰκίας·	Incendium domesticum, diluvium domus,
Ἐτώσιον γῆς καὶ δυσάγκαλον βάρος·	Inane terræ & insupportabile pondus,
Κρημνὸς κοράκων, Ταινάρου χάσμα μέγα·	Præcipitium exitiosum, Tænari vorago ingens,
Τὸ προσυχὸν πᾶν Ἀχέρων ἀποσύρων·	Obvia quæque absorbens Acheron,
Ἐριννὺς ὑπόπικρος, ᾅδης παμφάγος·	Erinnys acerba, infernus vorax,
Οἰωνὸς ἀπαίσιος ἀνδρὶ συζύγῳ·	Omen male auspicatum conjugi.
Ὦ τίς γυναῖκα τηλικαύτην ἐκφύγοι;	O quis mulierem talem effugiat?

Περὶ γυναικὸς ἀγαθῆς. — *De muliere bona.*

Ἀνδρεία γυνὴ πλοῦς ἀκύμων συζύγῳ·	Mulier proba placidus viri cursus,
Εὐρωστία σύμφυλος οὐ συλωμένη·	Sanitas familiaris nescia eripi,
Καθημερινὸν κέρδος ἐξ ἐργασίας.	Quotidianum lucrum ex laboribus,
Γῆρας λιπαρὸν εὐνέτη μακαρίῳ·	Senectus jucunda mariti felicissimi,
Δῶρον Θεοῦ, σύνεδρος ἀμεριμνία·	Donum DEI, communis securitas,
Εὐήλιον φῶς, ἦρος ἡδυθυμία·	Lumen serenum, verna voluptas,
Πρόδηλον ἄκος, συμφανὴς σωτηρία·	Manifesta medela, euidens salus,
Φύσις ἀγαθὴ, φίλτρον ἐκ τῆς καρδίας·	Natura benigna, amor ex præcordiis,
Βίου πλατυσμὸς, ἀγαθῶν μυρμηκία·	Vitæ dilatatio, bonorum acervus,
Ἐργατικὸς βοῦς ἀρότης ἐζευγμένος·	Bos operosus aratri jugum trahens,
Παροιμιακὸν τῆς Ἀμαλθείας κέρας·	Proverbiale Amaltheæ cornu,

Νέφος μυθικὸν βλύζον ἁδρὸν χρυσίον·	Nubes fabulosa auro copioso manans,
Εὐσχημοσύνης ἀπραγμάτευτος τύπος·	Modestiæ inaffectata imago,
Βλαστῶν ἀγαθῶν ῥίζα κοσμιωτέρα·	Germinum bonorum radix præstantior,
Μέτρον κατειδὼς λαιμὸς, εὔφημον στόμα·	Gula mensuram servans, os benedicum,
Κάτω νενευκὸς ὄμμα, σεμνότης τρόπου·	Oculus demissus, morum gravitas,
Κῦμα γαληνὸν, ἁπλότης τῆς καρδίας·	Fluctus tranquillus, cordis simplicitas,
Αὖρα πνέουσα πραέως εὐποιΐαν·	Aura benignitatem clementer spirans,
Ἐν νυκτὶ φρυκτὸς, ὅρμος ἐν κλυδωνίῳ·	Specula nocturna, tranquilla statio,
Ἄσειστος ἰσθμὸς, ἐν παραδείσῳ πίδαξ.	Immotus isthmus, fons hortum irrigans,
Ποδηγετοῦν φῶς, αἰθρία τῆς οἰκίας.	Lumen viam dirigens, domus serenitas.
Γῆς εὔλογον γέννημα, γῆς ἰσαξία·	Terræ nobile germen, terræ comparanda precio.
Σώτειρα προβλὴς, ἀσφαλὴς βίου κλίμαξ.	Salutare refugium, tuta vitæ scala,
Ὀλβιόδωρος Νεῖλος ἀργυρορρόας·	Nilus opum largitor argento fluens,
Σίμβλον μελισσῶν, ἠλύσιον μακάρων·	Alveare apum, beatorum Elysium,
Αἴσιον οἰώνισμα τῷ συνευνέτῃ·	Omen auspicatum thori socio.
Ὦ τίς γυναῖκα τηλικαύτην εὑλάχῃ;	O quis mulierem talem inveniat?

Floruit hic Pediasimus sæculo post CHristum natum decimo quarto, cujus scriptis quæ Volum. X. pag. 520. recensui, potest addi *liber de Nuptiis*, qui MS. servatur in Bibliotheca Vaticana.

DISPU-

DISPUTATIO
Regalis & nobilissimi
Juvenis
PIPPINI * *cum* ALBINO
SCHOLASTICO.

Pip. *Quid est litera?* Alb. Custos historiæ.

Pip. *Quid est Verbum?* Alb. Proditor animi.

Pip. *Quis generat verbum?* Alb. Lingua.

Pip. *Quid est lingua?* Alb. Flagellum aëris.

Pip. *Quid est aër?* Alb. Custodia vitæ.

Pip. *Quid est Vita?* Alb. Beatorum lætitia, miserorum mœstitia, expectatio mortis.

Pip. *Quid est mors?* Alb. Inevitabilis eventus, incerta peregrinatio, Lachrymæ viventium, Testamenti firmamentum, latro hominis.

Pip. *Quid est homo?* Alb. Mancipium mortis, transiens viator, loci hospes.

Pip. *Cui similis est homo?* Alb. Pomo.

Pip. *Quomodo positus est homo?* Alb. Ut lucerna vento.

Pip. *Ubi est positus?* Alb. Intra sex parietes:

Pip. *Quos?* Alb. Supra, subtus, ante, retro, dextra, lævaque.

Pip. *Quot habet socios?* Alb. Quatuor.

Pip. *Quos?* Alb. Calorem, frigus, siccitatem, humorem.

Pip. *Quot modis variabilis est?* Alb. Sex.

Pip. *Quibus?* Alb. Esurie & saturitate, requie & labore, vigiliis & somno.

Pip. *Quid est somnus?* Alb. Mortis imago.

Pip. *Quid est libertas hominis?* Alb. Innocentia.

Pip. *Quid est caput?* Alb. Culmen corporis.

Pip. *Quid est corpus?* Alb. Domicilium animæ.

Pip. *Quid sunt coma?* Alb. Vestes capitis.

Pip. *Quid est barba?* Alb. Sexus discretio, honor ætatis.

* Frid. Lindebrogii edit. repetita in Operibus Alcuini p. 1386.

Pip. *Quid est cerebrum?* Alb. Servator memoriæ.

Pip. *Quid sunt oculi?* Alb. Duces corporis, vasa luminis, animi indices.

Pip. *Quid sunt nares?* Alb. Adductio odorum.

Pip. *Quid sunt aures?* Alb. Collatores sonorum.

Pip. *Quid est frons?* Alb. Imago animi.

Pip. *Quid est os?* Alb. Nutritor corporis.

Pip. *Quid sunt dentes?* Alb. Mola morsorum.

Pip. *Quid sunt labia?* Alb. Valvæ oris.

Pip. *Quid est gula?* Alb. Devorator cibi.

Pip. *Quid manus?* Alb. Operarii corporis.

Pip. *Quid sunt digiti?* Alb. Chordarum plectra.

Pip. *Quid est pulmo?* Alb. Servator aëris.

Pip. *Quid est cor?* Alb. Receptaculum vitæ.

Pip. *Quid est jecur?* Alb. Custodia caloris.

Pip. *Quid est fel?* Alb. Suscitatio iracundiæ.

Pip. *Quid est Splenis?* Alb. Risus & lætitiæ capax.

Pip. *Quid est stomachus?* Alb. Ciborum coctor.

Pip. *Quid est venter?* Alb. Custos fragilium.

Pip. *Quid sunt ossa?* Alb. Fortitudo corporis.

Pip. *Quid sunt coxæ?* Alb. Epistylia columnarum.

Pip. *Quid sunt crura?* Alb. Columnæ corporis.

Pip. *Quid sunt pedes?* Alb. Mobile fundamentum.

Pip. *Quid est saguinis?* Alb. Humor venarum, vitæ alimentum.

Pip. *Quid sunt venæ?* Alb. Fontes carnis.

Pip. *Quid est cœlum?* Alb. Sphæra volubilis.

Pip. *Quid est lux?* Alb. Facies omnium rerum.

Pip. *Quid est dies?* Alb. Incitamentum laboris.

Pip. *Quid est Sol?* Alb. Splendor orbis, cœli pulchritudo, naturæ gratia, honor diei, horarum distributor.

Pip. *Quid est Luna?* Alb. Oculus noctis, roris larga, præsaga tempestatum.

Pip. *Quid sunt stellæ?* Alb. Pictura culminis, nautarum gubernatores, noctis decor.

Pip. *Quid est Pluvia?* Alb. Conceptio terræ, frugum genitrix.

Pip. *Quid est nebula?* Alb. Nox in die, labor oculorum.

Pip.

Pip. *Quid est ventus?* Alb. Aëris perturbatio, mobilitas aquarum, ficcitas terræ.

Pip. *Quid est terra?* Alb. Mater crefcentium, nutrix viventium, cellarium vitæ, devoratrix omnium.

Pip. *Quid est mare?* Alb. Audaciæ via, limes terræ, divifor regionum, hofpitium fluviorum, fons imbrium, refugium in periculis, gratia in voluptatibus.

Pip. *Quid sunt flumina?* Alb. Curfus indeficiens, refectio folis, irrigatio terræ.

Pip. *Quid est aqua?* Alb. Subfidium vitæ, ablutio fordium.

Pip. *Quid est ignis?* Alb. Calor nimius, fotus nafcentium, maturitas frugum.

Pip. *Quid est frigus?* Alb. Febricitas membrorum.

Pip. *Quid est gelu?* Alb. Perfecutio herbarum, perditio foliorum, vinculum foliorum, vinculum terræ, fons aquarum.

Pip. *Quid est nix?* Alb. Aqua ficca.

Pip. *Quid est hyems?* Alb. Æftatis exul.

Pip. *Quid est ver?* Alb. Pictor terræ.

Pip. *Quid est æstas?* Alb. Reveftio terræ, maturitio frugum.

Pip. *Quid est autumnus?* Alb. Horreum anni.

Pip. *Quid est annus?* Alb. Quadriga mundi.

Pip. *Quis ducit?* Alb. Nox & Dies, Frigus & Calor.

Pip. *Quis est auriga ejus?* Alb. Sol & Luna.

Pip. *Quot habet palatia?* Alb. Duodecim.

Pip. *Qui sunt Prætores palatiorum?* Alb. Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Arcitenens, Capricornus, Aquarius, Pifces.

Pip. *Quot dies habitat in unoquoque palatio?* Alb. Sol XXX. & *) exmis horas. Luna duos dies & octo horas, & biffe unius horæ.

Pip. *Magister, timeo altum ire.* Alb. Quis te duxit in altum?

Pip. *Curiositas.* Alb. Si times, defcendam, fequar quocunque ieris.

Pip. *Si scirem quid esset navis, præpararem tibi, ut venires ad me.* Alb. Navis eft domus erratica, ubilibet hofpitium, viator fine veftigiis, vicina arenæ.

Pip. *Quid est arena?* Alb. Murus terræ.

Pip. *Quid est herba?* Alb. Veftes terræ.

*) *decem semis horas.* Alcuin. Epift. 8. p. 1490. feq. Opp.

Pip. *Quid sunt holera?* Alb. Amici medicorum, laus cocorum.

Pip. *Quid est quod amara dulcia facit?* Alb. Fames.

Pip. *Quid est quod hominem non lassum facit?* Alb. Lucrum.

Pip. *Quid est vigilanti somnus?* Alb. Spes.

Pip. *Quid est spes?* Alb. Refrigerium laboris.

Pip. *Qnid est amicita?* Alb. Æqualitas amicorum.

Pip. *Quid fides?* Alb. Ignotæ rei admiranda certitudo.

Pip. *Quid est mirum?* Alb. Nuper vidi hominem stantem, mortuum ambulantem, qui nunquam fuit.

Pip. *Quomodo potest esse, pande mihi?* Alb. Imago in aqua.

Pip. *Cur hoc non intellexi per me, dum toties vidi illum?* Alb. Quia bonæ indolis es juvenis, & naturalis ingenii, proponam tibi quædam alia mira, tentans, si per te ipsum possis conjicere illa.

Pip. *Faciam, tamen ita, si secus, quam est, dicam, corrigas me.* Alb. Faciam ut vis. Quidam ignotus mecum sine lingua & voce locutus est, qui nunquam ante fuit, nec postea erit, & quem non audiebam, nec novi.

Pip. *Somnium te fatigavit, Magister.* Alb. Etiam fili. Audi & aliud: Vidi mortuos generare vivum, & aura vivi consumpti sunt mortui.

Pip. *De fricatione arborum ignis natus est consumens.* Alb. Verum est. Audivi mortuos multa loquentes.

Pip. *Nunquam bene, nisi suspendantur in aëre.* Alb. Vere. Vidi ignem inextinctum pausare in aqua.

Pip. *Silicem.* Alb. Ut reris, sic est. Vidi mortuum sedentem super vivum, & in risu mortui mortuus est vivus.

Pip. *Hoc coci nostri norunt.* Alb. Sed pone digitum super os, ne pueri hoc audiant, quid sit. Fui in venatione cum aliis, in qua si quid cepimus, nihil nobiscum portavimus: quem non potuimus capere, domum portavimus nobiscum..

Pip. *Rusticorum est hæc venatio.* Alb. Est. Vidi quendam natum, antequam esset conceptus.

Pip. *Vidisti, & forte manducasti.* Alb. Manducavi. Quid est, qui non est, & nomen habet, & responsum dat sonanti?

Pip. *Biblos in silva interroga.* Alb. Vidi hospitem currentem, cum domo sua, & ille tacebat, & domus sonabat.

Pip.

Pip. *Para mihi rete, & pandam tibi.* Alb. Quis eſt, quem videre non potes, niſi clauſis oculis.

Pip. *Qui ſtertit, tibi oſtendit illum.* Alb. Vidi (*) hominem octo in manu tenentem, & de octonis rapuit ſeptem, & remanſerunt ſex.

Pip. *Pueri in ſcholis hoc ſciunt.* Alb. Quis eſt, cui ſi caput abſtuleris, altior ſurgit?

Pip. *Vide ad lectum tuum, & ibi invenies.* Alb. Tres fuere, unus nusquam natus, & ſemel mortuus, * tertius ſemel natus, & bis mortuus.

Pip. *Primus æquivocus terræ, ſecundus domino meo, tertius homini pauperi.* Alb. Dic tamen primas literas.

Pip. I. V. XXX. Alb. Vidi feminam volantem, roſtrum habentem ferreum, & corpus ligneum, & caudam pennatam; mortem portantem.

Pip. *Socia eſt militum.* Alb. Quid eſt miles?

Pip. *Murus imperii, timor hoſtium, glorioſum ſervitium.* Alb. Quid eſt, quod eſt, & non eſt?

Pip. *Nihil.* Alb. Quomodo poteſt eſſe, & non eſt?

Pip. *Nomine eſt, & re non eſt.* Alb. Quid eſt tacitus nuntius?

Pip. *Quem manu teneo.* Alb. Quid tenes manu?

Pip. *Epiſtolam meam.* Alb. Lege feliciter fili.

NICARII (†) ΝΙΚΑΡΙΟΥ
Interrogationes & reſponſiones. Ερωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις.

Quid anima? Τί ψυχή;
Quod movetur. Τὸ κινούμενον.
Quid ſine anima? Τί ἄψυχον;
Quod non movetur. Τὸ μὴ κινούμενον.
Quid commune? Τί κοινόν;
Vita. Ζωή.
Quid invidia? Τί φθόνος;
Naturalis viſus. Αὐτογεννὴς θέασις.
Quid orbis? Τί κόσμος;
Inſatiabilis capacitas. Ἀκόρεστον χώρημα.
Quid oceanus? Τί ὠκεανός;
Naturalis circuitus. Φυσικὸς περίδρομος.
Quid dies? Τί ἡμέρα;
Initium cotidianum. Ἀρχὴ καθημερινή.
Quid terra? Τί γῆ;
Fructuum mater. Καρπῶν μήτηρ.
Quid homo? Τί ἄνθρωπος;
Minimi temporis fantaſia. ὀλιγοχρόνιον φάντασμα.

CARFILIDIS ΚΑΡΦΙΛΙΔΟΣ
interrogationes & reſponſa. ἐρωτήσεις καὶ ἀποκρίσεις.

Quid Deus? Τί Θεός;

Quid

(*) Confer Sympoſii ænigma 94. & Bonav. Vulcanii pag. 294.

(†) ΝΙΚΙΑΡΙΟΥ in gloſſar. H. Steph. pag. 294.

Quid amicus? τί φίλος;
Incomparabilis res. Ανέγκριτον χρῆμα.
Quid divitiæ? τί πλοῦτος;
Cotidiana potestas. Καθημερινὴ ἐξουσία.
Quid dicta? τί λεγόμενα;
Cæcitas. Τύφλωσις.
Quid auctoritas? τί πρόσταγμα;
Inopia. Ἔνδεια.
Quid dives? τί πλούσιος;
Tabula derisoria. Σανὶς κατα γελαστή.
Quid nauta? τί ναύτης;
Fluctuum commes. Κυμάτων ἑταῖρος.
Quid gladiator? τί μονομάχος;
Fati querela. Τύχης αἰτίαμα.
Quid mulier? τί γυνή;
Domesticum nundinum. οἰκεῖον ἀγόραιον.
Quid invidia? τί φθόνος;
Exuperantia. Ὑπεροχή.
Quid parentes? τί γονεῖς;
Semen. Σπέρμα.
Qnid maturum? τί ὥριμον;
Tempestivitas. Χείμασις.
Quid certum? τί ἀκριβές;
Veritas. Ἀλήθεια.
Quid totum? τί ὅλον;
Crimen. Διαβολή.
Quid odiosum? τί μισητόν;
Mendacium. Ψεῦδος.
Quid felicitas? τί εὐτυχία;
Tempus. Καιρός.
Quid innocentia? τί ἀθῷον;
Bona cogitatio. Καλὸν ἐνθύμημα.
Quid lex? τί νόμος;
Necessitas. Ἀνάγκη.
Quid quietum? τι ἐπιείκεια;
Pax. Εἰρήνη.
Quid amicitia? τί φιλία;
Benivolentia. Καλοκαγαθία.
Quid inimicitia? τί ἐχθρία;
Invidia. Φθόνος.
Quid dies festus? τί ἡμέρα ἑορτή;
Causa. Πρᾶγμα.
Quid mors? τί θάνατος;
Solutio. Διάλυσις.
Quid medicina? τί ἰατρική;
Commoditas. Ευχρηστία.
Quid fidele? τί πιστόν;
Terra. Γῆ.
Quid infidele? τί ἄπιστον;
Mare. Θάλασσα.
Quid avidum? τί ἄπληστον;
Lucrum. Κέρδος.
Quid commune? τί κοινόν;
Lux. Φῶς.
Quid sine socio? τί ἀκοινώνητον;
Regnum. Βασιλεία.
Quid pulchritudo? τί κάλλος;
Naturalis pictura. Φυσικὴ ζωγραφία.
Quid vox? τί φωνή;
Spiritus. Πνεῦμα.
Quid virtus? τί δύναμις;
Gloriosum nomen. Ἔνδοξον ὄνομα.
Quid piscator? τί ἁλιεύς;
Piscium speculator. Ἰχθύων σκεπευτής.
Quid Sol? τί ἥλιος;
Cœlestis oculus. Οὐράνιος ὀφθαλμός.

RESPONSA

RESPONSA
Sapientum. (*)

Primum interrogavit, Utrum ei videretur, plures esse vivos aut mortuos?

Is dixit vivos, necesse enim, qui sunt, plures esse quam qui non sunt.

Secundo interrogavit, Utrum major esset, terra aut mare.

Is dixit, terra: Nam & mare super terram est.

Tertio interrogavit; quod monstruosius esse videretur bestiarum.

Is dixit, Quod nemo scit.

Quarto interrogavit, quare pugnare consiliarentur.

Is dixit, ut bene vivant, aut fortiter moriantur.

Quinto interrogavit, Qui primus natus est, nox aut dies?

Is dixit, noctem unam ante diem.

Sexto interrogavit, Quid aliquis faciendo dulcis fiat? Is dixit, Quod non potest alius homo facere.

Septimo interrogavit, Quid aliquis faciendo bonus fiat?

Is dixit, Qui quum potens est, nemini metuendus sit.

Octavo interrogavit, utrum esset firmius, mors aut vita.

(*) Confer Plutarchum Alexandro p. 701.

ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ
Φρονίμων.

Πρῶτον ἐπηρώτησεν ὡς αὐτῷ δόξειε πλέονας εἶναι τοὺς ζῶντας ἢ ἀποθνήσκοντας;

Οὗτος εἶπε ζῶντας, ἀνάγκη γὰρ ἐστὶν τοὺς ὄντας πλείονας εἶναι τῶν μὴ ὄντων.

Δεύτερον ἐπηρώτησεν, πότερον μείζων, γῆ ἢ θάλασσα;

Ὁ δὲ εἶπεν, Γῆ. καὶ γὰρ ἡ θάλασσα ἐπὶ τῆς γῆς ἐστιν.

Τῷ τρίτῳ ἐπηρώτησεν, τί τερατωδέστερον δοκεῖ εἶναι τῶν θηρίων.

Ὁ δὲ εἶπεν, ὃ οὐδεὶς ἐπίσταται.

Τῷ τετάρτῳ ἐπερώτησεν, διὰ τί μάχεσθαι συνβουλεύοιεν.

Οὗτος εἶπεν, ἵνα καλῶς ζώσοιεν, ἢ ἰσχυρῶς ἀποθνήσκοιεν.

Τῷ πέμπτῳ ἠρώτησεν, Τίς πρῶτος ἐγεννήθη νὺξ ἢ ἡμέρα;

Ὁ δὲ εἶπεν, νύκτα μίαν πρότερον ἡμέραν.

Τῷ ἕκτῳ ἠρώτησεν, τί ἄν τις ποιῶν γλυκὺς γίνεται; οὗτος εἶπεν, ὃ οὐ δύναται ἄλλος ἄνθρωπος ποιεῖν.

Τῷ ἑβδόμῳ ἠρώτησεν; Τί ἄν τις ποιῶν, ἀγαθὸς καὶ καλὸς γίνοιτο;

Οὗτος εἶπεν, εἰ ὁ δυνατὸς ὤν, οὐδενὶ φοβερὸς εἴη.

Τῷ ὀγδόῳ ἐπηρώτησεν, πότερόν ἐστιν στερεώτερον, θάνατος ἢ ζωή.

Is dixit, Vita.	Οὗτος εἶπεν, ζωή.
Nono interrogavit, usque quamdiu bona est vita?	Ἐννάτῳ ἐπηρώτησεν, Ἕως πότε καλή ἐστιν ἡ ζωή,
Is dixit, Donec arbitrentur utilius esse.	Οὗτος εἶπεν. Ἕως ἂν λογίσωνται χρήσιμον εἶναι.

FRIDERICI LINDENBROGI
Variarum Quæstionum Centuria.

1. Quid est DEUS? *Unus omnia.* ὁ ὢν, καὶ τὸ πᾶν. Paulus Apostol. ad Corinth. Epist. 1. cap. 15. v. 28. ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσι. Philo Judæus Allegor. pag. 67. de Deo: πάντ' αὐτὸς ἑαυτῷ. ἀρχὴ, τέλος, ὅλον πᾶς. Sirach. XLIII. 31. τὸ πᾶν ἐστιν αὐτός.

2. Quid Dei effata? *Margaritum.* Hieronym. Epistol. *Margaritum est verbum Dei, ex omni parte forari potest.* Nimirum ut diatrætarii margaritas, pro ut commodum fuerit visum, perforant: Ita hæretici verba Dei pro captu suo interpretantur, ut volunt.

3. Quid Fatum? *Rex sive Imperator, & qualibet celsa potestas.* Ammian. Marcell. lib. 17. *Opinantur quidam, Fatum vinci Principis potestate vel fieri.* Jornandes de rebus Geticis: *Probatum est humanum genus Regibus vivere, quando unius mentis impetu strages sit facta populorum, & arbitrio superbi regis desiit, quod tot seculis natura progenuit.* Seneca de Brevit. vitæ. *Illis erat* (Xerxes) *admoturus fatum, ille ipse qui flebat.* Hinc Scipiones *Fatum Karthaginis.* Manil. Astron. lib. 1. *Scipiadaque duces, Fatum Karthaginis unum.*

4. Quid Fortuna? *Sui unicuique mores.* Menander apud Stobæum in Ethicis pag. 197. τύχην προσηγόρευσε τὸν ἑαυτοῦ τρόπον. Sallust. in Fragment. *Appius ait, Fabrum esse sua quemque Fortuna.* Plautus Trinummo: *Sapiens quidem pol ipse fingit Fortunam sibi.* Pub. Syrus. *Fortunam quisque suis fingit moribus.* Cornel. Nepos de Pompon. Attico. *Fecit ut vere dictum videatur: Sui cuique mores fingunt fortunam.*

5. Quid Cœlum? *Mundi mœnia.* Lucret. Lib. 1. *flammantia mœnia mundi.* Manil. lib. 3. *Quum tantas strueret moles per mœnia mundi.* Hilarius

larius in Genesin: *cæli per mænia fertur Astrorum ductor, mundi vigor.* Alii dixere *Cæli clypeum*, ut Varro de Lat. L. Lib. 4. *Umbonem cæli*, Drepanius de Cereo Paschal.

6. Quid ignis? *Mundi animus.* Isidorus Origin. lib 8. cap. 6. *Varro ignem mundi animum dicit proinde quod in mundo ignis omnia gubernet, sicut animus in nobis. Qui cum est, inquit, in nobis, ipsi sumus: cum exit, emorimur.*

7. Quid Sol? *Mundi oculus, Fons caloris, Plantarum pater.* Anaxagoras apud Aristot. de Plantis. ἡ γῆ μήτηρ μὲν ἐστι τῶν φυτῶν. ὁ δὲ ἥλιος πατήρ. Dracontius in opere VI. dierum: *Sol oculus cæli, famulus super astra tonantis.* Vid. Lucret. lib. 5. v. 593. sq. Philo Jud. de opif. mundi. pag. 6. 8. 18. Gregor. Nazianz. Orat. de Quadrag.

8. Quid Luna? *Solatium noctium, patrocinium mensium.* Varro apud Tertull. ad Nation. lib. 2. cap. 5. Mar. Victorinus in Genes. lib. 1. *Lunaque noctis honor.*

9. Quid Sidera? *Signacula temporum, ad mutationem notandorum.* Varro apud Tertull. ad Nation. lib. 2. cap. 5.

10. Quid Cometa? *Regnorum mutator.* Lucan. - *Terris mutantem regna cometem.*

11. Quid Nox? *Siderum mater.* Orpheus in Hymn. ἀστέρες οὐράνιοι νυκτὸς φίλα τέκνα μελαίνης. Tibull. lib. 2. Eleg. 1.

—— *Jam nox jungit equos, currumque sequutur*
Matris lascivo sidera fulva choro.

12. Quid Ver? *Pratorum pictor.* In Catalect. vet. Poet. *Ver pingit vario gemmantia prata colore.* Auctor Pervigilii Veneris de Vere:

—— *gemmeis purpurantem pingit annum floribus.*

13. Quid æstas? *Cereris focaria.*

14. Quid autumnus? *Tentator valetudinum.* Tertullian. de anima cap. 48, velut Cæsar de bello civili lib. 3. *gravis autumnus omnem exercitum valetudine tentaverat.* Ut autem autumnns abundet morbis, facit hoc confinium frigoris & caloris, & compugnantia inter se contrariorum aërum. Isidorus Origin. lib. 5. cap. 35. Vid. Hippocr. in aphor. 9. & 22. lib. 3.

15. Quid Hyems? *Requies terræ, Temporis auspicium.* Ovid. 1. Fastor. v. 163.

Bruma novi prima est veterisque novissima solis,
Principium capiunt Phœbus & annus idem.

16. Quid Nix? *Aqueum vellus.* χιόνα, ἐριῶδες ὕδωρ οἱ παλαιοὶ λέγουσι. Scholiast. Dionysii Alexandr. Martialis lib. 4. Epigr. 3. *tacitarum vellus aquarum.* Sic in Psalmo 147. *Qui dat nivem sicut lanam, nebulam sicut cinerem spargit.* Arnob. lib. 2. adverf. gentes, *Nivem, plumeas crustulas* vocat. Stat. Papin. Brumæ pabulum. Thebaid, lib. IX. *Nives & pabula brumæ.* Ubi Lactant. *Eleganter nives pabula brumæ dixit. Certum est enim nivium incrementa stridorem hyemis magis augere.* Symphof. *Aquæ pulverem.* Ænigm. 21.

17. Quid Tonitru? *Cæleste murmur, atque in excelsis regnantis æterni DEI vox.* Tertullian. de anima, cap. 17. *Auditus fallaciæ reus est; ut cum cæleste murmur putamus, & plaustrum est: vel cum tonitru meletante pro certo de plaustro credimus sonitum.* Tonitru autem vocem Dei in SS. Scriptura vocari, viri docti obſervarunt. Itaque cum precante CHristo, ut DEus nomen suum clarefaceret, vox hæc divinitus è cœlis mitteretur ΕΔΟΞΑΣΑ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΔΟΞΑΣΩ, populus audiens βροντὴν γεγονέναι dixit. Johan. 12. v. 28.

28. Quid Oceanus? *Lunæ comes, cum ea enim adulescit senescitque.* Seneca de Provid. cap. 1. & eum imitatus Gellius lib. 14. cap. 1. Qua de re dignus notatu locus Basilii, Hexam. Hom. 6. & Ambrosii Hexam. lib. 4. cap. 7. Ἀμπωτις *quoque in Oceano esse perhibetur: quia quum reliquis diebus ordinem suum servare dicatur, lunari exortu evidens mutationis suæ fertur indicium dare, ut mare ipsum occidentale, in quo spectatur* ἄμπωτις, *solito amplius accedat ac recedat, & majore æstu feratur, tanquam lunæ quibusdam aspirationibus retrorsum retrahatur: & iterum iisdem impulsum ac retractum in mensuram propriam refundatur.* Quid ἄμπωτις & contraria ei πλημμύρα sit, Moschopulus declarat περὶ σχεδῶν, nimirum quod Salacia & Venilia, Melina & Liduna: de quibus Varro de Lingua Lat. & Marcellus Empiricus.

19. Quid Oceanus? *Origo fluminum.* Salomon Ecclesiast. cap. 1. v. 7. Orpheus in Hymno Ocean.

ἐξ οὗπερ πάντες ποταμοὶ καὶ πᾶσα θάλασσα.

20. Quid Flumina? *Terræ glutinum.* Etenim ὡς ἂν ὑπὸ δεσμοῦ συνέχεται γλυκεία ποιότητι, κόλλης τρόπον ἐνώσης. Philo Jud. de mundi creat. pag. 20. Seneca de Consol. ad Marciam cap. 18.

21. Quid

21. Quid terra? *Sequeſtratorium ſeminum.* Tertull. de reſurrect. cap. 52. *Seminibus ſequeſtratorium terra eſt, illic deponendis, & inde repetendis.* Itaque Prudentius eleganter Hymno X. Cathemerinon:

Nunc ſuſcipe terra fovendum,
Gremioque hunc concipe molli,
Hominis tibi membra ſequeſtro
Generoſa & fragmina credo.

22. Quid Homo? *Imago atque exemplum Dei.* Manilius Aſtronom. lib. IV.

Exemplumque Dei quisque eſt in imagine parva.

De imagine Dei in homine vid. Tertull. adverſ. Marcion. lib. 4. cap. 37. Euſeb. Emiſſen. ſive Eucher. Homil. pag. 178. Clemens Alexand. &c.

23. Quid Homo? *Parvus mundus, Divinique theſauri conditorium.* Paulus Apoſtolus *Hominem templum Dei* vocat, ad Corinth. 3. v. 16. cap. 6. v. 19. Et 2. ad Corinth. cap. 6. v. 16. Philo Judæus πῶς τῶν θείων πραγμ. pag. 341. οὕτως ἐθάῤῥησαν ἔνιοι καὶ τῷ παντὶ κόσμῳ τὸ βραχύτατον ζῶον ἄνθρωπον ἴσον ἀποφῆναι, καθὸ ὄντως ὅτι ἑκάτερον ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς καθέστηκε λογικῆς, ὥστε καὶ ἐναλλάττοντες, βραχὺν μὲν κόσμον τὸν ἄνθρωπον, μέγαν δ' ἄνθρωπον ἔφασαν τὸν κόσμον εἶναι. Macrob. Saturnal. lib. 2. cap. 12. *Phyſici mundum, magnum hominem, & hominem brevem mundum eſſe dixerunt.* Vid. Hermes Triſmeg. in Iatromath. Rufus Epheſ. περὶ μορ. ἀνθρώπων p. 40. Baſilius Magn. & Ambroſ. Epiſc. Hexamer. lib. 6. cap. 9. Tertullian. de reſurrect. cap. 44.

24. Quid Homo? *Bulla, Deique luſus.* De *bulla* Varro de re ruſt. lib. 1. cap. 1. de *Luſu* Plato & ex eo Ariſtid. Apol. pag. 150. τὸ σὸν Πλάτων σώζεται, τὸ Ἄνθρωπον εἶναι θεοῦ παίγνιον. Plautus Captiv. Prolog. *Enimvero Di nos homines quaſi pilas habent.* Et alius vet. autor in Florileg. *Nil aliud eſt homo, quam Dei ludibrium.* Inde Helvius Pertinax Imp. ob mirabilem fortunæ luſum PILA FORTUNÆ vocatus fuit. Aurelius Victor de Impp. pag. 31.

25. Quid animus hominis? *Auriga corporis.* Quid ſenſus? *Corporis equi.* Philo Jud. περὶ γεωργίας. τὴν σαυτοῦ ψυχὴν εἰ θέλεις, ἐρεύνησον, εὑρήσεις γὰρ ἐν τοῖς μέρεσιν αὐτῆς καὶ ἵππους, καὶ ἡνιοχικὸν ἀναβάτην. ἵπποι μὲν οὖν ἐπιθυμίαι καὶ θυμός εἰσιν. ἀναβάτης δὲ καὶ ἡνίοχος εἷς,

ὄνοις. Hieronymus Epist. *Sensus corporum quasi equi sunt, sine ratione currentes: anima vero in aurigæ modum retinet frena currentium. Et quomodo equi absque rectore præcipites ruunt, ita corpus sine ratione & imperio animæ in suum fertur interitum.*

26. Quid corpus? *Animi follis.* Inde Anaxarchus, apud Diogenem lib. 9. Theodoret. de Martyrib. lib. 8. cum pilo tunderetur, πτίσσε, dixit, τὸν Ἀναξάρχου θύλακον. Tertullian. in Apologet. cap. ult. *Tunde Anaxarchi follem.* Et FOLLICULUS pro corpore humano apud Arnobium adversus gentes lib. 2. & Lucil. apud Nonium in Folliculo. Alii *vestem animi* nominarunt. Porphyrius in antro Musf. καὶ χιτὼν γε τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ ὃ ἠμφίεσται θαῦμα τῷ ὄντι ἰδέσθαι. Varro *Corticem animi* dixit: *Invitata anima corporeum corticem facile relinquit.*

27. Quid Sanguis? *Circumcordialis sensus.* Tertullian. de anima cap. 15. ex Orpheo & Empedocle.

28. Quid Caro? *Lutum sanguine maceratum.* Theodorus Gadareus Tiberium Imper. vocare solitus fuit, πηλὸν αἵματι πεφυραμένον. Suetonius in Tiberio cap. 57. Tertullianus Carnem dixit terram, in suas figuras conversam. Lib. de Carne CHRISTI. Cap. 9. *Considera singulas qualitates, musculos ut glebas, ossa ut saxa, etiam circum papillos calculos quosdam. Aspice nervorum tenaces connexus, ut traduces radicum, ut venarum ramosos discursus, ut ambages rivorum, & lanugines ut muscos, & comam ut cespitem, & ipsos medullarum in abdito thesauros, ut metalla carnis.*

29. Quid Vultus? *Tacitus mentis sermo.* Cicero apud Gellium lib. 13. cap. 23. Hieronym. Epist. ad Furiam: *Speculum mentis facies, & taciti oculi, cordis fatentur arcana.*

30. Quid oculus? *Lucerna corporis.* Matth. Evang. cap. 6. v. 22. Lucas cap. 11. v. 34. ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός.

31. Quid oculus? *Amoris illex ejusque metator.* Græcorum illud tritum est, ἐκ τοῦ ὁρᾶν, τὸ ἐρᾶν. Ovid. *oculi sunt in amore duces.* Nonnus Dionysiac. v. ὀφθαλμὸς προκέλευθος ἐγίνετο πομπὸς ἐρώτων. Polemon Oculos animi fores esse dixit, per quas intrat, quidquid cor postea desiderat: ὄμμασι γὰρ κραδίη ἕσπεται. ait Theologus. Salvian. Massil. lib. 3. de gubern. *Sciens fenestras quodammodo esse nostrarum mentium lumen oculorum, & omnes improbas cupiditates in cor per oculos, quasi per naturales cuniculos introire.*

32. Quid

32. Quid Lachrumæ? *Subito exarescens aqua.* Cicero de Inventione lib. I. *Apollonius Rhetor dixit:* LACHRYMA NIL CITIUS ARESCIT. Quinctilian. Declam. 338. *Illud verissimum est, Lachrymas celerrime inarescere.* Vet. autor in Florileg. *Nil tam cito aret, quam plorantis lachryma.* Q. Curtius lib. 5. *Qui multum in suorum misericordia ponunt, ignorant quam celeriter lachrymæ inarescant.* Vid. Jul. Severian. Rhetor. in Epilogo.

33. Quid Lachrumæ hæredis? *Sub persona, risus.* Pub. Syrus: *Heredis fletus sub persona risus est.* Lachrymas istas Libanius vocat *Aureas.* Declam. XI. pag. 270. *Φίλον τις ἐκληρονόμησεν, ἢ συγγενῆ, τὰ χρυσᾶ δάκρυα ταῦτα ἂν εἴη, ἀφ' ὧν δεῖ δακρύσαντα τὸν πλοῦτον ἔχειν.*

34. Quid cor? *Sermonum pharetra.* Gregor. Nyssen. in Psalm. *Φαρέτρα τοῦ λόγου δ' ἐστὶν ψυχή,* In corde autem, animæ sedem putarunt.

35. Quid os? *Animi vestibulum, cogitationum comitium, janua orationis.* L. Apulejus Apol. p. 336.

36. Quid Lingua? *Oris Cymbalum.* Clemens Alexandr. Pædag. lib. 2. cap. 4. *Κύμβαλον τοῦ στόματος γλῶτταν λέγει, ἣ τοῖς κρουομένοις ἐπήχει χείλεσι.*

37. Quid Barba? *Virorum cultus.* Lucian. Cynic. pag. 1107. *Τὸν πώγωνα κόσμον ἀνδρὸς ἐνόμιζον, ὥσπερ καὶ ἵππου χαίτην, καὶ λέοντος γένεια.* Alexander Magnus interrogatus cur libenter magnam aleret barbam? respondit, ut solum tangendo eam, virum me esse meminerim. Cælius Balbus lib. 3. de nugis Philosophor.

38. Quid venter? *Res auribus carens.* Plutarch. in apophthegm. in Catone. Seneca Epist. 21. *Venter præcepta non audit, poscit, appellat. Non est tamen molestus creditor, parvo dimittitur, si modo des illi quod debes, non quod potes.* Vet. autor in Florileg. *Arduum est quid persuadere ventri, qui aures non habet.* Alii ventrem dixere *Rem omnium imperiosissimam.* Athenæus Dipnosoph. lib. 10. pag. 412. 422. Ligurinus lib. 2.

—— nulla est audacia major
Quam cui materiam natura prabet egestas
Ut sitis atque fames: sitiens mala nulla timere
Esuriensve potest - - - -

Imp. Valentinianus Novel. Tit. XI. in Cod. Theod. *Nil turpe, nil vetitum credit esurieni.* Procopius Goticor. lib. 2. *Vacuus necessariis rebus*

bus venter pudere nescit. Socrates tamen quamvis fame premeretur, nemini supplicare voluit, ἢ κολακεύειν. Diogenes in Socrate. Vid. Seneca de Brevit. vitæ, cap. 18.

39. Quid Vir? *Gloria sexus.* Inde Thales Milesius dicere solitus, trium horum causa Deo se gratias agere: puta, quod homo non animal brutum; quod vir, non fœmina; quod Græcus, non Barbarus esset. ὅτι ἄνθρωπος καὶ οὐ θηρίον· ὅτι ἀνὴρ καὶ οὐ γυνή. ὅτι ἕλλην καὶ οὐ βάρβαρος.

40. Quid Fœmina? *Amabilis viris brachialis nodus.* εὐάγκαλον ἀνδράσιν ὁμίλημα. Lucianus in Amoribus.

41. Quid fœmina garrula? *Æs Dodonæum.* Libanius Sophista de Loquacit. Ἀράβιος αὐλητής. ἡ γυνή, τὸ Δωδωναῖον ὑπερβαίνει χαλκεῖον. Adagium explicant Zenob. & Suidas. Ob hanc mulierum loquacitatem Plautus in Aulular. Act. 2. Scen. 1. scitè dicit: *Nec mutam profecto repertam ullam esse: hodie dicunt mulierem ullo in seculo.*

42. Quid Eunuchus? *Homo non homo.* Athenæus Dipnos. lib. 12. Οἱ Συβαρῖται ἔχαιρον τοῖς Μελιταίοις κυνιδίοις, καὶ ἀνθρώποις οὐκ ἀνθρώποις. Lucianus in Eunucho: καὶ πολὺς ἦν ὁ περὶ τούτου λόγος, οὔτε ἄνδρα οὔτε γυναῖκα εἶναι τὸν εὐνοῦχον λέγοντος, ἀλλά τι σύνθετον καὶ μικτόν, καὶ τερατῶδες ἔξω τῆς ἀνθρωπείας φύσεως. Idem in Amorib. Eunuchum dicit, ἀμφίβολον αἴνιγμα διπλῆς φύσεως. Philo Jud. eleganter eum vocat, ἀνθρωπείου παράκομμα νομίσματος. Imper. Leo Novel. 98. ξένον τὸ γένος. Inde Valer. Maximus notat lib. 7. cap. 6. *Genutium amputatis sui ipsius sponte genitalibus corporis partibus, neque virorum, neque mulierum numero haberi debere.* Quod autem nec vere viri, nec vere fœminæ sint, idcirco NEUTRI appellantur apud Liutprandum in Legation. & TERTIUM GENUS HOMINUM apud Lamprid. in Alexandro Severo Imper. Quemadmodum Christiani TERTIUM GENUS HOMINUM ab Ethnicis dicti fuere, quod nec Judæi, nec Pagani essent. Tertull. ad Nationes.

43. Quid Conjugium? *Voluntaria servitus.* Menander: Νόμιζε γήμας δοῦλος εἶναι τῷ βίῳ. Alexis: γυναιξὶ δοῦλοι ζῶμεν ἀντ' ἐλευθέρων.

44. Quid dos? *Auctoramentum uxoriæ servitutis.* Athenæus lib. 13. ex Alexide, προῖκ' ἔχει τιμὴν φάσκομεν.

45. Quod

45. Quid Cælebs? *Litibus carens homo.* Vetus autor apud Hieronymum & in Florileg. Ethicopol. *Calebs oportet is fit, qui non litigat.* Juvenal. Satyr. VI.

Semper habet lites alternaque jurgia lectus
In quo nupta jacet.

46. Quid Liberi? *Columna domus.* Euripides: Στύλοι γὰρ οἴκων παῖδές εἰσιν ἄρσενες. Artemidor. Somn. lib. 2. cap. 10. *Sunt ædium columnæ liberi mares.* Spicileg. Etic.

47. Quid liberi? *Parentum tortores.* Boetius de consolat. libr. 3. *Nimis è natura dictum est, nescio quem filios invenisse tortores.*

48. Quid domus? *Parva civitas.* Philo Jud. περὶ Ἰωσήφ. Οἰκία, πόλις ἐστὶν ἐσταλμένη καὶ βραχεῖα. καὶ οἰκονομία, συνηγμένη τις πολιτεία ὡς καὶ πόλις μὲν οἶκος μέγας, πολιτεία δὲ κοινή τις οἰκονομία. Itaque civitatem qui prudenter regere vult, domum prius recte administrare discat. ἔδει γὰρ, inquit ibidem Philo, τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι πολιτικὸν, ἐγγυμνάσασθαι καὶ ἐνασκηθῆναι πρότερον τοῖς κατ' οἰκονομίαν.

49. Quid civitas? *Humanarum cladium miserandum conseptum.* Val. Maxim. lib. 7. cap. 2.

50. Quid mœnia? *Civitatis vestes.* Demades orator dicere solitus fuit, τὸ τεῖχος ἐσθῆτα τῆς πόλεως εἶναι. Athenæus Dipnosop.

51. Quid Forum? *Publicus decipula ac fraudum locus.* Anacharsis: ἡ ἀγορὰ ὡρισμένος τόπος ἐστὶν, εἰς τὸ ἀλλήλους ἀπατᾶν καὶ πλεονεκτεῖν. Nimirum hoc voto mercatores in foro conveniunt, ut emptor vilius comparet, venditor carius distrahat. L. 8. C. de rescind. vend. S. Valerianus Hom. XX. *Nunquam negotium sine fraude agitur, ubi ad hoc solum vilius emitur, ut carius distrahatur.* Idcirco si alter alterum bono modo decipiat atque circumscribat, id illi impune cedit. Lib. 16. §. 4. ff. de minor. Lib. 22. ff. Locat. cond. ἔξεστι ἐν τῇ πράσει καὶ τῇ ἀγορασίᾳ περιγράφειν. Ecloga Basilicῶn Lib. 19. Tit. 2. Atque hæc ipsa causa est, cur pœnitentibus mercaturam exercere interdictum sit. Capitulare Carol. Magn. lib. 7. Tit. 44. Difficile est enim inter ementes vendentesq; non intervenire peccatum. Decret. 2. part. caus. 33. quæst. 3. dist. 6. cap. 2.

52. Quid Theatrum? *Consistorium impudicitiæ, ubi nihil probatur, quam quod alibi non probatur.* Tertullian. de Spectac. cap. 17. vid. Cyprian. Epist. 2. Salvian. Massiliensis de Provid.

53. Quid Leges? *Reipublicæ nervi.* Diomed. Gram. lib. 1. Marcus Porcius Cato dixit, *Leges nervos esse civitatum.* Sed plus satis verum, quod Corn. Tacit. Annal. 1. ait: *Invalida legum auxilia, quæ ambitu, postremo pecunia turbantur.*

54. Quid Causidicina? *Canina facundia.* Sic eam ab Appio dictam, ex Sallustio referunt. Lactant. lib. 6. Hieronym. Epist. ad Mamerium & Augustin. Jul. Firmic. Mathem. lib. 4. *Canina ut ita dicam facundia jurgiosa certamina.* Vid. Columel. præf. lib. 1. Isidor. Sentent. lib. 3. cap. 56. Prudent. Hamartig. *canina foro latrat facundia.* Inde *Cerberi forenses* ipsi rabulæ. κύνεον enim, ut Hesiodus ait, *νόον, τοῦτ᾽ ἔστι πολυπειρὸν λογισμὸν, καὶ πανοῦργόν τι, καὶ αἱμύλιον ἦθος* oportet ut habeat, quisquis causas recte elatrare velit. Auctor Queruli: *Si vis uti foro, esto impudens.*

55. Quid medicina? *Philosophiæ soror.* Tertullian. de anima cap. 2.

56. Quid Philosophus? *Mancipium sapientiæ, Gloriæ animal.* Tertull. ad Nation. lib. 2. cap. 2. & de anima cap. 1.

57. Quid Sermo? *Sapientissima medicina.* Euripid. *λόγῳ μὲ πείθῃ φαρμάκῳ σοφωτάτῳ.* quem locum Aristides imitatus est in Panathen. pag. 84. *οὐκ ἐγγὺς ὑποκυνοῦντες ἀλλὰ τῷ καλλίστῳ τῶν φαρμάκων τῷ λόγῳ.* Tertull. de Pallio, cap. 6. *Purulentias civitatis quis eliciet & exvaporabit, ni sermo palliatus? Sermone, inquis, me suasisti medicamine sapientissimo.* Menander *ἀστεῖον φάρμακον* vocavit.

— *λέγουσι δ᾽ αὐτὸν εἰ πάλαι σοφώτατοι*
Ἀστεῖον εἶναι φάρμακον.

58. Quid Jusjurandum? *Emplastrum perfidiæ.* Laberius apud Gellium lib. 16. cap. 7. *Quid est jusjurandum? Emplastrum æris alieni.* Vet. autor in Florileg. *Magister juramentum est fallacia.*

59. Quid Hypocrisis? *Tinea sanctitatis, virtutum fucus.* Petrus Chrysol. Serm. 7. pag. 23.

60. Quid Parasitus? *Comes vitiorum, turpissimi cujusque facti laudator.* Quintilian. Declam. 296.

61. Quid

61. Quid Amicus? *Thesaurus vivus, qui diu quæritur, vix invenitur, difficile custoditur.* Hieronymus Epist. ad Rufin. & ex eo Flaccus Alcuin. Epist. XI. Autor. vet. in Florileg. *Comparat vivum thesaurum, amicum quisquis comparat.* Alexander Magnus interrogatus, ubi thesauros haberet, amicos ostendit. Vid. Observat. in Ammian. Marcellin..

62. Quid aulicus? *Tinea ac sorex palatii.* Aurel. Victor in Constantino Constantii F.

63. Quid miles? *Sine crimine latro.* Bene Lactant. Firmian. lib. 1. cap. 18. *Si quis unum hominem jugulaverit, pro contaminato ac nefario habetur: ille autem qui infinita hominum millia trucidaverit, cruore campos inundaverit, flumina infecerit, non modo in templum, sed etiam in cœlum admittitur.* Cyprianus Epist. 1. *Homicidium dum admittunt singuli, crimen est: virtutem vocari dum publice geritur, impunitatem sceleribus acquiri, non innocentiæ ratione, sed sævitiæ magnitudine.* Unde acute pirata ille, de quo Cicero de Republica, citante Nonio in voce INFESTUM. Cum quæreretur ex eo, quo scelere compulsus mare haberet infestum uno myoparone? eodem, inquit, quo tu orbem terræ tanto exercitu.

64. Quid miles timidus? *Galeatus lepus.* Cornificius à militibus destitutus, quos sæpius fugientes viderat, GALEATOS LEPORES eos vocavit. Euseb. in Chronic. Olymp. CLXXXV.

65. Quid Militia? *Malitia.* Nam & miles à malo dictus, quod arcere soleat scilicet. Ulpian. lib. 1. ff. de Testam. mil. Sic & Ἄρης sive Mars, ἀπὸ τῆς ἀρῆς, τοῦτ᾽ ἐστι βλάβης vocatus. Heraclitus Allegor. Homer. ὁ Ἄρης οὐδέν ἐστιν ἄλλο, πλὴν ὁ πόλεμος, παρὰ τὴν ἀρὴν ὠνομασμένος, ἥπερ ἐστὶ βλάβη. Philo Jud. ad Gaium, Ἄρεως sive Martis nomen deducit, ἀπὸ τοῦ ἀρήγειν, ὅπερ βοηθεῖν ἐστι. Sed post illa sese verterunt memoriæ: *Aliena namque vastare, urbes delere, oppida excindere, liberos populos aut trucidare, aut subjicere servituti, Martis gloria est.* Lactant. Firmian. Lib. 1. cap. 18.

66. Quid coquus? *Gulæ magister.*

67. Quid atratum coquinæ ministerium? *Vulcani canes.* Ἡφαίστου κύνες. Alexis apud Athenæum Dipnosoph.

68. Quid culina? *Fœdissimum patrimoniorum exitium.* Seneca de Beneficiis lib. 1. cap. 10.

69. Quid vinum? *Uvarum sanguis.* Genes. cap. 49. Clemens Alexandr. Pæd. lib. 2. cap. 2. Androcydes *terræ sanguinem* vocavit. Plinius lib. 14. cap. 5. *Androcydes sapientia clarus ad Alexandrum M. scripsit, intemperantiam ejus cohibens: Vinum poturus Rex, memento te bibere sanguinem terræ.*

70. Quid Vinum? *Lac Veneris, Conviviorum coagulum.* Athenæus Dipnos. lib. 10. Ἀριστοφάνης ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΓΑΛΑ τὸν οἶνον ἔφη εἰπὼν, ἡδύς τι πίνειν οἶνος, Ἀφροδίτης γάλα. Inde vet. auctor. in Florileg. *Cui vinum adest, Lac Veneris non desideret.* Varronis versus elegantissimi sunt.

Vino nihil quidquam jucundius fuit:
Hoc ægritudinem ad medendam invenerunt:
Hoc hilaritatis dulce seminarium:
Hoc continet coagalum convivia.

71. Quid Cerevisia? *Vini æmula.* ἀντίμιμος οἴνου, De Cerevisia scitum extat Juliani Imp. epigramma.

Τίς; πόθεν εἷς Διόνυσε. μὰ γὰρ τὸν ἀληθέα Βάκχον
Οὔ σ' ἐπιγιγνώσκω. τὸν Διὸς οἶδα μόνον.
Κεῖνος νέκταρ ὄδωδε. σὺ δὲ τράγον. ἦ ῥά σε Κελτοὶ
Τῇ πενίῃ βοτρύων τεῦξαν ἀπ' ἀσταχύων.
Τῷ, σε χρὴ καλέειν Δημήτριον, οὐ Διόνυσον:
Πυρογενῆ μᾶλλον, καὶ Βρόμον οὐ Βρόμιον.

72. Quid butyrum? *Oleum lactis.* ἔλαιον ἀπὸ γάλακτος. Athenæus Dipnos. lib. 10. Ita porcina adeps vocatur *Oleum porcinum* τὸ ὕειον στέαρ, ἔλαιον ὑός. Erotianus in Glossario.

73. Quid Caseus? *Lac pressum.* Virg. Eclog. 1. *Castaneæ molles & pressi copia lactis.* Ovid. *lactis massa coacti.*

74. Quid Ovum? *Animata rotunditas.* Martian. Capella lib. 2. *Quandam globosam animatamque rotunditatem sumit, ac virgini porrigit hauriendam: verum ipsa species ovi interioris coccino circumlita exterius rutilabat. &c.*

75. Quid Hortus? *Altera succidia.* Cicero in Catone, *Hortum ipsi agricolæ succidiam alteram appellant.*

76. Quid

76. Quid Flores? *Veris Liberi.* Athenæus Dipnos. lib. 13. p. 608. ἐν δὲ τοῖ ἰοῖ ἔαρος τέκνα περιστηγόρευσε τὰ ἄνθη ἀνθηρᾶ τέκνα ἔαρος πέριξ. *Circumcirca stratis veris liberis.* Chæremonis tragici versus.

77. Quid Vermes? *Terræ interanea.* Aratus in Διοσημ. p. 105.

—— σκώληκες μελαίνης ἔντερα γαίης.

ubi Theon Scholiast. τῆς γῆς ἔντερα ὕτω καλοῦνται, πρῶτον μὲν ὅτι ὕτω πεφύκασι, καὶ ὕτω φύσεως ἔχυσιν. ἐντέρεις γὰρ ἐοίκασιν ἐπιμήκεις ὄντες, καὶ ὅτι ἐν βάθει τῆς γῆς εἰσὶν ὥσπερ ἔντερα.

78. Quid Conchæ? *Maris poma.* Tertullian. de hab. mulier. c. 6. *Nympharum lumina.* Aurel. Victor in Tiberio Imp.

79. Quid Margaritæ? *Concharum verrucæ.* Tertull. de hab. mul. cap. 6.

80. Quid Aurum? *Adulatorum pater, Curarum filius.* Vid. Elegantes Palladæ versus Antholog. lib. 1. in ditescentes.

81. Quid Aurum? *Foris pretium, intus metallum.* Ambros. Epist. ad Valentinian. Imp. contra Symmach.

82. Quid Divitiæ? *Fortunæ vomitus.* Diogenes dicere solitus fuit, τὸν πλῦτον τῆς τύχης ἔμετον εἶναι. Stobæus Sermon. 91.

83. Quid Dives? *Aut ipse iniquus, aut iniqui heres.* Hieronymus Epist. 96. Johan. Saresberiens. Polycrat. lib. 3. c. 12. Florileg. Ethicop.

84. Quid Dives indoctus? *Pecus aurei velleris.* Galenus in exhortat. ad artes. καλῶς καὶ ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Διογένης ὁ μὲν χρυσᾶ πρόβατα καλῶν τὰς πλυσίυς καὶ ἀπαιδεύτυς. ὁ δὲ ταῖς ἐπὶ τῶν κρημνῶν συκαῖς ἀπεικάζων αὐτύς. ἐκείνων τε γὰρ τὸν καρπὸν ὐκ ἀνθρώπυς, ἀλλὰ κόρακας ἢ κολοιοὺς ἐσθίειν. τύτων τε τὰ χρήματα μηδὲν μὲν ὄφελος εἶναι τοῖς ἀστείοις, δαπανᾶσθαι δ' ὑπὸ τῶν κολάκων. *Præclare Demosthenes ac Diogenes, quorum alter divites indoctos, appellavit OVES ONUSTAS AVREO VELLERE, alter dixit, eos similes ficis arboribus, in præruptis locis stantibus. Nam harum fructibus non homines sed corvos & graculos vesci: sic horum pecunias nulli esse usui viris probis, verum ab assentatoribus absumi.* Cajus Cæsar Silanum proconsulem Asiæ, PECUDEM AUREAM vocare solitus,

litus, ob segne ingenium, & dominationibus altis fastiditum. Corn. Tacit. Annal. XIII.

85. Quid Paupertas? *Philosophia vernacula, frugi, sobria, parvo potens, habitu secura.* Apulejus Apol. *Mater bonæ mentis.* Petron. Arbitro, Artium repertrix. Apulejus Apol. Theocrit. πενία μόνη τὰς τέχνας ἐγείρει. Quod autem habitu paupertas secura, inde prudenter Dio Prusæus περὶ νόμων: *Quod caduceus legato, id paupertatem viatori esse, ne ab ullo violari possit.*

86. Quid pecunia? *Anima & sanguis hominum.* Philemon apud Stobæum. τ' ἀργύριόν ἐστιν αἷμα καὶ ψυχὴ βροτοῖς:

87. Quid Pecunia? *Rerum mundanarum domina.* Petron.

Quisquis habet nummos, secura naviget aura,
Fortunamque suo temperet arbitrio.

88. Quid Avarus? *Gaudium sui heredis.* Phædrus lib. 4. fab. 78.

89. Quid Spes? *Vigilantis somnium, Senectutis nutrix.* Plato de Republ. lib. 1. Τῷ δὲ μηδὲν ἑαυτῷ ἄδικον συνειδότι ἡδεῖα ἐλπὶς ἀεὶ πάρεστι, καὶ ἀγαθὴ γηροτρόφος, ὡς καὶ Πίνδαρος λέγει. Idem Plato & ex eo Ælianus Varior. lib. 13. cap. 29. Ἔλεγεν ὁ Πλάτων, τὰς ἐλπίδας ἐγρηγορότων ἀνθρώπων ὀνείρους εἶναι. Stobæus hoc ipsum Pindaro adtribuit.

90. Quid Patientia? *Miseriarum portus.* Pub. Syrus Mimogr.

91. Quid Innocentia? *Eloquentia.* Statius Cæcilius apud Apuleium Apol. *Verum est quod Statium Cæcilium scripsisse dicunt,* INNOCENTIAM ELOQUENTIAM *esse.*

92. Quid Probitas? *Carbunculus.* Pub. Syrus apud Petron. Arbitr.

93. Quid Frugalitas? *Parens bonæ valetudinis.* Valer. Maxim. lib. 2. cap. 5. Galenus exhort. ad artes. *Virtutum genitrix.* Justinus Trog. Hist. lib. 20. *Inferta rumoris boni.* Pub. Syrus Mimogr.

94. Quid Jejunium? *Pax corpori, castitatis murus.* Petrus Chrysolog. Serm. VIII. pag. 26.

95. Quid Fames? *Suavissimum cibi condimentum.* Florileg. Ethicop. Cyrus apud Xenophont. Pædag. lib. 8. dicit, Laborem obsonium esse sapidissimum. οἱ πόνοι ὄψον τοῖς ἀγαθοῖς.

96. Quid Ebrietas? *Hilaris insania.* Seneca Epist. 59. Petrus Chrysolog.

folog. Serm. 26. Anacharsis dixit tres ferre vitem racemos, τὸν μὲν πρῶτον ἡδονῆς, τὸν δὲ δεύτερον μέθης, τὸν δὲ τρίτον ὕβρεως.

97. Quid Insania? *Flos iracundiæ.* Apollonius Tyaneus, μανίαν ἄνθος τῆς ὀξυθυμίας esse dixit. Philostrat. in vita Apollonii.

98. Quid Pudicitia? *Flos morum, decor sexuum, integritas sanguinis, prajudicium bonæ mentis.* Tertullian. de Pudicit. cap. 1.

99. Quid Veneris concubitus? *Parva epilepsia.* Ita eam appellat Democritus Abderitanus, teste Galeno Com. 3. ad 3. de pop. morb. Clemens Alexand. Pædag. lib. 2. cap. 30. Cæl. Aurelian. Chronic. pass. lib. 1. cap. 4. *Concubitus sive Venus ab aliquibus parva epilepsia nuncupata est. Siquidem similem facit membrorum motum, diverso contractu, anhelatione & sudore attestante, & oculorum conversione cum rubore vultus.* Vid. Plin. lib. 28. cap. 6. Gell. Att. noct. lic. 19. cap. 12. Macrob. Saturnal. lib. 2. cap. 8.

100. Quid Prostibula? *Publicarum libidinum victimæ.* Tertullian. de Spectacul. cap. 17. De cultu fœmin. cap. 12. Hieronym. advers. Helvid.

101. Quid Adulterium? *Decentissimum sponsaliorum genus.* Seneca de Benefic. lib. 1. cap. 9. mores ætatis suæ detestabundus.

102. Quid Juventus? *Ver populi.* Demadis oratoris dictum est, ἔαρ τοῦ δήμου τοὺς ἐφήβους εἶναι. Athenæus dipnosoph.

103. Quid Formæ elegantia? *Solstitialis herba.* Galenus in exhortat. ad artes. τὴν τῶν μειρακίων ὥραν τοῖς ἠρινοῖς ἄνθεσιν ἐοικυῖαν. Boetius de consolat. lib. 3. *Forma nitor ut rapidus est, ut velox, & vernalium florum mutabilitate fugacior.* Vet. auctor in Florileg. formam sepulchrum esse dixit, purpuræ fuco illitum.

104. Quid Senectus? *Quotidianum malum.* ἐφήμερον κακόν. Sophocles apud Stobæum Serm. 62. *Insanabilis morbus.* Seneca Epist. 109. *Mortis nuntius.* Florileg. Ethicop.

Casus, Ægror, ac Senectus tres sunt mortis nuntii.

105. Quid Senex? *Acherontis offa.* Plaut. Casin. *Acherontis pabulum.*

106. Quid Somnus? *Medicus laborum, reparator virium, malorum averruncator.* Cicero de Finib. lib. 5. *Somnum nobis, nisi reqvietem corporibus, & medicinam qvandam laboris adferret, contra naturam putaremus datum: aufert enim sensus, actionemqve tollit omnem.* Tertullian. de anima

ma cap. 43. *Somnum* vocat *recreatorem corporum, redintegratorem virium, probatorem valetudinis, pacatorem operum, medicum laborum.* Vid. Philo Judæus.

107. Quid Somnus? *Mortis frater sive consanguineus.* Gorgias Leontinus apud Aristot. & ex eo Stobæus Sermon. 115. ἤδη μὲ ὁ ὕπνος ἄρχεται παρακατατίθεσθαι τ' ἀδελφῷ. Olympiodorus in Platonis Phædon. τὸν ὕπνον ἀδελφὸν τοῦ θανάτου φασὶν οἱ ποιηταὶ καὶ κασίγνητον, διότι χωρίζει ἡμᾶς καὶ οὕτως ἀπὸ τῆς αἰσθήσεως, μὴ ἀπὸ φαντασίας, καθάπερ ὁ θάνατος. Virgil. Æneid. VI.

> —— *lethumque laborque,*
> *Et consanguineus lethi sopor.*

Tertullian. de anima, somnum *mortis speculum* vocat. Vid. Orpheus in hymn. Clemens Alexandrin. & Ælianus.

108. Quid Mors? *Pausa vitæ, naturæ debitum, bonum expetendum, quod nos liberat ab omni timendo.* Tertullian. de anima cap. 50. & de Testimonio animæ cap. 4. ÆTERNALIS SOMNUS. Orpheus hymno in mortem: τὸν μακρὸν ζωοῖσι φέρων αἰώνιον ὕπνον. Vid. Inscriptiones vett. pag. 752. 817.

109. Quid Sepulchrum? *Asylum mortis, domus quietis.* Tertull. Apolog. cap. 37. *Ipsis Bacchanalium furiis nec mortuis parcunt Christianis, quin illos de requie sepulturæ, de asylo quodam mortis jam alios, jam nec totos avellant, dissecent, distrahant.* *REQUIETORIUM* sæpe vocatur in Inscriptionibus monumentor. & πανσίλυπος οἶκος in alia Inscriptione, quæ Florentinæ extat in atrio Richardi.

Ο. ΠΑΥCΙΛΥΠΟC. *
ΟΙΚΟC. ΟΥΤΟC. ΕΣΤΙΝ.
ΑCΦΑΛΩΣ. ΕΣΤΙ. ΔΕ.
ΚΑΙ. CΙΓΑΝ. ΑΚΙΝΔΥ
ΝΟΝ. ΓΕΡΑC.

ANTO-

* De Pausilypo Augusti, dixi ad Dionem Cassium LIV. p. 537.

ANTONIUS CHAPUIS,*

Delphinas, in Libro Gallice edito Lugd. 1562. Description de la Limagne d'Auvergne, en forme de Dialogue.

Qu'est ce que *Dieu?* Esprit, sur tout intelligent, & tout en toute part: à la parfaicte, & infinie puissance duquel, l'homme imparfait ne peut bailler nom assez digne, & convenable.

La nature? Acte continue, & perpetuelle oeuvre de Dieu.

L'ame raisonnable? Intellect infus, ou voirement esprit & souffle de Dieu.

Les Cieux? Ordres concurrens, du divers, viste, & plustard mouvement, desquels la machine du monde est regie.

Les planettes, & estoilles fixes? Vertus ministres de Dieu, preposeés casuellemēt aux conceptions de tous les hommes qui naissent.

Les Elemens? Substances contraires par l'accidentale alteration, meslange, & corruption desquels toutes choses naissent, & meurent apres estre creuës, & diminuees.

Le monde en universel? Ornement parfait, & apparent tesmongnage de l'image incognue, & de l'infinie puissance de son createur. Prison temporelle du corps, comme le corps de l'ame. Enfer des bons, & paradis des meschans.

La fortune? Accident incertain, & muable.

L'homme? Le meilleur, & pire de tous animaux. Creature insatiable, Ministre du bien, & du mal: l'un verifié par la hayne, & l'autre de l'amour.

La femme? Object de concupiscence. Amour, & hayne precipité, & sans mesure.

La femme chaste? La non eventée. Celle qui estant offenseé de son mary, ne se met pourtant à mal faire. Qui peut, & ne veut pas. Qui hayt l'argent, l'huys, & les fenestres. Qui ne se soucie des banquets, festes, bals, ne accoustremens. Qui boit plus d'eaue que de vin. Qui n'escoute les messages ny ne reçoit lettres ny

Gggg presens

* Anton. du Verdier Bibl. Françoise pag. 53.

presens des amans. Qui se tient plus volontiers en sa maison qu'en celles de ses parens, ou voisins. Qui ne veut aller, ne demeurer seule. Qui estime son mary (quel qu'il soit) meilleur que tous les autres. Qui file, coud, tist: craint & prie souvent Dieu, & volontiers.

La femme sage? La derniere à parler, & la premiere à se taire.

Les enfans? Soupçon continuel de joye, ou de douleur. Passions insupportables. Jalousie louable. Renouvellement du propre sang, avec incertitude des mesmes meurs.

L'amour? Cognoissance de proportion. Conformité de meurs.

L'amour Charnel? Abregement de vie, diminution des forces corporelles, troublement du cerveau, & congregation de maladies.

La haine? Dommage desiré. Ruine du cœur.

L'amitie? Consentement a l'honeste, & refus de l'iniquité. Une mesme volonté de bien. Obligation volontaire.

L'enuie? Vilté de courage. Basseur d'esprit. Indigence de la vertu ou du bien, qui abonde en autruy. Nonchalance manifeste.

La superbie? Amour excessif de soy mesme. Plaisir particulier, & sans aucun profit. Provocation de maluveillance. Vanité & defaut de cervelle.

L'humanité? La premiere partie qui est requise en un Prince. Moyen de benevolence.

Le Prince? Despensier des biens de fortune. Defenseur des bons, & le fleau des mauvais. Premier observateur de ses ordonnances. Ministre de misericorde, & de justice. Exemple de vie aux moindres que luy. La regle & miroir du peuple.

La plus grande disgrace d'un Prince? N'estre tel, ains avare & cruel, non amateur des vertueux. N'avoir qui lui die la verité, ny la vouloir ouyr. Ne tenir une partie de ses sujets armez à cheval & à pied, par mer & par terre, s'estimant bien fort des forces mercenaires estrangeres. Se moquer du conseil du sage pauvre, fautes toutes deux du Roy Crœsus. Laisser les affaires publics, pour ses privez plaisirs, vice de Sardanapale, & de Tibere. Croire bien & mal d'un chacun par la bouche d'autruy, comme Ptolomeé d'Apelle, & Justin Empereur de Narses, dont l'un ruina une partie de l'Empire, & l'autre peignit la calomnie. Ne desrober à ses plaisirs,

plaisirs, & au jour deux fois trois heures pour voir & s'enquerir soy mesme de son faict, & de celuy des autres. Se faire plus craindre qu'aymer, provenant iceluy de trop de superbie & avarice, & cestuy de liberalité & clemence. Perdre une fois le credit & la foy. Dedaigner de lire toutes choses, & d'escuter un chacun. Ottroyer benefices, offices, dignitez, & magistrats par faveur, ou argent. Ouyr plus volontiers deviser les badins, que les gens sages.

Le peuple? Confusion appareilleé à bien, & à mal. Furie irrevocable.

L'ignorance? Priser, & honnorer les personnes par le jugement d'autruy, quant on peut voir leurs œuvers. Juger, ou blasmer ce qu'on ne sait faire. De pauvre devenir riche, & se faire superbe. Ne sçavoir qu'une seule chose. N'avoir onques veu qu'un païs. Mesurer les autres à son mesme compas.

La constance? N'executer point le peché en ayant occasion. Ne se desborder en l'abondance. N'avoir desplaisir en pouvreté indigne, de la richesse non meriteé d'un autre.

Les richesses? Occasion de continuer en peche. Aiguillon de damnement. Nourriture d'arrogance, & de superbie, abregement de vie. Moyen à se faire aymer, & haïr.

La pauvreté? Torment du corps, & salut de l'ame. Mere de l'industrie.

Le cœur genereux? Oublier les injures. Bien faire à qui t'à fait mal. Se contenter de peu en honneur, plustost que d'avoir beaucoup avec vitupere, & reproche. Donner plus que recepuoir. Donner peu, & viste, plustost que beaucoup, & tard.

Le cœur vil, & abject? Tous dissimulateurs, avoir beaucoup, & user de bien peu. Craindre d'avoir, faute de ce qui abonde.

Le cœur malin? Nuire à autruy pour profiter à soy-mesme. Conseiller au Prince son d'es-honneur. Ne faire l'honneur à l'homme qui lui appartient. Blasmer la personne ou la chose, qui merite louange.

La folie? Penser que l'homme ne change de nature. Deschargement des pensemens graves, & honnorables. Mesprisement du conseil d'autruy. Penser de sçavoir lui seul plus que beaucoup. Se douloir d'une fortune, ou il n'y a plus de remede. Se promettre la

perpetuité de la bonne ou mauvaise fortune, S'estimer noble par les merites d'autruy. Parler beaucoup sans sçavoir. Faire le vaillant sans armes. Estre superbe sans vertu. S'estimer riche du credit d'autruy. S'asseurer tant en l'ambition, & en la faveur, que de croyre que l'un ne doyue jamais faillir, ne l'autre faire mauvaise fin. S'oublier en prosperité de sa condition premiere. Croyre que les cerveaux naissent avec la race, & que la noblesse se conquiere par argent. Estimer autruy fol, & soy sage. Ne congnoistre, ny ne penser au danger à advenir, & se moquer du conseil de celuy qui le cognoist. Ruiner sa personne pour donner plaisir à autruy. Espargner par troup ses richesses, ne pensant qu'un autre en peut faire grand chere apres luy, sans lui en sçavoir gré. S'imaginer que le conseil d'un pouvre vertueux ne soit point meilleur, que celuy d'un riche ignorant. Despendre le temps au jeu, sçachant faire d'autres choses. Pouvant eviter le danger, & trebucher dedans. Se monstrer affectioné d'une chose, ou il n'a part, ne portion.

La sagesse? Ne se fier du jugement & volonté de l'homme. Penser à la fin des choses avant que les commencer. Souvenance continuelle de la mort. Estimer toute chose humaine imparfaicte. Escouter tout le monde, & croire à peu de gens. Ne tumber point deux fois en un erreur. Parler peu & penser beaucoup. Ne fier son bien ne sa personne à qui ne craint ny n'est subiet aux loix. Ne manier l'argent des grands Seigneurs, ny ne sçavoir leurs secrets.

La Noblesse? Election de vertu, abhorrissement de vice. Acquest licite d'honneur ou biens, avec sa propre industrie. Ornement qu'autre ne peult donner ne tollir.

La felicité? Contentement de l'esprit. N'avoir necessité & ne desirer rien plus. Se rire de toute chose qui se presente. Rergarder tousiours qui est pis, & non ceux qui sont mieux. Habiter en lieu, ou le Prince soit juste, docte, liberal, & pitoyable.

La vie? Misere temporelle. Pelerinage terminé diversement. Acte composé de mal & de bien, de douleur & de ioye.

La mort? Repos du corps & liberté de l'ame. Fin de toutes peines. Consolation des affligez, & desespoir de ceux qui sont à leur aise.

De

De hujusmodi finitionibus Cicero Topic. c. VIII. *Sæpe definiunt & oratores & poëtæ per translationem verbi ex similitudine cum quadam suavitate: ut Aquilius solebat* littus *ita definire* quod fluctus eluderet; *vel quasi qui* adolescentiam, florem ætatis, senectutem occasum vitæ *velit definire*..

XIX. Ut ad Græcorum scriptorum collectiones revertar, multas inprimis & præclaras debemus curis & officinæ laudatissimi Viri, *Aldi Manutii* (*) Romani, qui Pauli Pater, & Aldi junioris avus fuit, atque sub instauratarum litterarum primordia quam plurimis egregiis voluminibus Græcis nitide, & quatenus in Codices bonos incidit, emendate excusis quamplurimum contulit ad studiorum meliorum commendationem amplificationemque. Pleraque me illius jam in hoc opere passim commemorare suis locis memini, quorum hoc loco dare indicem, & nonnulla illi adjungere operæpretium existimavi.

LEXICOGRAPHI *Hesychius* Venet. 1513. fol. de quo lib. IV. hujus Bibl. c. 35.

Julius Pollux Venet. 1502. fol. de hoc lib. IV. c. 33.

Harpocration Venet. 1503. fol. cum Ulpiano in Demosth. & 1527. fol. & ecloga ex illo excerptaa de vocabulis Isocrateis. 1513. 1534. fol. de hoc lib. IV. c. 36.

Suidas Venet. 1514. fol. de quo lib. V. c. 40.

GRAMMATICORUM Græcorum collectiones *quatuor*, duæ Venet. 1495. (**) 1496. fol. tertia ad calcem Lexici Græcolat. Venet. 1497. 1523. fol. quarta Venet. 1525. 8. de quibus libro V. capite 7. His *quintam* jam licet adjungere excusam Ven. 1517. 8. in qua occurrunt Græce: Erotemata *Chrysoloræ:* De anomalis verbis: de formatione temporum ex libro *Demetrii Chalcondylæ.* Liber quartus *Theodori Gazæ* de constructione. De encliticis. Sententiæ Græcæ monostichæ ex variis Poëtis. Cato Maximi Planudæ. Erotemata Guarini. Eadem scripta Græce prodierant junctim Florentiæ 1516. 8. apud Philippum Juntam. Exstat & *sextum* Volumen editum ab Aldo in 4. ubi Erotematis *Constantini Lascaris* Græce & Latine editis subjiciuntur tabula Cebetis, carmina Pythagoræ & Phocylidis &c.

(*) Defunctus est A. 1515. propemodum septuagenarius. Confer Mich. Maittaire Annales Typograph. T. I. p. 229. sq. qui plures etiam Aldi præfationes & Epistolas exhibet.

(**) Id. T. I. p. 245. seq.

Collectio duplex RHETORUM Græcorum, Venet. 1508. 1509. fol. de qua lib. IV. c. 31.

EPISTOLARUM Græcarum mille & septuaginta trium Variis auctoribus Rom. 1499. 4. de qua lib. II. c. 10.

ORATORES, *Demosthenes* Venet. 1504. fol. *Ulpiani* in Orationes XVIII. commentarii ibid. cum Harpocratione.

Isocrates cum *Alcidamantis* Orat. in Sophistas, *Gorgiæ* encomio Helenæ & *Aristidis* Panathenaico, atque encomio Romæ, & Harpocrationis ac Suidæ ἑρμηνείᾳ τῶν παρ ἰσοκράτει λέξεων. Venet. 1513. fol.

Æschinis, *Lysiæ*, *Alcidamantis*, *Antisthenis*, *Demadis*, *Andocidis*. *Isæi*, *Dinarchi*, *Antiphontis*, *Lycurgi*, *Gorgiæ*, *Lesbonactis* & *Herodis* Orationes, cum Æschinis & Lysiæ vita, & Apollonii in Æschinem ἐξηγήσει, & Orationum argumentis Venet. 1513. fol.

De Rhetoribus his dictum lib. 2. c. 26. & lib. 4. c. 30. seq.

POETÆ *Homerus* cum scholiis Græcis Didymi, & Porphyrii quæstionibus libelloque de antro Nympharum. Venet. 1521. 8. de quo lib. II. cap. 3.

Orpheus 1517. 8. de quo lib. I. c. 18. sicut de *Proclo* ejusque hymnis quos Aldus Orpheo adjunxit, lib. V. cap. 26.

Hesiodus Venet. 1494. fol. de quo lib. II. c. 8. sunt autem illi plura adjecta quæ ex Aldi ad Guarinum Epistola cognoscere juvat, e qua & alia discere & Aldum pro se verba facientem percipere licebit.

Aldus Manucius Romanus Baptistæ Guarino præceptori suo S. P. D.

En tibi Magister doctissime Theogonia *Hesiodi*: quam petis a nobis interpretaturus publice discipulis tuis. Addidimus ejusdem poetæ Scutum: ac Georgicorum libros, nec non *Theocriti* Idyllia seu opuscula triginta. Item moralia versu elego *Theognidis* poetæ antiquissimi: cujus & Plato in legibus: & Isocrates meminit in orationibus. Nec deest *Phocylides*: quem antiquis ethographis annumerat Isocrates ad Demonicum. Operæ pretium etiam visum est addere interpretationem *Maximi Planudii* ejus libelli qui incipit: *Cum ego animadverterem*, quem fama est fuisse *Catonis* cujusdam. Sed quicunque fuit: doctus fuit: & lectu dignus.

gnus. Cujus ſententiæ cum eſſet Planudius, græcis quoque legendum tradidit verſu hexametro & docte quidem & eleganter. Hanc interpretationem in membrana abhinc trecentis annis & plus eo (†) ſcriptam literis prope exeſis ut vix dignoſci poſſent: vidiſſe ſe retulit mihi Franciſcus Roſcius juvenis plenus fide: & græce & latine apprime doctus. Nec mirum, eſt enim, & ipſe ex tua fœlici Verona oriundus: quæ mater & alumna eſt & ſemper fuit doctiſſimorum hominum. Inſeruimus & alia quædam (*) profutura ſtudioſis: quæ in fronte libri impreſſa licet videre. Si qua tamen leges incaſtigata, magiſter doctiſſime, tam hic quam in cæteris libris: quos ego ad communem ſtudioſorum omnium utilitatem curo imprimendos (nam eſſe aliqua non eo inficias) non mihi imputes: ſed exemplaribus. Non enim recipio me emendaturum libros, nam in quibusdam Oedipo conjectore opus eſſet, ita enim mutilati quidam ſunt & inverſi: ut ne ille quidem qui compoſuit, ſi reviviſceret, emendare poſſet. Sed curaturum ſummo ſtudio ut vel ipſo exemplari imprimantur correctiores. Sic in Apollonio grammatico fecimus: Sic in hoc libro in iis quas addidimus eclogis: rati ſatius eſſe aliquid habere quam nihil. Quod incorrectum eſt, ſi lateat, raro vel potius nunquam emendatur. Si vero prodit in publicum: erunt multi qui caſtigent: ſaltem longa die. Sic in Fabio Quintilano: ſic in C. Plinio nepote: ſic in nonnullis aliis factum videmus: qui quotidie emendantur: quotidie priſtinæ elegantiæ & candori propius accedunt. Sed periniqui ſunt & ingrati ſiqui ſunt qui me accuſent. His ego nihil imprecarer: niſi ut quemadmodum ego: ita & ipſi curarent aliquando imprimendos græcos libros. Sentirent certe longe aliter. Sed hæc ſatis. Hunc vero librum tibi dicamus Præceptor Excel. tum mea in Veronenſes benivolentia (debeo enim plurimum Veronenſibus. Nam a Gaſpare Veronenſi peregregio grammatico didici Romæ latinas litteras, a te vero Ferrariæ & latinas & græcas,) tum quia totus fere hic liber eſt de moribus. Quid enim convenientius quam de moribus ſcribere ad eum qui ſit moribus omnium ornatiſſimus? Es tu quidem ætate noſtra alter Socrates. Nec vereor me tibi aſſentari putes. Scis enim eſſe

(†) Atqui vixit adhuc Planudes A. C. 1353.

(*) Ut Gnomas VII. ſapientum, de invidia ſententias variorum, ſententias monoſtichas digeſtas ſub titulis ordine alphabetico, quorum primus εἰς ἀγαθοὺς ἄνδρας. Aurea Pythagoræ carmina: Sibyllæ Erythrææ acroſtichidem de CHriſto, ex Euſebio. Et notam eruditam de vocibus animalium quomodo illæ apud Græcos exprimuntur, de quibus conſuli poſſunt ſcriptores citati à me in Bibl. Latina lib. 1. cap. 15. pag. 275. & in ſupplemento p. 380.

esse hæc quam verissima. Sed tu mihi parcas velim: quando de te ad te hæc scripsimus, idque fecimus, ut qualem ipsi te esse scimus, omnes sciant. Vale mei memor.

Pindarus Venet. 1513. 8. de quo lib. 2. c. 15.
Æschylus Venet. 1518. 8. de quo lib. 2. cap. 16.
Sophocles ibid. 1502. 8. de quo lib. 2. c. 17.
Euripides Venet. 1503. 8. de quo lib. 2. c. 18.
Aristophanes cum scholiis Græcis Venet. 1498. fol. de quo lib. II. c. 21.
Aratus cum scholiis Græcis, Procli Sphæra & Latinis scriptoribus Manilio, Firmico Materno & Arati metaphrastis Germanico Ciccrone & Avieno. Venet. 1599. fol. vide lib. 3. cap. 18. & laudati Maittaire T. I. pag. 253.
Lycophron Vet. 1513. 8. de quo lib. III. c. 16.
Nicander cum scholiis Græcis, additus Dioscoridi Venet. 1499. fol. & cum *Anonymo* Poëta de plantis Deo alicui sacris ibid. 1523. 4. Vide lib. 3. cap. 2.
Dionysii periegesis Venet. 1513. 8. de illa lib. IV. c. 2. & Mich. Maittaire T. I. Annal. typograph. p. 234.
Callimachus 1513. 8. de quo lib. III. c. 19.
Apollonii Rhodii Argonautica cum scholiis Græcis Venet. 1521. 8. de hoc lib. III. c. 21.
Oppiani Cynegetica 1517. 8. De illo lib. IV. c. 20.
Q. Calabri, Tryphiodori & Coluthi poëmata. Venet. 8. sine anni nota. De his lib. II. cap. 7.
Anthologia Epigrammatum Græcorum Venet. 1503. 8. De illa lib. III. cap. 28.
Musæi de Herone & Leandro, Græce & Latine, Venet. circa A. 1495. 4. Vide lib. I. hujus Bibl. c. 16.
HISTORICI *Herodotus* Venet. 1502. fol. de quo lib. II. c. 20.
Thucydides Venet. 1502. fol. de hoc lib. II. c. 25.
Xenophon. Venet. 1524. fol. de hoc lib. III. c. 4.
Herodianus cum scholiaste Thucydidis, Xenophontisque & *Gemisti Plethonis* ἑλληνικοῖς. Venet. 1503. fol. De Herodiano lib. V. c. 7. de Gemisto Volum. X. p. 739. seq.
Strabo Venet. 1516. fol. de quo lib. IV. c. 1.

Stepha-

Stephanus de Urbibus Venet. 1502. fol. de quo lib. IV. c. 2.
Pausanias Venet. 1516. fol. de hoc lib. IV. c. 15.
PHILOSOPHI *Plato* Venet. 1513. fol. de quo lib. III. cap. 1. §. 7.
Aristotelis & *Theophrasti* Opera cum *Alexandri Aphrod.* problematibus, *Philone* de Mundo & Hist. Philosophica *Galeno* adscripta. Venet. 1498. fol. de quibus lib. III. c. 6. §. 37. & Maittaire T. 1. p. 238. sq.
Commentatores Græci in Aristotelem, *Ammonius*, *Alex. Aphrodiseus*, *Themistius*, *Joannes Philoponus*, *Simplicius*, *Eustratius*, *Aspasius*, *Mich. Ephesius*, *Magentinus* &c. de quibus lib. IV. c. 25. 26. lib. V. c. 18. 29. 37. &c.
Plutarchi Opera Moralia. Venet. 1509. fol. & vitæ parallelæ 1519. fol. De hoc lib. IV. cap. 11.
MEDICI, *Hippocrates* Venet. 1526. fol. de quo lib. II. c. 24.
Galenus, quinque Volum. Venet. 1525. fol. de hoc lib. IV. c. 17.
Dioscorides Venet. 1499. fol. cum Nicandro, & cum Poëta Græco anonymo de herbis Deo alicui sacris 1518. 4. de hoc lib. IV. cap. 5.
De ponderibus & mensuris, in 5.
Aëtii libri octo primores Græce. Venet. 1534. fol. de hoc lib. V. c. 23.
Paulus Ægineta Venet. 1528. fol. de quo lib. VI. c. 7.
PHILOLOGI *Philostratus* de vita Apollonii Tyanei, cum Eusebii libro contra Hieroclem. De hoc lib. IV. c. 24.
Athenæi dipnosophistica sive symposiaca. Venet. 1514. fol. de hoc lib. IV. c. 20.
Lucianus Venet. 1522. fol. cum Philostrati utriusque imaginibus, descriptionibus Callistrati, & Philostrati vitis Sophistarum. De hoc lib. IV. c. 16.
Artemidorus cum *Synesio* de somniorum interpretatione. Venet 1518. 8. de Artemidoro lib. IV. c. 13. de Synesio lib. V. c. 22.
A. 1505. Venetiis, in fol. Aldus edidit volumen, in quo continentur:
Vita, & Fabellæ *Æsopi* cum interpretatione latina, ita tamen ut separari a græco possit pro uniuscujusque arbitrio, *quibus* inquit Aldus *traducendis multum certe elaboravimus, nam quæ ante tralata habebantur*, (*) *insida admodum erant, quod facillimum erit conferenti cognoscere.*

Hhhh *Gabria*

(*) Priorem fabularum Æsopi editionem dederat Aldus ante A. 1496. 4. Vide Mich. Maittaire T. I. p. 237.

Gabriæ fabellæ tres & quadraginta ex trimetris jambis, præter ultimam ex Scazonte, cum latina interpretatione. *Quas idcirco*, inquit, *bis curavimus informandas, quia priores, ubi latinum a græco sejungi potest, admodum quam incorrecte excusæ fuerant exempli culpa: quare nacti emendatum exemplum, operæ pretium visum est iterum excudendas curare, ut ex secundis prima queant corrigi.* De Gabria quemadmodum de Æsopo quoque dixi lib. 2. c. 9.

Phurnutus seu, ut alii, Curnutus de natura deorum. pag. 59. De hoc lib. III. cap. 15. p. 399.

Palæphatus de non credendis historiis. pag. 82. De hoc lib. I. cap. 21.

Heraclides Ponticus de Allegoriis apud Homerum. pag. 96. De his lib I. cap. 22. §. 2. ubi Heraclito Grammatico vindicantur.

Ori Apollinis Niliaci hieroglyphica. pag. 121. De hoc lib. I. cap. 13.

Collectio proverbiorum *Tarrhæi*, & *Didymi*, item eorum, quæ apud Suidam, aliosque habentur: per ordinem litterarum. post pag. 142. De his lib. 4. cap. 9.

Ex *Aphthonii* exercitamentis de fabula. Tum de formicis, & cicadis græce, & latine.

De Fabula ex imaginibus *Philostrati* græce, & latine.

Ex *Hermogenis* exercitamentis de fabula, Prisciano interprete.

Apologus Æsopi de Cassita apud Gellium. lib. 2. cap. 29.

SACRA. Biblia Græca LXX. Interpretum cum Novo Testamento. Venet. 1518. fol. Vide lib. III. c. 12. & Mich. Maittaire T. 2. Annal. typograph. p. 311.

Psalterium Græcum (a) Venet. sine anni nota in 4. circa A. C. 1495. Titulis primisque litteris passim minio notatis: una cum Græca Justini Decadyi præfatione. *ἐν Ενετίαις, ἐν οἰκείᾳ Ἄλδȣ τȣ̃ Μανȣτίȣ.* Ad Psalmos notantur *καθίσματα*, in Græca Ecclesia, quando illi decantantur usu recepta, deinde subjiciuntur Cantica sacræ Scripturæ alia, Mosis duplex (b) ex Exod. XV. & Deut. XXXII. Annæ,

(a) Prima editio Psalterii Græco latina Mediolanensis 1481. 4. cum Latina recognitione Joannis Crestoni, Placentini. Vide celeberr. viros Bernhardum Montfauconum in Diario Italico p. 410. & Mich. Maittaire annales Typographicos T. I. p. 160. quem de Aldina editione adi pag. 238. Alia editio Psalterii Græca quam Venetiis excusam esse A. 1486. 4. per Alexandrum Candacem, Cretensem, filium Georgii Candacis presbyteri, notat laudatus Maittaire p. 182. 196.

(b) Priori præmissus versus: ᾄδην βυθίσας Φαραὼ Μωσῆς λέγει. posteriori, νόμȣ γραφεὶς αὖθις ᾠδὴ Μωσέως.

Annæ, (c) matris Samuelis ex 1 Sam. II. Habacuci (d) Prophetæ Habac. III. Esaiæ, (e) XXVI. 9. seq. Jonæ (f) c. II. (g) tria trium puerorum, (h) ex Dan. III. Mariæ (i) denique & Zachariæ, patris Joannis ex Luc. I. Extremam paginam hanc claudunt versus:

Δαβὶδ μελῳδεῖ μυστικῆς ἀποκρύφου
Σὺ μὲν δι' αὐτῶν καὶ θανὼν ζῇς τῶν λόγων.
Ἡμῖν δὲ τὴν σὴν ἐμμελῆ δίδως λύραν.
Ἧς ἐστιν εὑρεῖν ἐμμελῆ τὰ πρακτικά.
Καὶ γὰρ δι' αὐτῆς μυστικῶς κινουμένης
Διώκεται μὲν ἐμπαθὴς πᾶσα φθίσις.
Ἐλαύνεται δὲ δυσχερὴς ἅπας πίνος.
Συστέλλεται δὲ συμφορῶν ἀπληστία.
Κοιμίζεται δὲ γνωστικῆς ἄλμης κλύδων.
Στηρίζεται δὲ τῶν παθῶν ἡ στερρότης.
Καὶ πρέπεται μὲν τῆς ψυχῆς ἡ σεμνότης.
Ἐλέγχεται δὲ τοῦ σατὰν ἡ φαυλότης.
Ἐκ τῆς νοητῆς τῶν μελῶν εὐρυθμίας.
Ὦ τίς τοσαύτην εὗρεν ἀνθρώπων χάριν.
Εἰ μὴ σὺ τὴν πρέπουσαν ἀνθρώποις χάριν.

Gregorii Naz. Orationes IX. Venet. 1536. 8. Gregorii Nysseni (k) quædam.

(c) Θεὸς γεραίρει στεῖρα τίκτουσα ξένως.

(d) τὴν τοῦ Λόγου κένωσιν Ἀββακοὺμ φράσον.

(e) Ἠσαΐου πρόῤῥησις, εὐχὴ τὸ πλεόν.

(f) ἐκ θηρὸς ἐκράυγασεν Ἰωνᾶς λέγων.

(g) Hoc loco inter Cantica S. Scripturæ sequitur hymnus Ezechiæ, Regis Juda ex Esaiæ XXXVIII. confer Balthas. Corderii Catenam SS. Patrum Græcorum in Psalmos T. 3. pag. 933.

(h) αὖνος φλόγα σφέννυσι τῶν τριῶν παίδων. ἡ τῶν τριῶν ὕμνησις ἦν ᾖδον νέοι.

(i) Αἴνεσις ἁγνῆς μητροπαρθένου κόρης.

(k) Gesneri pandectæ p. 107. b.

Aliæ Nazianzeni Orationes XVI. prodierant ex Aldi Officina 1516. 8.

Gregorii Naz. varia Poëmata Græc. Lat. inserto Evangelio S. Joannis. Venet. 1504. 4. Vide lib. V. hujus Bibl. cap. 13.

Nonni paraphrasis Evangelii Joannis. Venet. 1501. 4. de hoc lib. V. c. 16.

Homerocentra, sive Historia sacra & Evangelica versibus descripta Homericis, ex Petri Candidi Monachi recensione, cum versione Latina & hoc præmisso Scipionis Carteromachi hexasticho:

Εἰ τὸ δοκεῖν, μύθοισιν ἐπέτρεπεν αὐτὸν Ὅμηρος,
Ἀλλ' ἱεροῖς πάντως, ἤθελε ταῦτα πρέπειν.
Θαῦμα γὰρ, εἴτ' ἄλλως γε λελεγμένα, πολλὸν ἀπ' αὐτῶν,
Τοῖς θείοις ἔργοις ἥρμοσ' ἀρειοτέρως.
Ἀλλὰ δὴ ὁμηρείων μάλα γ' ἄξιος οὗτος ἐπαίνων,
Ὅς τις ἀρεὶς πέ δὲ μιν, θεῖα μεθηρμόσατον.

Quamvis ut videtur fabulis tradidit se ipsum Homerus,
Attamen sacris omnino voluit hæc convenire.
Mirum enim si dicta aliter, longe ab ipsis sejuncta
Divinis operibus accommodavit melius.
Verum Homericis valde dignus hic laudibus,
Qui in hæc ipsum Divina traduxit.

De Homerocentris hisce dictum a me lib. 2. hujus Bibl. cap. 7. Aldus autem in hoc volumine quod Venetiis 1502. 4. est in lucem emissum, ut Epistola ad Danielem Clarium Parmensem præmissa testatur, Christianos simul Poëtas veteres Latinos exhibet Sedulium, Juvencum, Aratorem, Probæ Falconiæ centones Virgilianos, Lactantii, Cypriani, & Damasi pauca quædam, deinde Vitam Nicolai Myrensis Episcopi, ex versione Latina Leonardi Justiniani: sermonem *εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπεραγίου θεοτόκου* qui incipit: *ἄγγελος πρωτοστάτης οὐρανόθεν ἐπέμφθη*, Græce & Latine, & Sulpicii Severi Dialogos & de vita Martini Turonensis..

Officium in honorem beatæ Virginis, cum Psalmis pœnitentialibus, è Latino in Græcum, forma minore.

Volumen

Volumen in quo hymni *Jo. Damasceni*, *Cosmae* Hierosol. *Marci* Idruntini Episcopi & *Theophanis*, cum precibus *Georgii Scholarii* & precatione quotidiana. Venet. 1501. 4. de hoc volumine dixi lib. V. c. 42. T. X. p. 332. seq.

Voluit etiam Aldus sacra Biblia (*) Graece, Latine & Hebraice junctim excudere, sed illa nunquam lucem viderunt.

Praeludium quoddam maximis suis laboribus atque impendiis, pulcherrimoque apparatui ad imprimenda Graeca Volumina Ao. 1494. 4. jussit esse *Constantini Lascaris* institutiones sive rudimena Grammaticae Graecae, cum versione Latina Joannis Monachi Placentini edita pridem Graece Mediolani A. 1480. 4. Ita vero Aldus in Praef.

Accipite interea Studiosi litterarum bonarum, *Constantini Lascareos*,, Rudimenta Grammatices: longe correctiora iis quae impressa visuntur.,, Nam ea *Constantinus* ipse in locis circiter centum & quinquaginta emendavit: quod facile cognoscet: si quis cum hisce illa conferet. Nam,, deleta quaedam videbit: multa correcta: plurima addita. Ita vero emendatum manu ipsius *Constantini* Librum nobis dedere commodo *Petrus Bembus*: & *Angelus Gabriel* Patritii *Veneti* adeo nobiles: praestantique ingenio Juvenes: qui nuper in Insula *Sicilia* Graecas Litteras ab eo,, ipso *Lascari* didicerunt; & nunc *Patavii* incumbunt una liberalibus disciplinis. Interpretationem vero latinam e regione addidimus arbitratu nostro: rati commodius: utiliusque futurum Graece discere incipientibus. Parcant velim qui haec sine interpretatione Latina desiderant:,, nam rudibus: & ignaris penitus litterarum Graecarum *Lascaris* Institutiones imprimendas curavimus: mox eruditis & doctis optimi quique,, Graecorum Libri, favente *CHristo JEsu* imprimentur. Valete.,,

Secutum inde Ao. 1495. 4. *Alphabetum Graecum* de potestate litterarum omnium & diphthongorum, abbreviationes perpulchrae, Oratio Dominica, duae Salutationes, Symbolum, Initium Evangelii Johannis, Carmina Pythagorae & Phocylidis. Recudit hunc libellum Aldus ipse A. 1512. Prodiit etiam Argentorati apud Matthiam Schurerium A. 1515. & Florentiae apud Philippum Juntam A. 1519.

(*) Maittaire T. 1. p. 238. 239. 255. & T. 2. p. 47. qui de Aldo ejusque in litteras meritis porro videndus ejusdem Tomi 2. Annal. typograph. p. 37--54. Idem p. 43. notat *Pii* cognomen eum traxisse ab Alberto Pio Carporum Principe, qui A. 1504. eum in suam familiam cooptare, collatis etiam opimis facultatibus fuit dignatus.

De *thesauro, Cornu Copiæ & hortis Adonidis*, Volumine rarius obvio, referto Grammaticis Græcis quos recensuere Varinus Camers, Carolus Antenoreus, Florentinus, horumque Magister Angelus Politianus & de quo dicere me memini Volum. VII. p. 13. seq. in præsenti addo, quod præter primam editionem Aldi majoribus typis A. 1496. fol. expressam exstat etiam altera, (*) minore typorum charactere A. 1504. fol. chartarum 140. cum prior 270. occupet. Titulus non sine causa perstringitur in Lexico Græco-Latino cura Hieron. Aleandri vulgato Paris. 1512. fol. Ἄδωνις, ιδος. *Adonis καὶ Ἄδων puer amasius Veneris primo ætatis flore præreptus & in florem versus, unde horti Adonidis infames, vel testimonio Platonis in Phædro, quo tamen titulo velut accommodato parum accurate nonnulli suos libros inscripserunt, cum illud vulgo notum sit*, ἀκαρπότερος τῶν Ἀδώνιδος κήπων, id est, *Adonidis hortis infructuosior.* Vide Erasmum in adagio Adonidis horti, eique adde hæc Arriani IV. Epictetearum capite 8. ἂν δὲ πρὸ τοῦ γόνυ φύσαι τὸν στάχυν ἐξενεγκῇ, ἀπλῶς ἐστιν ἐκ κήπου Ἀδωνιακοῦ.

XX. Aldi industriæ & summis in Græcas litteras meritis neminem rectius junxero quam *Robertum Stephanum* cum filio *Henrico:* hi enim ita æmulati illum egregie sunt, ut nec cedant assiduitate, indefessoque litteras juvandi studio, nec copia aut præstantia scriptorum, nec nitore editionum aut cultu, (Robertus præsertim) eruditione autem atque emendandi, proprioque elaboratos Marte thesauros conferendi studio etiam vincant. De viris ipsis eorumque studiis diligenter disseruere duumviri doctissimi, Theodorus Janssonius ab Almeloveen in Dissertat. Epistolica ad elegantissimum Grævium de vitis Stephanorum, Amst. 1683. 8. atque in pulchra illa & longe uberiore Stephanorum historia, jam sæpius laudatus mihi V. C. Michael Maittaire, Lond. 1709. 4. Ambo catalogum etiam, & longe hic pleniorem quidem librorum qui ex Officina Stephanorum in lucem editi sunt exhibent, ex quibus Græcos excerpere hoc loco, & sub unum conspectum dare lectori, licet plerosque in hac Bibliotheca suo jam loco memoraverim, non alienum ab instituto meo fuerit. Antequam autem hoc faciam, placet in tabella, Stephanorum stirpem cum annis quibus libri per singulos in lucem editi feruntur, exhibere.

Hen-

(*) Giornale de' letterati d'Italia T. 19. p. 102. seq. T. 26. p. 339.

Henricus Stephanus

Avus, cujus libri excuſi referuntur ab A. 1503. ad 1520.

Filii

- Franciſcus Stephanus ab A. 1537. ad 1571.
- ROBERTUS Stephanus ab A. 1527. ad 1560. ab hoc relicta vidua Dionyſia Barbe, nubſit *Mamerto Patiſſonio* cujus libri excuſi ab A. 1568. ad 1600. & a vidua ad 1604.
- Carolus Stephanus ab A. 1544. ad 1561.

Roberti filii

- HENRICUS Stephanus II. ab A. 1554. ad 1597.
  - Dionyſia.
  - Paulus Stephanus ab A. 1599. ad 1626.
    - Thomas Stephanus A. 1606.
    - Antonius Stephanus ab A. 1605. ad 1664.
      - Henricus Stephanus III. ab A. 1639. ad 1657
  - Florentia quæ nubſit Iſaaco Caſaubono.*) Vid. Maittairii Hiſt. Stephanor. p. 385. & Almeloveen. in Vita Caſauboni. p. 6. ſeq.
- Robertus Stephanus II. ab A. 1556. ad 1588.
  - Robertus Stephanus III. ab A. 1598. ad 1640.
- Franciſcus Stephanus II. ab A. 1562. ad 1582.

Græci ſcriptores ex Stephanorum Officinis editi.

R. S. Robertum, H. S. Henricum, C. S. Carolum, P. S. Paulum, F. S. Franciſcum & A. S. Antonium Stephanum denotat. Quis autem ex cognominibus intelligatur, docet editionis tempus.

*) A. 1586. 28. April.

LIBRI

LIBRI SACRI. Novum Teſtamentum Græce cum Variis Lectionibus Codicum XVI. Paris 1550. fol. R. S. Vide quæ lib. IV. hujus Bibl. c. 5. §. 17.

Novum Teſtatum Græce Pariſ. 1546. 1549. 1569. 12. R.S.

Novum Teſtamentum ex Bibliotheca Regia Græce 1553. 8. C. S.

Novum Teſtamentum Græce cum Henrici Stephani Diſſ. de ſtylo N. T. 1576. 1587. 12. H. S.

Novum Teſt. ex officina P. S. 1604. 1617. 12.

Biblia Græce & Latine cum Flaminii Nobilii ſcholiis ad LXX. Interpretes & Jo. Morini præfatione. Pariſ. 1625. fol. 2. Volum. A. S.

Novum Teſtam. Græce & Latine 1565. 1567. 8. H. S. cum verſione veteri & nova Bezæ. 1551. 8. R. S. & 1580. H. S. & in fol. 1565. 1582. 1589. H. S.

Novum Teſt. Græce & Syriace Hebraicis litteris, cum utriusque Latina verſione 1569. fol. H. S.

Pſalterium Græce. 1543. 12. F. S.

Concordantiæ Græcæ pleniores Novi Teſtam. 1594. fol. H. S. & 1600. fol. P. S.

Hebræa, Chaldæa, Græca & Latina nomina propria in ſacris Bibliis. 1537. 8. R. S.

Vetus editio Eccleſiaſtæ, *Olympiodorus* in Eccleſiaſtem, *Ariſteas* de LXX Interpretibus. Latine 1512. 4. H. S.

Dionyſii Areopagitæ opera Latine cum Epiſtolis *Ignatii* & *Polycarpi*. Pariſ. 1515. fol. H. S.

Ejusdem Dionyſii opera Græce & Lat. 1644. fol. A. S. Vide lib. V. hujus Bibl. c. 1. *Mich. Syngelus* presbyter de laudibus Dionyſii Areop. Græce 1547. 4. R. S.

Juſtini Martyris Opera, Græce. 1551. R. S. Ejusdem Epiſtola ad Diognetum & Oratio ad Græcos, Græce & Latine 1592. 1595. 4. H.S.

Athenagoræ Apologia & de Reſurrectione, Græce & Lat. 1557. 8. H. S.

Euſebii Præparatio Evangelica. Græce 1544. fol. & Demonſtratio 1545. fol. R. S.

Theodori Bezæ collectio veterum ſcriptorum: *Athanaſii* (*) Dialogi V. de

(*) S. *Maximo* Combefiſius, Garnerius *Theodorito* tribuit. Vide B. Ittigium de Bibliothecis Patrum p. 716. & quæ lib. V. hujus Bibl. c. 2. p. 312. Ex Manuele Caleca tamen conjicias σημειώσεις in illos dialogos compoſuiſſe S. Maximum, non ipſum eſſe illorum auctorem. Vide Combefiſii auctar. noviſſ. T. 2. p. 222. ſed & 63. 212. 247.

de S. Trinitate, *Basilii* libri IV. contra Eunomium, *Anastasii* Antiocheni & *Cyrilli* Alex ἔκθεσις σύντομος sive compendiaria Orthodoxæ fidei explicatio, & Fœbadii, Latini Scriptoris ex Pithœi Codice primum editus liber contra Arianos. Græca etiam in hoc Volumine, exceptis Basilii libris, non ante vulgata. 1570. 8. H.S.

Basilii descriptio ebrietatis Græce & Latine, in collectione, de qua infra, cui titulus Emporium Francofordiense. 1574. 8. H.S.

Gregorii Nysseni Epistola ad Eustathiam, Ambrosiam & Basilissam, cum versione & notis If. Casauboni. Parif. 1606. 8. R.S.

Ejusdem Gregorii de iis qui adeunt Hierosolyma, cum Petri Molinæi versione & notis. ibid. 1606. 8.

Joannis Chrysostomi varia, & Homiliæ LXXVII. ad populum Antiochenum, Homiliæ LXXII. de diversis locis Novi Testam. & Homiliæ LXIII. de diversis utriusque Test. locis, Græce & Lat. Parif. 1614 1621. 1624. fol. quatuor Volumin. A. S.

Theodoriti de curatione Græcarum affectionum, Latine, Zenobio Acciajolo interprete. 1519. fol. H.S.

Synesii Hymni. *Gregorii Naz.* odæ aliquot. 1568, forma minore. H. S.

Homerici centones & *Nonni* paraphrasis in Joannem. Græce & Lat. 1578. 12. H.S.

Joannis Damasceni Theologia, Latine Jac. Fabro interprete. 1507. 1512. 4. 1519. fol. H. S.

Joannis Calvini Catechismus, Græce. στοιχείωσις τῆς χριστιανῶν πίστεως 1551. 12. R.S. & Græce ac Latin. 1563. 1565. 1575. 1580. 12. H.S.

Psalmorum aliquot Græca Metaphrasis, auctore Joanne Serrano. 1575. 12. H. S. Alii, metro Anacreontico & Sapphico, per Henricum Stephanum. 1568. forma minore H. S.

Scripta ad JURISPRUDENTIAM pertinentia: *Juris Orientalis* libri III. Collectore Edmundo Bonefidio, Græce & Lat. 1573. 8. H.S.

Novellæ constitutiones Impp. Justiniani edente Henrico Scrimgero. Gr. 1558. fol. H.S. De his & Bonefidii collectione dictum libri VI. cap. 6. Volum. XII. p. 400. 484.

MEDICI. *Hippocrates* de præsagiis in morbis acutis, Latine. Parif. 1512. 4. H. S. Idem de capitis vulneribus Græce & Lat. 1578. 8. M. P.

Alexandri Tralliani libri XII. cum *Rhase* de peſtilentia, Græce, Pariſ. 1548. fol. R. S. De his dixi lib. VI. cap. 7. Volum. XII. pag. 594. & 692.

Medicæ artis Principes poſt Hippocratem & Galenum, Latine 1567. fol. 2. Volum. De hac collectione ibid. p. 572. ſeq.

Erotiani, & Galeni, Lexica in Hippocratem cum Lexico iatrico Henrici Stephani. 1564. 8. H. S. De hac quoque collectione dicere me memini lib. IV. c. 36.

Dioſcorides Latine, interprete Hermolao Barbaro. Pariſ. 1516. fol. H.S.

PHILOSOPHI. *Platonis* Opera Græce & Lat. cum Jo. Serrani verſione. 1578. fol. 3. Volum. H. S.

Ariſtotelis Opera Græce & Lat. ex recenſione Guilelmi Du Vall. Pariſ. 1629 fol. 2. Vol. A. S.

Metaphyſica Beſſarione interprete. Pariſ. 1515. fol. H. S.

Politica ex verſione Leonh. Aretini. ibid. 1506. 1511. fol. H. S. Introductio Jo. Fabri in Politica Ariſtotelis. 1508. 1512. 1516. fol. H. S.

Ethica ex verſione Jo. Argyropuli. 1514. 8. H. S. Leonhardi Aretini 1504. fol. H. S. Triplex converſio 1510. 1516. fol. H.S. Faber in Moralia Ariſtotelis. 1512. fol. H. S. Jodoci Clichtovei introductio & commentarius 1502. fol. apud Wolfgang Hopilium & Henr. Stephanum.

Textus abbreviatus *Phyſicæ* 1504. fol. H. S. Fabri introductio in Ariſtotelis Phyſicam & Metaphyſicam. 1504. 1510. fol. H. S.

Ariſtotelis περὶ ἀκουστῶν, & de admirandis auditionibus, lineisque inſecabilibus, & *Sotionis* quædam, nec non *Theophraſti* liber de characteribus morum auctior capitibus octo poſtremis, & fragmenta aliorum librorum ſex ſervata à Photio Cod. 278. Pariſ. 1557. 8. H. S.

Hermes triſmegiſtus, Latine, 1505. 8. H. S.

Orus Apollo Niliacus de Hieroglyphicis notis, à Bernardo Trebatio Latinitate donatus. 1530. 8. R. S.

Fragmenta *Pythagoricorum* ad calcem Diogenis Laërtii. 1570. 1594. 1615 8. H. S. De fragmentis illis dixi lib. 2. cap. 13. de Laërtio lib. 4. cap. 19.

Poëſis Philoſophica ſive fragmenta *Empedoclis*, *Xenophanis*, *Parmenidis*, *Cleanthis*, *Epicharmi*, *Timonis*, *Critiæ*, *Orphei*, *Muſæi*, *Lini*, *Pythago-*

ræ,

ra, nec non *Heracliti* ac *Democriti*. 1574. 8. H.S. De his lib. 2. cap. 23.

Plutarchi Opera Græce. ſex Voluminibus 1572. 8. Eadem Latine variis interpretibus, cum notis Xylandri, Cruſerii & H. Stephani, atque indicibus. Volumina ſeptem. 1572. 8. H. S. Gallice Jac. Amioto interprete. 1625. fol. F. S. De hoc lib. IV. cap. 11.

Sexti Empirici Pyrrhoniæ hyptypoſes, Latine H. Stephano interprete cum ejus caſtigationibus & notis, 1562. 8. H. S. De hoc libr. IV. cap. 18.

Maximi Tyrii, Platonici Philoſophi ſermones Græce cum Coſmi Paccii verſione 1557. 8. H. S. De hoc lib. IV. 23.

Sententiæ Græco-Lat. 1566. 8. R. S.

MATHEMATICI. *Euclidis* elementa. Pariſ. 1515. 1516. fol. H. S.

Apollonii Pergæi Conica. Pariſ. 1626. forma minore. R. S.

HISTORICI. *Euſebii* Chronicon, Latine. Pariſ. 1512. 1518. 4. H. S.

Strabo Græce & Lat. cum notis Iſ. Caſauboni. 1620. fol. A. S.

Dionyſius Alex. de ſitu orbis, Græce cum ſcholiis Euſtathii 1547. 4. & Græce ac Lat. cum iisdem ſcholiis, & cum Pomponio Mela, & Æthico, 1577. 4. H. S.

Dicæarchi Geographica quædam, Græce. 1589. 8. H. S.

Herodotus & *Cteſiæ* quædam. Græce 1570. fol. Idem Latine 1566. fol. H. S. & Græce ac Lat. cum H. Stephani Apologia pro Herodoto 15[illegible] fol. H. S. & 1618. fol. P. S. Henrici Stephani traitté præparatif a l'Apologie pour Herodote. 8. 1566. H. S.

Ἐκ τῶν Κτησίου, Ἀγαθαρχίδου, Μέμνονος ἱστορικῶν ἐκλογαί (ex Photii Cod. 72. 250. & 224.) Ἀππιανοῦ Ἰβηρικὴ καὶ Ἀννιβαϊκή. Omnia primum edita cum H. Stephani caſtigationibus. Græce 1557. 8. *Cteſiæ*, *Agatharchidis* ac *Memonis* eclogæ, Græce cum Laur. Rhodomanni verſione 1594. 8. H. S.

Thucydides Græce & Latine. 1564. 1585. fol. H. S.

Xenophon Græce, & ſeparatim Latine 1560. fol. H. S. Græce iterum 1581. fol. H. S. Græce & Lat. 1625. fol. A. S.

Diodori Siculi libri quindecim de quadraginta, cum H. Stephani caſtigationibus. Decem ex his quindecim nunquam prius fuerunt editi. Græce 1559. fol. H. S.

Arrianus de Alexandri M. expeditione, Græce cum Bonav. Vulcanii versione 1575. fol. H. S.

Dionysii Halicarnassei historia Antiquitatum Rom. Græce 1547. fol. R. S. eadem Latine 1588. fol. H. S.

Dionis Cassii libri XXIII. a trigesimo sexto ad duodesexagesimum usque Græce 1548. fol. R. S. Idem Græce & Latine, addita Guil. Xylandri versione. 1592. fol. H. S.

Joannes Xiphilinus Græce. 1551. 4. & Latine 1552. 4. R. S. Græce & Lat. 1592. fol. H. S.

Appiani Romanæ Historiæ. Græce 1551. fol. C. S. Iberica & Hannibalica Græce 1557. 8. cum Ctesiæ, Agatharchidis & Memnonis ecclogis: & latine 1560. 8. H. S.

Herodianus cum Politiani interpretatione, hujusque partim supplemento partim examine H. Stephani & emendationibus & locorum quorundam expositionibus: & libri primores duo *Zosimi* primum Græce editi, cum Lat. vers. 1581. 4. H. S.

Historiæ Romanæ scriptores Græci *Xiphilinus* & *Herodianus* Græce & Latine, & sex Latini scriptores Hist. Augustæ & Ammianus Marcellinus cum Pseudo Fenestella de Magistratibus sacerdotiisque Romanorum & Pomponio Læto de Rom. Magistratibus, sacerdotiis & legibus. 1544. 8. quatuor Volum. R. S.

Varii Historiæ Rom. scriptores partim Græci partim Latini in unum corpus redacti, itidem quatuor Volum. 1568. 8. H. S. In hac collectione occurrunt Vol. I. Caroli Sigonii Fasti Consulares & triumphales cum comment. & liber de Nominibus Rom. nec non Vellejus Paterculus. In Volumine secundo *Xiphilinus* & *Herodianus* Græce & seorsim Xiphilinus Latine ex Guilelmi Blanci, Albiensis versione & Herodianus ex versione Politiani. Volumine tertio Svetonius, sex Hist. Augustæ scriptores, Sex. Aurelii Victoris Epitome, Pomponii Læti Compendium Hist. Romanæ ab interitu Gordiani junioris ad Justinum III. Jo. Bapt. Egnatii de Romanis principibus libri III. Quarto denique volumine Ammianus Marcellinus & Eutropius cum locuplete in omnia indice.

Diogenes Laërtius de vitis Philosophorum Græce & Lat. 1570. & cum notis Isaaci Casauboni 1594. 8. H. S.

Plutarchi Opera Græce & Lat. Paris. 1624. fol. A. S.

Eunapius de vitis Philosophorum & Sophistarum. Græc. & Lat. 1616. 8. P. S.

Æsopi

Æsopi vita & fabulæ. Græce 1546. 4. R. S. & Latine. 1537. 1545. 8. R. S.

Apophthegmata Principum, Philosophorum &c. Græce & Lat. 1568. 12. H. S. Latine 1547. 8. R. S.

Rhetores. *Aristotelis* Rhetorica, Gallice 1529. 1624. 8. R. S.

Dionysii Halicarnassei scripta quædam Rhetorica, Græce 1547. fol. R. S. Responsio ad Cn. Pompeji Epistolam qua ille de reprehenso ab eo Platonis stylo conquerebatur. Ejusdem Dionysii comparatio. Herodoti cum Thucydide & Xenophontis, Philisti, Theopompi inter se. Ejusdem ad Ammæum Epistola, & de præcipuis linguæ Græcæ autoribus elogia. Maximi Sophistæ (*) libellus περὶ ἀλύτων ἀντιθέσεων. Græce 1555. 8. C. S.

Oratorum veterum Orationes, *Æschinis*, *Lysiæ*. *Andocidis*, *Isæi*, *Dinarchi*, *Antiphontis*, *Lycurgi*, *Herodis*, *Demadis*, *Antisthenis*, *Alcidamantis* & *Gorgiæ*. Græcè cum castigat. & separatim Latine Æschinis Oratt. III. ex versione Hieron. Wolfii, Demosthenis pro Ctesiphonte, Dionysio Lambino: Lysiæ pro cæde Erustosthenis, H. Stephano, in Eratosth. & in Ascibiadem & in negotiatores frumentarios, Claud. Groularto interprete, 1575. fol. H. S.

Isocrates Græce & Lat. cum nonnullis Gorgiæ & Aristidis 1593. fol. H. S. Isocrates Græce & Lat. 1604. 8. P. S.

Aristidis Orationes. 1604. 8. tribus Vol. Græce & Lat. P. S.

Themistii Orationes XIII. sex posteriores novæ, cæteræ emendatiores. 1562. 8. Græce H. S.

Polemonis & *Himerii* declamationes & eclogæ, Græcè, & ῥητορικῶν προγυμνασμάτων παραδείγματα ἐκ διαφόρων σοφιστῶν συλλεγέντα, 1) κοινὸς τόπος κατὰ ἀργοῦ. p. 76. 2) ἐγκώμιον χειμῶνος, p. 77. 3) ψόγος θέρους p. 78. 4) ἐγκώμιον Θερσίτου. p. 79. 5) ψόγος ἀμπέλου. p. 82. 6) σύγκρισις Αἴαντος καὶ Ἀχιλλέως p. 84. 7) σύγκρισις Δημοσθένους καὶ Αἰσχίνου. p. 86. A. 1567. 4. H. S.

Conciones sive *Orationes* ex Græcis Latinisque Historicis excerptæ, Græcis quidem *Herodoto*, *Thucydide*, *Xenophonte*, *Polybio*, *Arriano*, *Herodiano*: Latinis Sallustio, Livio, Tacito, Curtio, Ammiano Mar-

 cellino,

(*) Hunc dedi Græce & Lat. Volum. IX. hujus Bibl. p. 569.

cellino. Ex Græcis excerptæ interpretationem Latinam adjunctam habent novam vel recognitam ab H. Stephano, præfixis argumentis, & indice in ſua cauſarum genera digeſtas orationes exhibente. 1570. fol. H. S.

Petri Valentis, Græcarum litterarum Profeſſoris Regii de laudibus *Homeri* oratio habita in Regio Cameracenſi auditorio. Pariſ. 1621. 8. A. S.

Epiſtolia, *Dialogi* breves, *Oratiuncula*, *poëmatia*, ex variis utriusque linguæ ſcriptoribus, 1577. 8. H. S. In hoc parvo volumine exhibentur Græce primum deinde etiam Latine, *Bruti* Epiſtolæ XXXV. cum reſponſionibus & verſione duplici Rainutii Florentini ad Nicolaum V. & altera H. Stephani. *Apollonii* Tyanenſis Epiſtolæ LXXXIV. cum litteris Phraotæ Regis ad Jarcham Indorum Philoſophum qua ei Apollonium commendat, & Veſpaſiani Imp. ad Apollonium. Ex *Phalaridis* Epiſtolis, tredecim. Ex *Juliani* Imp. ſeptem. Ex *Synefii*, duodetriginta breviores. *Dionyſii* Sophiſtæ Antiocheni Epiſtolæ XLVI. Ex *Gregorii* Nazianzeni Epiſtolis, XXXVI. Ex *Baſilii* M. ſeptem. Baſilii ejusdem & *Libanii* Epiſtolæ mutuæ XVIII. *Luciani* ad Nigrinum Epiſtola, & Dialogi breviores XXXII. *Dionis Chryſoſtomi* Diſſertationes breviores περὶ νόμων, περὶ ἔθους, περὶ βασιλείας καὶ τυραννίδος, περὶ ἐλευθερίας, περὶ ὁμονοίας ἐν Νικαίᾳ, πεπαυμένης τῆς στάσεως. περὶ ὁμονοίας πρὸς Ἀπαμεῖς. Διάλεξις ἐν τῇ πατρίδι. πολιτικὸς ἐν τῇ πατρίδι. *Ariſtidis* monodia in Smyrnam terræ motu obrutam, & palinodia in ejusdem inſtaurationem. προσφωνητικὸς ſive gratulatio Smyrnæa coram Imp. Commodo cum Smyrnam ingrederetur. *Themiſtii* Euphradæ Oratio in eum qui petiverat ut ex tempore haberet Orationem. *Theocriti* Idyllia III. Bucoliaſtæ, paſtor, & Cupido κηριοκλέπτης ſive favos furans. *Moſchi* Idyllia III. *Bionis* VI. cum metaphraſi duplici Laur. Gambaræ & H. Stephani. Bruti Epiſtolæ Latine ſcriptæ & excerptæ è Ciceronianis. Ciceronis tres breviores ad Brutum, & aliæ breves ad alios, quinquaginta, & ad Atticum XXXII. & diverſorum ad Ciceronem XXIII. Cæſaris tres breves Epiſtolæ ex libro IX. Epiſtolar. Ciceronis ad Atticum. Plinii Secundi Epiſtolæ breviores LVII. Dialogi breves ex

ex Ciceronis partitionibus Oratoriis & 1. Tusculanar. & 1. de legibus. Orationes breves, Ciceronis Philippica quarta & sexta. Sallustii in Ciceronem, & Ciceronis responsio. C. Cottæ Consulis ad Populum, ex Sallustii Hist. Poëmatia, Moretum ex catalectis Virgilii. Satira incerti auctoris (Mich. Hospitalii) quæ inscribitur *Lis.*

Dialogi aliquot *Luciani* per Erasmum versi. 1530. 1533. 136. 1548. 8. R. S.

POETÆ Græci principes Heroici carminis, Græce, luculento charactere 1566. fol. 2. Volum. De hac collectione dixi lib. 5. c. 16. Volumine VII. p. 723.

Homerus Græce & Lat. 1588. 12. H.S. & cum Colutho atque Tryphiodoro. 1604. 12. P.S.

Homeri & *Hesiodi* certamen, *Herodotus* & *Plutarchus* de Vita Homeri Græce. In Homerum epigrammata. *Matronis* & aliorum parodiæ Homericæ, præmissa de illis H. Stephani Dissertatione. Homericorum heroum epitaphia cum duplici interpretatione Latina 1573. 8. H.S. De Epitaphiis hisce, in quibus aliqui peplum Aristotelis sibi visi sunt deprehendere, dixi lib. 3. c. 6. §. 35. De parodiis lib. 2. c. 7. §. 2. & de certamine lib. 2. c. 8. §. 2. seq.

Anacreontis Odæ Græce & Lat. 1554. 4. H.S. & 1556. 8. R.S. Les Odes d'Anacreon par Remy Belleau. 1585. M.P.

Pindarus Græce & Lat. cum scholiis Græcis. 1599. 4. P.S.

Pindarus & *Lyrici*. 1560. 1566. 1586. forma minore. H.S. & 1600. 1612 1626. P. S. De hac collectione dictum lib. 2. cap. 15. §. 9. Eadem cum Pindaro recusa etiam Hieron. Commelini typis 1598. 8.

Æschylus Græce cum scholis Græcis 1557. 4. H.S. Henr. Stephani annotatt. in Sophoclem & Euripidem. 1568. 8. H.S.

Sophocles Græce cum scholiis Græcis. 1568. 4. H.S. & Græce ac Latine cum iisdem scholiis 1603. 4. P.S.

Euripides Græce & Lat. cum scholiis Græcis 1603. 4. P. S.

Tragœdiæ selectæ *Æschyli* Prometheus vinctus cum versione Matthiæ Garbitii, *Sophoclis* Ajax, Electra & Antigone cum versione duplici, prosaria in Ajace, Joach. Camerarii, in cæteris vulgata, per Franciscum Portum raptim recognita, & metrica Georgii Rotalleri. *Euripidis* Hecuba, Iphigen. in Aulide, Medea & Alcestis cum versione

ſione proſaria ex Melanchthonis prælectionibus & Dorotheo Camillo, ſed recognita multis locis, & Hecuba ab Eraſmo & Medea à Buchanano carmine reddita 1567. 12. H. S.

Comicorum Græcorum ſententiæ 1569. 12. H. S. Hanc collectionem recenſui lib. 2. cap. 11. §. 11. Eandem recudi fecit & præter H. Stephani verſionem latinam, interpretatione duplici metrica donavit Chriſtianus Egenolphus. Francof. 1579. 8.

Apollonii Argonautica Græce cum ſcholiis Græcis 1574. 4. H. S.

Lycophron Græce & Lat. cum ſcholiis Græcis Iſ. Tzetzæ 1601. 4. P. S.

Callimachi hymni cum ſcholiis Græcis 1577. 4.

Theocriti, *Moſchi*, *Bionis* Idyllia 1579. 1586. 12. H. S. Nonnulla ex interpretatione Henrici Stephani 1556. 4. R. S.

Anthologia ſive florilegium Epigrammatum Græcorum, Græce. 1566. 4. H. S. Epigrammata ſelecta, Latine verſa 1570. 8. H. S. Epigrammata ſelecta, & Muſæi poëmation, Florente Chriſtiano Interprete 1608. 8. R. S.

La Venerie d'*Oppien* par Florent Chretien 1575. 4. M. P.

CRITICI *Photii* Bibliotheca Græce & Lat. 1612. fol. P. S.

Henrici Stephani de Criticis veteribus Græcis & Latinis, eorumque variis apud Poëtas potiſſimum reprehenſionibus: cum ſpecimine reſtitutionis Servii in Virgilium, & magnæ ad ejus commentarios acceſſionis 1586. 4. H. S.

Ejusdem de bene inſtituendis Græcæ linguæ ſtudiis, & de parum fidis Græcæ linguæ magiſtris, cautioneque in illis legendis adhibenda. 1587. 4. H. S.

Ejusdem paralipomena Grammaticarum Græcæ Linguæ Iuſtitutionum. 1581. 8.

De vera pronunciatione Græcæ linguæ, commentarii Theod. Bezæ, Jacobi Ceratini, Adolphi Mekercki, Brugenſis: Mich. Hoſpitalii: & de recta pronunciatione linguæ Latinæ, Juſti Lipſii dialogus. 1587. 8. H. S.

Eraſmi de recta Græcæ & Lat. Linguæ pronunciatione, & de conſcribendis Epiſtolis. 8. R. S.

Thomæ Smithi de Græcæ linguæ pronunciatione 1568. 4. R. S.

Manuelis Moſchopuli περὶ σχεδῶν de examinanda Oratione 1545. 4. R. S.

Nic.

Nic. Clenardi Institutiones Græcæ 1549. 4. R. S. & 1551. 8. C. S. & cum scholiis Petri Antesignani 1568. 4. R. S.

Lud. Enoci de Græcarum litterarum doctrina 1555. 8. R. S.

Linguæ latinæ cum Græca collatio 1554. 8. C. S.

Conformité du language François avec le Grec. 1566. 8. H. S. & 1569. R. S.

Alphabetum Græcum 1548. 1550. 1554. 1566. 8. Alphabetum Græcum & Hebraicum 1600. 8. P. S.

De abusu Græcæ Linguæ in quibusdam vocibus quas Latini usurpant. 1563. 1573. 8. H. S. Confer lib. VII. hujus Bibl. p. 74. sq.

Is. Casauboni commentarius ad librum primum Polybii. 1617. 8. A. S.

Guil. Budæi Commentarii Græcæ linguæ, longe melior, plenior, nitidor priore editio. 1548. fol. R. S.

Francofordiense emporium. Ejus encomium. Equi laus & vituperatio. Baccharæ laudatio. Cœna Posthiana. Methysomisia auctore Henrico Stephano. Epigrammata ex Anthologia contra ebrietatem, cum Latina Josephi Scaligeri interpretatione. Libanii descriptio ebrietatis, & Basilii, Græce & Latine. Luciani Orationes pro ebrietate & contra ebrietatem. Ebriosi habitus à Lycone. Ebrietatis accusatio ex Seneca & Plinio. 1574. 8. H. S.

Philippi Cattierii exercitationes quatuor, ex pluribus selectæ, ex quibus discere est quo pacto Bibliotheca Græca instituenda sit, & studia litterarum dirigenda. 1647. 4. A. S.

Lacrymarum Heracliti & risus Democriti scena, authore Petro Valente, cum Euripidis Hecubam interpretaturus esset in Regia schola. Paris. 1623. 8. A. S.

Plutarchi de vitioso pudore, de la honte vicieuse, par Franc. le Grand 1544. 8. C. S.

Henrici Stephani thesaurus linguæ Græcæ 1572. seq. fol. quatuor Volum. de hoc dixi, & de Budæo quoque lib. V. c. 40. Vol. X. p. 79. sq.

Lexicon Ciceronianum Græco-Latinum, sive Lexicon ex variis Græcorum scriptorum locis è Cicerone interpretatis collectum ab Henrico Stephano & Loci Græcorum authorum cum Ciceronis interpretationibus 1557. 8.

Dictionarium Latino-Græcum 1554. 4. C. S.

XXI. Collectiones ſcriptorum Græcorum quos primus dedit luci, & ingentia in haſce litteras merita propriis teſtata lucubrationibus, ſingularem locum hic vindicant ***Joanni Meurſio***, filio Jacobi Meurſii Eccleſiaſtæ in pago Hagæ vicino Losdunenſi, cui Hypocriticum ſuum Minutianum A. 1598. dedicavit. Quamquamvero non erat quod Lugdunenſem Batavorum Academiam illius pœniteret, in qua Hiſtoriam & Græcam linguam cum magna laude ab Ao. 1610. per multos annos docuit, atque editis etiam Athenis Batavis, a) Academiæ ipſi & ejus Doctoribus pulcherrimum ſtatuit monumentum: tamen odio gravatus patroni ſui Oldenbardenveldii A. 1625. non invitus Soram Danorum abiit, & in illa ſexagenarius conceſſit fatis A. 1639. 20. Sept. Non animus eſt omnium ejus ſcriptorum Catalogum texere, qui in libris pluribus eſt obvius b) ſed tantum referre ſub unum conſpectum Græcos ſcriptores, Græcasque collectiones quas illi debemus, & vel alibi in Bibliotheca hac memoratas ac deſcriptas indicare, vel diligentiorem earundem tradere notitiam.

1. ***Variorum Divinorum*** liber unus, in quo Auctores Theologi varii, antehac nunquam vulgati. Lugd. Batav. apud Iſaacum Elzevirium 1619. 4. In hoc volumine habentur Græce:

Cyrilli Alex. in transfigurationem Domini. ΚΥΡΙΛΛΟΥ, *Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, εἰς τὴν ἁγίαν μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ, Λόγος α′.* pag. 1. Incip. *εἰ μὲν ἐν εἴδοπς ἀθλεῖν.* Exſtat in edit. Græco Lat. Operum Cyrilli Alex. Aubertina Tom. V. parte 2.

Anaſtaſii

a) A. 1625. 4. Lugduni Batavorum lucem viderunt Jo. Meurſii Athenæ Batavæ, ſive de Urbe Leidenſi & Academia viriſque claris qui utramque ingenio ſuo atque ſcriptis illuſtrarunt, libri duo. Horum poſteriore libro Doctorum Academiæ ſingulorum effigiem, vitam & ſcripta, & p. 191. ſeq. ſuam ipſius exhibet.

b) Præter Meurſium ipſum in Athenis Batavis, catalogum ſcriptorum ejus dabunt ſchediaſma peculiare à filio editum Soræ 1641. 4. Valerius Andreas in Bibliotheca Belgica, p. 36. Franciſcus Swertius in Athenis Belgicis: p. 448. Henningus Witte in memoriis Philoſophorum p. 482. ſeq. Adolphus Clarmundus ſive Rudigerus parte 2. Vitarum editarum Germanice p. 98. ſeq. Martinus Hanckius de Romanarum rerum ſcriptoribus libro I. & ſecundo maxime, c. 88. Albertus Bartholinus de ſcriptis Danorum p. 76. & Joannes Mollerus ὁ μακαρίτης in ſuis ad eundem paralipomenis: p. 284. Jo. Valentinus Schramm, Iſenaco Thuringus, diſſ. de vita & ſcriptis Joannis Meurſii, Lipſ. 1715. 4.

Anastasii Antiocheni in Annunciationem B. Virginis sermones II. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ, Ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς παναχράντου, καὶ θεοτόκου, Μαρίας, Λόγοι β'. p. 17. 33. Prior incip. σήμερον ἡμῖν ὦ ἄριστοι παῖδες. Alter: τί πάλιν ἐπὶ γῆς ὁ μέγας βούλεται Γαβριὴλ ἡμῖν; Græce & Lat. in Auctario novo Combefisiano T. 1. p. 850. & 862.

Andreæ Cretensis in vitam humanam & defunctos. ΑΝΔΡΕΟΥ Ἱεροσολυμίτου, Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης, εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον. καὶ εἰς κοιμηθέντας, Λόγος α'. p. 39. Incipit: οὐδὲν ὡς ἀληθῶς. Græce & Lat. in Andrea Cretensi Combefisii Parif. 1644. fol. p. 229.

Methodii de libero arbitrio, ΜΕΘΟΔΙΟΥ, Περὶ τοῦ αὐτεξουσίου. Λόγος α'. p. 89. Incip. ὁ μὲν Ἰθακήσιος. Græce & Lat. in Methodio Combefisii Parif. 1644. fol. p. 347.

Timothei Presb. de iis qui ad Ecclesiam accedunt. ΤΙΜΟΘΕΟΥ, Πρεσβυτέρου Κωνσταντινουπόλεως, Περὶ τῶν προσερχομένων τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ, Λόγος α'. p. 111. De aliis integrioribus sive interpolatioribus hujus scripti editionibus Græco-latinis dixi Volum. VII. p. 490. sq.

Ejusdem (sive S. Maximi potius) sermo de duabus CHristi naturis. Τοῦ αὐτοῦ Περὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ Κυρίου ἡμῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ. pag. 127. Incip. ὁ Ἄρειος τὰς ὑποστάσεις ὁμολογεῖ. sub S. Maximi nomine edidit Combefisius T. 2. ejus Opp. p. 76. Vide & T. 2. auctarii novi Combefisiani p. 445.

Hilarionis Monachi (circa A. C. 1450.) de Eucharistico pane Græcorum & Latinorum. ΙΛΑΡΙΩΝΟΣ Μοναχοῦ, Περὶ ἄρτου μυστικοῦ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἀζύμου τῶν Λατίνων. Λόγος α'. p. 131. Incipit. ἐν τῷ μὲν διαλέγεσθαί με. Græce & Lat. in Allatii Græcia Orthodoxa T. 1. pag. 655.

2. Auctores *Musices* antiquissimi non antea editi, *Aristoxeni* elementa harmonica libri III. p. 1. *Nicomachi* Geraseni enchiridion Harmonices, libri II. p. 63. *Alypii* Isagoge Musica, liber I. p. 95. Joannis Meursii ad Aristoxenum, Nicomachum & Alypium ex Codice MS. Bibl. Leidensis Græce editos notæ p. 125 - 196. Lugd. Bat. 1616. 4. De hisce scriptoribus dixi lib. III. hujus Bibl. c. 9.
3. *Eusebius*, *Polychronius* & *Psellus* in Canticum Canticorum. Græce. Lugd. Bat. 1616. 4. Vide lib. V. c. 16. Volum. VII. p. 751. seq.
4. *Hesychii* Milesii, Viri illustris de viris doctrina claris liber cum versione Hadriani Junii, ejusque & H. Stephani & uberioribus Meursii notis. Ejusd. Hesychii de rebus patriis CPoleos, & *Bessarionis* Cardinalis Epistola ad pædagogum filiorum Thomæ Palæologi, Anconam, utraque Græce primum (Bessarionis Græcobarbare, ut scripta est) à Meursio edita, & Latina versione & notis donata. Lugd. Bat. 1613. 8.
5. *Antigoni* Carystii historiarum mirabilium collectanea; Græce & Lat. cum notis Meursii. *Apollonii* Dyscoli Alexandrini Grammatici Historiæ commentitiæ liber Græce & Lat. cum Meursii notis & de Apolloniis syntagmate, *Phlegontis* Tralliani de rebus mirabilibus & de longævis libellus ac de Olympiis fragmentum, Gr. Lat. cum notis. Lugd. Bat. 1619. & 1620. 4.
6. *Constantini* Porphyrogennetæ Opera Græce & Latine, nisi quod Tactica ex Codice Palatino primum edita Græce tantum, cum Meursii notis, cujus etiam notæ accedunt ad librum de administrando Imperio, sicut ad librum de thematibus, notæ Fed. Morelli. Constitutiones exhibitæ ex editione meliore Caroli Labbei. Prodiit hæc collectio Lugd. Bat. 1617. 8. De Constantini hujus scriptis fuse dictum à me lib. 5. cap. 5. §. 17. Volum. VI. p. 486. seq.
7. *Æliani* & *Leonis* Imp. Tactica sive de instruendis aciebus Græce & Latine, quorum hic Græce primum opera Joannis Meursii, ille cum Sixti Arcerii nova interpretatione Latina, ambo notis & animadversionibus illustriores in lucem exeunt. Accedunt præliorum aliquot descriptiones Græce & Latine (*) & nonnulla alia, additis tabulis æneis

(*) Pugnæ Leuctricæ, ex Diodori Sic. lib. XV. Pugnæ ad Mantinæam inter Epaminondam ac Lacedæmonios ex Xenophontis Hellenicon libro VII. in fine, Pugnæ Romanorum & Charthaginensium ad Cannas ex Polybii lib. III. Pugnæ inter Narsetem Persarum Regem

æneis & Modesti, veteris Latini scriptoris libello de vocabulis militaribus. Lugd. Bat. 1613. 4.

8. *Constantini Manassis* Annales versibus Politicis, Græce antea non editi, cum Jo. Leunclavii versione & Meursii notis. ibid. 1616. 4.

9. *Palladii* Episcopi Helenopoleos Historia Lausiaca, sive Vitæ SS. Patrum ad Lausum, Græce cum notis. Lugd. Bat. 1616. 4.

10. *Philostrati* Lemnii Sophistæ Epistolæ XIII. partim nunquam, partim auctiores editæ cum Diss. Meursii de Philostratis. ibid. 1616. 4.

11. Ad *Georgii Codini* Origines CPolitanas à Georgio Dousa Jani F. Græce & Latine editas notæ, Aureliæ Allobrogum sive Genevæ 1607. 8. & inter scriptores Hist. Byz. Paris. 1655. fol. De hoc Volum. VI. p. 476. seq.

12. *Procopii* Gazæi in libros Regum & Paralipomenon scholia, Græce antea non edita, cum versione Ludov. Lavateri, Tigurini. Lugd. Batav. 1620. 4. De hoc Volum. VI. p. 258. seq.

13. *Theophylacti*, Archiepiscopi Bulgariæ Epistolæ LXXV. Græce. Lugd. Batav. 1617. 4. De hoc Volum. VI. p. 254. seq.

14. *Theodori Metochitæ* Historiæ Romanæ à Julio Cæsare ad Constantinum Magnum liber singularis, cum versione Meursii & notis. Lugd. Bat. 1618. 4. In Athenis Batavis quæ A. 1625. viderunt lucem p. 197. Meursius inter parata à se ad editionem, memorat Theodori Metochitæ Historiarum libros quatuor, cum versione & notis: & Græce cum animadversionibus suis *Athenæi* Mechanica, *Apollodori* Poliorcetica, *Julii Africani* Cestos, *Meletium* de natura hominis, *Harpocrationem*, & Græce denique ac Latine *Menandrum* Rhetorem de divisione causarum in genere demonstrativo. Nihil horum ab illo tempore constat editum esse à Meursio: quos autem vocat historiarum Theodori Metochitæ libros, hos Græce pridem habemus vulgatos post id tempus sub nomine *Michaëlis Glycæ* Annalium, de quibus dixi Volum. VI. p. 156. Non vero Glycam sed Theodorum esse illarum auctorem Meursius persuasit sibi ex MSto Codice, unde & Henricus Ernstius lib. 2. Observationum cap. 36. p. 161. *Annalium auctor quod non sit Michaël Glycas cognomento Siculus sed Theodorus Metochita,*

gem & Francos atque Alemanos ex Agathiæ lib. 2. Armaturæ Macedonum ac Romanorum comparatio ex Polybii ecloga Hist. XVII. præliorum Alexandri cum Thracibus, Triballis, Getis, Taulantiis, & ad Granicum amnem cum Persis, ex Arriani libro I.

ta, Clariss. Dn. Meursius manifesto deprehendit, qui Annales ipsos ex MS. auctiores Græce & Latine in lucem emittet. Pro eadem sententia militat V. C. Christophorus Frid. Bodenburgius, Rector Gymnasii Berolinensis in dissertatione inserta Miscellaneis Lipsiensibus T. XII. p. 23. seq. Idem testatur manu exaratum se habere Theodori Metochitæ *χρονικὸν ἀπὸ κτίσεως κόσμου διεξιὸν περί τε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς κ. τ. λ.* illum ipsum scilicet Codicem ex quo Meursius historiam illam publici juris facere voluit, & quem laudati Bodenburgii antecessori donavit illustris Vir Samuel Pufendorfius, cui aliorum postumorum Meursianorum editionem debemus.

15, *Lycophronis* Chalcidensis Alexandra, poëma obscurum cum metaphrasi Josephi Scaligeri, & Meursii amplo commentario quem composuit annos natus XVII. Lugd. Bat. 1597. 8. Idem commentarius recusus in utraque editione Lycophronis luculenta Oxoniensi, illustris viri Joannis Potteri 1697. 1702. fol. ut dixi lib. 3. c. 16.

16. Ad *Theocritum* spicilegium. Lugd. Bat. 1597. 8. In hoc p. 170. *Adamantii* locum ex *Polemonis* Physiognomonicis emendandum docens, *ostendam id,* inquit, *cum aliquando utrumque illum auctorem ab innumeris mendis vindicatum publico donabo.* Petri Scriverii decerminum libros laudat p. 105. & 37. & ad calcem voluminis exhibet speciminis loco capita quædam e suis Variarum Lectionum libris.

17. *Astrampsychi* versus onirocritici, Græce & Latine cum notis & castigationibus. In capite ultimo mantissæ (*) Criticæ, subjectæ libro de luxu Romanorum, Hagæ Comitis 1605. 4. & Hafniæ 1631. 4.

18. *Helladii* Besantinoi Grammatici Chrestomathia ex Photii Cod. 279. cum versione Andreæ Schotti & Meursii notis, in quibus etiam de Dionysiis variis disseritur. Ultrajecti 1687. 4. ad calcem librorum Meursii postumorum de regno Laconico & Atheniensium Piræeo: & in Tomo decimo thesauri Antiquitatum Græcarum Gronoviani.

19. Glossarium Græco barbarum Lugdun. Bat. 1594. 4. & editio auctior 1614. 4. quo præter vocabulorum quinque millia & quadringenta, Officia atque dignitates Imperii CPolitani tam in Palatio quam Ecclesia aut militia explicantur & illustrantur. Vide quæ notavi Volum. X. p. 102.

Cætera

(*) Hanc mantissam omisit Clariss. Grævius, qui Meursii librum de luxu Rom. curavit recudi Tom. VIII. thesauri Antiquitatt. Rom.

Cætera scripta in quibus Meursius antiquitatibus & scriptoribus Græcis insignem lucem attulit, hæc sunt, rarius antea obvia, sed recusa nuper in thesauro Antiquitatum Gronoviano, vel ex MSto auctoris recens in lucem prolata.

20. Æschylus, Sophocles, Euripides, sive de Tragœdiis eorum, libri tres; *nunc ex ipsius Auctoris chirographo aucti. Thesaur. Gronov. T. X.* p. 393. Lugd. Batav. 1619. 4.

21. Archontes Athenienses, sive de iis, qui Athenis summum istum Magistratum obierunt, libri quatuor, *nunc ex ipsius Auctoris chirographo* (*) *aucti T. IV.* p. 1141. Lugd. Bat. 1622. 4.

22. Areopagus, sive de Senatu Areopagitico, liber singularis, *nunc ex ipsius Auctoris chirographo auctus T. V.* p. 2065. Lugd. Batav. 1624. 4.

23. Athenæ Atticæ, sive de præcipuis Athenarum antiquitatibus Libri III. *nunc ex ipsius Auctoris chirographo aucti T. IV.* p. 817. Lugd. Bat. 1624. 8.

24. Bibliotheca Attica, sive de antiquis Atticis scriptoribus, eorumque item operibus deperditis, ordine nominum Alphabetico libri IX. *ex chirographo Auctoris nunc primum editi. Gronov. T. X.* p. 1393.

25. Fortuna Attica, sive de Athenarum origine, incremento, magnitudine, potentia, gloria, vario statu, decremento, & occasu, liber singularis. *nunc ex ipsius Auctoris chirographo auctus T. V.* p. 1677. Lugd. Bat. 1622. 4.

26. Atticarum Lectionum libri VI. in quibus antiquitates plurimæ proferuntur, *nunc ex ipsius Auctoris chirographo aucti T. V.* p. 1757. Lugd. Bat. 1617. 4.

27. De Populis, & Pagis Atticæ, liber singularis, in quo antiquitates Atticæ plurimæ, *cum supplementis Auctoris, & Jacobi Sponii. T. IV.* p. 673. Lugd. Bat. 1616. 4. & paralipomena edita cum Theseo Meursii, Ultraj. 1684. 4.

28. Regnum Atticum, sive de Regibus Atheniensium, eorumque rebus gestis, libri III. *nunc ex ipsius Auctoris chirographo aucti T. IV.* p. 1017. Amst. 1633. 4.

29. Themis Attica, sive de Legibus Atticis, libri II. *T. V.* p. 1945. Trajecti ad Rhen. 1685. 4.

30. Bibliothecæ Græcæ libri tres, quibus litterarum ordine scriptores deperditi

(*) Meursiana MSS. in Bibl. Regiam Holmiensem illata sunt ex spoliis vastatâ in Bello Danico à Suecis Sora. Vide Nic. Heinsii Epist. ad Jo. Frid. Gronovium p. 474.

perditi recensentur. Sed in *Diocle* desinit, *ex chirographo Auctoris nunc primum editum opus T. X. Gronov.* p. 1181.

31. Cecropia, sive de Athenarum arce, & ejusdem antiquitatibus, liber singularis, *nunc ex ipsius Auctoris chirographo auctus T. IV.* p. 905. Lugd. Batav. 1622. 4.

32. Ceramicus geminus, sive de Ceramici Atheniensium utriusque antiquitatibus liber singularis postumus. *T. IV.* p. 957. Trajecti ad Rhen. 1663. 4.

33. Denarius Pythagoricus, sive de numerorum, usque ad Denarium, qualitate, ac nominibus, secundum Pythagoricos, liber singularis, *T. IX.* p. 1329. Lugd. Bat. 1631. 4.

34. Dionysius, sive de Auctoribus istius nominis, eorumque scriptis, liber singularis, *& nunc primum ex chirographo Auctoris editus. T. X.* p. 577.

35. Eleusinia, sive de Cereris Eleusiniæ sacro, ac festo, liber singularis, *nunc ex ipsius Auctoris chirographo auctus T. VII.* p. 109. Lugd. Batav. 1619. 4.

36. Græcia Feriata, sive de Festis Græcorum, libri VI. *cum notis & marmore πυροκαθαψίων.* additis figuris. *T. VII.* p. 701. Lugd. Bat. 1619. 4.

37. De Funere liber singularis, in quo Græci & Romani ritus. *T. XI.* p. 1703. Hagæ Comitis 1604. 8. & deinde in Germania 8. licet titulus eundem annum & Hagam Comitis præferat.

38. De Heraclide Pontico, aliisque ejus nominis, & eorum operibus, dissertatio, *nunc primum ex chirographo Auctoris edita. T. X.* p. 605.

39. Miscellanea Laconica, sive variarum Antiquitatum Laconicarum libri IV. postumi. *T. V.* p. 2281. Amst. 1661. 4.

40. De Regno Laconico liber singularis postumus *T. V.* p. 2209. Ultraject. 1687. 4.

41. Græcia ludibunda sive de Ludis Græcorum liber singularis, *cum supplementis Claudii Salmasii. T. VII.* p. 941. Lugd. Bat. 1622. 4. & cum Danielis Souterii libris III. de tabula lusoria, alea & variis ludis. 1625. 8.

42. Orchestra, sive de Saltationibus Veterum, liber singularis, *T. VIII.* p. 1234. Lugd. Bat. 1618. 4.

43. Panathenæa, sive de Minervæ illo gemino festo, liber singularis, *nunc ex ipsius Auctoris chirographo auctus. T. VII.* p. 77. Lugd. Bat. 1619. 4.

44. Pi-

44. Piræeus, sive de Piræeo, Atheniensium portu celeberrimo, & ejusdem antiquitatibus liber singularis postumus. *Gronov. T. V.* p. 1929 Ultrajecti 1687. 4.

45. Pisistratus, sive de ejus Vita, & Tyrannide, liber singularis, *nunc ex ipsius Auctoris chirographo auctus. T. V.* p. 1397. Lugd. Bat. 1623. 4.

46. De Puerperio Syntagma. *T. VIII.* p. 1417. prodierat çum libro de funere, Hagæ Comitis 1604. 8.

47. Solon, sive de ejus Vita, Legibus, Dictis, atque Scriptis. liber singularis, *nunc ex ipsius Auctoris chirographo auctus T. V.* p. 1993. Hafniæ 1632. 4.

48. Theophrastus, sive de illius libris, qui injuria temporis interciderunt, liber singularis. *T. X.* p. 621. Lugd. Bat. 1640. 12.

49. Lectiones Theophrasteæ, in quibus eorum librorum, qui supersunt, loca aliquot emendantur. *T. X.* p. 647. Lugd. Bat. 1640. 12.

50. Theseus, sive de ejus vita, rebusque præclarissime gestis, liber singularis postumus *T. X.* p. 465. Ultraject. 1684. 4.

His denique accedunt, quibus in thesauris Antiquitatum locus datus non est (quoniam exempla primæ editionis in tabernis librariis adhuc exstabant) 51. De Cretæ insulæ rebus & antiquitatibus libri IV. De Cypro, libri II. & de Rhodo liber I. qui postumi commentarii ex potentissimi Sueciæ Regis Bibliotheca in lucem dati sunt a celeberrimo Grævio Amst. 1675. 4.

XXII. FRIDERICO SYLBURGIO Veterensi, discipulo Laurentii Rhodomanni (a) accurate recensitos & ex Wecheliana atque Commeliniana officina emendate excusos, insignes scriptores Græcos in acceptis referimus, notis & castigationibus eruditis, locupletissimisque indicibus Græcis & Latinis instructos atque exornatos, *Aristotelem*, Græce, quinque Voluminibus Francof. apud Wechel. 1587. 4. cum scriptis nonnullis *Theophrasti*, *Alexandri* Aphrodis. *Cassii*, *Sotionis*, *Polemonis*, *Adamantii* & *Melampodis*: *Dionysium* Halicarnasseum, Græce & Latin. Francof. 1586. fol.

(a) Vide si placet quæ de Sylburgio dixi Volum. 2. hujus Bibl. p. 168. seq. ubi Aristotelem ejus recenseo. Epitaphium illi Heidelbergæ positum ita se habet: *V. Cl. Friderico Sylburgio Wetterano Hasso, Græcæ linguæ Instauratori accuratissimo, Philosophicorum æque ac Historicorum scriptorum Anagnostæ diligentissimo, nimiis tandem vigiliis ac typographicis laboribus consumto & die Febr. ult. XVI. A. C. MDXCVI. Æt. LX. è vivis Heidelbergæ erepto, Monumentum hoc Memoriæ & Honoris ergo fieri fecit Hæres.*

apud Wechel. ***Clementem*** Alex. Græce, Heidelberg. apud Commelin. 1592. fol. ***Juſtinum*** Martyrem, ibid. 1593. fol. Græce & Latine. Nec non ***Theodoriti*** libros XII. de curatione Græcarum affectionum, Græce & Lat. apud Commelin. 1592. fol. ***Andreæ*** Cretenſis in Apocalypſin, Græce & Lat. ibid. 1592. fol. ***Etymologicon*** magnum, Græce 1594. apud Commelin. fol. ***Apollonii*** Grammaticii Syntaxin, Græce & Latin. Francof. apud Wechel. 1590. 4. ***Saracenica*** ſive collectionem ſcriptorum de rebus ac religione Turcorum, Græce & Latine editam apud Commelin. 1595. 8. de qua lib. V. c. 5. §. 27. Volum. VI. p. 689. ſq. Sententias (a) ***Theognidis, Phocylidis, Pythagoræ, Solonis, Naumachii, Callimachi, Eveni Parii, Rhiani, Eratoſthenis, Panyaſidis, Lini, Menecratis, Poſidippi, Metrodori, Simonidis*** & ***Antimachi,*** Græce & Lat. Heidelb. 1596. 8. apud Commelin. & Francof. 1603. 8. & Ultraject. 1651. 12. de quibus lib. 2. cap. XI. §. 7. Idem Sylburgius operam non contemnendam præſtitit ***Herodoto***, quæ in editione hujus ſcriptoris Græco latina luculenta Wecheliana Francof. 1608. fol. curante Gothofredo Jungermanno conſpicitur. Nic. Clenardi Grammaticam Græcam poſt Petrum Anteſignanum illuſtravit ſupplevitque Francof. apud Wechel. 1580. 4. 1587. 8. & Hanov. 1602. 4. Ejusdem rudimentorum Græcæ Linguæ ad poſtremam Rameæ Grammatices editionem conformatorum libri III. intermiſtis plenioribus præceptis. ibid. 1582. 8. Alphabetum Græcum. 1591. 8. (b) Henricum Stephanum quoque adjuvit in adornando Græcæ linguæ theſauro, compoſuitque Catalogum MSS. Codicum Græcorum Bibliothecæ divitis Palatinæ, qui cum Henr. Altingii Hiſt. Eccleſ. Palatina & variis litterariis aliorum monumentis, opuſculis & Epiſtolis prodiit Francof. 1701. 4. Sed hoc loco non prætereunda ampla & accurata Sylburgii collectio ***ſcriptorum Hiſtoriæ Romanæ***, Francof. apud Wechel. 1588. 1599. fol. tribus Voluminibus, quorum duo priora Latinos ſcriptores complectuntur, ***primum*** quidem faſtos Capitolinos à Carolo Sigonio ſuppletos cum ejus libro de nominibus Romanorum, Meſſalam Corvinum de progenie Aguſti. Florum, Vellejum, Sex. Aurelium Victorem, Sextum Rufum ſive Rufum Feſtum, Eutropium, Caſſiodori Chronicon, Jornandem de rebus Geticis & de Marii,

(a) Hœſchelium quoque Gnomicorum editionem ad tres MStos Codices meditatum diſces ex Gudii Epiſtolis p. 188.

(b) Laudat Adolphus Clarmundus ſive Rudigerus T. I. Vitarum, editarum Germanice p. 77. etiam Frid. Sylburgii de veteri ſcriptura, vulgatum Norimbergæ 1591. 8. quod ſcriptum non vidi.

rii, Lepidi & Sertorii bellis Civilibus Julium Exſuperantium. *Secundo* exſtant Svetonius, ſex ſcriptores Hiſt. Auguſtæ Ælius Spartianus, Julius Capitolinus, Ælius Lampridius, Vulcatius Gallicanus, Trebellius Pollio & Flavius Vopiſcus. Poſt hos Ammianus Marcellinus, Pub. Victor & incertus alter de regionibus Urbis Romæ cum Pomponii Læti Compendio Hiſt. Romanæ & Jo. Baptiſtæ Egnatii Principum Rom. libris III. notisq; ejusdem Egnatii, Theodori Pulmanni & Henr. Glareani in Svetonium. Sed *tertius* Tomus præſentis loci eſt inprimis, quo Græci ſcriptores continentur hoc ordine:

Fasti Conſulares Latini & Græci, a primis conſulibus Bruto & Collatino, usque ad XVIII. conſulatatum Heraclii Auguſti: hoc eſt, ab anno urbis CCXLIV, usque ad annum ejusdem MCCCLXXX. pag. 1.

Eutropii Breviarium hiſtoriæ Romanæ; ejusdemque Græca metaphraſis *Paanii*; (†) ab urbe condita usque ad Valentinianum & Valentem Auguſtos, h. e. usque ad annum urbis MCXVII. p. 63.

Dionis Epitome, (*) per *Joann. Xiphilinum* facta, XXV. Imperatorum hiſtoriam complectens, a Cn. Pompejo & C. Julio Cæſare usque ad Alexandrum Auguſtum; h. e. ab anno urbis DCLXXXIV. usque ad ann. ejusdem DCCCCLXXXI. p. 137.

Herodiani ſuorum temporum hiſtoria, decem Imperatorum res geſtas continens; a morte Marci usque ad initium Gordiani III. h. e. ab anno urbis DCCCCXXXII. usque ad ann. ejusdem DCCCCXC p. 463.

Zosimi Nova hiſtoria, Herodiani ſeriem, poſt brevem ſuperiorum temporum repetitionem, continuans, usque ad Honorium & Theodoſium juniorem; h. e. usque ad annum urbis MCLXIV. CHriſti CCCCXII. p. 632.

Juliani Cæsares, ſive per Satyram quandam inducti Principes Romani, a Julio Cæſare usque ad Conſtantinum & filios. p. 832.

Ex Olympiodoro (**) per Photium Cod. LXXX. excerpta, de rebus ſub Theodoſio minore geſtis. p. 853.

Llll 2 E Svida

(†) De *Paanio* & *Capitone Lycio* Græcis Eutropii interpretibus dixi in Bibl. Latina lib. III. c. 9.

(*) Hanc intellige, quando Dionem Caſſium ab Sylburgio editum leges in Rev. D. Jo. Fabricii, Helmſtadienſis Theologi hiſt. Bibliothecæ ſuæ T. IV. p. 386. Sylburgii notæ ad Xiphilinum recuſæ ad calcem Dionis Græco Latin. in edit. Wechel. Hanov. 1606. fol.

(**) De hoc dictum Volum. VI. p. 238.

E SVIDA excerptæ Cæsarum vitæ, a C. Julio Cæsare, usque ad Theophilum Michaelis Amorræi filium, quæ si essent integræ, ad MDLXXX annorum hoc volumine contineretur historia; p. 856.

Loca Suidæ sunt in vocibus: Γάϊος, Ἄυγουστος, Τιβέριος, Καλλιγόλας, Κλαύδιος, Νέρων, Ὄθων, Βιτέλλιος, Βεσπασιανός, Τίτος, Δομετιανός, Νέρβας, Τραϊανὸς, Ἀδριανὸς, Ἀντωνῖνος, Μάρκος, Βῆρος, Κόμοδος, Ἰουλιανὸς, Σεβῆρος, Ἀντωνῖνος ὁ Σευήρου. (De Macrino in voce παρανάλωμα.) Ἀλέξανδρος ὁ Μαμαίας, Μαξιμῖνος, Δέκιος. Ἀυρηλιανὸς, Καρῖνος, Διοκλητιανὸς, Κωνσταντῖνος ὁ μέγας. Ἰουλιανὸς, Ἰοβιανός. Οὐαλεντινιανός. Οὐάλης, Γρατιανὸς, Οὐαλεντινιανὸς ὁ νέος. Θεοδόσιος. Θεοδόσιος ὁ νέος. (De Marciano in Συμεών.) Λέων ὁ Μακέλλης. Ζήνων. Βασιλίσκος. Ἀναστάσιος. Ἰουστινιανός. Τιβέριος. Μαυρίκιος. Ἡράκλειος. Ἰουστινιανὸς ὁ ῥινότμητος. Φιλιππικὸς ὁ Βαρδάνης. Ἀρτέμιος. Κωνσταντῖνος υἱὸς Λέοντος. Μιχαὴλ ὁ μετὰ τὸν Ἀρμένιον Λέοντα. Θεόφιλος υἱὸς Μιχαὴλ τοῦ Ἀμωραίου.

IMPERATORUM Chronologica series duplex ex MS. Græco Bibl. Palatinæ: prior, a Julio Cæsare usque ad Michaelem Comnenum, p. 894. posterior, a Julio Cæsare usque ad Constantinum & Romanum ejus socerum, p. 898-900.

Annotationes Frid. Sylburgii, & Rerum verborumque geminum Inventarium locupletissimum Græcum & Latinum. p. 901-1052.

De fastis Græcis, qui in hoc volumine familiam ducunt, Sylburgium audire juvat:

FRIDR. SYLBURGIUS
Candido lectori S.

Quemadmodum superiores duos tomos a Fastis consularibus, (*) velut primis elementis, exordiri visum est; ita hunc tertium, Græcis scriptoribus dicatum, a *Græcis fastis* auspicari libuit; præsertim cum illi a Carolo Sigonio & Onuphrio Panvinio, accuratissimis antiquitatis scrutatoribus, toties laudati, a nemine hucusque in lucem fuerint editi. Eorum apographum duplex ab Antonio Augustino, viro amplissimo, & de

(*) Capitolinis, quos illustrarunt Car. Sigonius & Onufrius Panvinius.

& de antiquitate præclare merito, profectum esse intelligo: alterum, brevius, usque ad Antonini Caracallæ imperium: alterum, prolixius, usque ad imperium Heraclii deductum. Prius, Sigonio primum communicatum, pervenit post etiam ad alios: nuper autem ab Joanne Vincentio Pinello, & Antonio Ricobono, viris ut doctrina clarissimis, ita etiam vetustatis instaurandæ studiosissimis, Patavio ad nos missum est. Alterum, quod Panvinius ab eodem Antonio Augustino se accepisse, aliquot in locis testatur, diu per amicos hinc inde perquisivi. Tandem præter exspectationem non ἐκλογὴ illa se obtulit, sed ipsum Chronicon, (*) e quo consulum seriem ab aristocratiæ initio, usque ad Heraclii XVIII. consulatum, idem Antonius Augustinus exscriptam Panvinio impertiverat. Id Chronicon primum in Siciliæ (**) vetusta bibliotheca est inventum ab Hieronymo Surita: deinde ab Antonio Augustino prius in Italiam, post in Hispaniam translatum. Ex eo descriptum exemplar Andreas Darmarius, Græcus librarius, Isaaco Casaubono, cum aliis nonnullis libris veteribus, vendidit: Casaubonus mihi hoc vere justis conditionibus emancipavit. Cujus ut aliquæ primitiæ ocius in publicum exirent, primum eam Fastorum partem, quam a Pinello & Ricobono acceperam, cum meo exemplari contuli, & simul Latine exposui: deinde reliquam partem, a Caracallæ anno quarto, usque ad Heraclii XVIII. consulatum, in quo Chronicon nostrum definit, eadem methodo qua inchoata erat ista Fastorum ratio, pertexui. Res gestas unicuique consulatui subjectas, de industria omisi; primum, quia diversarum gentium erant; deinde, quia illæ quæ proprie huc pertinent, ab hujus tomi auctoribus sat prolixe sunt tractatæ: tum, quia idipsum Chronicum cum aliis ejusdem argumenti Chronologiis alio tempore commodiore in publicum emittere statui. Porro quoniam Græci fasti aliquot locis mutili, nonnusquam depravati sunt, alicubi etiam a Latinis discrepant; Latinos ex Panvinii editione Græcis e

Llll 3 regione

(*) Hoc est quod sine Auctoris nomine Scaliger cum Eusebio suo edidit, acceptum à Casaubono: edidit autem Græce hoc titulo: Ἐπιτομὴ χρόνων ἀπὸ Ἀδὰμ τοῦ πρωτοπλάστου ἀνθρώπου, ἕως κʹ ἔτους τῆς βασιλείας Ἡρακλείου. pag. 227--299.

(**) Inde *fastorum Siculorum* nomen. Sic fasti Græci Theonis quos appendice ad diss. Cyprianicas edidit Clariss. Dodwellus, vocantur, *fasti Florentini*, quia expressi è MS. Bibl. Mediceæ: majusculis exarati litteris sine accentibus aut aliis notis. Hosce etiam habes ad calcem fastorum Consularium V. C. Petri Relandi p. 757. sq. Trajecti ad Rhen. 1715. 8.

regione apponendos censui; ut alteri alteros nunc explerent, nunc explanarent aut corrigerent. Olympiadas Græcus auctor ad Heraclium usque continuavit: Panvinius in Constantini magni temporibus intermisit, & Indictiones pro illis posuit. Eas, ut apud utrumque auctorem reperi, interiori margini bona fide adscripsi. Annos ab urbe condita, in exteriori margine notavi: in quibus prior numerus est Varronis & aliorum insignium auctorum; posterior, Verrii Flacci & Capitolinarum tabularum. Expressit vero & Panvinius utrumque numerum in prioribus duobus Fastorum libris: in posterioribus autem, & in Commentario, Varronianam numerationem, ut receptiorem, est secutus: nec ego aliam mihi rationem hic sequendam existimavi, quapropter Græcis quoque eosdem numeros ex adverso apposui; ut conferendi via esset expeditior. A Varrone autem Græcus auctor quantum distet, scire si cupias, Varro Olympiadis sextæ anno tertio, hoc autem Chronicon, Olympiadis septimæ anno quarto urbem conditam scribit: quinque scilicet annis serius quam Varro tradidit. Annos CHristi, Latinis litteris expressos, Panvinius numerare incipit ab anno urbis 751. id est ab Augusti XIII. & Silvani consulatu: Græcum autem Chronicon a sequente consulatu, Lentuli & Pisonis; quem annum ab orbe condito idem Chronicon statuit 5507. Hæc tibi significanda duxi lector: tu eis utere fuere, primisque hujus beneficii auctoribus Pinello, Ricobono, & Casaubono, si alias referre gratias nequis, saltem optima quæque mecum precare. Francof. Kal. Maji MDLXXXIX.

XXIII. *Ἐμπόρευμα εὐσεβείας*, quo continentur Miscellanea, duæ nimirum homiliæ *S. Chrysostomi περὶ προσευχῆς* sive *de precatione* p. 1 & 10. cum centuria illustrium ex ejus operibus, *ἀπανθισμάτων* & sententiarum p. 49--107. & duæ *Basilii Magni* homiliæ in illud, *πρόσεχε σεαυτῷ*, *attende tibi ipsi* p. 21. & *περὶ ταπεινοφροσύνης*, *de humilitate* p. 37. Carmina quædam *S. Gregorii Nazianzeni* p. 108. Methaphrasis Græca heroica *Jonæ* Prophetæ & Psalmorum I. XV. XXIII. CXXXIII. CXXXIV. auctore JOHANNE GASPARE SVICERO, (*) qui hunc utilem librum juvenum

(*) Hic est de quo A 1673. Carolus Patinus itineribus Gallice editis p. 257. *j'y* (à Zurich) *ay connu quelques personnes fort doctes: Monsieur Suicer entre autres, qui sait luy seul plus de Grec que tous les Grecs de la Grece, & que j'estime encore plus pour sa probité que pour sa science....* De hujus Svuiceri Lexico Græco dixi Volum. X. præsentis Bibl. p. 88. & de thesauro ejus Ecclesiastico, Volum. IV. p. 570. Ejusdem Ratio syntaxis apud Græcos, exemplis Novi Test. & Patrum Græcorum illustrata Tigur; 1551.

num commodo collegit, & ad calcem voluminis ſeparatim ſingulorum ſubjecit latinam verſionem p. 129--276. adjuncto denique *Plutarchi* libro de puerorum inſtitutione, diviſo in capitula CLI. Græce p. 277. & Latine p. 305--335. Tiguri 1681. 12.

XXIV. *Λέξεις ῥηταί.* Græcarum ſententiarum Centuriæ, pro adultioribus ſcholæ *Scarenſis* alumnis excerptæ & cum Latina verſione editæ ab HAQVINO SPOLE. Upſaliæ 1712. 8. Centuria prima ex *Nemeſio:* ſecunda ex *Thucydide & Iſocrate:* Tertia ex variis auctoribus: quarta itidem ſententias ex variis Miſcellaneas & proverbia complectens. Quinta ex *Clementis* Alex. Pædagogo. Septimæ denique centuriæ loco *Demophili* ſententiæ & ſimilitudines, de quibus dicere me memini lib. 2. cap. 13. in catalogo Pythagoricorum, ubi de Secundo. Non omittendum autem in Bibliothecæ Palatinæ duobus Codicibus MSS. teſte Frid. Sylburgio in Catalogo MSS. illius Bibl. p. 106. haſce ſententias occurrere non ſub Demophili ſed *Democriti* nomine, atque ita etiam in Codice Cæſareo de quo Lambecius VI. p. 120. *Γνῶμαι κατ᾽ ἐκλογὴν ἐκ τῶν Δημοκρίτου καὶ Ἐπικτήτου καὶ ἑτέρων σοφῶν.* Eædem ſimilitudines ac ſententiæ ſub Demophili nomine Græce & Latine ſubjectæ etiam leguntur Maximo Tyrio in edit. Oxon. 1677. 12.

XXV, *Ποικίλη ἱστορία*, ſive novus hiſtoriarum fabellarumque delectus cum notis & verſione, in uſum ſcholæ *Etonenſis.* Curante JOANNE UPTONO. Plutarch. *καθάπερ τὰς χάρακας οἱ γεωργοὶ τοῖς φυτοῖς παραπηθέασιν, οὕτως οἱ νόμιμοι τῶν διδασκάλων ἐπιμελεῖς τὰς ὑποθήκας καὶ*

1551. 8. Obſervationes ſacræ prodierunt ibid. 1665. 4. Sed Symbolum Nicæno CPolitanum ex antiquitate eccleſiaſtica illuſtratum, diudemum poſt auctoris obitum lucem vidit Trajecti ad Rhen. 1718. 4. Patri in munere Canonici & Profeſſoris Græcæ Linguæ Tiguri ſucceſſit filius *Joannes Henricus Suicerus* A. 1683. qui deinde Heidelbergam ut Theologiam doceret vocatus obiit A. 1705. 23. & cum Patre nominari hoc loco meretur ob editum Tiguri A. 1699. 4. commentarium in Epiſtolam ad Coloſſenſes, cui ſubjiciuntur Orationes duæ de fatis Græciæ antiquæ Ethnicæ & Græciæ Chriſtianæ usque ad A. C. 1453. quo CPolis Turcarum facta fuit ſpolium, & tertia de internis Eccleſiæ Reformatæ terroribus. Nec non ſpecimen metaphraſeos Græcæ rhythmicæ Pſalmorum 47. 117. 121. 133. 134. autore *Beato Holtzhalbio*, Præfecto Comitatus Badenſis. De aliis Suiceri filii ſcriptis, Jo. Jacobus Scheuchzerus in novis lit. Helveticis Ao. 1705. pag. 17. ſeq.

καὶ παραινέσεις παραπηγνύουσι τοῖς νέοις, ἵν' ὀρθὰ τούτων βλαστάνοι τὰ ἤθη. Lond. 1701. 8. In hoc libello exhibentur capita ſexaginta ſelecta ex *Æliani* variis hiſtoriis, quem auctor eorum qui fabellas conſcripſere, omnium facile principem appellat. Hinc ex *Polyæno* capita triginta & quatuor, quem præclara Imperatorum ac Ducum facta laudat ſumma eruditione & brevitate non imitanda, octo libris perſecutum. Porro ex *Ariſtotelis* II. 21. Rhetoricor. fabulas Steſichori & Æſopi, & ex *Dionyſio* Halicarnaſſeo, Menenii Agrippæ. *Maximi Tyrii* de hominibus μεμψιμοίροις, & unde malum. Denique ex *Herodoto* ſelectæ narrationes undecim. Græce hæc omnia verſione Latina ad calcem voluminis ſeparatim excuſa.

XXVI. THOMAS GALEUS (*) vir eruditiſſ. præter luculentas editiones Græco-latinas notis illuſtratas *Herodoti*, Lond. 1679. fol. & *Jamblichi* de myſteriis Ægyptiorum Oxon. 1678. fol. notasque in *Hermiæ* irriſionem Philoſophorum Gentilium, in editione V. C. Guilelmi Worth, Oxon. 1700. 8. vulgavit tres collectiones ſcriptorum Græcorum, quas hoc loco referre non ab re fuerit. Sunt autem:

I. *Hiſtoriæ Poëticæ ſcriptores antiqui* Græce & Latine cum brevibus notis & Indicibus neceſſariis, præmiſſa de ſcriptoribus Mythologicis diſſertatione. Pariſ. 1675. 8.

Apollodori Athenienſis Bibliothecæ libri III.

Canonis

(*) Decanus Eboracenſis, defunctus A. 1702. 8. April. de quo Antonius Wood in Athenis Oxonienſibus p. 849. Cætera *Thomæ Galei* ſcripta ſunt: Notæ in Lactantium de mortibus perſecutorum, in edit. Pauli Bauldry; Ultraj. 1692. 8. Edidit quoque Ingulfi hiſtoriam Croylandenſem Act. Er. 1685. p. 143.) Annales Marganenſes &c. (Act. Er T. I. ſupplem. p. 108 Bibl. univerſelle T. XI. p. 397. Nouvell. Rep. lettr. 1688. pag. 581. 813.) Hiſtoriæ Britanicæ, Saxonicæ, Anglo-Danicæ ſcriptores quindecim. Oxon. 1691. fol. (Act. Er. 1692. p. 1. ſeq.) Antonini Iter Britannicum commentariis illuſtratum, poſt parentis obitum vulgavit filius *Rogerus Gale* Lond. 1709. 4. (Bibl. ancienne & moderne T. 1. p. 128.) Hujus fratris, *Samuelis Gale*, hiſtoria & Antiquitates Eccleſiæ Cathedralis Wintonienſis publici juris factæ Anglice Lond. 1715. 8. vide Acta Erud. T. 6. ſupplementi p. 392 Non eſt porro confundendus cum Thoma noſtro, quod à multis fieri video, parens ejus *Theophilus Gale* Theophili F. plurium & ipſe eruditorum ſcriptorum auctor ut ſunt Theologia generalis Lond. 1676. 8. Atrium Gentium (the court of the Gentiles, or a diſcourſe, touching the original of humain literature both Philologie and Philoſophie, from the Scriptures and Jewish Church) Oxon. 1672. 4. ne alia memorem quæ apud Antonium Wood in laudato opere, p. 451. & in Johannis Prince libro Anglice edito de claris Devonienſibus (the worthies of Devon) videri poſſunt. Obiit ille A. 1677.

Cononis narrationes quinquaginta, ex Photii Cod. 186.
Ptolemai Hephæstionis novæ ad variam eruditionem historiæ libri VII. ex Photii Cod. 190.
Parthenii Nicaënsis de amatoriis affectionibus liber.
Antonini Liberalis transformationum collectio.
De Apollodoro, Parthenio & Liberali dictum à me est lib. 3. c. 27. de Conone lib. 3. cap. 15. & de Ptolemæo Chenno Hephæstionis patre, Grammatico, Volum. IX. p. 440. seq.

II. *Opuscula Mythologica, Physica & Ethica*, Græce & Latine, Cantabrig. 1671. 8. & ex nova recognitione Amst. 1688. 8. apud Henr. Wetstenium in qua meliore & auctiore editione scripta quædam asterisco à me notata, accesserunt, sicut vicissim in hac desideratur Heliodorus Opticus, ob argumenti dissimilitudinem non sine caussa hic omissus.
Palæphati de incredibilibus Historiis p. 1.
Heracliti Grammatici de incredibilibus p. 67.
Anonymi, longe Heraclito recentioris de Incredibilibus p. 83. De hisce tribus dixi lib. 1. c. 22.
* *Eratosthenis* Cyrenæi, Catasterismi p. 97. De hoc lib. 3. c. 18.
Phurnuti de natura Deorum Commentarius p. 137. Hic Cornutus aliis de quo lib. 2. c. 15. p. 398. seq.
Salustii Philosophi de Diis & Mundo p. 237. De hoc mox infra quædam sum dicturus.
* *Homeri* Poëtæ vita, quam Dionysio Halicarnasseo Clariss. Galeus tribuit p. 281. Vide quæ lib. 2. cap. 1. §. 4.
* *Heraclidis* Pontici allgoriæ Homericæ p. 405.

Merebatur etiam adjungi liber Græce & Latine editus à Gesnero, cui titulus ἐπίτομος διήγησις εἰς τὰς καθ' Ὅμηρον πλάνας τοῦ Ὀδυσσέως μετά τινος θεωρίας ἠθικωτέρας φιλοπονηθεῖσα. Emerici enim Bigotii judicio (*) scriptum hoc auctorem habet Heraclidem Ponticum, nisi malis Porphyrio illud tribuere. Vide quæ lib. 1. cap. 22. §. 2.

Ocellus Lucanus Philosophus de Universi natura. p. 499. De hoc lib. 2. cap. 13.

(*) Apud Menagium cap. 10. Anti Bailleti.

Timæi Locri de anima Mundi & Natura p. 539. De hoc lib. 3. cap. 1. ubi de Timæo Platonis, & lib. V. c. 26. ubi de Procli commentariis in Platonis Timæum.

Theophrasti notationes morum p. 567. De his lib. 3. cap. 9. §. 13.

Demophili similitudines seu vitæ curatio ex Pythagoreis p. 611.

Democratis Philosophi aureæ sententiæ p. 626.

Secundi Atheniensis Sophistæ sententiæ p. 640. De Demophilo, Democrate & Secundo vide sis lib. 2. c. 13. Secundi sententias ex MS. Gudiano recensitas exhibui hoc ipso volumine supra p. 565. seq.

Sexti Pythagorei sententiæ è Græco in Latinum à Rufino versæ p. 643. De his quoque paullo infra.

Ex quorundam *Pythagoreorum* libris fragmenta, in quibus de Philosophia Morali agitur p. 657. De his dixi lib. 2. cap. 13. §. ult. Διαλέξεις autem antiscepticas, quas cum versione & notis nobilis Viri Joannis North in editione Amstelodamensi Galeus exhibet, ex MS. Codice recensitas dedi Volum. XII. p. 617. seq.

De *Heliodori* Opticis quæ in Cantabrigensi exhibita editione, in Amstelodamensi Galeus omisit, dicere me memini lib. V. cap. 6. Volum. VI. p. 799. seq. Habetur etiam in Cantabrigiensi editione libellus sive Epistola Ludovici Nogarolæ, Comitis, ad Adamum Fumanum, Canonicum Veronensem, de Viris illustribus, genere Italis, qui Græce scripserunt, subjectus pridem ab Nogarola editioni Venetæ Ao. 1559. Ocelli Lucani. Hanc Epistolam in Amstelodamensi editione à Galeo præteritam, recudi feci Hamb. 1709. 8. cum Bernardi à Mallincrot centuriis quinque paralipomenon ad Vossium de Historicis Græcis, & Christophori Sandii notis & animadversionibus ad Vossium de Historicis Latinis, atque Johannis Hallewordi de Historicis Latinis spicilegio. Habet autem editio Amstelodamensis opusculorum à Galeo selectorum hoc singulare, quod in Græcis nulla occurrunt scripturæ compendia, quas abbreviaturas vulgo appellant, operam dante V. C. Marco Meibomio, ut non tantum emendate hic liber prodiret, sed etiam singulæ litteræ diserte typis exscriberentur, quod etiam in præclara illa Diogenis Laërtii editione Wetsteniana, & paucis quibusdam libris aliis observatum, consilio nescio an valde probando iis, qui non manu exaratos tantum Codices, sed priores etiam editiones tanto difficilius lectum iri deinceps con-

conquerentur, si omnibus ejusmodi compendiis scripturæ à tyronum usu remotis, occasionem illorum lectioni adsuefiendi juventuti eripi contigerit. Nihil porro ex hac Collectione video mihi superesse, quam ut de Salustio qui de Diis scripsit, ac de Sexti sententiis pauca quædam subjungam.

I. SALUSTII Philosophi libellum περὶ Θεῶν καὶ κόσμου *de Diis & Mundo* cum *Leonis Allatii* Latina versione & *Lucæ Holstenii* notis primus edidit *Gabriel Naudæus* Romæ 1638. 12. quæ editio repetita Lugd. Bat. 1639. 12. *Galeus* hinc notis Holstenianis suas interspersit. Rogaverat Naudæus *Fortunium Licetum* Epist. 71. ut Salustium hunc, quem Stoicum facit, illustrandum sibi sumeret: sed nihil Liceti in hunc scriptorem videre me memini. Italicam versionem *Dominici Lazarini de Murro* memorat Joannes Cinelli Bibl. volantis pluteo XIX. p. 39. Aureum libellum vocat Athanasius Kircherus T. 2. Oedipi Ægyptiaci pag. 172. admiratum in eo referens Bartholomæum Tortollum elegantiam & inter tenebras Ethnicismi tot lumina virtutis & veritatis. Et sane præclare sentit de Divina providentia, de animorum (*) immortalitate & de aliis capitibus, nominatim confutans Epicureos. Hunc viri docti tribuunt Salustio Syro, Procli adversario κυνίζοντι, de quo (**) multa Photius Cod. 242. è Damascio in vita Isidori, & Suidas in Σαλλούστιος, ἀπῆγεν, Ἀθηνόδωρος, Ζήνων & Μαρκελλῖνος, inter alia testatus quod fuerit Heracliti exemplo μισοπόνηρος, ὀχλολοίδορος, καὶ πᾶσιν ἐπιθέμενος τοῖς ἁμαρτάνουσιν, καὶ ἐπωτοῦν ἐκ πάσης προφάσεως ἐλέγχων ἑκάστους καὶ διακωμῳδῶν, quod cum Cynicis moribus bene convenit, non cum hoc scriptore. Videndum igitur an sit potius alterius Salustii Platonici, ut non sine caussa conjicit Paganinus Gaudentius de Pytha-

(*) Cap. VIII. de anima differens: ἀθάνατον δὲ αὐτὴν εἶναι ἀνάγκη, ὅτι τι γινώσκει Θεούς. Θνητὸν δὲ οὐδὲν ἀθάνατον οἶδε.

(**) Hunc Salustium intelligit Simplicius in Epictetum pag. 90. τὸν ἐφ' ἡμῶν Σαλούστιον, ἄνθρακα πεπυρακτωμένον ἐπιθέντα γυμνῷ τῷ μηρῷ, καὶ φυσῶντα αὐτὸν καὶ δοκιμάζοντα ἑαυτὸν μέχρι πόσου δύναται καρτερεῖν. *Sallustium qui nostra ætate vivum carbonem femori nudo impositum sufflando periculum faciebat quamdiu ardorem illum tolerare posset.*

thagorea animarum transmigratione Exerc. 1. cap. 21. Fuit inprimis celebris Sallustius Philosophus, qui licet Ethnicus Julianum Imp. à cruciandis deterruit Christianis, teste Theodorito lib. 3. Hist. cap. 11. Huic Julianus Orationem quartam inscripsit, qua Solis laudes complectitur. Ad hunc ejusdem Juliani Epistolæ qui eum A. C. 362. dignitate ἐπάρχου & A. 363. Consulis ornavit. Ad hunc contra Dioscori Medici truculenta consilia scripsit S. Hilarius Pictaviensis Episcopus, de quo consules eruditorum Benedictinorum ad Hilarium prolegomena §. 19. Ad eundem leges nonnullæ in Codice Theodosiano. Apud Eunapium in Maximo p. 85. vitiose Σαλούστιος, in Codini quibusdam Codicibus Σαλτίων. Ausonius in Professoribus Burdegalensibus, de Latino Alcimo Alethio Rhetore:

Salustio plus conferent libri tui,
Quam Consulatus addidit.

Alius Sallustius ad quem Symmachi Epistolæ V. 55. 56. Alius de quo Marcellinus Comes ad A. C. 423. *Philippus & Sallustius Philosophi morbo perierunt.* Alius ad quem Isidori Pelusiotæ Epistola 464. libri primi. Alius *Dionysius Sallustius* Medicus cujus mentio apud Plinium XXXII. 7. Justus Rycquius Centura nova Epist. 29. ad Marcum Velserum testatur se in Bibl. Saregica (Lud. Saregi, Perusiæ & Umbriæ Præfecti) reperisse hæc calamo exarata opuscula: *Maximi Planudæ* & clarorum aliquot virorum Epistolas centum. *Psellum* de gemmarum virtutibus. Incerti cujusdam (sub *Empedoclis* editos nomine) versus Jambicos de fixarum stellarum sphæra, à *Demetrio Triclinio* emendatos. Parecbolas quasdam eorum quæ in excusis *Athenæi* codicibus desiderantur. Incerti in librum *Aristotelis* de coloribus commentarium. *Canielei* librum contra Plotinum: ejus forte cujus librum de immortalitate animæ ἀνέκδοτον laudat Cardanus lib. de rerum varietate. SALUSTII Philosophi in Heracliti problemata Homerica summarium. Excerpta ex *Gemisti Plethonis* Monodia de immortalitate animæ. Ejusdem defensionem Aristotelis contra *(Gennadium) Scholarium.* *Michaëlis Apostolæ* pro Plethone librum, super substantia Aristotelica contra Theodorum Gazam. *Demetri Triclinii* de metris poëticis libellos.

2. Clariss.

2. Clariſſ. Galeo qui ſententias SEXTIO (*) Philoſopho apud Senecam Epiſt. 1. & alibi laudato tribuit, gravem dicam ſcribit p. 33. ſeq. Vir venerandus Urbanus Godfrid Siberus, qui easdem eruditis notis illuſtratas nuper ſeparatim edidit, atque SIXTO II. Epiſcopo Romano & Martyri conatur aſſerere Lipſ. 1725. 4. præfixa etiam ſub Sixti hujus II. nomine efficta Epiſtola, qua Concilio Lateranenſi, Romæ ſuperiore anno ſub Benedicto XIII. congregato has ſententias dedicavit. Sed certum eſſe puto aliud ſenſiſſe Origenem & Hieronymum, qui ſententias has Chriſtiani ſcriptoris eſſe minime exiſtimarunt. Origenes non modo Epiſcopum & Martyrem nunquam nominat, quod neutiquam omiſiſſet, toties ejus ingerens mentionem, vel ſemel facere: ſed etiam diſerte tanquam ſcriptum non Chriſtiani, à Chriſtianis tamen non infrequenter lecti atque adeo probati meminit VIII. contra Celſum p. 397. & T. 15. in Matthæum p. 369. atque eodem referre licet quod Eccleſiaſticum Philoſophum vocat S. Maximus in Dionyſium Areopag. cap. 5. Myſticæ Theol. T. 2. p. 85. Rufinus autem qui primus ſub Sixti Martyris nomine illum ſententiolarum libellum latinis auribus commendavit, non modo temeritatis & inſaniæ eo nomine arguitur ab Hieronymo in cap. 18. Ezech. & ad Cteſiphontem contra Pelagianos & cap. 22. in Jeremiam, ſed monetur etiam in eo CHriſti, Spiritus S. DEI Patris, Patriarcharum, Prophetarum & Apoſtolorum nomina reticeri; cum in Hieronymi ſententiis, quas Vir clariſſimus p. 63. ſeq. objicit toties CHriſtus de nomine celebretur. Et quis neget ab Ethnico etiam potuiſſe ſcribi Philoſopho, licet nihil additum à Rufino largiamur, ſentent. 171. *Sapientia animum perducit ad DEUM.* & 172. *Nihil tam vernaculum Sapientiæ quam Veritas*, & ſentent. 34. *habes in te aliquid ſimile DEO.* Quis vero præſtet ſententiam 242. vel de baptiſmo intelligendam, vel non additam à Rufino? *fidelem te eſſe profeſſus, ſpondiſti pariter non peccare DEO.* Sane tamen ſi interpolatorias manus ſuſpicari in his ſententiis non eſſet neceſſe, Chriſtianum ſcriptorem illæ hinc inde proderent. Quæcunque autem habemus Græca, ea ab Ethnico proficiſci potuerunt omnia. Quod

 por-

(*) De hoc Sextio Stoico Philoſopho, Tiberii ætate, ſed qui Pythagoræ Philoſophiam quodammodo revocaſſe & cum porticu conciliaſſe fuit viſus; conſule Lipſium ad Senecæ Epiſt. 59. & lib. 1. manuduct c. 6.

porro Laurentius Martyr apud S. Ambrosium 1. de Officiis inducitur ad Sixtum martyrii candidatum dicere: *abjectio discipuli, detrimentum est Magistri*, cui respondere videtur quod est in Sixti sententiis n. 178. *peccata discentium opprobria sunt Doctorum.* Ad hoc responderi potest, quod non Sixto id tribuitur sed Laurentio, deinde quod diversa sententia est, denique quod Rufinus illam ut alia addidit fortasse de suo, deniq; commune hoc axioma potuisse etiam Ethnico Philosopho in mentem venire. Gelasius quoque Hieronymo suffragatus apocryphis accenset *librum proverbiorum qui ab hæreticis* (Rufino) *conscriptus est & S. Sixti nomine prænotatus.* Rufino tamen assensi sunt non modo Pelagius, sed & Augustinus primo lib. de Natura & Gratia c. 64. (qui tamen id postea retractavit lib. 2. retract. cap. 42) & Syri qui sua lingua sententias illas sub Sixti Episcopi nomine (ex Rufini versione ut videtur) habent teste Hebed Jesu, & Josepho Maria Assemano T. 1. Bibl. Oriental. p. 429. tum non ipse Isidorus Hisp. sed auctor appendicis ad Isidorum, & Ildefonsum de script. Eccl. c. 1. affirmans tamen *huic Opusculo ab Hæreticis quædam contra Ecclesiasticam fidem esse inserta, quo facilius sub nomine tanti Martyris perversorum dogmatum reciperetur assertio.* Laudantur etiam Sixti Papæ instituta apud Veterem auctorem collectionis de Virtutibus & Vitiis, editum à celeberrimo Mabillonio p. 62. Analect. edit. novæ in fol. & à Laurentio Pisano qui Sixti sententias imitatus *Divina oracula* appellat, Thoma Bradwardino in causa DEI, Vincentio Bellovacensi, in speculo morali & Histor. & ab auctore de vitis Philosophor. c. 110. &c.

Quod in aliis versionibus suis scriptorum Josephi, Clementis, Origenis & Eusebii fecisse cognoscitur Rufinus, ut magna libertate usus fuerit, neque dubitaverit interpolare quædam & addere, demereque alia, ut scriptores quos legeret commendabiliores faceret: idem in hoc Sexti Philosophi enchiridio videtur fecisse, quod ipse Xysto sive Sixto Episcopo tribuit atque *anulum* inscripsit. Ab eodem videtur profecta divisio libelli in duas partes, cujus Hieronymus meminit, & quæ servata etiam est in editione quam Lugd. 1507. 4. * adornavit Symphorianus Champerius cum libro suo de quadruplici vita, & commentariis ad Theologiam Asclepii & Isocrate ad Demonicum. In hac enim sententiarum Sexti editione pars secunda incipit

* De edit. Hillesheimia Rev. Jo. Christoph Colerus in anthologia, fascic. 1. c. 8. Lips. 1725. 8.

pit ab illa quæ in edit. laudati Siberi est CLXX. *Fides omnes actus tuos præcedat.* In eadem Champeriana exstat quoque sententia lecta Augustino & Pelagio: *Libertatem arbitrii sui permisit hominibus DEUS, ut pure & sine peccato viventes DEO similes fiant.* Et illa in duas partes divisio & hæc sententia desideratur in aliis editionibus ut in ea quam B.Rhenanus Basil. 1516 in 4. dedit ex MS. Selestadiensi, & quæ in Bibliothecis Patrum, & in Galeana utraq; nec non in Helmstadiensi quam cum sententiis Laurentii Pisani presbyteri & Thalassii Episcopi vulgavit Joannes à Fuchte 1615. 8. etiam in illa quam divisam in Decadas XLII. Petrus Poiretus subjunxit ideæ Theologiæ Christianæ juxta principia Jacobi Bohemi Teutonici. Amst. 1693. Optandum erat Græcas exstare, & ab interpolationibus Rufinianis immunes has sententias, ita enim appareret nihil in illis occurrere quod non scribi potuerit ab Ethnico Philosopho, nihil certe aliud observabitur in illis quæ eædem cum gnomis hiscé Græce leguntur inter Demophili ac Democratis sententias, vel apud Nilum, Maximumve vel apud Stobæum: vel apud Origenem denique nominatim Sextum laudantem. Sic quod apud Sextum est, XCII. *Quod tibi DEUS dat, nullus auferre potest*, in Demophili sententiis ita exprimitur: δῶρον Θεȣ̃ πᾶν ἀναφαίρετον. Sexti CCCXLIII. Qui cogitat adversum alium mala, ipsa præveniens ipse perfert mala. Apud Demophilum: βȣλευόμενος περὶ ἄλλȣ κακῶς, φθάνει ἑαυτὸν πάσχων ὑφ' ἑαυτȣ̃ κακῶς. Sexti CCXCVIII. *Magnam scito esse sapientiam per quam ferre potes ineruditorum insipientiam.* Apud Demophilum: μεγάλην παιδείαν νόμιζε δι' ἣν δυνήσῃ φέρειν ἀγνοȣ́ντων ἀπαιδευσίαν. Sexti CCCCXLI: *Sapiens vir & cum tacet, honorat DEUM.* Apud Demophilum: σοφὸς καὶ σιγῶν τὸν Θεὸν τιμᾶ. Quod in Sexti CCCCXLIII. est, *Homo incontinens polluit Deum*, apud Demophilum est τὸ Θεῖον μιαίνει.

3. Tertia Clarissimi Galei Collectio Græco-latina est *Rhetorum Græcorum* selectorum Oxon. 1676. 8. in qua 1. *Demetrii* Phalerei liber de elocutione, 2. *Tiberius* Rhetor de Schematibus apud Demosthenem, 3. Anonymi Græci Compendium Rhetoricæ, quod incipit: ἡ ῥητορική ἐστιν ἐπιστήμη τȣ̃ καλῶς καὶ πειστικῶς πάντα τὸν προσκεῖ.

προκείμενον διαθέσθαι λόγον. & 4. *Severi* Sophistæ Alexandrini Ethopœiæ, auctiores iis quas Allatius ediderat. De his scriptoribus cum dixisse me meminerim lib. IV. cap. 31. §. 18. nihil amplius addo, sed potius subjungo alterius Rhetorus *Theophili Corydallei* opusculum, quod cum Latina versione hactenus inedita in manus meas incidit, editum pridem Græce Lond. 1625. 8. cum ejusdi scriptoris περὶ ἐπιστολικῶν τύπων.

Τοῦ σοφωτάτου κυρίου ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΚΟΡΥΔΑΛΛΕΩΣ τοῦ Ἀθηναίου, τοῦ ὕστερον διὰ τοῦ θείου καὶ μοναχικοῦ σχήματος ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ μετωνομασθέντος, Ἔκθεσις περὶ ῥητορικῆς.

Sapientissimi Viri Domini *THEOPHILI CORYDALEI*, *Atheniensis; post sacrum, & Monasticum assumptum habitum*, *cognomento THEODOSII*, *Tractatus Rhetoricus.*

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Ἀεὶ μὲν ἔγωγε τὸ περὶ τὴν παιδείαν ὑμῶν εὐδαιμόνισα πρόθυμον. καὶ τὸ εὐγενὲς οὐκ ἔχω μὴ ἀγασθαι τῆς ὑμετέρας φύσεως. οἱ χρήματι πολυασχόλῳ τῇ ἐμπορείᾳ ἐνειλημμένοι, καὶ τῶν Εὐρίπου παλιρροιῶν οὐκ ἀσθενεστέρῳ ῥεύματι τῷ τῶν πραγμάτων ὄχλῳ μεταφερόμενοι διηνεκῶς, καὶ ἀντιρρυπτόμενοι, οὐκ ἀνύετε ὅμως καὶ λόγων μεταποιούμενοι, τήν τε τῶν ῥητόρων καλλιφωνίαν, τῶν μηδεμιᾶς ἀπολυμένων φροντίδος τὰ δευτερεῖα φέρειν αἰσχύνεσθε. καὶ οὔτε τὸ χαλεπὸν τῆς εὑρέσεως διὰ τὸ δύσληπτον ἀπαμβλύνει τῆς προθυμίας τὸ εὔτονον, οὔτε τὸ συνε-

PROOEMIUM.

Semper ego fælici vos indole in perdiscendis literis judicavi, & divinam illam naturæ vestræ particulam non possum non mirari; quippe qui variis negotiis, mercatura nimirum implicati, rerumque turbido æstu non secus; ac in certis reciproci freti fluctibus agitati, & ubique acti non cessatis tamen & literis incumbure, illamque Rhetorum facundiam secundas tenere non patimini. Adeoque nec investigandi difficultas animi obtundit robur, nec laboris assiduitas, segniores vos in ista efficit in-

συνεχὲς

συνεχὲς τῶν πόνων ῥαθυμοτέρους περὶ τὴν τούτων θήραν ἐργάζεται. Ἀλλ' οἱ μὲν τῶν πλεόντων πολλοὶ, κἂν σμικρὸς ὑπολάβῃ κλύδων, ἐκπλαγέντες τῇ ἀληθείᾳ, προΐενται μὲν τὴν σώζουσαν τέχνην, παραδιδῶσι δὲ τῷ κύματι καὶ προσαναλίσκονται τῆς νεώς. Ὑμεῖς δὲ ὥσπερ Φιλοσοφίας ἐν μεθορίῳ καὶ ἐμπορίας τεταγμένοι, τῆς μὲν τῷ ἐπιῤῥέοντι σάλῳ ὡς ἐγχωρεῖ ἀπαντῶντες, καὶ θατέρας ἀποχρώντως ἀντέχεσθαι. ἡ μὲν γὰρ ὑμῖν κἂν ἐπείσακτος, ἀλλὰ τῶν χρείαις συμπληροῦσα τοῦ βίου. ἡ δὲ πατρῷον κτῆμα ἀνέκαθεν, ἧς εἰ καὶ τὸ ἄνθος ὁ δαίμων αὐτοῖς κλάδοις ἀπέκειρεν, ἐμμένει μέντοι τὰ σπέρματα κρείττω δαιμονίας ἐπηρείας τῇ φύσει συμμεταδιδόμενα. σφαδάζει τε διηνεκῶς ἐπὶ τὴν ἔκφυσιν, καὶ ὀργᾷ εἴ που ἀνατεθηλῶτα πάλιν ἀποκυήσειεν, ὅσα καὶ φυτὸν εὐγενές. ἀπορίᾳ δὲ τοῦ μαιευσοντος μένει ἀτελεσφόρητα. καὶ τοῦτο δὴ τὸ νύττον ἀεὶ καὶ οὐκ ἐῶν ὑμῶν ἠρεμεῖν τὴν ψυχήν. ὃ κἀμοὶ τό γε νῦν ἔχον φοιτᾶν καταναγκάζει ὡς δῆθεν ἐμπείρῳ τὰ περὶ τὴν μαίευσιν. Ἐγὼ δὲ τῆς φύσεως ὑμᾶς ἐπαινῶν, αἰσχύνομαι μὴ καὶ χαρίσασθαι. εἰ δὲ τοὐγχείρημα πόνων δεῖν οὐκ ἐκτὸς, ἀλλ' ὑμῶν γ' ἕνεκα τὸν ἐνόντα πρό-

dagine. Navigantium autem nonnulli, tenui quamvis ſurrepti unda, artem quidem projiciunt ſalutarem ſeque credunt fluctibus, navemque impingunt. At vos, velut in ipſo Philoſophiæ confinio, & mercaturæ poſiti, hujusce inundanti oceano, pro viribus occurritis, & altera ſat abunde inſtructi eſtis. Iſta quidem vobis adventitia licet, in vitæ tamen commodum cedit; hæc vero avita ab origine poſſeſſio. Cujus etiamſi florem ab ipſis Deus decerpſit ramis, at ſemina tamen inſunt divinitus immiſſo meliora damno, quæ toti impertiuntur naturæ, ſemperque geſtiunt elici, appetuntque ut tandem regerminantia fructus, non ſecus ac planta nobilis, iterum effundant. Inopia vero obſtetricantis manent immatura. Atque hoc œſtrum eſt illud, quo veſtræ inquietantur animæ. Quod & me jam nunc haud certis paſſibus ad errandum adigit, quippe qui ſat novi quid ſit obſtetricari. Ego igitur cum lætam vos ob indolem prædicem, frontem plane exuam, ſi non gratificer. Quamvis autem opus hoc arduum ſit, in veſtram tamen gratiam aggrediendum putavi, ut ſemina,

πον πειρατίον ἔδοξα τὰ σπαργῶντα ἤδη τῶν σπερμάτων εἰς φῶς ἀγαγεῖν. Ὑμεῖς δὲ κἂν ταῖς ὠδῖσιν ἐπείγεσθε, μὴ πάνυ σπεύσητε τὴν ἀπότευξιν. οὐχ ὁ τυχὼν γὰρ ἐξ ἀμβλώσεως κίνδυνος τοῖς πρὸ ὥρας γλιχομένοις προϊέναι τὰ ἔκγονα.

II. Ὁ μὲν σκοπὸς ἡμῖν ἐπὶ τοῦ παρόντος, οὐ ῥητορικῆς θεωρία, οὐδέ τινα περὶ αὐτῆς ὁλόκληρον ἔκθεσιν παραδοῦναι, ἀλλὰ περὶ μερῶν τοῦ πολιτικοῦ λόγου, καὶ τῆς ἐκείνων διαθέσεώς τε καὶ χρήσεως διαλαβεῖν. σαφηνείας δὲ ἕνεκα καὶ τοῦ μὴ δοκεῖν (ὃ λέγεται) μῦθον ὑφαίνειν ἀκέφαλον, ὀλίγ᾽ ἄττα καὶ περὶ ὁλοσχερῶς τῆς πραγματείας ὡς ἐν παρόδῳ προανακεκρουκότες, καὶ εἰς αὐτὴν μεταβησόμεθα τὴν τοῦ προκειμένου διαθήρασιν. Τὴν ῥητορικὴν τοιγαροῦν τῶν μὲν ἐμπειρίαν χρηματισάντων, τῶν δὲ τέχνην, ἐνίων δὲ αὐτῇ οὐδὲ τὰ τῆς ἐπιστήμης πρεσβεῖα νεῖμαι ἀποκνησάντων. ἡμεῖς καὶ τὸ σύντομον ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ τὸ εὐπαρακολούθητον διώκοντες, τὰ μὲν τῶν ἄλλων παρέντες, ἃ περὶ αὐτῆς τῷ Ἀριστοτέλει ἔδοξεν (ὃν καὶ τοῦ λόγου ποδηγὸν ἐνστησόμεθα) διὰ βραχέων ὡς οἷόν τε ἀναπτύξωμεν.

quæ jam fœcunditate turgefcunt, in lucem producantur. Quod fi partus doloribus cruciamini, ne temere tamen feftinate. Illis enim grave ex abortu periculum accidit, qui fœtus præmature edere cupiunt.

II. Scopus hic nofter non eft meditari Rhetoricem, nec aliquem de ea tractatum integrum præbere; fed de partibus civilis orationis, & earum conftructione, ufuque differere. Quod ut elucefcat, & ne fabulam fine capite (ut ajunt) contexere videar, paucula de toto negotio obiter præmittemus, dein ad ipfam propofiti difquifitionem tranfibimus. Rhetoricam igitur cum alii fcientiam effe dicant, alii artem, plurimique ipfa fcientiæ privilegia tribuere non vereantur, nos etiam qui brevitati jam ftudemus, captuque facilia confectamur, aliorum opiniones omittentes, quæ de ea vifa funt Ariftoteli, cujus nos infiftimus veftigiis, quanta poffumus brevitate aperiemus.

III. Ἀμέλει

III. Ἀμέλει τοι ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ πρώτῳ τῶν πρὸς Θεοδέκτην, Δύναμιν φησὶν τὴν Ῥητορικὴν εἶναι περὶ ἕκαστον τοῦ θεωρῆσαι τὸ ἐνδεχόμενον πιθανόν. δύναμιν δὲ ἐνταῦθα οὐ φυσικήν τινα δεξιότητα ὑποληπτέον, ὃ δή τινες περὶ ῥητορικῆς ἐφαντάσθησαν. ἀλλ' ἣν συνίστησι γυμνασίας συνέχεια, ταῖς περὶ τὸ αὐτὸ καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἐνεργείαις. ἥτις καὶ τέχνη ἐστὶν, ὃ περὶ αὐτῆς ὁ Ἀριστοτέλης πολλαχοῦ ἀποφαίνεται. ὃ γὰρ πράττειν πεφύκασιν ἄνθρωποι, χαλεπῶς μὲν τοι καὶ σπανίως, ῥᾳδίως δὲ καὶ ὥς τε πολλὰ ἐθισθέντες, τοῦτο καὶ τὴν αἰτίαν προσλάβειεν, τέχνη γίνεται. τοιοῦτον δὲ ἡ Ῥητορική. καθ' ἣν καὶ πάντες φύσει μέχρι τινὸς ἐνεργοῦσι, καίπερ εἰκῆ καὶ ἐπισφαλῶς. ἐν ἕξει δὲ γενόμενοι διὰ συνηθείας, οὐκ ἔτι, ἀλλὰ ῥᾷστα καὶ ἐμμελῶς. ἐνδέχεται δὲ καὶ αἰτίαν θεωρεῖν. οἷον τίνα, καὶ τίνι τρόπῳ σχηματισθέντα τοὺς τοιούσδε πείθουσιν ἀκροατὰς, ἄλλως μὲν τοὺς πρὸς ἡδονὴν ἢ κέρδος ἀφορῶντας, ἑτέρως δὲ τοὺς φιλοδοξοῦντας. καὶ ὡδὶ μὲν ὄχλον, οὕτω δ' αὖ σοφοὺς καὶ τῷ δικαίῳ προσέχοντας. ὡσαύτως δὲ καὶ τοιῶσδε μὲν συντεθὲν

III. Aristoteles siquidem in primo ad Theodectem libro Rhetoricam, inquit, facultatem esse perspiciendi in unaquaque re, quod in ea est ad persuadendum idoneum. Per facultatem autem non naturalis aliqua ingenii dexteritas hic intelligenda, prout nonnulli de Rhetorica somniarunt; sed qualem comparat exercitatio continua, crebra sua, circa idem, & propter idem, actione. Quæ & Ars est, quod passim Aristoteles de ea demonstravit. Quod enim facere solent, sed arduc raroque homines, prompte vero cum accesserit assiduitas, id, & rationem adjungit, Ars efficitur. Tale vero quidpiam est Rhetorica, secundum quam omnes natura quadantenus operantur, temere tamen, & imprudenter. Qvum autem habitum assiduo conatu nacti sunt, non ita, sed expedite, & cum judicio. Liceat autem & causam inspicere, quæ nimirum, & quo vestita cultu valent ad auditores hosce vel illos persuadendum: aliter siquidem quos lucri, aut voluptatis γαργαλισμὸς titillat, aliter autem quos gloriæ, aut opinionis. Et hoc modo conciliatur vulgus,

προοίμιον, τοιῶδε τῷ λόγων γένει ἐφαρμόττει. ἄλλως δὲ, ἑτέρῳ καὶ πρὸς ἑτέρους. καὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως. τέχνη ἄρα ἡ ῥητορική. Ἡ δὲ τέχνη ἕξις ἐστὶ πρακτικὴ μετὰ λόγου. ἕξις δὲ οὖσα, καὶ ποιότης ἀναγκαίως. ἡ γὰρ ἕξις ποιότης ἐστὶν ἐπείσακτος ταῖς τῆς ψυχῆς δυνάμεσι καθ' ἣν τοιῶσδε τὸ ζῶον ἔσχηκεν, ἢ πρὸς ἑαυτὸ, ἢ πρὸς ἕτερον, οὐκοῦν ἡ ῥητορικὴ καὶ ποιότης ἐστὶν ἡ ἕξις, καὶ ἕξις ἡ τέχνη, καὶ τέχνη περὶ λόγους ἡ λογική. Ἀλλ' ὁ λόγος οὕτως ἀληθὴς μὲν, οὔπω δὲ ῥητορικὴ ἀποκεκριμένος, ἐπεὶ καὶ γραμματικῇ ἐφαρμόττειν καὶ διαλεκτικῇ ἐνδέχεται. ὅτου χάριν προσείληπται τὸ, περὶ ἕκαστον τῶν θεωρῆσαι τὸ ἐνδεχόμενον πιθανόν. καθ' ὃ, ἀντιδιαστέλλεται μὲν τῆς γραμματικῆς, ὡς μόνην τὴν ὀρθότητα καὶ σημασίαν σπουδαζούσης τοῦ λόγου. διακρίνεται δὲ καὶ τῆς διαλεκτικῆς, ἧς ἔργον κανόνα καὶ ὄργανον συγκροτῆσαι, δι' οὗ ἔχοιμεν ἐν μὲν τοῖς κατὰ θεωρίαν τοῦ ψεύδους τὸ ἀληθὲς, ἐν δὲ τοῖς πρακτέοις τῶν φαύλων τἀγαθὰ διελεῖν. μόνη δὲ ἡ ῥητορικὴ πᾶσαν περὶ τὸ πιθανὸν καταβάλλεται τὴν σπουδήν. καὶ τοῦ-

ſapientes iſto, & juſtitiæ myſtæ. Similiter & exordium ita compoſitum ſub tali genere orationis cadit, & talibus convenit auditoribus; ſin aliter, ſub alio, & aliis: & ſic de reliquis cenſendum. Eſt igitur Ars, Rhetorica. Ars autem habitus eſt efficiendi cum ratione. Habitus autem cum ſit, neceſſe quoque ut qualitas ſit. Habitus enim qualitas eſt in potentias animæ introducta, qua tali modo afficitur animal, vel erga ſe, vel alios. Eſt igitur Rhetorica qualitas qua habitus, & habitus qua Ars, Ars autem cum ratione, qua rationalis. Definitio autem hæc vera quidem, Rhetoricam tamen nondum ſatis diſtinxit, quoniam & Grammaticæ convenire poſſit, & Dialecticæ. Illud proinde additur, perſpiciendi in unaquaque re, quod in ea eſt ad perſuadendum idoneum. Hinc à Grammatica diſtinguitur, quæ ſolum curat, ut emendata ſit oratio, & ſignificans: à Dialectica vero, cujus eſt regulas, & inſtrumenta conficere, quibus veritatem in Theoreticis à falſitate, bonumque in practicis à malo diſtinguamus. Sola vero Rhetorica omnem in perſuadendo impendit operam. Et hoc de pro-

τὸ περὶ τοῦ δοθέντος ἁπλῶς δύναται θεωρεῖν: Οὐ γὰρ ἀφώρισται περί τι γένος ἡ τῆς ῥητορικῆς ὕλη, οἷον δὴ ταῖς λοιπαῖς τέχναις. τέκτωνι φέρε εἰπεῖν ξύλα. χαλκεῖ δὲ μέταλλα. καὶ καθεξῆς ὡσαύτως. ἀλλ' ἐφ' ὁτιοῦν ἡ ῥητορικὴ ἐπεκτείνεται τῶν συμπιπτόντων τῶν ἐν πολιτείαις ζητημάτων, πλὴν τῶν ἀσυστάτων. Ἔργον δ' αὐτῆς οὐ τὸ πεῖσαι πάντως, οὐδὲ γὰρ τεκτονικῆς τὸ τὴν κλίνην εἰς ἔργον προαγαγεῖν. ἀλλ' εἰδέναι ὡς ἂν προαχθείη εἰ μή τι τῶν ἐκτὸς διακώλυμα παρεμπέσοι. οὕτω τοι καὶ ῥητορικῆς τὸ ἐπίστασθαι περὶ ἑκάστου τῶν προβληθέντων, οὐ διδακτικῶς, ἀλλὰ πιστωτικῶς εἰπεῖν. ὅθεν καὶ τῶν ἐναντίων ἐστὶ διὰ τῶν κοινῶν καὶ ἐνδόξων κατασκευαστική: Τὸ δὲ τοῦ ῥήτορος ἔργον, τετραχῇ διανενέμηται, κατὰ τὰ τέσσαρα τῆς ῥητορικῆς μέρη. ἐν οἷς πρώτη μὲν καὶ οὐδαμῶς εὔληπτος, ἡ τῶν ῥητορικῶν προβλημάτων καὶ στάσεων θεωρία ἐστί. μεθ' ἣν ἡ τῶν πίστεων εὕρεσις, οὐχ ἧττον τὸ πολυσχεδὲς ἢ χρήσιμον ἔλαχε. καὶ παρὰ ταύτας ἡ τῶν εὑρεθέντων διάθεσις, καὶ τῶν λέξεων ἐκλογὴ καὶ ὑπόκρισις τῶν αὐτῶν.

posita definitione sufficiat. Non enim aliquo genere coarctatur Rhetoricæ materia, sicut Artium reliquarum. Lignario scilicet ligna destinantur, fabroque ærario metalla, & sic de singulis. At Rhetorica in omni versatur quæstione qua civili, exceptis quæ in disceptationem non veniunt. Munus autem Rhetoricæ non est persuadere semper, nec artis fabrilis lectum conficere, sed scire quomodo conficiatur, nisi internum aliquod impediat repagulum: ita nec Rhetoricæ de quocunque themate scientiam facere, aut docere, sed probabiliter tantum dicere. Unde & adstruendi contraria vim habet, è locis communibus, & probabilibus. Oratoris autem officium quadruplex est, secundum quatuor Rhetoricæ partes. Quarum prima & admodum difficilis est statuum, & quæstionum Rhetoricarum consideratio. Secunda, quæ non minus multiplex est, quam utilis, argumentorum est inventio. Tertia inventorum dispositio, & ultima verborum electio, eorumque decora voce, & gestu pronunciatio.

IV. τῶν

IV. Τῶν δὲ προβαλλομένων ἤγουν ζητουμένων, γένη εἰσὶ δύο. τὰ μὲν γὰρ συντείνει πρὸς αἵρεσιν καὶ φυγήν. οἷον εἰ πολεμητέον Φιλίππῳ. τὰ δὲ πρὸς γνῶσιν μόνον. οἷον πότερον ὁ κόσμος σφαιροειδής, ἢ οὔ. τούτων δὲ τὰ μὲν εἰσὶ καθόλου, ὅσα καὶ τῶν περιστατικῶν ἐξῃρημένα. οἷον εἰ ὅλως πολεμητέον. τὰ δὲ ἐπὶ μέρους ὡς τὸ, εἰ προσήκει Ἀθηναίοις ἄρασθαι τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον ὑπὲρ Ὀλυνθίων, ἐπὶ ἄρχοντος Καλλιμάχου. Ἔστι δ' ἐν ἑκατέρῳ τῷ γένει κοινὰ τὰ καθόλου κατασκευαστικὰ καὶ ἀνασκευαστικά. ὁ γὰρ δείξας παντὶ γαμητέον εἶναι, καὶ τῷ Σωκράτῃ πάντως καὶ Πλάτωνι ἔσται ἀποδεδειχώς. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνελὼν τὴν πρὸς ἑτεροδόξους φιλίαν, συνανεῖλεν (οἷον εἰπεῖν) καὶ τῶν μεταξὺ Πεισιστράτου καὶ Σόλωνος. Ἡ μέντοι Ῥητορικὴ τῶν κατὰ μέρος ἐστὶ θεωρητική τε καὶ πιθανουργική. ἔστι γὰρ πολιτικὸν ζήτημα (ὡς Ἑρμογένης ὡρίσατο) ἀμφισβήτησις λογικὴ ἐπὶ μέρους, ἐκ τῶν παρ' ἑκάστης κειμένων νόμων ἢ ἐθῶν, περὶ τοῦ νομισθέντος δικαίου, ἢ τοῦ καλοῦ, ἢ τοῦ συμφέροντος, ἢ καὶ πάντων ἅμα, ἢ ἐνίων. τὴν δὲ τῶν

IV. Propositorum autem sive quæstionum genera duo sunt. Quædam enim ad electionem, & evitationem spectant, ut an bellum cum Philippo gerendum. Quædam ad solam cognitionem, ut, an mundus sphæricæ sit figuræ, necne. Ex his, quædam Universales sunt, quales sunt, quæ omnibus nudantur circumstantiis, ut, an omnino sit pugnandum: quædam vero speciales, ut, an Athenienses deceat bellum contra Philippum suscipere pro Olynthiis archonte Callimacho. Sunt autem in utroque genere communes, generalesque confirmandi, & destruendi loci. Qui enim uxorem omni ducendam esse demonstrat, tum Socrati, & Platoni sine dubio demonstrabit. Sic etiam, qui amicitiam inter viros sententia discrepantes solvit, eam quoque extinxit, quæ inter Solonem, & Pisistratum. Attamen Rhetorica est particularium ars contemplativa, & persuasoria. Est enim quæstio civilis (ut definivit Hermogenes) disceptatio, vel controversia cum ratione suscepta, particularis, & finita, ex constitutis legibus, aut consuetudine uniuscujusque populi, de iis quæ habentur justa, aut honesta, aut utilia, vel de his omnibus simul, vel de

καθόλου

καθόλου καὶ ἀληθῶν ἔρευναν φιλοσόφοις ἡ Ῥητορικὴ παρίησι, τὸ εἶναι τῶν ὄντων οὐ τὸ δοκοῦν πολυπραγμονοῦσιν. εἰ δέ που καὶ Ῥήτορες ἅπτονται τῶν καθόλου, τοῦτο ἐφ' ὅσον αἱ τῶν κατὰ μέρος ἐργασίαι ταῖς τῶν καθόλου ἐμπεριέχονται, δρῶσιν. οὐ μὴν ἡγείσθω τις κατὰ μέρος ἡμᾶς λέγειν ἐνταῦθα τὰ ἑνὶ μόνῳ δοκοῦντα. ὧν ἀορ●ων ὄντων, ἀδύνατον καὶ νόμους θέσθαι, καὶ τεχνικῷ τινι κανόνι τὴν περίληψιν ποιῆσαι, ἀλλὰ τὰ τοιῶσδε ἢ τοιῶσδε ἔχουσιν. οἷον Ἀθηναίοις ἢ Λακεδαιμονίοις. Ἑκάτερον δὲ τῶν ἐκτεθέντων γενῶν, εἰς τρία τὴν διανομὴν εἴληχεν. εἰς ἃ καὶ πᾶσαι αἱ τῶν ῥητορευόντων στάσεις ἀνάγονται. τρεῖς γὰρ τὰς ἀνωτάτω ζητήσεις οἱ περὶ Ἑρμογένην τίθενται. εἰ ἔστι, τί ἐστιν. ὁποῖόν τί ἐστιν. ὧν τὸ μὲν πρῶτον διὰ τοῦ στοχασμοῦ θηρώμεθα. Ἔστι γὰρ στοχασμὸς, ἀδήλου πράγματος ἔλεγχος οὐσιώδης ἀπό τινος φανεροῦ σημείου, ἢ ἀπὸ τῆς περὶ τοῦ προσώπου ὑποψίας. Εἰ δὲ φανερὸν μὲν ᾖ τῇ οὐσίᾳ, δεόμενον δὲ προσθήκης εἰς ἀναπλήρωσιν, ποιεῖ τὴν ζήτησιν περὶ τὸ ἐλλεῖπον, καὶ ἡ στάσις ὁρικὴ προσηγόρευται, ὡς περὶ

quibusdam horum. Universalia autem, & vera Philosophis discutienda relinquit Rhetorica, qui rerum essentias perscrutantur, non apparentias. Quod si Rhetores quandoque Universalia tractent, hoc ideo faciunt, quod singularium argumenta in universalibus continentur. Ne tamen existimet quispiam nos hic singularia dicere quæ unico soli conveniunt. Quibus impossibile est, cum infinita sint, & leges ponere, & artificiali aliquo complecti canone. Sed vel hoc modo se habent, vel illo, ut vel Atheniensibus, vel Lacedæmoniis. Alterutrum autem è prædictis generibus, in tres distribuuntur partes, ad quas reducuntur omnes Rhetorum controversiæ. Tres enim has supremas quæstiones tradunt Hermogeniani. An sit? Quid sit? Quale sit? quarum primam conjectura indagamus. Est enim conjectura, rei obscuræ & incompertæ probatio ab ipsa re desumpta, in aliquo signo manifesto, vel ex suspicione aliqua de persona. Quod si de re ipsa compertum sit, desit autem aliquid, quod supplementi gratia adjici debet, insurgit quæstio de defectu isto, & status finitivus appellatur, quippe quòd de causæ finitione constituitur. Si vero factum judicandum

τὸ

τὸν ὅρον τοῦ προβληθέντος συνισταμένη. Ἂν μέντοι δῆλον καὶ ἐντελὲς ᾖ τὸ κρινόμενον, ἡ ζήτησις περὶ τὴν ποιότητα τοῦ πράγματος ἵσταται. ἢ καὶ γένος οὖσα, ἢ περὶ πρᾶγμα θεωρεῖται καὶ ποιεῖ τὰς λογιστικὰς στάσεις, ἢ περὶ ῥητὸν καὶ ποιεῖται τὰς νομικάς. Καὶ τῶν περὶ πρᾶγμα, ὅταν μὲν περὶ μέλλοντος ζητοῦσι, πραγματικὴν ἤκουσαν. ὅσαι δ' αὖ περὶ παρῳχημένου, γενικῶς μὲν δικαιολογία. ἥτις προσεχῶς μὲν τέμνεται εἰς ἀντίληψιν, ἥτις δὴ μονομερής. καὶ ἀντίθεσιν, ἥτις περιέχει τὰς τέτταρας ἀντιθετικάς. Ἀντίστασιν. Ἀντέγκλημα. Μετάστασιν. Συγγνώμην. Τῶν δὲ νομικῶν, ὅσαι περὶ τὸ αὐτὸ ῥητὸν εἰσὶ, τοῦ μὲν τῷ ῥητῷ κεχρημένου, τοῦδε τῇ διανοίᾳ, ῥητὸν καὶ διάνοια ἤκουσαν. ἐν οἷς δὲ ἀπὸ τοῦ ἐγγράφου καὶ ἄγραφόν τι συνάγεται, συλλογισμός. ἐπειδὰν δὲ ἡ ζήτησις περὶ δύο ἢ καὶ πλείω ῥητὰ εἴη ὑπεναντία, ἀντινομία. ἀμφιβολία τε παρὰ ταύτας καὶ τελευταία ἡ μετάληψις, ἢ καὶ παραγραφὴ λέγεται. καὶ ταῦτα μὲν Ἑρμογένης. Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ὑστέρων ἀναλυτικῶν, εἰς τέτ-

manifeſtum ſit, & perfectum, conſtituitur quæſtio de qualitate facti. Qualitatis autem nomen cum generale ſit, vel de facto diſquiſitionem habet, & efficitur ſtatus Rationalis, vel de legis verbis, naſciturque ſtatus Legitimus. In ſtatu autem rationali diſceptatio eſt, vel de re futura; & fit ſtatus Negotialis, vel de re præterita, & communi vocatur nomine ſtatus Juridicialis. Quæ continuo dividitur in ſtatum abſolutum, qui unius tantum parfis eſt, & in ſtatum aſſumptivum, qui quatuor alios ſtatus continet, ſtatum ſcilicet comparationis, ſtatum recriminationis, ſtatum translationis criminis, & ſtatum deprecationis. In ſtatu legitimo, vel de ſcripto uno, eodemque ambigitur, quando ſcilicet adverſariorum alter ſcripto utitur, alter ſententia, & vocatur ſtatus ſcripti, & ſcientiæ. Ubi vero à ſcripto colligitur aliquid non ſcriptum, ſtatus naſcitur ratiocinativus. Vel de ſcriptis duobus, aut pluribus inter ſe pugnantibus, & fit ſtatus, qui vocatur legum oppoſitio, ſtatusque ambiguus, ſive amphibolia; poſtremò ſtatus tranſumptivus, ſine exceptio. Et hæc Hermogenes. Ariſtoteles autem in ſecundo poſteriorum analyticorum libro qua-

ταρα

σαρα διεῖλε τὴν τῶν ζητουμένων συμπλήρωσιν. ὅτι ἐστὶ. διατί ἐστὶ. καὶ εἰ ἔστι. τί ἐστιν. ἐφ' ἑκάστου γὰρ τῶν ἀμφισβητουμένων πράγματός τινος ἐπιζητεῖται γνῶσις. αὕτη δὲ τετραχῆ τὴν διανομὴν εἴληχεν. Εἰ γὰρ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἁπλῶς ἀμφισβητούμενον τοῦ πράγματος, ὃ καὶ συνίστησι τὴν, εἰ ἐστὶ, ζήτησιν. ἢ τούτου ὁμολογουμένου, περὶ τοῦ ὅρου διαφερόμεθα, κἀντεῦθεν ἀνακύπτει ἡ τοῦ, τί ἐστι, ζήτησις. ἢ πάλιν καὶ τούτου κειμένου, τίνα εἰσὶν ἅπερ ἐκείνῳ συμβέβηκε, σκεπτόμεθα. ταυτὸν δὲ ἐστὶν, ὁποῖον τί ἐστὶ τὸ κείμενον, ἐξ οὗ ἡ τοῦ ὅτι περιέρχεται ζήτησις, περὶ τὴν τοῦ ὑποκειμένου στρεφομένη ποιότητα. Ἂν δὲ καὶ τοῦτο προσαποδοθείη, λοιπὸν εἴη διαμφισβητῆσαι περὶ τῆς αἰτίας, δι' ἣν τοιόνδε ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον. τοῦτο δὲ ἐστὶ, τὸ διατί ζητεῖν.

dripartitam fecit quæstionum divisionem, Quod sit. Cur sit. An sit. Quid sit. in singulis enim quæstionibus rei cujusque inquiritur cognitio, quæ quadrifariam dividitur; vel enim de existentia rei simpliciter ambigitur, unde oritur hæc quæstio, An sit? vel hoc omisso de essentia & definitione rei, unde & ista nascitur quæstio, Quid sit? vel hoc rursus posito de accidentibus ejus fit disceptatio (quod idem est, quale sit subjectum.) Et inde exurgit quæstio, quæ circa subjecti versatur qualitatem. Vel, si hoc detur, de causa, rei ultimo dubitatur, cur tale sit subjectum, & hinc fit quæstio, Cur sit.

V. Εἰ γοῦν ἰσάριθμα δεῖ εἶναι τοῖς γινωσκομένοις τὰ ζητούμενα, τέτταρα δὲ ταῦτα, ἀνάγκη πᾶσα κἀκεῖνα εἶναι τοσαῦτα. τί οὖν περὶ ταῦτα ῥητέον; ἢ ὅτι καίπερ Ἑρμογένης τὴν τετραμερῆ παρῆκε τοῦ Ἀριστοτέλους διαίρεσιν, ἅτε δὴ μὴ τὴν κατὰ φιλόσοφον ἀκριβῆ πραγματευόμενος ἔ-

V. Qvum igitur quæ quæruntur tot esse numero debent, quot ea, quæ cognoscuntur; hæc autem sunt quatuor, necesse est ista quoque totidem esse. Quid autem ad hæc dicendum? nisi quod Hermogenes quamvis quadripartitam istam Aristotelis non adhibuit distributionem, quippe quod subtilem

ρευναν, οὐ μὴν καὶ τὸ τέταρτον ἐκείνης μέρος, τὴν διὰ τί δηλαδὴ ζήτησιν παρέλειπεν. αὕτη γὰρ τὴν τινὸς αἰτίαν πολυπραγμονεῖ λαχοῦσα. εἰ μὲν ἐπ' ἀσυμπλόκου τινὸς καὶ ἀσυνθέτου θεωρεῖται, οἷον δι' ἣν αἰτίαν φίλιππος ζητεῖ τὴν εἴσω πυλῶν παρέλευσιν. ἢ ἐπὶ συμπεπλεγμένου τῆς καὶ συνθέτου, ὃ καὶ σπάνιον παρὰ ῥήτορσιν. οἷον, δι' ἣν αἰτίαν ἐκλείπει ὁ ἥλιος, παρὰ τί οὐκ ἀγαθὸν ὁ πρὸς ὁμόρους πόλεμος. Ἡ δὲ πίστις πολυσήμαντός ἐστι φωνή. πῆ μὲν ἐπὶ τοῦ πιστεύοντος λέγεται, καὶ ἔστιν ὑπόληψις περί τινος τῶν δοκούντων, ἢ κοινὴ ἤγουν τῷ πεφυκότι. πῆ δὲ τοῦ πιστωτικοῦ λόγου τὴν ὕλην, καὶ ἔστι στοιχεῖον ἢ τόπος ἐπιχειρήματος ἐνδόξου. δι' οὗ δύναιτ' ἄν τις πειθὼ ἀπεργάσασθαι. ἔστι δ' ὅτι καὶ ἀντὶ θάῤῥους ἐκλαμβάνεται. ὡς τὸ πίστιν ἔχειν, καὶ διδόναι πίστιν, καὶ δέχεσθαι. Κατὰ γοῦν τὸ δεύτερον σημαινόμενον ὁ Ἀριστοτέλης ἐπὶ τοῦ παρόντος γενικῶς τὴν πίστιν διέτεμε. τὰς μὲν προϋποκειμένας καὶ μὴ διὰ τῆς μεθόδου ποριζομένας τῷ ῥήτορι, ἀτέχνους ἐκάλεσεν. οἷαι εἰσὶ, νόμοι, συνθῆκαι, μαρτυρίαι, βάσανοι, ὅρκοι. Καὶ νό-

illam Philosophorum non moliebatur disquisitionem, non tamen quartum illud omisit membrum, quæstionem scilicet, cur sit? Hujus enim est indagare causam rei, vel cum de simplici aliqua re agatur, & non complexa, ut Cur velit Philippus intra portas (*) venire? vel de complena & composita, quæ rarior vocatur à dicendi magistris, ut quam ob causam sol deficiat, cur non utile sit contra finitimos bellum gerere. Vario autem genere usurpatur vox *πίστις*, quandoque siquidem de credente dicitur, & est opinio de re aliqua probabili, vel in communi, vel saltem à natura, quandoque vero orationis materiam denotat afferentis fidem, estque principium, seu locus probabilium argumentorum, per quæ effici possit fides: quin &, pro fiducia non vero ponitur, hinc phrases illæ *πίστιν ἔχειν*, & *διδόναι πίστιν, καὶ δέχεσθαι*. In secundo hoc sensu Aristoteles generaliter fidem, seu probationes distribuit. Quasdam enim, quæ nulla Oratoris conquiruntur arte, inartificiales vocavit, quales sunt, leges, fœdera, testimonia, tormenta, jusjurandum. Lex autem civitatis consensus est in eadem re

(*) Thermopylas.

μος

μος μὲν οὖν καὶ αὐτὸν τοῦτον ὁμολόγημα πόλεως κοινὸν, διὰ γραμμάτων προστάττον πῶς χρὴ πράττειν ἕκαστα· Ὥσπερ ἡ συνθήκη παραφυὰς οἷά τις παρατέθηλε νόμος οὖσα τῶν κατὰ μέρος τισὶν ἴδιος. Μαρτυρία δὲ, ὁμολογία ἐστὶ συνειδότος ἀκούσιος. Καὶ ὁ παρὰ ταῦτα ὅρκος, ἡ μετὰ θείας παραλήψεως φάσις ἀναπόδεικτος. Ἐντέχνους δ' αὖ ἔσαι καὶ εὑρέσεως καὶ οἰκονομίας δέονται τῆς τοῦ Ῥήτορος μετὰ τέχνης. ἃς καὶ τρισὶ τούτοις διδάσκει συνίσασθαι. τῇ τε τοῦ λέγοντος ἐπιεικείᾳ. καὶ τῇ περὶ οὗ λέγει ἀποδείξει. καὶ ὑπὲρ ταῦτα, τῇ ποίᾳ τοῦ πρὸς ὃν ὁ λόγος, διαθέσει. Ἐπεὶ δὲ αὗται ὕλης ἐπέχουσι λόγον, ἤπου καὶ εἴδους δεήσονται. ἣν γὰρ ἐντεῦθεν ἔχει λαβὼν ὕλην ὁ Ῥήτωρ, οὐ φύρδην καὶ ἀκατασκεύως κέχρηται. ἀλλὰ πολυπράτερον ῥυθμίσας καὶ οἱονεὶ μορφώσας τοῖς ἐπιχειρήμασι κατὰ τὸ δοκοῦν, ἐπάγει τοῖς πράγμασιν ἐγκατάσκευον.

communis, designans literis singula, quo efficienda sunt modo. Cujus soboles quædam, ac veluti germen est, fœdus, quippe quod lex quædam est viris quibusdam propria. Testimonium autem est invita rei cognitæ, & tormentis elicita confessio. Denique jusjurandum est, cum obtestatione divina indemonstrabilis affirmatio. Artificiales autem quæ cogitantur, & disponuntur arte Oratoria, quas & tribus hisce consociari docet, dicentis æquitate, causæ demonstratione, judicisque dispositione. Quoniam autem hæ materiæ obtinent rationem, utique & formas exigent, quam enim hinc desumit materiam Rhetor, non tumultarie tractat, & sine artificio, sed cum multa arte effinxerit eam, & quasi formaverit ad libitum, concinnam eam inserit in causam.

VI. Εἰσὶ δὲ τῶν ἐπιχειρημάτων ἤπερ Ἀριστοτέλη ἐνταῦθα δοκεῖ, τὸν ἀριθμὸν τέτταρα. Συλλογισμός. Ἐπαγωγή. Ἐνθύμημα. Παράδειγμα. ὧν τοῖς μὲν δυσὶ πρώτοις, Διαλεκτι-

VI. Argumentationum autem quatuor ab Aristotele numerantur genera. Syllogismus, Inductio, Enthymema, Exemplum. E quibus duo prima Dialectici peculiariter

καὶ ὡς οἰκείοις χαίρουσι. κέχρηνται δὲ καὶ ῥήτορες, ἀλλ' ὑπτιώτερον πῶς καὶ πλατύτερον ἐκφέροντες. ὁ γὰρ ῥήτωρ εὐρούστερος μὲν διαλεκτικοῦ. τούτου δ' ἐκεῖνος ἐστὶν ἀκριβέστερος. ἐνθένδε καὶ Ζήνων, τὴν μὲν ἐκπεπταμένην εἴκαζε παλαιστῇ. συσταλμένην δὲ τὴν διαλεκτικήν. Τὰ λοιπὰ δὲ δύο, ῥητόρων ἰδιαίτατα. ἀνάλογον μὲν συλλογισμῷ τὸ ἐνθύμημα. ἐπαγωγῇ δὲ τὸ παράδειγμα. Ἔστι δὲ συλλογισμὸς (ὡς ἐν πολλοῖς ὥρισται τῷ φιλοσόφῳ) λόγος ἐν ᾧ τεθέντων τινῶν, ἕτερόν τι τῶν κειμένων ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει τῷ ταῦτα εἶναι. Ἐνταῦθα γένος ὢν ὁ λόγος, τῶν ἑτερογενῶν διακρίνει τὸν συλλογισμόν. τὰ δὲ λοιπὰ διαφορὰς ἀναπληροῦντα λόγον, πρὸς διάκρισιν τῶν ἑτεροειδῶν εἴληπται. Σύγκειται δὲ πᾶς συλλογισμὸς δυοῖν προτάσεων, καὶ τοῦ ἐκ τούτων συναγομένου συμπεράσματι. τεθέντων δὲ εἴρηται, ἐπειδὴ τὰς προτάσεις ὁμολογουμένας εἶναι χρεών. Ἕτερον δὲ τι τῶν κειμένων, διὰ τὸ συμπέρασμα, ὅ τῶν προτάσεων ᾗ τοιοῦτον, ἐστὶν ἕτερον. Ἀποκείσθω δὲ παράδειγμα τοῦ κατὰ ῥήτορας συλλογισμοῦ τόδε. Καὶ αὖθις δή τις φιλαπεχθῶς δια-

sibi vindicant, ab Oratoribus tamen non raro usurpantur, sed magis florida, fusaque exprimunt facundia. Est enim Orator Dialectico facundior, & iste Oratore subtilior. Unde & Zeno expansæ palmæ Rhetoricam comparavit, contractæ vero Dialecticam. Posteriora duo, proprius est Oratorum census. Enthymema Syllogismo affine est, & Inductioni Exemplum. Est autem Ratiocinatio, sive Syllogismus (ut fuse ab Aristotele definitur) oratio in qua quibusdam positis, quidpiam ab iis quæ posita sunt diversum, necessario colligitur, eo quod posita sunt. Oratio hic Genus est, & ab aliis diversi generis distinguit Syllogismum. Cætera vero differentiæ supplent vicem, & ponuntur, ut a reliquis specifica distinguatur Syllogismus. Omnis autem Syllogismus è duabus constat propositionibus, & ex his illata conclusione. Positis autem dicitur, quia oportet propositiones concessas esse, & apertas. Quiddam ab iis, quæ posita sunt diversum, eo quod conclusio qua talis diversa est à propositionibus. Tale autem ponatur Syllogismi Rhetorici exemplum. Cujus laudes ini-

κειμένοις

κειμένοις ἐν ἐπαίνου λόγῳ ἦν. θαυμάζειν γὰρ ἀνδρὸς ἀρετὴν οἶδε καὶ πολέμιος. οὕτως ὑπῆρχεν αἰδέσιμος τὴν ἀρετὴν ὁ ἀνήρ. Ἐνθύμημα δὲ ἐστὶν, ἀτελὴς συλλογισμὸς, ἐξ εἰκότων ἢ σημείων. ἐὰν γὰρ θατέρας τῶν εἰρημένων προτάσεων ὁ συλλογισμὸς ἀπολείπεται, ἐνθύμημα εἴωθε λέγεσθαι. τοῦτο γὰρ καὶ αὐτὸ παρίστησι τοὔνομα, ἀπὸ τοῦ ἐν θυμῷ, ἤτοι ἐν μνήμῃ τοῦ ἀκροατοῦ τὴν ἑτέραν καταλιμπάνειν τῶν προτάσεων τὸ λεγόμενον: Γίνεται δὲ ἐξ εἰκότων καὶ σημείων. Καὶ εἰκὸς μέν ἐστι, πρότασις ἔνδοξος τῶν ὡς ἐπὶ πολὺ γινομένων, ἢ μή. οἷον εἴ τις εἴποι, ὕσει, ἡ γὰρ ὥρα χειμέριος. Τὸ δὲ σημεῖον τριχῶς θεωρηθῆναι ἐνδέχεται. τὸ μὲν γὰρ ἐπὶ πλέον ἐστὶν οὗ λέγεται. οἷον ἡ γυνὴ ὅτι ἔγκυος σημεῖον, ὠχριᾷ γάρ. Τὸ δὲ ἐπ' ἔλαττον, ὡς εἴ τις εἴποι, Σταγειρῖται σοφοὶ, τοιοῦτος γὰρ ὁ Ἀριστοτέλης, Σταγειρίτης ὤν. Καὶ παρὰ ταῦτα, τὸ ἀναστρέφον, ὅπερ καὶ τεκμήριον λέγεται, ὃ μόνον τῶν σημείων ἐπειδ' ἂν ἀληθὲς ᾖ, οὐδαμῶς ἐστὶ λύσιμον. ὡς ὁ καπνὸς τοῦ πυρὸς σημεῖον: καὶ τοῦ ζῆν τὸ ἀναπνεῖν. Ἐνθυμήματος ἔστω παράδειγμα τόδε.

mici ipsi buccinant: Viri siquidem mirari virtutem, & insolens miles cogitur, vir fuit adeo virtute venerandus. Enthymema vero Syllogismus est imperfectus, è signis, & verisimilibus. Cum enim vel propositio, vel assumptio Syllogismi omittitur, Enthymema dici solet. Hoc enim indicat nomen ipsum, quod ab ἐνθυμῷ deducitur, quia nimirum in auditoris servatur memoria propositionum altera; è verisimilibus autem, & signis constát. Estque verisimile probabilis propositio eorum, quæ plerumque fieri, aut non fieri solent; veluti si quis dicat, pluet, hibernum enim tempus est. Tribus autem modis consideratur signum. Alia enim sunt, quæ sæpius accidere solent, ut gravida mulier est, signum enim, pallida est. Alia quæ raro, ut siquis dicat Stagiritæ sapientes sunt, quippe Aristoteles Stagirita sapiens erat. Alia denique sunt, quæ retrorsus idem valent, & τεκμήρια vocantur, quæ sola è signis vera sunt, & insolubilia, quemadmodum fumus est ignis signum, vitæque respiratio. Enthymematis exemplum sit hujusmodi: Et istius

Καὶ αὐτοῖς δὲ τοῖς φιλαπεχθῶς διακειμένοις ἐν ἐπαίνου λόγῳ ἦν, οὕτως ὑπῆρχεν αἰδέσιμος τὴν ἀρετὴν ὁ ἀνήρ. Ἐπαγωγὴ λόγος ἐστὶν ἀπὸ τῶν καθέκαστα καὶ γνωρίμων, τὶ τῶν καθόλου ἄγνωστον συνάγων. ὅθεν καὶ ἐπαγωγὴ εἴρηται ἐπὶ πολλοῖς τοῖς κατὰ μέρος ἀπαριθμημένοις καὶ ὁμολογουμένοις ὁλικόν τι ἐπάγουσα. τοιοῦτον ἐστὶ τὸ Δημοσθένους ἐν τῷ δευτέρῳ κατὰ Φιλίππου, ἔνθα βουλόμενος τὸ ἄπιστον παραστῆσαι τῆς ἐκείνου γνώμης. καὶ Ἀθηναίους φησὶν ἐξηπατηκέναι τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν, καὶ Ὀλυνθίους, καὶ τὰ τελευταῖα Θετταλούς. μέχρι ὅλως δὲ οὐδεὶς ἐστὶν ἐν ὅτῳ γα οὐ πεφενάκηκεν ἐκεῖνος. καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ὑπὲρ Ὀλυνθίων, τὸ τοῦ Φιλίππου δυνατὸν ἵνα διαλῦσαι προσθέμενος, ἐπαγωγῇ κέχρηται τοιᾷδε. Τὰ Θετταλῶν ἄπιστα ἐστὶν αὐτῷ καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίζειν καὶ τὰ ἑξῆς. Τὸ δὲ παράδειγμα ὅσον ἐστὶν ἀναλέξασθαι, ἐξ ὧν ἄλλοθι καὶ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἴρηται τῷ Φιλοσόφῳ, Λόγος ἐστὶ τινὸς τοῦ κατὰ μέρος ἀγνοουμένου διὰ μέρους γνωρίμου τε καὶ πιστοῦ δεικτικός. δεῖ γὰρ τὸ παράδειγμα καὶ μερικὸν εἶναι, καὶ τούτου τινὸς ἕνεκεν ἔκ τε τῶν προϋπαρ-

laudes inimici ipsi ebuccinabant, adeo venerandus erat virtute vir. Inductio est Oratio, in qua ex singularibus, & cognitis, Universale aliquod infertur incognitum. Unde & inductio dicitur, quia ex pluribus singularibus enumeratis, & concessis, generale quidpiam elicitur, & infertur. Quale est Demosthenis illud in Philippica secunda, ubi cum Philippi vellet perfidiam ostendere, Nam & Athenienses, inquit, decepit, cum Amphipolim se traditurum promiserat; Olynthios quoque, & demum Thessalos, ita ut nullus omnino mortalium extiterit immunis ab istius dolis. Et in Olynthiaca secunda, cum Philippi potentiam confringendam esse vehementer contenderet, tali usus est inductione: Thessali sunt Philippo infidi, & Magnesiam muniri vetuerunt &c. Exemplum autem quantum possumus conjectura consequi ex iis, quæ à Philosopho passim dicta sunt, Oratio est, qua singulare aliquid ignotum demonstratur per aliud singulare notum, certumque. Exemplum siquidem oportet & singulare esse, & à rebus gestis, aut ut gestis, desumi, non

ξάντων, ἢ ὡς προϋπαρξάντων εἰλῆφθαι, οὐδ' ἐξ ἀδόξων, ἢ προσώπων, ὅταν ἐς μίμησιν ἐπιφέρεται, ἢ γοῦν πραγμάτων, ἀλλ' ὁμοίως παρὰ πᾶσι νομιζομένων. Τῶν δὲ παραδειγμάτων δύο φησὶν εἴδη ὁ Ἀριστοτέλης. ὧν θάτερον μὲν ἐστὶ, τὸ τὰ προγεγενημένα λέγειν, θάτερον δὲ τὸ αὐτὸ αὐτὸν ποιεῖν. καὶ τοῦ μὲν πρώτου εἴδους παραδείγματα ἔστω τὸ τοῦ Δημοσθένους οἷον. Εἰ μὲν Ἀθηναῖοι Στρατοκλεῖ καὶ Ἱέρακι δεομένους συγκατέθεντο, εἶχον ἂν τότε τὴν Ἀμφίπολιν, καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἂν εἶεν ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων. Ταύτῃ δὲ εἰ Ὀλυνθίους πρεσβευομένους προήσωνται, μείζονα καταστήσουσι τὸν Φίλιππον, ἐξὸν καθελεῖν καὶ ῥᾷον τοῦ λοιποῦ χρῆσθαι. ὡσαύτως καὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπιτρέπειν συγχωρεῖν τοῖς μέγα δυναμένοις τῶν πολιτῶν τὴν παρὰ τοῦ πλήθους ἰσχὺν, παράδειγμα καθέστηκεν ἡ τοῦ Πεισιστράτου ἐπίθεσις, καὶ ὅλως τὰ τοῖς ἄλλοις κατορθώματα, ἢ συμφοραὶ, ἑτέροις διδάγματα γίνεται. Τὸ δ' αὐτὸν ποιεῖν (ὃ δεύτερον εἶδος εἰρήκαμεν τοῦ παραδείγματος) διεῖλεν ὁ Ἀριστοτέλης διχῇ. εἴς τε τὴν παραβολὴν, καὶ τὸν λόγον ἤτοι μῦθον. Ἔστι δὲ

ex ignotis, vel perſonis fictis, vel etiam rebus, ſed ab iis, quæ perinde recepta ſunt ab omnibus. Exemplorum autem ſpecies eſſe duas inquit Ariſtoteles, quarum altera eſt, cum ante geſta dicimus, altera cum eadem fingimus. Primæ ſpeciei exemplum ſit Demoſthenis illud, ut, Athenienſes quidem ſi Stratocli, & Hieraci conſuluiſſent implorantibus, tum certe Amphipolim habuiſſent, omnibus, quæ poſtea ſecuta ſunt, negotiis ſoluti. Quin & jam niſi legatis Olynthiacis auſcultaverint, incrementa virium ſuſcipiet Philippus, unde facilius civitatem evertere poſſit, aut in poſterum retinere. Similiter quoque non committendum eſſe civibus potentioribus imperium populi, Piſiſtrati demonſtratur exemplo. Aliorum denique res proſperæ, vel adverſæ documenta ſunt aliis. Secunda autem exempli ſpecies ab Ariſtotele diſtribuitur bifariam, in collationem, & in fabulam. Eſt autem collatio exemplum à rebus naturalibus, & quotidie geſtis ſumptum, ut amicum non debemus libere objurgantem repudiare, ſordide autem blandientes retinere. Ma-

παρα-

παραβολὴ, παράδειγμα ἀπὸ τῶν φύσει καὶ ὁσημέραι γιγνομένων λαμβανόμενον. οἷον, οὐ δεῖ τοὺς ἐπιτιμῶντας τῶν φίλων ἀποστρέφεσθαι, τοὺς δὲ κολακεύοντας προσίεσθαι. καὶ γὰρ παράφορος ἂν εἴη, ὃς τοὺς μὲν ἐπιστήμονας τῶν ἰατρῶν ἀποκρούσοιτο, ὅτι τοῖς αὐστηροῖς τῶν φαρμάκων τὴν θεραπείαν χαρίζονται, τοὺς δὲ ἠπίοις καὶ προσηνέσιν ἀπολοῦντας ἀσπάζοιτο. κἀκεῖνο. οὐκοῦν θέμις πλουτίνδην ἐκλέγεσθαι τοὺς ἀρχιερατεύσοντας, ἀλλὰ μὴ ἀριστίνδην. ὅμοιον γὰρ ὥσπερ εἴ τις τῷ μὲν ἀκριβῶς εἰδότι τὰ τῆς ποιμαντικῆς τὴν τοῦ ποιμαίνειν οὐκ ἐπιτρέπει φροντίδα. τῷ δὲ ἀβροτάτῳ, εἰ τύχῃ δὲ καὶ βορωτάτῳ, φέρων ἐγχειρίζει τὸ ποίμνιον, οὔτε χωρίων ἐπισταμένῳ τὰ ἔνυδρα καὶ ἐπίμονα, οὔτε λύκοις προσπολεμῆσαι, οὔτε τὸ ἀρρωστοῦν ἐπισκέψασθαι, ὃ δὴ ποιμένος ἐστὶν ἀρετὴ, ἀπό τε νομῶν καὶ ἐπὶ νομὰς εἰσελάσαι τε καὶ ἐξελάσαι, οὔτε εἰδότι, οὔτ' ἐθέλοντι. (ἕτερον) Ῥᾷστον ἡ μοχθηρία, καὶ πρόχειρος εἰς κακοῦ μεσιτείαν ὁ δρόμος. θᾶττον γὰρ ἄν τις ὀλίγης κακίας μεταλάβοι πλουσίως, ἢ ἀρετῆς βαθείας κατὰ μικρόν. ἐπεὶ καὶ μέλιτι μὲν μικρὸν ἀψίνθιον τάχιστα

μετα-

gnæ ſiquidem dementiæ eſt peritos medicos rejicere, quod acerbis remediis ſanant, eos vero conciliare ſibi, qui blandis, lenibusque ſauciant, & occidunt. Illud quoque, An cenſemus æqvum opulentiſſimos quoscunque ad Epiſcopatum eligi, non autem optimos. Perinde ac ſi quis viro pecuariæ perito curam gregis non committeret, ſed molli alicui, forſan & voraci, qui nec agros uliginoſos norit, nec ſiccos, qui nec à lupis protegere, nec morboſo mederi pecori poſſit (quod tamen paſtoris virtus eſt) qui denique nec compaſcere ſcit nec diſpacere, nec ſi ſciret, velit. Aliud. Facilis eſt in vitia animus, & incitatis accurritur paſſibus ad ſceleris patrocinium. Quisque enim vitiorum citius abſorbet amphoras, quam unicam virtutis pitiſſare poſſit guttulam. Quin & abſynthii mica celerrime communicat amaritudinem ſuam melli, at vix mellis duplum dulcore condiat abſynthium. Et parvus ſubductus lapillus, amnem totum præcipitem rapiet, vix autem, aut ne vix quidem fortiſſimis aggeribus coarctari poſſit, aut cohiberi. Fabulæ exempla ubi-

μεταδίδωσι τοῦ πικροῦ. μέλι δὲ, οὐδὲ τὸ διπλάσιον, ἀψινθίῳ τῆς ἑαυτοῦ γλυκύτητος. καὶ μικρὰ μὲν ὑποσπασθεῖσα ψηφὶς, ποταμὸν ὅλον ἑλκύσειεν ἂν ἐπὶ τὸ πρανὲς, ἐπισχεῖν δὲ ἢ ἀνακόψαι, μόλις ἂν δυναθεῖεν καὶ τὸ καρτερώτατον ἔρυμα. Μύθου δὲ παράδειγμα ἔστιν ἰδεῖν καὶ ἐπὶ πολλῶν τ' ἄλλων. ὃ δὲ Ἀριστοτέλης ἐκφέρει, τοιοῦτον ἐστίν. Αἴσωπος ἐν Σάμῳ συνηγορῶν δημαγωγῷ κρινομένῳ περὶ θανάτου, ἔφη. Ἀλώπεκα διαβαίνουσαν ποτὲ ποταμὸν, ἀποσθῆναι εἰς φάραγγα, οὐ δυναμένην δὲ ἐκβῆναι πολὺν χρόνον κακοπαθεῖν, καὶ κυνοραϊστὰς πολλοὺς ἔχεσθαι αὐτῆς. Ἐχῖνον δὲ πλανώμενον ὡς εἶδεν αὐτὴν κατοικτείροντα ἐρωτᾷν ἀφέλοι αὐτῆς τοὺς κυνοραϊστάς. τὴν δὲ οὐκ ἐᾷν. ἐρωμένου δὲ διατί; φάναι ὅτι οὗτοι μὲν πλήρεις μου ἤδη εἰσὶ καὶ ὀλίγον ἕλκουσιν αἷμα. ἐὰν δὲ τούτους ἀφέλῃ, ἕτεροι ἐλθόντες πεινῶντες, ἐκπίονταί μου τὸ λοιπὸν αἷμα. ἀτὰρ οὖν καὶ ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Σάμιοι, οὗτος μὲν οὐδὲν ἔτι βλάψει. πλούσιος γάρ ἐστιν. ἐὰν δὲ τοῦτον ἀποκτείνητε, ἕτεροι ἥξουσι πένητες, οἱ ὑμῖν ἀναλώσουσι τὰ κοινὰ κλέπτοντες. Δεῖ δὲ ἐν τούτοις ὡς οἷόν τε

que occurrunt. Quod autem produxit Ariſtoteles, tale eſt. Æſopus cum in Samo demagogum primatem populi capitis accerſitum defenderet, dixit, Vulpem cum fluvium tranſiret, in foveam decidiſſe; eique longo ibi tempore, cum exire non poſſet, afflictæ multas caninas muſcas inſediſſe: Eà tranſiens aſpexit hericius, miſertusque rogavit, ſi vellet, ut ab ea caninas muſcas evelleret, cumque ipſa negaſſet, cauſam, miratus, quærebat. Tunc illa, Jam, inquit, hæ ſaturatæ parum ſanguinis trahunt: quod ſi has tu excuties, fameſcentes venient aliæ, quæ quod mihi ſanguinis reſtat, totum ebibent. Sic igitur, dixit, vobis quoque, Viri Samii, nihil jam iſte locupletatus officit; ſi vero hunc interimetis; pauperes alii locum ejus occupabunt, qui civitatis pecuniam facile furando conſument. Similitudo autem in hiſce præcipue obſervanda eſt. Exempli enim virtus in eo poſita eſt, ut cum re quadret, cujus eſt exemplum; a-

τὸ ὅμοιον ὁρᾶν. παραδείγματος γὰρ ἀρετὴ, τὸ παραπλήσιον εἶναι, ᾧ παράδειγμα ἕπεται. ὡς ἂν διά τινος ἐνούσης ὁμοιότητος ἐκείνου, δηλωτικόν τι καὶ πιστικὸν γίγνηται.

deoque ut introducta rei similitudo ad illustrandum apta sit, & persuadendum.

VII. Εἴδη δὲ εἴτ᾽ οὖν γένη τῶν λόγων (ἀμφοτέρως γὰρ φίλον τῷ Ἀριστοτέλῃ προσαγορεύειν) παρὰ πάντων τρία ὡμολόγηται ταῦτα. ἐν οἷς πᾶσα ἡ τῶν ῥητόρων ὑποπερατοῦται τερθεία τε καὶ σπουδὴ ἐκπεραίνεται, καὶ ὧν ἐστιν ἀνεκφοίτητος. τὸ δημηγορικὸν δῆθεν. ὃ πολὺν λόγον ἐν ταῖς βουλαῖς ποιοῦσιν οἱ ῥήτορες. Τὸ δικανικὸν, ὥσπερ ἐν δικαστηρίοις οἱ ἀμφισβητοῦντες πρὸς ἀλλήλους διαγωνίζονται. καὶ παρὰ ταῦτα τὸ πανηγυρικὸν. ὃ τοῖς πανηγυρίζουσιν ἀποκεκλήρωται. οὐχ οὕτω μέντοι παντάπασιν ἀλλήλων εἰσὶν ἀνεπίδεκτα, ὡς ἀσεβὲς εἶναι νομίσαι κατηγορίας τοὺς συμβουλεύοντας ἅπτεσθαι, ἢ προτροπῆς τοὺς δικάζοντας. ἔστι γὰρ ὅτε καὶ ἐπιμίγνυται ἀντὶ ὕλης ἀλλήλοις καθιστάμενα. τὸ δὲ μήτε ὑπὲρ ταῦτα, μήτε ἐντὸς τούτων τὸν πολιτικὸν λόγον ἐγκλείεσθαι, ὁ μὲν Ἀριστοτέλης ἐς τοὺς ἀκροατὰς ἀναφέρει, ὅτι τρεῖς οὗτοι. καὶ τὴν αἰτίαν ἐπάγει. ὁ γὰρ ἐπαΐων ἢ

VII. Causarum igitur species, sive genera (nam utrasque appellationes tribuit Aristoteles) tria esse communi omnium approbatur calculo, in quibus tota Rhetorum Ars, & facundia absolvitur, & impenditur industria, & quas transire non possit sepes Orator. Deliberativum scilicet, quod à dicendi magistris in consultatione maxime ponitur. Judiciale, quod à litigantibus in foro, & judiciis usurpatur, cum inter se contendunt. Demonstrativum denique, quod, qui res, vel personas in conventu publico celebrant, sibi præcipue vindicant. Non tamen ita sibi invicem distincta sunt ista, ut facinus esse putemus deliberantibus accusare, aut illis suadere, qui in judiciis contendunt: stant enim quodammodo mutuis auxiliis omnia, & materia omnium commixta reperitur in omnibus. Quod autem nec extra ista vagatur, nec intra coarctatur civilis oratio, auditoribus tribuendum, quippe quod tres tantum sint, teste Aristotele. Et

θεωρὸς

θεωρὸς δεῖ καὶ τοῖς πανηγυρίζουσιν ἰδιώτης ἢ κριτής, καὶ εἰ μὲν περὶ μελλόντων, τοῖς δημηγοροῦσιν ἀκούειν ἐπιποθεῖ. εἰ δὲ περὶ γεγονότων, τοῖς ἀμφισβητοῦσιν ἐφέστηκεν. Ἕτεροι δέ τινες τὸ τριμερὲς τῆς ἡμετέρας ψυχῆς αἴτιον ἡγοῦνται τῆς τριάδος τῶν τοῦ πολιτικοῦ λόγου γενῶν. ὅπερ οὐδὲ ὁ Ἀριστοτέλης ἀποποιεῖται. Φασὶ γοῦν τὸ μὲν συμβουλευτικὸν ἀπὸ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ τὴν γένεσιν ἰσχεῖν. ἐξ ἐπιθυμίας γὰρ οἱ ἄνθρωποι ἢ τοῦ κτήσασθαι τι τῶν ὄντων ἢ δοκούντων ἀγαθῶν, ἢ ἀπαλλαγῆναι τῶν ἀνιαρῶν, ἐς τὸ συμβουλεύειν προάγονται. ὅτου χάριν καὶ εἰς δύο ταῦτα διήρηται ἀντικείμενα εἴδη, τὸ προτρεπτικὸν δῆθεν, καὶ ἀποτρεπτικόν. Τὸ δὲ δικανικὸν ὡς ἐκ πηγῆς πρόεισι τοῦ θυμικοῦ. κατηγορία γὰρ καὶ ἀπολογία τὰ ἐκείνου εἴδη τοῦ θυμοειδοῦς τε εἰσὶν ἔκγονα, καὶ οὐδ᾽ ἄνευ θυμοῦ ἐπιτηδεύεται. Τὸ δὲ πανηγυρικὸν ἰδίως τῷ λογικῷ μέρει ἀποκεκλήρωται, ἐπεὶ καὶ πρὸς ἔνδειξιν καὶ φιλοτιμίαν τὴν ἐν λόγοις ἀφορᾷ, καὶ γαληνιώσης δέεται τῆς ψυχῆς καὶ τῆς τῶν παθῶν στάσεως ἐκτὸς, καθὸ καὶ λόγος ἐπικρατεῖ τῶν ἀλόγων δυνάμεων, κἀκεῖναι μετεχόντως λογικαὶ γίνονται

rationem ſubjungit: auditor enim, vel ad delectationem convenit, & panegyricis gaudet, vel ut de cauſis judicet, iisque vel futuris, & deliberantes audit; vel de præteritis, & litigantibus aures præbet. Alii vero nonnulli triplicem animæ noſtræ potentiam cauſam eſſe autumant, quod tria ſint civilis orationis genera. Quam ſententiam nec ipſe rejicit Ariſtoteles. Proinde dicunt Deliberativum genus à concupiſcibili facultate originem ducere. Allecti enim homines cupiditate quadam obtinendi bona vera, vel ſaltem apparentia, aut evitandi mala, ad deliberandum ſtimulantur. Unde & in duas oppoſitas diſtribuitur ſpecies, ſuaſoriam ſcilicet & diſſuaſoriam. Genus autem Judiciale ab iraſcibili facultate tanquam à fonte fluit, & emanat. Accuſatio ſiquidem, & defenſio ejus ſpecies, genuina ſunt iſtius facultatis germina, nec exercentur omnino ſine æſtu quodam animi. Demonſtrativum autem genus rationali proprie facultati competit, quippe quod oſtentationi compoſitum eſt, & ad ſolum finem laudis & gloriæ tendit, ſerenam depoſcit, & tranquillam mentem, & ab affectuum motibus liberam. Sicut etiam ratio reliquis imperat poten-

τῇ πρὸς τὸ κρεῖττον ὑποταγῇ καὶ ἀναφορᾷ τελειούμεναι.

VIII. Σκοπὸς δὲ τοῦ μὲν συμβουλευτικοῦ, τὸ σύμφορον καὶ ἀσύμφορον. τοῦ δὲ δικανικοῦ, τὸ δίκαιον καὶ ἄδικον. τὸ δὲ καλὸν καὶ αἰσχρὸν, τοῦ πανηγυρικοῦ. καὶ τῷ καλῷ δὲ καὶ αἰσχρῷ πολλάκις ὁ συμβουλεύων κέχρηται, ἀναφέρων πρὸς τὸ τέλος τὸ ἴδιον. ὡσαύτως καὶ ὁ ἀμφισβητῶν τοῖς τοῦ συμβουλεύοντος, καὶ ἐναλλάξ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς ἐγχωροῦν ἦν τῷ τε συντόμῳ τῆς πραγματείας, καὶ τῷ ἡμῖν ἀνενοχλήτῳ, ἅλις ἔσω ἀνατεθεωρημένα. ἄλλως τε οὐδὲ πάνυ τι προσόδου οὔσης ἐς τὴν κατὰ ῥήτορας εὐστομίαν τῆς ἀκριβοῦς περὶ ταῦτα ἐξονυχίσεως, ἐπεὶ πράξει μᾶλλον ἢ θεωρίᾳ τὰ τῆς ῥητορικῆς (ἅτε δὴ καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν) πορίζεσθαι πέφυκεν. Ὥρα λοιπὸν καὶ ἐς αὐτὴν μεταβῆναι τὴν τῶν τοῦ πολιτικοῦ λόγου μερῶν ἔρευναν, ἣν ὡς συμφορωτάτην ἔγνωμεν τοῖς μαθητιῶσιν, οἷα δὴ ἦν ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ὅσον σθένος ἐξακριβῶσαι προεστησάμεθα.

tiis, ita & ipſæ rationis potentiæ ſuperioris imperio ſubjugantur, & conſummantur.

VIII. Finis autem generis Deliberativi eſt utile, & inutile; Judicialis juſtum & injuſtum; turpe & honeſtum Demonſtrativi. Qui conſulit autem, in turpi & honeſto verſatur ſæpe, & ad proprium finem refert. Sic & qui lite contendit conſulentis ſibi fines aſſumit, & vice verſa. Sed hæc pro rei compendio, & anguſtiis noſtris abunde ſufficiat evoluiſſe, præcipue cum ſubtilis horum diſquiſitio ad eloquentiam nihil conferat, quippe quod in exercitatione potius, quam nuda theoria, Rhetoricæ virtus (ut & aliarum artium) conſiſtit. Cæterum tempus eſt ut de civilis orationis partibus diſſerere aggrediar, cujus ingens erit ſtudioſis utilitas. Hæc autem ab ipſis (quod ajunt) carceribus diligenter excutere propoſuimus.

IX. Μέρη τοιγαροῦν τοῦ πολιτικοῦ λόγου, ὁ μὲν Ἀριστοτέλης δύο ταῦτα ἀναγκαῖα ἡγεῖται. τὴν πρόθεσιν ἣν καὶ πρόβλημα λέγει, καὶ τὴν πίστιν ἣν καλεῖ καὶ ἀπόδειξιν. ἀναγκαῖον γὰρ τὸν ἀποδεικνῦντα πάντως προειρηκέναι τὸ περὶ οὗ ἐπάγει τὰς ἀποδείξεις. τὸ γὰρ εἰπόντα μὴ ἀποδεῖξαι, μὴ ὅτι ἀπείθανον καὶ μάλα εὐήθους διανοίας ἐς πίστιν δεόμενον, ἀλλὰ δὴ καὶ γελοῖον. τὸ δὲ ἀποδεῖξαι μὴ προειπόντα, καὶ ὅλως ἀδύνατον. διὰ μέντοι τοῦ ἀκροατοῦ τὴν φαυλότητα, ἐγκερ·τέον οἴεται μετὰ τοῦ ἐπιλόγου καὶ τὸ προοίμιον. τὴν δὲ προκατάληψιν ἣν μετὰ τὸ προοίμιον τιθέασι τῶν πάλαι ῥητορευσάντων ἔνιοι, καὶ τῶν νῦν οἱ πλεῖστοι, τήν τε προκατασκευήν, ἣν μετὰ τὴν πρόθεσιν ἤτοι διήγησιν (ἀμφότερα γὰρ νοεῖν δεῖ τῷ τῆς προθέσεως ὀνόματι) συνάπτουσιν. ἀνασκευήν τε προσέτι, τὴν μετὰ τὴν πίστιν ἤτοι κατασκευήν. καὶ ἄλλα ὅσα ἐπινενοήκασι τινὲς κατὰ τὸ δοκοῦν τὰ ὁλοσχερῆ τοῦ λόγου κατακερματίζοντες μόρια, ληρώδη τε ἀποκαλεῖ, καὶ ἀνοίκειον βάρος τοῖς λόγοις περιαπτόμενα. ἣν γὰρ τῆς προθέσεως εἴτ' οὖν διηγήσεως ἀξιοῦσι προτίθεσθαι προκατάληψιν, τῇ πίστει ἐμ-

IX. Partes igitur Civilis orationis necessarias duas facit Aristoteles, propositionem scilicet quam & quæstionem vocat, fidemque quam demonstrationem appellat. Necesse enim est primo rem proponere, quæ demonstranda est. In oratione siquidem non demonstrare, non solum absurdum, & ad fidem faciendam invalidum, & ineptum, sed etiam ridiculum est. Demonstrare vero, & non proponere, vel præfari, æque est impossibile. Auditores autem cum male sint dispositi, immiscendum est, etiam cum conclusione procemium. Præsumtionem vero, sive προκατάληψιν, quæ à veterum Oratorum nonnullis, & recentiorum quamplurimis procemio postponitur, & præstructionem, quæ propositioni sive narrationi (ambo enim idem valent) confirmationem insuper, & confutationem, quæ fidei, & alia quæ confinxerunt nonnulli, qui ad libitum singulas Orationis partes minutatim discerpsere, ineptias vocat, & affanias, & quo sub pondere laborat Oratio. Præoccupatio siquidem, quam propositioni, sive narrationi præcedere autumant, fide continetur, quippe

περιέχεται τὸ προκαταλαβόντα πόρρωθεν τὸν ῥήτορα προανελέσθαι τὰ ἀντιπίπτοντα, καὶ ἐπιπροδιωκειμένῃ τῇ λύσει ἐπαγαγεῖν τὰ ἴδια, ὅπερ ἐστὶ προκαταλήψεως ἔργον, τῶν ἀγώνων πάντως ἐστὶν, ἐς οὓς ἀνασκευή τε μετὰ κατασκευῆς καὶ λύσεις καὶ ἀντιθέσεις ἀνάγονται. ἅπερ ἑνὶ τῷ τῆς πίστεως ὀνόματι τῷ Ἀριστοτέλει συμπεριείληπται. οὐ γὰρ μόνον ἐμπεδοῦντες, διὰ κατασκευῆς πιστοῦμεν τὰ ἡμέτερα, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον καὶ τὰ τῶν ἐναντίων ἀνασκευάζοντες, καὶ ἀσθενῆ ἀποφαίνοντες. Οὔτε μὴν οἱ τὴν προκατασκευὴν τιθέμενοι πλέον τι λέγουσι τῶν μηδὲ τιθεμένων. ἡ γὰρ κατασκευὴ ἔκθεσις ἐστὶ τῶν τῆς ὅλης ὑποθέσεως κεφαλαίων εἴπουν ζητημάτων, ὡς ἔστιν ἰδεῖν παρὰ Ἑρμογένει. ἥτις νυνὶ μὲν πρὸ τῆς προθέσεως τάττεται, καὶ μέρος τοῦ ὅλου γίνεται προοιμίου. εὐμαθείας γὰρ ἕνεκεν ἐπινενόηται. τοῦτο δὲ προοιμίου ἐστὶ φιλοτέχνημα. νυνὶ δὲ μετὰ τὴν πρόθεσιν, ὅτε καὶ προθέσεως χώραν ἀναπληροῖ, ἧς ἐστι προεκθέσθαι τὰ περὶ ὧν ὁ μετέπειτα λόγος, καὶ τοῖς ῥηθησομένοις ἐμποιῆσαι σαφήνειαν. Διὸ δεῖ τὰ μὲν τῶν ἄλλων ὡς περιττὰ καὶ ἀλυσιτελῆ πα-

quod è longinquo præoccupat orator, diluitq; objectiones & solutione insequenti proprias corroborat partes, quod præoccupationis est officium. Actionum præcipue ad quas confirmatio, & confutatio, solutiones, & objectiones reducuntur, quæ ab Aristotele sub hoc fidei nomine comprehensa sunt. Non solum enim confirmatione stabilimus partes nostras, sed Adversariorum potius diluimus, aut infirmamus. Neque vero qui præstructionem statuunt, amplius quid illis dicunt, qui non ponunt. Confirmatio enim est capitum, sive totius causæ quæstionum expositio, ut apud Hermogenem videre est. Quæ ante propositionem collocatur, integri quidem procœmii pars est. Docilitatis enim ergo conficta est. Docilitas autem exordii opus est, quandoque vero post propositionem collocatur, qvum propositionis locum supplet. Cujus est, exponere, de quibus habenda est futura oratio, facibusque illustrare causam. Relictis igitur aliorum supervacuis, & inutilibus partitionibus, quadripartitæ soli Aristotelis definitioni acquiescendum putamus. Itaque post procemium propositionem collocabimus, seu

ρωτά-

ρωσάμενοι, μόνῃ τῇ τοῦ Ἀριστοτέλους τετραμερεῖ ἐφησυχάσομεν διαιρέσει. Μετὰ γοῦν τὸ προοίμιον, πρόθεσιν ἤτοι πρόβλημα τάξομεν, ᾗ συνεπινοεῖται καὶ ἡ διήγησις. ἡ γὰρ πρόθεσις ἢ ἔκθεσις τῶν τῆς ὅλης ὑποθέσεως κεφαλαίων τε καὶ πραγμάτων, ἢ τῶν ἤδη συμβάντων καὶ εἰργασμένων διήγησις. Μετὰ τὴν πρόθεσιν εὐθὺς τὴν πίστιν συνάψομεν, ἥτις ἀνασκευήν τε ἐμπεριέχει καὶ κατασκευήν, καὶ ἁπλῶς ὅσα εἰς τοὺς ἀγῶνας ἀνήκει. Τελευταίῳ δὲ τῷ ἐπιλόγῳ χρητόμεθα, ἀναμιμνήσκοντες τοὺς ἐπαΐοντας τῶν προειρημένων, καὶ εἰς σύστασιν ἠθῶν παροξύνοντες. περὶ ὧν ἁπάντων ἐν τοῖς ἑξῆς διαληψίμεθα. Θεοῦ τοῦ τῶν λόγων προϊσταμένου, ποδηγετοῦντός τε καὶ συναίροντος.

thema, quod & narrationis cognoscitur nomine. Propositio siquidem narratio est, vel totius causæ capitum, vel rerum gestarum, ad causam pertinentium. Propositioni autem fidem subjungemus, quæ confirmationem complectitur, & refutationem, & quicquid omnino ad controversias spectat. Conclusio denique subjungenda erit, ubi quæ dicta fuerunt in memoriam auditorum revocabimus, & affectus aptis sententiis excitabimus. Quæ omnia ordine percurremus, Deo Duce, & Fautore.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΟΙΜΙΟΥ.

X. Εἴπερ ἐν ἄλλοις καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ προοιμίου φωνῆς τὸ τοῦ Κρατύλου παρὰ Πλάτωνι οἰκείως εἰρῆσθαι δοκεῖ, ἐνεῖναι δήπουθεν τοῖς ὀνόμασι ὀρθότητά τινα πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ἑκάστῳ σημαινομένων, καὶ οὐ συνθήκῃ μόνῃ καὶ ὁμολογίᾳ τοὺς πρώτως ὀνοματοθέντας ἐξενεγκεῖν τὰ ὀνόματα. ἐνδίδωσι γὰρ ἡμῖν ἐννοεῖν τὸ πρόσρημα τὸ πρὸ παντὸς τιθέμενον λό-

DE PROOEMIO.

X. Si de quoquam alia, certe de prooemii voce Cratyli illud apud Platonem non inconcinne dici videtur, inesse nimirum nominib' aptitudinem quandam explicandi illa, quæ per unumquodque significantur, nec institutione sola, & communi consensu primos onomothetas imposuisse nomina. Vox enim il-

γου,

γου, προπαρασκευαστικὸν πρόασμα, ἐκ τοῦ, πρὸ, μορίου, καὶ τῆς, οἴμη, φωνῆς. οὐ τὴν ὁδὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ᾠδὴν παρεμφαινούσης συμπλεκόμενον. ἐφ' ᾧ δὴ καὶ Ἀριστοτέλης τῷ τε ἐν ποιήσει προλόγῳ καὶ προαυλητῶν προαυλίῳ, συνέκρινε τὸ προοίμιον. οἷα γὰρ ἐκείνων, οἱ μὲν ποιηταὶ τῷ προλόγῳ, αὐληταὶ δὲ τῷ προαυλίῳ τὰς τῶν προσεχόντων ἀκοὰς οἱονεὶ προτελοῦσι τε, καὶ εἰς τοὐπιὸν τῆς ᾠδῆς ἀναγείρουσιν· οὕτω τοι καὶ οἱ ἀμφὶ τοὺς Ῥήτορας, οἷον τισὶ θελκτηρίοις παρορμήμασι τῷ προοιμίῳ ἐξευμαρίζουσι τὴν τῶν ἀκροωμένων ψυχὴν, καὶ ἐμπαράσκευον εἰς τὴν αὐτῆς ὑπόθεσιν ἀπεργάζονται. ταυτὸ δὲ τοῦτο καὶ ὁ τῆς οὐσίας αὐτοῦ δηλωτικὸς παρίστα λόγος, ὡς ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον ῥητορικῇ τῷ Φιλοσόφῳ ὥρισται. Προοίμιον, φησὶ, καθόλου μὲν εἰπεῖν, ἀκροατῶν ἐστὶ παρασκευὴ, καὶ τοῦ πράγματος ἐν κεφαλαίῳ μὴ εἰδόσι δήλωσις. Τοὺς μέντοι ἀκροατὰς τηνικαῦτα εἰώθαμεν ἀποχρώντως παρασκευᾶσθαι, ἐπειδὰν εὔνους τε ἡμῖν, καὶ τοῖς ῥηθησομένοις προσέχοντας, καὶ εὐμαθεῖς κατορθώσωμεν. Τοιγάρτοι ἐντεῦθεν συναγαγεῖν ἐστὶ τὰ τοῦ προοιμίου ἔργα. εὔνοιαν, προσοχὴν, εὐμά-

la, quæ omni præponitur Orationi nihil aliud nobis innuere videtur, quam præparatorium præludium ex particula πρὸ, & verbo οἴμη non ſolum compitum, ſed & canticum ſignificante, conflatum. Ideoque Ariſtoteles tum prologo apud poetas, tum apud tibicines proaulio comparavit procemium. Quemadmodum enim poëtæ prologo, & citharœdi pulſatione lyræ præparant attentos Auditores, facilesque reddunt, & ad futurum audiendum carmen erigunt eos excitantque; ſic quoque Oratores, Procemio, quaſi lenociniis quibusdam ſtimulisque incitant, alliciunt, & conciliant auditorum animos, & idoneos ad reliquam dictionem efficiunt. Hoc ipſum autem ejusdem indicat definitio, prout in Rhetorica ad Alexandrum definivit Philoſophus. Procemium, inquit, ut late ſumitur, præparatio eſt auditorum, cauſæque per capita non ſcientibus declaratio. Auditores autem tum demum abunde præparare ſolemus, cum benevolos nobis, & attentos, docilesque fecerimus. Hinc itaque colligere licet procemii officia, benevolentiam puta, attentionem, docilitatem.

θειαν.

θειαν. ἅπερ ἅμα πάντα ἐμφιλοχωρεῖν ἐπὶ παντὸς προοιμίου, οὐ πάντως ἐστὶν ἐπάναγκες, ἀλλ' ἅττα γε, τι εἶδος τοῦ λόγου, καὶ ἡ τοῦ ἀκροατοῦ διάθεσις ἀπαιτεῖ. ἔστι δ' οὗ καὶ ὁλοσχεροῦς τοῦ προοιμίου ὁ Ῥήτωρ ὀλιγωρεῖ, ὡς ἐν τοῖς ἑξῆς εἰσόμεθα. ἐν οἷς μέντοι χρηστέα ἦν καὶ ὅθεν ἂν νῦν εὐπορήσαιμεν, τὰ νῦν πειρατέον εἰπεῖν.

In quibus singulis hærere in omni procœmio non est necessarium, sed iis tantum quæ vel Orationis genus exigat, vel auditorum dispositio. Quandoque vero totum omittit procœmium Rhetor, ut in sequentibus dicemus. Quibus tamen procœmia utenda sunt ista, & unde petenda, jam nunc aggrediendum dicere.

ΠΕΡΙ ΕΥΝΟΙΑΣ.

XI. Εὔνοια μὲν οὖν θηρᾶσθαι καὶ ἄλλοις πέφυκε, μάλιστα δὲ ἐκ τεττάρων τούτων. ἐπαίνου τῶν ἀκουόντων. συστάσεως τοῦ οἰκείου προσώπου. ἐκ διαβολῆς τῶν ἀντιδίκων. καὶ λύσεως τῶν ἀντιπιπτόντων. ὧν τοῦ μὲν πρώτου ἔστω παράδειγμα τὸ τοῦ Ἰσοκράτους ἐν Πλαταϊκῷ. Εἰδότες ὑμᾶς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τοῖς ἀδικουμένοις προθύμως βοηθεῖν εἰθισμένους, καὶ τοῖς εὐεργέταις μεγίστην χάριν ἀποδιδόναι, καὶ τὰ ἑξῆς. τό, τε Δημοσθενικὸν ἐκεῖνο ἐν τῷ πέμπτῳ ὑπὲρ Ὀλυνθίων, ἐν ᾧ ἐκ πλαγίου ὁ Ῥήτωρ ἐπαινῶν τοὺς Ἀθηναίους ὡς χρημάτων ὑπερόπτας, καὶ πρὸ παντὸς τιθεμένους τὸ συμφέρον τῆς πόλεως, τὴν παρ' ἐκείνων εὔνοιαν σφετερίζεται. τούτοις προσεοικὸς καὶ

DE BENEVOLENTIA.

XI. Cum benevolentiam aliis è locis, tum maxime ex hisce quatuor captare liceat, laude ipsius rei, conciliatione personæ nostræ, criminatione Adversariorum, & solutione objectionum. Exemplum primi sit illud Isocratis in Plataica. Cum vos perspexeram, Viri Athenienses, & afflictis solitos libenter succurrere, & benefactoribus gratias remetiri dignas &c. Demosthenicum quoque illud in quinta Olynthiaca, ubi Orator laudibus Athenienses evehens, quod contemptas proculcarent opes, & quod inter curas eorum maximas fuit civitatis commodum, sic demum benevolentiam eorum conciliat. Hisce consentaneum & illud, quod

οἱ Κορίνθιοι κέχρηνται πρὸς Λακεδαιμονίους ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ξυγγραφῶν Θουκυδίδου. καὶ παρὰ ταῦτα τὸ Κλέωνος, ὡς πρὸς Ἀθηναίους ἐν τῇ τρίτῃ.

Corinthii habuerunt ad Lacedæmonios in primo libro historiarum Thucydidis; adde & Cleonis illud tanquam ad Athenienses libro tertio.

XII. Τοῦ δὲ δευτέρου, τὸ τοῦ περὶ στεφάνου μάλιστα προσφυές. ἔνθα ὁ ῥήτωρ τοῖς πολίταις ἑαυτὸν συνιστὰς, τὸ φιλόδημον αὐτοῦ καὶ εὔνουν μεθ' ὅρκου τ' ἐμπεδοῖ, καὶ τοῦτο παρ' ἐκείνων τοῖς ἴσοις μέτροις ἀνταπαιτεῖ. Πρῶτον μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις, ὅσην εὔνοιαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ, τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι παρ' ὑμῶν ἐς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα. Ἐκ διαβολῆς τῶν ἀντιδίκων πεφροιμίασται τῷ ῥήτορι ὁ κατὰ Μειδίου λόγος. Τὴν μὲν ἀσέλγειαν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τὴν ὕβριν, ᾗ πρὸς ἅπαντας ἀεὶ χρῆται Μειδίας, οὐδένα οὔθ' ὑμῶν, οὔτε τῶν ἄλλων πολιτῶν ἀγνοεῖν οἴομαι. καὶ τὰ ὅμοια. Τοῦ τοιούτου δὲ γένους καὶ ὁ περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ καὶ συμμοριῶν λόγος, οἷς ἐντυχεῖν ῥᾷον ὁπηνίκα ὑμῖν πρὸ ἔργου γένηται. Λοιπὰ γοῦν ὅσα ἐκ τῆς τῶν ἀντιπιπτόντων λύσεως. ἣ καὶ πο-

XII. Appositum vero secundi exemplum videtur illud in oratione de corona. Ubi orator civibus se concilians suum erga populum amorem ostentat, affectumque cum juramento confirmat, idemque ab iis pariter exigit. Primum equidem Viri Athenienses, Divos ego, Deasque precor omnes, ut quanta vos omnes, vestramque civitatem perpetuo complexus sum benevolentia, tantam & mihi præstetis in hac actione. Ex criminatione adversariorum proœmium petit oratio Demosthenis adversus Midiam. Qua petulantia, Judices, & contumelia in omnes utatur Midias, neminem neque vestrum, neque aliorum civium ignorare arbitror, & similia. Hujus autem generis illa de Decuriis, & iis in Chersoneso constitutis oratio, quam consulere possitis, cum operæ pretium visum fuerit. Reliquum est, ut de objectionum solutione dicamus. Cujus varia admodum est

λυειδής.

λυχεδῆ τὴν σκέψιν εἴληχεν, ἅτε δὴ καὶ τὰ ἀντιπίπτοντα. τὰ μὲν γὰρ παρὰ τὸ διάφορον ἀνακύπτει τῆς τῶν προσώπων σχέσεως, ἐξ ὧν ὁ λόγος σύγκειται. τὰ δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἀναφύεται, καὶ τῆς αἰτίας δι' ἣν ὁ λόγος. ἔνια δὲ προξενεῖ ἢ τὸ τοῦ χρόνου ἀνοίκειον, περὶ ἃ καὶ καθ' ἃ πάντα εἰκός ἐστι τὰς ἀμφισβητήσεις τε καὶ κρίσεις ποιεῖσθαι τὸν νουνεχῶς ἐπαΐοντα. ἐπεὶ καὶ φιλεῖ παρὰ ταῦτα ὡς τὰ πολλὰ παραχρέεσθαι ἡ ἀλήθεια.

tractatio, ficut & ipfarum objectionum. Quædam enim è diverfis exfurgunt perfonarum difpofitionibus, è quibus conftat Oratio. Quædam autem ab ipfis oriuntur rebus, caufaque propter quam habetur Oratio. Alia quoque à tempore non idoneo, de quibus omnibus quæftiones fcrupulosque faciat attentus Auditor. Ab iftis quippe non raro veritas infirmari folet.

XIII. Ἐκ μὲν οὖν τῶν προσώπων τοιάδε ἀντιπίπτειν ἐνδέχεται. οἷον φέρε εἰπεῖν, τίς ὢν λέγεις, καὶ πρὸς τίνας. ἢ νεώτερος πρὸς πρεσβυτέρους συνέσει τε καὶ σοφίᾳ κεκοσμημένους, ὃ κάλλιστα τῷ Ἰσοκράτει διάκειται ἐν Ἀρχιδάμῳ. Ἴσως τινὲς ὑμῶν θαυμάζουσιν, ὅτι τὸν ἄλλον χρόνον ἐμμεμενηκὼς τοῖς τῆς πόλεως νομίμοις, καὶ τὰ λοιπά. καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ πρώτῳ τῶν κατὰ Φιλίππου. ἢ πάλιν, εἴ τις πρεσβύτης ὤν, δημηγορεῖ παρὰ τὸ εἰωθὸς, καὶ εἴ τις μηδὲν πρότερον εἰρηκώς. οἱ γὰρ τοιοῦτοι κέρδους ἕνεκα τινὸς ἰδίου ἐπὶ τὸ λέγειν ὁρμῆσαι δοκοῦσιν. ἔπειτα ἐὰν συνεχῶς λέγῃ, τοῦτο γὰρ οὐχ ὅπως

XIII. E perfonis igitur talia poffunt objici, nimirum, quis dicit, & ad quos. An juvenis ad viros ætate provectos, & eruditione fapientiaque exultos. Ifocrates hoc optime & acriter perfequitur in Archidamo. Mirentur forfan è vobis nonnulli, quod civitatis legibus immoratus fum &c. Demofthenes quoque in oratione prima contra Philippum, an, vice verfa, fenex aliquis præter morem concionetur, qui in roftra nunquam afcenderat antea. Ifti quippe alicujus privati commodi gratia ad dicendum ftimulari videntur. Si vero

πολυπράγμων, ἀλλὰ καὶ ὕβριν διὰ τὸν κόρον ἐμποιεῖ τοῖς ἀκούουσι. καὶ ταύτην τοιγαροῦν ἀποκρούειν δεῖ τὴν ὑπόνοιαν, τὰς αἰτίας ἀναφέρων, ἢ εἰς τὴν σπάνιν τῶν συμβουλευόντων, ἢ εἰς τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, ἢ ἐπὶ τὸν ἀντίδικον, καὶ ἐπ' ἄλλο τι τοιοῦτον. ὡς ἄλλοι τε, καὶ ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς Λεώχαριν, Αἴτιος μὲν δὴ Λεώχαρις οὑτοσὶ ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τοῦ καὶ αὐτὸν κρίνεσθαι, καὶ ἐμὲ νεώτερον λέγειν ἐν ὑμῖν, ἀξιῶν κληρονομεῖν ὧν οὐ προσῆκεν αὐτῷ, καὶ ὑπὲρ τούτων ψευδῆ διαμαρτυρίαν πρὸς τῷ ἄρχοντι ποιησάμενος. καὶ τὰ λοιπά.

ſemper premat pulpita, ardelio judicabitur, & ex audiendi faſtidio petulantes efficit auditores. Hoc itaque removeri poſſit obſtaculum, ſi cauſam transferas ad conſulentium paucitatem, vel ad magnitudinem periculi, vel ſaltem ad adverſarios, aut aliud quidpiam. Quod & alii, ipſeque Demoſthenes fecit in oratione adverſus Leocharim. Culpa Leocharis fit, Judices, ut & ipſe in jus vocetur, & ego Adoleſcens apud vos verba faciam: quod eas hæreditates cupere ſtudet, quæ nihil ad ipſum attinent, & propter eas falſo apud Prætorem teſtificatus eſt &c.

XIV. Εἶτα ἂν κατά τινος λέγῃς τῶν ἐν τῇ πόλει λαμπρῶν τε καὶ περιβλέπτων, αὐτὸς ἀφανὴς ὢν, ἤγουν μὴ ἰσοστάσιος, καὶ ταῦτα εἴγε διώκῃς ἐφ' οἷς ἐκεῖνος εὐδοκιμεῖ παρὰ τοῖς ἀκούουσι. τηνικαῦτα γὰρ πολὺ πρότερον ἐν προοιμίοις θεραπευτέον τὴν τοῦ ἀκροατοῦ διάθεσιν, εἶτα καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον ἰτέον. τοῦτο ἄριστα ἐν τῷ πρώτῳ πρὸς Πλάτωνα Ἀριστείδης περὶ Ῥητορικῆς ἐφιλοτεχνήσατο. Οἶμαι δεῖν ὅστις μέλλει τὰ δέοντα ἐρεῖν, ἢ ψήφου κύριος ὀρθῶς ἔσεσθαι, μὴ τοῦτο σκοπεῖν, μη-

XIV. Deinde ſi contra præclarum aliquem & ſpectatiſſimum inter cives verba facias; ipſe obſcurus cum ſis, aut inferioris ſaltem ſubſelli, maximeque ſi iis inſiſtas, quibus innoteſcit ille apud Auditores. Tum ſiquidem in exordiis prius curandus eſt Auditoris affectus, quam ad reliquam transeamus dictionem. Hoc ſummo cum artificio Ariſtides in oratione prima de Rhetorica contra Platonem egit. Exiſtimo equidem eum, qui vel recte dicturus, vel

δὲ βασκαίνειν, εἴ τινι τῶν προτέρων καὶ δόξαν ἐχόντων ἑτέρως εἰρῆσθαι περὶ αὐτῶν συμβέβηκε. καὶ τὰ ὅμοια. Σκοπεῖν δὲ καὶ πρὸς ταῦτα χρή, ἢ τῶν πρὸς ἔχθραν τίς ἐστι περὶ οὗ ὁ λόγος, ἢ τῶν ἐπιτηδείων, καὶ τῶν ἀφ᾽ αἵματος. ἐν οἷς δὴ ὑποψίας δεῖν ὁ ῥήτωρ, μὴ ὑπ᾽ εὐνοίας ἢ μίσους ἑλκόμενος μικρὰ τῆς ἀληθείας εἰκάζηται. Ταύτην μάλα ἐντέχνως ἀπεσκεύασε τὴν ὑπόνοιαν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, ἐν τῷ εἰς Γοργονίαν τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν ἐπιταφίῳ. Ἀδελφὴν ἐπαινῶν, τὰ οἰκεῖα θαυμάζομαι, οὐ μὴν ὅτι οἰκεῖα, διὰ τοῦτο ψευδῶς. ἀλλ᾽ ὅτι ἀληθῆ, διὰ τοῦτο ἐπαινετῶς. ἀληθῆ δὲ, οὐχ ὅτι δίκαια μόνον, ἀλλ᾽ ὅτι καὶ γινωσκόμενα, καὶ τῷ πρὸς χάριν οὐ συγχωρεῖται κἂν ἐθελήσωμεν.

æqvum ſit ſuffragium laturus, non id ſpectare debere, nec invidere, ſi quem priorum, ac celebrium virorum aliter eadem de re dixiſſe contingat &c. Perſpicere autem inſuper oportet, an inimicus ſit de quo verba facimus, an vero amicus, aut conſanguineus, ubi ſuſpicionem expurgare poſſit orator, ſi nec amore ſe, nec odio abductum profiteatur ad rei veritatem adumbrandam. Suſpicionem iſtam optime depulit Gregorius Theologus in funebri ſororis ſuæ Gorgoniæ oratione. Sororem laudans domeſtica prædicabo; non tamen quia domeſtica, ideo falſo, ſed quia vera, ideo laudabiliter. Vera autem non ſolum, quod juſta, ſed etiam nota: Non tamen ad gratiam, etiamſi velimus, loqui conceditur.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΣ ΑΝΤΙΠΙΠΤΟΝΤΩΝ.

XV. Τοῖς γοῦν εἰρημένοις, καὶ πρὸς τὰ ἀπὸ τῆς αἰτίας ἀντιφορμὰν ἕξομεν. ἅπερ ἡμῖν ἀντιβαίνειν δοκεῖ, ὁπηνίκα δι᾽ ἔχθραν, ἢ δι᾽ ὀργήν, καὶ πρὸς τὸ ἴδιον ἀφορῶντας κέρδος τὰς εὐθύνας εἰσφέρεσθαι ὑποπτευώμεθα, καὶ διὰ φιλίαν μᾶλλον, ἢ δι᾽ ἀρετὴν τοὺς ἐπαι-

DE OBJECTIONIBUS QUÆ AB IPSA CAUSA ORIUNTUR.

XV. Ex dictis igitur, & illa quæ à cauſa objiciuntur, refutare poterimus, quæ nobis adverſari videntur, qvum vel ob odium, aut iram, aut privatum ſaltem commodum accuſare ſuſpicemur, aut

νυμένους ἀποσεμνύνειν. παραδείγματα δὲ παρὰ τὰ ἐκτεθέντα, κἀκεῖνα οὐκ ἀπὸ σκοποῦ, οἷς ὁ Ῥήτωρ κέχρηται κατά τε Ἀριστοκράτους, καὶ Ὀνήτορος. Μηδεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίσῃ μήτε ἰδίας ἔχθρας ἐμὲ, μήτε μιᾶς ἕνεχ' ἥκειν Ἀριστοκράτους κατηγορήσαντα, καὶ τὰ λοιπά.

ob amorem potius, quam virtutem viros celebres laudare. Exempla vero non ſolum, quæ jam tradita ſunt, ſed ea quoque, quæ à Demoſthene adverſus Ariſtocratem, & Onetorem uſurpantur, ad propoſitum ſpectant. Nemo veſtrum, Athenienſes, putet me vel ullo privato odio adductum, venire ad Ariſtocratem accuſandum, vel &c.

ΤΑ ΑΝΤΙΠΙΠΤΟΝΤΑ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ.

XVI. Τὰ δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων ὧδί πως θεραπευτέα, οἷον εἰ μεγάλοις ἐγχειρεῖ καὶ δόξαν ἐσχηκόσι, τὸ τοῦ ἀγῶνος ἐργῶδες καὶ δυσαντίβλεπτον ὁμολογητέον ἐν προοιμίοις εὐθύς. οἷα δὴ τὰ πολλὰ μηχανῶνται οἱ πανηγυρίζοντες, ἀσθένειαν ἑαυτῶν, ἢ προπέτειαν παρ' αὐτὴν τὴν πρώτην τοῦ λόγου παρείσδυσιν καταγινώσκοντες, καὶ γλῶτταν καὶ λόγων φύσιν διαμεμφόμενοι, ὡς οὐχ ἱκανῶς ἐνδείξασθαι δυναμένην ὅσον εὐφημίας τῷ ἐγκωμιαζομένῳ πρόσεστι. κἀντεῦθεν τῶν τε θεωρῶν τὴν εὔνοιαν ἐπισπώμενοι, καὶ τῷ εὐφημουμένῳ εὔκλειαν μνηστευόμενοι. ἀποδέχεται γὰρ ὁ ἀκροατὴς τὸν λέγοντα μᾶλλον μετριοφρονοῦντα, εἴ τι καὶ εἰρωνεύοιτο, ἢ ἀναίδην ἀπανθαδιαζό-

OBJECTIONES AB IPSIS REBUS ORTÆ.

XVI. Quæ à rebus regeruntur, ſic removenda ſunt. Nimirum ſi magna quis aggrediatur, famaque celebria, in ipſo ſtatim Orationis limine quam duram ſuſcepit, ipſoque aſpectu terribilem provinciam confitendum. Sic ſæpe Oratores tenuitatem ſuàm, aut temeritatem in ipſis Orationis foribus arguunt, linguam ſtylumque incuſant, ac ſi impar eſſet omnis eorum conatus rei celebrandæ. Hinc totius coronæ conciliatur benevolentia, reique quam laudat, adorea acquiritur non exigua. Commendat ſiquidem Auditor Oratorem de ſe modeſte potius (quamvis & id diſſimulet) quam inſolenter ſumma cum impudentia judicantem. Ho-

μενον.

μενον. παραδείγμασι δὲ τούτων ἐπὶ πολλῶν καὶ ἄλλων ἐντεύξεσθε, καὶ παρὰ Γρηγορίῳ. Ἔμελλεν ἄρα πολλὰς ἡμῖν ὑποθέσεις τῶν λόγων ἀεὶ προτιθεὶς ὁ μέγας Βασίλειος. καὶ τὰ ὅμοια καὶ Ἀριστείδῃ ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ, τῷ εἰς Ῥώμην ἐγκωμίῳ, καὶ ἐν πρώτῳ τῶν ἱερῶν. Εἰ δ' ἔμπαλιν ἃ διέξεισι μικρά τε εἰσὶ καὶ εὔωνα, ἐπαύξειν πειρατέον, ἢ καθ' ἑαυτά, ἢ πρὸς ἐλάττω παραβαλλόμενα. ὡς Λουκιανὸς ἐν ἐγκωμίῳ τῆς μυίας. Εἰ δὲ τοῦτο οὐκ ἔνι, ἀλλὰ γοῦν ἀναγκαῖα, ἢ ἐπωφελῆ, ἢ δίκαια, καὶ τὰ ὅμοια ἀποδεικτέον, τούτοις αὐτοῖς καὶ ὅσα ἀτοπίαν ἔχειν δοκοῦντα, ἢ ἐπαχθῆ εἴη τοῖς ἀκροωμένοις θεραπεύσειν. ἢ μειῶν ταῦτα ἢ τὴν κατεπείγουσαν αἰτίαν ἐπάγων, ἢ τῷ ἀντιδίκῳ τὰς προφάσεις ἐπιφορτίζων, ἢ εἰς Θεὸν, ἢ εἰς τύχην, ἢ φύσιν, ἢ ἔθος ἀναφέρων τὸ αἴτιον. ἀνθ' ὧν ἁπάντων ἀπόχρη τό γε νῦν ἔχον διὰ τὸ σύντομον ἐν παραδείγματος λόγῳ, τὸ τοῦ Ἀριστείδοις ὑπὲρ τοῦ μηδ' ἑτέροις βοηθεῖν. Εἴ τι κἀμοὶ μέτεστιν ὦ Ἀθηναῖοι παρρησίας, πειράσομαι περὶ τῶν παρόντων εἰπεῖν ἃ γινώσκω, δεηθεὶς ὑμῶν μὴ θορυβῆσαι, πρὶν ἂν πάντων ἀκούσητε. καὶ τὰ ἑξῆς. ἀπὸ-

rum autem exempla tum apud alios scriptores passim occurrunt, tum apud Gregorium. Varia semper dicendi argumenta nobis præbere debet Basilius Magnus &c. Apud Aristidem quoque in Panathenaïco in roboris, & virtutis encomio, & in sacris. Contra vero si de vilibus, rebusque nullius momenti instituantur Oratio, enitendum est, ut adaugeantur ex collatione aliqua inter se, aut cum minoribus. Sic Lucianus in muscæ encomio. Si autem necessaria, aut utilia, aut justa, vel similia demonstranda sint, tum ab istis amovenda sunt omnia inconvenientia, auribusque fastidiosa. Vel minuenda sunt hæc, aut causa producenda, aut adversario culpa injicienda est, aut ad Deum, fortunam, naturam, moremve referenda. Pro quibus omnibus quia brevitati jam nunc studemus, Aristidis illud exempli vice sufficiat, in oratione de non ferendo opem aliis. Si mihi, Viri Athienses, fræna linguæ indulgere liceat, de negotiis præsentibus quæcunque novi aggrediar oratione persequi. Vos porro studiose comprecor, ut non prius mihi tumultuose obstrepatis, quam

δὲ τοῦ

δὲ τοῦ χρόνου ἀναφύονται ἡμῖν ἀντιῤῥήσεις, ὅτε εἰ σπεύσωμεν παρὰ τὸ προσῆκον τοὺς λόγους, ἢ καθύπιν γενώμεθα τοῦ καιροῦ ὑστεροῦντες. ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ στεφάνου Αἰσχίνῃ φαίνεται ἀνθυπενεγκών. τοῦτο ἄριστα ἐν προοιμίοις τῷ Ἰσοκράτει ἀνασκεύασται ἐν τῷ πανηγυρικῷ, ἔνθα φησὶν ὡδίπως. Ἔπειτα οὐδ' οἱ καιροί πω παρεληλύθασιν ὥστε μάτην εἶναι τὸ μεμνῆσθαι περὶ αὐτῶν. καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ περὶ μὲν ὧν ἡ εὔνοια θηραθείη, τοσαῦτα εἰρήσθω. οἷς δὲ προσοχὴ καὶ φιληκοΐα, ἑξῆς ῥητέον.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΟΧΗΣ.

XVII. Τὸ μὲν οὖν προσεκτικὸν ποιεῖν, ὁ Ἀριστοτέλης οὐχ ἧττον ἡγεῖται τῶν ἄλλων εἶναι μερῶν τοῦ λόγου, ἢ τοῦ προοιμίου, ἔξεστι γάρ φησι τῷ Ῥήτορι εἰ δ' ἂν τοῦ λόγου τοὺς ἀκροατὰς αἴσθοιτο εἰς ῥαθυμίαν ἀποκλίνοντας ἀνακαλέσασθαι. τὸ, καί μοι προσέχετε τὸν νοῦν, καὶ σκέψασθε τὶ πρὸς Θεοῦ, καὶ τὰ παραπλήσια παρενείρων. μάλιστα μέντοι οἷς προσέχειν πεφύκασιν ἄνθρωποι, ταῦτα εἰσὶ, τὰ μεγάλα. τὰ θαυμαστά. τὰ ἡδέα. τὰ φοβερά. τὰ καινά. τὰ συμφέροντα ἰδίᾳ ἑκάστῳ, καὶ πᾶσι κοινῇ. δίκαια. ῥάδια. ἀγαθά. καὶ

singula audiveritis &c. A tempore vero objectiones emergunt nobis si vel festinemus nimium oratione, vel tardi nimis in dicendo simus. Illud Demosthenes in oratione de corona Æschini objicere videtur. Hoc non in concinne Isocrates in Panegyricæ principio diluit, ubi sic effatur: Quia nondum temporis augustiis exclusum me perspicio, ita ut operam oleumque in istis recensendis perdere videar &c. Atque de benevolentia captanda hæc dicta sufficiant, unde autem attentos reddamus, deinceps dicendum.

DE ATTENTIONE.

XVII. Attentum igitur reddere, Aristoteles non minus omnium partium orationis interesse putat, quam proœmii. Licet enim Oratori, inquit, cum languescentes senserit Auditores, alta voce inclamare illud, Animadvertite quæso, & perpendite, aut similia inserere. Quibus vero præcipue solent homines attendere, enumerantur ista: magna, miranda, jucunda, terribilia, nova, proprie vel unicuique sigillatim, vel omnibus conjunctim utilia, justa, facilia, bona

εἴπ

εἴ τι τούτοις παραπλήσιον. ἅπερ εἰ δόξῃ λέγων ἄριστα, τὴν φιληκοΐαν ἐπισπάσεται. πάντων δ' ἑξῆς τῶν εἰρημένων ἐξενεγκεῖν παραδείγματα, καὶ περίεργον, μὴ ὅτι ὀχληρὸν, καὶ διατριβὴν ἡμῖν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐμποιοῦν. ἵνα μὴ μέντοι ὁ λόγος παντάπασιν ἀδέσποτος ᾖ, δύο ἢ τρία εἰς ἀκριβεστέραν τῶν εἰρημένων διάγνωσιν παρεισάξωμεν. τὰ λοιπὰ δὲ ῥᾷστα, καὶ παρ' ὑμῶν προσεξευρίσκεται. Ὁ γοῦν Ἰσοκράτης ὡδίπως τοῖς μεγάλοις ἐν τῷ περὶ εἰρήνης λόγῳ τὴν προσοχὴν προσπορίζεται. Ἅπαντες μὲν εἰώθασιν οἱ παριόντες ἐνθάδε, ταῦτα μέγιστα φάσκειν εἶναι, καὶ μάλιστα σπουδῆς ἄξια τῇ πόλει, περὶ ὧν ἂν αὐτοὶ μέλλωσι συμβουλεύειν, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἐν δὲ τῷ πανηγυρικῷ τοῖς κοινοῖς καὶ εἰς αὐτοὺς ἐκείνους εἰς οὓς καὶ ὁ λόγος ἀνήκουσιν, οἷς καὶ ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς Πολυκλέα. Τοῖς δ' αὖ ἡδέσι καὶ καινοῖς ὁ ῥήτωρ εἰς φιληκοΐαν ἐχρήσατο ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ὀλυνθιακῶν. Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. καὶ τὰ λοιπά. καὶ Ἀριστείδης ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνης καὶ πρὸς Ἀθηναίους. Ἦν μὲν ἔκπαλαι πάντης

& ejusdem farinæ quamplurima, quæ cum Oratori visum fuerit, optime attentionem conciliabunt. De quibus omnibus si exempla ordine producerem, non solum superfluum esset, sed etiam molestum, nobisque moras necteret immensas. Ne tamen vaga prorsus, & nuda videatur sine exemplorum appositione oratio, duo vel tria proferam ad ea quæ dicta sunt luculentius explicanda. Reliqua vero facilia vobis erunt, & expedita. Isocrates igitur hoc modo ex magnis attentionem lucratus est in oratione de pace. Solent omnes qui suggestum conscendunt, ea dicere, de quibus ipsi consilium daturi sunt, maximi esse momenti, & Reipublicæ plurimum interesse &c. In panegyrica vero è commnibus & ad eos ipsos, ad quos habetur oratio spectantibus, sicut & Demosthenes in oratione ad Polyclem. E jucundis rursus & novis attentionem Orator adeptus est in secunda Olynthiaca. Cum multis in rebus, Athenienses, perspici mihi posse videtur Deorum Immortalium benevolentia &c. Aristides quoque in Oratione pro pace inter Lacedæmonios & Athenienses: Quem olim diem omnes vi-

ἡμέραν ἰδεῖν ἐπεθυμοῦμεν, ἥδε ὅδ᾽ ἐστὶν ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι. καὶ τὰ λοιπά. Τοῖς φοβεροῖς δὲ, ἐν τοῖς κατὰ Φιλίππου λόγοις ὁ Ῥήτωρ κέχρηται, καὶ Ἰσοκράτης ἐν Ἀρεοπαγιτικῷ. Ἐγχωρεῖ δὲ πολλάκις καὶ ἐπαίνοις εἰς τὴν ἀκρόασιν παραθῆξαι τὸν ἐπαΐοντα. οἷον, τὴν μὲν ὑμῶν περὶ τὰ κοινὰ προθυμίαν εἰδὼς, ὦ ἄνδρες, καὶ ὅσον ἐπὶ τὴν ἐκείνων ἐπίδοσιν σπεύδετε. ἢ οὕτως. Οὐδ᾽ ἂν πάνυ ἐβουλόμην, ὦ ἄνδρες, εἶχον ὑμᾶς μὴ ἐπαινεῖν, ὅσην προτέραν ἐνδείξασθε προθυμίαν ἀκοῦσαι τῶν λέγειν διανοουμένων ἡμῶν, ἃ συνοίσειν καθ᾽ ἕνα καὶ κοινῇ τῇ πόλει πάσῃ ἐγνώκαμεν.

dere deſiderabamus, Lacedæmonii, hic eſt, qui nobis liberum de Athenienſibus judicium concedit. &c. Ex atrocibus vero, in orationibus contra Philippum attentos reddidit Orator; & Iſocrates in Areopagitica. Solemus autem & laudibus nonnunquam ad auſcultandum excitare Auditorem, ut: Cum veſtrum, Viri, erga Rempublicam ſtudium abunde perſpicerem, quantumque ad illius incumbitis ſalutem. Vel ſic: Non poſſum, Viri, ſi ſaltem vellem vos non laudare ob eximiam illam, quam vultu polliciti eſtis alacritatem auſcultandi nobis, quibus ea dicere ſtatutum eſt, quæ in ſingulorum, & totius civitatis commodum cedere cognovimus.

ΠΕΡΙ ΕΥΜΑΘΕΙΑΣ.

XVIII. Τὴν δὲ εὐμάθειαν, εἴ τις ἀρχὴν εἴποι καὶ βάσιν προσοχῆς καὶ εὐνοίας, οὐκ ἂν ἁμάρτοι. ἐκ ταύτης γὰρ ἐκεῖναι ἤρτηνται. μᾶλλον δὲ ἀπ᾽ αὐτῆς πᾶς λόγος οἷον ἐπὶ κρηπῖδος βέβηκεν. ἧς ἄνευ ἀνάγκη πᾶσα ἀργὸν μένειν, καὶ τοῦ οἰκείου τέλους ἥκιστα ἐπίβολον. ταύτῃ τοι καὶ Ἀριστοτέλης τοῦτο μόνον ἔργον τοῦ προοιμίου ἀναγκαιότατον τίθησι. τοιγαροῦν αὕτη προσ-

DE DOCILITATE.

XVIII. Docilitas vero ſi attentionis, & benevolentiæ quaſi baſis, & origo dicatur, à veritate non abhorret; quippe quod huic annexæ ſunt iſtæ, imo ab hac dependent ſola. Quin & huic non ſecus, ac ſtabili cuidam fundamini omnis innititur Oratio. Sine qua ſtagnet omnis, & ignavaſit neceſſe eſt, proprioque deſtituatur fine. Ea ratione hoc maxime neceſ-

γίνεσθαι

γίνεσθαι πέφυκε τῇ κεφαλαιώσει τῶν πραγμάτων, καὶ μάλιστα τοῦ τέλους, οὗ ἕνεκεν ὁ λόγος δηλώσει μετ' εὐκρινείας ὡς ἔνι καὶ καθαρότητος ἐκπεφασμένη, ἧς ἐν προοιμίῳ ὅσον σθένος ἐπιμελητέον. συμβάλλεται δὲ ταύτῃ διαφερόντως, καὶ τὸ οἴκοθεν μετενηνέχθαι τὰ προοίμια, καὶ αὖθις οἷον ἐνστάξαι τὸν τῇ ὑποθέσει ἐνδομυχοῦντα σκοπόν. οὐδὲν δ' ἧττον καὶ ἡ τῶν ῥηθησομένων κεφαλαίων διαίρεσις, ἣν καὶ προκατασκευήν τινες ἐχρημάτισαν. περὶ ἧς ἐν τῇ προθέσει διαληψόμεθα. ἔσθ' ὅτε γὰρ ἡ αὐτή ἐστι τῇ προθέσει, ὡς ἀνωτέρω εἰρηκότες ἐσμέν. Παραδείγματα δὲ τῆς ἐν προοιμίῳ εὐμαθείας ἔστω τὸ παρ' Ἰσοκράτῃ Παναθηναϊκὸν, καὶ περὶ ἀντιδόσεως. ἐν ᾧ διεξωδικώτατα πραγματεύεται τὴν εὐμάθειαν. Εἰ μὲν ὅμοιος ἦν ὁ λόγος ὁ μέλλων ἀναγνωσθήσεσθαι τοῖς πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἢ πρὸς τὰς ἀποδείξεις γεγραμμένοις. καὶ τὰ λοιπά. μάλιστα συχνοῖς καὶ παρὰ Δημοσθένει ἐντεύξεσθε παραδείγμασιν, εἰ καὶ μικρῶν ἐπιστήσετε. οὐ πόρρω λίαν τῆς ὑποθέσεως, καὶ τὸ τοῦ Πλάτωνος ἐν ἐπιταφίῳ. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν καθόλου τῷ προοιμίῳ προσηκόντων, ἅλις ἂν ἔχοι τοσαῦτα εἰρῆσθαι.

ſarium procemii munus ſtatuit Ariſtoteles. Hæc itaque adjungi rerum conſummationi ſolet, maximeque narrationi, quæ, quo fine inſtituitur oratio, ſumma cum puritate, & perſpicuitate expreſſit, cui in procemio pro viribus incumbendum. Confert autem huic potiſſimum, ut ex ipſis cauſæ viſceribus depromantur procemia, iisque ſenſim quaſi inſtilletur latitans in cauſa ſcopus. Nec quid obſtet illa in capitum, de quibus dicetur, diviſione, quam præparationem nonnulli appellarunt, de qua diſſerendum in propoſitione. Non nunquam enim concidit illa cum propoſitione, ut ſuperius diximus. Exempla vero docilitatis in procemio ſumantur ab Iſocrate in Panathenaïca, & in oratione de permutatione. Ubi fuſe admodum dociles conatur reddere auditores. Si hæc, quæ jam legetur, oratio, ſimilis eſſet iis, quæ vel ad forenſes controverſias, vel ad oſtentationem ſcribuntur. &c. Turmatim etiam vobis occurrunt apud Demoſthenem exempla, ſi vel minimum inſiſtatis. Nec multum ab hoc argumento alienum eſt Platonis illud in oratione funebri. Verum enimvero de procemii officiis ſuf-

λοιπὸν δ' ἂν εἴη εἰπεῖν καὶ τίνι ἑκάστῳ λόγῳ γένει ἐφαρμόττει τὰ προοίμια, καὶ τίσι, καὶ ἐκ τίνων κατασκευαστέα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΠΙΔΕΙΚΤΙΚΟΥ ΕΙΔΟΥΣ.

XIX. Τοῦ οὖν Ἐπιδεικτικοῦ εἴδους οὐδὲν οἰκεῖον ἡγεῖται ὁ Ἀριστοτέλης προοίμιον, ἀλλ' ὅθεν ἂν βουλομένῳ ᾖ τῷ Ῥήτορι ἔξεστι λαβεῖν καὶ συνάψαι τῇ ὑποθέσει τὸ ἐνδόσιμον. αἴτιον δὲ οἶμαι, τὸ μηδένα μᾶλλον σκοπὸν προτίθεσθαι τὸ τοιοῦτον εἶδος, ἢ τὴν ἐν λόγοις ἐπίδειξιν. ἥτις οὐδένα κωλύει πορίζεσθαι, ἐξ ὧν ὡνδήποτε συντεθῇ τὸ προοίμιον. εἴωθε μέντοι τὰ πολλὰ (ὡς καὶ αὐτῷ δοκεῖ τῷ Ἀριστοτέλει) ἐκ τεττάρων τούτων λέγεσθαι. Τὰ μὲν ἐξ ἐπαίνου, ἢ τῶν τὴν ἀρχὴν τὰς πανηγύρεις συγκροτησάντων, καθά που καὶ Περικλῆς ἐν ἐπιταφίῳ φησίν. ἢ τῶν ἀκροατῶν καὶ τῆς ἰδίας ἀρετῆς. ἢ γένους ἐκείνων, ἢ πόλεως, ἢ κατορθωμάτων, ἢ ἄλλας γέ που. ἔστι γὰρ οὐ σμικρὸν πλεονέκτημα τῷ ἐγκωμιάζοντι πρὸς ἡδονὴν εἶναι τοὺς λόγους τοῖς ἀκούουσιν. ἀμφότερα δὲ συνεῖρεν Ἰσοκράτης ἐν Εὐαγόρᾳ. ἅμα γὰρ ἐπαι-

ficiet in genere tam multa dixisse. Sequitur ut proxime dicamus, quæ cuique orationis generi congruunt exordia, & quibus, & unde depromenda sunt.

DE GENERE DEMONSTRATIVO.

XIX. Demonstrativo sane generi peculiare nullum esse autumat Aristoteles procemium, quin unde quaque Orator pro libitu desumat materiam, & finitæ quæstioni annectat exordium. Ob hanc ni fallor rationem, quod ad nullum alium collineat scopum genus hoc quam verborum strepitum, & ostentationem. Qua nihil impedit quo minus abundemus, quamvis exordium è quibuscunque componatur. Solet tamen ut plurimum (ipso suffragante Aristotele) à quatuor hisce desumi. A laude, vel eorum, qui primum celebritates illas congregarunt, sicut alicubi Pericles in oratione funebri, vel auditorum, vel propriæ virtutis, vel generis eorum, vel civitatis, vel rerum bene gestarum, aut aliarum denique rerum laude. Non leve enim oratori subsidium est, si voluptatem ex oratione percipiant Auditores. Ambo vero suavi ne-

νεῖ,

νεῖ τὸν ἀγῶνα, καὶ Νικοκλέα τὸν ἀθλοθέτην, πρὸς ὃν καὶ τὸν λόγον συνέθετο. Ὁρῶν ὦ Νικόκλης τιμῶντά σε τὸν τάφον τοῦ πατρὸς, οὐ μόνον τῷ πλήθει καὶ τῷ κάλλει τῶν ἐπιφερομένων, ἀλλὰ καὶ χοροῖς, καὶ μουσικῇ, καὶ γυμνικοῖς ἀγῶσι. καὶ τὰ ἑξῆς. Τὰ δὲ τοὐναντίον ἐκ ψόγου. ὡς Ἰσοκράτης ἐν πανηγυρικῷ, ἐν ᾧ μέμφεται τοὺς ἀθλοθέτας, ὅτι μηδεμίαν τοῖς εὐφρονοῦσιν εὔνοιαν πεποιήκασιν, εἰς δὲ τὴν τῶν σωμάτων ἀρετὴν πᾶσαν καταβάλλονται τὴν φροντίδα. Πολλάκις ἐθαύμασα τῶν τὰς πανηγύρεις συναγαγόντων, καὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας καταστησάντων. καὶ τὰ παραπλήσια. Τὰ δὲ ἀπὸ συμβουλῆς. καὶ τοῦτο διττῶς. ἢ ἀπὸ προτροπῆς, ὡς ὁ Πλάτων ἐν ἐπιταφίῳ. ἐν ᾧ λόγοις κοσμεῖν συμβουλεύει ἃ καλῶς ἐπράχθησαν ἔργα. Ἔργον μὲν ἡμῖν οἶδεν ἔχουσι τὰ προσήκοντα σφίσιν αὐτοῖς. καὶ τὰ λοιπά. ἢ ἐξ ἀποτροπῆς. οἷον δοκεῖ παρὰ Θουκυδίδῃ τὸ τοῦ Περικλέους ἐν ἐπιταφίῳ. Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων, ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλόν. Καὶ παρὰ ταῦτα ἀπὸ λύσεως τῶν ἀντιπιπτόντων τινός. ὡς εἴ τις πε-

xu conjunxit Isocrates in Evagora. Simul enim laudat certamina, & Nicoclem, qui certantibus præmia exhibuit, & ad quem oratio habita est. Qvum te viderem patris tui funus ornare, Nicocles, non magnifico tantum, & splendido apparatu, sed & choris, & musica, & ludis Gymnicis, &c. Contra vero nonnulla è vituperatione, ut Isocrates in Panegyrica, in qua athlothetas culpatur, quod sapientes flocci penderent, solas autem vires, roburque in deliciis haberent. Sæpe mirari soleo, quid in mentem iis venerit, qui celebritates has congregarunt, & ludos Gymnicos instituerunt &c. Quædam etiam à deliberatione, idque dupliciter, vel a suasione, ut Plato in oratione funebri, ubi res feliciter gestas verbis ornare conatur. Hi quidem revera habent præmia sibi ipsis consentanea &c. vel ex dissuasione, ut Periclis illud apud Thucydidem in oratione funebri. Multi quidem eorum, qui ex hoc loco verba fecerunt eum laudant, qui hanc orationem funebrem legi addidit, quasi præclarum esset, eos qui in bellis ceciderunt hac oratione decorari. Ab obje-

εἰ παραδόξου τινὸς λέγειν προθείη, ἢ χαλεποῦ, ἢ τῶν τοῖς πολλοῖς τεθρυλλημένων. ὧν τὰ προοίμια καὶ ἐρανίζεσθαι φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης πρὸς τῶν δικανικῶν τὸν συμβουλεύοντα. Καὶ τοῦ μὲν πρώτου ἔστω παράδειγμα τόνδε τὸν τρόπον. Οἶδα μὲν ὅτι παράδοξος ὑμῖν ὁ παρ' ἐμοῦ δόξει λόγος, καὶ μέχρι τοῦδε μήπω τισὶν εἰρημένος. εἶτα καὶ τὰς αἰτίας προθεὶς ἐπαγάγῃ τὰς λύσεις. Τοῦ δὲ χαλεποῦ, οἷα τὰ ἀνωτέρω, Γρηγορίου εἰς Βασίλειον, καὶ Ἀριστείδου. Τοῦ δὲ τρίτου τοιῶσδε. Πολλοῖς μὲν ἡ παροῦσα πανήγυρις καὶ παρὰ πολλῶν λόγοις τε καὶ συγγράμμασι πολλάκις τεθαύμασται. ἐξ ὧν εἰκός ἐστι μηδένα τῶν συνελθόντων εἶναι ὃς μὴ περὶ ταύτης, ἢ εἰρηκώς τι ἐστίν, ἢ παρά τινος λέγοντος ἤκουσεν. οὐ μὴν διὰ τοῦτο οὐκ ἔστι καὶ αὖθις εἰπεῖν τι καινὸν περὶ αὐτῆς καὶ λόγου μνήμης ἐπάξιον. κἂν γὰρ μόνη τῶν ἄλλων τεθαύμασται. ἀλλὰ μόνη τῶν ἄλλων ἐλάττω τῆς ἑαυτῆς ἀξίας ἐπῄνεται.

ctionum denique solutione. Cum scilicet proponat sibi aliquis de nota aliqua re, aut ardua, vel de rebus ubique decantatis dicere, quorum procemia & ex judicialibus depromere docet Aristoteles deliberantem. Exemplum primi tale sit. Paradoxiloqua vobis, sat scio, nostra videatur oratio, nec à tot retro seculis ad hoc ipsum tempus ab ullis dicta. Deinde cum rationes addideris, solutiones inducas. Secundi sit illa Gregorii ad Basilium, & Aristidis supra adducta. Tertii autem tale sit: Coronam hanc sæpe varii lingua styloque celebrarunt. Ideoque nullum huc confluxisse credo, qui laudes ejus vel non decantavit, vel ab aliis non accepit. Quare non est, ut quod novum comminiscar de ea magno dignum Elogio: licet enim hæc sola celebrata esset, at sola hæc pro dignitate, humani sermonis penuria, satis laudari non poterat.

ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΝΙΚΟΥ ΕΙΔΟΥΣ.

XX. Οἰκειοτέροις δὲ τὸ Δικανικὸν χρῆται τοῖς προοιμίοις καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ προβληθέντος ζητήματος.

DE GENERE JUDICIALI.

XX. Procemia magis peculiaria Judiciale genus habet, & ab ipsis

μιπ.

μετενηνεγμένοις. καὶ διὰ τοῦτο τὸν σκοπὸν τῆς ὅλης ὑποθέσεως ἐπαγγέλλουσιν. ἡ γὰρ εὐμάθεια ἀγαθὴ μὲν σύνοικος παντὶ προοιμίῳ. δικανικοῦ δὲ, καὶ ἀναγκαία πως. ὑπόκειται γὰρ ἐνταῦθα παντάπασιν ὁ ἀκροατὴς ἀνοίκειος τῶν ἀμφισβητουμένων. ὅ, τι γὰρ θεωρὸς εἰδὼς ἥκει ὡς εὐφημία τὸ ῥηθησόμενον, καὶ τοιούτων τινῶν ἃ προσήκει τῇ πανηγύρει. ὅ, τι ἐκκλησιαστὴς προεπίσταται, ἐφ᾽ ᾧ ἡ βουλὴ συγκεκρότηται, κἂν ἀγνώμων τυγχάνῃ τὴν βούλευσιν. ὁ δικαστὴς δὲ τούτων οὐδὲν προεπέγνω. ταῦτ᾽ ἄρ᾽ ὥσπερ ἐς χεῖρας διδόναι δέον παρ᾽ αὐτὴν τὴν πρώτην τοῦ λόγου βαλβίδα, τὸ τέλος τῆς ὅλης ὑποθέσεως τῷ δικάζοντι, ὡς ἂν ἐπείδειν ἔχοι τοῖς λεγομένοις τὸν λογισμόν. τὸ γὰρ ἀόριστον ἀπαρτᾷ πως καὶ ἀποπλανᾷ τὴν διάνοιαν (ὥς που φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης) καὶ δυσπαρακολούθητον ἀπεργάζεται τὸν λόγον. Ληπτέα δὲ ἐπὶ τούτου τὰ προοίμια, ἔκ τε τῶν προσώπων καὶ τοῦ πράγματος, ἢ τῶν παρεμφαινομένων τινός. καὶ τούτων αὖθις ἕκαστον, ἢ ἐξ ὑπολήψεως, ἢ ἐξ ὑποδιαιρέσεως, ἢ ἐκ περιουσίας, καὶ προσέτι ἀπὸ καιροῦ. περὶ ὧν ἁπάντων κάλλιστά τε καὶ διεξοδικώτατα τῷ Ἑρμογένει διείληπται, ἐν τοῖς περὶ εὑρέσεως. διὸ καὶ

causæ visceribus desumpta, ideoque totius causæ scopum indicant. Docilitas enim optime cohabitat cum omni principio, at necessitate quadam cum Judiciali. Hic siquidem auditori litem ignotam esse supponitur. Spectator enim cum veniat, de laudibus futuram orationem esse novit, aliisque similibus, quæ celebritate conveniunt. Nec concionarius nescius est, quam ob causam Senatus cogitur, licet illud de quo deliberatur non cognoverit. Judex autem hæc omnia ignorat. Quocirca in ipso orationis ingressu totius causæ scopus Judici quasi tradendus est, ut inde stabiliatur judicium. Indeterminatio siquidem distrahit quodammodo, & in errorem abducit (suffragante Aristotele) animum, captuque difficilem orationem reddit. Judicialis autem generis procœmia sumantur vel à personis, vel a re, aut extrinsecus: istaque rursus vel ex præjudiciis, vel ex subdivisione, vel abundantia, vel denique ex tempore. De quibus omnibus optime fuseque disserit Hermogenes in libris de inventione. Diutius igitur istis immo-

μακρό-

μακρότερον ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀποτεῖναι οὐ δεῖν ᾠήθην. ἐξὸν παρ' ἐκείνῳ πληρέστατα ἐντυχεῖν.

rari non necesse duxi, cum ab eo copiosissime hauriatis.

ΠΕΡΙ ΔΗΜΗΓΟΡΙΚΟΥ ΕΙΔΟΥΣ.

XXI. Ἐπὶ δὲ τοῦ Δημηγορικοῦ εἴδους οὐδενὸς ἐνδεῖ προοιμίου τῷ συμβουλεύοντι, ὅτι μὴ εἰς σύστασιν τοῦ οἰκείου προσώπου. καὶ ταῦτα ἡνίκα τινὰ περὶ ἑαυτοῦ ὑπόληψιν οὐκ ἀγαθὴν ἀποκροῦσαι δέον, ἢ τὴν σφετέραν περὶ τοῦ πράγματος γνώμην, ὅσον παρενείξασθαι. ἐν παραδείγματος λόγῳ ἔστω τὸ τοῦ Βασιλείου πρὸς τοὺς νέους. καὶ Περικλέους ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν ξυγγραφῶν Θουκυδίδου. προσοχὴν δὲ καὶ εὔνοιαν οἴκοθεν οἴκοι φέρων ὁ ἐκκλησιαστής, ὡς περὶ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ οἰκείου συμφέροντος τὴν ψῆφον ἐπενεγκεῖν μέλλων. εἰ μέντοι που καὶ χρεία προσοχῆς παρεμπέσοι, ταύτην ἐκ τῶν ἀνωτέρω τεθέντων προαποριστέον τῷ λογῳ, τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὁ δημηγορῶν πρὸς τῶν δικανικῶν ἐρανίζεται τὰ προοίμια.

DE GENERE DELIBERATIVO.

XXI. In Deliberativo genere procemium non requiritur, nisi ad benevolentiam personæ propriæ conciliandam. Idque cum aliqua suspicio mala diluenda sit, aut nostra sententia de re velut inserenda. Exemplis hæc illustrantur Basilii ad Juvenes, & Periclis in libro secundo historiarum Thucydidis. Attentionem autem, & benevolentiam domo secum affert Auditor, cum de se suoque commodo calculum vellet ponere. Si forte tamen attenti reddendi sunt Auditores, illud ex iis, quæ superius protulimus, præstandum est. Sæpe autem deliberator procemia a Judicialibus depromit.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΘΕΣΕΩΣ ΠΡΟΟΙΜΙΟΥ ΕΙΤ ΟΥΝ ΕΥΡΕΣΕΩΣ.

XXII. Μετὰ τὴν τῶν ἔργων τοῦ προοιμίου διάσκεψιν, λοιπὸν ἤδη καὶ περὶ

DE PROOEMII CONSTRUCTIONE, SEU INVENTIONE.

XXII. Hactenus procemii officia exposuimus, reliqvum est ut de

τῆς

τῆς ἐκείνων συνθέσεως διαλαβεῖν. Ἐφ' ἑκάστου τοιγαροῦν προοιμίου ζητητέα δεῖ πρότασις ἥτις εὐστόχως ἡμᾶς εἰς τὴν ὅλην ὑπόθεσιν εἰσάγουσα, ἢ ἐκ τῆς ὑποκειμένης ὑποθέσεως μετενηνεγμένης, ἢ ἄλλοθεν ποθὲν εἰλημμένη. ἣν ῥύδην ἅμα καὶ μετ' εὐρυθμίας ῥητορικῆς ἐκφρασόμεθα, καὶ πλατύτερον κατασκευάσομεν. εἶτα τὴν ἀπόδοσιν ἐποίσομεν. ἥτις ἢ ἐνθυμήματος λόγῳ ἐκ τῆς προτέρας συνάγεται προθέσεως. ἢ γοῦν ἀξίωσιν περιέχει ἡμετέραν περὶ τοῦ προτεθέντος ζητήματος. καὶ εἰ μὲν δόξει ἑτέραν ἐπισυνάψομεν πρότασιν, κατασκευάζουσαν ἅμα τὴν συναχθεῖσαν, καὶ ἀμφοτέρας συνδέουσαν. ἢν δὲ μή, τὴν πρόθεσιν εὐθὺς ὑπεισάξομεν. ὑπόδειγμα δὲ τῶν εἰρημένων ἔστω τοιόνδε. ἡ μὲν ὑμετέρα περὶ τὸν ἥρωα προθυμία, ταῖς ἱεραῖς καθ' ἔτος τελεταῖς καὶ διακοσμήσεσι λαμπρὰν τὴν τοῦ πατρὸς μνήμην ἀπεργάζεται. λαμπροτέρα μέντοι πάντως συγκροτηθείη, καὶ ταῖς τῶν φιλοθεαμόνων ἀκοαῖς τορώτερον ἐνηχήσειεν, εἴγε καὶ τοῦ εἰς μνήμην ἀνισημοτάτου (φημὶ τοῦ λόγου) ἐπίβολος γένοιτο. Καλὴ μὲν καὶ ἡ παροῦσα φωταυγία τε καὶ φρυκτορία,

ejus constructione differamus. In omni igitur procemio quærenda est propositio, quæ viam nobis expeditiorem ad totam causam sternat, vel ex intima ipsius causæ medulla desumpta, vel aliunde deprompta; quam audaci verborum pondere, & oratorio perfusum pulvere proferamus, & Asiatico sapore imbuamus. Atque ita inducatur Apodosis, quæ vel Enthymematis loco ex priori colligitur propositione, vel nostram saltem de quæstione proposita includat sententiam. Et si nobis visum fuerit aliam advertamus propositionem, quæ & eloquentiæ luminibus illustret priorem, suavique conjungat utramque nexu. Ista tali dilucidentur exemplo. Ingens vester erga Heroëm affectus, sacris annuis, ritibusque effulsit, & patris nomen augustum, splendidumque fecit. Quod tamen indies magis enitescet, & in aures populi gratiosius influet, si oris facundi prudens ubertas accesserit. Decorus quidem hic splendor, facumque excubantium lux, nec non certans illa peristromatum varietas cum nitore: quorum illæ prodiga sua luce totum perstringunt theatrum, hæc, centuplici ebria colore, va-

 rix

οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ἡ τῶν παραπετασμάτων ποικιλία τε καὶ γλαφυρότης. ἡ μὲν δαψιλεῖ τῷ φωτὶ τὸ ἱερὸν ἅπαν τουτὶ καταυγάζουσα θέατρον. ἡ δὲ, τῷ πολυανθεῖ τῶν βαφῶν, τὸ πολυειδὲς αἰνιττομένη τῶν ἀρετῶν τοῦ Ἥρωος, καὶ ἀμφότεραι εἰς ὁλοσχερῆ μνήμην τινὰ τὴν ἐκείνου τοὺς θεατὰς ἀνεγείρουσαι. οὔπω μέντοι καὶ τῶν κατορθωμάτων τὸ μέγεθος ἐμφανῆσαι, ἢ γοῦν καθ᾽ ἓν ἐξειπεῖν ὅλως ἰσχύουσιν, ὃ μάλιστα πράττειν ὁ λόγος πέφυκε ταῖς τῶν πράξεων ἰδιότησιν εὐπετῶς μάλα συμμετασχηματιζόμενός τε καὶ συνεξομοιούμενος. διά τοι ταῦτα ἔργον μοι ἔδοξε πάνυ μὲν εὐσεβὲς, οὐχ ἧττον δὲ καὶ ὑμῖν καταθύμιον διαπράξασθαι, εἴπερ ὀλιγάττα τῶν τοῦ ἀνδρὸς προτερημάτων τῶν πολλῶν ἐξελὼν, ὅσα καὶ τῆς ἐμῆς γλώττης μὴ ὑπερπαίη τὴν δύναμιν, τῷ λόγῳ ὡς ἐγχωρεῖ παραδῴη. ὡς ἂν καὶ τῶν ἀκροωμένων, τοῖς μὲν συνειδόσι ταῦτα πληρεστέραν τὴν μνήμην καὶ ἡδονὴν ἀπεργάσαιμι. τοῖς δὲ παντάπασιν ἀπείροις (εἴπου τινές εἰσιν) οἷόν τινα σπέρματα τῆς περὶ ἐκεῖνον ἱστορίας τε καὶ μιμήσεως διὰ τῆς εὐρημίας ἐγκαταβάλοιμι. καὶ ἅμα τῇ πανηγύρει τὸ εἰκὸς ἐκπληρώσαιμι.

rias Herois virtutes ænigmatice exprimit, & ambo ad memoriæ illius æternitatem conſpirant. Non tamen præclara ejus facinora adumbrare, nedum celebrare poſſunt iſta. Hoc linguæ beneficium eſt, quæ verbis vivis & acri ſenſu tinctis res ipſas aut æquet, aut ſuperet. Pium itaque gratumque (ni fallor) præſtabo officium, ſi paucula, quæ linguæ conatum meæ non vincunt, è multis ejus præclare geſtis ſeligam, & oratione (qualiscunque demum iſta ſit) exornem. Ut & Auditores, qui iſta norunt, gratiſſima recolant memoria; iis vero, qui non omnino norunt (ſi tamen tales ſunt) ſemina quædam hiſtoriæ ejus, ope diſertæ linguæ ingeram, omnesque boni panegyrici partes expleam.

XXIII.

XXIII. Πολλάκις δὲ καὶ ὅλον ἐκτίθεται τὸ ἐνθύμημα, εἰλημμένον, ἢ ἐκ τοῦ ὁμοίου, ἢ ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἢ ἐξ ὑπογραφῆς, ἢ ἐκ τοῦ ἐλάττονος, καὶ τῶν τοιούτων, οὗ ἀμφοτέρας κατασκευάσαντες τὰς προτάσεις, εἰς τὴν ἀξίωσιν εἴτ' οὖν πρόθεσιν μεταβαίνομεν. οἷά που ὡς ἐν τύπῳ εἰσηγεῖται Ἀφθόνιος ἐν τῷ τοῦ Θουκυδίδου ἐγκωμίῳ. (προηγούμενον) Τιμᾷν ἄξιον τοὺς εὑρόντας τὰ χρήσιμα, οἷς εὐπορῆσαι τὰ κάλλιστα, καὶ τὸ παρ' ἐκείνων φανὲν ἐπανατίθεσθαι δικαίως τοῖς δείξασι. (Ἑπόμενον) Οὐκοῦν Θουκυδίδην ἐπαινέσω τοῖς λόγοις αὐτὸν τοῖς ἑαυτοῦ τιμᾷν προελόμενος. (Κατασκευὴ) Ἅπαντας μὲν οὖν τοὺς εὐεργέτας τιμᾶσθαι καλὸν, τοσοῦτον δὲ μᾶλλον τὸν Θουκυδίδην τῶν ἄλλων, ὅσῳ τῶν ἁπάντων εὗρε τὸ κάλλιστον. (Αἰτία κατασκευῆς.) Οὔτε γὰρ λόγων ἐν τοῖς οὖσι κρεῖττον ὑπάρχει λαβεῖν, οὔτε Θουκυδίδου σοφώτερον ἐστὶν εὑρεῖν. Ἔστι δ' ὅτε καὶ ὁλόκληρον τὸν συλλογισμὸν προτιθέασιν, ἐφ' ὃν τὸ συναγόμενον ἀξιώσεως εἴτ' οὖν βάσεως λόγον ἔσχηκεν. ὧν παραδείγματα καὶ ἐπ' ἄλλων μάλα συχνὰ, καὶ παρὰ Δημοσθένει ἐπιστήσαντες εὑρήσετε. Ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν πρώτως ἐκτεθειμένην πρότα-

XXIII. Sæpiuſcule vero totum explicatur Enthymema, deſumptum, vel a ſimili, vel a contrario, vel a deſcriptione, vel a minore, & aliis, cujus cum utraſque adornavimus propoſitiones, ad dignitatem ilico tranſimus; prout ab Aphthonio ſummatim in Thucydidis exponitur encomio. (Antecedens) Rerum utilium inventores, iis rebus, quas ipſi pulcherrime hominum generi pepererunt, decorari æquiſſimum eſt: quodque ab his emerſit, conferri in eos ipſos, qui patefecere. (Conſequens) Itaque cum Thucydidem ſuis ipſius bonis ornare ſtudeam, oratione utar ad eum ipſum laudandum. (Confirmatio) Et quidem præclarum eſt iis honorem tribuere, à quibus beneficium acceperis, ſed tanto majorem Thucydidi, quanto rem præſtabiliorem invenit, quam cæteri. (Cauſa confirmationis) Neque enim in rebus mortalium quicquam licet adipiſci oratione melius; neque Thucydide ſapientior in dicendo quiſquam reperiri. Nonnunquam & totum proponunt ſyllogiſmum, in quo concluſio dignitatis ſeu fundamenti rationem habet. De quibus varia tum apud alios, tum apud Demoſthenem occurrunt exempla. Quandoque

σιν ἀκατάσκευον παρέντες, ἐφ᾽ ἕτερον μεταβαίνουσι συλλογισμὸν εἴτ᾽ οὖν ἐνθύμημα. ὃ καὶ κατασκευαστέον τὸν ἀνωτέρω εἰρημένον τρόπον, οἷον δὴ καὶ τὸ τοῦ Δημοσθένους ἐν τῷ πρώτῳ ὑπὲρ Ὀλυνθίων. Κομψότης δὲ καὶ τὸ εὔμορφον καὶ πρὸς ἁρμονίαν κεκροτημένον παντὶ λόγῳ κόσμος· ἐστὶν οὐκ ἄνευ ἡδονῆς τοῖς ἀκούουσι (πλὴν εἴ που ὁ λόγος διὰ τὸ ἐναγώνιον ἀποποιῆται τὸ ἔντεχνον) προοιμίῳ δὲ μᾶλλον δεῖ προοδοῦ, ἅτε δὴ καὶ εὐνοίας κατάληψις, ἢ διὰ τῆς τῶν λόγων ἡδονῆς μνηστεύεσθαι πέφυκε. καὶ τὸ εὔσημον διὰ τὴν εὐμάθειαν. Καὶ περὶ μὲν προοιμίου τοσαῦτα ἀποχρώντως εἰρῆσθαι ἔδοξεν. ἢν δέ τι καὶ παρειμένον ᾖ, ἤτε τῶν εἰρημένων κατάληψις εἰς τὴν κἀκείνου προοδηγετήσει γνῶσιν, καὶ τὸ ὑμῶν ἅμα τε ἀγχίνουν καὶ φιλόπονον τοῦτο ἀναπληρώσεται.

vero propositionem primo expositam, nudam relinquimus, & ad alium transimus syllogismum, vel Enthymema, quod & pigmentis suis adornandum est modo supra dicto, sicut Demosthenis illud in prima pro Olynthiis oratione. Nitor autem, & modesta illa verborum lautities decus est orationi, gratumque auditoribus (nisi quæstio adeo forensis sit, ut omne repudiet artificium) procemio vero quasi viam sternit ad captandum benevolentiam; quæ mellea orationis suvitate conciliari solet, & ad docilitatem, quam perspicuitas efficit. Ac de procemio jam satis dixisse videar. Si quid autem elapsum sit, vel ista, quæ hactenus dicta sunt, facem vobis accendant, vel acumen saltem vestrum supplere, & diligentia poterit.

ΠΕΡΙ ΔΙΗΓΗΣΕΩΣ ΕΙΤΟΥΝ ΠΡΟΘΕΣΕΩΣ.

XXIV. Τὸ προοίμιον ἡ πρόθεσις εὐθὺς διαδέχεται. ἣ γενικῶς μὲν ὁριζομένη, Ἔκθεσις λέγοιτ᾽ ἂν πραγμάτων καὶ δήλωσις περὶ ἃ συνέστηκεν ἡ ὑπόθεσις. εἰδικῶς δὲ τεμνομένης εἰς

DE NARRATIONE, SEU PROPOSITIONE.

XIV. Procemium illico subsequitur narratio. Quæ generali definitione non immerito dicatur, Expositio sive explicatio rerum ad

δύο.

δύο. θάτερον εἶδος διεξοδικώτερόν τε πέφυκεν ἐκφέρεσθαι, καὶ κατά τινα ἐγκατάσκευον ἔκφρασιν. αἰτίας τε γὰρ τῶν γεγονότων πολλάκις ἀναπτύσσει. περιστάσεις τε σαφηνίζει. καὶ πᾶν ὁπουοῦν εἰς τὸ σαφέστερον τὸ τῆς ἐκθέσεως συντείνει. εὐμεθόδως διερμηνεύει. καὶ τοῦτο διήγησις εἰδικῶς ἑρμηνεύεται. θάτερον δὲ ἁπλοῦν τε δὴ καὶ ἀκατάσκευον, καὶ συντομωτάτην εἴληχε καὶ ψιλὴν τὴν δήλωσιν. ὃ καὶ ἀνώνυμον δὴ κατὰ τὴν διαφοράν. οὐδὲ πάνυ πολλῆς δέεται τῆς τοῦ ῥήτορος ἐπιτεχνήσεως, ἅτε δὴ μονομερὲς ὄν, καὶ ψιλῶς ἐκφέρον τὰ πράγματα, μηδὲν τῶν πέριξ προσεφελκόμενον. πλὴν εἴπου ἐπ' αὐτοῦ δεήσει γε προδιακεῖσθαι τὰ ἐν τῇ προθέσει ζητούμενα. ὃ δὴ τινὲς καὶ προκατασκευὴν ἐχρημάτισαν. ἣν καὶ διττῇ συνεζεῦχθαι χώρᾳ ἀνωτέρω ἔφθημεν εἰρηκότες. νῦν μὲν ἐν προοιμίοις, ποτὲ δ' αὖ ἐν διηγήσει, ἔστιν ὅτε καὶ ἐν ἀμφοτέροις ἐπιτετήδευται. ἐπειδὰν δή που ἡ ὑπόθεσις πολλῶν οὖσα πραγμάτων περιεκτικὴ συμπεπλεγμένη τε δοκείη καὶ δυσδιάκριτος, ἧς ἵνα τὴν σύγχυσιν διαλύσας εὐξύνετα ἀπεργάσηται τὰ ῥηθησόμενα, τῇ τῶν ζητουμένων διαι-

causam pertinentium. Specialiter autem in duo se diffundit. Quorum alterum uberius propositam quæstionem explicare solet, phrasibusque oratoriis graphice delineare. Nam sæpe rerum gestarum causas aperit, & circumstantias narrat, & quicquid omnino clariorem facem præferat, non perturbato ordine percurrit. Et hoc speciatim Narratio dicitur. Alterum vero simplex & inartificiale, nudamque continet, & brevem expositionem: quod & distinctionis ergo anonymum est. Nec adeo requiritur hic Rhetoris artificium, utpote quod unius tantum partis sit, leniterque res exponat, nec ullis omnino vestiatur circumstantiis; nisi prius forsan ea exponere necessum fuerit, quæ in propositione quæruntur. Quod quidem nonnulli & præparationem nuncuparunt, quam duplici quoque constringi loco superius diximus. Nunc in procemio, nunc rursus in narratione, interdum etiam in utrisque non incommode collocari. Si vero res varias comprehendat causa, adeoque complexa sit, & confusa, Rhetor, ut eam à confusione liberet, reliquamque dictio-

ρέσει ὁ Ῥήτωρ κέχρηται. ἣν καίπερ σπανίως, πλὴν ἔστιν ἰδεῖν καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τοῦ λόγου μερῶν φιλεργουμένην ὑπὸ τοῦ Ῥήτορος, μνήμης ἢ εὐμαθείας ἕνεκεν. παράδειγμα μὲν οὖν ψιλῶς ἐκφερομένης προθέσεως, τὸ Δημοσθενικὸν ἔσω ἐν τῷ πρώτῳ ὑπὲρ Ὀλυνθίων. τῆς δὲ κατὰ διαίρεσιν, τὸ τοῦ Ἰσοκράτους πρὸς Νικοκλέα. ἐν οἷς δὲ ἐπ' ἀμφοτέρων ἡ διαίρεσις εἴη φιλοτεχνηθεῖσα, εἰ βουλομένοις ἐστὶ μαθεῖν, αὐτόν τε διέξιτε τὸν πρὸς Νικοκλέα λόγον, καὶ Δημοσθένους τὸν περὶ παραπρεσβείας.

XXV. Τῆς διηγήσεως ἀρεταὶ μὲν ἴσως καὶ ἄλλαι, ἀναγκαῖαι μέντοι σαφήνεια μετὰ πιθανότητος. ὧν ἐκτὸς ἡ διήγησις, τηνάλλως φιλοπονεῖται πόῤῥω πη τοῦ οἰκείου τέλους ἐμπίπτουσα. δήλωσις γὰρ ἡ ἐν πολιτικῷ λόγῳ διήγησις οὖσα γεγονότος πράγματος, εἰ μὲν τοῦ πιθανοῦ ἀμοιρήσειεν, οὐ γεγονότος λοιπὸν, ἀλλ' ἐνδεχομένου ὑπάρξει ἀνάπτυξις. παρὰ δὲ τὸ ἀσαφὲς, καὶ τοῦ ὅλου εἶναι δήλωσις διαμαρτήσει, καὶ πλεῖστον τοῖς ὠσὶν ἐμβομβήσεται τῶν ἀκροατῶν παρενόχλημα. οὐκοῦν ἀνακεκράσθω ἐν διηγήσει

nem reddat intellectu facilem, quæstiones distribuit in partes. Quam distributionem raro licet, tamen & in reliquis orationis partibus Demosthenem videmus artificiose tractare ad memoriam firmandam, & conciliandam benevolentiam. Exemplum igitur propositionis nude leniterque prolatæ sit Demosthenicum illud in prima pro Olynthiis oratione; partitionis autem Isocratis illud ad Nicoclem. Si vero scire velitis ubinam in utrisque ista adhibetur distributio, ipsam ad Nicoclem evolvite orationem, illamque Demosthenis de falsa legatione.

XXV. Narrationis virtutes forsan & aliæ sint, at necessariæ tamen perspicuitas est & probabilitas. Quæ si subtrahantur, frustra narrationi artificium impenditur, proprio fine destitutæ. Cum enim in civili oratione, expositio rei gestæ, sit narratio, si a verisimili abhorreat ista, non ulterius rei gestæ, sed quodammodo contingentis erit explicatio. Non solum autem tenebras offundet obscura narratio, sed & ab ipsa deflectet narrationis definitione, auribusque

τῇ σαφηνείᾳ τὸ πιθανόν. καὶ ἀνάπαλιν τῷ πιθανῷ ἡ σαφήνεια, ἀτελὲς γὰρ θάτερον παρὰ θάτερον. Ἁπλῶς μὲν οὖν εἰπεῖν ἐπὶ παντὸς λόγου σαφηνείας δεῖ, ποριμώτατον ὑπὲρ τὸ ἄλλο, ἀκριβολογία, καὶ τὸ μηδὲν παραλιπεῖν τῶν τοῖς πράγμασι παρεπομένων, πρόσωπον δηλονότι τὸ πρᾶξαν, τὸ πεπονθὸς, τόπον, χρόνον, αἰτίαν, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν περιστατικῶν. ταύτης οὐχ ἧττον ποιητικὸν καὶ ἡ ἐν τάξει καθ' ἣν ἐπράχθη, εἴτ' οὖν ἐκ φύσεως ἢ τέχνης κεκλήρωται τῶν πραγμάτων ἀφήγησις.

ingens afferet faſtidium. Socientur igitur ſuaviqne copulentur nexu perſpicuitas, & probabilitas, & in unam coaliſcant narrationem. Mancum eſt enim & exile alterum ſine altero. Quo circa ut ſummatim dicam, oratio tum demum clara reddetur & dilucida, ſi, quod inſtar omnium eſt, exacte ſingula perpendantur, nihilque ad cauſam pertinens intactum relinquatur, cujusmodi ſunt perſona, actor, crimen, locus, tempus, cauſa, reliquæque circumſtantiæ. Perſpicuitati quoque plurimum confert ſingula quo acta ſunt ordine percurrere, ſive ab arte ſit ille ſive à natura depromptus.

XXVI. Παραιτεῖται δὲ καὶ τὰς ἐπιβολὰς ἡ ἐνάργεια, καὶ οὐδὲν ἀνέχεται συνεφέλκεσθαι ἔξωθεν, ἢ γένος εἴδει, ἢ μέρει ὅλον, ἢ ἀόριστον ὁρισμένῳ, καὶ τὰ ὅμοια. ἐκτὸς εἰ μή που τοιοῦτόν τι τοῦ χαρακτῆρος ἀπαιτεῖ ἰδιότης, ὡς ἐν ἐκείνοις ἱκανῶς διώρισαι. Σχήμασι δὲ σαφήνειαν κατορθώσομεν τοῖς ἀφηγηματικοῖς, καὶ ὀρθῶς ἐκφέροντες, μηδὲν πλαγιάζοντες ἢ συμπλέκοντες, ἐπαναφοραῖς τε καὶ ἐπαναλήψεσιν ἀναπλύσοντες. ὅτι μὴ ἐναργῶς εἰρῆσθαι δοκεῖ, καὶ μεταβαίνοντες ἀφ' ἑτέρου ἐφ' ἕτερον. τοῦ μὲν συμ-

XXVI. Excurſiones autem, digreſſionesque non patitur evidentia, nihilque aliunde adduci ſuſtinet, ſeu genus ſpeciei, ſeu totum parti, ſeu infinitum finito, & ſimilia: niſi forſan tale quid efflagitat characteris proprietas, ut in illis abunde eſt demonſtratum. Quin & figuris perſpicuitatem narrationi conciliabimus, recteque & luculenter explicabimus, non contorte, & perturbate, ſed anaphoris, & repetitionibus exornabimus narrationem. Nec minus dilucide exponi poſſit, celeriter ab

πληρώ-

πληρώσει, ἧς δὲ ἐπαγγελίᾳ χρώμενοι. Κώλων δὲ τὰ μικρὰ καὶ κομματικὰ μάλιστα συμβάλλεται πρὸς ἐνάργειαν, ἅτε καὶ ἀπαρτίζοιε καθ' ἑαυτὰ τὰς ἐννοίας, καὶ ἐξ ὀνομάτων εὐπορήσωμεν σαφηνείας, ἢ τὰ μὲν κοινὰ ἐναργῆ τε καὶ εὔσημα θηρώμενοι, τροπικά τε καὶ μεταφορικὰ οὐ προσιέμεθα. τῶν πεποιημένων μέντοι ὅσα ῥήτορσιν εὔχρηστα, καὶ μάλα εἰσὶ προόδου εἰς σαφήνειαν, ἅτε δὴ κατὰ μίμησιν ἐκφερόμενα. μίμησις γὰρ πᾶσα ἐναργείας ποιητικὴ, μάλιστα δὲ διηγήσει προσήκουσα. ἥπερ καὶ ἠθικὴ βούλεται εἶναι. ἦθος δηλαδὴ καὶ τρόπον ἐμφαίνουσα, καθ' ὃν τὸ δηλούμενον εἴργασται. Ἀλλ' οἷς μὲν σαφήνεια ἐκπορίζεται, ταῦτα.

altero ad alterum transeuntes. Hoc omnibus ſuis explentes numeris, illud utiliore loco repoſituros, & reducturos promittentes. Membra non immodica, & inciſis diſtincta plurimum illuſtrant narrationem, quæ ſingula & ſententiam claudant, ſatientque animos. Nec parum nomina perſpicuitati conferunt, ſi verba in uſu poſita, ſenſuque tincta uſurpemus; à figuratis autem, duriſque translationibus abhorreamus. E fictis tamen nominibus quæcunque proſunt, depromi quoque ad lucem rebus inferendam poſſunt, eas enim imitatione exprimunt. Imitatio ſiquidem omnis efficit perſpicuitatem, & maxima ſane virtus eſt in narratione, quæ & morata eſſe debet, cum mores, ipſaſque rerum imagines repræſentet, quibus in ipſos mentis oculos incurrunt. Atque hæc de perſpicuitate.

ΠΕΡΙ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΟΣ.

XXVII. Πιθανῶς ἀφηγησόμεθα, πρῶτον εἰ ταῖς τῶν προσώπων ἰδιότησι καταλλήλως τὰς ἐνεργείας ἀπονέμημεν. οἷον πλουτοῦντι μὲν, τὸ ἀσελγαίνειν. ὀργιζομένῳ δὲ, τὸ παραφέρεσθαι. καὶ πρᾴῳ μὲν, καταλλάττεσθαι. δειλῷ δὲ, φεύγειν. καὶ τὰ ὅμοια. Δεύτερον, εἰ τὰς αἰτίας ἑκάστου τῶν γεγονό-

DE PROBABILITATE.

XXVII. Probabilitatis autem tum maxime narratio erit, ſi res ad ſingulas perſonarum naturas accommodentur, ut ad divitem intemperantia, ad iratum, temeritas, ad manſuetum reconciliatio, ad timidum fuga, & iſtiusmodi. Deinde ſi cauſas, & rationes factis ſingu-

των

των σαφηνίσωμεν, οὐ τὰς προσεχεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς πορρωτέρω. εἶτα καὶ ἐκ τῶν παρεπομένων, ἢ τὸν τόπον πρὸς τὸ τοιάδε γεγονέναι ἁρμόδιον, ἢ τὸν χρόνον καθ' ὃν ἐπράχθη κατὰ λόγον ἐξενέγκωμεν τὴν διατομὴν, καὶ τὰ λοιπὰ ὡσαύτως. Τελευταῖον δὲ καὶ ἐκ τοῦ πράγματος, ὃ διέξιμεν, εἰ ταῖς τῶν ἀκουόντων ἤθεσι καὶ γνώμαις, μὴ ἀντιβαίνοι. ἃ γὰρ παρά τισιν ἐν ἐπαίνου λόγῳ τυγχάνουσι, καὶ διὰ τοῦτο ἀναίδην εἰωθότα γίγνεσθαι, παρ' ἄλλοις ἄθεσμα κρίνεται, καὶ οὐ πάνυ τοι ῥᾳδίως τολμώμενα. Ἂν δέ τι παράδοξον ἔνεστι τῇ διηγήσει, ὁμολογητέον μὲν, οὐ μέντοι ἀδύνατον διὰ τοῦτο ῥητέον, καὶ τὰς αἰτίας ἐξενεγκεῖν πειρατέον. Ἔστι δὲ διχῶς καὶ αὐτὴν ἐξενεγκεῖν τὴν διήγησιν. ἢ ἁπλὴν, ὅτε τὰ πεπραγμένα ψιλὰ ἐκτίθεται, ὡς ἐν τῷ κατὰ Κόνωνος αἰκίας Δημοσθένης, καὶ ἐν τῷ παραγραφικῷ πρὸς Ζηνόθεμιν. Ἐγκατεσκευασμένην δὲ, ὅτε καὶ τὰς αἰτίας καὶ τὰ παρεπόμενα διὰ τῶν πραχθέντων ἐκφράσωμεν. ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους· ἡ δὲ ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην, ἔνθα περὶ τῶν πράξεων τοῦ Χαβρίου ποιεῖται τοὺς λόγους, δεινῷ χαρακτῆρι μάλιστα πρέπουσα. καὶ ταῦτα ὅτι περὶ γνω-

lis propofuerimus, non proximas modo, fed & remotiores. Tertio à confequentibus, vel locum ad eam rem opportunum effe, vel tempus idoneum in quo commiffum erat facinus, paulatim proferamus, & fimilia. Ultimo vero ab ipfa re, quam narramus, fi ab auditorum moribus & difpofitione non abhorreat. Eadem enim, quæ aliorum approbantur fententiis, ideoque fieri fine rubore folent, ab aliis turpia, minimeque toleranda judicantur. Si quid autem minus credibile narretur, confitendum quidem, non ideo tamen prorfus incredibile dicemus, caufasque facti adhibere conabimur. Narratio autem in duas fefe diffundit fpecies; fimplicem nimirum, qua res nude, & fine colore narrantur, ut in Oratione Demofthenis contra Cononem de injuria ob verbera, & in exceptione adverfus Zenothemidem. Tum inftructam, qua rerum geftarum caufas & confequentias phrafibus illuftribus explicamus, ut in oratione adverfus Ariftocratem. Illa vero, quæ adverfus Leptinem habetur, ubi verba de Chabriæ factis facit, grandi & vehementi fulget charactere. Cum autem de

ρίμων ὁ λόγος, ἀπαριθμήσει δὲ μᾶλλον, ἢ διηγήσει ἔοικε. Πλατύνεσθαι δὲ πέφυκεν ἡ διήγησις ἔκ τε τῆς τῶν παρεπομένων, καὶ προηγουμένων διεξοδικωτέρας ἀναπλύξεως, καὶ τῶν ἐκείνων αἰτίων. διαφερόντως δὲ ἐκ τριῶν τούτων, ἥπερ Ἑρμογένει δοκεῖ. ἐξ ἑρμηνείας ῥητορικωτέρας τοῦ πράγματος. τοῦτο ποικίλοις ὀνόμασι καὶ κώλοις ἐκφέροντες πλείοσιν. ἐκ προσλήψεως τῶν τε παραλειφθέντων. καὶ ἐξ αἰτίας τῶν παραλειφθέντων καὶ τῶν πραχθέντων. ἔστω δὲ καὶ σαφηνείας ἕνεκεν ὡς ἐπὶ προβλήματος, Ἀλιρρόθιος ὁ τοῦ Ποσειδῶνος Ἀλκίππην τὴν τοῦ Ἄρεως διακορήσας. καὶ ἡ διήγησις ὡς παρὰ τοῦ Ἄρεως.

rebus bene notis agitur, enumeratio potius dicatur, quam narratio, Dilatatur autem narratio pleniore rerum explicatione, tum præcedentium, tum consequentium, earumque causarum. Præcipue tamen (ut Hermogeni videtur) tribus hisce, explicatione scilicet floridiore rei, multis eam membris crebrisque periodis proferentes; assumptione prætermissi officii, causa denique prætermissi officii factique. Ut autem elucescant ista, argumentum sit hujusmodi, Alirrhothius Neptuni filius Alcippen, filiam Martis per vim stupravit. Sitque narratio tanquam à Marte.

(Προκατάστασις τῆς διηγήσεως ἤτοι προδιήγησις)

Καί μοι ἀντιβολῶ κατὰ νῦν ἀναλάβετε ἅπερ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπων ὑβρίσμαι. σκέψασθε εἰ φορητὰ κἂν τοῖς ἐπιεικεστάτοις τῶν θεῶν, μή ὅτιγε Ἄρει, τῷ καὶ ἄλλοις ὑβριζομένοις ἀμύνεσθαι λαχόντι. (Ἐκ τῶν παρεπομένων εὐμαθείας ἕνεκα.) Ἦν παῖς Ἀλιρρόθιος ὃν ὑμεῖς ἴσθε Ποσειδῶνος τουτοὶ ἐξ Εὐρύτης τῆς νύμφης, ἀσελγὴς ὑπὲρ τοὺς ἄλλους, καὶ πρὸς ἡδονὰς εὐκατάφορος, ὃν οὗτος ἔθρεψε κακόν, σωφρο-

(Præparatio narrationis, seu prænarratio.)

Animis quæso (cœlites) vestris recolite, quas mihi inferunt injurias homines, perpendite vobiscum an vel æquissimis deorum ferendæ sint, nedum Marti, qui & aliis injuria gravatis subvenire solet. (A consequentibus docilitatis ergo) Alirrhothius iste, quem vos hujusce Neptuni filium ex Euryte Nympha susceptum esse nostis, luxuria ultra modum diffluens est, & perdite in delicias pronus; hunc ipse

νοῦν

νοῦσιν ἀλιτήριον, κόραις ἐπίβουλον, πατράσι τῆς τούτων δυστυχίας οὐ τῆς τυχούσης παραίτιον. (Ἀρχὴ τῶν προηγησαμένων τῷ γεγονότι) Τοῦτον ἀνεψιὸν ὄντα προσιέμην τε ὡς εἰκὸς ὡς τὰ μάλιστα φιλοφρονούμενος, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ αὐτῷ ἄσμενος ἐπέτρεπον, τά τ᾽ ἄλλα ἐφιλανθρωπευόμην, καὶ Ἀλκίππην (ἣν ἴσατε) θυγατέρα φιλτάτην, οὐχ ἧττον διὰ σωφροσύνην περίπυστῳ, ἢ ἀποβλέπτῳ διὰ τὴν ὥραν, συνεῖναί τε παρεχώρουν καὶ διαλέγεσθαι. (Ἐκ τῶν παραλειφθέντων) Οὐχ ὡς μὰ Δία δεινόν τι παθεῖν παρ᾽ αὐτοῦ, ἢ τολμηρὸν, οὐδὲ τὸ τῆς παρθένου κάλλος ἐπιβουλεύσοντα ὑποτοπάσας. (Ἐκ τῆς αἰτίας) Ἀλλ᾽ ὡς συγγενεῖ μᾶλλον καὶ οἰκείῳ ταύτῃ προσενεχθῆναι, καὶ πρὸς σωφροσύνην, τὰ μὲν παραινετικοῖς συντελέσαι λόγοις, τὰ δὲ καὶ ἔργοις, εἴπου τις αὐτὴν λίχνοις ὄμμασιν ἀτενίσειεν ἀμυνόμενον τῇ παιδί. (Ἐκ τῶν παραλειφθέντων) Ὁ δὲ τηλικούτων ἀξιωθεὶς παρ᾽ ἐμοῦ, οὔτε τὸν ἄγρυπνον τῆς ὄπιδος ὑπείδετο ὀφθαλμὸν, οὔτε θεῶν δίκην διευλαβήθη, οὔτε τὸ πατρὸς ἀξίωμα ᾐδέσθη, πολιοῦ ὄντος, καὶ οὐ τῶν θεῶν ὑπάτου ἀδελφοῦ, οὔτε μὴν ἐδεδοίκει τοὐμὸν τουτὶ δόρυ. (Ἐκ τῶν ἐπο-

malum aut monstrum aluit, modestis exitium, puellis insidiosum, parentibus earum summæ infelicitatis authorem. (Initium eorum, quæ facto præcesserunt.) Hunc ego (patruelis enim erat) singulari qua par est humanitate tractavi, meaque omnia libenter illi credidi; nec hisce solum candor meus morumque suavitas effulsit, quin & Alcippen vobis (cœlicolæ) non ignotam, filiam sane meam charissimam, non modo laude modestiæ celebrem, sed etiam elegantia formæ conspicuam, ut in ejus colloquium veniret non prohibui. (Ex officio prætermisso) Nihil per Jovem, suspicabar fore ut ad facinus audacior fieret, aut illam aliqua injuria afficeret, nedum virgineæ formæ statueret insidias. (A causa) Quin se potius virgini exhiberet, non secus ac consanguineum, ac familiarem decet, monitisque suis modestiam inculcaret, & suppetiis, si quis forte illam ludibundis intueretur oculis, succurreret puellæ. (A prætermisso officio.) Iste vero quem tanto dignatus sum honore, nec vigilem metuit vindictæ vultum, nec ab ipsis constituta diis supplicia perhorruit, nec læsam patris dignitatem verebatur, senis

μθύων διὰ τὸ πραχθὲν) Ἀλλ' ἀμείψατο τὴν φιλανθρωπίαν τὴν ἐμὴν ἀδικίᾳ, πονηρίᾳ δὲ τὴν φιλοφροσύνην, καὶ τὴν πίστιν ὕβρει τῇ περὶ τὴν κόρην. (Ἐκ τῶν παραλειφθέντων) Ἀποστερήσας αὐτὴν οὐ χρημάτων ὄγκον, οὐ πλῆθος θεραπαινίδων, οὐχ ἱκετῶν ὅμιλον, οὐχ ὅρμους οὐ περιδέραια, οὐχ ὅσ' ἄλλα ταῖς παρθένοις εἰς κόσμον ἀπόκειται, ἀλλὰ τὸ πάντων παρθένων περισπούδαστόν τι καὶ τιμαλφέστατον, καὶ ὅπερ ἅπαξ ἀπολειφθὲν, οὐκ ἔνι λοιπὸν ἀνακαλέσασθαι, τὴν παρθενίαν.

ΠΕΡΙ ΓΟΡΓΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΑΚΜΗΣ ΕΝ ΤΑΙΣ ΔΙΗΓΗΣΕΣΙ.

XXVIII. Ὁπηνίκα δ' ἂν ἡμῖν ἀκμαίως καὶ μετὰ γοργότητος ἀφηγήσασθαι βουλομένοις εἴη, αὐτό τι τὸ πρᾶγμα καὶ τὴν περὶ τοῦ πράγματος ἀξίωσιν, καὶ προσέτι τὴν ταύτης αἰτίαν ποικίλοις τοῖς σχήμασι καὶ διαφόροις κώλοις ἑρμηνευτέον. ὅπερ εὐστόχως τῷ Ἑρμογένει παρατετήρηται ἐν τῷ περὶ διηγήσεως. οἷον ἐπὶ τοῦ ἐκτεθέντος προβλήματος. (Ἐκ τοῦ πράγματος) Ὀφθαλμοῖς ἀδίκοις αὐτὴν εἶδε, καὶ ἰδὼν εἵλω, καὶ ἁλοὺς πεῖραν προσῆγεν, ἀλλὰ διήμαρτε. χρῆται προαγωγείαις,

venerandi, quem & supremus Jupiter fratrem esse gaudet, nec minacem hanc reformidavit hastam. (à consequentibus.) At at illam mihi pro humanitate injuriam, pro benigitate maleficium, & pro fide perfidiam in filiolam reposuit. (Ab officio prætermisso.) Imminuit illi non rerum copiam, non stipantium famularum catervam, non turbam supplicantium, non denique totum illum, quo virgines pulchritudinem conciliant, ornatum, sed quam omnium religiosissime tuetur, & qua maxime enitescit, quæque semel amissa revocari nescit, virginitatem.

DE VEGETO, ET CONCITATO NARRANDI GENERE.

XXVIII. Sin autem florida nobis, & incitata narratio placeat, rem ipsam, reique dignitatem, & dignitatis causam figuris variis, membrisque diversis explicabimus. Quod recte admodum observavit Hermogenes in capite de narratione; sicut in superiori argumento. Oculos emissitios, & injustos in Alcipen meam conjecit, oculisque capitur infelix, captusque nihil intentatum reliquit, sed peccavit: munera satis large mittit, montes-

καὶ δῶρα, τὰ μὲν πέμπει, τὰ δὲ ὑπισχνεῖται, ἀλλ' ἀποκρούεται. καταφεύγει λοιπὸν ἐπὶ τὴν βίαν, μακρὰν χαίρειν φράσας τὸ πείθειν, καὶ χεῖρας ἐπιφέρει παροίνους, ἐφ' ἣν ὀφθαλμοὺς πρότερον. καὶ ἡ μὲν, δυσφορεῖ, ἀνιᾶται, ἀντιβολεῖ, δακρύει, ἀμύσσει τὰς παρειὰς, ἀλλ' ἀνύει οὐδὲν οὐδαμῶς ἐλεουμένη.

(Ἐκ τῆς ἀξιώσεως.)

Τίς οὕτω θρασὺς καὶ ἄτεγκτος, ὃς οὐκ ἂν δυσαναχετήσειε τοῖς πεπραγμένοις, μὴ ὅτι πατὴρ ὢν τῆς ταῦτα παθούσης, ἀλλὰ καὶ τῶν τυχόντων εἷς; ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἀντίδικος. τίς οὐ μισήσειε τὸ ἀσελγὲς καὶ ἐπίβουλον τοῦ ταῦτα τολμήσαντος; τίς οὐκ ἂν συναγωνίσειε τῇ παρθένῳ, καὶ εἰς ἄμυναν διαναστάιη δίκην εἰσπράττων παρ' αὐτοῦ τὴν προσήκουσαν; (Ἐκ τῆς αἰτίας τῆς ἀξιώσεως.) Δι' ὃν σωφροσύνη φρούδη. δι' ὃν παρθένος οὐκ ἔτι παρθένος. δι' ὃν ἀνετράπησαν νόμοι, καὶ θεσμοὶ θνητῶν διελύθησαν. ποία γὰρ ἐν ἀνθρώποις τοῦ λοιποῦ πίστις, εἴπερ ἐν συγγενέσι σκευωρεῖται τοιαῦτα; τίς τῶν νέων εἰς τοὐπιὸν σωφρονεῖν ἕλοιτο, ἂν ὁ τοῦ Ποσειδῶνος ἀσελγαίνων, οὐκ ἐν δίκῃ κολάζεται;

que pollicetur, sed repellitur: ad vim tandem & violentiam confugit omni spe persuadendi abscissa, manusque temulentas injicit ei, cui prius oculos: at illa indignatur, dolet, precatur, ejulat, unguibus insanis faciem deformat, sed frustra conatur misera ferreum animi rigorem excutere.

(A dignitate.)

Quis vel tralaticia humanitate præditus, ne dicam infelicis filiæ parens, adeo lapis sit, eo Stoicæ ἀπαθείας uspiam perveniat, quin tam nefandis cordicitus pungatur? Quis non libidinem istam, & perfidiam sacerrimi nebulonis plus quam Vatiniano prosequatur odio? Quis suam non porrigeret vindicem, & adjutricem puellæ manum, & ad illatam injuriam justo supplicio ulciscendam non consurgeret? (A dignitatis causa.) Per quem evanuit pudicitia, per quem libata est virginitas, per quem violantur leges, juraque mortalium conculcantur. Quæ fides enim in posterum servata maneat, si ab ipsis consanguineis perpetrentur ista? Quis juvenis demum castitatem & modestiam, si Neptuni filius adeo compertæ libidinis adolescens, non gravissimas daret pœnas, amplecteretur?

ΕΝ ΤΙΣΙ ΤΩΝ ΛΟΓΩΝ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΕΣΤΙΝ Η ΔΙΗΓΗΣΙΣ, ΕΝ ΟΙΣ ΔΕΙ ΔΙΗΓΕΙΣΘΑΙ ΚΑΙ ΩΣ.

XXIX. Οὐ πάντη μόνον τισὶ τῶν λόγων εἴδει τῶν ἀναγκαίων ἐστὶν ἡ διήγησις, ἀλλ' ἔστιν ἃ καὶ ταύτην παντάπασιν ἀποποιεῖται. καὶ οὐδὲ ἐν οἷς ἐνδεῖ διηγήσεως ἐφ' ἑκάστου τῶν κατὰ μέρους, ἐν τούτοις προβαλλομένων ἐστὶν ἀναγκαία, αὐτίκα ἐπὶ τοῖς κατεπίδειξιν ἐφ' οἷς μᾶλλον δοκεῖ τῶν ἄλλων ἐμφιλοχωρεῖν ἡ διήγησις, ἐπειδὰν αἱ πράξεις γνώριμοι ὦσιν. οἷον αἱ τοῦ Ἀχιλλέως, ἢ Αἴαντος, περιττὸν πάντως ἡ ἔκφρασις. δεῖ γὰρ τηνικαῦτα ἐπεγαγόντα ταύτας αὔξησαί τε καὶ ἐμπεδῶσαι τὸν ῥήτορα, οὐ μὴν διατρίβειν παρεισκυκλοῦντα καὶ παλιλλογοῦντα, ἃ τοῖς κουρεῦσιν (ὥς φασι) δῆλα. τοῦτο γὰρ πρὸς τῷ περιέργῳ, καὶ ἀποκναίει τοὺς ἀκούοντας διὰ τὸν κόρον. ἐν οἷς δὲ οὐδὲν ἢ πάνυ ὀλίγα, περὶ τοῦ ἐγκωμιαζομένου ἴσασιν οἱ ἀκροαταί, καὶ τούτων ὀλίγοι, διηγητέον μέν, οὐ μὴν πάντα ἐφεξῆς καὶ ἀπαραλείπτως κατὰ συνέχειαν· δυσμνημόνευτον γὰρ τὸ τοιοῦτον, καὶ πλάνην ἐμποιεῖ τοῖς ἀκούουσιν ἐν καιρῷ τῶν αὐξήσεων. ἀλλ' ἕκαστον τῶν τοῦ ἐπαινουμένου προτερημάτων, καὶ τῷ λόγῳ

NARRATIO QUANDO NECESSARIA, ET QUOMODO.

XXIX. Nonnullæ Orationis species non modo non omnino exigunt narrationem, sed & illam maxime aversantur. Quin etiam, licet in quibusdam orationis speciebus adhibenda sit narratio, non tamen in singulari quolibet earum themate necessaria fuerit, præsertim in argumentis iis, quæ sub genere Demonstrativo cadunt, ubi potissimum immorari, addam, & dominari videtur narratio. Cum facta autem innotescunt omnibus, ut illa Achillis, aut Ajacis, narratio superflua erit. Tum siquidem Oratorem oportet res verbis augere, & stabilire, non accersitis descriptionibus, aut repetitionibus, laborem impendere, in iis præcipue, quæ (ut in proverbio) tonsoribus nota sunt. Hoc enim non otiosum modo, sed molestum est, & audiendi fastidium affert. Cum autem nulla, vel pauca saltem laudatæ personæ facta cognoscunt Auditores, ipsique pauci sint, narrandum quidem, sed non singula ordine, & continuata serie. Difficulter enim insiguntur memoriæ, & in errorum anfractus abducet Auditores,

χρησίμων

χρησίμῳ καθ᾽ αὑτὸ ἐκφραστέον, ἰδίᾳ καὶ ἐπαυξητέον, οἷς ἐν τοῖς περὶ πίστεως κεφαλαίοις ἐροῦμεν, οὗ περαιωθέντος ὡς ἐξ ὑπαρχῆς τὴν μετάβασιν ἐφ᾽ ἕτερον ποιητέον.

ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΝΙΚΟΥ ΕΙΔΟΥΣ.

XXX. Ἐπὶ τοῦ δικανικοῦ δὲ, τοῖς μὲν κατηγοροῦσι προὔργου ἐστὶν ἡ διήγησις, ἐγκατάσκευος μέντοι ὡς τὰ πολλὰ καὶ μετὰ δριμύτητος ἐκφερομένη. οἱ δὲ ἀπολογούμενοι μόλις μὲν ἅπτονται διηγήσεως, ἐπειδὰν δὲ καὶ ἅψαιντο, καὶ συντετμημένως μάλιστα τοῦτο μεθοδεύονται, καὶ ἐφ᾽ ὅσον ἂν τοῦ ἀντιδίκου καθάψαιντο, εἴ γε μὴ ὀρθῶς ἀφηγήσατο. ἡ δημηγορία δὲ καθ᾽ αὑτὴν ἀπροσδεὴς ἐστὶ διηγήσεως (ὥς φησιν Ἀριστοτέλης) ἅτε δὴ περὶ τῶν μελλόντων ποιουμένη τοὺς λόγους, ἔνθα ἡ διήγησις παρῳχηκότων ὑπάρχει ἀνάπτυξις. παραδείγματος δὲ ἕνεκα καὶ τὰ προγεγενημένα πολλάκις ἀνιστορεῖ ὁ δημηγορῶν. ὡς ἂν ἐκείνων μνησθέντες οἱ ἐκκλησιασταὶ, εὐοδώτερον περὶ τῶν εἰς ἔπειτα ποιήσωνται τὴν διάσκεψιν.

cum amplificanda sunt. Singula autem ejus præclare gesta oratione florida percurrat, factaque seorsim adaugeat è confirmationis capitibus, de quibus dicemus; sic uno per totum expenso, & explicato transiliat ad aliud Oratio factum.

DE JUDICIALI GENERE.

XXX. In genere Judiciali accusantibus in promptu est narratio, eaque vestibus insignis oratoriis, virulenta tamen, & aculeata. Defensores igitur narrationem tum subtrahunt, si tamen iis narrare contingat, hoc paucis admodum absolvunt, & ut Adversarium solummodo perstringant, si res inique interpretetur. Deliberativum autem genus per se non exigit narrationem, teste Aristotele, quippe quod de futuris instituit tractare, qvum narratio sit rei tantum gestæ expositio. Exempli autem gratia, præterita sæpiuscule discutiuntur à deliberante, ut ista in memoriam auditorum reducta, suavitate perfundant reliqua, quæ inseqvuntur perpendenda.

ΠΕΡΙ ΠΙΣΤΕΩΣ.

XXXI. Ἀλλ' ὥσπερ οἶκον δομήσαντες προπύλαια μὲν καὶ προαύλια, καὶ τὰ πέριξ αὐλῆς διαπρεπῶς ἀνεγείραντες, γραφῇ τε καὶ πλαξὶ ἠνθισμέναις μαρμάρων εἰς κάλλος ἀπεφαιδρύνομεν. εἴ που θαλάμους τε καὶ ἀνδρῶνας, διαπρεπέστερον ἐκοσμοῦμεν τε καὶ εἰς ὕψος ἤρομεν, εἰ μὴ παρὰ τοῖς ὁρῶσι γραφὴν ἀπειροκαλλίας φυγεῖν ἐμέλλομεν. Φέρε δὴ κἀπὶ τοῦ παρόντος ἐπεὶ μὲν ὅτι τῶν τοῦ λόγου προθύρων κόσμος ἅλις ἔχειν δοκεῖ, τό τε τὰ πέριξ αὐλῆς κατὰ τὸ ἐγχωροῦν διήνθισταί τε καὶ ἀπηκρίβωται. ἐπ' αὐτὴν ἤδη χωρῶμεν τὴν τοῦ λόγου παστάδα τὴν πίστιν, περὶ ἣν τὰ λοιπὰ φιλεργεῖται, καὶ ἧς ἕνεκα λόγου ἐν λόγῳ ἠξίωται. εἰ γὰρ τοῦ πιθανοῦ ὁ Ῥήτωρ ἐν πᾶσιν ἐστὶ θηρευτικός, ἡ πίστις ἀντὶ πάντων ἐκείνῳ ἔσται, ἐπεὶ τούτου ἐστὶ ποριμώτατον ἁπάντων ἡ πίστις, ἐπιχείρημα οὖσα τῷ ζητουμένῳ ἀπεργάζον ἐπὶ θάτερον πιθανότητα.

DE FIDE, SEU PROBATIONE.

XXXI. Ut autem structam domum, si aditus, portusque, & parietes eleganter excitemus, tabulis crustisque marmoreis speciose decoremus; thalamos deinde & andronas splendidius ornabimus, & in cœlum erigemus, ut rusticitatis notam fugiamus. Hic quoque ita fit, nam cum orationis vestibula venusta satis sunt, & quæ cingunt atrium undique coloribus suis ornata & expolita, devenimus tandem ad ipsum Orationis thalamum, fidem dico, propter quam reliqua adeo artificiose componuntur, & a qua sola suam mutuata sunt adoream. Si enim probabilem ubique Rhetor efficere conatur orationem, tum fides ei instar omnium erit, quippe quod eam plus omnibus verisimilem reddit, cum utique ratio sit per ea, quæ certa sunt, fidem dubio proposito in alteram partem afferens.

XXXII.

XXXII. Τοιγαροῦν πρὸ πάντων ἐφ᾽ οὑτινοσοῦν προβληθέντος ζητήματος τὴν σημασίαν σκοπεῖν δέον ἑκάστης τῶν λέξεων, δι᾽ ὧν ἐκφέρεται τὸ ζητούμενον. ἧς τὴν εἰς τὸ ἀκριβὲς κατάληψιν, οἱάπερ κρηπῖδα τοῦ ὅλου λόγου προκαταβλητέον. ταύτης δὲ ἐγνωσμένης, τὴν τῶν ὀνομάτων ποιότητα, πότερον ἰδία ἐστὶν, ἢ κοινὴ, ἀναθεωρήσομεν. ταυτὸν δ᾽ εἰπεῖν, εἰ περιστατικόν ἐστι τὸ προβληθὲν, εἰ τῶν ἀπεριστάτων. ἰδίαν μὲν γὰρ ποιότητα ἔλαχε τὰ περιστατικὰ, οἷα εἰσὶν ὅσα ἐξ ὁρισμένων σύγκειται καὶ κυρίων ὀνομάτων. ὧν γένος, καὶ ἀγωγὴν, καὶ πατρίδα, πράξεις τε, ἐπιτηδεύματα, ἢ ἀκοῇ ἴσμεν, ἢ ἐξ ἱστορίας παρειλήφαμεν. ἃ δὲ ἀφθονεστέραν μνηστεύεται τὴν τῶν ἐνθυμημάτων εὐπορίαν, ὡς πᾶσαν ἐν ἑαυτοῖς συλλαβόντα ὕλην τε καὶ ποιότητα. κοινὴν δὲ κέκτηται τὴν ποιότητα, ὅσα ἀπερίστατα, ἃ δὲ τοῖς γραμματευομένοις προσηγορικὰ κέκληται. οἷον πατὴρ, υἱὸς, μοιχὸς, ῥήτωρ, καὶ τὰ ὅμοια. ὧν καὶ οἱ τῶν ἐπιχειρημάτων τόποι, οὐχ ὅτι καθόλου, ἀλλὰ καὶ κοινοὶ τυγχάνουσι τῶν τε ὁμοταγῶν. ταῦτα γὰρ ἐνθυμήματα ἐπὶ πάντων ἁρμόττει τῶν ὁμοίων προσώπων. μεθ᾽ ὃ ζητητέον

XXXII. In quolibet igitur themate, verborum omnium significatio præcipue perpendenda est, quorum accurata notitia totius orationis fundamentum est. Cum autem sanguinem ipsum, & medullam verborum perbibimus, eorum qualitatem, an propria sit, an communis, intuebimur, vel quod eodem recidat, an circumstantiis vestiatur thema, necne, hoc est, an finita sit quæstio, vel infinita. Circumstantiis vestita themata propriam sibi vindicant qualitatem, cujusmodi sunt ista, quæ finitis propriisque conflantur nominibus, quorum genus, educationem, patriam, actiones & studia, vel auditione accepimus, vel ex historiis deprompsimus; quæ longe uberrimam promittunt argumentorum segetem, quia totam in se materiam, & qualitatem complectuntur. Themata vero, quæ circumstantiis penitus nudata sunt, communi qualitate gaudent, quæ & à Grammaticis, προσηγορικὰ seu appellativa vocantur, cujus farinæ sunt, pater, filius, adulter, rhetor & similia, quorum loci una cum argumentorum locis, non solum generales sunt sed & communes, eademque sub serie. Eadem siquidem argumenta in omnes tales per-

τῶν στάσεων, ἐφ' ἣν τὸ προβληθὲν ἀναφέρεται ζήτημα. περὶ ὧν ὅσον ἐγχωροῦν ἦν τῷ συντόμῳ τῆς πραγματείας ἐν τῇ προθεωρίᾳ εἴρηται, καὶ παρ' Ἑρμογένει ἀποχρῶσαν πεποιήκαμεν τὴν διάσκεψιν. καὶ τελευταῖον, ἐς τίνα τῶν τριῶν ἐκείνων τοῦ λόγου γενικῶν τελεῖ στάσεων, διορίζομεν. ὧν ἁπάντων ἡ θεωρία προλαμβανομένη, τὴν τῶν ἐπιχειρημάτων εὕρεσιν εὐοδωτέραν παρέχοι ἂν ἐς σαφεστέραν τῶν εἰρημένων διάγνωσιν, οὐκ ἀπὸ σκοποῦ τὸν λόγον ἐφ' ὑποδείγματος γυμνᾶται. κείσθω δὲ ἡμῖν τὸ ζητούμενον ἐπὶ τοῦ παρόντος, πότερον ἐπωφελὴς ἡ περὶ τὴν ἀστρονομίαν σχολή, ἢ οὔ. οὗ τὴν τῶν λέξεων σημασίαν ἀνερευνήσαντες, εὑρίσκομεν, τὴν μὲν ἐπωφελὲς σημαίνουσαν πανοτιοῦν ἐς εὐπόρησιν τινὸς ἀγαθοῦ συμβαλλόμενον. τὴν δὲ ἀστρονομίαν ἐπιστήμην περὶ τοὺς ἀστέρας, σχολὴ δή ἐστιν, ὅτε τὴν ἀργίαν σημαίνει, νυνὶ δὲ τὴν περί τι σπουδὴν καὶ διατριβήν. τούτων δὲ γνωσθέντων τὴν τῶν ὀνομάτων ποιότητα διασκεπτομένην κοινὴ ἀναφαίνεται. οὔτε γὰρ ἐνταῦθα τὸ τινὶ ἢ κατά τι ἐπωφελὲς ζητεῖται, οὐδὲ εἴ τις ἀστρολογία, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ τῶν περιστατικῶν ἐξῃρημένη. πεπλόμενον δ' αὖ ὁρῶμεν

sonas aptissime quadrant. Inquirendum demum in quem statum cadat quæstio. De quibus quantum operis hujusce gurgustiolum pateretur, superius diximus; Et ex iis quæ tractavit Hermogenes satis cognovimus. Ultimo in quem è tribus istis generalibus terminetur statum definimus. Hæc omnia ita prælibata, paratiores nos reddunt facilius excogitandis argumentis. Ut autem clariorem dictis hisce facem accendam, totum liceat exemplo illustrare negotium. Quæstio sit. An Astronomiæ incumbere utile sit, necne. In qua verborum sensum indagantes, ex ipso scrutinio statim colligimus verbum, utile, significare, quicquid ad consequendum aliquod bonum conducat; Astronomiam autem stellarum cognitionem interpretari, σχολὴν denique nonnunquam otium, nonnunquam studium in aliqua re, & industriam denotare. Explicatis hisce, communem nominum qualitatem cognoscimus; neque enim cui, aut quomodo sit Utile quæritur, nec an Astrologia hæc vel illa, sed nude solum citraque complexum aliquem. Deinde sub

τὸ πρό-

τὸ πρόβλημα τῶν ἀνωτάτω ἐκείνων ζητήσεων ὑπὸ τὴν ποιότητα. ὑποτίθεται γὰρ ἐνταῦθα ἥ τε ὕπαρξις τῆς ἀστρολογίας, καὶ τὸ τί ἐστιν. ἀμφισβητεῖται δὲ εἰ ἐπωφελές. Ἔστι δὲ λογικὴ ἡ στάσις καὶ περὶ μέλλοντος οὖσα πράγματος. ὅθεν καὶ εἰς γένος ἀναφέρεται τὸ συμβουλευτικόν. προτρέπει γὰρ ἐνταῦθα ὁ προβαλλόμενος ταῦτα, πείθων ἀστρονομίας ἀντιποιεῖσθαι. ἔστι δέ πως καὶ λεληθότως ἐγκώμιον. ἐφ' ἃ γὰρ προτρέπομεν, ταῦτα τῶν ἀγαθῶν εἶναι καὶ ἐπαινουμένων ὑποτιθέμεθα. Ταῦτα οὖν ἱκανῶς προανατεθεωρηκότες, λοιπὸν εἰς τὴν τῶν ἐπιχειρημάτων ὕλην (ἣν καὶ στοιχεῖα τε καὶ τόπους τῷ Ἀριστοτέλει καλεῖν σύνηθες) τὴν μετάβασιν ποιησόμεθα. ὅθεν ἂν οἷοί τε ὦμεν ἐνθυμημάτων εὐπορῆσαι εἰς τὴν τοῦ ὑποκειμένου πίστωσίν τε καὶ διατράνωσιν.

quæſtionum qualitate collocari thema videmus. Supponitur enim hic Aſtrologiæ exiſtentia & eſſentia, quæritur autem ſolum, An utile ſit. Eſt autem ſtatus Rationalis, & de re futura deliberat. Suaſor ſiquidem hic impellit ad Aſtronomiæ ſtudium; tacite illud quodammodo laudans & commendans. Nam quæ ſuademus, honeſta, laudeque digna ſupponimus. His igitur diu, ſatisque penſitatis, ſupereſt, ut ad argumentorum materiam (quam Elementa, locosque vocare ſolet Ariſtoteles,) deſcendamus. E quibus argumentorum nobis copia petenda eſt, quæ rei fidem faciat, lucemque tribuat.

XXXIII. Οἱ οὖν τόποι κατὰ πρώτην ἐπιβολὴν γενικῶς δίχα τέμνονται. εἴς τε τοὺς ἀτέχνους, καὶ ἐντέχνους, ὡς καὶ ἀνωτέρω δεδήλωται. ὧν θάτερον μέρος καὶ λόγων μακροτέρων καὶ κατασκευῆς τῆς παρὰ τοῦ ῥήτορος ἀπροσδεές ἐστιν, πλὴν ὅσων ἐς χρῆσιν καὶ ἀπαγγελίαν ἀνήκει. θάτερον δὲ τέ-

XXXIII. Loci igitur in duas ſeſe partes prima fronte diffundunt, in artificiales, & inartificiales, ut & ſuperius commonſtratum eſt. Quorum alterum membrum nullo prorſus Oratorio indiget artificio, præterquam quod ad uſum aut in-

χνης δεῖται, ἐπειδήπερ καὶ ἔντεχνον. ὃ καὶ τριμερῆ τὴν διαίρεσιν εἴληχεν. ὅσοι γάρ τι οὐσιῶδες δηλοῦσι τοῦ ὑποκειμένου περὶ οὗ ἡ ζήτησις, οὐσιώδεις εἰκότως ἂν κληθεῖεν. ὅσοι δέ τινος τῶν περὶ τὴν οὐσίαν εἰσὶ δηλωτικοὶ, πάντως ἐπουσιώδεις. εἰ δ' αὖ ἐκτός γε μετενηνεγμένοι, κοινοὶ λέγοιντ' ἂν ὡς πᾶσι κατὰ ταὐτὰ ἐφαρμόττοντες. Οὐσιώδεις μὲν οὖν ἂν εἶεν, ὅρος. ὑπογραφή. ἐτυμολογία. συστοιχεῖα. γένος. εἶδος. διαφορά. οἷς συναριθμείσθω καὶ τὸ ἴδιον. Ἐπουσιώδεις δὲ, ὅσοι τῷ ζητουμένῳ παρέπονται, καίπερ τῆς οὐσίας ἐκείνου εἰσὶν ἀλλότριοι. τοιοῦτοι δὲ εἰσίν. αἰτία. ἐνέργεια, ἤτοι ἀποτέλεσμα. τρόπος. πρόσωπον. τόπος. χρόνος. καὶ εἴ τι τούτοις παραμφερές. Ἔξωθεν δὲ οὓς καὶ κοινοὺς προσαγορευτέον ἔφημεν, εἰσὶν οὗτοι. ὅμοιον. ἴσον. ἔλαττον. μεῖζον. ἐναντίον. ἀντικείμενον. στερητικόν. ἀξίωσις, εἴτ' οὖν μαρτυρία.

terpretationem spectat. In altero vero artem viresque ostentat Rhetor, artificiale enim, cujus tripartita est distributio. Nam loci, qui rei explicant essentiam, quæ in controversiam venit, haud immerito essentiales vocentur. Qui vero comites essentiæ sunt, adjuncti appellentur, sive concomitantes. Sin autem aliunde deducti sint, communes dicuntur, utpote quod cunctis adaptentur. Essentiales autem sunt, finitio, descriptio, etymologia, conjugata, genus, species, differentia, nec non proprium. Concomitantes autem sive adjuncti sunt, quicunque rem in controversia positam consequuntur licet ab ipsa re distinguantur. Cujus familiæ sunt ista: causa, operatio seu effectus, modus, persona, locus, tempus & hisce similia. Communes vero, sive loci externi sunt, simile, dissimile, æquale, minus, majus, contrarium, oppositum, privativum, & judicium, seu testimonium.

ΠΕΡΙ ΟΡΟΥ.

XXXIV. Τῶν οὐσιωδῶν τόπων οὐκ ἀπεικότως ὁ ὅρος τὴν πρώτην εἴληχε τάξιν, ἐπεὶ καὶ αὐτῆς τῆς τοῦ ὑποκειμένου πράγματος οὐσίας ἐστὶ λόγος συντετμημένος ὡς ἔνι τὰ μάλιστα καὶ ἀριδή-

DE FINITIONE.

XXXIV. E locis internis familiam merito ducit definitio, quippe quod rei propositæ dilucida est, & paucis comprehensa verbis enunciatio. Constare autem debet fi-

λως ἐκφαντικός. Δεῖ δὲ τὰ ἐν ὁρισμῷ παραλαμβανόμενα, οὐσιώδη τε εἶναι, καὶ πρότερα τῇ φύσει, καὶ γνωριμώτερα. ἐκεῖνο μέν, ὅτι τῆς οὐσίας τυγχάνει δηλωτικά. τοῦτο δ' αὖ, ὅτι καὶ δηλωτικά. τοιαῦτα δέ εἰσι τά τε γένη καὶ αἱ διαφοραί. ὧν τὸ μὲν γένος καθολικώτερον ὄν, καὶ ἐπὶ πλέον ἐπεκτεινόμενον, ἡ διαφορὰ ἐπελθοῦσα συσφίγγει τε καὶ συμπιέζει, καὶ τῷ ὁριστῷ ἰσόστροφον ἀποκαθίστησιν. οἷον ἐπὶ τοῦ προβληθέντος ζητήματος. Ἀστρολογία (εἴ τις φαίη) ἕξις ἐστὶ θεωρητική. ἀληθεύσειε μέν, οὔπω δὲ καὶ τὴν οὐσίαν ἐκείνης διακεκριμένως δηλώσειε. κοινὸν γὰρ τοῦτο καὶ ἐπὶ πάσας ἐπεκτεινόμενον τὰς ἐπιστήμας. ἂν δ' ἐπαγάγῃ, περί τε τὰς ἐποχὰς καὶ φορὰς τῶν οὐρανίων σωμάτων στρεφομένη, καὶ τὰ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἐκ τούτων ἀποτελούμενα, τὴν ἀστρολογίαν ὁλοκλήρως ἀφορίσας ἔσται, καὶ διακρίνας παντὸς ἄλλου, πρὸς ὃ μηδαμῶς πρότερον ἀντιδιεστέλλετο. Θαυμάσιον δέ τι χρῆμα ἡγεῖται Ἑρμογένης τὴν τέχνην, ἣν αὐτὸς ἐπινενοηκέναι φησὶ πρὸς ἀνασκευήν τε καὶ κατασκευὴν τὴν περὶ τοὺς ὅρους. ἥπερ ἐστὶν ἐκ τῶν παρεπομένων καὶ εἰωθότων συμβαίνειν τοῖς πράγμα-

nitio essentialibus, prioribus natura & notioribus, tum ut essentiam rei explicemus, tum etiam ut illustremus. Ista vero sunt genera & differentiæ. Generi quidem, cum universalius sit & ad plures extendatur, supervenit differentia, contrahitque illud & constringit, ita ut cum re definita convertatur. Ut in exemplo superius adducto, si quis Astrologiam habitum esse contemplativum asserat, non sane multum à veritatis deflectet tramite, nondum tamen de ejus essentia liquido satis, & exacte constat. Commune siquidem illud, omnesque complectitur scientias. Sin autem adjiciatur, qui circa situm, motumque cœlestium corporum versatur, & de eorum imperio, & influentiis in hæc sublunaria: tum Astrologiam omni ex parte definit, & ab aliis omnibus distinguit, quæ in unum prius coaluere. Artem autem quandam mirandam jactitat Hermogenes, quam ipse excogitasse se profitetur ad definitionis destructionem & confirmationem, nimirum ut à consequentibus, & contingentibus finitionem vel confirmemus, vel destruamus. At enim judiciis magis peculiare hoc est, & præ-

σι, τοὺς ὅρους ἀνασκευάζειν τι καὶ κατασκευάζειν. ἀλλ᾽ ἐκεῖνος μὲν τοῖς δικαζομένοις ἰδιαίτερον. καὶ μάλιστα ἐπειδὰν περὶ τὸν ὅρον συσταίη ἡ ἀμφισβήτησις. Τοῖς δὲ δημηγοροῦσι τε καὶ πανηγυρίζουσιν οὐ πάνυ εὔχρηστος. οὗτοι γὰρ ὡς ἀρχὴν τὸν ὅρον λαμβάνοντες ἐκ πρώτου πειρῶνται συναγαγεῖν τὸ ἀμφισβητούμενον. καὶ τὸ ὑπόδειγμα ἔστω ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὃ καὶ κατὰ ῥήτορας ἐκθησόμεθα, μικρὰ τῆς τῶν διαλεκτικῶν ἀκριβολογίας φροντίσαντες. Θεῖον τῷ ὄντι καὶ παντὸς ἐπέκεινα θαύματος τὸ περικαλλὲς τουτὶ καὶ ποικίλον ὑπὲρ κεφαλῆς θέαμα. ἐληλαμένῳ μὲν ἐν κύκλῳ τῆς γῆς, καὶ περὶ αὐτὴν διηνεκῶς ἑλιττόμενον, οἱονεὶ λίθοις εὐανθέσι κεκοσμημένον τοῖς ἄστρασιν, ἡλίῳ, σελήνῃ εἰς τὸ διηνεκὲς καταυγαζόμενον. ὃ καὶ ὁρᾶν μὲν ἔκπληξις, καὶ μὴ ὁρᾶν ἐσχάτη δυσπραγία νομίζεται. ἐπὶ τούτου εἴ τις ἡμᾶς ἀναγαγὼν ἐξηγήσηται χοροὺς ἄστρων καὶ δρόμους, αὐγάς τε καὶ ἀνατολὰς ἡλίου καὶ σελήνης ὑποδείξας, πόσου ἂν ἐτιμησάμεθα; τοιοῦτον τοιγαροῦν ἡ ἀστρολογία. ἥπερ οἵῳ τινὶ ὀξυοπεῖ φαρμάκῳ τῶν γεωμετρικαῖς ἀποδείξεσι τὴν ἐπιπροσθεῖσαν τῇ διανοίᾳ ἀχλὺν ἀνεκαθαίρουσα, ὀξυδερκῆ

cipue cum ex finitione controversia pendet. Deliberantibus autem, & Demonstrantibus non tanti est momenti. Hi quidem sumpta pro principio finitione, conantur statim rem controversam ex ea colligere. Quod & exemplo hoc manifestum fiet, quod etiam Rhetorico retexemus filo, parum de subtili illa dialecticorum disquisitione anxii. Divinum vere, omnique sublimius admiratione, pulchrum hoc pictumque quod conspicimus cœlum, quod complexu suo terram continet, motuque perenni circumvolvitur eam, stellis quasi gemmis insignitur fulgentibus, utroque perpetuum resplendet Phœbo, clarissimis mundi facibus, quod & aspexisse stuporem incutit, & non aspexisse summæ judicatur infelicitatis apex. Cœlum si quis mente scandat, & astrorum choros cursusq; monstret, quanto eum honore dignum putabimus? at totum hoc Astronomiæ præstatur beneficio. Quæ geometricis suis demonstrationibus, velut acri quodam collyrio discutit obductam menti caliginem, eamque ad corporis illius ætherii

πρὸς

πρὸς τὴν τῶν ἀκηράτων ἐκείνων σωμάτων θέαν παρασκευάσει. Εἶτα ἐπαγαγόντες καθ' ἕνα τὰ τοῦ ὁρισμοῦ μέρη, ῥητορικώτερον ἑρμηνεύσομεν. Εἰ δέ ποτε καὶ ἀνασκευάσαι βουλώμεθα τὸν ὁρισμὸν, σκεπτέον εἴ τις ἐν αὐτῷ εἴληπται λέξις ὁμώνυμος, ἢ ἐκ μεταφορᾶς, ἢ ἀσυνήθης καὶ καταχρηστικῶς, ἢ ἂν περιττόν τι πρόσκηται καὶ περίεργον. οὗ ἀφαιρεθέντος, τοῖς καταλειπομένοις δηλοῦται ἡ οὐσία τοῦ ὁρισμοῦ, εἴ τι παρειμένον ἢ παρηλλαγμένον ᾖ, οὗ ἄνευ, ἐλλειπὴς ὁ ὅρος καὶ ἀσαφής. Ἐκ τούτων οὖν καὶ τῶν ὁμοίων πειρατέον ἀνασκευάζειν τοὺς ὁρισμοὺς, ὥσπερ καὶ κατασκευάζειν ἐκ τῶν ἐναντίων. Ἔστι δὲ πολιτικωτέρα μέθοδος εἰς ἀνατροπὴν καὶ ἐμπέδοσιν τοῦ ὅρου, ἣν εἰσηγεῖται Ἑρμογένης ἐν τῷ περὶ ὅρου. αὕτη δὲ διαλεκτικὴ μᾶλλον καὶ φιλοσόφοις προσήκουσα, οὐ μὴν οὐδὲ ῥήτορσιν ἀνοίκειος, καί ἐκείνους ἐκφερομένη.

contemplationem acuit. Deinde singulæ definitionis partes Rhetorico pumice poliantur. Quodsi definitionem expugnare velimus, expendenda sunt verba, an ambigua sint, vel translata, vel inusitata, vel impropria, aut supervacua, & nihil ad causam pertinentia. Sublatis enim hisce tota rei essentia consistet ex reliquis. Aut si quid elapsum, aut prætermissum sit, à quo manca reddatur & obscura finitio. His igitur & similibus refellere conemur definitionem, ut & à contrariis stabilire. Est autem alia judiciis magis apta methodus evertendi firmandique definitionem ab Hermogene exposita. Sed hæc Dialecticis, & naturæ mystis magis convenit. Rhetoribus tamen alicujus est momenti, si, quod illis solenne est, Asiatico sapore referta sit.

ΠΕΡΙ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ.

XXXV. Ὑπογραφὴ ὅρος ἐστὶν ἀτελὴς, καὶ οἷον πεπηρωμένος, τὸ τί ἐστιν ἤτοι τοῦ ὑποκειμένου οὐσίαν κατά τινα τυπώδη τῇ τῶν συμβεβηκότων περιγραφῇ, ἐπαινιττόμενος ὥσπερ ὑπο-

DE DESCRIPTIONE.

XXXV. Descriptio est imperfecta quædam finitio, & quasi mutilata, utpote, quæ rei naturam per complexum accidentium, crasse ad

γραφῆ.

γραφῇ. οὐδὲ μονοειδής ἐστι καὶ ἁπλῆ, ἀλλὰ πολλῶν ὄντων τῶν συμβεβηκότων πολυειδῆ τὴν λῆψιν ἔλαχεν. ἔστι γὰρ ὑποτυπῶσαι τε καὶ διαγράψαι τὸ προβληθὲν, ἢ ἀπὸ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου. ὡς τοῦ Πλάτωνος ἐν ὅροις. Ἡμέρα ἐστὶν ἡλίου πορεία ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς δυσμάς. ἢ ἐξ ὕλης καὶ ὧν σύγκειται μερῶν. οἷον, οἰκία ἐστὶν, ἥπερ ἐκ θεμελίου συνέστηκε, καὶ τοίχων, καὶ στέγης. ἢ ἐκ τοῦ τέλους ἤτοι ἀποτελέσματος. ὡς ἐπὶ τοῦ προτεθέντος. Ἀστρολογία ἐστὶν, ἡ ἐθίζουσα τὴν ψυχὴν εἰς τὸ ἄνω ὁρᾶν, καὶ ἀπὸ ἐνθένδε ἐκεῖθεν μετάγουσα. ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν συμβεβηκότων. ὡς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον ὀρθοπεριπατητικὸν, ὄρθιον, πλατυόνυχον, χερσὶ χρώμενον, καὶ τὰ ὅμοια. Ἐστὶ δ᾽ ὅτε καὶ μεταφοραῖς ἤτοι ὁμοιώσεσι τὴν οὐσίαν ἐμφαίνομεν. οἷον ἄρχων ἐστὶν ὁ πιστευθεὶς τοὺς οἴακας τοῦ σκάφους τῆς πόλεως. Χρώμεθα δὲ τῇ ὑπογραφῇ πρός τε τὸ ἀνασκευάζειν καὶ κατασκευάζειν κατὰ ταυτὰ τῷ ὁρισμῷ, ἐπεὶ καὶ ὁρισμός ἐστιν, ὡς εἴρηται, καίπερ ἐλλειπὴς, οἷον ἐπὶ τοῦ προτεθέντος. οὑτωσίπως ἐπιχειρεῖν ἐνδέχηται. Οἶμαι δὲ πάντες ἂν ὁμολογήσαιεν ἐκείνην εἶναι τῶν ἐπι-

modum, & exiliter perſtringit, unde & dicitur Deſcriptio. Neq; vero ſimplex eſt & uniformis, ſed cum accidentia multa ſint, variam ſibi vindicat conſiderationem. Res ſiquidem depingi poſſit & deſcribi vel à cauſa efficiente, ut Plato in definitionibus, Dies eſt Solis iter ab ortu in occaſum; vel à materia ejusque partibus, ut Domus eſt, quæ fundamento, parietibus, & tecto conſtat; vel à fine ſeu effecto, ut in hoc exemplo, Aſtronomia eſt quæ animum à ſolo revocat ad cœlum, & inter tot ſtellas feliciſſimum ducit in errorem. Nec non à reliquis quoque accidentibus: ut, Homo eſt animal quod rectum incedit, vultuq; ſublimi, latis unguibus, manibus utens, & ſimilia. Quin & metaphoris ſæpe, vel ſimilibus rei naturam exprimimus, ut Princeps eſt, qui clavum civitatis tenet. Deſcriptione vero ad firmandum, vel deſtruendum utimur, non ſecus ac definitione, quod & illa, uti diximus, finitio eſt, quantumvis manca, ut in argumento propoſito arguere poſſumus. Suffragantur ni fallor ad unum omnes, illam ſcientiarum pulcherrimam eſſe, perfectiſſimam illam, quæ quantum hu-

στήμων τὴν καλλίστην καὶ τελεωτάτην, ἥπερ ὡς ἐφικτὸν ἀνθρώπῳ τῶν χαμαιρεπῶν τούτων καὶ ἐπικήρων τὴν ψυχὴν ἀνασπῶσαν, τὰ θεῖα τι καὶ ἀκήρατα ἐποπτεύειν κατασκευάζει, καὶ διὰ τῆς θέας τῆς ἐκείνων συνάπτει κάλλεσιν ὧν ἀμυδρᾷ τινι φαντασίᾳ ἐν περινοίᾳ τινὸς γενέσθαι πασῶν τῶν περὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἀποδείξεων κρείττων νομίζεται. ἀμέλει τοῦτο διαφερόντως ἀστρολογία ἐργάζεσθαι πέφυκεν. ἥτις ἐστὶν ἡ μάλιστα τοὺς κεκτημένους, καὶ τὰ ἑξῆς.

mana valeat infirmitas, animum è terrestrium cœno sordium ad cœlestem munditiam facit ut emergat, illisque per intuitum unit sideribus, quorũ tenui quamvis menti impressa specie splendescit animus, plus quam universa de terrena hac fæce cognitione. Hæc autem Astronomia ultra miraculum admiranda efficere possit. Hæc sola suis cultoribus &c.

ΠΕΡΙ ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑΣ.

XXXVI. Ετυμολογία, ἥτις καὶ φερωνυμία λέγοιτ' ἂν καὶ ἔτυμον, μετάληψις ἐστὶ τοῦ ὀνόματος εἰς λόγον ἑρμηνευτικὸν τῶν ἐξ ὧν σύγκειται μερῶν, ἢ ὅθεν παρῆκται, ἢ (ὥς φησιν Εὐστάθιος) λόγος ἐπαυληθιζομένην δεικνὺς τὴν λέξιν τῇ φύσει τοῦ πράγματος, οἷον εὔψυχος, ὁ εὖ τὴν ψυχὴν ἔχων. καὶ ἀστρολογία, ἡ τῶν ἄστρων σκεπτομένη τοὺς λόγους. ἐξ ἐτυμολογίας τοιγαροῦν εἰς ἀνασκευήν τι καὶ κατασκευὴν τῶν ζητουμένων ἐπιχειρημάτων ἐστὶν εὐπορῆσαι ἂν (ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης) τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὸν λόγον μετενεγκόντες, τοῦτον δείξομεν ἐφαρ-

DE ETYMOLOGIA.

XXXVI. Etymologia, quæ & notatio dicitur, & originatio nominis, est in argumentum transmutatio, partes explicans è quibus constet, aut unde deducatur; vel, Eusthatio suffragante, definitio est, quæ rei naturam cum vi nominis quadrare declarat, ut εὔψυχος, quia generosa mente præditus, & Astrologia, quia astrorum tradit scientiam, A notatione igitur undique prosiliunt argumenta, tum ad rei probationem, tum destructionem, teste Aristotele, qvum sumpta nominum finitione rebus propositis eam aptissime convenire

μόττονται, εἰς ἂν ἡμῖν προσήκειται, κἂν μὴ δοκῇ τοὔνομα. οἷον εὔψυχος μὲν ἰδιάζεται τῷ ἀνδρείῳ. εἰ γοῦν βουλώμεθα, καὶ τὸν ἡντιναοῦν ἀρετὴν κεκτημένον εὔψυχον ἀποδεῖξαι, μεταληψόμεθα τοὔνομα εἰς τὸν λόγον, ὅς τις ἐστὶν ὡς εἴρηται, ὁ εὖ τὴν ψυχὴν ἔχων. εἶθ' οὕτω καὶ δικαίῳ καὶ σώφρονι, καὶ ἁπλῶς πᾶσι τοῖς ἁμηγέπη τὴν ψυχὴν διά τινος τῶν ἀρετῶν εὖ διατιθημένοις ἐφαρμόττον τὸ πρόσρημα δείξωμεν. ἢ ἐπὶ τοῦ προτεθέντος. εἰ βουλάμεθα τὴν ἀστρολογίαν ἀδιαμάρτητον ἐμφῆναι περὶ τὴν τῶν ἀστέρων θεωρίαν, ἐροῦμεν μεταλαβόντες πρότερον τὴν λέξιν εἰς τοιόνδε λόγον. Ἀστρολογία ἐπιστήμην δηλοῖ καταληπτικὴν τῶν περὶ τοὺς ἀστέρας λόγων. ὁ τὸν λόγον τινὸς ἔχων, οὐκ ἄν ποτε διαμάρτοι οὗπερ τὸν λόγον ἔχοι. ἀλλὰ μὴν ἡ ἀστρολογία ἔχει τῶν ἀστέρων τοὺς λόγους ὧν ἐστὶ καταληπτική. οὐκ ἄρα ἡ ἀστρολογία μέχρις οὗ μένει τοιαύτη, διαμάρτοι περὶ τὴν τῶν ἀστέρων θεωρίαν. Ὅτι δὲ ἡ ἀστρολογία καταληπτικὴ τῶν περὶ τοὺς ἀστέρας λόγων, τοῦτο τῇ τῶν ὁμοίων παραθέσει ἐμπεδώσομεν. καὶ γὰρ φυσιολογία ἐστὶν, ἡ τοὺς τῆς φύσεως λόγους ἔχουσα. καὶ θεολογία, ἡ τοὺς

ostendimus, etiam cum non conveniat; ut εὔψυχος, robusto quidem fortique primo convenit, at si virum aliqua alia virtute spectabilem εὔψυχον probare velimus, vim nominis eliciemus, quæ ut superius illatum est, interpretatur, qui animo bene affectus est. Sic utique justo & modesto, virisque quibuscunque virtutibus præditis hoc nomen indulgeamus. Sic & in præsenti negotio. Si velimus Astrologiam ostendere certam esse de astris sine errore scientiam, è notatione nominis ejus sic dicemus. Astrologia est scientia, quæ astrorum tradit naturas, & complectitur, hinc arguimus, qui rei cujusque naturam tenet, difficulter circa eam errare possit: verum Astrologia exploratas habet, & comprehendit stellarum naturas, non igitur Astrologia, qua talis, errare possit, in astrorum contemplatione. Quod autem Astrologia mentem in cœlestium horum corporum cognitionem ducat, & earum naturas investiget, ex inductione similium stabiliemus, quippe quod & physiologia naturalium rerum scientiam tradit, & Theologia divinarum de-

περὶ

περὶ Θεοῦ, καὶ τὰ ὅμοια. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλως ἐξ ἐτυμολογίας ἐπιχειρημάτων εὐπορῆσαι, ἥπερ οἰκείως καὶ καταλλήλως ταῖς τῶν προσώπων ἐνεργείαις κεῖσθαι διερμηνεύσωμεν τὰ ὀνόματα, τὰ ἐφ' ἑτέρας μὴ μεταφέροντες, μήτι συλλογιζόμενοι. ὃ καὶ φερωνυμία ἰδιαίτερον προσηγόρευται. ὃ καὶ μᾶλλον ἐπιπολάζον ἐστὶν ἰδεῖν παρά τε Ῥητόρων καὶ Ποιητῶν τοῖς συγγράμμασιν, ὡς τὸ τοῦ Ἡρωδίκου παρ' Ἀριστοτέλει, ὃς τοὺς Δράκοντος νόμους ἐκφαυλίζων, οὐκ ἀνθρώπου, ἀλλὰ δράκοντος ἐπεκάλει. χαλεποὺς γάρ. ἐπιρρεπὴς δὲ ὁ τόπος εἰς ψυχρολογίαν τοῖς κατακόρως κεχρημένοις.

tegit mysteria, & sic in reliquis. Liceat autem & alio modo ex Etymologia argumenta depromere, si nomina convenienter apteque cum personarum actionibus quadrare narrabimus, sine ulla prorsus originatione, & deductione, quæ & φερωνυμία, proprie dicitur. Qua referta sunt adeo Oratorum, nec non Poëtarum scripta, ut illud Herodici referente Aristotele (2.Rhet. c. 23.) Cum Draconis loges antiquaret, non hominis eas esse, sed draconis, dixit, insigniter quippe severæ. Frigida tamen sunt, si crebro hinc sumuntur argumenta; facileque in pejus declinet hic locus.

ΠΕΡΙ ΓΕΝΟΥΣ.

XXXVII. Διαλεκτικοὶ μὲν, καὶ ὅσοι τῆς φιλοσόφου φατρίας βαθυτέραν εἰώθασι τὴν περὶ γένους, εἴδους, καὶ τῶν λοιπῶν καθόλου φωνῶν θεωρίαν ποιεῖσθαι. ἀκριβέστερον γὰρ ἐρευνῶσι περὶ τούτων, ἢ τῶν ὑφεστηκότων εἰσὶν, ἢ ψιλῇ καὶ μόνῃ τῇ ἐπινοίᾳ τὴν ὕπαρξιν ἔχει. καὶ εἰ τῶν ὑφεστηκότων τυγχάνει, πότερον σώματά εἰσιν, ἢ ἀσώματα. καὶ τούτων αὖ, ἢ καθ' ἑαυτὰ καὶ ἐκτὸς τῆς ὕλης, ἢ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καὶ ἀτόμοις ὑπάρχει. κατηγορίας

DE GENERE.

XXXVII. Dialectici quidem & naturæ mystæ altiori quadam disquisitione, genus, speciem, reliquasque voces communes pensitant. In istis enim paulo penitius scrutantur, an rebus ipsis, vel nudo solum intellectu existant:. & si in rebus sint, an corporea sint, vel incorporea; adeoque rursus an per se, & à materialibus separata, an in sensibili-

αὐτῶν τούτων ἀναπλύσσοντες, σχέσεις τε καὶ ὁρισμοὺς ἀναθεωροῦντες, καὶ πᾶν ὅλως εἰς πλεωτέραν περὶ τούτων πραγματείαν πολυπραγμόνως ἀνακρίνουσιν. Οἱ δὲ Ῥήτορες ἀποτυπώτερόν πως περὶ αὐτῶν διαλαμβάνουσι πρὸς τὴν τῶν ἀκροατῶν εὐμάθειαν διαφερόντως μάλα ἀφορῶντες, ἢ πρὸς τὴν τῶν ὄντων ἀλήθειαν. ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ τῶν συντεθέντων τὰς τῶν λόγων τέχνας, οὐδεὶς περὶ τούτων διακεκριμένως φαίνεται πραγματευσάμενος. τοῖς μέντοι ἀπὸ τούτων ἐπιχειρήμασι, συχνοῖς μάλα ἐστὶν ἐντυχεῖν παρά τε Ποιηταῖς τε καὶ Ῥήτορσιν. ἐκ γὰρ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτεθειμένων τόπων, σπανίως ἔστιν ἰδεῖν ἐπιχειροῦντας τοὺς Ῥήτορας. ἔστι τοιγαροῦν ὑπογράψαι τοιῶσδε τὸ γένος. Γένος ἐστὶ τὸ ἐπὶ πολλὰ ἐκτεινόμενον εἴδη, ἢ ᾧ πολλὰ ὑποπίπτει εἴδη. οἷον εἰ δένδρον εἴπῃς, καὶ δρῦν, καὶ πλάτανον, καὶ ἐλαίαν συμπεριείληφας. εἰ δὲ ἐπιστήμην φαίης, καὶ γεωμετρίαν, καὶ ἀστρονομίαν, φυσικήν τε, καὶ μεταφυσικὴν ἐδήλωσας. καὶ τἄλλα ὡσαύτως. Ἔστι δ' ὁ τόπος εἰς ἀνασκευὴν καὶ κατασκευὴν χρήσιμος. ἀναιρουμένου γὰρ τοῦ γένους, συναιρεῖται καὶ τὰ ὑφ' αὐτὸ πάντα. κατασκευαζομένου δὲ, κἀκεῖνα συγκατασκευά-

bus & individuis exiſtant. Horum prædicationes perpenduntꝗ, definitiones & proprietates evolvunt, & quicquid omnino ad accuratiorem harum cognitionem conducat ſollicito diſcutiunt ſcrutinio. Rhetores autem oſcitantius paulo rimantur iſta, magis utique conſulentes auditorum docilitati, quam rei veritati: Proinde nullus, uti ſciam, è dicendi magiſtris, iſta diſtinctè tractavit. Creberrime tamen obvia ſunt apud poëtas juxta ac oratores inde petita argumenta. Nondum enim locis hiſce Rhetores valde incumbere memini. Genus igitur in hunc modum depingatur. Genus eſt quod ad plures extenditur ſpecies, vel cui ſpecies multæ ſubjiciuntur: ut ſub voce arboris & quercum, & platanum, & olivam, comprehendis; & ſcientiæ nomine Geometriam, & Aſtronomiam, Phyſicam & Metaphyſicam intelligas, & ſic de reliquis. Locus autem eſt ad rem tum confirmandam, tum deſtruendam idoneus. Sublato ſiquidem genere auferuntur omnia ejus inferiora; firmato tamen iſta quoque confirmantur. Ut ſi virtutem eligendam eſſe

ζονται.

ζονται. οἷον ἀποδειχθέντος ὅτι ἡ ἀρετὴ αἱρετή. καὶ σωφροσύνη, καὶ δικαιοσύνη, ἀρεταὶ οὖσαι, αἱρεταὶ ἀποδειχθήσονται. ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐπιχειρεῖν ἐνδέχεται οὕτω. Πᾶσα μὲν ἐπιστήμη λογικοῖς οὖσιν ἀνθρώποις, οὐχ ὅπως καθ' ἕνα, ἀλλὰ καὶ πόλει, καὶ γένει ξύμπαντι λυσιτελέστατος. ἀληθείας γὰρ ἐστὶ μελέτη, ῥώμη βίου, ψυχῆς κόσμος, καλοκἀγαθίας ἄσκησις. διαφερόντως δὲ τῶν ἄλλων ἀστρολογία, ἐφ' ὅσον καὶ τῶν λοιπῶν ἁπάντων διενήνοχε, τῷ τε τῶν ἀποδείξεων ἀκριβεῖ, καὶ τοῦ ὑποκειμένου τῷ ὑπερέχοντι. Κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἀνασκευαστέον ἐπειδὰν παρεμπέσοι.

demonstretur, utique modestiam, & justitiam, quia virtutes sunt, eligendas esse demonstrabimus. Sed ne recedam ab exemplo proposito. Scientia omnis non viris modo singulis, sed & civitati, adeoq; universo generi humano fructus adfert uberrimos. Scrutinium enim veritatis est, vitæ præsidium, decus animæ, studium probitatis. At Astrologia potissimum, cum & reliquas omnes longe lateque superet, tum certitudine demonstrationis, tum subjecti dignitate. Hæc eadem vero, prout opus fuerit, & ad refellendum valeant.

ΠΕΡΙ ΕΙΔΟΥΣ.

XXXVIII. Καὶ περὶ μὲν γένους ἀπόχρη τὰ εἰρημένα. διαλεκτικῶν γὰρ ἐστὶν (ὡς ἔφημεν) θεωρητικώτερον τὴν περὶ τούτων ἀποτείνειν ἔρευναν. Εἴδη δὲ προσαγορεύεσθαι ἔωθε, τὰ ὑποπίπτοντα τῷ γένει μόρια. ὅσα γὰρ ἐπί τι γένος ἀνάγεται, εἴδους ἐπέχουσι λόγον, κἂν γένει τελοῦσι τοῖς μετ' αὐτὰ κατὰ πλειόνων τῷ εἴδει κατηγορούμενον. οἷον ἐλαία, εἶδος μὲν τυγχάνει φυτοῦ ὑπ' ἐκείνῳ τελοῦσα. γένος δὲ εἰ τύχῃ κοινοῦ, ἀγριελαίου, κολυμβάδος, καὶ τῶν ὁμοίων.

DE SPECIE.

XXXVIII. Et ista de Genere sufficiant. Soli quippe dialectici in penetralia horum intimiora penetrare solent. Species autem dicuntur partes generi subjectæ. Nam quæcunque sub aliquo genere militant, speciei rationem obtinent illius respectu, licet genera sint, si de pluribus inferioribus specie prædicentur: ut oliva plantæ quidem species est, ejusque sub auspicio; genus autem oleastri, radii a-

οὕτω καὶ ἐπιστήμη, εἶδος μὲν τῆς ἕξεως, γένος δὲ ἀστρολογίας, γεωμετρείας, καὶ τῶν λοιπῶν. Ἀπὸ γοῦν τοῦ εἴδους ἐπὶ τὸ γένος ὅσοι καταφατικῶς ἐπιχειροῦσι, πάντως ἀληθεύουσιν. οἷον ὀλύμπια νενίκηκεν, ἄρα στεφανίτην ἀγῶνα. εἶδος γὰρ τὰ ὀλύμπια τοῦ ἀγῶνος. ἐπειδὴ καὶ ἴσθμια, καὶ πύθια, ἀγῶνες εἰσὶ στεφανῖται. καὶ οὕτω κἀπὶ τοῦ παρόντος. ἀστρονομία ἐστὶν, ἄρα ἐπιστήμη. Ἀποφατικῶς δὲ, εἴ τις ἀπὸ τοῦ εἴδους ἐπὶ τὸ γένος ἐπιχειρῶν καθολικόν τι συναγαγεῖν πειραθείη, οὐκ ἄν ποτε ἀληθεύσοι. οὐ γὰρ ὅτι μὴ ἄνθρωπος τοῦτο, οὐδὲ ζῶον. οὐδ᾽ ὅτι μὴ ἀστρονομία τοῦτο, οὐδ᾽ ἐπιστήμη. κατὰ μέρος μέντοι, οἷον οὐκ ἀσκοῦνται τὰ περὶ τὴν ἀστρονομίαν οἱ τῶν ἰατρῶν παῖδες, ἄρα οὐδὲ πᾶσαν ἐπιστήμην.

greftis, olivæ conditaneæ, & fimilium. Sic & fcientia fpecies quidem habitus, at genus Aftronomiæ, Geometriæ & reliquarum. Qui igitur à fpecie ad probandum genus affirmative procedunt, veriffimo nituntur fundamento: ut, Olympiis vicit, ergo coronario ludo. Olympia fiquidem ludi fpecies, quoniam & Ifthmia, & Pythia certamina erant coronaria. Sic & in præfenti. Aftronomia eft, ergo fcientia. Negative vero, fi a fpecie ad genus fiat progreffus, ut inde quid univerfale colligatur, infirma erit valde probatio. Itaque quod non eft homo, utique non fequitur quod non eft animal: nec quia Aftronomia non eft, neque eft fcientia. Secundum partes tamen valeat, ut medicorum filii non incumbunt Aftronomiæ ftudiis, adeoque nec omni fcientiæ.

XXXIX. Τῆς οὖν ἀστρονομίας γενικῶς λαμβανομένης εἴδη, εἴτ᾽ οὖν μέρη λέγοιτ᾽ ἄν, κοσμογραφία, ἥτις περὶ τὰ καθολικώτερον στρέφεται τοῦ παντὸς μέρη, ἥ τε τὰς κινήσεις καὶ σχήματα τῶν ἀστέρων θεωροῦσα, τῷ γενικῷ ὀνόματι ἀστρονομία προσαγορευομένη. καὶ παρὰ ταύτας ἡ ἀποτελεσματική. ἧς ὅση περὶ τὰ γενέθλια καταγίνεται, καὶ γενεθλιακὴ λέγοιτ᾽ ἄν. ὅση δ᾽ αὖ πε-

XXXIX. Aftronomiæ generaliter fumptæ partes five fpecies funt Cofmographia, quæ circa partes mundi verfatur univerfas, quæque fi motus & figuras ftellarum perfpiciat, communi vocabulo Aftronomia vocetur. Additur infuper apotelefmatica, quæ prout genituram contemplatur, Genethliatica vocatur, prout regum mutationes,

εἰς τὰς

περὶ τὰς μεταβολὰς τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀνδραποδισμοὺς ἐθνῶν, πόλεών τε ἀναστάσεις, καὶ ὅσα εἰς ἔθνη ὅλα ἀνήκουσι, τοῦτο αὐτὸ ἀποτελεσματικὴ κέκληται. καὶ προσέτι ἡ ἐκ τῶν ἐκλείψεων, ἐπιτολῶν, καὶ καταδύσεων τῶν ἀστέρων τὰς τοῦ ἀέρος μεταβολὰς σκεπτομένη, κἀκ τούτων ὑετοὺς, αὐχμοὺς, πνῖγος, ἀλέας, καταιγίδας, εὐφορίας καρπῶν καὶ ἀφορίας, τό, τε περὶ τὰς ὥρας ὑγιεινὸν καὶ νοσῶδες, καὶ ἄλλα τοιαῦτα προθεωροῦσα. ἐξ ὧν ἢ ἅμα πάντων, ἢ γοῦν ἐνίων ἐπιχειρημάτων ἔστιν εὐπορῆσαι τὸ ἐπωφελὲς παριστῶντα τῆς περὶ τὴν ἀστρονομίαν ἀσκήσεως. εἰ γὰρ κοσμογραφία μὲν, καὶ ὅση περὶ τὰ γενέθλια θεωρία, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀποτελεσμάτων, ἥ τε περὶ τὰ οὐράνια σώματα γνῶσις, οὐχ ὅπως ἐπωφελὲς, ἀλλὰ καὶ θεῖον ὄντως, καὶ ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας τὸ ἔσχατον. πῶς ἡ περὶ τὴν ἀστρολογίαν σπουδὴ οὐκ ἂν εἴη ἐν βίῳ λυσιτελέστατον;

gentium fata servitutesque, civitatum eversiones, & funera, eaque quæ ad nationes universas spectant, apotelesmatica, ut superius, nominetur. Deinde quæ ab Eclipsi, ortu obituque siderum, temperiem aëris & permutationem explorat, & inde pluvias, siccationes, rabidos æstus, calores, procellas, copiam frugum, aut inopiam, & tempestatum pestilentiam, aut salubritatem, nec non alia plurima ejusmodi prævidet. E quibus vel singulis, vel saltem aliquibus ebulliunt argumenta, quæ utilissimum esse studium Astronomiæ evincant. Nam si Cosmographia, Genethliaca, & Apotelesmatica cognitio, non modo utile, sed & vere divinum, summæque felicitatis humanæ fastigium: annon utique Astronomiæ studium agnoscamus ad vitam esse maxime salutare?

ΠΕΡΙ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΥ.

XL. Τὴν διαφορὰν καὶ τὸ ἴδιον οἱ ῥήτορες εἰς ἓν ἄγουσι, καὶ ἀναμὶξ περὶ ἀμφοῖν πραγματεύονται. Ἔστι δὲ διαφορὰ, τὸ ποιοῦν διαφέρειν ἕτερον ἑτέρου.

DE DIFFERENTIA, ET PROPRIO.

XL. Differentiam & Proprium Oratores faciunt in unum cöalescere, & de utrisque promiscue agunt. Est autem Differentia

ὡς

ἧς διττὸν ἐστὶ γένος. τὸ μὲν οὐσιῶδες, ὃ καὶ ἄλλο τι ποιεῖ τῶν λοιπῶν τὸ ᾧ συνέζευκται. καὶ εἰδοποιὸς κέκληται. οἷον τὸ λογικὸν τῷ ἀνθρώπῳ προσκείμενον, ἄλλο τι τοῦτον ποιεῖ τοῦ βοός. ἕτερον δὲ γένος ἐστὶ κατὰ συμβεβηκὸς, ὅπερ οὐκ ἄλλο τι ποιεῖν πέφυκεν, ἀλλὰ ἀλλοῖον τὸ ᾧ συμβέβηκεν. οἷον τὸ ἐν Σωκράτει φαλακρὸν, ἀλλοῖον ποιεῖ τὸν Σωκράτην τοῦ Πιτθέος Μελίτου τετανότριχος ὄντος.

quicquid alterum facit ab altero differre. Cujus duo ſunt genera. Alterum eſſentiale, quod rem cui convertitur, aliud quiddam à reliquis facit, & ſpecifica vocatur differentia, ut Rationale conjunctum Homini, quiddam aliud eum à bove facit. Accidentale alterum, quod non efficere poſſit ἄλλο, ſed ἀλλοῖον id cui acciderit, quomodo Socratis caluities ἀλλοῖον tantum fecit Socratem à Pittheo Melito, qui promiſſis erat crinibus.

XLI. Ἴδιον δέ ἐστιν, ὡς οἱ περὶ τοὺς φιλοσόφους ἀκριβολογοῦσιν, ᾧ μόνῳ συμβέβηκε τῷ οὗ ἐστὶν ἴδιον, καὶ παντὶ τῷ ἐκείνου εἴδει, καὶ ἀεί. οἷον ἀνθρώπῳ τὸ γελαστικόν. Οἱ δὲ Ῥήτορες τῷ ἰδίῳ ὡς τὰ πολλὰ καὶ τὰ συμβεβηκότα ἀναμιγνύουσιν. οἷον μητράσι μὲν ἴδιον ἀπονέμοντες τὸ φιλόστοργον. μητρυιαῖς δὲ τὸ ἄστεργον. καὶ πάλιν Ἀθηναίοις μὲν, τὸ ἐν σοφίᾳ φιλοθεάμον. Λακεδαιμονίοις δὲ, τὸ ἐν πολέμοις παράβολον. ἀλλὰ καὶ ἔθνει παντί. οἷον Ἕλλησι μὲν, ἴδιον μένειν οἷς ἅπαξ ἔδοξε. Βαρβάροις δὲ, ἀστατεῖν, καὶ τὸ τῆς γνώμης παλίβολον. τὸ ἐπὶ τοῦ προκειμένου. ἀστρολογίας μὲν ἴδιον, ἅτε δὴ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν τῆς ἀγνοίας ·

XLI. Proprium eſt ſecundum peritioris doctrinæ Philoſophos, quod ſoli & ſemper convenit, cujus eſt proprium ut Homini riſibile. Non raro tamen Oratores, & Accidentia proprio permiſcent, ſic matribus φιλοστοργίαν ſeu affectum in liberos tribuunt, novercis autem ἀφιλοστοργίαν ſeu odium. Sic etiam Athenienſibus in ſapientiam oſtentationem, Lacedæmoniis autem in bello audaciam. Quin & omni nationi. Ut Græcis proprium eſt à placitis ſuis non moveri. Exteris autem non conſtare ſibi, animiſque fluctuare. In præſenti quoque Aſtronomiæ proprium eſt, nec non aliarum ſci-

ἀνακα-

ἀνακαθαιρούσης τὴν διάνοιαν, ὀξυτέραν τε καὶ ἐναργεστέραν παρασκευάζειν περὶ τὴν τοῦ ἀληθοῦς ἔρευναν. ἰδία δὲ τὸ περὶ τοιαῦτα οἷα εἰσὶ τὰ οὐράνια σώματα. καὶ τοιῶσδε καθ' ὃν δηλαδὴ λόγον ταῦτα διασκέπτεται. ἐντεῦθεν οὖν ὧδέ πως ἐπιχειρητέον. Εἰ μέγα μὲν τὸ ὀξυδερκὲς καὶ ἀγχίνουν περὶ τὴν τοῦ ἀληθοῦς εὕρεσιν, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις πέφυκε περισπούδαστον, οὐχ ὅπως ὅτι ἄπλαιστον περὶ τὴν ὄντως θεωρίαν παρασκευάζει τὸν ἔχοντα, ἀλλὰ καὶ πάσας ἐκείνου ὀρέξεις τε καὶ ἐνεργείας διευθύνει τε, καὶ κόσμον αὐτοῖς ἐμποιεῖ τὸν προσήκοντα. πῶς οὐκ ἂν περιπόθητοι αἱ ἐπιστῆμαι, καὶ τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ λυσιτελέσταται, δι' ὧν τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις φύσιν ἔχει πορίζεσθαι; εἰ δὲ τοῦτο ταῖς ἄλλαις ἐπιστήμαις προσήκει, πολλῷ μᾶλλον ἀστρολογίᾳ, ἡ τὸ ὀξὺ καὶ εὐσύνετον περὶ τὴν τοῦ ἀληθοῦς εὕρεσιν ἐν τοῖς θειοτέροις τῶν ὄντων πορίζεται, καὶ ἐναργεστέραις ταῖς ἀποδείξεσι;

entiarum, mentis fugare tenebras, eamque ad acutiorem, & exactiorem veritatis indaginem instruere, proprie quidem in corporibus cœlestibus, eodemque modo quo considerantur ista. Hinc tale promatur argumentum. Si tam præstans est in veritate indaganda ingenium solers, mentisque acumen, & à cunctis hominibus ita studiose conquisitum, non solum quia cogitationes in rebus dirigit, ne in errorum scopulos impingat animus, sed etiam luxuriantes temperat affectus, & actiones, iisque gratiam inducit, & venustatem non indecoram. Quam ardentibus votis expetendæ sunt scientiæ, quæ quicquid in vita optimum est, aut maximi hominibus emolumenti, comparare possint? Quod si ullis aliis scientiis, tum vel maxime convenit Astronomiæ, quæ viros oculatissimos efficit, & ingeniis prope divinis in veritate indaganda, quæ in altioribus hisce & divinioribus latet, eorumque luculentissimis demonstrationibus.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΙΤΙΩΝ.

XLII. Αἰτία δέ ἐστι δι' ἧς πρὸς τοὺς διὰ τί ἐστι πυνθανομένους ἀπαντῶμεν. Εἰσὶ δὲ τῶν αἰτίων γένη τέτταρα. τὸ τε-

DE CAUSIS.

XLII. Causa est id, quod reddimus, cum quæritur propter quid res est. Quatuor autem sunt cau-

λικὸν δηλαδή. τὸ ποιητικόν. ὑλικόν τι παρὰ ταῦτα. καὶ εἰδικόν, ὧν τὸ μὲν τελικὸν αἴτιον ἐστὶν οὗ ἕνεκα τἄλλα γίνεται. οἷον τοῦ ὑγιαίνειν ἕνεκα, τὸ γυμνάζεσθαι. καὶ τῆς μαθήσεως, ἡ περὶ τὴν σχολὴν ἄσκησις. καὶ ἡ τῶν χρημάτων εὐπορία, τῆς ἐμπορίας ἐστὶ τέλος. καὶ τὰ ὅμοια. Τῆς ἀστρολογίας, ὅσον μὲν καθαρῶς ἐστὶ, θεωρητικὸν τέλος ἔχηκεν, ἅτε δὴ καὶ πᾶσα ἐπιστήμη τὴν τοῦ ἰδίου ὑποκειμένου θεωρίαν, ὅπερ ἐστὶν ἡ τῶν θείων σωμάτων ποικιλία τε καὶ τὰ θεάματα. ὅσον δὲ ἀποτελεσματικὸν, παρὰ τὴν θεωρίαν καὶ τὴν πρόγνωσιν τῶν καθ' ἡμᾶς συμβαινόντων, καὶ τὰς ἐκείνων φοράς τε καὶ ἀποῤῥοίας ἑαυτῆς τέλος ποιεῖται. Ὅθεν καὶ ἐπιχειρεῖν ἐστὶν οὑτωσί πως. Ὅτι μὲν οὖν ἡ περὶ τὴν τῶν θείων σωμάτων ποικιλίαν καὶ κάλλος θεωρία τῶν ἐφετῶν ἐστί τι, καὶ μέγα εἰς εὐδαιμονίαν ἀνθρώπου συμβαλλόμενον, οὐδεὶς νοῦν ἔχων ἀμφισβητήσειεν. ἡ δὲ τῶν μελλόντων πρόγνωσις, ἀτεχνῶς δαιμόνιόν τι χρῆμα, καὶ τῆς θείας μοίρας πέφυκε πλεονέκτημα. ἀλλ' εἰ τοῦτο οὕτως ἔχον ἐστὶ καὶ παρὰ πᾶσιν ὡμολόγηται, πόσου ἂν τιμηθείη ἀστρολογία, δι' ἧς τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις προσγίνεται.

ſarum genera, finis, ſcil. & efficiens, materia inſuper & forma. Finis eſt cauſa, cujus gratia reliqua fiunt; ut ſanitatis gratia corpus exercemus, & diſcendi cauſa frequentamus ſcholam, & divitiarum copia mercaturæ finis eſt. Aſtronomia in quantum pure contemplativa eſt, contemplativum habet finem (non ſecus ac ſcientiæ reliquæ pro fine habent ſubjecti proprii conſiderationem) eſtque cœleſtium horum corporum admiranda varietas, & ſplendor; in quantum autem apotelesmatica, hunc ſibi finem adſciſcit, ut & cognoſcere, & prænunciare certo poſſit, quid hominem in vita maneat ex eorum influentiis motuque. Unde argumentari poſſumus hunc in modum. Nullus opinor cui ſalis aliquid ineſt aut cerebri, ſcientiam de cœleſtibus hiſce corporibus, eorumque varietate, & pulchritudine ſumme exoptandum eſſe dubitabit. At vero futura præſentire, res eſt vere divina, nec non ſortis Angelicæ privilegium. Quod ſi hoc ita ſe habeat, & ex confeſſo ſit, quanti æſtimanda eſt Aſtrologia, quæ viros iſtis beare ſolet.

XLIII.

XLIII. Ποιητικὸν δὲ αἴτιον, ἀφ᾽ οὗ τι εἰς ὕπαρξιν πρόεισιν. οἷον τὸ κεραμεῖον ἐκ τοῦ κεραμέως, καὶ παρὰ τοῦ ἡλίου τὸ φῶς. Ἐπιστήμης δὲ οἷα δὴ καὶ τεχνῶν ἁπασῶν ποιητικόν ἐστιν αἴτιον, τὸ τοῦ νοὸς ὀξυδερκές τε καὶ γόνιμον διὰ τῆς συνεχοῦς ἐνεργείας. Ποιηταὶ δὲ πολλάκις καὶ ῥήτορες τὴν τῶν ἐπιστημῶν γένεσιν εἰς Θεὸν ἀναφέρουσι, καὶ οὕτω μὲν κομψευομένοις, ῥᾷστα πολλῶν καὶ καλῶν ἐπιχειρημάτων ἐκ τοῦ ποιητικοῦ εὐπορῆσαι αἰτίου ἐπὶ τῆς ἀστρολογίας. ἂν δὲ τὰ κομψὰ ταῦτα τοῖς ποιητικευομένοις δόξει [illegible], ἐκ τοῦ ὑπερέχοντος τοῦ νοὸς ληπτέον τὸ ἐπιχείρημα. οἷον. Νοῦς μὲν ἁπάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις τὸ κάλλιστον ὄντως καὶ τιμιώτατον, καὶ μόνος φέρειν εἰληχὼς τὴν τοῦ θείου ἐπωνυμίαν, ὡς μόνος ὢν κῆρας ὑπέρτερος, τῶν ἄλλων ἁπάντων ἐπικήρων ὄντων, ὅσα τῇ λογικῇ φύσει παρὰ τοῦ δημιουργήσαντος κεχάρισται. εἰ δὲ νοῦς τοιοῦτον, τίς οὕτω σκαιὸς καὶ τὴν διάνοιαν ἀμβλυωπῶν, ὅστις οὐχ ὁρᾷ ὅτι πᾶσα μὲν ἐπιστήμη, μάλιστα ἀστρολογία, γνήσιον οὖσα νοὸς ἀποκύημα ὁτινοσοῦν, ὧν ἐπιβόλους τοὺς ἀνθρώπος γενέσθαι κρείττω καθέστηκε, τῶν γὰρ γινομένων ἕκαστον μετεῖσθαι

XLIII. Caufa efficiens eft, à qua producitur effectus, ut à figulo figulinum, & a Sole lumen. Scientiæ autem ut & artium omnium caufa eft efficiens, mentis fcilicet acumen, & magna quædam per crebram fuam actionem generandi vis. Sæpe tamen Poëtæ & Oratores, fcientiarum originem ad DEum referunt. Atque ita fane qui oratorio ceruffo purpurarent Aftronomiam, amplam fplendidamque argumentorum copiam depromant è caufæ efficientis penu. Sed fi illæ poëtizantes elegantiæ repudiantur ab oratoribus, à mentis excellentia fumendum argumentum, ut mens omnium hercle omnium, quæ hominibus in funt, pulcherrimum eft, præcipueque honorandum, folaque Divinæ vocabulo dignari folet, utpote quod fit omni fato altior, fingulis aliis intra telum iftius jactumque pofitis, quodcunque tamen genus illa fint quæ humanæ tribuit naturæ fupremus Artifex. Quod fi mens fit hujusmodi, quis adeo fungus fit, aut mentis captus oculis, quin videat, fcientiam omnem, & Aftronomiam præcipue, genuinum illum ingenii partum, homines earum compotes longe beatiores efficere? quicquid enim rerum eft, totum fu-

 πέφυκε

πέφυκε κατὰ τὴν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τελειότητα. πᾶν γὰρ τὸ ἐνεργοῦν ἐξομοιοῦν ἑαυτῷ σπεύδει τὸ πάσχον κατὰ τὴν ἐνοῦσαν δύναμιν.

um desumit complementum ab efficientis causæ perfectione. Patientem quippe reddere sibi similem pro viribus conatur omne agens.

XLIV. Ὕλη δέ ἐστιν, ἐξ ἧς τὶ πέφυκε γίγνεσθαι, οἷον ἐκ τοῦ πηλοῦ τὸ κεράμειον, καὶ ὁ ἀνδριὰς εἰ τύχῃ ἐκ τοῦ χαλκοῦ. ὅθεν ἡ τῶν ἐπιχειρημάτων λῆψις ἐστὶ κατάδηλος. εἰ γὰρ ὁ μὲν τῶν Ῥοδίων Καλοσσὸς ἐκ χαλκοῦ, ὁ δὲ τῶν Αἰγυπτίων Ἄνουβις ἐκ χρυσοῦ, προτιμητέος πάντως τοῦ τῶν Ῥοδίων Ἄνουβις. οὐκ ἐπὶ πάντων ἀληθεύσει μέντοι τὸ ἐξ ὕλης ἐπιχείρημα, ἐκ τοῦ κρείττονος δηλαδὴ λαμβανόμενον. ἔσθ᾽ ὅτε γὰρ τὰ ἐκ χείρονος ὕλης διὰ τὸ ὑπερβάλλον τῆς τέχνης, ἢ διὰ τὸ χρήσιμον, ἢ γοῦν τῷ μεγέθει τῆς ποσότητος ὑπερέχοντα, αἱρετώτερά εἰσι τῶν τὴν ὕλην πολυτελῶν. Τῆς μὲν ἀστρολογίας ὕλη διττή. ἥ τε ἐκτὸς δηλαδὴ περὶ ἣν στρέφεται, καὶ ἧς ἐστὶ θεωρητική. καὶ ἡ ἐντὸς, ἐφ᾽ ἧς ἵδρυται, καὶ ἥν πως μορφοῖ τι καὶ διατίθησιν, ἥτις ἐστὶ τὸ λογικὸν τῆς ψυχῆς μόριον. ὃ καὶ κρεῖττον ὂν τῶν λοιπῶν, τῷ τε εἶναι καὶ τῷ ἐνεργεῖν, καὶ τῇ τιμιότητι, καὶ ταῖς ἐν αὐτῷ ἕξεσιν, οὐ μετρίαν χαρίζεται τὴν ὑπεροχήν.

XLIV. Materia est ex qua res fit, ut figulinum ex argilla, & statua ex ære forsan conflata. Atque hinc luculentæ producuntur rationes. Nam si colossus Rhodiorum ex ære constet, & Ægyptiorum Anubis ex auro, præferendus est utique Anubis colosso Rhodio. Non omnia tamen argumenta à materia desumpta, veritate nituntur. Quandoque siquidem res è viliori compositæ materia, ob ingens artificium, vel usum, vel saltem præclaras virtutes, præstantiores sunt aliis nobilissima è materia factis. Astrologiæ quidem materia duplex est; externa scil. circa quam versatur, & quam contemplatur: & interna, cui incubat & insedit, eamque format quodammodo fingitque nimirum rationalem animæ partem. Quæ cum reliquas superet parasangis multis, natura, activitate, dignitate, & habitibus, non modicam sibi conciliat eminentiam.

XLV.

XLV. Εἰδικὸν δὲ αἴτιον, οἱ μὲν περὶ φιλοσόφους, τὸ οὐσιῶδες καὶ μόνον οἴδασιν εἶδος, ὅπερ τῇ ὕλῃ συμφυὲν, τὴν τοῦ συνθέτου οὐσίαν συνίστησιν. οἷον τὸ τοῦ ἀνθρώπου εἶδος, τὴν Σωκράτους φέρε εἰπεῖν μορφῶσαι ὕλην, τὸ ἄνθρωπος εἶναι ἐκείνῳ χαρίζεται. Ῥήτορες δὲ καὶ τὰ συμβεβηκότα πολλάκις εἴδη καὶ τὰς μορφὰς οὐκ ὀκνοῦσι καλεῖν. εἶδος ἀνθρώπου λέγοντες τὴν τοῦ ἀνδριάντος μορφήν. Ἐπὶ γοῦν τοῦ προκειμένου εἰδικὸν ἂν εἴη αἴτιον ἡ ποιότης, καθ᾽ ἣν μορφοῦται πως ὁ νοῦς, καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἀληθοῦς φαντασίαν εὐκινητότερος καθίσταται. τὸ δὲ ἐκ τοῦ ἐπιχειρήματος τοιόνδε. Εἰ μὲν τὴν τῶν αἰσθήσεων εὐεξίαν, οὐχ ὅπως ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ καὶ τὸν κατ᾽ αὐτὴν εὖ ἔχοντα μακαρίζομεν, καὶ ταύτῃ ὡς εἰκὸς τὰ μάλιστα χαίρομεν, πῶς οὐκ ἂν ἐπαινέσωμεν ἐπιστήμην, καὶ ὅλῃ ψυχῇ ἀσπασώμεθα, νοὸς εὐεξίαν οὖσαν τοσοῦτον τῶν αἰσθήσεων ὑπερέχουσαν, ὅσα καὶ ψυχὴ σώματος.

XLV. Formalem autem causam philosophi essentiale appellant, & formam, quæ cum materia compositi constituit essentiam. Sic verbi gratia, forma Hominis informans Socratis materiam, efficit ut Homo sit. Oratores autem plerumque accidentia formas species que nominare non verentur, cum statuæ figuram dicunt hominis habere formam. Sic in proposito formalis causa dicatur qualitas illa, per quam formatur quodammodo mens, & ad veritatem concipiendam habilior redditur. Unde sic conflatur argumentum. Si sensuum acrimoniam & vigorem non solum laudamus, sed & felicem eum cui contingunt, prædicamus, iisque serio meritoque triumphamus; quam plenis buccis, & buccinis celebranda est scientia, totoque animo expetenda, quæ mentis vigor est & εὐεξία, tantoque sublimior sensibus, quanto est corpore animus.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΤΟΠΟΥ.

LOCUS AB EFFECTU, ET OPERATIONE.

XLVI. Τὰς ἐνεργείας δὲ εἴπερ ἀνασκοπήσαιμεν, καὶ τῶν περὶ ὧν ὁ λό-

XLVI. Si operationes excutiamus, & effectus eorum de quibus

γος τὰ ἀποτελέσματα, οὐκ ἔσθ' ὅπως πολλῶν καὶ καλῶν ἐπιχειρημάτων ἀπορήσομεν, καὶ μάλιστα οἰκείων τῷ Ῥήτορι. αἱ γὰρ ἐνέργειαι ἤτοι ἀποτελέσματα, σημεῖα εἰσὶν ἐξ ὧν (ὡς εἴρηται τῷ Φιλοσόφῳ) ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ κατὰ Ῥήτορας συνίστανται συλλογισμοί. ἐκ τούτων γὰρ οἱ τοῦ ὅτι συλλογισμοί. οἵπερ ἐκ τῶν ἡμῖν γνωριμωτέρων καὶ σαφεστέρων εἰωθότες λαμβάνεσθαι, ῥητορικῇ μᾶλλον προσήκουσι, τῇ διὰ τῶν κοινῶν καὶ ἐνδόξων τελούσῃ τοῦ προτεθέντος πιθανουργικῇ. Εἰσὶ δὲ αἱ ἀπὸ τῶν τελεσμάτων δείξεις οὐ πᾶσαι ἀναγκαῖαι, ἀλλ' οἷαι εἰσὶν αἱ τεκμηριώδεις προσαγορευόμεναι. ὅσαι δή πουθεν ἐκ τῶν ἀντιστρεφόντων λαμβάνουσαι σημεῖον. οἷον εἰ καπνὸς, ἄρα καὶ πῦρ. καὶ εἰ ἡμέρα, ἄρα καὶ ἥλιος ὑπὲρ γῆν. ἐφ' ὧν ἐξὸν ἀμφοτέρωθεν τὸν συλλογισμὸν ἔκ τε τοῦ αἰτίου δηλονότι καὶ τοῦ αἰτιατοῦ ἀληθεύειν. Τῶν δὲ μὴ ἀντιστρεφόντων διττόν ἐστι γένος. τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ πλέον ἐστὶ τοῦ αἰτιατοῦ· οἷον ἡ ὠχρότης τοῦ τετοκέναι. τῷ μὲν γὰρ ἡ ὠχρότης ἕπεται. οὐ μὴν καὶ ἀνάπαλιν ὑποτιθεμένης τῆς ὠχρότητος, πάντως συναγαγεῖν ἐστὶ τὸ τετοκέναι. ἐνδέχεται γὰρ καὶ ἐκ φόβου, ἢ νόσου ἢ ἄλλων τινῶν

oratio instituitur, varia pulchraque argumentorum supellectile, & Oratori propria instructi erimus. Operationes enim, vel effectus signa sunt, è quibus adstipulante Philosopho creberrime Rhetorici conficiuntur syllogismi. Ex hisce quippe fiunt syllogismi qui à notioribus, & evidentioribus desumi solent, & Rhetoricæ potissimum accommodantur, quæ ex communibus, & vulgo notis, causæ conantur fidem facere. Ab effectis autem ductæ rationes non semper necessariæ sunt, at illæ solæ, quæ *τεκμηριώδεις* dicuntur, quæ scil. à reciprocantibus desumuntur, ut si fumus sit, utique & ignis est, si dies sit ergo & Sol supra terram. In quibus utrisque Syllogismum sive à causa, sive à causato procedentem valere constat. Quæ autem in contrarium non recurrunt, duplicia sunt. Alia quippe sunt, quæ la quàm causa patent, ut pallor à partu, nam illum sequitur pallor, non tamen vice versa, supposito pallore subinde peperisse colligimus, pallescere siquidem vel metu, vel

ὠχριᾷ-

ὠχριᾶσαι. ἐπὶ οὖν τούτων ὁ τοῦ διότι μόνον ἀληθεύει συλλογισμός. δηλαδὴ ὁ ἐκ τῆς αἰτίας. Τὰ δὲ ἐπ' ἔλαττον εἰσὶ τοῦ αἰτιατοῦ. οἷον ἡ τετοκυῖα γυνή, ἀνδρὶ πεπλησίακε πάντως. οὐ μὴν ἡ πλησιάσασα ὅλως καὶ τέτοκε. κἂν τούτοις, ὁ μὲν τοῦ ὅτι συλλογισμὸς ὁ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν δηλονότι, πάντως ἀληθής. ὁ δὲ τοῦ διότι, ἤτοι ὁ ἐκ τῶν αἰτίων, οὐκ ἔτι. ἔστι δὲ ὁ τόπος ὡς τὰ πολλὰ ὁ αὐτὸς τῷ ἀπὸ τοῦ τέλους, εἴπερ ἀληθὲς τὸ κοινῇ παρὰ τῶν φιλοσόφων λεγόμενον ἀξίωμα. ἕκαστον τῆς ἰδίας ἐνεργείας ἕνεκεν εἶναι. μάλιστα μέντοι τοῦτο σαφὲς ἐκ τῶν τῆς ψυχῆς δυνάμεών τε καὶ ἕξεων. οἷα δὴ καὶ ἡ προτεθεῖσα εἰς ζήτησιν ἀστρολογία. ἐφ' ἧς τοιόνδε δεῖ κατασκευάσαι ἐπιχείρημα. Εἰ γὰρ τοιαύτας ἀνάγκη πᾶσα εἶναι τὰς δυνάμεις, οἷα εἰσὶ καὶ τὰ πρὸς τούτων ἀποτελούμενα, ὡς ὁ τῶν φιλοσόφων βούλεται λόγος, καὶ ἡ φύσις σαφέστατα τῇ ἰσημέραι πείρᾳ ἐπισφραγίζεται, πῶς ἡ ἀστρολογία οὐ λυσιτελὲς τὰ ἐπωφελέστατα τῷ τῶν ἀνθρώπων προξενοῦσα γένει; διὰ ταύτης γὰρ καὶ στρατηγὸς ἄρ[illegible]α τὰ εἰς στρατηγίαν ἀνήκοντα διοικεῖ, καὶ γεωργὸς ὅσα γεωργίᾳ προσήκει, καὶ ναύτης τὰ

morbo possumus, aut id genus aliis. In his igitur Syllogismus à priori solum valet, qui scil. à causa procedit. Alia vero, cum causæ minus late patent: ut coisse eam quæ peperit cum viro necesse est, non tamen eam peperisse quæ coiit. Et in his Syllogismus à posteriori, sive ab effectis arguens, non dubitatæ censetur veritatis. Secus autem si a priori & causis. Est vero locus hic idem fere cum illo, qui à fine ducitur, si modo verum censeatur illud commune Philosophorum axioma, Propriæ operationis gratia unum quodque existere. Hoc maxime in animæ potentiis, & habitibus elucescat, ut & in argumento quod proposuimus de Astrologia; ad quam ad struendam tale colligatur ratiocinium. Si facultates enim nobiles à suis nobilibus, quos edunt effectibus, nobilitentur, quod & consensus Philosophorum, & rerum natura quotidiano sancivit experimento: quid utilius Astrologia judicetur, quæ donis ita summe salutiferis universum instruit humanum genus? Hæc enim ducem regendis militibus, & arte bellica, hæc agricultura colonum, hæc nautam

εἰς

εἰς ναυτηλίαν ἀφορῶντα. ἀλλὰ καὶ ἡ ἀκριβὴς τῶν περὶ τὴν ἰατρικὴν καὶ φυσικὴν ἐπιστήμην γνῶσις, ἐκ ταύτης ἐξήρτηται. καὶ σχεδὸν ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ταύτῃ διευθετεῖται καὶ διεξάγεται. εἰ μὴ μέλλει μυρίοις διαπερφύασθαι τοῖς καθ' ἡμέραν διαμαρτήμασί τε καὶ ἀτυχήμασι.

denique navigandi ſcientia, præſtantes reddit & eximios. Quin & accurata medicinæ, & naturæ cognitio ab hac dependent ſola, adeoque totius fere humanæ vitæ imperatrix eſt, omnisque in ea felicitatis author. Cujus ſi ſit expers, illi mille quotidie caſus ingruent, & mille mala.

ΠΕΡΙ ΤΟΠΟΥ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΟΥ.

XLVII. Οὐ τὴν τυχοῦσαν ἔσχηκεν εἰς πειθὼ δύναμιν τὰ ἀπὸ τῶν παρεπομένων ἐπιχειρήματα. οἷον τόπος, χρόνος, καὶ τὰ ἑξῆς. Καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ χρόνου Δημοσθένης ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Ὀλυνθιακῶν πολυειδῶς ἀγωνίζεται. ἔνθα βουλόμενος παροξῦναι τοὺς Ἀθηναίους πόλεμον ἐπενεγκεῖν ὑπὲρ Ὀλυνθίων τῷ Φιλίππῳ, φησίν. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μονονουχὶ λέγει φωνὴν ἀφιείς. (Καὶ παρακατιών) Νυνὶ δὲ καιρὸς ἥκει. Τίς οὗτος; ὁ τῶν Ὀλυνθίων αὐτόματος τῇ πόλει. καὶ πάλιν. Χρὴ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν Φιλίππου ἀκαιρίαν, καιρὸν ἡμέτερον νομίσαντες, ἑτοίμως συναίρεσθαι τοῖς πράγμασι.

DE LOCO, ET TEMPORE, ET PERSONA.

XLVII. Singularem jactant perſuadendi vim, quæ à connexis petuntur argumenta, loco, ſcil. & tempore, reliquisque. A tempore quidem Demoſthenes in Olynthiaca prima, deprompta varie intorquet vibratque argumenta. Qui cum œſtro quodam incitaret Athenienſes, & accenderet ad bellum Philippo, pro Olynthiis inferendum, ſic intonat. Tempus certe quidem, hoc, Athenienſes, emiſſa voce loquitur. Et paulo infra. Nunc autem, venit occaſio. Quæ? hæc quam offerunt Olynthii ultro civitati. Et rurſus. Statuetis omnino, Athenienſes, incommoditates Philippi veſtras eſſe commoditates, & occaſionem ſtrenue urgebitis.

XLVIII.

XLVIII. Ἀπὸ δὲ τοῦ τόπου ἐπιδεῖξαι βουλόμενος πῆ ποτε δεήσειε καὶ Ἀθηναίους συμπλέξαι τῷ Φιλίππῳ τὰς χεῖρας οἴκοι μένοντας, ἢ τριήρεσι πρὸς ἐκεῖνον καταβάντας, φησὶν ἐν τῷ αὐτῷ. Ἀλλάγε μὴν ἡλίκα οὐδεὶ τὰ διάφορα ἐνθάδε ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, λόγου οὐ προσδεῖν ἡγοῦμαι. εἰ γὰρ ἡμᾶς δεήσειε. καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ ἄλλοθι. Εἴ τι γὰρ ἡμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων, Ὄλυνθον παραστήσειε, ῥαδίως ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἐλθὼν ἀμυνεῖται. ἤ τι βοηθησάντων μόνον, καὶ τὰ ἑξῆς.

XLVIII. A loco autem demonstrans Orator, Athenienses non domi, sed triremibus adversas hostili solo debere manus cum Philippo conserere, inquit eo loci: Quantum autem intersit hic, an illic bellum geratur, verbis nihil opus esse arbitror. Si enim oporteret vos ipsos &c. & alibi. Sive enim agrum suum à vobis eripi, vexarique passus, ipse interim Olynthium subegerit, facile domum reversus suam defendet. Sive præsidia duntaxat vos Olynthiis miseritis &c.

XLIX. Τῷ δὲ ἀπὸ τῶν προσώπων λαμβανομένῳ τὰ ἐπιχειρήματα, δεήσει πολλάκις, καὶ πατρίδα τούτων ἀνακρίνειν, πατέρας τε, καὶ προγόνους, ἔτι δὲ καὶ παίδευσιν αὐτῶν, ἤθη τε καὶ ἡλικίαν. καὶ τὰ σώμασιν αὐτῶν ἐπιφαινόμενα σημεῖα, ὀξύτητα δηλαδὴ ῥινός. καὶ μυκτήρων εὐρύτητα. ὠχρίασιν καὶ ἐρυθρίασιν, λευκότητα, μελανότητα, καὶ τὰ κατάλληλα τούτοις ἐπίσημα. ἐκ γὰρ τούτων σχεδὸν ἁπάντων εὐπορῆσαι ἔστιν ἐκ τῶν προσώπων ἐπιχειρημάτων. Παραδείγμασι δὲ τούτων καὶ παρ' ἄλλοις ἐντεύξασθε μάλα συχνοῖς, μάλιστα δὲ παρὰ Δημοσθένει ἐν τῷ περὶ Στεφάνου,

XLIX. A persona vero qui rationes desumeret, patriam sæpe inquirere, & parentes oportet, majores, educationem insuper & disciplinam, mores, & ætatem, indicia notasque in corpore; acutas scil. patulasve nares, pallidita tem & rubedinem, alborem & ni grorem, signaque id genus alia. Ex his enim fere omnibus magnam congeramus argumentorum supellectilem. Horum autem exempla ubique fere obvia, quibus & omne scriptum redundat, maximeque Demosthenes in oratione pro

καὶ

καὶ Αἰσχίνη ἐν τῷ κατὰ Κτησιφῶντος. ἐν ᾧ Δημοσθένους κατηγορῶν πατρίδα τε καὶ ἤθη καὶ προγόνους, καὶ τὰ παραπλήσια ἐκείνου πολυπραγμονῶν, πορίζεται τὰ καθ' αὐτοῦ τόπου ἐπιχειρήματα.

corona & Æſchines contra Cteſiphontem, in qua Demoſthenis patriam acriter perſtringens, moresq; ejus & majores, & in aliis ſimilibus iniquirens ſedulo, ſuas rationum copias inde colligit.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝ ΤΟΠΩΝ, ΠΕΡΙ ΙΣΟΥ, ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΚΑΙ ΕΛΑΤΤΟΝΟΣ.

L. Ἴσον, μεῖζον, καὶ ἔλαττον, ἰδιαίτατα μὲν ἐπὶ τῆς ποσότητος λέγονται. πολλάκις μέντοι καὶ ἐπὶ τὴν ποιότητα μεταφέρονται. οὐ μέντοι κυρίως ἐπ' ἐκείνης εἰσὶ λεγόμενα. Ἔστι δὲ ἴσον, τὸ ἰσοστάθμως ἑτέρῳ τινὶ μεταλαμβάνον τῆς ποσότητος. μεῖζον δὲ καὶ ἔλαττον, ἐκπτώματα τούτου εἰσὶν ἐπὶ θάτερον. τὸ μὲν ὑπερβαῖνον τῷ ἴσῳ. τὸ δὲ ἐνδεὲς τούτου πίπτον. Εἴρηνται δὲ οἱ τόποι κοινοί, ὅτι πᾶσιν ἐφαρμόττουσι τοῖς λοιποῖς. καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἴσου τοιαῦτα ἐργάσαιο τὰ ἐπιχειρήματα. (Ἐκ δὲ τοῦ πράγματος ὧδε) Ἣν γὰρ Θεμιστοκλῆς ἐν Σαλαμῖνι κατὰ Βαρβάρων, ταύτην Μιλτιάδης πρότερον κατὰ τῶν αὐτῶν ἤρετο νίκην. (Ἐπὶ δὲ τοῦ προσώπου) Ὥσπερ μὲν Ἀθηναῖοι Δημοσθένη τὸν Ῥήτορα χρυσῷ στεφάνῳ

DE LOCIS COMMUNIBUS, DE PARI, MAJORE, MINORE.

L. Majus & minus proprie quidem de quantitate dicuntur. Non raro tamen & qualitati tribuuntur, licet non genuine. Par autem dicitur, quod eandem cum alia re quantitatem habet. Majus & minus, quæ ab eodem ex utraque parte deflectunt, illud elatione, hoc ſubmiſſione. Appellantur autem loci communes, quod omnibus reliquis competant, & à pari talia extruamus argumenta. (A re geſta ſic:) Qualem olim Themiſtocles in Salamine victoriam de Barbaris, talem Miltiades, non multum retro de iisdem reportavit. (A perſona:) Ut Athenienſes publice Demoſthenem ornabant aurea corona,

δημοσίᾳ

δημοσίᾳ ἐτίμησαν, οὕτω καὶ παρὰ Ῥωμαίοις θαυμάζεσθαι δεῖ τὸν Κικέρωνα. (Ἀπὸ δὲ τοῦ χρόνου.) οἷον, νύκτωρ μὲν καὶ ὁ Δόλων ἐπὶ τὸν ναύσταθμον κατάσκοπος κάτεισιν. ἀλλ᾽ οὐδεὶς διὰ τοῦτο τὸν Δόλωνα ἐν ἥρωσιν ἔκρινε. τί οὖν θαυμαστὸν εἰ καὶ Ὀδυσσεὺς τοῦτο ἐτόλμησε; (Ἀπὸ δὲ τοῦ τόπου) Εἰ δὲ ἀνδρικὸν ἡγεῖσθε ἔργον ἔνδον τοῦ τείχους μένοντας ἀπὸ τῶν ἐπάλξεων τοὺς πολεμίους ἀμύνασθαι, ἄρα λοιπὸν καὶ τοὺς σκορπίους ἀρίστους νομίζειν ἥρωας, ἐξ ἀφανοῦς τὰ καίρια πλήττοντας. Τὰ πολλὰ μέντοι τὰ ἐκ τοῦ ἴσου ἐπιχειρήματα, τοῖς ἀπὸ τοῦ ὁμοίου εἰσὶ τὰ αὐτά. τὸ γὰρ ἴσον (ὡς εἴρηται) καὶ ἀντὶ τοῦ ὁμοίου ἐπὶ τῆς ποιότητος παρὰ τοῖς ῥήτορσι λαμβάνεται, καὶ ἐναλλάξ. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐλάττονος τοιούτοις χρήσασθαι δυνατὸν τοῖς ἐπιχειρήμασιν. ἐπὶ μὲν τοῦ πράγματος φέρε εἰπεῖν. Εἰ μὲν τοὺς χρήματα ζημιώσαντας κολάζομεν, πῶς οὐ πολὺ μᾶλλον τοὺς εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα ἠσελγηκότας; (Ἀπὸ δὲ τοῦ προσώπου) Εἰ μὲν ταῦτα παρ᾽ ἐλευθέρων οὐδαμῶς ἀνεχώμεθα, χολῇ γε ἂν παρὰ δούλων οἰσόμεθα. ἢ οὕτως. Εἰ μὲν καὶ τοὺς τυχόντας ἐπιχειρεῖν ἀδικεῖν δεινὸν, χαλεπώτερον πάντως τοὺς ἰδίους δεσπό-

ſic etiam apud Romanos celebrandus eſt admiratione Cicero. (A tempore:) Nocte quidem Dolo ſpeculabundus ad navale deſcendit. Sed nemo Dolonem retulit in Deorum numerum. Quis igitur Ulyſſem miretur, idem qui facinus audebat? (A loco:) Si vero ſtrenuum putetis & virile intra muros hoſtem à pinnis defendere, tum Heroës illi optima tormenta bellica cenſendi ſunt, qui ex humili quovis loco, loca expugnant, vel munitiſſima. Plurima tamen à pari argumenta eandem ſapiunt originem cum iis, quæ ducuntur à ſimili. Par enim (ut ſuperius diximus) pro ſimili Rhetores in qualitate ſumunt, & vice verſa. A minore vero talia depromantur argumenta (à re ſcilicet:) Si patrimoniorum decoctores puniendi ſunt, quanto magis illi, qui corpus quoque ſuum omni proſtituunt libidini. (A perſona:) Si iſta quidem in liberis non patimur, ægre proculdubio feremus in ſervis. Vel hoc modo: Si grave ſit perniciem cuiquam machinari vel ex ipſa fæce, gravius certe ſcelus eſt ſuo Domino.(A tempore:) Si quovis tempore

τας. (Ἀπὸ δὲ τοῦ καιροῦ.) Εἰ γὰρ ἐν ἄλλῳ τινὶ καιρῷ ὑβρίζειν τῶν ἀνυποίστων ὑπείλειπται, πολλῷ μᾶλλον ἐν Διονυσίοις. (Καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου) Δεινὸν μὲν οὖν εἰ καὶ ἐν βεβήλῳ τόπῳ τὸ πραχθὲν ἐσκευώρητο, ἢ καὶ ἰδίαν, ἀλλὰ χαλεπώτερον δήπουθεν ἐν ἱερῷ καὶ ἐν θεάτρῳ. (Ἀπὸ δὲ τοῦ τρόπου) Εἰ μὲν οὖν καὶ τὸ ἁπλῶς ὑβρίσαι δεινὸν, πῶς οὐ χαλεπώτερον καὶ πληγὰς ἐπιθῆναι, καὶ τὴν ἱερὰν περιρρῆξαι ἐσθῆτα; (Ἐκ δὲ τῆς αἰτίας.) Οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι καλῶς ποιοῦντες, νόμον ἔθεντο μὴ ἐξεῖναι τοῖς καὶ δεινόν τι παρὰ τοῦ πεπονθόσιν ὑβρίζειν, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς προκαθημένους τῆς δίκης τὸ τολμηθὲν ἀναφέρειν, καὶ παρ' ἐκείνων τὴν ψῆφον καραδοκεῖν. ὁ δὲ καὶ μηδέν τι δεινὸν πεπονθὼς τὴν τῶν χηρῶν ἐν τῇ ἑορτῇ εὐδοκίμησιν, τοῦ παρανομεῖν αἰτίας πεποίηται. Τῷ αὐτῷ δὲ λόγῳ καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ μείζονος ἐργάσαιο ἐπιχειρήματα.

flagitiosum censetur conviciare, tum vel maxime Dionysiorum. (A loco:) Piaculum quidem est profano aliquo, aut privato loco moliri mortem, at omni piaculo majus est in templo, vel theatro. (A modo:) Si vel conviciari solum horrendum est, quanto intolerabilibus est maledictis verbera, & vibices addere, sacramque laniare vestem. (A causa:) Præclare quidem factum à majoribus nostris, qui lege singulos prohibuerunt ab ulciscendo illatam injuriam, causam vero ad judices ut remitterent, & ab eorum penderent calculo. At ille, nullo ne verbo quidem læsus viduarum pia elogia, in celebritate, petulantiæ suæ causam fecit. Eadem autem ratione, & à majore extruantur argumenta.

ΠΕΡΙ ΟΜΟΙΟΥ ΚΑΙ ΑΝΟΜΟΙΟΥ.

LI. Τό τε ὅμοιον καὶ ἀνόμοιον καθ' αὐτὸ τῆς ποιότητός εἰσιν ἴδια. σχετικῶς δ' ἄμφω πρὸς ἕτερα λέγεται. ἅτε δὴ καὶ ἐπὶ τῆς ποσότητος τὸ ἴσον μεῖζον καὶ ἔλαττον. ὅμοια δ' οὖν ἐκεῖ-

DE SIMILI ET DISSIMILI.

LI. Simile & dissimile ad qualitatem proprie pertinet. Amboque ad alia, quadam affinitate referuntur; non secus ac in quantitate per majus & minus. Similia igi-

να ῥητέον, ἃ κοινωνίαν τινὰ ποιότητος εἴληχεν, ἢ ἀναλογίαν πρὸς ἄλληλα. ἀνόμοια δὲ, τὰ μὴ κατὰ τὸν αὐτὸν κοινωνοῦντα λόγον. οἷον ὅμοιον μὲν ψιμμυθίῳ ἡ χιὼν, ἀμφότερα γὰρ λευκά. εἰ γοῦν θάτερον διακριτικὸν ὄψεως, καὶ θάτερον. καὶ πάλιν. ὅμοιον μὲν τῇ ὑγείᾳ παιδεία. καθάπερ γὰρ φυλακτικὸν σώματος ἡ ὑγεία, οὕτω τῆς ψυχῆς φυλακτικὸν πεφυκέναι ἡ παιδεία. ἢ οὕτως. ὥσπερ ἐν στρατοπέδῳ ὁ στρατηγὸς, οὕτως ἐν βίῳ παιδεία. οὔτε οὖν ἄνευ στρατηγοῦ ἐν στρατοπέδῳ ἐστὶν εὐταξία, οὔτε παιδείας ἐκτὸς ἐν βίῳ ἐστὶ κοσμιότης. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀνομοίου οὕτως. Οὐ ταὐτόν ἐστι περὶ Θεοῦ λέγειν, καὶ περὶ τῶν αἰσθητῶν τινὸς διαλέγεσθαι. ἐκεῖνα μὲν γὰρ ταῖς αἰσθήσεσι μεταλαμβάνεται, παρ' ὧν καὶ πέφυκε κρίνεσθαι. τὸ δὲ θεῖον ὅσον τῶν ὑλικῶν τούτων διέστηκε, τοσοῦτον ἡμῶν τὸ ἡγεμονικὸν ὑπερβέβηκεν. οὔτε σαρκὶ ἐν ψαυστόν. οὔτε ἀκοῇ παθητόν. οὔτε ὀφθαλμοῖς ὁρατόν. οὔτε φωνῇ ῥητόν. διὸ οὐδὲ παντὸς τὸ περὶ Θεοῦ φιλοσοφεῖν, ἀλλὰ μόνοις τοῖς ἐν θεωρίᾳ διαβεβηκόσι, καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα κεκαθαρμένοις. καὶ τούτοις οὐκ ἐκ τῶν καθ' αὐτὸ τὸ θεῖον ληπτόν, ἀλλὰ τῶν περὶ αὐτὸ, ἥ φησιν ὁ θεολόγος

tur dicenda sunt ea quæ in aliqua conveniunt qualitate, vel analogiam habent ad se invicem. Ut cerussa nivis similitudinem gerit, quippe quod candida sunt ambo. quod si alterum dissipet visum, utique & alterum. Et rursus. Sanitati similis est disciplina. Quemadmodum enim sanitas conservat corpus, sic & animum disciplina. Ut in exercitu Imperator, sic in vita literæ. Nam sine duce inordinata, effusa & incondita fit oportet acies, vita quoque sine literis, inculta & horrida. A dissimili vero hunc in modum. Non idem est de DEO & terrenis hisce disserere. Hæc enim à sensibus & percipiuntur & judicantur. Deus autem quantum à sordibus hisce & fæculentis distat, tantum & intellectus dominium, mentisque aciem superat. Qui tactu purior est, auditu subtilior, visu clarior, omnique linguæ conatu major. Ideoque de Deo philosophari non cujusvis est, sed viri solum peritiore doctrina subacti, conceptu subtili, animaque defæcata, & corpore.

φωνή. καὶ οὕτως. Ἀνόμοιον μὲν εἰ καὶ μὴ κατὰ πάντα ποίμνης ἄρχειν καὶ ἐπιστατεῖν ψυχαῖς. οἷον τὸ τοῦ Θεολόγου ἐν τῇ ἀπολογίᾳ. Οὐκ ᾤμην ἴσον εἶναι οὐδὲ νῦν οἴομαι, ποίμνης ἄρχειν καὶ ἀνθρώπων ἐπιστατεῖν ψυχαῖς, καὶ τὰ ὅμοια.

Nec ipſam tamen Divinam naturam per ſe, ſed quædam circa eam asſequi cogitatione valeat, ut vox Theologi innuit. Et ſic. Diſſimile quidem prorſus eſt oves curare & animas. Sic inquit Gregorius in Apologia. Non idem opinor eſſe, nec unquam ſum opinatus, gregem curare, hominumque invigilare animis &c.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ.

LII. Τετραμερῆ τὴν τῶν ἀντικειμένων διανομὴν οἱ περὶ τοὺς φιλοσόφους ἀξιοῦσι γίγνεσθαι. ἢ γὰρ καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως ἀντιθέσει. οἷον, ἥδεται, οὐχ ἥδεται. ἢ εὐνομεῖται, ἢ οὐκ εὐνομεῖται. ἢ ἐναντιώσεως ἀντιθέσει. οἷον, χρηστὸς, ἢ φαῦλος. ἢ καθ' ἕξιν καὶ στέρησιν. ὡς ὄψις, τυφλότης. ἀπουσία, παρουσία. ἢ ὡς τὰ πρός τι. οἷον ἄρχων, ἀρχόμενος. διδάσκων, διδασκόμενος. πατὴρ, υἱός. Ἐπὶ τούτων οὖν ἁπάντων δεῖν ἐπιχειροῦντας θατέρου τῶν ἀντικειμένων ὁμολογουμένου, ἢ ὑποτιθεμένου, ἐπὶ θάτερον τῶν ἀντικειμένων ἐπισυναγαγεῖν τὸ ἀντικείμενον. οἷον φέρε εἰπεῖν. Ἐπὶ τῶν κατὰ ἀπόφασιν καὶ κατάφασιν λεγομένων. εἰ τὸ ἥδεσθαι ἐστὶν εὐδαιμονεῖν, τὸ μὴ ἥδεσθαι οὐκ ἔσται εὐδαιμονία. ἢ οὕτως, ὃ καὶ μᾶλλον ἐ-

DE OPPOSITIS.

LII. Quadripartitam eſſe oppoſitorum diſtributionem exiſtimant Philoſophi, vel enim affirmantia & negantia opponuntur, ut, placet, non placet: bene regit, non bene regit; vel contraria, ut bonus & malus. Vel poſitiva & privativa, ut viſus & cœcitas. Vel relata ut Rex & ſubditus; doctor, diſcipulus; pater, filius. Ex omnibus hiſce argumenta petuntur, ſi ex altero oppoſitorum conceſſo, colligamus alterum; ut exempli gratia, in oppoſitis contradicentibus; ſi voluptas fælicitas ſit, certe quæ non eſt voluptas, nec eſt fælicitas. Vel ſic: Si bene adminiſtrata civitas ſit beata, ſane quæ nullo adminiſtratur conſilio, non eſt beata. In oppoſitis autem contra-

στιν ἀληθέστερον. εἰ τὸ εὐνομεῖσθαι ἐστὶν εὐπραγία πόλεως, ἡ μὴ εὐνομουμένη πόλις οὐκ εὐπραγήσει. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐναντίων οὕτως. εἰ τοὺς χρηστοὺς προσήκει φιλεῖν, μισεῖν ἕπεται τοὺς φαύλους. καὶ εἰ τοὺς κακῶς δράσαντας ἀμυνόμεθα, τοὺς εὐεργετήσαντας ἀντευεργετεῖν ὀφείλομεν. Καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ στέρησιν. Εἰ μὲν ἡ τυφλότης λύπης παραίτιον, καὶ ἡ ὅρασις ἡδονῆς ἔσται πρόξενος. καὶ ὥσπερ ἡ τοῦ στρατηγοῦ ἀπουσία ἀταξίαν ἐμποιεῖ τοῖς στρατευομένοις, οὕτως ἡ παρουσία τῆς ἐκείνων εὐταξίας αἰτία καθέστηκεν. Ἐπὶ δὲ τῶν πρός τι οὕτω. καθάπερ τῷ ἄρχοντι εὖ ποιεῖν προσήκειν ἡγούμεθα, οὕτω καὶ τῷ ἀρχομένῳ παρ' ἐκείνου εὖ πάσχειν. καὶ εἰ τῷ διδάσκοντι λέγειν προσήκει, καὶ τοῖς διδασκομένοις ἕπεται τὸ διὰ σιγῆς ἀκροᾶσθαι.

riis sic. Si prosequendi sunt amore Boni, odio certe prosequendi sunt mali: &, si inimicis benefacimus, tum nostros benefactores vicissim compensare debemus. In oppositis quoque privantibus. Si cœcitas tristitiæ causa sit, erit utique & visus voluptatis: & velut absentia Imperatoris militum deturbat ordinem, sic & præsentia instruit eundem & componit. In oppositis autem relativis hunc in modum: Si Regis est benefacere, tum subditorum erit, beneficio affici. Et, si doctori solum loqui conveniat, silentium sane discipulis imperandum est.

ΠΕΡΙ ΑΞΙΩΣΕΩΣ ΕΙΤΟΥΝ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ.

LIII. Ἡ ἀξίωσις (ἣν καὶ κεκριμένον εἴωθεν ὁ Ἀριστοτέλης πολλαχοῦ καλεῖν) δόξα ἐστὶν, ἤτοι ὑπόληψις τινὸς ἢ τινων περί τινος ἔχειν οὕτως, ἢ μὴ ἔχειν. Ἔστι δὲ προκρατέα μᾶλλον, ἡ μᾶλλον κοινή. καὶ ἡ γοῦν ἡ τῶν σοφωτέρων καὶ φρονιμωτέρων, καὶ τούτων ἡ πάντων, ἢ

DE AUTHORITATE SEU TESTIMONIO.

LIII. Authoritas (quam & censuram sæpe vocare solet Aristoteles) opinio est unius, aut plurium de re aliqua probabili. Testimoniorum autem ea præferenda sunt, quæ vulgo recepta sunt, & quæ

τῶν

τῶν πλείστων. ἢ τῶν γνωριμωτάτων, καὶ δόξαν φερόντων περὶ ἃ ἡ ἀμφισβήτησις προσβάλλεται. προσβάλλεται δὲ πρὸς πειθὼ τὰ μάλιστα καὶ ἡ τῶν ἀνταγωνιστῶν δόξα, ἢ τῶν ἀποδεχομένων ἐκείνοις, ἐπειδὰν δηλαδὴ τοιαῦτα δοξάζοντας δείξωμεν τοὺς ἀνταγωνιζομένους, οἷα ἡμεῖς φαμέν. ἢ τοὺς παρ᾽ ἐκείνους μέγα εἰληχότας ὄνομα. ἔστι γὰρ οἷον μάρτυρας αὐτοὺς τῶν λεγομένων ἐπάγειν. τὰ δὲ ἐντεῦθεν ἐπιχειρήματα, τοιαῦτα. Καὶ οὐχ ἡμεῖς μισοῦμεν μόνον καὶ κακῶς ποιοῦμεν τοὺς ἐχθρούς, ἀλλὰ καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ Λακεδαιμόνιοι δίκαιον εἶναι τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι. καὶ οὕτως. Οὐ μόνον οἱ Ἕλληνες τοὺς νεωτερίζοντας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μυσάττονται, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη, ὅσα τὴν τῶν χριστιανῶν πρεσβεύουσι θρησκείαν. καὶ τὸ τοῦ Θεοφυλάκτου, ὅτι τὸ θνήσκειν, τέλος μᾶλλον, ἢ αἰτία ἐστὶ τῶν ἀνιαρῶν. οὐ γὰρ παράγει, φησὶν, ὁ δημιουργὸς ἐπὶ τὸ χεῖρον τὰ δημιουργήματα. εἰ οὖν τὸ θνήσκειν ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ κέκριται, οὐκ ἔσται ἐπὶ τοῦ κρείττονος εἰς τὸ χεῖρον διάλυσις. ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦ χείρονος εἰς τὸ κρεῖττον μετάστασις. Εὐπορήσομεν δὲ τῶν ἀξιώσεων, καὶ ἐξ ὧν οἱ πάλαι φιλόσοφοι συγγε-

γράφασι,

vel doctiorum sunt, vel prudentiorum, vel omnium, vel plurium, eorumque qui famosiores sunt, & in vulgi oculis positi, quorum testimonia maxime causæ prosunt. Ad fidem autem faciendam non minus confert adversariorum Authoritas, vel eorum quibus adstipulantur ipsi, cum nimirum adversarios ipsos nobiscum consentire dicamus, vel saltem eos, quorum nomina tam magna sunt apud Adversarios. Illi ipsi enim authoritatem dictis afferre possunt. Argumenta autem hinc desumpta talia sint. Et nos non solum odio prosequimur & injuria afficimus inimicos, sed etiam Athenienses & Lacedæmonii, qui pœnas iis infligere justum censent. Vel sic. Non Græci solum in eos inardescunt, qui nova moliuntur in Ecclesia, sed & omnes gentes, quicunque Christiana instituuntur religione. Sic & illud Theophylacti: Mors est finis potius malorum, quam causa, non enim, inquit, æternus artifex opificia sua in pejus faciet proruere. Si mors itaque statuatur à DEO, non erit à præstantiori in pejus dissolutio, sed à deteriore in præstantius. Testimoniorum autem copia petenda est ex Philosophorum scriptis, & ex iis,

γράφασι, καὶ ἀπὸ τῆς καθ' ἡμέραν ὑπολήψεως, καὶ τούτων ἢ πάντων, ἢ τῶν γνωριμωτέρων καὶ φρονιμωτέρων.

quæ communi comprobantur consensu, vel omnium, vel sapientiorum, & prudentiorum.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΕΛΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.

LIV. Ἐξεθέμεθα οὖν σὺν Θεῷ μέχρι τοῦδε οὓς ἀνωτέρω ἀπηριθμηκότες ἐσμὲν τόπους, καὶ ὡς παρ' ἐκείνων ληπτέα εἴη τὰ ἐπιχειρήματα, ἐμοὶ δοκεῖ ἀποχρώντως εἰρῆσθαι, τῷ γε συντετμημένῳ τοῦ συγγράμματος, καὶ πρὸς ἀκροατὰς φιλοπονεῖν μὴ κατοκνοῦντας. Ἐχόμενον δ' ἤδη εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν τελικῶν κεφαλαίων, ἅτινα εἰσὶ κατά γε Ἀριστοτέλη, τὸ δίκαιον. τὸ νόμιμον. τὸ συμφέρον. τὸ καλόν. τὸ ἡδύ. τὸ δυνατόν. ταῦτα γὰρ ἐπειδὰν δείξωμεν, ἐφ' ἃ παρακαλοῦμεν, ἢ τἀναντία τούτοις, παρ' ὧν ἀποτρέπομεν, ῥᾷστα τοῦ σκοποῦ τετυχηκότες ἐσόμεθα. Ἔστι γὰρ ὡς εἰπεῖν τάδε, καὶ ἀμειλίκτου ψυχῆς εἰς ἐπιείκειαν θέλγητρα, καὶ ἱκανὰ πρὸς πειθὼ παρορμήματα.

DE CAPITIBUS FINALIBUS.

LIV. Locos illos superius commemoratos hactenus exposuimus, & quo modo ex istis argumenta sumantur, abunde pro rei compendio, & Auditorum indefessa diligentia, dixisse videmur. Sequitur ut de capitibus finalibus differamus quæ ab Aristotele enumerantur ista: Justum, legitimum, utile, honestum, jucundum, possibile. His enim rationes si innitantur nostræ cum suademus, aut horum contrariis cum dissuademus, facile finem assequemur nostrum. Hæc siquidem immitem turbidumque demulcebunt animum, sedabunt affectus, pacata reddent omnia, fidemque conciliabunt.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

LV. Δίκαιον μὲν οὖν ἐστιν (ὥσπερ Ἀριστοτέλει ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον ῥητορικῇ ὥρισται) τὸ τῶν ἁπάντων ἢ γοῦν τῶν πλείστων ἔθος ἄγραφον διορίζον τὰ

DE JUSTO.

LV. Justum est (ut Aristoteles in sua ad Alexandrum Rhetorica finivit) omnium, aut aliquorum non scripta consuetudo, honesta, tur-

καλὰ καὶ αἰσχρά. ἴδιον δὲ δὴ τὸ γονέας τιμᾶν, φίλους εὖ ποιεῖν, τοῖς εὐεργέταις χάριν ἀντιδιδόναι, καὶ ὅσα τούτοις παραπλήσια. ἐκ φύσεως γὰρ ταῦτα, καὶ οὐχ ὑπ' ἐγγράφων νόμων οἱ ἄνθρωποι πράττειν ἐπάγονται. Κατασκευάσαιο δὲ τὸ δίκαιον, ἢ ἀπὸ τοῦ προσώπου, ἢ ἀπὸ τοῦ πράγματος, ἢ ἀπὸ τοῦ ὁμοίου, ἢ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου καὶ ἐνδόξου. Καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ προσώπου, οἷον, Θηβαίοις δίκαιον ἐλεεῖν, καὶ τὸν ἐνόντα τρόπον χεῖρας ὀρέγειν ἐπικουρίας. Ἕλληνες γὰρ καὶ ἡμῖν φίλοι, ὁμόφυλοι προσέτι καὶ ἀστυγείτονες. ἀλλὰ καὶ εὐεργέται εἰ οὕτω τύχῃ. (Ἀπὸ δὲ τοῦ πράγματος) ὅτι ἴσον ἢ κατ' ἀξίαν καὶ τοῖς πᾶσιν, ἢ γοῦν τοῖς δικαιοτέροις τοιοῦτον ὑπειλημμένον. οἷον γοῦν δίκαιον, ὥσπερ τῆς οὐσίας οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν: (Ἀπὸ δὲ τοῦ ὁμοίου) ὥσπερ δίκαιον νομίζομεν τοῖς γονεῦσι πείθεσθαι, τὸν αὐτὸν τρόπον προσήκει μιμεῖσθαι τοὺς υἱοὺς τὰς τῶν πατέρων πράξεις. (Ἐκ τοῦ ἐναντίου) ὥσπερ ἐν εἰρήνης καιρῷ ἡσυχίαν ἄγειν τοὺς στρατιώτας καὶ εἰς ἡδονὰς ἀνεῖσθαι δίκαιον ὑπείληπται, οὕτως ἐν καιρῷ πολέμου ἐνεργοὺς εἶναι, καὶ ἡδονῶν ἀπέχεσθαι. (Ἀπὸ τοῦ ἐνδόξου) οὐδεὶς τῶν ἀφ' οὗ γε-

piaque determinans. Tale est illud, parentes honorare, amicis benefacere, benefactoribus gratias referre, & hisce simlia. Hæc enim Natura, non lex scripta hominibus imperat. Confirmatur autem justum, vel à persona, vel à re, vel à simili, vel contrario, & probabili. A persona sic. Justum est Thebanos ut commisereamur, iisque manus adjutrices porrigamus. Nam & Græci sunt & indigenæ, amici insuper & vicini, addam etiam benefici. (A re hoc modo:) Justum est ut non divitiarum modo, sed etiam amoris paterni hæres sis. (A simili:) sicut in pace milites se jucunditati dare & ferias agere justum censetur, sic & in bello otium, & ignaviam excutere. (A probabili:) Nullus unquam mortalium extitit, qui justum non judicavit beneficiis gratias rependere. Quodsi ex hoc

γε-

φόνασιν ἄνθρωποι, εὕρηται, ὡς δίκαιον οὐκ ἂν ἐκείνοις τοῖς εὐεργέταις χάριν ἀποδιδόναι. Εἰ δέ ποτε ἀνασκευάσαι τῷ δικαίῳ βουλώμεθα, τοῖς ἐναντίοις τῶν εἰρημένων χρησίμεθα.

loco refutare velimus, & destruere, quæ jam dictis contrariantur usurpanda sunt.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΝΟΜΙΜΟΥ.

LVI. Ἐπειδὴ δὲ νόμος ἐστὶν ὁμολόγημα πόλεως κοινὸν διὰ γραμμάτων προστάττον, πῶς χρὴ πράττειν ἕκαστα, τῷ Φιλοσόφῳ ὥρισαι. νόμιμον ἂν εἴη πᾶν τὸ κατὰ νόμον πραττόμενον. ὑποβέβηκε δὲ τῷ δικαίῳ τὸ νόμιμον, οἷα ἐκείνου τοῖς πᾶσι κοινοῦ ὄντος ἀκολουθία τῆς φύσεως, τὸ δὲ ἔθνει τινὶ, ἢ πολιτείᾳ καὶ κατὰ δόξαν τῶν πολιτευομένων τὸ κῦρος ἔσχηκεν. Ἔστι δὲ τῶν ἀτέχνων πίστεων, ἅπερ δὴ καὶ ὅσα εἰς νόμους καὶ συνθήκας ἀνήκουσιν ἐπιχειρήματα. λαμβάνειν μέντοι τὴν σύστασιν ἐνδέχεται, πρῶτον μὲν, εἰ τοῦθ' ὃ διαγορεύει ὀρθῶς ἔχον καὶ προσηκόντως δείξωμεν. εἶτα καὶ ἔνδοξον, ἢ κατὰ τὴν τῶν πολλῶν κρίσιν, ἢ γοῦν τῶν σοφωτέρων. καὶ προσέτι ἀπὸ τοῦ χρόνου καθ' ὃν γέγραπται, τῆς τε ποιητοῦ καὶ διανοίας τοῦ γράψαντος. Ἀπὸ μὲν τοῦ διαγορευομένου οὕτω συνίστησι τὸν νόμον Δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην. Ἀκου-

DE LEGITIMO.

LVI. Cum lex à Philosopho finiatur communis civitatis consensus, qui scriptis præceperit, quomodo unum quodque agendum est. Illud utique legitimum censetur, quod ad legis normam efficitur. Legitimum autem sub justo continetur, hoc enim naturalis ratio, & innata vis inter omnes homines constituit, illud autem Genti alicui, aut Reipublicæ & secundum arbitria Remp. gerentium appropriatur. Estque argumentum inartificiale, sicut etiam omnia quæ ad leges, aut pacta pertinent. Arguere tamen & stabilire inde licet. Primum si quod in lege jubetur, rectum esse ac conveniens dicemus: deinde si multorũ comprobetur judicio, aut saltem sapientiorum. A tempore insuper, quo lata erat lex, & à viri dispositione menteque, qui eam sancivit, ratiocinemur. Ab eo quod jubetur; sic legem Demosthenes commendat in oratione adversus Leptinem.

ετε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ καταμανθάνετε, ὅτι ἐνταῦθα ἔνι καὶ τοὺς ἀξίους ἔχειν τὰ δοθέντα. καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ ἐνδέξου ἐμπεδοῦται παρ' αὐτῷ τούτῳ ὁ νόμος ἐν τῷ κατὰ Μειδίου. Ἀκούετε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦ νόμου τῆς φιλανθρωπίας, ὃς οὐδὲ τοὺς δούλους ὑβρίζεσθαι ἀξιοῖ; εἰ οὖν πρὸς Θεοῦ, καὶ τὰ λοιπά. εἶτα παρακαλῶν ἐπιφέρει. τὸν τοίνυν οὐ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοκιμοῦντα νόμον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Βαρβάροις, εὖ δόξαντ' ἂν ἔχειν σκοπεῖσθαι παραβάς, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ χρόνου, Οὐ γὰρ χθὲς ἢ πρώην ὁ παρὼν οὑτοσὶ γέγραπται νόμος. ἀλλὰ μακρᾷ καὶ πολυετεῖ παρόδῳ τοῦ χρόνου, καὶ παρὰ πολλῶν καὶ σοφωτάτων ἀνδρῶν τυγχάνει βεβαιωθείς. καὶ οὐκ ἄν τις τὰ νῦν εἴποι αὐτὸν μὴ καλῶς ἐσχηκέναι. Ἀπὸ δὲ τῆς ποιότητος καὶ τῆς διανοίας τοῦ γράψαντος συνίστησιν ἐν τῷ κατὰ Δημοκράτους. Εἰπέ μοι τί δεινότατον πάντες ἂν ἀκούσαντες φήσετε, καὶ τί ἂν μάλιστα ἀπεύξασθε; καὶ τὰ λοιπά.

Auditis, Athenienſes, & intelligitis, cautum hic eſſe, ut & digni quæ data ſunt teneant &c. A comprobatione autem ſtabilitur lex apud eundem in oratione adverſus Midiam. Auditis, Athenienſes, humanitatem legis, quæ nec ſervos affici contumeliis ſinit. Quis igitur per Deos &c. Deinde paulo poſt infert: Eam legem igitur non tantum apud Græcos celebrem, ſed Barbarorum etiam approbatione dignam, is qui violat quonam ſupplicio ſit afficiendus, conſiderate. A tempore autem ſic. Non enim heri, aut triduum lex hæc nata eſt, ſed multis retro ſeculis, & à viris ſapientiſſimis comprobata, nec quiſquam è recentioribus iniquam eam aſſerat. A qualitate menteque legiſlatoris commendatur in oratione adverſus Democratem. Dicite mihi quid omnium graviſſimum eſt, & quid maxime averſamini &c.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΟΣ.

LVII. Τὸ μὲν συμφέρον ὁ Ἀριστοτέλης ἀνωτέρω ὑπὸ τὸ ἀγαθὸν ἔταξεν. Ἔστι δὲ κυρίως συμφέρον τὸ ἀγαθοῦ π-

AB UTILI.

LVII. Utile quidem Ariſtoteles ſub bono collocavit. Eſt autem proprie utile, alicujus boni conciliatio.

νος

ν© πορισικόν. τοῦτο δὲ τέτραχα δυνατὸν γενέσθαι. ἢ διὰ τῆς φυλακῆς τῶν προσόντων. ἢ διὰ τῆς προσποριήσεως τῶν μὴ προσόντων ἀγαθῶν. ἢ γοῦν τῶν ἐναντίων ἀποκωλυτικόν. καὶ τοῦτο διχῶς. ἢ διὰ τούτων ἐκκλίνομεν τὰ ἐπικίνδυνα τῶν βλαβερῶν. ἢ ἔτι τὰ προσδοκώμενα διαφεύγομεν. Κατασκευάζεται δὲ μάλιστα τὸ συμφέρον ἀπὸ τῶν ἐμβάσεων, ἐπειδὰν δή τι δείξωμεν τὸ ἐκβησόμενον ἡμῖν τε συνοῖσον, τὸ δὲ ἐναντίον τούτου ζημίαν ἡμῖν προξενῆσον οὐ τὴν τυχοῦσαν. ὅπερ ὁ ῥήτωρ ἐφιλοτεχνήσατο ἐν τῷ πρώτῳ ὑπὲρ Ὀλυνθίων. ἔνθα δείκνυσιν ἡλίκα γε εἰσὶ τὰ διάφορα, τὸν πόλεμον ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς ἢ Θρᾴκης συγκροτηθῆναι. εἰ δὲ πρὸς τούτῳ καὶ τὸ ἡμῖν συνοῖσον, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνιαρὸν καὶ ἐπιζήμιον δείξωμεν, μᾶλλον ἐσόμεθα τοὺς ἀκροατὰς εἰς πειθὼ παρελκύσαντες. τοιοῦτον δὲ ἐστὶν, ὅπερ οἱ τῶν Κερκυραίων πρέσβεις κέχρηνται παρὰ Θουκυδίδῃ. Καὶ σκέψασθε τῆς εὐπραξίας σπανιώτερα καὶ τὰ ἑξῆς. Κατασκευάζεται δὲ παρὰ ταῦτα τὸ συμφέρον, ἀπὸ τοῦ χρόνου, εἰ δείξωμεν οὐχ ὅπως ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐπιὸν συνοῖσον τοῖς ὑπαίουσι. καὶ προσέτι ἐκ παραδειγμά-

Hæc vero quatuor fit modis, vel præsentium bonorum conservatione, vel absentium quaestu & conquisitone, vel malorum propulsatione, idque dupliciter, vel enim instantia mala declinamus, vel futura evitamus. Utile autem præcipue demonstratur ab occurrentibus, vel eventis, cum nimirum illud salutare esse quod eveniet dicamus; contrarium autem haud levi damno nos afficiet. Hoc pulchre quidem depinxit orator in prima pro Olynthiis oratione, ubi quantum intersit ostendit, an in Attica vel Thracia gerendum bellum. Quod si ad nostrum facere emolumentum, at inimicorum damnum ostendamus, Auditorum fidem maxime conciliabimus. Tale quidpiam usurpatur à Cercyreorum legatis apud Thucydidem. Perpendite vero nonnulla è rebus fæliciter gestis &c. Præterea Utile confirmatur à tempore, si non jam solum, sed in posterum uberrimos allaturum fructus dicamus: ultimoque ab exemplis, quorum

των. οἷς μάλα πολλοῖς ἐντεύξεσθε παρά τε Δημοσθένει, καὶ τοῖς λοιποῖς ῥήτορσι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΥΝΑΤΟΥ ΚΑΙ ΡΑΔΙΟΥ.

LVIII. Ἐπεὶ δὲ ἕκαστος ἕνεκά του ἐργάζεται, καὶ οὐδεὶς τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιχειρήσειεν, εἰκότως εἰς ῥήτορας καὶ ὁ περὶ δυνατοῦ καὶ ἀδυνάτου λόγος ἀνήκει. Δυνατὸν οὖν καὶ ῥᾴδιον κατασκευάσομεν τὸ προτεθὲν, Πρῶτον μὲν ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ ζητουμένου φύσεως, εἴγε παντὶ ἀλωτὸν καὶ πόνῳ μάλα βραχεῖ, καὶ δαπάνῃ καὶ χρόνῳ θηράσιμον. Εἶτα ἔκ τε τῆς ἡμετέρας ἰσχύος, καὶ τῆς τῶν ἀντικειμένων ἀσθενείας, ἰσχυροὺς δὲ ἡμᾶς αὐτοὺς δείξομεν, ἔκ τε τῆς φυλακῆς τῆς πόλεως, τῶν τε ἐξαγομένων καὶ εἰσαγομένων ἐν αὐτῇ. καὶ προσέτι ἐξ εὐπορίας χρημάτων, φίλων, συμμάχων, καὶ ἀνδρῶν τὰ πολεμικὰ μάλιστα ἠσκημένων. κατὰ ταυτὰ καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων. τὰ μὲν ἡμέτερα δηλαδὴ φέροντες, τὰ δὲ τῶν ἐναντίων ἐλαττοῦντές τε καὶ κακίζοντες. σκεπτέον δὲ καὶ ὡς ἂν πρὸς ἀλλήλους ἔχωσιν, οἵ τε σύμμαχοι καὶ πολῖται. ἐκ γὰρ τῆς τούτων συμπνοίας τε καὶ συμψυχίας τὸ δυνατὸν μάλιστα κατασκευάζεται τῆς πόλεως, ὡς καὶ

infinita copia tum apud Demosthenem, & alios oratores.

DE POSSIBILI ET FACILI.

LVIII. Cum autem quisque alicujus rei gratia operetur, nec ullus impossibilia demonstrare conetur, ad Rhetores non immerito spectat de possibili, & impossibili, tractare. Rem igitur possibilem & facilem demonstremus, primum ex ipsa rei natura, si nimirum quilibet eam minimo labore, brevi tempore, & impensa obtineat. Deinde a viribus nostris, & adversantium imbecillitate, nos autem fortes validosque ostendamus, vel ex civitatis custodiis, & proventuum copiis, nec non ex abundantia pecuniæ, amicorum, sociorum, & virorum ad bellum paratissimorum, Sic etiam à contrariis, cum nostra verbis adaugeamus, adversantia autem deprimamus, & proculcemus. Perpendendus est insuper mutuus ille civium & commilitonum respectus & amor. Ex eorum enim consensu, & concordia civitatis maxime confirmetur po-

τοὐναν-

τὸ ἐναντίον ἐκ τῆς στάσεως καὶ διχονοίας τῶν ἰδίων. οἷον τὸ δὴ τὸ Δημοσθενικὸν ἐκεῖνο ἐν τῷ πρώτῳ ὑπὲρ Ὀλυνθίων. ἔνθα τὴν τοῦ Φιλίππου δύναμιν ὡς ἀκαταμάχητον δεδοικότας τοὺς Ἀθηναίους, ὁ ῥήτωρ ἀναθαῤῥύνει, καὶ πρὸς τὸν κατ᾽ ἐκείνου πόλεμον ἀνεγείρει. διελὼν γὰρ καὶ κατακερματίσας πρὸς μέρος τὸ ἐκείνου δυνατὸν, διέλυσεν. ἄπιστον μὲν ἐκεῖνον δεικνὺς τοῖς συμμάχοις τοὺς δὲ τῶν πραγμάτων ἐφεστηκότας, σκαιοὺς τὰς γνώμας καὶ ἐπιβούλους διακειμένους, ἅπερ ἐκεῖνος διέξεισι περὶ Θετταλῶν. Παίονας δὲ καὶ Ἰλλυρίους, εἷς ἐκεῖνος τὰ μάλιστα ἐνεμβρύνετο, ἐλευθερίαν ζῆν ἔφη, καὶ ἀήθης φέρειν τὴν ἐκείνου ὠμότητα. τοῦτ᾽ αὐτὸ καὶ Ἰσοκράτης ἐν τῷ πανηγυρικῷ, καὶ Θουκυδίδης ἐν ταῖς Σικελικαῖς δημηγορίαις κατεσκεύασεν.

tentia, ficut contrarium ex diffidiis, & difcordia ejus. Tale eft Demofthenis, cum illud in prima pro Olynthiis oratione, ubi corroborat, animatque Athenienfes orator potentiam Philippi inexpugnabilem metuentes, eosque incitat, & accendit ad manus cum eo conferendas; diftrahens fiquidem & in minutiffimas fecans partes ejus potentiam, fic tandem diffoluit, & diffipavit. Philippum infidum demonftrans militibus, magiftratus autem animis lævis effe, fcelerisque & fraudis artifices, quod in Theffalis fatis compertum eft. Pæonas infuper & Illyrios, quibus ille tam magnifice gloriatur, immunes liberosque vivere promifit, cum tamen infolenti ejus affligentur tyrannide. Hoc ipfum & Ifocrates in panegyrica, & Thucydides in Sicilicis orationibus exornarunt.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ.

LIX. Τὸ καλὸν ὅτι τὸ δι᾽ αὑτὸ αἱρετὸν ὂν, ἐπαινετόν ἐστιν, ἢ ὅπερ ἂν ἡδὺ, ἢ ὅτι ἀγαθὸν, καὶ ὑμεῖς οἴδατε ἀνωτέρω ἐντετυχηκότες τοῖς αὐτοῖς τοῦ Ἀριστοτέλους ῥήμασι. Συνίσταται δὲ τὸ καλὸν καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ ὑποκειμένου πράγματος φύσεως, καὶ ἀπὸ τῆς τῶν

DE HONESTO.

LIX. Honeftum eft, quod cum propter fe eligibile fit, laudabile eft, vel quia dulce, vel quia bonum, ut & ipfa Ariftotelis verba fuperius noftis annuiffe. Commendatur autem honeftum vel ex ipfa rei natura, vel à multorum fuffragio, quia

πολλῶν

πολλῶν κρίσεως. ὃ δηλαδὴ παρὰ πᾶσιν ἐπαινεῖται τὸ τοιοῦτον, ἢ γοῦν παρὰ τοῖς σοφωτέροις, καὶ τοῖς ἤθεσι βελτίωσι. καὶ ὅτι φιλεῖται, καὶ διὰ τιμῆς ἄγεται. καλὰ δὲ καὶ ὅσα ἑκάστῳ ἐν τῷ βίῳ προσήκουσιν, οἷαι εἰσὶν αἱ ἀρεταὶ, καὶ ὅσαι εἰς ἐκείνας ἢ ὡς σημεῖα, ἢ ὡς ἔργα ἀνήκουσιν. εἰ οὖν τοιοῦτον τὸ προτεθὲν δείξωμεν, ἀποχρώντως ἐσόμεθα κατεσκευακότες τὸ καλόν.

nimirum ab omnibus celebratur, vel saltem sapientioribus, moribusque probatissimis. Et quod amatur, & in pretio habetur. Honesta autem sunt, quæcunque ad vitam spectant, ut virtutes, & quæ iis annexa sunt, sive signa, sive facta. Si igitur rem talem esse demonstramus, honestam eam abunde confirmabimus.

ΠΕΡΙ ΗΔΕΩΝ.

LX. Ἡδέα δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον Ῥητορικῇ εἴρηκεν ἐκεῖνα, ὅσα χαρὰν ἀπεργάζεται. ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῷ πρὸς Θεοδέκτην ὑποθέμενος πρῶτον τὴν ἡδονὴν κίνησιν εἶναι τῆς ψυχῆς καὶ ἀθρόαν κατάστασιν καὶ αἰσθητὴν εἰς τὴν ὑπάρχουσαν φύσιν, ὑπήνεγκε λέγων, Ἡδὺ εἶναι τὸ τῆς αὐτῆς ἡδονῆς ποιητικὸν, οὗ τὸ ἐναντίον ἐστὶ λυπηρόν. Κατασκευάσαις δ' ἂν τὸ ἡδὺ, μάλιστα ἐκ τῆς τῶν ἡδονῶν ἀπολαύσεως. ὧν δύο εἰσὶ γένη. Τὸ μὲν εἰς τὰς αἰσθήσεις ἀνῆκον. τὸ δὲ κατὰ διάνοιαν. ὅπερ διαγράψαις μάλιστα τῷ λόγῳ πρὸς τοὺς ἀκροατὰς, καὶ οἱονεὶ παραστήσαις ἐκεῖ ὢν τῇ φαντασίᾳ, συγκρίναις τε πρὸς ἄλληλα, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων τῶν λυπηρῶν. δηλαδὴ ἐμπεδώ-

DE JUCUNDIS.

LX. Jucunda sunt (ut Aristoteles in sua ad Alexandrum Rhetorica asserit) quæ afficiunt gaudio. In primo autem ad Theodectem libro cum primum posuerat, voluptatem esse motionem quandam animi, & constitutionem subitam, & sensibilem in statu naturæ convenienti, subjicit statim, jucundum esse, quod voluptatem efficit, cujus contrarium triste est & dolorosum. Jucundum autem præcipue demonstres ex voluptatum fruitione, quarum duo genera, alterum ad sensus spectat; ad mentem alterum, quod & florida depingere oratione possis, ipsisque Auditorum oculis repræsentes, cum aliis conferas, & â contra-

σαις.

σαις. Ἀκριβὴς δὲ ἔσται ἡ τοῦ ἤθους σύστασις, εἴγε καὶ καλὸν αὐτὸ ἀποφήνωμεν, δίκαιον δηλαδὴ καὶ κατὰ νόμον, καὶ παρ᾽ οὐδενὸς κωλυόμενον.

LXI. Εἶχεν ἂν ἀποχρώντως τὸ συνταγμάτιον ἡμῖν ἐνταῦθα, εἴ γε κατὰ πάντα ταὐτὰ τοῖς συμβουλεύουσι καὶ δικάζουσιν ἦσαν καὶ τοῖς ἐπιδεικνυμένοις αἵ τε πίστεις, καὶ αἱ προτάσεις. Ἐπεὶ δὲ ἀφωρισμένως τῶν ἄλλων γενῶν τοῦ πολιτικοῦ λόγου, τὸ ἐπιδεικτικὸν ἰδίαν ἔλαχε τὴν θεωρίαν. ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἀμφισβητουμένας προτίθησι τὰς προτάσεις, καὶ ἀποδείξεσι τὰ πολλὰ καὶ παραδείγμασιν ἐμφιλοχωρεῖν, δι᾽ ὧν ταύτας πιθανὰς ἀπεργάζεται. Τὸ δὲ ἐπιδεικτικὸν ὁμολογουμένας μὲν λαμβάνει τὰς προτάσεις, διὰ δὲ τῆς αὐξήσεως, καὶ οὐ δι᾽ ἀποδείξεων μέγεθος ταύταις καὶ κάλλος περιτίθησι. διὸ δὴ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ ᾠήθημεν εἶναι, ὀλιγάττα περὶ αὐτοῦ ἰδιαζόντως διαλαβεῖν, καὶ ὅσα ἐς μόνην ἀνήκουσι τὴν τῶν Ἀριστοτελικῶν ῥημάτων ἀνάπτυξιν. τῷ δὲ πλειόνων περὶ τούτου εἰδέναι γλιχομένῳ, ἔστι ῥαδίως ἀναλέξασθαι, τοῖς τε τῷ Ἀφθονίῳ λεγομένοις, καὶ τοῖς περὶ ἐκείνων σχολαστικοῖς ἐντυχόντι.

riis confirmes. Insignis autem jucundi commendatio, si honestum illud monstremus, justumque & legitimum, nec ab ullis unquam prohibitum.

LXI. Satis jam actum esset in hoc opusculo, si consulentes & in judicio agentes cum demonstrativis easdem propositiones easdemque probationes haberent. Cum autem demonstrativum genus peculiarem sibi, & distinctam ab aliis civilis orationis generibus vindicet considerationem: Propositiones siquidem illa quæ in controversia sunt proponunt, & demonstrationibus valde & exemplis immorantur, quibus probabiles eas efficiunt reliqua genera. Cum tamen genus demonstrativum propositiones evidentes sumat, easque adaugeat, omnique oratorio exornet nitore. Quocirca non incommodum esse duxi, paucula quædam de isto differere, quæque præcipue ad Aristotelicorum verborum explicationem spectent. Qui vero pleniorem istius exoptat cognitionem, Aphthonium evoluat ejusque commentatores.

LXIII. Τὸ μὲν οὖν ἐγκώμιον ἐπαίνου διαφέρειν τινὲς ἡγηνται, ἐν τῷ μεγέθει καὶ τῷ πλήθει. Τὸν μὲν γὰρ ἔπαινον σύντομόν τινα καὶ ἁπλοῦν εἶναι ἔφησαν, καὶ μίαν ἀρετῆς μαρτυρίαν. Τὸ δὲ ἐγκώμιον μέγεθός τι ἔχειν, καὶ ἐγκατασκευαῖς ἐκφερόμενον, πατρίδα τι καὶ γένους ἐπιφάνειαν, παιδείαν, καὶ ἀναστροφὴν, καὶ πράξεις, καὶ θάνατον πολλάκις συμπεριλαμβάνον. Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης αἰωτέρω τὸν ἔπαινον, λόγον ἐμφανίζοντα μέγεθος ἀρετῆς ὡρίσατο. Τὸ δὲ ἐγκώμιον ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον ῥητορικῇ ἔφη εἶναι προαιρέσεων καὶ πράξεων καὶ λόγων ἐνδόξων αὔξησιν, καὶ μὴ προσόντων συνοικείωσιν. ὧν ἁπάντων ὁ ψόγος ἐστὶ ταπείνωσις. εἰκεῖσθαι γὰρ ὡς αὐτὸς ἔτος φησὶ, τὸν μὲν ἔπαινον, τῶν ἀρετῶν. τὸ δὲ ἐγκώμιον, τῶν πράξεων. Δεῖ οὖν τὸν ἐγκωμιάζοντα περὶ πάντων εἰδέναι, οἷος οὖν ὁ ἐγκωμιαζόμενος, τίνες αἱ προαιρέσεις ἐκείνου, οἱ λόγοι τι καὶ πράξεις, πατρίς τ' ἔτι καὶ πρόγονοι, καὶ ἄλλα ἴσα ἔξωθεν ἑκάστῳ ἡ τύχη ταμιεύεται. ἢ ἐξ ἱστορίας παραλαβεῖν, ἢ παρὰ τῶν ἄλλων καταμαθεῖν.

LXII. Encomium igitur à laude differre putarunt nonnulli & magnitudine, & multitudine. Laudem enim brevem esse, & simplicem dicunt, & unius tantum virtutis prædicatorem. Encomium autem grande est elogium, omni exornatum dicendi venere, patriamque & generis splendorem, studia, vitam, facinora, mortemque complectens. Aristoteles autem laudem finivit orationem esse virtutis magnitudinem celebrantem. Encomium autem in sua ad Alexandrum Rhetorica, inquit consiliorum esse factorumque illustrium, & dictorum augmentationem, eorumque quæ non insunt appropriationem. Vituperatio autem est horum omnium depressio. Quin etiam laudem virtutum esse dicit, encomium factorum. Præcipue autem personæ laudatæ mores scire convenit, & consilia, verba, factaque, patriam insuper & majores, & alia quæcunque fortuna dat extrinsecus, vel ex historiis colligere, aut ab aliis ediscere possumus.

LXIII. Ex-

LXIII. Ἐκθέντες τοιγαροῦν ἐπὶ τῶν ἐγκωμίων τὸ προοίμιον τὰ μάλιστα κατὰ τὴν ἀρετὴν διαφέροντα τῶν ἐκείνου προαιρέσεων, ἢ λόγων, ἢ πράξεων, καθ' ἕνα ἐπενέγκομεν. καὶ τεχνικωτέρᾳ τινὶ τῶν λόγων εὐροίᾳ ἐκφράσαντες μεγαλύνομέν τε καὶ ἀποσεμνύνομεν ταῖς αὐξήσεσι. Λαμβάνονται δὲ αὗται κατά τε ποσὸν, καὶ ποιόν. καὶ κατὰ μὲν τὸ ποσὸν τηνικαῦτα αὐξήσομεν τὸ προτεθὲν, ἐπειδὰν πολλάκις τοῦτο δείξωμεν πεπραχότα τὸν ἐπαινούμενον. κατὰ δὲ τὸ ποιὸν, ἐπειδὰν σαφὲς παραστήσωμεν τοῖς ἀκροαταῖς, ὡς ἑκὼν τὰ τοιαῦτα, ἢ προείλετο, ἢ εἶπεν, ἢ ἔπραξεν. ὅτι μόνος, ἢ πρῶτος τῶν ἄλλων, ἢ ὡς οὐδεὶς ἕτερος, ἢ ὡς πάνυ ὀλίγοι. δεινοὶ δὲ πρὸς τὴν τοιαύτην αὔξησιν οἱ ἐκ τῶν περιστατικῶν τόποι. προσπορίζεται πρὸς ἔτι τοῖς ἐγκωμίοις ἡ αὔξησις, ἔκ τε τῶν ἐναντίων, καὶ συγκρίσεων. τὰ δὲ ἔξω, ὅσα δηλαδὴ ἐκ τύχης, ἐγκωμίων μὲν καθ' ἑαυτὰ οὐ τετύχηκε. παραλαμβάνεται μέντοι τὰ πολλὰ εἰς πίστωσιν τῶν εἰρημένων, οἷά που καὶ Ἀριστοτέλους ἀνωτέρω ἀκηκόατε. Ταῦτα ὑμῖν καὶ ἐπὶ ψόγου (εἴ ποτε παρεμπέσοι πρόφασις) ἀποχρήσει. ἐκ γὰρ τῶν ἐν-

LXIII. Procemium autem in encomiis à virtutibus suis maxime illustribus, vel consiliis, vel verbis factisque sumendum, quod per partes proferamus, & artificiosa verborum facundia illustremus, & amplificationibus adaugeamus. Quæ sumuntur, vel secundum qualitatem vel quantitatem. Secundum quantitatem augeatur personæ laus, si sæpe ejusmodi eum præstare facinora dicamus. Secundum qualitatem, si Auditoribus appareat, quam lubenter ista, vel fecit vel dixit. Quod vel ille solus, vel præcipuus, vel nulli alii, vel saltem pauci efficere possunt. Celebres autem ad augendum loci sunt à circumstantiis. Præterea adaugeantur encomia, vel à contrariis, vel collationibus. Externa vero, ut illa fortunæ, non per se laudari solent. Plurimum tamen ad fidem conferunt, ut superius ex Aristotele audivistis. Hæc eadem & ad vituperationem usui erunt. Nam

φωνή. καὶ οὕτως. Ἀνόμοιον μὲν εἰ καὶ μὴ κατὰ πάντα ποίμνης ἄρχειν καὶ ἐπιστατεῖν ψυχαῖς. οἷον τὸ τοῦ Θεολόγου ἐν τῇ ἀπολογίᾳ. Οὐκ ᾤμην ἴσον εἶναι οὐδὲ νῦν οἴομαι, ποίμνης ἄρχειν καὶ ἀνθρώπων ἐπιστατεῖν ψυχαῖς, καὶ τὰ ὅμοια.

Nec ipſam tamen Divinam naturam per ſe, ſed quædam circa eam asſequi cogitatione valeat, ut vox Theologi innuit. Et ſic. Diſſimile quidem prorſus eſt oves curare & animas. Sic inquit Gregorius in Apologia. Non idem opinor eſſe, nec unquam ſum opinatus, gregem curare, hominumque invigilare animis &c.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ.

LII. Τετραμερῆ τὴν τῶν ἀντικειμένων διανομὴν οἱ περὶ τοὺς φιλοσόφους ἀξιοῦσι γίγνεσθαι. ἢ γὰρ καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως ἀντιθέσει. οἷον, ἥδεται, οὐχ ἥδεται. ἢ εὐνομεῖται, ἢ οὐκ εὐνομεῖται. ἢ ἐναντιώσεως ἀντιθέσει. οἷον, χρηστός, ἢ φαῦλος. ἢ καθ' ἕξιν καὶ στέρησιν. ὡς ὄψις, τυφλότης. ἀπουσία, παρουσία. ἢ ὡς τὰ πρός τι. οἷον ἄρχων, ἀρχόμενος. διδάσκων, διδασκόμενος. πατήρ, υἱός. Ἐπὶ τούτων οὖν ἁπάντων δέον ἐπιχειροῦντας θατέρου τῶν ἀντικειμένων ὁμολογουμένου, ἢ ὑποτιθεμένου, ἐπὶ θάτερον τῶν ἀντικειμένων ἐπισυναγαγεῖν τὸ ἀντικείμενον. οἷον φέρε εἰπεῖν. Ἐπὶ τῶν κατὰ ἀπόφασιν καὶ κατάφασιν λεγομένων. εἰ τὸ ἥδεσθαι ἐστὶν εὐδαιμονεῖν, τὸ μὴ ἥδεσθαι οὐκ ἔσται εὐδαιμονία. ἢ οὕτως, ὃ καὶ μᾶλλον ἐ-

DE OPPOSITIS.

LII. Quadripartitam eſſe oppoſitorum diſtributionem exiſtimant Philoſophi, vel enim affirmantia & negantia opponuntur, ut, placet, non placet: bene regit, non bene regit; vel contraria, ut bonus & malus. Vel poſitiva & privativa, ut viſus & cœcitas. Vel relata ut Rex & ſubditus; doctor, diſcipulus; pater, filius. Ex omnibus hiſce argumenta petuntur, ſi ex altero oppoſitorum conceſſo, colligamus alterum; ut exempli gratia, in oppoſitis contradicentibus; ſi voluptas fælicitas ſit, certe quæ non eſt voluptas, nec eſt fælicitas. Vel ſic: Si bene adminiſtrata civitas ſit beata, ſane quæ nullo adminiſtratur conſilio, non eſt beata. In oppoſitis autem contra-

στὶν

στὶν ἀληθέστερον. εἰ τὸ εὐνομεῖσθαι ἐστὶν εὐπραγία πόλεως, ἡ μὴ εὐνομουμένη πόλις οὐκ εὐπραγήσει. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐναντίων οὕτως. εἰ τοὺς χρηστοὺς προσήκει φιλεῖν, μισεῖν ἕπεται τοὺς φαύλους. καὶ εἰ τοὺς κακῶς δράσαντας ἀμυνόμεθα, τοὺς εὐεργετήσαντας ἀντευεργετεῖν ὀφείλομεν. Καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ στέρησιν. Εἰ μὲν ἡ τυφλότης λύπης παραίτιον, καὶ ἡ ὅρασις ἡδονῆς ἔσται πρόξενος. καὶ ὥσπερ ἡ τοῦ στρατηγοῦ ἀπουσία ἀταξίαν ἐμποιεῖ τοῖς στρατευομένοις, οὕτως ἡ παρουσία τὸ ἐκείνων εὐταξίας αἰτία καθέστηκεν. Ἐπὶ δὲ τῶν πρός τι οὕτω. καθάπερ τῷ ἄρχοντι εὖ ποιεῖν προσήκειν ἡγούμεθα, οὕτω καὶ τῷ ἀρχομένῳ παρ᾽ ἐκείνου εὖ πάσχειν. καὶ εἰ τῷ διδάσκοντι λέγειν προσήκει, καὶ τοῖς διδασκομένοις ἕπεται τὸ διὰ σιγῆς ἀκροᾶσθαι.

riis sic. Si prosequendi sunt amore Boni, odio certe prosequendi sunt mali: &, si inimicis benefacimus, tum nostros benefactores vicissim compensare debemus. In oppositis quoque privantibus. Si cœcitas tristitiæ causa sit, erit utique & visus voluptatis: & velut absentia Imperatoris militum deturbat ordinem, sic & præsentia instruit eundem & componit. In oppositis autem relativis hunc in modum: Si Regis est benefacere, tum subditorum erit, beneficio affici. Et, si doctori solum loqui conveniat, silentium sane discipulis imperandum est.

ΠΕΡΙ ΑΞΙΩΣΕΩΣ ΕΙΤΟΥΝ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ.

LIII. Ἡ ἀξίωσις (ἣν καὶ κεκριμένον εἴωθεν ὁ Ἀριστοτέλης πολλαχοῦ καλεῖν) δόξα ἐστὶν, ἤτοι ὑπόληψις τινὸς ἢ τινων περί τινος ἔχειν οὕτως, ἢ μὴ ἔχειν. Ἔστι δὲ προκριτέα μᾶλλον, ἡ μᾶλλον κοινή. καὶ ἡ γοῦν ἡ τῶν σοφωτέρων καὶ φρονιμωτέρων, καὶ τούτων ἡ πάντων, ἢ

DE AUTHORITATE SEU TESTIMONIO.

LIII. Authoritas (quam & censuram sæpe vocare solet Aristoteles) opinio est unius, aut plurium de re aliqua probabili. Testimoniorum autem ea præferenda sunt, quæ vulgo recepta sunt, & quæ

τῶν

τῶν πλείςων. ἢ τῶν γνωριμωτάτων, καὶ δόξαν φερόντων περὶ ἃ ἡ ἀμφισβήτησις προσβάλλεται. προσβάλλεται δὲ πρὸς πειθὼ τὰ μάλιςα καὶ ἡ τῶν ἀνταγωνιςῶν δόξα, ἢ τῶν ἀποδεχομένων ἐκείνοις, ἐπειδὰν δηλαδὴ τοιαῦτα δοξάζοντας δείξωμεν τοὺς ἀνταγωνιζομένους, οἷα ἡμεῖς φαμέν. ἢ τοὺς παρ᾽ ἐκείνους μέγα εἰληχότας ὄνομα. ἔςι γὰρ οἷον μάρτυρας αὐτοὺς τῶν λεγομένων ἐπάγειν. τὰ δὲ ἐντεῦθεν ἐπιχειρήματα, τοιαῦτα. Καὶ οὐχ ἡμεῖς μισοῦμεν μόνον καὶ κακῶς ποιοῦμεν τοὺς ἐχθρούς, ἀλλὰ καὶ Ἀθηναῖοι, καὶ Λακεδαιμόνιοι δίκαιον εἶναι τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι. καὶ οὕτως. Οὐ μόνον οἱ Ἕλληνες τοὺς νεωτερίζοντας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μυσάττονται, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη, ὅσα τὴν τῶν χριςιανῶν πρεσβεύουσι θρησκείαν. καὶ τὸ τοῦ Θεοφυλάκτου, ὅτι τὸ θνήσκειν, πέρας μᾶλλον, ἢ αἰτία τῶν ἀνιαρῶν. οὐ γὰρ παράγει, φησίν, ὁ δημιουργὸς ἐπὶ τὸ χεῖρον τὰ δημιουργήματα. εἰ γοῦν τὸ θνήσκειν ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ κέκριται, οὐκ ἔςαι ἐπὶ τοῦ κρείττονος εἰς τὸ χεῖρον διάλυσις. ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦ χείρονος εἰς τὸ κρεῖττον μετάστασις. Εὐπορήσομεν δὲ τῶν ἀξιώσεων, καὶ ἐξ ὧν οἱ πάλαι φιλόσοφοι συγγε-

vel doctiorum ſunt, vel prudentiorum, vel omnium, vel plurium, eorumque qui famoſiores ſunt, & in vulgi oculis poſiti, quorum teſti monia maxime cauſæ proſunt. Ad fidem autem faciendam non minus confert adverſariorum Authoritas, vel eorum quibus adſtipulantur ipſi, cum nimirum adverſarios ipſos nobiſcum conſentire dicamus, vel ſaltem eos, quorum nomina tam magna ſunt apud Adverſarios. Illi ipſi enim authoritatem dictis afferre poſſunt. Argumenta autem hinc deſumpta talia ſint. Et nos non ſolum odio proſequimur & injuria afficimus inimicos, ſed etiam Athenienſes & Lacedæmonii, qui pœnas iis infligere juſtum cenſent. Vel ſic. Non Græci ſolum in eos inardeſcunt, qui nova moliuntur in Eccleſia, ſed & omnes gentes, quicunque Chriſtiana inſtituuntur religione. Sic & illud Theophylacti: Mors eſt finis potius malorum, quam cauſa, non enim,inquit, æternus artifex opificia ſua in pejus faciet proruere. Si mors itaque ſtatuatur à DEO, non erit à præſtantiori in pejus diſſolutio, ſed à deteriore in præſtantius. Teſtimoniorum autem copia petenda eſt ex Philoſophorum ſcriptis, & ex iis,

γράφασι,

γράφασι, καὶ ἀπὸ τῆς καθ' ἡμέραν ὑπολήψεως, καὶ τέτων ἢ πάντων, ἢ τῶν γνωριμωτέρων καὶ φρονιμωτέρων.

quæ communi comprobantur consensu, vel omnium, vel sapientiorum, & prudentiorum.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΕΛΙΚΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.

LIV. Ἐξεθέμεθα ἓν ξὺν Θεῷ μέχρι τῦδε οὓς ἀνωτέρω ἀπηριθμηκότες ἐσμὲν τόπους, καὶ ὡς παρ' ἐκείνων ληπτέα εἴη τὰ ἐπιχειρήματα, ἐμοὶ δοκεῖ ἀποχρώντως εἰρῆσθαι, τῷ γε συντετμημένῳ τῦ συγγράμματος, καὶ πρὸς ἀκροατὰς φιλοπονεῖν μὴ κατοκνοῦντας. Ἐχόμενον δ' ἤδη εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν τελικῶν κεφαλαίων, ἅτινα εἰσὶ κατά γε Ἀριστοτέλη, τὸ δίκαιον. τὸ νόμιμον. τὸ συμφέρον. τὸ καλὸν. τὸ ἡδὺ. τὸ δυνατὸν. τοιαῦτα γὰρ ἐπειδὰν δείξωμεν, ἐφ' ἃ παρακαλῦμεν, ἢ τἀναντία τέτοις, παρ' ὧν ἀποτρέπομεν, ῥᾶστα τῦ σκοπῦ τετυχηκότες ἐσόμεθα. Ἔστι γὰρ ὡς εἰπεῖν τάδε, καὶ ἀμειλίκτυ ψυχῆς εἰς ἐπιείκειαν θέλγητρα, καὶ ἱκανὰ πρὸς πειθὼ παρορμήματα.

DE CAPITIBUS FINALIBUS.

LIV. Locos illos superius commemoratos hactenus exposuimus, & quo modo ex istis argumenta sumantur, abunde pro rei compendio, & Auditorum indefessa diligentia, dixisse videmur. Sequitur ut de capitibus finalibus disseramus quæ ab Aristotele enumerantur ista: Justum, legitimum, utile, honestum, jucundum, possibile. His enim rationes si innitantur nostræ cum suademus, aut horum contrariis cum dissuademus, facile finem assequemur nostrum. Hæc siquidem immitem turbidumque demulcebunt animum, sedabunt affectus, pacata reddent omnia, fidemque conciliabunt.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ.

LV. Δίκαιον μὲν ἓν ἐστὶν (ἧπερ Ἀριστοτέλει ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον ῥητορικῇ ὥρισται) τὸ τῶν ἁπάντων ἢ γῦν τῶν πλείστων ἔθος ἄγραφον διορίζον τὰ

DE JUSTO.

LV. Justum est (ut Aristoteles in sua ad Alexandrum Rhetorica finivit) omnium, aut aliquorum non scripta consuetudo, honesta, tur-

καλὰ καὶ αἰσχρά. Τοιοῦτον δὲ δὴ τὸ γονέας τιμᾶν, φίλους εὖ ποιεῖν, τοῖς εὐεργέταις χάριν ἀντιδιδόναι, καὶ ὅσα τούτοις παραπλήσια. ἐκ φύσεως γὰρ ταῦτα, καὶ οὐχ ὑπ' ἐγγράφων νόμων οἱ ἄνθρωποι πράττειν ἐπάγονται. Κατασκευάσαιο δὲ τὸ δίκαιον, ἢ ἀπὸ τοῦ προσώπου, ἢ ἀπὸ τοῦ πράγματος, ἢ ἀπὸ τοῦ ὁμοίου, ἢ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου καὶ ἐνδόξου.. Καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ προσώπου, οἷον, Θηβαίοις δίκαιον ἐλεεῖν, καὶ τὸν ἐνόντα τρόπον χεῖρα ὀρέγειν ἐπικουρίας. Ἕλληνες γὰρ καὶ ἡμῖν φίλοι, ὁμόφυλοι προσέτι καὶ ἀσυγείτονες. ἀλλὰ καὶ εὐεργέται εἰ οὕτω τύχῃ. (Ἀπὸ δὲ τοῦ πράγματος) ὅτι ἴσον ἢ κατ' ἀξίαν καὶ τοῖς πᾶσιν, ἢ γοῦν τοῖς δικαιοτέροις τοιοῦτον ὑπειλημμένον. οἷον ἐγὼ δίκαιον, ὥσπερ τῆς οὐσίας οὕτω καὶ τῆς φιλίας τῆς πατρικῆς κληρονομεῖν: (Ἀπὸ δὲ τοῦ ὁμοίου) ὥσπερ δίκαιον νομίζομεν τοῖς γονεῦσι πείθεσθαι, τὸν αὐτὸν τρόπον προσήκει μιμεῖσθαι τοὺς υἱοὺς τὰς τῶν πατέρων πράξεις. (Ἐκ τοῦ ἐναντίου) ὥσπερ ἐν εἰρήνης καιρῷ ἡσυχίαν ἄγειν τοὺς στρατιώτας καὶ εἰς ἡδονὰς ἀνεῖσθαι δίκαιον ὑπείληπται, οὕτως ἐν καιρῷ πολέμου ἐνεργοὺς εἶναι, καὶ ἡδονῶν ἀπέχεσθαι. (Ἀπὸ τοῦ ἐνδόξου) οὐδεὶς τῶν ἀφ' οὗ γε-

piaque determinans. Tale eſt illud, parentes honorare, amicis benefacere, benefactoribus gratias referre, & hiſce ſimlia. Hæc enim Natura, non lex ſcripta hominibus imperat. Confirmatur autem juſtum, vel à perſona, vel à re, vel à ſimili, vel contrario, & probabili. A perſona ſic. Juſtum eſt Thebanos ut commiſereamur, iisque manus adjutrices porrigamus. Nam & Græci ſunt & indigenæ, amici inſuper & vicini, addam etiam benefici. (A re hoc modo:) Juſtum eſt ut non divitiarum modo, ſed etiam amoris paterni hæres ſis. (A ſimili:) ſicut in pace milites ſe jucunditati dare & ferias agere juſtum cenſetur, ſic & in bello otium, & ignaviam excutere. (A probabili:) Nullus unquam mortalium extitit, qui juſtum non judicavit beneficiis gratias rependere. Quod ſi ex hoc

γ...

φύκασιν ἄνθρωποι, εὕρηται, ὃς δίκαιον οὐκ ἂν ἐκείνοις τοῖς εὐεργέταις χάριν ἀποδιδόναι. Εἰ δέ ποτε ἀνασκευάσαι τῷ δικαίῳ βουλώμεθα, τοῖς ἐναντίοις τῶν εἰρημένων χρησόμεθα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΝΟΜΙΜΟΥ.

LVI. Ἐπειδὴ δὲ νόμος ἐστὶν ὁμολόγημα πόλεως κοινὸν διὰ γραμμάτων προστάττον, πῶς χρὴ πράττειν ἕκαστα, τῷ Φιλοσόφῳ ὥρισται. νόμιμον ἂν εἴη πᾶν τὸ κατὰ νόμον πραττόμενον. ὑποβέβηκε δὲ τῷ δικαίῳ τὸ νόμιμον, οἷα ἐκείνου τοῖς πᾶσι κοινοῦ ὄντος ἀκολουθία τῆς φύσεως, τὸ δὲ ἔθνει τινὶ, ἢ πολιτείᾳ καὶ κατὰ δόξαν τῶν πολιτευομένων τὸ κῦρος ἔσχηκεν. Ἔστι δὲ τῶν ἀτέχνων πίστεων, ἅτε δὴ καὶ ὅσα εἰς νόμους καὶ συνθήκας ἀνήκουσιν ἐπιχειρήματα. λαμβάνειν μέντοι τὴν σύστασιν ἐνδέχεται, πρῶτον μὲν, εἰ τοῦθ' ὃ διαγορεύει ὀρθῶς ἔχον καὶ προσηκόντως δείξωμεν. εἶτα καὶ ἔνδοξον, ἢ κατὰ τὴν τῶν πολλῶν κρίσιν, ἢ γοῦν τῶν σοφωτέρων. καὶ προσέτι ἀπὸ τοῦ χρόνου καθ' ὃν γέγραπται, τῆς τε ποιότητος καὶ διανοίας τοῦ γράψαντος. Ἀπὸ μὲν τοῦ διαγορευομένου οὕτω συνίστησι τὸν νόμον Δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην. Ἀκου-

loco refutare velimus, & destruere, quæ jam dictis contrariantur usurpanda sunt.

DE LEGITIMO.

LVI. Cum lex à Philosopho finiatur communis civitatis consensus, qui scriptis præceperit, quomodo unum quodque agendum est. Illud utique legitimum censetur, quod ad legis normam efficitur. Legitimum autem sub justo continetur, hoc enim naturalis ratio, & innata vis inter omnes homines constituit, illud autem Genti alicui, aut Reipublicæ & secundum arbitria Remp. gerentium appropriatur. Estque argumentum inartificiale, sicut etiam omnia quæ ad leges, aut pacta pertinent. Arguere tamen & stabilire inde licet. Primum si quod in lege jubetur, rectum esse ac conveniens dicemus: deinde si multorũ comprobetur judicio, aut saltem sapientiorum. A tempore insuper, quo lata erat lex, & à viri dispositione menteque, qui eam sancivit, ratiocinemur. Ab eo quod jubetur; sic legem Demosthenes commendat in oratione adversus Leptinem.

ἐπὲ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ καταμανθάνετε, ὅτι ἐνταῦθα ἔνι καὶ τοὺς ἀξίους ἔχειν τὰ δοθέντα. καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐνδέξεως ἐμπεδοῦται παρ' αὐτῷ τούτῳ ὁ νόμος ἐν τῷ κατὰ Μειδίου. Ἀκούετε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦ νόμου τῆς φιλανθρωπίας, ὃς οὐδὲ τοὺς δούλους ὑβρίζεσθαι ἀξιοῖ; εἰ οὖν πρὸς Θεοῦ, καὶ τὰ λοιπά. εἶτα παρακαλῶν ἐπιφέρει. Τὸν τοίνυν οὐ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εὐδοκιμοῦντα νόμον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Βαρβάροις, εὖ δόξαντ' ἂν ἔχειν σκοπεῖσθαι παραβάς, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ χρόνου. Οὐ γὰρ χθὲς ἢ πρώην ὁ παρὼν οὑτοσὶ γέγραπται νόμος. ἀλλὰ μακρῷ καὶ πολυετεῖ παρέδω τοῦ χρόνου, καὶ παρὰ πολλῶν καὶ σοφωτάτων ἀνδρῶν τυγχάνει βεβαιωθείς. καὶ οὐκ ἄν τις τῶν νῦν εἴποι αὐτὸν μὴ καλῶς ἐσχηκέναι. Ἀπὸ δὲ τοῦ ποιότητος καὶ τῆς διανοίας τοῦ γράψαντος συνίστησιν ἐν τῷ κατὰ Δημοκράτους. Εἰπέ μοι τί δεινότατον πάντες ἂν ἀκούσαντες φήσετε, καὶ τί ἂν μάλιστα ἀπεύξασθε; καὶ τὰ λοιπά.

Auditis, Athenienses, & intelligitis, cautum hic esse, ut & digni quæ data sunt teneant &c. A comprobatione autem stabilitur lex apud eundem in oratione adversus Midiam. Auditis, Athenienses, humanitatem legis, quæ nec servos affici contumeliis sinit. Quis igitur per Deos &c. Deinde paulo post infert: Eam legem igitur non tantum apud Græcos celebrem, sed Barbarorum etiam approbatione dignam, is qui violat quonam supplicio sit afficiendus, considerate. A tempore autem sic. Non enim heri, aut triduum lex hæc nata est, sed multis retro seculis, & à viris sapientissimis comprobata, nec quisquam è recentioribus iniquam eam afferat. A qualitate menteque legislatoris commendatur in oratione adversus Democratem. Dicite mihi quid omnium gravissimum est, & quid maxime aversamini &c.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΟΣ.

LVII. Τὸ μὲν συμφέρον ὁ Ἀριστοτέλης ἀνωτέρω ὑπὸ τὸ ἀγαθὸν ἔταξεν. Ἔστι δὲ κυρίως συμφέρον τὸ ἀγαθοῦ π-

AB UTILI.

LVII. Utile quidem Aristoteles sub bono collocavit. Est autem proprie utile, alicujus boni conciliatio.

ποι-

ον ποριστικόν. τοῦτο δὲ τετραχῶς δυνατὸν γενέσθαι. ἢ διὰ τῆς φυλακῆς τῶν προσόντων. ἢ διὰ τῆς περιποιήσεως τῶν μὴ προσόντων ἀγαθῶν. ἢ γοῦν τῶν ἐναντίων ὄντι κωλυτικόν. καὶ τοῦτο διχῶς. ἢ διὰ τούτων ἐκκλίνομεν τὰ ἐπικίνδυνα τῶν βλαβερῶν. ἢ ὅτι τὰ προσδοκώμενα διαφεύγομεν. Κατασκευάζεται δὲ μάλιστα τὸ συμφέρον ἀπὸ τῶν ἐμβάσεων, ἐπειδὰν δή που δείξωμεν τὸ ἐκβησόμενον ἡμῖν τε συνοῖσον, τὸ δὲ ἐναντίον τούτου ζημίαν ἡμῖν προξενῆσον οὐ τὴν τυχοῦσαν. ὅπερ ὁ ῥήτωρ ἐφιλοτεχνήσατο ἐν τῷ πρώτῳ ὑπὲρ Ὀλυνθίων. ἔνθα δείκνυσιν ἡλίκα γε εἰσὶ τὰ διάφορα, τὸν πόλεμον ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς ἢ Θράκης συγκροτηθῆναι. Εἰ δὲ πρὸς τούτῳ καὶ τὸ ἡμῖν συνοῖσον, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀνιαρὸν καὶ ἐπιζήμιον δείξωμεν, μᾶλλον ἐσόμεθα τοὺς ἀκροατὰς εἰς πειθὼ παρελκύσαντες. τοιοῦτον δὲ ὄν, ὅπερ οἱ τῶν Κερκυρέων πρέσβεις κέχρηνται παρὰ Θουκυδίδῃ. Καὶ σκέψασθε τῆς εὐπραξίας σπανιώτερα καὶ τὰ ἑξῆς. Κατασκευάζεται δὲ παρὰ πάντα τὸ συμφέρον, ἀπὸ τοῦ χρόνου, εἰ δείξωμεν οὐχ ὅπως ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐπιὸν συνοῖσον τοῖς ὑπαίουσι. καὶ προσέτι ἐκ παραδειγμά-

Hæc vero quatuor fit modis, vel præſentium bonorum conſervatione, vel abſentium quæſtu & conquiſitone, vel malorum propulſatione, idque dupliciter, vel enim inſtantia mala declinamus, vel futura evitamus. Utile autem præcipue demonſtratur ab occurrentibus, vel eventis, cum nimirum illud ſalutare eſſe quod eveniet dicamus; contrarium autem haud levi damno nos affiiciet. Hoc pulchre quidem depinxit orator in prima pro Olynthiis oratione, ubi quantum intereſt oſtendit, an in Attica vel Thracia gerendum bellum. Quod ſi ad noſtrum facere emolumentum, at inimicorum damnum oſtendamus, Auditorum fidem maxime conciliabimus. Tale quidpiam uſurpatur à Cercyreorum legatis apud Thucydidem. Perpendite vero nonnulla è rebus fæliciter geſtis &c. Præterea Utile confirmatur à tempore, ſi non jam ſolum, ſed in poſterum uberrimos allaturum fructus dicamus: ultimoque ab exemplis, quorum

των. οἷς μάλα πολλοῖς ἐντεύξεσθε παρά τε Δημοσθένει, καὶ τοῖς λοιποῖς ῥήτορσι.

infinita copia tum apud Demosthenem, & alios oratores.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΥΝΑΤΟΥ ΚΑΙ ΡΑΔΙΟΥ.

LVIII. Ἐπεὶ δὲ ἕκαστος ἕνεκά του ἐργάζεται, καὶ οὐδεὶς τοῖς ἀδυνάτοις ἐπιχειρήσειεν, εἰκότως εἰς ῥήτορας καὶ ὁ περὶ δυνατοῦ καὶ ἀδυνάτου λόγος ἀνήκει. Δυνατὸν οὖν καὶ ῥᾴδιον κατασκευάσομεν τὸ προτεθέν, Πρῶτον μὲν ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ ζητουμένου φύσεως, εἴγε παντὶ ἀλωτὸν καὶ πόνῳ μάλα βραχεῖ, καὶ δαπάνῃ καὶ χρόνῳ θηράσιμον. Εἶτα ἔκ τε τῆς ἡμετέρας ἰσχύος, καὶ τῆς τῶν ἀντικειμένων ἀσθενείας, ἰσχυροὺς δὲ ἡμᾶς αὐτοὺς δείξομεν, ἔκ τε τῆς φυλακῆς τῆς πόλεως, τῶν τε ἐξαγομένων καὶ εἰσαγομένων ἐν αὐτῇ. καὶ προσέτι ἐξ εὐπορίας χρημάτων, φίλων, συμμάχων, καὶ ἀνδρῶν τὰ πολεμικὰ μάλιστα ἠσκημένων. κατὰ ταὐτὰ καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων. τὰ μὲν ἡμέτερα δηλαδὴ φέροντες, τὰ δὲ τῶν ἐναντίων ἐλαττοῦντες τε καὶ καθίζοντες. σκεπτέον δὲ καὶ ὡς ἂν πρὸς ἀλλήλους ἔχωσιν, οἵ τε σύμμαχοι καὶ πολῖται. ἐκ γὰρ τῆς τούτων συμπνοίας τε καὶ συμψυχίας τὸ δυνατὸν μάλιστα κατασκευάζεται τῆς πόλεως, ὡς καὶ τοὐναν-

DE POSSIBILI ET FACILI.

LVIII. Cum autem quisque alicujus rei gratia operetur, nec ullus impossibilia demonstrare conetur, ad Rhetores non immerito spectat de possibili, & impossibili, tractare. Rem igitur possibilem & facilem demonstremus, primum ex ipsa rei natura, si nimirum quilibet eam minimo labore, brevi tempore, & impensa obtineat. Deinde a viribus nostris, & adversantium imbecillitate, nos autem fortes validosque ostendamus, vel ex civitatis custodiis, & proventuum copiis, nec non ex abundantia pecuniæ, amicorum, sociorum, & virorum ad bellum paratissimorum, Sic etiam à contrariis, cum nostra verbis adaugeamus, adversantia autem deprimamus, & proculcemus. Perpendendus est insuper mutuus ille civium & commilitonum respectus & amor. Ex eorum enim consensu, & concordia civitatis maxime confirmetur po-

τοὐναντίον ἐκ τῆς στάσεως καὶ διχονοίας τῶν ἰδιωτῶν. οἷόν ἐστι δὴ τὸ Δημοσθενικὸν ἐκεῖνο ἐν τῷ πρώτῳ ὑπὲρ Ὀλυνθίων. ἔνθα τὴν τοῦ Φιλίππου δύναμιν ὡς ἀκαταμάχητον δεδοικότας τοὺς Ἀθηναίους, ὁ ῥήτωρ ἀναθαρρύνει, καὶ πρὸς τὸν κατ' ἐκείνου πόλεμον ἀνεγείρει. διελὼν γὰρ καὶ κατακερματίσας πρὸς μέρος τὴν ἐκείνου δυναστείαν, διέλυσεν. ἄπιστον μὲν ἐκεῖνον δεικνὺς τοῖς συμμάχοις· τοὺς δὲ τῶν πραγμάτων ἐφεστηκότας, σκαιοὺς τὰς γνώμας καὶ ἐπιβούλους διακειμένους, ἅπερ ἐκεῖνος διέξεισι περὶ Θετταλῶν. Παίονας δὲ καὶ Ἰλλυριοὺς, οἷς ἐκεῖνος τὰ μάλιστα ἐνεμβρύνετο, ἐλευθερίᾳ ζῆν ἔφη, καὶ ἀήθης φέρειν τὴν ἐκείνου ὠμότητα. τοῦτ' αὐτὸ καὶ Ἰσοκράτης ἐν τῷ πανηγυρικῷ, καὶ Θουκυδίδης ἐν ταῖς Σικελικαῖς δημηγορίαις κατεσκεύασεν.

tentia, ficut contrarium ex diffidiis, & difcordia ejus. Tale eft Demofthenis, cum illud in prima pro Olynthiis oratione, ubi corroborat, animatque Athenienfes orator potentiam Philippi inexpugnabilem metuentes, eosque incitat, & accendit ad manus cum eo conferendas; diftrahens fiquidem & in minutiffimas fecans partes ejus potentiam, fic tandem diffoluit, & diffipavit. Philippum infidum demonftrans militibus, magiftratus autem animis lævis effe, fcelerisque & fraudis artifices, quod in Theffalis fatis compertum eft. Pæonas infuper & Illyrios, quibus ille tam magnifice gloriatur, immunes liberosque vivere promifit, cum tamen infolenti ejus affligentur tyrannide. Hoc ipfum & Ifocrates in panegyrica, & Thucydides in Sicilicis orationibus exornarunt.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ.

LIX. τὸ καλόν ἐστι τὸ δι' αὐτὸ αἱρετὸν ὂν, ἐπαινετόν ἐστιν, ἢ ὅπερ ἂν ἡδὺ, ἢ ὅτι ἀγαθόν, καὶ ὑμεῖς οἴδατε ἀνωτέρω ἐντετυχηκότες τοῖς αὐτοῖς τοῦ Ἀριστοτέλους ῥήμασι. Συνίσταται δὲ τὸ καλὸν καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ ὑποκειμένου πράγματος φύσεως, καὶ ἀπὸ τῆς τῶν

πολλῶν

DE HONESTO.

LIX. Honeftum eft, quod cum propter fe eligibile fit, laudabile eft, vel quia dulce, vel quia bonum, ut & ipfa Ariftotelis verba fuperius noftis annuiffe. Commendatur autem honeftum vel ex ipfa rei natura, vel à multorum fuffragio, quia

πολλῶν κρίσεως. ὅτι δηλαδὴ παρὰ πᾶσιν ἐπαινεῖται τὸ τοιοῦτον, ἢ γοῦν παρὰ τοῖς σοφωτέροις, καὶ τοῖς ἤθεσι βελτίωσι. καὶ ὅτι φιλεῖται, καὶ διὰ τιμῆς ἄγεται. καλὰ δὲ καὶ ὅσα ἑκάστῳ ἐν τῷ βίῳ προσήκουσιν, οἷαι εἰσὶν αἱ ἀρεταί, καὶ ὅσαι εἰς ἐκείνας ἢ ὡς σημεῖα, ἢ ὡς ἔργα ἀνήκουσιν. εἰ οὖν τοιοῦτον τὸ προτεθὲν δείξωμεν, ἀποχρώντως ἐσόμεθα κατεσκευακότες τὸ καλόν.

nimirum ab omnibus celebratur, vel ſaltem ſapientioribus, moribusque probatiſſimis. Et quod amatur, & in pretio habetur. Honeſta autem ſunt, quæcunque ad vitam ſpectant, ut virtutes, & quæ iis annexa ſunt, ſive ſigna, ſive facta. Si igitur rem talem eſſe demonſtramus, honeſtam eam abunde confirmabimus.

ΠΕΡΙ ΗΔΕΩΝ.

LX. Ἡδέα δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον Ῥητορικῇ εἴρηκεν ἐκεῖνα, ὅσα χαρὰν ἀπεργάζεται. ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῷ πρὸς Θεοδέκτην ὑποθέμενος πρῶτον τὴν ἡδονὴν κίνησιν εἶναι τῆς ψυχῆς καὶ ἀθρόαν κατάστασιν καὶ αἰσθητὴν εἰς τὴν ὑπάρχουσαν φύσιν, ὑπήνεγκε λέγων, Ἡδὺ εἶναι τὸ τῆς αὐτῆς ἡδονῆς ποιητικόν, οὗ τὸ ἐναντίον ἐστὶ λυπηρόν. Κατασκευάσαις δ' ἂν τὸ ἡδὺ, μάλιστα ἐκ τῆς τῶν ἡδονῶν ἀπολαύσεως. ὧν δύο εἰσὶ γένη. Τὸ μὲν εἰς τὰς αἰσθήσεις ἀνῆκον. τὸ δὲ κατὰ διάνοιαν. ὅπερ διαγράψαις μάλιστα τῷ λόγῳ πρὸς τοὺς ἀκροατάς, καὶ οἱονεὶ παραστήσαις ἐκεῖ ὢν τῇ φαντασίᾳ, συγκρίναις τε πρὸς ἄλληλα, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων τῶν λυπηρῶν. δηλαδὴ ἐμπεδώ-

DE JUCUNDIS.

LX. Jucunda ſunt (ut Ariſtoteles in ſua ad Alexandrum Rhetorica aſſerit) quæ afficiunt gaudio. In primo autem ad Theodectem libro cum primum poſuerat, voluptatem eſſe motionem quandam animi, & conſtitutionem ſubitam, & ſenſibilem in ſtatu naturæ convenienti, ſubjicit ſtatim, jucundum eſſe, quod voluptatem efficit, cujus contrarium triſte eſt & doloroſum. Jucundum autem præcipue demonſtres ex voluptatum fruitione, quarum duo generæ, alterum ad ſenſus ſpectat; ad mentem alterum, quod & florida depingere oratione poſſis, ipſisque Auditorum oculis repræſentes, cum aliis conferas, & à contra-

σαις.

σαις. Ἀκριβὴς δὲ ἔσται ἡ τοῦ ἡδέος σύστασις, εἴγε καὶ καλὸν αὐτὸ ἀποφήνωμεν, δίκαιον δηλαδὴ καὶ κατὰ νόμον, καὶ παρ' οὐδενὸς κωλυόμενον.

riis confirmes. Insignis autem jucundi commendatio, si honestum illud monstremus, justumque & legitimum, nec ab ullis unquam prohibitum.

LXI. Εἶχεν ἂν ἀποχρώντως τὸ συνταγμάτιον ἡμῖν ἐνταῦθα, εἴ γε κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς συμβουλεύουσι καὶ δικάζουσιν ἦσαν καὶ τοῖς ἐπιδεικνυμένοις αἵ τε πίστεις, καὶ αἱ προτάσεις. Ἐπεὶ δὲ ἀφορισμένως τῶν ἄλλων γενῶν τοῦ πολιτικοῦ λόγου, τὸ ἐπιδεικτικὸν ἰδίαν ἔλαχε τὴν θεωρίαν. ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἀμφισβητουμένας προτίθησι τὰς προτάσεις, καὶ ἀποδείξεσι τὰ πολλὰ καὶ παραδείγμασιν ἐμφιλοχωρεῖν, δι' ὧν ταύτας πειθανὰς ἀπεργάζεται. Τὸ δὲ ἐπιδεικτικὸν ὁμολογουμένας μὲν λαμβάνει τὰς προτάσεις, διὰ δὲ τῆς αὐξήσεως, καὶ οὐ δι' ἀποδείξεων μέγεθος ταύταις καὶ κάλλος περιτίθησι. διὸ δὴ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ ᾠήθημεν εἶναι, ὀλιγάττα περὶ αὐτοῦ ἰδιαζόντως διαλαβεῖν, καὶ ὅσα ἐς μόνην ἀνήκουσι τὴν τῶν Ἀριστοτελικῶν ῥημάτων ἀνάπτυξιν. τῷ δὲ πλειόνων περὶ τούτου εἰδέναι γλιχομένῳ, ἔστι ῥᾳδίως ἀναλέξασθαι, τοῖς τε τῷ Ἀφθονίῳ λεγομένοις, καὶ τοῖς περὶ ἐκείνων σχολαστικοῖς ἐντυχόντι.

LXI. Satis jam actum esset in hoc opusculo, si consulentes & in judicio agentes cum demonstrativis easdem propositiones easdemque probationes haberent. Cum autem demonstrativum genus peculiarem sibi, & distinctam ab aliis civilis orationis generibus vindicet considerationem: Propositiones siquidem illa quæ in controversia sunt proponunt, & demonstrationibus valde & exemplis immorantur, quibus probabiles eas efficiunt reliqua genera. Cum tamen genus demonstrativum propositiones evidentes sumat, easque adaugeat, omnique oratorio exornet nitore. Quocirca non incommodum esse duxi, paucula quædam de isto differere, quæque præcipue ad Aristotelicorum verborum explicationem spectent. Qui vero pleniorem istius exoptat cognitionem, Aphthonium evoluat ejusque commentatores.

LXIII. Τὸ μὲν οὖν ἐγκώμιον ἐπαίνου διαφέρειν τινὲς ἤγηνται, ἐν τῷ μεγέθει καὶ τῷ πλήθει. Τὸν μὲν γὰρ ἔπαινον σύντομόν τινα καὶ ἁπλοῦν εἶναι ἔφησαν, καὶ μίαν ἀρετῆς μαρτυρίαν. Τὸ δὲ ἐγκώμιον μέγεθός τι ἔχειν, καὶ ἐγκατασκευαῖς ἐκφερόμενον, πατρίδα τε καὶ γένους ἐπιφάνειαν, παιδείαν, καὶ ἀναστροφὴν, καὶ πράξεις, καὶ θάνατον πολλάκις συμπεριλαμβάνον. Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης αἰωτίζω τὸν ἔπαινον, λόγον ἐμφανίζοντα μέγεθος ἀρετῆς ὡρίσατο. Τὸ δὲ ἐγκώμιον ἐν τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον ῥητορικῇ ἔφη εἶναι προαιρέσεων καὶ πράξεων καὶ λόγων ἐνδόξων αὔξησιν, καὶ μὴ προσόντων συνοικείωσιν. ὧν ἁπάντων ὁ ψόγος ἐστὶ ταπείνωσις. εἰκεῖσθαι γὰρ ὡς αὐτὸς οὗτος φησὶ, τὸν μὲν ἔπαινον, τῶν ἀρετῶν. τὸ δὲ ἐγκώμιον, τῶν πράξεων. Δεῖ οὖν τὸν ἐγκωμιάζοντα περὶ πάντων εἰδέναι, οἷός ἐστιν ὁ ἐγκωμιαζόμενος, τίνες αἱ προαιρέσεις ἐκείνου, οἱ λόγοι τε καὶ πράξεις, πατρίς τ' ἔτι καὶ πρόγονοι, καὶ ἄλλα ὅσα ἔξωθεν ἑκάστῳ ἡ τύχη ταμιεύεται. ἢ ἐξ ἱστορίας παραλαβεῖν, ἢ παρὰ τῶν ἄλλων καταμαθεῖν.

LXII. Encomium igitur à laude differre putarunt nonnulli & magnitudine, & multitudine. Laudem enim brevem esse, & simplicem dicunt, & unius tantum virtutis prædicatorem. Encomium autem grande est elogium, omni exornatum dicendi venere, patriamque & generis splendorem, studia, vitam, facinora, mortemque complectens. Aristoteles autem laudem finivit orationem esse virtutis magnitudinem celebrantem. Encomium autem in sua ad Alexandrum Rhetorica, inquit consiliorum esse factorumque illustrium, & dictorum augmentationem, eorumque quæ non insunt appropriationem. Vituperatio autem est horum omnium depressio. Quin etiam laudem virtutum esse dicit, encomium factorum. Præcipue autem personæ laudatæ mores scire convenit, & consilia, verba, factaque, patriam insuper & majores, & alia quæcunque fortuna dat extrinsecus, vel ex historiis colligere, aut ab aliis ediscere possumus.

LXIII. Ex-

LXIII. Ἐκθέντες τοιγαροῦν ἐπὶ τῶν ἐγκωμίων τὸ προοίμιον τὰ μάλιστα κατὰ τὴν ἀρετὴν διαφέροντα τῶν ἐκείνου προαιρέσεων, ἢ λόγων, ἢ πράξεων, καθ' ἕνα ἐπενέγκομεν. καὶ τεχνικωτέρᾳ τινὶ τῶν λόγων εὐροίᾳ ἐκφράσαντες μεγαλύνομέν τε καὶ ἀποσεμνύνομεν ταῖς αὐξήσεσι. Λαμβάνονται δὲ αὗται κατά τε ποσὸν, καὶ ποιόν. καὶ κατὰ μὲν τὸ ποσὸν τηνικαῦτα αὐξήσομεν τὸ προτεθὲν, ἐπειδὰν πολλάκις τοῦτο δείξωμεν πεπραχότα τὸν ἐπαινούμενον. κατὰ δὲ τὸ ποιὸν, ἐπειδὰν σαφὲς παραστήσωμεν τοῖς ἀκροαταῖς, ὡς ἑκὼν τὰ τοιαῦτα, ἢ προείλετο, ἢ εἶπεν, ἢ ἔπραξεν. ὅτι μόνος, ἢ πρῶτος τῶν ἄλλων, ἢ ὡς οὐδεὶς ἕτερος, ἢ ὡς πάνυ ὀλίγοι. δεινοὶ δὲ πρὸς τὴν τοιαύτην αὔξησιν οἱ ἐκ τῶν περιστατικῶν τόποι. προσπορεῖται προσέτι τοῖς ἐγκωμίοις ἡ αὔξησις, ἔκ τε τῶν ἐναντίων, καὶ συγκρίσεων. τὰ δὲ ἔξω, ὅσα δηλαδὴ ἐκ τύχης, ἐγκωμίων μὲν καθ' ἑαυτὰ οὐ τετύχηκε. παραλαμβάνεται μέντοι τὰ πολλὰ εἰς πίστωσιν τῶν εἰρημένων, οἷά που καὶ Ἀριστοτέλους ἀνωτέρω ἀκηκόατε. Ταῦτα ὑμῖν καὶ ἐπὶ ψόγου (εἴ ποτε παρεμπέσοι πρόφασις) ἀποχρήσει. ἐκ γὰρ τῶν ἐν-

LXIII. Procœmium autem in encomiis à virtutibus ſuis maxime illuſtribus, vel conſiliis, vel verbis factisque ſumendum, quod per partes proferamus, & artificioſa verborum facundia illuſtremus, & amplificationibus adaugeamus. Quæ ſumuntur, vel ſecundum qualitatem vel quantitatem. Secundum quantitatem augeatur perſonæ laus, ſi ſæpe ejusmodi eum præſtare facinora dicamus. Secundum qualitatem, ſi Auditoribus appareat, quam lubenter iſta, vel fecit vel dixit. Quod vel ille ſolus, vel præcipuus, vel nulli alii, vel ſaltem pauci efficere poſſunt. Celebres autem ad augendum loci ſunt à circumſtantiis. Præterea adaugeantur encomia, vel à contrariis, vel collationibus. Externa vero, ut illa fortunæ, non per ſe laudari ſolent. Plurimum tamen ad fidem conferunt, ut ſuperius ex Ariſtotele audiviſtis. Hæc eadem & ad vituperationem uſui erunt. Nam

αντίων τὰ ἐναντία θηρεύσιμα. ἡ μέντοι τῶν προτερημάτων κατὰ τὴν ἔκφρασιν τάξις, τὴν Νεστόρειον ἐκείνην παρ' Ὁμήρῳ μιμεῖσθαι. τὰ μὲν γὰρ ὑπερέχοντα τῶν ἄλλων πρῶτα ἔστωσαν, καὶ τελευταῖα. ὅσα δὲ μειονεκτοῦντα, τὴν μέσην τετάχθω χώραν.

ex contrariis contraria stabiliuntur. Factorum in oratione ordo imitatur NestoremHomeri,qui optima & fortissima in prima fronte collocavit, inferiora, & minus fortia in medio loco.

ΠΕΡΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ.

LXIV. Ὁ μὲν ἐπίλογος φωνὴ οἱονεὶ ἕτερον ἐφ' ἑτέρῳ λόγον δηλοῖ. Ἔστι δ' ἀνακεφαλαίωσις τῶν εἰρημένων, εἴτ' οὖν ἀπαρίθμησις σύντομος. Ἔργον δὲ αὐτοῦ ἀναμνῆσαι τοὺς ἀκροατὰς ἐπιτόμως τε καὶ τεταγμένως τὰ διὰ πολλῶν εἰρημένα, καὶ εἰς σύστασιν τύπους ἠθῶν ἀγαγεῖν. Ἀνάγεται γὰρ ὁ ἐπίλογος, ὥσπερ καὶ τὸ προοίμιον, ἐπὶ τὸ παθητικὸν τοῦ λόγου εἶδος. Πειρατέον οὖν ἐν ἐπιλόγοις τοὺς ἀκροατὰς διαθέσθαι πρὸς μὲν ἡμᾶς αὐτοὺς, εὔνους καὶ συμπαθεῖς, πρὸς δὲ τὸν ἀντίδικον, τὴν ἐναντίαν αὐτοῖς ἐμποιῆσαι διάθεσιν. μνήμονας προσέτι τῶν εἰρημένων καταστήσομεν. ἃ καὶ αὐξήσομέν πως τοῖς τελικοῖς κεφαλαίοις. περὶ ὧν ἀνωτέρω ἀποχρώντως εἴρηται.

Τέλος καὶ τῷ Θεῷ ἡμῶν χάρις.

DE EPILOGO.

LXIV. Vox, Epilogus, quasi unam orationem super aliam denotat. Est autem rerum per capita enumeratio, sive consummatio. Officium ejus est, ut eorum quæ dicta sunt summatim, & quam brevissime reminisci Auditores faciamus, eosque nobis conciliemus. Reducitur siquidem Epilogus, sicut & proœmium ad patheticum dicendi genus. Conemur igitur in conclusione Auditores benevolos nobis, æquosque conciliare, sed erga adversarium iniquos reddere; recordantes etiam facere dictorum, quæ capitibus finalibus augebimus, de quibus superius diximus.

Finis Deoque nostro gratias

XXVII. Ut ad collectiones scriptorum Græcorum recensendas revertar, primo loco se offert JOSEPHI MARIÆ THOMASII, a) probitate atque eruditione insignis R. E. Cardinalis, præterito editoris nomine vulgatæ *Institutiones Theologicæ antiquorum Patrum*, b) quæ aperto sermone exponunt breviter Theologiam sive Theoreticam sive Practicam. Romæ ex typographia Congregationis de propaganda Fide 1709. 1710. 1712. 8. tribus Volum.

In *primo* Volumine post præmissas Leonis, Innocentii III. & Gregorii M. Epistolas quibus lectio Patrum Ecclesiæ etiam atque etiam commendatur, occurrunt, 1) *Tertulliani* liber de præscriptionibus adversus hæreticos, ex recensione Jac. Pamelii.

2) *Gregorii Nazianzeni* Oratio XXVI. de moderatione in disputat. Theologicis, & XXXIII. prima de Theologia, cum Jac. Billii versione.

3) *Vincentii* Lerinensis commonitorium.

a) Diem obiit supremum Thomasius, notus pridem sub nomine *Josephi Mariæ Cari*. Calendis Januar. 1713. æt. 63. cum creatus esset Cardinalis à Clemente XI. die 18. Maji 1712. Vitam ejus scripserunt Antonius Maria Borromæus, atque auctores Diarii eruditorum Italiæ T. 14. 18. & 26. Ejus laudibus dicatæ Jo. Titolivii Oratio de qua Memoriæ Trevoltinæ An. 1714. p. 284. & Pauli Olympii Franchetti Ord. panegyr. 3. & 4. Cætera à Thomasio edita sunt: *Speculum St. Augustini.* 8. *Codices Sacramentorum nongentis annis vetustiores.* 4. *Psalterium juxta duplicem editionem.* 4. *Psalterium cum canticis & versibus prisco more distinctum.* 4. *Responsorialia & Antiphonaria Ecclesiæ Romanæ.* 4. *Sacrorum librorum Biblicorum tituli sive capitula, sectiones & stichometria.* 4. *Antiqui libri Missarum Romanæ Ecclesiæ.* 4. *Diss. de fermento Eucharistico.* 4. *Officium Dominicæ Passionis feria sexta secundum ritum Græcorum.* 12. *Indiculus Institutionum Theologicarum.* 4. *Vera norma di glorificar Dio.* 12. *Breve ristretto de' Salmi.* 8. *Costituzioni, delle Monache Benedettine di Palma.* 12. *Breve istruzione del modo di assistere alla Messa.* 12. *Ufficio proprio di san Gaudenzio Vescovo di Rimini.* 4. *Il nuovo Messale reveduto è corretto.* fol. *Esercitio cotidiano.* 8. Inedita ejus memorantur præter novam *sacramentarii Gregoriani* recensionem, *breviculus aliquot monumentorum veteris moris, quo CHristi fideles ad seculum usque decimum usi sunt in celebratione Missarum sive pro se sive pro aliis vivis vel defunctis & de ejus rei oneribus. De privato Ecclesiasticorum officiorum Breviario extra chorum. Memorialis Indiculus veteris & probatæ in Ecclesia consuetudinis concedendi Indulgentias. Notulæ ad dubia proponenda Congregationi sacrorum rituum pro nova impressione Missalis.*

b) Acta Erud. A. 1710. p. 346. A. 1711. p. 536. & A. 1714. p. 123. Hist. Critique de la Rep. des Lettres T. 2. p. 306.

Volumine *secundo*, 4) S. *Cypriani* liber tertius testimoniorum ad Quirinum.

5) S. *Basilii* Magni Ascetica, liber de judicio DEI, de vera ac pia fide, nec non ejus Moralia. Græce & Latine.

Volumine *tertio*, 6) S. *Epiphanii* Ancoratus, brevis expositio fidei Catholicæ, & Anacephalæosis, Græce & Latine, cum variis emendationibus quibus Petavii editio erudite castigatur.

Plures tomos institutionum hujusmodi in lucem emittere Thomasius voluit, ut ex Catalogo qui secundo tomo præmittitur patet.

XXIIX. *Conciones Græcorum Patrum* à PETRO PANTINO * Tiletano Flandro, Decano Bruxellensi primum Græce editæ & Latina versione donatæ, Antwerp. 1604. 8. In hoc volumine continentur:

1) St. *Johannis Chrysostomi* Homilia εἰς τὴν γενέθλιον ἡμέραν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἸΗΣΟΥ, *in Natalem Domini nostri Servatoris*, editâ ab Hœschelio integrior ex Codice Bibl. Hispanicæ: Incipit: ἃ πάλαι Πατριάρχαι μὲν ὤδινον. p. 18. Habuit eam Chrysostomus A. C. 386. 25 Dec. Exstat Græce & Lat. in editione nova Montfauconiana T. 2. p. 354.

2) Ejusdem εἰς τὸν Πρόδρομον, *in præcursorem* Domini, Joannem. Incipit: οἱ ἀνθηρότατοι λειμῶνες. p. 126.

3) S. *Antiochi* πρὸς Εὐστάθιον περὶ λογισμῶν, *ad Eustathium de cogitationibus*. Incip. φησὶν ἡ γραφὴ, Νόμον εἰς βοήθειαν ἔδωκε. p. 148. Est caput octogesimum Pandectis Antiochi Monachi, de quo opere dixi Volum. IX. p. 261.

4) S. *Joannis Damasceni* Homilia εἰς τὸ ἅγιον Σάββατον, *de Sabbato sancto* p. 168. ex Bibliotheca Antonii Covarruviæ. Incip. τίς λαλήσει τὰς δυναστείας Κυρίου. Exstat in præclara editione operum Damasceni Lequieniana T. 2. p. 815.

5) Ejus-

* Obiit Pantinus Bruxellis A. C. 1611. æt. 56. Eidem præter aliam collectionem homiliarum ejusmodi Patrum quatuor, Methodii, Athanasii, Amphilochii, & Chrysostomi, Antwerp. 1598. 8 Græce & Latine editam, de qua B. D. Ittigius lib. de Bibliothecis Patrum p. 618. sqq. debemus Latine versa Vitam Theclæ, quæ sub Basilii Seleuciensis nomine ambulat: Themistii Orationes quasdam & Michaëlis Apostolii proverbia. Vide Bibliothec. Belgicas Valerii Andreæ & Francisci Sweertii.

5) Ejusdem *Epistola ad Zachariam* Doarorum in Cappadocia Episcopum de sacro corpore & sanguine JESU CHRISTI. Incipit: περὶ τ̃ κυριακȣ̃ σώματος ȣ̃ μεταλαμβάνομεν. pag. 347. Confer. lib. IV. de Orthodoxa fide cap. 14.

6) Ejusdem fragmentum copiosius de eadem re, ex Bibl. Laurentiana Regis Hispan. Incipit: τὸ τȣ̃ Κυρίȣ σῶμα ȣ̃ μεταλαμβάνομεν. p. 354.

7) Notæ in Orationem priorem Joannis Damasceni, εἰς τὸ γενέσιον τῆς Θεοτόκȣ *de Nativitate B. Virginis*, quæ incipit: Δεῦτε πάντα τὰ ἔθνη, editam pridem Græce & Latine à Joanne Billio. pag. 380. Hanc orationem ex duobus MSS. bene vetustis descripsisse se & Latine vertisse Pantinus testatur, sed versionem visa Billiana suppressit.

8) S. *Germani* Patriarchæ CPol. ἐγκώμιον εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, *Encomium in S. Deiparam*, quando ad templum triennis est à suis parentibus deducta. Incipit: ἰδὲ καὶ πάλιν ἑτέρα πανήγυρις. p. 386-427. *Vixit*, inquit Pantinus, *hic auctor tempore Leonis Isaurici seu Cononis Imp. à quo & in exilium actus ob imaginum cultum adsertum, teste* Georgio Pediasimo *in Historia nondum edita, qui etiam ejus citat Orationem*, εἰς τὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκȣ. *Hic est nisi fallor Cyrus Germanus, cujus homilia exstat* εἰς τὴν σφαγὴν τῶν ἁγίων νηπίων, *cujus initium:* τίς Θεὸς πλὴν τ̃ Θεȣ̃ ἡμῶν; Hæc ille. Confer que notavi Volum. X. p. 208.

XXIX. *Decem & septem* excellentissimorum *Theologorum declamationes*, Latine ex versione THEODORI PELTANI, S. I. *) Cum præfat. in qua illos de universa Ecclesia bene mereri ostenditur, qui priscorum Theologorum monimenta antea nondum vulgata, aut vetustate

*) Theodorus Antonius qui à patria Pelta ditionis Leodicensis pago dictus Peltanus est, diem obiit Augustæ Vindel. A. C. 1584. d. 11. Maj. quo senex quietis caussa Anno 1574. ex Ingolstadiensi Academia secesserat. Eidem debemus editionem vel versiones Actorum Synodi Ephesinæ, Andreæ Cæsariensis in Apocalypsin, Victoris Antiocheni in Marcum, Titi Bostrensis in Lucam, & Gregorii Thaumaturgi in Ecclesiasten, & Catenæ Græcorum Patrum in Proverbia. Vide Philippum Alegambe in Bibl. Jesuitica p. 430. Swertii Athenas p. 687. Valerii Andreæ Bibl. Belg. pag. 825.

te jam olim inobscurata in lucem proferunt. Ingolst. 1579. 8. In hoc volumine exstant:

1 *Basilii*, Seleuciæ Archiep. de CHRISTI Servatoris incarnatione. Incipit: *copiosam præconiorum materiam reperiet.* p. 1.

2. Ejusdem de Lazari exsuscitatione. Incip. *Erat autem quidem languens Lazarus* &c. *Multi cum aliquos* &c. p. 17.

3. Secunda de eodem argumento. Incip. *Magnum sane bonum est Philosophia.* p. 28. b.

4. Tertia de eodem. Incip. *Sæpe numero monui & iterum repeto.* pag. 37. b.

5. *Sophronii* Archiep. Hierosol. in CHRISTI natalitia quæ in Dominicam diem inciderunt. Ubi etiam de tyrannide Saracenorum Bethlehem oppugnantium. Incip. *Lætam illustremque præsentem diem cerno.* p. 49.

6. Ejusd. encomium Archangelorum Angelorumque. Incip. *ô Divini materiæque expertes DEI exercitus.* p. 62. b.

7. *Joannis Chrysostomi* de occursu Domini nostri, deque Deipara Virgine & Simeone Oratio. Incip. *Quo Judaica perfidia omnis omnino tergiversandi ansa adimeretur.* p. 70. b.

8. *Cyrilli* Archiep. Hierosol. de eodem argumento. Incip. *Lætare ex animo Filia Sion*, p. 77. b.

9. *Amphilochii* Episcopi Iconii in Lycaonia, in idem Festum. Incip. *Multi præstantes viri Virginitatem demirantur.* p. 83.

10. *Timothei* presbyteri Hierosol. de Simeone, ejusque Cantico: Nunc dimittis servum tuum Domine. Incip. *Agedum dilecti, postremum justum consideremus.* p. 92.

11. *Nestorii* Archiep. CPol. de inclyto Martyre Theodoro, deque Quadragesimæ jejunio, & de eleemosynarum virtute & ratione. Incip. *Jure meritoque hodierno die.* p. 99.

12. *Epiphanii* Archiep. Cypri de CHRISTI sepultura, Josepho Arimathensi, & de Domini nostri ad inferos descensu. Incip. *Quid hoc rei est? Plurimum hoc die silentium.* p. 112.

13. *Jo. Chrysostomi* in sacrum Pascha. Incip. *Commode convenienterque hoc die.* p. 130. b.

14. Ejusdem, eodem festo, ad Catechumenos. Incip. *Si quis religiosus, si quis pius.* p. 140. b.

15. *Gregorii*

15 *Gregorii* Nyſſeni in idem Feſtum. Incip. *Vera illa Sabbati quies.* p. 141. b.
16. *Epiphanii*, Epiſcopi Cypri de CHRISTI, Domini noſtri in Cœlos adſcenſu. Incip. *Corporu ornamentum eſt caput corpori impoſitum.* p. 144.
17. *Ephrami*, Syri de ſecundo CHRISTI Domini adventu, & ſæculi conſummatione, deque Divinarum Scripturarum meditatione & ſilentii utilitate. Incip. *Præclara juſtorum eſt vita.* pag. 150--163.

XXX. Τῶν ἁγίων Πατέρων, ΜΑΡΚΟΥ ἐρημίτε ϗ ἀσκητε ΝΙΚΟΛΑΟΥ, καὶ ΗΣΥΧΙΟΥ πρεσβυτέρε, τὰ εὑρισκόμενα συγγράμματα. Græce ex Bibl. Regia Pariſ. typis Regiis apud Guil. Morellum 1563. 8. In hoc volumine continentur præter *Marci* *) Eremitæ opuſcula & Epiſtolam *Nicolai* Monachi ad Marcum, de quibus dixi Volum. VIII. pag. 350. *Heſychii* Presbyteri ad Theodulum λόγος ψυχωφελὴς περὶ νήψεως ϗ ἀρετῆς κεφαλαιώδης, ſive centuriæ duæ ſententiarum aſceticarum, τὰ λεγόμενα ἀντιῤῥητικὰ καὶ εὐκτικά. Has ſententias libro de Vitis Patrum ſubjunctas olim legit Photius Cod. CXCVIII. ut dixi Volum. IX. p. 24. De aliis hujus Heſychii ſcriptis Volum. VI. p. 244. Eadem Marci, Nicolai, & Heſychii opuſcula Latine ex verſione Joannis Pici, claſſium inquiſitoriarum in Senatu Pariſienſi Præſidis, excuſa ſunt ſeparatim eodem An. 1563. Pariſ. apud Audoenum Parvum 1563. 8. Exſtant deinde Græce & Latine recuſa tomo priore auctarii Ducæani, & in Bibl. Patrum Morelliana An. 1644. Tomo undecimo. Latine ex Pici verſione, in Bibl. Patrum edit. Lugd. Tomo V. & XII.

XXXI. *Theſaurus Aſceticus*, **) ſive ſyntagma opuſculorum XVIII. à Græcis olim Patribus de re aſcetica ſcriptorum, edita, quorum decimum tertium ex Codice Vaticano, duodevigeſimum ex Crypta ferratenſi, cætera ex MS. Codice Franciſci Turriani, quem cum Jeſuitico Ordini ſe adjungeret, domui profeſſæ Romanæ Ao. 1566. dono dedit, vulgata primum ſunt cum Latina verſione PETRI POSSINI S. J. ***) Pariſ. 1684. 4. In hoc ſyntagmate continentur:

*) Inter hæc opuſcula non exſtat *Marci* Anachoretæ *Epiſtola ad Lycium* ex qua aliquid affert Franciſcus Turrianus lib. 3. Apologiæ pro Epiſtolis Pontificum cap. 16. p. 382.

**) Confer Acta Erud. A. 1685. p. 489. & B. D. Ittigium de Bibliothecis Patrum p. 360. ſeq.

***) Poſſinus catarrho extinctus Toloſæ A. 1686. 2. Febr. æt. 77. de quo præter Nathanaëlem Sotwellum in Bibl. Jeſuitica, conſules Dan. Papebrochii paralipomena ad Conatum

I. S. *Johannis Chrysostomi* epistola ad Monachos. Incipit. φησὶν ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμῶν. T. VII. Savil. pag. 225. sed Possinus dedit clausulâ integriorem & emendatiorem aliquot locis.

II. S. *Macarii Magni* de custodia cordis liber. περὶ φυλακῆς καρδίας p. 19. Incip. πῶς δύναται λέγειν ὁ τυχών.

III. Ejusdem de perfectione in spiritu liber. περὶ τελειότητος ἐν πνεύματι p. 47. Incip. χάριτι μὲν καὶ δωρεᾷ.

IV. Ejusdem de oratione liber. περὶ προσευχῆς p. 63. Incip. κεφάλαιον πάσης ἀγαθῆς σπουδῆς.

V. Ejusdem de patientia & discretione liber. περὶ ὑπομονῆς καὶ διακρίσεως. p. 81. Incip. τοῖς πειθαρχεῖν τῷ λόγῳ τοῦ θεοῦ βουλομένοις.

VI. Ejusdem de elevatione mentis liber. περὶ ὑψώσεως τοῦ νοός. p. 115. Incip. Μωσῆς ὁ μακάριος ὑπέδειξε.

VII. Ejusdem de caritate liber. περὶ ἀγάπης. p. 141. Incip. ὥσπερ ἐν τοῖς φαινομένοις τούτοις.

VIII. Ejusdem de libertate mentis liber. περὶ ἐλευθερίας νοός. pag. 183. Incip. ὅλαν ἀκούσης.

IX. Apophthegmata Patrum. p. 228. Agathonis, Antonii, Arsenii, Joannis Colobi, Macarii Magni, Pauli τοῦ ἐν τῷ Λατρῷ in Latro habitantis (adde p. 411.) Abbatis Pœmenis, Sylvani.

X. S. *Amphilochii* de non desperando liber. περὶ τοῦ μὴ ἀπογινώσκειν. pag. 255. Incip. ἀδελφός τις ἠπηθείς.

XI. B. Abbatis *Zosimæ* alloquia sive διαλογισμοί. p. 279. Incip. ἐρχόμενος ὁ μακάριος Ζωσιμᾶς.

XII. *Isaac*

tumChronologicum inCatalogos Pontificum, in propylæo adActa Sanctorum Maii p 26. Scriptores Græci in quibus illustrandis cum singulari eruditionis atque elegantis ingenii laude versatus Possinus est, præter eos qui ad Historiam Byzantinam faciunt, Pachymerem, Theophylacti institutionem Regiam, notas ad Comnenæ Alexiadem & Niceph. Bryennium, sunt Catenæ Patrum Græcorum in Matthæum & Marcum, S. Nili Epistolæ & narratio de cæde Monachorum in monte Sina, S. Methodii convivium virginum, Collationes Isidorianæ quibus Epistolæ Isidori Pelusiotæ ex Codicibus Romanis emendantur, & Polemonis Sophistæ Orationes duæ atque inedita antea Nicetæ laudatio SS. Archangelorum Michaëlis & Gabrielis Græce & Latine vulgatæ.

XII. *Isaac* Syri de cogitationibus libellus. περὶ λογισμῶν. p. 308. Incip. κίνησις τῶν λογισμῶν ὑπὸ τεσσάρων αἰτιῶν.

XIII. S. *Theodori Studitæ* Capitula quatuor. p. 311. Incip. οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἡ ἀσκητικὴ ζωή.

XIV. Abbatis *Isaiæ* Capitula XIX. p. 315. Incip. τρεῖς ἀρεταί εἰσιν.

XV. S. *Philothei* de mandatis Domini nostri JEsu CHristi sermo. περὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. pag. 326. Incip. ὁ Κύριος ἡμῶν Χριστός.

XVI. S. *Theodori* Archiepisc. Edessæ capitula practica CII. κεφάλαια πρακτικὰ ρβ. p. 345. Incip. ἐπειδήπερ Θεοῦ τοῦ ἀγαθοῦ χάριτι ἀποταξάμενοι τῷ Σατανᾷ.

XVII. *Nicephori* Monachi de custodia cordis liber. περὶ φυλακῆς καρδίας. p. 404. Incip. ὅσοι τῆς μεγαλοπρεποῦς. Laudat dicta factaque Agathonis, Antonii, Arsenii Carpathii, τοῦ τῆς Κλίμακος, p. 415. Diadochi, Isaiæ, Macarii magni, Isaaci Syri, Marci Monachi, Pauli in montibus, Sabbæ, Simeonis junioris Theologi, & Theodosii.

XVIII. Vita S. Bartholomæi junioris, Abbatis Cryptoferratensis. p. 429-455. Incip. οὐδὲν οὕτω διέγειρεν.

XXXII. *Indiculus Asceticorum* quæ inter Patrum Opera reperiuntur digestus ab Asceta Benedictino. Paris. 1648. 4. & 1671. 4. quæ priore longe est locupletior editio. Ascetam istum constat fuisse JOANNEM LUCAM D'ACHERY sive DACHERIUM, ut notarunt Paulus Colomesius p. 479. Opp. Bernardus Pez in Bibliotheca Benedictino Mauriana p. 42. ac novissimus auctor Bibliothecæ Historico Criticæ *) scriptorum Congregationis S. Mauri, quæ Gallica lingua prodiit Hagæ Comitis superiore anno 1725. 12. p. 2. Obiit Dacherius Parisiis A. 1685. æt. 78. editione Lanfranci, Gviberti & aliorum: *spicilegii* præsertim *Patrum* de studiis Ecclesiasticis immortaliter promeritus. Hoc spicilegium tredecim in quarto Voluminibus vulgatum Paris. ab A. 1655. ad 1677. cum esset rarissi-

*) Dom Filippe le Cerf de la Vieville, Religieux Benedictin de la meme Congregation.

rarissime obvium, recudi nuper contigit Paris. 1723. tribus in fol. Tomis alioque ordine, quem nempe ætas & materia scriptorum suggerere videtur. Multis cæteroqui nominibus castigatior est hæc editio altera & melior, licet omissa quædam & mutata merito doleas. Nescio tamen an huic querelæ ad plenum satisfecerint, qui folia quædam in supplementum deinceps separatim emiserunt. Quæ in singulis spicilegii Tomis prioris editionis continentur, recenset laudatus D. Ittigius libro de Bibliothecis Patrum p. 166. seq. De nupera novissima vide si placet Ephemerides eruditorum Paris. A. 1724. T. II. p. 99. Novæ editioni præmittitur veteris editionis elenchus, adpositis ad singulorum quæ illa complectitur scriptorum titulos, Tomis novæ paginisque.

XXXIII. *Bibliotheca Patrum Ascetica*, quinque voluminibus in 4. edita Paris. 1661. debetur Dacherii amico, & ex Monacho Ordinis Fontevraldi, Benedictino ejusdem congregationis S. Mauri, CLAUDIO de CHANTELOU, *) qui S. Bernardi quoq; sermones de tempore & de sanctis, præmissa ejus Vita ab Alano Antissidoriensi Episcopo scripta, vulgavit A. 1662. 4. omnium ejusdem operum editionem daturus, quod ipso morte prævento postea tam egregie præstitum est ab altero Canteloii amico & ejusdem ordinis præclarissimo Viro Joanne Mabillonio. Illos Bernardi sermones pro sexto Bibliothecæ Asceticæ volumine laudatus Ittigius computat, qui comprehensa in singulis Tomis scripta recenset p. 362. seq. Edidit quoque Canteloius An. 1664. S. Basilii magni librum regularum fusius disputatarum, ad idem argumentum Ascetices sacræ pertinentem. Obiit in Abbatia S. Germani de Pratis, Anno eodem 1664. d. 28. Novembris.

XXXIV. FRANCISCI ROUS, **) Etonensis Collegii Præpositi, *mella Patrum*, sive excerpta ad Pietatem Christianam facientia ex scriptis genuinis Patrum Ecclesiæ, per tria primora sæcula usque ad pacem sub Constantino M. Divinitus datam, Lond. 1650. 8. Latine.

Ex

*) Errore typorum excusum *Chautelou* apud Ittig. p. 369.

**) Idem hic est qui An. 1637. juvenis cum esset Oxoniæ socius Collegii Mertonensis edidit Anglice Archæologiæ Atticæ libros septem, quorum editionem quartam cum Zachariæ Bogani auctario habeo vulgatam Oxon. 1634. 4. Ejusdem Francisci Rous scrita & Meditationes sacri argumenti, plena utilissimis monitis Anglice prodierunt junctim Lond. 1657. fol.

428. de fuga in persecutione ad Fabium p. 447. de exhortatione castitatis p. 449. de pudicitia p. 450. de jejunio p. 452.

Ex *Novatiani* libro de Trinitate, quem sine causa Tertulliano maluit tribuere vir præclarus Abraham Scultetus. p. 456.

Ex Epistola de cibis Judaicis p. 464.

Ex *Hermiæ* irrisione Gentilium Philosophorum, quem Rousius refert ad sæculum à Christo nato secundum p, 468.

Ex *Origenis* Homiliis XVII. in Genesin. p. 470. Homiliis XIII. in Exodum p. 495. Homiliis XVI. in Leviticum p. 510. Homiliis XXVII. in Numeros p. 536. Ex Homiliis XXVI. in Josuam p. 573. Homiliis IX. in librum Judicum p. 588. Homilia unica in lib. Regnorum p. 596. Ex Pseudepigraphis libris tribus in Jobum pag. 598. 605. 608. Homiliis V. in Psalmum XXXVI. pag. 611. duabus in Psalm. XXXVII. p. 619. totidem in Psalm. XXXIIX. p. 624. Ex incerti homiliis duabus in Canticum Canticorum. p. 627. Ex Origenis Homiliis IX. in visiones Esaiæ p. 630. Homiliis XIV. in Jeremiam p. 637. Homiliis XIII. in Ezechielem. p. 651. XXXV. in Matthæum p. 669. Homiliis XXXIIX. in Lucam p. 702. Ex homiliis novem in diversos Evangelii locos p. 712. Ex libris decem in Epistolam ad Romanos. p. 715. Ex libris VIII. contra Celsum pag. 759.

Ex *Minutii Felicis* Octavio. pag. 830.

Ex S. *Cypriani* Epistolis LXXXIII. pag. 843. libro de habitu & disciplina Virginum p. 901. de lapsis p. 905. de unitate Ecclesiæ Catholicæ p. 911. de Oratione Dominica p. 914. ad Demetrianum pag. 920. de Idolorum vanitate p. 923. de Mortalitate p. 924. de opere & eleemosynis p. 928. de bono patientiæ p. 931. de Zelo & livore p. 935. de exhortatione Martyrii ad Fortunatum p. 937. de spectaculis p. 940. de bono pudicitiæ p. 942.

Ex *Arnobii* disputationum adversus Gentes libris VII. p. 945-983.

Ut de instituto operis utilis & lectu digni melius constet, pauca hæc ex præfatione editoris adscribenda duxi:

LECTORI *Sano*.

Lectori, quem sanctum cupio, Rationalem, quippe sanum, appello, rationes operis hujus lubens ac festinus offero. Prima sit, Illorum subsidium, qui Patres totos vel comparare, vel legere commode nequeant. Secunda, ut mea, & aliorum memoriæ, sit adjumento, dum relegendo ista pauciora, ea-

re, eadem aut plura prius lecta, sed in oblivionem abeuntia, ad memoriam revocantur. Tertia, ut Testes non solum Veritatis, sed & Sanctitatis, confessione, Martyrio, atque adeo ipsa Antiquitatis canitie venerandi, coram oculis hominum palam prostent & luceant: Testimoniorum suorum lumine manifesto commonstrantes, quae sit extra Controversiam (licet in hoc ipsissimo Controversiarum seculo) magna illa pietatis summa, Via nempe Regia, ad supremi Regis palatium. Unica enim semper viguit, sanctis hisce docentibus & attestantibus, Fides in Christum (Deum scilicet in carne manifestatum) & ex Christo fide apprehenso, peccatorum Remissio, & interna Renovatio, atque ex hac Renovatione bonorum operum fructus uberrimi; suavis fragrantiae, & hostiae Deo acceptae, & bene-placentes. Contra quam pietatem, sanctitatem, & sanctitatis officia, licet caro obmurmuret, cum ab hodiernis Doctoribus pressius inculcentur, & iis qui veterem hominem nondum exuerunt, nova imo forte nimia videantur & audiant, nubes haec Testium, eadem Ecclesiae antiquissimis & sanctissimis seculis obtinuisse, & à Cathedris ad populum emanasse, suffragiis irrefragabilibus evincet. Ita ut nunc sanctitas potius antiquata, quam non antiqua censeri debeat. Idem namque Christus, atque eadem Christianitas, hodie, heri, & in secula. Quarta, quae praecedentium Rationum, Ratio, & Anima est, ut sententiae hae, tanquam Spiritus Sancti scintillae, in unum collectae (nedum lucem praestent, sed &) ignem coelestem in animis legentium intus accendant, qui foras in bona opera erumpens, coram hominibus fulgeat ad Patris coelestis Gloriam. Charitatem primam laudat Scriptura, & charitatem ultimam (sive occidentis seculi) tanquam frigescentem Scriptura praedamnat. Quam congruit Medicinae, quae contrariis per contaria medetur, ut Charitas primitiva quae fervebat, applicetur charitati postremae quae frigebit, ut frigida ista ab illa fervida, tanquam puer mortuus à propheta vivo, calorem hauriat, vigorem, & vitam.

Exstat etiam similis quaedam ἐκλογή, quae *Favus Patrum* inscribitur, nescio quo auctore sive editore, nam illa jam mihi non ad manus est.

XXXV. HENRICUS CANISIUS, Noviomagensis, Petri Canisii S. I. non frater, ut legas in Scaligeranis, sed fratris filius, JCtus & Canonum in Academia Ingolstadiensi Professor, praeter alia a) vulgavit bonâ ut creditur fide b) insignem illam veterum scriptorum antea ineditorum

torum collectionem, sub titulo *Antiquarum Lectionum*, Ingolstad. 1601. 1602. 1603. 1604. sex voluminibus in 4. defunctus post An. 1609. Scripta in hac *συναγωγῇ* obvia secundum ordinem editionis Ingolstadiensis recensent Antonius Possevinus in Apparatu Theologico, Valerius Andreas in Bibliotheca Belgica, & in Lexico Lud. Morerius, & diligentius etiam Philippus Labbeus in Bibl. nova MSS. p. 152. sqq. & Doctor quondam meus Thomas Ittigius, *ὁ μακαρίτης* libro de Bibliothecis Patrum p. 577. sqq. Cum autem tanta esset hujus operis raritas, ut sexaginta amplius veniret Joachimicis, si usquam alicubi reperiretur, laudatum fuit studium V. C. JACOBI BASNAGII, qui illas Antiquas Lectiones, sed ordine digestas temporis quo scriptores vixere, & prolegomenis dissertationibus ac notis passim illustratas, emendatiores quoque hinc inde variisque egregiis priscis monumentis auctas recudi curavit, luculentis ac nitidis typis Westenianis Amst. 1725. fol. quatuor Voluminibus, auctore interim dum opus excuditur defuncto c) Hagæ Comitis, ubi munus Pastoris Ecclesiæ Gallicanæ gerebat 21 Dec. A. 1723. Addidit etiam quæ singulari tomo velut auctarium Canisiano operi subjunxerat PETRUS STEVARTIUS Leodius d) Theologiæ in eadem Academia Ingolstadiensi professor, Ingolstad. 1616. 4. & quorum elenchum dederunt laudati viri, Ittigius p. 605. & Labbeus p. 164. Quamquam autem multi fortasse peroptent mecum ut viri eruditi qui collectiones veterum scriptorum, ut Dacherii, Mabillonii & aliorum recudi curarunt egregio & laudatissimo studio, iidem servassent paginas priorum editionum, quæ passim in Historicorum & Criticorum scriptis allegantur, ut loca consulentibus lectores longa inquirendi molestia sublevarentur: cum ordo scriptorum chronologicus possit rectius & commodius notari indice aliquo, & notæ ac prolegomena aliaque monumenta vel separatim adjici, vel sine recepta-

a) Alia ab H. Canisio edita referunt Franciscus Swertius in Athenis Belgicis pag. 324. & Valerius Andreas in Bibl. Belgica p. 344.

b) Scaligerana: *H. Canisius en ses VI. volumes a des bonnes choses & aussi de grandes badineries, multa futilia. Il a tout eu de saint Gal, je ne crois pas qu'il ait rien de falsifié.*

c) Jac. Basnagii elogium & scriptorum ab eo editorum Catalogus, tomo primo Lectionum Canisianarum editionis Amst. præmittitur. Catalogum scriptorum dabit etiam Diarium Hagense. Europe savante An. 1719. mense Augusto p. 206. sq.

d) Alias Stevartii lucubrationes referunt Valerius Andreas, & Swertius qui testatur A. C. 1621. diem obiisse supremum.

ceptarum paginarum interceptione interſeri. Attamen quoniam aliud placuiſſe videmus nuperis editoribus, ſupereſt ut quod ad Caniſium attinet indice duplici ſtudioſis ſuccurram, exhibeamque recenſionem editionis Baſnagianæ, e) collatæ cum Ingolſtadienſi, adſcriptis utriusque paginis, & deinde indicem alphabeticum omnium in utraque comprehenſorum monumentorum ſubjungam. Literæ *Stev.* collectionem Stevartianam denotant.

Theſaurus monimentor. Eccleſiaſt. Amſterd. 1725. fol.

		Edit. Nov.		Vet.
1	TOM. I. SEC. III. A. C. 230. Excerpta ex libro *S. Hippolyti* Epiſcopi Portuenſis de Theologia & incarnatione, contra Beronem & Helicem: quæ Latine ex *Franciſci Turriani* verſione Caniſius exhibet, ſed Græce & Lat. ex Sirmondi ac Combefiſii dat Baſnagius. Confer Hippolytum meum T. 1. p. 225.	T. I. pag. 13	T. V.	pag. 153
2	A. C. 250. *S. Gregorii Thaumaturgi* expoſitio fides & anathematiſmi XII. Græce & Lat. cum fragmento ex narratione *Germani* CPol. ad Anthimum de Synodis & hæreſibus.	26	T. III.	1
3	SEC. IV. A. C. 340. *Serapionis*, Epiſcopi Thmueos, liber contra Manichæos. *Turriani* verſionem Caniſius dederat, Baſnagius Græca etiam addidit ex Codice Holſteniano Hamb. cujus apographum ad eum transmiſit ſumme Venerandus noſter Jo. Frid. Wincklerus, Paſtor meritiſſ. Eccleſiæ Nicolaitanæ.	43	T. V.	1
4	A. C. 360. *Titi Boſtrenſis* contra Manichæos libri III. (quartus deſideratur.) Etiam hoc ex			

Ddd. dd

e) de hac poſſunt quoque conſuli Acta Erud. Latina An. 1725. p. 529. An. 1726. p. 1. &c. Germanica part. 105. 107. 112. &c. Jo. Clericus Bibl. veteris & novæ Tom. XXIII ſeq. Unſchuldige Nachrichten von Alten und Neuen in Theologiſchen Sachen An. 1725. p. 795. ſqq.

	Edit. Nov. T. I. pag.	Vet.	pag.
ex *Turriani* versione tantum Canisius deerat, Græca ejusdem laudati Winckleri beneficio Basnagius addidit.	59	T.V.	36
5 *S. Oresii* Abbatis de sex cogitationibus libellus Latine.	168	T.V. 2.	951
6 A.C. 370. *S. Basilii* rationes syllogisticæ contra Arianos, quod Filius in Divinis sit Deus. *Turriano interprete.* Latine. Incip. *Si Filius est natura DEus, & Pater est natura DEus.*	169	T.V.	166
Ejusdem fragmentum contra Eunomium. Incip. *Si ingenitum est substantia.*	171	T.V.	171
7 *Eunomii* hæretici Confessio fidei Græce cum versione *Henr. Valesii.*	178	*deest.*	
Ejusdem Apologiæ Prologus & Epilogus cum versione *Henr. Warthoni.*	181	*deest.*	
Scholia Eunomii & disputatio Orthodoxi contra eum, Latine ex *Turriani* versione.	185	T.V.	172
8 SS. *Basilii* Magni & *Gregorii Naz.* expositio de sancta & orthodoxa fide. Incip. *Credo in Patrem, Filium & Spiritum S. Trinitatem ὁμοούσιον.*	188	T.V.	177
9 *S. Gregorii Nysseni* Epistola ad Theophilum Alex. Episcopum, contra Apollinarium. Versioni *Turriani* quam solam Canisius dederat, Basnagius Græca addidit ex edit. Frontonis Ducæi T. II. p. 677. Incip. *οὐ μόνης δὲ τῆς κοσμικῆς.*	191	T.V.	161
10 A.C. 380. *Didymi* Alex. liber contra Manichæos. Versioni *Turriani* quam itidem solam Canisius exhibuerat, Basnagius adjunxit Græca ex Combefisii auctario novissimo Bibl. Patrum.	204	T.V.	17
11 A.C. 390. *S. Joannis Chrysostomi* pars Commentarii brevis in Joannem, Latine *Gerardo*			

Vossio

		Edit. Nov. T. I. pag.		Vet. pag.
	Vossio Tungrensi interprete. Incipit: *quid causa est cum reliqui Evangelistæ.*	218	Stevart.	518
12	Ejusdem Epistola ad Cæsarium cum fragmentis Græcis notisque tum aliorum eruditorum tum Viri Illustriss. Scipionis Marchionis Maffei.	233	*deest.*	
13	Sec. V. A. C. 440. *Basilii* Seleuciensis demonstratio adversus Judæos de adventu CHristi. Latine ex *Turriani* versione Stevartius protulerat. Græca Basnagius addidit ex edit. Claudii Dausqueji.	240	Stev.	405
14	A. C. 444. *Tironis Prosperi* Aquitanici Chronicon ab Adamo ad mortem Valentis, ex edit. Labbei in Bibl. nova MSS.	264	*deest.*	
	Chronicon ejusdem à morte Valentis ad A.C.444. ex editione Canisiana, Augustana, Pithœana: addito quod apud Canisium desideratur fragmento Labbeano.	295	T. I.	134
15.16	Chronica Victoris Tununensis *) ab A.C. 445. ad 527. & Joannis Abbatis Biclariensis usque ad octavum annum Mauriicii Imper.	321	*deest.*	
	Valentiniani III. Imp. constitutio pro primatu Sedis Romanæ, in gratiam Leonis Magni, ex Baronio ad A. C. 445.	337 342	 *deest.*	
17	A. C. 460. *S. Fausti* admonitio: nec non Fausti Rhegiensis Episc. Epistolæ ad Ruricium, Lucidum & alios: *Lucidi* ad Euphronium, Leontium aliosque Galliæ Episcopos, qua Prædestinationorum damnat errores, Epistola seu libellus. Item *Cæsarii*, *Eufrasii*, *Gra-*	350	T.V. 2.	423 428

*) *Victoris Tununensis* & *Joannis Biclariensis* Chronica quidem in Canisii Antiquis Lectionibus non exstant, sed edidit idem Canisius Ingolstad. 1600. 4. Volumen singulare, in quo præter hæc duo Chronica occurrit legatio *Liutprandi* Episcopi Cremonensis ad Nicephorum Phocam Imperatorem Græcorum, nomine Othonis Magni Imp. Augusti, nec non *Synodus* Bavarica sub Tassilone, Bavariæ duce, tempore Caroli Magni.

		Edit. Nov. T. I. pag.	Vet.	Vet. pag.
	ei, *Sedati*, *Taurentii* & *Victorini* Epiſtolæ ad Ruricium Lemovicenſem Epiſcopum.			
18	Ejusdem *Ruricii* Epiſtolarum libri duo. Has Epiſtolas infinitis mendis liberatas Labbeus inſerere promiſit tertiæ parti ſuarum Antiquarum Lectionum, ſed quæ lucem non viderunt.	373	T.V. 2	440
19	Sec. VI. A.C. 511. Epiſtola *Eugippii* Abbatis in vitam S. Severini, ad Paſchaſium Diaconum. Exſtat & apud Bollandum Act. Sanctor. 8. Januar. T.I. pag. 484.	411	T.VI.	455
20	A. 530. *Cogitoſus* de S. *Brigida* Scota quæ A.C. 521. obiit.	416	T.V. 2	625
21	A. 540. *Zachariæ* Mytilenenſis brevis diſputatio adverſus Manichæos, Latine ex Turriani verſione.	428	T. V.	143
22	A. 570. *Anaſtaſii* Antiocheni Orationes quinque Latine, 1) de SS. Trinitate, 2) de incircumſcripto, 3) de Incarnatione, 4) de paſſione. 5) de Reſurrectione: *Turriano* interprete.	436	Stev.	463
23	*Anaſtaſii* Sinaitæ Oratio de ſacra Synaxi, Græce & Lat. Hanc ex Bavarico Codice Caniſius dederat, ſed Baſnagius illam repræſentat ex edit. Combefiſiana recenſita ad Codices Regiæ Bibl.	465	T. III.	67
24	Ejusdem Oratio in ſextum Pſalmum, Græce & Latine.	480	T. III.	87
	Eadem ex alio Codice, Græce & Latine ex edit. Combefiſiana Tom. I. Auctarii novi p. 943.	502	*deeſt.*	
25	A. 580. *Evanti* Abbatis contra eos qui ſanguinem animalium immundum, & carnem mundam judicant.	522	T.V. 2	553
26 ad 29	Sec. VII. A. C. 605. *Leontii* Byzantini Monachi libri III. contra *Eutychianos*			

& Ne-

		Edit. Nov. T. I. pag.		Vet. pag.
	& *Neſtorianos*, ſive contra Enantiodocetas, Aphthartodocetas & contra illos qui ſimulabant ſe Chalcedonenſem Synodum recipere, cum eſſent Neſtoriani: & de Neſtorianis triumphus. Liber in fraudes *Apollinariſtarum* ſeu in eos qui proferunt quædam falſo in ſcripta nomine vetuſtorum Patrum. Solutiones argumentorum *Severi* hæretici. Dubitationes hypotheticæ & definientes XXX. contra eos qui negant eſſe in CHriſto poſt unionem duas veras naturas. Auctoritates SS. Patrum contra eos qui dividunt in duas naturas unum Dominum JEſum Chriſtum poſt unionem, collectæ à *Timotheo* hæretico, ſive alio. Omnia Latine, *Turriano* interprete.	527	T.IV.	1
30	A. C. 640. Epiſtolæ XVI. Domni *Deſiderii*, Epiſcopi Cadurceni, ex Bibl. Monaſterii St. Galli.	636	T.V.2	526
31	Ad Deſiderium Cadurcenſem Epiſtolæ XXI Abbonis, Aujulphi, Bertegyſeli, Chanulfi, Conſtantii, Dadonis, Elegii, Felicis, Galli, Palladii, Pauli, Rauracii, Sigeberti Regis, Sulpitii & Veri, necnon Sulpitii ad Verum Rutenæ Epiſcopum. Has poſtea ediderunt Marquardus. Freherus & Andreas Ducheſne.			
32	An. 660. Vita *St. Magni* auctore *Theodoro* ejus diſcipulo, Monacho St. Galli & Abbate primo Campedonenſi.	655	T.V.2	913
33	An. 670. *St. Adamanni* *) Scoti libri III. de *S Columbano*, Scoto.	680	T.V.2	562
34	An. 690. *S. Althelmi*, Shireburnenſis apud Occidentales Saxones in Britannia Epiſco-			

*) al. Adamannus vel Adamandus. Apud Labbeum vitioſe Adamantius.

42. *S. Za-*

tibus

		Edit. Nov. Cum T. II. pag.	Vet.	pag.
	tibus & octo vitiis principalibus. Alcuini epitaphio &c.	376	T. VI.	411
53	a. A.C. 790. *Flacci Alcuini* Epistolæ LXVII.	384	T. I.	1
	b. Ejusdem Epistola ad Eanbaldum Archiepiscopum Eboracensem ex edit. V. C. Justi Fontanini.	449	*deest.*	
	c. Ejusdem Epistola de confessione peccatorum facienda ad pueros S. Martini.	454	T. V. 2.	323
	d. Ejusdem Homilia in Natalem S. *Willibrordi* Archiep. item ejus liber de vita & rebus gestis St. Willibrordi carmine conscriptus & Elegia in St. *Willigisum* parentem St. Willibrordi.	460 463.470	T. VI.	345
	e. Carmina incerti Auctoris de Carolo M. & Leonis Pontificis ad eundem Carolum adventu, incip. *Rursus in ambiguos.*	474	T. VI.	521
	f. *Flacci Albini* seu *Alcuini* Dialectica & Grammatica.	488 506	T. V. 2	960
	g. Ejusdem epistola de illo Canticorum loco VI. 7. *Sexaginta sunt Reginæ & octoginta Concubinæ*, ut & ejusdem, sive *Amalarii* potius Epistola de cerimoniis Baptismi ad Carolum M.	540 543	T. VI.	366
54	Sec. IX. A. C. 810. *St. Nicephori* Patriarchæ Constantinopolitani Opuscula quatuor contra Iconomachos, Latine, Francisco Turriano interprete.	part. 2	T. IV	253
55	A. C. 814. Benedictio DEI ex *Cassiodoro* & *Isidoro*, ab Anonymo ad Bathuricum Episcopum Ratisbon.	4 21	Stevart.	799
56	Fragmentum Annalium Francicorum ab A.C. 741. usque ad 793. quos Regino Prumiensis se in historia secutum profitetur.	48	T. III.	190
57	A. C. 820. *Theodulphi* Abbatis Floriacensis Elegiæ Epistolares de suo Exilio ad Mo-			

doinum

		Edit. Nov.		Vet.
	lam & verſus ad Grimoldum Abbatem Baſnagius è Mabillonio pag. 290. addidit.	T. II. pag. part. 2. 314	T. VI.	pag. 688
72	Synodus Regia *Ticina*, & de ea M. Velſeri admonitio.	361	T. V. 2	674 951
73	Conventus *Ticinenſis.*	369		
74	Genealogia *Caroli M.* auctore Anonymo.	372	T. V. 2	688
75	A.C. 869. *Photii* Patriarchæ CPol. Epiſtol. integra ad Michaëlem Bulgarorum Regem, Græc. & Lat. ex Montacutii edit. Præmiſſa illius particula quam ex Turriani verſione ſolam Caniſius ediderat.	382 379	*deeſt.* T. V.	 183
76	Ejusd. Photii Diſſertationes ſex de Divinitate, incarnatione &c. Græce & Latine. Caniſius Latine tantum exhibuerat ex Turriani verſione. Sed (exceptâ primâ) Græcas quoque & tertiam integriorem Baſnagius adjunxit, acceptas à V. C. Claudio Caperonnierio, cujus etiam accedunt notæ.	420	T. V.	189
77	Photii liber de Voluntatibus Gnomicis in CHriſto, Græce & Latine, cum ejusdem Caperonnierii notis.	439	Stevart.	437
78	Stewartii Diſſertatiuncula de ſcriptione Photiana.	459	Stev.	453
79	*Theodori* Hagiopolitani Diſputationes tres: I. De nomine DEI. II. De Deo & Deitate. III. cum Neſtoriano. Latine Turriano interprete.	467	T. IV.	281
80	*Theodori Abucaræ* Tractatus de Unione & incarnatione; Græce ex MS. Bodlejano Oxon. cum verſione Andreæ Arnoldi, ex edit. Pariſienſ. 1685. 8.	474	*deeſt.*	
81	A. C. 870. Martyrium *S. Deſiderii* Viennenſis in Gallia Epiſcopi ab *Adone* collectum.	T. II. part. 3.	T. VI.	444
82	A. C. 875. *Anaſtaſii* Abbatis Liber contra Judæos, Latine, Turriano interprete. In-	4		

cip.

No.		Edit. Nov.	pag.	Vet.	pag.
	cip. *Regnum quod DEUS promisit se daturum CHristo.*	T. II. part. 3.	12	T. III.	123
83	A. C. 881. Collectanea contra Judæos.		41	Stevart.	415
84	Collectanea de quibusdam Hæresibus.		49	Stevart.	430
85	A. C. 884. De Gestis *Caroli M.* Libri duo scripti à quodam Monacho S. Galli.		57	T. I.	360
86	A. C. 894. Martyrologium *Notkeri Balbuli*, Monachi S. Galli.		89	T. VI.	761
87	Epigrammata seu Hymni sacri illustrium virorum Monasterii S. Galli.		190	T. V. 2	728
88	Carmina *Salomonis* Episcopi ad Dadonem Episcopum, *Waldramni* ad Salomonem.		239	T. I. app.	15 31
89	A. C. 895. Vita *S. Gregorii M.* ab incerto Auctore conscripta.		256	T. VI.	461
90	A. C. 896. Vita *S. Walpurgis* Virginis & Abbatissæ Heidenheimensis scripta à Wolfhardo presbytero Monacho Hasenrietano.		265	T. IV. 2	720
91	Sec. X. A. C. 910. Vita *S. Burchardi* Herbipolensis Episcopi, Auctore, Anonymo.	T. III.	5	T. IV. 2	651
92	Synodus *Engilenheimensis* A. 948.		9	T. V. 2.	1057
93	Synodus *Augustana*, A. 952.		11	T. V. 2.	1053
94	A. C. 985. Vita *S. Willibaldi* Episcopi Aichstadiani, Auctore Anonymo.		16		
95	A. C. 990. Chronicon *Hippolyti* Thebani; Græce & Latine. Editionem Canisianam ex Lambecio & Schelstrateno auxit Basnagius.		26	T. III.	35
96	A. C. 1000. *S. Adalberto* Pragensi Episcopo, Prussorum, Boëmorum, Polonorum & Hungarorum Apostolo, Auctor æquævus cum fragmentis ex alia ejus vita, ex Chronico Magdeburgensi, Chronico Ademari Monachi Ecolismensis, & ex libello de Translatione Sanctorum Abundii & Abundantiani.		45	T. V. 2	332

		Edit. Nov. T.III. pag.	Vet.	Vet. pag.
97	De *Adalbaide* conjuge Ottonis I. libri duo, Auctore familiari ejus, ut videtur *Odilone* Cluniacensi.	73	T.V. 2	398
98	A.C. 1010. *Meginfredi* Magdeburgensis Præpositi de vita & virtutibus B. *Emmeramni* liber unus.	88	T. II.	1
99	A.C. 1010. *Arnolfi* ex Comitibus de Cham & Vochburg, Monachi S. Emeramni de Miraculis beati *Emmeramni* Libri duo.	104	T. II.	35
100	A. C. 1045. Panegyricus *Wiponis* carmine scriptus ad Heinricum III. Imperatorem, Conradi Imperatoris filium.	164	T. II.	191
101	A.C. 1050. Vita Sanctoram *Kiliani*, Episcopi Wirtzburgensis *Kolomanni* Presbyteri & *Totnanni* Martyrum, auctore Anonymo.	174	T.IV. 2	628
102	Vita *S. Guntheri* Thuringi Monachi Althahensis, qui S. Stephani Hungarorum Regis cognatus fuit, demum Eremitæ, auctore Anonymo.	185	T. II.	566
103	*Hermanni* Contracti, Comitis de Vöringen Majoris Augiæ Monachi Chronicon, ab Orbe condito ad A. C. 1054.	195	T. I.	431
104	A.C. 1054 *Humberti* Sylvæ Candidæ Episcopi adversus calumnias *Michaëlis* Patriarchæ Constantinop. liber unus.	281	T.VI.	114
	Ejusdem liber alius contra *Nicetam Pectoratum*, cum relatione brevi rerum Constantinopoli ab Apostolicæ sedis Legatis gestarum. *Niceta* liber contra Latinos præmittitur, Latine.	308		
105	A.C. 1065. Vita Nobilis viri *Henrici à Zwifaltach*, in Monasterio Ochsenhusano Prioris, scripta à Monacho Ochsenhusano.	331	T.V. 2	670
106	A. C. 1074. *Othloni* Fuldensis Presbyteri Libri duo de Vita S. Bonifacii, Germanorum Apostoli Archiepisc. Mogunt.	337	T.IV. 2	393

No.		Edit. Nov. T. III. pag.	Vet.	pag.
107	A. C. 1082. *S. Anshelmi* Lucensis Episcopi libri duo contra *Guibertum* Antipapam pro defensione Gregorii VII.	372	T. VI.	202
108	Ejusdem Collectanea, de Ecclesiæ facultatibus potestati Regis aut Cæsaris non subjectis.	389		
109	A. C. 1090. Statuta Canonum de officio Sacerdotum, incerto collectore.	397		
110	A.C. 1095. *Menologium* Græcorum, ex Bibl. & versione Cardinalis Sirleti cum indice Sanctorum Alphabetico.	412	T. II.	731
		T. III. part. 2.		
111	Sec. XII. A. C. 1120. *Udalscalci* Narratio de controversiis inter Hermannum Episcopum Augustanum & Eginonem Abbatem S. Udalrici, una cum Epistolis *Paschalis* Papæ quinque, *Arnoldi* Moguntini Archiep. tribus, & *Eginonis* quatuor.	6	T. II.	205
	A. C. 1120. Carmen de itinere & obitu *Eginonis* Abbatis S. Udalrici Augustæ Vindel.	21		
112	A. C. 1145. Vita & res gestæ *S. Henrici* I. Imperatoris, incerto Auctore.	27	T. VI.	400
113	A. C. 1151. Libri tres de vita beati *Othonis* Episc. Bambergensis, Pomeranorum Apostoli, auctore Anonymo, una cum quibusdam Epistolis *Paschalis*, *Calixti*, & *Innocentii* Pontificum & *Bolislai* Polonorum Ducis: ut & *Imbraconis*, Herbip. Episcopi Oratio in funere S. Othonis.	40	T. II.	235
114	Vita & passio *S. Tyemonis* sive *Theodamari* Archiep. Salisburg. Auctore æquævo.	103	T. IV. 2	666
115	A. C. 1160. *Metelli* Tegerseensis Quirinalia sive Odæ & Eclogæ in laudem *S. Quirini* Martyris.	117	T. I. app.	37

IIX. *Arnonis*

cupera-

		Edit. Nov. T.IV. pag.	Vet. pag.
	cuperatione Terræ ſanctæ ſuſceptorum, in qua etiam deſcriptio Palæſtinæ & multa de Mahomete, ab incerto auctore conſcripta.	426	T. VI. 251
145	*Huſſitica.*		
146	I. Oratio *Joannis Raguſini*, Ordinis Prædicatorum Procurator Generalis in Concilio Baſileenſi, de communione ſub utraque ſpecie. A. C. 1433.	467	T.III. app. 1
147	II. *Ægidii Carlerii* Decani Eccleſiæ Cameracenſis Oratio in Concil. Baſil. de corrigendis peccatis publicis A. 1433.	566	T.III. app. 289
148	III. Oratio *Henrici Kalteiſen* Dominicani, Profeſſoris S. Theol. de libera prædicatione Verbi Dei. An. 1433.	628	T.IV. part. 2. 1
149	IV. Oratio *Johannis de Polemar*, Archi-Diaconi Barcinonenſis, Apoſtolici Palatii cauſarum auditoris de civili Dominio Clericorum A. 1465.	710	T.IV. part. 2 229
150	De fundatione Eccleſiæ *Ilminenſis* & *Tegernſeenſis* & de translatione ſancti Altaris. Item, fragmentum Chronicon *Thaddæi* Scotorum Abbatis Ratisbonæ, de S. Kiliano S. Virgilio & St. Lullo. A. C. 1457.	751	T.IV. 2 471
151	Diſputatio Capituli Eccleſiæ *Pragenſis* cum *Rokyzana* de Huſſiticis controverſiis, A. C. 1465. coram Gyrzikone ſeu Georgio Rege Bohemiæ.	752 753	T. III. app. 466
152	Sec. XVI. A. C. 1509. Deſcriptio Terræ Sanctæ, auctore *Anſhelmo*, Ord. Minor.	779	T. VI. 1289
153	Actus ſive Proceſſus Canonizationis *B. Notkeri* A. C. 1514.	796	T. VI. 1000
154	Catalogus Scriptorum contra Judæos ex Bibliotheca Theologica *Johannis Molani.* An. 1580.	816	Stevart. 415

		Edit. Nov.	Vet.
155	De vita *S. Gebehardi* Constantiensis Episcopi libri duo per *Felicem Manilium.* A. C. 1511.	T.IV. pag. 822 T.VI.	pag. 477
156	*Edmundi Campiani* S. I. Epistola ad Richardum Cheneum, Episc. Glocestrensem.	*deest* T.I.	125

INDEX

In CANISII Lectiones Antiquas & STEVARTII Collectionem Alphabeticus.

B. Co-

XXXVI.

XXXVI. LUDOVICUS ANTONIUS MURATORIUS Sereniss. Raynaldi I. Ducis Mutinensis Bibliothecæ præfectus, cujus diviti ingenio atque eruditæ industriæ tot alia *) insignia monumenta debet literarius orbis ac debebit, & amplam illam, cujus jam sex tomi prodiere rerum Italicarum collectionem, singulariter etiam commemorandus hoc loco est mihi propter volumen, Patavii 1709. 4. ab eo vulgatum cui titulus, *Anecdota Græca* ex MSS. Codicibus eruta, Latio donata (jam A. 1699.) notisque aucta & disquisitionibus. In hoc continentur:

S. Gregorii Nazianzeni Epigrammata sive carmina minora CCXXVIII. ex Bibliothecis Ambrosiana, Paris. & Medicea: cum versione & notis pag. 1-217. Confer Volum. VII. hujus Bibl. pag. 536. Emendationes quasdam è Codicibus Bodlejanis venerandus atque eruditiss. Jo. Christophorus Wolfius noster inserendas dedit Diario Lipsiensi, cui titulus neuer Bücher-Saal parte XIII. p. 27. seq.

Editoris clarissimi disquisitiones tres, 1. de synactis & agapetis p. 218-240.
2 De agapis sublatis p. 241-257.
3 De antiquis Christianorum sepulchris p. 258-276.

Firmi Episcopi Cæsareensis (qui Ephesinæ Synodo A. C. 431. interfuit, & A. 439. defunctus successorem habuit Thalassium teste Socrate VII. ult.) Epistolæ XLV. familiares pleræque & non inamœnæ lectu ex Codice Bibl. Ambrosianæ ante annos circiter DCC. scripto: cum prolegomenis, versione notisque p. 277-324. Nomina eorum ad quos Firmus scripsit, hæc sunt:

Acacio Episcopo. *Epist.* 19. 35.
Achilli. 1.
Alypio Chorepiscopo. 4.
Anthimo Episcopo. 14.
Armenio Archiatro. 8.
Attico Episcopo. 12.
Ausonio prsbytero. 11.
Candidi mentio. 30.
Chiloni Episcopo. 24.
Colosiano. 18.
Cynegio Comiti. 4.
Cyrillo Episcopo (Alex.) 37.
Cyterio Sophistæ. 2.
Danieli Episcopo. 42.
Didnio. 7.
Domitiano. 33.
Ecdicio. 32.
Eleusinio. 31.
Evandrio Episcopo. 15. 34.
Eupnio. 40.
Eustratio 39. Comiti. 3.
Eutherio. 23.

*) Vide D. Jo. Fabricii, Theologi Helmst. Bibliothecam T. 6. p. 365. seq.

Florentio. 29.
Gervatio presbytero. 10.
Gessio Scholastico. 6.
Helioni. 28.
Helladio. 26. 41.
Inachio. 43. 44.
Isidoro. 30.
Lauso. 9. 20.
Leontio Episcopo. 36.
Olympio. 27.
Pergamio Chorepiscopo. 45.
Philetæ. 21.
Sotericho. 17.
Thalassio. 16.
Theodoto Episcopo. 22.
Valerio Episcopo. 38.
Volusiano. 25.

Juliani Imp. Epistolæ antea ineditæ quatuor, ex eadem Bibl. Ambrosiana Mediolani: quas cum Muratorii versione dedi etiam Volum. VII. hujus Bibl. pag. 84. seq. Prima ad Alexandrinos exstabat jam in Juliani editionibus, sed majore parte mutila, qualem Rigaltius cum funere parasitico vulgaverat.

Epistola sub *Julii*, qui ab A. C. 337. ad 352. Episcopus Romanus fuit, nomine scripta ad Dionysium Alexandrinum. Incipit: Θαυμάζω πυνθανόμενος. p. 341--346. Hanc quanquam Julio tribuit Gennadius cap. 2. tamen illi suppositam fuisse ab Eutychianis jam olim notarunt Facundus, Leontius Byz. & Evagrius; atque singulari disquisitione eruditiss. Muratorius probat p. 347--365. Confer Sirmondi ad Facundum notas, & Christiani Augusti Saligii Eutychianismum ante Eutychem p. 140. seq. Apud Eusebium Renaudotum in Historia Patriarcharum Alexandrinorum p. 360. verba quæ in hac Julii Epistola apud Muratorium p. 343. exstant, proferuntur ex Hippolyti Romani Episcopi Epistola ad Dionysium Episcopum Cyprium, ut eruditiss. Mat. Veisserio la Crose observatum.

De *Anecdotis Latinis* laudati Muratorii, quorum jam quatuor Tomi lucem viderunt Mediolan. 1697. 1698. 1713. 4. uberius dicere non est hujus loci. Recensentur autem duo primora volumina à B. D. Ittigio lib. de Bibliothecis Patrum p. 962. seq. tertius & quartus in Diario eruditorum Italiæ Tomo XV. p. 1. & 20. seq. & à Memoriarum Trevoltinarum auctoribus A. 1719. p. 251. 280.

Rerum Italicarum scriptores ab A. C. 500. ad 1500, ejusdem Muratorii studio vulgari cœpti Mediolan. 1723. seq. fol. vel ideo non prætereundi, quod volumine primo præter Historiam Miscellam & Jornan-

nandem five Jordanum & Paulum Diaconum ex MSS. Ambrosianis, Estensibus, Modoëtiensibus castigatiores, etiam Græcorum scriptorum *Procopii* de bello Gothico libri IV. ex Claudii Maltreti S. I. versione, cum indice vocabulorum Gothicorum, Vandalicorum & Langobardicorum ab Hugone Grotio explicatorum, & excerpta ex *Agathia* ad Gothos pertinentia ex Grotii versione leguntur. Tomo secundo inter alia etiam occurrit *Liutprandi* Cremonensis Episcopi ad Græcum Imperatorem Nicephorum Phocam legatio, quam pro Othonibus Augustis & Adelhaida suscepit A. C. 968. De sex voluminibus hujus operis, quæ hactenus ad nos typis exscripta pervenerunt, consules Acta Erud. A. 1724. p. 1. 49. 377. & A. 1725. p. 433. 437.

XXXVII. *Anecdota Græca sacra & profana* ex Codicibus manu exaratis primum in lucem edita, versione Latina donata & notis illustrata à JOH. CHRISTOPHORO WOLFIO, Pastore ad D. Catharinæ & Scholarcha, Hamburgi 1722. 23. 24. quatuor voluminibus, 8. In hac viri supra laudes collectione, cujus plures indies tomos adhuc à divite & sollerte illius industria exspectamus, hæc studiosis lectoribus exhibentur:

Tomo I. 1. *Photii* Patriarchæ CPol. liber I. & II. contra Manichæos suæ ætatis, sive Paulicianos, *) ex Codice Holsteniano, qui exstat in hac urbe Hamburgensi, in Bibl. Johannea. p. 1--216.

2. Notæ & emendationes præclaræ viri docti Angli (Richardi fortasse Montacutii) in *Dionem Chrysostomum* editionis Morellianæ, & in If. Casauboni ad Dionem animadversiones, ex Bibl. Bodlejana, una cum editoris judicio & observationibus, quibus emendationes illæ plerumque confirmantur p. 217--298.

Tomo II. 3. Jam memorati *Photii* contra Manichæos liber tertius, quartusque p. 1--283.

4. *S. Gregorii Nysseni* Macrinia sive dialogus insignis de anima & resurrectione, ex duobus Codicibus MSS. Uffenbachiano & Hasselmanniano quam plurimis locis emendata ac suppleta p. 274--330.

5. *Libanii* Epistolæ septem **) antea ineditæ, ex apographo eruditissimi Viri Maturini Veissiere la Croze, p. 331--348.

Tomo III.

*) Confer si placet quæ de hoc Photii opere dixi Volum. IX. hujus Bibl. p. 555. seq.

**) Addendæ hæ, centum *Libanii* Epistolis, quas laudatissimus Wolfius separato Volumi-

Tomo III. 6. Poſterior pars emendationum in *Gregorii Nyſſeni* Macrinia ex duobus jam memoratis Codicibus MSS. p. 1--47.

7. Collatio *SS. quatuor Evangeliorum* cum duobus Codicibus MSS. antiquiſſimis Græcis quos illuſtris Andreas Eraſmus Seidelius ex Oriente pridem attulit, & hodie Rev. editoris ſervat Bibliotheca, litteris ſcriptum uncialibus, & nongentorum circiter annorum ætatem præferentem, *ἀκεφάλους* ambos, quorum alter à Matthæi VI. 6. alter à Matthæi XV. 30. incipit. p. 48--92.

8. Excerpta ex *Catena MS.* Bibl. Bodlejanæ Græcorum Patrum in Acta Apoſtolorum & Epiſtolas Catholicas. p. 92--195.

9. Initium & excerpta ex *Damaſcii* Philoſophi opere ſpiſſo ac ſubtili *ἀπορίας καὶ λύσεις περὶ ἀρχῶν, dubia & ſolutiones de principiis rerum* complectente, quod ex Lucæ Holſtenii legato ſervat Bibliotheca hujus Urbis Hamburgenſis p. 195--262. Græce. De Damaſcio hoc Damaſceno, qui regnante in Italia Theodorico Athenis in ſchola Platonica floruit, plura Photius Cod. CXXX. CLXXXI & præcipue CCXLII. nec non Suidas. Vide quæ T. IX. hujus Bibl. p. 416. 437. 491. Cæterum hoc opus περὶ ἀρχῶν extat etiam in aliis Bibliothecis, & una cum Damaſcii commentariis in Parmenidem Platonis, in Codice Bavarico. Quod autem Valeſius ad Socratem VII. 15. p. 86. promiſit ſe vitam Iſidori Philoſophi, quam diſcipulus ejus Damaſcius ſcripſit, duplo auctiorem quam apud Photium ſervatur editurum, intelligo de laciniis vitæ ejusdem quæ apud Suidam paſſim exſtant. Certe quæ de Hypatia ibi ex Damaſcio affert Valeſius, ex Suida repetiit, non ex amplioribus ineditis illius excerptis, vel integro Damaſcii ſcripto.

10. *Libanii* Epiſtolæ aliæ ineditæ XVIII. p. 262--299. Nomina eorum, ad quos ſcribit Libanius, ſunt: Ammianus, Andrius, Andronicus, Apollinaris & Gemellus, Baſſianus, Clearchus, Demetrius, Elpidii

ne cum verſione ac notis edidit Lipſiæ 1711. 8. ſubjuncto ſupplemento lacunæ Orationis Libanii in Juliani necem T. 2. edit. Morell. p. 300. ex Codice Bodlejano. Ejusdem induſtriæ, ne de præcipuis illius operibus Bibliotheca Hebraica, notisque Philologicis elaboratiſſimis in Novum fœdus, & ſcriptis aliis in præſenti memorem, debemus Græcos ſcriptores, *Origenis* Philoſophumena notis illuſtrata Hamb. 1706. 8. *Euthymium* de Bogomilis, in commentatione erudita de illis ſæculi XI. & XII. hæreticis, edita Witeb. 1712. 4. nec non *Theophili* Antiocheni libros ad Autolycum libros III. cum notis Hamb. 1724. 8.

pidii πάρεδροι, Florentius, Gemellus & Apollinaris, Germanus, Hyperechius, Italicianus, Julianus, Maximus, Meletius, Modestus, Polychronius, Priscianus & Themistius.

Tomo IV. 11. Posterior pars excerptorum ex Catena Patrum Græcorum in Acta Apostolorum & Epistolas Catholicas p. 1--112. Sed age scriptorum veterum Syllabum, quorum fragmenta in illis excerptis occurrunt, ut in aliis Catenis in Scripturam Volum. VII. cap. XVII feci, hoc loco subjungam.

ἐκ τοῦ κατ' Ἀλόγους συντάγματος III. p. 184.
κατὰ τῆς διαθήκης Λαμπετίου. III. p. 182.
ἐκ τῶν κατὰ τῶν κωδικέλλων Ἀλεξάνδρου. III. p. 189. IV. p. 87.
in Epiſt. ad Epheſios IV. p. 97.
ex reſponſione ad Eupraxium Cubicularium III. p. 117. 126. 141.
ἐκ τοῦ πρὸς (Ἰουλιανὸν) τὸν Ἀλικαρνασέα συντάγματος III. p. 119. 121. 135. 161.
ἐκ τοῦ, εἷς τῶν, ἅγιος ὁ Θεὸς, συντάγματος III. p. 120.
ἐκ τοῦ λόγου κη'. III. p. 178. μϛ' III. p. 161. νθ'. IV. p. 100. οδ'. III. p. 131. 132. οζ'. III. p. 127. ρθ. p. 145. ρκγ. p. 129.
ἐκ τῆς πρὸς Ἀββᾶ III. p. 177.
πρὸς Αἰδεσηνοὺς III. p. 176.
πρὸς Ἀνδρόνικον κοινοβιάρχην IV. p. 180.
πρὸς Ἀναστάσιον ὕπατον III. p. 181. Ἀναστάσιον Διάκονον Ἐπιστολῆς III. p. 169. 185.
πρὸς Κωνσταντῖνον ἀπὸ ὑπάτων. III. p. 165.
πρὸς Μάρωνα III. p. 174.
πρὸς Μιχαὴλ Κουβικουλάριον III. p. 186.
πρὸς Ἰωάννην στρατιώτην III. p. 156.
πρὸς Σόλωνα Ἐπίσκοπον κατ' Εὐχιτῶν III. p. 171.
πρὸς Ἐπισκόπους III. p. 182.
πρὸς Ἡρακλιανόν. IV. p. 104.
πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντίνου πόλει ὀρθοδόξους. IV. p. 82.
πρὸς Φώτιον. IV. p. 80.
πρὸς Λεόντιον χαρτουλάριον. IV. p. 95.
πρὸς Μήτραν πρωτεύοντα III. p. 173.
πρὸς Τιμόθεον Ἀλεξ. III. p. 175.
πρὸς Θωμᾶν Ἐπίσκοπον Γερμανικίας. IV. p. 109.
ἐκ τῆς πρὸς Πέτρον τὸν μονάζοντα Ἐπιστολῆς III. p. 139.
ἐκ τῆς πρὸς Φωκᾶν. III. p. 139.

πρὸς

πρὸς τὰς ἐν τῇ μονῇ τοῦ Ἰσαάκου III. p. 152.
Theodori Heracleotæ III. p. 159. 160.
Theodosii (an Theodoti) Episcopi Ancyrani. III. p. 154.
Theophili Alexandrini III. p. 157.

12. *Synodici* magni *Beveregiani* sive pandectarum Canonum SS. Apostolorum, Patrum & Conciliorum, editorum à Guil. Beveregio Oxon. 1677. fol. collatio cum tribus Codicibus MSS. ex industria celeberrimi viri *Guilelmi Lloydii* p. 113--165. De hoc Synodico dictum Volum. XI. præsentis Bibl. p. 54. seq.

13. *Claudii Salmasii* observationes & emendationes ad *Codicem Ecclesiæ Africanæ* editum Paris. 1615. 8. à Christophoro Justello p. 165--172.

14. Specimen emendationum & castigationum in Lexicon *Hesychii* Alex. à viris doctis Johanne Vito Pergero, Q. Septimio Flòrente Christiano, Casp. Barlæo & Eduardo Bernhardo p. 172--272.

15. *Plutarchi* liber sive Dialogus pro Nobilitate p. 173--271. Græce ex MS. C.V. Joannis Grammii, cum notis & Arnoldi Ferroni versione separatim edita Lugd. 1556. 8. In fine notat Ferronus quædam deesse. Confer Volum. XII. hujus Bibl. p. 268.

In Voluminibus secuturis Venerandus atque eruditiss. Wolfius exhibebit præter *Libanii* Epistolas complures adhuc ineditas, *Johannis* cujusdam Presbyteri Canonem Paschalem ad Nicolaum Episcopum, quo decima tertia (*) magna Periodus DXXXII. annorum ab A. M.

 6385

(*) Periodi primores undecim notantur à S. Maximo in computo Ecclesiastico. Ita autem se habent:

I	definit	in anno Enos	197	Mundi	532
II	-	in anno Jared	130	-	1064
III	-	in anno Lamech	142	-	1596
IV	-	in anno Noë	486	-	2128
V	-	in anno Heber	23	-	2660
VI	-	in anno Nachor	29	-	3192
VII	-	in anno Aram	58	-	3724
VIII	-	in anno Philistæorum	6	-	4256
IX	-	in anno Ezechiæ	70	-	4788
X	-	in anno Philometoris	16	-	5320
XI	-	in anno Imperii Constantini	24	-	5852
Duodecima	definit	in anno Basilii Macedonis	10	-	6384

6385. ad 6916. (CHristi 877. ad 1408.) exponitur, ex Codice MS. Lindenbrogiano. Diversorum veterum Ecclesiæ Patrum homilias, *Leontii* Byz. varia quæ Græce non exstant, speciatim loca vetustiorum Patrum contra Eutychem ab eo citata in testimonium. *Manuelem Phile* de animalibus ex MSS. emendatum ac suppletum, variaque ejus carmina anecdota atque ἠθοποιΐαν δραματικήν. Excerpta ex *Catenis* Patrum Oxoniensibus, inter quas eminent *Macarii Chrysocephali* in Matthæum & Lucam, Anonymi in Epistolam ad Romanos, & alia in omnes Pauli Epistolas. Inserentur subinde varietates lectionum annotatæ ex Codicibus Vossianis Bibliothecæ Acad. Leidensis, quarum ope præstantissimi Græci scriptores, nominatim *Diodorus Siculus*, *Diogenes Laërtius*, *Plutarchus* (Moralia ejus scripta præcipue) *Eusebius* & veteres scriptores Historiæ Ecclesiasticæ, *Stobæus* item ex animadversionibus Grotii emendari atque integritati suæ vindicari possunt.

XXXVIII. Paucissimi fuere qui industria & studio in scriptoribus Græcis, Ecclesiasticis præsertim recensendis, vertendis atque in lucem proferendis æquaverint, nedum anteverterint FRANCISCUM COMBEFIS Ord. Dominicani Monachum (Congregationis St. Ludovici) qui Parisiis An. 1679. d. 23 Jun. æt. 74. obiit. Illius complures collectiones, complures scriptorum Græcorum editiones exstant, quæ à Jacobo Echardo T. 2. scriptorum Ord. Prædicatorum p. 678. seq. diligenter referuntur. Ex his *Theophanem* ejus & *Leonem* Grammaticum, inter Historiæ Byzantinæ monumenta recensui Vol. VI. hujus Bibl. p. 151. & 380. & *scriptores post Theophanem* p. 348. seq. atque *Origines rerum CPolitanarum* p. 687. Illos post Theophanem scriptores etiam notis illustrare in animo habuerat, ut identidem ipse monet in præfationibus, ad quas etiam in marginibus remittit, paratasque habebat in schedis: sed eo sub editionis finem è vivis erepto, eorum negligentia quibus chartæ ipsius commissæ fuerant, perierunt. Volumen quoque alterum Byzantinæ historiæ edendum paraverat, quo *Leo Diaconus* & *Michaël Psellus* ad MSS. Codd. recogniti, ac nova versione eaque puriori donati prodituri erant: sed & illud consilium mors abrupit, quod V. C. Michaëli Lequien commissum fuit exsequendum, jamque typis Regiis inceptum, sed bello tum atrociori ubique flagrante interruptum ac dilatum: ut testatur Jacobus Echardus T. II. de scriptoribus Ord. Prædicatorum p. 684.

Quæ

Quæ in *auctario novo exegetico & historico dogmatico Bibliothecæ Patrum* Combefisii continentur, Parif. 1648. fol. 2. Volum. refert B. Thomas Ittigius libro de Bibliothecis Patrum p. 145. Quæ in *auctario novissimo*, Parif. 1672. fol. 2. Volum. idem p. 152. De *St. Maximi* operibus ab eodem vulgatis Parif. 1645. fol. 2. Vol. dixi tomo octavo hujus Bibl. c. 30. p. 730. feq. atque ex laudato Echardo addo, à Combefisio paratum fuisse prælo etiam tertium tomum in quo debebant comparere 1) Computus S. Maximi Ecclesiasticus ex Uranologio Petavii. 2) Commentarius fusior in Dionysii Areopag. Epistolam quartam ad Cajum. 3) In Dionysii ac Gregorii Naz. locos quosdam difficiles, ad Thomam. 4) In Gregorii Naz. locos difficiles cum versione Scoti Erigenæ, quod opus deinde in lucem produxit V. C. Thomas Galeus, ut dixi Volum. VIII. pag. 763. & 5) Scholia in Dionysium Areopagitam ex MSS. aucta & emendata, quæ tamen non S. Maximum sed Joannem Scythopolitanum Episcopum habere auctorem, disputat laudatus Mich. Lequien, diss. prævia ad Joannem Damascenum.

Amphilochii Iconiensis, *Methodii* Patarensis & *Andreæ* Cretensis Opera, Græce & Latine cum notis. Parif. 1644. fol.

Basilius Magnus ex integro recensitus, hoc est emendatiores Lectiones ex Codd. MSS. annotatæ, loca multa illustrata, suppletaque, versiones castigatæ, Parif. 1679. 8. 2. Vol. In hoc opere orationes Basilii integræ tres de homine ad imaginem DEI condito productæ in lucem ex MSS. Regiis, Græceque & Latine editæ. T. 2. p. 98. feq. Similiter etiam *Athanasii* editionem Anni 1627. ad MSS. Codices recognoverat, & *Gregorium Nazianzenum*, quem Echardus jam typographo J. B. la Caille ab auctore traditum, ab eo redemit & communicavit cum Francisco Louvard, Monacho Benedictino St. Mauri, quem novæ quam parabat Nazianzeni editioni ante annos aliquot immortuum dolemus.

Ecclesiastes Græcus, id est illustrium Græcorum Patrum ac Oratorum digesti sermones ac tractatus. *Basilius* Magnus Cæsareæ Cappadociæ & *Basilius* Seleuciæ Isauriæ. Latine ex versione per Combefisium recensita ad Græcorum MSS. fidem, cum notis & castigationibus. Parif. 1674. 8.

S. Joannis Chrysostomus homilia de morali politia, & in Præcursoris decollationem ac peccatricem, tertia parte auctior ex MS. Reg. cum ver-

sione Combefisii. Breves ad *S. Maximi* in Dionysium scholia vindiciæ, ac interpretes Lansselius ac Corderius locis nonnullis emendati. Paris. 1645. 4.

S. Joannis Chrysostomi 1) de inani gloria & educandis liberis liber aureus. 2) In sanctam CHristi nativitatem (Procli fortasse CPol.) 3) In sancta lumina (Chrysostomi an Amphilochii?) 4) In recens baptizatos & de Paschate: 5) In S. Basii memoriam & in illud: *discite quia mitis sum.* 6) Tractatus post terræ motum. II. *Severiani* Gabalorum Episcopi in pretiosam & vivificam Crucem & in illud: *Tu es qui venturus es, an alium exspectemus*, & in cœcum ac mutum, & in Prophetæ Ambacum dictum, *Domine audivi auditionem & timui.* Integrior ex Codice Mazarin. quam Savilius dederat, & Severiano auctoritate Jo. Damasceni Orat. 3. de imagg. restitutus. III. *Basilii* Isauriæ Episcopi laudatio protomartyris Stephani, & de ejus corporis inventione IV. *Zachariæ* patriarchæ Hierosol. ad Ecclesiam suam Epistola è Perside. V. Incerti (ejusdem Zachariæ an Modesti Hierosol.) de Persica captivitate, ad eos qui Hierosolymis residui erant exhortatio & testamentum. Paris. 1656. 8. Græce & Latine.

Theodoti Ancyrani adversus Nestorium liber, sive Nestorii confutatio ex Scriptura & fide Concilii Nicæni, post Holstenii editionem cum nova versione & notis. p.1-86.

S. Germani Archiepiscopi CPol. in dormitionem & translationem S. Mariæ, Oratio historica ex apocryphis petitas narrationes ingerens. Incip. Φήμη καλὴ ϗ ἀγαθή. p. 87. Paris. 1675. 8.

Illustrium CHristi Martyrum lecti triumphi, vetustis Græcorum monumentis consignati, Paris. 1660. 8. In hoc volumine continentur Græce & Latine:

1. Martyrium *SS. Eustathii*, & uxoris ejus *Theopistes ac liberorum*, tempore Adriani Imp. Incip. πρόκειται τοῖς ἀνθρώποις, pag. 1. ex Cod. Mazariniano.
2. *Nicetæ* Paphlagonis laudatio, *Eustathii*, *Agapii*, *Theopisti* & *Theopistes.* Incip. τὸν ἀοίδιμον ἐν ἀθλοφόροις pag. 45. ex Codice Mazarin.
3. *Ammonii* Monachi de sanctis Patribus Barbarorum incursione in monte Sina & Raithu peremtis, tempore Diocletiani Imp. Incip. ἐγένετό μοι ποτὲ καθεζομένῳ. p. 88. ex Cod. Mazarin. & Seguieriano.

4. S. Nili

4. Ad *S. Nili* διηγήματα sive narrationes de cæde Monachorum in monte Sina, quæ sæculo quinto accidit, castigationes è Codice Mazariniano p. 139. seq.

5. *SS. Philoromi* ac *Phileæ* Thmueos Episcopi Martyrium, inperitante Diocletiano. Incip. βεβαιῶν ὡς εἰπεῖν. pag. 145. ex Cod. Mazarin.

6. *Petri* Archiep. Alexandrini martyrium, sub Diocletiano. Incip. εἶχε μὲν ἡ ἐπιφανὴς Νικομήδεια. p. 189. ex Mazariniano Codice.

7. *Theodori* Episcopi Iconii Epistola de martyrio S. Cerycі sive Quirici & matris ejus, Julittæ sub eodem Diocletiano. Incip. πευσαμένης τῆς σῆς τιμιότητος. p. 231. Ex Codice Regis Christianissimi. In hac Epistola mentio falsorum actorum, quæ tanquam Manichæorum vel aliorum hæreticorum sacræ Religioni illudentium fraudes ac πιχιολογήματα rejiciuntur.

8. *S. Theodotæ* & liberorum acta, martyrium passorum Nicææ in Bithynia, Diocletiano imperante. Incip. ἔστην οἱ Νικαεῖς. pag. 247. ex Codice Regio.

9. *S. Sylvestri*, magnæ Romæ Episcopi acta martyrii antiqua & probatiora ex duobus Codicibus Regio & Mazariniano p. 258. Incip. Εὐσέβιος ὁ Παμφίλε. Celebrat ibi auctor horum actorum, Eusebii opus de Martyribus, undecim libris contextum.

CHRISTI Martyrum lecta trias Agarenico pridem mucrone sublatorum. Paris. 1666. 8. In hoc Volumine offeruntur Græce & Latine:

Nicetæ Paphlagonis laudatio in *S. Hiacynthum* Amastrensem. Incipit: ἔπρεπεν ἄρα πολλῶν καὶ τιμίων λίθων. p. 1. ex Codice Tiliano.

Vita & certamen *S. Bacchi*, qui in Palæstina martyrio est functus, Constantino & Irene imperitantibus. Incip. οἱ τῶν ἱππικῶν ἀγώνων, p. 61. ex Codice Mazariniano.

Martyrium *S. Eliæ* Heliopolitæ, quo Damasci functus est. Incip. οὗτος ὁ ἅγιος νεομάρτυς. p. 155.

Bibliotheca Patrum Concionatoria, hoc est anni totius Evangelia, festa Dominica, sanctissimæ Deiparæ illustriorumque sanctorum solemnia, Patrum symbolis, tractatibus, panegyricis, iisque qua novum ex vetustis MSS. Codd. productis, qua recensitis, emendatis, auctis, ad fontes compositis, è Græco castigatius elegantiusque redditis illustrata ac exornata Latine, Octo satis spissis voluminibus, Paris. 1662. fol. Primo tomo præmissum opusculum, separatim etiam

etiam editum Parif. 1662. 8. cui titulus: recenfiti auctores Bibliothecæ Patrum Concionatoriæ, in iis obiter fere infinuata ftrictimque delibata Cyriacorum (Dominicanorum) immunitas, à cenfura auctoris Petri de Valle claufa, (Theophili Raynaudi, S.I.) Nomina veterum Patrum, Græcorum Latinorumq; de quibus ordine alphabetico Combefifius differit, & quorum homiliis & lucubrationibus Bibliotheca illa conftat, vide fis apud laudatum Ittigium de Bibliothecis Patrum p. 373. qui p. 375. fq. etiam ex Combefifii obfervatis & judiciis notatu digna quædam fpeciminis loco retulit. Ex illis octo voluminibus primum homilias in Dominicas Adventus ac deinceps, fecundum & tertium in Quadragefimam, quartum & quintum in Dominicas usque ad Adventum complectitur. Sextum, feptimum & octavum Sanctis funt deftinata, hoc ordine:

S. Leonis

S. Michaëlis Archangeli p. 195.
Commemoratione S. Angeli Custodis p. 243.
festo *S. Hieronymi* p. 261.
Dionysiii Episcopi & Martyris p. 263.
S. Lucæ Evangelistæ p. 276.
SS. Apostolorum Simonis & Judæ p. 290.
Omnium sanctorum p. 312.
Commemoratione omnium fidelium defunctor. p. 401.
festo *S. Martini* p. 470.
Clementis Papæ p. 510.
Catharinæ Martyris p. 512.

In vigilia unius Apostoli. pag. 514.

In Communi SS. Apostolorum p. 526. unius Martyris p. 532. plurimorum Martyrum p. 613. Confessorum p. 718. 788. Doctorum p. 772. Abbatum pag. 819. Virginum p. 855. Virginum & non virginum p. 914. De viduis pag. 928. Mantissa de B. Virgine p. 938. Nicetæ Rhetoris p. 435. & Theophylacti Bulgar. 938-940.

XXXIX. Plenior hæc & accuratior est Bibliotheca Combefisii Concionatoria, quam quæ ante exstabant in hoc genere collectiones, *) (1) *Alcuini* sive *Pauli Diaconi* **) potius, Homiliarius in Evangelia Dominicalia ac temporalia jussu Caroli Magni in usus Ecclesiæ collectus, editusque sæpe numero ut Spiræ 1482. Basileæ 1493. 1505. Col. 1517. 1539. Lugduni 1520. 1525. Paris. 1537. 1569. fol. Neque diversum opus puto quod in Bibliotheca Antissiodorensi invenisse se referunt doctissimi scriptores itinerarii litterarii Gallice An. 1717. 4. vulgati, Edmundus Martene & Ursinus Durandus p. 56. licet enim *Ebrardi* nomen Codex

*) Albericus, trium fontium Monachus in Chronico ad A. C. 807. p. 152. T. 2. accession. historicarum illustris Leibnizii: *Karolus Imperator per manus PAULI DIACONI decerpens optima quæque de scriptis Catholicorum Patrum, lectiones unicuique festivitati convenientes per circulum anni in Ecclesia legendas compilari fecit.* Florus Diaconus Lugdunensis in librum homiliarum totius anni ex diversorum Patrum tractatibus ordinatum: in thesauro anecdotorum Edmundi Martene & Ursini Durand T. V. pag. 612.

O prudens lector, vitæ cui cura perennis,
Perlege præsentem studioso pectore librum &c.

**) Simile opus in lectiones Epistolicas diebus Dominicis & festis in Ecclesia receptas ex antiquis Ecclesiæ Doctoribus collegit ediditque *Laur. Surius* Colon. 1596. fol.

Codex ille MS. homiliarii Patrum, Caroli Magni juſſu digeſti præferat, tamen librarii illum potius, quam collectoris eſſe crediderim.

Obtulit hunc librum Domino, Germane, Tibique
Ebrardus *ſupplex, ſupplicis eſto memor.*
Auferet hoc nullus, cujus præcordia CHriſtus
Poſſidet, imum ne patiatur eum.
Quin etiam fratris munus votumque probando
Inſiſtet parili quicquid amore valet.
Nam petit in cœtu fratrum ſollenniter illum
Ad laudem Domini nocte dieque legi.

Nomina eorum quorum homiliæ in hac συναγωγῇ leguntur, hæc ſunt:
Alcuinus, cujus libri tres de fide exſtant p. 118. ſeq. edit. Baſil.
Ambroſius, ſæpius.
Anſelmus T. 2. pag. 36. b.
Auguſtinus ſæpius.
Beda presbyter, ſæpius.
Joannes Chryſoſtomus.
Fulgentius Carthag. p. 21. b. T. 2. p. 53. b. 67.
Gregorius Magnus, ſæpius.
Haymo p. 31. b. T. 2. p. 43. b. 62. b. 68. b. 73. b.
Hericus †) p. 20. b. 57. b. 126. b. 133. b. 140. b. 142. b. 145. 147. b. 152. 160. b. 163. b. T. 2. p. 21. b.
Hieronymus, ſæpius.
Hilarius T. 2. p. 60.
Joannes Chryſoſtomus, ſæpius.
Iſidorus p. 17. b.
Leo magnus, ſæpius.
Maximus, ſæpius.
S. Severianus Gabalenſis. p. 27.

2. Bibliotheca homiliarum & ſermonum, priſcorum Eccleſiæ Patrum, Latine, collectoribus LAURENTIO CUMDIO, Italo, & GERARDO MOSANO, Germano, Ord. Prædicatorum, Lugduni 1588. fol. quatuor Voluminibus. Vide B. Ittigium de Bibliothecis Patrum

†) Hic eſt Ericus Autiſſodorienſis, cujus homilias poſt Pauli Diaconi tempora oportet inſertas eſſe, ſicut Haymonis quoque.

trum p. 565. feq. & Jac. Echardi Bibliothecam Dominicanorum T. 2. pag. 324. b. & 681.

3. PERI BLANCHOT, Ord. Minor. S. Francifci de Paula, Bibliotheca Concionatoria SS. Patrum & celebrium Rom. Ecclefiæ Doctorum ad A. C. 1580. edita Latine Parif. 1631. 4. Colon. 1633. 8. cum auctario, cura MICHAELIS de la NOUE, ejusdem Ord. Monachi Parif. 1644. 4. & alio per PETRUM PHARTUM, Parif. 1654. fol.

4. La Bibliotheque facreé, ou recueil des plus beaux fermons & homelies des faints Peres pour tous les Dimanches de l'année, pour les Feftes de la Vierge & des Saints, & pour les jours de Carefme & des Quatre-temps *) le tout divifé en cinq tomes, par Meffire JEAN de LOYAC, Protonotaire du S. Siege, Confeiller, Aumonier & Predicateur du Roy, & Abbé de Gondon. Parif. 1634. 4. Volumen primum, quod folum mihi eft ad manus, definit in Dominica Quinquagefimæ. Patres quorum homiliæ in hoc tomo Gallice verfæ exhibentur, funt præter *Anonymum*, *Auguftinus*, Venerabilis *Beda* *S. Cyprianus*, *Eufebius* Emiffenus, *Fulgentius* Carthaginienfis, *Gregorius* Magnus, *Joannes Chryfoftomus*, *Leo* Magnus, S. *Maximus* & Origenes.

5. GALEATIUS FLORIMONTIUS, Epifcopus Sveffanus, qui A.C. 1567 diem obiit, homilias felectas veterum Patrum Græcorum Latinorumque verfas à fe Italice, vulgavit Venetiis 1555. 4. duobus voluminibus, quibus alia deinde duo volumina adjunxit SERAFINUS Florentinus, Florentiæ 1572. 4. Vide Diarium eruditorum Italiæ T. XXVI. pag. 7. feq. & de Galeatio Nic. Toppium in Bibliotheca Neapolitana p. 102. & additiones Leonardi Nicodemi pag. 83. & Ferdinandum Ughellum Italiæ facræ T. 1. p. 399. b. & T. 6. p. 545. edit. novæ Venet. 1717. fol.

6. Divorum Patrum veterumque Ecclefiæ Doctorum qui Oratione foluta fcripferunt, homiliæ ac meditationes in feftum Nativitatis JESU CHRISTI Salvatoris noftri, felectæ à CHRISTIANO DAUMIO, Cygneæ 1670. 8. In hoc parvo Volumine quæ continentur homiliæ

*) De jejuniis quatuor temporum, quibus unoquoque trimeftri per triduum die Mercurii, Veneris & Saturni in Romana Ecclefia Jejunant, quem morem ab Apoftolica ætate repetunt interpretes quidam ad Actor XXVII. 9. Baronius ad A. C. 57. n. 206. feq. & Bellarminus II. 19. de bonis operibus: vide Joanne Dallæum lib. IV. de Jejuniis & Quadragefima cap. 2. & 7. feq. Vide f s etiam Baronium ad A. 1094. n. 2. ad A. 1095. n. 27. & ad A. 1105. n. 3.

miliæ Græcæ quidem cum Latina verſione duæ tantum, una *Baſili M.* & altera *Gregorii Nazianzeni*, Latinorum vero ſcriptorum aliæ duorum & viginti. De ſingulis juvat audire ipſum Daumium, cum libellus ipſe non adeo ſit obvius, & vir ille doctus paucis multa & in his quædam non protrita complectatur.

I. Basilius Magnus, qui A. C. 379. obiit: *Chriſtianus Demoſthenes*, „ Eraſmi Elogio, in Epiſt. Græco Operum Baſilii volumini, A. 1532. „ Baſileæ excuſo, præmiſſa: *Cujusque auctoritas apud Græcos tanta eſt*, „ *ut & ſeveritate vitæ & ſanctimonia morum, & præterea Optimarum ar-* „ *tium ſtudio, ſacrarumque literarum doctrina, cæteris ferme omnibus exi-* „ *ſtimetur præcellere*, teſte Leonh. Aretino, præfat. in libellum de „ Inſtitutione puerorum Baſilio tributum, ad Collucium Salutatum. „ Uſus hic fui Editione Græca *Jani Cornarii* Medici, Civis noſtri, Ba- „ ſileæ 1551. in folio evulgata, cujus græca ad Julium Epiſc. Num „ burgenſem Præfatio hic Cygneæ ſcripta fuit. Adhibita & eſt „ utraque Helmſtadienſis An. 1600. & 1645. in 4to. uti & Lipſi- „ enſis D. Georgii Langevoithi A. 1575. in 8vo. cujus etiam Lati- „ nam verſionem retinere placuit, præ Raph. Volaterrani ex A- „ ſcenſiana Ann. 1520. ἐκδόσει, & Colonienſi 1518. & Wolfg. „ Muſculi Baſil. 1540. ſingulis in folio procuſis. Nam *Adami Fu-* „ *manni* Moralium duntaxat & Aſceticorum verſionem habebamus, „ Lugd. apud Gryphium 1540. fol.

II. Gregorius, Theologus καθ' ἐξοχὴν, ſive *Deiloquus* (ut P. Da- „ mianus reddit, lib. I. Ep. 9. p. 19. Edit. Pariſ. 1610.) dictus; à „ Patria vero Nazanzenus, vel NAZIANZENUS, qui obiit A.C. „ 389. *Græcorum Patrum μεγαλοφωνότατος* Richardo Montagu ſu- „ per invectivas Gregorii hujus. Uſus & hic ſum verſione Lan- „ gevoithi Lipſ. 1575. præ illa, quæ Rufino aſſcribitur, à Joh. A- „ dolpho Mülingio Argentorati 1508. in 4to. cum aliis ejusd. Ser- „ monibus edita, & illa quam dederat Pet. Moſellanus Coloniæ „ 1518. in 4. Græca autem ex Aldina 1516. in 8. & Operum Græ- „ corum Baſileenſi apud Hervagium An. 1550. in fol. Nam recen- „ tioris Morellianæ copia nunc non erat. „

III. ZENO VERONENSIS, non tamen Martyr, ſed eo recentior, cir- „ ca Ambroſii ætatem, ſive Annum 370. ut Labbeus vult: *Erudi-* „ *tione & pietate admirandus*, judicio Barthii lib. XLIII. Adverſ. c. „ X. *Chriſtianus quidam in loquendo Appulejus*, ut idem eum vocat, „

„ad Papinii Statii 1. Silvam libri V. p. 446. *Acutissimus Scriptor*, „*sed minutis Barbariæ punctiunculis*, *stylum illum suum scintillantem* „*pulcris dictis*, *mirifice sæpe vulneratus*, eodem censente ad 2. Theb. „Papinii vers. 231. p. 390. De quo etiam idem lib. XLI I. Adv. „10. ita: *Cum Zenonis Veronensium quondam Antistitis Sermones lego*, „*Christianum quendam Appulejum legere mihi videor; adeo eruditus est* „*& densus in significandis per pauca multis is nobilissimus auctor*. Quanquam illi Sermones ejusdem Auctoris omnes vix esse censentur, „*Collectanea is liber Sermonum habet de variis Auctoribus*, inquit idem „Nob. Barthius ad Claudian. p. 428. Ex Hilario & Basilio & aliis ævum Zenonis insecutis consarcinatos esse docti sciscunt. Videantur Bellarminus T. VII. de Script. Eccles. p. 44. Possevinus T. „II. App. Sacr. p. 554. Robertus Cocus Censurâ Script. Veterum „p. 84. Edit. Londin. 1623. Casp. Barthius lib. XLII. c. XIIX. col. „1904. & Phil. Labbeus Dissert. de Script. Ecclesiasticis &c. Miratur tamen Vir Disertiss. *Aug. Buchnerus* in quodam Programmate, cum An. 1632. Sermonem Zenonis de Resurrectione publice prælegeret, *non advertisse Censores (quod & Raphael Bagata &* „*baptista Perettus Editionis secundæ Curatores rebus idoneis docuerunt)* „*formam, sive characteera sermonis plerumque sibi esse similem, & mirum in modum respondere: posthac attingi plura in istis Sermonibus*, „*quæ non nisi antiquissimæ Ecclesiæ temporibus, cum inter medios gentiles jactaretur, & quibus Zeno Martyr vixisse traditur, congruere* „*possunt*. Idem ibid. *Zenonis dictionem eruditam, floridam, elegantem* esse ait. Quod *Programma* omnino legendum est cum *Bagatæ* supra dicti *præfatione*, quæ Tomo III. Biblioth. PP. Colon. „trajecta post Zenonis Opera reperiunda est, pag. 374. Ex ea „Bibliotheca transscribi fecimus eos Sermones, quos edimus; „cum utraque Veronensis, prior Guarini Anni 1508. posterior „Bagatæ & Peretti An. 1586. nondum in manus nostras pervenerint. Notas ad oram, quas manu sua Nobiliss. Barthius Codici „suo asscripserat, non puto ingratiis Lectoris politi adjecimus.

IV. D. AMBROSIUS Mediolanensium Episcopus, qui obiit A. 397. & *juxta nomen suum vere cælesti manat ambrosia, dignus qui sit quod dicitur, AMBROSIUS, h. e. immortalis, non solum apud Christum, verum etiam apud homines*, censente Erasmo in Epistola Ambrosii Operibus præfixa. Exhibuimus unum & alterum Sermonem (nam in-

intermifti funt *Maximi Taurinenfis* Homiliis, ex Operum ejus E-,, dit. Bafil. 1492. in fol. & altera ibid. 1506. in 4. Item Joh. Cofterii,, ibid. 1567. in fol. promulgatis.,,

V. D. Aurel. Augustinus, Epifc. Hipponenfis in Africa, qui obiit,, A. C. 430. *Antiftitum ille Antiftes egregius* Barthio, libr. LVIII.,, Adverfar. cap. V. col. 2728. *Tantus Vir, ut ei fimilem modo,, nulla poft ætas tulerit*, eidem lib. 60. Adv. col. 2832. ut infinitas,, alias laudes taceam, nemini non cognitiffimas. Ufui nobis fue-,, runt Editiones ejus Bafileenfes Anni 1529. & 1556.

VI. Petrus, Archiepifcopus Ravennas, ob auream ingenii atque,, eloquentiæ ubertatem Chrysologi cognomen adeptus, qui,, obiit An. 449. *Ejus Sermones acutiffimi funt, & eruditiffimi, et-,, iam Zenonis Veronenfis, quos ego duos Appulejos quosdam Chriftiani,, nominis vocare foleo*, ait Barthius lib. L. Adv. c. 9. *CHRYSOLO-,, GUS pauciffimis verbis immenfa dicere folet*, lib. XLIX. cap. II.,, *Cujus de rebus divinis divini Sermones bonis omnibus in pretio haben-,, tur*, lib. XII. cap. XI. col. 686. Qui etiam videndus lib. LXI.,, cap. VI. Expreffi funt ii Sermones, quos dedimus, ex Edit.,, Moguntina 1607. in 8vo. Lugdunenfi 1623. & quæ in Coloni-,, enfi PP. Bibliotheca eft. Quæ tamen novam Recenfionem defi-,, derent, quam flagitat lectionum varietas, quæ animadverten-,, da eft ex iis, quæ Thomas Hibernicus, & Collector Allegoria-,, rum hinc in fua Collectanea transtulerunt.,,

VII. Eusebius Gallicanus, uti Andreæ Schotto in Bibl. PP. Colon.,, Tom. V. part. I. eum vocare placuit, qui prius fub Eusebii,, Emisseni, Ariani & Græci Scriptoris nomine, bis fuit editus,,, errore admodum vetere. Nam ita appellat Ivo Carnutenfis E-,, piftola 287. Edit. Jureti, p. 502. & videndus Baronius lauda-,, tus in Chronologia Lirinenfi, pag. 382. EUSEBII certe nomi-,, ne videtur citare Pafchafius Radpertus, Epift. de Cœna, p. 154.,, Edit. Helmæftad. Laudat & Gvitmundus Averfanus fub finem li-,, bri III. adverfus Berengarium, pag. 68. b. Edit. Lovan. 1551.,, in 8. Seculo undecimo, & fub medium fequentis Seculi à Gra-,, tiano Diftinctione fecunda allegatur. Nomine EUCHERII Lu-,, gdunenfis Epifcopi, qui 454. obiit, laudat Cafaubonus in Baro-,, nium p. 429. a. eumque fecutus nofter Barthius, qui & *Chriftia-,,*

num

„*num Senecam* nominat ad hujus Eucherii Paræneticon Notis, & „libro LIV. Adverſ. c. IX. col. 2539. *Hæc Eucherius*, inquit, *ad-* „*modum apposite; qualia multa ſunt in illius Homiliis jucunda ob erudi-* „*tionem & acumen, utilia ob ſanctitatem & doctrinam; quæ raro tan-* „*ta inſunt longiſſimis tractationibus, quanta in condenſis illis & ner-* „*voſæ brevitatis concionibus.* Egregiis olim EUCHERIUM laudi- „bus affecit Claudianus Mamertus, lib. II. de ſtatu Animæ cap. IX. „p. 141. Edit. Barthianæ. Paucas tamen in illis Homiliis ejus vo- „lunt eſſe genuinas. Vid. Savaro ad Epiſt. Sidonii pag. 240. Alias „EUCHERII Homilias edidit cum Theodoro Studita Joan. Livi- „nejus, Antw. 1602. 8. ex quo *Homilia* ejus *de B. Virginis conce-* „*ptione Fragmentum*, quod ibi exſtat p. 404. adjecturi hic eramus: „ſed neſcio qua operarum incuria excidit, ideoque ſub finem „opuſculi appoſitum eſt. Uſi ſumus Editione Joh. Gagneji Pari- „ſina 1561. 8. & altera ejusdem loci 1578. 8. cujus alter Homi- „liarum Tomus recte *Brunoni Aſtenſi* non ita pridem reſtitutus fuit „poſtliminio.

VIII. Leo Magnus, Pontifex hujus Nominis primus, qui obiit 461. „Qui (ut D. Heinſius Orat. pro Bibliothecarii munere, pag. 98. „Edit. Amſtel. 1657. cenſet) *quot periodos, tot divina apophtheg-* „*mata effundit.* Quem *Eccleſiaſticæ dictionis Tullium* laudat Laur. „Ramirez, Pentecontarchi cap. XVII. pag. 156. Præſto hic no- „bis fuerunt Editio Antwerp. Philippi Nutii 1583. 8. & quæ ex „hac expreſſa eſt Tomo V. Bibl. PP. Col. part. 2. Nec non vetus „Pariſienſis An. 1515. apud Joh. Parvum per M. Bertoldum Rem- „bold in 4. excuſa.

IX. Maximus Taurinensis in Alpibus Epiſcopus, qui obiit 466. Cu- „jus plures Sermones inter *Ambroſianos* & *Auguſtinianos* legun- „tur; ut Sermo alter, qui hoc opuſculo legitur, eſt apud Augu- „ſtinum undecimus de Tempore. Aliis Editionibus, ut Roma- „na, Pariſina, Lugdunenſi & Colonienſi deſtituti, ſecuti ſumus „eam quæ Tomo V. Bibl. PP. Colon. parte I. inſerta habetur.

X. Fabius Claudius Gordianus Fulgentius Afer, Epiſcopus Ru- „ſpenſis, qui 529. obiit, ut Baronius, & multi alii; vel „533. ut Labbeus & Chifletius aſſerunt: *Vir vere Apoſtolico Spiri-* „*tu plenus* Barthio ad Claudian. 2. Ed. pag. 83. *Præclarus Scriptor*, eidem

eidem ib. p. 316. *Incomparabilis Vir, cujus ego admirator sum*, ait,, idem lib. 16. Adv. c. 8. col. 834. *Quem ego Scriptorem inter Patres Latinos summopere amo, ob nervos, quibus præditus est in persvadendo, & vivam vim dictionis, rebus maximis ubique parem*, ait lib.,, 46. c. 13. col. 2150. Editio paruit nobis Joh. Molani, quæ Antwerpiæ ex officina Plantiniana 1574. 8. prodiit, contulimusque,, eam, quæ inter Hæreseologiæ, Basileæ apud Henr. Petri 1556. in,, fol. luci datæ Auctores visitur, una cum Bibl. PP. Col. qvum cæteris longe auctior Lugdunensis Anni 1652. in Heptade Præsulum,, nondum nobis conspecta esset.

XI. D. Gregorius Magnus, qui obiit A.C. 604. *Doctissimus Præsul* Barthio,, laudatus ad 2. Theb. Statii p. 447. qui *ejus Homilias barbarie fere vigente in summo pretio fuisse* ait, *adeo, ut qui aliorum librorum potiri,, non possent, monachis præscriptum ille meminerit, hunc ut librum omnimodis sibi parent.* Videndus is lib. 55. Adv. cap. 14. Qui & *mirifice bonis rebus plenas* ibid. ait, & *exemplar velut sequentium seculorum,, Doctoribus.* Opera ejus adhibita à nobis fuerunt Editionis Basil.,, Frobenianæ 1564. & Homiliæ peculiariter Antwerpiæ apud Jo.,, Bellerum 1565. in 12. excusæ, quæ & in Homiliario Doctorum,, leguntur.

XII. S. Isidorus Hispalensis Episcopus, qui obiit 636. Ejus Sermo ex,, Homiliario Doctorum desumptus fuit, cum omnia ejus Opera à,, Jac. à Breul Parisiis 1601. & Colon. 1617. publicata nondum ad,, nos pervenerint.

XIII. Beda, vel Bedas de Jaru, sive Girwicensis, Venerabilis *ob,, vitæ modestiam nuncupatus*, ut Joh. Baleus Cent. 2. Script. Anglic.,, cap. 1. pag. 94. scribit, qui obiit An. 739. *Magnus (quid enim,, ad tantam doctrinam stylus ignobilior obfuscandam faciat?) Beda*, ait,, Barthius ad Claudian. p. 86. *Cujus ingenium ingens, & industria,, incomparabilis, Sanctuarium quoddam undique pulsarum artium fuerunt*,,, eodem ibid. p. 547. censente. Expressa est ex Homiliarum ejus,, Editione Coloniensi apud Joh. Gymnicum 1534. in 8vo. excusa,,, quam hic dedimus, collataque cum Homiliario Doctorum, qui,, sinceriorem puto lectionem suppeditavit.

XIV. Flaccus Alchwinus, sive Alcuinus vel *Albinus*, Scotus, qui obiit 804. *Caroli Magni educator, Academiæ Parisiensis fundator*,,

„Dempsteri Elogio. De quo Philippus Melanchthon declamat. de „corrig. studiis Tomo I. p. 510. *Alcuinum ex Anglia in Gallos duxit „Carolus Magnus, quo autore Parisii literas profiteri cœperunt, auspicio „certe læto.* Et Barthius Adversar. Tom. III. lib. 149. cap. 5. *In „Albino Alcuino Flacco non minor fuit Eruditio, quam quolibet majorum „gentium alio aliquo Scriptore, major etiam fervor Christianæ mansuetu„dinis, humilitatis, Sanctitatis, quam in pluribus meliorum tempo„rum. Sola deficit puritas Orationis, quam contempsit, conformans sen„sui temporum suorum, quæ aspernantur omnia, quæ Eloquentiam in„terpretum Scripturæ excederent. Epistolas sane ejus legens, legere Ze„lum te & Sanctimoniam Hieronymiani avi dicas, si absint illæ barbari„smorum stribiligines. Nec sic tamen & cum istis contemnenda sunt.* Hæc „ille. Opera ejus edidit Andr. Quercetanus Turonensis Lutet. „Paris. 1617. in fol. Quæ usui meo concessit Præcellentissimus „Vir *Jo. Andreaas Bosius*, Profess. in Acad. Jen. Histor. Publicus, „de Rep. Literaria meritissimus, & in dies bene merens. Con„tuli & Homiliarium sæpe laudatum, qui non semel à Quercetano „abire depræhensus est.

XV. Odilo Cluniacensis Abbas, quem 1049. Kal. Jan. obiisse Labbe„us, floruisse circa An. 848. ex Flodoardo & aliis constare ait „Barthius, lib. LX. Adv. col. 2903. Sixtus Senensis, (qui libr. „IV. Bibl. Sanctæ Edit. Colon. 1626. p. 348. Odonem vocat) „An. 920. *Scriptor doctissimus*, Barthio, d. l. col. 2903. *sub media „Barbarie Patres veteres æmulatus* ib. *Scriptor non multis veterum mi„nor*, eid. ad Claudian. p. 2080. a. Suppeditavit hunc Bibliothe„ca Cluniacensis, à Martino Marriero & Andr. Quercetano Anno „1614. in fol. Paris. curata. Ex qua & in Coloniensem Minorum „Patrum, Partem secundam Tomi Decimi translatus est.

XVI. Petrus Damiani, Ostiensis Cardinalis, qui obiit 1072. *Scriptor „mirum quam vetustatem intimam spirans & disertus* Barthio 18. „Adv. c. 7. *Longe seculo suo major*, eid. lib. IIX. c. V. col. 368. „*Doctus & politus suo avo auctor*, lib. XVI. c. V. col. 831. *Doctus „auctor ad miraculum avi & eloquens*, eid. ad Claudian. 2. Edit. „p. 528. *Is piissimus & præstantissimus Scriptor, nunquam digne cele„brari poterit. Insignis avo suo eruditione, eloquentia, cultu, quod„que optimum & pariter cum movendo affectu est jucundissimum, ex-*

emplo-

emplorum ob ocu'os ponendorum praclarissimus artifex, ait idem lib.,, XIIX. Adv. cap.VIII. col. 905. ubi reliqua videnda. *Nemo Pa-,, trum quotquot mihi cogniti sunt, S. Scriptura doctior fuit isto Damiano,,, nemo ejus rationabilior & disertior interpres; adeo ut plus millies mi-,, ratus sim eum hareseos notam non subiisse. Intellige de temporibus,, sequioribus. Verissimum enim, Veritatem ab eo non nisi per Superstitio,, nem visam, & sic visam metu atque avi tenebrositate sapius dissimula-,, tam ei aut excussam*, asscripserat suo Codici noster Barthius. Præ-,, buit nobis hunc ejus Sermonem Editio Constantini Caëtani Roma-,, na A. 1608. in fol. Tomo II.

XVII. Radulphus Ardens, Pictavus, Illustriss. Aquitaniæ Ducis Gui-,, lielmi IV. Concionator disertissimus, qui vixit circa An. Christi,, (ut arbitrabatur Barth.) 1130. ante, non post. *Quem ego scri-,, ptorem ob nervosam eloquentiam & doctrinam penetrantem plane caris-,, simum habeo*, ait idem Polyhistor judiciosissimus lib. LV. Adversf.,, c. IV. col. 2588. Qui & eidem *praclarus scriptor* audit, lib. X.,, c.V. col. 466. & 467. *Scriptor nervosus & doctus, qui nullum,, magis auctorem sequitur, quam Gregorium Magnum Homiliis:* lib.,, LV. c. XIV. col. 2620. *Scriptor longe doctissimus*, ad Claudian.,, 1149. b. *Quo vix quisquam planius & solidius Evangelia expo-,, suit, avo seqviore, populo*, ejusdem sententia lib. LX. Adversf.,, col. 2979. *Scriptor sanctitate, eruditione, eloquentiaque paucis,, veterum secundus*, eid. 4. Adversf. 7. col. 169. qui & libro LXIV.,, Adversf. c. III. lib. CXIX. c. IIX. & alibi in ipsius laudem calamum,, officiosum habet. Editio, ex qua Homilias binas deprompsi-,, mus (nam Bibliothecæ Patrum architecti plane hunc Auctorem,, nec quid nec quare omiserunt; uti nec Bellarminus in de Script.,, Ecclesiasticis libro, nec Labbeus hujus Libri illustrator, ejus men-,, tionem faciunt.) Usi sumus Edit. Parisina 1568. in 8. Quæ an-,, tea Lovanii 1565. & postea Coloniæ 1604. in 8. prodiit.

XIIX. Bruno Astensis, Episcopus Signiensis, & S. R. E. Cardinalis, qui,, obiit 1125. Ejus Homiliæ Parisiis 1178. in 8. sub nomine *Euse-,, bii Emisseni* publicatæ, & alteri Tomo eidem tributarum Homi-,, liarum adjectæ sunt. In Bibl. PP. Colon. Tomo V. parte I. *Euse-,, bio Gallicano* asscripsit Andreas Schottus. Tandem vero auctori suo,, asseruit, omnium hujus Brunonis Operum duobus Tomis com-,, præhensorum Venetiis 1651. editor D. Maurus Marchesius, Pa-,,

 nor-

„normitanus. Ejus meminere præ cæteris Petrus Diaconus in Caſ-
„ſinenſi Chronico, Baronius T. XII. Annal. Marcus Antonius Sci-
„pio in Elogiis Abbatum Caſſinenſium, & alii, quos Labbeus
„memorat.

XIX. Goffridus Vindocinenſis Cœnobii Abbas, & ſanctæ Priſcæ Car-
„dinalis, qui obiit 1130. calculo Labbeano. Quamquam de obi-
„tu ejus nihil compertum ajat Jac. Sirmondus, qui primus in lu-
„cem protulit, Pariſ. 1610. in 8. cujus Editionem magna Colo-
„nienſium Bibliotheca T. XII. parte I. ſecuta eſt.

XX. Hildebertus de Lavardino, vel Lavarzino, ex Epiſcopo Ceno-
„manensi, Turonenſis Archiepiſcopus, qui obiit 1132. 15.
„Kal. Jan. ut Labbeus T. I. Diſſert. de Script. Eccleſ. p. 458. Anno
„1136. ut vetus Scheda MS. à Joh. Picardo Annot. ad Epiſt. 53.
„lib. III. Anshelmi Cantuar. & Voſſius lib. II. de Hiſtor. Lat. cap.
„XLIX. p. 404. Non 1100. quem Laur. Beyerlinck male ponit
„Tomo VI. Polyantheæ, fol. 472. E. *Qui mire facilem, purio-*
„*rem ſtylo, & antiquis propiorem* laudat: *Doctiſſimus Scriptor* Barthio
„lib. VI. cap. XIV. *Præclariſſimus ſuo ævo Doctor*, eidem lib. LX.
„col. 2899. De quo vetus illud apud Chronologum Antiſſiodo-
„renſem Anonymum ad Ann. Domini 1107. p. 78. a. Edit. Pariſ.
„1609.

Inclytus & proſa verſuque per omnia primus,
Hildebertus olet prorſus ubique roſam.

Ejus *Sermonem*, cum nec in Bibliothecis PP. nec alibi exſtet, exhibuimus
„ex Editione D. ANDREÆ RIVINI, qui primus Opuſcula ejus non-
„nulla è MSS. edidit A. 1637. & ſqq. Nondum tamen omnia. Alia
„enim *fragmenta* & *Carmina* poſt illum reperimus, apud Vinc. Bel-
„luacenſem, & Ordericum Vitalem, quæ ille præteriit. Alia non-
„dum in publicum protracta ſe prolaturum pollicetur Labbeus T.
„I. Diſſ. Hiſt. de Scriptor. Eccl. p. 460. & Novæ Bibliothecæ MSS.
„Librorum Coronide Poëtica p. 59. Multa quoque ejus Opera
„olim maximo ſtudio collegiſſe fertur *Philip. Loyauté*, Advocatus
„Pariſienſis; quæ tamen, teſte eodem Labbeo in Supplemento X.
„pag. 363. nondum prælo ſubjecta ſunt. Et cur Galli, qui poſſi-
„dent, non edunt? *) *Notulæ ad omm*, ejusdem RIVINI ſunt.

XXI.

*) Edidit Antonius Beaugendre, Benedictinus, Pariſ. 1708. fol.

XXI. Honorius Presbyter Augustodunensis, qui floruit, teste Labbeo, 1130. quem & is usque ad 1153. annum pervenisse autumat: præter Scripta, quæ Bibliothecæ PP. Col. ab And. Schotto, qui omnia se ejus edere falso sibi persvasit, inserta sunt, exstat ejus *speculum Ecclesiæ* (quod ipsemet inter sua scripta recenset, p. 454. Edit. Basil. 1544. in 8.) sive Sermones tam de tempore, quam de sanctis, cum FELICIARII Episcopi Arelatensis opusculo *admonitionum quarundam atque interpretationum Locorum aliquot scriptura difficilium*, etiam in Bibl. PP. omisso, nec à Bellarmino, Labbeove memorato; edente Coloniæ ex ædibus Quentelianis Joh. Dietenbergio An. 1531. in 8. Unde sermonem ejus, speciminis gratia deprompsimus.

XXII. Absalon ex Canonico S. Victoris Lutetiæ Parisiorum Abbas in Sprinckirsbach (Cæs. Heisterbach. distinctione seu Lib. IV. c. LXXXIX. Ed. Colon. 1481. in fol. scribit *Sprenckaribach*) quod monasterium in Episcopatu Trevirensi est, qui absens circa An. 1120. Abbas ibi electus est. De eo prædictus Cæsarius, qui scripsit suos Dialogos An. 1222. legendus est loco dicto, pag. 294. Edit. Colon. 1599. in 8. qui *virum honestum & literatum* laudat. Auctor vitæ ejus sub Innocentio III. qui cœpit a. 1182. ponit. Excerpsimus *duos* ejus *Sermones* ex Edit. *D. Danielis Schillinckii*, Sprinckirsbacensis Cœnobii Abbatis, quæ Coloniæ 1534. in f. invulgata est.

XXIII. D. Bernardus, Abbas Clarævallensis, *Doctor mellifluus* dictus, qui obiit An. 1153. de quo Dan. Heinsius alicubi: *Quis suavius, Bernardo scribit? cujus ego meditationes, rivum Paradisi, ambrosiam animarum, pabulum angelicum, medullam pietatis vocare soleo.* Usi sumus operum ejus Ed. Parisiensi A. 1508. Lugd. 1538. Basil. 1566. & Colon. Jac. Merlonis Horstii 1642.

XXIV. Petrus Blesensis, Bathoniensis Archi-Diaconus, quem floruisse ab an. circ. 1160. usque ad 1200. Labbeus affirmat, *inferioris ævi scriptor non proletarius, versus modo excipias*, judice Barthio Lib. XX. Adverss. cap. III. col. 973. Ejus sermonem ex Jo. Busæi editione, quæ Tom. XII. B. PP. part. II. inserta est, repræsentavimus.

„Potuissemus adjicere longe plures, *) si per sumptuarium licuisset. Ad„erant enim Sermones *Hippolyti Portuensis*, qui anno 230. calculo „Philippi Labbei, Dissertat. de Script. Ecclesiasticis, obiit: *Cypriani* „qui 258. *Athanasii*, qui 373. *Greg. Nysseni*, qui 395. *Epiphanii*, qui „403. *Hieronymi*, qui 420. *Jo. Chrysostomi*, qui 438. *Basilii Seleuci„ensis*, qui 455. *Athanasii Sinaitæ*, al. *Axiagasti*, qui 608. *Sophronii*, „qui 636. *Theod. Studitæ*, qui 826. *Haymonis*, qui 853. *Rhabani* „*Mauri*, qui 856. *Smaragdi S. Mich.* qui circa 970. *Fulberti Carno„tensis*, qui 1028. *Rapularii ἀνεκδότου*, de quo alibi, qui post horum „tempora vixit.

Hæc clarissimus Daumius, Cygneæ suæ gloria, qui A. C. 1687. 15. Dec. ætat. 75. diem obiit. Eidem *Hieronymi* Græci opuscula debemus quæ Volum. VIII. hujus Bibl. p. 375. seq. reddidi, & *Gennadii* CPol. Dialogos atque expositionem fidei Christianæ, de qua dictum Vol. X. p. 371. Edidit quoq; ex Latinis Catonem & Columbanum cum incerti Monostichis & Anonymi Salutaris distichis, A. 1672. 8. Paulinum Petrocorium de Vita S. Martini, Bernardi Geystensis Palponistam, (editum pridem Colon. 1501.) & Walonis Britanni Satiram, Henrici Septimellensis elegiam sive dialogum de fortuna, Epistolas Ciceronis à Sturmio selectas, de quibus singulis in Bibl. Latina. Habemus & ab illo notas in Optatianum Porphyrium, editas inter M. Velseri opera, & fabulas Joach. Camerarii addita notitia locorum ubi eædem apud alios scriptores obviæ sunt: ex qua sicut etiam ex notis vel præfationibus quas jam dictis monumentis à se vulgatis adjunxit, abunde patet virum illum magna eruditione & in

*) Præter homilias in Nativitatem CHristi quas Daumius, ὁ μακαρίτης hic refert, & præter alias quas memoravi T. 9. hujus Bibl. p. 85. seq. succurrunt mihi homiliæ *Sophronii* Hierosol. quæ incipit: *Latam illustremque præsentem diem cerno* T. 12. Bibl. Patrum edit. Lugd. p. 206. *Cyrilli* Alex. incip. λαμπρὰ τῆς παρούσης ἑορτῆς ὑπόθεσις. MS. in Bibl. Cæsarea. Lambec. VI. p. 37. *Andreæ* Cretensis Incip. Χριστοῦ τόκος ἀποτέλεσμα τῆς ἀφάτου τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας. MS *Joannis* Nicæni Archiep. ad Zachariam Armeniæ Catholicum, Incip. ὁ θεῖος Ἀπόστολος. Græce & Lat. T. 2. auctarii novi Combefisiani p. 298. & Latine T. XII. Bibl. Patrum edit. Lugd. pag. 817. *Rabani* Mauri T. V. Opp. *Eleutherii*, Tom. VIII. Bibl. Patrum edit. Lugd. pag. 1128. *S. Humilitatis* in Actis Sanctor. Maji pag. 837. seq. *Reineri* Leodiensis ad antiphonas antenatalitias, apud Bernardum Pez, T. IV. anecdotor. parte 3. p. 53. *Metrophanis Critopuli* Altdorf 1625. 4. &c.

in legendis priscis, mediorum præcipue sæculorum scriptoribus diligentissimum fuisse, quod magis etiam constaret omnibus, si ejus Variæ Lectiones & observationes in scriptores varios Latinos, si Vitæ Poëtarum Latinorum, Index in Poëtas Farnabianus ex mille fere Poëtis auctus, Indices Linguæ Latinæ Græcæque multis constantes Voluminibus, Glossarium in Alcimum Avitum & liber de causis omissarum Latinæ Linguæ radicum, quarto tanto auctior lucem vidissent. De Vertumno ejus Poëtico, sive scito illo Imperatorio, fiat Justitia & pereat Mundus, ultra quater mille vices variato, de diatriba qua nullitatem Aoristi secundi & Futuri secundi apud Græcos demonstratum ivit, & de aliis ejus scriptis editis atque ineditis adiri possunt Christianus Feustelius *ἀναθήματι* manibus Daumianis consecrato & edito Lips. 1688. 4. Jo. Casparis Lœscheri memoria Daumiana, Witeberg. 1701. 4. Godofredus Ludovici præcipue, *ὁ μακαρίτης* parte 3. Historiæ Rectorum Scholarumque celebrium pag. 110. sq. & Adolphus Clarmundus T. III. Vitarum editarum Germanice pag. 188. sqq. apud quem tamen pag. 207. pro Hugonis Grotii nomine, *Gennadii CPol.* reponendum. Vide sis etiam memorias Philosophorum Rollianas decad. 2. p. 252. & Hagenianas pag. 306.

XL. Eidem Daumio debemus etiam editionem scriptorum plerorumque CASPARIS BARTHII, genere nobili sed litteris & ingenio longe nobilioris Viri, quæ postremis vitæ annnis vel post ipsius obitum a) vulgata sunt: in quibus & est duplex collectio scriptorum Veterum.

Una quæ subjicitur libris tribus Claudiani Ecdicii Mamerti de statu animæ, cum

a) Extinctus est Lipsiæ A. 1658. 17. Sept. Ipse de se A. 1655. T. 2. soliloqv. p. 914.

Annis jam decies addidimus duos
Quinis: jam genus inclutum
Agnatos penitus mors rapuit meos,
Omnes compositi: super
Solus vivo meis, jam placidum silent
Germani gemini, dua
Germana pariter: stirpis ego meæ
Improlis genitor, simul
Totum tollo genus. Mecum abit omnium
Nomen Barthiadum vetus &c.

cum Barthii notis & glossario, atque Andreæ Schotti castigationibus, Cygneæ 1655. 8. In illa habentur:

S. Gregorii Thaumaturgi libellus de anima ad Tatianum, Latine ex versione Gerardi Vossii pag. 460. Vide Volum. V. hujus Bibl. pag. 253.

Incerti Philosophi Christiani Græci, (Barthio judice *Anastasii* Sinaitæ) de anima celebriores opiniones, Latine Joanne Tarino interprete p. 472. Vide iterum Volum. V. p. 220.

Hermæ Pastor, ex veteri versione Latina, p. 724. cum Barthii animadversionibus, ex ineditis Adversariorum b) ejus libris Lib. LXVIII. 5. & 12. XCV. 4. XCVI. 9. XCIX. 6. & 11.

B. Paciani, Latini scriptoris paræneticon ad pœnitentiam pag. 934.

Altera collectio duos Philosophos Christianos complectitur, *Æneæ* Gazæi dialogum de immortalitate animæ cum versione Barthii, & *Zachariæ* Scholastici dialogum contra Mundi æternitatem, cum Jo. Tarini interpretatione, ambo notis Barthii illustratos Lipsiæ 1655. 4. de utroque dixi in elencho scriptorum pro veritate Religionis Christianæ pag. 107. seq.

Inedita Barthii scripta referuntur in Actis eruditorum Germanicis T. I. pag. 924. seq. Editorum Catalogus subjicitur pornodidascolo Petri Aretini, edito Cygneæ 1660. 8.

De illis adire quoque licebit Alphonsi Clarmundi Vitas Germanice editas T. II. p. 177. seq. Christoph. Hendreichii pandectas Brandenburgicas &c. De Barthio ipso, Georgium Petrum Schultzium de claris Marchicis parte 2. p. 18. seq. Orationem in funere Barthii habitam a Jacobo Thomasio, Petrum Bælium in Dictonario historico Adrianum Baillettum de pueris præcoci doctrina celebribus pag. 294. &c.

XLI. JOANNIS LEUNCLAVII, Nobilis Amelburmi apud Angrivarios sive Westphalos, quem A. C. 1593. mense Junio, paullo minorem sexagenario Viennæ Austriæ extinctum esse constat, collectiones atque editiones varias scriptorum Græcorum referre me in hac Bibliotheca passim

b) Duo ingentia Volumina Adversariorum Barthii, manu ipsius auctoris exarata adhuc servantur apud nobilem Virum in Saxonia. Caput septimum libri CLXVII. in quo silvestre mel Matth III. 7. erudite probat de cannis sachari per Palæstinam non infrequentibus intelligendum esse, ex illo MS. editum in Diario Theologico Dresdensi (Unschuldige Nachrichten) A. 1709. pag. 379.

passim memini, dixi enim de ejus *Xenophonte*, lib. 3. cap. 4. de *Dione Cassio* lib. 4. cap. 10. *Gregorii Nysseni* libro de opificio hominis, homiliis in Canticum, Volum. VIII. p. 146. 148. & 159. *Plutarchi* Consolatione ad Apollonium lib. 4. cap. 11. De *Gregorii Nazianzeni* *) operibus, ac quæstionibus *Cæsarii* fratris, & Eliæ Cretensis, Nicetæ ac Mich. Pselli in Nazianzenum scholiis Volum. VII. lib. 5. cap. 12. De *Michaële Glyca* ejusque continuatione ad captam usque CPolin à Turcis, de *Constantino Manasse*, & Pandectis Annalibusque Turcicis, Volum. VI. pag. 156. 157. 766. De *Theodori Balsamonis* libris tribus Paratitlorum ex Codice & Novellis, de *ecloga Basilicorum* & novellis Imperat. Græcorum antea ineditis, nec non de opere *Juris Græco Romani* Volum. XII. p. 403. 426. & 487. seq. Dixi etiam Volum. X. p. 509. de vulgatis à Leunclavio precibus & orationibus *Manuelis Palæologi* Imp. CPol. ab A. C. 1384. ad 1419. & ὑποθήκαις ejusdem *βασιλικῆς ἀγωγῆς*, *præceptis educationis Regiæ* ad Joannem Palæologum Filium capitibus centum, quorum hæc est acrostichis: *Βασιλεὺς βασιλεῖ, Μανουὴλ Ἰωάννῃ, πατὴρ υἱῷ, καρπὸν τροφὴν ἐμῆς (ψυχῆς) τῇ σῇ ὁποίας οὖν ἀκμαζούσῃ, ᾗ ὁ Θεὸς εἴη κοσμήτωρ*, cum Leunclavii versione. *Claudii* Cardinalis *Guisiani* duodecim quæstiones & Græcorum ad eas responsiones ex Leunclavii interpretatione cujus Simlerus meminit, non vidi, nec versionem Philocaliæ *Origenis* publici juris factam esse existimo, memoratam eidem Simlero atque Abrahamo Sculteto. Est mihi autem in manibus Volumen quod eidem Leunclavio in acceptis referimus cum ipsius versione Græce ex Sambuci Bibliotheca vulgatum Basileæ 1578. 8. in quo continentur:

1. *Theoriani* Orthodoxi cum Norsesi, Catholico sive Generali Armeniorum colloquium suasu Manuelis Comneni, Imp. CPol. habitum anno imperii ejus duodevigesimo (CHristi 1170.) de duabus in CHristo naturis contra Eutychianorum & Monotheletarum errores. pag. 1--195. Norsesis hujus mentio in Isaaci invectiva in Armenios de qua dixi Volum. X. hujus Bibl. pag. 173. sicut de Theoriano pag. 288. seq. Ex Theoriani Philosophi Epistola ad Sacerdotes de jejunio Sabbati, nonnulla affert Turrianus lib. 1. Apologiæ pro Canonibus Apostolorum cap. XXI. pag. 94.

*) Iniquior, ut in Hugonem Blocium de quo Lambecius 1. p. 45. ita in Billium, de quo vide ipsum querentem T. 2. Nazianzeni edit. Græco Lat. Paris. pag. 532. Cæterum in interpretandi studio mirabilem celebrat Huetius p. 279. de claris interpretibus.

2. *Leonis* I. qui ab A. C. 440. ad 461. Romanus fuit Episcopus Epistola ad Flavianum Patriarcham CPol. scripta A. 449. Incip. ἀναγνόντες τὰ γράμματα τ̃ ἀγάπης τ̃ σῆς. pag. 196--227. Latina Leonis exstat inter ejus Epistolis decima, & in novissima Paschasii Quesnelli editione vigesima quarta.

3. *Joannis Damasceni* contra Manichæos, sive Paulicianos dialogus. Incip. ἐπειδὴ συνεληλύθαμεν ἀλλήλοις. pag. 226--387. Prior hunc dialogum cum alia versione ediderat Emanuel Margunius, Cretensis, Patav. 1572. recusum in Basileensi Damasceni editione Basil. 1575. fol. Tertia Jacobi Billii versio exstat in editionibus Parisiensibus, quæ novissimam antecesserunt, in qua Lequiniana quarta Tom. 1. pag. 429. Vide Volum. VIII. hujus Bibl. pag. 795.

4. *Leontii* scholastici Byzantini πράξεις *) sive lectiones decem de sectis ex *Theodori* Abbatis ore exceptæ, scriptoque consignatæ post A.C. 610. Incip. ἀναγκαῖον ἐςὶ μέλλοντας ἡμᾶς. pag. 386--555. Vide Volum. VII. pag. 451. & IX. pag. 167.

5. *Constantini Harmenopuli* JCti seculo XIV. clari libellus de sectis. Incip. οἱ περὶ τὸν Ἄρειον. pag. 556--576.

6. Ejusdem περὶ πίςεως ὀρθοδόξȣ, de fide orthodoxa. Incip. πιςεύειν δεῖ τὸν ὄντως χριςιανόν. pag. 576--583. Vide Volum. X. pag. 277. & XII. pag. 489. 501.

7. *S. Augustini* περὶ Τριάδος *de S. Trinitate*, ἐκ τ̃ βιβλίȣ τ̃ περὶ τ̃ γνώσεως τ̃ ἀληθȣ̃ς ζωῆς ἐπιγραφομένȣ. Fratres interrogant, Magister respondet. Incip. ὥσπερ τὸ τ̃ σαρκὸς βάρος πιέζει τὴν ψυχήν. pag. 584--599. Est *Honorii* Augustodunensis *de cognitione vera Vitæ*, inter supposita S. Augustino, in appendice tomi sexti edit. novæ Amst. p. 649.

8. *S. Hilarii* Pictavorum Episcopi *de S. Trinitate*, ex ejus sermone qui post Pentecosten in festo S. Trinitatis recitatur. Incip. πιςεύομεν τὴν ἁγίαν Τριάδα. pag. 600--605.

Nota integram hanc collectionem, excepto Damasceni Dialogo, Græce

*) Hinc πρᾶξαι lectiones obire aut frequentare. Joannes Moschus in prato spirituali cap. LXXVII. ἀπήλθομεν ἐν μιᾷ. εἰς τὸν οἶκον Στεφάνȣ τ̃ Σοφιςȣ̃, ἐγὼ καὶ ὁ κύριος Σωφρόνιος, ἵνα πράξωμεν.

Græce & Latine recusam esse in tomo priore auctarii Bibl. Patrum Ducæani, Paris. 1624. & in tomo undecimo Bibliothecæ Patrum Morellianæ Paris. 1644. fol.

XLII. Sæpe mihi in hoc opere laudatum memini præclarum Virum JOHANNEM HUDSON, præfectum Bibliothecæ Bodlejanæ, cujus nostra ætate singulare studium in adornandis bonis Græcorum scriptorum editionibus enituit. Is enim est à quo habemus recensitum atque expolitum *Thucydidem*, Oxoniæ 1696. fol. *Dionysium* Halicarnasseum 1704. fol. *Moeridis* Atticistam, non ante vulgatum, *) quem ex MS. Bodlei. primus Græce in lucem protulit 1712. 8. *Longinum* περὶ ὕψους, 1710. 8. Fabularum *Æsopicarum* collectionem quotquot Græce reperiuntur, locupletatā Neveleti συναγωγῇ insigni auctario, cum versione nova vel recognita & præmissis veterum testimoniis LXVIII. Oxon. 1718. 8. & cui A. 1719. Novembr. 17. anno LVII. ætatis immortuus est, *Flavium Josephum*, quem ex MSS. Codicibus castigavit & integritati suæ reddidit novaque donavit versione., postremis paginis ut luci darentur ultimam manum addente V. C. Antonio Hallio. Oxon. 1720. fol. Speciatim hoc loco commemoranda ejus collectio perpulchra *Geographiæ Veteris* scriptorum **) Græcorum minorum, quatuor Voluminibus vulgatum, præmissis veterum testimoniis, emendate ac nitide cum interpretatione Latina, dissertationibus Henrici Dodwelli & editoris annotationibus. Oxon. 1698. 1703. & 1712. 8.

Tom. I. præmissis Henrici Dodwelli de ætate & scriptis singulorum, Dissertationibus, continentur: *Hannonis* periplus, cum versione Conradi Gesneri.

Scylacis periplus, cum versione Isaaci Vossii.

Agatharchides Cnidius de mari rubro, ex Photii Cod. CCL. cum versione Laur. Rhodomanni.

Arriani periplus Ponti Euxini, cum versione Joh. Guil. Stuckii, Tigurini.

Periplus Maris Erythræi, eidem vulgo adscriptus, cum ejusdem Stuckii interpretatione.

Kkk kk 2 *Nearchi*

*) Vide Volum IX. hujus Bibl. pag. 420.

**) De plerisque dictum a me lib. IV. cap. 2. ubi etiam de collectione Geographorum Hoescheliana, & de inedita sive promissa Lucæ Holstenii. De Agatharchide Volum. IX. pag. 496.

Nearchi paraplus ex *Arriani* Indicis, cum versione Bonav. Vulcanii, Brugensis.

Marciani Heracleotæ periplus, cum versione Joannis Hudsoni, subjunctis fragmentis *Artemidori* Ephesii & *Menippi* Pergameni.

Anonymi periplus Maris Euxini, cum versione Isaaci Vossii.

Tom. II. præmissis Dodwelli dissertationibus de ætate & scriptis Geographorum singulorum in hoc Volumine, *Dicæarchi* Status Græciæ, cum versione Joannis Hudsoni.

Ejusdem descriptio Pelii Montis, cum mea versione.

Isidori Characeni mansiones Parthicæ, cum versione Joannis Hudsoni.

Scymni Chii periegesis, Marciano Heracleotæ perperam ab aliis adscripta cum versione Erasmi Vindingii, Pauli F.

Ejusdem Scymni Fragmenta, collecta à Luca Holstenio, cum ejusdem versione.

Libellus de Fluviis, *Plutarcho* adscriptus, cum interpretatione Philippi Jacobi Maussaci.

Agathemeri Compendiariarum Geographiæ expositionum libri duo, ad Philonem discipulum suum, cum versione Samuelis Tennulii.

Strabonis Epitome, cum versione Hieronymi Gemusæi.

Tertio Tomo. Excerpta ex *Dionysii* Byzantii anaplo Bospori Thracici Latine servata à Petro Gyllio.

Excerpta ex *Georgii* Medici *Chrysococcæ* Syntaxi Persarum per Ismaëlem Bullialdum. Græce & Latine.

Ptolemæi Tabula longitudinis & latitudinis Urbium insignium. Ex MS. Codice Theonis in Bibl. Bodlej. recensita. Græce & Latine.

Ptolemæi Arabia, ope Codicis MS. vetustissimi ac præstantissimi in numeris locis emendata à Joanne Gravio: ex edit. Lond. 1650. 4. Græce & Latine.

Anonymi vetus orbis descriptio, pridem vulgata à Jacobo Gothofredo, recusa latine ex Jac. Gronovii editione.

Variæ Lectiones in Anonymum Geographum Ravennatem ex MS. Urbinate Vaticanæ Bibl. num. 678.

Descriptio Chorasmiæ & Mawaralnahræ, sive Regionum extra fluvium Oxum descriptio Abulfedæ Ismaëlis ex tabulis Principis Hamah, edita pridem à Joanne Gravio Lond. 1650. 4. Arabice &

Latine

Latine, & inedita hactenus Arabiæ, Maris Persici & Alkolzum sive rubri, Arabice & Latine ex *Abulpheda*, per eundem Jo. Gravium.

Binæ Tabulæ Geographicæ una Nassir Eddini Persæ & altera Ulug Beigi Tartari Arabice cum versione Joh. Gravii ex edit. Lond. 1651. 4.

Periplus (*Arriano* falso adscriptus) Ponti Euxini, & locorum utriusque Continentis, videlicet Bithyniæ Ponto adjacentis, Paphlagoniæ &c. (ex Scymno, Arriano & Marciano) quem Holstenius pridem vulgare constituerat ex Codice Vaticano, cum versione Joannis Hudsoni.

Ptolemai ἔκθεσις κανονικὴ τῶν ἀστερισμῶν Græce è MSS. emendata.

Tomo IV. Henr. Dodwelli diss. de ætate & patria Dionysii Periegetæ. *Dionysius* Græce & Lat. cum commentario *Eustathii* per singulas paginas verbis Poëtæ subjecto, & ad calcem Vol. subjectis variis lectionibus & annotationibus. Avieni & Prisciani Metaphrases Dionysii. Avieni Ora maritima. *Anonymi* Græca Paraphrasis in Periegesin integrior, quam ab Eduardo Thwaitesio vulgata fuerat. Excerpta è Scholiaste Græco inedito in Dionys. qui exstat MS. Parisiis in Bibl. Regia.

Fragmenta de urbium & regionum nominibus in alia mutatis, ex notis Leonis Allatii ad Georgium Acropolitam pag. 244. & ex iis quæ subjiciuntur Codino pag. 404. aliaque apospasmatia Geographica, vel inedita hactenus vel emendatius edita, Græce.

Nicephorum Gregoram in Dionysium, inquit clariss. Hudsonus, *quem in lucem proferre semel iterumque proposui, Bibliothecarum latebris recondi in æternum reliqui: utpote qui hoc solum præstiterat, ut Periegetæ carminis vinculis liberaretur, ejusque ex oratione bona ligata, fieret soluta non bona.*

XLIII. THOMÆ GALLETI *) Presbyteri J. C. *Religiosus. Cui adnectuntur Sanctorum aliquot varia opuscula nondum edita, Ejusdem Autoris studio & opera collecta. Lugduni, sumptibus Horatii Cardon*, 1615. 8.

*) Jo. Frid. Kernius, Schleusinga Francus de vita, obitu & scriptis B. D. Thomæ Ittigii, Lips. 1710. 4. pag. 54. seq.

... us Dedicatio Romæ scripta, & Petro Guicciardino Magni ... apud Pontificem Legato dicata) est bipartitus. Prima p... religiosi nomine, dignitate, fine, ingressu, perfectione max... ...renda, doctrina, paupertate, obedientia, sui abnegatione, humilitate, &c. Altera pars sanctorum aliquot Patrum opuscula nondum edita continet, quæ sunt:

Basilii epistolæ tres, Federico Metio interprete.

Athanasii Archiepisc. Alex. encomium in B. Andream Apostolum, Carolo Fabiano interprete.

Johannis Chrysostomi de nomine cœmeterii, & de veneranda & vivifica cruce, Antonio Agellio interprete.

Ejusdem sermo, quomodo Adam animam acceperit, quando formatus est, & in passionem Salvatoris nostri, & de vulnerato ejus latere.

De Petro & Elia.

Procli Archiepiscopi CPolitani oratio panegyrica in S. Andream Apostolum, Carolo Fabiano interprete.

Eusebii Episcopi †) oratio de commemoratione Sanctorum, eodem Fabiano interprete.

Meropii Paulini & *Therasiæ* Epistola ad Sanctum & Amandum.

Hesychii Presbyteri Hierosolymitani oratio demonstrativa in S. Andream Apostolum, Carolo Fabiano interprete.

Synesii epistolæ tres.

Anselmi Archiepisc. sermo de æterna beatitudine, in Cluniacensi capitulo ad conventum, habitus.

Eutropii Abbatis ad Petrum Papam epistola de vitiis.

Porcarii Abbatis epistola.

S. Sedati Episcopi homilia de S. Epiphania.

Pauli Diaconi homila in illud: simile est regnum cœlorum homini Regi.

Expositio historiarum V. T. Venerab. *Petri Damiani* Card. Hostiensis, capitibus XXX. absoluta.

XLIV. LITURGIÆ SS. Patrum, excusæ Paris. apud typographum Regium Guil. Morellum 1560. fol. In quo volumine nitide luculenter & emendate expressa continentur Græce:

Canon trigesimus secundus *Concilii in Trullo* habiti A. C. 692.

Procli

†) Recusa cum sequentibus ex Galleti editione in supplemento Bibl. Patrum Paris. A. 1639. T. I. p. 826. & jam ante in Coloniensi A. 1622. T. 15. denique in Lugdunensi T. 27.

Procli Archiepiſcopi CPol. περὶ παραδόσεως τῆς θείας λειτουργίας p. 1. Incip. πολλοὶ μὲν τινες.

Liturgia quæ fertur ſub nomine *Jacobi* Apoſtoli, fratris Domini. p. 3. Incip. ἐν πλήθει ἁμαρτιῶν μεμολυσμένον με.

Liturgia *Baſilii* Magni. p. 43. Incip. ὁ Θεὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον. Vide Vol. VIII. hujus Bibl. p. 90.

Joannis Chryſoſtomi Liturgia p. 69. Incip. μέλλων ὁ ἱερεὺς & deinde: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐξαπέστειλεν. Inter Chryſoſtomi opera T. 6. edit. Savil. p. 983. & Tom. IV. Ducæi p. 522.

Ex *Dionyſii* quem volunt Areopagitæ lib. de Hierarchia Eccleſiaſtica περὶ τῶν ἐν τῇ συνάξει πληρουμένων. p. 111.

Ex *Juſtini* Martyris Apologia majore, de ſacra Euchariſtia. p. 121.

Gregorii Nyſſeni Epiſcopi, ὅτι ὁ ἁγιαζόμενος ἄρτος εἰς σῶμα τοῦ Θεοῦ Λόγου μεταποιεῖται, καὶ ὅτι ἐπάναγκες τῇ ἀνθρωπείᾳ φύσει αὐτοῦ μεταλαβεῖν. p. 123. Incip. ὥσπερ οἱ δηλητήριον δι' ἐπιβουλῆς. Ex Sermone ejus magno Catechetico, de quo Volum. VIII. hujus Bibl. pag. 153.

Joannis Damaſceni quod panis & vinum in ſacra Euchariſtia non ſint typus ſed ipſum corpus & ſanguis CHriſti pag. 125. Incip. ὁ ἀγαθὸς καὶ παράγαθος Θεός. Ex libri IV. de Orthodoxa fide cap. 13.

Nicolai Epiſcopi Methones πρὸς τοὺς διστάζοντας καὶ λέγοντας ὅτι ὁ ἱερουργούμενος ἄρτος καὶ οἶνος οὐκ ἔστι σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. p. 129. Incip. τὴν μυστικὴν ταύτην καὶ ἀναίμακτον ἱερουργίαν. De hoc Nicolao dixi Vol. X. p. 294.

Samona Archiepiſcopi Gazæ ad Achmed Saracenum; de eodem argumento p. 133. Incip. ἐτυγχάνομέν ποτε πορευόμενοι. De hoc Samona Vol. IX. p. 314. & X. 288.

Marci Archiepiſcopi Epheſi, ὅτι οὐ μόνον ἀπὸ τῆς φωνῆς τῶν δεσποτικῶν ῥημάτων ἁγιάζεται τὰ θεῖα δῶρα, ἀλλ' ἐκ τῆς μετὰ ταῦτα εὐχῆς καὶ εὐλογίας τοῦ ἱερέως, δυνάμει τοῦ ἁγίου Πνεύματος. p. 138. Incip. ἡμεῖς ἐκ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων. Vide Vol. X. hujus Bibl. pag. 531.

Germani

Germani Archiepiscopi CPol. ἱστορία ἐκκλησιαστικὴ καὶ μυστικὴ Θεολογία περὶ τῶν ἱερουργημένων. pag. 145--179. Incip. ἐκκλησία ἐστὶ ναὸς Θεοῦ. Vide Vol. VII. hujus Bibl. p. 548. & Vol. X. p. 210.

Eodem An. 1560. Parif. fol. hæc etiam Latine cum auctario feparatim prodierunt curante JOANNE S. ANDREA, Canonico Ecclefiæ Parifienfis, & F. CLAUDIO DE SAINCTES Parifienfi Theologo, fed eft mihi ad manus editio ad Parifienfem facta Antwerpienfis 1562. 8. In illo volumine continentur:

Jacobi & *Bafilii* Magni Liturgia ex veteri Latina verfione.

Liturgia *Joannis Chryfoftomi*, interprete Leone Tufco.

Et præter illa quæ ex Græca editione jam memoravi fcripta five apofpafmatia *Procli* CPolit. *Dionyfii* Areopag. *Juftini* Martyris, *Gregorii* Nyffeni, *Joannis* Damafceni, *Nicolai* Methonenfis, *Samona* Gazæi & *Germani* CPol. etiam hæc tria, quæ in Græca illa fylloge defiderantur:

Nicolai Cabafila compendiofa interpretatio in Divinum facrificium ex verfione Gentiani Herveti quam Venetiis A. 1548. adornavit. Vide Allatium de Nilis p. 72. T. V. hujus Bibl.

Maximi Monachi, qui in Dionyfium Areopagitam fcripfit, liber de Ecclefiaftica Myftagogia. Vide T. IIX. hujus Bibl. p. 740.

Beffarionis Epifcopi Tufculani Romanæque Ecclefiæ Cardinalis ac CPolitani Patriarchæ de Sacramento Euchariftiæ, & quibus verbis corpus CHrifti conficiatur, contra Marcum Ephefium. Incip. *Sacrum divinumque eft Euchariftiæ myfterium.* Vide Volum. X. hujus Bibl. p. 403. fq.

Claudii de Sainctes de Euchariftia & Miffæ ritibus, ex operibus D. Joannis Chryfoftomi, è quibus liturgica Græcorum comprobantur. Præmittitur Volumini, ejusdem Claudii præfatio, in quibus de Miffæ præftantia & originibus & fpeciatim de Jacobo eique tributa liturgia differitur.

3. In GEORGII CASSANDRI, magni Viri Liturgicis, quæ & feparatim Colon. 1559. 8. & in limine operum junctim editorum Parif. 1616. fol. prodierunt, non integræ quidem liturgiæ veteres fed argumenta breviter expofita habentur ex liturgia *Chryfoftomi* per Leonem Tufcum, ex liturgia *Bafilii* & Græca illa & altera quam Syri Anaphoram vocant. Ex liturgia *Æthiopica* five Canone quem appel-

appellant univerſali. Ex liturgia uſitata in regno *Preſte Joannis*, de qua Franciſcus Alvares in opere Luſitanice primum ac deinde Italice edito. Ex liturgia *Armeniorum* (Leopoli civitate Ruſciæ) verſa Latine ab Andrea Lubelczyc. Et ex alia de qua Petrus Bellonius in obſervationibus: & tertia de qua in libro Italice edito Nicolaus Barboſa. De liturgia *Moſcovitarum* ex commentariis rerum Moſcovitarum Sigismundi liberi Baronis. De Miſſa Latinorum ex SS. Auguſtino, Iſidoro, Gregorio M. Ordine Romano & Thoma Aquinate.

In Caſſandri Operibus deinde pag. 97. ſeqvuntur Ordo Romanus de officio Miſſæ, & Micrologus p. 121. Hymni Eccleſiaſtici præmiſſo Beda de metris p. 160. & preces Eccleſiaſticæ ſeu collectæ exceptæ ex libris Eccleſiaſticorum Officiorum pag. 315--448. Vigilii Martyris & Epiſcopi Tridentini Opera pag. 460. Honorii Auguſtodunenſis presbyteri de Prædeſtinatione & libero arbitrio dialogus p. 623. Epiſtolæ duæ ad B. Auguſtinum de reliquiis Pelagianæ hæreſeos, una Proſperi pag. 640. & altera Hilarii Epiſcopi Arelatenſis pag. 645. Sententiæ ex libris B. Auguſtini de prædeſtinatione Sanctorum & bono perſeverantiæ pag. 650.

Cætera Caſſandrum ipſum habent auctorem, Commentarius de duabus in CHriſto Naturis & unica hypoſtaſi p. 577. De Baptiſmo Infantum, & ſectæ Anabaptiſticæ origine pag. 675. De officio pii ac publicæ tranquillitatis amantis viri in hoc Religionis diſſidio p. 781. Defenſio ejus ſcripti adverſus Jo. Calvinum. pag. 809. & altera ſub Barthol. Nervii nomine contra libellum Germanicum Viæ Commonſtrator inſcriptum pag. 882. Conſultatio de articulis inter Catholicos & Proteſtantes controverſis, ad Imperatores Auguſtos Ferdinandum I. & Maximilianum II. p. 892. De optanda ſacra Communione Chriſtiani Populi in utraque Panis & Vini ſpecie pag. 1015. De Viris illuſtribus qui in ſacris Bibliis usque ad Regum hiſtoriam commemorantur. p. 1048. Epiſtolæ CXVII. p. 1077. Acta Colloquii A. C. 1558. 4. Jul. habiti cum Joanne Kremer à Caſtorp Anabaptiſta (de quo Epiſt. 101. & 103.) p. 1227. Liber de Viris illuſtribus in Latio ante Procam, & de Romanis qui tempore Pompeji fuere, velut in ſupplementum Aurelii Victoris p. 1241. Oratio in laudem urbis Brugarum dicta A. 1541. p. 1251. Quæſtiones Rhetoricæ p. 1274. & Dialecticæ p. 1294--1351.

4. Amplissimam Liturgiarum Orientalium Collectionem nuperrime publici juris fecit Vir doctissimus EUSEBIUS RENAUDOTUS a) quem A. 1721. Parisiis diem supremum obiisse accepimus. Prodiit illa Parisiis 1716. 4. duobus Voluminibus, facitque ut minus quidem desideremus Syllogem similem, cujus spem *Richardus Simon* vir & ipse eruditissimus fecerat, desideremus tamen, quoniam & ille versionem illarum testatur se adornasse, b) videturque additurus etiam fuisse textum ipsum Syriacum, **) ex quo interpretationem suam composuit. Refert idem ex quinquaginta liturgiis c) superesse apud Maronitas unam & triginta, omnesque translatas ex Græcis. d) Renaudoti autem versione non tuto ubique stare nos posse, sive causæ suæ inservientis, sive non satis assequentis verum sensum, docuit vir supra laudes Maturinus Veisserius la Crose in Apologia pro Jobo Ludolfo contra Renaudotum, in serta Diario literario Hagensi. e) Sed Collectionem illam Renaudotianam, recensere juvat. Occurrunt itaque:

IN TOMO PRIORE.

Post dissertationes editoris 1. de liturgiarum Orientalium Origine, auctoritate & consensu. 2. De Coptitarum Alexandrinorum liturgiis, & 3. de lingua Coptica sive Ægyptiaca ejusque antiquitate,

Liturgiæ tres Coptitarum Jacobitarum ex Coptico conversæ,

1. *Magni Basilii* f) p. 1. Renaudoti ad eam commentarius p. 169.-300.
2. *S. Gregorii* Theologi. g) (in aliis, *S. Severi* Patriarchæ) p. 26. Notæ Renaudoti p. 301.-314.

3. *S. Cyrilli*

a) Journal des Savans 1716. T. 2. pag. 490. Memoires de Trevoux 1717. p. 59. 215 seq.
b) Rich. Simon Bibl. choisie T. 2. p. 173.
**) Renaudotus testatur illustrissimi Colberti obitu factum quod à se Latine tantum, non etiam Syriaca, Arabica & Coptica lingua hæ liturgiæ in lucem datæ fuerint.
c) Rich. Simon pag. 285. 165. 170. ex Abrahamo Ecchellensi.
d) Id. pag. 166. 173.
e) Journal litteraire T. IX. pag. 239. seq.
f) Versionem Latinam ex Arabico adornatam à Victorio Scialach, Maronita ediderat Marcus Velserus, Augustæ Vindel. 1604. 5. Sed Renaudotus novam ex Coptico concinnasse se profitetur.
g) Miror Gregorium hunc non Theologum sed Nyssenum appellari à Jobo Ludolfo p. 341. Commentarii ad Historiam Æthiopicam.

3. *S. Cyrilli* Alex. h) p. 38. Notæ Renaudoti p. 315--322.

* Orationes & Benedictiones ad conſervationem omnium Altaris inſtrumentorum, (ex Rituali Gabrielis Alexandrini Patriarchæ Coptitarum Alexandrini circa A. C. 1411.) pag. 52. Notæ Renaudoti p. 323--332.

Liturgiæ Græcæ tres Alexandrinæ, cum verſione Latina:

1. *S. Baſilii*, initio mutila. p. 57. Incip. δοξάζομέν σε δημιουργέ. Ex MS. Codice Bibl. Regiæ. Notæ Renaudoti p. 333--347.
2. *S. Gregorii* Theologi p. 90. Incip. ὁ ἐπισκεψάμενος ἡμᾶς ἐν ἐλέει. Ex eodem MS. Notæ Renaudoti p. 347--352.
3. *S. Marci*, i) diſcipuli Petri Apoſtoli p. 131. cum verſione, ſed emendata variis in locis, *Joannis à S. Andrea* Canonici Pariſ. qui eam primum ex Codice Monaſterii Cryptæ Ferratæ, Romam poſtea in Bibl. Baſilianorum Monachorum delato, Græce cum verſione ediderat Pariſ. 1583. 8. Parum diverſa hæc à liturgia, quam *Cyrillo* Alex. Coptitæ tribuunt, diverſa tamen, propria nempe Orthodoxorum Alexandrinorum, & nullas Monophyſitarum doctrinæ notas præferens. Notæ Renaudoti exſtant p. 353--362.

Euſebii Renaudoti diſſ. de Patriarcha Alexandrino Coptitarum p. 363.

Ritus Ordinationis k) Patriarchæ Jacobitarum Alexandrini, ex Pontificali Coptico Arabico MS. Bibliothecæ Segvierianæ, Latine, additis nonnullis Græcis, p. 467. & ad illum obſervationes p. 491.

Liturgia Communis ſive Canon univerſalis *Æthiopum* l) ex nova Latina

Lll ll 2 verſione

h) Idem Ludolfus, ab Æthiopibus quoque Liturgias Baſilii & Cyrilli magni uſurpari annotat.

i) Ex Joannis à S. Andrea editione hæc Marco tributo liturgia recuſa eſt Græce & Latine in tomo poſteriore auctarii Bibliothecæ Patrum Ducæani Pariſ. 1624. & in tomo duodecimo Bibl. Patrum Morellianæ Pariſ. 1644. una cum liturgia Jacobi, Baſilii, Chryſoſtomi, liturgia præſanctificatorum, nec non Petri Apoſtoli & Gregorii Papæ.

k) Imperfectum ediderat ex Athanaſii Kircheri verſione A. 1647. adornata Bartholdus Nihuſius in ſymmictis Leonis Allatii T. I. p. 239 Colon. 1653. 8.

l) *Æthiopice* prodierat (ex Coptica) Romæ 1548. 4. una cum novo Teſt. curante Petro Æthiope Comos ſive Archimandrita qui aliter Teſſa Sion appellabatur. *Latine* ib. 1549. ac deinde in Bibliothecis Patrum, & in Noviſſima Lugdunenſi Tomo XXVII. Præter hanc præcipuam, quam Liturgiam *Apoſtolorum* Æthiopes appellant, propius accedentem ad Liturgiam Copticam Baſilii, habent alias inſuper novem, 1) *Joannis* Evangeliſtæ, 2) *Patrum Nicaenorum*, 3) *S. Epiphanii*, 4) *Jacobi* Serugenſis, 5) *Joannis Chryſoſtomi*, 6) *Domini noſtri JEſu CHriſti*, 7) *S. Mariæ*, quam ſcripſit *Heriacos*

versione Renaudoti p. 499. subjunctis ejus observationibus p. 523–545. Dissertatio autem de Ecclesia *Æthiopica*, quam Ludolfo iniquior, dudum ad editionem paratam se habere scribit in præf. lucem necdum vidit quod sciam, neque editæ sunt ejus quarum ibidem meminit de Ecclesiæ Nestorianæ propagatione dissertationes.

IN TOMO POSTERIORE.

Dissertatio Renaudoti de Syriacis Melchitarum orthodoxorum & Jacobitarum Monophysitarum Liturgiis.

Liturgiæ ex Codicibus Syriacis Bibliothec. Colbertinæ & Segvierianæ MSS. Latine versæ ab eodem Renaudoto.

1. *Ordo Communis*, liturgiæ secundum ritum Syrorum Jacobitarum p. 1. Renaudoti observationes p. 45.
2. Alius Ordo generalis. p. 12.
3. Liturgia *S. Jacobi* Apostoli, Fratris Domini, Melchitis & Jacobitis communis & à Græca quæ fertur sub Jacobi nomine, passim differens. p. 29. Renaudoti observationes p. 73. ex Dionysio Barsalibi, Joanne Marone &c.
4. Orationes ad Communionem & postea dicendæ, quæ in MS. subjiciuntur Liturgiæ *Jacobi*, in aliis *Xysti*, in aliis *Petri*. p. 43.
5. Liturgia S. *Jacobi* minor p. 126. Renaudoti observatio p. 132.
6. *S. Xysti* Papæ m) Romani. p. 134. Notæ Renaudoti p. 142.
7. *S. Petri*, Principis Apostolorum. p. 145. Notæ p. 153.
8. Liturgia Petri secunda. p. 155. Notæ p. 160.

[9. *S. Joan-*

riaces sive *Kyriacus* Archiepiscopus Behusæ, edita una cum proxima superiore Æthiopice ad calcem Novi Testamenti Rom. 1548. 4. 8) *Gregorii* Theologi & 9) *Dioscori*, quam Æthiopice & Latine vulgavit Joh. Mich. Wanslebius, Londini 1661. 4. Vide Jac. Echardi T. 2. Bibliothec. scriptorum Ord. Prædicator. pag. 694. & laudatum Ludolfum commentario ad Hist. Æthiop. pag. 340. seq.

m) Prima hæc est Liturgia inter quatuordecim Syriace editas Romæ A. 1592. sub titulo *Missalis Chaldaici ad usum Ecclesiæ Maronitarum.* Illas autem Jacobitis proprias sed ad Rom. Ecclesiæ sensum interpolatas ab editoribus. Renaudotus non diffitetur, qui p. 47. seq. memorat etiam *librum Ministerii*. Orationes sive preces Ecclesiasticas Syriace complexum editumque Romæ A. 1596. & T. 2. p. 435. 455. in editoribus merito reprehendit, quod *Dionysio* Areopagitæ tribuerunt liturgiam quæ est Dionysii Barsalibi, Metropolitæ Jacobitæ: *Ignatio* Antiocheno Martyri aliam quæ Ignatii Jacobitæ est: & aliam *Joanni* Chrysostomo quæ itidem Jacobitam Joannem habet auctorem. Vide & Rich. Simonis Bibl. Selectam Gallice editam T. 2. cap. 20.

n) Et hæc & quæ eandem præcedit, plurimum diversa est à Græca Chrysostomi liturgia.

33. *Ioannis* Basorensis sive Bostreni, p. 421. Notæ p. 435.
34. *Michaëlis* Patriarchæ Antiocheni. p. 438. Renaudoti observatio p. 448.
35. *Dionysii* Barsalibi, circa A. C. 1150. metropolitæ Amidæ pag. 449. Notæ p. 453.
36. *Gregorii* Catholici Orientis, qui *Abulfaragius* & *Bar Hebri* dictus est & A. C. 1285. obiit. p. 456. Notæ p. 469.
37. *Ioannis* Patriarchæ qui scriba & Acoemetus dictus est. pag. 474. Notæ p. 489.
38. *Dioscori* Episcopi Insulæ Cardou, sive Gordyæorum. pag. 492. Notæ p. 508.
39. *Ioannis* Patriarchæ Antiocheni, qui prius *Ioannes filius Maadni* dictus est. p. 512. Notæ p. 524.
40. *Ignatii* Patriarchæ Antiocheni, qui etiam dictus est *Ioseph F. Vahib.* p. 528. Notæ p. 543.
41. *Basilii* Magni, (sive ut in Codice Colbertino, *Basilii & Gregorii Theologi*) p. 548. ex Andreæ Masii versione, edita Antwerp. 1569. 8. & deinde sæpius, (ut dixi Vol. VIII. hujus Bibl. p. 91.) Renaudoti Observationes pag. 562.

Eusebii Renaudoti de Nestorianorum Liturgiis dissertatio. p. 566.

Nestorianorum, qui Catholico sive Patriarchæ suo subjiciuntur, Liturgiæ tres ex Syriaco versæ:

1. Liturgia *Apostolorum* sanctorum, seu Ordo sacramentorum pag. 548. compositus à *S. Adeo* & *S. Mari* Orientalium doctoribus p. 587. Renaudoti Notæ p. 598.
2. *Theodori* Interpretis, *) quæ celebratur à Dominica prima Annunciationis usque ad Dominicam Palmarum. p. 616. Notæ p. 622.
3. *Nestorii*, quæ quinquies in anno celebratur, in vigilia S. Joannis Baptistæ, in vigilia Doctorum Græcorum, **) feria quarta hebdomadæ supplicationis Niniwes, & in Paschate. pag. 626. Notæ pag. 639..648.

4. ABRA-

*) Ita per excellentiam vocatur Theodorus Mopsvestenus, cujus plurima fuerunt in libros sacræ Scripturæ commentaria, Syriace etiam versa de Græco, & ex Syriaco Arabice.

**) Festum diem agunt Nestoriani feria sexta hebdomadis quintæ post Epiphaniam, commemorationis Doctorum Græcorum, qui sunt Diodorus Tarsensis, Theodorus Mopsuestenus & Nestorius, ut discimus ex Lectionario Persico ad usum Christianorum Persidis, qui prope omnes in Nestoriana hæresi sunt à multis sæculis. Hæc Renaudotus pag. 639.

4. ABRAHAMUS ECCHELLENSIS in notis ad Catalogum librorum Chaldaicorum & Syrorum Ebed Jeſu, cap. 29. ubi mentio prolixæ Neſtorii liturgiæ: *Supra quinquaginta numerantur, apud Orientis Chriſtianas gentes, Liturgiæ, partim communes, partim ſingularum gentium propriæ. Ex his autem, triginta & una nobis exſtant; nimirum una S. Iacobi; duæ duodecim Apoſtolorum nomine, major ſcilicet ac minor; duæ S. Petri; una S. Ioannis Evangeliſtæ; una S. Marci; præterea S. Dionyſii Areopagitæ, S. Sixti Papæ, Iulii Rom. Pontificis, S. Ioannis Chryſoſtomi, S. Baſilii, S. Cyrilli Alexandrini, S. Iacobi Niſibenſis, S. Gregorii Theologi, D. Ioannis Maronis Patriarchæ Antiocheni, alterius Ioannis Patriarchæ Antiocheni, Moſis Barcephæ; Iacobi Edeſſeni, Philoxeni, Eleazari Epiſcopi Babylonis, Marutæ Epiſcopi Tagritenſis, Thomæ Giarmachitæ, Matthæi Paſtoris, Ioannis Barſuſan, Neſtorii, Theodoreti,* †) *Diodori, Narſis, Barſomæ.*

5. In BIBLIOTHECIS PATRUM quoque Liturgiæ quædam junctim excuſæ occurrunt.

GRÆCE ET LATINE quidem in T. 2. Auctarii Ducæani Pariſ. 1624. & Tomo ~~XII. Bibl. Patrum Morellianæ, Pariſ. 1644.~~ 1654.

a) Liturgia quæ fertur ſub nomine *Iacobi* Apoſtoli, Fratris Domini, primi Hieroſolymorum Epiſcopi, ex Græco Demetrii Ducæ Rom. An. 1526. 4. & Latine ex edit. Pariſ. Guil. Morelli An. 1560. fol.

b) *Marci* Evangeliſtæ p. 26. quam primus ediderat ex Codice Guil. Sirleti Joannes à S. Andrea Pariſ. 1583. 8. una cum *Clementis* Romani de ritu Miſſæ ex libro VIII. Conſtitutionum Apoſtolicarum, & *διατάξει τῆς ἀκολουθίας τῶν ὡρῶν.*

c) *Baſilii* Magni, *) cum Gentiani Herveti verſione pag. 42. ex Græco Demetri Ducæ, Rom. 1526. 4.

d) *Ioannis Chryſoſtomi*, **) cum verſione ejusdem Herveti pag. 59. ex Græco Demetrii Ducæ, Rom. 1526. 4.

e) Ἀκο-

†) Fortaſſe, Theodori Mopſueſteni.

*) Alia *Baſilii* Liturgia ex Codice MS. Uffenbachiano edita Græce, addita verſione Latina à V. C. Joanne Henrico Majo, in Catalogo Codicum MSS. Nobiliſſimi Viri Zachariæ Conradi ab Uffenbach. p. 498--522.

**) De differentia editionum Liturgiæ Chryſoſtomi vide quæ præfatur Beatus Rhenanus & notas Georg. Fehlavii ad Chriſtophori Angeli Enchiridion de ſtatu hodiernorum Græcorum p. 397. ac Leonem Allatium de conſenſu utriusque Eccleſiæ p. 1188. ſeq. In nova editione Montfauconiana Operum Chryſoſtomi legitur Tomo quinto pag. 466. At

Leonis

e) Ἀκολουθία τῶν προηγιασμένων τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς. *Missa Præsanctificatorum* ***) p. 89. ex Græca editione Ducæ Cretensis, Rom. 1526. 4. & Euchologio Græcorum. (p. 192. seq. edit. Jacobi Goari) cum versione Gilberti Genebrardi, & εἰς κοιμηθέντας in eos qui dormierunt. p. 103. Canon de potestatibus Angelicis & de sanctis. Latine p. 113. ex edit. Genebrardi, Paris. 1575. fol.

f) *Petri* Apostoli p. 116. ex Græco Latina editione Joannis à S. Andrea, Paris. 1595. 8.

g) *Gregorii* quem Dialogum Græci vocant. p. 125. ex Græco Lat. Fed. Morelli editione, Paris. 1695. 8. Nimirum Gregorii Magni, Papæ Missam Græce vertit *Georgius Codinus*. Alterius versionis locupletioris MS. in Bibl. Barberina meminit Allatius de Georgiis p. 362. quæ auctorem habet *Emanuelem Chrysolorum*.

h) *Germani* CPol. ἱστορία ἐκκλησιαστικὴ καὶ μυστικὴ θεωρία. p. 131.

i) *S. Maximi* de Ecclesiastica Mystagogia. p. 166.

k) *Nicolai Cabasilæ* ἑρμηνεία τῆς θείας λειτουργίας p. 200.

l) *Nicolai* Methonensis Episcopi ad eos qui panem & vinum esse corpus & sanguinem CHristi dubitant. p. 272.

m) B. *Samonæ* Gazæ Archiep. disceptatio cum Achmed Saraceno quod panis & vinum in Eucharistia sit corpus & sanguis CHristi. p. 277.

LATINE

Leonis Tusci versio concinnata CPoli circa A.C. 1057. (al. 1180) ad Rainaldum de monte Catano. Ex versione hujus Leonis & *Erasmi* prodiit Colmariæ 1540. 4. Aliam dedit *Ambrosius Pelargus* sive Storck, Ord. Præd. Niddanus, Wormatiæ 1541. 4. è MS. Græco Simeonis Syracusani Popponis, Archiepiscopi Trevirensis. *Mirum dictu*, inquit, *quam Simeonis exemplar variet ab eo quo usus Erasmus, idemque ab eo quod in Rotula exhibuit Reverendus D. Reinhardus ab Riepur, primarii templi Wormatiensis Decanus.*

***) In typico Sabæ, β. III. ἰστέον ὅτι ἐν ταῖς Κυριακαῖς τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς καὶ ἐν ταῖς νηστείαις τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν ἡ τοῦ μεγάλου ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ λειτουργία τελεῖται. ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ. Η δὲ ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΗ κέκτηται τὴν ἰδίαν ἀκολουθείαν ἐν τῇ ἁγίᾳ τεσσαρακοστῇ. τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ ἡ τοῦ ἁγίου ΙΩΑΝΝΟΥ τοῦ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ λειτουργία τελεῖται. De hac missa præsanctificatorum vide Allatii diatribam ad calcem libri de consensu p. 1541. seq. & de communione sub una ad calcem libri de purgatorio pag. 867. sq.

LATINE in T. XXVII. Bibl. Patrum edit. Lugd. 1672. fol.

α) Miſſa qua *Æthiopes* utuntur, ſub titulo Canonis Univerſalis. p. 626.

β) Benedictio, puerperæ & Ordo Baptiſmi ſecundum uſum *Æthiopum*. p. 634. & Ordo ſacramenti Confirmationis p. 643.

γ) Miſſa *Moſarabum* ſive Chriſtianorum in Hiſpania, Arabibus permixtorum. p. 644.

δ) Miſſa *Præſanctificatorum*, *τῶν προηγιασμένων*, ex verſione Gilberti Genebrardi. p. 647.

ε) Ordo Divini Officii *Moſarabum* ex Hiſpanico Eugenii Robleſii, Toletani (in lib. de vita Franciſci Ximenii Cardinalis, Toleti 1604.) p. 657.

ϛ. Miſſa qua utuntur antiqui *Chriſtiani S. Thomæ*, Epiſcopatus Angamallenſis in Montanis Malabarici regni apud Indos Orientales, ab Neſtorianis erroribus expurgata ab Alexio Meneſio, Archiep. Goano, Indiæ primate in Synodo Angamallenſi An. 1599. è Syriaco Latine, p. 670.

ζ) Orationes Miſſales ex vetuſto MS. Gothico Miſſali, p. 679–683.

6. *Speculum antiquæ devotionis* circa Miſſam, quod edidit JO. COCHLEUS, *) Moguntiæ, 1549. fol. recenſetur à B. D. Thoma Ittigio lib. de Bibliothecis Patrum p. 664. Exhibet autem Cochleus in illo *Amalarium*, a) *Walafridum Strabonem*, *S. Baſilii* miſſam ex veteri verſione reperta in monaſterio S. Joan. in monte Rincaviæ ad Rhenum, *Expoſitionem Miſſæ* b) (qualis exſtat in Ordine Romano) ex MSS. Eyſta-

*) *Johannes* Dobnek, à patria Wendelſteinio in agro Noribergenſi, quæ cochleæ ſignificationem habet, *Cochlei* nomen adſcivit, & odio in B. Lutherum, Emſeri ſucceſſor, tantum dedit in ſcriptis ſuis, ut paucos noverim qui hac eum in parte vel æquaverint vel ſuperaverint. Cæterum Antiquitatis etiam amantem nec imperitum fuiſſe, præter ſpeculum hoc oſtendit ejus vita Theodorici Regis, ut libros ejus Miſcellaneorum aliaque omittam. Obiit A. 1552 10. Januar. Uratislaviæ, licet Simlerus, Eyſengreinius & Boiſſardus tradunt Viennæ, unde dubius eſt Serarius rerum Moguntin. p. 177 Sed aſſentior Miræo, & qui de Cochleo plura, illuſtri Seckendorfio commentariis de Lutheraniſmo.

a) Cochleus modo librum tertium Amalarii edidit, Hittorpius autem libros quatuor de Eccleſiaſticis officiis ad Ludovicum Imperatorem, & librum de Ordine Antiphonarii. In utraque & Cochlei & Hittorpii editione deeſt caput libri tertii ultimum de Jeſu nomine. Edidit autem Dacherius Amalarii Epiſtolas quibus de nomine JEſu tractat quomodo efferendum ſit ac ſcribendum. T. VII. ſpicileg. p. 164. ſeq. (T. III. edit. novæ p. 330)

b) Hittorpius teſtatur ſe in alio MS. Codice hanc inveniſſe inſcriptionem: *Ordo Miſſæ à*

S. Petro

Eyſtatenſi & Miſnenſi: ***Petri Damiani*** librum, cui titulus, Dominus Vobiſcum. ***Honorii*** Gemmam animæ c) ***Micrologum***, & ***Petri Cluniacenſis*** nucleum de ſacrificio Miſſæ, nec non ***Anonymum*** de vita ***S. Bonifacii*** Martyris, & Catalogum Epiſcoporum Archiepiſcorumque ***Moguntinæ*** ſedis, à Bonifacio ad Sebaſtianum de Heuſſenſtein, qui fuit ab A. C. 1576.

7. MELCHIORIS HITTORPII Sylloge Scriptorum de Divinis officiis, dicata D. Salentino, Archiepiſcopo & Electori Colonienſi, editaque Colon. 1568. fol. continet ***Ordinem Romanum***, ***Iſidori*** Hiſp. libros duos de officiis Eccleſiaſticis. De Officiis Divinis librum ſub ***Alcuini*** nomine (quem conſtat eſſe junioris auctoris & ſcriptum poſt A. C. 1000. d) ***Amalarii*** libros quatuor de Divinis officiis & librum de Ordine Antiphonarii. (Nam ejusdem de ordine Cantatorii, & in Lectionarium & Commentarium diurnalis Officii adhuc deſideramus.) ***Rabani*** Mauri libros III. ad Heiſtulfum de inſtitutione Clericorum. ***Walafridi Strabonis*** librum de exordiis & incrementis rerum Eccleſiaſticarum. ***Bernonis*** Abbatis Augienſis de rebus ad Miſſæ officium pertinentibus, ***Micrologum***, ***Ivonis*** Carnotenſis Epiſcopi Sermones XXI. de officiis Eccleſ. & feſtis. ***Hildeberti*** Cenomanenſis Epiſcopi Carmen de Miſſa. ***Radulphi de Rivo***, ſive ***de Breda***, Decani Tungrenſis qui A. 1403. 3. Nov. obiit, librum de Obſervantia Canonum, & ***Miſſæ expoſitionem*** antiquam, quam à Cochleo prius editam eſſe jam dixi.

His in editione Romana A. 1591. fol. quam ſolam inſpexit B. Ittigius p. 636. & in Pariſienſi, A. 1610. fol. acceſſerunt: ***Petri Damiani*** liber, qui inſcribitur: Dominus Vobiſcum. ***Ruperti*** Tuitienſis de Divinis officiis libri XII. ***Petri*** Cluniacenſis nucleus de ſacrificio Miſſæ, ***Honorii*** Auguſtodunenſis Gemma animæ, libris quatuor. ***Hugo-***

à Petro inſtitutus cum expoſitione ſua. Incipit: *Miſſa pro multis cauſis celebratur.*

c) Etiam hujus tantum librum primum Cochleus vulgavit, ſed quatuor libri exſtant inter ſcriptores de Divinis officiis Pariſ. 1610. fol. pag. 1179. & in Bibliothecis Patrum edit. Colon. T. XV. & Lugd. T. XX. p. 1040.

d) Vide Mabillon. Commentario prævio ad Ordinem Rom. cap. 12. p. 83. Blondellum de S. Euchariſtia p. 417. ſq. Ancillonii miſcellanea Critica T. I. p. 101. ſeq. Andreas autem du Cheſne ſive Quercetanus in ſua operum Alcuini editione pag. 1007. Pariſ. 1617. fol. hunc librum ex MS. dedit capitulis XII. integriorem.

Hugonis de S. Victore ſpeculum de myſteriis Eccleſiæ: Ejusdem libri III. de Cerimoniis, Sacramentis, officiis & obſervationibus Eccleſiaſticis, & in Canonem Miſſæ libellus. In Colonienſem editionem obſervationes quædam Latini Latinii exſtant in ejus Bibliotheca ſacra & profana T. I. p. 129. ſeq.

8. JACOBUS PAMELIUS, e) Canonicus Brugenſis, Eccleſ. Ultrajectinæ ad S. Salvatorem Præpoſitus, cui præclaras Tertulliani & Cypriani editiones debemus, publici juris fecit etiam *rituale SS. Patrum Latinorum* ſive *Liturgicon Latinum*, in duo diſtributum Volumina, Colon. 1575. 4. ſimiliter molitus itidem Liturgica Græcorum & de Græcæ ac Latinæ Eccleſiarum in Miſſæ ſacrificio Concordia librum edere, f) niſi fato interceptus fuiſſet. In illis vero Latinis, priore Volumine Pamelius ipſe ex variis ſcriptoribus antiquis liturgiam Miſſæ qualis à primis temporibus usque ad Sergium Papam A. C. 688. fuerit, enarrare aggreditur. Inter alia à p. 293. ſqq. ad 257. *Ambroſiana* Miſſæ ritum fuſe exponit, ex Miſſali Mediolanenſi collato & ſuppleto ex MS. Guilielmitarum Brugenſium & Radulpho Tungrenſi.

Volumine ſecundo exſtat *S. Hieronymi* Comes ſive Lectionarius pag. 1. de quo non repetam quæ dixi in Bibl. Latina, ſupplemento ad lib. IV. c. 3. T. III. p. 486. ſq.

Antiphonarius, ordinatus à *S. Gregorio* Magno, introitus ad Miſſam per circulum anni exhibens. p. 62.

Sacramentorum libri tres, quorum primus eſt *B. Gregorii* p. 178. ſecundus *Grimoldi* ſive *Grimoaldi* g) Abbatis Benedictini pag. 388. tertius in-

e) Obiit in itinere ad capeſſendum Audomarenſem Epiſcopatum, Bruxellas tendens, Montibus Hannoniæ, 13. Cal. Octobr. 1587. æt. 51. teſte Thuano in extremo libri LXXXVIII. De illo Antonius Teiſſierius ad Elogia Thuanea, Lud Ellies du Pin T. XVI. Bibl. hiſtoriæ Eccleſ. p. 136. Valerius Andreas in Bibl. Belgica & Franciſcus Sweertius in Athenis Aub. Miræus in Elogiis Belgicis.

f) Swertius p. 371. & Pamelius ipſe in Præf. ad Antonium Perenottum, Archiep. Mechlinenſem data Brugis A. 1571. *Si Celſitudini Veſtra, aliisque συνεργουμένοις noſtris gratam hanc operam noſtram intellexero, niſi Dn. Sanctez aut alius quis, quod malim, me anteverterit, ſtatui aliquando, Deo Opt. Max. opitulante, & Græcorum liturgica in duos partiri tomos, & poſtremo Concordiam Græcorum cum Latinis in præcipuis ritibus, uno volumine comprehendere.*

g) De hoc Grimoldo Abbate S. Galli & Ludovici Pii Imp. Cancellario, cui Walafridus Strabus

certi, quem *Alcuino* Abbati Turonensi Pamelius tribuit p. 517. & Andreas Quercetanus in sua operum Alcuini editione iterum ex Pamelii recensione exhibuit pag. 1167. Præfationes antiquæ per anni circulum, Gelasianæ pleræque & Ambrosianæ, certe Gregorii Magni ætate vetustiores p. 550--610.

Tropi sive troparia, ut Græci nuncupant, hoc est Cantica sacra in præcipuis anni solennitatibus p. 611--615. Latine.

9. Vir incomparabilis JOANNES MABILLONIUS in tomo secundo Musei Italici qui Parif. 1689. 4. lucem vidit, post commentarium prævium in Ordinem Romanum, quo ritus singuli illustrantur & origines eorum ac rationes exponuntur, edidit libros ipsos rituales Romanæ Ecclesiæ sive Ordines quindecim.

1 *Ordinem Romanum* de Missa Pontificali, qualis à Cassandro & deinde ab Hittorpio fuit vulgatus, sed amplius quam media parte auctiorem à num. 21. sqq. ex MSS. Abbatiæ S. Galli, p. 3. Incip. *Primo omnium observandum est.*

2 Ordinem Romanum itidem à Cassandro vulgatum & Hittorpio, (in quem exstat Amalarii ecloga à Clariss. Baluzio in Appendice Capitularium vulgata.) Incip. *Denunciata statione diebus festis* p. 42.

3 Ordinem Romanum multa eadem continentem cum duobus prioribus, pauca diversa p. 53.

4 Fragmentum Veteris Ordinis ex MS. Constantini Cajetani p. 61.

5 Ordinem Romanum de Missa Episcopali, ex MS. S. Galli, p. 64. Inc. *Inprimis camisia cingitur supra.*

6 Ordinem Processionis, si Episcopus festivis diebus Missam celebrare voluerit. p. 70.

7 Ordinem scrutinii ad electos baptizandos p. 77.

8 Ordinem de ordinatione Acolythi & Episcopi p. 85.

9 De gradibus Romanæ Ecclesiæ p. 89.

10 Ordinem Romanum de triduo ante Pascha, ex MS. equitis Maffei, Ro-

bus hortulum suum dicavit, Vide Casimiri Ondini commentarios de scriptoribus Ecclef. T. I. p 1538. & T. II. p. 154. Hic Oudinus inter tres Sacramentarii Gregoriani editiones, Pamelianam, Romanam Angeli Rocchæ ex MS. Vaticano Rom. 1597. & Parisiensem ex Missali MS. S. Eligii Bibl. Corbeiensis, cum notis Hugonis Menardi Paris. 1642. 4. pro optima & antiquissimaque atque adeo sincerissima non dubitat habere Pamelianam. Cum Menardi notis sacramentarium recusum est in novissimis Parisiensibus operum Gregorii M. editionibus. Sinceriorem editionem parabat Josephus Maria Thomasius,

Romani p. 95. ubi etiam Ordo ad reconciliandum pœnitentem, p. 110. ad visitandum infirmum p. 111. ungendumque pag. 113. & communicandum p. 114. Ordo sepeliendi clericos Romanæ fraternitatis p. 115.

11 *Benedicti*, B. Petri Canonici liber de Ecclesiastico Ordine totius anni ad Guidonem de Castello, Cardinalem S. Marci, postea A. C. 1343. Papam Cæleſtinum II. p. 118. cum additione ex Codice Vallicellano p. 153. & Joannis XIX. (XX.) diplomate p. 154. & excerptis ex libro *Petri Mallii* Canonici S. Petri ad Alexandrum III. p. 158.

12. *Cencii de Sabellis*, Cardinalis, postea A.C. 1216. *Honorii III.* Papæ, Ordinem h) de consuetudinibus & observantiis Ecclesiæ Romanæ in præcipuis sollemnitatibus p. 167.

13 Cærimoniale Romanum, editum jussu Gregorii X. de electione Pontificis Romani. p. 221.

14 *Jacobi Cajetani*, Cardinalis qui sub Clemente VI. vivere desiit, Ordinarium Ecclesiæ Romanæ, capitulis CXVIII. p. 243. additis nonnullis ex Cærimoniali Card. Rotomagensis de Stotavilla, & Petri Amelii. Vide p. 242. 324. 325. 328. 332. & 357. ubi Jacobus Cajetanus citatur.

15 *Petri Amelii*, Gregorio XI. i) pœnitentiarii ac Bibliothecarii, postea Episcopi Senogalliensis, Archiepiscopi Tarentini & Patriarchæ Gradensis & Alexandrini (quo titulo inter Cardinales Episcopos A. 1391. locum habuit) librum de cærimoniis Romanæ Ecclesiæ, capitulis CLXVII. p. 448.

In Appendice exhibet Mabillonius:

a) Indicem solemnium collectarum & stationum Ecclesiæ Romanæ p. 544.
b) Eclogas *Amalarii* Abbatis in Ordinem Romanum, ex edit. Steph. Baluzii. p. 549.
c) *Joannis* Diaconi librum de Ecclesia Lateranensi p. 560.
d) Constitutiones Lateranenses Petri Cardinalis, à Gregorio Pontifice confirmatas p. 576.

Mmm mm 3 e) *Augu-*

h) Hunc librum vulgare instituerat *Onufrius Panvinius* in magno ritualium veterum opere, quod Romæ in Bibliotheca Pontificio Palatina & Parisiis in Regia servatur teste Mabillonio p. 165. ubi præfationem Onufrii ad Cencium cum lectore communicat.

i) Idem Amelius versibus descripsit iter Gregorii XI. Avenione Romam, quod extat etiam apud Bzovium ad A. C. 1376.

e) *Augustini* Patricii Piccolominei, Episcopi Pientini Epistolam ad Innocentium IIX. A. 1488. datam in librum sacrarum Cærimoniarum quibus Romani Pontifices uti consveverant p. 584. Excerpta ex Diario *Paridis de Grassis*, Episcopi Pisaurensis, cærimoniarum Magistri, de gestis contra Christophorum Marcellum, electum Archiepiscopum Corcyrensem, qui libros tres de ritibus Ecclesiæ Romanæ, Patricio sublectos publicavit cum Leonis X. privilegio, Venetiis 1516. p. 587. sq.

In *Tomo primo* ejusdem Musei Italici Mabillonius non modo vulgavit præter Maximi Taurinensis homilias duodecim, aliaque variorum scripta & apospasmatia, supplementum & varias lectiones ad librum Diurnum Pontificum Rom. (à Joanne Garnerio S. I. Paris. 1680. 4. publicatum) ex Codice quo usus Holstenius, qui ejusdem libri editionem meditabatur, p. 32.-37. Varias Epistolas de ritu Ambrosiano p. 95. sq. Græcorum confessionem de Eucharistia, editam in Concilio Florentino p. 243. Sed & *Sacramentarium Gallicanum* ex Codice mille amplius annorum, Monasterii Bobiensis p. 278.-397.

Huic jungendi libri tres de Liturgia Gallicana, ab eodem Mabillonio in lucem dati Paris. 1685. 4. quorum primus commentarium veluti prævium continet, secundus *Lectionarium Gallicanum*, Luxoviense cum notis. Tertium Missalia tria, quæ cum *libro Gelasiano sacramentorum Romanæ Ecclesiæ* vulgaverat JOSEPHUS MARIA THOMASIUS k) Romæ 1680. 4. in libro cui titulus: Codices Sacramentorum nongentis annis vetustiores. Ex tribus illis primum est *Gothicum* sive *Gothico Gallicanum*, quo usi Galli Vesi-Gothorum subjecti imperio usque ad tempora Caroli Magni. Alterum *Francicum*, in usum Ecclesiæ Pictaviensis, post Gregorii M. tempora, & tertium *Gallicanum*, in usum Autissiodorensis Ecclesiæ.

Cætera cursus Gallicani cognosci possunt ex *brevi expositione antiquæ liturgiæ Gallicanæ*, quam ex MS. Codice S. Martini Augustodunensis dedere Edmundus Martene & Ursinus Durandus Tom. V. thesauri anecdotorum p. 91.-100. subjuncto *Ordine Romano ad usum Monasteriorum* ab annis circiter mille ex MS. Codice Murbacensi pag. 103.-110. At Ordinem Sacramentorum, sive Missam veterem, quam edidit *Matthias Flacius* Argentinæ 1557. 8. & post eum Carolus le Cointe

k) De Thomasii opere. Ephemerides eruditorum Paris. A. 1681. p 242. De Mabillonii Acta Erud. A. 1686. p. 20.

Cointe T. II. Annalium Fancorum ad A. C. 601. n. 20. & Joannes Bona ad calcem libri secundi rerum liturgicarum pag. 375. seq. Opp. non esse veterem Gallicanum, sed Romanum variis interprolatum orationibus, probat idem Bona lib. 1. capite 12. p. 222. seq. cui assentitur præter Mabillonium Edmundus Martene, qui eandem Missam ex Flacii editione exhibet lib. 1. de antiquis Ecclesiæ ritibus pag. 481.

10. Ab eodem eruditissimo Viro EDMUNDO MARTENE Varii vetusti Ordines Missæ celebrandæ referuntur, in eodem primo de antiquis Ecclesiæ ritibus Volumine, Rotomagi 1700. 4.

a) Ex Missali Gothico quod vulgavit Josephus Maria Thomasius. p. 452.
b) Ex Missali Mozarabum, *) edito jussu Francisci Ximenes, Archiepiscopi Toletani p. 457.
c) Ex Missali Ambrosiano, quod An. 1560. prodiit jussu S. Caroli Borromei, Mediolanensis Archiepiscopi, collatis iis quæ in missali Mediolanensi A. 1669. addita sunt. p. 471.
d) Missa quam à Flacio editam jam dixi p. 482.
e) Ordo ex pervetusto Codice Monasterii S. Dionysii in Francia, circa tempora Caroli M. exarato p. 513.
f) Ex MS. Pontificali Prudentii, Trecensis Episcopi p. 525.
g) Ex MS. Codice Ecclesiæ S. Gratiani Turonensis, annorum circiter DCCC. p. 533.
h) Ex MS. libro Sacramentorum Moysacensis monasterii, nunc Bibl. Colbertinæ, n. 428. annorum circiter DCCC. p. 536.
i) Ex Corbejensi Codice Ratoldi Abbatis. p. 541.
k) Ordo quem è Codice Monasterii S. Vincentii, Ord. S. Benedicti, postea Bibl. Cardinalis Chisii, p. 547. qualem publicaverat Joannes Bona ad calcem librorum de rebus liturgicis p. 387. Opp. Antwerp. 1694. fol.
l) Ex MS. Pontificali Salisburgensi p. 554.
m) Ex libro Sacramentorum, quem A. C. 1036. Halinardo Abbati S. Benigni Divionensis, deinde Archiepiscopo Lugdunensi dedit Himbertus, Episcopus Parisiensis. p. 560.

n) Ex

*) Hæc missa Mozarabum seu Hispanorum mistorum ex Arabibus, *S. Leandro* communiter adscripta exstat etiam in magna collectione Conciliorum Hispaniæ Aguirriana T. III. p. 258--279. adjuncta laudati Joannis Bonæ diatriba de illa Missa ex libro I. rerum liturgicarum, p. 279--283.

n) Ex MS. Pontificali Christiani, Moguntini Archiepiscopi n. 4213. in Bibl. Regia Paris. p. 563.
o) Ex alio Pontificali Ecclesiæ Moguntinæ. p. 566.
p) Ex antiquo Rituali MS. Ecclesiæ S. Martini Turonensis p. 568.
q) Ex antiquo Ordinario Ecclesiæ Laudunensis, ante annos CCCC. MS. p. 570. 573.
r) Ex antiquo Rituali MS. Ecclesiæ Suessionensis p. 574.
s) Ex MS. Pontificali Guilelmi Durandi, Mimatensis Episcopi, quod olim usui fuit Ecclesiæ Catalaunensi p. 577.
t) Ex MS. Ordinario Ecclesiæ Bajocensis p. 590.
u) Ex antiquis Carthusiensium statutis part. I. cap. XLIII. p. 594.
x) Ex MS. Missali Fiscamnensis monasterii ad usum Ecclesiæ Rotomagensis ante annos circiter CCCC. p. 599. Collatis quæ in alio Missali Rotomagensi diversa leguntur.
y) Ex alio MS. Missali Fiscamnensis Monasterii annorum CCC. p. 603.
z) Ex MS. Missali Gemmeticensi, secundum usum Ecclesiæ Ebriocensis, ante annos CCC. p. 607.
aa) Ex Ordinario MS. Ecclesiæ Cabilonensis. p. 610.
bb) Ex Ordinario MS. Viennensis in Gallia Ecclesiæ. p. 613.
cc) Ex Lugdunensi Missali Athanacensis Monasterii. p. 615.
dd) Ex MS. Missali A. de Longuevil, Episcopi Leoniensis in Britannia minore. p. 619.
ee) Ex veteri Missali Ecclesiæ Sarisberiensis in Anglia. p. 622.
ff) Ex MS. Codice Beccensis Monasterii. p. 630.
gg) Ex veteri breviario ad usum Rotomagensis S. Audœni monasterii edito. p. 635.

Longe plura celeberrimo Martenio scripta ejusmodi liturgica tam edita variarum Ecclesiarum, quam inedita fuisse ad manus, satis ostendit libro suo de antiqua Ecclesiæ disciplina Lugd. 1706. 4. cui amplum eorum syllabum præfixit. De Martenio ipso quemadmodum etiam de Mabillonio & utriusque scriptis diligenter tradunt Bernardus Pez & Philippus Cervus in Bibliotheca scriptorum Congregationis S. Mauri, Ordinis Benedicti, quam Latine ille Augustæ Vindel. 1716. 8. hic Gallice, Hagæ Comitis hoc ipso anno 1726. 12. promulgavit.

11. Ut ad Liturgias Græcæ & Orientalium Ecclesiarum redeam, edidi & ipse Syllogen illarum, quotquot Apostolis quidem tribuuntur, in parte

parte tertia Codicis Apocryphi Novi Testamenti Hamb. 1719. 8. Et cum duas priores partes illius recensuerim lib. IV. hujus Bibl. cap. 5. §. 14. en hoc loco tibi etiam elenchum eorum quæ tertia parte continentur:

12. Cum

12. Cum Evchologio Græcorum, quod versione & notis eruditis donatum vulgavit JACOBUS GOAR, Parisinus, Ord. Prædicatorum, Paris. 1647. fol. Liturgias quoque diligentissime recensitas & cum editis & MSS. collatas dedit: Liturgiam *S. Chrysostomi* quidem pag. 58. cum Variis Lectionibus p. 87. & aliud ejus exemplar è MS. Barberino p. 98. itemque aliud ejus qua Monachi Græci in occiduis partibus Romæ, Campaniæ, Calabriæ, Apuliæ, Siciliæ & aliis utuntur p. 100. aliud denique quale inter opera Chrysostomi legitur pag. 104. atque inde notas p. 108. Liturgiamque S. *Basilii* pag. 158. cum Variis Lectionibus p. 176. & aliud illius exemplar ex MS. Isidori Pyromali Smyrnæi, Monasterii S. Joannis in Insula Patmo Diaconi p. 180. cum variis Lectionibus editionis Latinæ Margarini de la Bigne p. 184. & notis p. 185. Ac denique Missam quam *τῶν προηγιασμένων* sive *præsanctificatorum* appellant p. 187. cum variis lectionibus p. 200. & notis p. 205--210. Hanc Missam *Germano* CPol. ex MSS. Goarus p. 200. & 211. tribuit, aliudque brevissimum & antiquissimum ejus exnmplar p. 103. exhibet ex MS. Barberino. De hac Missa exstat notissima Leonis Allutii diatriba ad calcem operis de consensu utriusque Ecclesiæ. Goarus autem p. 212--232. subjunxit etiam præclaram *Simeonis* Thessalonicensis Metropolitæ *ἐξήγησιν εἰς τὴν λειτουργίαν enarrationem in Missam*, Græce & Latine cum Jacobi Pontani S. I. sed emendata versione sicut Græce exstat in Simeonis Opere excuso Jassii in Moldavia 1683. fol. p. 271. seq.

XLV. Nemo vivit hodie qui majoribus vel præclarioribus muneribus auxerit rem litterariam, & qui Græcas præsertim & Ecclesiasticas litteras omnemque Antiquitatem pulchrius ornaverit, quam nobilis genere, sed virtute doctrina & meritis illustrior D. BERNARDUS de MONTFAUCON congregationis S. Mauri, Benedictini ordinis, Gallicæ gentis & ætatis suæ decus *τηλαυγές*. Hujus itaque scriptorum commemoratione præsentem, qua auctores plerosque Græcos junctim à Viris doctis in lucem datos retuli, notitiam, atque adeo hocce Volumen concludam. Exstant igitur laudato Montfaucono curante,

1. *Analecta Græca* sive varia Opuscula Græca hactenus non edita, Paris. 1682. 4. In hoc volumine cujus titulus in quibusdam exemplis præfert tomum quartum monumentorum Ecclesiæ Græcæ Jo. Baptistæ Cotelerii, occurrunt:

Vita *S. Euthymii* Abbatis, auctore *Cyrillo* Scythopolitano, cum versione *) Jacobi Lopini p. 1. De hac dixi Vol. IX. hujus Bibliothecæ p. 78. & X. pag. 156. seq.

Vita *S. Cyriaci* Anachoretæ, auctore *Simeone* Metaphraste, cum versione Antonii Pouget p. 100. Vide Volum. IX. p. 69.

Typicum sive Regula Monasterii Gratia plenæ p. 128. cum Montfauconi interpretatione. Confer ejusdem palæographiam Græcam p. 300.

Excerpta ex *Herone* Geometra de Mensuris, p. 308. eodem interprete.

Antiquum *Rationarium* Augusto tributum Cæsari, & novum *Rationarium* Alexii Commeni, eodem Montfaucono interprete p. 316. Vide Volum. X. p. 474.

De mensuris & ponderibus & notis ea significantibus, cum ejusdem Montfauconi versione p. 393.

Vita *S. Stephani* junioris, Stylitæ, auctore *Stephano* Diacono Ecclesiæ CPol. cum versione Jacobi Lopini p. 396.-531. Vide Volum. IX. pag. 144. seq.

Index Græco-latinus vocum rariorum in hoc volumine obviarum.

2. *S. Athanasii* Opera diligenter recensita ad Codices MSS. & ordine digesta Chronologico, genuinaque à dubiis separata ac supposititiis: & meliore versione, notisque & observationibus historicis ac Criticis illustrata, Paris. 1699. fol. tribus Volum. Hanc editionem diligentius recensui lib. V. cap. 1.

3. *Collectio nova Patrum & Scriptorum Græcorum*, Paris. 1706. fol. Græce & Latine duobus Voluminibus, quorum priore exstant *Eusebii* Pamphili Commentarii in Psalmos CXVIIII. ex Codice quem Cardinalis Perronius in Italia degens ex antiquioribus describendum curaverat, nec non Seguieriano sive Coisliniano & Colbertino, collatis Catenis editis & MSS. Vide si placet quæ dixi Volum. VI. p. 94.

Posterius Volumen exhibet α) *S. Athanasii* opuscula secundis curis reperta & antehac inedita. quæ tradere me memini Volum. V. p. 316. seq.

β) *Eusebii* Commentarios in Esaiam, de quibus Volum. VI. p. 95. seq.

γ) *Cosmæ*

*) Apud Philippum Cervum in Bibl. Historica & Critica scriptorum Congregationis S. Mauri Gallice edita pag. 212. ubi de Lopino disserit, pro *la vie de S. Emime* lege de *S. Euthyme*.

γ) *Cosmæ* Ægyptii, quem Indopleusten appellant, topographia Christiana, de qua pluribus lib. 3. hujus Bibl. cap. 25.

4. Hexaplorum *Origenis* quæ supersunt, multis partibus auctiora quam à Flaminio Nobilio & Joanne Drusio edita fuerant: ex MStis & ex libris editis eruta & versione ac notis illustrata. Paris. 1713. fol. duobus Voluminibus. Accedunt T. 1. p. 77. seq. anecdota quædam Origenis apospasmatia ex commentariis in Psalmos, & p. 86. sq. *S. Epiphanii* περὶ τῶν ὁ ἑρμηνευτῶν καὶ τῶν παρερμηνευσάντων, *de LXX. Interpretibus & de aliis qui secus interpretati sunt*, epitome eorum sed differens in quibusdam, quæ in Epiphanii libro de ponderibus ac mensuris, de eodem argumento leguntur. Ad calcem tomi posterioris exstant duo lexica utilissima in Origenis Hexapla, alterum Hebraico Græcum, alterum Græco-Hebraicum, præmissa disquisitione quomodo veteres Interpretes Hebraice legerint. Lexicon idem Græco Hebraicum postea Concordantiis suis Græcis in septuaginta Interpretes subjecit præclarus Vir Abraham Trommius, Amst. 1718. fol.

5. Liber *Philonis* Judæi de vita contemplativa, versus Gallice, additis uberioribus observationibus quibus Christianos fuisse Philonis Therapeutas, vir doctus disputat. Paris. 1709. 12. Vulgatum est non diu post A. 1712. alterum simile volumen, in quo pro eadem sententia occurrit Montfauconi Epistola, media inter binas illustris J. Bouhierii Savignii, in Parlamento Divionensi præsidis, quibus contraria ac verisimilior opinio, quod Therapeutæ illi fuerint Judæi, acute atque erudite asseritur.

6. *Palæographia Græca*, sive de ortu & progressu litterarum Græcarum & de variis omnium sæculorum scriptionis Græcæ generibus: itemque de abbreviationibus & de notis variarum artium ac disciplinarum rhetoricis, musicis, monetarum, numerorum, mensurarum ponderumque, astronomicis, chymicis, iatricis &c. Paris. 1708. fol. opus divisum in libros VI. atque eruditorum cura & lectione dignissimum, in quo notitia quam plurimorum Codicum Græcorum MSS. in celeberrimis Europæ Bibliothecis exstantium, & de librariis ac calligraphis Græcis eorumque subscriptionibus: speciminaque membrarum manu exatarum variis sæculis ære nitide descripta exhibentur, unde de aliorum ætate judicium aut conjecturam ferre

re licet. In libro sexto qui *rem diplomaticam* Græcam considerat, exhibentur etiam Græce ac Latine:

Diploma *Josephi* Authentæ A. C. 1099. p. 391.

Diploma *Bertæ*, Comitissæ Loritelli, A. 1112. p. 392.

Aurea Bulla *Rogerii* Regis Siciliæ. A. 1130. p. 393.

Diploma *Philippi*, filii Leonis Logothetæ, A. 1131. p. 401.

Testamentum *Gerasimi* Abbatis, Monasterii SS. Apostolorum Petri & Pauli, eodem circiter tempore p. 403.

Specimen ex autographo desumptum & tribus tabulis ære descriptis comprehensum, diplomatis *Rogerii* Regis, quo Christodulum Amiram, Protonobilissimum declarat, eodem circiter tempore. p. 408.

Diploma *Leonis Ma'eini* Ducis A. 1144. p. 410.

Diploma *Philippi*, filii Joannis A. 1165. p. 411.

Index Græcus Constitutionum Sicularum LXX. à *Friderico II.* Imperatore & Siciliæ Rege, anno circiter 1230. p. 416. quatuor etiam diplomatibus p. 428. seq. Latine subjunctis.

Libro septimo, *Joannis Comneni* Medici descriptio sancti montis Atho & ejus XXII. Monasteriorum, Græco vulgari qualis A. 1701. in Ungarowalachia, typis Anthimi hieromonachi ex Iberia in monasterio Synagoli prodierat, sed jam Latina versione donata p. 433-499. *Porphyrii* Nicææ Metropolitæ, & dehinc prohegumeni Imperatonii & Patriarchalis Monasterii S. Joannis præcursoris, in Nigro Mari prope Sozopolin, periodus sive circuitus Montis Athonis, versibus politicis, cum Latina versione p. 500--505. Quæ ad calcem voluminis exstat dissertatio de priscis Græcorum ac Latinorum literis, auctorem habet jam paullo ante laudatum mihi eruditissimum Joannem Bouhierium, in Senatu Divionensi supremo Præsidem.

Ad rem diplomaticam quoque pertinet fragmentum Epistolæ Imperatoris CPolitani ad Regem Francorum quod p. 266. Montfauconus in duabus magnis tabulis ære descriptis exhibet, quales Jo. Mabillonius in supplemento ad libros de re diplomatica Latina publici juris fecerat pag. 71. Operæ pretium vero esset à viro aliquo docto ex Bibl. Cæsarea etiam erui atque publicari Codicem diplomatum Græcorum ducentorum & unius, de quo Lambecius VIII. p. 523. nec non alios duos de quibus idem p. 510. itemque quartum è Bibliotheca Regia Taurinensi, de quo illustris atque eruditissimus Marchio Scipio Maffeus in Epistola ad V. C. Apostolum Zenum T. 6.

Diari

Diarii eruditorum Italiæ p. 479. *Quello però, che forse più d'ogni altro ha eccitata la mia curiosità, è stato un volume in* 4. *ch' è gran peccato sia stato guasto in più luoghi per tagliare alcune miniature, che vi erano. Racchiudesi in esso una raccolta di Bolle Imperatorie, di privilegj, e di atti spettanti in gran parte al Monastero* νέας πέτρας. *Per dirvi interamente ciò che vi si contiene, è si vorrebbe poterlo legger tutto, per chè le due tavole, che vi sono, poco giovano, è nello scorrerlo poco vi si comprende, poichè, se non m'inganno, le bolle non vi sono à disteso, ma per lo più solamente a pezzi, è in compendio; ciò che v'è di più singolare è la soscrizione della stessa mano Imperiale, che si vede alla fin del libro in lettere grandi, e ben fatte, e con un liquor rosso dopo tanto tempo sì vivo ancóra, e sì ardente, che vince il poter degli occhi.* Ἀνδρόνικος ἐν χῷ τῷ θῷ πιςὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ ῥωμαίων δύκας ἄγγελος κομνηνὸς ὁ παλαιολόγος. *Io non dubito punto, che queste parole non siano di mano dell' Imperadore, poiche ben sapete, che il soscriver lettere, ed atti publici col cinabro era vietato a tutt' altri,* ~~*ed al regnante riservato. Potrebbe darsi, che*~~ *questo libro si conservasse già in alcuna publica Cancellaría, overo nel privato Archivio del Monastero; è che i Monaci, all'interesse de quali spettavano tali bolle, perchè questa copia restasse per sempre autenticata, ne ottenessero questa sovrana legalizzazione. Dopo la sottoscrizione dell' Imperadore si vede altresì a gran caratteri, e pur fra due Croci, ma con l'ordinario inchiostro quella del Patriarca.* Ἰωάννης ἐλέῳ θῦ ἀρχιεπίσκοπος κωνςαντινυπόλεως νέας ῥώμης καὶ οἰκυμενικὸς πατριάρχης. *Ho osservato, che in due luoghi si finisce a questo modo :* ἀπολυθεὶς κτ μῆνα σεπτέβριον τῆς νῦν τρεχύσης τρίτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ἑπτακοσιοστοῦ ἐγδοηκοστοῦ τρίτυ ἔτυς ἐν ᾧ δὴ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβές τε καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημήνατο κράτος. *Così sta scritto per l'appunto. L'anno qui indicato, ch'è secondo l'era Greca dalla creazion del Mondo con quella giunta ch'eglino vi fanno, riviene al* 1271. *di nostra salute. In questo Manoscritto si veggono sempre due punti sopra il* jota, *quando non entra in dittongo, e parimente sopra* l'ypsilon. *Nella tavola alcuna di queste carte è nominata* Ἀργυρόβυλλον, *e le altre Aureebolle.*

7. Biblio-

7. ***Bibliotheca Coislinlana***, olim ***Segveriana***, *) sive Manuscriptorum omnium Græcorum CCCC quæ in ea continentur accurata descriptio, ubi operum singulorum, & in his ineditorum non paucorum notitia datur, ætas cujusque Manuscripti indicatur, vetustiorum specimina exhibentur, aliaque multa annotantur, quæ ad Palæographiam Græcam pertinent. Paris. 1715. fol. Thesaurus hic, non liber præter diligentem Codicum & singulorum in illis monumentorum enarrationem, variasque sparsim obvias breviores notationes rerum scitu dignissimarum, Græce & Latine cum Lectore communicat hæc quantivis pretii anecdota, quæ celeberrimi Montfauconi quam meis verbis referre potius juvat:

I. Est librorum Veteris Testamenti vetutissima in capita divisio, quæ quidem divisio duplex notatur in Pentateucho & in libro Josue. p. 4--26. Suntque illæ duæ divisiones inter se prorsus diversæ. In libris autem Judicum & Ruth alia est ratio, ut suo loco videas. In libris item Regum duplex in capita distributio observatur. pag. 27. seq. Illam vero utramque desumsimus ex primo Coislinianæ Bibliothecæ Codice manuscripto, qui tum vetustate tum elegantia inter præstantissimos Europæ numeratur. Ideo autem illas Librarius notandas duxit, quia ambæ variis vel locis vel temporibus in usu fuerunt. Ne vero illas plane integras daremus, prohibuit temporum injuria, qua aliquot tam eximii libri particulæ perierunt. Ad hæc autem totus Regum liber quartus cum postrema tertii parte interiit. Varias lectiones etiam præcipuas annotasse duximus operæ pretium. Ex Codice item octavo elegantissimo decimi sæculi, excerpsimus p. 45. seq. capita cum argumentis librorum duorum Paralipomenon, librorum Tobiæ sive Tobith, itemque Judith & Estheris. Harum porro in capita divisionum haud spernendus usus erit: plerumque enim in Editis atque Manuscriptis, maximeque in Catenis, capitum quæ memorantur numeri cum his conveniunt.

II. Est p. 53. seq. Catalogus ingens operum Severi Antiocheni Patriarchæ,

*) Parisiis A. 1686. 12. lucem viderat Catalogus non Græcorum tantum sed & aliorum Codicum MSS. Bibl. Segvierianæ, sed levi confectus brachio & brevissime vix per transennam argumenta Codicum noscenda permittens, *Catalogue des Manuscrits de la Bibliotheque de defunt Monseigneur le Chancelier Seguier.*

archæ, Acephalorum principis, Sermonum nempe, Syntagmatum, Apologeticorum, Polemicorum, Epiſtolarum, aliorumque opuſculorum, quæ pauciſſimis exceptis hactenus ignota fuerant. Horum autem maxima pars eruta ſunt ex Catenis Coislinianis, ubi ex opuſculis Severi ἀποσπασμάτια bene multa comparent præmiſſo Auctoris nomine. Ex Epiſtolarum vero titulis multi Antiſtites, inſignesque utriusque ſexus homines noti evadunt.

III. Pag. 68. ſeq. *Severi* ejusdem Archiepiſcopi Antiochen Concordantia Evangeliſtarum circa ea quæ in ſepulcro Domini, quo die reſurrexit a mortuis, contigerunt. Item de ſabbatis & de varietate exemplarium S. Marci Evangeliſtæ. Eadem autem methodo procedit, ut Evangeliſtarum conſonantiam probet, qua hodierni concordantiarum Auctores, qui ævo noſtro bene multi prodiere. Vereor tamen ut qui hujusmodi ſtudiis dant operam, Severi explanationibus adſtipulentur.

IV. Ex Codice XXV. pag. 78. Eſt *Pamphili* Martyris expoſitio capitum Actuum Apoſtolorum. Præmittitur ibidem præfatiuncula ſancti Scriptoris, deinde capitibus 40. argumenta hiſtoriæ Actuum minutatim exhibentur. Opuſculum eſt γνήσιον, argumenta vero illa in nonnullis Bibliis editis ſine præfatione exſtant.

V. Eſt *Styliani* opuſculum de Trinitate, ubi minutatim omnia, quæ ad tantum myſterium ſpectant, explicantur. Erat autem *Stylianus* cognomento *Mappa* Neocæſareæ in Euphrateſia Metropolita, qui Conſtantinopolitanæ quartæ Synodo ſubſcripſit anno 870. Prodit hæc fidei expoſitio ex Codice Coiſlinianæ Bibliothecæ XXXIV. habeturque pagina hujus Editi 88.

VI. Eſt *Michaëlis Syncelli* libellus de orthodoxa fide, ubi omnia fidei capita clare & dilucide enunciantur. Erat Michaël Hieroſolymitanus Presbyter, florebatque ſæculo nono tempore Theophili Imperatoris. Habetur in eodem Codice XXXIV. & editus eſt pag. 90.

VII. Eſt libellus *Theodori* Scythopolitani Epiſcopi, oblatus Juſtiniano Imperatori, & Patriarchis Eutychio Conſtantinopolitano, Apolinario Alexandrino, Domnino Antiocheno & Euſtochio Hieroſolymitano. Is ipſe Theodorus poſtquam Origenis, quem atheum & impium vocat, errores ſectatus fuerat, tandem reſipiſcens, ejus dogmata hoc in libello anathemate damnat, ac duodecim

anathematiſmis totidem impia doctrinæ Origenianæ capita proſcribit. Utrum autem Origenes errores illos omnes vere docuerit, non convenit inter doctos. Prodit autem egregium opuſculum ex eodem Codice XXXIV. habeturque pag. 94.

VIII. Eſt Epiſtola Nicænæ II. Synodi ad Alexandrinam Eccleſiam circa ſacras Imagines: ubi notandum eſt ea ſolum quæ in principio habentur, eſſe ſecundæ Nicænæ Synodi, cætera vero ſæculo undecimo adjecta fuiſſe. Hic notatu dignæ ſunt fauſtæ apprecationes, nominatim enunciatis Patriarchis, Epiſcopis, viris inſignibus & Imperatoribus qui catholice de Imaginibus ſenſerunt; contra vero anathemata aliis de imaginum cultu prave ſentientibus dicta. Excerptum hoc opuſculum ex eodem Codice XXXIV. exſtat pag. 96. Coisliniane Bibliothecæ.

IX. Eſt decretum editum circa unionem Synodi cujusdam Conſtantinopolitanæ ſub Alexio Comneno cum Leone Chalcedonenſi Metropolita, qui cum libellum edidiſſet contra ſanctarum imaginum cultum, abjurato errore ſuo ad Eccleſiæ communionem reductus eſt. Syndo aderant cum Imperatore aulici miniſtri, quorum nomina & officia magno numero recenſentur. Aderant item Epiſcopi quamplurimi, Abbates quoque & Monachi multi. Erutum autem eſt ex Codice XXXVI. habeturque pag. 103.

X. Eſt opuſculum de ritu celebrandi liturgiam in Monaſteriis ſacrarum virginum. Ex eodem Codice p. 110.

XI. Fragmentum *Athanaſii* ex ſermone de fide. Hunc ſermonem a Theodoreto non ſemel memoratum edidimus in collectione nova Patrum T. II. ſub initium, ſed plerisque in locis mutilum. Hoc autem fragmentum longiuſculum ibi deſideratur. Prodit porro ex Codice XXXVII. habeturque p. 112.

XII. Sunt quatuor tabellæ depictæ carminibusque ornatæ, in quarum prima repræſentatur Nicephorus Botaniates Imperator in throno ſedens, cui adſtat Anagnoſtes Sabas Monachus. In ſecunda tabella CHriſtus Imperatori Nicephoro dexteram, Imperatrici Mariæ ſiniſtram manum imponit. Stant autem uterque conjux Imperatorio amictu. Tertia tabella exhibet Imperatorem in aureo throno ſedentem, cui a dextris & a ſiniſtris adſtant quatuor primi Impera-

peratoriæ aulæ ministri, cum suo singuli cultu & officii nomine. In quarta tabella Imperator repræsentatur habens a dextris S. Joannem Chrysostomum, a sinistris vero S. Michaëlem Archangelum qui in Chonis celebrantur. Hæ porro tabellæ sunt in Codice LXXIX. exhibenturque pag. 134. & sequentibus.

XIII. Est Catalogus epistolarum sancti *Theodori Studitæ*, quæ magno numero habentur in duobus Codicibus nempe XCIV. & CCLXIX. ambobus optimæ notæ. Jure autem hunc catalogum inter Anecdota repono, licet nonnisi titulos & initia adferam; quia in primo Codice sunt epistolæ quingentæ quadraginta octo, quarum vix dimidiam partem edidit vir doctissimus Jacobus Sirmondus; ex iisque quas publicavit multæ laceræ ex utroque Codice sarciri possunt. In Codice autem CCLXIX. antiquissimo noni sæculi non paucæ reperiuntur quæ nec in edito Sirmondi, nec in priori Coisliniano Codice exstant. Prioris Codicis num. XCIV. catalogus exstat pag. 144. Alterius vero num. CCLXIX. p. 312.

XIV. Sunt hypotheses & argumenta operum omnium *Gregorii Palamæ* Archiepiscopi Thessalonicensis, quæ in quinque amplissimis Coisl. Bibliothecæ voluminibus in folio continentur; nempe XCVII. XCVIII. XCIX. C. & CI. Illa porro argumenta in quatuor posterioribus Codicibus totam Palamæ circa lumen Thaboricum & lumen Dei doctrinam complectuntur, nec non disceptationes ejusdem contra Acindynum & Barlaamum adversarios suos. Totam itaque illam in Græcia celeberrimam quæstionem in his argumentis perspicimus. Incipiunt argumenta pag. 155. clauduntur vero pag. 177. In ultimo autem Codice habentur argumenta Philothei Patriarchæ C. P. circa eamdem quæstionem contra Gregoram, Barlaamum & Acindynum, necnon Synodici tomi tres contra eosdem. Initio Codicis CI. duo folia ad compingendum adhibita sunt, decimo sæculo exarata, ubi fragmentum *Vitonis*, Βίτωνος, ex libro cui titulus, *κατασκευὴ πολεμικῶν ὀργάνων καὶ καταπελτικῶν*. In illo fragmento repræsentatur figura gruis, instrumenti bellici, aliquantum diversa ab ea quæ exhibetur in collectione Regia Mathematicorum, ubi hic Vitonis liber cusus habetur.

XV. Est epilogus ad vitam S. Gregorii Thaumaturgi per S. Gregorium Nyssenum scriptam, admodum quidem brevis, sed notatu dignissimus. Ideoque Lectorem monemus ne cycneam sancti viri vocem oscitanter transcurrat. Est porro pag. 180. hujus Editi in Codic. CV. In omnibusque aliis quos vidi tum Editis tum Manuscriptis deest.

XVI. Est prologus ad scripta *Antiochi* scriptoris Ecclesiastici & Ascetici; ubi de vita ejusdem & modo quo collecta sunt ejus opera quædam notatu digna leguntur. Prodit ex Codice CXVII. pag. 189 hujus Editi.

XVII. Est canon Scripturæ Sacræ per *Nicephorum* Patriarcham C. P. quod editum fuerat, sed cum mendis perpetuis, ita ut in versiculorum numeris vix quidpiam sanum occurreret. Ubi notes velim deficiente characterum forma nos millenarios numeros sine subscripta lineola posuisse: verum id eruditos morari nequit. Inter apocryphos hoc in libello Apocalypsin numerari non est quod miteris: non enim defuere variis temporibus qui hunc sacrum librum inter Canonicos non admitterent, nec a Joanne Apostolo editum putarent. Ego vero non existimo Apocalypsin a Nicephoro ad apocryphos ablegatam fuisse. Nam certum est illius tempore Ecclesiam Constantinopolitanam hunc librum inter Canonicos admisisse, sed quispiam fortasse postea in Nicephori Canone Apocalypsin temere ex Canonicis expunxerit, & inter apocryphos locarit. Quæ causa fuisse videtur, ut alius deinceps Apocalypsin in hoc Codice ex apocryphis abraderet, qui tamen eam non inter Canonicos reposuit, ut debuerat. In sequentibus autem opuscula duo observabis, quibus probatur Apocalypsin vere Canonicam esse Scripturam & a Joanne Apostolo editam fuisse. Prodit hoc opusculum ex Codice CXXXIII. habeturque pag. 204.

XVIII. Est prologus ad Historiam Byzantinam *Joannis Scylitzæ*, longe prolixior eo qui præmittitur historiæ Georgii Cedreni; & non pauca de Scriptoribus Historiæ Byzantinæ nova & notatu digna continet. Ibi namque recenset scriptor ille Historicos Byzantinos omnes a Georgio Syncello ad suum usque tempus, ac de cujusque methodo carptim loquitur. Prodit vero ex Codice CXXXVI. habeturque pag. 202. hujus Editi.

XIX.

XIX. Est specimen sat amplum Lexici Græci quadringentorum annorum, quod desinit cum littera Π. Lexicorum autem quibus abundat hæc Bibliotheca, specimina prolixa sibi dari peroptarunt eruditi complures viri. Desumptum est Codice CLXXVII. incipitque pag. 231. hujus Editionis.

XX. Est historia Codicis num. CCII. antiquissimi & præstantissimi Epistolarum S. Pauli. Hic porro Codex quinto sextove sæculo scriptus, in Bibliotheca Cæsareæ in Palæstina cum Codice alio ipsius Pamphili Martyris manu exarato collatus fuit, ut in nota Calligraphi narratur. Ejusdem Codicis variæ fortunæ ex multis nec dubiis notis recensentur: ejusdemque omnia, quæ supersunt & quidem admodum pauca, exhibentur. Characterum sat amplum specimen datur p. 251.

XXI. Est confessio fidei ex Codice undecimi sæculi, in qua omnes hæresiarchæ ii scilicet, qui tales à Græcis jure an injuria habentur, numero viginti novem, nominatim proscribuntur, p. 265.

XXII. Est Epistola *Athanasii* ad Papam & ad Clerum Persarum, quæ quidem Epistola Latine à nobis edita fuit inter spuria Athanasii anno 1698. sed Græca nondum edita fuerant. Prodit ex Codice CCXI habeturque pag. 270. hujus Editi.

XXIII. Est procemium in Apocalypsin, incerti scriptoris, qui probat eam vere canonicam scripturam, & respondet argumentis eorum qui ex sacro Scripturarum canone illam expungere temere audebant. Prodit ex Codice CCXXIV. decimi vel undecimi sæculi, habeturque pag. 276.

XXIV. Ex eodem Codice prodit, estque longe præstantius opusculum *Oecumenii*, Episcopi Triccæ, Τρίκκης in Thessalia. Notes velim antehac, cujus civitatis Episcopus esset Oecumenius, ignotum fuisse. Is auctoritate Patrum ineluctabilibusque argumentis probat Apocalypsin esse veram & canonicam scripturam. Habetur autem pag. 277. hujus Editi.

XXV. Est nobile insigneque fragmentum *Stephani* Byzantii de urbibus. non ex Epitome ejus, sed ex opere ipso Stephani integro. Hoc fragmentum non semel cusum fuerat ad fidem hujus MS. sed ex apographo Samuelis Tennulii, mendis multis & gravissimis resperso. Nunc prodit emacultatum ex Codice CCXXVIII. cujus

octo folia unde fragmentum eruitur, sunt decimi sæculi. Habetur autem pag. 281. hujus Editi.

XXVI. Est quæstio Photii, *quot Asterii fuerint*, vel distinctio inter Asterium Catholicum & Asterium, qui inter primipilares Arianorum Athanasii tempore numerabatur. Edita fuit à Combefisio, sed cum aliquot mendis. Habetur in Codice CCLXX. Amphilochiorum Photii. Editaque est brevissima quæstio pag. 346.

XXVII. Quæstio Photii, *cur laborioso Herculi Poëta Amalthea cornu in manibus ponant*. Ex eodem Codice pag. 347. hujus editionis. Novum plane mihi erat Herculem cornu Amaltheæ manu gestantem repræsentai. Sed casu quopiam singulari accidit, ut dum hæc ederem, Hercules æneus dextera clavam pro more, sinistra cornu copiæ tenens, in Museum nostrum invectus sit.

XXVIII. Quæstio Photii, *quot fuerint Sibyllæ*. Ubi de Sibyllarum patria variisque nominibus multa scitu digna paucis refert. Ex eodem Codice pag. 347.

XXIX. Ejusdem Photii quæstio, *cujus hæresis esset Eusebius Pamphili*. Aitque illum non modo Arianum, sed etiam Origenianum fuisse. Ex eodem Codice pag. 347. hujus Editi. Notes autem velim duas hasce Quæstiones brevissimas; nimirum de Eusebio Pamphili, & de Hercule cornu copiæ gestante, epistolarum more ferri inter epistolas Photii à Ricardo Montacutio editas Londini anno 1651. ubi ea, quæ ad Eusebium spectat, Constantino Patricio scribitur, estque numero 144. pag. 201. quæ vero de Hercule agit, *Λέοντι ἀσπαθαρίῳ, Leoni Protospatbario*, non autem *Leonti Aspatbario*, ut scribit Montacutins, estque num. 306. pag. 209. In ea vero quæ de Eusebio agit, mendæ sunt quædam, interque alias, πολλαὶ pro πολλοὶ, quæ lectio sensum alio transfert. Amphilochicarum vero Quæstionum non paucæ aliæ, epistolæ primum fuerant, quas postea Photius, ablat s titulis & nominibus propriis, Quæstionum more in Amphilochiis posuit.

XXX. Ejusdem *Photii* historia Manichæorum *) ab ortu hujus hæreseos ad suum usque tempus. Opus prolixum ex eodem Codice desumtum, multa ad historiam Ecclesiasticam opportuna continet Exstat in hac Bibliotheca à pag. 349. usque ad pag. 375.

XXXI.

*) Confer supra, p. 783.

XXXI. *Barsanuphii* Monachorum in Palæstina Patris responsiones ad quosdam fratres, qui ipsum interrogaverant circa scripta Origenis, ac Didymi & circa Hecatontadas Evagrii, quæ ibidem vocantur Hecatontades γνωστικῶν. Qui omnes dicebant animas non fuisse creatas cum corporibus, sed malos Angelos ad animanda humana corpora damnatos fuisse; itemque fore *restitutionem* omnium in pristinum statum, suppliciumque damnatorum finem habiturum esse. Ex hisce porro quæstionibus palam est has Origenianas opiniones per Monasteria Palæstinæ pervasisse; etiamque Monachos nonnullos hanc de *restitutione* doctrinam in scriptis Gregorii Nazianzeni se reperisse falso putasse. Non indignum opusculum quod Ecclesiasticæ Historiæ studiosis offeratur, erutum est ex Codice CCLXXXI. habeturque p. 394. hujus Editionis.

XXXII. *Marci* Monachi adversus Barlaamum & Acindynum liber, ubi sola argumenta capitum referuntur: unde dignoscitur sententia Marci aliorumque Palamitarum, qui Barlaamum & Acindynum oppugnabant. Prodit ex Codice CCXXXVIII. habeturque pag. 404.

XXXIII. Ex Codice CCCXX. qui continet epitomen historiarum Dionis per *Joannem Xiphilinum*; collectio variarum lectionum, quæ nec paucæ nec spernendæ sunt: incipiuntque pag. 421. desinunt pag. 444.

XXXIV. Specimina multa & ampla ex Lexicis præstantissimi Codicis CCCXLV. decimi sæculi; quorum primum est *Apollonii* sophistæ Lexicon Iliadis & Odysseæ; secundum, *Phrynichi* Arrabii sive Arabis, ex sophistico apparatu; tertium, collectio vocum ex variis auctoribus; quartum, *Timæi* sophistæ ex vocibus Platonis, opus à Photio laudatum; quintum, anonymi; sextum, Herodoti vocum Lexicon; septimum, *Mœridis* Attisticæ Lexicon, quod fuit nuper in Anglia typis mandatum; octavum, juris vocabula alphabetico ordine; nonum, collectio vocum Luciani; decicum, vocabula rhetorica; undecimum, vocabula Octateuchi; duodecimum, vocabula Alexandræ Lycophronis & argumentum operis; decimum tertium, Lexicon Grammatices; decimum quartum, vocabula quæ in Officio Græcorum occurrunt in festis per annum; decimum quintum, opusculum de syntaxi ordine alphabetico. Sequuntur postea opuscula aliquot de syntaxi. Ex sequen-

ſequentibus item Codicibus CCCXLVI. & CCCXLVII. qui Lexica habent, ampla ſpecimina damus. Incipunt hæc ſpecimina pag. 457. deſinunt vero pag. 502.

XXXV. *Timæi* Epiſtola ad Gaiatianum de Platonicarum vocum collectione. cujus item meminit Photius, ex Codice CCCXLV. pag. 477. hujus editi.

XXXVI. Liber Tacticorum in multis diverſus ab Arriani, Æliani & aliorum Tacticis. Ex Codice CCCXLVII. pag. 505. hujus Editi deſinitque p. 514.

XXXVII. Variæ lectiones Alexiadis *Annæ Comnenæ* ex Codice CCC XI. ipſius ut videtur tempore deſcripto. Multaque ex iis magni momenti loca reſarciri poſſunt, ita ut longe ſincerior poſſit editio parari. Incipiunt autem p. 521. deſinunt p. 560.

XXXVIII. Opuſculum περὶ πελάγων de maribus, deque diviſione orbis in eparchias, ſincerius illo quod in Ptolemæi editis habetur. Prodit ex Codice CCCLXIV. p. 581.

XXXIX. Præfatio ad Aphthonii progymnaſmata, quam, quia multa ſcitu digna continet, & nusquam cuſa mihi occurrit, ex antiquiſſimo Codice CCCLXXXVII. protuli p. 590.

XL. Egregium opuſculum de diſciplinarum & artium inventoribus, quia non cuſum reperi, ex eodem antiquiſſimo Codice edendum curavi p. 596. ſeq.

XLI. Selecta hiſtorica ex Lexicis Coislinianis, quæ vel in Lexicis Suidæ, Pollucis & Harpocrationis non ſunt, vel ab iisdem maxime differunt. pag. 603. hujus editionis. Sequitur Tabella abbreviationum ſingularium, quæ ex Bibliotheca Coisliniana excerptæ ſunt, nec in Palæographia Græca obſervantur.

XLII. Variæ lectiones Geographiæ *Claudii Ptolemæi* ex Codice Coisliniano CCCXXXVII. qui mirum quantum differt ab editis. Agmen vero claudit in Coisliniana Bibliotheca. p. 611–768.

8. *Diarium Italicum*, ſive monumentorum veterum, Bibliothecarum, muſeorum notitiæ ſingulares in Itinerario Italico collectæ Pariſ. 1702. 4. atque Anglice Lond. 1703. Et reſponſio ad obſervationes Franciſci Ficoroni, in Ephemeridibus litterariis Pariſ. An. 1709. menſe Novembri p. 320. Eidem Ficorono etiam Apologiam

giam apposuit P. Romualdus Riccobaldus, Monachus Benedictinus Congregationis Casinensis. Venet. 1710. 4.

9. Assertio Historiæ *Juditha*, Paris. 1690. 12. Gallice.

10. Epistola, an vera sit narratio Rufini de baptizatis pueris ab *Athanasio* puero, & de anno obitus magni Athanasii, qui est A. C. 373. Paris. 1710. 8.

11. Vindiciæ editionis *S. Augustini* à Benedictinis adornatæ, adversus Epistolam Abbatis Germani. Rom. 1699. 12.

12. *Antiquitas explicata* & iconibus innumeris nitide in æs incisis ad fidem veterum quæ adhuc exstant monumentorum repræsentata Latine & Gallice Paris. 1719. fol. quinque Voluminibus, & supplementum Voluminibus totidem, ibid. 1723. fol. quod opus præcipuum ac prædives rerum pulcherrimarum scituque dignissimarum penu etiam Anglice exstat ex interpretatione Viri Clariss. Davidis Humfredi.

13. Nova luculenta, castigatissima & locupletissima *S. Chrysostomi* editio Græco Latina cujus jam sex tomi prælum evasere, atque ut reliquis etiam sex, simili felicitate absolvendis, & perducendo ad umbilicum magno quod cum maxime parat Antiquitatum Gallicarum *) operi sospes ac lætus intersit, vegetam senectutem & valetudinem firmam illustrissimo Montefalconio mecum toto pectore optabunt quotquot virtutem magni faciunt, & quotquot bonarum litterarum amore ducuntur.

*) *Les Monumens de la Monarchie Françoise.*

COLLECTIONES SCRIPTORUM VETERUM,

Quæ in præsenti ac cæteris hujus Bibliothecæ Voluminibus, & in B. Doctoris mei THOMÆ ITTIGII libro de Bibliothecis & Catenis Patrum, Lipsiæ 1707. 8. edito recensentur.

Stellula numero præmissa, paginas libri Ittigiani denotat.

Accipitrariæ rei scriptores à Nic. Rigaltio editi Paris. 1619. 4. lib. 1. hujus Bibl. cap. 25. §. 6.

* p. 310. de sexto & septimo Paris. 1713. & 1715. 8. vide Acta Erud. Tom. 6. supplementi p. 142. & A. 1716. p. 146. Ejusdem Baluzii Capitularia Regum Francorum & scripta cum illis edita Paris. 1677. fol. duobus Tomis. Vol. XI. hujus Bibl. p. 493.

Anselmi Bandurii *Imperium Orientale*. 2. tomis in fol. Paris. 1711. Vol. VI. hujus Bibl. p. 569. (545.) seq.

Vincentii Barralis Chronologia viror. illustrium insulæ Lerinensis Lugd. 1613. 4. * p. 561.

Laurentii de la Barre *Hist. Christiana veterum Patrum*. Paris. 1583. fol. Vol. IX. p. 30. sq. * p. 749.

Casparis Barthii collectiones. Supra p. 807. seq.

Basilica. Volum. XII. p. 424.

Eduardi Bernardi magna veterum Mathematicorum collectio. lib. 3. c. 23.

Guil. Beveregii Synodicum. Vol. XI. p. 54. sq.

Theodori Bezæ collectio scriptorum quorundam Ecclesiasticorum. Genev. 1570. 8. * p. 715.

Ab Emerico Bigotio edita cum Palladio de vita S. Chrysostomi. Paris. 1680. 4. * p. 417.

Bibliotheca Patrum Concionatoria Francisci Combefisii. Paris. 1662. fol. Vol. VIII. * p. 371. supra p. 791. sq.

Laurentii Cumdii & Gerardi Mosani. Lugd. 1588. fol. quatuor Vol. * 563. 370.

Bibliotheca Patrum edit. Margarini de la Bigne Paris. 1575. Volum. VIII. * pag. 30.

Appendix A. 1579. * p. 45

Editio Paris. 1589. Voluminibus IX. * p. 49.

Editio Paris. 1609.

Auctarium ibid. 1610. duobus tomis.

Editio Paris. 1624. octavus tomus Poëtas Græco-latinos complectitur. Vol. VII. hujus Bibl. p. 727.

Auctarium Græco-Latinum Frontonis Ducæi, Paris. 1624. duobus Vol. * p. 92.

Auctarium Latinum Paris. 1639. apud Ægid. Morellium, duobus Volum. * p. 98.

Editio Paris. 1644. 1654. Tomis XVII. quorum XI. XII. XIII. & XIV. Græco-Latina continet. * p. 106.

Auctarium novum Francisci Combefisii, Paris. 1648. fol. duobus Vol. * p. 145.

in

a) Oudin. T. 2. de script. Eccles. p. 427.

in Genesin & Exodum, Aloysii Lipomanni. Lugd. 1657. fol. * pag. 565. 757.
in Jobum Gr. Lat. à Patricio Junio Lond. 1637. fol. * p. 691. & Lat. Paulo Comitolo interprete, editore Laur. Cumdio. Lugd. 1586. 4 Venet. 1587. 4. * p. 659. * p. 568.
in Proverbia, Latine cum Greg. Thaumaturgo Gr. Lat. in Ecclesiastem & Mich. Psello in Canticum Canticor. Antw. 1614. 8. * pag. 621.
in Psalmos Gr. Lat. Balthasaris Coderii. S. I. Antwerp. 1643. fol. 3. Volum. * p. 623 Latina in Psalmos quinquaginta, Dan. Barbari Venet. 1659. fol. * p. 657.
in Jeremiam. Lugd. 162[illegible] fol. * p. 770.
in Matthæum Latine, curante Balth. Corderio. Tolosæ 1647. fol. 2. Volum. * p. 689.
in Marcum Græc. Lat. edente Petro Possino. Rom. 1673. fol. * pag. 656.
in Lucam, Latine ex versione Balth. Corderii Antw. 1628. fol. * pag. 624.
in Joannem Gr. Lat. curante eodem Corderio, Antw. 1630. fol. * p. 625.
in Acta Apost. & Epistolas Catholicas Jo. Bernardi Feliciani. Venet. 1545. 8. * p. 661.

De universis hisce & aliis editis atque ineditis Catenis Volum. VII. hujus Bibl. cap. ult.

Claudii Chantelou, Monachi Benedictini, *Bibliotheca Patrum ascetica*. Paris. 1661--1664. 4. sex Vol. * p. 362. supra p. 756.

Joannis Chapeavilli scriptores de gestis Episcoporum Tungrensium Trajectensium & Leodiensium. Leodii 1612. tribus Vol. * p. 760.

Chemici scriptores Vol. VIII. p. 233. XII. p. 708. sq. 747. sq.

Petri Francisci Chifletii S. I. scriptorum veterum de fide Catholica, opuscula quinque, Divione 1656. * p. 683.

Chirurgicorum scriptorum collectio edita, Vol. XII. p. 706. inedita pag. 778. seq.

Cum Chronico Paschali editi scriptores Volum. VI. hujus Bibl. p. 143. sq.

Chronica Eusebii & variorum à Jo. Sichardo. Basil. 1529. fol. * p. 741.
ab Aub. Miræo. Antw. 1608. 4. * p. 742.
ab Arnoldo Pontaco, Burdigalæ 1604. fol. * p. 744.

Erotici ſcriptores junctim editi Achilles Tatius, Longus & Parthenius apud Commelin. 1601. 8. poſt Heliodorum 1596. 8. De his aliisque Volum. VI. capite ultimo.

Georgii Fabricii Poëtarum vett. Eccleſiaſticorum Latinorum opera Chriſtiana cum notis. Baſil. 1564. 4. * p. 23. & Bibl. Latin. IV. 2.

Jo. Alberti Fabricii *Codex Apocryphus Novi Teſtam.* Hamb. 1703. 8. lib. 4. hujus Bibl. c. 5. § 14. * p. 719. *Volumen tertium* editioni novæ A. 1719. additum. Supra p. 833. *Codex pſeudepigraphus Veteris Teſtamenti* Hamb. 1713. 8. & *Volumen novum* additum editioni An. 1723. 8. in quo etiam *Joſephi* Chriſtiani hypomneſticon antea ineditum Acta Erud. 1713. p. 249. & 1723. p. 463. *Spicilegium Patrum ſæculi tertii* editum in ſecundo operum S. Hippolyti volumine, in quo etiam Chalcidius cum notis. Hamb. 1718. fol. Acta Erud. 1716. & 1718. Europe Savante 1719. Avril pag. 247. Journal des Savans 1719. p. 98. Memoires de Trevoux A. 1717. p. 255. &c. *Bibliotheca Eccleſiaſtica* Hamb. 1718. fol. Acta Erud. 1718. pag. 445.

Fabularum collectiones de quibus lib. 2. hujus Bibl. c. 9. Hudſoniana, ſupra p. 811.

De Febribus ſcriptores. Vol. XII. p. 725. ſeq.

Galeatii Florimontii Epiſtolæ ſelectæ Patrum. Supra p. 796.

Hieronymi Freyeri *faſciculus poematum Græcor. & Latinorum.* Halæ Magdeburgicæ 1715. 8. ſupra p. 466.

Thomæ Galei variæ collectiones ſupra p. 640. ſeq.

Thomæ Galleti *opuſcula Patrum* Lugd. 1615. 8. Supra p. 813.

Veterum aliquot Galliæ Theologorum ſcripta, curante Petro Pithœo Pariſ. apud Sebaſt. Nivellium 1586. 4. * p. 416.

Geographi Græci à Dav. Hœſchelio, Leone Allatio & Jac. Gronovio editi. lib. 4. c. 2.

Geographorum Græcorum ſyntagma Holſtenianum. lib. 4. c. 2. § 19.

Geographi minores Joannis Hudſoni. Supra p. 811. ſeq.

De Geographiæ Eccleſiaſticæ ſcriptoribus, Bibliograph. antiquar. cap. 5. §. 16.

Geoponici. Volum. VI. hujus Bibl. p. 500. ſeq.

Conradi Geſneri collectio triplex ſcriptorum quorundam *Græca*, Tiguri 1546. fol. *Latina*, Tiguri 1546. fol. * p. 26. & *Græco-latina.* ibid. 1559. fol. * p. 28.

Nic.

Jus Græco Romanum Jo. Leunclavii. Volum. XII. p. 187. ſeq.
Henr. Juſtelli & Guil. Voëlli *Bibliotheca juris Canonici Veteris*. Pariſ. duobus tomis 1661. fol. Volum. XI. p. 51. ſeq. * p. 763.
Philippi Labbei S. I. *nova Bibliotheca MSS.* Pariſ. 1657. fol. 2. Vol. * p. 335.
Wolfgangi Lazii collectio ſcriptorum veterum cum Abdia. Baſil. 1551. fol. * p. 752.
Eclogæ de Legationibus. Volum. VI. hujus Bibl. p. 491.
Legum Atticarum, Laconicarum &c. collectores lib. 2. hujus Bibl. cap. 14.
Joannis Leunclavii collectiones. Supra p. 809.
Lexicorum Græcorum. Volum. IV. p. 526. 572. X. p. 74.
Aloyſii Lippomanni Vitæ Sanctorum. Venet. 1551--1560. 4. * p. 756.
Liturgiæ Gr. Pariſ. 1560. fol. & Gr. Lat. ibid. * p. 769. Supra p. 814. ſq.
Joannis de Loyac Bibliotheca ſacra, ſive delectus homiliarum ſacrarum in Evangelia. Supra p. 796.
Chriſtiani Lupi, Auguſtiniani ad Epheſinum Concilium Variorum Patrum Epiſtolæ. Lovan. 1682. 4. * p. 707.
Lyricorum Poëtarum collectiones. lib. 2. c. 15. § 9.
Joannis Mabillonii *Analecta*, Pariſ. 1675--1685. 8. quatuor Vol. * p. 268
Muſeum Italicum 2. Vol. Pariſ. 1687. 1689. 4. * p. 298. 304. Supra p. 828
Michaëlis Maittaire *Miſcellanea Græcorum carmina* Lond. 1722. 4. Supra p. 462.
Aldi Manutii collectiones variæ, ſupra p. 605. ſeq.
Marci Eremitæ, Nicolai & Heſychii presb. ſcripta Pariſ. 1563. 8. Supra pag. 753.
Edmundi Martene Vett. ſcriptorum collectio nova. Rotomag. 1700. 4. * p. 678. Ordines Miſſæ ab eo junctim editi. ſupra p. 831.
Ejusdem & Urſini Durandi theſaurum anecdotorum, & novam collectionem, aliasque ſimiles veterum Latinorum veterum ſcriptorum ab aliis viris doctis vulgatas ſylloges, recenſendi locus erit in Bibliotheca Latina medii ævi.
Mathematici veteres editi Pariſ. 1693. fol. lib. 3. c. 24.
Mathematicorum veterum magna collectio quam molitus fuit Eduardus Bernhardus. lib. 3. c. 23.
Gilberti Maugvini Veteres ſcriptores Sec. IX. de Prædeſtinatione & Gratia. Pariſ. 1650. 4. * p. 397.

Dio-

Dionyſii Petavii Uranologium. Pariſ. 1630. Amſt. 1703. fol. lib. 3. c. 5. § 19. p. 96.

Suffridi Petri auctores veteres de illuſtribus Eccleſiæ ſcriptoribus Colon. 1580. 8. * p. 477.

Pœnitentialium librorum ſyntagma Antonii Auguſtini Volum. XI. p. 74. * p. 761.

Poëtæ Græci Heroici. Volum. VII. hujus Bibl. p. 723.

Corpus Poëtarum Græcorum. id. p. 723. ſq.

Poëtæ Chriſtiani. id. p. 726. ſq. Vide & ſupra, Bucolici, Comici, Epigrammatarii, Gnomici, Lyrici, & Mich. Maittaire.

A Jacobo Pontano edita cum Simeone juniore Theologo. Ingolſtad. 1603. 4. * p. 611.

Cum Theophylacto Simocatta. Ingolſtad. 1604. 4. * p. 614.

Petri Poſſiini, *S. J. theſaurus Græcus aſceticus.* Pariſ. 1684. * p. 360. Supra pag. 753.

Proverbiorum collectiones lib. 4. c. 9.

Pythagoricorum fragmenta, de quibus lib. 2. hujus Bibl. c. 15.

Theoph. Raynaudi, S. I. heptas præſulum. Pariſ. 1671. fol. * p. 252.

Euſebii Renaudoti liturgiæ veteres. Supra p. 818.

Rhetorum Græcorum collectiones ab Aldo Manutio, Vol. IV. p. 456. ſq. à Leone Allatio p. 407. Thoma Galeo p. 474.

Heriberti Roſweydi de vita & verbis Seniorum libri X. hiſtoriam Eremiticam complectentes. Lugd. 1617. fol. Vol. IX. p. 27. ſq. * p. 753.

Franciſci Rous mella Patrum, Lond. 1650. 8. ſupra p. 756.

Sacri ſcriptores Veteris Teſtamenti Græce editi lib. 3. c. 12. Novi Teſt. lib. 4. c. 5.

Claudii de Saintes Liturgiæ, Antw. 1560. 8. * p. 626. ſupra p. 816.

Cum Salviano de vero judicio & providentia DEI, editæ S. Maximi homiliæ Lat. Pacianus de pœnitentia, Sulpitii Severi hiſtoria, Dorotheus de Prophetis & diſcipulis Domini, Haymonis ſacræ hiſtoriæ Epitomæ Rom. 1564. fol.

Sanctorum vitæ. Volum. VIII. p. 48. ſeq.

Simonis Schmidii ſylloge Hiſtorico Polit. Eccleſiaſtica, ſive de jurisdictione Imperiali ac poteſtate Eccleſiaſtica ſcriptores. Baſil. 1566. fol. & Argentorat. 1618. fol. * pag. 785. 787.

Jo. Jacobi Schudt faſciculus Græcus. Francof. 1702. 8. Supra p. 464.

Sententiarum collectiones de quibus lib. 2. hujus Bibl. capite undecimo.

Sibyllinorum collectiones de quibus lib. 1. c. 32.

Joannis Sichardi, vide ſupra. *Chronica.* Epiſtolæ Pontificum, & Conſtantini Imp. Confeſſio edita cum Clementis recognitionibus. Colon. 1526. fol. * p. 773.

Laurentii Silvanii monumenta veterum cum Theophylacto in Acta. Colon. 1568. * p. 772.

Joſiæ Simleri ſcripta veterum Latina de una perſona & duabus naturis JEſu CHriſti, Tiguri 1572. fol. * p. 24.

Jac.

FINIS.